SZÁZNEGYEDIK ZSOLTÁR (105.)
Elmondta 414–416-ban
60/62 éves, 23-25 éves pap, 19/21 éves püspök

1Alleluja.
Tegyetek vallomást az Úrnak,
és hívjátok segítségül az Ő nevét,
hirdessétek a nemzetek között az Ő műveit.
2Énekeljetek neki és zsoltározzatok neki,
mondjátok el minden csodatettét.
3Dicsekedjetek az Ő szent nevében,
örvendezzen az Urat keresők szíve.

4Keressétek az Urat és bátorodjatok fel,
keressétek az Ő arcát mindenkor.
5Emlékezzetek meg csodálatos dolgairól,
melyeket cselekedett,
csodajeleiről és szájának ítéleteiről:
6Ábrahámnak, az ő szolgájának ivadéka,
Jákobnak, az ő választottjának fiai.

7Maga az Úr a mi Istenünk;
az egész földön az Ő ítéletei.
8Megemlékezett századokra az Ő szövetségéről,
az igéről, amelyet parancsolt ezer nemzedékre,
9amelyet megkötött Ábrahámmal;
és Izsáknak tett esküjéről.
10És rendelte azt Jákobnak parancsolatul,
Izraelnek örök szövetségül,
11mondván: „Neked adom majd Kánaán földjét,
örökséged mérőkötelét”.
12Amikor még csekély számmal voltak,
igen kevesen, és laktak azon a földön,
13és vonultak nemzetből nemzetbe,
egyik országból a másik néphez,
14nem engedte, hogy ember ártson nekik,
és megdorgálta miattuk a királyokat:
15„Ne érintsétek az én fölkentjeimet/krisztusaimat,
és prófétáimnak rosszat ne tegyetek”.

16És éhínséget hívott a földre,
és a kenyér minden erősségét összetörte.
17Elküldött előttük egy férfit,
rabszolgának adták el Józsefet.
18Béklyóval alázták meg a lábait,
és vas járta át a lelkét,
19míg eljött az ő igéje,
az Úr beszéde lángra lobbantotta őt.
20Elküldött érte a király, és feloldotta őt,
a népek fejedelme, és elbocsátotta őt;
21házának urául rendelte,
minden birtokának fejedelemévé,
22hogy oktassa fejedelmeit, mint őt magát,
és a véneit okosságra tanítsa.

23És bement Izrael Egyiptomba,
és Jákob szomszéd volt Kám földjén.
24És igen megsokasította az Ő népét,
és erősebbé tette ellenségeinél.
25Megfordította a szívüket, hogy gyűlöljék az Ő népét,
és álnokul cselekedjenek szolgái ellen.
26Elküldte Mózest, az Ő szolgáját,
Áront, akit kiválasztott.
27Letette bennük jeleinek
és csodajeleinek igéit Kám földjén.

28Elküldte a sötétséget és besötétedett,
és elkeserítették az ő beszédeit.
29Vérré változtatta vizeiket,
és megölte a halaikat.
30Békákat adott ki magából a földjük,
királyuk palotájának belsejéig.
31Szólt, és jött a légy,
és szúnyogok minden határukon.
32Esőjük helyett jégverést adott,
gyújtó tüzet az ő földjükre.
33És elverte szőlőiket és fügefáikat,
és letörte határuknak termőfáit.
34Szólt, és jött a sáska,
és megszámlálhatatlanul sok szöcske,
35és megevett minden füvet az ő földjükön,
és megette földjük minden termését.

36És megölt minden elsőszülöttet az ő földjükön,
minden munkájuk zsengéjét.
37És kivezette őket ezüstben és aranyban;
és nem volt az ő törzseikben beteg.
38Örült Egyiptom az elvonulásuknak,
mert rájuk nehezedett a tőlük való félelem.
39Kifeszítette a felhőt oltalmul
és a tüzet, hogy világítson nekik éjszaka.
40Kérték és jött a fürj,
és az ég kenyerével lakatta jól őket.

41Megrepesztette a sziklát és folytak a vizek,
és patakok folytak a sivatagban.
42Mert megemlékezett az Ő szent igéjéről,
melyet Ábrahámnak, az Ő szolgájának mondott.

43És kivezette népét ujjongással,
választottait örvendezéssel.
44És nekik adta a nemzetek tartományait,
és birtokba vették a népek munkáját,
45hogy megőrizzék az Ő igazságtételeit,
és az Ő törvényeit megtartsák.
Alleluja.

Istent dicsérnünk kell és segítségül kell hívnunk

1. [1. v.] A 104. zsoltár az első azok közül, amelyek elé odaillesztették az *Allelujá*t. E szónak, helyesebben e két szónak (Allelu Jah) a jelentése: 'Dicsérjétek Istent'. Ezért kezdi így: *Tegyetek vallomást az Úrnak és hívjátok segítségül az Ő nevét.*

A dicséretbe ugyanis beleértendő a vallomás, mint itt: *Vallomást teszek neked, Atyám, égnek és földnek Ura.*[1]

A dicséretet általában segítségül hívás követi, amelyben a kérelmező kifejezi kívánságait; ezért az Úr imádsága élén is nagyon rövid dicséret áll: *Miatyánk, aki a mennyekben vagy,*[2] és ezt követik a kérések.

Ezért mondja másutt a zsoltárban is: *Vallomást teszünk neked, Isten, vallomást teszünk és segítségül hívjuk a te nevedet.*[3] Ami másutt még nyilvánvalóbb: *Dicsérve hívom segítségül az Urat és megszabadulok ellenségeimtől.*[4] Ugyanígy itt is: *Tegyetek vallomást az Úrnak és hívjátok segítségül az Ő nevét,* ami ugyanaz, mintha azt mondaná: Dicsérjétek az Urat, és hívjátok segítségül az ő nevét.

Mert meghallgatja a segítségül hívót, ha dicsérőnek látja; dicsérőnek pedig azt látja, akit mint szerelmest próbára tesz.

És miben akarja az Úr leginkább, hogy a jó szolga megmutassa iránta való szerelmét, ha nem abban, hogy azt mondja neki: *Legeltesd juhaimat?*[5] Ezért itt is ez következik: *Hirdessétek a nemzetek között az Ő műveit,* vagy helyesebben ahogy a görög fejezi ki, amit más latin kódexek is mondanak: Evangelizáljátok *a nemzetek között az Ő műveit.* Kinek mondja ezt, ha nem az evangélistáknak próféciában?

Szavainkkal és tetteinkkel dicsérjük Istent

2. [2–3. v.] *Énekeljetek neki és zsoltározzatok neki.* – Szóval és tettel dicsérjétek; mert szájjal énekelünk, pszaltériummal pedig, azaz a kezünkkel zsoltározunk.

Mondjátok el minden csodatettét; dicsekedjetek az Ő szent nevében. – Ez a két sor nem képtelenség a két előző után, mert amikor azt mondja: *Mondjátok el minden csodatettét,* arra vonatkozik, *hogy énekeljetek neki;* a folytatás pedig, hogy *dicsekedjetek az Ő szent nevében* arra vonatkozik, hogy *zsoltározzatok neki;* az előbbi a jó szóra, amellyel énekelünk neki és elmondjuk minden

[1] Mt 11,25.
[2] Mt 6,9.
[3] Zsolt 74,2.
[4] Zsolt 17,4.
[5] Jn 21,17.

csodatételét, az utóbbi pedig a jótettre, amellyel zsoltározunk neki, nehogy valaki a jótett miatt a saját erejével dicsekedjék.

Ezért amikor azt mondja: *dicsekedjetek,* amit a jót cselekvők joggal megtehetnek, hozzáteszi: *az Ő szent nevében,* hogy *aki dicsekszik az Úrban dicsekedjék*.[1]

Akik tehát nem önmaguknak, hanem Neki akarnak zsoltározni, óvakodjanak attól, hogy igazságukat az emberek színe előtt tegyék, hogy lássák őket, különben nem lesz jutalmuk az Atyánál, aki a mennyekben van,[2] hanem a jótetteik ne azért világítsanak az emberek előtt, hogy őket lássák, hanem a jótetteiket lássák és dicsőítsék azokért Atyjukat, aki a mennyekben van.[3] Ezt jelenti az ő szent nevében dicsekedni.

Ezért olvassuk egy másik zsoltárban is: *Az Úrban dicsekszik az én lelkem, hallják ezt a szelídek és örvendezzenek.*[4] Ahogyan itt is következik: *Örvendezzen az Urat keresők szíve,* mert a szelídek, akik nem irigykednek keserű szívvel azokra, akik már teszik a jót, így örvendenek.

Vég nélkül kell keresnünk és szeretnünk Istent

3. [v 4.] *Keressétek az Urat és bátorodjatok fel.* – Ez a görögből vett kifejezőbb fordítás, bár a *confortamini* kevésbé latinos, ezért más kódexben *confirmamini* ('szilárduljatok meg'), vagy *corroboramini* ('erősödjetek meg') áll.

Ezért mondja: *Én bátorságom;*[5] és: *A bátorságomat neked őrzöm,*[6] hogy Őt keresve és Hozzá járulva megvilágosodjunk és fölbátorodjunk, nehogy vakságból ne lássuk mi a teendőnk, vagy gyávaságból ne tegyük meg azt, amit megláttunk.

Ami tehát a látáshoz szükséges: *Járuljatok hozzá és megvilágosultok,*[7] ugyanaz szükséges a cselekvéshez: *Keressétek az Urat és megerősödtök.*

Keressétek – mondja – *az ő arcát mindenkor.* – Mi az Úr arca, ha nem a jelenléte? Mint a szél arca és a tűz arca, mert ezt mondja: *Mint a pelyvát a szél arca előtt,*[8] és: *Ahogyan elolvad a viasz a tűz arca előtt.*[9] És sok ilyet mond az Írás, és azt akarja mondani, hogy a dolgok, amelyeknek arcát mondja, jelen vannak.

---

[1] Vö. 1Kor 1,31.
[2] Vö. Mt 6,1.
[3] Vö. Mt 5,16.
[4] Zsolt 33,2–3.
[5] Zsolt 17,4.
[6] Zsolt 58,10.
[7] Zsolt 33,5.
[8] Zsolt 82,14.
[9] Zsolt 67,3.

De mit jelent az, hogy *keressétek az Ő arcát mindenkor?* – Tudom, hogy jó nekem, ha az Úrhoz ragaszkodom,[1] de ha mindig csak keresem, mikor találom meg? Vagy a *mindenkor* azt mondta, hogy ebben az életben, amelyben itt élünk, amiből megtudjuk, hogy ezt kell tennünk, mert a megtaláltat is keresnünk kell?

Mert a hit már megtalálta, de a remény még keresi Őt. A szeretet pedig meg is találta Őt a hit által, és keresi is a remény által, hogy birtokába vegye ott, ahol úgy találjuk meg, hogy elég lesz nekünk és többé már nem keressük.

Ha ugyanis ebben az életben nem találná meg Őt a hit, nem mondaná: *Keressétek az Urat,* és amikor megtaláljátok *Hagyja el utait a bűnös és a gonosz férfi a maga gondolatait.*[2] Ugyanígy, ha a hittel megtaláltat már nem kellene keresni, nem mondaná: *Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, várjuk csak türelmesen;*[3] amit János is mond: *Tudjuk, hogy ha majd megjelenik, hasonlók leszünk Hozzá, mert látni fogjuk Őt úgy, amint van.*[4]

Vagy talán akkor is, amikor majd látni fogjuk szemtől szembe, úgy, ahogy van, még mindig keresnünk kell, és vég nélkül kell keresnünk, mert vég nélkül kell szeretnünk? Most is mondjuk néha valakinek: „Nem téged kereslek", azaz nem téged szeretlek. Mert azzal, hogy valakit szeretünk, a jelenlétét is keressük, hogy ne legyen távol, amíg tartós szeretetről van szó. Ezért ha valaki szeret valakit, akkor is ha látja, unalom nélkül akarja, hogy jelen legyen, azaz mindig keresi a jelenlétét.

Itt is erről van szó: *Keressétek az Ő arcát mindenkor,* hogy ennek a szerelmet jelző keresésének ne jelentse végét a megtalálás, hanem a szerelem növekedésével növekedjék a megtalált keresése.

4. [5. v.] Ettől kezdve mérsékli magát a lobogó dicsérő, és lejjebb száll megfelelő szavakhoz, a gyenge és csecsszopó szerelmet Isten mulandó csodatetteivel táplálja. *Emlékezzetek meg* – mondja – *csodálatos dolgairól, melyeket cselekedett, csodajeleiről és szájának ítéleteiről.*

Ez a hely hasonlónak mutatkozik ahhoz, ahol Mózes kérdésére, hogy ki Ő, miután ezt mondta: *Én vagyok, aki vagyok; mondd Izrael fiainak: Aki van, küldött engem hozzátok*[5] – amiből csak néhány elme képes felfogni valamicskét –, a nevét magyarázva, kegyelmét irgalmasan az emberekhez alkalmazta, mondván: *Én vagyok Ábrahám Istene, Izsák Isten és Jákob Istene, ez az én nevem mindörökké.*[6] Ahol azt akarta tudomásul adni, hogy azok is, akik Istenének nevezte magát, vele élnek örökké, és ezt úgy mondta, hogy a

[1]Vö. Zsolt 72,28.
[2]Iz 55,6–7.
[3]Róm 8,25.
[4]1Ján 3,2.
[5]Kiv 3,13–14.
[6]Kiv 3,15.

kicsinyek is megérthetik, azaz hogy az *Én vagyok, aki vagyok* bemutatkozást képességük szerint megérthessék, és a szeretet hatalmas erőivel tudják keresni az ő arcát mindenkor.

Ha tehát Ő, aki van, annak számotokra még a látásának keresése is sok: *Emlékezzetek meg csodálatos dolgairól, melyeket cselekedett, csodajeleiről és szájának ítéleteiről.*

Isten akarata és ítéletei az Egyházon kívül egy népnek sem nyilvánultak meg

5. [6–7. v.] Kiknek mondja ezt? – Ábrahámnak, az ő szolgája ivadékának, Jákobnak, az ő választottja fiainak. Ti, Ábrahám ivadéka, ti, Jákob fiai *emlékezzetek meg csodálatos dolgairól, melyeket cselekedett, csodajeleiről és szájának ítéleteiről.*

De nehogy valaki ezt csak a test szerinti Izraelre értse, és inkább az ígéret fiait értse Ábrahám ivadékán, mint a test szerinti gyermekeket, akikről az Apostol mondja, amikor a nemzetekhez beszél: *Tehát Ábrahám ivadéka vagytok, az ígéret szerint örökösök;*[1] folytatja és mondja: *Maga az Úr a mi, Istenünk; az egész földön az Ő ítéletei.* Ezt mondja Izaiás által a szabad Jeruzsálemnek, a mi anyánknak: *És aki kiragadott téged, a te Istenedet az egész föld Istenének fogják hívni*.[2]

De csak a zsidók Istene? Nem![3] *Maga az Úr a mi, Istenünk; az egész földön az Ő ítéletei,* mert az egész földön van az ő Egyháza, ahol hirdetik az ő ítéleteit.

Amit tehát egy másik zsoltárban mond: *Ki az ő igéjét Jákobnak hirdeti, igazságosságait és ítéleteit Izraelnek; ezt minden nemzettel meg nem tette, ítéleteit velük nem közölte,* [4] azért mondta, mert meg akarta értetni, hogy Ábrahám ivadékához egy nemzet tartozik, amely az összes nemzetekből kapta a meghívását, és benne az összes nemzetről szó van, hogy a fogadott fiúságra meghívott nemzet egy legyen. Ezen kívül egy nemzetnek sem nyilvánította ki ítéleteit, mert akik ezekben az ítéletekben nem hisznek, még ha hirdették is, nem nyilvánították ki nekik, mert csak akkor fogják megérteni, ha hisznek.

Az „in saeculum” kifejezés értelme

6. [8–11. v.] *Megemlékezett századokra az Ő szövetségéről.* – Más kódexek szerint *örökké,* ami a kétértelmű görög szóból adódik.

---

[1]Gal 3,29.
[2]Iz 54,5.
[3]Vö. Róm 3,29.
[4]Zsolt 147,19–20.

De ha itt *századot* kellene értenünk és nem azt, hogy *örökké*, magyarázva, hogy kinek a szövetségéről emlékezett meg, miért teszi hozzá és mondja: *az igéről, amelyet parancsolt ezer nemzedékre?*

Ezt még valahogy meg lehet érteni, de utána ezt mondja: *amelyet megkötött Ábrahámmal; és Izsáknak tett esküjéről. És rendelte azt Jákobnak parancsolatul, Izraelnek örök szövetségül.* – Itt pedig nincs helye a kétértelműségnek, mert ahol a görög *aiónion*-t mond, azt a mieink mindig *aeternum*-mal, *örök*kel fordították, és alig van, aki valahol az aiónion*t aeternale*-val adná vissza.

Hacsak amiatt nem, hogy az *aióna*-t lazábban századnak értik, és ennek megfelelően az aiónion-t nem örökkévalónak, hanem századokon át tartónak akarják érteni; de nem emlékszem rá, hogy valaki ezt merte volna megtenni.

Ha pedig ezen a helyen az Ószövetséget kell értenünk Kánaán földje miatt, a szöveg ugyanis így folytatódik: *És rendelte azt* magának *Jákobnak parancsolatul, és* magának *Izraelnek örök szövetségül, mondván: „Neked adom majd Kánaán földjét, örökséged mérőkötelét,"* hogyan értendő az *örökké,* amikor az a földi örökség nem lehet örökkévaló? És azért nevezzük Ószövetségnek, mert az Új eltörli.

Az ezer nemzedék sem jelent valami örökkévalót, mert ugyancsak véget érnek, és a mulandó dolgokból 'nagyon sokat' jelentenek. Mert bármilyen kevés évvel számolják a nemzedéket, melyet a görögök *genean*-nak mondanak – ami egyesek szerint legalább 15 évet jelent, hiszen az ember ennyi idős korában lesz nemzőképes –, mi ez az ezer nemzedék, nem csak attól kezdve, amikor Ábrahám az ígéretet kapta, az Újszövetség idejéig, hanem Ádámtól egészen a századok végéig? Ki merné mondani, hogy ez a világ tizenötezer esztendeig tart?

A hit törvényéről, amely ígéretet kapott az örökkétartó örökségre

7. Ezért én úgy látom, hogy itt nem az Ószövetséget kell értenünk, amelyről a próféta azt mondja, hogy az Újnak meg kell szüntetnie: *Íme, napok jönnek, mondja az Úr, és Izrael házával és Júda házával új szövetséget kötök; nem aszerint a szövetség szerint, amelyet megkötöttem atyáikkal azon a napon, amelyen megragadtam a kezüket, hogy kivezessem őket Egyiptom földjéről,*[1] hanem a hit szövetségét, amelyet az Apostol dicsér, amikor Ábrahámot állítja elénk követendő példaként, és a Törvény tetteivel dicsekvőket meggyőzi arról, hogy Ábrahám már a körülmetélés előtt hitt Istennek, és beszámíttatott neki megigazulásul.[2]

Tehát amikor ezt mondja: *Megemlékezett századokra az Ő szövetségéről,* amit úgy kell értenünk, hogy örökre, tudniillik a megigazulás és az örökkévaló

[1]Jer 31,31–32.
[2]Gal 3,5–6.

örökség szövetségéről, amelyet Isten a hitnek ígért; *az igéről* – mondja –, *amelyet parancsolt ezer nemzedékre.*

Mit jelent az, hogy *parancsolt*? Mert amit mond: *Neked adom Kánaán földjét,* az nem parancs, hanem ígéret; parancs az, amit meg kell tennünk, ígéret pedig az, amit megkapunk.

Tehát parancs a hit, hogy az igaz a hitből éljen;[1] és ez a hit kapja az örökké tartó örökség ígéretét.

Tehát *az ezer nemzedék* a szám tökéletessége alapján *mindenki*nek értendő; azaz, ameddig csak követi egyik nemzedék a másikat, addig érvényes a parancs, hogy a hitből kell élni.

Amit megtart Isten népe, az ígéret fiai, akik megszületve jönnek, meghalva elmennek mindaddig, amíg véget ér minden nemzedék, amit az ezres szám jelöl.

Amelyet megkötött – mondja – *Ábrahámmal; és Izsáknak tett esküjéről. És rendelte azt Jákobnak, azaz magának Jákobnak, parancsolatul.*

Ők az a három pátriárka, akiknek különösen is Istenének mondja magát, akiket az Úr is megnevez az Újszövetségben, ahol ezt mondja: *Sokan jönnek majd keletről és nyugatról, és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában.*[2] Ez az örök örökség.

Mert itt is, ahol mondja: *Rendelte azt Jákobnak parancsolatul,* kifejezi a hit parancsolt voltát, mert az ígéretet nem nevezné parancsolatnak. Ha ugyanis a cselekedet a parancsban, akkor a jutalom az ígéretben van: *Ez Isten cselekedete* – az Úr mondja –, *hogy higgyetek abban, akit Ő küldött.*[3]

Ez tehát az ige, amelyet megparancsolt *megemlékezve örökké az Ő szövetségéről,* azaz *a hit igéje, amelyet prédikálunk,*[4] *rendelte azt* magának *Jákobnak parancsolatul, és* magának *Izraelnek örök szövetségül,* azaz hogy az igéből és a parancs megtételéből valami örökkévaló dolgot fog adni. *Mondván: „Neked adom majd Kánaán földjét, kötéllel kimért örökségedet”.*

Tehát hogyan lehetne ez örökkévaló, ha nem valami örökkévalót jelezne? A föld ugyanis az ígéret tejjel-mézzel folyó földje volt.[5]

Az egész a kegyelmet jelzi, amelyben ízleljük, hogy *milyen édes az Úr*;[6] amelyhez nem tartozik minden ember, mert *a hit nem mindenkié*.[1] Ezért teszi hozzá: *Örökséged mérőkötelét.*

---

[1]Vö. Róm 1,17.
[2]Mt 8,11.
[3]Jn 6,29.
[4]Vö. Róm 10,8.
[5]Vö. Kiv 3,8. 17.
[6]Vö. Zsolt 33,8.

Ezért egy másik zsoltárban Ábrahám ivadéka beszél, aki Krisztus, amikor mondja: *A mérőkötelek kedves helyre estek nekem, mert örökségem drága nékem.*[2]

De hogy miért mondja Kánaán földjét, arra e név jelentése ad magyarázatot: Kánaán ugyanis annyit jelent mind *alázatos.* Ha erre vonatkozik szent Noé ítélete, amellyel ugyanerről a Kánaánról azt mondja, hogy szolgálni fog a testvéreinek,[3] innen fakad a szolgai félelem is. *A szolga pedig nem marad örökké a házban, a fiú marad ott örökre.*[4] Ezért a kánaánit kizárva adatik az ígéret földje Ábrahám ivadékának. A beteljesedett *szeretet elűzi a félelmet,*[5] hogy a fiú örökre a házban maradjon. Ezért mondja: *És* magának *Izraelnek örök szövetségül.*

8. [12. v.] Ezután elmondja a szent Könyvekből jól ismert igaz történetet.

Amikor még csekély számmal voltak, igen kevesen, és laktak azon a földön, azaz Kánaán földjén. Amikor itt lakott Ábrahám, Izsák és Jákob atya, mielőtt örökségül kapták volna, ivadékuk kevés volt, és itt laktak.

---

[1]Vö. 2Tesz 3,2.
[2]Zsolt 15,6.
[3]Vö. Ter 9,25.
[4]Jn 8,35.
[5]Vö. 1Ján 4,18.

A pátriárkák története

9. [13–15. v.] *Amikor még csekély számmal voltak,*
igen kevesen, és laktak azon a földön,
és vonultak nemzetből nemzetbe,
egyik országból a másik néphez.
Nem engedte, hogy ember ártson nekik,
és megdorgálta miattuk a királyokat:
„Ne érintsétek az én fölkentjeimet,
és prófétáimnak rosszat ne tegyetek”.

Isten figyelmeztető és dorgáló szavait idézte, hogy ne ártsanak a szent atyáknak, mivel kevesen vannak, nagyon kevesen és lakosok Kánaán földjén. Ezekről a szavakról a könyvekben nem olvasunk ugyan, de úgy értendők, hogy vagy titokban hangzottak el, ahogyan Isten az emberi szívekben titokzatos és igazmondó látomásokkal beszél, vagy angyal által szólt.

Gerar királya és az egyiptomiak királya is isteni intést kapott, hogy ne ártsanak Ábrahámnak,[1] egy másik király pedig azért, hogy ne ártson Izsáknak,[2] ismét mások, hogy ne ártsanak Jákobnak,[3] amikor még nagyon kevesen voltak és jövevények, mielőtt még Jákob Egyiptomba költözött volna a fiaival; ezt értjük a következő sorokon: *Vonultak nemzetből nemzetbe, egyik országból a másik néphez.*

De kérdezhetjük, mielőtt Egyiptomba költöztek és ott megsokasodtak, hogyan maradhattak meg idegen földön oly kevesen, folytatja:
Nem engedte, hogy ember ártson nekik,
és megdorgálta miattuk a királyokat:
„Ne érintsétek az én fölkentjeimet,
és prófétáimnak rosszat ne tegyetek”

A pátriárkák, rejtve bár, már krisztusok voltak

10. Méltán csóválhatjuk a fejünket, hogy hogyan lehetett őket krisztusoknak nevezni, amikor még nem is létezett a fölkenés, amiről a királyok ezt a nevet kapták; ami Saullal kezdődött, akinek Dávid lett az utóda az országlásban. Attól kezdve mind Júda mind Izrael királyait, folytatva a megszentelt hagyományt, fölkenték. Ezek a fölkenések az egyetlen igazi Krisztus előképei voltak, akinek ez mondatott: *Fölkent téged az Isten, a te Istened az ujjongás olajával sorstársaid között.*[4]

---

[1]Vö. Ter 12,17–20; 20,3.
[2]Vö. Ter 26,8–11.
[3]Vö. Ter 26,31–33.
[4]Zsolt 44,8.

Tehát őket már akkor krisztusoknak nevezték? Mert ők próféták voltak, ahogyan Ábrahámról olvassuk, és amit róla mondanak, azt a többiekre is értenünk kell.

Vagy azért krisztusok, mert rejtve bár, de már keresztények? Mert Krisztus teste ugyan belőlük való, de Krisztus mégis megelőzi őket a létben, amit a zsidóknak mondott: *Mielőtt Ábrahám lett volna, én vagyok.*[1]

Hogyan hogy ezt ők nem tudták, vagy nem hittek benne, mikor éppen ezért nevezték őket prófétáknak, mivel burkoltabban ugyan, de mégis az Urat hirdették? Ezért ő maga nyíltan mondja: *Ábrahám vágyott arra, hogy lássa az én napomat, látta, és örült.*[2]

Ugyanis ezen a Jézus Krisztusba vetett hiten kívül, akár az ő megtestesülése előtt, akár utána senki ki nem engesztelődött Istennel, mivel az Apostol csalhatatlanul kimondja: *Mert egy az Isten és egy az Isten és az ember közvetítője, az ember Jézus Krisztus.*[3]

A kánaáni éhínségről a pátriárkák korában

11. [16–17. v.] Ezután kezdi elbeszélni, hogyan történt a vándorlásuk nemzetből nemzetbe és egyik országból a másik néphez.

És éhínséget hívott a földre – mondja –, *és a kenyér minden erősségét összetörte. Elküldött előttük egy férfit, rabszolgának adták el Józsefet.*

Ezért történt, hogy *vonultak nemzetből nemzetbe, egyik országból a másik néphez.* De nem szabad felületesen elmenni a Szent Írások beszédei mellett.

És éhínséget hívott a földre – mondja –, mintha az éhínség egy személy, vagy valami élőlény, vagy szellem volna, aki engedelmeskedni tudna a hívójának; miközben az éhínség a nélkülözésből fakadó veszedelem, és úgy van a tőle szenvedőkben mint valami betegség. Amint ugyanis a betegséget rendszerint valamilyen gyógyszer szünteti meg, úgy az éhínséget is a táplálék gyógyítja.

Mit jelent tehát az, hogy *éhínséget hívott?* Vagy talán a bajoknak, amelyektől az emberek szenvednek megvannak a gonosz angyalfejdelmei (mert egy másik zsoltárban is mondja, hogy gonosz angyalok küldésével gyötörte Isten az embereket,[4] és nem téved ítéletében), talán itt is *Hívta az éhínséget*, azaz az éhínség angyalát, aki arról kapta a nevét, ami fölött uralkodott? Ezen vélekedés alapján neveztek el a rómaiak bizonyos isteneket, például *Febris*, 'Láz' istennőt, vagy *Pallor*, 'Sápadtság' istent.

[1] Jn 8,58.
[2] Jn 8,56.
[3] 1Tim 2,5.
[4] Vö. Zsolt 77,49.

Vagy ami hihetőbb: a *Hívta az éhínséget* úgy értendő, hogy mondta, hogy éhínség legyen; és akkor a *hívta* azt jelenti, hogy *szólította*, a szólította azt, hogy *mondta,* a mondta azt, hogy *parancsolta*? Mert Ő *Hívta az éhínséget,* aki úgy hívja a nem létezőket, mint létezőket. Az Apostol sem azt mondja, *aki hívja a nem létezőket,* hogy létezzenek, hanem *mintha léteznének.*[1] Istennél ugyanis már tény az, ami rendelkezése szerint majd létrejön; mert másutt ezt mondják róla: *Aki megtette azokat, amik eljövendők.*[2]

Itt is, amikor éhínség lett, azt mondták, hogy hívta, azaz valósuljon meg, ami az ő rejtett kormányzásában már el volt rendelve.

Mindjárt el is magyarázza, hogyan hívta az éhínséget: *A kenyér minden erősségét összetörte.* Ez is szokatlan szólás, mert az *összetörte* szót mondja az *elemésztette* helyett.

József pátriárka története.
Isten jóra használja az emberek rossz tetteit.

12. [17. v.] *Elküldött előttük egy férfit.*

Ki ez a férfi? – József.

Hogyan küldte? – *Rabszolgának adták el Józsefet.*

Amikor megtörtént, az a testvérek bűne volt, és mégis Isten küldte Józsefet Egyiptomba. Jól meg kell néznünk ezt a nagy és igen szükséges dolgot, mert ahogyan Isten jóra használja azt emberek rossz tetteit, úgy ők visszaélnek Isten jótetteivel.

13. [18–19. v.] Itt kezdi elbeszélését, és elmondja, mi mindent viselt el József megaláztatásában és hogyan történt a fölmagasztalása.

Béklyóval alázták meg a lábait, és vas járta át a lelkét, míg eljött az ő igéje. – Hogy a lábát megbéklyózták, arról nem olvasunk, de semmi kétség hogy megtörtént. Vannak ugyanis dolgok, amelyeket ebben a történetben mellőzhettek, amik azonban nem voltak rejtve a Szentlélek elől, aki ezekben a zsoltárokban beszél.

A vason, amelyről azt mondja, hogy átjárta a lelkét, a kemény nélkülözés háborgatását értjük, mert nem a testét, hanem a lelkét mondta. Ilyen kifejezés az evangéliumban is előfordul, amikor Simeon mondja Máriának: *Íme, letétetett ő sokaknak romlására és feltámadására Izraelben, és jelül, amelynek ellene*

[1]Róm 4,17.
[2]Iz 45,11 (LXX).

mondanak; és a te lelkedet kard járja át, hogy sok szívből kinyilvánuljanak a gondolatok.[1]

Az Úr szenvedése ugyanis, mely sokaknak romlása lett, és amelynél sokak szívének rejtett dolgai napfényre kerültek, mert kiderült, hogy mit gondoltak az Úrról, a testi árvasággal sújtott anyját is kétségtelenül megszomorította.

Abban a háborgatásban József addig volt, *míg eljött az ő igéje,* amellyel igazán megfejtette az álmokat; ezért ajánlották a királynak is, hogy álmaiból neki is megmondja a jövendő dolgokat.[2]

De, nehogy ilyen fontos dolgot az embernek tulajdonítsunk amiatt, hogy azt mondta hogy *eljött az ő igéje*, mindjárt hozzáteszi: *az Úr beszéde lángra lobbantotta őt,* vagy ahogy a görög alapján más kódexek mondják: *az Úr beszéde tüzessé tette őt,* hogy ő is azok közé számíttassék, akikről ezt mondja: *Dicsekedjetek az ő szent nevében.*[3]

Az Úr beszéde tüzessé tette őt. – Amikor az Úr elküldte a Szentlelket, méltán láttak szétoszló lángnyelveket;[4] és az Apostol mondja: *Lobogó lelkűek legyetek.*[5] Ettől a tűztől távolodnak el azok, akikről ezt mondja: *Sokak szeretete ki fog hűlni.*[6]

14. [20–22. v.] Ezután folytatja: *Elküldött érte a király és feloldotta őt, a népek fejedelme és elbocsátotta őt.* – A *király* ugyanaz mint a *népek fejedelme*, aki *feloldotta* a megbéklyózottat és *elbocsátotta* a börtönben lévőt.

Házának urául rendelte, minden birtokának fejedelemévé. Hogy oktassa fejedelmeit, mint őt magát, és a véneit okosságra tanítsa.

A görög azt mondja: *És a véneit bölcsességre tanítsa.* Amit szó szerint így lehet fordítani: *Hogy oktassa fejedelmeit, mint őt magát,* és a véneit bölcsekké tegye. A görögben ugyanis *preszbüterousz* áll, amit *véneknek* szoktunk fordítani, és nem *gerontasz*, ami *öregek*et jelent. A *szophiszai* pedig, ami latinban egy szóval visszaadhatatlan, a *szophia*, bölcsesség szóból ered, nem a *phronészisz*ből, ami viszont az okosság.

De ezt sem olvassuk Józsefről felmagasztalásában, mint ahogy a béklyózást sem megaláztatásában. De előfordulhatott-e, hogy egy ilyen jelentős férfit, az egy igaz Isten tisztelőjét, csak az emberek etetésénél és az anyagi ügyek kormány-

[1]Lk 2,34–35.
[2]Vö. Ter 41.
[3]Zsolt 104,3.
[4]Vö. ApCsel 2,3.
[5]Róm 12,11.
[6]Mt 24,12.

zásánál vették volna figyelembe, és ne törődött volna a lelkükkel, amivel jobbá tette őket?

De történetében csak azokat írták le, amelyeket az író, szándéka szerint, amelyben benne volt a Szentlélek, elegendőnek ítélt a jövő vázolására az elbeszélésben.

Izrael népe jövevény Egyiptom földjén

15. [23. v.] *És bement Izrael Egyiptomba, és Jákob szomszéd volt Kám földjén. – Izrael* azonos *Jákob*bal, *Egyiptom* pedig *Kám földjé*vel. Ezt világosan bizonyítja az, hogy Noé Fiának, Kámnak magvából – akinek elsőszülötte volt Kánaán – eredt az egyiptomiak népe is. Ezért azokat a kódexeket, amelyekben ezen a helyen Kánaán olvasható, ki kell javítani.

Helyesebb az az értelmezés, hogy *szomszéd*, mint az, amit egyes kódexekben olvasunk, hogy *ott lakott;* ami helyes volna, ha *lakos*t is mondana, mert nem mást jelent. A görögben ugyanis itt ugyanaz a szó áll, mint fentebb, ahol ezt mondta: *igen kevesen, és laktak azon a földön.*[1]

A *betelepedő* egyébként, vagy *szomszéd*, nem *bennszülött*et, hanem *jövevény*t jelent. Íme, *és vonultak nemzetből nemzetbe, egyik országból a másik néphez.*[2] Amit röviden mondott, röviden is magyarázta.

De méltán kérdezhető, hogy milyen országból vonultak más néphez. Hiszen még nem uralkodtak Kánaán földjén, mert még nem volt megalapítva Izrael népének királysága. Tehát érthetjük-e másként, mint elővételezésként, mely szerint ott lesz majd ivadékuk országa?

Izrael sanyargatása az egyiptomiak részéről

16. [24. v.] Ezután elbeszéli, hogy miket műveltek az egyiptomiak.

És igen megsokasította az Ő népét, és erősebbé tette ellenségeinél. – Ezt is csak röviden adja elénk, hogy majd később beszélje el, hogyan történt. Isten népe ugyanis nem akkor lett erősebb az egyiptomiaknál, amikor azok megölték a kisfiaikat, vagy amikor a téglavetéssel sanyargatták őket, hanem amikor a hatalmas kéztől, Uruk és Istenük jelei és csodái miatt félelmetessé és tisztelendővé váltak, mígnem a megkeményedett király vereséget szenvedett, és a Vörös-tenger az üldözőt seregével együtt elborította.

[1] Zsolt 104,12.
[2] Zsolt 104,13.

Az egyiptomiak rosszasága; Isten jót hozott ki belőle

17. [25. v.] Amit tehát röviden elénk adott, hogy *erősebbé tette népét ellenségeinél,* mintha kérdeznénk, hogyan történt ez, kezdi mondani és végig elbeszéli.

És megfordította a szívüket, hogy gyűlöljék az Ő népét, és álnokul cselekedjenek szolgái ellen. – Vajon úgy értendő, vagy azt kell hinnünk, hogy Isten az ember szívét bűnök elkövetésére fordítja? Vagy nem bűn, illetve csak kis bűn gyűlölni Isten népét, és álnokul cselekedni az ő szolgáival? – Ki mondaná ezt?

Vajon ilyen súlyos bűnök szerzője Isten, akiről hinnünk kell, hogy semmiféle, még a legkisebb bűnnek sem szerzője? – *Ki a bölcs, aki érti ezt?*[1]

Mert ez Isten csodálatos jósága, amellyel jóra használja a rosszakat, akár angyalok, akár emberek. Amikor ugyanis a saját rosszaságukból fakadóan rosszak, Ő a rosszaságukból jót hoz elő.

Mert nem voltak jók azt megelőzően, hogy meggyűlölték az ő népét, hanem rosszakarók és gonoszok voltak, akik könnyen irigykedni kezdtek a szerencsés szomszédaikra.

Azzal tehát, hogy megsokasította az ő népét, e jótéteményével a rosszakat irigyé tette. Az irigység ugyanis nem más mint a másik boldogulásának gyűlölete.

Tehát így *fordította meg a szívüket, hogy gyűlöljék az Ő népét, és álnokul cselekedjenek szolgái ellen.* Tehát nem azzal, hogy a szívüket rosszá tette, hanem jót téve a népével, az ő magában rossz szívüket fordította gyűlöletre. Mert nem az egyenes szívet fordította ki, hanem a magától kifordultat fordította népe gyűlöletére, amennyiben rosszaságukat jóra használta; nem őket tette rosszá, hanem övével tett jót, amit a rosszak könnyen megirigyeltek.

Hogy a gyűlöletüket hogyan használta népe gyakorlatoztatására és nevének dicsőségére, ami számunkra is hasznos, a következők tanítják, amiket a dicséretében sorolnak fel, amikor éneklik az Alleluját.

18. [v 26.] *Elküldte Mózest, az Ő szolgáját, Áront, akit magát kiválasztott.* – Elég lett volna azt mondani, hogy *akit kiválasztott,* de abban semmit nem kell keresnünk, hogy a *magát* hozzátette. Az Írások kifejezésmódja ez, mint a hozzá hasonló: *Amelyben lakni fognak benne;*[2] az ilyen fordulatokkal az isteni írások tele vannak.

[1] Vö. Zsolt 106,43.
[2] Szám 13,20; Lev 18,3 (LXX).

Az egyiptomiakat ért csapások

19. [27. v.] *Letette bennük jeleinek és csodajeleinek igéit Kám földjén.* – A *jeleinek és csodajeleinek igéit* nem úgy kell értenünk, mint olyan szavakat, amelyek által történtek a jelek és csodák, azaz amelyeket kimondanak, hogy ezek megtörténjenek. Mert sok minden szó nélkül történt bottal, kéz kinyújtásával, vagy a por égbe szórásával.

Hanem mivel a történtek nem voltak jelentés nélküliek, mint ahogy a szavak sem azok, amelyekkel beszélünk, ezért ezeket is igének nevezi, de nem hangok és hangzások, hanem jelek és csodák igéinek.

Letette bennük, azaz megtette általuk.

20. [28. v.] *Elküldte a sötétséget és besötétedett.* – Ez le van írva az Egyiptomiakat sújtó csapások között. A folytatást azonban különböző kódexekben különbözőképpen olvassuk.

Egyesekben ez áll: *És elkeserítették az ő beszédeit,* másokban viszont: *és nem keserítették el az ő beszédeit,* de az előbbi változatot sok kódexben, a tagadó formát alig két kódexben találtuk.

De nehogy a könnyebb értelmezés miatt megsokasodjon a hamisság, mert van-e könnyebb mint azt érteni, hogy *És elkeserítették az ő beszédeit,* tudniillik makacs ellentmondásaikkal? Ezért próbáltuk a másik változatot is értelmezni és ez adódott: *Nem keserítették el az ő beszédeit, azaz Mózesben és Áronban,* mert ők a legkeményebbeket is türelemmel viselték, míg mindaz, amit Isten nekik cselekedni parancsolt, rendben beteljesedett.

21. [29–30. v.] *Vérré változtatta vizeiket, és megölte a halaikat. Békákat adott ki magából a földjük, királyuk palotájának belsejéig.* – Mintha azt mondaná: a földjüket békákká változtatta. Akkora volt ugyanis a békák sokasága, hogy túlzással megfelelően mondta.

22. [31. v.] *Szólt, és jött a légy, és szúnyogok minden határukon.* – Ha kérdezzük, hogy mikor mondta: a szavában volt, mielőtt megtörtént, és időtlenül volt ott, hogy mikor történjék meg; az angyalok, és szolgái, Mózes és Áron által is csak akkor mondta, hogy történjék, amikor történnie kellett.

23. [32. v.] *Esőjük helyett jégverést adott.* – Ez hasonló ahhoz a fordulathoz, hogy *a földjüket békákká változtatta.*[1] Csak ott nem az egész föld változott békává, az esőt viszont teljesen jégveréssé változtathatta.

[1]Zsolt 104,30.

Gyújtó tüzet az ő földjükre – hozzáértendő, hogy *küldött.*
24. [33. v.] *És elverte szőlőiket és fügefáikat, és letörte határuknak termőfáit* – Ezt a jégverés és a villámok ereje tette, ezért mondta a gyújtó tüzet is.[1]

25. [34. v.] *Szólt, és jött a sáska, és megszámlálhatatlanul sok szöcske.* – A sáska és a szöcske csapása ugyanaz, mert az egyik a szülő, a másik az ivadék.

26. [35. v.] *És megevett minden füvet az ő földjükön, és megette földjük minden termését.* – A fű is termés, ahogy az Írás gyakran mondja, mely a gabona szárát is fűnek nevezi, de talán azért mond kettőt, hogy megfeleljen a sáskáknak és szöcskéknek. Mindez azonban az unalmat elűző változatos kifejezéshez, nem a különböző tartalmú állításokhoz tartozik.

27. [v 36.] *És megölt minden elsőszülöttet az ő földjükön, minden munkájuk zsengéjét.* – Ez az utolsó csapás, nem számítva a Vörös-tengerbe fulladtakat. A munkájuk zsengéje, úgy gondolom, a jószágai elsőszülöttei.

Tíz volt a csapás, de nem mindet sorolta fel, és nem a történések pontos sorrendjében, ahogyan olvassuk. A dicséret ugyanis független az elbeszélő és a történetet szövő törvényétől. Mivel ennek a dicséretnek a szerzője a próféta által a Szentlélek, ugyanazzal a tekintéllyel, amellyel azon ember által cselekedett, aki megírta a történetet, megemlít dolgokat, amit ott nem olvashatunk és mellőz dolgokat, amik ott olvashatók.

Csellel, de nem gonoszul fosztották ki az egyiptomiakat a zsidók

28. [37. v.] Azt is hozzáfűzi Isten dicséreteihez, hogy arannyal és ezüsttel meggazdagítva vezette ki az izraelitákat Egyiptomból; mert ők is olyanok voltak, akik még nem tudtak lemondani földi munkájukért járó kellő és igazságos bérről; és azzal hogy rászedték az egyiptomiakat, akiktől kölcsönbe kérték az aranyat és ezüstöt, nem szabad azt gondolnunk, hogy Isten azok esetében, akik fölemelték a szívüket, ilyen álnokságot parancsol, vagy ha már megtették, jóváhagyná.

Isten e szavai által Tőle, aki látta a szívüket és vizsgálta a kívánságaikat, inkább engedélyt kaptak, mintsem parancsot, hogy ezt megtegyék; és némileg javára vált a testies léleknek, hogy azokkal is megtették, akik joggal szenvedték el ezt, és jóllehet csellel, a gonosz emberektől elvették azt, amivel azok tartoztak nekik.

[1]Zsolt 104,32.

Amint az egyiptomiak gonoszságát, úgy az igazak gyengeségét is isteni módon felhasználta Isten arra, amire szükség volt, hogy ezekkel a tettekkel valamit előképként jelezzenek és jövendöljenek.

És kivezette őket ezüstben és aranyban. – Ez is az Írások szava. Az *ezüstben és aranyban* ugyanaz, mintha azt mondaná, hogy arannyal és ezüsttel.

És nem volt az ő törzseikben beteg – de testben és nem lélekben. Ez is Isten nagy jótéteménye volt, hogy ebben a kényszerű kivándorlásban nem volt egy beteg sem.

Az egyiptomiak örültek a gyűlölt zsidók kivonulásának

29. [38. v.] *Örült Egyiptom az elvonulásuknak, mert rájuk nehezedett a tőlük való félelem.* – A zsidóktól való félelem az egyiptomiakra. Nem az a félelem, amellyel a zsidók féltek, hanem az amit a zsidók keltettek bennük.

Mondhatja valaki: Miért nem akarták elengedni őket az egyiptomiak, miért várták vissza őket, miért a visszavártaknak adták kölcsön a kért aranyat és ezüstöt, ha *örült Egyiptom az elvonulásuknak?*

De értenünk kell, hogy az egyiptomiak halála után és a Vörös-tengernél a hadsereg veresége után a maradék egyiptomiak féltek, nehogy a zsidók visszatérjenek, és a maradékukat könnyű szerrel megsemmisítsék.

Ekkor teljesedett be, amit fentebb mondott: *És igen megsokasította az Ő népét,*[1] majd hozzátette: *és erősebbé tette ellenségeinél.*

Hogy ezt az egy versben elmondott állítást kifejtse, hogyan is történt, hozzáfűzte mindazt, amit a vereség dicséretében elbeszélt addig a helyig, ahol ezt mondja *Örült Egyiptom az elvonulásuknak, mert rájuk nehezedett a tőlük való félelem, és* mintegy megpecsételve a mondottakat, *erősebbé tette népét ellenségeinél.*

Isten jótéteményei a pusztában vándorló népével

30. [39. v.] Ezután elmondja, milyen jótéteményekben részesültek az úton lévők. *Kifeszítette a felhőt oltalmul és a tüzet, hogy világítson nekik éjszaka.* Ezek annyira nyilvánvalóak, amennyire ismertek.

31. [40. v.] *Kérték és jött a fürj.* – Nem fürjet kívántak, hanem húst. Mivel pedig a fürj hús, és ebben a zsoltárban nem azok keserítéséről beszél, akikben Istennek nem telt kedve, hanem a választottak hitéről, ami Ábrahám igazi ivadéka, úgy kell értenünk, hogy azt kérték, hogy jöjjön valami, ami elcsendesíti a keserítők zúgolódását.

---

[1]Zsolt 104,24.

A következő versben: *és az ég kenyerével lakatta jól őket,* nem nevezi meg ugyan a mannát, de mindenkinek világos, aki ezeket a sorokat olvassa.

32. [41. v.] *Megrepesztette a sziklát és folytak a vizek, és patakok folytak a sivatagban.* – Ez a tény is oly gyorsan érthető, ahogyan olvassuk.

33. [42–44. v.] Mindezen jótéteményével Isten Ábrahám hite érdemére hívja fel a figyelmet. Mert így folytatja: *Mert megemlékezett az Ő szent igéjéről, melyet Ábrahámnak, az Ő szolgájának mondott. És kivezette népét ujjongással, választottait örvendezéssel.*

A *népét* megismétli a *választottak*kal, az *ujjongás*t pedig az *örvendezéssel*.

És nekik adta a nemzetek tartományait, és birtokba vették a népek munkáját. – Itt is a *nemzetek tartományai* ugyanaz mint a *népek munkája* és a *nekik adta* ismétlése a *birtokba vették.*

Isten barátai és örökösei azok, akik, mint Ábrahám, hisznek

34. [45. v.] És mintha kérdeznénk, hogy ki az, akinek mindez adatott, nehogy azt gondoljuk, hogy ez a legfőbb jó, ami Isten népének a mulandó dolgok szerencséjeként adatott, mindjárt másra tereli a figyelmet, ahol a legfőbb jót kell keresnünk: *Hogy megőrizzék az Ő igazságtételeit, és az Ő törvényeit megtartsák.*

Ahol azt kell megértenünk, hogy Isten szolgái és az ígéret választott fiai, Ábrahám igazi és eredeti ivadéka, akik utánozták Ábrahám hitét, nem azért kapták Istentől ezeket a földi javakat, hogy fényűzésbe merüljenek, vagy hamis biztonsággal eltompuljanak, hanem az isteni irgalmasság azért készítette számukra mindezt, aminek keresése teljesen lefoglalta volna őket, hogy legyen idejük az örökkévaló jó keresésére, azaz *hogy megőrizzék az Ő igazságtételeit, és az Ő törvényeit megtartsák.*

Továbbá, mivel Ábrahámnak itt olyan ivadékairól beszél, akik valóban Ábrahám ivadékai, akik abból a népből sem hiányoztak, amit Pál apostol eléggé bizonyít, amikor mondja: *De Istennek nem mindnyájukban telt kedve;*[1] ha ugyanis *nem mindnyájukban,* akkor bizony voltak olyanok, akikben Istennek kedve tellett.

Mivel tehát ez a zsoltár az ilyenekről szól, semmit nem mond azok gonoszságáról, ingerléséről és keserítéséről, akikben Istennek nem telt kedve.

De mivel a gonoszoknak sem csak az igazságosság, hanem a mindenható, kegyes Isten irgalmassága is megjelent, róluk a következő zsoltár beszél Isten dicséreteivel. De mindketten egy népben voltak, és azok gonoszsága ezeket nem szennyezte be. Ismeri ugyanis Isten, hogy kik az övéi; és ha ebben a világban

[1] 1Kor 10,5.

nem lehet távol maradni az igaztalanoktól, *húzódjon vissza az igazságtalanságtól mindaz, aki néven nevezi az Urat.*[1]

A nekünk ígért örökség maga Isten

35. Tehát hogy e zsoltárnak mintegy testében valamiképpen rejtőző lelkére, azaz a hangzó szavakból a belső tartalomra felhívjuk a figyelmet, nekem úgy tűnik, hogy Ábrahám ivadékát figyelmezteti, akik valamennyien az ígéret fiai és az örök szövetség örök örökségéhez tartoznak, hogy örökségül Istent válasszák maguknak, és ingyen tiszteljék, azaz önmagáért, és nem valami rajta kívüli előnyért; és ezt dicsérve, segítségül híva, hirdetve tegyék, nem a saját dicsőségükre, hanem Isten dicsőségére *a hit által jót cselekedvén, reményben örvendezve és szeretettől lángolva.*[2]

Ez szól ezekben a versekben:
Tegyetek vallomást az Úrnak
és hívjátok segítségül az Ő nevét,
hirdessétek a nemzetek között az Ő műveit.
Énekeljetek neki és zsoltározzatok neki,
mondjátok el minden csodatettét.
Mondjatok dicséretet az Ő szent nevében,
örvendezzen az Urat keresők szíve.
Keressétek az Urat és erősödjetek meg,
keressétek az Ő arcát mindenkor.[3]

36. Ezután, hogy a kicsinyeket táplálja és a hitben megerősítse, például állítja a pátriárkák hitét Isten ígéreteiben, hogy követésükben és a reményben ivadékuk legyünk, nem csak a zsidók nemzetéből, hanem mindannyian, akik kegyelmet nyernek az egész földön.

Mindezt a következő versek tartalmazzák:
Emlékezzetek meg csodálatos dolgairól,
melyeket cselekedett,
csodajeleiről és szájának ítéleteiről:
Ábrahámnak, az ő szolgájának ivadékai,
Jákobnak, az ő választottjának fiai.
Maga az Úr a mi Istenünk;
az egész földön az Ő ítéletei.
Megemlékezett örökké az Ő szövetségéről,
az igéről, amelyet parancsolt ezer nemzedékre,

[1] 2Tim 2,19.
[2] Vö. Róm 12,11–12.
[3] Zsolt 104,1–4.

amelyet megkötött Ábrahámmal;
és Izsáknak tett esküjéről.
És rendelte azt Jákobnak parancsolatul,
Izraelnek örök szövetségül,
mondván: „Neked adom majd Kánaán földjét,
kötéllel kimért örökségedet”.[1]

A magam szerény módján elmondtam, hogy mindezt hogyan kell érteni.

Isten földi ajándékait meg kell becsülnünk, de nem szabad a legnagyobbnak tartanunk

37. Itt a kishitű léleknek eszébe jut: „Ha tehát Istent ingyen kell tisztelni, és az örök szövetség örökségeként Őt magát kell tőle kérnünk; az őt keresők halandó életét és a földi szükségleteiket irgalmassága sokasításával nem mellőzi-e?"

Figyeljétek csak, miket nyújtott atyáinknak, azoknak is, akikben a hit példáját adta, vagy akik testükből származottan a hitüket is utánozták.
Amikor még csekély számmal voltak,
igen kevesen, és vándorok azon a földön
azaz Kánaán földjén
És vonultak nemzetből nemzetbe,
egyik országból a másik néphez,
Nem engedte, hogy ember ártson nekik,
és megdorgálta miattuk a királyokat:
„Ne érintsétek az én fölkentjeimet,
és prófétáimnak rosszat ne tegyetek”![2]

38. Ha pedig azt kérdezitek, hogy hogyan *vonultak nemzetből nemzetbe, egyik országból a másik néphez,* halljátok:
És éhínséget hívott a földre,
és a kenyér minden botját összetörte.
Elküldött előttük egy férfit,
rabszolgának adták el Józsefet.
Béklyóval alázták meg a lábait,
és a lelkét megvasalták,
míg eljött az ő igéje,
az Úr beszéde lángra lobbantotta őt.
Elküldött érte a király és feloldotta őt,
a népek fejedelme, és elbocsátotta őt;

[1]Zsolt 104,5–11.
[2]Zsolt 104,12–15.

házának urául rendelte,
minden birtokának fejedelemévé,
hogy oktassa fejedelmeit, mint őt magát,
és a véneit okosságra tanítsa.
És bement Izrael Egyiptomba,
és Jákob vándor volt Kám földjén.[1]

Íme, hogyan *vonultak nemzetből nemzetbe,*
egyik országból a másik néphez.

39. *És igen megsokasította az Ő népét,*
és erősebbé tette ellenségeinél.[2]
Ha pedig tudni akarjátok, hogy hogyan *tette erősebbé ellenségeinél,* halljátok:
Megfordította a szívüket, hogy gyűlöljék az Ő népét,
és álnokul cselekedjenek szolgái ellen.
Elküldte Mózest, az Ő szolgáját,
Áront, akit kiválasztott.
Beléjük helyezte jeleinek
és csodajeleinek igéit Kám földjén.
Elküldte a sötétséget és besötétedett,
és ellenálltak beszédeinek.
Vérré változtatta vizeiket,
és megölte a halaikat.
Békákat adott ki magából a földjük,
királyuk palotájának belsejéig.
Szólt, és jött a légy,
és szúnyogok minden határukon.
Esőjük helyett jégverést adott,
pusztító tüzet az ő földjükre.
És elverte szőlőiket és fügefáikat,
és letörte határuknak termőfáit.
Szólt, és jött a sáska,
és megszámlálhatatlanul sok szöcske,
és megevett minden füvet az ő földjükön,
és megette földjük minden termését.
És megölt minden elsőszülöttet az ő földjükön,
erejüknek első zsengéjét.
És kivezette őket ezüsttel és arannyal;
és nem volt az ő törzseikben beteg.
Örült Egyiptom az elvonulásuknak,

[1]Zsolt 104,16–23.
[2]Zsolt 104,24.

mert rájuk nehezedett a tőlük való félelem.[1]

Íme, hogyan tette erősebbé népét ellenségeinél.

Istent ingyen kell tisztelnünk jó és balsorsban egyaránt

40. Mikor pedig igazságossága ezekkel a bajokkal megsanyargatta ellenségeiket, nézzétek csak, népének milyen földi javakat is adott:

Kifeszítette a felhőt oltalmul
és a tüzet, hogy világítson nekik éjszaka.
Kérték és jött a fürj,
és az ég kenyerével lakatta jól őket.
Megrepesztette a sziklát és folytak a vizek,
és patakok folytak a sivatagban.
Mert megemlékezett az Ő szent igéjéről,
melyet Ábrahámnak, az Ő szolgájának mondott.
És kivezette népét ujjongással,
választottait örvendezéssel.
És nekik adta a nemzetek tartományait,
és birtokba vették a népek munkáját.[2]

Nem azért, hogy ezek miatt tiszteljék Őt, hanem hogy ezeket a dolgokat is az örök jóra vonatkoztassák és arra fordítsák át, azaz *hogy megőrizzék az Ő igazságtételeit, és az Ő törvényeit megtartsák.*[3]

Tehát bármi jót ad Isten, az ő ingyenes kultuszára kell fordítani, az ő tiszteletét azonban nem szabad más javakkal kapcsolatba hozni, amelyeket Isten ad, mert akkor nem lesz ingyenes.

Erre a küzdelemre provokálva merészelte mondani az ellenség Istennek: *Vajon ingyen tiszteli-e Jób Istent?*[4]

Egyébként ha a rabszolgának eladott József megalázottan is, fölmagasztaltan is helyet készített a mulandó javakban Isten népének, hogy megerősödjön ellenségei fölött, mennyivel inkább az eladott és test szerinti testvérei által megalázott, és az égbe fölmagasztalt Jézus helyet készít az örökkévaló javakban Isten népének, amely győzelmet arat az ördög és angyalai fölött?

Halljad tehát Ábrahámnak nem a testben dicsekvő, hanem a hitét követő ivadéka; halljátok Isten szolgái és Isten választottai, akik a jelen és az eljövendő

[1] Zsolt 104,25–38.
[2] Zsolt 104,39–44.
[3] Zsolt 104,45.
[4] Jób 1,9.

élet ígéretének birtokában vagytok.[1] Ha súlyos kísértések érnek ebben a világban, gondoljatok a bebörtönzött Józsefre, a kereszten lévő Jézusra.

Ha sikerülnek a mulandó dolgok, ne azok miatt szolgáljatok Istennek, hanem Istenért használjátok azokat; és ne gondoljátok, hogy az istenfélők evilág szükségleteiért tisztelik Istent, amiket megad azoknak is, akik káromolják őt, hanem *keressétek előbb Isten országát és annak igazságosságát, és ezeket mind megkapjátok hozzá*.[2]

[1]Vö. 1Tim 4,8.
[2]Vö. Mt 6,33.

SZÁZÖTÖDIK ZSOLTÁR (106.)
Elmondta Hippóban 411–412-ben
57–58 éves, 20–21 éves pap, 16/17 éves püspök

1Alleluja.
Tegyetek vallomást az Úrnak, mert édes,
mert az Ő irgalmassága századokon át.
2Mondják, akiket megváltott az Úr,
akiket megváltott az ellenség kezéből,
3és a tartományokból összegyűjtötte őket,
napkeletről és napnyugatról, északról és a tenger mellől.

4Tévelyegtek a pusztában, a vizetlen helyen,
nem találták útját a városnak, ahol lakjanak.
5Éheztek és szomjaztak,
megfogyatkozott bennük a lélek.
6És kiáltottak az Úrhoz a szorongatásokban,
és a veszedelmeikből kiragadta őket.
7És egyenes útra vitte őket,
hogy eljussanak a városba, ahol lakjanak.
8Tegyenek vallomást az Úrnak az ő irgalmasságai,
és csodatettei, melyeket az emberek fiaival művelt,
9mert megitatta a szomjazó lelket,
és az éhező lelket betöltötte jókkal.

10Sötétségben és a halál árnyékában ültek,
megbilincselve vassal és nyomorúságban,
11mert szembeszegültek Isten beszédeivel,
és megvetették a Magasságbeli tanácsát.
12És megaláztatott a szívük a szenvedésekben,
elgyöngültek és nem volt, aki segítsen.
13És kiáltottak az Úrhoz a szorongatásokban,
és veszedelmeikből kiragadta őket.
14És kivezette őket a sötétségből és a halál árnyékából,
és kötelékeiket széttépte.
15Tegyenek vallomást az Úrnak az ő irgalmasságai,
és csodatettei, melyeket az emberek fiaival művelt.
16mert bezúzta az érckapukat,
és a vaszárakat összetörte.
17Magához fogadta őket gonoszságaik útjáról,
mert igazságtalanságaik miatt megaláztattak.

18Minden eledelt megutált a lelkük,
és a halál kapuihoz közeledtek.
19És kiáltottak az Úrhoz a szorongatásokban,
és veszedelmeikből kiragadta őket.

20Elküldte az Ő igéjét, és meggyógyította őket,
és kiragadta őket a romlottságukból.
21Tegyenek vallomást az Úrnak az ő irgalmasságai,
és csodatettei, melyeket az emberek fiaival művelt,
22és áldozzák a dicséret áldozatát,
és hirdessék cselekedeteit ujjongással.

23Akik hajókon tengerre szállnak,
kereskedvén a nagy vizeken,
24azok látták az Úr műveit
és csodatetteit a mélységben.
25Szólt és viharos szél támadt,
és fölemelkedtek a hullámai.

26Fölemelkedtek az égig
és alászálltak a mélységekig;
a lelkük sorvadt a bajokban.
27Megzavarodtak és tántorogtak, mint a részeg,
és minden bölcsességük elenyészett.
28És kiáltottak az Úrhoz a szorongatásokban,
és veszedelmeikből kivezette őket.
29Szélvészét gyönge szellővé tette,
és lecsöndesedtek a tenger hullámai.
30És ők örvendeztek, hogy elcsöndesedtek,
és a kívánt kikötőjükbe vezette őket.
31Tegyenek vallomást az Úrnak az ő irgalmasságai,
és csodatettei, melyeket az emberek fiaival művelt.
32és magasztalják őt a nép gyülekezetében,
és a vének tanácsában dicsérjék őt.

33A folyóvizeket pusztasággá tette,
és a vizek forrásait sivataggá,
34és szikessé a termékeny földeket,
a rajta lakók gonoszsága miatt.
35A pusztát álló tóvá tette,
és a víztelen földet vizek forrásaivá.
36És oda telepítette az éhezőket,

és azok lakóvárost építettek.
37És bevetették a szántóföldeket,
és szőlőket telepítettek,
és begyűjtötték a termést.
38És megáldotta őket, és megsokasodtak nagyon,
és nem pusztultak a jószágaik.
39És kevesen lettek, és gyötrődtek
a fájdalomtól és a bajok szorongatásától.
40Kiöntötte haragját a fejedelmekre,
és eltévelyítette őket az úttalan sivatagban.
41És kiemelte a szegényt az ínségből,
és megsokasította a családokat, mint a bárányokat.
42Meglátják az igazak és örvendeznek,
és befogja a száját minden gonoszság.
43Ki a bölcs? Őrizze meg ezeket,
és értse meg az Úr irgalmasságait.

Isten népének adott ajándékait ünnepli ez a zsoltár

1. Ez a zsoltár Isten irgalmasságait ajánlja figyelmünkbe, melyek bennünk mutatkoztak meg, és ezért édesek azoknak, akik megtapasztalták. Kérdés, hogy lehet-e édes olyan valakinek, aki önmagában nem tapasztalta meg azt, ami ebben a zsoltárban áll. De ezt a zsoltárt nem egy vagy két léleknek írták, hanem Isten egész népének, és mindenki tükörként kapja az önismerethez.

A címét nem most kell elemezni, ugyanis így szól: *Alleluja,* és még egyszer: *Alleluja.* Az Egyház ősi szokása szerint bizonyos időszakokban ezt ünnepélyesen énekeljük, és rejtett jelentése van annak, hogy meghatározott napokon énekeljük.

Az Alleluját bizonyos napokon énekeljük, de minden áldott nap gondolunk rá. Mert ha ez a szó Isten dicséretét jelenti, ha a testünk szájában nem is, a szívünk szájában mindig ott van: *Az ő dicsérete mindenkor az én számban.*[1]

Az pedig, hogy ez a zsoltárcím megkettőzi az Alleluját, nem csak ennek a zsoltárnak sajátja, hanem egy másikban is előfordul, és amennyire annak szövegéből látszik, azt Izrael népe énekli, ezt pedig Isten egész földkerekségen elterjedt Egyháza.

[1]Zsolt 33,2.

Nem véletlen a kettős Alleluja, mint ahogyan nem véletlenül kiáltjuk azt se, hogy *Abba, Atya,* mert az *Abba* nem mást jelent, mint az, hogy Atya, de az Apostol nem hiába mondta: *Akiben ezt kiáltjuk: Abba, Atya!*[1] Mert a szegletkőhöz érkező egyik fal ezt kiáltja: *Abba*, a másik irányból érkező pedig: *Atya;* és abban a szegletkőben találkoznak, aki a mi békénk, aki a kettőt eggyé tette.[2]

Lássuk tehát, hogy mire figyelmeztetnek itt, minek örülünk és mitől sóhajtozunk, és honnan várunk segítséget; ki hagy cserben, és honnan kapunk segítséget; mik vagyunk önmagunktól, és mik Isten irgalmasságából; hogyan törik össze a mi gőgünket, hogy az ő kegyelme dicsőíttessék.

Amiket mondani fogok, azokat bárki emberfia fölfedezheti magában. De olyan emberekhez szólok, akik Isten útján járnak, és bizonyos mértékig már előre jutottak a lelki életben; ezért ha egyesek emiatt kevésbé értenek meg, mérjék föl, hogy hol tartanak, és igyekezzenek előbbre jutni, hogy megértsenek. Nem gondolom, hogy Isten magára hagyja törekvésünket, hogy mindenkihez eljusson, amit mondunk, akár jártasak, akár még tapasztalatlanok [a lelki életben], hogy a tapasztaltak erősítsék meg, a járatlanok vágyakozzanak rá, és mindenki számára édes legyen a magyarázatom, mely elsőként az Úrnak lesz édes, ha igaz lesz, és akkor lesz igaz, ha nem belőlem fakad, hanem tőle ered.

Istent az dicséri igazán, aki a szívével megízlelte az ő édességét

2. [1. v.] *Tegyetek vallomást az Úrnak, mert édes, mert az Ő irgalmassága századokon át.* – Így kezdődik a zsoltár. Erről tegyetek vallomást, hogy édes; ha ízleltétek, valljátok meg.

De nem tehet vallomást az, aki nem akarta ízlelni, mert hogyan mondhatná valamiről, hogy édes, amit nem ismer? Ti pedig, ha megízleltétek, hogy *édes az Úr,*[3] *tegyetek vallomást az Úrnak, mert édes;* ha vágyakozva megízleltétek, vallomással fennhangon hirdessétek, *mert az Ő irgalmassága századokon át* [in saeculum], azaz örökkévaló [in aeternum].

Itt azért használja a *századokon át* kifejezést, mert az Írás több helyén is ez áll, és amit a görögök úgy mondanak, hogy *eisz aióna,* az azt jelenti, hogy örökké.

Az ő irgalmassága ugyanis nem ideiglenes, hanem örökkévaló: mert az ő irgalmassága azért van az emberek fölött, hogy az angyalokkal élhessenek örökké.

A Krisztus vérével megszentelt keresztség törli el a bűnöket

[1]Róm 8,15.
[2]Vö. Ef 2,14. 20.
[3]Vö. 1Pét 2,3; Zsolt 33

3. [2–3. v.] *Mondják, akiket megváltott az Úr.* – Úgy tűnik, hogy Izrael népét is megváltották Egyiptom földjéről a szolgaság kezéből, az eredménytelen fáradozásoktól, és a téglavetéstől; de lássuk csak, vajon ők-e azok, akik ezeket mondják, akiket az Úr Egyiptomból szabadított meg.

Nem ők azok. – Hanem kik?

Akiket megváltott az ellenség kezéből. – Itt még mindig azokra gondolhatunk, akiket az ellenség, azaz az egyiptomiak kezéből váltott meg.

Ezután pontosan megnevezi, kik azok, akikről ez a zsoltár szól: *A tartományokból összegyűjtötte őket.*

Ezek még mindig lehetnének Egyiptom részei, mert egy tartománynak sok része van.

De világosan megmondja: *Napkeletről és napnyugatról, északról és a tenger mellől.* – Itt tehát már az egész földkerekségen megváltottakat értjük.

Istennek ezt a népét, mely megszabadul a nagy és tágas Egyiptomból, mintegy a Vörös-tengeren vezetik át, hogy a keresztségben megszabaduljon az ellenségektől.

A szentség ugyanis – tudniillik a Krisztus vérével megszentelt keresztség – mint a Vörös-tenger az üldöző egyiptomiakat, eltörli a bűnöket; és miután te feljöttél, a téged szorongató ellenségből nem maradt semmi.

Tehát ők mondják ezeket; és hallgassuk csak testvérek (mert Istennek ezt a népét vezetik), mi történik a nemzetek Krisztus által megváltott gyülekezetében; nem mintha mindenkiben egyformán történne meg az, amiről a zsoltár énekel: minden egyes hívőben megtörténik, de abban a népben másként.

Ugyanis az egész népet, azaz a test szerint Ábrahám magvából való nemzetet, Izrael házának egész sokaságát egyszer vezették ki Egyiptomból, egyszer vezették át a Vörös-tengeren, egyszer vezették el az ígéret földjére, mert valamennyien ott voltak, akikkel ezek történtek: *Mindez előkép a számunkra, a mi okulásunkra írták meg, akik a végső időkben élünk.*[1]

Mi ellenben nem valamennyien egyszerre, hanem egyenként és fokozatosan válunk hívővé, és gyűlünk össze egy városba és Isten egy népévé; de mindegyikünkben egyenként is megtörténnek azok a dolgok, amik meg vannak írva, és megtörténnek a népben is.

A nép ugyanis egyes emberekből áll, és nem az egyesek valók a népből; mert egy-egy ember vajon a népből való-e? A nép ellenben az egyes emberekből áll.

[1] 1Kor 10,11.

Ha tehát fölismersz magadban valamit, amiről beszélek, bárki légy, ne gondold, hogy egymagad vagy, és amit hallasz, csak veled történik; hanem hidd el, hogy amit hallasz, mindenkivel, vagy szinte mindenkivel megtörténik, akik ebbe a népbe jönnek, és a drága Vér megváltja őket az ellenségek kezéből.

Isten négy kísértéstől szabadít meg, közülük első a tévedés

4. A zsoltár újra meg újra meg fogja ismételni azt, amit az imént énekeltünk:
Tegyenek vallomást az Úrnak az ő irgalmasságai,
és csodatettei, melyeket az emberek fiaival művelt.[1]

Ezeket a sorokat amennyire észrevehettem, és ti is észrevehetitek, négyszer ismétli; és ebben a négyes számban, amennyire az Úr segítségével meg tudtuk fejteni, négy kísértést jelez, melyekből megszabadít bennünket ő, akiről *vallomást tesznek az ő irgalmasságai.*

Vegyünk először egy embert, aki nem akar semmit, a régi élet megtévesztő biztonságával él, eszébe se jut, hogy egyszer be kell fejeznie ezt az életet, és valami következik utána; hanyag és gondatlan, a világ élvezetei eltompították a szívét, és a gyönyörűségek halálos bódulatában van. Ahhoz, hogy ez az ember föleszméljen Isten kegyelmének keresésére, hogy gondos legyen, és mintegy fölébredjen az álomból, nemde Isten kezének kell fölébresztenie őt?

És mégsem tudja, ki ébresztette föl. Már kezd Istené lenni, azzal, hogy kezdi megismerni az igaz hitet. De mielőtt ezt megismerné, bánkódik a tévedése miatt. Mert rájön, hogy tévedésben van, szeretné megismerni az igazságot, zörget, ahol csak tud, megkísérel mindent, amire képes, megy fűhöz-fához, és érzi az igazság utáni éhséget.

Tehát az első kísértés a tévedés és az éhség. Amikor ebben a kísértésben elfáradva Istenhez kiált, elvezetik a hit útjára, és elindul a nyugalom városa felé. Tehát elvezetik Krisztushoz, aki ezt mondta: *Én vagyok az út.*[2]

A második kísértés, amelytől Isten megszabadít, a bűnös vágyak legyőzésének nehézsége

5. Amikor idáig eljutott, már tudva, mi mindent kell betartania, olykor sokat tulajdonít önmagának, és a saját erőiben bízva hozzáfog, hogy megharcoljon a bűnökkel, és gőgösen legyőzze őket.

Tehát úgy látja, hogy a bűnös vágyak legyőzésének nehézsége megkötözi, és béklyó miatt képtelen az úton járni; úgy érzi, hogy a víciumok legyőzésének

[1] Zsolt 106,8.
[2] Jn 14,6.

nehézsége börtönben tartja: lehetetlenségek falai veszik körül, és az ajtók zárva vannak, ezért nem talál kiutat az erkölcsös életre.

Már tudja, hogyan kellene élnie; korábban ugyanis tévedésben volt és szenvedett az igazságra éhezve; megkapta az igazság eledelét, és ráállították az útra, és hallja: „élj erkölcsösen aszerint, amit tanultál, korábban ugyanis nem tudtad, hogyan kell élned, most megtanultad és tudod!" Próbálkozik, de eredménytelenül; megkötözöttnek érzi magát és az Úrhoz kiált.

Tehát a második kísértés az erkölcsös cselekvés nehézsége, mint ahogy az első volt a tévedés és az éhség.

Ebben a kísértésben is az Úrhoz kiált; az Úr pedig kiszabadítja ínségéből, széttépi a nehézségek kötelékeit, megerősíti a helyes cselekvésben.

Most már kezd könnyű lenni az, ami nehéz volt: tartózkodni a rossztól, nem törni házasságot, nem lopni, nem ölni, szentségtörést el nem követni, más jószágát nem kívánni; cselekvési készség lett abból, ami korábban nehézség volt.

Az Úr ezt nehézségek nélkül is meg tudná adni, de ha minden nehézség nélkül birtokolnánk, nem ismernénk meg ennek a jónak ajándékozóját. Ha ugyanis eleve meg tudná tenni, amit akar, nem érezve a bűnös vágyak akadályát, és a kötelékeitől sem szenvedne, saját erőinek tulajdonítaná a lélek azt, amire képesnek érzi magát, és nem tennének vallomást az Úrnak az ő irgalmasságai.

A harmadik kísértés, amelytől Isten megszabadít, a jótettek közben beálló unalom

6. E két kísértés után – az első a tévedés és a igazság hiányának kísértése, a második az erkölcsös cselekvés nehézsége – egy harmadik kísértés éri az embert; annak mondom ezt, aki a két előzőn már átment.

Mert azt a kettőt, vallom, sokan ismerik. Ki ne tudná, hogy a tudatlanságból jutott el az igazságra, a tévedésből az életre, a bölcsességre éhezésből a hit igéjére? Továbbá sokan küszködnek víciumaik nehézségével és a szokásoktól megkötözötten mintegy börtönben és béklyókban sóhajtoznak.

Ismerik ezt a kísértést, jóllehet már mondják, ha mondják: *Én nyomorult! Ki vált meg e halálra szánt testtől?*[1] Mert nézd csak a nagyon szoros köteléket: *A test ugyanis a lélek ellen tusakodik, a lélek meg a test ellen. Ellentétben állnak egymással, és így nem azt teszitek, amit szeretnétek.*[2]

[1]Róm 7,24.
[2]Gal 5,17.

Tehát aki már megkapta a lelki segítséget, hogy miként nem akar házasságot törni, ne is tegye; ahogyan nem akar tolvaj lenni, ne is legyen; és így tovább mindenben, amit az emberek le akarnak győzni, és gyakran szándékuk ellenére alul maradnak, hogy Istenhez kiáltsanak, hogy ragadja ki őket nehéz helyzetükből, és szabadulásuk után *tegyenek vallomást az Úrnak az ő irgalmasságai;* tehát aki ilyen, és legyőzi ezeket a nehézségeket, és már kifogástalanul forgolódik az emberek között, már feddhetetlen, azt eléri ebben az életben valamiféle unalom harmadik kísértése, minek következtében olykor sem az olvasásban, sem az imádságban nem leli örömét.

A harmadik kísértés ellentétes az elsővel: korábban az éhség fenyegetett, most az unalom. Honnan van ez, ha nem a lélek valamilyen gyöngeségéből? Már nem vonz a házasságtörés, de még nem gyönyörködtet Isten Igéje. A tájékozatlanság és a bűnös vágy veszedelme után, miközben örülsz, hogy e kettőtől megszabadultál, vigyázz, nehogy az unalom és az undor okozzon kárt neked. Nem könnyű ez a kísértés; vedd észre, ha benne vagy és kiálts az Úrhoz, hogy nehéz helyzetedből most is szabadítson meg, és miután kiszabadultál ebből a kísértésből, *tegyenek vallomást neki az ő irgalmasságai.*

A negyedik kísértés, amelytől Isten megszabadít, az emberi elismerés és megbecsülés vágyának keresése

7. Miután megszabadultál a tévedéstől, megszabadultál az erkölcsös cselekvés nehézségétől, megszabadultál az Isten Igéje iránti unalomtól és undortól, esetleg méltó leszel arra, hogy rád bízzák a népet; esetleg a hajó kormányához állítanak, hogy irányítsd az Egyházat.

Ekkor jön a negyedik kísértés. A tenger viharai, melyek hányják-vetik az Egyházat, megzavarják a kormányost. A három korábbi kísértést bárki megtapasztalhatja, aki jámbor hívőként él Isten népében; a negyedik kísértés a miénk. Mert minél inkább tisztelettel vesznek körül, annál nagyobb veszélyben forgunk.

Félnünk kell ugyanis, hogy el ne térítsen valakit az igazságtól a tévedés veszélye;
félni kell attól, hogy senkit le ne győzzön a maga bűnös vágya, és inkább azt kövesse, mint hogy nehézségei közepette az Úrhoz kiáltson; félni kell attól, hogy valamelyiktek kevésbé ízlelje Isten Igéjét és meghaljon az undortól;
a kormányzás kísértése azonban, az Egyház vezetésében megmutatkozó veszedelmek kísértése leginkább bennünket érint.

De hogyan ne érintene benneteket is, ha az egész hajó veszedelemben forog? Ezt azért mondtam, hogy ebben a negyedik kísértésben, mely a mi sajátos kísértésünk (melyben nem szabad felhagynotok az imádsággal, hiszen elsőként ti szenvednétek hajótörést), nehogy gondatlanná váljatok és kevesebbet

imádkozzatok értünk. Mert nem a kormánynál ültök ugyan testvérek, de nem ugyanabban a hajóban hajóztok-e?

A kísértések legyőzéséhez feltétlenül szükséges Isten kegyelme

8. E négy kísértés, e négy kiáltás, e négy szabadulás, az Úr irgalmasságainak e négy megvallása után ez a zsoltár általában figyelmünkbe ajánlja az Egyházat, ahogyan nyilvánvalóan ismeritek, melyről a zsoltár kezdettől fogva beszél.

Mégpedig úgy ajánlja figyelmünkbe, hogy mindenben Isten kegyelméről szól, aki *a gőgösöknek ellen áll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad;*[1] mert *ő azért jött, hogy akik nem látnak, lássanak, és akik látnak, megvakuljanak;*[2] mert *minden völgyet föl fognak tölteni, minden hegyet és dombot le fognak hordani.*[3]

Mindezek után mond valamit, ami az eretnekekre is vonatkozik, akik mintegy polgárháborúval rombolják az Egyházat; azután a zsoltár, melyet magyarázok, előbb ér véget, mint gondolnátok.

Eddig ugyanis, úgy gondolom, az egész zsoltárról kicsit hosszasan beszéltem, és a továbbiakban már ne a magyarázó, hanem szinte csak a felolvasó szolgálatát várjátok tőlem, ha észben tartjátok, amiket mondtam.

Úgy gondolom ugyanis, hogy a mondottak a szemetek előtt állnak, de hogy jobban megjegyezzétek, röviden elismétlem.

Az első kísértés a tévedésé és az Ige utáni éhségé;
a második a legyőzendő bűnös vágyak nehézségének kísértése;
a harmadik az unalomé és az undoré;
a negyedik a vihar és a veszedelmek kísértése az Egyházak kormányzásában;
Ezek közepette történnek a kiáltások, a szabadítások és Isten irgalmasságának megvallásai.

A továbbiakban az Egyházat ajánlja figyelmünkbe, mely szintén megmenekült Istenünk kegyelméből, és nem a maga érdeméből.

Megemlékezik az ellenség gyötrelmeiről, melyeket a gőg okozott nekik, és miután kihaltak, fölegyenesedett az Egyház. Szól az isteni jótéteményekről, melyek az eretnekek áskálódásainak gyengülésében és az Egyházon belüliek elcsendesedésében mutatkozik meg; és következik a zsoltár lezárása. Ezek után inkább csak olvassuk, mint részletesen taglaljuk a zsoltárt.

Isten a tévedéstől megszabadítottaknak nyitja meg az üdvösség útját

[1] Jak 4,6.
[2] Jn 9,32.
[3] Iz 40,4.

9. [2–9. v.] *Mondják, akiket megváltott az Úr,*
akiket megváltott az ellenség kezéből,
és a tartományokból összegyűjtötte őket,
napkeletről és napnyugatról, északról és a tenger mellől. – Tehát maguk a keresztények szólnak, akiket az egész földkerekségről hívtak össze.

Tévelyegtek a pusztában, a vizetlen helyen,
nem találták útját a városnak, ahol lakjanak. – Hallottunk a nyomorúságos tévedésről; mit hallunk az éhezésről?

Éheztek és szomjaztak, megfogyatkozott bennük a lélek. – De miért fogyatkozott meg? Mi hiányzott nekik? Isten ugyanis nem kegyetlen, hanem önmagát ajánlja, és ez javunkra válik, hogy amikor hiányt szenvedünk, kérjünk és szeressük Őt, aki segítségünkre jön. Ezért e tévedés, ezen éhség és szomjúság után:

És kiáltottak az Úrhoz a szorongatásokban, és a veszedelmeikből kiragadta őket. – És mit tett velük a tévedésük miatt?

És egyenes útra vitte őket. – Nem találták a lakóváros útját, éhségtől és szomjúságtól epedtek és ellankadtak.

És egyenes útra vitte őket,hogy eljussanak a városba, ahol lakjanak. – Hogy hogyan jött az éhségtől és szomjúság segítségére, még nem mondja, de ezt is csak várjátok.

Tegyenek vallomást az Úrnak az ő irgalmasságai, és csodatettei, melyeket az emberek fiaival művelt. – Mondjátok el a tapasztalatlanoknak ti, akik már megtapasztaltátok, akik már úton vagytok, akik már a város magtalálása felé tartotok, és már megszabadultatok az éhségtől és a szomjúságtól: *Mert megitatta a szomjazó lelket, és az éhező lelket betöltötte jókkal.*

Miután felülről kaptál parancsot, hívd segítségül Istent, hogy szabadítson meg

10. [10–17. v.] Tehát erkölcsösen élj: már útra állítottak, már hallottad, mit kell tenned és mit kell remélned. Mi más van hátra, minthogy törekedj és győzzél?

Sötétségben és a halál árnyékában ültek, megbilincselve vassal és nyomorúságban. – Miért van ez, ha nem azért, mert magadban bíztál, mert nem ismerted föl Isten kegyelmét, mert elutasítottad Isten rád vonatkozó tervét? Mert nézd csak, mit fűz hozzá?

Mert szembeszegültek Isten beszédeivel – gőgösen nem tudtak Isten igazságosságáról és a saját akaratukat érvényesítették.[1]

És megvetették a Magasságbeli tanácsát, és megalázta a szívüket a szenvedésekben. – És most következik a bűnös vágy elleni küzdelem. Ha Isten nincs segítségedre, küszködhetsz, de nem győzhetsz. És amikor rossz szokásod föléd kerekedett, megaláztatik a szíved a vesződségekben, hogy tanuld meg már megalázott szívvel kiáltani: *Én nyomorult! Ki vált meg e halálra szánt testtől?*[2]

És megalázta a szívüket a szenvedésekben, elgyöngültek és nem volt, aki segítsen. – És miért történt ez? *Ha a törvénynek lett volna éltető ereje, akkor valóban a törvényből fakadna az igazságosság. De az Írás mindent bűnösnek nyilvánított, hogy a hívők a Jézus Krisztusba vetett hit folyományaként részesüljenek az ígéretben. A törvény pedig azért jött, hogy eláradjon a bűn.*[3]

Megkaptad az igét, megkaptad a parancsolatot, és változatlanul teszed azt, amit korábban rosszul tettél; és mivel megkaptad a parancsolatot, a törvényszegéssel növeled a bűnöket.

Te gőgös! Bárcsak ismernéd magadat, vagy megtanulnád megalázottságodat, akkor kiáltanál és megszabadulnál az ínségtől, és megszabadulva *vallomást tennél az Úr irgalmasságairól.*

És kiáltottak az Úrhoz a szorongatásokban, és veszedelmeikből kiragadta őket. – Miután kiszabadultak a második kísértésből, következik az unalom és az undor kísértése. De lássátok csak előbb, mit nyújt ezeknek a megszabadítottaknak: *És kivezette őket a sötétségből és a halál árnyékából, és kötelékeiket széttépte. Tegyenek vallomást az Úrnak az ő irgalmasságai, és csodatettei, melyeket az emberek fiaival művelt.*

Miért? Miféle nehézségeket győzött le?

---

[1]Róm 10,3.
[2]Róm 7,24.
[3]Gal 3,22.

Mert bezúzta az érckapukat, és a vaszárakat összetörte. Magához fogadta őket gonoszságaik útjáról, mert igazságtalanságaik miatt megaláztattak. – Megaláztattak, mivel magukban bíztak és nem Istenben, mivel a saját igazságosságukat állították és nem ismerték Isten igazságosságát. Azok, akik csak a saját erejükben bíztak, megtapasztalták, hogy az ő segítsége nélkül semmire sem képesek.

Ne magadnak tulajdonítsd, hogy örömödet találod Isten Igéjében

11. [18–22. v.] De mi van hátra ezek után?
Minden eledelt megutált a lelkük. – Már undorodnak, már az undortól szenvednek, az undor sodorja őket veszélybe, ha csak azt nem gondolod, hogy az éhség megölhette volna őket, az undor azonban nem.

De nézd csak, mit mond a folytatásban: *Minden eledelt megutált a lelkük,* nehogy azt gondold, hogy a jóllakottságtól biztonságban vannak, és ne vedd észre, hogy az undor miatt a halál közelében járnak: *és a halál kapuihoz közeledtek* – mondja.

Mi van hátra tehát? Az, hogy ha Isten Igéje örömödre van, ne magadnak tulajdonítsd, hogy emiatt fölényessé ne válj, és az eledelre vágyakozva ne találd magad a gőg miatt azok között, akiket az undor fenyeget. Értsd meg, hogy te is úgy kaptad és nem tőled magadtól van. *Mert mid van, amit nem úgy kaptál?*[1]

Tehát ezt megértve és ennek a víciumnak és ellankadásnak a veszélyében tedd, ami itt következik: *És kiáltottak az Úrhoz a szorongatásokban, és veszedelmeikből kiragadta őket.*

És mivel gyöngeség volt az, hogy nem találták örömüket: *Elküldte az Ő igéjét és meggyógyította őket.* Lássad, mi a rossz az undorban. Lássad, mitől szabadít meg az, akihez az undorodó kiált.

Elküldte az Ő igéjét és meggyógyította őket. – Miből? Nem a tévedésből, nem az éhségből, nem a bűnök legyőzésének nehézségéből, hanem *kiragadta őket a romlottságukból.*

Az elmének bizonyos romlottsága, ha undorodik az édestől. Tehát e jótétemény miatt is, mint az összes korábbiak miatt, *tegyenek vallomást az Úrnak az ő irgalmasságai, és csodatettei, melyeket az emberek fiaival művelt, és áldozzák a dicséret áldozatát.*

Már csak a dicséret miatt is édes az Úr. *És hirdessék cselekedeteit ujjongással* – nem unatkozva, nem kelletlenül, nem szorongva, nem undorodva, hanem ujjongással.

[1] 1Kor 4,7.

A kormányos virraszt, miközben a hullámok hányják-vetik Péter hajóját

12. [23–31. v.] Következik az negyedik [kísértés], mely mindannyiunk számára veszedelem. Ugyanis valamennyien hajóban vagyunk: egyesek dolgoznak, mások utaznak rajta, de a viharban együtt vannak a veszedelemben, és a kikötőben együtt menekülnek meg.

A mondottak után ez következik: *Akik hajókon tengerre szállnak, kereskedvén a nagy vizeken* – azaz a népek sokaságában. János apokalipszise a tanúja annak, hogy a vizek a népek helyett állhatnak, amikor János megkérdezte, hogy mik ezek a vizek, és ezt a választ kapta: *a népek.*[1]

Akik tehát a nagy vizeken tevékenykednek, *azok látták az Úr műveit és csodatetteit a mélységben.* – Mert van-e nagyobb mélység, mint az emberi szívek? Legtöbbször belőle támadnak szelek, a pártütések viharai és a a széthúzások, melyek hányják-vetik a hajót.

És mi történik ilyen körülmények között? Isten azt akarja, hogy hozzá kiáltsanak a kormányosok is, az utasok is: *Szólt és viharos szél támadt.*

Mit jelent az, hogy *támadt?* – Azt jelenti, hogy sokáig tart, huzamosan fúj, még mindig háborgást kelt, sokáig tombol és nem múlik el. *Szólt* ugyanis *és viharos szél támadt.*

És mi lett a viharos szél hatása? – *És fölemelkedtek a hullámai. Fölemelkedtek az égig,* amikor hallották, *és alászálltak a mélységekig,* félelmükben. *Fölemelkedtek az égig, és alászálltak a mélységekig* – kívül támadások, belül félelmek.

A lelkük sorvadt a bajokban. Megzavarodtak és tántorogtak, mint a részeg. – Akik a kormánynál ülnek, és akik igazán szeretik a hajót, értik, mit mondok: *Megzavarodtak és tántorogtak, mint a részeg.*

Kétségtelen, amikor beszélnek, amikor felolvasnak, amikor értekeznek, bölcsnek tűnnek; de jaj a viharban! *És minden bölcsességük elenyészett.*

Olykor teljesen tanácstalanná válik az ember: bármerre fordul, zúgnak a hullámok, tombol a vihar, erejét veszti a kar; merre forduljon a hajó orra, melyik oldalt érje a hullám, merre hagyják sodródni, hogyan kerüljék el a szirteket, a kormányosok nem tudják. Mit lehet ilyenkor tenni?

És kiáltottak az Úrhoz a szorongatásokban, és veszedelmeikből kivezette őket. Szélvészét gyönge szellővé tette, nem folytatódott a vihar, hanem elcsitult, *És lecsöndesedtek a tenger hullámai.*

[1] Jel 17,15.

Halljátok csak, mit mond erről egy veszélybe került, megalázott, de megszabadult kormányos: *Nem szeretném, testvérek, hogy ne tudjatok arról az üldöztetésről, amely Ázsiában ért bennünket: módfelett, szinte erőnkön felül ránk nehezedett* (úgy látom, minden bölcsessége szertefoszlott)*, úgy, hogy már életünkről is lemondtunk.*

Mit jelent ez? Azt, hogy cserben hagyja az elgyengülteket? Vagy azok nem azért gyengültek el, hogy ő dicsőséget nyerjen náluk? Mert hogyan folytatja: *Sőt magunkban már a halálos ítéletet is elfogadtuk, hogy ne magunkban bízzunk, hanem Istenben, aki feltámasztja a halottakat.*[1]

Szélvészét gyönge szellővé tette. Már elfogadták a *halálos ítéletet azok*, akiknek minden bölcsességük szertefoszlott. *És lecsöndesedtek a tenger hullámai. És ők örvendeztek, hogy elcsöndesedtek, és a kívánt kikötőjükbe vezette őket. Tegyenek vallomást az Úrnak irgalmasságai.*

Mindenütt, kivétel nélkül mindenütt *tegyenek vallomást az Úrnak,* nem a mi érdemeink, nem a mi erőink, nem a mi bölcsességünk, hanem *az Ő irgalmasságai.* Őt kell szeretnünk minden szabadulásunkban, akit segítségül hívtunk minden szorongatásunkban. *Tegyenek vallomást az Úrnak irgalmasságai, és csodái, miket az emberek fiaival művelt.*

Isten elűzte a gőgös zsidókat, az alázatos nemzeteket üdvözítette

13. [32–38. v.] És lássátok csak, miért mondja, miért bocsátotta mindezt előre, miért sorolta föl mind a mondottakat.

És magasztalják őt a nép gyülekezetében, és a vének tanácsában dicsérjék őt. – És magasztalják őt, azaz dicsérjék őt; *és dicsérjék őt,* azaz magasztalják őt. Magasztalják, dicsérjék a népek és a vének, a munkások és a kormányosok. Mert mit tett ebben az Egyházban? Mit rendelkezett? Miből ragadta ki? Mit nyújtott neki? Ahogyan ellenállt a gőgösöknek, úgy adott kegyelmet az alázatosaknak;[2] a gőgösöknek, tudniillik a zsidók népének, mely erőszakosan büszkélkedett azzal, hogy Ábrahám nemzetségéből való, és reá bízattak Isten beszédei.[3]

Mindez nem a javukra vált, hanem gőgössé tette a szívüket, inkább fölfuvalkodottá, mint naggyá. Mit tett tehát Isten, amikor ellenállva a gőgösöknek és kegyelmet adva az alázatosaknak a természetes ágakat a gőg miatt lemetszette, a vad olajfát az alázatosság miatt beoltotta?[4]

---

[1] 2Kor 1,8–9.
[2] Vö. Jak 4,6.
[3] Vö. Róm 3,2.
[4] Vö. Róm 11,17–24.

Mit tett Isten? – Halljátok e kettőt: Isten először bizonyos módon ellenáll a gőgösöknek, azután bizonyos módon kegyelmet ad az alázatosaknak.

A folyóvizeket pusztasággá tette. – Folytak a vizek, elhangzottak a próféciák, keress most prófétát a zsidóknál és nem találsz.

A folyóvizeket pusztasággá tette, és a vizek forrásait sivataggá, és szikessé a termékeny földeket. – Mondják csak: *Már nincs próféta, és nincs közöttünk, aki többet ismerne.*[1]

A folyóvizeket pusztasággá tette, és a vizek forrásait sivataggá, és szikessé a termékeny földeket. – Keresed náluk a Krisztusba vetett hitet – nem találod;
prófétát keresel – nem találsz;
papokat keresel – nem találsz;
áldozatot keresel – nem találsz;
keresed a Templomot– nem találod.
Miért van ez? Azért mert *a folyóvizeket pusztasággá tette, és a vizek forrásait sivataggá, és szikessé a termékeny földeket.*

Miért, mi ennek az oka? – *A rajta lakók gonoszsága.* Íme, így áll ellen a gonoszoknak.

De halljad, hogyan ad kegyelmet az alázatosaknak: *A pusztát álló tóvá tette, és a víztelen földet vizek forrásaivá. És odatelepítette az éhezőket.* – Mert őneki mondatott: *Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint*.[2] Keresed ugyanis az áldozatot a zsidóknál, de nem találod Áron rendje szerint, mert a folyóvizeket pusztasággá tette; keresed a Melkizedek rendje szerinti áldozatot, és náluk nem találod meg, de az Egyházban szerte a földön bemutatják. *Napkelettől napnyugatig dicsértessék az Úr neve.*[3]

És mondja Isten azoknak, akiknek folyóvizeit pusztasággá tette: Nem találom kedvemet bennetek, mondja a Seregek Ura; *Az ajándékot nem fogadom el a kezetekből. Mert napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között, és mindenütt tiszta áldozatot áldoznak és ajánlanak föl az én nevemnek.*[4]

Ahol korábban minden áldozat tisztátalan volt, amikor még pusztaság voltak, mocskosak voltak, és az összes nemzetek olyanok voltak, mint a szikes föld, ott most források fakadnak, folyók folynak, tavak állnak, és vizek fakadnak.

Tehát a gőgösöknek ellenállt, az alázatosaknak pedig kegyelmet adott. *És odatelepítette az éhezőket;* mert: *esznek majd a szegények és jóllaknak.*[5]

---

[1]Zsolt 73,9.
[2]Zsolt 109,4.
[3]Zsolt 112,3.
[4]Mal 1,10–11.
[5]Zsolt 21,27.

És azok lakóvárost építettek. – Átmeneti lakásként a reményben, mert ezt mondja: *Aki engem hallgat, a reményben fog lakni.*[1]

És azok lakóvárost építettek. És bevetették a szántóföldeket, és szőlőket telepítettek, és begyűjtötték a termést – ennek örül az a munkás, aki ezt mondja: *Nem az adomány fontos nekem, hanem inkább a gyümölcse.*[2]

És megáldotta őket és megsokasodtak nagyon, és nem pusztultak a jószágaik. – Ez így igaz. *Isten fundamentuma szilárdan áll, mert az Úr ismeri övéit.*[3] Jószágról és barmokról beszél, azokról, akik egyszerűek az Egyházban, de hasznosak, nem nagyon műveltek, de telve vannak hittel. Tehát a lelkieket és testieket egyformán megáldotta, *és megsokasodtak nagyon, és nem pusztultak a jószágaik.*

Az eretnek szakadárok kárhozatos vakmerőségéről.
Amikor a katolikusok kénytelenek válaszolni eretneknek,
épülnek az igazságban.
A sok részegyház egy Egyház: egy nép, egy család.

14. [39–42. v.] *És kevesen lettek és gyötrődtek.* – Honnan ez a fordulat? Ráadásul belülről. Akik ugyanis kevesen lettek, közülünk jöttek ki, de *nem voltak közülünk valók.*[4]

Azért beszél róluk úgy, mint akikről korábban beszélt, hogy meg lehessen őket különböztetni; mert a közös szentségek miatt mintha ugyanazokról beszélne. Mert Isten népéhez tartoznak a jámborság látszata szerint. Ezekről hallottuk az Apostolt: *A végső időkben rettenetes idők köszöntenek be, mert az emberek önmagukat fogják szeretni.*[5]

Az elsődleges rossz az, hogy *önmagukat fogják szeretni,* azaz a saját tetszésüket keresik. Bárcsak ne a saját kedvüket keresnék, és Istennek tetszenének; bárcsak fölkiáltanának a nehézségek közepette, és megszabadulnának a bajaiktól. De mert sokat tételeztek föl magukról, *kevesen lettek.*

Testvérek, nyilvánvaló, hogy mindazok, akik elkülönülnek az egységtől *kevesen lesznek.* Sokan vannak ugyanis, de az egységben, amíg el nem különülnek az egységtől; amikor ugyanis kezd nem hozzájuk tartozni az egység sokasága, az eretnekségben és a szakadásban *kevesen vannak.*

És kevesen lettek és gyötrődtek a fájdalomtól és a bajok szorongatásától. Kiöntötte haragját a fejedelmekre. – Elvetette őket ugyanis Isten Egyháza,

[1]Péld. 1,33 (LXX).
[2]Fil 4,17.
[3]2Tim 2,19.
[4]1Ján 2,19.
[5]1Ján 3,1–2. (?)

főként azért, mert vezérek akartak lenni; megvetettek lettek és olyanná váltak, mint az ízét vesztett, kidobott só: eltapossák az emberek.[1]

Kiöntötte haragját a fejedelmekre, és eltévelyítette őket az úttalan sivatagban. – A korábban említettek úton jártak, város felé tartottak, vezették, nem félrevezették őket; ezeket pedig az úttalan sivatagban eltévelyítették.

Mit jelent az, hogy *eltévelyítette őket?* – Azt jelenti, hogy *Isten szívük bűnös vágyaira hagyta őket.*[2]

Az *eltévelyítette* azt jelenti, hogy maguknak adta őket. Mert ha igazán utána gondolsz, önmagukat vezetik félre. *Aki pedig valakinek gondolja magát, holott semmi, önmagát vezeti félre.*[3]

Mit jelent tehát az, hogy *eltévelyítette őket?* – Azt jelenti, hogy elbocsátotta őket. Elbocsátotta őket az úttalan sivatagban és nem az úton. Hogyan járnának az úton azok, akik pártoskodnak és az egészet elhagyják? Hogyan járnának az úton?

Mi tehát az út, vagy hogyan lehet föl ismerni az utat? – *Könyörüljön rajtunk az Isten, és áldjon meg minket; ragyogtassa föl az Ő arcát fölöttünk, hogy megismerjük a földön a te utadat.*[4]

Miféle földön? – *Az összes nemzetekben a te szabadításodat.*[5]

Az ilyenek azért mentek ki innen, hogy megfogyatkozzanak, hogy kevesen legyenek; valamennyien az egység sokaságából mentek ki, ahogyan az imént mondtuk róluk: *Közülünk mentek ki, de nem voltak közülünk valók, ha ugyanis közülünk valók lettek volna, megmaradtak volna velünk együtt.*[6] Da ha Isten titokzatos előretudásában a mieink volnának, akkor vissza kellene térniük hozzánk. Mily sokan vannak még belül, akik még nem a mieink, de látszólag belül vannak, és mily sokan, akik a mieink, de látszólag még kívül vannak? *Ismeri az Úr övéit.*[7]

Akik belül vannak, de nem a mieink, amint alkalmat találnak rá, elmennek; akik viszont kívül vannak, de a mieink, amint alkalmat találnak rá, visszatérnek. Fogadjátok el tehát, hogy Isten tudja és eszerint *tévelyítette el őket az úttalan sivatagban és nem az úton.*

[1]Vö. Mt 5,13.
[2]Róm 1,24.
[3]Gal 6,3.
[4]Zsolt 66,2.
[5]Zsolt 66,3.
[6]1Ján 2,19.
[7]2Tim 2,19.

És mit tett velük? Azt, amit kezdtem mondani, amit figyelmesen hallotok. Eltűrhette volna őket mindig belül, de nekünk semmi hasznunk nem lett volna belőle; mikor azonban elkülönülnek és rosszindulatú kérdésekkel zaklatnak minket, gondos vizsgálatra késztetnek és félelmet ébresztenek bennünk. Mindenki megremeg, amikor valakiről látja, hogy elment, mintha a távozása azt mondaná neki: *Aki azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essen.*[1]

A távozásuk tehát javunkra válik, mert ha belül volnának, és ilyen rosszak lennének, semmi hasznunk sem volna belőlük.

Mit mondtak róluk egy másik zsoltárban? – Azt, hogy *bikák gyülekezete*, azaz szarvakkal rendelkező és gőgös *bikák gyülekezete a népek tehenei között.* Tehénnek mondja a félrevezethető lelkeket, akik könnyen engednek a félrevezető bikáknak. De miért van ez? Azért, hogy *elkülönítsék azokat, akiket ezüsttel tettek próbára.*[2]

Mit jelent az, hogy *elkülönítsék?* – Azt jelenti, hogy tűnjenek elő, hogy emelkedjenek ki azok, akiket Isten beszédében tettek próbára. Amikor a katolikusok kénytelenek válaszolni eretneknek, épülnek az igazságban. Ezt a tételt Pál pontosan megfogalmazta, amikor ezt mondja: *Kell is, hogy szakadás legyen körötökben, mert a megbízhatók csak így tűnnek ki közületek.*[3] Kell, hogy hogy legyenek félrevezető bikák, hogy kitűnjenek azok, akiket *ezüsttel tettek próbára,* azaz különítsék el őket.

Mit jelent az, hogy *ezüsttel tették próbára? – Az Úr beszédei tiszta beszédek, a föld tűzzel próbált ezüstje, a földtől elkülönített, hétszeresen tisztított.*[4] Mindazok, akiket ebben az ezüstben, azaz az Úr beszédében tettek próbára, nem tudják teljesen kidolgozni ezt az ezüstöt, ha az eretnekek kérdései nem nyugtalanítják őket.

Most is, figyeljetek, mert nem véletlenül mondja: *kiöntötte haragját a fejedelmekre,* ezekre a bikákra.

Miért vetették meg őket? – Azért, mert mást hirdettek.

Mit jelent a megvetettségük? – Azt, hogy átokkal illették őket. *Ha valaki más evangéliumot hirdetne nektek, mint amit mi hirdettünk: átkozott legyen!*

Van-e megvetettebb, mint az ízét vesztett só, amit kidobtak és lábbal tipornak? És lássátok, hogy valóban fejedelmek; Halljátok magát Pált: *Ha valaki más*

[1] 1Kor 10,12.
[2] Zsolt 67,31.
[3] 1Kor 11,19.
[4] Zsolt 11,7.

evangéliumot hirdetne nektek, mint amit tőlünk hallottatok, átkozott legyen![1] Fejedelmek ők, tudósok, nagy emberek, drágakövek.

Mit nem mondasz, talán angyalok is? – Bizony *ha egy mennyei angyal más evangéliumot hirdetne nektek, mint amit mi hirdettünk: átkozott legyen;* mert az ördög is az égből lebukott angyal. *Kiöntötte haragját a fejedelmekre.*

És kiemelte a szegényt az ínségből. – Mit jelent ez, testvérek: Megvetették a fejedelmeket és megsegítették a szegényt? Elvetették a gőgösöket és tanították az alázatosat. Ezt tette, és így cselekedvén *kiemelte a szegényt az ínségből.*

Ez a szegény koldus semmit nem tulajdonít magának, mindent Isten irgalmasságától vár; naponta kiált az Úr kapujánál, zörget, hogy megnyissanak neki, reszkető ruhátlan, aki kéri, hogy öltöztessék föl, a földre szegezi tekintetét és veri a mellét.

Ezt a koldust, ezt a szegényt, ezt az alázatosat segítette meg Isten nagyon, még az eretnekek elkülönüléséből is; mert a keveseket megérintették, és gyötrődtek, és eltévedtek az úttalan pusztaságban és nem az úton.

Végezetül miután azok kevesen lettek, eltévedtek és gyötrődtek, mi történik az ínségből kiemelt szegénnyel? – *És megsokasította a családokat, mint a bárányokat.*

Ha azt a szegényt és koldust egy embernek gondoltad, akiről mondta: *És kiemelte a szegényt az ínségből,* ez a szegény sok család, ez a szegény sok nép; a sok egyház egy Egyház, egy nép, egy család, egy bárány. *És megsokasította a családokat, mint a bárányokat.*

Ezek a nagy misztériumok, nagy szakramentumok mennyire mélyek, telve misztériumokkal; milyen édesek, amikor megtaláljuk, mert sokáig rejtve vannak.

Tehát *meglátják az igazak és örvendeznek, és befogja a száját minden gonoszság.* – Az az egység ellen károgó gonoszság, mely kikényszeríti az igazság megnyilvánulását, legyőzötten befogja a száját.

Nem a saját érdemeinkben vagy erőinkben, hanem Isten irgalmasságában kell bíznunk

15. [43. v.] *Ki a bölcs? Őrizze meg ezeket, és értse meg az Úr irgalmasságait.*

Nézzétek csak, hogyan fejezi be: *Ki a bölcs? Őrizze meg ezeket.* – És mit fog megőrizni a bölcs? Azaz ha szegény, megőrzi; ha nem gazdag, azaz nem gőgös és nem fölfuvalkodott, megőrzi ezeket.

[1] Gal 1,8–9.

Miért őrzi meg ezeket? Azért, mert *megérti az Úr irgalmasságait;* nem a maga érdemeit, nem a maga erőit, nem a maga hatalmát, hanem *az Úr irgalmasságait,* aki a tévelygőt és szűkölködőt visszavezette az útra és táplálta;
aki a bűnök nehézségeivel küszködőt és a megszokás kötelékeivel megkötözöttet feloldotta és megszabadította;
aki azt, aki megunta Isten igéjét és az undortól már szinte meghalt, igéjének gyógyszerével felüdítette;
aki a viharban a hajótörés veszedelmében forgót a tenger lecsendesítése után kikötőbe vezette; és végül abba a népbe helyezte, amelyben az alázatosaknak kegyelmet ad és nem abba, amelyben a gőgösöknek ellenáll;
és magáévá tette őt, hogy belül maradva sokasodjon, és ne odakinn egyre kevesebb legyen.

Ezt látják az igazak és örvendeznek. Tehát minden gonoszság befogja a száját, és aki bölcs, őrizze meg ezeket.

Hogyan őrizheti meg? – Az alázatossággal, megértve az Úr irgalmasságait, mert mindenütt ezt mondta: *Tegyenek vallomást az Úrnak irgalmasságai, és csodái, miket az emberek fiaival művelt.*[1]

[1]Zsolt 106,31.

SZÁZHATODIK ZSOLTÁR (107.)
Elmondta 414–416-ban
60/62 éves, 23-25 éves pap, 19/21 éves püspök

1Alleluja. Alleluja
Tegyetek vallomást az Úrnak, mert jó,
mert az ő irgalmassága örökkévaló.

2Ki tudná elbeszélni az Úr hatalmas tetteit,
és hallatni mind az Ő dicséretét?
3Boldogok, akik megtartják az ítéletet,
és igazságosságot cselekszenek minden időben.

4Emlékezzél meg, Uram, mirólunk,
jóakarattal néped iránt,
látogass meg minket üdvösségedben,
5hogy lássunk a te választottaid jóságában,
hogy örvendezzünk a te nemzeted örvendezésében,
hogy dicsértessél a te örökségeddel.

6Vétkeztünk a mi atyáinkkal együtt,
igaztalanul cselekedtünk és gonoszságot tettünk.
7Atyáink Egyiptomban nem értették meg a te csodáidat,
nem emlékeztek meg a te irgalmasságodnak sokaságáról,
és ingereltek, amikor fölmentek a tengerbe,
a Vörös-tengerbe.
8És megszabadította őket az Ő neve miatt,
hogy megismertesse hatalmát.
9És megintette a Vörös-tengert, és az kiszáradt,
és kivezette őket a mélységben, mint a pusztában.
10És megszabadította őket a gyűlölők kezéből,
és megváltotta őket az ellenség kezéből.
11És elborította a víz az ő szorongatóikat:
egy sem maradt meg azok közül.
12És akkor hittek az Ő igéinek,
és dicsérték az Ő dicséretét.

13Gyorsan cselekedtek, elfeledkeztek az Ő műveiről,
és nem várták be végzését;
14és megkívánták a kívánságot a pusztában,
és megkísértették Istent a víztelen helyen.

15És megadta nekik a kérésüket
és jóllakást küldött a lelkükbe.

16És ingerelték Mózest a táborban,
Áront, az Úr szentjét.
17Megnyílt a föld és elnyelte Dátánt,
és eltemette Abiran gyülekezetét.
18És tűz gyulladt a gyülekezetükben,
és láng emésztette meg a bűnösöket.

19És borjút öntöttek a Hóreben,
és imádták a bálványt;
20és fölcserélték az Ő dicsőségét
a szénát evő bika képmásával.
21Elfelejtették Istent, aki megszabadította őket,
aki nagy dolgokat cselekedett Egyiptomban,
22csodálatos dolgokat Kámnak földjén,
retteneteseket a Vörös-tengerben.
23És megmondta, hogy szétszórná őket,
ha Mózes, az Ő választottja
nem állt volna a törésben az Ő színe előtt,
hogy elfordítsa a haragját, nehogy elpusztítsa őket.
24És semminek tartották a kívánatos földet,
és nem hittek az Ő igéjének.
25És zúgolódtak a sátraikban;
nem hallgatták meg az Úr szavát.
26És Ő fölemelte rájuk a kezét,
hogy leterítse őket a pusztában,
27hogy szétszórja magvukat a nemzetek között,
és elszélessze őket a tartományokban.

28És Belfegorhoz csatlakoztak,
és a halottak áldozataitették;
29és fölingerelték az Urat találmányaikkal,
és megsokasodott közöttük a romlás.
30És fölállt Fineász és engesztelt,
és megszűnt a pusztulás,
31és beszámíttatott neki ez igazságosságként
nemzedékről nemzedékre mindörökké.

32És fölingerelték az ellentmondás vizénél,
és fölindult miattuk Mózes,

33mert elkeserítették az ő lelkét,
és különbséget tett ajkaival.
34Nem szórták szét a nemzeteket,
melyeket az Úr megmondott nekik.
35És elvegyültek a nemzetek között,
és megtanulták azok cselekedeteit.
36És azok bálványainak szolgáltak,
és botránnyá lett nekik.
37És föláldozták saját fiaikat,
és leányaikat a démonoknak.

38És kiontották az ártatlan vért,
fiaik és lányaik vérét,
akiket Kánaán bálványainak áldoztak.
És megöletett a föld vérrel,
39és tisztátalanná lett cselekedeteikben,
és paráználkodtak találmányaikban.

40És megharagudott dühösen az Úr az Ő népe ellen,
és megutálta az Ő örökségét,
41és átadta őket a nemzetek kezébe,
és uralkodtak rajtuk, akik gyűlölték őket.

42És sanyargatták őket ellenségeik,
és megaláztattak azok keze alatt.
43Gyakran megszabadította őket;
ők azonban keserítették Őt a gondolataikkal,
és megaláztattak gonoszságaikban.
44És látta a szorongatásukat,
amikor hallotta kiáltásukat.
45És megemlékezett az ő szövetségéről,
és megszánta őket irgalmasságának sokasága szerint.
46És irgalmasságokra adta őket,
azok szeme láttára, akik fogságba vitték őket.
47Szabadíts meg minket, mi Urunk, Istenünk,
és gyűjts egybe minket a nemzetek közül,
48Hogy vallomást tegyünk a te szent nevednek,
és dicsekedjünk a te dicséretedben.

49Áldott az Úr, Izrael Istene,
századoktól századokon át,
és mondja az egész nép: „Amen, Amen”.

Az „Alleluja” zsoltárcímről

1. A 105. zsoltár élén is ott áll az Alleluja, mégpedig megkettőzve. Egyesek azonban azt mondják, hogy az egyik Alleluja az előző zsoltár végéhez tartozik, a másik pedig ennek az elejéhez. És azt állítják, hogy az összes Alleluja-zsoltár végén ott van, de nem mindegyik elején van ott az Alleluja, ezért amelyik zsoltár végről hiányzik, szerintük annak az elejéhez sem tartozik, ha pedig ott van, az igazában az előző zsoltár végének a tartozéka.

Mi azonban mindaddig, amíg biztos dokumentumokkal nem bizonyítják, sokak szokását követjük, akik ha egy zsoltár elején ott találják az Alleluját, ahhoz a zsoltárhoz tartozónak vallják, amelynek élén áll.

Nagyon kevés ugyanis a kódex (és görögöt egyet sem találtam, amelyekbe bele tudtam tekinteni) amelyben a 150. zsoltár végén ott volna az Alleluja, és utána már nem következik további kánoni zsoltár.

De ez sem érvényteleníthetí a szokást, még ha minden kódexben így is van. Megtörténhetett, hogy az istendicséret végett a zsoltárok egész könyve, amely öt könyvből áll (ahol ugyanis a *Fiat, fiat* van írva, ott egy-egy könyvnek vége van), mindenek végeztével Allelujával fejeződjék be; de a 150. zsoltár vége miatt sem látom szükségszerűnek, hogy minden Alleluja-zsoltár végén ott álljon az Alleluja.

Mivel pedig e zsoltár elején megkettőzik az Alleluját, mivel az Úr néha egyszer, másszor megkettőzve használta az *Amen* megerősítő szót, nem tudom, miért ne lehetne az Alleluját is néha egyszer, néha megkettőzve mondani; főként ha a zsoltár száma után történik, mint ebben a zsoltárban is. Ha ugyanis az egyik Alleluja az előző zsoltár végéhez tartoznék, akkor a zsoltár száma előtt kellene állnia, a másiknak pedig, amely a következő elejéhez tartozik, a zsoltár száma után volna a helye.

De lehet, hogy ebben az esetben is a kevésbé tudományos szokás érvényesült, és fel lehet valamit hozni, amit még nem ismerünk, ami közelebb visz az igazsághoz mint a szokásnak előlegezett bizalom.

Most azonban, amíg erről meg nem győznek, ahol a zsoltár száma után akár egy, akár két Alleluját találunk, az Egyház szokása szerint ahhoz a zsoltárhoz tartozónak tartjuk, amelynek a számához tartoznak. Mert azt valljuk, hogy a zsoltár címeiben és a zsoltárok sorrendjében nagy titkok rejlenek, melyekbe még nem tudtunk annyira behatolni, amennyire szerettük volna.

Semmi haszna a bűnvallomásnak, ha nem dicsérjük Istent

2. A 104. és a 105. zsoltárt annyira összefüggőnek látom, hogy a száznegyedik Isten népét a választottaiban mutatja, akik ellen nincs semmi panasz, akikről úgy

gondolom, hogy ők azok, akikben Istennek kedve tellett.[1] A 105. pedig azokat emlegeti, akik ugyanabban a népben keserítették (Istent), de Isten irgalmassága mellettük is ott volt. Ez a zsoltárt azok nevében beszél, akik megtérve bocsánatért könyörögnek; és azok példáját idézi föl, akik bűnösök voltak, de Isten gazdag irgalmassága megjelent számukra.

A 105. ugyanúgy kezdődik, mint a 104.: *Tegyetek vallomást az Úrnak.* De ott így folytatja: *És hívjátok segítségül az ő nevét*,[2] itt pedig: *mert jó, mert az ő irgalmassága örökkévaló.*

Itt a bűnök megvallására is gondolhatunk, mert néhány sorral később ez következik: *Vétkeztünk atyáinkkal együtt, igaztalanul cselekedtünk, gonoszságot műveltünk*;[3] de abban, hogy ezt mondja: *mert jó, mert az ő irgalmassága örökkévaló*, Isten dicsérete hangzik és az ő dicséretében a vallomás. Tehát akkor is, ha valaki a bűneit vallja meg, Isten dicséretével kell vallania, másként nem lehet jámbor a bűnvallomás, csak reménykedve és kérve Isten irgalmasságát.

Tehát dicséri őt szavakkal is, amikor jónak és irgalmasnak mondja, és érzületével is, amikor hiszi, hogy Isten jó és irgalmas. A vámos is, akinek csak a szavát jegyezték föl: *Uram, irgalmazz nekem, bűnösnek*,[4] jóllehet nem mondta: Mert jó vagy és irgalmas, vagy valami hasonlót, mégis nem mondta volna, ha nem hitt volna ebben, mert reménykedve imádkozott, ami e hit nélkül lehetetlen lett volna.

Tehát Isten igaz és jámbor dicsérete lehetséges bűnvallomás nélkül is, és ezt a dicséretet sokkal gyakrabban nevezi az Írás vallomásnak; de egyetlen bűnvallomás sem jámbor és üdvös, amelyben nem dicsérik Istent akár csak szívvel, akár szóval és beszéddel is.

Ami egyes kódexekben így olvasható: *mert jó*, másokban a helyén ez áll: *mert édes*; mert a görög *khrétosz* szót kétféleképpen fordítják.

Ugyanígy a *mert az ő irgalmassága örökkévaló,* a görögben *eisz tón aióna*, amit *századokon át*-nak is lehet fordítani. Ezért, ha itt arról az irgalmasságról van szó, hogy Isten nélkül senki sem lehet boldog, helyesebb ha úgy fordítjuk, hogy *örökkévaló*; ha pedig arra az irgalmasságra gondolunk, amely a nyomorultakra irányul, hogy vigasztalást nyerjenek nyomorúságukban, vagy kiszabaduljanak belőle, helyesebb a *századokon át*, azaz a világ végéig, amíg mindig lesznek szegények, akik rászorulnak erre az irgalomra.

Ha csak valaki azt nem merészeli mondani, hogy valami irgalmasság azokat is kísérni fogja, akik az ördöggel és angyalaival együtt elkárhoznak; nem úgy,

[1]Vö. 1Kor 10,5.
[2]Zsolt 104,l.
[3]Zsolt 105,6.
[4]Lk 18,13.

hogy kiszabadulnak a kárhozatból, hanem hogy némiképp enyhíti a kínjaikat; és ezt az örök nyomorúságot érintő isteni irgalmasságot is örökkévalónak lehet nevezni.

Arról olvasunk, hogy a kárhozat kínjai nem egyformák, de hogy valakinek megkapott büntetését mérsékelnék, vagy a bűnhődésben szünetek volnának, ki merné vakmerően mondani, hiszen az a dúsgazdag egy csepp vizet sem kaphatott?[1]

De erről a nagy kérdésről részletesebben pihenésül fogunk majd értekezni; most legyenek elég az eddig mondottak, amelyek ehhez zsoltárhoz tartoznak.

Isten dicséretére jót kell szólnunk és tennünk

3. [2–3. v.] *Ki tudná elbeszélni az Úr hatalmas tetteit.* – Betelve az isteni alkotások szemléletével, irgalmasságát várva mondja: *Ki tudná elbeszélni az Úr hatalmas tetteit, és hallatni mind az Ő dicséretét?*

Hozzáértendők az imént mondottak, hogy ez a mondat is teljes legyen: Ki tudná *hallatni mind az Ő dicséretét,* azaz ki volna képes elmondani az Úr minden dicséretét? Azt mondta, hogy *hallatni*, azaz megszólaltatni, hogy hallhassák, hogy hirdessék a hallgatóknak. De ki képes megszólaltatni mindent?

Vagy talán, mert így folytatja: *Boldogok, akik megtartják az ítéletet, és igazságosságot cselekszenek minden időben,* azokat nevezi dicséreteknek, amelyeket az ő műveinek lát a parancsolatokban? *Mert Isten az, aki tevékenykedik bennetek* – mondja az Apostol.[2]

És ez mondatott Ábrahám ivadékának: *Énekeljetek Neki, zsoltározzatok Neki;*[3] amit úgy értünk, mintha azt mondanák: „Jókat mondjatok és tegyetek az ő dicséretére." És a két igének, azaz az éneklésnek és a zsoltározásnak megfelel a következő két sor, hogy amikor ott ezt mondja: *Hirdessétek összes csodatetteit*, annak az felel meg, hogy *Énekeljetek Neki,* annak pedig, hogy *dicsérjétek az ő szent Nevét*,[4] az felel meg, hogy *zsoltározzatok Neki*.

Ennek az ivadéknak maga az Úr is mondta: *Úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiteket és dicsőítsék Atyátokat, aki a mennyekben van.*[5]

---

[1] Vö. Lk 16,24–26.
[2] Fil 2,13.
[3] Zsolt 104,2.
[4] Zsolt 104,3.
[5] Mt 5,16.

Itt tehát szemlélve Isten parancsolatait, amely parancsolatok megtartása annak dicsérete, aki övéiben cselekszik, mondja: *Ki tudná elbeszélni az Úr hatalmas tetteit,* mert elmondhatatlanul teszi azokat.

Ki tudná hallatni mind az Ő dicséretét? – Azaz ki az, aki hallván megteszi minden dicséretét, amelyek az ő parancsolatainak tettei? Mert amennyiben megtörténik, még ha nem is történik meg minden, amit hallottak, őt illeti a dicséret, *aki műveli bennünk az akarást és a cselekvést jó akarat szerint.*

Ezért, amikor mondhatná: Minden parancsolatát, vagy parancsolatainak minden tettét, inkább azt választotta, hogy ezt mondja: *az ő dicséretét,* mert mint mondtuk, amennyiben megtörténnek, Őt illeti a dicséret. Ezeket a dicséreteket pedig ki képes megszólaltatni? Azaz, amikor a hallottak megtörténnek, ki alkalmas rá, hogy mindent megtegyen?

Az ítélet és az igazságosság közötti különbség

4. *Boldogok, akik megtartják az ítéletet, és igazságosságot cselekszenek minden időben* – mármint attól kezdve, hogy az időben léteznek. *Aki ugyanis állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[1]

Gondolhatnánk, hogy ez a két sor ismétlés, mert az igazságosság cselekvése ugyanaz, mint az ítélet megtartása; továbbá az első sorhoz hozzáérthető a *minden időben*, a másodikhoz pedig az, hogy *boldogok*, és akkor a két sor így hangzik: *Boldogok, akik megtartják az ítéletet* minden időben*, és* boldogok*, akik igazságosságot cselekszenek minden időben.*

De ha nem volna különbség az ítélet és az igazságosság között, egy másik zsoltárban nem mondaná: *Mikor változik már ítéletté az igazságosság.*[2]

Az Írás egyébként szereti együtt használni e kettőt, például itt: *Igazságosság és ítélet az ő székének irányítása;*[3] és itt: *És fölkelti mint a hajnalt igazságosságodat, és ítéletedet mint a fényes delet,*[4] mintha ezeken a helyeken is ismétlésnek látszana.

És talán jelentésük rokonsága miatt egymás helyett is használható a két szó: ítélet az igazságosság helyett és igazságosság az ítélet helyett; de ha szigorúan vesszük, kétségtelen van köztük különbség, mert az ítéletet az őrzi, aki helyesen ítél, az igazságosságot pedig az cselekszi, aki helyesen cselekszik.

[1]Vö. Mt 10,22.
[2]Zsolt 93,15.
[3]Zsolt 96,7.
[4]Zsolt 36,6.

És nem tartom képtelenségnek a mondott *Mikor változik már ítéletté az igazságosság*[1] sor alapján, hogy itt is azokat mondja boldognak, *akik megtartják az ítéletet* a hitben*, és akik igazságosságot cselekszenek* a tetteikben.

Eljön ugyanis az idő amikor az ítéletet, amelyet most őriznek a hitben, gyakorlatban is megtartják, amikor majd az igazságosság ítéletté változik, azaz amikor az igazak megkapják a hatalmat arra, hogy helyesen mondjanak ítéletet azok fölött, akik most helytelenül ítélik el őket. Ezért másutt ezt mondja Krisztus teste: *Amikor majd megkapom az időt, igazságosságot fogok ítélni*.[2] Amit inkább így kellene mondani: „Méltányosságokat fogok ítélni", mert nem ezt mondta: Amikor majd megkapom az időt, igazságot fogok tenni, hiszen azt mindig tenni kell, mint ahogy mondja is: *Akik teszik az igazságot minden időben.*

Isten választott népének kiváltságai

5. [4–5. v.] Ezután, mivel Isten tesz megigazulttá, azaz igazzá teszi őket kigyógyítván gonoszságaikból, az imádság folytatódik: *Emlékezzél meg, Uram, mirólunk, jóakarattal néped iránt,* azaz, hogy azok között legyünk, akikben kedvedet találod, mert Isten nem mindegyikükben találja kedvét.

Látogass meg minket üdvösségedben. Mert Ő az Üdvözítő, akiben bocsánatot nyernek a bűnök, meggyógyulnak a lelkek, hogy meg tudják őrizni az ítéletet és meg tudják tenni az igazságosságot; és mivel boldognak tudják azokat, akik ezeket mondják, imádkozva maguknak is ezt kérik.

Erről az üdvösségről mondja másutt: *Hogy megismerjük a földön a te utadat;*[3] *és* mintha kérdeznénk, miféle földön, folytatja: *az összes nemzetben;* és ismét mintha kérdeznénk, miféle utat, folytatja: *A te üdvösségedet.*[4] Éppen erről mondta az agg Simeon: *Mert meglátták szemeim a te üdvösségedet;*[5] aki ezt mondta magáról: *Én vagyok az út.*[6]

Tehát *látogass meg minket üdvösségedben,* azaz a te Krisztusodban.

Hogy lássunk a te választottaid jóságában, hogy örvendezzünk a te nemzeted örvendezésében; azaz, azért látogass meg minket üdvösségedben, *hogy lássunk a te választottaid jóságában, hogy örvendezzünk a te nemzeted örvendezésében.*

Amit itt úgy mond, hogy *jóságában,* az más kódexekben úgy hangzik, hogy *édességében,* mint ahogyan a *mert jó*[7] helyett másutt az áll, hogy *mert édes*. A

[1]Zsolt 93,15.
[2]Zsolt 74,3.
[3]Zsolt 66,3.
[4]Zsolt 66,3.
[5]Lk 2,30.
[6]Jn 14,6.
[7]Zsolt 105,l.

görögben ugyanazt a szót használják másutt is: *Az Úr megadja majd édességét;*[1] amit egyesek *jóság*nak, mások *jóságosnak* fordítanak.

De mit jelent az, hogy *látogass meg minket, hogy lássunk a te választottaid jóságában,* azaz abban a jóságban, amelyet választottaidnak nyújtasz, ha nem azt, hogy ne maradjunk vakok, mint azok, akiknek ezt mondta: *Most azt mondjátok: Mi látunk, ezért megmarad a bűnötök?*[2]

Az Úr ugyanis megvilágosítja a vakokat,[3] nem az érdemeikért, hanem *választottainak jóságában,* azaz abban, amit választottainak nyújt, vagy ajándékoz, mint ahogy *Arcom üdvössége*, nem magamtól, hanem *én Istenem;*[4] mint ahogy *mindennapi kenyerünk*ről beszélünk, de hozzátesszük: *add meg nekünk*.[5]

Tehát *látogass meg minket üdvösségedben,* azaz lássunk *a te választottaid jóságában, és hogy örvendezzünk a te nemzeted örvendezésével.*

Ábrahám minden ivadékát egy nemzetnek kell tekintetnünk, de nem a test, hanem ígéret fiait. Ezek tehát, akiknek hangja itt szól, ugyanennek a népnek örömét óhajtják.

És mi ennek a népnek az öröme, ha nem az Istene? Akinek mondják: *Én ujjongásom, válts meg engem*;[6] és: *Megjelent fölöttünk a te arcod fényessége, Uram; örömöt adtál a szívembe;*[7] tudniillik azzal a legnagyobb, igazi, változhatatlan boldogító jóval, aki maga Isten.

Hogy dicsértessél a te örökségeddel. – Csodálkozom azon, hogy ezt a sort sok kódexben így fordítják, annak ellenére, hogy ugyanaz a görög kifejezés szerepel e három sorban, úgy, hogy ha helyes ez az olvasat *Hogy dicsértessél a te örökségeddel,* akkor azt is lehetne mondani: *Hogy lássál a te választottaid jóságában, és örvendezzél a te nemzeted örvendezésében,* és akkor az egésznek ez lenne az értelme:
Látogass meg minket üdvösségedben,
hogy lássál a te választottaid jóságában,
hogy örvendezzél a te nemzeted örvendezésében,
hogy dicsértessél a te örökségeddel.

Az általunk mondottak szerint azonban:
Látogass meg minket üdvösségedben,
hogy lássunk a te választottaid jóságában

---

[1]Zsolt 84,13.
[2]Jn 9,41.
[3]Zsolt 145,8.
[4]Zsolt 42,5.
[5]Mt 6,11.
[6]Zsolt 31,7.
[7]Zsolt 4,7.

és örvendezzünk a te nemzeted örvendezésében,
a negyedik sorban is ezt kell mondanunk: *hogy dicsértessünk a te örökségeddel,* amely örökségnek mondatott: *Dicsértessetek az ő szent nevében.*[1]

Egyébként, mivel ez a részlet kétértelmű, ha helyes, amit a fordítók inkább választottak, ti. *hogy dicsértessél*, akkor az előtte lévő két sort is ugyanígy kell érteni, mert mint mondottam, e három sorban a görög egyformán fejezi ki magát; ezért az egész részletet így kell érteni:
Látogass meg minket üdvösségedben, hogy lással a te választottaid jóságában – azaz azért látogass meg minket, hogy a te választottaid jóságában legyünk, és abban láss minket;
hogy örvendezzél a te nemzeted örvendezésében – azaz, hogy rólad állítsák az örvendezést, amikor azok örülnek neked;
s *hogy dicsértessél a te örökségeddel* – azaz vele együtt dicsértessél, mert csak miattad dicsérik őket.

Tehát akár így, akár úgy értjük a mondott hogy *lássunk*, hogy *örvendjünk*, hogy *dicsérjünk* igéket, azért óhajtják Isten látogatását az ő üdvösségében, azaz az ő Krisztusában, hogy el ne idegenedjenek az ő népétől és azoktól, akikben Istennek kedve telik.

Isten választott népének bűnvallomása

6. [6–7. v.] Miről szól ezután a vallomás, halljuk csak: *Vétkeztünk a mi atyáinkkal együtt, igaztalanul cselekedtünk és gonoszságot tettünk.*

Mit jelent az, hogy *atyáinkkal együtt?* – Vajon, ahogyan a Zsidóknak írt levél mondja, hogy Ábrahámmal együtt Lévi is tizedet adott, mert ágyékában volt, amikor tizedet adott Melkizedek papnak; így vétkeztek ezek is atyáikkal együtt, akiknek ágyékában voltak amikor azok Egyiptomban voltak?[2]

Akik ugyanis abban az időben éltek, amikor ezt a zsoltárt megírták, és még inkább az utódaik (mert vagy az akkor élőkről szól, vagy a később következőkről prófétál) időben távol éltek azoktól, akik Egyiptomban vétkeztek, mert nem értették Isten csodatetteit. Mert az következik, hogy hogyan vétkeztek atyáikkal együtt: *Atyáink* – mondja – *Egyiptomban nem értették meg a te csodáidat,* és a többi, amit felsorol a bűneikből.

Vagy inkább a *Vétkeztünk a mi atyáinkkal együtt* úgy értendő, mintha azt mondaná: úgy vétkeztünk, mint atyáink, ti. utánozva az ő bűneiket? – Ha ez így van, akkor ez a kifejezésmód magyarázatot igényel, mert mostanában nem

[1]Zsolt 104,3.
[2]Vö. Zsid 6,1–10.

fordul elő, hogy valaki azt mondaná, hogy azzal együtt vétkezett, vagy azzal együtt tett volna valamit, akit hosszú idő után valamiben utánzott.

A tudatlanság és hanyagság bűnét megvallanunk, nem mentegetnünk kell

7. Mit mást jelent tehát ez: *Atyáink Egyiptomban nem értették meg a te csodáidat,* mint hogy nem ismerték fel, mit akar nekik adni azon csodák által? Mi mást, mint az örök életet, és nem mulandó, hanem változhatatlan jót (akart nekik adni) amit türelemmel kell várni? Ezért zúgolódtak türelmetlenül és keseregtek, és hamis és mulandó jelenvaló javakkal akartak boldogok lenni.

Nem emlékeztek meg a te irgalmasságodnak sokaságáról. Az értelmet is, az emlékezetet is korholja. Mert értelemre volt szükség ahhoz, hogy meggondolják, milyen örökkévaló javakhoz hívja őket a mulandó javak által Isten. Az emlékezetet pedig azért, hogy legalább az időben történt csodatetteket ne feledjék el, és hittel bízzanak abban, hogy Isten ugyanazzal, a hatalommal, amelyet a múltban már megtapasztaltak, megszabadítja őket az üldöző ellenségtől; de elfelejtették, hogy Egyiptomban mennyi csodát tett az ellenség megtörésére.

És ingereltek, amikor fölmentek a tengerbe, a Vörös-tengerbe. – A kódexben, amelybe beletekintettem, ez állt; azonban *a Vörös-tengerbe* szavak előtt csillag volt, ami olyan szavak előtt áll, amelyek a héber szövegben olvashatók, a Szeptuaginta fordításban azonban nincsenek. Több görög és latin kódex is, amelyeket láthattam, ezt mondja: *És ingereltek*, vagy ami a görögben kifejezőbb: *És keserítettek, fölmenvén a Vörös-tengerbe.*

Aki olvassa az Egyiptomból való kivonulás és a Vörös-tengeren való átkelés történetét, elszomorodik a hitetlenségükön, hogy mennyire bizonytalankodtak és kétségbeestek az imént Egyiptomban történt sok csoda után; ezért mondja, hogy nem emlékeztek meg Isten irgalmasságának sokaságáról.

Azt pedig, hogy *fölmentek,* azért mondja, mert a földrajzi helyzetet véve alapul Kánaán földjéről lemennek Egyiptomba, Egyiptomból viszont fölmennek Kánaánba.

Azt is jól meg kell jegyeznünk, hogy az Írás bűnnek veszi a megértendő dolgok meg nem értését, és az emlékezetben tartandókra való nem emlékezést; amit az emberek nem tartanak bűnüknek, legfeljebb annyiban, mint amikor kevesebbet imádkoznak, vagy kevésbé alázatosak Isten előtt, aki előtt meg kellene vallaniuk azt, amik, és segítséget kellene kérniük, hogy azok lehessenek, amik még nem.

Mert a tudatlanság és hanyagság bűneit is jobb megvallani, hogy eltűnjenek, mint mentegetni, hogy megmaradjanak; és jobb tisztítani azokat Isten segítségül hívásával, mint ingerlésével megerősíteni.

Istent az irgalmasság indítja az érdemtelenek üdvözítésére

8. [8. v.] Hozzáteszi, hogy Isten nem az ő hűtlenségüknek megfelelően cselekedett. *És megszabadította őket* – mondja – *az Ő neve miatt, hogy megismertesse hatalmát,* nem pedig bármilyen érdemükért.

9. [9. v.] *És megintette a Vörös-tengert és az kiszáradt.* – Nem olvasunk semmiféle hangról, amely az égből megintette volna a tengert, hanem a hatalmat nevezi intésnek, amellyel ezt megtette, hacsak valaki azt nem mondja, hogy a megintés titokban történt, amit a víz hallhatott, de az emberek nem hallhatták.

Nagyon rejtett és titokzatos az erő, amellyel Isten cselekszik, ha még az érzéketlen létezők is azonnal engedelmeskednek az Ő akaratának.

És kivezette őket a mélységben, mint a pusztában. – Mélységnek nevezi a vizek sokaságát. Egyesek ezt a verset így akarják fordítani: *És kivezette őket a nagy vizekben.*

Mi mást jelent *a mélységben, mint a pusztában*, mivel a hely olyan száraz lett, mint a puszta, ahol előbb mély vizek voltak.

A megváltás Krisztus keresztségével történik

10. [10. v.] *És megszabadította őket a gyűlölők kezéből.* – Ezt a verset egyesek a szövegkörnyezet alapján, kevésbé kerülve a latin szavakat értelmezték: *És megszabadította őket a gyűlölők kezéből, és megváltotta őket az ellenség kezéből.* Mivel fizetett ebben a megváltásban? Vagy prófécia ez, ami a keresztség előképéül történt, amelyben az ördög kezéből nagy váltságdíjjal, Krisztus vérével váltanak meg minket? Ezért nem akármi, hanem a Vörös-tenger az előkép, mivel a vérnek vörös színe van.

11. [11. v.] *És elborította a víz az ő szorongatóikat: egy sem maradt meg azok közül.* – Nem általában az egyiptomiak, hanem a kivonulókat üldözők közül, akik el akarták fogni és meg akarták ölni őket.

12. [v 12.] *És akkor hittek az Ő igéiben.* – Ez kevésbé latinos kifejezés, mert nem azt mondja, hogy az ő igéinek, vagy hitték az ő igéit, hanem *az Ő igéiben;* ami egyébként az Írásokban nagyon gyakori fordulat.

És dicsérték az Ő dicséretét. – Ilyen szólásként mondjuk: Ezt a szolgálatot szolgálta, ilyen életet élt. Isten azon legismertebb dicséretét említi, ahol ezt mondják: *Énekeljünk az Úrnak, mert dicsőségesen felmagasztaltatott: a lovat és lovasát levetette a tengerbe.*[1]

[1]Kiv 15,l.

Isten művei nem hiábavalóak, hanem üdvöthozók

13. [13. v.] *Gyorsan cselekedtek, elfeledkeztek az Ő műveiről.* – Más kódexek érthetőbben mondják: *Elsiették a dolgot, elfeledkeztek az Ő műveiről, nem várták be végzését.*

Meg kellett volna gondolniuk, hogy Isten velük kapcsolatos művei nem hiábavalóak, hanem valami vég nélküli boldogságra hívják őket, amit türelemmel ki kell várni; ehelyett gyorsan akartak boldogulni mulandó dolgokkal, amelyek azért nem tesznek boldoggá senkit, mert nem csillapítják a kielégíthetetlen vágyat: *Aki ugyanis ebből a vízből iszik, ismét megszomjazik*.[1]

14. [14. v.] Tehát: *És megkívánták a kívánságot a pusztában, és megkísértették Istent a víztelen helyen.* – Amit *a pusztában* jelent, azt megismétli *a víztelen helyen,* azaz a víz nélküli helyen; a *megkívánták a kívánságot* megfelelője a *megkísértették.* A *megkívánták a kívánságot* ugyanolyan szólás, mint fentebb az *és dicsérték az Ő dicséretét.*[2]

15. [15. v.] *És megadta nekik a kérésüket* – azaz amit kéréssel kértek, *és jóllakást küldött a lelkükbe.* És nem tette őket boldoggá, mert ez nem az a jóllakás, amelyről mondja: *Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságosságot, mert őket majd jóllakatják.*[3]

Itt nem úgy beszél a lélekről mint értelmes létezőről, hanem mint a testet élőlénnyé tevő elvről. Ennek az élőlénynek a fenntartásához tartozik a eledel és az ital, ahogyan az evangéliumban mondja: *Nemde több a lélek mint az eledel, és a test több, mint a ruha*[4], mintha a lélek táplálkozna, a test pedig ruházkodna. Ezért mondja Izaiásnál: *Miért van az, hogy böjtöltünk és nem láttad meg, gyötörtük a lelkünket és nem vettél róla tudomást?*[5]

A pusztában vétkező népet sok csapás gyötörte

16. [16. v.] *És ingerelték Mózest a táborban, Áront, az Úr szentjét.* – Hogy mit nevez *ingerlésnek*, vagy ahogy mások kifejezőbben fordították, *keserítésnek,* a folytatás eléggé megmutatja.

---

[1] Jn 4,13.
[2] Zsolt 105,12.
[3] Mt 5,6.
[4] Mt 6,25.
[5] Iz 58,3.

17. [17. v.] *Megnyílt a föld és elnyelte Dátánt, és eltemette Abiran gyülekezetét.* – Az *elnyelte* ugyanaz, mint az *eltemette*. Kettőjüknek ugyanis, azaz Dátánnak és Abiran-nak azonos volt gőgös és szentségtörő szakadása.

18. [18. v.] *És tűz gyulladt a gyülekezetükben, láng emésztette meg a bűnösöket.* – Bűnösöknek az Írás a nagy bűnöket elkövetőket és súlyos büntetésre méltókat nevezi, nem azokat, akik nincsenek ugyan bűn nélkül, de erkölcsösen és dicséretre méltóan élnek.

19. [19–20. v.] *És borjút öntöttek a Hóreben, és imádták a bálványt; és fölcserélték az Ő dicsőségét a szénát evő bika képmásában.* – Nem azt mondja, hogy *képmására*, hanem *képmásában*. Ez ugyanolyan fordulat, mint amikor ezt mondja: *És hittek az ő igéiben.*[1]

Valóban, választékosan nem azt mondja, hogy fölcserélték *Isten dicsőségét*, amikor ezt tették, ahogyan az Apostol is beszél: *a romolhatatlan Isten dicsőségét fölcserélték a romlandó ember, képmásával,*[2] hanem ezt mondja: *az ő dicsőségét.*

Az ő dicsőségük ugyanis Isten volt, amíg türelemmel kivárták az ő tervét és nem kapkodtak; akinek ezt mondják: *Én dicsőségem és fejem fölemelője.*[3] Ezt a dicsőségüket, azaz Istent cserélték föl *a szénát evő bika képmásában,* hogy az falja fel őket, ami elnyeli azokat, akik test szerint élnek: Mert *minden test széna*.[4]

20. [21–22. v.] *Elfelejtették Istent, aki megszabadította őket.*
Hogyan szabadított meg őket? – *Aki nagy dolgokat cselekedett Egyiptomban, csodálatos dolgokat Kámnak földjén, retteneteseket a Vörös-tengerben.*

A csodálatos dolgok a rettenetesek, mert nincs csodálkozás bizonyos rémület nélkül; bár itt azért is rettenetesnek lehetett nevezni, mert az ellenségeket sújtották, és nekik megmutatták, mitől féljenek.

Sokra képes Istennél a szentek közbenjárása

21. [23. v.] *És megmondta, hogy szétszórná őket.* – Mert megfeledkeztek Róla, aki csodákat művelve megszabadította őket, és bálványt csináltak és azt imádták, és ezzel a hatalmas gaztettel és hihetetlen gonoszsággal méltóvá váltak arra, hogy elpusztuljanak.

---

[1] Zsolt 105,12.
[2] Róm 1,23.
[3] Zsolt 3,4.
[4] Iz 40,6.

Megmondta tehát*, hogy szétszórná őket, ha Mózes, az Ő választottja nem állt volna a törésben az Ő színe előtt*. – A *nem állt volna a törésben* nem azt jelenti, hogy azért áll ott, hogy megtörje Isten haragját, hanem *a törésben* a készített csapást jelenti; azaz ha közbe nem veti magát értük, mondván: *Ha megbocsátod nekik a bűnt, bocsásd meg; ha nem, törölj ki engem a könyvedből*.[1]

Itt megmutatja, mennyire hatásos a szentek másokért szóló közbenjárása Istennél. Mózes ugyanis bizonyosan Isten igazságosságában, amellyel őt nem törölheti el, könyörögve kéri az irgalmasságot, hogy ne törölje el azokat, akiket igazságosan elpusztíthatna. Így tehát *megállt a törésben az Ő színe előtt, hogy elfordítsa a haragját, nehogy elpusztítsa őket.*

22. [24. v.] *És semminek tartották a kívánatos földet*. – De vajon látták azt a földet? Hogyan tarthatták semminek azt, amit nem láttak, ha nem a folytatás miatt: *és nem hittek az Ő igéjének.*

Ha az a föld, amelyet tejjel és mézzel folyónak mondott,[2] nem jelentett volna valami nagy dolgot, és a látható misztérium nem a láthatatlan kegyelemre és a mennyek országába vezette volna azokat, akik megértették az ő csodatetteit; semmiképpen nem lennének bűnösök amiatt, hogy semminek tartották azt a földet, amelynek földi országát nekünk is semminek kell tartanunk azért, hogy a mennyei Jeruzsálemet,[3] a mi szabad anyánkat igazán kívánatosként szeressük.

De méltán éri dorgálás itt a hitetlenséget, mert azzal, hogy a kívánatos földet semmibe vették, Isten igéinek nem hittek, aki kis dolgok által vezet a nagyokhoz, és akik nagy sietséggel olyan mulandó dolgokkal akartak boldogok lenni, amelyeket test szerint kívántak; *nem várták be végzését,* ahogy korábban mondta.

23. [25. v.] *És zúgolódtak a sátraikban; nem hallgatták meg az Úr szavát* – aki nagyon határozottan tiltotta nekik a zúgolódást.

24. [26–27. v.] *És Ő fölemelte rájuk a kezét,*
hogy leterítse őket a pusztában,
hogy szétszórja magvukat a nemzetek között,
és elszélessze őket a tartományokban.

Az izraeliták mérhetetlen bűneinek nyilvánvalóan igazságos büntetése

25. [28–29. v.] Mielőtt elmondaná, hogy Isten nagy méltatlankodása miatt valaki közbenjárt volna és valamilyen módon megengesztelte volna, folytatja:

[1]Kiv 32,32. 31.
[2]Vö. Kiv 3,8.
[3]Vö. Gal 4,26.

És Belfegorhoz csatlakoztak, azaz a pogányok bálványainak szentelték magukat; *és a halottak áldozatait ették; és fölingerelték az Urat találmányaikkal, és megsokasodott közöttük a romlás.*

Mintha eddig késleltette volna, hogy fölemelje rájuk a kezét, hogy leterítse őket a pusztában, és szétszórja magvukat a nemzetek között, és elszélessze őket a tartományokban, hogy romlott eszükre hagyatva azt is elkövessék, amiért mint súlyosabb vétségért nyilvánvalóan igazságosan bűnhődjenek; ahogy az Apostol mondja: *És miként nem méltatták az Istent arra, hogy megismerjék, Isten is romlott eszükre hagyta őket, hogy alávaló tetteket vigyenek végbe*.[1]

26. [30. v.] Végül is oly nagy volt a bűnük, hogy bálványnak szentelték magukat és a halottak áldozatai ették (azaz a nemzetek halott embereknek áldoztak mint isteneknek), és Isten csak akkor engesztelődött meg irántuk, amikor Fineász pap engesztelte, aki a házasságtörő ölelésben talált férfit és nőt egyszerre ölte meg.[2]

Amit ha gyűlöletből és nem szeretetből tett volna, miközben emésztette az Úr háza iránti buzgóság, nem számíttatott volna be neki megigazulásul. Ennek megtételével pedig azt a népet, amelyet nagy pusztulás fenyegetett, egy emberként mintegy vesszővel megverte, hogy a lelkét megóvja a haláltól.

Az Úr Krisztus az Újszövetség kinyilatkoztatásával enyhébb fegyelmet akart, de keményebb a Gehennával való fenyegetés, mint amit Isten régi fenyegetéseiben olvasunk.

Tehát *megsokasodott közöttük a romlás,* amikor súlyos bűneikért nagy pusztítás érte őket.

És fölállt Fineász és engesztelt, és megszűnt a pusztulás. – Az egész történetet röviden mondja el, mert nem olyanokat tanít, akik nem ismerik, hanem a történetet ismerőket emlékezteti.

Amit pedig itt *pusztulásnak* mond, az fentebb *törés*, mert a görög ugyanazt a szót használja.

27. [31. v.] *És beszámíttatott neki ez igazságosságként nemzedékről nemzedékre mindörökké.* – Isten ezt papjának megigazulására számította be, nem csak addig, amíg nemzedék van, hanem mindörökké, mert Ő a szívet vizsgálja és tudja, hogy mekkora népe iránti szeretettel tette.

Mózes, Isten szeretett szolgája bűnhődött hitbeli megingásáért

[1]Róm 1,28.
[2]Vö. Szám 25,8.

28. [32–33. v.] *És fölingerelték az ellentmondás vizénél, és fölindult miattuk Mózes, mert elkeserítették az ő lelkét, és különbséget tett ajkaival.*

Mit jelent az, hogy *különbséget tett?* Mintha Isten, aki már annyi mindent megtett, ne tudta volna megtenni, hogy vizet fakasszon a sziklából. Mert kétel-kedve ütötte meg bottal a sziklát, és ezzel különböztette meg ezt a csodát a többiektől, amelyekben nem kételkedett.

Ezzel vétett, ezért érdemelte azt hallani, hogy meg fog halni, és nem fog bemenni az ígéret földjére.[1] Fölháborította ugyanis a hitetlen nép zúgolódása, és nem mutatott akkora bizalmat, amekkorát kellett volna. Választottja mellett azonban Isten még a halála után is kedvező bizonyságot tett, hogy megértsük: hite megingásának egyedül az lett a büntetése, hogy nem léphetett be a földre, amelyhez elvezette a népet.

Azt azonban nem szabad hinnünk, hogy elidegenedett Isten kegyelmének országától, amelyet az ígéret tejjel mézzel folyó földje jelzett. Mert ez az az örök szövetség amelyet Ábrahámmal, nem a test, hanem a hit szerinti atyánkkal kötött.

Izrael fiainak bűnei a honfoglalás után

29. [34–36. v.] Ők pedig, akiknek gonoszságairól beszél ez a zsoltár, amikor bevonultak az ígért azon ideiglenes földjére *Nem szórták szét a nemzeteket, melyeket az Úr megmondott nekik. És elvegyültek a nemzetek között, és megtanulták azok cselekedeteit. És azok bálványainak szolgáltak, és botránnyá lett nekik.* – Az lett számukra botránnyá, hogy nem szórták szét őket, hanem elvegyültek közöttük

30. [37–40. v.] *És föláldozták saját fiaikat és leányaikat a démonoknak; És kiontották az ártatlan vért, fiaik és lányaik vérét, akiket Kánaán bálványainak áldoztak.*

Hogy fiaikat és leányaikat démonoknak és bálványoknak áldozták volna, a történelemből nem tudjuk. De sem a zsoltár, sem a próféták, akik sok dorgá-lásukban beszélnek erről, nem hazudhatnak. Arról pedig, hogy a nemzeteknél ez szokásban volt, a saját irodalmuk sem hallgat.

31. De mi a folytatás? – *És megöletett a föld vérrel.* Azt gondolhatnánk, hogy az írnok hibázott, amikor az *infecta,* 'megfertőztetett' helyett *interfecta*-t, 'megöle-tett'-et írt, ha nem volnánk birtokában Isten jóteteményének, aki úgy akarta, hogy sok nyelven legyenek olvasható az Írások; mert a görög kódexekben ezt találtuk: *interfecta est,* megöletett a föld'.

[1]Vö. MTörv 32,49–52.

Mit jelent tehát a *megöletett a föld,* ha nem azt, hogy a földön lakó emberekre vonatkozik tropikus kifejezéssel, amellyel egy dolgot a benne lévőről nevezünk meg, például rossz háznak nevezzük azt, amelyben rossz emberek laknak, és a jónak azt, amelyben jók élnek. Ők ugyanis megölték a lelküket azzal, hogy feláldozták a gyermekeiket, és az idegenek gazságával egyetértve kiontották kicsinyeik vérét, azaz kiontották az ártatlan vért.

Tehát: *megöletett a föld vérrel, és tisztátalanná lett cselekedeteikben,* amikor megölettek a lelkükben és beszennyeződtek cselekedeteikben.

És paráználkodtak találmányaikban. – Találmányoknak nevezi azt, amit a görögök *epitédeumata*-nak mondanak, mert ez a szó áll itt a görög kódexekben, és kissé előbb is, ahol ez a zsoltár mondja: *fölingerelték az Urat találmá-nyaikkal;*[1] és mindkét helyen azokat a dolgokat mondja találmányoknak, amelyeket másoktól vettek át utánzásra.

Tehát ne gondoljuk, hogy a találmányokat ők találták ki minden látott példakép nélkül. Ezért más értelmezőink nem *adinventio*-t, 'találmányt' értenek itt, hanem 'leleményt', mások 'elképzelést', 'képzelgést', ismét mások 'élvezetet'; azok is, akik *találmányt* értenek itt, másutt ugyanilyen értelemben *leleményt* mondtak.

Ezt azért akartam szóvá tenni, nehogy valaki kérdésessé tegye a *találmány* szót olyan dologban, amit nem ők gondoltak ki, hanem másoktól vettek át.

Isten nem háborodik fel, amikor büntet

32. [40–43. v.] *És megharagudott dühösen az Úr az Ő népe ellen.* – Fordítóink nem akartak egyszerűen *harag*ot írni, mert a görögben *thümosz* van; egyesek *elmét*, mások *méltatlankodást*, ismét mások *lelket* fordítottak. De bármelyiket választjuk, Istenben nincs felháborodás, hanem szokás alapján a büntető hatalom kapta ezt a nevet.

33. *És megutálta az Ő örökségét, és átadta őket a nemzetek kezébe, és uralkodtak rajtuk, akik gyűlölték őket. És sanyargatták őket ellenségeik, és megaláztattak azok keze alatt.*

Amikor Isten örökségének nevezi őket, nyilvánvaló, hogy nem vesztükre, hanem fegyelmezésükre utálta meg őket és adta át ellenségeik kezére. Aztán folytatja: *Gyakran megszabadította őket.*

Nagyon kérnünk kell a megígért örökséget

[1]Zsolt 105,29.

34. *Ők azonban keserítették Őt a gondolataikkal.* – Ez az, amit korábban mondott: *és nem várták be végzését.*[1] Veszedelmes az ember számára a maga elgondolása, amellyel a magáét keresi és nem Isten dolgait.[2]

Az örökségben, ami Ő maga számunkra, hiszen önmagát adja élvezetünk tárgyául, a szentek társaságában semmi korlátozást nem fogunk szenvedni szeretetünk mintegy magán tárgyában. Az a dicsőséges város ugyanis, amely elnyerte a megígért örökséget, amelyben senki meg nem hal és nem születik senki, nem lesznek olyan polgárok, akik egyenként a sajátjuknak örülnének, mert Isten lesz minden mindenben.[3]

Aki e zarándokság idején hittel és lángolva vágyakozik, az hozzászokik ahhoz, hogy magán dolgai elé helyezze a közös dolgokat, és ne a sajátját keresse, hanem azt, mi Jézus Krisztusé; nehogy a saját bölcsességével és gondolataival keserítse Istent; hanem azt remélve, amit nem lát, ne kapkodjon azok után, amikről azt hiszi, hogy boldoggá teszik, és türelmesen várva azt az örökkévalót, amit nem lát, Isten ígéreteiben kövesse annak tervét, akinek segítségét a kísértések idején kéri.

Így lesz alázatos a vallomásban is, nehogy azokhoz legyen hasonló, akikről ezt mondja a zsoltár: *és megaláztattak gonoszságaikban.*

Isten mindent irgalmas, titokzatos és változhatatlan tervével rendez el

35. [44–45. v.] Isten azonban, telve irgalmassággal, nem tagadta meg őket: *És látta a szorongatásukat, amikor hallotta kiáltásukat. És megemlékezett az ő szövetségéről, és megbánta irgalmasságának sokasága szerint.* – Azt mondja, hogy *megbánta,* mert megváltoztatta azt, amiről úgy tűnt, hogy elpusztítja őket.

Istennél minden szilárdan el van rendezve, és semmit nem tesz hirtelen elhatározásból, hanem mindent öröktől fogva tud, hogy meg fogja tenni; de a teremtés időbeli mozgásában, amelyet csodálatosan kormányoz, azt mondja róla, aki maga időben nem mozdul, hogy hirtelen akarattal tesz valamit, amit a dolgok okainak elrendezésében titokzatos elhatározásának változatlanságával rendelt, amellyel pontosan tudva a maguk idejét a jelenvalókat is teszi, és a jövőbelieket is már megtette.

Ki alkalmas ennek felfogására?

[1] Zsolt 105,13.
[2] Vö. Fil 2,21.
[3] Vö. 1Kor 15,28.

Halljuk hát az Írást, amely alázatosan magasztos dolgokat mond, amikor a kicsinyeknek is megfelelő táplálékot nyújt és a nagyok elé is gyakorlatoztató kutatnivalókat tesz.[1]

És látta a szorongatásukat, amikor hallotta kiáltásukat. És megemlékezett az ő szövetségéről, arról az örök szövetségről, *amelyet Ábrahámnak rendelt,*[2] nem arról a régiről, amely eltöröltetik, hanem az újról, amely a régiben is rejtőzik.

És megbánta irgalmasságának sokasága szerint. – Azt tette, amit elrendelt, de előre tudta, hogy a megtörteknek és imádkozóknak fogja majd megadni, mert imádságuk, amikor még nem hangzott, hanem jövendő volt, Isten előtt nem volt elrejtve.

Az ördög legyőzése és az ember megváltása után Isten háza épül

36. [46. v.] *És irgalmasságokra adta őket.* – Hogy ne a harag edényei, hanem az irgalmasság edényei legyenek.[3]

Úgy gondolom, azért mondja többes számban az irgalmasságokat, amelyekre adta őket, mert mindenki a saját ajándékát kapja Istentől, az egyik ezt, a másik azt.[4]

Tehát *irgalmasságokra adta őket, azok szeme láttára, akik fogságba vitték őket.*

Aki ezeket olvasod, most gondolj Isten kegyelmére, amely a mi Urunk Jézus Krisztus által megvált bennünket az örök életre, amikor az apostoli levelekben olvasod, a prófétai írásokban pedig kutatva ráismersz, hogy a Ószövetség az Újban tárul fel, az Újszövetséget pedig elfátyolozva látod az Óban.

Emlékezz rá, hogy Pál apostol kit nevezett a levegő hatalmas fejedelmének, aki *a hitetlenség fiaiban működik,*[5] és arra, hogy egyesekről azt mondja, hogy *kerüljenek ki a sátán kelepcéjéből, aki kénye-kedve szerint fogságában tartja őket.*[6]

Emlékezz Urunk Jézus Krisztus szavaira, aki kiűzve az ördögöt hívei szívéből mondja: *Most vettetik ki evilág fejedelme.*[7] És ugyanazon Apostol szavára: *Aki kiragadott minket a sötétség hatalmából és átvitt szeretett Fiának országába.*[8]

---

[1] 1Kor 3,1.
[2] Zsolt 104,9.
[3] Vö. Róm 9,22–23.
[4] Vö. 1Kor 7,7.
[5] Ef 2,2.
[6] 2Tim 2,26.
[7] Jn 12,31.
[8] Kol 1,13.

Ezekről és hasonlókról gondolkodva figyeld az ószövetségi írásokat is, és lássad, miről énekel abban a zsoltárban, amelynek ez a címe: *Amikor a fogság után fölépült a ház.* Abban ugyanis ezt mondja: *Énekeljetek az Úrnak új éneket.*[1]

És ne gondold, hogy ez csak a zsidók népére vonatkozik, mert ezt mondja: *Énekeljetek az Úrnak egész föld, énekeljetek az Úrnak, áldjátok az ő nevét, hirdessétek,* vagy inkább *jól hirdessétek*, sőt, hogy a görögben használt szót fordítsam, *evangelizáljátok nappalból a nappalt, az ő üdvösségét.*[2]

Erről veszi nevét az Evangélium, amelyben hirdetik nappalból a nappalt, az Úr Jézust, világosságot a világosságból, a Fiút az Atyából. Mert ez *az ő üdvössége,* mert Isten üdvössége Krisztus, ahogyan előbb bizonyítottuk.

Hirdessétek a nemzetekben az Ő dicsőségét,
minden népek között az Ő csodáit.
Mert nagy az Úr és igen dicséretes,
félelmetes minden istenek fölött;
mert a nemzetek összes istenei démonok.[3]

Tehát ezek az ellenségek a királyukkal, az ördöggel együtt fogságban tartották Isten népét. Amikor kiváltanak minket ebből a fogságból és evilág fejedelmét kivetik, épül a fogság után a ház, amelynek szegletköve Krisztus, aki a kettőt egybefogja egy új emberré, és megteremti a békét, amelyet nappalból való nappalként eljőve evangelizált azoknak is, akik közel voltak, és azoknak is, akik távol voltak, mert mindkettőt eggyé tette;[4] és ide vezeti azokat a juhokat is, amelyek nem ebből az akolból valók, hogy egy nyáj legyen és egy pásztor.[5]

És így adta Isten irgalmasságokra eleve elrendeltjeit, mert *nem azon fordul a dolog, aki erőlködik vagy törekszik, hanem a könyörülő Istenen;*[6] *azok szeme láttára, akik fogságba vitték őket.*

Tehát ezek az ellenségek, az ördög és angyalai ejtették fogságba azokat, akik Isten országára és dicsőségére voltak rendelve; miután azonban Üdvözítőnk kirekesztette őket, azok, akik eddig belül uralkodtak a hitetlenekben, most kívülről támadják a hívőket.

De csak támadják és nem kiverik azokat, akik az ellenség elől behúzódtak az erősség tornyába.[7] Ahhoz pedig, hogy támadhassanak, érzik bennünk a gyengeség maradványait, amelyek miatt mondjuk: *Bocsásd meg a mi vétkeinket;*

[1]Zsolt 95,1.
[2]Zsolt 95,2.
[3]Zsolt 95,3–5.
[4]Vö. Ef 2,13–22.
[5]Vö. Jn 10,16.
[6]Róm 9,16.
[7]Zsolt 60,4.

amelyek miatt mondjuk: *Ne vígy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól.*[1]

Ezen ellenségek kivetése után az Úr Krisztus egészséget teremtett a testben, amelynek feje maga a test Üdvözítője, hogy ugyanabban a testében készen legyen harmadnapra.[2]

Mert így mondja: *Íme ördögöket űzök és gyógyítok ma és holnap, és harmadnapon leszek készen;*[3] azaz válik tökéletessé, amikor valamennyien meglett férfivá válunk Krisztus nagykorúságának mértéke szerint.

Az emberi nem tökéletes épsége a mennyben

37. [47–48. v.] Így tehát kiűzve az ördögöket, akik fogságban tartottak minket, meggyógyított. Ezért itt is, amikor ezt mondja: *És irgalmasságokra adta őket, azok szeme láttára, akik fogságba vitték őket*, mintegy a fogságban tartó démonok kivetése után azért imádkozik, hogy gyógyítson.

Szabadíts meg minket, Urunk, Istenünk,
és gyűjts egybe minket a nemzetek közül,
vagy ahogy más kódexek mondják: a *nemzetekből*;
hogy hálát adjunk a te szent nevednek,
és dicsekedjünk a te dicséretedben.

Ezután röviden hozzáteszi magát a dicséretet: *Áldott az Úr, Izrael Istene, századoktól századokon át* – amit úgy értünk, hogy öröktől fogva mindörökké, mert vég nélkül fogják dicsérni azok, akikről mondja: *Boldogok, akik a te házadban laknak, a századok századain át dicsérni fognak téged*.[4]

Ez Krisztus testének harmadnapi beteljesedése az ördögök kiűzése és a gyógyítások után egészen a test halhatatlanságáig, a tökéletesen dicsérők örök országáig; akik tökéletesen dicsérnek, mert tökéletesen szeretnek, és azért szeretnek tökéletesen, mert szemtől szemben szemlélnek.

Akkor teljesedik be ugyanis az, amiért e zsoltár elején imádkozott: *Emlékezzél meg, Uram, mirólunk, jóakarattal néped iránt, látogass meg minket üdvösségedben, hogy lássunk a te választottaid jóságában, hogy örvendezzünk a te nemzeted örvendezésében, hogy dicsértessél a te örökségeddel.*[5]

Mert a nemzetek közül nem csak az Izrael házából elveszett juhokat gyűjti össze, hanem azokat is, akik nem ebből az akolból valók, hogy egy nyáj legyen

[1]Mt 6,12–13.
[2]Vö. Ef 5,23.
[3]Lk 13,32.
[4]Zsolt 83,5.
[5]Zsolt 105,4–5.

és egy pásztor.[1] A zsidók pedig, akik úgy gondolják, hogy a prófécia az ő látható országukra vonatkozik, mert nem tudnak a láthatatlan javak reményének örülni, bele fognak esni abba a csapdába, amelyről az Úr ezt mondja: *Én az én Atyám nevében jöttem és nem fogadtatok el; ha valaki más majd a saját nevében jön, azt el fogjátok fogadni.*[2] erről pedig Pál apostol ezt mondja:

Mert meg kell mutatkoznia a bűn emberének, a kárhozat fiának, az ellenségnek, aki mindenek fölé emelkedik, amit Istennek és szentnek neveznek. Sőt, Isten templomában foglal majd helyet, és istennek akar látszani.

Majd így folytatja: *Akkor majd megjelenik a Gonosz, akit a mi Urunk Jézus elsöpör szája leheletével, és megsemmisít jövetelének tündöklésével. Megjelenését a sátán erejéből mindenféle feltűnő tett, jel és hamis csoda kíséri, meg mindenféle gonosz csábítás is, azok vesztére, akik elkárhoznak, mert nem voltak fogékonyak az igazság szeretetére, ami üdvösségükre szolgált volna. Azért szolgáltatja ki őket az Isten a tévedés hatalmának, hogy a hazugságnak higgyenek, és elítéltessenek mind, akik nem hittek az igazságnak, hanem egyetértettek a gonoszsággal.*[3]

Nekem úgy tűnik, hogy a testi Izrael a bűn emberében, *aki mindenek fölé emelkedik, amit Istennek és szentnek neveznek* véli beteljesedni a próféciát, amely így szól: *Szabadíts meg minket, mi Urunk, Istenünk, és gyűjts egybe minket a nemzetek közül,* és az ő vezérletével látható ellenségeik szeme láttára, akik fogságba hurcolták őket, látható győzelmet fognak aratni. Ezzel hisznek a hazugságnak, mert az igazság szeretetét nem fogadták el, mely szerint ne testi, hanem lelki javakra vágyakozzanak.

Így szedte rá őket az ördög, hogy öljék meg Krisztust, amikor mondták: *Ha tovább tűrjük, mindnyájan hinni fognak benne, aztán jönnek a rómaiak, és elpusztítják szentélyünket is, népünket is." Egyikük, Kaifás, aki abban az évben a főpap volt, így vélekedett: „Nem értitek a dolgot! Nem fogjátok fel, hogy jobb, ha egy ember hal meg a népért, mintsem hogy az egész nép elpusztuljon." De ezt nem magától mondta* – magyarázza az evangélista –, *hanem mint főpap megjövendölte, hogy Jézus meghal a népért, és nemcsak a népért* – azaz az Izrael házából elveszett juhokért –, *hanem azért is, hogy Isten szétszóródott gyermekeit egybegyűjtse.*[4]

Voltak ugyanis más juhai is, amelyek nem ebből az akolból valók voltak; az ördög és angyalai ezeket a juhokat mind, az izraelitákat és a nemzetekből valókat is fogságba ejtették. De miután kiűzték belőlük az ördögi uralmat – a gonosz szellemek szeme láttára, akik fogva tartották őket –, megszólal

[1]Vö. Mt 15,24.
[2]Jn 5,43.
[3]2Tesz 2,3–11.
[4]Jn 11,48–52.

hangjukon a prófécia, hogy örökre üdvözüljenek és tökéletessé váljanak: *Szabadíts meg minket, mi Urunk, Istenünk, és gyűjts egybe minket a nemzetek közül.*[1]

Nem úgy, ahogy az Antikrisztus által teljesedni vélik a zsidók, hanem a mi Urunk, Jézus Krisztus által, aki Atyja nevében jön, nappal a nappalból, az ő üdvössége, akiről ezt mondja: *Látogass meg minket a te üdvösségeddel.*[2]

És mondja az egész nép: a körülmetéltségből és a körülmetéletlenségből való eleve elrendeltek népe, a szent nemzet, a gyermekké fogadott nép: *Amen, Amen.*

[1]Zsolt 95,2.
[2]Zsolt 104,4.

SZÁZHETEDIK ZSOLTÁR (108.)
Elmondta 414–416-ban
60/62 éves, 23-25 éves pap, 19/21 éves püspök

1Ének. Zsoltár. Dávidé.
2Kész az én szívem, Isten, kész az én szívem,
énekelni és zsoltározni fogok. Serkenj föl, dicsőségem!
3Serkenj föl, pszaltérium és citera,
ébreszteni fogom a hajnalt.

4Hálát adok majd neked a népek között, Uram,
és zsoltározok neked a nemzetek között,
5mert az égig érően nagy a te irgalmasságod,
és egészen a felhőkig a te igazságod.
6Magasztaltassál az egek fölé, Isten,
és az egész földön a te dicsőséged.
7Hogy megszabaduljanak a te szeretteid,
szabadíts meg a te jobboddal és hallgass meg engem.

8Szólt az Isten az Ő szentélyében:
„Ujjongok és fölosztom Szikemet,
és a Szukkot völgyét kimérem;
9Enyém Gálaád és enyém Manasszesz,
és Efraim az én fejemnek elfogadása.
Juda az én jogarom,
10Moáb az én mosdótálam;
a sarum tiporja Edomot,
és rákiáltok Filiszteára.”

11Ki vezet el engem a megerősített városba?
Ki vezet le engem egészen Edomig?
12Nemde te, Isten, aki elvetettél minket,
és nem vonulsz ki, Isten, a mi seregeinkben?
13Adj segítséget nekünk a szorongatásban,
mert hiábavaló az ember szabadítása.
14Istenben szerzünk győzelmet,
és Ő fogja eltiporni ellenségeinket.

Miért hiányzik itt a magyarázat

1. Úgy gondoltam, hogy a 107. zsoltárt nem kell magyaráznom, mert az 56. és 59. zsoltárban már megmagyaráztam, melyek második részéből áll ez a zsoltár.

Ugyanis az 56. zsoltár második fele ennek a zsoltárnak az első része addig a sorig hogy *és az egész földön a te dicsőséged.*[1] Innen pedig a végéig az 59. zsoltár második része, mint ahogy a 1234. zsoltár második fele azonos a 113-assal attól a sortról, hogy *a nemzetek bálványai ezüst és arany*[2] és amint a 13. és az 52. a középső részüket kivéve azonosak.

Ha tehát ebben a 107. zsoltárban valami kissé másként hangzik, mint a másik kettőben, melyeknek részeiből áll, nem nehéz a megértése. Mint például, amikor az 56. zsoltárban ezt mondja: *Énekelni és zsoltározni fogok, ébredj, dicsőségem,*[3]itt így mondja: *Énekelni és zsoltározni fogok dicsőségemben.*[4] ezért mondta ott, hogy *ébredj,*[5]hogy abban énekeljen és zsoltározzon.

Ugyanígy ott: *Mert felmagasztaltatott a te irgalmasságod az egekig,* vagy ahogy mások fordítják, *fölemelkedett*; itt pedig *mert az égig érően nagy a te irgalmasságod.*[6] Azért *magasztaltatott az egekig*, hogy nagy legyen az égben, itt pedig azt akarta mondani,. hogy az egek fölött.

Ugyanígy az 59. zsoltárban: *Örvendezem és felosztom Szikemet;*[7]itt pedig: *Ujjongok és fölosztom Szikemet.*[8] Amivel azt fejezi ki, hogy amit Szikem felosztása jelent az az Úr felmagasztalása utáni jövő és annak öröme ehhez az ujjongáshoz tartozik. Ezért mondja másutt: *Gyászomat örömre fordítottad elszaggattad gyászruhámat és körülöveztél örvendezéssel.*[9]

Ugyanígy ott: *És Efraim fejemnek erőssége,*[10] itt pedig: *Efraim az én fejemnek elfogadása.*[11] Az elfogadásból fakad az erősség, azaz elfogadva erőssé tesz, mert gyümölcsöt hoz bennünk; Efraim ugyanis annyit jelent, mint gyümölcsözés. Az elfogadás pedig mindkettőre vonatkoztatható, akár mi fogadjuk be Krisztust, akár Ő fogad el minket, aki az Egyháznak feje. És ami ott igy hangzik: *akik háborgatnak minket,*[12] az itt: *ellenségeink.*[13]

---

[1]Zsolt 56,12; 107,6.
[2]Zsolt 134,15.
[3]Zsolt 56,8.
[4]Zsolt 107,2.
[5]Zsolt 56,9; 107,3.
[6]Zsolt 56,11; 107,5.
[7]Zsolt 59,8.
[8]Zsolt 107,8.
[9]Zsolt 29,12.
[10]Zsolt 59,9.
[11]Zsolt 107,9.
[12]Zsolt 59,14.
[13]Zsolt 107,14.

2. Ez a zsoltár arra figyelmeztet, hogy a történeti eseményt idéző feliratot nagyon helyesen értelmeztük próféciaként, mert a zsoltárokat próféciának írták. Van-e történetileg egymástól távol állóbb, mint az, ami az 56. zsoltár címében áll: *Végig, ne rontsd el a titulus feliratát, Dávidé, amikor Saul arca elől a barlangba menekült,*[1] és az, amit az 59. címében olvasunk: *Végig, azoknak, akik akik megváltoznak címfeliratul, Dávidnak, tanításul, amikor felgyújtotta a szír Mezopotámiát és a szobali Szíriát, és megfordította Joábot, és megverte Edomot a Sóbányák völgyében, tizenkétezer embert*?[2]

Mert azon kívül hogy *felirat, Dávidé* és *Végig*, a többi annyira eltér egymástól, hogy az egyik Dávid alázatáról, a másik az erejéről, az egyik a menekléséről a másik a győzelmeiről szól. És mégis ez a 107. zsoltár annak a két zsoltárnak a második részéből áll, amelyek a címűkben annyira eltérnek egymástól. Ami azt jelenti, hogy egy felé tartanak, nem a történések felszínén, hanem a prófécia mélységében egy cél köti őket össze, amelynek ez a címe: *Ének, Zsoltár, Dávidé,*[3]ami a másik kettő címével csak annyiban egyezik, hogy Dávidé.
Mert sokszor és sokféleképpen – ahogy a Zsidóknak írt levél mondja[4] – szólt egykor Isten az atyákhoz a próféták által, de arról beszélt, akit később elküldött, hogy beteljesedjenek a próféták beszédei: *Isten minden ígérete igenné vált benne*.[5]

[1]Zsolt 56,1.
[2]Zsolt 59,l.
[3]Zsolt 107,l.
[4]Vö. Zsid 1,l.
[5]2Kor 1,20.

SZÁZNYOLCADIK ZSOLTÁR (109.)
Elmondta 414–416-ban
60/62 éves, 23-25 éves pap, 19/21 éves püspök

1A karvezetőnek. Dávidé. Zsoltár.
Istenem, ne hallgasd el a dicséretemet,
2mert a bűnös szája és az álnok szája megnyílt ellenem.

3Álnok nyelvvel szóltak ellenem,
és gyűlölködő beszédekkel vettek körül engem,
és ok nélkül ostromoltak engem.
4Ahelyett, hogy szerettek volna, rágalmaztak engem;
én pedig imádkoztam.
5És rosszat tettek ellenem a jókért,
és gyűlöletet a szeretetemért.

6Állíts föléje bűnöst,
és az ördög álljon a jobbja felől.
7Amikor ítéletre kerül, elítélve jöjjön ki,
és az imádsága váljon bűnné.
8Napjainak száma kevés legyen,
és a szolgálatát kapja meg más.
9A fiai legyenek árvák,
és a felesége özvegy.
10Hajléktalanul bolyongjanak a fiai és kolduljanak,
és vettessenek ki házukból.

11Vegye számba uzsorás egész vagyonát,
és idegenek ragadják el munkája gyümölcsét.
12Ne legyen segítője,
és ne legyen, aki könyörüljön az ő árváin.
13Vesszenek el az ő szülöttei,
egy nemzedék alatt töröltessék el a neve.
14Legyen emlékezetben az Úr színe előtt
atyáinak gonoszsága,
és anyjának vétke ne töröltessék el.
15Legyenek az Úrral szemben mindenkor,
és vesszen el emlékezetük a földről.

16Azért, mert nem gondolt arra,
hogy irgalmasságot cselekedjen

és üldözte a szegény embert és a koldust,
és a megsebzett szívűt, hogy megölje.
17És szerette az átkot: jöjjön is rá;
és nem akarta az áldást: távozzon is tőle.
18Átokba öltözött, mint ruházatba:
és behatolt, mint a víz, a belsejébe,
és mint az olaj a csontjaiba.
19Legyen az neki, mint öltözék, mely beborítja,
és mint az öv, mely mindig körülveszi.
20Ez a műve azoknak, akik rágalmaznak az Úrnál,
és akik gonoszságot szólnak a lelkem ellen.

21 Te is Uram, Uram, cselekedjél velem a te nevedért,
mert édes a te irgalmasságod;szabadíts meg,
22mert nyomorult és szegény vagyok,
és a szívem megháborodott bennem.
23Mint az elhanyatló árnyék, elenyésztem,
kiűzettem, mint a sáskák.
24A térdem elgyöngült a böjtöléstől,
és a testem elváltozott az olajtól
25És én gyalázattá lettem nekik:
láttak engem, és a fejüket hajtogatják.
26Segíts meg engem, én Uram Istenem,
szabadíts meg a te irgalmasságod szerint.
27És tudják meg, hogy a te kezed ez,
és te cselekedted mindezt, Uram.
28Átkozzanak ők, és te áldj meg;
kik reám támadnak, szégyenüljenek meg,
a szolgád pedig örvendezni fog.
29Öntse el pirulás azokat, akik rágalmaznak engem,
és mint bélelt palást, borítsa őket a szégyen.

30Nagy vallomást teszek számmal az Úrnak,
és a sokaság közepette dicsérem Őt,
31mert ott állt a szegénynek jobbja felől,
hogy megszabadítsa az üldözőktől a lelkemet.

Ezt a zsoltárt nem csak az áruló Júdásra, hanem az összes zsidókra kell értenünk (1) – Az ellenségek Krisztus elleni gyűlöletét álnokszavakkal gonoszul szőtték (2–3) – Az igazságosságra adott hatféle válasz (4) – Az ellenségeiért imádkozó Krisztus türelemre tanít (5) – Istent az igazságosság szeretetet indítja büntetésre (7) – Júdás nem akart Krisztus alattvalója lenni és az ördögé lett (8) – Júdás bűnét végrehajtva nem tudott üdvösen imádkozni (9) – Hogyan büntette Isten az áruló Júdást (10–14) – Mikor és mely fiaknak ártanak az atyák bűnei (15) – Vajon a megholtak lelke tudja-e mi történik velünk (17) – A zsidók népe sokféleképpen bűnhődött (18) – A zsidók az egész Krisztust, a Főt és a tagokat üldözték (19) – Az átok, amit a zsidók magukra hívtak (20–22) – Krisztust mindig isteni és szolgai alakjában kell látnunk (23–25) – Krisztus a halál szégyenéből emelkedett a halhatatlanság dicsőségébe (26–28) – Krisztust Isten kezének láthajtuk (29–31) – Amikor Krisztus tagjai Istent dicsérik, Krisztus hangjával és szívével dicsérik (32–33)

Ezt a zsoltárt nem csak az áruló Júdásra, hanem az összes zsidókra kell értenünk

1. Aki az Apostolok Cselekedeteit hittel olvassa, fölismeri, hogy ez a zsoltár Krisztusról prófétál azon a helyen, ahol Krisztus árulójáról idézik az itt megírt jövendölést: *Napjainak száma kevés legyen és a püspökségét kapja meg más,*[1] amikor Júdás helyére Mátyást állítva a tizenkettő közé sorolták.[2]

De ha mindazt az átkot, amit mondtak, egy emberre akarnánk érteni, az értelmezés nem volna teljes, vagy alig volna helyes; ha pedig a rossz emberekre értjük, azaz a Krisztus ellensége és hálátlan zsidókra, minden világosabbá válik számunkra.

Amint elhangzanak bizonyos dolgok, amik úgy tűnik, közvetlenül Péter apostolra vonatkoznak, de teljes jelentésüket akkor kapják meg, amikor az Egyházra vonatkoztatjuk, amelynek Péter előképe volt a primátus miatt, amelylyel a tanítványok körében bírt; mint például *Neked adom a mennyek országának kulcsait,*[3] és az ehhez hasonlók; úgy Júdás személye Krisztus zsidó ellenségeinek képviselője, akik akkor is gyűlölték Krisztust és a most is azok gonoszságának folytatásaként gyűlölik őt.

Nem helytelenül értjük ezekre az emberekre és erre a népre nem csak azt, amit ebben a zsoltárban kifejezetten rájuk vonatkozóan olvasunk, hanem azt is, ami kifejezetten Júdásról szól, mint az, amit már említettem: *Napjainak száma kevés legyen és a püspökségét kapja meg más.* Ha az Úr megsegít, nyilvánvaló lesz, ha elérkezünk ezeknek a verseknek a magyarázatához.

[1]Zsolt 108,8.
[2]Vö. ApCsel 1,15–26.
[3]Mt 16,19,

Az ellenségek Krisztus elleni gyűlöletét álnok szavakkal gonoszul szőtték

2. [2. v.] A zsoltár tehát így kezdődik:
Istenem, ne hallgasd el a dicséretemet,
mert a bűnös szája és az álnok szája megnyílt ellenem.

Ebből nyilvánvaló, hogy hazug a szidalom, amelyet állandóan mond a bűnös és álnok szája, és igaz a dicséret, amelyet nem hallgat el Isten. Isten ugyanis igazmondó, és minden ember hazug,[1] mert csak akkor igazmondó az ember, ha Isten beszél benne.

Isten egyszülött Fiának legnagyobb dicsérete, amikor annak hirdetik, aki, azaz Isten egyszülött Fiának. Ez azonban nem mutatkozott meg, hanem látható gyengeségében rejtőzött, amikor a bűnös szája és az álnok szája beszélt róla; és azért nyílt meg a szájuk, mert az ő ereje rejtve volt. Ezért mondja: *Megnyílt az álnok szája*, mert a gyűlölet, amelyet álnoksággal leplezett, kitört a hangban. Ezt a következő versekben is világosan elmondja.

3. [3. v.] *Álnok nyelvvel szóltak ellenem* – akkor is, amikor leselkedő hízelgéssel jó mesternek nevezték. Ezért mondja másutt: *És akik dicsértek engem, összeesküdtek ellenem.*[2] Végül mivel kitörve kiáltották: *Feszítsd meg, feszítsd meg őt!*[3] így folytatja: *és gyűlölködő beszédekkel vettek körül engem*

Mintha az álnok nyelv nem a gyűlölet, hanem a szeretet szavait mondta volna; azért *ellenem*, mert leselkedve tették; ezután nem hazug és álnok, hanem nyíltan *gyűlölködő beszédekkel vettek körül engem, és ok nélkül ostromoltak engem.*

Amint a jámborok ingyen szeretik Krisztust, úgy a gonoszok ok nélkül gyűlölik őt; mivel az igazságot minden hátsó szándék nélkül keresik a legjobbak, ugyanúgy a legrosszabbak gonoszsága ok nélkül gyűlöl. Ezért a világi irodalom szerzői is ezt mondják egy nagyon gonosz emberről: „Leginkább ok nélkül volt rossz és kegyetlen".[4]

Az igazságosságra adott hatféle válasz

4. [4. v.] *Ahelyett, hogy szerettek volna, rágalmaztak engem.*

Hat különböző lehetőség van ebben a témakörben, melyeket nagyon könnyű felsorolni:

jóval viszonozni a rosszat;

---

[1]Vö. Róm 3,4.
[2]Zsolt 101,9.
[3]Jn 19,6.
[4]Sallust., De Catil. coniurat. 16,3.

nem viszonozni rosszal a rosszat;

jóval fizetni jóért;
rosszal viszonozni a rosszat;

nem viszonozni jóval a jót;
rosszal viszonozni a jót.

Az első kettő a jók válasza, és az első a jobb;
a két utolsó a rosszak válasza és az utolsó lehetőség a rosszabb;
a két középső a középen állók válasza, az első a jókhoz, a második a rosszakhoz áll közel.

Érdemes ezt felfedezni a Szentírásban: Jóval viszonozza a rosszat maga az Úr, *aki megigazulttá teszi a gonoszt,*[1] és a kereszten függve mondta: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek.*[2] Az ő nyomába lépett Szent István, aki térdre rogyva imádkozott megkövezőiért: *Uram, ne ródd föl nekik ezt a bűnt!*[3] Ehhez tartozik a parancs: *Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót azokkal akik gyűlölnek titeket és imádkozzatok üldözőitekért*.[4]

Pál apostol is mondja, hogy ne viszonozzuk a rosszat rosszal: *Senkinek ne fizessetek rosszal rosszért;*[5] Péter pedig: *Ne viszonozzátok rosszal a rosszat vagy átokkal az átkot;*[6] ezért olvassuk zsoltárokban is: *Ha viszonoztam a nekem rosszal megfizetőknek.*[7]

A két utolsó lehetőség közül az enyhébb a kilenc leprás esete, akik nem adtak hálát az Úrnak, amikor megtisztultak a leprájuktól;[8] az utolsó lehetőség, amelynél rosszabb nincs, azoké, akikről ebben a zsoltárban olvasunk: *Ahelyett, hogy szerettek volna, rágalmaztak engem.* – Szeretettel tartoztak volna az Úr annyi jótettéért, amelyeket nem csak nem viszonoztak, hanem rosszakkal halmozták el értük.

A két középső lehetőség, melyek a középen álló embereké, úgy viszonylik egymáshoz, hogy az első – azaz jóval viszonozni a jót – a jók eljárása, de teszik a közepesen jók és a közepesen rosszak is. Ezért az Úr nem dorgálja ezt, de nem akarja, hogy a tanítványai megmaradjanak ezen a szinten, hanem azt akarja, hogy magasabbra jussanak azok, akiknek mondja: *Ha csak azokat szeretitek, akik titeket szeretnek*, azaz, ha jóval viszonozzátok a jót, mi lesz a jutalmatok,

[1]Róm 4,5.
[2]Lk 23,34.
[3]ApCsel 7,59.
[4]Mt 5,44.
[5]Róm 12,17.
[6]1Pét 3,9.
[7]Zsolt 7,5.
[8]Vö. Lk 17,12. 18.

azaz mi nagyot műveltek? *Nemde a vámosok is ezt teszik*?[1] Ezt is kívánja, de ennél sokkal többet akar tőlük; azaz ne csak a barátaikat, hanem ellenségeiket is szeressék.

A második lehetőség – rosszal fizetni a rosszért – a rosszak, a közepesen rosszaké és a közepesen jók eljárása, olyannyira, hogy a Törvény megszabta számukra a megtorlás módját: *Szemet szemért, fogat fogért;*[2] ami, ha lehet ilyet mondani, a gonoszok igazságossága. Nem azért, mert gonosz, ha valaki visszakapja ugyanazt, amit tett, különben a Törvény nem mondaná ezt; hanem mivel a bosszúállás élvezete rossz, és inkább a bíróra tartozik, hogy felek között meghatározza, mint hogy jó ember magának követelje.

Ezért a gonoszok a jótékonyságnak azon magasságából lezuhanva, ahol jóval viszonozzák a rosszat, a gonoszságnak milyen mélységébe jutottak, ahol rosszal fizetnek a jóért! A zuhanásnak hány közbeeső fokán mentek át!

Nem szabad kevésbe venni, hogy nem azt mondja: A szeretet helyett megöltek, hanem *rágalmaztak engem.* Azzal öltek meg, hogy rágalmaztak, tagadták Isten Fiát és azt mondták, hogy *az ördögök fejedelmével űzi az ördögöket;*[3] és: *ördöge ördöge van és megháborodott, minek hallgatjátok,*[4] és ehhez hasonlók. Ezzel a rágalmazással eltérítették tőle azokat, akinek a megtérését kereste; és azért mondta inkább ezt, hogy megmutassa: nagyobbat ártottak azok, akik rágalmazták Krisztust, és ezáltal megölték a lelkeket, mint akik halandó testét, amely feltámadni készült, tombolva halálra adták.

Az ellenségeiért imádkozó Krisztus türelemre tanít

5. De amikor ezt mondta: *Ahelyett, hogy szerettek volna, rágalmaztak engem,* mit mond? – *Én pedig imádkoztam.* Nem mondja meg, mit imádkozott, de mi jobbra gondolhatnánk, mint hogy értük imádkozott?

Akkor rágalmazták leginkább, amikor megfeszítették, amikor mint embert, akit látszólag legyőztek, csúfolták, ő pedig a keresztről mondta: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek,*[5] hogy miközben azok a gonoszság mélyén rosszal fizettek neki a jókért, ő a jóság csúcsán jóval viszonozza a rosszat.

Ámbár tudjuk, hogy tanítványaiért is imádkozott, és a szenvedése előtt is kérte, hogy meg ne fogyatkozzanak a hitükben,[6] amikor a kereszten függött, hogy

[1]Mt 5,46.
[2]MTörv 19,21.
[3]Lk 11,15.
[4]Jn 10,20.
[5]Lk 23,34.
[6]Vö. Lk 22,32.

felhívja figyelmünket a türelemre, a rágalmazások közepette nem mutatta meg hatalmát, amellyel el tudta volna pusztítani őket. De számunkra hasznosabb, hogy példát adott a türelemre, mint ha ellenségeit haladéktalanul elpusztítva arra nevelt volna, hogy türelmetlen sietséggel álljunk bosszút azokon, akiktől rossz dolgokat szenvedünk. Mert írva van: *Jobb a türelmes ember, mint az erős.*[1]

Az isteni szavak tehát az Úr példájával tanítanak, amikor halljuk: *Ahelyett, hogy szerettek volna, rágalmaztak engem, én pedig imádkoztam,* hogy amikor hálátlanokkal találkozunk, akik nem csak nem viszonozzák a jót, hanem rosszal fizetnek a jóért, imádkozzunk; ő ugyan a kegyetlenkedőkért vagy a bánkódókért és a hitükben veszélyeztetettekért, mi pedig elsősorban önmagunkért is, hogy Isten irgalmából és segítségével le tudjuk győzni magunkban a bosszúvágyat, amikor jelenlétünkben vagy távollétünkben rágalmaznak minket.

Végül, amikor Krisztus türelmére emlékezünk, mintegy fölébresztve őt, ahogyan akkor történt, amikor a hajóban aludt,[2] aki lecsillapítja szívünk viharát és háborgását, lecsendesült lélekkel a rágalmazóinkért is imádkozzunk, hogy nyugodtan mondhassuk: *Bocsáss meg nekünk, ahogyan mi megbocsátunk.*[3] De ő úgy bocsátott meg, hogy neki nem volt bűne, amit meg kellett volna neki bocsátani.

6. [5. v.] Ez következik: *És rosszat tettek ellenem a jókért. és* mintha kérdeznénk: Mi rosszat? És milyen jókért?, folytatja: *és gyűlöletet a szeretetemért.*

Ez az ő nagy rosszaságuk. Mert mit árthattak üldözésükkel annak, aki nem kényszerből, hanem önként halt meg? De maga a gyűlölet az üldöző legnagyobb vétke, annak ellenére, hogy a szenvedő önként szenvedett.

Ezt eléggé kifejezte, amikor fentebb ezt mondta: *Ahelyett, hogy szerettek volna,*[4] mert nem akármilyen szeretetet, hanem az ő szeretetét kellett volna viszonozniuk, ezért mondja itt: *a szeretetemért.* Erről a szeretetről beszél az evangéliumban, amikor ezt mondja: *Jeruzsálem, Jeruzsálem, hányszor akartam összegyűjteni a fiaidat, ahogyan a kotlós szárnya alá gyűjti a csibéit, és te nem akartad!*[5]

[1]Péld 16,32.
[2]Vö. Mt 8,24–25.
[3]Mt 6,12.
[4]Zsolt 108,4.
[5]Mt 23,27.

Istent az igazságosság szeretete indítja büntetésre

7. Ezután prófétálni kezdi, hogy miket fognak kapni a gonoszságért; és ezt úgy mondja, mintha bosszúvágyból kívánná a megtörténtüket, miközben elmondja a biztosan igaz jövőt és mindazt, ami Isten igazságossága által méltán éri őket.

A jövendölésnek ezt a módját, ami rossz dolgok kívánásának tűnik, egyesek nem értik, és azt gondolják, hogy gyűlölettel viszonozzák a gyűlöletet, és rosszindulattal a rosszindulatot; mert csak kevesen ismerik föl, hogy mennyire másként tetszik a gonoszok megbüntetése a vádlónak, aki ki akarja elégíteni az ellenségeskedést, és mennyire másként tetszik a bírónak, aki jó akarattal meg akarja büntetni a vétkeket. Az ugyanis rosszal fizet a rosszért, ez pedig, még amikor büntet is, nem rosszal fizet a rosszért, mert igazságosan fizet meg a gonosznak; ami pedig igazságos, az bizony jó. Tehát a bíró nem a másik nyomorúságát élvezve büntet, ami rossz volna a rosszért; hanem az igazságosság szeretetéből, ami jó a rosszért.

Így tehát ne gyalázzák a vakok az Írások világosságát, azt vélve, hogy Isten nem bünteti a vétkeket; sem a gonoszok ne áltassák magukat azzal, hogy rosszal fizet a rosszért. Hallgassuk tehát ezek után amit az isteni szó elmond, és a szavakban, amely mintha rosszat kívánnának, értsük meg a prófétáló jövendölését; és az igazságosan megfizető Istent az ő örök törvényéhez fölemelkedve szemléljük.

Júdás nem akart Krisztus alattvalója lenni és az ördögé lett

8. [6. v.] *Állíts föléje bűnöst, és az ördög álljon a jobbja felől.* – Az előzőkben a panasz többekre vonatkozott, most a zsoltár egyről beszél. Előbb ugyanis ezt mondta: *Álnok nyelvvel szóltak ellenem, és gyűlölködő beszédekkel vettek körül engem, és ok nélkül ostromoltak engem. Ahelyett, hogy szerettek volna, rágalmaztak engem; én pedig imádkoztam. És rosszat tettek ellenem a jókért, és gyűlöletet a szeretetemért.*[1]

Mindez többekről szólt. Most pedig jövendölve, hogy mit érdemelnek ezen gonoszságaikért, és milyen jövő vár rájuk isteni ítélet alapján, mondja: *Állíts föléje bűnöst,* mintegy arra figyelve, aki elárulta őt azoknak, akikről mint ellenségeiről szólt az előzőekben.

Amikor tehát az áruló Júdást itt az Apostolok Cselekedetei szerint büntetendőnek jövendöli,[2] mi mást jelent az, hogy *Állíts föléje bűnöst,* mint azt, akit a következő sor mutat meg, amikor mondja: *És az ördög álljon a jobbja felől.* Tehát ezt érdemelte, hogy az ördög álljon fölötte, azaz az ördög alattvalója legyen az, aki nem akart Krisztus alattvalója lenni.

---

[1]Zsolt 108,3–5.
[2]Vö. ApCsel 1,20.

Azért mondja, hogy *az ördög álljon a jobbja felől*, mert az ördög műveit Isten művei elé állította. Nem ok nélkül nevezik valaki jobbjának azt, amit előnyben részesít, mint ahogy a jobbot a bal elé helyezik. Ezért azokról is, akik evilág örömeit Isten elé helyezve, boldognak mondták a népet, amelynél így van, helyesen mondták: *A jobbjuk gonoszság jobbja.*[1] Mivel boldognak mondták a népet, amelynél így van, a szájuk hiábavalóságot szólt, ahogyan előbb mondta róluk.

Akinek szája pedig igazságot szól, azzal szemben amit ezek mondtak, hogy boldog a nép, amelynél így van, mondania kell, ami ugyanabban a zsoltárban következik: *Boldog a nép, amelynek az Úr az Istene*;[2] annak ugyanis nem az ördög áll a jobbján, hanem az Úr, ahogyan másutt is mondja: *Az Urat szemmel tartottam mindig; mert a jobbomon van, nem fogok meginogni.*[3]

Tehát az ördög áll a jobbján amikor a bölcsesség elé helyezte a kapzsiságot, és üdvössége elé a pénzt, hogy elárulja Őt, akihez tartoznia kellett volna, nehogy az vegye birtokába, akinek műveit lerombolni jött az a Krisztus, akihez nem akart tartozni.

Júdás a bűnét végrehajtva nem tudott üdvösen imádkozni

9. [7. v.] *Amikor ítéletre kerül, elítélve jöjjön ki.* – Nem akart ugyanis olyan lenni, mint akinek ezt mondják: *Menj be urad örömébe,* hanem olyan akart lenni, akinek mondják: *Vessétek ki a külső sötétségre.*[4]

És az imádsága váljon bűnné. – Mert nincs jó imádság, csak Krisztus által, akit iszonyatos bűnével elárult; az imádság pedig, amely nem Krisztus által történik, nem csak képtelen eltörölni a bűnt, hanem maga is bűnné válik.

Kérdezni lehet, hogy mikor tudott Júdás úgy imádkozni, hogy az imádsága bűnné váljék. Azt hiszem még az Úr elárulása előtt, de amikor már az elárulásáról gondolkodott; akkor ugyanis már nem imádkozhatott Krisztus által.

Miután ugyanis elárulta és megbánta tettét, ha Krisztus által imádkozott volna, bocsánatot kért volna; ha bocsánatot kér, reménye lett volna; ha remélt volna, irgalmasságot remélt volna; ha irgalmasságot remél, kétségbeesve nem akasztja föl magát.

Ezért, amikor a zsoltár mondja: *Amikor ítéletre kerül, elítélve jöjjön ki,* nehogy azt gondoljuk, hogy rettenetes bűnétől megszabadulhatott volna azzal az imádsággal, hogy *bocsásd meg a mi bűneinket, miképpen mi is megbocsátunk az*

[1]Zsolt 143,l1.
[2]Zsolt 143,15.
[3]Zsolt 15,8.
[4]Mt 25,21. 30.

ellenünk vétkezőknek;[1] mert *az imádsága váljon bűnné,* mert nem Krisztus által történik, akit nem követni akart, hanem üldözni.

Hogyan büntette Isten az áruló Júdást

10. [8. v.] *Napjainak száma kevés legyen. – Napjai,* mondja, tudniillik apostolságának napjai, melyek kevesen voltak, mert még az Úr szenvedése előtt gaztette és halála bevégezte azokat.

És mintha kérdeznék: „Mi lesz a szentséges tizenkettes számmal, hiszen az Úr nem véletlenül akarta, hogy apostolai tizenketten legyenek?", mindjárt hozzáteszi: *és a püspökségét kapja meg más.*

Mintha ezt mondaná: Ő is megkapta a maga büntetését és azt a számot is egészítsék ki. Hogy ez hogyan történt, ha valaki tudni akarja, olvassa az Apostolok Cselekedeteit.

11. [9. v.] *A fiai legyenek árvák, és a felesége özvegy.* – Halálával a fiai is árvák, a felesége is özvegy lett.

12. [10. v.] *Hajléktalanul bolyongjanak a fiai és kolduljanak.* – Azt mondja hogy bolyongjanak, azaz meghatározott cél és minden segítség nélkül.

Vettessenek ki házaikból. – Ezzel kezdődik a bolyongásuk. Hogy mindez hogyan történt a feleségével és fiaival, a következő versek mondják el.

13. [11–12. v.] *Vegye számba uzsorás egész vagyonát, és idegenek ragadják el munkája gyümölcsét.*

Ne legyen segítője – utódai gyámjáról beszél, ezért folytatja: *ne legyen, aki könyörüljön az ő árváin.*

14. [13. v.] Mivel azonban árvái segítő és gyám nélkül a nyomorúságban és ínségben is felnőhetnek és a nemzetséget fenntarthatnák, folytatja és mondja: *Vesszenek el az ő szülöttei, egy nemzedék alatt töröltessék el a neve,* azaz a tőle születetteknek ne legyenek leszármazottai, és gyorsan haljon ki a nemzetsége.

Mikor és mely fiaknak ártanak az atyák bűnei

15. [14. v.] De mit jelent az, amit a folytatásban mond: *Legyen emlékezetben az Úr színe előtt atyáinak gonoszsága, és anyjának vétke ne töröltessék el.*

Vajon úgy kell-e értenünk, hogy beszámítanak neki szülei bűnei is? Annak ugyanis nem számítanak be, aki Krisztusban megváltozott, és kezd nem a

[1]Mt 6,12.

gonoszok gyermeke lenni, nem utánozva azok erkölcsét; mert az is igazságként van megírva, hogy *megfizetem az atyák bűneit a fiaknak,*[1] és az is, amit a próféta által mond: *Az atya lelke is az enyém, a fiú lelke is az enyém, a lélek amely vétkezett, az hal meg.*[2] Ezt pedig azokról mondta, akik megtérnek Istenhez és nem utánozzák szüleik rosszaságát; ezt a próféta nyilvánvalóan kifejezi, mert mondja, hogy a szülők bűne nem árt azoknak, akik igazságot cselekedve különböznek tőlük.

Ahhoz pedig, hogy *megfizetem az atyák bűneit a fiaknak,* hozzátette: *akik gyűlölnek engem,* azaz ahogy a szüleik gyűlöltek engem; hogy miként a jók utánzásáért a saját bűnök is eltöröltetnek, úgy a rosszak utánzásáért nem csak a saját, hanem azok bűneiért is bűnhődnek, akiket utánoztak.

Ha tehát Júdás ragaszkodott volna ahhoz, amire meghívást kapott, semmiképpen nem terhelnék saját régi bűnei vagy szülei gonoszságai; mivel azonban nem őrizte meg az Isten családjába való befogadást, hanem inkább a régi nemzedék gonoszságát választotta, visszatért atyái gonoszsága az Úr színe elé, hogy ő is megbűnhődjék érte; és anyjának bűne sem töröltetett el benne.

16. [15. v.] *Legyenek az Úrral szemben mindenkor,* azaz atyja és anyja legyen az Úrral szemben mindenkor. Nem azért, hogy szembeszegüljenek az Úrral, hanem hogy rosszaságukat ne feledje azt Úr azzal, hogy megfizet nekik érte.

Az Úrral szemben ugyanis azt jelenti: *Az Úr szeme előtt*, mert más fordítók így fordítják: *Legyenek mindenkor az Úr szeme előtt;* ismét mások: *Legyenek az Úr színe előtt mindig,* ahogyan másutt mondja: *Szemed elé állítottad gonoszságainkat.*[3] A *mindenkor* azt jelenti, hogy ez a gaztett ne nyerjen bocsánatot soha, sem itt, sem az eljövendő világban.

Vesszen el emlékezetük a földről – tudniillik atyái és anyja emlékezete. Azt az emlékezetet mondja, amely az egymás utáni nemzedékekben él. Ennek elvesztéről prófétált, mert maga Júdás és a fiai is, akik az atyák és anyjuk emlékezete voltak, utódok nélkül, egy nemzedék alatt kihaltak, ahogy korábban mondtuk.

Vajon a megholtak lelke tudja-e mi történik velünk

17. Mondja valaki: „Hinnünk kell-e, hogy Júdás büntetéséhez tartozik az is, hogy halála után a felesége és fiai koldusbotra jutottak, házaikból kivetve bolyongtak, uzsorás vette számba egész vagyonát, idegenek hordták szét minden holmiját, senki nem könyörült az árváin és nem gyámolította őket, és hogy

[1]Kiv 20,5.
[2]Vö. Ez 18,4. 20.
[3]Zsolt 89,8.

hamarosan utód nélkül meghaltak? Vajon éreznek-e valami fájdalmat a megholtak amiatt, ami övéikkel a haláluk után történik? Vagy legalábbis tudnake ezekről az érdemük szerint elfoglalt helyükön?"

Ennek a kérdezőnek azt felelem, hogy nagy kérdés ez, és nem most kell megvitatni, mert hosszadalmas válasz adni arra, hogy egyáltalán, mennyire és hogyan ismerik a megholtak a velünk történő dolgokat.

Mindazonáltal egész röviden annyit lehet mondani, hogy ha egyáltalán nem törődnének velünk, az Úr nem mondaná, hogy az a gazdag, aki a pokolban kínokat szenvedett ezt mondta: *Van még öt testvérem, nehogy ők is ide jussanak a gyötrelmek helyére.*[1]

De bárhogyan értsék is, akik ezt másképp akarják érteni, és mivel meg kell vallanunk, hogy nem következetes, hogy ha megholtak tudják, hogy övéik élnek – mert sem a kínok helyén nem látják őket, ahol az a gazdag volt, sem a boldogok nyugalmában, ahol Lázárt és Ábrahámot, bár csak messziről felismerte –, ne tudnának arról is, ami szeretteikkel történik, akár örvendetes, akár szomorú dolgok.

Azt mondom, csak kevesen vannak, akik olyan lelkületűek, hogy a haláluk után nem törődnek azzal, hogy övéikkel mi jó vagy rossz történik, legalábbis amíg azok élnek, és teljesen megvetnék őket; de sokan vannak, amit a végrendeletek és a végakaratok gondoskodása tanúsít, akik tesznek azért, hogy ha meghaltak, övéiknek jó sora legyen.

Utódok fennmaradásáról nemzedékek sorában dicséretes módon csak azok mondanak le, akik a mennyek országáért megtartóztatják magukat, és szeretnék, ha a fiaik is ezt tennék, és óhajtják nekik a vértanúság koronáját, úgy, hogy senki ne maradjon utánuk itt a földön; a többiek pedig mind, vagy szinte mind azt akarják, hogy övéik boldogok legyenek a haláluk után, és nem szeretnék, ha nemzetségük kihalna.

Éppen ezért, hogy Júdás olyan szerencsétlenül halt meg, hogy a felesége özvegyen, a fiai árván maradtak, hogy uzsorás vette számba egész vagyonát, idegenek hordták szét minden holmiját, hogy kivetették őket a házaikból, senki nem könyörült az árváin és nem gyámolította őket, és hogy egy nemzedék alatt hamarosan utód nélkül kivesztek, ha a megholtak ezt tudják, az a bajok halmaza; ha nem tudnak róla, az az élők számára rettenetes.

Ha pedig valakit az izgatna, hogy miként lehetett vagyona, amelyet az uzsorás számba vett, idegenek meg széthordhattak, hiszen már a másik tizeneggyel együtt az Urat követte; az higgye el, hogy mindent, amije csak volt, úgy hagyott hátra a fiainak és a feleségének, hogy nem tépte el őszintén és következetesen a

[1]Lk 16,28. 23.

birtoklási vágy kötelékét. Ezt tette Ananiás is az Úr mennybemenetele után, amikor látszólag eladta a földjét, hogy szétosszák a szegények között.[1] Júdás ugyanis nem félt attól, hogy az Úr, akit be akart csapni azzal, hogy elvett az erszényekbe tett pénzből, a maga istenségével tud róla.[2]

A zsidók népe sokféleképpen bűnhődött

18. [6–15. v.] Lássuk most már, ha tudjuk, amennyiben az Úr megsegít, hogy felel meg mindez a zsidók népének is, melynek ellenségeskedése az Úrral szemben makacs gyűlölködéssel megmaradt. Mondtuk, hogy Júdás a megszemélyesítője ennek a népnek, mint ahogy Péter az Egyház megszemélyesítője volt.

Állíts föléje bűnöst, és az ördög álljon a jobbja felől. – Ez erre a népre is úgy értendő, ahogyan Júdásra, mert azzal, hogy elűzte magától Krisztust, az ördög alattvalója lett, akinek késztetéseit minden rossz és földi vágyban az örök üdvösség elé helyezte.

Amikor ítéletre kerül, elítélve jöjjön ki, mert a gonoszságban és hitetlenségben kitartva gyűjti magának a haragot a harag és Isten igaz ítélete kinyilvánulásának napjára, amikor Ő megfizet kinek-kinek tettei szerint.[3]

És az imádsága váljon bűnné, mert nem az Isten és az emberek Közvetítője, az ember Jézus Krisztus,[4] és a Melkizedek rendje szerinti örök pap által törté-nik.[5]

Napjainak száma kevés legyen. – Ezt az országra kell értenünk, mert a zsidók országa (Jézus megfeszítése után) nem sokáig állt fenn.

És a püspökségét kapja meg más. – Úgy gondolom hogy magát az Úr Krisztust helyesen érthetjük a zsidók népe püspökségének, mert test szerint Júda törzséből származott, és az Apostol mondja: *Állítom ugyanis: Krisztus vállalta a zsidóság szolgálatát, hogy bebizonyítsa Isten igazmondását, és valóra váltsa az atyáknak tett ígéreteket.*[6] És Ő maga mondja: *Én nem küldettem máshoz, csak az Izrael házából elveszett juhokhoz,*[7] mert testileg számukra volt jelen. A mágusok is, akik keletről jöttek, ezt mondták: *Hol van, aki megszületett, a zsidók királya?*[8] És a kereszt fölötti táblára is ez volt felírva,[9] ezért, amikor meg akarták

[1]Vö. ApCsel 5,1–2.
[2]Vö. Jn 12,6.
[3]Vö. Róm 2,5–6.
[4]Vö. 1Tim 2,5.
[5]Vö. 1Tim 2,5.
[6]Róm 15,8.
[7]Mt 15,24.
[8]Mt 2,1–2.
[9]Jn 19,19.

változtatni, Pilátus nem véletlenül mondta: *Amit írtam azt megírtam.*[1] Tehát a zsidó nép ezen püspökségét, azaz az Úr Krisztust más kapta meg, azaz a nemzetek népe.

A fiai legyenek árvák, akikről ezt mondják: *Az ország fiait pedig kivetik a külső sötétségre.*[2] Elveszítvén az országot árvák lettek, mintha atyjukat veszítették volna el; bár helyes úgy érteni, hogy az Atya Istent is elveszítették, mert *aki nem tartja magáénak a Fiút* – mondja az Igazság – *annak Atyja sincsen.*[3]

És a felesége legyen *özvegy.* – Feleségen az ország népét érthetjük, amely fölött a királyok uralkodnak; az ország elvesztésével tehát a nép özvegy lett.

Hajléktalanul bolyongjanak a fiai és kolduljanak. – Veszélyek között, ellenséggel a hátukban menekültek a zsidók országának fiai. Koldusbotra jutni mi mást jelent, mint az emberek könyörületéből élni, ahogyan azon nemzetek királyai alatt élnek, akik közé széthurcolták őket.

Vettessenek ki házukból. – Így történt.

Vegye számba uzsorás egész vagyonát – azaz népe vagyonát. Ahol arról van szó, hogy ne engedjék el a tartozásait, mert csak Krisztusban engedik el, akit elutasítottak, aki megtanított rá, hogy mondjuk: *Engedd el a mi adósságainkat, ahogyan mi is elengedjük adósainknak.*[4]

Egész vagyonát mondja, azaz egész életét, hogy semmi tartozását, azaz semmi bűnét ne engedjék el.

És idegenek ragadják el munkája gyümölcsét – az ördög és angyalai, mert akik nem tartják magukénak Krisztust, azon nem az égben gyűjtenek maguknak kincset.

Ne legyen segítője – Ki lehet segítője annak, akinek Krisztus nem segítője?

Ne legyen, aki könyörüljön az ő árváin. – Akik atyjukat elvesztették és árván maradtak, vagy akik elveszítették Istent, akinek Fiát üldözték és gyűlölték, azokon nincs, aki könyörüljön, nem a mulandó élet átadásában és fenntartásában, hanem az igazi, azaz az örök élet tekintetében.

Vesszenek el az ő szülöttei – az örök halálban.

Egy nemzedék alatt töröltessék el a neve. – Mert csak születtek, de nem születtek újjá, ezért egy nemzedékben töröltessenek el, mert abban a másikban, azaz az újjászületésben, ha azt megismernék és befogadnák, nem töröltetnének el.

---

[1] Jn 19,22.
[2] Mt 8,12.
[3] 1Ján 2,24.
[4] Mt 6,12.

Legyen emlékezetben az Úr szeme előtt atyáinak gonoszsága, hogy az Úr ennek a rosszaságban megátalkodott népnek fizessen meg atyái gonoszságáért is. Mert ezt mondja nekik: *Ti magatok tanúskodtok arról, hogy azok fiai vagytok, akik megölték a prófétákat. és* kevéssel ezután mondja: *Hogy rátok szálljon minden igaz vér, amely kiontatott a földre az igaz Ábel vérétől Zakariás véréig.*[1]

És anyjának vétke ne töröltessék el. – Jeruzsálem vétke, amely a fiaival együtt szolgál, amely megöli a prófétákat és megkövezi a hozzá küldötteket.

Legyenek az Úrral szemben mindenkor az ő gonoszságaik és bűneik, azaz ne töröltessenek el az Úr szeme előtt, és Isten örökre büntesse meg őket.

És vesszen el emlékezetük a földről. – Isten földje Isten szántóföldje; Isten szántóföldje pedig Isten Egyháza; erről a földről vész el azok emlékezete, akik természetes ágak voltak, de a hitetlenség miatt letörtek.[2]

A zsidók az egész Krisztust, a Főt és a tagokat üldözték

19. [16–17. v.] *Azért, mert nem gondolt arra,* akár Júdás, akár maga a nép, *hogy irgalmasságot cselekedjen.* De helyesebb a népre érteni, amit mond, hogy *nem gondolt arra.* Mert ha már Krisztust megölte, legalább bűnbánattal elgondolkodott volna és irgalmasságot gyakorolt volna a tagjaival, akiket nagyon következetesen üldözött. Ezért mondja, hogy *üldözte a szegény embert és a koldust.*

Ezt Júdásra is érthetjük, mert az Úr nem tartotta méltóságán alulinak, hogy szegény legyen, *bár gazdag volt, hogy az ő szegénységével mi meggazdagodjunk.*[3] De hogyan értsem koldusnak, hacsak nem amiatt, hogy a szamariai asszonynak azt mondta: *Adj innom,*[4] és a kereszten: *Szomjazom*![5]

De hogy hogyan értsük a folytatást a Főnkre, azaz teste Üdvözítőjére, akit Júdás üldözött, nem tudom. Amikor ugyanis ezt mondja: *És üldözte a szegény embert és a koldust,* hozzáteszi: *és a megsebzett szívűt, hogy megölje,* azaz hogy megölje, egyesek ugyanis így értelmezik.

Nem szokás megsebzett szívűről beszélni, csak a bűnök tövise esetében a bűnbánó fájdalmában, ahogyan azokról mondták, akiknek, amikor az Úr mennybemenetele után hallották beszélni az apostolokat, fájdalom járta át a szívüket, akik megölték az Urat. A boldogságos Péter hozzájuk szólva többek között ezt mondta: *Tartsatok bűnbánatot és keresztelkedjék meg mindegyiktek az Úr Jézus Krisztus nevében és bocsánatot nyernek a bűneitek.*[6]

---

[1]Mt 23,31. 35. 37.
[2]Vö. Róm 11,20–21.
[3]Vö. 2Kor 8,9.
[4]Jn 4,7.
[5]Jn 19,28.
[6]ApCsel 2,37–38.

De mivel ezek annak tagjai lettek, akinek tagjait a keresztre szegezték, a zsidók népe *nem gondolt arra, hogy irgalmasságot cselekedjen; hanem üldözte a szegény embert és a koldust,* de a tagjaiban, akikről majd mondani fogja, hogy az irgalmasság cselekedeteihez tartoznak: *Amikor egynek a legkisebbek közül nem tettétek, nemek nem tettétek.*[1]

És a megsebzett szívűt, hogy megölje – a valóban megsebzett szívűt, de a tagjaiban. Az üldözők között, akik meg akarták ölni a megsebzett szívűt, ott volt Saul is, aki egyetértett a megsebzett szívű István megölésével,[2] mert István is azok közé tartozott, akinek fájdalom járta át a szívét. De Saul meggondolta és irgalmasságot gyakorolt; és aki reggel még rabolt, este már eledelt oszott;[3] ne-ki is átjárta a fájdalom a szívét, hogy benne is üldözzék a koldust, és keressék, hogy megöljék a fájdalmas szívűt.

Pálban éppen azt gyűlölték, hogy átszúrt szívvel hirdette azt, akit korábban üldözött. A szegényt és koldust és megsebzett szívűt a tagjaiban üldözte, hogy megölje őket, de meghallotta az égből: *Saul, Saul, miért üldözöl engem*?[4] És megsebzett szívű lett, és kezdte maga is szenvedni mindazt, amit a megsebzett szívűeknek okozott.

Az örök átok, amit a zsidók magukra hívtak

20. [18. v.] Ezután a zsoltár folytatja: *És szerette az átkot: jöjjön is rá.* – Jóllehet Júdás is szerette az átkot azzal is, hogy meglopta az erszényeket, és azzal is, hogy eladta és elárulta az Urat, de az a nép nyilvánvalóbban szerette az átkot, amely ezt mondta: *Az ő vére rajtunk és mi gyermekeinken!*[5]

És nem akarta az áldást: távozzon is tőle. – Júdás sem akarta, mert nem akarta Krisztust, akiben az örök áldás van, de még inkább nem akarta a zsidók népe, akiknek az, akit az Úr látóvá tett, ezt mondta: *Csak nem akartok ti is a tanítványai lenni?* És (a nép) nem akarta az áldást, és átoknak tekintette és mondta: *Te légy ennek a tanítványa*![6] és eltávozott tőle az áldás, mert átment a nemzetekhez.

És átokba öltözött, mint ruházatba – Júdás is, az a nép is.

---

[1]Mt 25,45.
[2]Vö. ApCsel 7,59.
[3]Vö. Ter 49,27.
[4]Vö. ApCsel 9,1–24.
[5]Mt 27,25.
[6]Jn 9,27–28.

És behatolt, mint a víz, a belsejébe. – Tehát kívül is, belül is; kívül, mint a ruha, belül, mint a víz, mert annak ítélete alá esik, aki a testet is a lelket is megölheti a Gehennában;[1] a testet kívülről, a lelket belülről.

És mint az olaj a csontjaiban. – Úgy mutatja, hogy élvezettel teszi a rosszat és átkot von magára, azaz örök büntetést, mert az áldás az örök élet. Most gyönyörködtetnek a rossz tettek, mint a víz belül és az olaj csontokban, de azért nevezik átoknak, mert Isten előre megmondta, hogy az ilyenekért gyötrelem jár. Olajként van a csontokban az átok, amikor az emberek azért gondolják erősnek magukat, mert büntetlenül követhetik el a rosszakat.

21. [19. v.] *Legyen az neki, mint öltözék, mely beborítja.* – Előbb már szólt a ruháról, miért ismétel? Vagy mivel azt mondta, *átokba öltözött, mint ruházatba,*[2] különbözik tőle az, amit nem magára ölt, hanem *beborítja*? A tunikát ugyanis az ember magára ölti, a köpeny beborítja. És mi más ez, mint az emberek előtt is dicsekedni a gonoszsággal?

És mint az öv, mely mindig körülveszi. – Az emberek leginkább azért övezik föl magukat, hogy alkalmasak legyenek a munkára és a hosszú ruha ne akadályozza őket. Tehát átokkal övezi föl magát, aki a rosszat nem gyorsan követi el, hanem hoszasan fölkészül rá, és úgy megtanulja a vétkezést, hogy mindig kész rá; ezért mondja itt is: *és mint az öv, mely mindig körülveszi.*

22. [20. v.] *Ez a műve azoknak, akik rágalmaznak az Úrnál.* – Nem azt mondja: jutalmuk, hanem *művük*; nyilvánvaló ugyanis, hogy az öltözékkel, a köpennyel, a vízzel, az olajjal és az övvel azokat a műveket írja le, amelyekkel örök átkot vonnak magukra.

Tehát nem egyedül Júdás az, akiről mondja, hanem sokakról mondja: *Ez a műve azoknak, akik rágalmaznak az Úrnál.* Többes számot is használhatott volna az egyes szám helyett, mint ahogy Heródes halálakor mondta az angyal: *Meghaltak azok, akik a gyermek életére törtek.*[3] De kik rágalmazták inkább Krisztust az Úrnál, mint azok, akik magának az Úrnak szavaival rágalmazták, mondván, hogy nem ő az, akiről az Úr Törvénye és a próféták jövendöltek?

És akik gonoszságot szólnak a lelkem ellen – mert tagadták, hogy feltámadhat, amikor akarja, ő, aki mondta: *Hatalmam van letenni a életemet és hatalmam van újra fölvenni azt*.[4]

---

[1] Vö. Mt 10,28.
[2] Zsolt 108,18.
[3] Mt 2,20.
[4] Jn 10,18.

Krisztust mindig isteni és szolgai alakjában kell látnunk

23. [21. v.] *És te, Uram, Uram, cselekedjél velem.* – Egyesek úgy gondolták, hogy hozzá kell érteni: *irgalmasságot;* mások hozzá is tették. De a jobb kódexekben ez áll: *És te, Uram, Uram, cselekedjél velem a te nevedért.* Ezért nem mellőzendő a mélyebb értelem, mely szerint a Fiú mondja az Atyának: *Cselekedjél velem,* mert az Atya és a Fiú művei ugyanazok.

Ezért még ha az irgalmasságot értjük is (mert ez következik: *mert édes a te irgalmasságod*), mivel nem ezt mondja: *Cselekedjél bennem*, vagy, *Cselekedjél rajtam*, vagy valami hasonlót, hanem: *Cselekedjél velem*, helyesen értjük úgy, hogy az Atya és a Fiú együtt gyakorol irgalmasságot az irgalmasság edényei iránt.[1]

Ezt így is érthetjük: *Cselekedjél velem*, azaz segíts meg engem. Amit a mindennapos nyelvhasználatban mondunk, amikor valami a javunkra történik: „Velünk cselekszik".

Az Atya ugyanis megsegíti a Fiút, mint Isten az embert a szolgai alak miatt, akinek mint embernek Istene, és akinek a szolga alakja miatt Ura is az Atya. Mert isteni alakjában a Fiú nem szorul segítségre, hisz az Atyával egyformán mindenható, ezért ő is segítője az embernek.

Amint ugyanis az Atya feltámasztja és élteti a holtakat, úgy a Fiú is élteti azokat, akiket akar,[2] és nem másokat az Atya és másokat a Fiú, vagy másként az Atya és másként a Fiú, mert ugyanazt teszi és ugyanúgy. Ezért amennyiben Isten Fia ember, Isten támasztotta fel őt a halálból, azaz az Atya, akinek mondja a zsoltárban: *Támassz fel engem és megfizetek nekik;*[3] amennyiben azonban Isten, annyiban önmagát is feltámasztotta, ezért mondja: *Bontsátok le ezt a templomot és én harmadnapra felépítem azt.*[4] Ezt jelezte itt is, ha valaki jól figyel, mert megparancsolta, hogy vizsgálják az Írásokat, amelyek róla tanúskodnak,[5] ne menjenek el felszínesen mellette.

Mert nem csak azt mondta: *Te, Uram, Uram, cselekedjél velem,* hanem: *Te is.* – Mit jelent az, hogy *te is*, ha nem azt, hogy én is? Az pedig, hogy nem csak egyszer mondja: Uram, hanem megismétli, abban az imádkozó érzelmei fejeződnek ki, mint ebben: *Istenem, én Istenem!*[6]

Az pedig, hogy a *cselekedjél velem*-hez hozzátette, hogy *a te nevedért,* a kegyelemre hívja föl a figyelmet. Az emberi természetet ugyanis semmiféle

---

[1]Vö. Róm 9,23.
[2]Jn 5,21.
[3]Zsolt 40,11.
[4]Jn 2,19.
[5]Vö. Jn 5,39.
[6]Zsolt 21,2.

előzetes érdem nem emelte abba a magasságba, hogy egyszerre lehetne Igének és testnek, azaz Istennek és embernek, Isten egyszülött Fiának nevezni. Ez pedig azért történt, hogy aki teremtett azáltal, aki nem veszett el, megkereshesse azt, aki elveszett, ezért következik itt is: *mert édes a te irgalmasságod;*
24. [22. v.] *Szabadíts meg, mert nyomorult és szegény vagyok.* – A nyomorúság és szegénység gyöngeség, amiért megfeszítették.

És a szívem megháborodott bennem. – Ez arra vonatkozik, amit a szenvedés közeledtekor mondott: *Szomorú az én lelkem mindhalálig.*[1]

25. [23. v.] *Mint az elhanyatló árnyék, elenyésztem.* – Ez a halált jelenti. Mert ahogyan az elhanyatló árnyékból éjszaka lesz, úgy lesz a halandó testből halál.

Kiűzettem, mint a sáskák. – Ezt már inkább a tagjaira, azaz a híveire kell értenünk. Hogy világosabban fejezze ki magát, inkább többes számba tette a sáskát, mint hogy azt mondja: mint a sáska. Bár egyes számban is lehet sokaságról beszélni, mint ezen a helyen: *szólt és jött a sáska,*[2] de ettől homályosabb lenne a mondanivaló.

Tehát kiűzték őket, azaz az üldözők elől futottak a hívei, akiknek sokaságát akarta kifejezni a sáskákkal, vagy azt, hogy egyik helyről a másikra vándoroltak.

Krisztus a halál szégyenéből emelkedett a halhatatlanság dicsőségébe

26. [24. v.] *A térdem elgyöngült a böjtöléstől.* – Olvassuk, hogy az Úr Krisztus negyven napon át böjtölt,[3] de vajon elgyengítette-e annyira böjtölés, hogy a térdei remegtek? Vagy ezt is inkább a tagjaira, azaz a szentjeire kell értenünk?

És a testem elváltozott az olajtól – a Szentlélek kegyelmétől. Krisztust a krizmáról nevezzük, a krizma pedig kenet. A test pedig az olajtól nem rosszabb, hanem jobb állapotba kerül, azaz a halál gyalázatából a halhatatlanság dicsőségére támadva fel.

Amikor tehát ezt mondta: *A térdem elgyöngült a böjtöléstől,* úgy gondolom azokról beszél, akik a tagjai között erősnek látszottak, de amikor a jelenlététől – az őket tápláló kenyértől – megfosztották őket, a szenvedésekor egész a tagadásig elgyengültek, ami Péterben mutatkozott meg; és megerősítendő őket, nehogy megbotolva teljesen elessenek, mondja: *és a testem elváltozott az olajtól,* hogy akik a halálom miatt elgyengültek, azokat a feltámadásommal megerősítsem, és a Szentlélek elküldésével megkenjem, aki nem jött volna el hozzájuk, ha én el nem megyek.

---

[1] Mt 26,38.
[2] Zsolt 104,34.
[3] Vö. Mt 4,2.

Mert ezt mondta: *Ő nem jöhet el, ha én el nem megyek.*[1] És az evangélista mondja: *A lélek még nem adatott, mert Jézus még nem dicsőült meg.*[2] A teste még nem változott át.

Akár a fürdetés és öntözés miatt a víz, akár az ujjongás és a szeretet fellobbanása miatt az olaj jelzi a Szentlelket, a jelek különbözősége miatt ő nem oszlik meg.

Nagyon különbözik egymástól az oroszlán és bárány, és mégis mindkettő képe Krisztusnak. Másért az oroszlán és másért a bárány, ő azonban nem más; sem a bárány nem erős, sem az oroszlán nem ártatlan, Krisztus pedig ártatlan, mint a bárány és erős, mint az oroszlán. Izaiásnál pedig maga Jézus Krisztus mondja: *Az Úr lelke rajtam, mert fölkent engem.*[3]

27. [25. v.] *És én gyalázattá lettem nekik* – a kereszthalál által. *Krisztus ugyanis megváltott minket a Törvény átkától, átokká lévén értünk.*[4]

Láttak engem és a fejüket hajtogatják. – Mert láttak a fán függeni, de nem láttak feltámadni, látták, amikor elgyengültek a térdei, de nem látták, amikor elváltozott a teste.

28. [26. v.] *Segíts meg engem, én Uram Istenem, szabadíts meg a te irgalmasságod szerint.* – Ez az egészre, azaz a főre és testre együtt vonatkoztatható; a Főre a szolga alakja miatt, a testre a szolgák miatt. Mert bennük is mondhatta Istennek: *Segíts meg engem, szabadíts meg,* akikben Saulnak mondta: *Miért üldözöl engem?*[5] Hogy hozzáteszi: *irgalmasságod szerint*, az ingyenes kegyelemre figyelmeztet, nem a cselekedetkért járó fizetségre.

Krisztust Isten kezének láthatjuk

29. [27. v.] *És tudják meg, hogy a te kezed ez, és te cselekedted mindezt, Uram.* – Azokról mondja, hogy *tudják meg,* akikért imádkozott, miközben azok tomboltak; mert azok között, akik számára gyalázattá lett, amikor azok a fejüket csóválva csúfolták, ott voltak azok is, akik később hívővé lettek.

Akik pedig Istennek emberi testet tulajdonítanak, tanulják meg, hogyan van Istennek keze. Ha ugyanis valamit alkot, kézzel alkotja, vajon a kezét is kézzel alkotja? Tehát hogyan mondja ezt: *És tudják meg, hogy a te kezed ez, és te cselekedted mindezt, Uram.*

---

[1] Jn 16,7.
[2] Jn 7,39.
[3] Iz 61,l.
[4] Gal 3,13.
[5] ApCsel 9,4.

Értsük meg tehát, hogy Isten keze Krisztus; ezért mondja másutt: *És az Úr karja kinek nyilvánult meg*?[1] Ez a kéz volt is, és alkotta is, mert: *Kezdetben volt az Ige, és az Ige testté lett*;[2] és időtlenül volt istensége szerint, és alkottatott Dávid magvából test szerint.[3]

30. [28. v.] *Átkozzanak ők, és te áldj meg.* – Hiábavaló tehát és hazug az emberek fiainak átka, akik szeretik a hiábavalóságot[4] és keresik a hazugságot; Isten pedig, amikor megáld, megteszi amit mond.

Akik reám támadnak, szégyenüljenek meg. – Amikor ugyanis megtámadnak, úgy vélik, jutnak valamire, de amikor felmagasztaltatom az egek fölé, és az egész földkerekség fölött felragyog a dicsőségem, megszégyenülnek.

A szolgád pedig örvendezni fog – mind az Atya jobbján, mind örvendező tagjaiban, már a kísértések közepette is a reményben, és a kísértések után mindörökké.

31. [29. v.] *Öntse el pirulás azokat, akik rágalmaznak engem* – azaz szégyenkezzenek amiatt, hogy rágalmaztak engem, de ezt jóra is lehet érteni, ha megjavulnak.

És mint bélelt palást, borítsa őket a szégyen. A bélelt palást kettős palást. Mert egyesek így értelmezik ezt a sort: *És borítsa őket kettős palástként a szégyenük.* Ez úgy értendő, hogy szégyenkezzenek belül és kívül, azaz Isten előtt is, az emberek előtt is.

Amikor Krisztus tagjai Istent dicsérik, Krisztus hangjával és szívével dicsérik

32. [30. v.] *Nagy vallomást teszek számmal az Úrnak.* – A *nimis*-t a latinban akkor használjuk, amikor valami több, mint kellene; ennek ellentéte a *parum*, ami kevesebb a kelleténél. A *nimis* azonban a görögben *agan;* ebben a versben pedig nem *agan*, hanem *szphodra* áll.

Ezt a mieink közül egyesek úgy fordítják, hogy *nimis*, mások meg úgy, hogy *valde*. De ha a *valde* helyett *nimis*t értünk, a dicséretről is mondható, mert ez a vallomás is dicséretet jelent.

Mert így folytatja: *és a sokaság közepette dicsérem Őt.* Egy másik zsoltárban is mondja: *Az Egyház közepében énekellek téged.*[5]

---

[1]Iz 53,l.
[2]Jn 1,1–14.
[3]Vö. Róm 1,3.
[4]Vö. Zsolt 4,3.
[5]Zsolt 21,23.

De ha maga az Egyház énekel, amely Krisztus teste, hogyan énekel *Egyház közepében* az Egyház? – Úgy, hogy itt is Krisztus sok tagja van, és amikor ők dicsérnek, ő dicsér, hiszen az ő tagjai. Hogyan dicsér sokak körében, amikor azt mondjuk, hogy amikor sokan dicsérnek, ő maga dicsér? Vagy azért dicsér sokak körében, mert Egyházával van a világ végezetéig,[1] hogy amikor azt mondja *sokak körében,* úgy kell értenünk hogy a sokaság tiszteli őt? Középen lévőnek ugyanis azt mondjuk, akinek a legnagyobb tiszteletet adjuk.

Ha pedig a szív mintegy az ember közepe, nincs jobb értelmezés annál, mint hogy sokak szívében fogom dicsérni őt. Krisztus ugyanis a hit által a szívünkben lakik;[2] és ezért mondja, hogy a *számmal,* azaz testem szájával, amely az Egyház. *Mert szívvel hiszünk a megigazulásra, a szájjal való megvallás pedig üdvösségre szolgál.*[3]

33. [31. v.] *Mert ott állt a szegénynek jobbja felől.* – Júdásról, aki Krisztus eladásával a gazdagságát akarta növelni, ezt mondta: *És az ördög álljon a jobbja felől;* itt pedig az Úr *állt a szegénynek jobbja felől,* hogy a szegény gazdagsága maga az Úr legyen.

Nem azért állt szegénynek jobbja felől hogy megsokasítsa a valamikor véget érő élet éveit, nem is azért, hogy a pénzét sokasítsa, vagy testi erejét növelje, vagy egy időre legyőzhetetlenné tegye, hanem azért, *hogy megszabadítsa az üldözőktől a lelkemet.*

A lélek pedig akkor szabadul meg az üldözőktől, ha nem ért egyet velük a rosszban; és akkor nem ért velük egyet, ha az Úr *ott áll a szegénynek jobbja felől,* nehogy a szegénység, azaz a gyengeség elgáncsolja. Ezt a segítséget kapta meg Krisztus teste az összes szent mártírban.

[1]Vö. Mt 28,20.
[2]Vö. Ef 3,17.
[3]Vö. Róm 10,10.

SZÁZKILENCEDIK ZSOLTÁR (110.)
Elmondta Hippóban 412 nagyböjtjén
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Dávidé. Zsoltár.
Mondá az Úr az én Uramnak: „Ülj az én jobbomra!
Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak.”

2A te erődnek vesszejét kibocsátja az Úr Sionból:
uralkodjál ellenségeid közepette.
3Veled van a kezdet a te erődnek napján,
a szentek ragyogásában,
az anyaméhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek téged.

4Megesküdött az Úr és meg nem bánja:
„Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint”.
5Az Úr áll a te jobbod felől,
haragja napján eltaposta a királyokat.
6Ítéletet tesz a nemzetek között:
újra betölti a romokat,
betöri majd sokak fejét a földön.

7Útja közben a patakból iszik,
azért emeli magasra a fejét.

Isten ígéretével tette magát adósunkká

1. Amennyire az Úr engedi, aki minket Igéje szentségeinek szolgájává tett, hogy irgalmasságának bőségében szolgáljunk nektek, vettük ezt a zsoltárt, amelyet az imént énekeltünk – kevés szóból áll ugyan, de súlyos mondatai vannak –, hogy annak segítségével, aki titeket figyelmessé, bennünket pedig alkalmassá tesz, amennyire képesek vagyunk, szemügyre vegyük és taglaljuk.

Éljen a lelketek és éberen figyeljen Istenre. Isten ugyanis meghatározta ígérettételének és az ígéretek beteljesedésének idejét. Az ígéretek ideje volt a próféták ideje egészen Keresztelő Jánosig; azóta egész a világ végéig a ígéretek beteljesedésének ideje van.

Hűséges az Isten, aki adósunkká tette magát; nem úgy, hogy kölcsönt vett fel tőlünk, hanem azzal, hogy annyi mindenre ígéretet tett. És kevés volt a puszta puszta ígéret, írásban is kötelezni akarta magát, és mintegy adóslevelet adott ígéreteiről; hogy amikor kezdenek beteljesedni, az írásban láthassuk a teljesedés sorrendjét.

A prófécia ideje tehát, amint már gyakran mondtuk, az ígéretek jövendölésének ideje volt. Örök üdvösséget, az angyalokkal közös, vég nélküli életet, hervadhatatlan örökséget, örök dicsőséget, arcának édességét, szentségének égi otthonát, a halálból való feltámadást és halhaatalanságot ígért. Ez a végső ígérete, erre irányul minden szándékunk, és ha erre megérkezünk, többé nem kívánunk semmit, nem keresünk semmit.

De hogy a végső ígérethez hogyan juthatunk el, azt sem hallgatta el, amikor az ígéreteket tette és jövendölte. Mert az embereknek istenséget, a halandóknak halhatatlanságot, a bűnösöknek megigazulást, a megvetetteknek megdicsőülést ígért.

Bármit ígért, méltatlanoknak ígérte, és nem cselekedetek jutalmaként, hanem kegyelemből, azaz ingyenes ajándékul. Mert már maga az, hogy valaki igazul él, amennyire az ember képes igazul élni, nem emberi érdem, hanem isteni jótétemény. Ugyanis senki nem élhet igazul, ha meg nem igazul, azaz igazzá nem teszik; az ember pedig attól válik igazzá, aki soha nem lehet igaztalan. Mint ahogy a mécses nem önmagát gyújtja meg, úgy az emberi lélek sem magától világít, hanem Istenhez kiált: *Te teszed világítóvá a mécsesemet, Uram.*[1]

Krisztus az isteni ígéretek kezese

2. Mivel tehát bűnösök kapták a mennyek országának ígéretét – nem a bünösség állapotában megmaradva, hanem megszabadulva a bűnöktől és az igazságnak szolgálva; és hogy erre képesek legyenek, mint mondtuk, a kegyelem segíti

[1]Zsolt 17,29.

őket, és attól kapják a megigazulást, aki mindig igaz –, hihetelennek tűnt, hogy Isten ennyire törődik az emberekkel.

És ma, akik nem bíznak az isteni kegyelemben – és gonosz erkölcseikből nem akarnak megtérni Istenhez, hogy megigazulást nyerjenek tőle, és a bűnbocsánat által megszabadulva minden bűnüktől, igaz módon kezdjenek élni Benne, aki soha nem élt igaztalanul –, veszedelmes gondolatot forgatnak magukban, és azt mondják: „Isten nem törődik az emberi dolgokkal, ezért el sem lehet képzelni evilág alkotóját és kormányzóját, amíg valaki halandóként él itt a földön."

Így az ember, akit Isten teremtett, azt gondolja, hogy Isten nem tartja számon. Ha egy ilyen embert meg tudunk szólítani – ha közel enged előbb a füléhez, majd a szívéhez; ha nem kergeti el ellenállva azt, aki keresi őt és engedi, hogy mint elveszettet megtalálják – mondhatnánk neki:

Ó, ember, hogyan ne tartana számon Isten téged, aki korábban gondolt rád és megteremtett? Miért gondolod, hogy a teremtett dolgok között ne tartana számon? Ne higgy a félrevezetőnek: *Teremtőd megszámlálta minden hajszáladat.*[1] Ezt az Úr mondta az evangéliumban tanítványainak, hogy ne féljenek a haláltól, és ne gondolják, hogy a halálban bármit elveszítenek. Ők a lelküket féltették a halálban, Ő pedig még a hajszálaik felől is biztosította őket. Elvész-e a lelke annak, akinek egy hajszála sem veszhet el?
Mindazonáltal, testvérek, mivel az embereknek hihetetlennek tűnt, amit Isten ígért – tudniillik, hogy ebből a halandóságból, romlásból, megvetettségből, gyöngeségből, porból és hamuból az emberek egyenlők lesznek Isten angyalaival –, nem csak írásba foglalta, hogy higgyék, hanem kezest is adott. Nem akármilyen fejedelmet, angyalt vagy főangyalt, hanem egyetlen Fiát, hogy általa mutassa meg és adja az utat, amelyen elvezet minket abba a célba, amelyet megígért. Kevés volt ugyanis Istennek, hogy a Fia csak megmutassa az utat, őt magát tette uttá, hogy általa kövesd azt, aki vezet és előtted jár.

Krisztus a próféták által megjövendölt szószólónk az Atyánál

3. Megígérte tehát, hogy eljutunk Hozzá, azaz a kimondhatatlan halhatatlanságba és az angyalokkal való egyenlőségre.

Mennyire távol voltunk! Milyen magasan volt Ő, és mennyire lent voltunk mi! Mennyire csúcson volt Ő, és milyen mélységben hevertünk mi reménytelenül! A gyógyulás reménye nélkül voltunk betegek; elküldetett hozzánk az orvos, akit a beteg nem ismert föl. *Mert ha fölismerték volna, soha nem feszítik meg a dicsőség Urát.*[2] De még az is a beteg gyógyszere lett, hogy a beteg megölte az orvost; eljött, hogy meglátogassa, megöletett, hogy meggyógyítsa.

[1]Vö. Mt 10,30.
[2]Vö. 1Kor 2,8.

A hívőknek megmutatta Istent és az embert; Istent, aki által teremtve lettünk és az embert, aki által újjá lettünk teremtve. Más volt az, ami benne látható volt és más, ami benne rejtőzött; ami rejtve volt, sokkal több volt annál, ami látható volt, de ami több volt, azt nem lehetett látni. A beteget az gyógyította, amit láthatott, hogy később képes legyen annak látására, ami rejtőzve visszahúzódott, de nem tagadta meg láthatását.

Így tehát Isten Fiáról – aki eljövendő volt az emberekhez, készült magára venni az embert, és azáltal, amit magára vett arra készült, hogy meghal, föltámad, fölmegy a mennybe, Atyjának jobbjára ül és a pogányokban beteljesíti, amiket ígért; és miután a pogányok között is beteljesedtek az ígéretek, azt az ígéretet is teljesíti, hogy eljön és számon kéri, amit rábízott a szolgáira, szétválasztja a harag és az irgalom edényeit, megfizet a gonoszoknak azzal, amivel fenyegette őket, a jóknak azzal, amit ígért – mindezt prófétálni, jövendölni kellett, nehogy megrémüljenek, ha hírtelenül érkezik, hanem hittel várják.

Ezekről az ígéretekről szól ez a zsoltár, Urunkat és Üdvözítőnket, Jézus Krisztust nyíltan és határozottan prófétálva, hogy semmiképpen ne kételkedhessünk abban, hogy ez a zsoltár Krisztust hirdeti, hiszen keresztények vagyunk és már hittünk az evangéliumnak.

Mert amikor maga a mi Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus azt kérdezte a zsidóktól, hogy mit mondanak, kinek a fia a Krisztus, és azt válaszolták: *Dávidé!,* felelt nekik és mondta: *Tehát hogyan nevezi Dávid a lélekben Urának, amikor ezt mondja: Mondá az Úr az én Uramnak: „Ülj az én jobbomra! Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak.” Ha tehát a lélekben Urának nevezi* – mondta nekik *–, hogyan az ő fia?*[1] Ezzel a verssel kezdődik ez a zsoltár.

Krisztusról hisszük hogy Dávid fia és Dávid ura

4. [1. v.] *Mondá az Úr az én Uramnak: „Ülj az én jobbomra! Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak.”*

A zsoltár elején azt a kérdést kell vizsgálnunk, amelyet az Úr tett fel a zsidóknak. Ha ugyanis azt kérdezik tőlünk, hogy állítjuk-e, vagy tagadjuk, amit a zsidók válaszoltak, távol legyen, hogy tagadjuk.

Ha azt kérdeznék tőlünk: „Dávid fia-e Krisztus, vagy nem?” – és azt válaszolnánk, hogy „Nem”, ellentmondanánk az evangéliumnak, mert a Máté által írt Evangélium így kezdődik: *Jézus Krisztusnak, Dávid fiának*

[1]Vö. Mt 22,42–45.

nemzetségtáblája.[1] Az evangélista azt állítja, hogy Jézus Krisztus, Dávid fia családfájának könyvét írja. A zsidók tehát helyesen válaszoltak, amikor Krisztus azt kérdezte tőlük, hogy ki fiának hiszik a Krisztust, és azt felelték: *Dávidé*.

Feleletükkel összhangban van az evangélium. Ez nem csak a zsidók gyanúja volt, hanem ez a keresztények hite is.

De más igazolásokat is látok. Az Apostol mondja: *Aki Dávid magvából született neki;*[2] Timóteusnak is mondja: *Ne felejtsd, hogy Jézus Krisztus, Dávid sarja feltámadt a halálból, ahogy evangéliumom hirdeti.* És mit mond az evangéliumról? *Amelyért meghurcoltak, sőt mint valami gonosztevőt, még bilincsbe is vertek, de az Isten szava nincs megbilincselve.*[3]

Tehát egészen a bilincsekig fáradozott az Apostol evangéliumáért, azaz az evangélium tanításáért, amelyet a népeknek hirdetett, amelyet megosztott a népekkel: *ő, aki reggel zsákmányt szerzett, este eledelül szétosztotta.*[4] Tehát a bilincsekig fáradozott az evangéliumért.

Miféle evangéliumért? – Azért, hogy *Jézus Krisztus feltámadt a halálból Dávid magvából.* Az Apostol ezért az evangéliumért fáradozott; és mégis, Krisztus efelől érdeklődött; és amikor a zsidók azt felelték, amit az Apostol prédikált, mintegy ellentmondóan tette föl nekik a kérdést: *Tehát hogyan nevezi Dávid a lélekben Urának?*, és ebből a zsoltárból idéz tanúságot: „*Mondá az Úr az én Uramnak.” Ha tehát a lélekben Urának nevezi, hogyan az ő fia?*

A zsidók e kérdést hallva, hallgattak, és ettől fogva nem tudták mit válaszoljanak, de mégsem mint Urat keresték, mert nem ismerték föl, hogy Dávid fia Ő.

Mi pedig, testvérek, higgyük és mondjuk: *mert a szívbéli hit megigazulásra, a szájjal való megvallás pedig üdvösségre szolgál.*[5] Higgyük és valljuk Dávid fiát is és Dávid Urát is. Ne szégyenkezzünk Dávid fia miatt, nehogy Dávid Ura megharagudjon ránk.

Kövessük a két vakot akikről az evangélium beszél (Mt 20,29-34)

5. A vakok, akik az átvonuló Jézust nagyon helyesen ezen a néven szólították, kiérdemelték tőle a látást. Jézus ugyanis átvonult, a vakok hallották a vonuló sokaság zaját, és a fülükkel már fölismerték azt, akit szemmel még nem láthattak, és fölkiáltottak hangos szóval és mondták: *Könyörülj rajtunk Dávid*

[1]Mt 1,1.
[2]Róm 1,3.
[3]2Tim 2,8–9.
[4]Ter 49,27.
[5]Vö. Róm 10,10.

fia![1] A sokaság csitította őket, hogy hallgassanak, de ők, fényre vágyva, legyőzték a tömeg ellentmondását és kitartóan kiáltoztak; feltartóztatták az átvonulót, és az őket megérintőtől elnyerték a megvilágosodást.

Az átvonulónak ugyanis ezt mondták: *Könyörülj rajtunk Dávid fia!* Ő megállt, és miközben azok kiáltásukkal legyőzték a ellentmondókat, így szólt: *Mit akartok, hogy megtegyem veletek?*[2]
Erre ők: *Uram, hogy lássunk!*[3]
Megérintette őket és megnyíltak a szemeik; jelenlévőnek látták meg azt, akit átvonulóként hallottak.

Az Úr tehát tett valami átvonulót, de valami más maradandó volt. Más az, ami átmenő természetű az Úrban és más, ami maradandó. Átmenő jellegű a Szűz szülése, az Ige megtestesülése, életkori fejlődése, csodatettei, a szenvedés, a halál, a feltámadás, a mennybemenetel; mindez átmenő jellegű volt.

Krisztus ugyanis már nem születik, már nem hal meg, már nem támad fel, már nem megy föl a mennybe. Ugye látjátok, hogy ezek a tények bizonyos időpontokban történtek, az úton lévőknek bizonyos időpontokban mutattak valami átmenő dolgot, hogy ne maradjanak az úton, hanem elérkezzenek a hazába? Továbbá ezek a vakok is az út mentén ültek, az átvonulót érzékelték és kiáltásukkal megállították.

E világ útján tehát az Úr valami átmenő dolgot tett, és az az átmenő Dávid fiához tartozott. Ezért szóltak az átvonuló Úrhoz: *Könyörülj rajtunk, Dávid fia!* Mintha azt mondanák: „Az átvonulóban felismerjük Dávid fiát; azt, aki Dávid fia lett az átmenetelben tanuljuk felismerni.”

Ismerjük fel tehát mi is, és valljuk meg Dávid fiát, hogy megvilágosodhassunk. Érzékeljük ugyanis Dávid átvonuló fiát és megvilágosít bennünket Dávid Ura.

A megtestesült Ige kimondhatatlan misztériuma

6. *Mondá az Úr az én Uramnak: „Ülj az én jobbomra! Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak.* – Nézzétek csak, Mesterünk megkérdezte a zsidókat, és azért nem válaszoltak, mert nem akartak a tanítványai lenni; ha bennünket kérdezne, mit válaszolnánk neki?

A zsidók kárt vallottak ebben a kérdésben, merítsenek hasznot belőle a keresztények; ne jöjjenek zavarba hanem okosodjanak. Az Úr ugyanis nem azért kérdez, mert tanulni akar, hanem tanárként tanítani akar. Mondhatták volna a

[1]Mt 20,31.
[2]Mt 20,32.
[3]Mt 20,33.

nyomorult zsidók: „Te, te mondd nekünk!” De inkább károsodtak a gőgös hallgatástól, minthogy okosodtak volna az alázatos vallomástételtől.

Mondja tehát nekünk a Mesterünk és lássuk mit válaszoljunk a kérdezőnek: *Mit gondoltok a Krisztusról? Kinek a fia?* – Válaszoljuk ugyanazt, amit a zsidók, de ne maradjunk annyiban, amennyiben ők maradtak. Idézzük fel az evangéliumot, amit hiszünk: *Jézus Krisztusnak, Dávid fiának nemzetségtáblája*.

A kapott kérdés miatt nem esik ki belőlünk, hogy Krisztus Dávid fia, amire az Apostol emlékeztet; rajta hát, keresztény, *ne felejtsd, hogy Jézus Krisztus, Dávid sarja feltámadt a halálból.*

Tehát kapjuk a kérdést és válaszoljunk: *Mit gondoltok a Krisztusról? Kinek a fia?*

A keresztény szájak egyhangúlag válaszolják: Dávidé.

A Tanár is jóváhagyja és tovább kérdez: *Tehát hogyan nevezi Dávid a lélekben Urának? Mondá az Úr az én Uramnak: „Ülj az én jobbomra! Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak.”*

Hogyan adhatnánk választ, ha tőled meg nem tanuljuk? Most tehát, mivel megtanultuk, mondjuk: Kezdetben voltál az Ige és Igeként Istennél voltál, és Igeként Isten voltál; mindenek általad lettek:[1] Íme, Dávid Ura vagy.

De a mi gyöngeségünk miatt, mert elesett testként feküdtünk a földön, Igeként testté lettél, hogy közöttünk lakozzál: íme Dávid fia vagy.

Te, amikor isteni formában voltál, nem zsákmánynak tekintetted, hogy egyenlő vagy Istennel: ezért vagy Dávid Ura; de a szolga alakját magadra véve kifosztottad magadat[2], ezért vagy Dávid fia.

Végül is a kérdéseddel, hogy „Hogyan lehet az ő fia?”, nem tagadtad, hogy a fia vagy, hanem a módját kérdezted, hogy hogyan lehetséges ez. Dávid Urának mondja őt – mondod –, akkor hogyan lehet a fia? – nem tagadom, hanem mondd meg, hogyan?

Azok tehát az Írásokból, amelyeket olvastak és nem értettek, ha ebben a kérdésben felismerték volna a módot, ugye ezt válaszolták volna: Miért kérdezed? *Íme a szűz méhében fogan és fiút szül és a nevét Emmáneulnek fogják hívni, ami azt jelenti: Velünk az Isten.*[3] A szűz méhében fogan, a Dávid magvából való szűz szüli a fiút, hogy Dávid fia legyen;[4] József és Mária ugyanis Dávid házából és hazájából való volt. Tehát ez a szűz szült, hogy Dávid fia

[1]Vö. Jn 1,1–14.
[2]Vö. Fil 2,7.
[3]Iz 7,14; Mt 1,23.
[4]Vö. Lk 1,27.32; 2,4–5.

legyen. De azt, akit szül, annak a *nevét Emmánuelnek fogják hívni*, *Velünk az Isten*: íme ezért Dávid Ura.

Krisztust a magára vett testben tiszteljük

7. Valamit talán ez a zsoltár is elmond nekünk arról, hogy Krisztus hogyan fia Dávidnak és hogyan Ura Dávidnak. Halljuk tehát, és elemezzük; jámboran kopogtassunk és szeretettel csikarjuk ki.

Tehát maga Dávid mondja, az Úrnak ugyanis nem szabad ellentmondani: *Dávid a lélekben* – mondja – *Urának mondja őt.*

Tehát maga Dávid mit mond a Krisztusról? Ugyanis ennek a zsoltárnak a címe mindössze ennyi: *Magának Dávidnak zsoltára;* egyszerű, előkép nélküli, semmi nehéz magva nincsen. Mit mond tehát Dávid? – *Mondá az Úr az én Uramnak: „Ülj az én jobbomra! Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak.”*

Azt mondja: *Mondá az Úr az én Uramnak.* – Ezt hallotta Dávid, lélekben hallotta, ahol mi, amikor ő hallotta, nem hallhattuk, de annak, aki hallotta és leírta, elhittük. Hallotta bizony, az igazság bizonyos rejtekében, a misztériumok bizonyos szentélyében; ahol a próféták rejtekben hallottak és a hallottakat nyíltan hirdették; itt hallotta Dávid is és nagy bizalommal mondja: *Mondá az Úr az én Uramnak: „Ülj az én jobbomra! Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak.”*

Tudjuk, hogy Krisztus az Atya jobbára ült a halálból való feltámadás és a mennybemenetel után. Már megtörtént, és nem látjuk, de hittük; a Könyvekben olvassuk, prédikálva hallottuk, hittel elfogadjuk. Ezért azzal, hogy a Krisztus Dávid fia, Dávid Ura is lett. Az ugyanis, ami Dávid magvából született, olyan megtiszteltetésben részesült, hogy Dávid Ura lett.

Ezen most úgy csodálkozol, mintha az emberek között ilyen nem fordulna elő. Ha ugyanis megtörténik, hogy egy közember fiából király lesz, ugye ura lesz atyjának? Ennél csodálatosabb, hogy megtörténhet, hogy nem csak a közember fiából lett király válik atyja urává, hanem a laikus fiából lett püspök atyja lesz atyjának.

Tehát azzal a ténnyel, hogy Krisztus testet öltött magára, hogy testben halt meg, hogy ugyanabban a testben támadt fel, ugyanabban a testben ment föl a mennybe és ült Atyjának jobbjára, ugyanabban testben megtisztelve, megdicső-ülve, mennyeivé átalakulva fia is Dávidnak és Ura is Dávidnak.

Krisztus átvonulásának ezen rendje szerint az Apostol is mondja: *Ezért felmagasztalta őt a halottak közül, és olyan nevet adott neki, amely fölötte áll*

minden névnek, hogy Jézus nevére hajoljon meg minden térd, az égieké, a földieké és az alvilágiaké.[1]

Olyan nevet adott neki – mondja –, *amely fölötte áll minden névnek;* Krisztusnak, embersége szerint, a test szerint meghalt, feltámadott, mennybe ment Krisztusnak *olyan nevet adott, amely fölötte áll minden névnek, hogy Jézus nevére hajoljon meg minden térd, az égieké, a földieké és az alvilágiaké.* Hol lehetne Dávid, ahol ne volna Ura? Legyen az égben, legyen a földön, legyen az alvilágban, Ura az, aki az égiek, a földiek és az alvilágiak Ura.

Örüljön tehát velünk együtt Dávid is, akit fia születése megtisztelt, uralma megszabadított; és örvendezve mondja, a vele örvendezők pedig hallják: *Mondá az Úr az én Uramnak: „Ülj az én jobbomra! Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak.”*

A hitbeli megigazulásról, amely megtisztítja az emberi szíveket

8. *Ülj,* de ne csak a magasságban, hanem a rejtekben is; magasztosan, hogy uralkodjál, rejtezve, hogy higgyenek téged.

Mivel érdemelne jutalmat a hit, ha nem rejtőzne, amit hiszünk? A hit jutalma ugyanis az, hogy láthatjuk azt, amit hittünk, mielőtt láttuk volna. Ahogy pedig az Írás mondja: *Az igaz a hitből él.*[2]

Nem hitből fakadna a megigazulás, ha nem volna rejtett, amit hallás után hiszünk, és hitben élve jutunk el a látására. Mert *míly nagy a te édességed sokasága, Urunk, melyet elrejtettél a téged félőknek!* Tehát *elrejtetted*, és eltűntek? Távol legyen: *tökéletessé tetted a benned remélőknek.*[3]

Csodálatos tehát az Atya jobbján ülő Krisztus misztériuma; elrejtőzött, hogy higgyük, elbújt, hogy reméljük. *Mert a reményre vagyunk megváltva. A remény pedig, amit látunk, már nem remény; reméli-e valaki azt, amit lát?* – az Apostol szavai ezek. Tudjátok ugyan, de a kezdők miatt ajánlom figyelmetekbe.

Mit mond tehát az Apostol? *Mert a reményre vagyunk megváltva. A remény pedig, amit látunk, már nem remény; reméli-e valaki azt, amit lát. Ha pedig még nem látjuk, amit remélünk várjunk türelmesen.*[4] Mivel tehát *amit látunk, már nem remény, elrejtetted az édességet a téged félőknek;* mivel *még nem látjuk, amit remélünk várjunk türelmesen,* tökéletessé tetted a benned remélőknek.

Szeretteim, figyelmesen hallgassátok, amit mondani fogok. Mivel a megigazulásunk a hitből való, hittel tisztul meg a szívünk is, hogy láthassuk

[1]Fil 2,9–10.
[2]Róm 1,17.
[3]Zsolt 30,20.
[4]Róm 7,24–25.

majd, amit hiszünk; mert mindkettőt mondja: azt is, hogy *Boldogok a tisztaszívűek, mert ők látni fogják Istent,*[1] és azt is, hogy *a hittel megtisztította a szívüket*.[2]

Mivel tehát a hitbeli megigazulás az, hogy hiszed, amit nem látsz, és a hit jutalmaként a maga idejében eljutsz a látásra; az Úr, amikor megígéri a Szentlelket ezt mondja az evangéliumban: *Ő vádolni fogja a világot a bűnről, az igazságról és az ítéletről.*[3]

Milyen bűnről, milyen igazságról, milyen ítéletről? – Ő maga folytatja és kifejti, nem hagyja rá emberi sejtelmekre: *A bűnről, mert nem hittek bennem.*[4] Ez az a bűn, amelyről másutt ezt mondja: *Ha nem jöttem volna, nem volna bűnük.*[5] Tehát az igazakhoz jöttél, és bűnössé tetted őket? De az összes többi bűnt kivéve, amelyek bocsánatot nyerhetnek a hit által, ezt az egyet nevezte meg, amit ha el nem követnek, minden egyéb bocsánatot nyerhet.

A bűnről – mondja –, *mert nem hittek bennem.* és másutt: *Ha nem jöttem volna, nem volna bűnük.* A ténnyel ugyanis, hogy eljött és nem hittek benne, bűnbe estek; amibe ha nem esnek bele, minden egyéb bűnük megbocsátható volna a hittel kiesdett kegyelem bocsánata által.

Tehát *a bűnről, mert nem hittek bennem, az igazságról mert az Atyához megyek és már nem láttok engem.* Ez az igazság, mert az Atyához mégy és már nem fognak látni téged; ez az igazság ugyanis a hitből van. *Az igaz a hitből él,*[6] és akkor él a hitből, ha nem látja, amit hisz.

Mivel tehát az igazsághoz tartozik a hitből élés, és csak az él a hitből, aki nem látja, amit hisz, hogy ezt az igazságot létrehozza az emberekben, azaz hogy higgyék, amit nem látnak, mondja: *az igazságról mert az Atyához megyek és már nem láttok engem.*[7] Ez lesz a ti igazságtok – mondja –, hogy hisztek abban, akit nem láttok, és megtisztulva a hittől a feltámadás napján meglátjátok azt, akiben hittetek.

Az Úrnál vagy kegyelmet vagy büntetést találunk

9. Tehát Krisztus Isten jobbján ül, az Atya jobbján a Fiú rejtekben van: higgyük. Ugyanis két dolgot mond itt, mert Isten is mondta: *Ülj az én jobbomra!* – és

[1]Mt 5,8.
[2]ApCsel 15,9.
[3]Jn 16,8.
[4]Jn 16,9.
[5]Jn 15,22.
[6]Róm 1,17.
[7]Jn 16,10.

hozzáteszi: *Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak,* azaz lábad alá vetem őket.

Ülj az én jobbomra! Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak. – Az Atya jobbján ülő Krisztust nem látod, de ennyit legalább láthatsz, hogy hogyan vettetnek ellenségei zsámolyul a lába alá. Mivel ez nyilvánvalóan történik, hidd el azt, ami rejtve van előled.

Miféle ellenségei vettetnek zsámolyul a lába alá? Azok, akiknek mint hiábavalóságokról gondolkodóknak mondja: *Miért háborognak a nemzetek, és gondolnak a népek hiábavalóságokat? Összeálltak a föld királyai, és a fejedelmek egybegyűltek az Úr ellen és az Ő fölkentje ellen:* és mondták: *„Tépjük szét az ő köteléküket, és vessük le magunkról az ő igájukat!”* – ne uralkodjanak rajtunk, ne igázzanak le minket.

Aki az égben lakik kineveti őket.[1] Ellensége voltál, a lába alá kerülsz fogadott fiúként vagy legyőzött ellenségként. Keresd meg hát a helyedet, hol akarsz lenni Urad, Istened lába alatt; mert ott kell lennie a helyednek kegyelemből vagy büntetésből.

Tehát leült Isten jobbjára, míg ellenségei lába alá kerülnek. Ez lesz, ez történik, ha fokozatosan hajtják is végre, szünet nélkül történik. Mert háborogtak a nemzetek, a népek hiábavalóságokat gondoltak; összeálltak a föld királyai, és a fejedelmek egybegyűltek az Úr ellen és az Ő fölkentje ellen; vajon hiábavalóságokat gondolva, összegyűlve Krisztus ellen elérik-e, hogy ne teljesedjék be ez: *neked adom a nemzeteket örökségedül, és birtokodul a föld határait?*[2]

De bizony beteljesedik, annak ellenére, hogy háborogtak és hiábavalóságokat gondoltak: *neked adom a nemzeteket örökségedül, és birtokodul a föld határait.* Azok hiábavalóságokon gondolkodnak, de hogy beteljesedjék ez: *neked adom a nemzeteket örökségedül, és birtokodul a föld határait,* nem akárki fecsegő, hanem *az Úr mondta nekem.*[3]

Ugyanígy ebben a zsoltárban is elmondhatjuk: *Mondá* – nem akárki, nem azok, akik háborognak és hiábavalóságokon gondolkodnak, hanem *Mondá az Úr az én Uramnak: Ülj az én jobbomra! Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak.* Háborogjanak, gondoljanak hiábavalóságokat, zajongjanak, vajon nem fog beteljesedni? *Zajjal veszett el az emlékezetük.*

Kétségtelenül másik zsoltár, de nem más Lélek mondja: *Zajjal veszett el az emlékezetük, és az Úr örökre megmarad.*[4] Tehát ő, aki miután emlékezetük

[1]Zsolt 2,1–4.
[2]Zsolt 2,8.
[3]Zsolt 2,7.
[4]Zsolt 9,7–8.

zajjal elveszett, örökre megmarad, ő *mondá az én Uramnak: Ülj az én jobbomra.* Az Atya jobbjára ült ugyanis, amíg minden ellenségét zsámolyul veti a lábai alá.

Országának, amely bennünk, hívőkben kezdődött meg, nem lesz vége

10. [2. v.] És hogyan folytatja a zsoltár?

A te erődnek pálcáját kibocsátja az Úr Sionból. – Látható, testvérek, nyilvánvalóan látható, hogy a próféta Krisztusnak nem arról az országáról beszél, amelyben az Atyánál – az általa teremtett mindenek Uránál – mindig uralkodik, mert mikor nem uralkodik Istennél a kezdetben Isten Ige? Azt mondja ugyanis: *Az örökkévalóság királyának, a halhatatlan és láthatatlan, egyedülvaló Istennek tisztelet és dicsőség mindörökkön örökké!*[1]

Az örökkévalóság királyának tisztelet és dicsőség mindörökkön örökké; ki ez az *örökkévalóság királyának? – A halhatatlan és láthatatlan.* Amennyiben Krisztus az Atyával együtt láthatatlan és halhatatlan, mert az ő Igéje, az ő Ereje és Bölcsessége, Isten az Istennél, aki által mindenek lettek, az örökkévalóság királya. Azonban az az időleges és átmenő jellegű ország, amelybe teste által meghívott minket az örökkévalóságra, a kereszténnyekkel kezdődik; de országának nem lesz vége.

Tehát az Atya jobbján ülő lábának zsámolyává lesznek ellenségei, oda vettetnek, ahogy mondva van; ez történik, ez folyik egészen a világ végéig. Senki ne mondja, hogy nem teljesedhet be, ami elkezdődött. Miért nem bízol a megkezdett végében? A Mindenható kezdte, a Mindenható ígérte, hogy befejzi, amit megkezdett.

Hogyan kezdte? – Úgy, hogy *a te erődnek pálcáját kibocsátja az Úr Sionból.* Ez a Sion maga Jeruzsálem. Halljad magát az Urat: *Szenvednie kellett a Krisztusnak és harmadnapon föl kellett támadnia a halálból.*[2]

Onnan ül az Atya Isten jobbjára, ahol feltámadottan volt. Miután pedig ott ül az Atyának jobbján, mi történik? Ahhoz, hogy ellenségei lábának zsámolyává legyenek, mi történik? Halljad őt, aki tanít és magyaráz: *Nevében megtérést és bűnbocsánatot kell hirdetni minden népnek Jeruzsálemtől kezdve,*[3] mert *a te erődnek pálcáját kibocsátja az Úr Sionból.*

Erődnek pálcáját, azaz hatalmad uralmát, mert kormányzod őket vaspálcával:[4] *kibocsátja az Úr Sionból,* mert *Jeruzsálemtől kezdve.*

---

[1] 1Tim 1,17.
[2] Lk 24,46.
[3] Lk 24,47.
[4] Zsolt 2,9.

Krisztus dicsősége az alázattal kezdődött

11. Amikor tehát kibocsátja Sionból erejének vesszejét, mi történik? – *Uralkodjál ellenségeid közepette.*

Előbb *uralkodjál ellenségeid közepette*, a háborgó nemzetek között. Vajon, amikor a szentek elnyerik dicsőségüket a gonoszok pedig kárhozatukat, még mindig ellenségei közepette fog uralkodni? És csodálatos-e, ha akkor úgy fog uralkodni, hogy az igazak örökké uralkodni fognak vele együtt, a gonoszok pedig örök büntetésül égni fognak? Csoda-e, ha akkor ez történik?

Most ellenségeid közepette, most a századok múlásában, az emberi halandóság továbbadásában és egymásra következésében, most, miközben tovafolyik az idők patakja, arra nyúlik ki Sionból erődnek vesszeje, hogy *uralkodjál ellenségeid közepette*.

Uralkodjál, uralkodjál a pogányok, a zsidók, az eretnekek, a hamis testvérek között. Uralkodjál, uralkodjál Dávid fia, Dávid Ura a pogányok, a zsidók, az eretnekek, a hamis testvérek között. *Uralkodjál ellenségeid közepette.*

Nem értjük ezt a verset, ha nem látjuk, hogy már történik. Ülj tehát Isten jobbján, rejtőzz, hogy higgyenek amíg be nem telik a nemzetek ideje. Mert így van megírva: *Az égnek kellett befogadnia őt, amíg be nem telik a nemzetek ideje.*[1]

Azért, hogy feltámadj, meghaltál; hogy fölmenj a mennybe, feltámadtál; hogy az Atya jobbjára ülj, fölmentél a mennybe; tehát azért, hogy az Atya jobbjára ülhess, meghaltál. Mert a halálból van a feltámadás, a feltámadásból a mennybementel, a mennybementelből a jobbjára ülés; mindez a halállal kezdődött el. E nagyszerű dicsőség kezdete az alázat volt.

Amikor tehát az Atya jobbjára ültél, betelt a nemzetek ideje, ellenségeid mind zsámolyul tétetnek a lábad alá; és hogy ez megtörténjen, előbb uralkodni fogsz ellenségeid közepette; *erődnek vesszejét* ezért *bocsátja ki az Úr Sionról.*[2]

A zsidók vakságának köszönhető, hogy meghaltál, és haláloddal eltörölted a bűnösök adóslevelét,[3] és hirdették a bűnbánatot és bűnbocsánatot Jeruzsálemen kezdve minden nemzetben. Egyesek vaksága mások megvilágosodásáért küzdött. *A vakság ugyanis csak részben érte Izraelt, amíg a pogányok teljes számban meg nem térnek, akkor majd egész Izrael elnyeri az üdvösséget.*[4]

---

[1] ApCsel 3,21.
[2] Zsolt 109,2.
[3] Vö. Kol 2,14.
[4] Róm 11,25.

A vakság Izrael részéről megölt téged; a halálból feltámadtál, véreddel lemostad a nemzetek bűneit, az Atya jobbára ülve mindenfelől összegyűjtötted a szenvedőket és a hozzád menekülőket.

Tehát *a vakság csak részben érte Izraelt, amíg a pogányok teljes számban meg nem térnek, akkor majd egész Izrael elnyeri az üdvösséget,* és összes ellenségeid zsámollyá lesznek a lábaid alatt. Ez történik most, de mi lesz azután?

Krisztus isteni alakjának látását ígéri azoknak, akik szolgai alakját látják

12. [3. v.] *Veled van a kezdet a te erődnek napján.* – Mi az ő erejének napja? Mikor van vele a kezdet, vagy mi a kezdet, vagy hogyan van vele a kezdet, hiszen ő maga is kezdet?

Segítsen meg minket az Úr, hogy én a mondásába, ti a hallgatásába bele ne zavarodjunk. Mert látom azt, ami már megtörtént, és veletek együtt látom a hit szemével; a testi szemmel látom, ami most történik, és ismét a hit szemével veletek együtt remélem ami eljövendő.

Tehát mi az, ami már megtörtént? Mi az, ami most történik? Mi az, ami eljövendő? Krisztus szenvedett, meghalt, harmadnapon feltámadott, fölment a mennybe, mint tudjuk a negyvenedik napon, az Atya jobbjára ült; ez már megtörtént, ezt nem látjuk, hanem hisszük.

Mi történik most? – Uralkodik ellenségei közepette, miután kibocsátotta erejének vesszejét Sionról; ez történik, ez van folyamatban.

A szolga alakját akkor jelenlévőnek látták a szolgák, most távollévőnek hiszik a szolgák. Azt hisszük a szolga alakjáról, amit fel tudunk fogni, ameddig szolgák vagyunk. Ez a kicsinyek teje, amelyet úgy készített, hogy a testen átbocsátotta a kenyeret. Mert az angyalok kenyere a kezdetben volt Ige; hogy azonban az angyalok kenyerét ehesse az ember,[1] az angyalok Teremtője emberré lett. Így a megtestesült Ige befogadhatóvá lett számunkra; akit soha be nem fogadhattunk volna, ha az Istennel egyenlő Fiú *a szolga alakját magára véve* ki nem fosztja magát, és az emberekhez hasonlóvá válva, a külsejét tekintve embernek nem találják.[2]

Hogy tehát valahogyan befogadhassuk őt, akit halandók be nem fogadhatnak, a halhatatlan halandóvá lett, hogy halálával halhatatlanná tegyen, és valamit a megtapasztalás, valamit a hit, végül valamit a látás tárgyául adjon. Megtapasztalásra adta a szolga alakját a jelenlévőknek, nem csak arra, hogy szemükkel lássák, hanem kezükkel is megtapinthassák.

---

[1]Vö. Zsolt 77,25.
[2]Fil 2,6–7.

Mivel ugyanabban az alakban ment föl a mennybe, nekünk megparancsolta, hogy higgyük azt, amit azoknak látni engedett. De nekünk is van látnivalónk; ők ugyanis látták a Sionról kibocsátott vesszőt, mi pedig látjuk, hogy uralkodik ellenségei közepette.

Mindez, testvérek a szolgai alak rendjéhez tartozik, amelyet elviselhetően be tudnak fogadni a szolgák és szeretik a leendő szabadok. A változhatatlan Igazság ugyanis, aki Isten Igéje, Isten az Istennél, aki által mindenek teremettek, *változatlanul maradva önmagában mindeneket megújít*.[1] De hogy ezt láthassuk, ahhoz a szív nagy és tökéletes tisztaságára van szükség, ami a hit által jön létre.

Miután ugyanis megmutatta a szolga alakját, kitágult Isten formájának megmutatására. De ugyanő a szolga alakjában beszélve mondja a szolgáknak: *Aki szeret engem, megtartja parancsaimat; és aki engem szeret, azt szeretni fogja az én Atyám; én is szeretni fogom őt és megmutatom neki magamat.*[2]

Azoknak ígéri, hogy megmutatja magát, akik látják őt. Mit láttak? Mit ígért? A szolga alakját látták, Isten alakját ígérte nekik. *Megmutatom magamat neki* – mondja. Ez az a dicsőség, amelyre eljut az ország, amelyet e mulandó világban gyűjt össze; ugyanis valami kimondhatatlan látásra vezeti, amit a gonoszok nem érdemelnek meg, hogy lássák.

Egyébként a szolga alakját, amikor itt volt, a gonoszok is látták; látták azok, akik hitték, és látták azok is, akik megölték. Ne gondold, hogy nagy dolog azt az alakot látni, mert látták a barátai és látták az ellenségei is; és egyesek, akik látták megölték, mások akik nem látták, hitték. Tehát ezt a szolgai alakot, amelyet már itt, alázatában láttak a jók és rosszak, az ítéletkor is látni fogják jók és rosszak egyaránt.

Amikor ugyanis az Úr tanítványai szeme láttára az égbe vitetett, angyali hang szólította meg a szemlélőket: *Galileai férfiak, mit álltok itt az égre nézvén? Ez a Jézus így jön el majd, ahogyan most láttátok őt a mennybe menni.*[3] Így, tehát így, ugyanebben az alakban, mert a gonoszokról ezt mondja: *Látni fogják azt, akit átszúrtak.*[4] Látni fogják, hogy eljön ítélni az, akit elítélten kicsúfoltak. Tehát a szolgai alak az ítéletkor egyformán látható lesz az igazaknak és gonoszoknak, jóknak és rosszaknak, hívőknek és hitetleneknek.

Mit nem fognak látni a gonoszok? Ugyanis, akikről ezt mondta: *Látni fogják azt, akit átszúrtak,* ugyanazokról ezt is mondja: *Elvitetik a gonosz, hogy ne lássa Isten dicsőségét.*[5]

---

[1]Vö. Bölcs 7,27.
[2]Jn 14,21.
[3]ApCsel 1,11.
[4]Zach 12,10.
[5]Iz 26,10.

Mit jelent ez, testvérek? Fontoljuk meg, tárgyaljuk meg. Ébresztik a gonoszt, hogy valamit lásson, és elvitetik a gonosz, hogy valamit ne lásson. Most megmutatjuk, hogy mit fog látni: azt az alakot, amelyről ezt mondja: *Így jön el majd ismét.*[1] Mit nem fog látni? – azt, hogy *És megmutatom neki magamat.*[2]

Mit jelent az, hogy *magamat*? – Isten alakját, amelyben nem zsákmánynak tekintette az Istennel való egyenlőségét.[3]

Mit jelent az, hogy *magamat*? – Azt, hogy *szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van.*[4]

Isten ezen dicsősége kimondhatatlan fényesség, a fény változhatatlan forrása, fogyatkozás nélküli igazság, önmagában megmaradó bölcsesség, aki megújit mindeneket – ez Isten szubsztanciája. Így tehát elvitetik a gonosz, hogy ne lássa az Úrnak ezt a dicsőségét. Mert *boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják Istent.*[5]

Krisztus Isten ereje és Isten bölcsessége

13. Úgy látom, testvérek – amennyire felfogására képessé tesz az Úr –, arról az időről szól, ha egyáltalán időnek lehet nevezni; eljön ugyanis az idő, amikor elérkezünk az időtlenségbe; előítélet nélkül mondanám, ha valaki jobban, világosabban, bizonyítottabban tudna róla szólni; úgy látom, róla mondja: *Veled van a kezdet a te erődnek napján.* Végül is, úgy gondolom a következő sor eléggé kifejti.

Mert itt is az erejéről van szó, amellyel igájába hajtja a nemzeteket, amellyel leterített népeket, nem vassal hanem fával, jóllehet testben, alázatban, szolgai alakban szenved, de látjuk nagy erejét, mert *ami Isten gyengesége, az erősebb az embereknél*;[6] mivel tehát itt is arról az erőről van szó, amelyet figyelmünkbe ajánlott, amikor ezt mondta: *A te erődnek vesszejét kibocsátja az Úr Sionból: uralkodjál a te ellenségeid közepette,* micsoda erővel uralkodik zajongó ellenségei közepette, akik semmire sem képesek ellene, bár naponta mondják: *Mikor hal meg és vész el a neve?*[7], miközben növekszik a dicsősége a népek között, nevének meghajolnak a nemzetek, *a bűnös látja ezt és haragszik, fogait csikorgatja és emészti magát.*[8]

---

[1] ApCsel 1,11.
[2] Jn 14 21.
[3] Vö. Fil 2,6–7.
[4] 1Ján 3,2.
[5] Mt 5,8.
[6] Vö. 1Kor 1,25.
[7] Zsolt 40,6.
[8] Vö. Zsolt 111,10.

Mivel tehát ugyanarról az erőről van szó, a próféta másként hívja fel figyelmünket erre az erőre, ahogyan Krisztus, Isten Ereje és Isten Bölcsessége a változtahatatlan igazság örök fényességében van. Ennek látására őriznek minket, ennek látására ragadnak el, ennek látására tisztít meg a hit, ennek látástól távolítják el a gonoszt, hogy ne lássa Isten dicsőségét; ezt akarván megmutatni, mondja: *Teveled van a kezdet a te erődnek napján.*

Mit jelent az, hogy *Teveled van a kezdet?* – Nevezz meg valamilyen kezdetet. Ha maga Krisztus volna, inkább azt mondaná: Te vagy a kezdet, mint azt, hogy *Teveled van a kezdet.*

Amikor megkérdezték tőle: *Ki vagy te?,* ezt válaszolta: *A kezdet, amit mondok is nektek;*[1] mivel kezdet az Atya is, akitől való az egyszülött Fiú, amely kezdetben volt az Ige, mert az Ige Istennél volt. Tehát ha az Atya is kezdet meg a Fiú is kezdet, akkor két kezdet van? – Távol legyen.

Amint ugyanis Isten az Atya és Isten a Fiú, de az Atya és a Fiú nem kettő, hanem egy Isten, úgy kezdet az Atya és kezdet a Fiú, de az Atya és a Fiú nem kettő, hanem egy kezdet. *Teveled van a kezdet.*

Akkor majd látni fogod, hogyan van veled a kezdet. Mert nem igaz, hogy most nincs veled a kezdet. Nemde te magad mondtad: *Elmentek mind a tieitekhez és engem magamra hagytok, de én nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van?*[2] Tehát itt is *veled van a kezdet.*

Másutt is mondtad: *Az atya, aki bennem van, teszi az ő műveit.*[3] *Veled van a kezdet*, te soha nem szakadtál el az Atyától. De amikor majd látható lesz, hogy *veled van a kezdet,* akkor nyilvánvaló lesz mindazok számára, akik hasonlóvá váltak hozzád, hogy látni fognak úgy, amint vagy,[4] mert Fülöp itt látott téged és az Atyát kereste.[5] Tehát akkor majd látható lesz az, amit most hiszünk; akkor, miután eltávolították a gonoszokat, hogy ne lássák dicsőségét; a szentek és az igazak látni fogják, hogy veled van a kezdet.

Hidd, amit még nem láthatsz, hogy kiérdemeld a látását

14. Most tehát higgyünk, testvérek, hogy akkor láthassunk. Fülöp is dorgálást kapott, amikor látni akarta az Atyát, mivel a Fiúban nem ismerte föl az Atyát: *Oly sok ideje veletek vagyok és nem ismertél meg engem? Fülöp, aki engem látott, látta az Atyát.*[6] De az (látta az Atyát) *aki engem látott*, nem az, aki a

[1] Jn 8,25.
[2] Jn 16,32.
[3] Jn 14,10.
[4] Vö. 1Ján 3,2.
[5] Vö. Jn 14,8.
[6] Jn 14,9.

szolga alakját látta bennem. Tehát *aki engem látott,* úgy, ahogyan elrejtőztem az engem félők számára, amilyennek megmutatom magamat a bennem remélőknek, az *látta az Atyát is.*

Mivel azonban ez a látás később következik, helyette mivel rendelkezünk most? Lássuk csak, mit mond Fülöpnek, akinek ezt mondta: *Aki engem látott, látta az Atyát is.* Mintha Fülöp csöndesen válaszolta volna: „De hogyan foglak látni, ha másként mutatkozol, mint a szolga alakjában? Vagy hogyan fogom látni az Atyát, én, a gyenge, halandó ember, a por és hamu?" – hozzá fordulva, elodázva a látást, hitet parancsolva, aki mondta: *Aki engem látott, látta az Atyát is,* mert sok volt ez Fülöpnek, és még távol volt tőle a látás, most így szólt: *Nem hiszed, hogy én az Atyában vagyok és az Atya bennem van*?[1] Amit még nem láthatsz, hidd, hogy majd érdemes légy látni.

Amikor tehát majd elérkezünk oda, hogy lássunk, akkor nyíltan megmutatkozik, hogy *Veled van a kezdet a te erődnek napján.* A *te erődnek:* nem gyöngeséged erejének, mert ott erő lesz. A *te erődnek:* az embereknek most a hitben, reményben, szeretetben, jótettekben vannak erőik, de *mennek majd erősségekből erőre.*[2]

Tehát *Veled van a kezdet,* látni fognak az Atyával együtt, az Atyában, hogy az Atya *Veled a kezdet a te erődnek napján,* annak az erődnek napján, amelyet a gonosz nem fog látni. Mert itteni gyöngeséged is erősebb az embereknél;[3] hiszen erődnek napján veled van a kezdet.

[1]Jn 14,10.
[2]Vö. Zsolt 83,8.
[3]Vö. 1Kor 1,25.

Az örök élet boldogító látás

15. Magyarázd meg, milyen erőről beszélsz. Mert ott is, mint mondtuk, az erejéről szól, amikor *kibocsáttatik erejének vesszeje Sionról, hogy uralkodjon ellenségei közepette*. Miféle erőről beszélsz, amikor azt mondod: *A szentek ragyogásában?*

Arról az erőről beszél, amikor a szentek ragyogásban lesznek; nem amikor még a földi testet viselve a halandó és romlandó testben sóhajtoznak, amely *elnehezíti a lelket és a földön lakás elnyomja a sokat gondolkodó elmét*;[1] mivel a gondolatok nem látják egymást, nem erről van szó *a szentek ragyogásában.*

Hanem mit jelent *a szentek ragyogása?* – Azt jelenti, hogy amikor *eljön az Úr és megvilágítja a sötétség rejtett dolgait, és nyilvánvalóvá teszi a szív gondolatait; és akkor megkapja mindenki a dicséretét Istentől.*[2] Ez lesz *a szentek ragyogásában, mert akkor az igazak ragyogni fognak Atyjuk országában, mint a Nap.*[3]

Halljátok csak, mit jelent ez a *a szentek ragyogásában: Eljön az aratás, eljön a világ vége; a családfő elküldi angyalait, hogy szedjenek össze országában minden botrányt és vessék őket a lángoló tüzű kemencébe. Akkor az igazak ragyogni fognak Atyjuk országában, mint a Nap.*

Miféle országban? – Nézzétek csak, hátha valami látást tartogat számunkra, amelyről mondta: *Veled van a kezdet.* Miféle országban? – Bizony az örök életben. Mert a jobbján állóknak ezt fogja mondani: *Jertek, Atyám áldottai és vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől.*[4]

Miután elítélte és elkülönítette az igazaktól és megdicsértektől a gonoszokat, mi következik abból, hogy ezt mondta: *Vegyétek az országot?* Az következik, hogy *Akkor a gonoszok elmennek az örök tűzre, az igazak pedig az örök életre.*[5]

Amit előbb *ország*nak nevezett, azt most *örök élet*nek mondja, ahova nem mennek be a gonoszok. Nézzétek csak, valamilyen látás-e az örök élet? *Az örök élet pedig az, hogy megismerjenek Téged, igaz Istent, és akit küldtél, Jézus Krisztust,*[6] mert *Veled van a kezdet a te erődnek napján, a szentek ragyogásában.* Tehát *Veled van a kezdet a te erődnek napján, a szentek ragyogásában.*

---

[1] Vö. Bölcs 9,15.
[2] 1Kor 4,5.
[3] Mt 13,39–43; Vö. Bölcs 3–7.
[4] Mt 23,34.
[5] Mt 25,46.
[6] Jn 17,3.

Krisztus Isten Fia és Dávid fia

16. De ez még odébb van, ezt később fogja adni; mi van most? – Most *az anyaméhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek téged.*

Mit jelent ez? Ha Istennek van fia, vajon méhe is van? – Úgy mint a testeknek, nincsen; mint ahogy öle sincs, és mégis mondja: *Aki az Atya ölén van, ő mondta el.*[1]

Az öl ugyanaz, mint az anyaméh, és az ölet is, az anyaméhet is a rejtek helyett mondja.

Mit jelent az, hogy *Az anyaméhből?* – Azt jelenti, hogy rejtekből, titokzatosságból; önmagamból, a lényegemből. Ezt jelenti az *anyaméhből,* mert *a születését ki tudja elbeszélni?*[2]

Hallgassuk csak az Atyát, amint mondja a Fiúnak: *az anyaméhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek téged.*

Mit jelent az, hogy *a hajnalcsillag előtt?* – A hajnalcsillagot az összes égitest helyett nevezi meg, a pars pro toto (rész az egész helyett) figura szerint, egy kiemelkedő csillaggal mondja az összes többit.

De miért is jöttek létre az égitestek? – Azért, hogy *jelezzék az időket, a napokat és az éveket.*[3] Ha tehát az idők jelzésére lettek az égitestek, és a hajnalcsillagot nevezi meg a többi égitest helyett, akkor ami a hajnalcsillag előtt van, az az összes égitest előtt van; ami az égitestek előtt van, az az idők előtt van; ha pedig az idők előtt van, akkor örökkévaló; ne kérdezd, hogy mikor, az örökkévalóságban nincs mikor.

A *mikor* és a *valamikor* az idő szavai. Az Atyától nem időben született az, aki által az idők lettek. Tehát úgy mondja, ahogy kell, képletesen, prófétailag, ahogy az anyaméh áll a titokzatos szubsztancia helyett, úgy áll a hajnalcsillag az idők helyett.

Vagy akarjátok, hogy magát Dávidot is szemügyre vegyük, aki Urának nevezi a tulajdon fiát? Amit itt mond, azt Urától hallotta; attól hallotta, aki meg nem téveszthette őt, és már Urának nevezi, mert ezt mondja: *Mondá az Úr az én Uramnak: „Ülj az én jobbomra!”*[4] És Ő beszél, szinte Tőle idéz. Ha tehát Ő beszél, talán Ő maga mondhatta: *az anyaméhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek téged;* szűzi méhből, *az anyaméhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek téged.*

---

[1] Jn 1,18.
[2] Iz 53,8.
[3] Ter 1,14.
[4] Zsolt 109,1.

Ha ugyanis az a Szűz Dávid testéből szül ivadékot, akkor Dávidból születik, mintegy Dávid bensőjéből születik a Krisztus. *Anyaméhből,* amelyhez férfi nem közeledett; és mégis *anyaméhből,* a szó szoros értelmében *anyaméhből,* mert csak az *anyaméhből.* Tehát az *anyaméhből* – mondja az, aki Urának nevezte őt; *az anyaméhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek téged.*

A hajnalcsillag előtt is képszerűen hangzik, a szó szoros értelmében mondja, és úgy is teljesedett. Mert Szűz Mária méhéből éjszaka született az Úr, bizonyítják a pásztorok, akik virrasztottak a nyájuk fölött.[1] *Az anyaméhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek téged.*

Ó, te, én Uram, aki az én Uramnak jobbján ülsz, hogyan lehetsz a fiam, ha nem úgy, hogy *az anyaméhből a hajnalcsillag előtt nemzettelek téged?*

Krisztus az Újszövetség papja és áldozata. Az esküről és a megbánásról Istenben.

17. [4. v.] És miért született? Azért, mert *Megesküdött az Úr és meg nem bánja: „Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint”.*

Arra születtél az anyaméhből a hajnalcsillag előtt, hogy pap légy mindörökre Melkizedek rendje szerint.

Hogy anyaméhből született, azon azt értjük, hogy szűztől; hogy a hajnalcsillag előtt, azon azt értjük, hogy éjszaka, ahogy az evangéliumok tanúsítják; kétségkívül azért anyaméhből a hajnalcsillag előtt, hogy pap legyen mindörökké Melkizedek rendje szerint. Mert aszerint, hogy az Atyától született, Isten az Istentől, a szülővel egyformán örökkévaló, nem pap; hanem pap a magára vett test miatt, az áldozat miatt, amelyet a tőlünk magára vettből értünk bemutatott.

Megesküdött tehát *az Úr.* Mit jelent az, hogy *Megesküdött az Úr?* Tehát az Úr, aki megtiltotta az embernek, hogy esküdjön, esküszik?[2] Vagy talán azért tiltja el az embert az esküvéstől, hogy esküszegésbe ne essék, és azért esküszik Isten, mert lehetetlen hogy megszegje esküjét?

Az ember ugyanis akik rászokik az esküvésre, a nyelvével könnyen esküszegést követhet el, ezért jó, ha eltiltják az esküvéstől; annál távolabb kerül az esküszegéstől, minél távolabb marad az eskütételtől. Aki esküt tesz, esküdhet igazságra és hazugságra; aki nem esküszik, e veszedelemtől távol marad. Tehát miért nem esküdhetne az Úr, mikor az Úr esküje alapozza meg az ígéretet? Esküdjön csak!

---

[1] Lk 2,7–8.
[2] Vö. Mt 5,34.

Mert mit is teszel, amikor esküszöl? – Tanúnak hívod Istent. Esküdni ennyit tesz: tanúnak hívjuk Istent, és ezért kényes dolog, nehogy valami hamisság mellé állítsd tanúnak. Ha tehát te esküddel tanúnak hívod Istent, miért ne hívhatná tanúnak önmagát Ő, amikor esküt tesz?

Élek én, mondja az Úr – ez Isten esküje. Így tett esküt Ábrahám ivadékáról: *Megesküdtem önmagamra – az Úr igéje ez –, mivel megtetted ezt, és nem kegyelmeztél egyszülött fiadnak, megáldalak és megsokasítom utódodat, mint az ég csillagait, és mint a tenger partján a fövenyt. Utódod birtokolni fogja ellenségei kapuit, és a te utódodban megáldatnak a föld összes nemzetei, mert engedelmeskedtél a szavamnak.*[1]

És Ábrahám ivadéka, aki Krisztus, Ábrahámnak az az ivadéka, aki Ábrahám magvából ölt testet magára, lesz a pap mindörökre Melkizedek rendje szerint. Tehát a Melkizedek rendje szerint papságra *esküdött meg az Úr és meg nem bánja*.

És mi történik az Áron rendje szerint papsággal? Vajon megbánja-e Isten, ahogyan az ember, akivel akarata ellenére esik meg, hogy valamit megtesz, vagy meggondolatlanul cselekszik valami rosszat és utólag bánkódik a vétke miatt? – Ő tudja, mit tesz, tudja, mi hová fejlődik, ezért a változtatás az ő irányító kezében van. Hanem a megbánás a dolgok változását jelenti.

Ahogyan te, amikor valamit megbánsz, fájlalod, amit tettél, úgy Isten, amikor az emberi reményen kívül, azaz az emberi várakozáson felül valamit megváltoztat, azt mondja, hogy *megbánta*. Olyannyira, hogy a mi büntetésünket is megbánja, ha mi megbánjuk rossz életünket.

Tehát *megesküdött az Úr*; *megesküdött,* azaz megerősítette; *meg nem bánja,* azaz nem változtatja meg. De mit? – Azt, hogy *pap vagy te mindörökké.* Azért *mindörökké,* mert *meg nem bánja*.

De miféle pap? – Vajon a pátriárkák által felajánlott étel és vágóáldozatok, az oltár, a vér és a szent sátor, az első szövetség misztériumainak papja? Távol legyen. Azok már megszűntek, a templomot már lerombolták, azt a papságot elmozdították, vége véres és ételáldozataiknak; mindezekkel már a zsidók sem rendelkeznek. Látják, hogy megszűnt az Áron rendje szerinti papság, de nem ismerik el a Melkizedek rendje szerinti papságot. *Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint.*

Hívőkhöz beszélek. Ha valamit a katekumenok nem értenek, vegyenek erőt a lustaságukon és igyekezzenek a megértésre. Nincs szükség tehát a misztériumok magyarázatára. Az Írások elmondják nektek, mi a Melkizedek rendje szerinti papság.

[1]Ter 22,16–18.

Az Atya jobbján ülő és a köztünk alázattal időző Krisztus

18. [5. v.] *Az Úr áll a te jobbod felől.* – Az Úr ezt mondta: *ülj az én jobbomra;* most az Úr áll a jobbja felől, mintha széket cseréltek volna.

Vagy talán inkább így: *Megesküdött az Úr és meg nem bánja: Pap vagy te mindörökké* – ezt Krisztusnak mondta? *Pap vagy te mindörökké, esküdött meg az Úr.*

Ki ez az Úr? – Az, aki *mondá az én Uramnak: Ülj az én jobbomra,* ő tette az esküt: *Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint,* és most a beszélő ahhoz fordul, aki az esküt tette: *Az Úr áll a te jobbod felől.*

Ó, Uram, aki megesküdtél és mondtad: *Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint,* ő az örökkévaló pap, az Úr a te jobbod felől, mondom, ő az örökkévaló pap, akiről megesküdtél; *az Úr áll a te jobbod felől,* mert ugyancsak neki, az én Uramnak mondtad: *Ülj az én jobbomra! Míg a te ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak.* Tehát ő az az Úr, aki jobbod felől van, akiről megesküdtél és akinek megesküdtél, mondván: *Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint. Haragja napján eltaposta a királyokat.*

Így tehát Krisztus az *Úr jobbod felől,* akinek megesküdtél és nem bánod meg; de mit tesz az örökkévaló pap? Mit tesz az, aki *az Isten jobbján van és közbenjár értünk?*[1] Papként lép be a szentélybe, vagy a szentek szentjébe, az egek rejtekébe, ő, aki egyedül bűn nélkül való, és ezért könnyen meg tud tisztítani a bűnöktől.[2] Tehát ő az, aki *a te jobbod felől haragja napján eltaposta a királyokat.*

Kérdezed, hogy miféle királyokat? Kiesett emlékezetedből: *Összeálltak a föld királyai, és a fejedelmek egybegyűltek az Úr ellen és az Ő fölkentje ellen?*[3] Ezeket a királyokat taposta össze dicsőségével, és nevének súlyával gyöngítette el a királyokat, hogy ne tudják megtenni, amit akartak. Nagyon el akarták törölni a keresztényeknek még a nevét is földről, de nem tudták; *mert aki ráesik erre a kőre, összetöri magát.*[4]

Nekiestek a botlás kövének, és ezért eltiporták a királyokat, amikor ezt mondták: „Kicsoda a Krisztus? Nem tudom miféle zsidó, miféle Galileai, így ölték meg és így halt meg.” Felesleges és alacsonyan heverő kőnek nézed a lábad előtt, ezért nekiesel, nekiesve elesel, elesve összetöröd magad. Ha tehát ilyen nagy az elrejtőzött haragja, mekkora lesz a megnyilvánulóé?

---

[1]Vö. Róm 8,34.
[2]Vö. Zsid 9,12. 14. 24.
[3]Zsolt 2,2.
[4]Mt 21,44.

Hallottátok az elrejtőzött haragját, ahonnan a zsoltár címe ez: A *fiú rejtett dolgairól;* ha jól emlékszem, a kilencedik zsoltár címe ez: A *fiú rejtett dolgairól,* és ott a rejtett harag rejtett ítéletéről van szó. Isten haragja alatt élnek, akik ráesnek erre a kőre; összetörik magukat. És hogyan történik, hogy összetörik magukat? Halljad csak az eljövendő ítéletről is: *Mert aki ráesik erre a kőre, összetöri magát, akire pedig rázuhan ez a kő, azt összezúzza.*[1] Amikor valaki ráesik, a kő alázatosan fekszik, akkor összetör, ha pedig összezúz, akkor felülről érkezik.

Nézzétek csak, hogy ez a két szópár, az összetör és az összezúz, összetöri magát és rázuhan, hogyan oszlik két időpontra, Krisztus megaláztatásának és dicsőségének, a rejtett büntetésnek és az eljövendő ítéletnek az idejére. Azt nem zúzza össze eljövetelével, aki nem törte össze magát rajta, amikor az úton feküdt. Mondom: feküdt, mintha megvethető lett volna.

Mert ő Isten jobbján van és hatásosan kiáltotta a magasságból: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[2] De mégis az égből nem mondta volna, *miért üldözöl engem,* hiszen egy újjal sem nyúltak hozzá, ha nem úgy ülne az Atya jobbján az égben, hogy mibennünk mintegy a földön fekszik. *Az Úr áll a te jobbod felől, haragja napján eltaposta a királyokat.*

Az alázatosságban járás nagyon hasznos tanácsa

19. [6. v.] *Ítéletet tesz a nemzetek között.* – De most *a rejtetteknek,* mert lesz majd egy nyilvános ítélet is.

Ítéletet tesz a nemzetek között. Most ugyanis ez történik: *Zajjal vész el az emlékezetük.* Abban a zsoltárban ez áll: *A rejtetteknek; zajjal vész el az emlékezetük és az Úr megmarad mindörökké; és ő fogja megítélni a földkerekséget méltányosságban.* Itt pedig ezt mondta: *Megdorgáltad a nemzeteket és elveszett a gonosz; a nevüket eltörölted örökre,*[3] – ez rejtetten történik. Tehát *haragja napján eltaposta a királyokat.*

Ítéletet tesz majd a nemzetek között. Hogyan? Hallgasd a folytatást: *Újra betölti a romokat.* Most úgy ítél a nemzetek között, hogy újra betölti a romokat, mert amikor majd a végén tart ítéletet, akkor el fogja ítélni a romokat.

Újra betölti a romokat; miféle romokat? – Mindaz, aki féli az ő nevét, leborul; amikor leborul, ledől az, ami volt, és felépül ami nem volt. *Ítéletet tesz a nemzetek között: újra betölti a romokat.* Bárki légy, ha konok vagy Krisztussal szemben, ingatag tornyot emeltél a magasba. Jó dolog, ha ledöntöd magadat,

[1] Lk 20,18.
[2] ApCsel 9,4.
[3] Zsolt 9,1. 6–9.

alázatos leszel, az Atya jobbján ülőnek lába elé borulsz, hogy legyen benned felépítendő rom. Mert ha megmaradsz a gonosz magasságban, akkor taszítanak le, amikor már nem építhetsz.

Az ilyenekről mondja egy másik helyen az Írás: *Rombold le őket, és nem fogod felépíteni fel őket*.[1] Nem mondaná egyesekről ezt, hogy *Rombold le őket, és nem fogod felépíteni fel őket,* ha egyeseket nem úgy rombolna le, hogy felépítse őket. Ez akkor történik, amikor Krisztus a nemzetek között úgy ítél, hogy újra betölti a romokat.

Betöri majd sokak fejét a földön. – Itt, *a földön,* ebben az életben *zúzza be sokak fejét.* A gőgösöket megalázza; és merem mondani, testvérek, jobb betört fejjel, alázatosan járni itt, mint fölvetett fejjel a halál örök ítélete alá esni. Rombolva sokak fejét fogja betörni, de újra betöltve építeni fog.

Krisztus halandóságunk részeseként győzte le a halált

20. [7. v.] *Útja közben a patakból iszik, azért emeli magasra a fejét.* Lássuk, hogyan iszik útközben a patakból.

Először: mi a patak? – Az emberi halandóság folyamata. Amint ugyanis az időszakos vízfolyás összegyűjti az esővizet, megárad, zúg, hömpölyög, de tovafolyva elfogy, azaz véget ér a folyása, ilyen a halandóságnak egész folyamata.

Az emberek megszületnek, élnek, meghalnak; miközben egyesek meghalnak, mások születnek, és ismét, amikor ezek meghalnak, újabbak születnek; jönnek és mennek, meghalnak, nincs maradásuk. Ki marad itt? Ki nem megy el? Ki nem megy a sírba úgy, mint az összegyűjtött esővíz? Amint ugyanis az esővízből hirtelen összegyűlt folyó az esőcseppekből siet a tenger felé, és nem volt sehol az eső előtt, ugyanígy a jelen emberi nem a rejtettekből gyűlik össze és tovafolyik; a halál a rejtekbe hajtja, a közbeeső időben hallani a hangját és eltűnik.

Ebből a patakból iszik ő; nem tartja méltóságán alulinak, hogy ebből a patakból igyon. E patakból inni számára a születést és a halált jelentette. Ez ennek a pataknak sajátja: születés és halál; ezt vette magára Krisztus: megszületett és meghalt, így iszik útja közben a patakból. *Ujjongott* ugyanis, *mint a hős, hogy befussa útját.*[2]

Tehát *útja közben a patakból iszik,* mert *nem állt meg a bűnösök útján*[3] Mivel tehát *útja közben a patakból iszik, azért emeli magasra a fejét,* azaz, mivel

[1]Zsolt 27,5.
[2]Zsolt 18,6.
[3]Zsolt 1,1.

megalázta magát és engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig, ezért magasztalta fel őt Isten a halálból, és olyan nevet ajándékozott neki, amely fölötte áll minden névnek, hogy Jézus nevére hajoljon meg minden térd, az égieké, a földieké és az alvilágiaké, és minden nyelv vallja meg, hogy az Úr Jézus Krisztus az Atya Isten dicsőségében van.[1]

[1]Fil 2,8–11.

SZÁZTIZEDIK ZSOLTÁR (111.)
Elmondta Hippóban 414-ben húsvéti időben
62 éves, 23 éves pap, 19 éves püspök

1Alleluja.
Vallomást teszek neked, Uram, teljes szívemben,
az igazak tanácsában és gyülekezetében.
2Nagyok az Úrnak cselekedetei,
tökéletesek az Ő akarata szerint.
3Vallomás és nagyszerűség az Ő műve,
és az Ő igazságossága megmarad örökkön örökké.
4Emlékezetet szerzett csodatetteinek,
az irgalmas és könyörületes Úr.
5Eledelt adott az Őt félőknek;
megemlékezik majd örökké az Ő szövetségéről.
6Cselekedeteinek erősségét hirdeti majd az Ő népének,
hogy nekik adja a nemzetek örökségét;
7kezeinek művei igazság és ítélet.
Hűségesek mind az Ő parancsai,
8szilárdan állnak minden időkre,
és igazságban és méltányosságban hajtja végre őket.
9Megváltást küldött az Ő népének,
megparancsolta örökre az ő szövetségét.
Szent és rettenetes az ő neve.
10A bölcsesség kezdete az Úr félelme,
jól gondolkodnak mindazok, akik eszerint cselekednek;
az ő dicsérete pedig megmarad örökkön örökké.

A jelen életben gyakoroljuk az önmegtartóztatást, a jutalmat az eljövendőben fogjuk megkapni

1. Eljöttek az alleluja éneklésének napjai, lélekkel legyetek itt, testvérek, fogadni mindazt, amit az Úr sugall buzdításunkra és szeretetünk táplálására, amellyel *jó nekünk az Úrhoz ragaszkodnunk.*[1] Lélekkel legyetek itt, jónak énekesei, az igaz és örök Isten örökkévaló dicsőségének és dicséretének fiai. Figyelmesen legyetek itt, akik tudtok *énekelni és zsoltározni szívetekben az*

[1]Ef 5,19.

Úrnak, hálát adván, mindig mindenért;[1] és dicsérjétek az Istent – ez ugyanis az *alleluja*.

Ezek a napok is mulandók, a következők is elmúlnak, és azt a napot jelzik, amely nem jön és megy, mert nem előzi meg a tegnap, hogy végre jöjjön, és nem sürgeti a holnap, hogy végre múljon el. Amikor majd eljutunk ehhez a naphoz, hozzákapcsolódva mi sem fogunk elmúlni, és ahogy egy helyen Istennek énekeljük: *Boldogok, akik a te házadban laknak, örökkön örökké dicsérnek téged;*[2] ez lesz a nyugalomban lévők teendője, ez a pihenők dolga, ez a tétlenek tevékenysége, ez a biztonságban lévők gondja.

Miként ugyanis ezek a napok kedves vidámsággal követik a nagyböjt elmúlt napjait, amelyek az Úr testi föltámadása előtt a jelen élet keservét jelenítik meg, úgy az a nap, mely a föltámadás után adatik az Úr teljes testének, azaz a szent Egyháznak, a jelen élet minden baját és fájdalmát kizárva örök boldogsággal érkezik.

Ez az élet azonban önmegtartóztatást követel tőlünk, hogy fáradalmak és küzdelmek terhétől sóhajtozva, és égi hajlékunk után vágyakozva,[3] féken tartsuk a világi élvezeteket; és a negyvenes szám utal erre, ahány napot Mózes is, Illés is, és maga az Úr is böjtölt.[4]

Parancsot kapunk ugyanis a Törvényből és a Prófétáktól, és magából az evangéliumból (ami mellett tanúskodnak a Törvény és a Próféták, ezért ragyogott [a színeváltozáskor] a hegyen kettőjük között az Üdvözítő[5]), hogy a világ minden bűnös vágyát, melyeknek foglyai megfeledkeznek Istenről, mértéktartó böjttel fékezzük meg; miközben a Törvény tökéletes tízparancsolatát, mint egy tízhúrú pszaltériumot, evilág mind a négy részén, azaz az egész földkerekségen hirdetik, hogy a 10 és a 4 szorzata kiadja a negyvenes számot.

Az Úr föltámadása utáni ötvenes szám, az ötven nap, amikor alleluját énekelünk, nem az elmúlást és valamilyen időnek a végét, hanem azt a boldog örökkévalóságot jelzi. Mert a 40-hez hozzáadott 10 a jelen életben dolgozó hívők azon jutalma, melyet családfő az elsőknek és az utolsóknak egyformán készített. Hallgassuk tehát Isten népének isteni dicsérettel teljes szívét. Ebben a zsoltárban valami boldogan ujjongó ujjongást szólaltat meg, és előképként mintázza az Istent szívből szerető népet, tudniillik Krisztus testét, amely megszabadult minden rossztól.

---

[1] Ef 5,20.
[2] Zsolt 83,5.
[3] Vö. 2Kor 5,2.
[4] Vö. Kiv 34,28; 1Kir 19,8; Mt 4,2.
[5] Mt 17,3.

Isten azt akarja, hogy az ember ne vétkezzék, de kész megkönyörülni a bűnösön

2. [1–2. v.] *Vallomást teszek neked, Uram, teljes szívemben.* – A vallomás nem mindig bűnök megvallása, hanem Isten dicséretét is kifejezi az áhítatos megvallás. Az bánkódik, ez örül; az megmutatja a sebet az orvosnak, ez hálát ad a gyógyulásért. Ez a vallomás nem csak a minden rossztól való szabadulást, hanem az összes rosszakaróktól való elkülönülést is jelenti. Ezért lássuk, hol tesz vallomást az Úrnak teljes szívében: *az igazak tanácsában és gyülekezetében*.

Úgy hiszem, hogy azok körében, akik 12 trónon fognak ülni, és ítélni fognak Izrael 12 törzse felett.[1] Közöttük már egyetlen gonosz sincs, semmiféle Júdás lopásait nem tűrik meg, semmiféle Simon mágus nem keresztelkedik, aki úgy gondolta, hogy a Lélek eladó, ezért meg akarta venni;[2] semmiféle Alexander rézműves nem teszi a maga rosszaságait,[3] senki nem lopakodik be bárányбőrbe bújva hamis testvérként, akik között az Egyháznak most jajgatnia kell, akiket az összes igazak összegyűjtésekor ki fognak zárni.

Ezek az *Úr nagy cselekedetei, tökéletesek az Ő akarata szerint*, mely szerint az irgalom egy vallomástévőt sem hagy el, és senki gonoszsága sem marad büntetlenül, hiszen még a fiait is megostorozza, akiket befogad.[4] De *ha az igaz is alig üdvözül, hova lesz a bűnös és a rossz?*[5]

Válasszon magának az ember bármit, Isten művei nem úgy vannak megalkotva, hogy a szabad akarattal alkotott teremtmény a Teremtő akarata fölé kerekedhetne, még ha akarata ellen cselekszik is. Isten nem akarja, hogy vétkezz, hiszen tiltja, ám ha vétkeztél, ne gondold, hogy az ember megtette azt, amit ő akart, és valami olyan történt, amit Isten nem akart. Amint ugyanis Isten akarja, hogy az ember ne vétkezzék, úgy akar könyörülni a bűnösön, hogy megtérjen és éljen; végül úgy akarja büntetni a bűnben megátalkodottat, hogy a makacs bűnös el ne kerülje az igazságosság hatalmát. Tehát bármit választasz, a Mindenható mindenképp teljesíti rád vonatkozó akaratát. Mert *nagyok az Úrnak cselekedetei, tökéletesek az Ő akarata szerint.*

A bűnös megigazulását semmiféle jócselekedete nem előzi meg

[1]Vö. Mt 19,28.
[2]Vö. ApCsel 8,13. 18–19.
[3]Vö. 2Tim 4,14.
[4]Vö. Zsid 12,6.
[5]1Pét 4,18.

3. [3. v.] *Vallomás és nagyszerűség az Ő műve*. – Van-e nagyszerűbb, mint megigazulttá tenni a bűnöst? De talán az ember tette megelőzi Isten e nagyszerűségét azzal, hogy a bűnvallomása kiérdemli a megigazulást. Ugyanis a vámos megigazultabban tért haza a templomból, mint a farizeus, mert *a szemét se merte az égre emelni, hanem a mellét verte, mondván: Isten, kegyelmezz nekem bűnösnek.*[1]

Ez az Úr nagyszerű műve, a bűnös megigazulása, mert *aki magát megalázza, az fölmagasztaltatik, és aki magát fölmagasztalja, megaláztatik.*[2] Ez az Úr nagyszerű műve, mert *akinek sokat bocsátanak meg, az nagyon szeret.*[3] Ez az Úr nagyszerű műve, mert *ahol eláradt a bűn, ott túláradt a kegyelem.*[4]

De talán a cselekedetekből? *Nem tetteiteknek köszönhetitek* – mondja –, *hogy senki se dicsekedhessék. Az ő alkotása vagyunk: Krisztus Jézusban jótettekre teremtett minket.*[5] Jótettet ugyanis az ember csak azután tud cselekedni, ha már megigazult; aki *hitt abban, aki a bűnöst igazzá teszi,*[6] a hittel kezdi, hogy a jótettek ne érdemszerzően megelőzzék, hanem kövessék azt amit [a hittel] megkapott.

Honnan tehát ez a vallomás? Mert [a bűnvallomás] nem a megigazultság cselekedete, hanem a bűn megtagadása; de bárhogy is áll a dolog, ember, [megigazultan] ne magaddal dicsekedjél, *hogy aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék.*[7] *Mert mid van, amit nem úgy kaptál?*[8] Tehát nem csak az nagyszerű, amivel megigazul a bűnös, hanem *a vallomás* is, *és a nagyszerűség* is az *Ő műve*. Mit mondunk tehát? Mert *akin akar, megkönyörül, és akit akar, megkeményít; vajon rosszaság van Istennél? Nem!* [9] Mert *az Ő igazságossága megmarad örökkön örökké. Te pedig* ebből a világból való *ember, ki vagy, hogy feleselsz Istennel?*

4. [4–5. v.] *Emlékezetet szerzett csodatetteinek* – ezt megalázva, azt fölmagasztalva. *Emlékezetet szerzett csodatetteinek* – megfelelően tartogatva a szokatlan csodajeleket, melyekre az újdonságra figyelő emberi gyöngeség emlékszik, jóllehet mindennapos csodái nagyobbak. Szerte a földön oly sok fát teremt, és senki nem csodálkozik; szóval kiszárított egyet, és elámultak a

[1]Lk 18,13.
[2]Lk 18,14.
[3]Vö. Lk 7,42–48.
[4]Róm 5,20.
[5]Ef 2,9–10.
[6]Róm 4,5.
[7]1Kor 1,31.
[8]1Kor 4,7.
[9]Róm 9,14.20.

halandó szívek,[1] de *emlékezetet szerzett csodatetteinek.* Ugyanis az a csoda marad meg leginkább a figyelmes szívekben, amelyet a megszokottság nem halványít el.

Isten ingyen adta az égből az élő és éltető kenyeret

5. Mi haszna volt a csodáknak, ha nem a félelem? De mi haszna lett volna a félelemnek, ha a*z irgalmas és könyörületes Úr nem adott volna eledelt az Őt félőknek;* olyan eledelt, amely nem romlik meg, kenyeret, mely az égből szállt alá,[2] amelyet mindenféle érdem nélkül adott. Krisztus ugyanis a bűnösökért halt meg.[3] Ilyen kenyeret senki más nem adhatott, csak *az irgalmas és könyörületes Úr.* Ha ekkora ajándékot adott ennek az életnek, ha a testté lett igét kapta az igazzá teendő bűnös, mit fog kapni az eljövendő világban a megdicsőült ember? *Mert megemlékezik majd örökké az Ő szövetségéről.* És nem adott oda még mindent, aki zálogot adott.

A nemzetek meghívásáról és csodálatos életéről Isten Egyházában

6. [6–9. v.] *Cselekedeteinek erősségét hirdeti majd az Ő népének.* – Ne szomorkodjanak a szent izraeliták, akik elhagyták mindenüket és követték Őt; ne szomorkodjanak, mondván: *Akkor ki üdvözülhet? Mert könnyebben bemegy a teve a tű fokán, mint a gazdag Isten országába.* [4] Hirdette ugyanis nekik cselekedeteinek erősségét, mert *ami nehéz az embereknek, az Istennek könnyű.*[5] *Hogy nekik adja a nemzetek örökségét.* Elérkezett ugyanis a nemzetekhez is, és megparancsolta evilág gazdagjainak, hogy ne gőgösen gondolkodjanak, ne is a bizonytalan gazdagságban reméljenek, hanem az élő Istenben,[6] akinek könnyű az, ami nehéz az embereknek. Így ugyanis sokan meghívást kaptak, így foglalta el a nemzetek örökségét, így történt, hogy sokan azok is, akik nem hagyták el mindenüket ebben az életben, hogy kövessék Őt, még az életüket is megvetették nevének megvallásáért; és mint tevék, megalázva magukat az üldözés terhének viselésére, bementek a tű fokán át, elszenvedve a szorongatásokat. Ő művelte ezeket, akinél minden lehetséges.

7. *Kezeinek művei igazság és ítélet.* – Őrizzék az igazságot azok, akik fölött itt ítéletet mondanak. Itt ítélkeznek a mártírok fölött, és olyan ítéletre vezetik őket, amelyen ők nem csak azok fölött fognak ítélni, akik őket elítélték, hanem még

---

[1] Vö. Mt 21,19–20.
[2] Vö. Jn 6,27. 51.
[3] Vö. Róm 5,6.
[4] Mt 19,24.
[5] Mt 19,26.
[6] Vö. 1Tim 6,17.

az angyalok fölött is,[1] akikkel küzdöttek akkor is, amikor úgy tűnt, hogy emberek mondanak fölöttük ítéletet. Ne szakítson el Krisztustól háborgatás, szorongatás, éhség, ruhátlanság, kard.[2]

Ugyanis *hűségesek mind az Ő parancsai,* nem csak megadja, amit ígért. De amit ígért, azt nem itt kell várni, nem itt kell remélni, hanem *szilárdan állnak minden időkre, és igazságban és méltányosságban hajtja végre őket.* Ezért méltó és igazságos, hogy itt fáradozzon, ott megnyugodjon, mert *megváltást küldött az Ő népének.* De mitől történik a megváltás, ha nem e vándorlás fogságából? Tehát ne számítsunk nyugalomra, csak a mennyei hazában.

Isten ígéreteire ügyelve viseljük az élet nehézségeit

8. Isten megadta ugyan a testi izraelitáknak a földi Jeruzsálemet, *amely fiaival együtt szolgál;* [3] de ez a régi emberhez tartozó Ószövetség. Akik pedig ebben megértették az előképet, már akkor az Újszövetség örökösei lettek, mert *az odafönt lévő Jeruzsálem szabad, és ez a mi anyánk,*[4] az örök Jeruzsálem a mennyben.

Azzal a régivel valójában az nyert bizonyítást, hogy mulandókat ígért: *megparancsolta örökre az ő szövetségét.* De melyiket, ha nem az újat? Amelynek ha örököse akarsz lenni, ne csapd be magad, és ne testileg tejjel és mézzel folyó földre gondolj, nem jó fekvésű birtokra, nem szép gyümölcsös kertekre, ne ilyenek elnyerésén gondolkozzál, amelyeket itt a kapzsi szem szokott megkívánni. Mivel ugyanis minden rossz gyökere a *sóvárgás,*[5] ki kell oltani, hogy itt megszűnjön, nem elodázni kell, hogy majd beteljesedjék. Először menekülj a büntetéstől, kerüld el a poklot; mielőtt az ígérő Istenre vágyódsz, óvakodj a fenyegetőtől. Mert *szent és rettenetes az ő neve.*

A félelemből a bölcsesség felé haladva tisztán és állhatatosan öleljük át az igazságot

9. [10. v.] Evilág minden gyönyörűsége helyett, melyeket tapasztaltál, vagy gondolkodván növelni és sokasítani tudsz, a halhatatlan gyönyörűségek anyjára, a bölcsességre vágyódj, de a *bölcsesség kezdete az Úr félelme*. Gyönyörködtetni fog, és kétségtelenül az igazság tiszta és örökkétartó öleléseivel fog gyönyörködtetni, de mielőtt a jutalmat kéred, le kell rónod a tartozásaidat.

---

[1] Vö. 1Kor 6,3.
[2] Vö. Róm 8,35
[3] Gal 4,25.
[4] Gal 4,26.
[5] Vö. 1Tim 6,10.

A bölcsesség kezdete az Úr félelme. Jó a gondolkodás, ki tagadja ezt? De gondolkodni és nem cselekedni veszedelmes dolog. Tehát *jól gondolkodnak mindazok, akik eszerint cselekednek,* és nem gőgösködnek. Ugyanis akinek félelme a bölcsesség kezdete, annak *dicsérete megmarad örökkön örökké.* És ez lesz a jutalom, ez a cél, ez az örök megálló és szék. Itt találhatók a hűséges parancsolatok, amelyek szilárdan állnak mindörökké; ez az Újszövetség örökre megparancsolt öröksége. *Egyet kértem az Úrtól, azért könyörgök, hogy az Úr házában lakhassam életemnek minden napján.* [1] Mert boldogok, akik *az Úr házában laknak, örökkön örökké dicsérni fogják Őt,* [2] mert *az ő dicsérete megmarad örökkön örökké.*

[1] Zsolt 26,4.
[2] Zsolt 83,5.

SZÁZTIZENEGYEDIK ZSOLTÁR (112.)
Elmondta Hippóban 414-ben húsvéti időben
60 éves, 23 éves pap, 19 éves püspök

1Alleluja.
Boldog az a férfi, aki az Urat féli,
az ő parancsolatait igen kedveli.
2Hatalmas lesz a földön az magva,
az igazak nemzetsége megáldatik.
3Dicsőség és gazdagság az ő házában,
és az ő igazságossága megmarad örökkön örökké.
4Világosság lett a sötétségben az egyenes szívűeknek.
Irgalmas és könyörületes és igazságos az Úr Isten.
5Édes ember, aki könyörül és kölcsönöz,
elrendezi a beszédeit az ítéletben,
6mert nem fog meginogni örökké.
Örök emlékezetben lesz az igaz,
7nem fog félni a rossz hírhallástól.
Kész az ő szíve reménykedni az Úrban,
8erős az ő szíve, nem fog meginogni,
mígnem látni fog ellenségei fölött.
9Osztogatott, adakozott a szegényeknek;
az ő igazságossága megmarad mindörökké,
fölemeltetik a szarva dicsőségben.
10A bűnös látni fogja ezt és harag fogja el,
fogait csikorgatja és emészti magát.
A bűnösök kívánsága semmivé lesz.

A templom újjáépítése lelkileg értendő

1. [1. v.] Úgy hiszem, testvérek, ennek a zsoltárnak a címére fölfigyeltetek és megjegyeztétek. A cím így szól: *Aggeus és Zakariás visszatérése.* Ez a két próféta még nem élt, amikor ezeket énekelték. Ugyanis Dávid kora és Izrael népe Babiloni számkivetése között tizennégy nemzedéket számlálnak, amint a Szentírás, legfőképpen Máté evangélista tanúsítja.[1]

[1]Mt 1,17.

A lerombolt templom helyreállítását Szent Jeremiás próféciája szerint a számkivetéstől számított hetven év elteltével várták; [1] Dárius babiloni király idejében telt be Szentlélekkel ez a két próféta, Aggeus és Zakariás, és röviddel egymás után abban az évben kezdtek prófétálni, amelyben a templom jóval előbb megjövendölt újjáépítése elkezdődött.[2]

De ha valaki szívének szemét a testi cselekményekre függeszti, és azokból nem terjed ki a lelki megértés kegyelmére, gondolatával a templom kövei között lakik, melyekből az emberi kézzel épített látható épület emelkedik; és nem lesz belőle ahhoz a templomhoz megfelelő élő kő, melyet az Úr először a tulajdon testében jelzett, amikor mondta: *Bontsátok le ezt a templomot és harmadnapra fölépítem azt.* [3]

Az Úr tágabb értelemben vett teste maga a Szent Egyház, melynek fője fölment a mennybe, aki leginkább élő kő, szegletkő, melyről Szent Péter mondja: *Akihez járultatok, az élő kőhöz, amelyet – bár az emberek elvetettek – Isten kiválasztott és megbecsült, és magatok is, mint élő kövek, épüljetek lelki házzá, szent papsággá, hogy Istennek tetsző lelki áldozatokat ajánljatok fel Jézus Krisztus által. Ezért van benne az Írásban: Lám, kiválasztott, becses szegletkövet rakok le Sionban. Aki hisz benne, az nem vall szégyent.* [4]

Tehát ahhoz, hogy valaki ebbe az épületbe megfelelő élő kővé válhasson, lelkileg kell értenie a templom újjáépítését az Ádámban történt régi romlásból; az új nép helyreállítását az új és mennyei ember mintája szerint, hogy miként hordoztuk a földi ember képmását, hordozzuk azét is, aki az égből való,[5] ami által a jelen világ korszakai után, melyeket a hetven év titokzatosan tökéletes száma jelez, és mintegy hosszantartó vándorlás fogsága után nem romlandó épületté épülünk, hanem az örökkévaló halhatatlansággal szilárdulunk meg. Mégpedig lelki Jeruzsálemmé, amelyről ne gondoljátok, hogy inkább a zsidóké, mint a tiétek. Amint ugyanis az Apostol mondja: *Ezért már nem vagytok idegenek és jövevények, hanem a szentek polgártársai és Isten családjának tagjai. Apostolokra és prófétákra alapozott épület vagytok, és a szegletkő maga Krisztus Jézus. Ő tartja össze az egész épületet, belőle nő ki az Úr szent temploma. Ti is benne épültök egybe a Lélek közreműködésével az Isten hajlékává.*[6]

Ez Isten temploma, amelyhez hozzátartozik Aggeus és Zakariás prófétálásának misztériuma; amelyről ismét ugyanaz az Apostol mondja: *Isten temploma*

---

[1]Vö. Lkr 25,12; 29,10.
[2]Vö. Ezd 1,5; Agg 1; Zak 1.
[3]Jn 2,19.
[4]1Pét 2,4–6.
[5]Vö. 1Kor 15,49.
[6]Ef 2,19–22.

ugyanis szent, és ti vagytok az.[1] Mindaz tehát, aki ehhez az építéshez és a szent és szilárd épület reményéhez evilág omladozó romjaiból mint élő kő megtér, érti a zsoltár címét, megérti Aggeus és Zakariás visszatérését. Énekelje tehát a következőket, nem annyira nyelvvel, mint inkább élettel. Az elkészült épület ugyanis annak a bölcsességnek elmondhatatlan békéje lesz, amelynek kezdete az Úr félelme;[2] Tehát azzal kezdi, amit ez a megtérés épít.

Isten Törvényében mindig előbbre kell haladni

2. [1. v.] *Boldog az a férfi, aki az Urat féli, az ő parancsolatait igen kedveli.* – Isten, aki egyedül ítél igazmondóan és irgalmasan, látja, hogy ez a férfi mennyire jutott az Ő parancsaiban, mert *próbatét az emberi élet a földön,*[3] amint Szent Jób mondja. Ismét csak írva van: *Mert a test, mely megromlik, elnehezíti a lelket, és a földi lakás elnyomja a sokat gondolkodó elmét.*[4] Az Úr az, aki megítél bennünket; *nem szabad ítélkeznünk időnap előtt, míg el nem jön az Úr, Ő majd megvilágítja a sötétség titkait, és földeríti a szívek szándékait, akkor majd mindenki megkapja az elismerést az Istentől.*[5] Ő tehát látja, hogy ki-ki mennyire jutott az Ő parancsolataiban, melyekben nagyon előre jut az, aki megszerette az építés békéjét; és már nem kell kétségbeesnie, mert *az ő parancsolatait igen kedveli,* és *békesség a földön a jó akaratú embereknek.*[6]

A jövő aratásának vetőmagja az irgalmasság cselekedetei

3. [2–3. v.] Ezért *hatalmas lesz a földön az magva, az igazak nemzetsége megáldatik. Dicsőség és gazdagság az ő házában, és az ő igazságossága megmarad örökkön örökké.* – Az Apostol a tanúja annak, hogy az eljövendő aratás magva az irgalmasság cselekedetei, mert ezt mondja: *Ne fáradjunk bele tenni a jót, mert a maga idejében aratni is fogunk;*[7] és ismét mondja: *aki szűkmarkúan vet, szűkösen is arat.*[8]

Mi többet vett meg, mint a mennyek országát, nem csak Zakeus a vagyona feléért,[9] hanem az özvegy is a maga két filléréért,[10] és mindkettő ugyanazt

[1]1Kor 3,17.
[2]Vö. Péld 1,7.
[3]Jób 7,1.
[4]Bölcs 9,15.
[5]Vö. 1Kor 4,4–5.
[6]Vö. Lk 2,14.
[7]Gal 6,9.
[8]2Kor 9,6.
[9]Vö. Lk 19,8.
[10]Vö. Mk 12,42.

birtokolja. Mi többet nyert, mint a mennyek országát a gazdag kincse és a szegény pohár friss vize?

Vannak azonban, akik megteszik ugyanezeket földi javakra vágyódva, itt remélve jutalmat az Úrtól, vagy tetszeni akarván az embereknek, de: *az igazak nemzetsége megáldatik,* azaz azoknak a cselekedetei, akiknek a java Izrael Istene, akik egyenes szívűek. Az egyenesszívűség pedig nem áll ellen a jobbító Atyának, és hisz az ígérettévőnek. Nem azoknak a szíve, akiknek megindul a lábuk, megbotlanak és elesnek – ahogyan egy másik zsoltárban énekeljük –, miközben a bűnösök békéjét látva irigykednek a bűnösökre, és úgy gondolják, elvesztek a tetteik, mert nem kapnak értük mulandó jutalmat.[1]

Ez a férfi azonban, aki féli az Urat, és az egyenes szív megtérésével alkalmassá válik arra, hogy Isten szent temploma legyen, nem keres az emberektől dicsőítést, sem földi gazdagságra nem vágyik, és mégis: *dicsőség és gazdagság az ő házában.* Az ő háza ugyanis a szíve, ahol miközben Isten dicséri őt, gazdagabban lakik az örök élet reményével, mint hízelgő emberek, márványozott falak és kazettás mennyezetek között az örök halál félelmével. *Az ő igazságossága* ugyanis *megmarad örökkön örökké,* ez az ő dicsősége, ez az ő gazdagsága. Annak bíbora és patyolata és pompás lakomái, ha vannak is, elmúlnak, és amikor a végéhez ér, egy csepp vízre sóvárogva kiált a lángok közül.[2]

A jótékonyságnak két fő feladata van

4. [4–9. v.] *Világosság lett a sötétségben az egyenes szívűeknek.* – Az igazak helyesen irányítják szívüket Istenük felé, helyesen járnak Istenükkel azáltal, hogy az Ő akaratát a sajátjuk elé helyezik, és egyáltalán nem bíznak gőgösen a saját akaratukban. Megemlékeznek arról, hogy egykor sötétség voltak, most azonban világosság az Úrban.[3] *Irgalmas és könyörületes és igazságos az Úr Isten.* Megörvendeztet, hogy *irgalmas és könyörületes,* de talán megriaszt, hogy *igazságos*. Semmi kétségbeesés ne riasszon, te *boldog férfi, aki féled az Urat, és az Ő parancsolatait igen kedveled;* légy *édes, könyörülj és kölcsönözz.* Az Úr Isten ugyanis úgy igazságos, hogy irgalmasság nélkül tart ítéletet afölött, aki nem cselekedett irgalmasságot;[4] de *édes ember, aki könyörül és kölcsönöz,* Isten Isten nem veti ki a szájából, mint valami keserű dolgot.

Bocsássatok meg, mondja, *és megbocsáttatik nektek, adjatok és adatik nektek.*[5] Azzal, amit megbocsátasz, hogy megbocsássanak neked, könyörülsz; azzal, amit

[1]Vö. Zsolt 72,1–14.
[2]Vö. Lk 16,19–24.
[3]Vö. Ef 5,8.
[4]Vö. Jak 2,13.
[5]Lk 6,37–38.

adsz, hogy adassék neked, kölcsönzöl. Jóllehet általános fogalomként mindent irgalmasságnak nevezünk, amivel segítünk egy rászorulón, de más az, amikor nem költesz pénzt, sem testi fáradságodba nem kerül, hanem elfelejted azt, amit valaki vétett ellened, és ezzel ingyen megszerzed a bűnök bocsánatát.

Úgy gondolom, a jótékonyságnak e két esetét – tudniillik a bűnök elfelejtését és az adományozást, ahogyan az evangéliumban hallottuk: *bocsássatok meg, és megbocsáttatik nektek, adjatok és adatik nektek* – meg kell különböztetnünk ebben a versben: *Édes ember, aki könyörül és kölcsönöz.* Ne legyünk restek erre, testvérek. Dicsőséget keres az, aki bosszút akar állni, de figyeld csak, mi van megírva: *Aki legyőzi a haragot, jobb, mint aki elfoglal egy várost.*[1] Gazdagságot keres, aki nem akar adni a szegényeknek, de figyeld csak, mi van megírva: *Kincsed lesz a mennyben.*[2] Tehát nem leszel dicstelen, ha megbocsátasz, mert a harag legyőzésével nagyobb dicséretet érdemlő győztes leszel; nem szegényedsz el az adakozással, mert a mennyei kincs birtoklása biztonságosabb. Ez a vers született az előzőből: *Dicsőség és gazdagság az ő házában.*

5. Aki tehát ezeket teszi, *elrendezi a beszédeit az ítéletben.* Maguk a tettek azok a beszédek, melyek megvédenek az ítéletben, mely számára nem lesz irgalom nélküli, mivel ő maga is tette az irgalmasságot. *Mert nem fog meginogni örökké az,* aki jobb felől állva fogja hallani: *Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől,*[3] és semmi másról nem esik szó, csak az irgalmasság cselekedeteiről. Tehát ezt fogja hallani: *Gyertek, Atyám áldottai, mert az igazak nemzetsége megáldatik.*[4] Így: *Örök emlékezetben lesz az igaz, nem fog félni a rossz hírhallástól.* Amit hallani fog, hogy mondják a bal felől állóknak: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*

Az élet terheit türelemmel kell viselni

6. Így tehát aki itt nem a magáét keresi, hanem azt, ami Jézus Krisztusé, a terheket nagyon türelmesen viseli, az ígéreteket bizalommal várja: *Kész az ő szíve reménykedni az Úrban.* Semmiféle kísértés nem töri össze: *erős az ő szíve, nem fog meginogni, mígnem látni fog ellenségei fölött.* Ellenségei itt akartak jókat látni, és amikor láthatatlan dolgokat ígértek nekik, ezt mondták: *Ki mutat nekünk jókat?*[5] Erősödjék meg tehát a szívünk, és ne inogjunk meg mindaddig, amíg le nem nézhetünk ellenségeinkre. Ők ugyanis az emberek javait akarják

[1] Péld 16,32.
[2] Mt 19,21.
[3] Mt 25,34. 41.
[4] Zsolt 112,2.
[5] Zsolt 4,6.

látni a halandók földjén, mi pedig hisszük, hogy meglátjuk az Úrnak javait az élők földjén.[1]

7. De nagy dolog erős szívűnek lenni, és meg nem inogni, miközben örvendeznek azok, akik azt szeretik, amit látnak és csúfolják azt, aki azt reméli, amit nem lát; és nem inog meg mindaddig, amíg ő maga is meg nem látja nem odalenn azt, amit az ellenségei, hanem odafönn, ellenségei fölött azt, amit *szem nem látott, fül nem hallott, emberi szívbe föl nem hatolt, amit Isten azoknak készített, akik szeretik Őt.*[2] Micsoda érték az, ami nem látható, és annyiért megvásárolható, amennyit ki-ki adni tudott érte! Ezért ő is *osztogatott, adakozott a szegényeknek:* nem látta és megvette, de a kincset az tartogatta az égben, aki arra méltatott minket, hogy a földön éhezett és szomjazott a szegényekben. Nem csoda tehát, ha *az ő igazságossága megmarad mindörökké,* mert az őrzi, aki a századokat teremtette. *Fölemeltetik a szarva dicsőségben* annak, akinek alázatosságát a gőgösök megvetették.

A gonoszok késői és terméketlen bánatáról

8. [10. v.] *A bűnös látni fogja ezt és harag fogja el,* tudniillik az a késői és gyümölcstelen bűnbánat. Mert haragszik-e majd jobban másra, mint önmagára, amikor ezt mondja: *Mit használt nekünk a gőg, vagy mit hozott nekünk a kérkedő gazdagság?,*[3] látva, hogy dicsőségben fölemeltetik a szarva annak, aki *osztogatott, adakozott a szegényeknek. Fogait csikorgatja és emészti magát,* mert sírás és fogcsikorgatás lesz ott. Mert nem virulni és virágozni fog, ami megtörtént volna, ha alkalmas időben tart bűnbánatot, hanem akkor bánkódik, amikor *a bűnösök kívánsága semmivé lesz,* és nincs semmiféle vigasztalás.

A bűnösök kívánsága semmivé lesz, amikor átmegy minden, mint az árnyék,[4] amikor a fű elszárad és lehull a virág. Az Úr igéje pedig, mely megmarad örökre,[5] amennyire nevetséges volt a hazug módon boldogok hiábavalóságának, hiábavalóságának, annyira ki fogja nevetni ugyanezen igazán nyomorultak vesztét.

[1] Zsolt 26,13.
[2] Vö. 1Kor 2,9.
[3] Bölcs 5,8.
[4] Vö. Bölcs 5,9.
[5] Vö. Iz 40,8

SZÁZTIZENKETTEDIK ZSOLTÁR (113.)
Elmondta Hippóban 414-ben húsvéti időben
60 éves, 23 éves pap, 19 éves püspök

1Alleluja.
Dicsérjétek, gyermekek az Urat,
dicsérjétek az Úr nevét.
2Legyen áldott az Úr neve,
mostantól fogva mindörökké.
3Napkelettől fogva napnyugatig,
dicsérjétek az Úr nevét.
4Fölséges az Úr minden nemzetek fölött,
és fölötte áll az egeknek az ő dicsősége.
5Ki olyan, mint a mi Urunk, Istenünk,
aki a magasságban lakozik,
6és letekint az alázatosakra a mennyben és a földön.
7Ki fölemeli a földről a szűkölködőt,
és a sárból kiragadja a szegényt.
8Hogy helyet adjon neki a fejedelmek között,
az Ő népének fejedelmei között.
9Aki a házban lakást ad a magtalannak,
mint fiakon örvendező anyának

Gyermekké kell válnia annak, aki be akar jutni Isten országába

1. [1–3. v.] Tudjátok, testvérek, és nagyon gyakran hallottátok, hogy az Úr ezt mondja az evangéliumban: *engedjétek hozzám jönni a kisdedeket, mert ilyeneké a mennyek országa;* és ismét: *aki nem úgy fogadja Isten országát, mint egy kisgyermek, nem megy be oda;*[1] és a mi Urunk sok más helyen, hogy a régi ember gőgjét az alázatosság különleges példájával alázatra tanítsa, a kisgyermeket állítja vele szembe.

Ezért, szeretteim, amikor halljátok, hogy ezt éneklik a zsoltárokban: *Dicsérjétek, gyermekek az Urat,* ne gondoljátok. hogy ez a buzdítás rátok nem vonatkozik, mert már túl vagytok a test gyermekkorán, és vagy a fiatalságban virultok, vagy tisztes öregkorban megőszültetek; mert az Apostol nektek mondja: *Testvérek, értelem dolgában ne legyetek gyerekek. Csak a gonoszság terén maradjatok*

[1]Mk 10,15.

kiskorúak, gondolkodásotokban azonban legyetek felnőttek.[1] Mi a legnagyobb gonoszság, ha nem a gőg? Ez ugyanis az üres nagyságban bízva lehetetlenné teszi, hogy az ember a keskeny úton járjon, és a szűk kapun át menjen be;[2] a kisgyermek azonban könnyen átmegy a szűk résen, ezért senki másként nem mehet be a mennyek országába, csak mint kisgyermek.

Van-e a gőg rosszaságánál rosszabb, mely még Istennek se akar engedelmeskedni? Mert írva van: *az emberi gőg kezdete az Istentől való elpártolás*.[3] Ezt az isteni parancsolatok ellen dagadó nyakkal szembeszegülő és az Úr édes igájának ellenálló gőgöt vessétek le magatokról, törjétek össze, morzsoljátok szét és semmisítsétek meg, és *dicsérjétek, gyermekek az Urat, dicsérjétek az Úr nevét.*

Miután a gőgöt leterítették és kihunyt, a kisgyermekek és csecsemők szájából hangzik a dicséret; elnyomása és eltörlése után, *aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék.*[4] Ezeket nem éneklik azok, akik nagynak vélik magukat; ezeket nem éneklik azok, akik megismerték ugyan Istent, de nem dicsőítették, mint Istent, és nem adtak neki hálát; ezek önmagukat dicsérik, nem Istent, mert nem kisgyermekek. Inkább a saját nevüket akarják hirdetni, és nem dicsérik az Úr nevét mégsem dicsőítették Istenként, *Nem adtak neki hálát, hanem belevesztek okoskodásaikba és érteni nem akaró szívük elhomályosult. Kérkedtek bölcsességükkel és oktalanná váltak;*[5] azt akarták, hogy a hírnevük nagyon széles körben és hosszasan elterjedjen, miközben ők maguk hamarosan nagyon szűk helyre fognak távozni. Istent illeti, az Urat illeti, hogy mindig és mindenütt hirdessék őt.

Tehát mindig hirdetni kell: *legyen áldott az Úr neve, mostantól fogva mindörökké.* Mindenütt hirdetni kell: *Napkelettől fogva napnyugatig, dicséretes az Úr neve.*

[1] 1Kor 14,20.
[2] Mt 7,13–14.
[3] Sir 10,14..
[4] Vö. 1Kor 1,31.
[5] Vö. Róm 1,21–22.

A gőgösök üres nagyságáról

2. Kérdezheti tőlem valaki az Urat dicsérő szent gyermekek közül, és mondhatja: „Azt mondja: *mindörökké,* és értem, hogy azt jelenti: *örökké*, de miért *mostantól fogva,* és nem ez előtt, és minden századok előtt *legyen áldott az Úr neve?”*

Válaszolok a kicsinyeknek, akik nem makacsul kérdeznek: Nektek mondja, urak és gyermekek, nektek mondja: *dicsérjétek az Úr nevét, legyen áldott az Úr neve;* áldjátok az Úr nevét *mostantól,* amikor ezt mondják nektek. Mert elkezditek a dicséretet, de vég nélkül dicsérjétek. *Mostantól fogva mindörökké,* vég nélkül dicsérjétek.

Ne mondjátok: kezdjük dicsérni az Urat, mert kisgyermekek vagyunk, de amikor majd megnövünk és nagyok leszünk, önmagunkat fogjuk dicsérni. Nem így gyermekek, nem így; ezért mondja az Úr Izaiás által: *Én vagyok; és öreg korotokig ugyanaz maradok.* [1] Mindig dicsérni kell azt, *aki van*. *Dicsérjétek, gyermekek, mostantól fogva, dicsérjétek, öregek, mindörökké.* Mert öregségtek fehéredjen ki ugyan az ősz bölcsességtől, de ne sorvadjon el a test megvénülésétől.

Vagy mivel ezen a helyen a gyermekség esetleg inkább az alázatosságot jelenti, mellyel ellentétes az üres és hazug gőgös nagyság. Mivel az Urat csak a gyermekek dicsérik, a gőgösök nem tudják Őt dicsérni, legyen gyermeki az öregségtek, és öreges a gyermekségtek; azaz bölcsességetekhez ne társuljon a gőg, se alázatosságotok ne legyen bölcsesség nélküli, hogy dicsérhessétek az Urat *mostantól fogva mindörökké.* Bárhova elterjed a szent gyermekekben Krisztus Egyháza, *dicsérjétek az Úr nevét*, mert ezt jelenti az, hogy *napkelettől fogva napnyugatig dicsérjétek az Úr nevét.*

3. [4. v.] *Fölséges az Úr minden nemzetek fölött.* A nemzetek emberek, csoda-e, ha az emberek fölött *fölséges az Úr?* Ők, amikor fölöttük lévőket tisztelnek, szemükkel látják az égen ragyogni a Napot, a Holdat és a csillagokat, és a teremtménynek szolgálva elhagyják a Teremtőt. De nem csak *fölséges az Úr minden nemzetek fölött,* hanem *fölötte áll az egeknek az ő dicsősége.* Az egek fölötti egek fogadják be Őt, és az alázatosak maguk mellett tudják, azok, akik testben az ég alatt élnek, de nem tisztelik helyette az eget.

Isten trónja a megalázkodó ember szíve

4. [5–6. v.] *Ki olyan, mint a mi Urunk, Istenünk, aki a magasságban lakozik,* és letekint az alázatosakra? Gondolhatná valaki, hogy a magas egekben lakik,

[1] Iz 46,4.

ahonnan letekint az alázatos földiekre, de: *letekint az alázatosakra a mennyben és a földön.*

Kikben lakik tehát a magasságban, ahonnan *letekinthet az alázatosakra a mennyben és a földön?* Vagy akikben a magasságban lakozik, azokra is, mint alázatosakra tekint le? – Úgy magasztalja föl az alázatosakat, hogy nem teszi őket gőgösökké. Tehát olyanokban is lakik, akiket fölmagasztal, és a maga egévé, azaz a trónusává teszi őket, mégse válnak gőgösökké, hanem látja, hogy mindig alávetik magukat, ezért az égben is az alázatosakra tekint le, akikben a magasságban lakozik. A Lélek ugyanis Izaiás által így beszél: *Ezeket mondja a magasságban lakozó Magasságbeli, örökkévaló az Ő a neve, Magasságos Úr, akinek a szentekben van a nyugalma.*[1] Magyarázza, mit jelent a *magasságban lakozó;* bővebben kifejtve mondja: *a szentekben van a nyugalma.*

De kik a szentek, ha nem az alázatosak, akik gyermekként dicsérik az Urat? Ezért fűzi hozzá: *és a kislelkűeknek nagylelkűséget adok, és életet adok az alázatos szívűeknek.* Akikben mint szentekben nyugalma van, azoknak mint kislelkűeknek nagylelkűséget ad. Nagylelkűséget adva ugyancsak fölmagasztalja azokat, akikben nyugodván a magasságban lakozik. De mivel a kislelkűeknek adja a nagylelkűséget, ugyanazokra a fölmagasztaltakra, akikben lakik, mint alázatosakra tekint le. De *az alázatosakra tekint le a mennyben és a földön.*

Kik az alázatosak, akikre Isten letekint a mennyben és a földön?

5. Bennünket is arra késztet, hogy kérdezzük: Vajon azonosak az égben és a földön lévők; vagy mások az égben és mások a földön lévő alázatosak, akikre letekint mi Urunk Istenünk? Ha ugyanis azonosak, úgy látom, ezt kell értenem az Apostol szavában: *Igaz ugyan, hogy testben élünk, de harcunkat nem a test szerint vívjuk, mert harci fegyvereink nem földiek, hanem isteni eredetűek.*[2] Honnan van tehát az erejük, ha nem onnan, hogy lelkiek? Mivel tehát az Apostol testben él és lelkileg katonáskodik, nem csoda, hogy alázatosságára letekintenek az égben is a szellem szabadsága, és a földön is a test szolgasága miatt. Egy másik helyen ugyanis ezt mondja: *A mi gondolkodásunk azonban a mennyben van;*[3] és ugyanő mondja: *Szeretnék elköltözni, hogy Krisztussal egyesüljek, mert ez mindennél jobb volna. De hogy értetek életben maradjak, arra nagyobb szükség van.* [4]

---

[1]Iz 57,15.
[2]2Kor 10,3–4.
[3]Fil 3,20.
[4]Fil 1,23–24.

Ezért aki érti az Apostol mennyei polgárságát, és testben maradását a földön, annak ugyanígy értenie kell, hogy a mi Urunk Istenünk a szent magasságokban lakozik, ugyanakkor az égben is letekint a megalázkodott szentekre, mert akik a reménnyel Krisztussal együtt föltámadtak az odafönn valókat ízlelik;[1] és a földön is, mert még nem oldódtak el a testi kötelékek, hogy teljes életükkel Krisztussal lehessenek.

Ha pedig a mi Urunk Istenünk más alázatosakra tekint le az égben és a földön, úgy hiszem, hogy az égben már azokra tekint le, akiket meghívott, és bennük lakik; a földön pedig azokra tekint, akiket hív, hogy bennük lakozzék. Azokat ugyanis, mert az égiekről gondolkodnak, birtokolja, ezeket pedig, mert földiekről álmodnak, ébresztgeti.

6. Mivel azonban nehéz azt állítanunk, hogy már azok is alázatosnak nevezhetők, akik még nem hajtották nyakukat az Úr édes igájába, hiszen a Szentírás a zsoltár egész szövegével arra figyelmeztet, hogy ezen a helyen az alázatosakon a szenteket értsük, van egy másik értelmezés is, melyet Szeretetreméltóságtok velem együtt gondoljon meg.

Úgy vélem, úgy gondolom, hogy az egek azokat jelentik, akik tizenkét trónon fognak ülni, és az Úrral együtt ítélni fognak;[2] a föld pedig az áldottak sokaságát jelenti, akik jobb oldalra kerültek, hogy az irgalmasság cselekedeteiért dicséretet kapva befogadják őket az örök hajlékokba azok, akiket e halandó életben a hamis mammonból megszereztek barátaiknak.[3] Nekik mondja az Apostol: *Ha lelki javakat vetettünk köztetek, nagy dolog az, hogy majd anyagi javaitokat aratjuk?*[4] Amit ezekkel a szavakkal is lehet mondani: ha mi mennyei dolgokat vetettünk el bennetek, nagy dolog, ha földi dolgaitokat aratjuk?

Tehát az égben letekint azokra, akik mennyei dolgokat vetnek, a földön pedig azokra, akik földiekkel viszonozzák, de ezek is, azok is alázatosak. Mert *az alázatosakra tekint le a mennyben és a földön.* Mert mindketten emlékeznek rá, hogy mik voltak a maguk rosszasága következtében, és mivé lettek az Úr kegyelme által. Ugyanis a Választott Edény nem csak nekik mondja: *Valaha sötétség voltatok, most azonban világosság az Úrban,* [5] *Kegyelemből részesültetek a megváltásban, a hit által, ez tehát nem a magatok érdeme, hanem Isten ajándéka. Nem tetteiteknek köszönhetitek, hogy senki se dicsekedhessék,*[6]

---

[1]Vö. Kol 3,1.
[2]Vö. Mt 19,28.
[3]Vö. Lk 16,9.
[4]1Kor 9,11.
[5]Ef 5,8.
[6]Ef 2,8. 10

hanem önmagát is következetesen hozzáérti, mondván: *Az ő alkotása vagyunk: Krisztus Jézusban jótettekre teremtett minket.*[1]

Önmagáról és azokról, akikre az égben tekintenek le, külön is mondja: *Születésünknél fogva mi is a harag gyermekei voltunk, akárcsak a többi ember.* És ismét: *Egykor mi magunk is balgák, engedetlenek és tévelygők voltunk, mindenféle szenvedély és gyönyör hatalmában tartott bennünket; gonoszságunk, irigységünk miatt utálatra méltók voltunk, és gyűlöltük egymást. Amikor azonban üdvözítő Istenünk kinyilvánította jóságát és emberszeretetét, megmentett minket. Nem azért, mert igazak voltak a tetteink, hanem irgalmasságból, és a Szentlélekben való újjászületés és megújulás fürdőjében.*[2]

Íme, az alázatosak, akire letekintenek az égben. Lelkileg ugyanis, és minden fölött ítélnek, de alázatosak, nehogy elvetésre ítéltessenek. Mit mond külön önmagáról? Nemde ugyanezeket mondja? *Én ugyanis az utolsó vagyok az apostolok közt, és arra sem méltó, hogy apostolnak hívjanak, hiszen üldöztem az Isten egyházát.*[3] *De megkönyörült rajtam, mivel hitetlenségemben tudatlanul cselekedtem.* [4]

Az előkelők ne röstelljék Isten jobbja alá alázni magukat

7. [7–9. v.] Ezután azon versek után, melyekkel a zsoltárban a Lélek ezt mondja: *Ki olyan, mint a mi Urunk, Istenünk, aki a magasságban lakozik, és letekint az alázatosakra a mennyben és a földön*, tanítani akarván bennünket, hogy miért alázatosak az égben a lelkileg már nagyok és bírói székekre méltók, mindjárt hozzáteszi: *Ki fölemeli a földről a szűkölködőt, és a sárból kiragadja a szegényt. Hogy helyet adjon néki a fejedelmek között, az Ő népének fejedelmei között.* Az előkelők ne röstelljék Isten jobbja alá alázni magukat. Az Úr vagyonának hűséges gondnoka helyet kap ugyan Isten népe fejedelmei között, tizenkét széken fog ugyan ülni, és ítélni fog az angyalok fölött, a földről azonban a *szűkölködőt* emelik föl, a szegényt pedig a *sárból ragadják ki.*

Hát nem sárból ragadták ki azt, aki különféle gyönyörűségeknek és vágyaknak szolgált? De talán amikor már ezeket mondja, nem volt szűkölködő nem volt szegény. Tehát akkor miért sóhajtozik megterhelten, arra vágyódva, hogy magára ölthesse az égből való hajlékot?[5] Miért kap arculverést, és teszi próbára a sátán angyala, és testének ösztökéje: nehogy elbízza magát?[6] Nagy ugyan

[1]Ef 2, 10
[2]Ef 2,3; Tit 3,3–5.
[3]1Kor 15,9.
[4]1Tim 1,13.
[5]Vö. 2Kor 5,2.
[6]Vö. 2Kor 12,7.

amiatt, hogy az Úr benne lakik, és övé a Lélek, aki mindent átlát, még Isten mélységét is;[1] tehát az égben van, de az égben az Úr az alázatosakra tekint le.

A hívők egész sokasága alázattal üdvözül

8. Testvérek, már hallottunk az égben lévő alázatosakról, akiket kiragadott a sárból, és helyet adott nekik a nép fejedelmei között, nem hallunk semmit azokról az alázatosakról, akikre a földön tekint le az Úr? Hiszen kevesebben vannak azok a barátok, akik ítélni fognak az Úrral, és jóval többen azok, akiket befogadnak az örök hajlékokba. Jóllehet a tisztítással elkülönített gabona a pelyvához mérten kisebb tömegnek látszik, önmagához mérve azonban sok szemből áll, mert *mert sok fia van az elhagyott asszonynak, több, mint a házasnak;* [2] több fia van annak, aki a kegyelem által az öregségben fogant, mint annak, aki a megfelelő időben a Törvény kötelékével házasodott. Én is azt mondom, hogy öregségben fogant, és Sárára gondolok, aki az egy Izsákban anyánk, az összes nemzetek által pedig a hívők anyja. Hogy Izaiás kire gondolt, nézzétek, mert mintha nem egy anyára, nem is arra gondolt, aki világra hozott valakit. És mégis mit mond neki? *Mondják majd még a füledbe, gyermektelenséged fiai: „Szűk nekem a hely, adj teret nekem, hogy lakhassak”. És mondod majd a szívedben: „Ki nemzette őket nekem? Gyermektelen voltam és nem szültem, száműzött voltam és fogoly; és ezeket ki táplálta? Íme, és magamra maradtam; és ezek hol voltak?”* [3]

Ezt arról a sokaságról mondja az Egyház, akik nem hagyták el mindenüket, hogy kövessék az Urat és tizenkét trónon üljenek, de e sokaságban mily sokan vannak, akik barátokat szereztek a hamis mammonból és az irgalmasság cselekedeteiért jobb oldalon fognak állni?

Tehát nem csak a sárból ragadott ki egyeseket, akiket népe fejedelmei közé ültet, hanem *a házban lakást ad a magtalannak, mint fiakon örvendező anyának.* Az teszi ezt, aki a *magasságban lakozik, és az alázatosakra tekint le a mennyben és a földön.* Ábrahámnak az ég csillagai számával mérhető ivadékára, az égben trónokra ültetett szentekre, kiknek száma annyi, mint a tengerparti homokszemeké, a megszámlálhatatlan irgalmas sokaságra, mely elkülöníttetett a bal oldali hullámoktól és a gonosz keserűségtől.

[1] Vö. 1Kor 2,10.
[2] Iz 54,1.
[3] Iz 49,20–21.

SZÁZTIZENHARMADIK/A ZSOLTÁR (114.)
Elmondta Hippóban 414-ben húsvéti időben 60 éves, 23 éves pap, 19 éves püspök

1Alleluja.
Amikor kijött Izrael Egyiptomból,
Jákob háza a barbár nép közül,
2Júdea lett az ő szentélye,
Izrael az ő birodalma.
3Látta a tenger és elfutott,
a Jordán vize visszafordult;
4a hegyek táncoltak, mint a kosok,
és a dombok, mint a juhok bárányai.
5Mi lelt téged, tenger, hogy elfutottál?
És téged, Jordán, hogy visszafordultál?
6Titeket, hegyek, hogy táncoltok, mint a kosok?
És halmok, mint a juhok bárányai?
7Az Úr arcától indult meg a föld,
Jákob Istenének arcától,
8aki a kősziklát álló tóvá változtatta,
és a kőszálat vizek forrásaivá.

A kinyilatkoztatás egymással összefüggő történésekkel és szavakkal történik

1. [1–6. v.] Olvassuk és nagyon jól tudjuk szeretett testvérek, amit elmondanak a Kivonulás könyvében, hogy Izrael népe, kiszabadulva az egyiptomiak gonosz uralma alól, a kettévált tenger hullámai között szárazon vonult át;[1] és hogy a Jordán folyó is, amikor az Ígéret Földjére bevonulva átkeltek rajta, amint az Úr ládáját hordozó papok lába érintette, megállt: a lefelé eső részen a víz lefolyt a tengerbe, a fölfelé eső részen falként magasodott, míg a szárazon álló papok mellett az egész nép átvonult.[2]

Mindezt tudjuk, de nem kell azt gondolnunk, hogy ebben a zsoltárban, amelyre Alleluját énekelve válaszoltunk, a Szentlélek csak annyit tesz, hogy ezekre a régi történésekre emlékezzünk, és a jövőben ne gondoljunk ilyen dolgokra.

[1]Vö. Kiv 14,22.
[2]Józs 3,15–17.

Mindez ugyanis – amint az Apostol mondja – *előkép a számunkra, a mi okulásunkra írták meg, akik a végső időkben élünk.* [1]

Amikor ugyanis halljuk a zsoltárban: *Amikor kijött Izrael Egyiptomból, Jákob háza a barbár nép közül, Júdea lett az ő szentélye, Izrael az ő birodalma. Látta a tenger és elfutott, a Jordán vize visszafordult,* ne gondoljuk, hogy régmúlt eseményeket beszél el, hanem inkább a jövendőt mondja el nekünk; mert azok a csodák, melyek abban a népben történtek, jelenvalók is, de nem jövőbeli jelentés nélkül történnek.

Tehát hogy megmutassa, hogy aki zsoltározva ezeket jövendölte ugyanazokról beszél, mint amik egykor történtek – mivel ugyanaz a Lélek művelte azokat a történéseket és ezeket az elbeszéléseket, azért, hogy amiknek majd az idő végén kell nyilvánvalóvá lenniük, azokat korábbi történések és szavak előképeivel hirdessék –, nem ugyanazokat mondta, amik akkor történtek, hanem az elmondottakból kissé másként ismertük meg a történteket; nehogy azt gondoljuk, hogy csupán a múltat idézi, hanem vegyük észre, hogy inkább jövendöl.

Előbb ugyanis nem azt olvastuk, hogy a Jordán visszafordult, hanem hogy megállt azon a ponton, ahova a felülről érkező víz összetorlódott, amikor az a nép átvonult; továbbá nem azt olvastuk, hogy a hegyek és a dombok táncoltak, amit úgy tett hozzá, hogy még meg is ismételte. Mert amikor ezt mondta: *Látta a tenger és elfutott, a Jordán vize visszafordult;* hozzáfűzte: *a hegyek táncoltak, mint a kosok, és a dombok, mint a juhok bárányai,* és ugyanezt kérdés formájában is megfogalmazta: *Mi lelt téged, tenger, hogy elfutottál? És téged, Jordán, hogy visszafordultál? Titeket, hegyek, hogy táncoltok, mint a kosok? És halmok, mint a juhok bárányai?*

Isten igaz Izraelje a keresztények népe

2. Figyeljük tehát, mire figyelmeztetnek, mert a történések is előképül szolgáltak nekünk, és a mondottak is arra buzdítanak, hogy magunkra ismerjünk. Ha ugyanis Isten kegyelmét, amely nekünk adatott, erős szívvel őrizzük, mi vagyunk az Ábrahám ivadéka Izrael; nekünk mondja az Apostol: *tehát Ábrahám ivadéka vagytok*.[2] Mert ahogyan egy másik helyen mondja: *Nem körülmetélt, hanem körülmetéletlen állapotban kapta a körülmetélés jelét Ábrahám, mint a körülmetéletlenségben nyert hitbeli megigazulás pecsétjét. Azért kapta, hogy atyja legyen minden körülmetéletlen hívőnek, és nekik is részük legyen a megigazulásban, és így atyja legyen a körülmetélteknek is. Tehát nem csupán a körülmetélteknek, hanem azoknak is, akik a még körülmetéletlen atyánk,*

[1] 1Kor 10,11.
[2] Gal 3,29.

Ábrahám hitének nyomán járnak. [1] Ugyanis nem csak a testileg körülmetélt nemzetnek lett atyjává ő, akinek ez mondatott: *Sok nemzet atyjává tettelek téged.* Ez a *sok* nem néhányat, hanem mindent jelent, amit nyíltan mond, amikor ezt mondja nekik: *és megáldatnak benned az összes nemzetek.*[2]

Tehát egy keresztény se gondolja, hogy rá nem illik az Izrael név. Azokkal ugyanis, akik a zsidók közül hittek, akik között elsősorban az apostolokat találjuk ott, a szegletkőben kerülünk kapcsolatba. Ezért mondja az Úr egy másik helyen: *más juhaim is vannak, melyek nem ebből az akolból valók, azokat is ide kell vezetnem, hogy egy nyáj legyen és egy pásztor.* [3] Tehát a keresztény nép inkább Izrael és inkább ő Jákob háza. Izrael ugyanaz, mint Jákob. A zsidóknak az a sokasága, mely a hitetlenség miatt méltán elvettetett, testi élvezetért eladta elsőszülöttségét, hogy ne Jákobhoz, hanem inkább Ézsauhoz tartozzon.[4] Tudjátok, hogy ez titokzatosan megmondatott, *mert az idősebb fog szolgálni a fiatalabbnak.*[5]

A kivonulás előképe a mi üdvösségünkben teljesedik be

3. Egyiptomot, aminek a jelentése ’Sanyargatás’, vagy ’Sanyargató’, vagy ’Elnyomó’, gyakran evilág képeként állítják elénk, amelyből lelkileg vissza kell húzódni, nehogy egy igát húzzunk a hitetlenekkel.[6] Ugyanis mindenki úgy válik a mennyei Jeruzsálem polgárává, hogy előbb megtagadja ezt a világot; mint azt a népet nem lehetett az Ígéret Földjére vezetni csak úgy, hogy előbb kivonult Egyiptomból.

De miként az a nép csak az isteni segítség szabadításával vonulhatott ki, úgy a szívével senki el nem fordul ettől a világtól, ha az isteni irgalmasság meg nem segíti. Ami pedig akkor egyszer előképként megtörtént, az most a világ végén, ebben az utolsó órában, ahogyan Szent János írja, az Egyház naponként születő gyermekeiben, minden egyes hívében beteljesedik.

Halljátok a nemzetek tanítója Apostolt, hogyan tanítja és oktatja: *Nem szeretném, ha elkerülné a figyelmeteket, testvérek, hogy atyáink mind ott voltak a felhő alatt, mind átkeltek a tengeren, és mind megkeresztelkedtek Mózesre, a felhőben és a tengerben. Mindnyájan ugyanazt a lelki ételt ették, ugyanazt a lelki italt itták. Ittak ugyanis a lelki sziklából, amely kísérte őket, és a szikla*

[1]Róm 4,9–17.
[2]Ter 22,18.
[3]Jn 10,16.
[4]Ter 25,33.
[5]Ter 25,23; Róm 9,13.
[6]Vö. 2Kor 6,14.

Krisztus volt. De legtöbbjükben nem telt kedve az Istennek, ezért odavesztek a pusztában. Ez mind előkép lett számunkra.[1]

Mi többet kívántok, szeretett testvérek, teljesen nyilvánvaló nem emberi vélekedésből, hanem apostoli, azaz isteni és Krisztusi tanításból; ugyanis Isten szólt bennük, és jóllehet testi felhőkből, de az Úr mennydörgött. Ily nagy bizonyítékból nyilvánvaló, hogy mindez előképként történt, és most a mi üdvösségünkben teljesedik, mert akkor jövendőként hirdették előre, most mint megtörtént dolgokat olvassuk, és mint jelenvalókat ismerjük meg.

Az Újszövetség az Ószövetségben rejtőzik, az Ószövetség az Újszövetségben válik nyilvánvalóvá

4. Halljatok nagyobb csodát: az ószövetségi könyvekben rejlő és elfedett misztériumokat bizonyos részben maguk ezek a könyvek föltárják. Mikeás próféta ugyanis így beszél:

Miként Egyiptomból való kijövetelük napján, csodadolgokat mutatok nekik. Látni fogják a nemzetek, és megszégyenülnek minden erősségükben; szájukra teszik a kezüket, a fülük meg fog süketülni; nyalni fogják a port, mint a kígyó; reszketve jönnek majd ki zárkáikból, elragadtatva a mi Urunkban Istenünkben ás reszketve fognak félni tőled. Ki hasonló a te Istenedhez, aki elveszi a gonoszságot, és átlépi maradék örökséged gonoszságát? És nem őrzi bizonyságul a maga haragját, mert jó szívű és irgalmas. Ő maga térít meg és könyörül rajtunk, elmeríti gonoszságainkat, a tenger meríti minden bűnünket.[2] Bizonyára észreveszitek, testvérek, hogy itt szentséges misztériumok mutatkoztak meg.

Tehát ebben a zsoltárban, jóllehet a Lélek csodálatos próféciája a jövőbe tekint, mégis úgy tűnik, mintha már megtörtént dolgokat beszélne el. *Júdea lett az ő szentélye* – mondja; *látta a tenger és elfutott.* A *lett* az *elfutott* múlt idejű igék. *A Jordán vize visszafordult; a hegyek táncoltak, mint a kosok, és a dombok, mint a juhok bárányai;* az igék ugyanúgy múlt időben vannak, de kétségtelenül jövő idejűnek értendők.

Különben kénytelenek volnánk az evangélium tanúskodásával szemben a következőket is nem a jövőre, hanem a múltra érteni: *elosztották maguk között ruháimat és sorsot vetettek köntösömre.*[3] Amiket, jóllehet múlt idejű igékkel mondtak el, mégis azt jövendölték, amik később az Úr szenvedésében valósultak meg.

[1] 1Kor 10,1–6.
[2] Mik7,15–19.
[3] Zsolt 21,19.

Mindazonáltal, Szeretteim, ez a próféta, akit idéztem, a kemény szíveket is csiszolta, és minden bizonnyal megnyitotta a történtekből a jövendők megértésére, hogy ne csupán apostoli tekintélyre támaszkodva higgyük, hogy ezek a mi előképeink voltak, hanem a próféták se mellőzték, hogy az ő feltáró beszédük hatására látva és örvendezve bizonyosan és biztosan tudjuk előadni Isten kincstárából a szorosan összetartozó új és régi dolgokat. Amikor ugyanis jóval annak a népnek Egyiptomból való kivonulása után és annyival az Egyház mostani ideje előtt énekelte azt, amit idéztem, kétségtelen, hogy a jövőről beszél.

Miként Egyiptomból való kijövetelük napján, csodadolgokat mutatok nekik – mondja –, *látni fogják a nemzetek, és megszégyenülnek.* Ez az, amit itt mond: *Látta a tenger és elfutott;* ha ugyanis itt a múlt idejű *látta* és *elfutott* igék titokzatosan a jövőt hirdetik, a *látni fogják* és *megszégyenülnek* jövő idejű igéket ki merné régmúlt dolgokra érteni? És mindjárt ezután ellenségeinket, azaz a bűneinket, amelyek bennünket mint menekülőket üldözőbe vettek, hogy elemésszenek, mint a tengerbe veszett egyiptomiakat, úgy a keresztségbe elmerült és elveszett dolgokat ábrázolva, mondja: *Mert jó szívű és irgalmas, Ő maga térít meg és könyörül rajtunk, elmeríti gonoszságainkat, a tenger meríti minden bűnünket.*

5. Mit jelent ez, Szeretteim? Azt jelenti, hogy ti, akik Ábrahám ivadékaiként izraelitáknak tudjátok magatokat,[1] akik Jákob háza és az ígéret szerint örökösök vagytok, azt is tudjátok meg, hogy kijöttetek Egyiptomból ti, akik ellene mondtatok ennek a világnak; kijöttetek a barbár nép közül, ti, akik a jámborság megvallásával elkülönültetek a nemzetek káromlásaitól. Nem a ti nyelvetek, hanem barbár nyelv az, mely nem tudta dicsérni Istent, akinek ti alleluját énekeltek. Ugyanis *Júdea lett az ő szentélye* bennetek. *Nem az a zsidó, aki látszatra az, és nem az a körülmetélés, ami a testen látható, hanem az a zsidó, aki bensőleg az, és aki nem betű szerint, hanem a szíve szerint körülmetélt.*[2] Kérdezzétek tehát a szíveteket: Ha körülmetélte a hit és megtisztította a vallomástétel, akkor bennetek lett *Júdea az ő szentélye,* bennetek *Izrael az ő birodalma.* Mert megadta nektek a hatalmat, ahogy Isten fiai legyetek.[3]

[1]Vö. Gal3,29.
[2]Róm2,28.
[3]Vö. Jn 1,12.

Az összes világi akadály végre most megszűnt

6. Mármost mindegyiktek emlékezzen rá, hogy amikor a szíveteket Istennek akartátok adni, és a lelketekkel elhagyva tudatlansága régi vágyait, édes igájába akartatok hajolni, és evilág testi cselekedeteit – melyekben terméketlenül fáradoztatok, mintegy Egyiptomban az ördög kemény uralma alatt téglát vetve, miután meghallottátok az Úr hangját: *Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradoztok és meg vagytok terhelve, és én felüdítelek titeket*[1] – elhagyva és levetve, Krisztus könnyű terhe alá siettetek.

Emlékezzék tehát mindegyiktek, mennyire megszűnt minden világi akadály, és a lebeszélő hangok vagy nem mertek már megszólalni, vagy látva, hogy Krisztus neve az egész földön megbecsülést és fölmagasztalást kap, remegve elhallgattak. Tehát *látta a tenger és elfutott,* hogy kitáruljon előtted az akadályok nélküli út a lelki szabadságra.

Jó nekünk ha visszafordulunk

7. Nem szeretném, ha magatokon kívül keresnétek, hogy mi módon fordult vissza a Jordán vize, nem szeretném, ha helytelenül vélekednétek. Az Úr ugyanis egyeseket megdorgál, akik a hátukat és nem az arcukat fordították feléje.[2] Mindaz, aki elhagyja a maga eredetét, és elfordul a Teremtőjétől, evilág keserítő rosszaságába torkollik, mint egy folyó a tengerbe. Jó tehát neki, ha visszafordul, és arccal fordul Isten felé, akinek előbb a hátát mutatta; és a háta mögé kerül e világ tengere, mely felé, amíg beléömlött, az arcát fordította; és így feledi, ami mögötte van, és neki feszül annak, ami előtte áll,[3] ami javára válik annak, aki megfordult.

Ha ugyanis elfeledi azt, ami a megfordulása előtt a háta mögött volt, Istenről feledkezik meg, mert Őt tette a háta mögé, amikor hátat fordított neki; és ha azoknak feszül neki, amik előtte vannak a világnak feszül, hiszen azt állította arca elé.

A Jordán tehát azokat jelenti, akik megkapták a keresztség kegyelmét, és így a Jordán visszafordul, amikor ők visszafordulnak Istenhez, hogy már ne a hátuk mögött legyen, hanem fedetlen arccal szemlélve az Úr dicsőségét, az Ő képmására alakulnak át dicsőségről dicsőségre.[4]

8. *A hegyek táncoltak, mint a kosok* – az igazság igéjének hűséges gondnokai, a szent apostolok, a szent evangélium hirdetői.

---

[1]Mt 1,28.
[2]Vö. Jer 2,27.
[3]Vö. Fil3,13.
[4]Vö. 2Kor 3,13.

És a dombok, mint a juhok bárányai – ők azok, akiknek mondja: *Krisztus Jézusban az evangélium által én adtam nektek életet;* ők azok, akiknek mondja: *Nem azért írom ezeket, hogy megszégyenítselek, hanem mint kedves gyermekeimet intelek benneteket;*[1] ők azok, akikről mondja: *Hozzátok el az Úrnak a kosok fiait.*[2]

Vegyétek észre szerte az egész földön, ti, akik meg tudjátok csodálni ezeket, és örülni tudtok neki és énekelni tudtok Uratoknak, Isteneknek; vegyétek észre, hogy ezek beteljesednek az összes nemzetben; azok a dolgok, amelyek előképként oly régen történtek, és megjövendölték azokat.

9. Kérdezzétek és mondjátok: *Mi lelt téged, tenger, hogy elfutottál, és téged, Jordán, hogy visszafordultál, titeket, hegyek, hogy táncoltok, mint a kosok, és halmok, mint a juhok bárányai?*

Mi lelt téged, ó világ, hogy akadályaid megszűntek? Mi lelt titeket, földkerekség oly sok hívője, akik ellene mondotok ennek a világnak, és megtértek a ti Uratokhoz? Mi lelt titeket, hogy úgy örültök, hogy a végén ezt mondják majd nektek: *Jól van hűséges szolgám, mivel a kicsiben hű voltál, sok fölé állítalak?*[3] Mi lelt titeket, hogy úgy örültök, hogy a végén ezt mondják majd nektek: *Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől?*[4]

10. [7. v.] Mindezek ezt felelik, és ti magatok is ezt válaszoljátok magatoknak: *Az Úr arcától indult meg a föld, Jákob Istenének arcától.* Mi mást jelent *az Úr arcától,* ha nem annak jelenlétét, aki megmondta: *Íme, én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig?*[5] Megindult ugyanis a föld, mivel korábban vétkesen mozdulatlan maradt, most megindult, hogy az Úr arca erősebbé szilárdítsa.

A Krisztushoz megtérés az ő ajándéka

11. [8.] *Aki a kősziklát álló tóvá változtatta, és a kőszálat vizek forrásaivá.* – Ugyanis önmagát, és mintegy a maga keménységét fölolvasztotta híveinek megöntözésére, hogy az örök életre szökellő víz forrásává legyen bennük, mert korábban, amikor még nem ismerték, keménynek látszott.

Ezért jöttek zavarba és nem várták, akik ezt mondták: *kemény beszéd ez, ki tudja hallgatni?*,[6] amíg az Írás megnyitásával nem áradt beléjük. Ez a szikla, ez a

[1] 1Kor 415. 14.
[2] Zsolt 28,1.
[3] Mt 25,2.
[4] Mt 25,34.
[5] Mt 28,2.
[6] Jn 6,61.

keménység változott álló tóvá, és ez a kőszál vizek forrásaivá, amikor föltámadása után Mózesen kezdve az összes prófétáknál elmagyarázta nekik, hogy így kellett a Krisztusnak szenvednie,[1] és elküldte a Szentlelket, akiről ezt mondta: *Ha valaki szomjazik, jöjjön és igyék.*[2]

[1]Vö. Lk 2,27. 26.
[2]Jn 7,37.

SZÁZTIZENHARMADIK/B ZSOLTÁR (115.)
Elmondta Hippóban 414-ben húsvéti időben
62 éves, 23 éves pap, 19 éves püspök

1Nem nékünk, Uram, nem nékünk
hanem a te nevednek adj dicsőséget,
a te irgalmasságodért és igazságodért.
2Miért mondanák a nemzetek: „Hol van az ő Istenük?”
3A mi Istenünk pedig a mennyben van,
mindent, amit akart, megcselekedett.
4A nemzetek bálványai ezüst és arany,
emberi kezek alkotása.
5Szájuk van, és nem fognak beszélni,
szemük van, és nem fognak látni.
6Fülük van, és nem fognak hallani,
orruk van, és nem fognak szagolni.
7Kezük van, és nem fognak tapintani,
lábuk van, és nem fognak járni;
nem fognak kiáltani az ő torkukkal.
8Legyenek hasonlók hozzájuk,
akik azokat csinálják, és mind, akik azokban bíznak.
9Izrael háza az Úrban remélt:
Ő a segítőjük és oltalmazójuk
10Áron háza az Úrban remélt:
oltalmazójuk és pajzsuk.
11Akik félik az Urat, az Úrban reméltek:
oltalmazójuk és pajzsuk.

12 Az Úr megemlékezett rólunk és megáldott minket:
megáldotta Izrael házát, megáldotta Áron házát.
13Megáldotta mindazokat, akik félik az Urat,
a kicsinyeket a nagyokkal együtt.
14Gyarapítson meg az Úr titeket,
titeket és gyermekeiteket.
15Áldottak vagytok ti az Úrtól,
aki a mennyet és a földet teremtette.
16Az egek az Úrnak egei,
a földet pedig az emberek fiainak adta.

17Nem a halottak fognak dicsérni téged, Uram,
nem is azok, akik alászállnak a hallgatásba,

18hanem mi, akik élünk,
áldjuk az Urat mostantól fogva mindörökké.

Isten felülmúlja a teremtést, a pogányok bálványai hiábavalóságok

1. [1–3. v.] Jóllehet a figyelmes olvasó talán észreveszi, hogy a zsoltárok annyira összefüggenek egymással, hogy mindegyik kapcsolható az előzőhöz; ezt a zsoltárt azonban úgy vesszük, mintha az előzővel egyet alkotna. Mert amikor ezt mondja: *Nem nékünk, Uram, nem nékünk, hanem a te nevednek adj dicsőséget, a te irgalmasságodért és igazságodért. Miért mondanák a nemzetek: „Hol van az ő Istenük?”,* mert mi láthatatlan Istent tisztelünk, akit testi szemekkel senki, tiszta szívvel azonban néhányan ismernek.

Mintha emiatt mondhatnák a nemzetek: *„Hol van az ő Istenük?”,* mert ők a szemeknek meg tudják mutatni isteneiket. Ezért [ez a zsoltár] először figyelmeztet, hogy a műveiben érezzük meg Istenünk jelenlétét, mert mivel odafönn van *a mennyben, mindent megcselekedett,* amit csak akart a mennyben és a földön.

És mintha mondaná: „Mutassák meg a nemzetek az isteneiket!” *A nemzetek bálványai ezüst és arany, emberi kezek alkotása* – mondja. Azaz jóllehet mi nem tudjuk testi szemeiteknek megmutatni a mi Istenünket, akit a művei által kellett volna megismernetek, mégse hagyjátok magatokat félrevezetni hiábavalóságaitoktól, mert ujjal rá tudtok mutatni azokra, amiket tiszteltek.

Nem tudtok ugyanis többet megmutatni, mint azt, hogy amit a testi szemnek mutattok, az szívetek vakságát mutatja meg; mert mi mást mutattok, mint aranyat és ezüstöt? Vannak ugyan rézből, fából, agyagból, és mindenféle más anyagból készített képmásaik, de a Szentlélek a legértékesebbet akarta említeni, mert ha valaki abban szégyenül meg, ami neki drágább, sokkal könnyebben elfordul a hitványabb tiszteletétől.

Az Írások egy másik helyén ezt mondják a bálványimádókról: *Azt mondják a fának: „atyám vagy te”, és a kőnek: „te nemzettél engem”.*[1] De nehogy okosabbnak gondolja magát az, aki nem fának és kőnek, hanem aranynak és ezüstnek mondja ugyanezt, figyeljen ide, és a szív fülével figyeljen: *A nemzetek bálványai ezüst és arany.*

[1]Jer 2,27.

Nem valami silány és megvethető anyagot nevezett meg, és annak a léleknek, aki nem föld, az arany és ezüst is föld, de drágább és fényesebb, erősebb és maradandóbb. Tehát ne add hozzá az emberi kezet, hogy a fémből, melyet az igaz Isten alkotott te hamis istent akarj készíteni; sőt hamis embert, akit az igaz Isten helyett tisztelnél, akivel ha valaki igaz ember helyett akarna barátkozni, eszét vesztettnek tartanák. Vezérel ugyanis és valami alantas érzéssel az emberhez hasonló szobor formája megragadja a halandók gyenge szívét; de ahogyan megmutatod az egyes szobrokat, mutasd meg a szolgálatokat is, amelyekre, ó emberi hiábavalóság, a képmás kötelez.

Szégyenkezzék az ember, ha bálványokat imád

2. [4–7. v.] Mert *szájuk van, és nem fognak beszélni, szemük van, és nem fognak látni. Fülük van, és nem fognak hallani, orruk van, és nem fognak szagolni. Kezük van, és nem fognak tapintani, lábuk van, és nem fognak járni; nem fognak kiáltani az ő torkukkal.*

Tehát már a mesterember jobb náluk, mert tudásával és tagjai mozgatásával meg tudta azokat alkotni, de te szégyellnéd imádni ezért a mestert. Te magad is jobb vagy, pedig nem alkottad azokat, mert tudsz olyanokat tenni, amikre azok képtelenek. Egy vadállat is jobb, ezért tette hozzá: *nem fognak kiáltani az ő torkukkal.* Mivel föntebb ezt mondta: *szájuk van, és nem fognak beszélni,* miért kellett, miután tetőtől talpig leírta a tagjait, még a torok kiáltásáról is szólnia, ha csak nem – ahogy hiszem – azért, mert a többi tag, amiket felsorol, közös az emberekben és a vadállatokban? Mert látnak is, hallanak is, szagolnak is, járnak is, és egyesek, mint a majmok, a kezükkel is tapintanak. Amit azonban a szájról mondott, az az ember sajátja, mert a vadállatok nem beszélnek. De nehogy valaki csak az emberi tagokra vonatkoztassa a mondottakat, és a nemzetek istenei elé csak az embereket állítsa, a felsorolás végén hozzátette: *nem fognak kiáltani az ő torkukkal,* ami [a torok] ismét közös az emberekben és a vadállatokban.

Ha előzőleg, amikor a szájjal kezdte a test tagjainak leírását, azt mondta volna, hogy *szájuk van és nem fognak kiáltani,* az egész felsorolást az emberi természetre vonatkoztathatnánk, és nehéz volna észrevenni, a vadállatokkal közös képességeket. Mivel azonban a szájról azt mondta, ami az ember sajátossága, és a testrészek felsorolása után, melyet a lábbal fejezett be, hozzáfűzte: *nem fognak kiáltani az ő torkukkal,* az olvasót vagy hallgatót arra figyelmezteti, hogy miközben kérdezi, mire való ez a hozzátétel, rájöjjön, hogy a nemzetek bálványai nem csak az embereknél, hanem a vadállatoknál is alábbvalóak. Mert ha szégyenletes egy vadállatot imádni, melyet Isten látóvá, hallóvá, szimatolóvá, tapintóvá, járóvá, a torkával kiáltóvá alkotott, lássák be, hogy mennyire szégyenletes a néma, élettelen és érzéketlen bálványok imádása,

melyek azért hasonlítanak a tagjaikkal, hogy a testi érzékekkel ellátott lélek úgy forduljon feléjük, mintha lelkük volna, és ugyanúgy élnének, mint ő.

Tehát mennyivel jobb a patkány és kígyó és a többi hasonló állat a nemzetek bálványai közül, ha egyáltalán így kell ezeket nevezni, ahogyan ők gondolják, amelyekben nem sejtik az emberi életet, és nem keresik az emberi alakot? Ezekben a szobrokban van a fészkük, és ha emberi mozgás meg nem riasztja őket, nem keresnek maguknak biztonságosabb lakóhelyet. Tehát az ember mozdul, hogy elriassza az élő állatot istene mellől, és ha a szobor nem mozdul, hatalmasként tiszteli, melytől elriasztotta a nála jobbat. Elriasztotta ugyanis a látót a vaktól, a hallót a sükettől, a kiáltót a némától, a járót a mozdulatlantól, az érzékelőt az érzéketlentől, az élőt a halottól, sőt attól, ami rosszabb, mint a halott. A halott ugyanis nyilvánvalóan nem él, de ugyanilyen nyilvánvaló, hogy korábban élő volt. Ezért azt az istent, aki sem nem él, sem nem élt, még a halott is megelőzi.

A bálványképek csalásai
halálos tévedések magvát vetik el

3. Van-e ennél világosabb, szeretett testvéreim? Van-e nyilvánvalóbb? Van-e gyermek, akit ha megkérdezünk, ne azt felelné, hogy bizonyos, hogy *a nemzetek bálványainak szájuk van, és nem fognak beszélni, szemük van, és nem fognak látni,* és a többi, amit az isteni beszéd felsorolt?

Tehát a Szentlélek miért fordít akkora gondot a Szentírás sok helyén arra, hogy ezekre fölhívja a figyelmet, és mint tudatlanokba belénk vésse, mintha ez nem volna mindenki számára nyilvánvaló és jól ismert, ha nem azért, mert a tagoknak a képe, amelyet az élőlényekben és önmagunkban is természetszerűen látunk és tapasztalunk, jóllehet ahogyan ők állítják, jelül készítették és állították kiemelkedő helyre.

Amikor a sokaság tisztelni és imádni kezdi, mindenkiben szégyenletes tévedést kelt: mivel a szoborban nem lát eleven mozgást, istenség rejtett jelenlétét hiszi; és vajon az élő testhez hasonló szobrot látva, a formától és a bölcsnek vélt alapítók és a tisztelő tömeg tekintélyétől félrevezetve, nem gondolja-e, hogy élő lény lakik benne?

Ezzel az emberek ilyen érzülete a gonosz démonokat is arra hívja, hogy szállják meg a nemzetek bálványait, és ezáltal a fő démonok halálos csalásainak magvát vetik el, és tévedéseit sokasítják.

Tehát az isteni Írások más helyeken is figyelmeztetnek erre, nehogy valaki, amikor a bálványok nevetségessé válnak, ezt mondja: „Nem ezeket a látható dolgokat tisztelem, hanem az istenséget, ami láthatatlanul bennük lakik.” Ezeket az istenségeket tehát egy másik zsoltárban így ítéli el: *Mert a nemzetek istenei –*

mondja –, *démonok, az Úr pedig az egeket alkotta.*[1] Az Apostol is ezt mondja: *Nem mintha a bálvány valami lenne, hanem amit a pogányok áldoznak, azt nem Istennek, hanem a démonoknak áldozzák. Nem óhajtom, hogy társai legyetek a démonoknak.*[2]

A bálványimádók büntetését és kárhozatát az Apostol tanúsítja

4. Úgy tűnik, azonban hogy tisztultabb a vallásossága azoknak, akik ezt mondják: „Én nem bálványt, nem is démont tisztelek, hanem a testi ábrázolást annak jeleként látom, amit tisztelnem kell”.

Így tehát értelmezik a bálványszobrokat: Tellus a földet jelenti, és templomát Tellus-templomnak nevezik; Neptunus a tenger; Iuno a levegő; Vulcanus a tűz; Venus a hajnalcsillag, más a Nap, ismét más a Hold, és a templomokat róluk nevezik el; az egyiknek ezt, a másiknak azt a csillagot, vagy ezt vagy azt a teremtményt tulajdonítják, az összeset föl se tudnánk sorolni. Ha számon kérik tőlük, hogy testeket, leginkább a földet, a tengert, a levegőt, a tüzet, melyekkel naponta találkozunk, tisztelik (mert az égitestek miatt, melyeket csak szemünk sugarával tudunk megérinteni, nem annyira szégyenkeznek), merészelik azt válaszolni, hogy nem magukat a testeket tisztelik, hanem az azokat kormányzó istenségeket.

Ezért az Apostol egy ítélettel tanúsítja ezek büntetését és kárhozatát: *Isten igazságát hazugsággá változtatták, és inkább a teremtmény előtt hódoltak, mint a Teremtő előtt, aki mindörökké áldott.* [3] Ennek az ítéletnek az első részében a bálványokat ítélte el, a második részében a bálványszobrok értelmezéseit: mert a mesterember által készített szobrokat azoknak nevezve, amiket Isten alkotott, Isten igazságát hazugsággá változtatják; a dolgokat isteneknek tekintve és tisztelve *inkább a teremtmény előtt hódoltak, mint a Teremtő előtt, aki mindörökké áldott.*

[1] Zsolt 95,5.
[2] 1Kor 10,19–20.
[3] Róm 1,25.

Az Írás visszariaszt a bálványok tiszteletétől

5. Aki bálványra tekintve csókkal hódol vagy imádkozik, nem úgy érzi-e, hogy meghallgatják, és megkapja, amire vágyik? Tehát az ilyen babonaságokkal megkötött emberek sokszor hátat fordítanak a Napnak, és könyörögnek a Napnak nevezett szobornak. És amikor hátulról a tenger moraja ijeszti őket, a tenger helyett Neptunus szobrát tisztelik, mintha sóhajaikkal meg tudnák indítani.

Ezt váltja ki és szinte kikényszeríti a tagok formája, hogy a testi érzékekben élő lélek a tulajdon testéhez hasonlónak látott testet inkább érzőnek gondolja, mint a napkorongot vagy az áradó hullámokat, vagy bármit, amit nem olyan alakúnak lát, mint amelyeket az élőlényekben szokott látni.

Az ilyen érzület ellen, mely könnyen rabul ejti az emberi és testi gyöngeséget, Isten Írása nagyon ismert dolgokat énekel, amelyekkel emlékezteti és mintegy keltegeti a test megszokásában alvó emberek elméjét. *A nemzetek bálványai ezüst és arany,* mondja, de az ezüstöt és aranyat Isten teremtette. *Emberi kezek alkotásai,* mondja, mert azt tisztelik, amit a kezek aranyból és ezüstből alkottak.

6. De nekünk is van sok eszközünk és edényünk ilyen anyagból vagy fémből a szentségek kiszolgáltatására, melyeket szentnek nevezünk, mert maga a szolgálat megszenteli ezeket, annak tiszteletére, akinek üdvösségünkért ezekkel szolgálunk; és ezek az eszközök vagy edények mi mások, mint emberi kezek alkotásai? Mindazonáltal vajon van-e szájuk, és nem beszélnek? Van-e szemük, és nem látnak? Vajon hozzájuk könyörgünk, mivel általuk könyörgünk Istenhez?

Az esztelen rosszaságnak leginkább az az oka, hogy a nyomorultak érzületében többet számít az élőhöz hasonló alak, mely kiváltja, hogy hozzá könyörögnek, mint az, hogy nyilvánvalóan nem élő, és az élőnek meg kellene vetnie. A bálványokban nagyobb erő van a boldogtalan lélek elhajlítására azzal, hogy szájuk van, szemük van, fülük van, orruk van, kezük van, lábuk van, mint a kijózanítására azzal, hogy nem beszélnek, nem látnak, nem hallanak, nem szagolnak, nem tapintanak, nem járnak.

7. [8. v.] Ebből következik, hogy az is megtörténik, amivel ez a zsoltár is folytatja, tudniillik, hogy *hasonlók legyenek hozzájuk, akik azokat csinálják, és mind, akik azokban bíznak.* Lássák tehát nyitott és látó szemmel, és imádják zárt és halott lélekkel a se nem látó, se nem élő bálványokat.

A testi embereket a lelkieknek kell segítve tanítaniuk

8. [9–11. v.] *Izrael háza pedig az Úrban remélt. A remény ugyanis, mely látható, nem remény, mert reméli-e valaki azt, amit lát? Ha tehát azt reméljük, amit nem*

látunk, türelemmel várjuk.[1] De hogy ez a türelem mindvégig kitartson, *Ő a segítőjük és oltalmazójuk.*

Vajon a lelki emberek – akik a testieket szelíden segítve oktatják, mert mint magasabb szinten lévők, könyörögnek az alacsonyabb szinten lévőkért – már látnak, és számukra már valóság az, ami az alacsonyabb szinten lévőknek még remény?

Nem így van, mert *Áron háza is az Úrban remélt.* Tehát hogy ők is kitartóan feszüljenek neki annak, ami előttük áll és állhatatosan fussanak mindaddig, amíg magukhoz nem ragadják azt, aki már magához ragadta őket,[2] és úgy ismerjenek meg, ahogyan őket ismerik,[3] *Ő a segítőjük és oltalmazójuk.* Mert mindketten félik az Urat, és az Úrban remélnek, *Ő a segítőjük és oltalmazójuk.*

9. [12–13. v.] Mi sem a saját érdemeinkkel nyerjük el az Úr irgalmasságát, hanem *az Úr megemlékezett rólunk és megáldott minket: megáldotta Izrael házát, megáldotta Áron házát.* Mindkettőt megáldva *megáldotta mindazokat, akik félik az Urat,* Ha kérdezed, hogy ki az a kettő, akiket megáldott, ezt válaszolja: *a kicsinyeket a nagyokkal együtt.*

Ezt jelenti az, hogy *Izrael házát Áron házával együtt*, tudniillik azokat, akik ebből a nemzetből hittek az üdvözítő Jézusban; mert *nem mindegyikükben telt kedve az Istennek.*[4] *De az, hogy egyesek közülük nem hittek, vajon a hitetlenségük hatástalanná teszi Isten hűségét? Egyáltalán nem!*[5] *Nem mindenki izraelita, aki Izraeltől származik, és nem mindnyájan Ábrahám gyermekei, akik az ő leszármazottai,*[6] hanem amint írva van: *csak a maradék üdvözül.*[7] Ugyanis azok nevében mondja. akik közülük hittek: *Ha a Seregek Ura nem hagyott volna nekünk magot, olyanok lettünk volna, mint Szodoma, és Gomorrához hasonlóan jártunk volna.”*[8] De azért mond magot, mert elvetve szerte a földön megsokasodott.

A hívők száma egyre nő

10. [14. v.] Ugyanis az Áron házából való nagyok mondták: *Gyarapítson meg az Úr titeket, titeket és gyermekeiteket* – és így történt. Hozzájuk jöttek ugyanis

---

[1] Róm 8,24.Vö.
[2] Fil 3,12–14.
[3] 1Kor 13,12.
[4] 1Kor 10,5.
[5] Róm 3,3.
[6] Róm 9,6–7.
[7] Róm 9,27.
[8] Róm 9,29.

Ábrahám kövekből támasztott fiai is;[1] jöttek a juhok, melyek nem ebből az akolból valók voltak, hogy egy nyáj legyen és egy pásztor;[2] jött az összes nemzetek hite, és megnőtt nem csak a bölcs elöljárók, hanem az engedelmeskedő népek száma is; az Úr nem csak az atyákat gyarapította, hogy ők a többiek előtt járjanak Krisztusban, hanem a fiaikat is, akik követik az atyák jámbor lábnyomait. Mert így szól hozzájuk az, aki az evangélium által Krisztusban nemzette őket: *legyetek követőim, amint én is Krisztus követője vagyok.*[3] Tehát meggyarapította az Úr nem csak a kosokként táncoló hegyeket, hanem a juhok bárányaiként táncoló dombokat is.

11. [15–16. v.] Ezért mindkettőjüknek: nagyoknak és kicsinyeknek, hegyeknek és domboknak, kosoknak és bárányoknak mondja a próféta, ami következik: *Áldottak vagytok ti az Úrtól, aki a mennyet és a földet teremtette.* Mintha ezt mondaná: *Áldottak vagytok ti az Úrtól,* aki a nagyokban éggé, a kicsinyekben földdé alkotott benneteket, de nem a látható éggé, amely tele van a testi szemekhez rendelt világítókkal.

Az egek ugyanis az Úr egei, aki egyes szentek elméjét annyira fölébresztette és fölmagasztalta, hogy ne emberek, hanem magának Istennek a tanítványai legyenek; ehhez az egekhez mérten mindaz, ami testi szemmel látható, földnek nevezendő, melyet *az emberek fiainak adott,* hogy szemlélve a felülről világító részt, amit égnek nevezünk és az alul lévő megvilágított részt, melynek sajátosan föld a neve, ez az egész ahhoz mérten, amit az egek egének nevezünk, föld legyen; tehát ezt az egész földet *az emberek fiainak adta,* hogy ezt látva, amennyire képesek rá, következtessenek a Teremtőre azok is, akik gyönge szívükkel e következtetés segítsége nélkül még nem láthatnak.

Isten osztogatja a kegyelmeket és a szolgálatokat

12. E szavaknak: *az egek az Úrnak egei, a földet pedig az emberek fiainak adta,* van egy másik értelme is, amelyet nem hallgathatok el, hogy a figyelem ne húzódjon vissza attól, amit már mondtunk.

Azt mondtuk ugyanis, hogy a nagyokról és kicsinyekről volt szó akkor is, amikor ezt tette hozzá: *áldottak vagytok ti az Úrtól, aki a mennyet és a földet teremtette.*

Ha tehát az égen a nagyokat, a földön a kicsinyeket értjük, mert ahogyan a kicsinyek azzal, hogy felnőnek, ők a leendő egek, és a reményben tejjel táplálják őket; úgy a nagyok a föld egei, amikor táplálják a kicsinyeket, hogy az egek

[1]Vö. Mt 3,9.
[2]Vö. Jn 10,16.
[3]1Kor 4,15–16.

egének is értsék magukat, miközben meggondolják, hogy a kicsinyeket milyen reményben táplálják.

Mivel azonban nem embertől, nem is ember által, hanem magától Istentől kapják a bölcsesség igazságát és bőségét, a kicsinyeket úgy fogadták, mint leendő egeket, azok tehát tudhatják, hogy ők az egek egei, de most még földnek nevezhetők, akiknek ezt mondják: *én ültettem, Apolló öntözött, de a növekedést Isten adta.*[1] Az emberek azon fiainak, akiket éggé alkotott, az adta a földet, hogy megmunkálják, aki az egek által gondoskodik a földről.

Maradjon meg tehát az ég és a föld a maga Istenében, aki alkotta őket, és belőle éljenek, vallomást téve neki és dicsérve Őt, mert akik önmagukból akarnának élni, meghalnak, amint írva van: *a halottból – mintha nem volna – elvész a vallomás*.[2] De: *Nem a halottak fognak dicsérni téged, Uram, nem is azok, akik alászállnak a hallgatásba.* Az Írásod ugyanis egy másik helyen ezt kiáltja: *a bűnös miközben eljut a rosszaságok mélyére, megvet*.[3] De *mi, akik élünk, áldjuk az Urat mostantól fogva mindörökké.*

[1] 1Kor 3,6.
[2] Sir 17,26.
[3] Péld 18,3.

SZÁZTIZENNEGYEDIK ZSOLTÁR (116,1–9.)
Elmondta Hippóban 414-ben húsvéti időben
62 éves, 23 éves pap, 19 éves püspök

1Alleluja.
Megszerettem,
mert meghallgatja majd az Úr az én könyörgésem szavát.
2Mert hozzám hajtotta a fülét,
és az én napjaimban segítségül hívtam.
3Körülvettek engem a halál fájdalmai,
és az alvilág veszedelmei rám találtak.
Megtaláltam a háborgatást és a fájdalmat,
4és segítségül hívtam az Úr nevét:
„Ó, Uram, szabadítsd meg az én lelkemet”.
5Irgalmas szívű az Úr és igazságos,
és a mi Istenünk könyörül.
6A kicsinyeknek őrzője az Úr;
megaláztak és megszabadított engem.
7Térj vissza, lelkem, a nyugalmadhoz,
mert az Úr jót tett velem,
8mert kiragadta a lelkemet a halálból,
szemeimet a könnyhullatásból, lábaimat az elcsúszásból.
9Tetszeni fogok az Úr szemében,
az élők tartományában.

A remény szokta felgyújtani a szeretetet

1. [1. v.] *Megszerettem, mert meghallgatja majd az Úr az én könyörgésem szavát.* – Énekelje ezt a lélek, aki távol jár az Úrtól, énekelje ezt az a bárány, amely eltévedt, énekelje ezt az a fiú, aki meghalt és újjáéledt, elveszett és megtaláltatott;[1] énekelje ezt a lelkünk, drága testvérek, és gyermekeim. Okuljunk és tartsunk ki, és a szentekkel együtt énekeljük ezt: *Megszerettem, mert meghallgatja majd az Úr az én könyörgésem szavát.*

Vajon a szeretetnek az az oka, hogy *az Úr meghallgatja majd az én könyörgésem szavát?* És nem inkább vagy azért szeretjük, mert meghallgatott, vagy azért szeretjük, hogy meghallgasson? Mit jelent tehát ez: *Megszerettem,*

[1]Vö. Lk 15,24.

mert meghallgat majd? Vagy mivel a remény szokta felgyújtani a szeretetet, azt mondja, hogy szereti, mert abban remél, hogy Isten meg fogja hallgatni könyörgése szavát?

Isten sokféleképpen kínálja a szeretetét

2. [2. v.] Milyen alapon remélte ezt? *Mert hozzám hajtotta a fülét* – mondja –, *és az én napjaimban segítségül hívtam.* Tehát azért *szerettem meg, mert majd meghallgat*; és azért fog meghallgatni, *mert hozzám hajtotta a fülét, és az én napjaimban segítségül hívtam.*

De honnan tudod, ó emberi lélek, hogy Isten hozzád hajtotta a fülét, ha csak el nem mondhatod: *hittem? – Megmarad tehát ez a három: a hit, a remény és a szeretet;*[1] mivel hittél, reméltél, és mivel reméltél, megszeretted.

Már most, ha azt kérdezem, miért hihette a lélek, hogy Isten hozzá hajtotta a fülét, ugye ezt fogja válaszolni: azért, *mert előbb szeretett minket, és tulajdon fiát nem kímélte, hanem mindannyiunkért odaadta Őt.*[2] *Hogyan hívhatják segítségül, amíg nem hisznek benne* – mondja a nemzetek tanítója –, *és hogyan higgyenek abban, akiről nem hallottak? És hogyan halljanak róla, ha nincs, aki hirdesse?És hogyan hirdesse az, akit nem küldtek?*[3]

Ha látom, hogy mindez értem megtörtént, hogyan ne hinném, hogy az Úr hozzám hajtotta a fülét? *És azzal kínálja irántunk való szeretetét, hogy Krisztus meghalt értünk, bűnösökért.*[4] Amikor tehát ezeket hirdették nekem azok kedves lábai, akik békét hirdettek, akik a jó hírt mondták,[5] tudniillik, hogy *mindaz, aki majd segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül,*[6] elhittem, hogy odahajtotta hozzám a fülét, *és az én napjaimban segítségül hívtam.*

---

[1]Vö. 1Kor 13,13.
[2]1Jn 4,19;Róm 8,32.
[3]Róm 10,14–15.
[4]Vö. Róm 5,8.
[5]Vö. Iz 52,7.
[6]Joel 2,32.

Az első bűn következményei a szenvedés és a halál

3. [3. v.] És melyek a te napjaid, mert ezt mondtad: *az én napjaimban segítségül hívtam?* Talán azok, amelyekben *eljött az idő teljessége, és elküldte Isten a Fiát,*[1] aki már elmondta: *az alkalmas időben meghallgattalak, és az üdvösség napján megsegítettelek téged?*[2] – Meghallottad a kedves léptekkel hozzád jövő hírnök szájából: *íme, most van az alkalmas idő, íme most van az alkalmas idő,*[3] és hittél, és a te napjaidban segítségül hívtad, és mondtad: *„Ó, Uram, szabadítsd meg az én lelkemet”*.[4]

Ez ugyan igaz, de az én napjaimnak – mondja – inkább nevezhetem a nyomorúságom napjait, a halandóságom napjait, az Ádám szerint munkával és verítékkel teli napokat, a romlás régiségének napjait. Én ugyanis tehetetlenül *elmerültem a mélység iszapjában,*[5] és egy másik zsoltárban felkiáltottam: *Íme, régivé tetted napjaimat*;[6] ezen napjaimban hívtam segítségül.

Az én napjaim különböznek az én Uram napjaitól. Azokat a napokat nevezem enyéimnek, amelyeket én alkottam magamnak vakmerőségemmel, amellyel elhagytam Őt; és mivel Ő mindenütt uralkodik és mindenható, és mindent a kezében tart, börtönt érdemeltem, azaz a tudatlanság sötétségét és a halandóság béklyóját kaptam. Ezekben a napjaimban hívtam segítségül, mert másutt is én kiáltom: *Hozd ki a börtönből az én lelkemet!*[7] És mivel az üdvösség napján, amelyet nekem készített, megsegített engem, a színe elé jut a megbéklyózottak nyögése. Ezen napjaimban ugyanis *körülvettek engem a halál fájdalmai, és az alvilág veszedelmei rám találtak,* melyek nem találtak volna meg, ha el nem bolyongok tőled. Most azonban megtaláltak; pedig én, aki világi sikerekben örvendeztem, melyek közepette még inkább megcsalnak az alvilág veszedelmei, nem találtam meg.

Tapasztaljuk a halandóság nyomorúságát és a haza elvesztését

4. [4–5. v.] De miután én is *megtaláltam a háborgatást és a fájdalmat, segítségül hívtam az Úr nevét.* El volt rejtve előlem ugyanis a hasznos háborgatás és fájdalom; az a háborgatás, amelyből segítséget nyújt az, akinek ezt

[1]Vö. Gal 4,4.
[2]Iz 49,8.
[3]2Kor 6,2.
[4]Zsolt 114,4.
[5]Zsolt 68,3.
[6]Zsolt 38,6.
[7]Zsolt 141,8.

mondják: *Adj nekünk segítséget a háborgatásból, és hiábavaló az emberi segítség.*[1]

Én ugyanis azt hittem, hogy a hiábavaló emberi segítségnek kell örülni és ujjongani, de amikor meghallottam az én Uramtól, hogy *boldogok a szomorkodók, mert őket majd megvigasztalják,*[2] nem vártam meg, hogy a mulandó javakat, melyeket helytelenül élveztem, elveszítsem, és akkor szomorkodjam, hanem fölfigyeltem arra a nyomorúságomra, melyben olyan dolgokban lelem örömömet, amelyeknek elvesztésétől félek, és képtelen vagyok megtartani azokat. Erősen és hevesen fölfigyeltem erre, és megláttam, hogy nem csak evilág nehézségei gyötörnek, hanem a sikerei is megkötöznek, és így az eddig rejtőző *háborgatást és fájdalmat megtaláltam, és segítségül hívtam az Úr nevét: „Ó, Uram, szabadítsd meg az én lelkemet". Én nyomorult ember, ki fog megszabadítani e halál testétől, ha nem Isten kegyelme Jézus Krisztus, a mi Urunk által?*[3]

Mondja tehát Isten szent népe: *megtaláltam a háborgatást és a fájdalmat, és segítségül hívtam az Úr nevét;* és hallja meg a nemzeteknek az a része, amely még nem hívja segítségül az Úr nevét. Hallják meg és keressék, hogy megtalálják *a háborgatást és a fájdalmat, és hívják segítségül az Úr nevét,* és üdvözüljenek.

Nem azt mondjuk nekik, hogy keressék a nyomorúságot, amitől mentesek, hanem, hogy találják meg azt, amely az övék anélkül, hogy tudnák. Nem is azt kívánjuk nekik, hogy nélkülözzék azokat a földi dolgokat, melyekre szükségük van, amíg halandóként élnek; hanem azt, hogy azt sirassák, hogy a mennyei gazdagság elvesztésével azt érdemelték, hogy ne a maradandó jókat élvezzék, hanem rászoruljanak a fennmaradásukhoz szükséges földi javakra. Ezt a nyomorúságot ismerjék föl, és emiatt szomorkodjanak; mint szomorkodókat tegye őket boldoggá Az, aki nem akarta, hogy mindig nyomorultak legyenek.

Isten irgalmasságáról és igazságosságáról

5. [5–6.v.] *Irgalmas szívű az Úr és igazságos, és a mi Istenünk könyörül.* – Irgalmas szívű és igazságos és könyörül. Először *irgalmas szívű, mert hozzám hajtotta a fülét;* és én nem tudtam volna, hogy Isten füle odahajol a számhoz, ha azok a kedves lábak nem serkentenek, hogy hívjam segítségül; mert ki hívta segítségül az Urat, ha az Úr előbb nem hívta őt? Ezért először irgalmas szívű.

Igazságos, mert *megostoroz,* és *könyörül,* mert befogad; *ugyanis megostorozza minden fiát, akit befogad;* és nem lehet olyan keserű az, hogy *megostoroz,* mint

[1]Zsolt 59,13.
[2]Mt 5,5.
[3]Róm 7,24.

amilyen édes az, hogy befogad.[1] Hogyan ne ostorozna a *kicsinyeket őrző Úr,* akiktől azt várja, hogy nagykorú örökösök legyenek? Mert ki az a fiú, akit atyja nem fenyít meg?[2] *Megaláztak és megszabadított engem.* Megszabadított, mert megalázkodtam; ugyanis nem büntető, hanem gyógyító fájdalom az, amit az orvos metszéssel okoz.

Mely út vezet a lélek nyugodt biztonságához

6. [7–9. v.] *Térj vissza, lelkem, a nyugalmadhoz, mert az Úr jót tett veled;* nem érdemeidért vagy erényeidért, hanem *mert az Úr jót tett veled. Mert kiragadta a lelkemet a halálból,* mondja. – Csoda dolog ez, kedveseim, hogy amikor azt mondta a lelkének, hogy térjen vissza a nyugalmába, mert az Úr jót tett vele, hozzáfűzi: *mert kiragadta a lelkemet a halálból.* Vajon azért térjen vissza a nyugalomba, mert kiragadták a halálból? Nem inkább a halálban szoktak beszélni nyugalomról? Miféle cselekvés az, melynek az élet nyugalom, a halál nyugtalanság? A lélek olyan cselekvésének kell lennie, amely a nyugodt biztonságra törekszik, és nem a nyugtalan fáradtságot növeli; mert *kiragadta a halálból* az, aki könyörülve rajta mondta:. *Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok, és akik terhet hordoztok, én megkönnyítlek titeket. Vegyétek magatokra igámat, és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, és megtaláljátok lelketek nyugalmát. Az én igám édes, és az én terhem könnyű.*[3]

Tehát a lélek nyugalomra törekvő cselekvésének nem lassúnak és lustának kell lennie, hanem Krisztus útját követve, szelídnek és alázatosnak, hogy a pályát végig tudja futni, amint írva van: *szelíden hajtsd végre a tetteidet.*[4] Azért tette hozzá, hogy *hajtsd végre a tetteidet,* hogy a szelídség lustává ne tegyen. És ne úgy, mint ebben az életben, melyben az álom nyugalma készít föl a cselekvésre, hanem a jó cselekedet vezet el a mindig éber nyugalomba.

Reményre vagyunk megváltva

7. Mindezeket Isten adja, Ő nyújtja, akiről itt ezt mondja: *mert az Úr jót tett velem, mert kiragadta a lelkemet a halálból, szemeimet a könnyhullatásból, lábaimat az elcsúszásból.* – Mindaz, aki ennek a testnek a kötelékét érti, úgy énekli ezeket, hogy a reményben már beteljesedtek. Mert helyesen mondja: *megaláztattam és megmentett engem;*[5] de ezt is helyesen mondja az Apostol: mert a *reményre vagyunk megváltva.* [6] Azt, hogy kiragadta a halálból, szintén helyesen mondja már megtörténtnek, hogy a halálon a nemhívők halálát értsük,

---

[1]Vö. Zsid 12,6.
[2]Vö. Zsid 12,7.
[3]Mt 11,28–30.
[4]Sir 3,19.
[5]Zsolt 114,6.
[6]Róm 8,24.

akikről ezt mondja: *hagyd, hogy a halottak temessék halottaikat,*[1] és az előző zsoltárban: *Nem a halottak fognak dicsérni téged, Uram, nem is azok, akik alászállnak a hallgatásba, hanem mi, akik élünk, áldjuk az Urat.* [2] Tehát a hívő ember helyesen értheti, hogy lelkét ebből a halálból már kiragadták azzal, hogy a hitetlenből hívő lett. Ezért mondja maga az Üdvözítő: *Aki hisz bennem, átmegy a halálból az életre.*[3]

A többi pedig a reményben beteljesedett azokban, akik még nem távoztak el ebből az életből. Most ugyanis, ha legveszedelmesebb elcsúszásainkra gondolunk, a könnyek nem fogynak ki szemünkből; akkor *ragadja ki szemeinket a könnyhullatásból,* amikor *lábunkat az elcsúszásból.* Mert a járó emberek lába akkor lesz mentes az elcsúszástól, amikor a test gyöngesége már nem lesz síkos. Most pedig bármilyen szilárd az utunk, aki Krisztus, testünk síkosságát a szelídítéssel [háziasítással] meg kell szüntetni. Egyébként el nem esni abban a tevékenységben, amellyel az alávetett testet fenyítjük, nagy dolog; de ki képes el sem csúszni benne?

Krisztus feltámadása tökéletes üdvösségünk záloga

8. [8–9.] Mivel vagyunk is a testben, meg nem is – ugyanis a testben vagyunk azon még el nem oldott kötelék miatt, aminek eloldása után Krisztussal lenni sokkal jobb volna;[4] és nem azért vagyunk a testben, mert odaadtuk Istennek a szellem zsengéjét, ámbár elmondhatjuk, *forgolódásunk az égben van*,[5] és mint fő fő tetszünk Istennek, a lábunkkal azonban mint a lélek végtagjaival, még síkosságot érzünk –, halljad, mennyire a reményhez tartozik az, amiről úgy énekel, mintha már megtörtént volna: *kiragadta lelkemet a halálból, szemeimet könnyhullatásból, lábaimat az elcsúszásból;* de nem ezt mondja: „tetszem”, hanem: *tetszeni fogok az Úr szemében, az élők tartományában.*

Ezzel [a jövő idővel] eléggé kifejezi, hogy azon részünk még nem tetszik Isten szemében, mely a halottak tartományában, azaz a halandó testben van. *Akik ugyanis a testben vannak, nem tetszhetnek Istennek.*[6] Hogy ebből mi következik, következik, ugyanez az Apostol mondja: *Ti azonban nem testben vagytok;*[7] – mert mint mondja: *a test ugyan halott a bűn miatt, a lélek azonban él a megigazulás miatt*[8] –, ennyiben tetszettek az Úrnak. Ki tud tetszeni az élő

[1]Mt 8,22.
[2]Zsolt 113,17–18.
[3]Jn 5,24.
[4]Fil 1,23.
[5]Fil 3,20.
[6]Róm 8,8.
[7]Róm 8,9.
[8]Róm 8,10

Istennek halott testben? De mit mond? – *Ha pedig bennetek lakik annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust a halálból, ő, aki Krisztus Jézust feltámasztotta a halottak közül, halandó testeteket is életre kelti bennetek lakó Lelke által.* [1]

Akkor *az élők tartományában* leszünk, teljes valónkkal tetszeni fogunk az Úr szemében, és már nem leszünk vándorok. *Míg e testben vándorként élünk, távol járunk az Úrtól;* és amennyire távol vándorlunk, annyira nem vagyunk *az élők tartományában. De bizalom tölt el bennünket, így jobban szeretnénk megválni a testtől és hazaérkezni az Úrhoz. Ezért is igyekszünk kedvében járni, akár közel vagyunk hozzá, akár távol járunk tőle.*[2] Ezért *igyekszünk* most mi, *akik még várjuk testünk megváltását*;[3] de amikor a győzelem elnyeli majd a halált, és ez a romlandó magára ölti a romlatlanságot, a halandó a halhatatlanságot,[4] akkor megszűnik a sírás, mert nem lesz elcsúszás; és nem lesz semmiféle elcsúszás, mert nem lesz semmiféle romlás. És ezért már nem igyekezni fogunk, hanem maradéktalanul tetszeni fogunk az Úr szemében.

[1]Róm 8,11.
[2]2Kor 5,6–9.
[3]Vö. Róm 8,23.
[4]Vö. 1Kor 15,53–54.

SZÁZTIZENÖTÖDIK ZSOLTÁR (116,10–19.)
Elmondta Hippóban, 414-ben, húsvéti időben
60 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

Alleluja
10Hittem, ezért beszéltem.
Engem pedig megaláztak nagyon.
11Én pedig mondtam eksztázisomban:
„Minden ember hazug”.
12Mit adjak az Úrnak viszonzásul mindazokért,
amiket nekem visszaadott?
13Veszem az üdvösség kelyhét,
és segítségül hívom az Úr nevét.
14Fogadalmaimat megadom az Úrnak
az ő egész népe színe előtt.
15Drága dolog az Úr szemében
az ő szentjeinek halála.
16Ó Uram, én pedig a te rabszolgád,
a te rabszolgád vagyok, és szolgálód fia.
Elszakítottad az én kötelékeimet:
17neked fogom áldozni a dicséret áldozatát,
és segítségül hívom majd az Úr nevét.
18Fogadalmaimat megadom az Úrnak
az Úr házának csarnokaiban,
19az ő egész népe színe előtt,
a te közepedben, Jeruzsálem.

A hit cselekedetek nélkül halott

1. Úgy vélem, Szentségtek nagyon jól tudja, amit az Apostol mond: *a hit nem mindenkié;*[1] és az sem ismeretlen előttetek, hogy a hitetlenek általában többen vannak, ezért mondja [a próféta]: *Uram, ki hitt a mi hallomásunknak?*[2] Ezek közé tartoznak azok is, akikről ugyanez az Apostol mondja: *Mind a maguk javát keresik, nem Krisztus Jézusét;*[3] akikről egy másik helyen azt mondja, hogy nem

[1]2Tesz 3,2.
[2]Iz 53,l; Vö. Róm 10,16.
[3]Fil 2,21.

őszintén, hanem érdekből hirdetik Isten Igéjét, nem tisztán,[1] azaz nem az őszinte és tiszta szeretet lelkületével.

Ugyanis mást gondoltak, mint ami az erkölcseikben mutatkozott, és mást prédikáltak, hogy a szent névvel elnyerjék az emberek tetszését. Róluk mondja ismét: *Ezek nem Istennek szolgálnak, hanem a saját hasuknak.*[2] Ugyanakkor megengedi, hogy Krisztust hirdetik. Ha ugyanis a hallgatóik inkább annak hisznek, amit műveltek, meghalnának, ha pedig megtennék azt, amit hirdetnek, üdvözülnének, mert a hirdetésük a hit szabályán belül maradt. Mégis ezeket az Apostol kizárja, mondván: *ha valaki mást hirdetne nektek, azon kívül, amit megkaptatok, átkozott legyen.*[3] Akik hamisságot hirdetnek, nem Krisztust hirdetik, mert Krisztus az igazság.[4]

Ezekről pedig azt mondja, hogy Krisztust hirdetik, de nem tisztán, azaz nem egyszerű és tiszta lélekkel és őszinte hittel, mely a szeretet által tevékeny; földi vágyakon törve a fejüket, hirdették a mennyek országát, a keblükben hamisságot, a nyelvükön az igazságot hordozván. Az Apostol, tudva, hogy azok is megszabadultak, akik Júdástól hallották az evangéliumot, ezek esetében is ezt mondja: *akár érdekből, akár igazán Krisztust hirdessék.*[5] Mert az igazságot hirdették, még ha nem is igazsággal, azaz nem igaz lélekkel. Ezek arról beszélnek, amit nem hisznek, ezért elvetettek, annak ellenére, hogy hasznosak azok számára, akiket az Úr így oktat: *amiket mondanak, tegyétek, meg, de amiket tesznek, ne tegyétek, mert mondják, és nem teszik.* [6]

Miért van ez, ha nem azért, mert nem hiszik, hogy hasznosak azok a dolgok, amiket mondanak? Vannak pedig mások, akik hisznek és lustaságból vagy félelemből nem beszélnek arról, amit hisznek. Az a szolga is, akinek volt ugyan talentuma, de nem gazdálkodott vele, hallja az ítélő Úrtól: *te gonosz és lusta szolga.*[7] Az evangélium egy másik helyén is van szó arról, hogy a zsidók fejedelmei közül sokan hittek benne, de nem vallották meg őt, nehogy kizárják őket a zsinagógából; de őket is dorgálja és elítéli,[8] mert ezt mondja: *jobban szerették az emberek dicsőségét, mint Isten dicsőségét.*[9]

Ha tehát méltán elítélik azokat is, akik nem hiszik az igazságot, amiről beszélnek, és azokat is, akik nem beszélnek az igazságról, amit hisznek, melyik

[1]Vö. Fil 1,17.
[2]Róm 6,18.
[3]Gal 1,9.
[4]Vö. Jn 14,6.
[5]Fil 1,18.
[6]Mt 23,3.
[7]Mt 25,26.
[8]Vö. Jn 12,42.
[9]Jn 12,43.

szolgát kell hűségesnek nevezni, ha nem azt, akinek ezt mondják: *jól van, jó szolga, mert a kevésben hű voltál, sok fölé állítalak, menj be Urad örömébe?*[1]

Tehát az ilyen szolga nem szólal meg, mielőtt hisz, és nem hallgat, miután már hisz; nehogy azzal gazdálkodjon, amije nincs, vagy ne legyen semmije, mert nem gazdálkodott azzal, amije volt. Mert így mondja: *Akinek van, annak még adatik, akinek pedig nincs, attól azt is elveszik, amije van.*[2]

Az igazak sok háborgatása

2. [10. v.] Mondja tehát ez a jó szolga, aki *Allelujá*t énekel, azaz aki a dicséret áldozatát áldozza az Úrnak, akitől majd hallani fogja: *Menj be Urad örömébe,* ujjongjon és mondja: *Hittem, ezért beszéltem;* azaz tökéletesen hitt.

Nem hisznek ugyanis tökéletesen azok, akik nem akarnak beszélni arról, amit hisznek; a hithez ugyanis az is hozzátartozik, hogy elhiszi, ami mondatott: *Aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom Isten angyalai előtt.* [3] Ezért nevezték hűségesnek azt a szolgát, mert nem csak kapott valamit, hanem gazdálkodott vele és nyeresége lett.[4] Ugyanígy itt sem ezt mondja: *Hittem és beszéltem,* hanem azt mondja, azért beszélt, mert hitt. Ugyanis egyszerre hitt abban a jutalomban, amit a beszédéért remélnie, és a büntetésben, amitől hallgatása miatt félnie kellett. *Hittem, ezért beszéltem. Engem pedig megaláztak nagyon.*

Sok háborgatást szenvedett ugyanis az Ige miatt, amit hűségesen őrzött, amivel hűségesen gazdálkodott; és megalázták nagyon, amitől féltek azok, akik *jobban szerették az emberek dicsőségét, mint Istenét.*[5] De mit jelent az, hogy *engem pedig*? Inkább azt kellett volna mondania: „Hittem, ezért beszéltem, és megaláztak nagyon", miért tette hozzá: *engem pedig,* ha nem azért, mert az embert megalázhatják azok, akik ellentmondanak az igazságnak, de magát az igazságot, melyet hisz és amelyről beszél, nem alázhatják meg? Ezért az Apostol is, amikor a bilincseiről beszél, ezt mondja: *De Isten Igéje nincs megbilincselve.*[6] Ugyanúgy ez [az imádkozó] is, mert a szent tanúk, azaz Isten mártírjainak egyike, mondja: *Hittem, ezért beszéltem. Engem pedig* – nem azt, amit hittem, nem a beszédet, melyet elmondtam, hanem *engem – megaláztak nagyon.*

Egy emberben sem szabad bízni

---

[1]Mt 25,21–23.
[2]Mt 13,12.
[3]Mt 10,32.
[4]Vö. Mt 25,21.23.
[5]Jn 12,43.
[6]2Tim 2,9.

3. [11. v.] *Én pedig mondtam eksztázisomban: „Minden ember hazug”.* – Eksztázisnak nevezi a rettegést, melyet az emberi gyöngeség, a fenyegető üldözők, a kínzás vagy a halál várható szenvedései miatt él át. Erre gondolunk, mivel ebben a zsoltárban a mártírok szava szólal meg.

Az eksztázisnak más jelentése is van, amikor a lélek nem a rettegéstől idegenedik el, hanem egy kinyilatkoztató sugallat emeli föl.

Én pedig mondtam eksztázisomban: „Minden ember hazug”. Megrendülve tekintett a maga gyöngeségére és látta, hogy nem bízhat magában. Amennyiben ugyanis az emberhez tartozik, hazug, de Isten kegyelméből igazmondó lett, nehogy engedve az ellenségek nyomásának, ne beszéljen arról, amit hisz, hanem megtagadja; ami Péterrel történt, mivel magában bízott és meg kellett tanulnia, hogy ne bízzon az emberben.

Ha pedig az emberben senki nem bízhat, akkor önmagában sem bízhat, mert ember. Tehát ez félelmében helyesen látta, hogy minden ember hazug; mert azok is, akiket a félelem nem tud arra indítani, hogy az üldözőknek engedve hazudjanak, nem a saját erejükből, hanem Isten ajándékából ilyenek.

Ezért nagyon igaz, hogy *minden ember hazug,* de Isten igazmondó, aki ezt mondja: *Én mondtam: „Istenek vagytok, és a Fölséges fiai mindnyájan, Ti pedig, mint az emberek, meg fogtok halni, és mint egy a fejedelmek közül, elvesztek.”*[1] Vigasztalja az alázatosakat, és nem csak azzal tölti el őket, amit hinniük kell, hanem a hűséggel is az igazság iránt, amit hirdetniük kell, ha állhatatosan alárendelik magukat Istennek, és nem utánoznak a fejedelmek közül egy ördögöt, aki nem maradt állva az igazságban, és elbukott. Ha ugyanis *minden ember hazug,* annyiban nem lesznek hazugok, amennyiben nem lesznek emberek, mert *Istenek vagytok, és a Fölséges fiai.*

4. [12. v.] Tehát a hívő tanúk áhítatos népe ezt szemlélve, hogy Isten irgalmassága mennyire nem hagyja el az emberi gyöngeséget, melytől félve mondta: *minden ember hazug;* mennyire vigasztalja az alázatosakat, hogy bizalmat öntsön a reszketőkbe, hogy a szinte meghalt szívűek újjáéledjenek, és ne önmagukban bízzanak, hanem őbenne, *aki életre támasztja a halottakat*;[2] és *szólóvá teszi a kisdedek nyelvét;*[3] aki ezt mondja: *Amikor átadnak benneteket a bíróságnak, ne töprengjetek, hogyan és mit mondjatok! Abban az órában megadatik nektek, hogyan beszéljetek. Mert nem ti fogtok beszélni, hanem majd Atyátok Lelke szól belőletek;*[4] tehát mindezt megfontolva az, aki mondta: *Én pedig mondtam rettenetemben: „Minden ember hazug”,* látva, hogy Isten

[1]Zsolt 81,6.
[2]Vö. 2Kor 1,9.
[3]Vö. Bölcs 10,21.
[4]Mt 10,19–20.

kegyelméből ő maga igazmondó lett, így szól: *Mit adjak az Úrnak viszonzásul mindazokért, amiket nekem visszaadott?* Nem azt mondja, hogy mindazokért, amiket *nekem ad*, hanem: *mindazokért, amiket nekem visszaadott.*

Mik voltak azok az előzmények az ember részéről, amik miatt Isten minden ajándéka nem adománynak, hanem visszafizetésnek nevezhető? Mik az emberi előzmények, ha nem a bűnök? Tehát Isten jókkal fizet a rosszakért, Ő, akinek az emberek rosszal fizetnek a jókért; ahogy azok fizettek, akik mondták: *Ez az örökös, gyertek, öljük meg.*[1]

Az Úr adja, hogy türelmét követni tudjuk

5. [13–15. v.] De ez az imádkozó keresi, hogy mit adhat viszonzásul az Úrnak, és nem talál mást, csak azt, amit maga az Úr adott fizetségül: *Veszem az üdvösség kelyhét, és segítségül hívom az Úr nevét.*

Ó ember, aki bűnöd következtében hazug, Isten ajándékából igazmondó, és ezért már nem is ember vagy; ki adta neked *az üdvösség kelyhét,* melyet az Úr nevének segítségül hívása közben magadhoz veszel, és viszonzást adsz neki mindenért, amivel megfizetett neked, ha nem Ő, aki mondja: *tudjátok inni majd azt a kelyhet, melyet majd én inni fogok?*[2]

Ki adta neked, hogy kövesd a szenvedéseit, ha nem az, aki előbb szenvedett érted? Ezért: *Drága dolog az Úr szemében az ő szentjeinek halála.* Megvette [a halált] a szolgái üdvösségéért kiontott vérén, hogy a szolgák habozás nélkül ontsák vérüket az Úr nevéért, ami azonban nem az Úrnak, hanem nekik maguknak válik javukra.

Krisztus követője egyszerre Isten rabszolgája és fia

6. [16. v.] Vallja meg tehát megvett rabszolgai állapotát az, akit ekkora áron vettek meg, és mondja: *Ó Uram, én a te rabszolgád, a te rabszolgád vagyok, és szolgálód fia.* – Tehát vásárolt, ugyanakkor a házban született rabszolga is vagy. Vajon azért, mert anyáddal együtt vásároltak meg? Vagy mert a házban születtél, de a bűn miatt megszöktél, azért vagy megvásárolt, mert kiváltottak? A szolgáló fia ugyanis azért, mert minden teremtmény alá van rendelve a Teremtőnek, és az igazi Úrnak igazi szolgálattal tartozik; amit ha végez, szabad ember, az Úrtól kapván azt a kegyelmet, hogy nem kényszerből, hanem önként szolgál neki.

Tehát ez [az imádkozó] a mennyei Jeruzsálem fia, mely odafönt van, és mindannyiunk szabad anyja.[3] Szabad a bűntől, de szolgálója az

[1]Mt 21,38.
[2]Mt 20,22.
[3]Vö. Gal 4,26.

igazságosságnak; még vándorló fiainak mondják: *Ti szabadságra vagytok hivatottak;* és újra szolgává teszi őket, mondván: *De szeretetben szolgáljatok egymásnak;* [1] akiknek ismét mondja: *Amíg ugyanis a bűnnek szolgáltatok, az igazsággal szemben szabadok voltatok. Hiszen annak vége a halál. Most azonban felszabadultatok a bűn alól, és Isten szolgái lettetek. Gyümölcsötök a megszentelődés, célotok az örök élet.*[2]

Mondja tehát Istennek ez a rabszolga: Sokan nevezik magukat mártíroknak, sokan rabszolgáidnak, mert a nevedet vallják különféle eretnekségekben és tévedésekben; mivel azonban Egyházadon kívül vannak, nem fiai a te szolgálódnak; *Én pedig a te rabszolgád, a te rabszolgád vagyok, és szolgálód fia.*

7. [17. v.] *Elszakítottad az én kötelékeimet: neked fogom áldozni a dicséret áldozatát.* Ugyanis nem találtam semmi érdememet, amikor szétszaggattad a kötelékeimet; ezért tartozom neked a *dicséret áldozatával,* mert még ha dicsekszem is azzal, hogy a rabszolgád vagyok és a te szolgálód fia, nem önmagamban, hanem Tebenned dicsekszem, én Uram, aki elszakítottad az én kötelékeimet, hogy a szökésből visszatérve újra hozzád kötődjem.

8. [18. v.] *Fogadalmaimat megadom az Úrnak.* – Miféle fogadalmakat fogsz teljesíteni? Milyen vágóáldozatokat fogadtál? Milyen illatáldozatokat? Milyen egészen elégő áldozatokat? Vagy visszatekintesz arra, amit az imént mondtál: *Veszem az üdvösség kelyhét, és segítségül hívom az Úr nevét;* és *neked fogom áldozni a dicséret áldozatát?*[3]

Igazában aki helyesen gondolja meg, hogy mire tegyen fogadalmat az Úrnak és miféle fogadalmakat teljesítsen, önmagára tegyen fogadalmat, önmagát adja oda; ezt várják tőle, ezzel tartozik. Mert amikor az Úr szemügyre veszi az adópénz, ezt mondja: *Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami Istené;* [4] A császár képét visszaadják a császárnak, Isten képét adják vissza Istennek.

Az Istennek kedves áldozatot az Egyház békéjében ajánljuk fel

9. [19. v.] Aki azonban nem feledkezik meg arról, hogy nem csupán Isten rabszolgája, hanem Isten szolgálójának fia is, ügyeljen rá, hogy az üdvösség kelyhe által Krisztushoz hasonlóvá válva, hol teljesíti fogadalmait: *Az Úr házának csarnokaiban* – mondja. Ami Isten háza, az Isten szolgálója; és mi az

[1] Gal 5,13.
[2] Róm 6,20–22.
[3] Zsolt 115,13. 17.
[4] Mt 22,21.

Isten háza, ha nem az Ő egész népe? Ezért folytatja így: *az ő egész népe színe előtt.* Ezzel még nyíltabban nevezi meg az anyát.

Mi más az Ő népe, ha nem az, amivel folytatja: *a te közepedben, Jeruzsálem?* Ugyanis akkor kedves az, amit visszaadnak, ha békességből és békességben adják vissza. Akik ugyanis nem fiai ennek a szolgálónak, inkább a háborút, mint a békét szerették. De nehogy azt gondolja valaki, hogy *az Úr házának csarnokai* és *egész népe* a zsidókat jelenti amiatt, hogy így fejeződik be a zsoltár: *a te közepedben, Jeruzsálem,* amellyel a testi izraeliták dicsekszenek, halljátok a következő zsoltárt, amely mindössze négy sorból áll.

SZÁZTIZENHATODIK ZSOLTÁR (117.)
Az előző beszéd folytatása

1Alleluja.
Dicsérjétek az Urat, minden nemzetek,
dicsérjétek Őt minden népek.
2Mert megerősödött fölöttünk az Ő irgalmassága,
és az Úr igazsága megmarad mindörökké.

A mennyei Jeruzsálem együtt dicséri Isten ajándékait

[1–2. v.] *Dicsérjétek az Urat, minden nemzetek, dicsérjétek Őt minden népek.* – Ők az Úr házának csarnokai, az Ő egész népe, ez az igazi Jeruzsálem.

Leginkább azok hallják meg, akik nem akartak ennek a városnak a fiai lenni, mivel az összes nemzetek közösségétől elhatárolódtak.

Mert megerősödött fölöttünk az Ő irgalmassága, és az Úr igazsága megmarad mindörökké. – Ez az a kettő, az irgalmasság és az igazság, amelyeket a 113. zsoltárban emlékezetetekbe akartam írni.

Megerősödött pedig fölöttünk az Úr irgalmassága, mert nevével szemben, mely által megszabadultunk, az ellenséges nemzetek dühös szája elhallgatott; *és az Úr igazsága megmarad mindörökké,* azokban is, amiket az igazaknak ígért, és azokban is, amikkel a gonoszokat fenyegette.

SZÁZTIZENHETEDIK ZSOLTÁR (118.)
Elmondta Hippóban, 414-ben, húsvéti időben
60 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Alleluja.
Tegyetek vallomást az Úrnak, mert jó,
mert örökkévaló az Ő irgalmassága.
2Mondja most Izrael, mert jó,
mert örökkévaló az Ő irgalmassága.
3Mondja most Áronnak háza,
mert örökkévaló az Ő irgalmassága.
4Mondják most, akik az Urat félik,
mert örökkévaló az Ő irgalmassága.
5A háborgatásból segítségül hívtam az Urat,
és meghallgatott engem tágasságban.
6Az Úr az én segítőm, nem fogok félni,
mit tehet velem az ember.
7Az Úr az én segítőm,
és én le fogok nézni ellenségeimre.
8Jobb az Úrhoz menekülni,
mint az emberben bízni.
9Jobb az Úrhoz menekülni,
mint a fejedelmekben bízni.
10Az összes nemzetek körülvettek engem,
és az Úr nevében megbüntettem őket.
11Körülvéve körülvettek engem,
és az Úr nevében megbüntettem őket.
12 Körülvettek engem, mint méhek a lépet
és föllobbantak, mint a tűz a tövisben,
és az Úr nevében megbüntettem őket.
13 Mint egy halom homokra rontottak rám,
hogy szétszóródjak, és az Úr elfogadott engem.
14Erősségem és dicséretem az Úr,
és szabadításom lett.
15Az örvendezés és szabadulás hangja
az igazak sátraiban:
16„Az Úr jobbja cselekedett erőt!
Az Úr jobbja fölmagasztalt engem;
az Úr jobbja cselekedett erőt!”

17Nem fogok meghalni, hanem élek,

és hirdetni fogom az Úr cselekedeteit.
18Fenyítvén megfenyített engem az Úr,
és a halálnak nem adott át engem.
19Nyissátok meg nekem az igazságosság kapuit;
bemenvén azokon, vallomást teszek az Úrnak.
20Ezek az Úr kapui;
az igazak fognak bemenni rajta.
21Vallomást teszek neked, Uram,
mert meghallgattál engem, és szabadulásommá lettél.
22A kő, amelyet elvetettek az építők,
az lett a szegletnek fejévé;
23 az Úr tette ezt neki
és csodálatos a mi szemünkben.
24Ez az a nap, melyet az Úr szerzett:
ujjongjunk és örvendjünk rajta.
25Ó Uram, szabadíts meg engem;
ó Uram, adjál jó utat!
26Áldott, aki jön az Úr nevében.
Áldást mondunk rátok az Úr házából.
27Isten az Úr és megvilágosított minket.
Tartsatok ünnepnapot nagy sokaságban,
egész az oltár szarvaiig.
28Én Istenem vagy te, és vallomást teszek neked,
én Istenem vagy te, és magasztallak téged.
29Hálát adjatok az Úrnak, mert jó,
mert örökkévaló az Ő irgalmassága.

Különbséget kell tenni a bűnök megvallása és a dicséret vallomása között

1. Hallottuk, testvérek, hogy a Szentlélek figyelmeztetett és buzdított minket arra, hogy a vallomás áldozatát ajánljuk föl Istennek. A vallomás pedig vagy az Ő dicséretének, vagy a mi bűneinknek a megvallása.

Az a vallomás, amellyel a bűneinket valljuk meg Istennek, mindenki előtt ismert, annyira, hogy a kevésbé művelt sokaság úgy gondolja, hogy a Szentírásban csak erről a vallomásról van szó, mert amint a lektor ajkán fölhangzik ez a szó, azonnal hallani a jámbor mellverést.

De föl kell figyelni arra, hogyan mondja egy másik zsoltárban: *mert bemegyek majd a csodálatos hajlék helyére, egészen Isten házáig, az ünneplő sokaság ujjongó és áldó énekét mondva.*[1] Itt ugyanis nyilvánvaló, hogy a vallomás hangja nem a keserű bűnbánathoz, hanem az ünnepi örömhöz tartozik.

Vagy ha valaki ezen nyilvánvaló tanúságban még mindig kételkedne, mit szól ahhoz, ami Sirák fiának könyvében van megírva: *Áldjátok az Urat minden művei, magasztaljátok az Ő nevét, tegyetek vallomást az Ő dicséretére ajkatok énekével és citerákkal; és ezt mondjátok a vallomásban: „Az Úrnak minden műve nagyon jó”.*[2] Itt bizonyára senki, még a leglassabban gondolkodó sem kételkedik abban, hogy Isten dicséretének megvallásáról van szó; hacsak valakinek a lelkében nincs akkor perverzitás, hogy azt merné mondani, hogy maga az Úr Jézus Krisztus is bűnöket vallott meg az Atyának.

Ha valaki gonoszul a szóra hivatkozva próbálna ellenvetést támasztani, maga a szövegösszefüggés nagyon könnyen megcáfolná. A szöveg ugyanis így szól: *Vallomást teszek neked, Atyám, ég és föld Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak elől, és kinyilvánítottad a kicsinyeknek. Igen, Atyám, így tetszett neked.*[3] Ki nem érti, hogy ezeket az Atya dicséretére mondta? Ki ne látná, hogy ez a vallomás nem a szív fájdalmához, hanem az örömhöz tartozik, hiszen az evangélista is így vezette be: *Abban az órában felujjongott a Szentlélekkel, és mondta: Vallomást teszek neked, Atyám?* [4]

Dicsérjük az Urat, mert jó

2. [1. v.] Éppen ezért, Szeretteim, mivel oly sok egybehangzó tanúság teszi bizonyossá – melyekhez hasonlókat az Írásokban ti magatok is fölfedezhettek –, hogy az isteni Írásokban nem csak a bűnökkel, hanem Isten dicséretével kapcsolatban is szólnak vallomásról, mi felel meg jobban ebben a zsoltárban,

[1] Zsolt 41,5.
[2] Sir 39,19.
[3] Lk 10,21.
[4] Lk 10,21.

amelyben alleluját énekelünk, ami azt jelenti, ’dicsérjétek az Urat ’, mint hogy értsük a figyelmeztetést, hogy *Tegyetek vallomást az Úrnak* ugyanazt jelenti, hogy *dicsérjük az Urat?*

Isten dicséretét nem tudta rövidebben összefoglalni, mint ezzel: *mert jó.* Nem látom, mi lehetne nagyszerűbb ennél a rövidségnél; mivel annyira Isten sajátsága az, hogy jó, hogy maga Isten Fia, amikor valakitől – tudniillik attól, aki a testét látta, de isteni teljességét nem értette, csak embernek gondolta – ezt a megszólítást hallotta: *Jó Mester!,* így válaszolt: *Miért kérdezel engem a jóról? Senki sem jó, csak egyedül Isten.* [1] Mi mást jelent ez, mint ezt mondani: Ha engem jónak akarsz nevezni, Istent is értsd bennem?

Mivel azonban a jövendőt hirdetve egy olyan néphez beszél, amely már megszabadult a vándorlás minden fáradtságától és fogságától, és a gonoszokkal való minden keveredéstől, ami Isten kegyelme által adatott neki, aki nem csupán nem fizetett vissza rosszal a rosszakért, hanem jóval fizetett a rosszakért, nagyon helyesen teszi hozzá: *mert örökkévaló az Ő irgalmassága.*

Isten népe az egy testnek sok tagja

3. [2–5. v.] *Mondja most Izrael, mert jó, mert örökkévaló az Ő irgalmassága. Mondja most Áronnak háza, mert jó, mert örökkévaló az Ő irgalmassága. Mondják most, akik az Urat félik, mert örökkévaló az Ő irgalmassága.*

Úgy hiszem, Szeretteim, emlékeztek rá, hogy mi Izrael háza, mi Áron háza, és hogy mindkettő féli az Urat. Ők ugyanis azok a kicsinyek a nagyokkal együtt, akiket egy másik zsoltárban már jól beleírtunk a szívetekbe; akiknek – annak kegyelméből, aki *jó és örökkévaló az Ő irgalmassága* – valamennyien társaikként örvendezünk, mert meghallgatást nyertek azok, akik ezt mondták: *gyarapítson meg az Úr titeket, titeket és gyermekeiteket.*[2] Hogy a Krisztusban hívő izraelitákhoz, akik közül valók a mi atyáink, az apostolok, és a kiemelkedő tökéletesekhez, és az engedelmeskedő kicsinyekhez csatlakozzék a nemzetek száma, hogy elmondhassuk, valamennyien egyek lettünk Krisztusban, egy nyáj lettünk az egy pásztor alatt, és a Fő testeként, mint egy ember mondhassuk: *A háborgatásból segítségül hívtam az Urat, és meghallgatott engem tágasságban.* A háborgatásunk szorongatásának vége van, a tágasságnak azonban, amelybe átmegyünk, nincs határa. *Mert ki emel vádat Isten választottai ellen?*[3]

[1] Mk 10,17–18.
[2] Zsolt 113,14.
[3] Róm 8,33.

A gonosz lelkek elleni rejtett küzdelem

4. [6–7. v.] *Az Úr az én segítőm, nem fogok félni, mit tehet velem az ember.* De vajon az Egyháznak csak ember ellenségei vannak? A testnek és vérnek átadott ember mi más, mint test és vér? De az Apostol ezt mondja: *Nem annyira a vér és a test ellen kell küzdenünk, hanem fejedelemségek és e sötétség világának kormányzói ellen;* [1] azaz a gonoszok, evilágot szerető, ezért sötétség kormányzói ellen, mert *egykor mi magunk is sötétség voltunk, most azonban világosság vagyunk az Úrban.*[2] *Az égi magasságok gonosz szellemei ellen,* azaz az ördög és angyalai ellen, az ördög ellen, akit másutt *a levegőégben uralkodó fejdelemnek* nevez.[3]

Halljad tehát a folytatást: *és én le fogok nézni ellenségeimre.* Bárhonnan támadnak az ellenségek, akár a gonosz emberek közül, akár a gonosz angyalok közül, le fogunk nézni rájuk az Úr segítségével, akinek dicséretét valljuk, akinek énekeljük az alleluját.

5. [8–9. v.] Miután lenéztem az ellenségekre, ne álljon elém egy barát jó emberként, hogy arra késztessen, hogy reményemet belé vessem; mert *jobb az Úrban bízni, mint az emberben bízni.*

És nincs olyan angyal, akit annyira jónak lehetne nevezni, hogy azt gondolhatnám, hogy benne kell remélnem; mert *senki sem jó, csak egyedül Isten;* [4] és amikor úgy tűnik, hogy egy ember vagy angyal segít, ha ezt igazi szeretettel teszik, általuk Ő cselekszik, aki a maguk nemében jóvá teszi őket. *Jobb tehát az Úrban remélni, mint a fejedelmekben remélni.* Mert az angyalokat is nevezik fejedelmeknek, ahogy Dánielnél olvassuk: *a fejedelmetek Mihály.*[5]

Az Egyház küzdelmei és győzelme

6. [10–11. v.] *Az összes nemzetek körülvettek engem, és az Úr nevében megbüntettem őket. Körülvéve körülvettek engem, és az Úr nevében megbüntettem őket.*

Amit így mond: *Az összes nemzetek körülvettek engem, és az Úr nevében megbüntettem őket,* az Egyház küzdelmeit és győzelmét jelenti. De mintha keresné az okát, hogy miért tudott ennyi rosszat legyőzni, a mintára tekint, és elmondta azt, ami elsőként a Főjében történt, hozzátéve a folytatásban:

---

[1] Ef 6,12.
[2] Vö. Ef 5,8.
[3] Vö. Ef 2,2.
[4] Vö. Mk 10,13.
[5] Dán 12,1.

Körülvéve körülvettek engem, és itt helyesen nem ismétli meg az *összes nemzetek*et, mert ezt csak a zsidók művelték.

És az Úr nevében megbüntettem őket. Mert benne [a zsidó népben] a jámbor nép, Krisztus teste, találkozott az üldözőkkel, akiknek emberségéből ez a test fölvétetett és keresztre feszíttetett, és amely népért minden történt, amit a belül rejtőző istenség a látható test által halhatatlan erejével halandó módon tett.

7. [12. v.] *Körülvettek engem, mint méhek a lépet és föllobbantak, mint a tűz a tövisekben, és az Úr nevében megbüntettem őket.* – A történések sorrendjét maga szórend kifejezi. Mert az Urat mint az Egyház fejét valóban úgy vették körül az üldözők, mint a méhek veszik körül a lépet. Amit ugyanis a tudatlanok műveltek, azt a Szentlélek misztikus finomsággal elmondja. A lépekben ugyanis a méhek létrehozzák a mézet; az Úr üldözői anélkül, hogy tudták volna, a szenvedéssel édesebbé tették számunkra Őt, hogy *ízlelhessük és láthassuk, milyen édes az Úr,* [1] aki *meghalt a vétkeinkért és föltámadt a megigazulásunkért.*[2]

Márpedig ami következik: *és föllobbantak, mint a tűz a tövisekben,* inkább a testében, azaz a mindenütt elterjedt népben értendő, melyet körülvettek az összes nemzetek, hiszen az összes nemzetekből gyűjtötték össze. *És föllobbantak, mint a tűz a tövisekben,* amikor a bűnös testet és ennek a halandó életnek keserves szúrásait az üldözés tűzével elhamvasztották.

És az Úr nevében megbüntettem őket – akár azzal, hogy miután a bennük lévő rosszaság, amellyel az igazakat üldözték, kihunyt, csatlakoztak a keresztény néphez; akár azzal, hogy a többiek, akik most megvetették az őket Hívó irgalmasságát, a végén tapasztalni fogják az Ítélő igazságát.

Krisztus soha nem hagyta el az őt segítségül hívó testvéreket

8. [13. v.] *Mint egy halom homokra rontottak rám, hogy szétszóródjak, és az Úr elfogadott engem.* – Ámbár a hívők sokasága oly nagy lett, hogy a megszámlálhatatlan homokszemekhez lehetett hasonlítani, és mint valami nagy homok-halom egy közösséggé lett, mégis *mi az ember, ha meg nem emlékezel róla?*[3] Nem azt mondta: a sokaságomon a nemzetek száma nem tudott erőt venni, hanem: *az Úr elfogadott engem.* Tehát a nemzetek üldözésének nem volt ereje szétszórni a hívők sokaságát, mely a hit egységében egyesült, mert arra lett rábízva, aki egyenként és összességüket, és mindenütt *elfogadta őket,* mert soha nem hagyhatta el azokat, *akik segítségül hívják Őt*.

[1]Zsolt 33,8.
[2]Vö. Róm 4,25.
[3]Vö. Zsolt 8,5.

9. [14. v.] *Erősségem és dicséretem az Úr, és szabadításom lett.* – Tehát ha támadás éri őket, kik szóródnak szét, ha nem azok, akik önmagukban akarnak erősek lenni, és önmagukat akarják dicsérni? A harcban csak az esik el, akinek ereje és dicsérete elesik. Éppen ezért akinek erőssége és dicsérete az Úr, éppúgy nem esik el, mint ahogy nem esik el az Úr. Ezért lett szabadításuk; nem azért, mert Ő lett valamivé, ami előtte nem volt, hanem mert ők, akik benne hisznek, lettek azzá, amik nem voltak; és Ő maga nem önmagának, hanem nekik lett azzá, ami nem volt a tőle elfordultak számára, azaz a hozzá megtértek szabadítása kezdett lenni.

10. [15.] *Az örvendezés és szabadulás hangja az igazak sátraiban,* ahol azok, akik a testüket gyötörték, azt gondolták, hogy jajgatást és halált hallanak. Nem hallották ugyanis a szentek jövendő reményből fakadó belső örömét. Ezért mondja az Apostol is: *mintegy szomorkodók, de mindig örvendezők;* [1] és ismét: *nem csak azokban, hanem a háborgatásokban is dicsekszünk.*[2]

Nagyot művelt velünk a Hatalmas

11. [16. v.] *„Az Úr jobbja cselekedett erőt! Az Úr jobbja fölmagasztalt engem.*

Milyen erőről beszél? – *Az Úr jobbja fölmagasztalt engem.* Nagy erő fölmagasztalni az alázatost, istenivé tenni a halandót, a gyöngeségből kihozni a tökéletességet, a megvetettségből a dicsőséget, a szenvedésből a győzelmet, segítséget nyújtani a háborgatásban; hogy a meggyötörteknek megmutatkozzék Isten igazi szabadítása, a gyötrőknél pedig megmaradjon az emberi szabadítás hiábavalósága.

Nagy dolgok ezek, de miért csodálkozol? Halljad, mit ismétel meg. Nem az ember magasztalta föl magát, nem az ember tette magát tökéletessé, nem az ember adott dicsőséget önmagának, nem az ember győzött, nem az ember lett szabadulás önmagának, hanem *az Úr jobbja cselekedett erőt.*

12. [17. v.] *Nem fogok meghalni, hanem élek, és hirdetni fogom az Úr cselekedeteit.* – Ők mindenütt ravatalokat építve úgy gondolták, hogy Krisztus Egyháza meghalt. És íme most *hirdeti az Úr cselekedeteit.* Mindenben Krisztus a szent mártírok dicsősége. Akit megvertek, legyőzte azokat, akik verték, a szenvedő a szenvedést nem ismerőket, a szerető azokat, akik gyötörték.

[1] 2Kor 6,10.
[218] Róm 5,3.

Miért viselt el Krisztus teste annyi méltánytalanságot

13. [18. v.] De mégis Krisztus teste, a szent Egyház, a gyermekké fogadott nép miért viselt el annyit méltánytalanságot, mondja meg nekünk. *Fenyítvén megfenyített engem az Úr, és a halálnak nem adott át engem.* Tehát a gonoszok kegyetlensége semmit nem tulajdoníthat a saját erőinek; nem lett volna ilyen hatalma, ha felülről nem adatott volna neki. A családfő gyakran legrosszabb rabszolgáinak parancsolja meg, hogy fenyítsék a fiait, miközben fiainak örökséget, a rabszolgáinak béklyót készít. Mi ez az örökség? Vajon arany, ezüst, drágakő, birtok, jó fekvésű föld? Nézd, hova megy be, és ismerd föl, mi az örökség.

14. [19. v.] *Nyissátok meg nekem az igazságosság kapuit* – mondja. Nézzétek, hallottuk a kapukat. Mi van belül? *Bemenvén azokon, vallomást teszek az Úrnak* – mondja. A dicséret ezen vallomása *csodálatos, egészen Isten házáig, az ünneplő sokaság ujjongó és áldó énekében;*[1] ez az igazak örök boldogsága, mely boldoggá teszi azokat, *akik az Úr házában laknak, örökkön örökké dicsérvén Őt.*[2]

15. [20. v.] De lássad, hogyan lehet bemenni az igazságosság kapuin. *Ezek az Úr kapui; az igazak fognak bemenni rajta* – mondja. Ezeken legalábbis senki nem igaz nem fog bemenni abba a Jeruzsálembe, amely a körülmetéletlent nem fogadja be, ahol ezt mondják: *A kutyák kinn maradnak.*[3] Legyen elég, hogy hosszan tartó vándorlásomban *Cedar sátrainál vettem lakást! Én békességes voltam azokkal, akik a békét gyűlölik;*[4] mindvégig elviseltem a keveredést a rosszakkal, de *Ezek az Úr kapui; az igazak fognak bemenni rajta.*

16. [21. v.] *Vallomást teszek neked, Uram, mert meghallgattál engem, és szabadulásommá lettél.* – Hányszor mutatkozik, hogy ez a vallomás dicséret, nem a sebeket mutatja az orvosnak, hanem hálát ad a visszanyert egészségért. Maga az orvos a szabadulás.

17. [22. v.] Ezt meg kiről mondjuk: *A kő, melyet elvetettek az építők,* mert *ez lett a szegletnek fejévé, hogy mint békeszerző a két népet magában eggyé, új emberré teremtse, és egy testben mind a kettőt kiengesztelje Istennel,*[5] tudniillik a körülmetéltséget és a körülmetéletlenséget?

---

[1] Zsolt 41,5.
[2] Zsolt 83,5.
[3] Jel 22,15.
[4] Zsolt 119,5.
[5] Ef 2,15.

A legfőbb szegletkő Jézus Krisztus

18. [23. v.] *Az Úr tette ezt neki* – azaz szegletkőnek az Úr tette meg. Jóllehet ugyanis ez nem történt volna meg, ha nem szenvedett volna, de nem azok tették neki, akiktől szenvedett, mert azok, akik építettek, elvetették. De abban, amit az Úr rejtetten épített, a szegletkőben, amit azok megvetettek, megtette.

És csodálatos a mi szemünkben – a belső ember szemében, a hívők, remélők és szeretők szemében, nem azok testi szemében, akik emberként megvetve elvetették Őt.

19. [24. v.] *Ez az a nap, melyet az Úr...* – ez az imádkozó emlékszik rá, hogy a korábbi zsoltárokban mondta: *Mert hozzám hajtotta a fülét, amikor az én napjaimban segítségül hívtam,*[1] amikor felidézi régi napjait; ezért mondja most: *Ez az a nap, melyet az Úr szerzett,* azaz amelyen szabadulást adott nekem. *Ez az a nap,* melyről mondta: az alkalmas időben meghallgattalak téged, és az üdvösség napján megsegítettelek téged,[2] azaz az a nap, amelyen közvetítő lett a szegletkőben. *Ujjongjunk és örvendjünk rajta.*

Hazatérésünk útja Krisztus

20. [25. v.] *Ó Uram, szabadíts meg engem; ó Uram, adjál jó utat!* – Mivel az üdvösség napja van, *szabadíts meg engem;* mivel a hosszú vándorlásból hazatérőben elkülönülünk azoktól, akik gyűlölik a békét, akikkel próbáltunk békét teremteni, és amikor beszéltünk hozzájuk, *ok nélkül támadtak ránk,*[3] *adj jó utat a hazatérőknek*, mert te lettél számunkra az út.

21. [26. v.] *Áldott* ugyanis*, aki jön az Úr nevében.* Tehát átkozott az, aki a saját nevében jön, amint az evangéliumban mondja: *Én az én Atyám nevében jöttem, és nem fogadtatok el. De ha valaki a maga nevében jönne, azt elfogadnátok.*[4]

Áldást mondunk rátok az Úr házából. – Úgy hiszem, hogy ez a nagyok szava a kicsinyekhez, tudniillik azon nagyoké, akik elmével megérintik az Istennél lévő Ige Istent, már amennyire ebben az életben képesek rá; de a kicsinyek miatt a beszédüket úgy hangolják, hogy őszintén elmondhassák azt, amit az Apostol mond: *Ugyanis akár elragadtatásban vagyunk Istennél, akár hozzátok alkalmazkodunk, Krisztus szeretete sürget minket.*[5] Ők mondanak áldást a kicsinyekre az Úr belsőbb házából, ahol soha nem hallgat el a dicséret, és ezért lássátok, mit jelentenek onnan.

---

[1]Zsolt 114,2.
[2]Iz 49,3.
[3]Vö. Zsolt 119,7.
[4]Jn 5,43.
[5]2Kor 5,13–14.

Krisztus áldozat, oltár és pap

22. [27.] *Isten az Úr és megvilágosított minket.* – Az az Úr, aki az Ő nevében jön, akit *az építők megvetettek és szegletkővé lett,*[1] *Isten és az emberek közvetítője, az ember Krisztus Jézus,*[2] aki Istenként egyenlő az Atyával, *és megvilágosított minket,* hogy megértsük, amit hittünk, és nektek, akik még nem értitek, de már hiszitek, elmagyarázhassuk.

Hogy pedig ti is megértsétek, *tartsatok ünnepnapot nagy sokaságban, egész az oltár szarvaiig,* azaz Isten belsőbb házáig, melyből megáldottunk titeket, ahol az oltár magassága van. *Tartsatok ünnepnapot,* nem hanyagul és lanyhán, hanem *nagy sokaságban.* Ez ugyanis az ujjongás hangja, az ünnepet ülők hangja *a csodálatos hajlék helyén, egészen Isten házáig.*[3] Ha ugyanis itt lelki áldozat van, a dicséret örök áldozata, akkor a pap is örökkévaló, és az örök oltár maga az igazak kiengesztelődött lelke.

Ezt most nyíltabban mondjuk, testvérek: akik meg akarják érteni Isten Igéjét, azoknak nem elég a test, amivé értük az Ige lett, hogy tejjel táplálja őket; és önmagában ez az ünnepnap, amikor a bárány megöletett, sem elegendő a földön, hanem gyakori összejövetelekkel kell ünnepelni, mindaddig, amíg az Úr elménket föl nem magasztalja, és el nem érkezünk az Ő istenségének bensőjébe, aki minket arra méltatott, hogy tápláló tejként emberi külsőben mutatkozzon meg nekünk.

Isten dicsérete mindennél üdvösebben gyönyörködtet minket

23. [28–29. v.] Mi más történik itt, mint hogy az Ő dicséretét énekeljük? Mi mást mondunk, mint ezt: *Én Istenem vagy te, és vallomást teszek neked, én Istenem vagy te, és magasztallak téged. Vallomást teszek neked, mert meghallgattál engem, és szabadításommá lettél.*

Nem csak hallható szavakkal mondjuk ezeket, hanem a hozzá ragaszkodó szeretet adja ezt a hangot, és maga a szeretet ez a hang. Tehát ahogyan kezdte a dicséretet, úgy fejezi be: *Hálát adjatok az Úrnak, mert jó, mert örökkévaló az ő irgalmassága.*

A zsoltár ezzel kezdődött, ezzel fejeződik be; mert miként a kezdetben, amit már magunk mögött hagytunk, úgy a végén is, ahova hazatérünk, nincs ami üdvösebben gyönyörködtetne, mint Isten dicsérete, és a folytonos alleluja.

---

[1] Vö. Mt 21,9. 42.
[2] 1Tim 2,5.
[3] Zsolt 41,5.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
Homíliák 418, vagy 422 után
Ágoston ekkor 64-68 éves múlt

Bevezető

Az összes többi zsoltárt – melyekről tudjuk, hogy az Egyház szokása szerint Pszaltériumnak nevezett kódex tartalmazza őket –, részben a nép körében elmondott beszédekben, részben diktálva magyaráztam, az Úr ajándékaként, ahogy tudtam. A 118. zsoltárt azonban, nem annyira közismert hosszúsága, mint mélysége miatt csak kevesekkel ismertettem meg.

Amikor ezt a testvéreim nehezményezték, hogy kisebb műveim közül csak ez az egy hiányzik, jóllehet a zsoltárok korpuszához tartozik, és türelmetlenül sürgettek ezen adósságom törlesztésére, a kérlelőknek és sürgetőknek sokáig ellenálltam, mert valahányszor próbáltam rajta gondolkodni, mindig meghaladta szándékom erőit. Ugyanis minél áttetszőbbnek, annál mélységesebbnek látszott, annyira, hogy még azt sem tudtam kifejezni, milyen mély. Mert a többi, nehezen érthető zsoltárokban, még ha homályba rejtőzik is az értelem, maga a homály világosan látható; ebben a zsoltárban még a homály sem látszik, mert olyan felszínt mutat, mintha csak olvasót és hallgatót igényelne, de magyarázót nem.

És most, amikor végre rászánom magam a taglalására, sejtelmem sincs, mire leszek képes; de remélem, hogy valamire jutok, mert Isten mellettem lesz és segíteni fog. Így tett ugyanis mindenben, bármit elégséges módon magyaráztam, ami először nehéznek vagy szinte lehetetlennek tűnt, hogy megértsem vagy kifejtsem. Elhatároztam, hogy a népnek szóló beszéd formájában teszem, amit a görögök *homíliának* neveznek. Méltányosabbnak érzem ezt a formát, hogy az összegyűlteket ne fosszam meg ennek a zsoltárnak a megértésétől sem, amelynek éneklését éppúgy élvezni szokták, mint a többi zsoltárét.

De legyen elég már a bevezetésből; térjünk rá arra, ami előtt ezt el kellett mondanom.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
ELSŐ HOMÍLIA

ALLELUJA!
1ALEF *Boldogok, akik szeplőtelenek az úton,*
akik az Úr törvényében járnak.
2*Boldogok, akik tanulmányozzák az ő bizonyságait,*
teljes szívben keresik őt.
3*Mert akik gonoszságokat tesznek,*
nem járnak az ő utain.

Aki boldog akar lenni, legyen szeplőtelen az Úr törvényében

1. Kedveseim! Ez a nagy zsoltár mindjárt az elején a boldogságra buzdít, amelyre mindenki törekszik. Lehetett-e valaha, lehet-e most, és lehet-e majd a jövőben találni valakit, aki ne akarna boldog lenni? Akkor hát miért kell buzdítani arra, amit az emberi lélek magától is akar? Aki ugyanis buzdít, az meg akarja indítani az akaratot valamire, ami a buzdítás tárgya. Vajon miért törődnek velünk, hogy akarjuk azt, amit képtelenek vagyunk nem akarni, hacsak nem azért, mert mindenki vágyik ugyan a boldogságra, de a legtöbben nem tudják, hogyan érhetik el?

Ezért tanít így, aki mondja: *Boldogok, akik szeplőtelenek az úton, akik az Úr törvényében járnak*. Mintha azt mondaná: Tudom, mit akarsz: a boldogságot keresed; ha tehát boldog akarsz lenni, légy szeplőtelen. A boldogságot ugyanis mindenki akarja, a szeplőtelenséget azonban csak kevesen, ami nélkül viszont nem jutnak el oda, ahová mindannyian törekszünk.

De hol lesz valaki szeplőtelen, ha nem az úton? És milyen úton, ha nem az Úr törvényében? E szavak tehát, hogy *Boldogok, akik szeplőtelenek az úton, akik az Úr törvényében járnak,* nem valami felesleges dolgot mondanak nekünk, hanem az elménknek szükséges buzdítást mondják. Így mutatja meg [a zsoltár], mi az a jó, amire oly sokan lusták, azaz szeplőtelenül járni az úton, amely az Úr törvénye, amikor boldognak mondja azokat, akik azért, amit mindenki akar, megteszik azt, amit a legtöbben nem akarnak megtenni.

A boldogság ugyanis olyan nagy jó, hogy jók és rosszak egyaránt akarják. Nem csoda, hogy a jók emiatt jók; az azonban már csoda, hogy a rosszak is azért rosszak, hogy boldogok legyenek. Mert aki átadja magát a gyönyöröknek, azt a kéj és az élvezetek megrontják, miközben ebben a rosszban a boldogságot keresi, és szerencsétlennek érzi magát, ha nem jut el bűnös vágya öröméhez és

élvezetéhez; és feltétlenül boldognak gondolja magát, amikor eljut. Akit a kapzsiság lángjai hevítenek, azért gyűjti minden módon a gazdagságot, hogy boldog legyen; mind, aki ellensége vérét akarja ontani, uralkodni akar, kegyetlenségét mások kínjaival táplálja, gaztetteivel mind a boldogságot keresi.

Tehát ezeket a tévelygőket, a valójában nyomorúságos dolgokkal hamis boldogságot keresőket hívja vissza az útra ez az isteni hang, ha hallgatnak rá: *Boldogok, akik szeplőtelenek az úton, akik az Úr törvényében járnak.* Mintha mondaná:

„Hová mentek? Elvesztek, és nem tudjátok. Nem arrafelé mentek, ahová el akartok jutni; hiszen boldogok akartok lenni, de nyomorúságosak az utak, amelyeken futtok, és még nagyobb nyomorúságba vezetnek. Ne keressétek rossz dolgok által a nagy jót, ami a boldogság, hanem ha el akarjátok érni, ide jöjjetek, erre menjetek. Hagyjátok el a rosszaság tévútjait, ti, akik képtelenek vagytok elhagyni a boldogság akarását. Hiába fáradtok, ha bemocskolódtok attól, ahová megérkeztek. Nem boldogok ugyanis, akik a világ tévedéseiben járnak, ellenben *Boldogok, akik szeplőtelenek az úton, akik az Úr törvényében járnak.”*

Egyenes elmével és serény lélekkel kell tanulmányozni Isten parancsolatait

2. Figyeljétek csak, hogyan folytatja: *Boldogok, akik tanulmányozzák az ő bizonyságait, teljes szívben keresik őt.* Úgy látom, e szavakkal nem másokat nevez boldognak, mint az előző sorral. Mert az Úr bizonyságait tanulmányozni és teljes szívvel keresni őt nem más, mint szeplőtelenség az úton és az Úr törvényében járás. Ezért következik, amit mond: *Mert akik gonoszságokat tesznek, nem járnak az ő utain.*

Ha tehát az úton, azaz az Úr törvényében járók tanulmányozzák az ő bizonyságait, és teljes szívvel keresik őt, akkor bizony akik gonoszságot tesznek, nem tanulmányozzák az ő bizonyságait. Mégis ismerünk gonosztevőket, akik azért tanulmányozzák az Úr bizonyságait, mert inkább tudósok, mint igazak akarnak lenni; olyanokat is ismerünk, akik nem azért tanulmányozzák az Úr bizonyságait, hogy helyesen éljenek, hanem hogy tudják, hogyan kellene élniük. Az ilyenek tehát még nem szeplőtelenül járnak az Úr törvényében, ezért még nem boldogok.

Hogyan kell tehát érteni: *Boldogok, akik tanulmányozzák az ő bizonyságait*, amikor látunk embereket, akik tanulmányozzák az ő bizonyságait, de nem boldogok, mert nem szeplőtelenek? A Mózes székében ülő írástudók és a farizeusok ugyanis, akikről az Úr ezt mondja: *Tegyétek, amit mondanak, de a tetteiket ne kövessétek, mert mondják, de nem teszik,*[1] ugyancsak

[1]Mt 23,3

tanulmányozták az Úr bizonyságait, hogy jót mondjanak, de rosszat tegyenek. De hagyjuk ezeket, mert helyesen válaszolnátok, hogy ezek nem tanulmányozták az Úr bizonyságait, mert nem azokat keresték, hanem e bizonyságok által valami mást kerestek, tudniillik, hogy dicsérjék őket az emberek, vagy hogy meggazdagodjanak.

Nem Isten bizonyságainak tanulmányozása, ha nem szeretjük azt, amit mutatnak, és nem akarunk oda jutni, ahová vezetnek, tudniillik Istenhez. Vagy ha tanulmányozzák Isten bizonyságait, de nem azért, hogy őt magát megtalálják, hanem valami mást keresnek, bizony nem teljes szívvel keresik őt, amit nem véletlenül tesz hozzá. A Szentlélek ugyanis, aki ezt mondja, tudván, hogy sokan nem azért keresik Isten bizonyságait, ami miatt tétettek, nem csak ezt mondta: *Boldogok, akik tanulmányozzák az ő bizonyságait*, hanem hozzáteszi: akik *teljes szívvel keresik őt,* mintha tanítaná, hogyan és mi miatt kell tanulmányozni Isten bizonyságait.

A Bölcsesség könyvében maga a Bölcsesség mondja: *Keresnek engem a rosszak, és nem találnak meg, mert gyűlölik a bölcsességet.*[1] Mi mást jelent ez, mint azt, hogy *gyűlöltek engem*? Kerestek és nem találtak meg, akik gyűlöltek engem. Hogyan mondhatja, hogy keresték azt, amit gyűlöltek, ha nem úgy, hogy nem őt, hanem valami mást kerestek? Mert nem Isten dicsőségére akartak bölcsek lenni, hanem azért akartak bölcsnek látszani, hogy az emberek dicsérjék őket. Hogyan ne gyűlölnék a bölcsességet, aki tanítja és parancsolja, hogy vessék meg azt, amit szeretnek? Ezért *Boldogok, akik szeplőtelenek az úton, akik az Úr törvényében járnak.* Mert úgy tanulmányozva az ő bizonyságait, hogy teljes szívvel keresik őt, szeplőtelenül járnak az Úr törvényében.

Vajon nem tanulmányozta-e bizonyságait, és nem kereste őt az, aki mondta: *Jó mester, mi jót tegyek, hogy elnyerjem az örök életet*?[2] De hogyan kereshette teljes szívében azt, akinek tanácsával szemben a gazdagságot részesítette előnyben, hiszen hallván a választ, szomorúan elment? Izaiás próféta is mondja: *Keressétek az Urat, és ha megtaláljátok, hagyja el a gonosz a maga utait és gondolatait a bűnös férfi.*[3]

A reményben már boldogok vagyunk

3. Keresik tehát Istent a bűnösök és gonoszok, hogy miután megtalálták, már ne legyenek se bűnösök, se gonoszok. De hogyan lehetnek boldogok, akik már tanulmányozzák az ő bizonyságait és keresik őt, ha ugyanezt megtehetik a bűnösök és gonoszok is? Melyik bűnös vagy gonosz merné mondani, hogy boldogok a bűnösök és a gonoszok?

[1]Péld 1,28–29.
[2]Mt 9,16.
[3]Iz 9, 6–7.

Tehát a reményre nézve boldogok, mint ahogy *boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért;*[1] nem a jelenlévők miatt, hiszen szenvednek, hanem amiatt, ami következik, mert övék lesz a mennyek országa; és *boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot*, nem az éhség és szomjúság miatt, hanem amiatt, ami következik, tudniillik, hogy jól fognak lakni; és *boldogok a szomorkodók*, nem azért mert sírnak, hanem amiatt, hogy majd nevetni fognak.[2]

Ebből következően *Boldogok, akik tanulmányozzák az ő bizonyságait, teljes szívvel keresik őt,* nem a tanulmányozás és a keresés miatt, hanem mert meg fogják találni azt, akit keresnek, mert teljes szívvel és nem hanyag módon keresik.

Ha tehát a reményt tekintve boldogok, talán ugyanígy a reményben szeplőtelenek is. Ebben az életben ugyanis, jóllehet az Úr törvényében járunk – tanulmányozzuk az ő bizonyságait és teljes szívvel keressük őt –, *ha azt mondanánk, hogy nincs bűnünk, félrevezetnénk magunkat és nem volna bennünk igazság*.[3]

Ezt azonban serényebben kell keresni, mert ez következik: *Ugyanis nem az ő utain járnak, akik gonoszságot cselekszenek.* Ebből látható, hogy akik az Úr utain járnak, azaz az Úr törvényében járnak, tanulmányozva az ő bizonyságait és teljes szívvel keresvén őt, már szeplőtelenek, azaz bűntelenek lehetnek a következő szavak miatt: *Ugyanis nem az ő utain járnak, akik gonoszságot cselekszenek. Aki pedig vétkezik, gonoszságot tesz* – mondja Szent János, és hozzáteszi: *A bűn gonoszság.*[4]

De ezt a beszédet már be kell fejeznünk, és e nagy kérdést nem szabad ennyire leszűkíteni.

[1]Mt 5,10
[2]Mt 5,6–7.
[3]1Jn 1,8
[4]1Jn 3,4

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
MÁSODIK HOMÍLIA

Aki azt gondolja, hogy nincs semmi bűne, önmagát vezeti félre

1. Igaz, ami meg van írva, és amit olvasunk e zsoltárban: *Mert akik gonoszságot cselekszenek, nem járnak az ő utain,* de Isten segítségével, *kinek kezében vagyunk mi magunk és a beszédünk is,*[1] ki kell elemeznünk, nehogy a helyesen mondottak megzavarják az olvasót és a hallgatót amiatt, hogy helytelenül értik.

Óvakodni kell, nehogy a szentek, akik ezt mondják: *Ha azt mondanánk, hogy nincs bűnünk, magunkat vezetnénk félre, és nem volna bennünk igazság,*[2] azt gondolják, hogy nem járnak az Úr utain, mert a bűn gonoszság, akik pedig gonoszságot tesznek, ugyancsak nem járnak az ő utain; vagy mivel kétségtelenül az Úr utain járnak azt higgyék, hogy nincs bűnük, ami kétségtelenül nem igaz.

Nem a gőg és a dicsekvés kerülése miatt áll írva: *Ha azt mondanánk, hogy nincs bűnünk, magunkat vezetnénk félre.* Különben nem tenné hozzá: *és nem volna bennünk igazság*, hanem azt mondaná: *nem volna bennünk alázat*. Főként mert a folytatás világosabban elmagyarázza ezt a jelentést, és eloszlat minden félreérhető kétértelműséget.

Szent János ugyanis így folytatja: *Ha pedig megvalljuk vétkeinket, hűséges és igaz az, aki megbocsátja bűneinket, és megtisztít bennünket minden gonoszságtól*.[3]

Mit mond erre, mit mond ez ellen a gonoszság kárhozatos hencegése? Ha ugyanis a dicsekvés kerülése és nem az igazság megvallása miatt nem mondják a szentek, hogy nincs bűnük, mi az, amit megvallanak, hogy bocsánatot és tisztulást érdemelnek vele? Vagy ez is azért történik, hogy elkerüljék a dicsekvést? Hogyan nyerhetnék el a tisztulást olyan bűnöktől, amelyeknek nem őszinte a megvallása? Némuljon el hát és száradjon el a gőgösök hervadó, önmagát félrevezető dicsekvése, amely az emberek füle hallatára mondja, hogy bűnös, a szívében azonban gonosz dicsekvéssel azt mondja, hogy nincs bűne.

Akik ezt mondják, önmagukat vezetik félre, és nincs bennük igazság. De amikor az emberek fülébe ezt mondják, nem csak önmagukat vezetik félre, hanem a visszájára fordított ostoba tanítással másokat is félrevezetnek; amikor pedig ezt mondják a szívükben, önmagukat vezetik félre, és nincs bennük igazság, és

[1] Vö. Bölcs 7,16.
[2] 1Jn 3,14.
[3] 1Jn 1,8–9.

ezáltal vezetik félre magukat a szívükben, és elveszítik a szívükből az igazság fényét.

Felkiált azonban Krisztus szent családja – az alázatosan igazmondó és igazán alázatos, növekedve és gyümölcsöt hozva az egész világon –, felkiált: *Ha azt mondanánk, hogy nincs bűnünk, magunkat vezetnénk félre, és nem volna bennünk igazság. Ha pedig megvalljuk vétkeinket, hűséges és igaz az, aki megbocsátja bűneinket, és megtisztít bennünket minden gonoszságtól.* Ezt így is érzi, ahogyan mondja. Az alázat ugyanis akkor igazi, ha nem csak a nyelv mutogatja, és az Apostol szerint nem a fennhéjázókkal értünk egyet, hanem együtt érzünk az alázatosakkal;[1] nem azt mondja, hogy úgy beszélünk, hanem *együtt érzünk*, ami nem a szájban történik, hanem a szívben.

Képmutató! Ha azt mondod, hogy bűnös vagy, és közben azt hiszed, hogy nincs bűnöd, kifelé mutatod az alázatot, belül pedig ölelgeted az ürességet. Tehát sem a szádban, sem a szívedben nincs igazságod. Mit használ neked, hogy az emberek alázatosnak nézik, amit mondasz, ha Isten látja, hogy a nagyságról gondolkodol? Bárcsak füledbe hatna az isteni intés: Ne akarj nagyokat mondani, mert méltán el fognak ítélni, ha a száddal alázatoskodsz az emberek előtt, és Isten előtt nagyokat mondasz a szívedben. Amikor pedig hallod: *Ne légy hát fennhéjázó, hanem félj*,[2] miért nem vagy belül is alázatos? Vagy azért fuvalkodik föl az elme a nagyságától, hogy a nyelv az alázatosságot hazudja? Olvasod vagy hallod: *Ne légy hát fennhéjázó, hanem félj*, de te annyira a nagyságodról gondolkodol, hogy azt véled, nincsen bűnöd, és ezáltal, mert nem akarsz félni, nem marad más hátra, mint hogy felfuvalkodjál.

Maguk a szentek sincsenek bűn nélkül, bár nem követnek el bűnt

2. Erre azt mondod: „Miért van megírva: *Akik gonoszságot cselekszenek, nem járnak az Úr utain*? Vajon az Úr szentjei nem az Úr utain járnak? Ha pedig azon járnak, ahogy mondod, akkor nem tesznek gonoszságot; ha pedig nem tesznek gonoszságot, akkor nincs bűnük, mert a bűn gonoszság.”

Kelj föl megsegítésemre, Uram Jézus, és a gőgösködő eretnekkel szemben segíts nekem vallomást tevő Apostolod által. Íme, hol van a te magát kifosztó embered, hogy beteljék veled? Őt hallgassuk, testvéreim; őt magát faggassuk erről a kérdésről, ha tetszik, sőt mivel tetszik.

Mondjad csak, Szent Pál, vajon az Úr utain jártál-e, amikor ebben a testben éltél? – Ezt válaszolja: Miért mondtam: *Amit már elértünk, abban tartsunk ki?*[3]

[1]Róm 12,16.
[2]Róm 11,20.
[3]Fil 3,16.

Miért mondtam: *Vajon megcsalt benneteket Titusz? Nem ugyanolyan lelkülettel jártunk el? Nem ugyanazon a nyomon jártunk?*[1] Miért mondtam: *Ameddig a testben vagyunk, távol járunk az Úrtól, mert a hitben élünk, nem a látásban*?[2] Van-e biztosabb útja az Úrnak, mint a hit, amelyből az igaz él?[3] Más úton törekedtem-e az odafönt valókra, amikor ezt mondtam: *Feledem ami mögöttem van, és nekifeszülök az előttem lévőknek, és törekszem a magasztos hivatás pálmájára, amelyre Istentől meghívást kaptam Krisztus Jézusban*?[4] Végül más úton futottam-e, amikor ezt mondtam: *A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam*?[5]

Legyenek elegendőek ezek a válaszok, amelyekből megtanulhattuk, hogy Pál apostol az Úr utain járt. De mást is kérdezünk tőle:

Mondd csak, ó Apostol, amikor még a testben élve az Úr utain jártál, volt-e bűnöd, vagy bűn nélkül voltál? Halljuk csak, hogy félrevezeti-e önmagát, vagy ahogy apostoltársa, Szent János mondja: igazság volt bennük. Tehát ő is ezt válaszolja:

Ugye olvastátok azt a részt, ahol megvallom: *Nem a jót teszem, amit akarok, hanem azt teszem, amit nem akarok, a rosszat*?[6]

Ezt is hallottuk, ezért kérdezzük: Hogyan járhattál az Úr utain, ha azt tetted, amit nem akartál, hiszen a szent zsoltár ezt mondja: *Akik gonoszságot cselekszenek, nem járnak az Úr utain*?

Halljad csak őt, aki a következő mondattal válaszol: *Ha pedig azt cselekszem, amit nem akarok, már nem én teszem, hanem a bennem lakó bűn*.[7]

Íme, miként nem cselekszenek bűnt azok, akik az Úr utain járnak, és még sincsenek bűn nélkül, mert már nem ők cselekszenek, hanem a bennük lakó bűn.

3. Erre azt mondja valaki: Hogyan tehette a rosszat, amit nem akart, és hogyan nem ő a tettes, hanem a benne lakó bűn? – Közben ez a kérdés már megoldódott, és az Írás kánoni tekintélye alapján eléggé kiderült, hogy lehetséges, hogy az Úr utain járók, ámbár nem bűntelenek, nem ők követik el a bűnt. Mert a*kik gonoszságot* – azaz bűnt, mert a bűn gonoszság – *cselekszenek, nem járnak az Úr utain.*[8]

---

[1]2Kor 12,18.
[2]2Kor 5,6–7.
[3]Róm 1,17.
[4]Fil 3,13–14.
[5]2Tim 4,7.
[6]Róm 7,15–17.
[7]Róm 7,17.
[8]1Jn 3,4.

Egy másik beszéd szükséges annak megértetéséhez, hogy mi módon cselekvő e halandó test miatt, amelyben a bűn törvénye lakik, és hogyan nem ő a tettes az Úr utai miatt, amelyeken jár, mert ezt a beszédet be kell fejezünk.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HARMADIK HOMÍLIA

Különbséget kell tennünk az emberi cselekedet és az ember cselekedete között

1. Amiatt, hogy ebben a zsoltárban írva van: *Akik gonoszságot cselekszenek, nem járnak az ő utain,*[1] mert ahogy János apostol mondja, a bűn gonoszság, támadt a nehéz kérdés: hogyan lehetséges, hogy a szentek nem bűntelenek ebben az életben, mert ez is igaz: *Ha azt mondjuk, hogy nincs bűnünk, önmagunkat vezetjük félre, és nincs bennünk igazság*;[2] és mégis az Úr utain járnak, ahol nem járnak azok, akik gonoszságot tesznek?

A megoldást Pál apostol adta: *Nem én teszem, hanem a bennem lakó bűn*.[3] De hogyan lehet bűntelen az, akiben bűn lakik? Mégis az Úr utain jár, ahol nem járnak azok, akik vétkeznek, mert már nem ő követi el a bűnt, hanem a benne lakó bűn.

Ezzel megoldódott a kérdés, de úgy, hogy másik, még nehezebb kérdés született belőle: Hogyan tehet valamit az ember, amit nem ő cselekszik? Mert mindkettőt állítja; azt is, hogy *Nem azt teszem, amit akarok*, és azt is, hogy *Nem én teszem, hanem a bennem lakó bűn.*[4]

Azt kell megértenünk, hogy amikor a bennünk lakó bűn cselekszik bennünk, akkor nem mi követjük el a bűnt, ha az akarat egyáltalán nem egyezik bele a bűnbe, és a test tagjait is féken tartja, hogy ne engedelmeskedjenek a bűn vágyainak. Mert mit művel a bűn akaratunk ellenére a tiltott vágyakon kívül? Ha az akarat nem adja beleegyezését, némi érzelmi megmozdulás történhet, de igazában hatástalan marad. Ezt parancsolja az apostol: *Ne uralkodjék a bűn halandó testetekben, hogy vágyainak engedelmeskedjetek; és ne adjátok oda tagjaitokat a bűnnek a gonoszság szolgálatára*.[5]

---

[1] 1Jn 3,4.
[2] 1Jn 1,8.
[3] Róm 7,17.
[4] Róm 7,17.20.
[5] Róm 6,12.15

Vannak tehát a bűnnek vágyai, melyeknek nem szabad engedelmeskednünk. A bűnt tehát ezek a vágyak követik el, melyeknek ha engedelmeskedünk, mi is cselekszünk, ha pedig az Apostolt követve nem engedelmeskedünk nekik, nem mi cselekszünk, hanem a bennünk lakó bűn. Ha pedig egyáltalán nincsenek bennünk tiltott vágyak, sem mi, sem a bűn nem tesz bennünk semmi rosszat.

A tiltott vágy mozdulását, melynek nem engedelmeskedünk, nem mi cselekedjük, de mégis azt mondják, hogy mi tettük, mert nem tőlünk idegen természet energiája, hanem a mi gyengeségünk. Ettől a gyengeségtől teljesen akkor szabadulunk meg, amikor lélekben is, testben is halhatatlanok leszünk. Ezért, és mert az Úr utain járunk, nem engedelmeskedünk a bűn vágyainak és mivel nem vagyunk bűntelenek, vannak bűnös vágyaink. Mivel nem engedelmeskedünk nekik, nem valósítjuk meg, de a bennünk lakó bűn megmozgatja őket. Mert *akik gonoszságot cselekszenek,* azaz engednek a bűn vágyainak, *nem járnak az Úr utain.*

Szükséges, hogy az Atya sok adósságunkat elengedje

2. Föl kell tennünk a kérdést, hogy minek az elengedését kérjük, amikor ezt mondjuk Istennek: *Bocsásd meg a mi vétkeinket?*[1] Vajon azokét, amelyeket mi követünk el, amikor engedelmeskedünk a bűn vágyainak, vagy a vágyakra kérünk bocsánatot, melyeket nem mi cselekszünk, hanem a bennünk lakó bűn?

Amennyire át tudom gondolni, annak a gyengeségnek és erőtlenségnek minden terhét, amelyet az Apostol bűnnek nevez,[2] a keresztség szentsége levette rólunk mindazzal együtt, amit a gyengeségnek engedelmeskedve tettünk, mondtunk vagy gondoltunk; és ez a gyengeség attól kezdve nem ártana nekünk, bár bennünk van, ha tiltott vágyainak soha nem engedelmeskednénk sem cselekedettel, sem szóval, sem csendes beleegyezéssel; közben maga az erőtlenség is gyógyulna, amikor teljesedik, amit kérünk, akár azt mondjuk, hogy *Jöjjön el a te országod*, akár azt mondjuk, hogy *Szabadíts meg a gonosztól.*[3]

Mivel azonban *próbatét az ember élete a földön*,[4] még ha távol vagyunk is vétkektől, nem hiányzik belőlünk, amikor a bűn vágyainak engedünk cselekedettel, szóval vagy gondolattal; amikor a nagy dolgokra figyelünk, apróságok belopóznak, és ha összefognak ellenünk, egyenként nem terhelnek meg, de összességükben maguk alá temetnek. Emiatt mondják azok is, akik az Úr utain járnak: *Bocsásd meg a mi vétkeinket*,[5] mert az Úr utaihoz tartozik az imádság is és a vallomás is, a bűnök azonban nem tartoznak az Úr utaihoz.

---

[1]Mt 6,12.
[2]Róm 7,7–25.
[3]Mt 6,10.12.
[4]Jób 7,4.
[5]Mt 6,12.

Kitartóan kell járni a hitben, amely a szeretet által tevékeny

3. Így tehát az Úr utain, melyeket az egy hit fog össze, mellyel abban hiszünk, aki megigazulttá teszi a bűnöst,[1] és aki ezt is mondta: *Én vagyok az út*,[2] senki nem követ el bűnt, hanem vallomást tesz. Tehát letér az útról, amikor vétkezik, és ezért a bűn, melyet az eltévedő követ el, nem az útnak tulajdonítható; hanem a hit utján bűntelennek tekintik azokat, akiknek nem számítják be a bűnöket.

Pál apostol, amikor a hitbeli megigazulást ajánlja, a zsoltárral érvel: *Boldogok, akiknek megbocsáttattak a gonoszságaik, és akiknek eltakartattak a bűneik; boldog ember, akinek nem számítja vétkét az Úr*.[3] Ezt nyújtják az Úr utai; és mivel *az igaz a hitből él,*[4] az Úr ezen útjától elidegenít a gonoszság, ami a hitetlenség. Aki pedig ezen az úton, azaz a jámbor hitben jár, vagy nem követ el bűnt, vagy ha valamit eltévedve elkövetett, az út miatt nem számítják be neki, és olybá veszik, mintha nem tette volna.

Ezért az *Akik gonoszságot cselekszenek, nem járnak az ő utain* sort így is helyesen érthetjük: azt a gonoszságot jelenti, amely eltávolodik a hittől, vagy nem közeledik a hithez.

Amikor az Úr ezt mondja a zsidókról: *Ha nem jöttem volna, nem volna bűnük,*[5] nem azt állítja, hogy Krisztus eljövetele előtt bűn nélkül voltak, és amikor eljött, akkor váltak bűnössé, hanem egy konkrét bűnről, a hitetlenségről beszél, mert nem hittek benne. Ugyanígy, akik gonoszságot tesznek, nem akármilyet, hanem a hitetlenséget, nem járnak az Úr utain, mert *Isten minden útja irgalmasság és igazság*,[6] és mindkettő Krisztus, és Krisztuson kívül egyik sem létezik. *Én ugyanis állítom* – mondja az Apostol –, *hogy Krisztus a körülmetélés szolgája lett Isten igazsága miatt, hogy megerősítse az atyáknak tett ígéreteket; a pogányok pedig irgalmasságáért dicsőítik Istent*.[7] Az irgalmasság tehát abban áll, hogy megváltott minket; az igazság pedig abban, hogy beteljesítette, amit korábban ígért, és be fogja teljesíteni, amit most ígér.

Akik tehát *gonoszságot,* azaz hitetlenséget *cselekszenek, nem jártak az ő utain,* mert nem hittek Krisztusban. Térjenek meg tehát, és jámboran higgyenek abban, aki megigazulttá teszi a bűnöst, és miután bocsánatot nyertek a bűneik, találják meg benne az irgalmasságot és ígéretei teljesedésével az igazságot, azaz találják meg benne az Úr minden útját. És ezeken az utakon járva nem fognak

[1]Róm 4,5.
[2]Jn 14,6.
[3]Róm 4,7; Zsolt 31, 1–2.
[4]Róm 1,17.
[5]Jn 15,22.
[6]Zsolt 24,10.
[7]Róm 15, 8–9.

gonoszságokat cselekedni, mert nem hitetlenek lesznek, hanem hívők, azzal a hittel, amely a szeretet által tevékeny,[1] és amelynek nem számítják be a bűnt.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
NEGYEDIK HOMÍLIA

4*Te parancsoltad,*
hogy parancsaidat tartsuk meg túlságosan.
5*Bárcsak arra irányulnának utaim,*
hogy megtartsam jótéteményeidet!
6*Akkor nem szégyenülök meg,*
ha mindenben parancsaidhoz igazodom.
7*Vallomást teszek neked egyenes szívvel azzal,*
hogy megtanultam igazságosságod ítéleteit.
8*Megőrzöm a te ítéleteidet,*
ne hagyj el engem soha nagyon!

1. [4–5. v.] Ki lehet az, kedveseim, aki ezt mondja az Úrnak: *Te parancsoltad, hogy parancsaidat tartsuk meg túlságosan. Bárcsak arra irányulnának utaim hogy megtartsam jótéteményeidet! Akkor nem szégyenülök meg, ha mindenben parancsaidhoz igazodom.* Ki mondhatja, ha nem Krisztus bármelyik tagja, helyesebben Krisztus egyetemes teste?

És mit jelent ez: *Te parancsoltad, hogy parancsaidat tartsuk meg túlságosan/nimis?* A *nimis/túlságosan* vajon a parancsolásra, vagy a parancsok megtartására vonatkozik-e? Bármelyikre értjük, ellenkezni látszik azzal az emlékezetes és nemes közmondással, amit a görög bölcsek dicsérnek, a latinok pedig elismerően egyetértenek vele: *Ne quid nimis*! = Semmit ne vígy túlzásba![2]

Ha tehát igaz, hogy semmit nem szabad túlzásba vinni, hogyan lehet igaz, amit itt hallunk: *Te parancsoltad, hogy parancsaidat tartsuk meg túlságosan/nimis,* amivel Isten vagy túlságosan parancsol valamit, vagy megköveteli, hogy túlságosan tartsuk meg, amit parancsol – ha minden túlzás dorgálásra méltó?

[1]Gal 5,6.
[2]Terentius: Andria, 1. felv., 1. jel.

Látva az Írást: *Nemde megcsúfolta Isten evilág bölcsességét,*[1] mondhatnánk, hogy a görög bölcsek tekintélye semmire nem kötelez minket, és inkább a *Ne quid nimis* mondást tarthatnánk tévesnek, mint az isteni szót, amelyben ezt olvassuk és énekeljük: *Te parancsoltad, hogy parancsaidat tartsuk meg túlságosan/nimis*, ha nem a görögök fennhéjázása, hanem a józan ész vissza nem tartana ettől.

A *nimis/túlságosan* ugyanis mindenre vonatkozik, ami a kellőnél több. A *parum/kevéssé* és a *nimis/túlságosan* ellentétes fogalompár. A *kevéssé* annak jelzője, ami kevesebb a kellőnél. A kettő között áll az a mód, amiről azt mondjuk: *elegendő*.

Mivel az életben és az erkölcsökben hasznos, hogy semmit ne vigyünk túlzásba, azaz a kellőnél ne tegyünk többet, inkább igaznak kell vallanunk a *Ne quid nimis* mondást, mintsem tagadhatnánk. A latinban azonban olykor elhibázzák ezt a szót, és a *valde/nagyon* helyén találjuk a Szentírásban is, és beszédünkben is. Mert itt is: *Te parancsoltad, hogy parancsaidat tartsuk meg túlságosan/nimis,* ha helyesen értjük, a nimis azt jelenti: *valde*=nagyon, mint ahogy ha valaki kedves személynek azt mondjuk: *Nimis te diligo,* nem azt akarjuk mondani, hogy a *kellőnél jobban,* hanem hogy *nagyon szeretlek.*

A görögben nem a *nimis,* hanem a *valde* megfelelője olvasható. De mint mondtuk, írásban is, beszédben is használjuk a *nimis*t a *valde* helyett, ezért néhány latin kódexben nem az áll, hogy Tu praecepisti mandata tua custodiri *nimis,* hanem: Tu praecepisti mandata tua custodiri *valde*. Tehát Isten nagyon megparancsolta parancsait, nekünk pedig nagyon meg kell tartanunk őket.

Ha a kegyelem nem segít, Isten törvényét mi nem teljesítjük

2. De figyeljétek csak, hogy az alázatos jámborság és a jámbor alázat, meg a kegyelemről meg nem feledkező hit mit fűz hozzá: *Bárcsak arra irányulnának utaim, hogy megtartsam jótéteményeidet!* Te ugyan megparancsoltad, és bárcsak megtörténnék velem, amit parancsolsz.

Amikor azt hallod, hogy *bárcsak*, vedd észre az óhajtó szavát, de ha felismered az óhajtó szót, tedd le a vakmerő gőgöt. Ki volna, aki azt mondaná, hogy óhajt valamit, ami úgy van a hatalmában, hogy minden segítség nélkül meg tudja valósítani? Tehát ha az ember óhajtja, hogy Isten adja meg, amit parancsol, kérlelni kell Istent. És ki mástól kellene kérni, ha nem tőle, akitől mint a világosság Atyjától a Szentírás tanúsága szerint *minden jó adomány és tökéletes ajándék származik*?[2]

[1] 1Kor 1,20
[2] Jak 1,17.

Azok miatt azonban, akik úgy gondolják, hogy a jótettekhez az isteni segítség csak annyiban szükséges, hogy tudomásunkra hozza Isten parancsait, de ha már tudjuk a parancsot, mindenféle kegyelem nélkül, pusztán saját akaratunk erejével teljesíteni tudjuk; a zsoltáros csak azért óhajtja, hogy utai Isten jótéteményeinek megtartására irányuljanak, mert már elfogadta a parancsait. Erre vonatkozik, amit előzőleg mond: *Te parancsoltad, hogy parancsaidat tartsuk meg nagyon.* Mintha azt mondaná: A törvényt már megkaptam, már ismerem, hiszen te megparancsoltad, hogy tartsuk meg nagyon a parancsolataidat; és a te parancsolataid szentek, igazságosak és jók; a bűn azonban a jó révén halált hoz nekem,[1] ha kegyelmed nem segít. Tehát *bárcsak arra irányulnának utaim, hogy megtartsam jótéteményeidet!*

Ne hallgatói hanem cselekvői legyünk a törvénynek[2]

3. [6. v.] *Akkor nem szégyenülök meg, ha mindenben parancsaidhoz igazodom.* Isten parancsait akár olvassuk, akár emlékezetben felidézzük, tükörként kell néznünk, ahogyan Jakab apostol mondja: *Ha valaki csak hallgatója az igének, de nem teszi meg, hasonlít a férfihoz, aki tükörben szemléli arcát; megnézte magát és elment, és azonnal elfelejti, hogy milyen volt. Aki azonban beletekintett a szabadság tökéletes törvényébe és megmarad benne, nem feledékeny hallgatója, hanem tevékeny megvalósítója, az boldog lesz a tettében.*[3]

Ilyen akar lenni a zsoltározó, hogy belenézve, mint tükörbe Isten parancsaiba, ne szégyenüljön meg, mert nem csak hallgatója, hanem megtevője akar lenni. Ezért óhajtja, hogy utai Isten bizonyságainak megtartására irányuljanak. De mi más irányíthatja, ha nem Isten kegyelme? Különben Isten törvénye nem dicséretére, hanem gyalázatára válnék, ha bele akarna tekinteni a parancsolatokba, melyeket nem tesz meg.

4. [7. v.] *Vallomást teszek neked egyenes szívvel azzal, hogy megtanultam igazságosságod ítéleteit.* Ez a vallomás nem a bűnösöké, hanem a dicséreté; amint Ő is mondja, akiben semmiféle bűn nem volt: *Vallomást teszek neked Atyám, mennynek és földnek Ura*;[4] vagy ahogy írva van Sirák fiának könyvében: *Ezt mondjátok a vallomásban: Az Úrnak minden műve nagyon jó*.[5]

Vallomást teszek neked, mondja, *egyenes szívvel.* Igen, ha utaim irányítást kapnak, megvallom, hogy te tetted, és téged illet a dicséret, nem engem. Akkor ugyanis azzal teszek vallomást neked, hogy megtanultam igazságosságod

[1]Vö. Róm 7,13.
[2]Jak 1,23.
[3]Jak 1,23.
[4]Mt 11,25.
[5]Sir 39,20–21.

ítéleteit, ha egyenes lesz a szívem, tudniillik azáltal, hogy utaim a te jótéteményeid megtartására irányulnak. Mert mit használna nekem, ha megtanulnám őket, de perverz szívvel gonosz utakra térnék? Mert nem örömet találnék bennük, hanem vádolnának miattuk.

Isten senkit nem hagy magára, csak azt, aki vakmerően bízik önmagában

5. [8. v.] Ezután hozzáfűzi: *Megőrzöm a te ítéleteidet.* Ez következik azokból, amiket eddig mondott: *Bárcsak arra irányulnának utaim hogy megtartsam bizonyságaidat! Akkor nem szégyenülök meg, ha mindenben parancsaidhoz igazodom. Vallomást teszek neked egyenes szívvel azzal, hogy megtanultam igazságosságod ítéleteit.*

De mi következik ezután: *Ne hagyj el engem soha nagyon,* vagy ahogy egyes kódexek mondják: *soha túlságosan*, a *nagyon* helyett; mert a görög szó mintha azt jelentené, hogy akarná, hogy Isten elhagyja, de ne nagyon. Isten mentsen ettől! Hanem Isten méltán hagyta el a világot a bűn miatt; nagyon elhagyta volna, ha nem sietett volna a segítségére oly nagy orvossággal, tudniillik Isten kegyelmével Jézus Krisztus által. Most azonban Krisztus testének működése révén nem hagyta el nagyon, mert Isten maga volt, aki Krisztusban kiengesztelte magával a világot.[1]

Ezt úgy is lehet érteni, hogy ez annak szava, aki bőségében, mintegy magában bízva azt mondta: *Meg nem rendülök soha*[2] és Isten, hogy megmutassa neki, hogy nem az ő érdeméért, hanem a maga isteni akaratával adott erőt ékességének, elfordította tőle az arcát, és összezavarodott. Tehát magára eszmélve, már nem magában bízva kiáltja: *Ne hagyj el engem nagyon!* Ha ugyanis magamra hagynál, hogy nélküled kitűnjék a gyöngeségem, ne hagyj el nagyon, nehogy elvesszek.

Te parancsoltad tehát, hogy parancsaidat tartsuk meg nagyon; a tudatlansággal már nem menthetem magamat, de mivel gyönge vagyok, *bárcsak arra irányulnának utaim, hogy megtartsam jótéteményeidet!* Akkor nem szégyenülök meg, ha mindenben parancsaidhoz igazodom. Vallomást teszek neked egyenes szívvel azzal, hogy megtanultam igazságosságod ítéleteit. Megőrzöm a te ítéleteidet; és ha magamra hagynál, nehogy magamban dicsekedjem, ne hagyj el nagyon, és ha igazzá teszel, dicsekedni fogok benned.

[1] 2Kor 5,19.
[2] Zsolt 29,7–8.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
ÖTÖDIK HOMÍLIA

9BETH *Hogyan teszi helyessé az ifjú útját?*
Igéid megtartásával.
10*Egész szívemben kereslek téged,*
ne űzz el engem prancsolataidtól.
11*A szívembe rejtettem beszédeidet,*
hogy ne vétkezzem ellened.
12 *Áldott vagy,*
Uram, taníts engem ítéleteidre.

Isten parancsolatait emlékezetünkben és életünkben kell megtartanunk

1. [9. v.] A zsoltár sorait vesszük szemügyre, kedveseim, és ahogy az Úr megadja, az ő szent Írását vizsgáljuk: *Hogyan teszi helyessé az ifjú útját? Igéid megtartásával.*

Fölteszi magának a kérdést és válaszol rá. *Hogyan teszi helyessé az ifjú útját? –* eddig a kérdés; és jön a válasz: *Igéid megtartásával.* Itt azonban Isten igéinek megtartását a parancsok megtételeként kell értenünk, mert hiába őrzik a parancsolatokat az emlékezetben, ha nem tartják meg az életben. Egyesek ugyanis törekszenek rá, hogy el ne felejtsék Isten igéit, de nem teszik meg, hogy megjavuljanak. Ez azonban nem azt mondja: Hogyan gyakorolja az ifjú emlékezetét? hanem ezt kérdezi: *Hogyan teszi helyessé az ifjú útját?*, és ezt válaszolja: *Igéid megtartásával.* Semmiképpen nem mondható helyesnek az út, amíg ki van fordítva az élet.

Miféle ifjúról beszél a zsoltár?

2. De mit is akar ez az ifjú? Mondhatta volna: *Hogyan teszi helyessé az ember útját?,* vagy: *Hogyan teszi helyessé a férfi útját?,* ahogyan az Írásokban többnyire a tekintélyesebb nemen, a férfin az embert értik a *pars pro toto*, ‘rész az egész helyett’ szólásmóddal. A nőre is vonatkozik a boldogság, ha nem ment el a gonoszok tanácsába ott, ahol ez áll: *Boldog a férfi*.[1] Itt azonban nem embert mond, nem is férfit, hanem ifjút.

Vajon reménytelen eset az öreg? Vagy valahogy másként teszi helyessé útját az öreg, és nem Isten igéinek megtartásával? Vagy talán olyan intelem ez, amelyet

[1]Zsolt 1,l.

főként ebben az életkorban kell megfogadni, ahogy másutt írva áll: *Fiam, ifjúkorodtól fogadd el a tanítást, és öregkorodra megtalálod a bölcsességet?*[1]

Van egy másik jelentés is, amelyből azt az evangéliumi ifjút ismerhetjük föl, aki elhagyván atyját messze vidékre ment, és fényűzően élve utcanőkkel eltékozolta vagyonát; és miután disznópásztor lett, nyomorúság és éhezés szakadt rá; magába szállt és mondta: *Fölkelek és atyámhoz megyek*.[2] Hogyan tette helyessé útját, ha nem Isten igéit megtartva, melyekre úgy éhezett, mint az atyai ház kenyerére? Idősebb testvére pedig nem tette helyessé útját, aki atyjának ezt mondta: *Íme, én annyi esztendeje szolgálok neked és soha nem hágtam át parancsodat*.[3] Tehát a fiatalabbik helyessé tette útját, melynek elrontását annyira megvallotta, hogy ezt mondta atyjának: *Már nem vagyok méltó arra, hogy a fiadnak nevezzenek.*[4]

Eszembe jut egy harmadik jelentés is, melyet bármilyen gyengén fogom is fel, elébe helyezek a másik két jelentésnek: az idősebbikben a régi embert ismerhetjük föl,[5] a fiatalabbikban az új embert; az idősebb az, aki a földi ember képmását hordozza, a fiatalabbik a mennyeiét; mert *nem a lelki az első, hanem a testi, és csak utána következik a lelki.*[6]

Legyen tehát akárki, életkorát tekintve akár nagyon öreg is, ifjú lesz, ha a kegyelemtől megújulva megtér Isten parancsolataihoz, és úgy teszi helyessé az útját, hogy megtartja az ő igéit, azaz a hit igéjét, amelyet hirdetünk,[7] és ez az a hit, amely a szeretet által tevékeny.[8]

Isten ingyenes irgalmassága gyógyítja meg nyomorúságos vétkeinket

3. [10. v.] De ez a fiatalabb nép, a kegyelem gyermeke, az új ember, az új ének énekese, az új szövetség örököse, ez a fiatalabb nem Káin, hanem Ábel; nem Izmael, hanem Izsák; nem Ézsau, hanem Izrael; nem Manasszesz, hanem Efraim, nem Héli, hanem Sámuel, nem Saul, hanem Dávid; de figyeljétek csak, mit tesz hozzá: *Egész szívemben kereslek téged* – mondja –, *ne űzz el engem prancsolataidtól.*

Íme, imádkozik, hogy segítséget kapjon Isten igéinek megtartására, amiről azt mondta, hogy ezáltal fogja helyessé tenni fiatalabb utját. Hiszen ezt jelenti: *ne űzz el engem prancsolataidtól,* mert mi mást jelentene az elűzetés, mint a

[1]Sir 6,18.
[2]Lk 15,18.
[3]Lk 15,29.
[4]Lk 15,21.
[5]Vö. 1Kor 15,49.
[6]1Kor 15,46.
[7]Vö. Róm 10,8.
[8]Vö. Gal 5,6.

segítség elmaradását? Az ő egyenes és nehéz parancsaihoz az emberi gyengeség nem tud felnőni, csak ha Isten megelőző szeretete segít. Akiket pedig nem segít, azokról méltán mondja, hogy elűzi, mint ahogy a lángpallos távol tartotta a méltatlanokat, nehogy kinyújtsák kezüket az élet fája felé.[1]

Ki lehetne méltó, *hiszen egy ember által jött a világba a bűn, és a bűn által a halál és így minden emberre átszállott, akiben mindnyájan vétkeztek*.[2] De Isten ingyenes irgalmassága gyógyítja meg nyomorúságos vétkeinket. Mert az, aki itt beszél, ezt is mondja: *Egész szívemben kerestelek téged.* És miként tehetné ezt másként, ha nem térítené meg az, Akinek ezt mondja: *Isten, te megtérítve éltetsz minket*,[3] és Isten nem keresné az elveszettet, nem térítené meg az eltévelyedettet; eltévelyedettet; Ő aki mondja: *az elveszettet megkeresem, az eltévelyedettet visszavezetem*?[4]

Az igaz cselekedeteknek követniük kell a hitet

4. [11–12. v.] Ebből következik, hogy Isten igéinek megtartásával helyessé teszi útját, az Ő kormányzásával, az Ő tevékenységével, mert egyedül nem volna rá képes, hiszen Jeremiás próféta is megvallja és mondja: *Tudom, Uram, hogy nem az emberé az ő útja, és nem a férfi megy és teszi helyessé útját.*[5] Az itt imádkozó imádkozó is fentebb ezt óhajtotta, amikor ezt mondta: *Bárcsak arra irányulnának utaim*,[6] és most is, amikor hozzáteszi: *A szívembe rejtettem beszédeidet, hogy ne vétkezzem ellened.* Folyamatosan kéri az isteni segítséget, nehogy terméketlen maradjon Istennek a szívébe rejtett beszéde amiatt, hogy nem következnek belőle igaz cselekedetek.

Mert amikor ezt mondja, hozzáteszi: *Áldott vagy, Uram, taníts engem ítéleteidre.* Taníts – mondja –, ahogyan azok tanulják, akik megteszik, nem ahogy azok hallgatják, akiknek azért kell a te igéd, hogy beszéljenek róla. Ezért mondta: *A szívembe rejtettem beszédeidet hogy ne vétkezzem ellened.* Miért akarja még tanulni azt, amit már a szívébe rejtve őriz? hiszen nem őrizhetné a szívében, ha meg nem tanulta volna már. Tehát miért teszi hozzá: *Taníts engem ítéleteidre,* ha nem azért, mert megtéve akarja megtanulni azokat, nem beszéddel, nem is pusztán emlékezetben tartással.

Mivel tehát egy másik zsoltárban ezt olvassuk: *Áldást ad, aki a törvényt adta*,[7] mondja: *Áldott vagy, Uram, taníts engem ítéleteidre.* Mivel ugyanis a *szívembe*

[1]Vö. Ter 3,24.
[2]Vö. Róm 5,12.
[3]Zsolt 84,7.
[4]Ez 34,16.
[5]Jer 10,23.
[6]Zsolt 118,5.
[7]Zsolt 83,8.

rejtettem beszédeidet hogy ne vétkezzem ellened, adtad a törvényt, add kegyelmed áldását is, hogy megtéve tanuljam meg azt, amit bensőben parancsoltál.

Ez most legyen elég, hogy elmétek kimerülés nélkül táplálkozhasson. Amik ezután következnek, egy másik homíliát igényelnek.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HATODIK HOMÍLIA

13*Ajkaimmal hirdettem szád minden ítéletét.*
14 *Bizonyságaid útján örömömet találtam,*
mint minden gazdagságban.
15*Parancsaidban forgolódom*
és szemlélem a te utaidat.
16*Bizonyságaidról elmélkedem,*
és igéidről el nem feledkezem.

Isten ítéleteiről és jótéteményeiről

1. [13. v.] Ezt a beszédet az elemzett zsoltár ezen versével kezdjük: *Ajkaimmal hirdettem szád minden ítéletét.* De mi ez, kedveseim? Mi ez? Ki képes elsorolni Isten minden ítéletét, mikor képtelen követni őket? Vagy nem akarjuk az Apostollal együtt kikiáltani: *Ó, Isten tudásának és bölcsességének mélységes gazdagsága! Mily kifürkészhetetlenek az ő ítéletei és kinyomozhatatlanok az ő utai!?*[1] Az Úr mondja: *Még sok mondanivalóm volna, de nem tudjátok elviselni most,*[2] és bár mindjárt megígéri nekik a teljes igazságot a Szentlélek által, Szent Pál mégis felkiált: *Részleges a tudásunk;*[3] hogy megértsük: a Szentlélek, akit zálogul kaptunk, elvezet minket a teljes igazságra, de csak akkor, amikor ezen élet tükre és homálya után elérkezünk a másik életbe, és színről színre fogunk látni.

Hogyan mondja tehát ez az imádkozó: *Ajkaimmal hirdettem szád minden ítéletét?* Az mondja ezt, aki az előző sorban ezt mondta: *Taníts engem*

[1]Róm 11,33.
[2]Jn 16,12.
[3]1Kor 13,9. 12.

jótéteményeidre.[1] Tehát hogyan sorolhatta fel Isten szája minden ítéletét az, aki most akarja megtanulni minden *jótéteményét*? Vagy ismeri ugyan minden ítéletét, de jótéteményeit még tanulni akarja? Ez annál csodálatosabb, ha Isten kifürkészhetetlen ítéleteit már tudja, és amiket az embereknek megtenni parancsolt, nem ismeri.

A jótétemények ugyanis nem kijelentések, hanem az igazságosság tettei, tudniillik az igazak cselekedetei, amelyeket Isten parancsol. Azért mondjuk Isten jótéteményeinek, mert mi tesszük ugyan, de csak akkor, ha ő megajándékoz velük. *Isten ítéletei* pedig azok, amelyekkel most és az idők végén megítéli a világot. Mivel Isten beszédei mindent magukban foglalnak, tudniillik a jótéteményeket és az ítéleteket egyaránt, miért akarja a jótéteményeket még megtanulni az, aki azt mondja, hogy Isten beszédeit a szívébe rejtette? Ezt mondja ugyanis: *A szívembe rejtettem beszédeidet, hogy ne vétkezzem ellened*,[2] majd hozzátette: *Áldott vagy, Uram, taníts engem a te jótéteményeidre*, majd a folytatásban: *Ajkaimmal hirdettem szád minden ítéletét*.[3]

Ez a két dolog azonban nem ellentétes egymással, sőt, inkább összetartoznak és kapcsolódnak egymáshoz, hogy mivel a szívébe elrejtette Isten beszédeit, ajkával hirdeti az ő ítéleteit. Mert szívvel hiszünk a megigazulásra, a szájjal való megvallás pedig üdvösségünkre szolgál.[4] De amit e kettő közé állít: *Áldott vagy, Uram, taníts engem a te jótéteményeidre*,[5] rá nem jövünk, hogyan illik arra az emberre, akinek már a szívében vannak Isten beszédei, és aki ajkaival már elszámlálta Isten minden ítéletét, hogy még meg akarja tanulni Isten jótéteményeit, hacsak nem a cselekedetek révén kívánja megtanulni őket, nem emlékezetében tartva és beszélve róluk. Erre tanít, hogy ezt kell kérnünk az Úrtól, aki nélkül semmit sem tehetünk.

De erről már egy korábbi beszédben szóltunk. Most, amennyire Isten megadja, azt vizsgáljuk, mit jelent, amint mond, hogy *ajkaival hirdette Isten minden ítéletét*, pedig kifürkészhetetlenek, és mélységükről másutt írva áll: *ítéleteid igen nagy mélységek*.[6]

Nem a saját erőivel, hanem Isten ajándékaként ismeri meg az ember az isteni misztériumokat

[1]Zsolt 118,12.
[2]Zsolt 118,11.
[3]Zsolt 118,12.
[4]Róm 10,10.
[5]Zsolt 118,12.
[6]Zsolt 35,7.

2. Figyeljetek csak, mit értünk ezen. Vajon az Egyház nem ismeri Isten ítéleteit? De bizony, teljesen ismeri. Ugyanis tudja, hogy kiknek fogja mondani élők és holtak bírája: *Jertek, Atyám áldottai és vegyétek az országot!*,[1] és kiknek fogja mondani: *Távozzatok az örök tűzre!*[2] Tudja – mondom –, hogy sem a házasságtörők, sem a bálványimádók, sem ezek és azok, akiket Pál apostol felsorol, nem fogják birtokolni Isten országát;[3] tud a haragról és méltatlankodásról, szorongatásról és sanyargatásról, amely minden gonosztevő ember lelkére vár, elsősorban a zsidókra, azután a görögre; és tud a dicsőségről, megtiszteltetésről és békéről, amely minden jót cselekvőre vár, először a zsidóra, aztán a görögre.[4]

Istennek ezen és hasonló ítéleteit az Egyház kifejezetten ismeri, de mindez nem minden, mert vannak kifürkészhetetlen, és mint a mélységek, átláthatatlan és rejtett ítéletek. Vajon ezek is ismertek azon néhány kiváltságos tagja számára, aki a Fővel, az Üdvözítővel a teljes Krisztust alkotja? Talán ezért mondja kifürkészhetetlennek ezeket az ítéleteket, mert az ember a saját erőivel képtelen átlátni őket. De miért ne láthatná át a Szentlélek ajándékával bárki, akit az Úr arra méltat, hogy megadja neki? Így mondja ugyanis: *Isten megközelíthetetlen fényben lakik*,[5] és mégis ezt halljuk: *Járuljatok hozzá és megvilágosultok*.[6]

Ez a kérdés pedig úgy oldódik meg, hogy megközelíthetetlen a mi erőink számára, de az ő ajándékaként hozzá járulhatunk. Jóllehet amíg ez a romlandó test megterheli a lelket,[7] a szentek közül senki sem tudhatja Isten minden ítéletét, mert valóban sok az embernek (hogy valami példát mondjak, ezért emlegetjük Isten ítéleteinek mérhetetlenségét). Isten ítélete nélkül senki sem késedelmes lélekben vagy fogyatékos testben; az Egyháznak azonban, azaz a tulajdonul lefoglalt népnek van alapja hozzá és igazán mondja: *Ajkaimmal hirdettem szád minden ítéletét,* azaz semmit el nem hallgattam ítéleteid közül, melyeket beszédeddel tudtomra adtál, hanem valamennyit maradék nélkül hirdettem.

Azzal, hogy nem egyszerűen azt mondja: *ítéleteidet,* hanem hozzáteszi: *szád ítéleteit,* úgy tűnik, azt akarja kifejezni hogy szád minden ítéletét, amelyeket elmondtál nekem. A *száj* pedig azokat a beszédeket jelenti, amelyeket sok szentnek adott kinyilatkoztatásokban, és a két Szövetségben mondott el nekünk. Ezeket az ítéleteket az Egyház ajka szüntelenül hirdeti.

---

[1]Mt 25,34.
[2]Mt 25,34.
[3]Vö. 1Kor 6,9 sk.
[4]Vö. Róm 2,8–10.
[5]1Tim 6,16.
[6]Zsolt 33,5.
[7]Vö. Bölcs 9,15.

Isten tanúságtételeinek útja Krisztus

3. [14. v.] Ezután folytatja és mondja: *Bizonyságaid útján örömömet találtam, mint minden gazdagságban.* Isten tanúságtételeinek útján a leggyorsabban, a legbiztonságosabban, a legrövidebben és legnagyszerűbben csak Krisztust érthetjük, akiben a bölcsesség és tudomány összes kincsei el vannak rejtve.[1] Ezért mondja a zsoltáros is, hogy olyan vidámságot és örömöt talált ezen a úton, mint minden gazdagságban.

Isten bizonyságai azok, amelyekkel arra méltat, hogy amennyire szeret, annyira próbára tesz bennünket. De *bennünk lévő szeretetét azzal ajánlja Isten, hogy amikor még bűnösök voltunk, Krisztus meghalt értünk*.[2] Mivel tehát ő maga mondja: *Én vagyok az út*,[3] testi születésének és szenvedésének alázata az irántunk való isteni szeretet nyilvánvaló bizonyságai, ezért Isten bizonyságainak útja kétségtelenül Krisztus. A benne valóra vált bizonyságok révén várjuk és reméljük a nekünk ígért örökkévaló dolgok beteljesedését. *Aki ugyanis tulajdon Fiát sem kimélte, hanem mindnyájunkért odaadta őt, hogyan ne ajándékozna nekünk vele együtt mindent*?[4]

Az Egyház szüntelenül vitázik a hit ellenségeivel

4. [15–16. v.] A zsoltár így folytatódik: *Parancsaidban forgolódom, és szemlélem a te utaidat.* A görög igét egyes latin fordítók *garriam* '*beszélgetek'*, mások *exercebor* 'forgolódom' szóval adják vissza. Eltérő jelentésűeknek látszanak e szavak, de ha a *forgolódáson* bizonyos élvezettel járó vitatkozási készséget értünk, a két szó összekapcsolódik, és mindegyik kifejez valamit, úgyhogy nem idegen az ilyen forgolódástól a beszélgetés. A beszélgetésre hajlamosakat (garruli) beszédeseknek (loquaces) is mondják.

Az Egyház úgy forgolódik Isten parancsaiban, hogy a keresztény és katolikus hit ellenségeivel a tudósok vitáiban beszédes: ez akkor termékeny a vitatkozók számára, ha csak az Úr utaira – miként írva van – az irgalmasságra és az igazságra vannak tekintettel;[5] e kettő teljessége pedig Krisztusban található meg. meg.

E szelíd forgolódásból származik, amit hozzáfűz: *Bizonyságaidról elmélkedem, és igéidről el nem feledkezem*. Éppen azért elmélkedem, hogy ne felejtsek. Ezért boldog az első zsoltárban az ember, aki az Úr törvényén elmélkedik éjjel és nappal.[6]

---

[1]Vö. Kol 2,3.
[2]Vö. Róm 5,8.
[3]Jn 14,6.
[4]Vö. Róm 8,32.
[5]Zsolt 24,10.
[6]Vö. Zsolt 1,2.

A kegyelem segítségével tesszük, amit teendőként felismertünk

5. Mindezek után, amiket képességünk szerint megtárgyaltunk és felidéztünk, kedveseim, annak, aki szívébe rejtette az Úr beszédeit és ajkával hirdeti szájának minden ítéletét, bizonyságainak útján úgy örvendezik, mint a gazdagságokban, és az Úr parancsolataiban forgolódva vagy azokról beszélgetve szemléli az ő utait, és elmélkedik az ő bizonyságairól, hogy el ne feledje az Úr igéit; és mindezekből úgy tűnik, hogy jártas az Úr törvényében és tanításában, imádkoznia kell és mondani: *Áldott vagy, Uram, taníts engem jótéteményeidre.* És ezzel csak azt kéri, hogy a kegyelem segítse tettekben is megtanulni azt, amit szóban már megismert.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HETEDIK HOMÍLIA

17GHIMEL *Fizess meg a te szolgádnak és élni fogok,*
és meg fogom tartani a te igéidet.
18*Világosítsd meg a szememet,*
szemlélni fogom a te törvényed csodáit.

A megfizetés négy módja

1. [17. vers] Kedveseim, ha emlékeztek e zsoltár előző soraira, azoknak segíteniük kell a következők megértéséhez. Ugyanis, amiket egyes szám első személyben mond, azt Krisztus tagjai mondják, és egy testként az egy Főhöz tartoznak.

Föntebb ugyanis ezt mondta: *Hogyan teszi helyessé az ifjú az útját? Úgy, hogy megtartja igéidet.*[1] És most nyíltabban segítséget kér, hogy ezt meg tudja tenni: *Fizess meg a te szolgádnak és élni fogok, és meg fogom tartani a te igéidet.* Ha azt kérte volna, hogy a jó tetteiért jókkal fizessenek neki, már megtartotta volna Isten Igéjét. De nem ezt mondta: *Fizess meg a te szolgádnak, mert megtartotta a te igéidet,* mintha engedelmességéért kérné a jutalmat; hanem ezt mondta: *Fizess meg a te szolgádnak és élni fogok, és meg fogom tartani a te igéidet.*

[1]Zsolt 118,9.

Mi más ez, mint hogy a halottak ezeket az igéket nem tarthatják meg? – tudniillik a hitetlenek, akikről ezt mondja: *Hagyd, hogy a halottak temessék a halottaikat,*[1] ezért ha a halottakon a hitetleneket értjük, akkor az élőkön a hívőket kell értenünk, mert *az igaz a hitből él,*[2] és nem tudják másképp megtartani Isten Igéit, mint a szeretet által tevékeny hittel,[3] ezért ezt kéri magának, aki mondja: *Fizess meg a te szolgádnak és élni fogok, és meg fogom tartani a te igéidet.* És mivel a hit előtt az embernek nem jár más, csak rossz a rosszért, Isten pedig az ingyenes kegyelemmel jóval fizet a rosszakért, ezt a megfizetést kéri, aki mondja: *Fizess meg a te szolgádnak és élni fogok, és meg fogom tartani a te igéidet.*

A megfizetésnek ugyanis négy változata van: *rosszal fizetnek a rosszért*, miként Isten örök tűzzel fog megfizetni a gonoszoknak; *jóval fizetnek a jóért,* ahogyan örök országgal fizet meg az igazaknak; vagy *jóval fizetnek a rosszért,* ahogyan Krisztus a kegyelem által megigazulttá teszi a bűnöst;[4] vagy *rosszal fizetnek a jóért*, ahogyan Júdás és a zsidók rosszakaratúan üldözték Krisztust.

A megfizetésnek e négy változata közül az első kettő az igazságosság tette, tudniillik, hogy rosszal fizessenek a rosszért és jóval a jóért; a harmadik az irgalmasság tette, hogy jóval fizessenek a rosszért; a negyedik változatot Isten nem ismeri, Ő ugyanis senkinek nem fizet rosszal jóért.

Mindenekelőtt arra a változatra van szükségünk, amelyiket a harmadik helyre tettem, ha ugyanis Isten nem fizetne jóval a rosszért, nem volna senki, akinek jóval fizethetne a jóért.

Isten irgalmas a segítségben és igazságos a megfizetésben

2. Nézd csak azt a Sault, aki később Pál lett: *Nem azért, mert igazak voltak tetteink, hanem irgalmasságból, és a Szentlélekben való újjászületés és megújulás fürdőjében.*[5]

És ismét: *Aki azelőtt káromoltam és üldöztem és erőszakos ember voltam. De megkönyörült rajtam, mivel hitetlenségemben tudatlanul cselekedtem.*[6]

És ismét: *Tanácsot azonban adok, mint olyan, aki az Úr irgalma folytán hitelt érdemel,*[7] azaz hogy éljek, mivel *az igaz a hitből él.*[8]

---

[1]Mt 8,22.
[2]Vö. Róm 1,17.
[3]Gal 5,6.
[4]Vö. Róm 4,5.
[5]Tit 3,5
[6]1Tim 1,13
[7]1Kor 7,25
[8]Vö. Róm 1,17.

Mielőtt tehát Isten kegyelme életre keltette, a saját rosszasága miatt halott volt. A halálát egyébként így is megvallja: *Valamikor törvény nélkül éltem, de azután jött a parancs, a bűn föléledt, én pedig meghaltam, Így a parancs, bár életre szólt, halálomra vált.*[1] Isten tehát jóval fizetett neki a rosszért, azaz élettel a halálért, tudniillik olyan megfizetéssel, amelyet a Zsoltáros itt kér, ahol ezt mondja: *Fizess meg a te szolgádnak és élni fogok, és meg fogom tartani a te igéidet.*

Életre is kelt és megtartotta az Úr igéit, és a megfizetésnek egy másik változata kezdett érvényesülni, melyben jóval fizetnek a jóért; emiatt mondja: *A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Készen vár az igazság győzelmi koszorúja, amelyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró.*[2]

Valóban igazságos, mert jóval fizet a jóért, mert korábban irgalmas volt, amikor jóval fizetett a rosszért. Ámbár maga az igazságosság, mely jóval fizet a jóért, nem irgalmasság nélküli, mert ez is írva van: *Aki könyörületességgel és irgalmassággal koronáz meg téged.*[3] Aki ugyanis ezt mondta: *A jó harcot megharcoltam*,[4] mikor győzött, ha nem akkor, amikor az ajándékozta meg a győzelemmel, akiről ezt mondja: *Hála Istennek, mert ő győzelemre segít minket Jézus Krisztus, a mi Urunk által?*[5] És aki végigfutotta a pályát, mikor futott és mikor ért célba, ha nem akkor, amikor megsegítette az, akiről ezt mondja: *Nem azon fordul a dolog, aki erőlködik vagy törekszik, hanem a könyörülő Istenen?*[6] És aki a hitet megtartotta, mikor tartotta meg, ha nem akkor, amikor irgalmasságot nyert, hogy hűséges legyen?[7]

A hitben mindig fejlődni kell

3. Tehát soha ne hencegjen az emberi gőg, mert Isten a saját ajándékaiért fizet meg jutalommal. De ez, aki már imádkozik és ezt mondja: *Fizess meg a te szolgádnak és élni fogok,* ha teljesen halott volna, nem imádkozna; de attól kapta a jó kívánság indítását, akitől az engedelmes életet kéri. Valamiféle hit azokban is volt, akik ezt mondták: *Uram, növeld bennünk a hitet!*[8] Az pedig, akit amikor megkérdeztek, hogy hisz-e, és ezt mondta: *Hiszek, Uram, segítsd a hitetlenségemet*,[9] a hitetlenségét is megvallotta, de nem is tagadta a hitét. Már

[1]Róm 7,9–10
[2]2Tim 4,7–8
[3]Zsolt 102,4.
[4]2Tim 4,7.
[5]1Kor 15,57
[6]Róm 9,16
[7]1Kor 7,25
[8]Lk 17,5.
[9]Mk 9,23.

éledezve kéri az életet, aki hittel imádkozik az engedelmességért; nem jutalmat kér érte, hanem segítséget, hogy engedelmes lehessen. Az élet ugyanis gyarapodva elevenedik napról napra.[1]

4. [18. vers] Tudván azonban, hogy Isten igéit nem lehet engedelmesen megtartani, csak akkor, ha értelmesen belátja őket, ezt is hozzáteszi az imádságához és mondja: *Világosítsd meg a szememet, szemlélni fogom a te törvényed csodáit.* Ehhez tartozik az is, amit hozzáfűz: *Telepes vagyok a földön,* vagy ahogyan néhány kódexben áll: *Jövevény vagyok a földön, ne rejtsd el előlem parancsolataidat*. Amit föntebb mondott: *Világosítsd meg a szememet,* most így fejezi ki: *ne rejtsd el előlem;* és amit előbb a *törvényed csodáinak* nevezett, azt most *parancsolataidként* ismétli meg. Nincs ugyanis csodálatosabb Isten parancsaiban, mint ez: *Szeressétek ellenségeiteket!*,[2] azaz jóval fizessetek a a rosszért. De a *telepességről* vagy a *jövevénységről* szólva nem akarom nyújtani ezt a beszédet, ezért, ha az Úr megsegít, nem most, hanem egy másik beszédben lesz róla szó.

[1] 2Kor 4,16.
[2] Mt 5,44.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
NYOLCADIK HOMÍLIA

19*Telepes vagyok a földön,*
ne rejtsd el előlem parancsolataidat.
20*Megkívánta a lelkem,*
hogy jótéteményeidre vágyakozzon minden időben.

Amíg a hitben élünk, távol járunk az Úrtól

1. [19. v.] Kedvességtek várakozásának e leghosszabb zsoltár következő sorairól szóló beszéddel kell eleget tennem, tudniillik attól a verstől kezdve, ahol ezt mondja: *Telepes vagyok a földön ne rejtsd el előlem parancsolataidat,* vagy ahogyan néhány kódexben áll: *Zsellér vagyok a földön.* A görög szót ugyanis egyes szerzőink *inquilinus*-nak, ‘zsellér’-nek, mások *incola*-nak, ‘telepes’-nek, ismét mások *advena*-nak, ‘jövevény’-nek fordítják. A zselléreknek nincs saját házuk, idegenben laknak; a telepesek és a jövevények idegen földről jöttek.

Itt fölmerül egy nagy, a lélekre vonatkozó kérdés. Úgy tűnik, ugyanis, hogy test szerint nem mondható: *Telepes,* vagy *jövevény,* vagy *zsellér vagyok a földön,* hiszen a test a földből származik. De ebben a mélységes kérdésben semmit sem merek eldönteni. Méltán mondhatta ugyanis [a Zsoltáros] akár a lélek szerint: *Zsellér,* vagy *telepes,* vagy *jövevény vagyok a földön;* akár az egész ember szerint, aki egykor a Paradicsom polgára volt, ahol ezeket senki sem mondta; akár aszerint – és ez minden vita felett áll –, hogy nem minden ember mondhatja ezt, hanem csak az, aki ígéretet kapott az örök mennyei hazáról. Mindezek ellenére azt az egyet tudom: *próbatét az emberi élet a földön*,[1] és *súlyos iga nehezedik Ádám fiaira*.[2]

Igaz, hogy nagyobb örömömet találom azon állításban, hogy azért mondjuk magunkat zselléreknek vagy telepeseknek a földön, mert megtaláltuk azt az égi hazát, amelynek zálogát kaptuk, és ahonnan soha nem fogunk kivándorolni, ha megérkezünk. Az is, aki egy másik zsoltárban mondja: *Zsellér vagyok tenálad és zarándok, mint összes atyáim*,[3] nem ezt mondja: *mint az összes emberek,* hanem azzal, hogy ezt mondja: *mint összes atyáim,* minden bizonnyal az igazakat mondja, akik időben megelőzték őt, és e földi zarándokságban sóhajtoztak az égi haza után. Róluk áll írva a Zsidókhoz írt levélben: *Mind hitben hunytak el, de anélkül, hogy az ígéret teljesedését megérték volna; csak messziről látták és üdvözölték, elismerve, hogy vándorok és jövevények a földön. Akik így*

[1]Vö. Jób 7,l.
[2]Vö. Sir 40,1.
[3]Zsolt 38,13.

beszélnek, megvallják, hogy hazát keresnek. Ha arra a földre gondoltak volna, ahonnan kijöttek, lett volna alkalmuk a visszatérésre. De egy jobb haza után vágyódtak, a mennyei után. Ezért az Isten sem szégyelli, hogy Istenüknek hívják, hiszen hazát készített nekik.[1] És ezt is, amit így olvasunk: *Amíg testben élünk, távol járunk az Úrtól,*[2] érthetjük úgy, hogy ez nem mindenkire, hanem csak a hívőkre vonatkozik: *a hit ugyanis nem mindenkié.*[3] És látjuk, hogy az Apostol mit fűz hozzá e szavakhoz. Amikor ugyanis ezt mondja: *Amíg testben élünk, távol járunk az Úrtól,* hozzáteszi: mert *a hitben élünk, a szemlélet még nem osztályrészünk,*[4] hogy megértsük, hogy ez a zarándokság azoké, akik hitben élnek.

A hitetlenek ugyanis, akiket Isten nem ismert eleve, és nem is rendelt arra, hogy Fiának képmásához hasonlóvá legyenek,[5] igazában nem állíthatják magukról, hogy zarándokok a földön, hiszen ott vannak, ahol test szerint születtek, másutt ugyanis nincs hazájuk; éppen ezért a földön nem idegenből jött jövevények, hanem földlakók. Ezért mondja egyesekről az Írás egy másik helyen: *a halálnál építette föl a házát, és az alvilágban állította föl a földlakókkal együtt ajtósarkait*.[6] Ők is zarándokok és zsellérek, de nem a földet, hanem Isten népét tekintve, amelytől idegenek.

Ezért a hívőkről, azokról, akik már magukénak mondhatják azt a szent várost, mely nem ebből a világból való, mondja az Apostol: *Tehát már nem vagytok zarándokok és zsellérek, hanem a szentek polgártársai és Isten házanépe vagytok.*[7]

Tehát azok a föld polgárai, akik Isten népéhez mérten zarándokok; akik pedig Isten népének polgárai, ők a zarándokok a földön, mert ez az egész nép, ameddig testben él, távol jár az Úrtól. Tehát mondja csak: *Telepes vagyok a földön, ne rejtsd el előlem parancsolataidat.*

Semmit nem akarunk és szeretünk, ha előbb nem tudunk róla

2. De vajon kik azok, akik elől Isten elrejti a parancsolatait? Mert ugye Isten azt akarja, hogy mindenütt hirdessék őket? Bárcsak mindazok számára világosak volnának, akik tudnak róluk. Mert van-e világosabb dolog, mint ez: *Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és egész elmédből*, és: *Szeresd*

[1]Zsid 11,13–16.
[2]2Kor 5,6-7.
[3]2Tessz 3,2.
[4]2Kor 5,6–7.
[5]Vö. Róm 8,29.
[6]Péld 2,18.
[7]Ef 2,19.

a felebarátodat, mint önmagadat? E két parancsolaton függ az egész törvény és a próféták.[1]

Van-e valaki, aki elől el vannak rejtve e parancsolatok? Hiszen minden hívő és sok hitetlen előtt is ismertek. Miért kéri tehát a hívő, hogy el ne rejtessék előle az, amit a hitetlen is nyíltan lát?

Talán azért, mert Istent nehéz felismerni, következésképpen az is nehezen érthető, hogy *Szeresd a te Uradat Istenedet*, és ne valami mást szeress helyette? A felebarát felismerése könnyebbnek látszik, mert közel van az ember az emberhez és semmifajta távolságra nem kell gondolnunk ott, ahol közös a természet. Ámbár a felebarátot sem ismerte fel az, aki megkérdezte az Úrtól: *És ki az én felebarátom?*[2] Amikor eléje állíttatott egy ember, aki lefelé menet Jeruzsálemből Jerikóba rablók kezébe esett, maga a kérdező ítélte meg, hogy csak az volt a felebarátja, aki irgalmasságot cselekedett vele; ebből nyilvánvalóvá vált, hogy aki szereti a felebarátot, senkit nem tekinthet idegennek az irgalmasság gyakorlása közben.

De sokan még önmagukat sem ismerik, mert az önismeret, ahogyan az embernek ismernie kellene önmagát, nem mindenkié. Hogyan szerethetné tehát valaki a felebarátját úgy, mint önmagát, ha nem ismeri magát? Nem véletlen, hogy az a fiatalabbik fiú, aki messze vidéken tékozolta vagyonát, ahhoz, hogy mondhassa: *Fölkelek és atyámhoz megyek*,[3] előbb magába szállt, mert olyan messze csavargott el, hogy önmagát is elveszítette. De nem szállt volna magába, ha egyáltalán nem ismeri magát; és nem mondaná: *Fölkelek és atyámhoz megyek*, ha egyáltalán nem ismerné Istent.

Tehát valamilyen szinten ismerik ezeket a parancsolatokat, és hogy egyre jobban megismerhessék, méltán kérik a megismerésüket.

Éppen ezért, hogy szeretni tudjuk Istent, tudnunk kell róla; és hogy az ember szeretni tudja a felebarátját, mint önmagát, előbb Istent szeretve szeretnie kell önmagát; amit honnan tudna, ha nem tud Istenről és nem tud önmagáról sem?

Helyesen mondja tehát Istennek: *Telepes vagyok a földön, ne rejtsd el előlem parancsolataidat.* Ugyanis méltán rejti el azok elől, akik nem telepesek a földön; ők ugyanis még ha hallják is a parancsolatokat, nem értik, mert a földi dolgokat ízlelik. Akiknek pedig az égben van a hazájuk,[4] amennyiben itt a földön forgolódnak, valóban zarándokolnak. Ezért kérik, hogy ne rejtsék el előlük Isten parancsolatait, melyek által kiszabadulnak ebből a telepes létből azáltal, hogy

[1]Mt 22,37.
[2]Lk 10,29.
[3]Lk 15,18.
[4]Vö. Fil 3,20.

szeretik Istent, akivel örökre együtt lesznek és szeretve a felebarátot, hogy ő is ott legyen, ahol ők lesznek.

3. [20. v.] De mit szeretünk szeretve, ha magát a szeretetet nem szeretjük? Ezért ez a földön telepesként élő, amikor azért imádkozott, hogy el ne rejtsék előle Isten parancsolatait, amelyekben a szeretetet önmagában, vagy felső fokon parancsolják, következetesen kinyilvánítja, hogy szeretni akarja magát a szeretetet, mondja: *Megkívánta a lelkem, hogy jótéteményeidre vágyakozzon minden időben.* Ez a kívánság (concupiscentia) dicséretes, nem kárhozatos. Nem erre vonatkozóan mondják: *Ne kívánjad!,*[1] hanem arra vonatkozóan, amellyel a test kívánkozik a lélekkel szemben.[2] Erre a jó kívánságra vonatkozóan, amellyel a lélek sóvárog a testtel szemben,[3] keresd csak, mit mond az Írás, és megtalálod: *A bölcsesség kívánása uralomra vezet,*[4] és még sok egyéb tanúságot is találhatsz a jó kívánság mellett.

Az azonban fontos, hogy amikor a jó kívánságról szól, nem hallgatja el a kívánság tárgyát; amikor azonban nem teszi hozzá, hogy mit kíván, csak magában a kívánságról beszél, akkor mindig a rossz kívánságot érti rajta. Mint például abban, amit idéztem: *A bölcsesség kívánása uralomra vezet*, ha nem tenné hozzá a bölcsességet, semmiképpen nem mondaná, hogy a kívánság uralomra vezet. Ellenben amikor az Apostol ezt mondja: *Nem ismerném a kívánságot, ha a törvény nem mondaná: Ne kívánjad!,*[5] nem mondja a kívánság semmiféle tárgyát, vagy hogy mit ne kívánjon; bizonyos tehát, hogy amikor így beszél, csak a rossz kívánságot érti rajta.

Mit kívánt meg tehát az imádkozó lelke? Azt, *hogy jótéteményeidre vágyakozzon minden időben.* Úgy gondolom, hogy amikor megkívánta a vágyakozást, még nem azokra vágyott. A jótettek ugyanis igaz tettek, azaz az igazságosság cselekedetei. Ha tehát még nincs ezek birtokában az, aki vágyódik utánuk, és milyen távol volt tőlük az, aki még csak megkívánta, hogy vágyódjon utánuk? És mennyivel távolabb vannak tőlük azok, akik még csak meg sem kívánták őket?

Hogyan lehet magát a vágyat megkívánni?

4. Csodálatos dolog ahogyan megkívánjuk a vágyat, és nincs bennünk az, aminek a kívánsága már bennünk van. Nem valami szép tárgy, mint például az arany vagy egy szép test, amit az ember megkívánhatna vagy birtokolhatna,

[1]Kiv 20,17.
[2]Vö. Róm 7,7.
[3]Vö. Gal 5,17.
[4]Bölcs 6,21.
[5]Róm 7,7.

mert nincs az emberen kívül. Ki ne tudná, hogy az emberben van a kívánság és az emberben van a vágy is? Miért kívánjuk tehát birtokolni, mintha kívülről kellene megszereznünk? Vagy hogyan kívánkozhatunk nélküle, mikor a vágy sem egyéb, mint kívánság? Mert vágyakozni kétségtelenül kívánást jelent. Mi lehet ez a csodálatos és megmagyarázhatatlan sóvárgás? És mégis van.

Mert a beteg is, aki undorodik az ételtől és szabadulni akar e bajtól, azt kívánja hogy étvágya legyen, amikor szabadulni akar az undortól; de ez az undor a test betegsége. A kívánság azonban, amellyel az étvágyat kívánja, azaz undor nélkül akar lenni, a lélekben van, nem a testben; a kívánság nem az íny és torok ízlelésében lakik, melyeket az undor fogva tart, hanem az egészség visszaszerzésének a gondolatában, amellyel törekszik az undortól megszabadulni. Ezért nem csoda, hogy amikor enni kíván a lélek, enni kíván a test, és olykor kívánkozik a lélek és nem kíván enni a test.

Ha pedig mindkettő a léleké, és mindkettő kívánság, miért kívánom Isten jótéteményeinek a vágyát? Hogyan hordozhatom egy és ugyanazon lelkemben ennek a vágynak kívánságát és ugyanakkor nem vagyok a vágy birtokában? Vagy hogyan két valóság ez a kettő, és nem egy? Miért kívánom a jótétemények vágyát, és miért nem inkább magukat a jótéteményeket kívánom? Vagy hogyan kívánhatom a jótétemények vágyát, és ugyanakkor nem kívánom a jótéteményeket, amikor azért kívánom a vágyukat, mert őket magukat akarom birtokolni? Mert ha ez így van, akkor ugyancsak őket magukat kívánom. Tehát mi szükség van arra, hogy a vágyukat kívánjam, amikor már birtoklom, és érzem, hogy az enyém? Ugyanis nem tudnám kívánni az igazságosság vágyát, ha nem kívánnám az igazságosságot.

Vagy ez az, amit előbb mondtam, hogy szeretni kell magát a szeretetet is, amellyel szeretjük azt, amit szeretnünk kell, mint ahogy gyűlölni kell azt a szeretetet, amellyel azt szeretjük, amit nem szabad szeretni? Mert gyűlöljük azt a kívánságunkat, amellyel a test kívánkozik a lélek ellen; és mi más ez a kívánság ha nem rossz szeretet?[1] És szeretjük azt a kívánságunkat, amellyel a lélek kívánkozik a test ellen, és mi ez a kívánság, ha nem jó szeretet?

Amikor azt mondják: szeretni kell, mi mást jelent, mint hogy meg kell kívánni? Ezért, mivel helyesen kívánkozunk Isten jótéteményeire, helyesen kívánkozunk Isten jótéteményeinek kívánságára is.

Ezt másként így is lehet mondani: ha helyesen szeretjük Isten jótéteményeit, helyesen szeretjük Isten jótéteményeinek szeretetét is. Vagy más dolog a kívánság és más a vágyakozás? Nem úgy, hogy a vágy nem volna kívánság, hanem úgy, hogy nem minden vágy egyúttal kívánság is. Kívánunk ugyanis birtokolt és nem birtokolt dolgokat egyaránt; mert amit megkívántunk, élvezzük,

[1]Vö. Gal 5,17.

ha a birtokunkba kerül; a vágyakozással távollévő dolgokat kívánunk. Tehát mi más a vágyakozás, mint távollévő dolgok kívánása?

De Isten jótetteményei lehetnek-e távollévők másként, mint hogy nem tudunk róluk? Vajon, amikor tudunk róluk és nem valósulnak meg, távollévőknek kell tartanunk őket? Mert mi egyebek a jótettemények, ha nem jó cselekedetek és nem szavak? De éppen ezért képes a lélek gyengeségből nem vágyódni rájuk; és a gondolkodó lélekben, amely látja, hogy mennyire hasznosak és üdvösek, megszülethet a kívánság a rájuk irányuló vágy után.

Ugyanis gyakran látjuk, mit kellene tenni, és nem tesszük, mert nem találjuk örömünket abban, hogy tegyük is, kívánjuk is, élvezzük is. Elöl jár az értelem, és csak késlekedve követi a gyönge emberi érzület, vagy egyáltalán nem is követi. Tehát ezért kívánt vágyódni (a zsoltáros) arra, mit jónak látott, örömét kívánta lelni azokban, amiknek megláthatta az értelmét.

A tökéletességre csak fokozatosan érkezünk el

5. Az imádkozó nem azt mondja: *kívánja,* hanem *Megkívánta a lelkem, hogy jótetteményeidre vágyakozzon.* Esetleg ez a földön telepes már elérkezett oda, ahová kívánkozott, és már vágyódik azokra, amikre irányuló vágyát az előbb még csak kívánta. Ha pedig már vágyakozik rájuk, miért nem birtokolja őket?

Isten jótetteményei birtoklásának nincs egyéb akadálya, mint az, hogy nem vágyakozunk utánuk, mert nem hevít azoknak a szeretete, amiknek a szeretete fénnyel világít. Vagy már birtokolta őket és meg is tette? Mert kevéssel ezután mondja: *A te szolgád pedig a jótetteményeidben forgolódott*.[1]

De megmutatja, hogy csak lépcsőzetesen juthatunk el hozzájuk. Először ugyanis azt vesszük észre, hogy milyen hasznosak és tisztességesek; ezt követően kívánjuk meg a rájuk irányuló vágyat; végül a világosság és épség fokozódásával örömet okoz a megtétele is ezeknek a dolgoknak, melyeknek korábban csak értelmes mivolta gyönyörködtetett.

A folytatást azonban, mert ez a beszéd már nagyon hosszúra nyúlott, az Úr segítségével egy másik beszédben alkalmasabb lesz magyarázni.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
KILENCEDIK HOMÍLIA

[1]Zsolt 118,23.

21*Megdorgáltad a gőgösöket,*
átkozottak, akik elhajolnak a parancsolataidtól.
22*Vedd el tőlem a szégyent és a gyalázatot,*
mert bizonyságaidat kerestem.
23*Leültek ugyanis a fejedelmek és ellenem beszéltek,*
szolgád azonban jótéteményeidben forgolódik.
24*Mert bizonyságaid a gyönyörűségem*
és jótéteményeid a tanácsadóim.

A gőgösök a saját vesztükre hajlanak el Isten parancsolataitól

1. [21. v.] E zsoltár következő részei arra intenek, hogy elevenítsük fel nyomoruságos állapotunkat. Amikor ugyanis ezt mondja: *Megkívánta a lelkem, hogy jótéteményeidre vágyakozzon minden időben* – akár kedvező, akár nehéz körülmények között, mert vesződségek és fájdalmak között is örülni kell az igazságnak, és nem úgy kell szeretni csendes időkben, hogy elhagyjuk a zavaros időkben, hanem magunkhoz kell ölelnünk mindig – mindjárt hozzáteszi: *Megdorgáltad a gőgösöket, átkozottak, akik elhajolnak a parancsolataidtól*. A gőgösök ugyanis elhajolnak Isten parancsolataitól.

Más dolog ugyanis gyöngeségből vagy tudatlanságból nem teljesíteni Isten parancsolatait, és más dolog tőlük gőgösen elhajolni, ahogyan tették azok, akik halandónak nemzettek bennünket e bajokba. Gyönyörködtette ugyanis őket ez: *olyanok lesztek, mint az istenek*;[1] és ezért Isten parancsolatától, amiről tudták, hogy megparancsolta nekik, és és könnyedén, minden gyöngeség késleltetése, gátlása és akadálya nélkül tudtak volna teljesíteni, e gőg következtében elhajoltak tőle.

S íme, a halandók ezen teljes, kemény és boldogtalan öröksége valahogyan a gőgösök öröklött dorgálása. Amikor ugyanis Isten azt mondta: *Ádám, hol vagy?*,[2] nem azért kérdezte, mert nem tudta, hol van, hanem a gőgöst dorgálta, és nem akarta tudni, hol van, milyen nyomorúságra jutott, hanem dorgáló kérdéssel figyelmeztette. Lássad csak, hogyan, mert amikor azt mondta: *Megdorgáltad a gőgöseket,* nem azt mondta, hogy *átkozottak, akik elhajoltak a parancsolataidtól*, hogy csak azoknak az első embereknek a bűne jusson eszünkbe, hanem ezt mondja: *átkozottak, akik elhajolnak.* Ugyanis e példa láttán mindenkinek vissza kell riadnia attól, hogy elhajoljon az isteni parancsolatoktól;

[1]Ter 3,5.
[2]Ter 3,9.

és szeretve a igazságosságot minden időben, evilág vesződségei közepette visszakapjuk azt, amit a paradicsomi boldogságban elveszítettünk

A gonoszok és gőgösök akadályozzák Isten népét

2. [22. v.] Mivel azonban a gőgösök e nagy dorgálás ellenére sem hajtják meg nyakukat, és jóllehet terheli őket a vesződséges és halálos ítélet, mégis a gőg kórságával hencegnek, és színlelve az elesettek fölemelését gúnyolják a fölkelők alázatosságát, Krisztus Teste értük imádkozik amikor mondja: *Vedd el tőlem a szégyent és a gyalázatot, mert bizonyságaidat kerestem.*

A *bizonyságaid* (testimonia) görögül *martyria*, amit latinul is így használunk, és azokat, akiket a Krisztus melletti tanúságért különféle szenvedésekkel megaláztak, és akik halálig harcoltak az igazságért, nem *testis*-nek, *tanú*nak nevezzük, ahogy a latinban tehetnénk, hanem görögül *mártírok*nak mondjuk őket. Mivel tehát ez ismerősebb és szívesebben halljátok, ezt a sort úgy olvassuk, mintha ezt mondaná: *Vedd el tőlem a szégyent és a gyalázatot, mert mártíriumaidat kerestem.*

Amikor Krisztus teste ezeket mondja, vajon a gonoszok és gőgösök részéről szégyennek és gyalázatnak tekint-e minden kínzást, miközben ezek által jut a koronához? Miért kéri tehát, hogy súlyos és elviselhetetlen teherként vegyék le róla, hacsak nem azért, amint már mondtam, hogy magukért az ellenségeiért imádkozik, akikről látja, hogy nekik árt, ha megmaradnak ugyanabban a gőgben, és növekedésével egyre inkább megvetik Krisztus szent nevét, amellyel gyalázzák a keresztényeket, és az ő keresztjét, amelyet a zsidók kinevettek, és ami a keresztény alázat orvossága, mely egyedül gyógyítja meg a daganatot, minek következtében elestünk és elestünkben még rosszabbra fordult a sorsunk.

Mondja csak tehát Krisztus teste, hiszen már megtanulta, hogy szeretnie kell ellenségeit,[1] mondja csak Urának, Istenének: *Vedd el tőlem a szégyent és a gyalázatot, mert mártíriumaidat kerestem.* Azaz a szégyent, amit azért hallok, és a gyalázatot, amely amiatt ér, hogy mártíriumaidat kerestem, vedd el tőlem. Ellenségeim ugyanis, akiket parancsod alapján szeretnem kell, akik egyre inkább meghalnak és elvesznek, mivel megvetik mártíriumaidat és vádakkal halmoznak el engem, bizonnyal újjáélednek és megtaláltatnak, ha mártíriumaidat észreveszik bennem.

Így történt, ezt látjuk. Krisztus mártíriuma az emberek előtt és ebben a világban is nem csak hogy nem gyalázat, hanem nagy tisztesség; nem csak Isten szemében, hanem az emberek szemében is drágalátos az ő szentjeinek halála.[2]

[1]Vö. Mt 5,44.
[2]Vö. Zsolt 115,15.

Íme, nem csupán nem gyalázzák, hanem igen nagy tisztelettel veszik körül az ő mártírjait.

Íme, az a fiatalabb fiú, aki korábban a disznók őrzésével, azaz a tisztátalan lelkek tiszteletével előképszerűen üldözte a keresztényeket, most már a pogányok nagy népei körében vallásos tisztelettel hirdeti a mártírokat, akiket korábban gyalázott, és a legnagyobb dicséretekkel magasztalja őket; *meghalt, de életre kelt, elveszett, de megkerült*.[1] Ellenségei megtérésének, jobbulásának és megváltásának e nagy nyereségével mondta Krisztus teste Istennek: *Vedd el tőlem a szégyent és a gyalázatot, és* mintha kérdeznék, hogy miféle szégyenről és miféle gyalázatról beszél, hozzáteszi: *mert mártíriumaidat kerestem.*

Az Egyház ellenségei öldökölve elenyésztek, a mártírok meghalván győztek

3. [23–24. v.] Hol van most az a szégyen? Hol van az a gyalázat? Elmúltak és eltűntek, és mivel megtaláltattak az elveszettek, mindez elenyészett. De amikor az Egyház ezt imádkozta, szégyent és gyalázatot szenvedett. *Leültek ugyanis a fejedelmek és ellenem beszéltek* – mondja. Súlyos volt az üldözés, mert bírói székekbe emelt fejedelmek rendelték el.

Vonatkoztasd ez magára a Főre: láthatod, hogy összeültek a zsidók fejedelmei és tanácsot tartottak, hogy hogyan veszejtsék el Krisztust.[2] Vonatkoztasd a testére, azaz az Egyházra, láthatod, hogy a föld királyai kigondolták és elrendelték, hogyan pusztítsák ki a keresztényeket. *Mert leültek a fejedelmek és ellenem beszéltek, szolgád azonban jótéteményeidben forgolódik.* Ha tudni akarod, hogy ez a forgolódás mit jelentett, értsd meg a folytatást: *Mert bizonyságaid a gyönyörűségem és jótéteményeid a tanácsadóm.*

Emlékezz csak, hogy az imént mondtuk, hogy a bizonyságok a mártíriumok. Emlékezz rá, hogy Isten jótéteményei között nincs nehezebb és csodálatosabb, mint az, hogy mindenkinek szeretnie kell ellenségeit. Tehát így forgolódott Krisztus teste, hogy mártíriumairól is elmélkedett és szerette is azokat, akik részéről éppen e mártíriumok miatt szégyent és gyalázatot szenvedett.[3] Mert nem önmagáért, amint már mondtuk, hanem inkább értük imádkozott, mondván: *Vedd el tőlem a szégyent és a gyalázatot*.[4]

Leültek tehát a fejedelmek és ellenem beszéltek, szolgád azonban jótéteményeidben forgolódott. Hogyan? Úgy, hogy *bizonyságaid a gyönyörűségem és jótéteményeid a tanácsadóm.* Tanács tanáccsal szemben: a

[1]Vö. Lk 15,15.
[2]Vö. Mt 26,3.
[3]Vö. Mt 5,44.
[4]Zsolt 118,22.

fejedelmek összeült tanácsa az volt, hogy a megtalált mártírokat elveszejtik; a szenvedő mártírok tanácsa pedig az volt, hogy megtalálják az elveszetteket. Azok rosszal fizettek a jóért, ezek jóval a rosszért. Csoda-e hát, ha azok öldökölve elenyésztek, ezek meghalva győztek? Csoda-e, mondom, ha a mártírok a legtürelmesebben elviselték a tomboló pogányok részéről a halált, a pogányok pedig a mártírok imádságáért eljuthattak az örök életre; miközben Krisztus teste így forgolódik, hogy a mártíriumokat szemléli és jókért imádkozik a mártírokat rosszakkal üldözők számára?

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
TIZEDIK HOMÍLIA

25DÁLET *A padozathoz tapadt a lelkem,*
éltess engem a te igéd szerint.
26*Megmondtam az én utaimat és meghallgattál engem.*
Taníts engem a te jótéteményeidre.
27*Jótéteményeid útját mutasd meg nekem,*
és forgolódni fogok csodatetteidben.
28*Lelkem elaludt a fáradtságtól,*
erősíts meg engem a te igéidben.
29*A gonoszság útját távolítsd el tőlem,*
és a te törvényeddel könyörülj meg rajtam.
30*Az igazság útját választottam, hogy azon fussak,*
ítéleteidet nem felejtettem el.
31Bizonyságaidhoz tapadtam, Uram,
ne hagyj szégyent érnem!
32*Parancsolataid útját futottam végig,*
mert kitágítottad a szívemet.

A földi dolgokhoz tapadva halálba hanyatlunk

1. [25.] Most ebben a nagy zsoltárban ez a sor következik, amelyet szemügyre kell vennünk, és ahogy az Úr adja, elemeznünk kell: *A padozathoz tapadt a lelkem, éltess engem a te igéd szerint.*

Mit jelent ez: *A padozathoz tapadt a lelkem?* Mert amikor a folytatásban azt mondja, hogy *éltess engem a te igéd szerint,* előbb megadta az okát, miért kéri az életet: *A padozathoz tapadt a lelkem.* Ha tehát azért kéri az elevenítést, mert a

padozathoz tapadt a lelke, csoda volna, ha ezen valami pozitív dolgot értene. Az egész mondattal mintha azt mondaná: meghaltam, kelts életre engem.

Mi tehát a padozat? Ha a világmindenséget egy nagy háznak képzeljük el, az ég felel meg a szobának, a föld a szoba padozata. Így tehát el akar szakadni a földi dolgoktól és az Apostollal szeretné mondani: *A mi gondolkodásunk az égben van.*[1] Ezért a földeikhez való ragaszkodás a lélek halála, és ennek ellentéteként kéri az életet, amikor mondja: *eleveníts meg engem.*

A test kívánságát a Szentlélek ajándékával kell megszüntetni

2. De lássuk csak, megfelelnek-e ezek a szavak a korábbiaknak, melyekből az látszik, hogy inkább Istenhez ragaszkodik, mint a padozathoz, hogy hazája nem a földi dolgokban, hanem az égben van. Hogyan tapadhatna a földi dolgokhoz az, aki ezt mondja: *Szolgád jótéteményeidben forgolódik, mert bizonyságaid a gyönyörűségem és jótéteményeid a tanácsadóim*? Ezt mondta ugyanis az imént, és ennek folytatása: *a padozathoz tapadt a lelkem.*

Vagy azt kell ebből megértenünk, hogy bármennyire halad is valaki az Úr jótéteményeiben, megmarad benne a halandó test érzülete e földi dolgok iránt, melyek között *próbatét az emberi élet a földön*,[2] és ha állhatatosan halad előre e halálból, naponta újjáéled attól, kinek kegyelme a mi belső emberünket napról napra megújítja?[3] Mert az Apostolnak is, amikor ezt mondta: *Amíg e testben élünk, távol járunk az Úrtól*,[4] és azt kívánta, hogy feloszoljon és Krisztussal lehessen,[5] a padozathoz tapadt a lelke.

Ezért, mivel földből való, nem képtelenség magát a testet érteni padozatként, és mivel romlandó és elnehezíti a lelket,[6] joggal sóhajtozunk benne és mondjuk Istennek: *A padozathoz tapadt a lelkem, éltess engem a te igéd szerint.* És nem is testünkkel leszünk mindig együtt az Úrral,[7] hanem akkor, amikor már nem lesznek romlandók a testek, és nem fogják elnehezíteni a lelket. Ha jól meggondoljuk, nem mi tapadunk hozzájuk, hanem inkább a test fog hozzánk tapadni, mi pedig Istenhez fogunk ragaszkodni. Ezért mondja egy másik zsoltár: *Nekem pedig jó az Úrhoz ragaszkodnom*,[8] hogy a testek hozzánk tapadva belőlünk éljenek, mivel nekünk jó az Úrhoz ragaszkodnunk.

---

[1]Fil 3,20.
[2]Vö. Jób 7,1.
[3]2Kor 4,16.
[4]2Kor 5,6.
[5]Fil 1,23.
[6]Bölcs 9,15.
[7]1Tessz 4,12–16.
[8]Zsolt 72,28.

Úgy látom, hogy ez az odatapadás, amelyről mondta: *A padozathoz tapadt a lelkem*, nem a test és lélek kapcsolatát jelenti, bár egyesek így értették, hanem inkább a lélek testies érzületét, amellyel a test a lélek ellen kívánkozik.[1] Ha ezt helyesen értjük, akkor az, aki mondja: *A padozathoz tapadt a lelkem, éltess engem a te igéd szerint*, nem azt kéri, hogy e halál testéből a testi halál közbejöttével oldódjék el, ami ennek az életnek, mely rövidsége miatt nem lehet távoli, egyszer utolsó napja lesz, hanem, hogy a kívánság, amellyel a lélek ellenében kívánkozik, egyre gyengüljön, és az a kívánság, amely a test ellenében kívánkozik, egyre erősödjék, mígnem az megszűnik, emez pedig tökéletessé válik bennünk a Szentlélek által, aki nekünk adatott.

Az Úr tanítsa nekünk az ő utait ...

3. [26. v.] Helyesen nem azt mondja, hogy *Éltess engem az én érdemem szerint*, hanem: *Éltess engem a te igéd szerint,* ami nem jelent mást, mint hogy *ígéreted szerint*.

Az ígéret és nem a felfuvalkodás fia akar lenni, hogy kegyelemből legyen szilárd az ígéret minden ivadék számára. Ez ugyanis az ígéret szava: *Izsáktól lesznek a te ivadékaid,* azaz *Nem a testi gyermekek Isten fiai, hanem az ígéret fiai számítanak ivadéknak*.[2] Mert hogy mi volt önmagától, azt a folytatásban vallja meg: *Megmondtam az én utaimat és meghallgattál engem.* Néhány kódexben *utaidat* olvasható, de a többség, leginkább a görög kódexek, *utaimat*, azaz az én rossz utaimat mondanak.

Úgy látom, hogy ezt mondja: Megvallottam bűneimet és meghallgattál engem, tudniillik, hogy megbocsásd azokat. *Taníts engem a te jótéteményeidre.* Megvallottam az én utaimat, te eltörölted őket, taníts hát a te utaidra. Úgy taníts, hogy cselekedjem, ne csak tudjam, hogy mit kellene tennem. Miként ugyanis az Úrról mondjuk, hogy nem ismerte a bűnt,[3] és azt értjük rajta, hogy bűnt nem követett el, úgy arról mondjuk, hogy ismeri az igazságot, aki meg is teszi. A haladó ember imádsága ez. Mert ha egyáltalán nem cselekedne, bizonyára nem mondaná, amit fentebb mondott: *Szolgád a te jótéteményeidben forgolódik*.[4] Tehát nem azt akarja megtanulni az Úrtól, amiben már tevékenykedik, hanem ezekből a cselekedetekből, amelyeket már tesz, fejlődve újabb tettekhez akar felnőni.

... és segítsen a további gyarapodáshoz

[1]Vö. Gal 5,17.
[2]Róm 9,7–8; Ter 21,12.
[3]2Kor 5,21.
[4]Vö. Jób 7,24.

4. [27–28. v.] Ezután folytatja: *Jótéteményeid útját mutasd meg nekem*, vagy ahogy egyes kódexek mondják: *tanítsd meg nekem*, amit görögül még kifejezőbben így mondanak: *értesd meg velem. És forgolódni fogok csodatetteidben.*

Az értékesebb jótéteményeket nevezi Isten csodatetteinek, amelyekhez fel akar nőni. Vannak tehát Istennek olyan csodálatos jótéteményei, melyekről azok, akik tapasztalatból nem ismerik, úgy gondolják, hogy az emberi gyengeség számára elérhetetlenek. Ezért ez a törekvő zsoltáros a nehézségektől bizonyos mértékben elfáradva hozzáfűzi: *Lelkem elaludt a fáradtságtól, erősíts meg engem a te igéidben.* Mit jelent az elalvás, ha nem azt, hogy kihunyt benne a remény, amellyel el akarta érni ezeket a jótéteményeket? De – mondja – *erősíts meg engem a te igéidben,* nehogy álomba merülve azokat a tetteket is abbahagyjam, amelyekhez már elértem; erősíts meg tehát azokkal a szavaiddal, amelyeket már tudok, amelyeket már megteszek, hogy belőlük további jótéteményeidre tudjak előbbre jutni.

A cselekedetek törvénye és a hit törvénye

5. [29. v.] És mi akadályozza Isten jótéteményeinek útján az olyan járást, hogy az ember könnyedén juthasson el ezekhez a csodálatos jótéteményekhez is? Mi másra gondoljunk, mint arra, amiről a folytatásban kéri, hogy távolítsák el tőle: *A gonoszság útját távolítsd el tőlem?* És mivel hatályba lépett a cselekedetek törvénye, hogy eláradjon a bűn,[1] a következőt mondja: *És a te törvényeddel könyörülj meg rajtam.*

Miféle törvényeddel, ha nem a hit törvényével? Halljad csak az Apostolt: *Hol van tehát a dicsekvésed? Ki lett zárva. Miféle törvénnyel? A cselekedetek törvényével? Nem, hanem a hit törvénye által*.[2] Az a hit törvénye, amellyel hisszük és kérjük, hogy kegyelemként megtehessük azt, amire önmagunktól képtelenek vagyunk, nehogy nem tudva Isten igazságáról és a magunk igazságát akarván állítani, ne engedelmeskedjük Isten igazságának.[3] Így tehát a cselekedetek törvényében a parancsoló Isten igazsága, a hit törvényében pedig a segítségünkre siető Isten irgalmassága lakik.

Isten nagy ajándéka az igazság feletti öröm

6.[30–32. v.] Mikor pedig ezt mondja: *És a törvényeddel könyörülj rajtam,* szinte megfeledkezik a már kapott jótéteményekről, és kéri azt, amit még nem kapott meg. Ezt mondja ugyanis: *Az igazság útját választottam, hogy azon fussak, ítéleteidet nem felejtettem el. Bizonyságaidhoz tapadtam,* amikor

[1]Róm 5,20.
[2]Róm 3,27.
[3]Róm 10,3.

futottam, *Uram, ne szégyeníts meg*, miközben futok, el ne lankadjak és megérkezzem oda, ahová futok.[1]

Ezután így folytatja: *Parancsolataid útját futottam végig, mert kitágítottad a szívemet.* Nem futottam volna, ha ki nem tágítod a szívemet. Ez a vers magyarázza a már mondottakat: *Az igazság útját választottam, ítéleteidet nem felejtettem el, bizonyságaidhoz ragaszkodtam.* Ez a pálya Isten parancsolatainak útja. És mivel inkább Isten jótéteményeit, mint a maga érdemeit sorolja fel az Úrnak, mintha kérdeznék tőle: „Hogyan futottad végig ezt az utat választva és nem feledve Isten ítéleteit és ragaszkodva az ő bizonyságaihoz: vajon magadtól voltál erre képes?" – Ezt válaszolja: Nem! – Hát akkor? – A te parancsolataid útján futottam, mondja, mert kitágítottad a szívemet. Tehát nem a saját, tőled semmi segítségre nem szoruló jó szándékommal, hanem mert kitágítottad a szívemet. A szív kitágítása az igazság fölötti öröm. Isten ajándéka ez, hogy az ő parancsolataiban nem büntetésektől félve szorongunk, hanem szeretettel és az igazság fölötti örömmel kitágulunk. Ezt a tágasságot ígéri nekünk, amikor mondja: *Közöttük fogok lakni, járni-kelni*.[2] Micsoda tágasság van ott, ahol Isten sétálgat! Ebben a tágasságban árad ki a szívünkbe a szeretet a Szentlélek által, aki nekünk adatott.[3]

Ezért mondja ezt is: *És a tereiden fognak csordogálni a patakjaid,*[4] a latin *platea,* 'tér' a görög tágasság szóból ered. És ezekről a patakokról mondja az Úr: *Aki szomjazik, jöjjön hozzám. Aki hisz bennem, annak bensőjéből élő víz folyói fognak fakadni,* és az evangélista magyarázatul hozzáfűzi: *Ezt pedig a Szentlélekről mondta, akit később nyertek el a benne hívők.*[5]

Még sokat lehetne mondani a szív ezen tágasságáról, de tiltja e beszéd hosszúsága.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
TIZENEGYEDIK HOMÍLIA

33HE *Add nekem törvényül jótéteményeid útját, Uram,*
és tudakozódni fogok felőle mindig.

[1]Vö. Róm 9,16.
[2]2Kor 6,16.
[3]Vö. Róm 5,5.
[4]Péld 5,16.
[5]Jn 7,37–38.

34*Adj nekem megértést,*
és meg fogom tartani törvényeidet,
és megőrzöm azokat teljes szívemben.
35*Vezess parancsolataid ösvényén,*
mert azt akartam.
36*Hajlítsd szívemet bizonyságaidra*
és ne a kapzsiságra.

Nem a büntetéstől való félelemből, hanem az igazság szeretetéből kell cselekednünk

1. [33. v.] E nagy zsoltárban most ez következik, amit az Úr segítségével szemügyre kell vennünk és elemeznünk kell: *Add nekem törvényül jótéteményeid útját, Uram, és tudakozódni fogok felőle mindig.*

Az Apostol mondja: *A törvényt nem az igaz embernek hozták, hanem a gonoszoknak és az engedetleneknek* stb., és ezzel zárja: *és mindazért, ami még ellenkezik az igaz tanítással, a boldog Isten dicsőségéről szóló evangéliummal, amelynek hirdetésére megbízást kaptam.*[1] De vajon aki mondja: *Add nekem törvényül jótéteményeid útját* olyan volt, mint amilyennek azokat mutatja be Szent Pál, akiknek a törvényt hozták? Távol legyen! Ha ugyanis olyan lett volna, fentebb nem mondta volna: *Parancsolataid útján futottam, mert kitágítottad a szívemet.* Miért kéri hát, hogy az Úr adja neki a törvényét, ha a törvényt nem az igazért adta?

Vagy az igaznak nem azon a módon nem adatik a törvény, ahogyan az ellenszegülő népnek adatott, kőtáblákra írva,[2] a testi szív tábláira írva[3] a Sínai hegyről való Ószövetség módján, amely szolgaságra szül,[4] hanem az új szövetség módján, amelyről Jeremiás próféta ír: *Íme, napok jönnek, mondja az Úr, és új szövetséget kötök Izrael házával és Júda házával, nem aszerint a szövetség szerint, amelyet atyáikkal kötöttem azon a napon, amikor megragadtam a kezüket, hogy kivezessem őket Egyiptom földjéről; mert ők nem tartották meg a szövetségemet, és én is megtagadtam őket, mondja az Úr. Mert ez az új szövetség, amelyet megkötök majd Izrael házával: azon napok után, mondja az Úr, törvényeimet elmékbe adom és a szívükbe írom őket?*[5]

Íme, ez az imádkozó azt kéri, hogy így adja neki törvényét az Úr; nem ahogyan az ószövetséghez tartozó gonoszoknak és engedetleneknek adatott kőtáblákon,

[1] 1Tim 1,9–11.
[2] Vö. Kiv 31,18.
[3] 2Kor 3,3.
[4] Gal 4,24.
[5] Jer 31,31.

hanem ahogy a szabad asszony, azaz a mennyei Jeruzsálem szent fiainak, az ígéret fiainak, az örökkévaló örökség fiainak a Szentlélek által, mint Isten ujjával a lélekbe és a szívekbe írva. Nem úgy, hogy emlékezetben tartják és az életükkel megtagadják, hanem amit megértve tudnak és szeretve megtesznek, a szerelem tágasságában nem a félelem szűkösségében. Aki ugyanis félelemből és nem az igazság szerelmével teszi meg a törvényt, az valójában kelletlenül cselekszik. Amit pedig kelletlenül tesz, azt ha lehetne, elhárítaná magától, hogy ne parancsolják neki; ezáltal pedig a törvénynek, ami ellen tiltakozik, nem barátja, hanem ellensége; és nem tisztul meg a cselekedettől az, akinek akarata tisztátalan. Az ilyen nem mondhatja el azt, amit ez az imádkozó a fentebbi versekben mondott: *Parancsolataid útján futottam, mert kitágítottad a szívemet,*[1] mert ez kitágulás a szeretetet jelenti, amely az Apostol szerint a törvény beteljesedése.[2]

Isten ajándéka, hogy előbbre jutunk a parancsolatok útján

2. De hát miért kéri ez az imádkozó, hogy törvényt adjanak neki, hiszen ha nem kapott volna már, nem futhatott volna Isten parancsolatainak útján kitágult szívvel? Mivel azonban egy haladó lélek beszél, és tudja, hogy eddigi haladása is Isten ajándéka, mi mást kér, amikor a törvényt kéri, ha nem azt, hogy egyre inkább előbbre juthasson. Mintha tele poharat tartanál és inni adnál szomjazónak, aki kiissza a poharat és további italt kér. A gonoszoknak és engedetleneknek kőtáblákon adott törvény törvényszegőkké és az ítélet fiaivá tette őket.[3] De az is, aki tudja a törvényt és nem szereti, ugyanígy vétkes; mert emlékezete számára írott kő, amely nem ékesíti, hanem agyonnyomja; súlyos teher, nem tisztesség jogcíme.

Ez az imádkozó azonban ezt a törvényt Isten jótetteményei útjának nevezte; és nem más az ő parancsolatainak útja, melyről mondta, hogy futott rajta, mivel kitágult a szíve. Tehát futott, és most is fut, amíg el nem éri az isteni meghívás mennyei pálmáját.[4] Végül, amikor mondta: *Add nekem törvényül jótetteményeid útját, Uram,* hozzáteszi*: és tudakozódni fogok felőle mindig.* Miért tudakozódik az után, amit már birtokol, hacsak nem azért, mert cselekedvén birtokolja, és előre haladva tudakozódik felőle?

Isten törvénye után mindig tudakozódni kell

[1]Zsolt 118,32.
[2]Vö. Róm 13,10.
[3]Vö. 1Tim 1,9.
[4]Vö. Fil 3,14.

3. De mit jelent ez a *mindig*? Vajon a tudakozódásnak soha nem lesz vége, ahogy mondja: *Az ő dicsérete mindenkor ajkamon,*[1] mert a dicséretnek soha nem lesz vége, hiszen Istent akkor is dicsérni fogjuk, amikor megérkezünk az ő örök országába, ahogyan olvassuk: *Boldogok akik a te házadban laknak, Uram, örökkön örökké dicsérnek téged?*[2]

Vagy ez a *mindig* addig tart, ameddig itt élünk, mert addig fejlődünk; ezen élet után azonban, aki itt jól haladt előre, ott már tökéletes lesz? Ahogy egyes nőkről mondja, hogy állandóan, de rosszul tanulnak, akikről megjegyzi: *És az igazság ismeretére soha nem jutnak el.*[3] Aki pedig mindig jobb lesz, elérkezik oda, ahova törekszik, ahol már nincs további fejlődés, mert örökre tökéletes lett. Nem is úgy mondta róluk, hogy mindig tanulnak, hogy a halál után is tovább folytatják üres és terméketlen tanulásukat, mert az ilyen tanítások folytatása nem tanulás, hanem örök bűnhődés. Itt tehát tudakozódik Isten törvénye után, amíg megismerésében és szeretetében előre halad; ott pedig megmarad a beteljesedés élvezete, de nincs már semmi további keresendő.

Ezt így is mondják: *Keressétek az ő arcát szüntelen*.[4] Hol szüntelen, ha nem itt? Ott ugyanis már nem fogjuk keresni Isten arcát, ahol színről színre fogjuk őt látni.[5]

Vagy ha a tudakozódáson unalom nélküli szeretetet értünk, ezt is azért tesszük, hogy el ne veszítsük; ezért keressük vég nélkül Isten törvényét, azaz Isten igazságát, hiszen ugyanebben a zsoltárban mondja: *És a te törvényed igazság.* Most keressük, hogy birtokba vehessük, akkor birtokolni fogjuk, és nem fogjuk elveszíteni, mint ahogy Isten Lelkéről mondja, hogy mindent átlát, még Isten mélységeit is;[6] nem úgy, hogy megtalálja azt, amit még nem tud, hanem úgy, hogy semmit nem hagy ismeretlenségben.

A szeretet kettős parancsától függ az egész törvény és a próféták

4. [34. v.] Így tehát nagyon figyelmünkbe ajánlja Isten kegyelmét, amikor azt kéri az Úrtól, hogy adja a törvényét neki, aki betű szerint már ugyancsak ismeri a törvényt. De mivel *a betű öl, a Lélek pedig életet ad,*[7] azt kéri, hogy a Lélek által tehesse azt, amit a betűből már tud, nehogy a tudott parancsolat meg nem tartásával törvényszegést kövessen el.

---

[1]Zsolt 33,2.
[2]Zsolt 83,5.
[3]2Tim 2,7.
[4]Zsolt 104,4.
[5]Vö. 1Kor 13,12.
[6]Vö. 1Kor 2,10.
[7]Vö. 2Kor 3,6.

Mivel azt, hogy a törvényt úgy tudja valaki, ahogyan tudni kell – azaz, hogy megértse, mit kér magának, és hogy miért adatott azoknak, akik nem fogják megtartani, és mi haszna volt annak, hogy hatályba lépett a törvény, hogy eláradjon a bűn[1] –, senki meg nem szerezheti, ha az Úrtól nem kapja a megértést; ezért teszi hozzá ez az imádkozó és mondja: *Adj nekem megértést, és meg fogom tartani törvényeidet, és megőrzöm azokat teljes szívemben.* Amikor ugyanis valaki átvizsgálta a törvényt és elérkezett a legnagyobbakhoz, amelyeken az egész függ, akkor szeretnie kell Istent teljes szívéből, teljes lelkéből és teljes elméjéből, a felebarátot pedig úgy kell szeretnie, mint önmagát. Mert ezen a két parancsolaton függ az egész törvény és a próféták.[2] Úgy tűnik, ezt ígéri meg, amikor mondja: *és megőrzöm azokat teljes szívemben.*

5. [35. v.] De mivel erre sem képes saját erőivel, ha nem segít neki az, aki parancsolja, hogy tegye meg parancsolatait, mondja: *Vezess parancsolataid ösvényén, mert azt akartam.* Kevés nekem a saját akaratom, ha te magad nem vezérelsz abban, amit akartam. És bizony ez maga az ösvény, ez Isten parancsolatainak útja, amelyről mondta, hogy futott rajta, mert Isten kitágította a szívét. Azért nevezi ösvénynek is, mert keskeny az út, amely az életre vezet,[3] és mert szűk, ha nem kitágult szívvel futnak rajta.

[1]Róm 5,20.
[2]Vö. Mt 22,37.
[3]Vö. Mt 7,14.

Isten igazi tiszteletét megakadályozza minden rossz gyökere, a kapzsiság

6. [36. v.] Mivel azonban még halad, még fut – és kéri az isteni segítséget, hogy vezérelje, *mert nem azon fordul a dolog, aki erőlködik vagy törekszik, hanem a könyörülő Istenen;*[1] továbbá mivel magát az akarást is Isten műveli bennünk,[2] hiszen az akaratot Isten készíti elő bennünk –, következik, amit mond: *Hajlítsd szívemet bizonyságaidra és ne a kapzsiságra.*

Mit jelent a valamire hajló szív, ha nem azt, hogy valamit akar? Tehát akar valamit, és kéri, hogy akarjon. Akart, amikor mondja: *Vezess parancsolataid ösvényén, mert azt akartam, és* kéri, hogy akarjon: *Hajlítsd szívemet bizonyságaidra és ne a kapzsiságra*.

Így tehát azt kéri, hogy magában az akarásban haladjon előre. De mik Isten bizonyságai, ha nem azok, amelyekkel ő maga tanúskodik magáról? A tanúságtételekkel ugyanis bizonyítanak valamit. Ugyanígy Isten jótéteményeit és parancsolatait Isten bizonyságai bizonyítják, és amiről Isten meg akar bennünket győzni, arról bizonyságaival győz meg; ez az imádkozó pedig azt kéri, hogy e bizonyságokra hajlítsák a szívét és ne a kapzsiságra.

Bizonyságaival arról győz meg minket Isten, hogy ingyen tiszteljük őt, amit megakadályoz minden rossz gyökere, a kapzsiság. A zsoltáros olyan görög szót használ, amely általában jelenti a kapzsiságot, amellyel az ember többet kíván, mint amennyi elég neki. A latin *avaritia* ennél többet mond: a *habere, birtokolni* igéből *habitus*nak mondja. Tehát a szó a ‘többet birtoklásra’ utal, amit egyes latin fordítók *emolumentum*-mal, ‘haszonszerzéssel’, mások *utilitas*-szal, ’haszonnal’ adnak vissza, de a legjobb az *avaritia*, a kapzsiság.

Az Apostol mondja: *Minden rossz gyökere a kapzsiság.*[3] De a görögben, ahonnan a mi nyelvünkre fordították, nem találjuk azokat a szavakat, melyeket a zsoltárban olvasunk, hanem helyettük a *’pénz utáni sóvárgás’* jelentésű kifejezés van. Az Apostolt úgy kell értenünk, hogy e kifejezéssel a *pénz utáni sóvárgás* faj-fogalom, *species* által utalt az általános és egyetemes *genus*, nem-fogalomra, a *kapzsiságra*, ami valóban minden rossz gyökere.

Mert ha az első embereket nem szedte volna rá és nem buktatta volna el a kígyó, nem akartak volna többet birtokolni, mint amennyit kaptak, és nem nem akartak volna több lenni, mint aminek teremtették őket. A kígyó ugyanis ezt ígérte nekik: *Olyanok lesztek, mint az istenek*.[4] Következésképpen felfordulás történt. Többet akartak, mint amennyit kaptak, és azt is elveszítették, amit kaptak.

[1]Vö. Róm 9,16.
[2]Vö. Fil 2,13.
[3]1Tim 6,10.
[4]Ter 3,5.

Ennek az általános igazságnak nyomai az igazságszolgáltatásban is föllelhetők, ahol érvényes az alapszabály, hogy „a kelleténél nagyobb követelés lezárja az ügyet”; azaz: aki többet követel a perben, mint amennyi megilleti, azt is elveszíti, ami megillette.

Ha ingyen tiszteljük Istent, az egész kapzsiságot körülmetéljük. Ezért provokálta a Sátán szent Jóbot a próbatét küzdelmében, amikor ezt mondta róla: *Vajon ingyen tiszteli-e Jób Istent*?[1] Az ördög ugyanis azt gondolta, hogy ennek az igaz embernek Isten tisztelete közben kapzsiságra hajló szíve van, és mulandó dolgok hasznáért, amelyekkel Isten gazdaggá tette, ilyen jutalomért szolgál napszámosként. De a kísértésben kiderült, hogy Jób mennyire ingyen tiszteli Istent. Ha tehát nem hajlik a kapzsiságra a szívünk, akkor Istent csak önmagáért tiszteljük és a jutalom maga a kultusz. Őt szeretjük önmagában, őt szeretjük magunkban, őt szeretjük a felebarátokban is, akiket úgy szeretünk, mint önmagunkat azért, mert birtokolják Istent, vagy azért, hogy egyszer csak birtokolják őt. Hogy ez megadassék nekünk, ezért mondjuk neki: *Hajlítsd szívemet bizonyságaidra és ne a kapzsiságra.* Ami ezután következik, azt a következő beszédben fogjuk taglalni.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
TIZENKETTEDIK HOMÍLIA

37*Fordítsd el szemeimet, ne lássanak hiábavalóságot,*
a te utadon éltess engem.
38*Állítsd beszédedet szolgád elé félelmedre.*
39 *Távolítsd el szégyenemet, melyre gyanakszom,*
mert a te ítéleteid kedvezőek.
40*Íme, nagyon kívántam parancsolataidat,*
a te igazságodban éltess engem.

A szemlélendő igazsághoz ragaszkodva útközben hiábavalóságnak vagyunk alávetve

1. [37. v.] A zsoltárban, amelyet magyarázni kezdtünk, ez következik: *Fordítsd el szemeimet, ne lássanak hiábavalóságot, a te utadon éltess engem.* A hiábavalóság és az igazság ellentétesek egymással. E világ megkívánása hiábavalóság; Krisztus pedig, aki megszabadít ettől a világtól, igazság. Ő maga

[1]Jób 1,9.

az út is, amelyen ez az imádkozó életet akar kapni, mert Ő az élet is, hiszen Ő mondta: *Én vagyok az út, az igazság és az élet.*[1]

De mit jelent ez: *Fordítsd el szemeimet ne lássanak hiábavalóságot?* Vajon, amíg e világban élünk, képesek vagyunk-e nem látni a hiábavalóságot? Hiszen az egész teremtés hiábavalóságnak van alávetve,[2] ami úgy értendő, hogy az emberben van; továbbá: *Minden hiábavalóság; mi haszna az embernek minden munkájából, amellyel fáradozik a Nap alatt*?[3] Vajon ez azért imádkozik, hogy élete ne a Nap alatt legyen, ahol minden hiábavalóság, hanem abban legyen, akitől kéri az életet? *Ő ugyanis fölment* nem csak a Nap fölé, hanem *minden egek fölé, hogy beteljesítsen mindent*.[4] És Őbenne inkább élnek, mint a Nap alatt azok, akik nem hiába hallják, amit az Apostol mond: *Az odafönn valókat keressétek, ahol Krisztus van és ül az Isten jobbján; az odafönn valókat ízleljétek, ne a földön valókat. Hiszen meghaltatok és életetek el van rejtve Krisztussal Istenben*.[5] Ha tehát életünk ott van, ahol az igazság, akkor nem a Nap alatt van, ahol a hiábavalóság. De ezt a nagy jót inkább a reményben birtokoljuk és nem a maga valóságában; a szent Apostol reményünk szempontjából mondta ezt, mert amikor ezt mondta: *A teremtés hiábavalóságnak van alávetve*, hozzátette: *Nem önként, hanem amiatt, aki alávetette a reményben.*[6]

Tehát a reményben, amellyel reméljük, hogy a szemlélendő igazághoz fogunk kapcsolódni, most még hiábavalóságnak vagyunk alávetve. Ez a szellemi, állati és testi teremtmény mind az emberben van, sőt maga az ember. Önként vétkezett és ellensége lett az igazságnak, de hogy méltón bűnhődjék, nem önként van alávetve a hiábavalóságnak. Kevéssel később az Apostol ezt mondja: *Nem csak az, hanem mi magunk is, akik birtokoljuk a lélek zsengéit*,[7] azaz még nem teljes mivoltunkban, hanem csak azon részünknél fogva, amellyel többek vagyunk az állatoknál, vagyunk alávetve Istennek és nem a hiábavalóságnak; *és mi magunk is sóhajtozunk magunkban várva a fiúvá fogadást, testünk megváltását. Ugyanis reményre vagyunk megváltva. A remény pedig, amit látunk, nem remény, mert reméli-e az ember azt, amit lát? Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, türelmesen várakozzunk.*[8]

Ameddig tehát itt vagyunk a testben, melynek fiúvá fogadását és megváltását várjuk, a remény türelmével várakozzunk; addig, amennyiben a Nap alatt

[1]Jn 14,6.
[2]Róm 8,20.
[3]Préd 1,2–3.
[4]Ef 4,10.
[5]1Kor 3,1.
[6]Róm 8,20.
[7]Róm 8,23.
[8]Róm 8,25.

vagyunk, hiábavalóságnak vagyunk alávetve. Ameddig tehát itt vagyunk, hogyan tudnánk nem látni a hiábavalóságot, amelynek alá vagyunk vetve a reményben?

Mit jelent tehát, amit mond: *Fordítsd el szemeimet, ne lássanak hiábavalóságot?* Vajon azt kéri-e, hogy ne ebben az életben teljesedjék, amelyet a reményben élünk, hanem abban az állapotban, amely majd akkor valósul meg, amikor a romlandóság szolgaságából szellemével, lelkével és testével felszabadul Isten fiai dicsőségének szabadságára,[1] és ahol már nem fog hiábavalóságot látni?

A szentek jutalma az Atyánál van letétben

2. Ezt a zsoltársort lehet így értelmezni, és ez nincs a hit szabályán kívül. De van egy másik értelme is, és megvallom, nekem az jobban tetszik. Az Úr ezt mondja az evangéliumban: *Ha a szemed ép, egész tested világos lesz. Ha azonban a szemed rossz, egész tested elsötétedik. Ha tehát a világosság, ami benned van, sötétség, mekkora lesz maga a sötétség?*[2]

Ezért nagyon fontos, hogy amikor jót teszünk, minek szemmel tartásával tesszük. Feladatainkat ugyanis nem a teendők, hanem a cél felől kell mérlegelni, tudniillik, hogy ne csak a jót gondoljuk meg, amit teszünk, hanem főleg arra a jóra gondoljunk, amiért tesszük. Ezekért a szemekért imádkozik, amelyekkel azt nézzük, hogy miért tesszük, amit teszünk, hogy fordíttassanak el és ne lássanak hiábavalóságot; azaz nehogy valami hiábavalóságra figyeljen, és amiatt tegye a jót.

A hiábavalóságok között első helyen áll az emberi elismerés szeretete, ami miatt nagy dolgokat műveltek azok, akiket nagynak mondanak ebben a világban, és a pogányok városaiban nagyon dicsérik őket; akik nem Istennél, hanem az embereknél keresik a dicsőséget, és emiatt látszólag okosan, bátran, mértéktartóan és igazságosan élnek; elnyervén az emberek dicséretét, megkapták jutalmukat ők, a hiú emberek a hiábavaló jutalmat.

Ettől a hiábavalóságtól akarja elfordítani övéi szemét, ezért mondja: *Ügyeljetek rá, hogy igazságtokat ne az emberek színe előtt tegyétek, hogy lássanak titeket, különben nem lesz jutalmatok Atyátoknál, aki mennyekben van.*[3] Ezután sorra véve az igazság részeit, törvényt ad az alamizsnáról, az imádságról és a böjtről, és mindegyiknél figyelmeztet, nehogy emberi dicsőségért tegyék, és mindegyiknél mondja, hogy akik emiatt teszik, már elnyerték jutalmukat, azaz nem azt a jutalmat, amely a szentek számára letétben van az Atyánál, hanem azt

[1]Róm 8,21.
[2]Mt 6,22–23.
[3]Mt 6,1.

a mulandó jutalmat, amelyet azok keresnek, akik tetteikben a hiábavalóságot tartják szem előtt.

Nem mintha maga az emberi dicséret elítélendő volna (mert van-e még valami annyira kívánatos, mint az, hogy az embereknek tessék az, amit követniük kellene?), hanem ezért a dicséretért tenni a jót, ez a hiábavalóság szemmel tartása a cselekvésben.

Olykor az igaznak is javára válik az emberektől kapott dicséret, de nem szabad hogy ez legyen a jótett célja, hanem ezt is Isten dicsőségére kell fordítani, amiért az igazán jók minden jót tesznek, hiszen nem önmaguktól, hanem Neki köszönhetően lesznek jók.

Továbbá ugyanebben a beszédben már mondta nekik az Úr: *Úgy világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jótetteiteket és dicsősítsék Atyátokat, aki a mennyekben van.*[1] Ahová a célt kitűzte, azaz Isten dicsőségére kell tekintenünk, amikor valami jót teszünk, ha a szemünket elfordították a hiábavalóságtól. Tehát ne az emberek dicsérete legyen a jócselekedetek célja, hanem helyesbítsük az emberek dicséretét és mindent fordítsunk Isten dicsőségére, akitől mindent ajándékba kapunk, amit dicsérnek bennünk azok, akik nem tévednek dicséretükben.

Egyébként, ha hiábavalóság jót tenni emberi dicséretekért, mennyivel hiábavalóbb jót tenni a pénz megszerzéséért, gyarapításáért vagy megtartásáért, vagy bármi mulandó előnyért, ami kívülről járul hozzánk? *Mert minden hiábavalóság; mi haszna az embernek minden munkájából, amellyel fáradozik a nap alatt?*[2] Még mulandó jólétünkért sem szabad tennünk a jót, hanem azért a remélt örök üdvösségért kell tennünk, ahol örökkévaló javakat élvezhetünk, amelyeket Istentől kapunk, sőt, aki maga Isten lesz számunkra.

Ha ugyanis Isten szentjei e mulandó jólétért tették volna a jót, Krisztus vértanúi soha nem tették volna a tanúságtétel jótettét e jólét elveszítésével. De segítséget kaptak a szorongatásban, és nem a hiábavalóságra figyeltek, mert *hiábavaló az emberi jólét*;[3] és nem kívánták látni az emberek napját,[4] mert *a hiábavalósághoz hasonló az ember, napjai elmúlnak, mint az árnyék.*[5]

[1]Mt 5,16.
[2]Préd 1,2–3.
[3]Vö. Zsolt 59,13.
[4]Vö. Jer 17,16.
[5]Vö. Zsolt 143,4.

Isten ajándékából vagyunk jók, és az ő tiszta félelme erősít meg minket

3. [38. v.] Amikor pedig kérjük Istent, hogy adja meg azt, amiről úgy tűnik, hogy hatalmunkban áll, tudniillik szemünk elfordítása a hiábavalóságoktól, mi másról van szó, ha nem az ő kegyelméről? Egyesek ugyanis nem fordították el szemüket ettől a hiábavalóságtól, mert úgy gondolták, hogy maguktól lesznek igazak és jók, és jobban szerették az emberek dicsőségét, mint Istenét,[1] mert ők maguk is emberek, akik nagyon tetszelegtek magukban, és túlbecsülték saját akaratuk erejét; de ez is hiábavalóság és a lélek vakmerősége.[2]

Amikor tehát ezt mondta: *Fordítsd el szemeimet, ne lássanak hiábavalóságot, a te utadon éltess engem,* mely út nem hiábavalóság, hanem igazság, hozzáfűzte: *Állítsd beszédedet szolgád elé, a te félelmedre.*

Mi mást jelent ez, mint hogy *Add, hogy megtegyem, amit mondasz*? Mert nem áll meg Isten beszéde azok előtt, akik cselekedetükkel visszájára fordítják magukban; de azok előtt ott áll, akikben mozdíthatatlan. Így tehát Isten odaállítja beszédét a maga félelmére azokban, akiknek adja félelmének lelkét. De nem annak a félelemnek lelkét, amelyről az Apostol ezt mondja: *Nem a szolgaság lelkét kaptátok újra a félelemre*,[3] ugyanis ezt a félelmet a tökéletes szeretet elűzi,[4] hanem azét a félelemét, amelyet a próféta Isten félelme lelkének nevez;[5] a tiszta félelemét, amely megmarad örökkön örökké;[6] azét a félelemét, amellyel attól félnek, hogy megbántják azt, akit szeretnek. Mert másként féli urát a házasságtörő és másként a tiszta asszony: a házasságtörő attól fél, hogy ura hazajön; a tiszta asszony fél, nehogy ura elhagyja.

Ítéleteink gyakran nem kedvezőek, hanem vakmerőek

4. [39. v.] *Távolítsd el* – mondja – *szégyenemet, melyre gyanakszom, mert a te ítéleteid kedvezőek.* Ki az, aki gyanakszik a szégyenére, és nem ismeri a maga szégyenét mindenki másnál jobban? Gyanítani inkább az idegen szégyent tudja az ember, nem a sajátját, mert amit gyanít, azt igazában nem tudja; a saját szégyenét pedig nem gyanítja, hanem tudja, ha beszél a lelkiismeret.

Mit jelent tehát ez: *Távolítsd el szégyenemet, melyre gyanakszom?* Az előbbiekből ugyanis ezt is következtetnünk kell: ameddig az ember nem fordítja el szemét, hogy ne a hiábavalóságot lássa, azt gyanítja másokról, amit magában cselekszik; és amiért ő tiszteli Istent, vagy amiért teszi a jótetteket, azt hiszi,

[1]Vö. Jn 12,43.
[2]Vö. Préd 6,9.
[3]Róm 8,15.
[4]Vö. 1Jn 4,18.
[5]Vö. Iz 11,3.
[6]Vö. Zsolt 18,10.

hogy a másik is ugyanazért teszi. Az emberek ugyanis látják, ami teszünk, de hogy mit tartunk szem előtt a cselekvésben, az rejtve marad, ezért kap helyet a gyanakvás, hogy az ember ítélni merjen a másik rejtett dolgairól, többnyire tévesen, vagy ha igaz módon ítél, akkor is vakmerően gyanakszik ismeretlen dolgokra.

Ezért az Úr, amikor a célról beszél, amiért igazságainkat tennünk kell, hogy szemünket elfordítsa a hiábavalóság szemlélésétől, figyelmeztet, hogy jótetteinket ne az emberek dicséretéért tegyük, és mondja: *Ügyeljetek rá, hogy igazságtokat ne az emberek szeme láttára tegyétek, hogy lássanak benneteket.* Int, hogy ne pénzért tegyük: *ne gyűjtsetek kincseket a földön,* és: *Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak*. Arra is figyelmeztet, hogy ne a szükséges eledelért vagy ruházatért tegyük: *Ne aggódjatok az életetekért, hogy mit egyetek, sem a testetekért, hogy mibe öltözzetek.*[1] És mindezen intelmek után, mivel gyanakodhatunk azokra, akikről azt látjuk, hogy igazként élnek, és nem látjuk, hogy miért teszik a jót, azonnal hozzáteszi: *Ne ítéljetek, hogy meg ne ítéltessetek*.[2]

Ezért ez az imádkozó is, amikor mondta: *Távolítsd el szégyenemet, melyre gyanakszom,* hozzáteszi: *mert a te ítéleteid kedvezőek*, azaz *a te ítéleteid igazak*. Az igazság szerelmese ugyanis kedvezőnek kiáltja azt ami igaz. Az emberek ítéletei pedig az ember rejtett dolgairól nem kedvezőek, hanem vakmerőek. Ezért mondja a maga szégyenének azt, amivel mást gyanúsít; mert azt sem értik, amit az Apostol mond: *Önmagukat önmagukhoz mérik*,[3] az ember ugyanis hajlamos arra, hogy a másikat azzal gyanúsítsa, amit magában érez. Ez az imádkozó tehát kéri, hogy vétessék el tőle a szégyene, amelyet magában érez és amivel másokat gyanúsított, hogy ne legyen hasonló a sátánhoz, aki gyanakodott szent Jób rejtett dolgaira, tudniillik, hogy nem ingyen tiszteli Istent és kikérte megkísértésre, hogy megtalálja benne a gonoszságot, amivel gyanúsította.[4]

A vetélkedés gonosz gyanakvást szül, a szeretet nem vetélkedik

5. [40. v.] Mivel a másik szégyenére szívesen csak a vetélkedés gyanakszik, a jótettet ugyanis nem kárhoztathatja, mert az nyilvánvaló, de a cél, ami miatt a jótett történt, rejtve marad, ezért aki ebben kedvét leli, gonoszul gyanúsít azzal, amit nem lát és irigykedik arra, amivel a másik kiválóbb. E baj ellen, amellyel szívesen tételeznek fel másról rosszat, amit nem látnak, a szeretetet kell

[1]Vö. Mt 6,1. 19. 24–25.
[2]Mt 7,1.
[3]2Kor 10,12.
[4]Vö. Jób 1,9.

szembeállítani, amely nem vetélkedik.[1] Az Úr ezt nagyon a lelkünkre köti: *Új parancsot adok nektek, hogy szeressétek egymást*; és: *Erről tudja meg mindenki, hogy a tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt*.[2] Az Isten és a felebarát iránti szeretetről pedig ezt mondja: *E két parancson függ az egész törvény és a próféták*.[3]

Ezért ez az imádkozó is gyanakvása szégyenével szemben, melytől szabadulást kér, ezt mondja: *Íme, nagyon kívántam parancsolataidat, a te igazságodban éltess engem.* Íme, megkívántam egész szívemből, egész lelkemből, egész elméből, hogy szeresselek Téged és szeressem a felebarátomat, mint önmagamat. Nem az én igazságomban, hanem a tiédben éltess engem, azaz ezzel a szeretettel töltsél be, amelyet megkívántam. Segítsd megtennem, amit tanácsolsz, és add ajándékba, amit parancsolsz. A te igazságodban éltess, mert én magamban hordozom halálom okát; másutt nem találom az élet forrását, csak tebenned. A te igazságod Krisztus, aki Istentől számunkra bölcsességgé, igazsággá, megszenteléssé és megváltássá lett, hogy miként írva van: *aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék*.[4] És abban találom meg parancsolatodat, amelyet megkívántam, hogy a te igazságodban, azaz Őbenne éltess engem. Mert Ő az Ige Isten, és az Ige testté lett,[5] hogy felebarátom is legyen.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
TIZENHARMADIK HOMÍLIA

41VAU *És szálljon rám a te irgalmasságod, Uram,*
a te üdvösséged, beszéded szerint.
42*És megfelelek szóval a gyalázóimnak.*
mert a te igéidben reméltem.
43*És ne vond meg számtól az igazság szavát végleg,*
mert a te ítéleteidben nagyon reméltem.
44*És meg fogom tartani a törvényedet mindig,*
századokig, és a századok századain át.

Kegyelmi ajándéknak tartsuk, hogy Isten fiai vagyunk

1. [41. v.] Az előbbi beszédhez, melyet e leghosszabb zsoltárról a minap mondtunk el, folytatásként a következőket kell mondanunk.

[1]Vö. 1Kor 13,4.
[2]Jn 13,34–35.
[3]Mt 22,40.
[4]1Kor 1,30–31.
[5]Vö. Jn 1,14.

A zsoltár szavai: *És szálljon rám a te irgalmasságod, Uram.* Úgy tűnik, ez a sor csatlakozik az előzőhöz, mert nem azt mondja: *Szálljon rám,* hanem: *És szálljon rám.* Az előző sor pedig ez: *Íme, megkívántam parancsolataidat, a te igazságodban éltess engem, és* ezután következik: *És szálljon rám a te irgalmasságod, Uram.* Mi mást kér tehát ez az imádkozó, ha nem azt, hogy a parancsolatokat, amelyeket megkívánt, annak irgalmasságából tehesse meg, aki parancsolta? Bizonyos értelemben kifejti, hogy hogyan értendő *a te igazságodban éltess engem,* amikor hozzáfűzi: *És szálljon rám a te irgalmasságod, Uram, a te üdvösséged, beszéded szerint,* azaz ígéreted szerint.

Ezért akarja az Apostol, hogy az ígéret fiainak tartsuk magunkat,[1] nehogy azt gondoljuk, hogy a miénk, amik vagyunk, hanem mindent Isten kegyelmének tulajdonítsunk. *Krisztus ugyanis Istentől számunkra bölcsességgé és megigazulássá, megszenteléssé és megváltássá lett, hogy minként írva van: aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék.*[2] Tehát amit mond, hogy *a te igazságodban éltess engem*, azt jelenti, hogy Krisztusban akar élni, és ez az az irgalom, amit kér, hogy szálljon le rá. Maga Krisztus Isten üdvössége, és ezzel fejezi ki, milyen irgalomra gondolt, amikor mondta: *És szálljon rám a te irgalmasságod, Uram.*

Ha tehát azt kérdezzük, mi lehet ez az irgalom, halljuk csak, mi következik: *A te üdvösséged, beszéded szerint.* Ezt az ígéretet ugyanis az adta, *aki szólít minden nem létezőt, hogy legyenek.*[3] Egykor ugyanis még nem léteztek, akiknek az ígéret szólt, nehogy bárki érdemeivel dicsekedhessék. És akiknek szólt az ígéret, maguk is ígéret tárgyai voltak, hogy Krisztus egész teste mondja: *Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok.*[4]

Ne féljünk Krisztus nevéért gyalázatokat szenvedni

2. [42. v.] *És megfelelek szóval a gyalázóimnak.* Nem egyértelmű, hogy az igét gyalázóknak felel-e meg, vagy szóval válaszol-e gyalázóinak, de mindegyik esetben a *szó* Krisztust jelenti. Mert Őt gyalázzák nekünk azok, akiknek a Megfeszített botrány vagy ostobaság,[5] mert nem tudják, hogy *az Ige testté lett és és közöttünk lakozott, és hogy kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige.*[6] De még ha ők nem is az Igét gyaláznák, mert nem ismerik az ő ő istenségét azok, akik gyengeségét megvetik a kereszten, mi mégis az Igét válaszoljuk, és nem riadunk meg és nem szégyenkezünk a gyalázás miatt. Ha

[1] Róm 9,8.
[2] 1Kor 1,30–31.
[3] Róm 4,17.
[4] 1Kor 15,10.
[5] Vö. 1Kor 1,23.
[6] Vö. Jn 1,14. l.

ugyanis fölismerték volna az Igét, soha nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát.[1]

Az pedig, akire leszállott Isten irgalmassága, az Igét válaszolja a gyalázóknak, azaz az ő üdvössége jött el hozzá, nem azért, hogy összetörje, hanem hogy megoltalmazza. Mert vannak, akikre azért jön majd el, hogy összetörje őket, akik most, amikor alázatosságát megvetik, azért támadnak rá, hogy megsemmisítsék. Ezt mondja ugyanis az evangéliumban: *aki ráesik erre a kőre, összetöri magát, akire pedig rázuhan, azt összezúzza.*[2] Akik tehát bennünket gyaláznak, őt támadják és ráesnek. Mi pedig, nehogy támadjuk és ráessünk, ne féljünk a gyalázásaiktól, hanem válaszoljuk nekik az igét. Ez pedig a hit igéje, amelyet hirdetünk. *Mert ha szívedben hiszed, hogy Jézus az Úr* – mondja – *és a száddal megvallod, hogy Isten feltámasztotta őt a halálból, üdvözülsz. Mert a szívbeli hit megigazulásra, a szájjal való megvallás üdvösségre szolgál.*[3]

Kevés tehát a szívben hordozni Krisztust, és a gyalázattól való félelemből nem megvallani őt. Hogy pedig a mártírok erre képesek legyenek, ígéretet kaptak: *Mert nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke szól bennetek*.[4] Ezért ez az imádkozó is, amikor mondta: *Megfelelek majd szóval a gyalázóimnak*, mindjárt hozzáteszi: *mert a te igéidben reméltem,* azaz a te ígéreteidben.

Krisztus megvallásában a testvérek nem mind egyformán erősek

3. [43. v.] Mivel azonban sokan, bár a testhez tartoznak, amelynek szavai ezek, az üldözések súlya alatt nem tudták elviselni a gyalázatot, és elgyengülve megtagadták Krisztust, így folytatja: *És ne vond meg számtól az igazság szavát végleg, mert a te ítéleteidben nagyon reméltem.*

A *számtól,* mondja, mert az egész test beszél, melynek azok is tagjai, akik elgyengülve egy ideig megtagadták, de aztán megbánva bűnüket, újjáéledtek, sőt, a helyreállított megvallással még a mártírium pálmáját is, melyet előbb elveszítettek, elnyerték. Tehát nem *nagyon*, vagy ahogy néhány kódexben áll, nem *végleg*, azaz nem teljesen vétetett el az igazság igéje Péter szájából, aki az Egyház előképe volt; mert egy időre a félelemtől megzavarodva megtagadta, de aztán sírva jóvátette,[5] és később vallomásáért koronát nyert.

Így tehát Krisztus egész teste beszél, azaz a szent Egyház egyetemessége, melynek szájából nem vétetett el teljesen az igazság igéje, mert sokan megtagadták ugyan, de a test egészében erősek maradtak, akik halálig harcoltak

[1]Vö. 1Kor 2,8.
[2]Lk 20,18.
[3]Róm 10,9–10.
[4]Mt 10,20.
[5]Vö. Mt 26,70.

az igazságért, illetve a tagadók közül sokan jóvátették tagadásukat. Amit pedig mond, hogy *ne vond meg*, úgy értendő, hogy *ne engedd, hogy elvegyék,* emiatt mondjuk imádkozva: *Ne vígy minket a kísértésbe.*[1] És maga az Úr mondta Péternek: *Könyörögtem érted, hogy meg ne fogyatkozzék a te hited,*[2] azaz el ne vétessék a te szádtól az igazság igéje végleg.

A folytatás: *mert a te ítéleteidben nagyon reméltem,* vagy ahogy egyesek a görögből pontosabban fordítva mondják: *felettébb reméltem.* Ez a szóösszetétel ugyan kevésbé használt, de megfelel a fordítás hűségének. Tehát e helynek nagyobb figyelmet kell szentelnünk, hogy – amennyiben az Úr megsegít – megértsük, mit akar jelenteni: *Igéidben reméltem*, vagy *Ítéleteidben felettébb reméltem.*

Megfelelek szóval a gyalázóimnak – mondja –, *mert a te beszédeidben reméltem,* azaz mivel te magad ígérted meg nekem. *És ne vond meg számtól az igazság szavát végleg, mert a te ítéleteidben felettébb reméltem*; azaz mivel ítéleteid, melyekkel dorgálsz és ostorozol, nem hogy elvették tőlem, hanem növelték bennem a reményt, *mert megfenyíti az Úr azt, akit szeret, és megostorozza minden fiát, aki befogad.*[3] Íme, ezért a benned bízó szentek és alázatosszívűek nem gyengültek el az üldözésekben; és még azok is, akik magukban elgyengültek, de mégis a testhez tartoztak, magukra eszmélve megsiratták és bátrabban találták meg kegyelmedet, mert elveszítették a büszkeségüket. Tehát *ne vond meg számtól az igazság szavát végleg, mert a te ítéleteidben nagyon reméltem.*

A szeretetet, amely a törvény beteljesedése, meg fogjuk őrizni örökre

4. [44. v.] *És meg fogom tartani a törvényedet mindig,* azaz, ha nem vonod meg számtól az igazság igéjét, mindig meg fogom tartani a törvényedet. *Századokig és századok századain át;* ezzel mondja meg, mit jelent a *mindig.* A *mindig* ugyanis olykor azt jelenti: amíg itt élünk, de ez *Századokig és századok századain át,* nem ezt jelenti. Helyesebb ez az értelmezés, mint ami néhány kódexben található, hogy *örökké és mindörökkön örökké*, mert azt nem lehet mondani, hogy az örökkévalóság örökkévalóságán át.

Itt azt a törvényt kell értenünk, amelyről az Apostol mondja: *A törvény teljessége a szeretet*.[4] Ezt a törvényt ugyanis a szentek, akiknek szájából nem vétetik el az igazság igéje, azaz maga Krisztus Egyháza, megtartják, nem csak ebben a században, azaz, amíg áll ez a világ, hanem a másik világban is, amit a századok századainak mond. De nem a törvény parancsolatait fogjuk kapni,

[1] Mt 6,13.
[2] Lk 22,32.
[3] Vö. Zsid 12,6.
[4] Róm 13,10.

ahogyan itt, hogy megtartsuk, hanem magát a törvényt, ahogy mondtam, a teljességet fogjuk megtartani a vétkezés minden félelme nélkül, mert Istent is tökéletesebben fogjuk szeretni amiatt, hogy látjuk, és a felebarátot is, mert *Isten lesz minden mindenben;*[1]sem a felebarátra való hamis gyanakvásnak nem lesz helye, mert ott senki előtt semmi nem lesz rejtve.

[1]Vö. 1Kor 15,28.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
TIZENNEGYEDIK HOMÍLIA

45*És tágasságban jártam,*
mert a parancsaid után tudakozódtam.
46*És beszéltem bizonyságaidról királyok előtt,*
és nem szégyenültem meg.
47*És elmélkedtem parancsolataidban,*
melyeket megszerettem,
48*és fölemeltem karjaimat parancsolataid felé,*
melyeket megszerettem,
és a te jótéteményeidben örvendeztem.

Kezdődik a nagy zsoltár elbeszélő része

1. [45–48. v.] E hosszú zsoltár eddigi verseinek imádság jellege van, az ezután következő versek, melyekről most fogunk szólni, elbeszélő jellegűek. A fentiekben Isten embere Isten kegyelemének segítségét kérte, amikor mondta: *A te igazságodban éltess engem, és szálljon le rám a te irgalmasságod, Uram*,[1] és a többi sor előtte és utána. Most pedig ezt mondja: *És tágasságban jártam, mert a parancsaid után tudakozódtam. És beszéltem bizonyságaidról királyok előtt és nem szégyenültem meg. És parancsolataidról elmélkedtem, melyeket megszerettem És fölemeltem karjaimat parancsolataid felé, melyeket megszerettem, és a te jótéteményeidben forgolódtam.*

Ezek az elbeszélő és nem a kérő szavai, melyekkel, miután elnyerte, amit kért, megvallja Isten dicséretében, milyenné tette őt az Úr irgalma, amelyet kért, hogy szálljon le rá. Mindezeket ugyanis nem úgy kapcsolta az előbbiekhez, hogy azt mondta volna: *És ne vedd el számból az igazság igéjét végleg, mert ítéleteidben felettébb reméltem; És megőrzöm törvényedet mindig, századokon és a századok századain át; És tágasságban fogok járni, mert tudakozódtam a parancsaid után; És beszélni fogok bizonyságaidról királyok előtt, és nem fogok megszégyenülni;*[2] mert így kellett volna az előzményekkel kapcsolnia a folytatást. De ő azt mondja: *És tágasságban jártam,* ahol az *és* kötőszó használata következetlenségnek látszik, mert nem azt mondja: *és fogok járni*, ahogyan mondta, hogy *És megőrzöm törvényedet mindig.* Vagy ha óhajtó módban mondta, hogy *Megőrizzem törvényedet,* nem azt mondja, hogy *És*

[1] Zsolt 118,40–41.
[2] Zsolt 118,43–46.

tágasságban járjak, mintha mindkettőt óhajtaná és kérné, hanem ezt mondja: *És tágasságban jártam.*

Ha ez az *és* nem kapcsolná össze a verseket, hanem az előzményektől függetlenül kezdődne a mondat: *Tágasságban jártam,* semmi szokatlan kifejezésmód nem késztetné az olvasót arra, hogy itt valami rejtett értelem keresésére gondoljon. Így azonban azt akarja megértetni, amit nem mondott ki, tudniillik, hogy meghallgatást nyert, ezért fűzi hozzá, hogy milyenné lett. Mintha mondaná: *Mikor ezeket kértem, meghallgattál és tágasságban jártam*, és a többi, amivel folytatja.

A Szentlélek indít azok kérésére, amelyeket el szeretnénk nyerni

2. Mi mást jelent tehát az *És tágasságban jártam*, ha nem azt, hogy a szeretetben jártam, *amely kiáradt szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott*?[1] Ebben a tágasságban járt, aki ezt mondta: *Megnyílt a szánk felétek, ó korintusiak, kitágult a szívünk.*[2] Ez a szeretet teljes egészében benne foglaltatik azokban a parancsolatokban, tudniillik Isten és a felebarát szeretetének parancsában, amelyektől függ az egész törvény és a próféták.[3]

Azért ez az imádkozó is, amikor azt mondta, hogy *És tágasságban jártam,* hozzáteszi az okát, és mondja: *Mert a parancsaid után tudakozódtam.* Néhány kódexben nem *parancsaid*, hanem *bizonyságaid* áll, de a legtöbb, főként görög kódexben a *parancsaid* van, és kételkedik-e valaki abban, hogy nem annak a nyelvnek kell hinnünk, amelyből a fordítás készült?

Ha tehát tudni akarjuk, miként kereste, vagy hogyan kell keresni ezeket a parancsokat, arra kell figyelnünk, amit a jó Mester, Tanító és Ajándékozó mond: *Kérjetek és adatik nektek, keressetek és találtok , zörgessetek és megnyittatik nektek.* És kevéssel később: *Ha tehát ti, bár rosszak vagytok, tudtok jókat adni fiaitoknak. mennyivel inkább ad majd jókat a ti mennyei Atyátok azoknak, akik kérik tőle?*[4] Itt nyilvánvalóan megmutatja, hogy a *kérjetek, keressetek, zörgessetek* mind a kéréshez, azaz a kérő imádsághoz tartozik. Más evangélista egyébként nem mondja: *Ad majd jókat a tőle kérőknek,* amit sokféleképpen lehet érteni testi vagy lelki javakra; hanem eltávolít minden mást, és elég pontosan kifejezi, hogy az Úr szándéka szerint mit kell buzgón és állhatatosan kérnünk, és mondja: *Mennyivel inkább adja a ti mennyei Atyátok a Szentlelket azoknak, akik kérik tőle*?[5]

---

[1]Vö. Róm 5,5.
[2]2Kor 6,11.
[3]Vö. Mt 22,40.
[4]Mt 7,7–11.
[5]Lk 11,13.

Ő az a Szentlélek, *aki által a szeretet kiáradt a szívünkbe*,[1] hogy szeretve Istent és a felebarátot teljesítsük az isteni parancsokat. Ő az a Lélek, akiben ezt kiáltjuk: *Abba, Atya*![2] Ezáltal pedig ő kéreti velünk azt, amit szeretnénk elnyerni; ő keresteti velünk azt, amit szeretnénk megtalálni; ő zörgettet velünk ott, ahová szeretnénk bejutni. Erre tanít az Apostol, aki amikor azt mondja, hogy a Lélekben kiáltjuk: Abba, Atya, egy másik helyen mondja: *Isten Fiának Lelkét adta a szívünkbe, aki ezt kiáltja: Abba, Atya*![3]

De hogyan kiálthatunk mi, ha ő kiált bennünk, hacsak nem úgy, hogy kiáltásra késztet, amikor bennünk kezd lakni? De ugyanezt teszi, amikor befogadjuk, hogy kérve, keresve és zörgetve még bőségesebben kapjuk meg őt kérésünkre. Mert akár az erkölcsös életet kérjük, akár azt, hogy erkölcsösen éljünk, azok Isten fiai, akiket Isten Lelke vezet.[4]

Tehát: *Tágasságban jártam* – mondja – *mert parancsaid után tudakozódtam*. Tudakozódott és megtalálta, mert kérte és megkapta a Lelket, kinek köszönhetően jóvá lett, és jól teszi a jót a hitből fakadóan, amely a szeretet által tevékeny.[5]

3. *És beszéltem bizonyságaidról királyok előtt és nem szégyenültem meg;* mint az, aki kért és kapott, hogy megfeleljen szóval azoknak, akik gyalázzák és nem vétetik el szájából az igazság igéje. Így halálig harcolva az igazságért királyok színe előtt sem szégyell beszélni róla. A bizonyságokat ugyanis, melyekről, mint mondja, beszélt, görögül *martyriának* mondják, amely szót már latinul is használunk. Ezért használjuk a *mártírok* szót is, akiknek Jézus megígérte, hogy királyok előtt is tanúi lesznek.[6]

A parancsolatok célja a szeretet

[47. v.] *És elmélkedtem parancsolataidban, melyeket megszerettem, és fölemeltem karjaimat parancsolataid felé, melyeket megszerettem*, vagy ahogy egyes kódexekben mindkét versben áll: *nagyon*, vagy *túlságosan*, vagy *hevesen megszerettem*, ahogy a görög kifejezést a fordító jónak látta fordítani.

Tehát megszerette Isten parancsolatait azáltal, ami által tágasságban járt, tudniillik a Szentlélek által, aki által kiáradt a szeretet és kitágul a hívők szíve.[7] De gondolkodva és cselekedve szeretett. Nem úgy, hogy a gondolkodásra

[1]Vö. Róm 5,5.
[2]Vö. Róm 8,15.
[3]Gal 4,6.
[4]Vö. Róm 8,14.
[5]Vö. Gal 5,6.
[6]Vö. Mt 10,18.
[7]Vö. Róm 5,5.

vonatkozóan mondta: *És elmélkedtem a parancsolataiban,* a cselekedetekre vonatkozóan pedig: *És fölemeltem karjaimat parancsolataid felé,* hanem mindkettőhöz hozzátette, amit megszeretett, mert a parancs célja a tiszta szívből fakadó szeretet.[1]

Amikor ilyen céllal, azaz ennek szemlélésével teljesítik Isten parancsát, akkor lesz igazán jóvá a tett, és akkor emelik magasba a kart, mert odafönn van, ami felé emelik. Az Apostol erről a szeretetről kezdett beszélni, amikor mondta: *Mindent felülmúló utat mutatok nektek*;[2] és másutt: *Hogy megismerjétek Krisztus minden tudományt felülmúló szeretetét.*[3]

Mert ha Isten parancsainak teljesítéséért a földi boldogság jutalmát várjuk, karjaink inkább lehajlanak, mintsem fölemelkednek, mert az ilyen cselekedettel földi hasznot keresünk, ami nem odafönn, hanem idelent van. De mindkettőre vonatkozik, ami következik: *és a te jótéteményeidben forgolódtam,* amit több fordító inkább így ad vissza: *a te jótéteményeidben örvendeztem*, vagy: *a te jótéteményeidről beszéltem*. Mert örvend, aki Isten jótéteményeiben forgolódik, és megoldódik a nyelve annak, aki gondolatával is, tetteivel is annak parancsait tartja meg, akit szeret.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
TIZENÖTÖDIK HOMÍLIA

49ZAJIN *Emlékezzél szolgádnak mondott igédre,*
melyben reményt adtál nekem.
50*Ez vigasztalt meg megalázottságomban,*
hogy a te beszéded éltetett engem.
51*A gőgösök gonoszul cselekedtek nagyon,*
de a te törvényedtől nem hajoltam el.
52*Megemlékeztem százados ítéleteidről, Uram,*
és megvigasztalódtam.
53*Undor fogott el*
a törvényedet elhagyó bűnösök miatt.
54*Énekemmé lettek jótéteményeid*
letelepedésem földjén.
55*Megemlékeztem az éjszakában a te nevedről, Uram,*
és megtartottam törvényedet.

[1]Vö. 1Tim 1,5.
[2]2Kor 12,31.
[3]Ef 3,19.

56*Ezek történtek velem,*
mert tudakozódtam igazságaid után.

Emberek által emberi módon beszél Isten

1. [49–50. v.] Vegyük szemügyre, és amennyire az Úr adja, elemezzük e nagy zsoltár következő verseit: *Emlékezzél szolgádnak mondott igédre, melyben reményt adtál nekem. Ez vigasztalt meg megalázottságomban, hogy a te igéd éltetett engem*.

Vajon a feledés Istenre is rászakad, mint az emberre? Miért mondja tehát neki: *Emlékezzél?* Ámbár a Szentírás egyéb helyein kifejezetten ez a szó fordul elő, például: *Miért feledkeztél meg rólam?,*[1] és: *Megfeledkezel nyomorúságunkról,*[2] és maga Isten mondja a próféta által: *Elfeledem minden gonoszságukat,*[3] és egyéb helyeken gyakran olvassuk ezt.

De ezeket a helyeket Istenben nem úgy kell értenünk, ahogy az emberben történik. Mert ahogyan mondják, hogy *Isten megbán valamit*, amikor az emberi remény ellenére megváltoztatja a dolgokat, anélkül, hogy a tervét megváltozatná, *mert az Úr terve megmarad örökké,*[4] úgy mondják, hogy *elfelejt*, amikor késni látszik a segítség vagy az ígéret, vagy nem fizet meg úgy, ahogy a bűnösök érdemlik, és hasonlók, mintha kiesett volna emlékezetéből, amit remélünk vagy amitől félünk, és nem történik meg.

Erkölcsi értelemben mondják ezeket, mely megindítja az emberi érzületet, ámbár Isten határozott rendelkezéssel műveli, nem megfogyatkozott emlékezettel, nem is elhomályosult értelemmel, nem is megváltozott akarattal. Amikor tehát ezt mondják neki: *Emlékezzél*, az imádkozó vágya mutatkozik meg és azt terjeszti elő, mert megígért dolgot kér, nem Istent figyelmezteti, mintha kiesett volna emlékezetéből a dolog. *Emlékezzél* – mondja – *szolgádnak mondott igédre*, azaz teljesítsd szolgádnak tett ígéretedet. *Melyben reményt adtál nekem*, azaz amely igével, mert ígéretet tettél, reményt ébresztettél bennem.

A megaláztatásban szorongatottakat Isten a kegyelem ajándékaival vigasztalja

2. *Ez vigasztalt meg engem megaláztatásomban.* Tudniillik ez a remény, mely az Írás szava szerint az alázatosaknak adatott: *Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad.*[5]

---

[1]Zsolt 41,10.
[2]Zsolt 43,24.
[3]Ez 18,22.
[4]Vö. Zsolt 32,11.
[5]Jak 4,6; 1Pét 5,5.

Ezért mondja maga az Úr is tulajdon szájával: *Mert aki magát felmagasztalja, az megaláztatik, aki pedig magát megalázza, az felmagasztaltatik.*[1] Itt helyesen gondolunk arra a megaláztatásra is, amellyel nem magát alázza meg az ember bűneit megvallva, vagy igazságot követelve magának, hanem amikor olyan szorongatásban vagy megvetésben aláztatik meg, amelyet a gőgje érdemel, vagy a türelme tétetik próbára és azt kell gyakorolnia.

Ezért mondja kicsit később a zsoltár: *Mielőtt megaláztattam, én vétkeztem.* És ez áll a Bölcsesség könyvében: *A fájdalomban légy kitartó és megaláztatásodban légy türelmes, mert tűzben próbálják meg az aranyat és az ezüstöt, az elfogadható embereket pedig a megaláztatás kemencéjében.*[2]

Az elfogadhatósággal reményt adott, amely vigasztal a megaláztatásban. Amikor tanítványainak megjövendölte, hogy ez a megaláztatás fogja őket érni az üldözők részéről, az Úr Jézus sem hagyta őket remény nélkül, hanem hogy vigasztalódjanak, mondta: *Türelmetekben fogjátok birtokolni a lelketeket;*[3] és még a testükről is, amelyet az ellenség megölhet és szinte teljesen elpusztíthat, ezt mondta: *Egy hajszál sem vész el a fejetekről.*[4]

Ezt a reményt kapta Krisztus teste, az Egyház, amellyel vigasztalódik megaláztatásában. E remény miatt mondja Pál apostol is: *Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, akkor várjunk türelmesen.*[5]

Ez a remény az örök jutalomra irányul; de van egy másik remény is, amely a szorongató megaláztatások közepette nagyon vigasztal, amelyet a szentek kaptak Isten kegyelmi segítséget ígérő szavában, hogy el ne gyengüljenek. Erről a reményről mondja az Apostol: *Hűséges az Isten, aki nem engedi, hogy a képességeiteknél nagyobb kísértés érjen, hanem a kísértéssel együtt a kiutat is megadja, hogy el tudjátok viselni.*[6]

Ezt a reményt adta az Üdvözítő a tulajdon szájával, amikor mondta: *Ezen az éjszakán a sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát. Én pedig könyörögtem érted, Péter, hogy meg ne fogyatkozzék a hited.*[7] Ezt a reményt adta abban az imádságban is, amelyre megtanított, amikor intett, hogy mondjuk: *Ne vígy minket a kísértésbe,*[8] és ezzel megígérte, hogy megadja a veszélyben forgóknak azt, amit az imádkozóktól elvár, hogy kérjék.

---

[1] Lk 14,11; 18,14.
[2] Sir 2,4–5.
[3] Lk 21,19.
[4] Lk 21,18.
[5] Róm 8,25.
[6] 1Kor 10,13.
[7] Lk 22,3l.
[8] Mt 6,13.

Még inkább erre a reményre kell vonatkoztatnunk, amit ez a zsoltár mond: *Ez vigasztalt meg engem megaláztatásomban., mert a te igéd éltetett engem.* Amit világosabban fejeznek ki azok a fordítók, akik nem ezt mondják: „mert a *te igéd* éltetett engem”, hanem: „mert a *te beszéded* éltetett engem”, a görögben ugyanis *logion*, ‘*beszéd’,* és nem *logosz,’ige’* áll.

Az üldözők gonoszságáról és a mártírok állhatosságáról

3. [51. v.] Ezután ez következik: *A gőgösök gonoszul cselekedtek nagyon, de a te törvényedtől nem hajoltam el.* A gőgösök alatt a jámborok üldözőit kell értenünk, ezért teszi hozzá: *de a te törvényedtől nem hajoltam el*, mert üldözésükkel erre akarták kényszeríteni. Azt mondja róluk, hogy nagyon gonoszul cselekedtek, mert nem csak gonoszak voltak, hanem a jámborokat is gonoszságra akarták kényszeríteni.

E megaláztatásban, azaz ebben a szorongatásban a remény vigasztalt, mely Isten segítséget ígérő szavában adatott, hogy meg ne fogyatkozzék a mártírok hite és a Lélek jelenléte, aki a szenvedőknek erejét adta, hogy kiszabadulva a vadászok tőréből, mondhassák: *Ha az Úr nem lett volna köztünk, talán elevenen faltak volna föl.*[1]

Akik természetünk szerint a harag gyermekei voltunk, a Közvetítő által békességre jutottunk

4. Vajon amikor ezt mondja: *Ez vigasztalt meg engem megaláztatásomban,* nem arról a megaláztatásról beszél-e, amely az embert kivetette és a halálba taszította azon bűn miatt, amelyet nagyon szerencsétlenül elkövetett a paradicsomi boldogságban?[2] Ebben a megaláztatásban ugyanis, melyben *az ember hasonló lett a hiábavalósághoz, és napjai úgy múlnak el, mint az árnyék,*[3] valamennyien a harag fiai, ha a Közvetítő ki nem engeszteli Istennel azokat, akik *az örök üdvösségre vannak rendelve a világ teremtése előtt*.[4]

Ebben a Közvetítőben reméltek a régi igazak is, amikor prófétai lélekkel előre látták test szerinti eljövetelét. Az ige tehát, amely hozzájuk Róla szólt, ebben az igében is helyesen fölismerhető, ha ezt a hangot nekik is tulajdonítjuk; erről az igéről mondta: *Emlékezzél szolgádnak mondott igédre, melyben reményt adtál nekem. Ez vigasztalt meg megalázottságomban,* azaz mostani halandóságomban, *mert a te beszéded elevenített föl engem,* hogy a halálba taszítottan reményem legyen az életre. *A gőgösök gonoszul cselekedtek nagyon,* gőgjüket még a

[1]Zsolt 123,1. 3.
[2]Vö. Ter 3,23.
[3]Vö. Zsolt 143,4.
[4]Vö. Ef 1,4.

halandóság megaláztatása sem szelidítette meg. *De a te törvényedtől nem hajoltam el,* amire a gőgösök kényszerítettek engem.

5. [52. v.] *Megemlékeztem százados ítéleteidről, Uram, és megvigasztalódtam*; vagy ahogy egyes kódexekben áll: *és felbuzdultam*, azaz buzdítást kaptam. A görög *parekhlétén* szót ugyanis bármelyikkel lehet fordítani. Századok óta, amióta létezik az emberi nem, megemlékeztem a harag edényeire vonatkozó ítéleteidről, melyek a teljes elpusztításról szólnak, és megvigasztalódtam, mert ezek által is megmutattad dicsőséged gazdagságát irgalmasságod edényei iránt.[1]

Krisztus a mennyei szamaritánus

6. [53–54. v.] *Undor fogott el a törvényedet elhagyó bűnösök miatt. Énekemmé lettek jótéteményeid letelepedésem földjén*, vagy ahogy más kódexekben áll, *zarándokságom helyén.*

Ez a halandó ember megaláztatása, aki a paradicsomból és a mennyei Jeruzsálemből kiűzve zarándokol, mint az, aki Jeruzsálemből Jerikóba menet rablók kezére került,[2] de az irgalmasság miatt, melyben azon szamaritánus révén részesült, [3] *énekévé lettek jótéteményei zarándoksága földjén.* Jóllehet *undor fogta el az Isten törvényeit elhagyó bűnösök miatt,* mert ebben az életben egy ideig együtt kell élnie velük, míg a szél meg nem tisztítja a szérűt.

Ezt a két sort egy fentebbi sor két részére is alkalmazni lehet, úgy, hogy amikor azt mondja: *Megemlékeztem százados ítéleteidről, Uram,* arra vonatkozik, hogy *undor fogott el a törvényedet elhagyó bűnösök miatt;* amikor pedig ezt mondja: *és megvigasztalódtam,* arra vonatkozik, hogy *Énekemmé lettek jótéteményeid zarándokságom földjén.*

Az éjszaka az a megaláztatás, ahol a halandóság keserve van

7. [55. v.] *Megemlékeztem az éjszakában a te nevedről, Uram* – mondja –, *és megtartottam törvényedet.* Az éjszaka az a megaláztatás, ahol a halandóság keserve van; éjszaka van a nagyon gonoszul cselekvő gőgösökben, éjszaka van az Isten törvényét elhagyó bűnösök miatti undorban, végül éjszaka van e zarándokság helyén mindaddig, amíg el nem jön az Úr, és meg nem világítja a sötétség rejtekeit és ki nem nyilvánítja a szív titkos gondolatait, és akkor mindenki megkapja dicséretét az Úrtól.

[1]Vö. Róm 9,22–23.
[2]Vö. Ter 3,23.
[3]Vö. Lk 10,30.

Ebben az éjszakában tehát az embernek meg kell emlékeznie az Úr nevéről, hogy *aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék;*[1] ezért van ez is megírva: *Nem nékünk, Uram, nem nékünk hanem a te nevednek adj dicsőséget.*[2] Mert senki sem a saját, hanem Isten dicsőségében (nem a saját igazságában, hanem Isten igazságában, azaz az Istentől ajándékba kapott igazságban) tartja meg Istent törvényét, ahogy ez az imádkozó is mondja: *Megemlékeztem a nevedről, Uram, és megtartottam törvényedet.* Amit nem tartott volna meg, ha saját erejében bízik és nem emlékezik meg Isten nevéről: *mert a mi segítségünk az Úr nevében van.*[3]

Üdvösen forgolódunk a megaláztatásban, amíg megtanulunk nem gőgösködni

8. [56. v.] Ezért fűzi hozzá a folytatást: *Ezek történtek velem, mert tudakozódtam igazságaid után.* Tudniillik a te igazságaid után, melyekkel igazzá teszed a gonoszt, nem az én igazságaim után, melyek engem igazzá soha nem tesznek, de gőgössé igen. Ez az imádkozó ugyanis nem tartozott azok közé, akik nem ismervén Isten igazságát és sajátjukat akarván állítani, *nem vetették alá magukat Isten igazságának.*[4]

Ezeket az *igazságokat*, melyek Isten kegyelméből ingyen teszik igazzá azokat, akik önmaguktól nem válhatnak igazzá, mások helyesebben *jótetteményeknek* fordítják: mert a görögben valóban nem *dikaioszünasz* 'igazságok', hanem *dikaiómata,* 'jótettemények' áll.

De mit akar jelenteni, hogy ezt mondja: *Ez történt velem?* Mit jelent az *Ez?* Talán a *törvényt* jelenti, mert ezt mondta: *És megtartottam a te törvényedet,* és hozzáfűzte: *Ez történt velem,* mintha azt mondaná: *ez a törvény adatott nekem*? De nem kell elhamarkodva magyarázni, hogy hogyan adatott neki a törvény. A görög szöveg ugyanis, amelyből a fordítás készült, világosan mutatja, hogy nem a törvényről mondja: *Ez történt velem*, mert a törvény a görögben hímnemű, és az *Ez történt velem* mondatrészben az *Ez* mutató névmás a görögben nőnemű.

Először tehát ki kell deríteni, hogy mi történt vele, majd azt, hogyan történt, bármi történt. *Ez történt velem* – mondja, és nem azt mondja: *Ez a törvény*, mert ezt az értelmet a görög kizárja. Tehát a jelentése talán ez: *Ez az éjszaka*, mert az egész előző mondat erről szól: *Megemlékeztem az éjszakában a te nevedről, Uram, és megtartottam a te törvényedet.* És folytatja: *Ez történt velem.* Nem a törvény, hanem az éjszaka történt vele. Mit jelent tehát: *Éjszaka lett számomra,*

[1] Vö. 1Kor 4,5; 1,31.
[2] Zsolt 113,1.
[3] Zsolt 123,8.
[4] Róm 10,3.

mert jótéteményeid után tudakozódtam?, hiszen inkább fény támadt számára, nem éjszaka, mivel tudakozódott Istent jótéteményei után.

Tehát ha helyesen értjük azt, hogy *történt velem,* mintha azt mondaná: *történt értem*, azaz valami történt, hogy javamra váljon. Ha ugyanis nem képtelenség az éjszakán a halandóság megaláztatását érteni, amelyben a halandók szíve el van rejtve egymás elől, hogy ebből a sötétségből számtalan és súlyos kísértés támadjon úgy, hogy ebben az éjszakában kóborolnak *az erdő vadjai is, ordító oroszlánkölykök, zsákmányt kérve maguknak Istentől*,[1] ezért arról az ordító oroszlánról is, *amely körüljár, keresvén kit nyeljen el,*[2] az Úr azt mondja, amit fentebb már idéztem, hogy *ezen az éjszakán a sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát*;[3] azaz ezen az éjszakán, amikor az erdei vadak kóborolnak, az a nagy oroszlán kikért titeket Istentől zsákmányul; maga ez a megaláztatás e zarándoklás földjén, amit helyesen értünk éjszakának, javára van azoknak, akik üdvösen forgolódnak benne, hogy megtanuljanak nem gőgösködni, ami rossz miatt ebbe az éjszakába űzetett ki az ember. *Az emberi gőg kezdete ugyanis az Istentől való elpártolás.*[4]

De ajándékként megigazulva, és ebben a megaláztatásban, ezen éjszaka különféle kísértéseivel szembeszállva, és már előre haladva, értelmesen mondja azt, amit röviddel ezután mond ebben a zsoltárban: *Jó nekem, hogy megaláztál engem, hogy megtanuljam jótéteményeidet.* Mert mi mást jelent a *Jó nekem, hogy megaláztál engem*,[5] ha nem azt, hogy ez a megaláztatás, amit éjszakának nevez, számomra készült, azaz azért történt, hogy javamra váljon? De miért? Azért, mert a te jótéteményeid és nem az enyémek után tudakozódtam.

Az Írásokban gyakran nőnem áll a semlegesnem helyett

9. Azt, hogy *Ez történt velem,* úgy is érthetjük, hogy nem a törvényt, nem is az éjszakát jelenti, hanem az *Ez* mutató névmást ugyanúgy értjük, mint egy másik zsoltárban, ahol ezt olvassuk: *Egyet kértem az Úrtól, csak ezt kérem.*[6] Nem mondja meg, hogy mi ez az *egy*, vagy mi az az egy, amit kér, hanem a nőnemű mutató névmást úgy használja, mintha semleges nemű volna.

Szokatlan a kifejezésmód: *Unam petii, hanc requiram,* ha rejtve marad, hogy mi lehet a nőnemű tárgy. Ezt a megszokott módon így mondják: *Unum petii a Domino, hoc requiram, ut inhabitem in domo Domini*, 'Egyet kértem az Úrtól, azt kérem, hogy az Úr házában lakjam'. Az ilyen semleges rámutatás nem

[1]Vö. Zsolt 103,21.
[2]Vö. 1Pét 5,8.
[3]Lk 22,31.
[4]Vö. Sir 10,14.
[5]Zsolt 118,71.
[6]Zsolt 26,4.

igényli a tárgy pontos meghatározását, például hogy egy jót, vagy egy ajándékot, vagy valami hasonlót kérek, hanem bármi a tárgy, legyen hímnemű, vagy nőnemű, vagy lehet teljesen meghatározatlan, a szokásos kifejezésmódban a semlegesnemű rámutatás magában foglalja.

Így tehát itt is mondhatta volna nőnemű rámutatással: *Haec facta est mihi* semeleges *Hoc factum est mihi* értelemben. Ha pedig azt kérdezzük, hogy miről is van szó, adódik a válasz, amit fentebb mondott: *Megemlékeztem az éjszakában a te nevedről, Uram, és megtartottam a te törvényedet.* Ez történt velem, azaz hogy megtartottam a törvényedet; nem magamtól tettem, hanem történt velem, Tetőled, mivel a te jótéteményeid után tudakozódtam, nem a magaméi után. *Hiszen* – mondja az Apostol – *Isten maga ébreszti bennetek a szándékot és hajtja végre a tettet tetszésének megfelelően.*[1] Ezt Isten a próféta által is mondja: *És megteszem, hogy jótéteményeimben járjatok, ítéleteimet megtartsátok és megtegyétek.*[2] Mivel tehát Isten mondta, hogy *Megteszem, hogy ítéleteimet megtartsátok és megtegyétek,* ez az imádkozó nagyon helyesen mondja: *Ez történt velem,* hogy amikor kérdezed, hogy mi történt, azt válaszolja, amit fentebb mondott: *Hogy megtartsam Isten törvényét.*

Mivel azonban ez a beszéd már hosszúra nyúlt, a folytatást, ha az Úr engedi, egy másik beszédben részletesebben tárgyaljuk.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
TIZENHATODIK HOMÍLIA

57HETH *Osztályrészem az Úr,*
mondtam, hogy megtartom törvényedet.
58*Kérleltem a te arcodat teljes szívemben,*
könyörülj rajtam a te beszéded szerint.
59*Meggondoltam utaimat,*
és lábamat bizonyságaid felé fordítottam.
60*Kész vagyok és nem zavarodtam meg,*
hogy megtartsam parancsaidat.
61*A bűnösök kötelékei körülvettek engem,*
de a te törvényedről nem feledkeztem el.
62*Az éjszaka közepén fölkeltem,*

[1] Fil 2,13.
[2] Ez 36,27.

hogy vallomást tegyek neked ítéleteidről és igazságaidról.
63*Részese vagyok mindazoknak, akik félnek téged*
és megtartják parancsaidat.
64*Irgalmasságoddal, Uram, telve van a föld,*
és jótéteményeidre taníts engem.

A jámborok osztályrésze Isten

1. [57. v.] Isten akarata szerint most hozzálátunk e nagy zsoltár következő verseihez: *Részem az Úr*, amit egyesek így fordítanak: *Osztályrészem az Úr.* Vajon azért mondja-e ezt, mert aki hozzá ragaszkodik, az részese lesz az Úrnak, miként írva van: *Nekem pedig jó az Úrhoz ragaszkodnom;*[1] az emberek ugyanis nem létük szerint istenek, hanem részesei lesznek annak az egyetlennek, aki az igaz Isten; vagy azért mondja, mert az emberek evilágban megválasztják vagy megkapják osztályrészüket, az egyik ezt, a másik azt, amiből ki-ki él. Tehát a jámboroknak Isten az osztályrészük, akiből mindig élnek. Egyik értelmezés sem képtelenség.

De halljuk csak a folytatást: *Mondtam, hogy megtartom törvényedet.* Mit jelent ez, hogy *Osztályrészem az Úr, mondtam, hogy megtartom törvényedet,* ha nem azt, hogy így lesz az Úr mindenkinek osztályrésze, hogy megtartják az ő törvényét?

Isten viszi végbe bennünk az akarást és a végrehajtást is

2. [58–59. v.] De hogyan fogja megtartani, ha nem adja és nem segít hozzá az elevenítő Lélek, *nehogy a betű megöljön,*[2] és a bűn alkalomadtán a törvény által végrehajtson az emberben minden kívánságot.[3] Segítségül kell tehát hívni, mert a hit így esdekli ki azt, amit a törvény parancsol, mert *aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül.*[4]

Ezért lásd csak, hogyan folytatja: *Kérleltem a te arcodat teljes szívemben,* és azt is megmondja, mit kért: *Könyörülj rajtam a te beszéded szerint.* És miután meghallgatást nyert és segítséget kapott attól, akihez könyörgött, mondja: *Meggondoltam utaimat és lábamat bizonyságaid felé fordítottam.* Tudniillik elfordítottam saját utaimtól, melyek nem tetszettek nekem, hogy bizonyságaid felé menjenek, és ott találjanak útra.

Sok kódexben nincs ott a *Mert meggondoltam,* ahogy egyesekben olvasható, hanem csak ez áll: *Meggondoltam.* Ahelyett pedig, hogy *lábamat fordítottam,* egyes kódexekben ez áll: *Mert meggondoltam és elfordítottad lábaimat,* hogy

[1]Zsolt 72,28.
[2]Vö. 2Kor 3,6.
[3]Vö. Róm 7,8.
[4]Vö. Joel 2,32; Róm 10,13.

ezt inkább Isten kegyelmének tulajdonítsa, ahogy az Apostol mondja: *Mert Isten az, aki működik bennetek,*[1] akinek ezt is mondják: *Fordítsd el szememet, ne lásson hiábavalóságot.*[2]

Ha a szemet, hogy ne lásson hiábavalóságot, fordítsa el, miért ne fordítsa el a lábat is, hogy ne kövessen el tévedést? Ezért van írva ez is: *Szemeim mindig az Úrra néznek, mert ő szabadítja ki a tőrből lábamat.*[3] De akár azt olvassuk, hogy *elfordítottad lábamat*, akár azt, hogy *elfordítottam lábamat*, az tőle van, hogy meg tudjuk tenni, akinek arcát szívében kérlelte, és akinek mondta: *Könyörülj rajtam beszéded szerint*, azaz ígéreted igéje szerint. Az ígéret fiai ugyanis az ivadékban tartoznak Ábrahámhoz.[4]

3. [60. v.] Elnyervén a kegyelem e jótéteményét mondja: *Kész vagyok és nem zavarodtam meg, hogy megtartsam parancsaidat,* amit egyesek úgy fordítanak, hogy *parancsaid megtartására,* mások, hogy *megtartsam,* ismét mások *megtartani,* amit a görög mond.

Az igazak ne féljenek a rosszal fenyegető gonoszoktól

4. [61. v.] Hogy felkészült az isteni parancsok teljesítésére, hozzáteszi: *A bűnösök kötelékei körülvettek engem, de a te törvényedről nem feledkeztem el.* A bűnösök kötelékei az ellenségektől támasztott akadályok, akár szellemiek az ellenségek, mint az ördög és angyalai, akár testiek, amikor a hitetlenség fiaiban működik az ördög.[5] A görögből nyilvánvaló, hogy nem a bűnök, hanem a bűnösök kötelékeiről van szó. Amikor tehát bajokkal fenyegetnek, hogy elriasszák az igazakat, nehogy Isten törvényéért szenvedjenek, mintegy megkötözik őket, ahogy egy erős ember megköti a másikat. *Húzzák és vonják a bűnöket, mint hosszú kötelet.*[6] Próbálják behálózni a szenteket, és néha meg is tehetik. De ha behálózzák is a testet, nem hálózzák be a lelket, ha nem feledkezik meg Isten törvényéről, mert Isten beszéde nincs megkötözve.[7]

5. [62. v.] *Az éjszaka közepén fölkeltem* – mondja –, *hogy vallomást tegyek neked ítéleteidről és igazságaidról.* Mert az is, hogy a bűnösök kötelékei körülveszik az igazat, Isten ítéletei és igazságai. Ezért mondja Péter apostol: *Itt az idő, hogy Isten házán kezdődjék az ítélet. És ha rajtunk kezdődik* – mondja –, *mi lesz a vége azoknak, akik nem hisznek az Úr evangéliumának? És ha az igaz*

[1]Fil 2,13.
[2]Zsolt 118,37.
[3]Zsolt 24,15.
[4]Vö. Róm 9,8–9.
[5]Vö. Ef 2,2.
[6]Vö. Iz 5,18.
[7]Vö. 1Tim 2,9.

is alig üdvözül, hová lesz a bűnös és a rossz?[1] Ezt mondja az üldözőkről, akiktől szenvedett az Egyház, amikor a bűnösök kötelékei körülvették. Ezért az éjszaka közepét a súlyosabb szorongatásokra kell értenünk. Ezek közepette keltem föl – mondja –, mert nem gyötörték meg annyira, hogy elgyengüljön, hanem összeszedte magát, hogy fölkeljen, azaz hogy a szorongatástól megerősödjön a megvallásra.

Nem lehetnénk Krisztus istenségének részesei, ha ő nem lett volna részese halandóságunknak

6. [63–64. v.] Mivel pedig ezek Isten kegyelme Jézus Krisztus által, saját személyének hangját e prófécia által csatolja testének hangjához maga az Üdvözítő. Úgy vélem ugyanis, hogy ami következik, magához a főhöz tartozik: *Részese vagyok mindazoknak, akik félnek téged és megtartják parancsaidat.* Ahogy a Zsidóknak címzett levélben olvassuk: *Aki ugyanis megszentel és akik megszenteltetnek, egytől valók mind, ezért nem szégyelli testvéreinek nevezni őket*.[2] És kevéssel odébb: *Mivel tehát a gyermekek osztoznak a testben és a vérben, ő is részese lett ezeknek.*[3] Mit jelent ez, ha nem azt, hogy *részes lett velük?* Mert mi nem lehetnénk az ő istenségének részesei, ha ő nem lett volna részese halandóságunknak.

Az evangéliumban is így mondják, hogy mi részesei lettünk az ő istenségének: *Megadta nekik a hatalmat, hogy Isten fiaivá legyenek, azoknak, aki hisznek az ő nevében, akik nem vérből, nem is test akaratából, nem a férfi akaratából, hanem Istenből születtek.*[4] Hogy pedig ez megtörténhessen, mert ő maga is részese lett halandóságunknak, így folytatja: *És az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[5] Ez a a részesedés közvetíti felénk a kegyelmet, hogy tisztán féljük Istent, és megtartsuk az ő parancsait. Ezért maga Jézus beszél ebben a próféciában; de bizonyos dolgokat a tagjaiban és teste egységében, úgy, mint az egész földkerekségen jelenlévő és a századok során egyre inkább kibontakozó emberben, más dolgokat magában a mi fejünkben mond.

Ezért mondja ezt is: *Részese vagyok mindazoknak, akik félnek téged és megtartják parancsaidat.* És mivel részese lett testvéreinek, Isten az embereknek, a halhatatlan a halandóknak, ezért esett a búzaszem a földbe, hogy meghalván bő termést hozzon. És miután meglett a termés, hozzáteszi: *Irgalmasságoddal, Uram, telve van a föld.* És honnan ez, ha nem onnan, hogy megigazult a gonosz? Hogy e kegyelem ismeretében előbbre jusson, hozzáteszi: *És jótéteményeidre taníts engem.*

---

[1] 1Pét 4,17.
[2] Zsid 2,11.
[3] Zsid 2,14.
[4] Jn 1,12.
[5] Jn 1,14.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
TIZENHETEDIK HOMÍLIA

65TETH *Jót tettél, Uram, szolgádnak,*
a te beszéded szerint.
66*Jóságra, műveltségre és tudományra taníts engem,*
mert hittem a te parancsaidnak.
67*Mielőtt megaláztattam, tévelyegtem,*
most azonban beszédedet megtartom.
68*Jó vagy te, Uram,*
és a te jóságodban taníts engem jótéteményeidre.
69*Megsokasodott fölöttem a gőgösök gonoszsága,*
de én teljes szívvel megtartom parancsaidat.
70*Megalvadt a szívük, mint a tej,*
én pedig a te törvényedről elmélkedem.

71*Jó nekem, hogy megaláztál engem,*
hogy megtanuljam jótéteményeidet.
72*Jobb nekem a te szád törvénye,*
mint ezernyi arany és ezüst.

Isten nagy ajándéka, ha örömet okoz a jó

1. [65. v.] A zsoltár versei, melyeket Isten akarata szerint most fogunk magyarázni, így kezdődnek: *Jót tettél a te szolgáddal, Uram, a te igéd szerint,* vagy inkább *a te beszéded szerint.*

A *jó*-nak megfelelő görög *khrésztotéta* szót fordítóink néha *suavitas*-nak, ‘édességnek’, néha *bonitas*-nak, ‘jóságnak’ fordítják. Mivel azonban az édesség megjelenhet rosszban is, amikor tiltott és tisztátalan dolgok gyönyörködtetnek, és megjelenhet megengedett testi örömökben is, a *suavitas*-on, amit a görögök *khrésztotéta*-nak mondanak, lelki javakat kell értenünk, ezért fordítják *jóság*nak vagy *jó*nak.

Tehát ez a sor igazában azt jelenti, hogy *megörvendeztettél jóval.* Amikor ugyanis a jó örömet okoz, az Isten nagy ajándéka. Amikor pedig egy jó tettet, amelyet a törvény parancsol, büntetéstől való félelemből és nem az igazság élvezetével tesznek meg, félnek Istentől, nem szeretik őt, szolgaian történik, nem szabadon. *A szolga pedig nem marad örökké a házban, a fiú marad ott*

örökre,[1] *mert a tökéletes szeretet elűzi a félelmet.*[2] Tehát jót tettél a te szolgáddal, Uram, amikor fiúvá tetted azt, aki korábban szolga volt, a te beszéded, azaz ígéreted szerint, hogy a hitben szilárd legyen az ígéret minden ivadéknak.[3]

Isten a jóság, a műveltség és a tudomány tanítója és ajándékozója

2. [66. v.] *Jóságra, műveltségre és tudományra taníts engem* – mondja – *mert hittem a te parancsaidnak*. Azt kéri, hogy ezek növekedjenek és tökéletesedjenek benne, mert aki már mondta: *Jót tettél a te szolgáddal,* hogyan mondhatja, hogy *Jóságra taníts*, hacsak nem abban az értelemben, hogy Isten kegyelme egyre inkább a jóság édességével mutatkozzék meg neki?

Volt ugyanis hite azoknak, akik mondták: *Uram, növeld bennünk a hitet.*[4] Ameddig ebben a világban élünk, a haladók éneklik ezt.

Növelte a műveltséget, vagy ahogy több kódexben áll: *a fegyelmet.* De a *disciplina-t,* amit *paideiá*nak mondanak, a Szentírás akkor szokta használni, amikor fegyelem által történő kiművelésről van szó, például: *Megfenyíti az Úr azt, akit szeret, és megostorozza minden fiát, akit befogad.*[5]

Az egyházi íróknál a *disciplina* akkor fordul elő, amikor a görögből a *paideia*-t fordítják. Ez a szó a Zsidóknak írt levélben ott fordul elő, ahol a latin fordító ezt mondja: *A jelenben bármi fegyelmezés nem örömet okoz, hanem szomorúságot; később azonban az igazság békés gyümölcsét termi azoknak, akik megharcoltak érte.*[6]

Akivel tehát Isten jót tett, akibe kegyesen belé lehelte a jó élvezetét, illetve, hogy világosabban fejezzem ki, aki ajándékba kapta Istentől Isten szeretetét és az Isten miatti felebaráti szeretetet, annak szüntelenül imádkoznia kell, hogy egyre inkább növekedjék benne ez az ajándék, és ne csak az egyéb élvezeteket vesse meg érte, hanem bármit el tudjon érte szenvedni.

Így a jósághoz üdvösen hozzá adatik a fegyelem. Mert nem akármilyen jóságot, azaz szent szeretetet kell kérni és kívánni, hanem azt a nagyot, amit semmiféle hatás nem tud kioltani, hanem, mint a nagy tűz a szél hatására, minél inkább fújja, annál magasabbra lobog fel.

---

[1]Vö. Jn 8,35.
[2]Vö. 1Jn 4,18.
[3]Vö. Róm 4,16.
[4]Lk 17,5.
[5]Péld 3,12; Zsid 12,6.
[6]Zsid 12,11.

Ezért lett volna kevés mondani, hogy *Jót tettél a te szolgáddal,*[1] ha azonnal hozzá nem teszi a kérést, hogy tanítsa olyan nagy jóságra, hogy nagyon türelmesen tudja elviselni a fegyelmet.

Harmadikként említi a tudományt, mert ha a tudomány nagysága meghaladja a szeretetét, nem épít, hanem felfuvalkodottá tesz.[2] Ha tehát az édes jóságban oly nagy a szeretet, hogy a fegyelemmel járó szorongatások sem tudják kioltani, akkor hasznos lesz a tudomány, mert világossá teszi az embernek, mi az, amit ő maga érdemel, és miket ajándékozott neki Isten, melyek által képesnek tudja magát olyan dolgokra, amelyek képességéről korábban nem tudott és önmagától nem is lett volna képes rájuk.

Amire Isten tanít, azt serény lélekkel tanuljuk meg és tegyük meg

3. Nem azt mondja: *Add nekem,* hanem: *Taníts engem.* De hogyan lehet tanítani a jóra, ha nem adatik ajándékba? Sokan tudják, hogy, ami nem szerez nekik örömet, és dolgok, melyeket ismernek, számukra nem édesek. Az édességet ugyanis, ha nem szerez örömet, nem lehet megtanulni. Ugyanígy a fegyelmet is, ami jobbító szorongatást jelent, elfogadva tanuljuk meg, azaz nem hallgatva, olvasva vagy elgondolva, hanem megtapasztalva.

A tudást azonban, melyet harmadik helyre tett azok között, amikről azt kérte, hogy tanítsa rájuk, tanítással adják át. Mert mi más a tanítás, mint a tudás átadása? E kettő olyan szorosan összetartozik, hogy egyik a másik nélkül nem létezhet. Senkit nem taníthatnak, ha nem tanul és senki nem tanul, ha nem tanítják. Ezért, ha a tanítvány nem képes befogadni azt, amit a tanító mond, a tanító nem mondhatja: „Én tanítottam őt, de ő nem tanulta meg”; azt ellenben elmondhatja, hogy én elmondtam neki a mondandómat, de ő nem tanulta meg, mert nem fogta föl, nem ragadta meg, nem értette meg. Mert bizonnyal ez a növendék is megtanulta volna, ha tanították volna.

Ezért Isten, amikor tanítani akar, először értelmet ad, ami nélkül az isteni tanítást ember nem képes megtanulni. Ezért mondja kevéssel később ez az imádkozó is: *Adj nekem értelmet, hogy megtanuljam parancsaidat.*[3] Így tehát az ember képes arra, hogy amikor tanítani akar valakit, elmondja azokat, amiket az Úr mondott tanítványainak, miután feltámadt a halálból, de nem képes azokat tenni, amiket Ő tett. Az evangélium ugyanis ezt mondja: *Akkor megnyitotta értelmüket, hogy megértsék az Írásokat.*[4] Itt olvassuk, amiket nekik mondott, de azért értették meg a mondottakat, mert megnyitotta számukra a megértés forrását.

---

[1]Zsolt 118,65.
[2]Vö. 1Kor 8,1.
[3]Zsolt 118,73.
[4]Lk 24,45.

Tanítja tehát Isten a jót, belénk lehelve élvezetét; tanítja a fegyelmet, mérsékelve a szorongatást; tanítja a tudományt, sugallva a megismerést. Mivel tehát vannak dolgok, amiket csak azért tanulunk meg, hogy tudjuk, és vannak, amiket azért tanulunk, hogy meg is tegyük, amikor Isten tanítja ezeket, megnyitja az igazságot, hogy tudjuk a tudandókat, és belénk leheli az édességet, hogy megtegyük a teendőket.

Nem véletlenül mondja neki az imádkozó: *Taníts rá, hogy megtegyem a te akaratodat.*[1] Úgy taníts – mondja –, hogy tegyem, ne csak tudjam. Maga a jótett ugyanis az a termés, amellyel fizetünk földművesünknek, de hiszen maga az Írás mondja: *Az Úr megadja a jót, és földünk megtermi gyümölcsét.*[2] És mi más ez a föld, mint amiről annak mondjuk, aki megadja a jót: *A lelkem olyan számodra, mint a víztelen föld.*[3]

A hit kegyelmével tartjuk meg a parancsokat

4. Amikor azt mondta: *Jóságra, műveltségre és tudományra taníts engem*, hozzáfűzte: *mert hittem a parancsaidnak.* Méltán kérdezhetjük, miért nem azt mondta, hogy *engedelmeskedtem*, hanem, hogy *hittem*. Mások ugyanis a parancsok és mások az ígéretek. A parancsokat megtételre kaptuk, hogy kiérdemeljük az ígéretek elnyerését. Az ígéreteknek tehát hiszünk, a parancsoknak pedig engedelmeskedünk.

Mit jelent tehát a *hittem a parancsaidnak*, ha nem azt, hogy elhittem, hogy te parancsoltad azokat, nem bárki ember, bár emberek közvetítették felém? Mivel tehát elhittem, hogy a te parancsaid, maga a hit, mellyel ezt elhittem, nyerje el nálad a kegyelmet, amellyel megtehetem, amit parancsoltál. Ha ugyanis ember parancsolná ezeket nekem kívülről, vajon tudna-e segíteni belülről, hogy meg is tehessem? Taníts tehát engem a jóra, belém árasztva a szeretetet; taníts fegyelemre, ajándékozva a türelmet; taníts a tudományra megvilágosítva az értelmemet, *mert hittem a te parancsaidnak.* Elhittem, hogy te parancsoltad őket, aki Isten vagy és az embert megajándékozod azzal, hogy megtéteted vele, amit parancsolsz.

5. [67. v.] *Mielőtt megaláztattam én tévelyegtem, most azonban igédet*, vagy ahogy mások kifejezőbben mondják: *beszédedet megtartom,* nehogy újra megalázzanak. Ez jobban illik arra a megaláztatásra, amiben Ádámnak volt része,[4] akiben mintegy gyökerében az egész emberi teremtés meghiúsult:

[1]Zsolt 142,10.
[2]Zsolt 84,13.
[3]Zsolt 142,6.
[4]Vö. Ter 3,17.

hiábavalóságnak lett alávetve, mert nem akarta alávetni magát az igazságnak.[1] Aminek megtapasztalása az irgalmasság edényeinek javára vált, hogy letéve a gőgöt, szeressék az engedelmességet, és szűnjék meg a vissza nem térő nyomorúság.

6. [68. v.] *Jó vagy, Uram,* vagy több kódexben: *Jó vagy te, Uram,* másutt: *Jó vagy te,* vagy: *Édes vagy te*, ahogy erről a szóról fentebb már szóltunk. *És a te jóságodban taníts engem jótéteményeidre.* Igazán meg akarja tenni Isten jótéteményeit, amikor annak jóságában akarja megtanulni, akinek mondta: *Jó vagy te, Uram.*

Amiket Isten parancsol, hogy megtegyük, jók

7. [69. v.] Ezután így folytatja: *Megsokasodott fölöttem a gőgösök gonoszsága*, tudniillik azoké, akiknek nem vált javára az, hogy a vétkezés után megaláztatott az emberi természet. Én azonban teljes szívemben tanulmányozom a te parancsaidat. Bármennyire elárad a gonoszság – mondja –, bennem nem alszik ki a szeretet.[2] Mintha az mondaná ezt, aki Isten jóságában tanulja az ő jótéteményeit. Mert minél édesebbek azok, amiket az parancsol, aki segít, annál inkább tanulmányozza őket a szerető, hogy megtegye, amiket ismer és a megtételükből egyre jobban megismerje őket, mert tökéletesebben megismerhetők, amikor megtörténnek.

8. [70. v.] *Megalvadt a szívük, mint a tej.* Kiké, ha nem a gőgösöké, akikről az imént mondta, hogy megsokasodott fölötte a gonoszságuk? E kifejezés ezen a helyen a szív megkeményedését jelenti. A jóról is mondják ezt, például a 67. zsoltárban: *Sajttá vált hegy, bőven termő hegy,*[3] és áldással teljességet értenek rajta; egyesek itt is a tej megalvását fordítják.

De nézd csak, mit állít szembe a szívük keménységével: *Én pedig a te törvényedről elmélkedem.* Miféle törvényről? A legigazságosabb és legirgalmasabb törvényről, ezért mondja neki: *És törvényeddel könyörülj rajtam.* A kevélyeknek ellenáll, hogy megkeményedjenek, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad,[4] hogy szeressék az engedelmességet és elnyerjék a kiválóságot. Az e törvény fölött elmélkedés ugyanis megőrzi a szándékos alázatosságot, és elkerüli a büntetésszerű megaláztatást, amelyről a következőkben szól.

[1]Vö. Róm 8,20.
[2]Vö. Mt 24,12.
[3]Zsolt 67,16.
[4]Vö. Jak 4,6; 1 Pt 5,5.

Jó nekünk ha Isten aláz meg minket

9. [71. v.] *Jó nekem, hogy megaláztál engem, hogy megtanuljam jótéteményeidet.* Kevéssel előbb, fentebb mondta: *Mielőtt megaláztattam, én tévelyegtem, ezért beszédedet megtartom.* A gyümölcs mutatja, hogy jó volt neki a megaláztatás, de most megmondja az okát is, tudniillik, hogy a vétke megelőzte a büntetésszerű megaláztatást. Amit ott mondott, hogy *ezért beszédedet megtartom,*[1] itt pedig: *hogy megtanuljam jótéteményeidet,* számomra elég világosan kifejezi, hogy a *megtanulás* itt megtartást, és a *megtartás* megtanulást jelent.

Krisztus sem ismerte azt, amit dorgált, és mégis dorgálta a bűnt, pedig azt mondták róla, hogy nem ismerte a bűnt.[2] Bizonyos ismerettel tehát ismerte, ugyanakkor bizonyos tudatlansággal nem ismerte. Ugyanígy Isten jótéteményeit sokan tanulják és nem tanulják meg. Bizonyos ismeretük van róluk, ugyanakkor, mivel nem teszik, bizonyos tudatlansággal nem ismerik. Tehát így értendő, amit itt mondott: hogy megtanuljam jótéteményeidet azzal a tudással, ami a megtételükből fakad.

10. [72. v.] Mivel pedig ez csak a szeretet által történik, amikor öröme van a cselekvőnek a tettében, amiért mondja: *A te jóságodban taníts engem jótéteményeidre,*[3] a következő vers: *Jobb nekem a te szád törvénye, mint ezernyi arany és ezüst* megmutatja, hogy a szeretet jobban szereti Isten törvényét, mint a bírvágy az arany és ezüst ezreit.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
TIZENNYOLCADIK HOMÍLIA

73JÓD *A te kezeid alkottak és formáltak engem,*
Adj nekem értelmet, hogy megtanulhassam parancsaidat.

Isten kezei Isten hatalmát jelentik

1. [73. v.] Amikor Isten megalkotta az embert a porból, és lelket lehelt belé, akkor az Írás nem mondja, hogy *kezeivel alkotta* az embert. Nem látom be,

[1]Zsolt 118,67.
[2]2Kor 5,21.
[3]Zsolt 118,68.

egyesek miért gondolják, hogy Isten a szavával teremtett minden mást, az embert pedig, mintegy főművét, a kezeivel alkotta, hacsak nem azért, mert azt olvassuk, hogy a föld porából formálta meg az ember testét,[1] és ezt nem tudják másként elképzelni, csak úgy, hogy a kezeivel tette.

Nem veszik észre, hogy az evangéliumban ez áll Isten Igéjéről: *Mindenek általa lettek*,[2] és ez csak akkor igaz, ha az emberi test is az Ige által lett. De ebből a zsoltárból veszik a bizonyítékot és mondják: Íme, itt az ember nyilvánvalóan kiáltja: *A te kezeid alkottak és formáltak engem.* Mintha nem ugyanilyen világosan mondaná ezt is: *Látom az egeket, ujjaidnak alkotásait,*[3] és ugyanilyen világosan: *Kezeid művei az egek,*[4] és még világosabban mondja: *A szárazföldet is a te kezeid formálták.*[5]

Isten kezei tehát a hatalmát jelentik. Vagy ha a többes szám arra indítja őket, – mivel nem *kezed*ről, hanem *kezeid*ről szólnak az idézett helyek –, hogy Isten kezein Isten erejét és bölcsességét értsék, mindkettő ugyanaz a Krisztus,[6] akit Isten karjának is mondanak, ahol ezt olvassuk: *És az Úr karja ki előtt nyilvánult meg*?[7] Vagy tekintsék Isten kezeinek a Fiút és a Szentlelket, mivel a Szentlélek is munkatársa az Atyának és a Fiúnak, ezért mondja az Apostol: *Mindezt egy és ugyanaz a Lélek műveli.*[8] Amiatt mondja, hogy *egy és ugyanaz*, nehogy annyi lélekre gondoljunk, ahány működése van, és hogy a Lélek az Atya és a Fiú nélkül tevékenykedik.

Szabadon eldönthető tehát, mit értünk Isten kezein, csak ne tagadjuk meg az Istentől azt, amit kezeivel művel, sem azt ne gondoljuk, hogy amit az Igével tesz, azt kezeivel nem teszi; és ne higgyük, hogy kezei miatt a test formája, vagy valami egyéb, mint bal kéz vagy jobb kéz, vagy az Ige miatt a szájból szóló hang, vagy a lélek átmeneti rezdülései vannak a cselekvő Istenben.

Valljuk, hogy lelkünket és testünket Isten alkotta

2. Olyanok is voltak, akik az *alkottak engem* és *formáltak engem* szavakat úgy különböztették meg, hogy a lelket Isten *alkotta*, a testet pedig *formálta,* mert a lélekről Isten ezt mondta: *Minden leheletet én alkottam*,[9] a testről pedig ezt olvassuk: *És megformálta Isten az embert a föl porából;*[10] mintha minden, amit

[1]Vö. Ter 2,7.
[2]Jn 1,3.
[3]Zsolt 8,4.
[4]Zsolt 101,26.
[5]Zsolt 94,5.
[6]Vö. 1Kor 1,24.
[7]Iz 53,l.
[8]1Kor 12,11.
[9]Iz 57,16.
[10]Ter 2,7.

megformált, létre jött volna, de nem minden létrejöttet formált volna meg. Ezért a lelket inkább alkotottnak mondják, mint megformáltnak, mert nem test, hanem szellem, mintha nem volna megírva: *Aki megformálta az ember szellemét benne.*[1]

Mindazonáltal, mivel mindkét igét egy helyen mondja az emberről, és az ember egyik részéről, tudniillik sem a lelkéről sem a testéről nem tagadja, hogy isteni alkotás, választékosan mondja a lélekről, hogy *alkotta*, a testről pedig hogy *formálta*, vagy *alakította*. Egyes fordítók ugyanis nem akarják azt mondani, hogy *finxerunt me,* 'formáltak engem', hanem azt mondják: *plasmaverunt me,* 'alakítottak engem'; úgy gondolják ugyanis, hogy így kevésbé térnek el az eredeti görög jelentéstől, mintha a *formáltak* szót használnák, amivel néha a *másolást* (simulatio) jelzik.

A megértést kereső hit

3. De vajon ezt Ádámra vonatkozóan mondta-e, akitől minden ember származik, és ezért ki az az ember, aki ne mondhatná el, hogy amikor Ádám teremtetett, az eredet és mag alapján ő is megteremtetett? Nemde azon az alapon is elmondható: *Kezeid alkottak és formáltak engem*, hogy egyikünk sem származik a szülőktől Isten műve nélkül: a szülők nemzenek, Isten pedig teremt? Mert ha Isten megvonja a dolgoktól teremtő erejét, elpusztulnak; a világ elemeiből, szülőktől vagy magvakból nem jön létre semmi, ha Isten nem hozza őket lére. Ezért mondja az Úr Jeremiás prófétának: *Mielőtt megformáltalak az anyaméhben, ismertelek téged.*[2]

De vajon értelem nélkülinek alkotta-e Isten az embert, akár az elsőt, akár bárki később születettet, és most mondja neki az ember: *A te kezeid alkottak és formáltak engem, adj nekem értelmet?* Nemde az emberi természethez tartozik az értelem, hogy megkülönböztesse az állattól? Vagy a bűn annyira eltorzította, hogy az értelmet is helyre kell állítani benne, ami miatt az Apostol is ezt mondja a helyreállításról: *Újuljatok meg elmétek szellemében,*[3] az értelem pedig ugyancsak az elmében van? Ezért mondja másutt: *Újuljatok meg gondolkodástok újdonságában;*[4] azokról pedig, akik nem részesülnek ebben a megújulásban, ezt mondja: *Mondom és tanúskodom az Úrban, hogy már ne úgy éljetek, ahogy a pogányok élnek elméjük hiábavalóságában elhomályosult értelemmel és elidegenedve Isten útjától a tudatlanság miatt, amely szívük vaksága miatt van bennük.*[5]

---

[1]Zak 12,1.
[2]Jer 1,5.
[3]Ef 4,23.
[4]Róm 12,2.
[5]Ef 4,17.

Ahhoz tehát, hogy ezek a belső szemek – melyeknek vaksága a meg nem értés – megnyílhassanak és egyre inkább megvilágosodjanak, a szíveket meg kell tisztítania a hitnek.[1] Ha ugyanis az ember a megértés bizonyos fokára nem jut el, nem képes hinni Istenben, de azután magától a hittől gyógyul, hogy egyre többet értsen meg. Mások ugyanis azok a dolgok, amiket csak akkor hiszünk, ha értjük őket, és mások azok, amiket meg nem értünk, ha nem hisszük őket. Mivel ugyanis *a hit hallásból fakad, a hallás pedig Krisztus igéje által van,*[2] hogyan hihetne a hitet hirdetőnek az, aki – hogy mást ne mondjak – nem érti a nyelvet, amelyen beszél? De ha nem volnának olyan dolgok, amelyeket nem érthetünk meg hit nélkül, a próféta nem mondaná: *Ha nem hisztek, nem fogtok megérteni.*[3]

Értelmünk tehát előbbre jut azok megértésében, amiket hisz, és a hit előbbre jut azok elfogadásában, amiket megért; és hogy mindezeket egyre jobban megértse, magában az értelemben halad előre az elme. De ez nem a saját természetes erőkkel, hanem Isten ajándékaként és az ő segítségével történik; mint ahogy a gyógyszernek és nem a természetnek köszönhető, hogy az elromlott szem visszanyeri látóképességét.

Aki tehát azt mondja Istennek: *Adj nekem értelmet, hogy megtanulhassam parancsaidat,* nem teljesen idegen tőlünk, mint egy állat; emberként nem is azok közé számlálandó, *akik elméjük hiábavalóságában járnak elhomályosult értelemmel és elidegenedve Isten utjától.*[4] Mert ha ilyen volna, ezt sem mondaná. Nem kis értelemre vall ugyanis tudni, kitől kell kérni az értelmet. És meggondolandó, mennyivel több értelmet igényel az isteni parancsok megértése, amikor a megtanulásukhoz további értelmet kér az, aki már ennyire ért, hisz korábban már mondta, hogy megtartotta Isten beszédeit.

Isten önmaga, vagy az angyalok szolgálata által világosítja meg a jámbor elméket

4. Amit a mi fordítóink mondanak: *Adj nekem értelmet*, azt a görög rövidebben így mondja: *szünetiszon me,* mert egy szóval fejezi ki magát. A *szünetiszon* ugyanis azt jelenti: ‘adj nekem értelmet’, amit latinul nem lehet egy szóval mondani, mintha latinul nem lehetne mondani: *sana me*, ’gyógyíts meg’, hanem csak így lehetne kifejezni: *da mihi sanitatem,* ‘adj nekem egészséget’, ahogyan itt mondja: *adj nekem értelmet*, vagy: ‘tégy egészségessé’, ahogy itt lehetne kifejezni: ‘tégy értelmessé engem’.

[1]Vö. ApCsel 15,9.
[2]Vö. Róm 10,17.
[3]Is. 7,9 (LXX szerint).
[4]Ef 4,17.

Ezt pedig egy angyal is képes volt megtenni, mert ezt mondta Dánielnek: *Jöjj, hogy értelmet adjak neked,*[1] és a görög szövegbe ugyanaz a *szünetiszai sze* szó áll, mint itt, mintha a latin azt mondaná: hogy *egészséget adjak neked*, amit a görög így mond: *hogy meggyógyítsalak*. A latin fordító nem élt volna a *hogy értelmet adjak neked* körülírással, ha az egészségessé tegyelek–meggyógyítsalak analógiájára az értelemről mondhatta volna hogy *értelmesítselek*.

Ha pedig ezt egy angyal megteheti, miért kéri ez az imádkozó, hogy Isten tegye meg vele? Talán azért kéri, hogy Isten parancsoljon az angyalnak, hogy tegye meg? Bizony azért, mert Krisztus az, aki parancsot ad az angyalnak, hogy tegye, ahol a próféta ezt mondja: *És történt, amikor én, Dániel ezt a látomást láttam és értelmét kerestem, íme megállt előttem valakik, aki férfinak látszott, és az Ubal felől hallottam a férfi hangját, aki mondta: Értesd meg vele a látomást,*[2] és a görögben ugyanazt az ige áll, mint itt: *szünetiszon*.

Istent tehát, mert ő világosság, maga világosítja meg a jámbor elméket, hogy a mondott vagy megmutatott isteni dolgokat megértsék.[3] De ha ehhez angyali szolgálatot vesz igénybe, az angyal tehet valamit az emberi elmében, hogy felfogja Isten világosságát, és az ezáltal megértsen. De *az embernek értelmet adni*, vagy másként szólva *értelmesíteni az embert,* valami olyat jelent, mintha azt mondjuk, hogy fényt adunk a háznak, vagy megvilágosítjuk a házat azzal, hogy ablakot vágunk a falába; aki ezt teszi, nem saját világosságával hatol be és tesz fényessé, hanem csak utat nyitott a fénynek.

De a Nap nem teremtette sem a házat, amelyet az ablakon át beragyogva világossá tesz, sem az embert, aki az ablakot vágta a házon; nem is a Nap parancsolta, hogy vágjanak ablakot, hogy bevilágíthasson a házba. Isten azonban az embert is értelmesnek teremtette, hogy fölfoghassa az ő világosságát, és az angyalt is olyannak alkotta, hogy meg tudja tenni azt, amivel segíti az emberi elmét Isten világosságának befogadásában, és úgy segíti az elmét, hogy fogadni tudja az angyali tevékenységet; és önmagából úgy megvilágosítja, hogy nem csak azt látja meg, amit megmutatnak neki az igazságból, hanem egyre inkább előre haladva magát az igazságot látja meg.

Mivel a szükséges dolgokat ugyan, de ahogy látom, hosszasan tárgyaltuk, elnapolva a zsoltár következő verseit, ezt a beszédet befejezzük.

[1]Dán 10,14.
[2]Dán 8,15–16.
[3]Vö. Jn 1,4. 9.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
TIZENKILENCEDIK HOMÍLIA

73JÓD *A te kezeid alkottak és formáltak engem,*
Adj nekem értelmet, hogy megtanulhassam parancsaidat.
74*Akik félnek téged, látni fognak engem és örvendenek,*
mert a te igéidben reméltem.
75*Megismertem, Uram, hogy igazság a te ítéleteid,*
és igazságosan aláztál meg engem.
76*Legyen meg a te irgalmasságod,*
hogy vigasztaljon engem
szolgádnak mondott beszéded szerint.
77*Jöjjenek hozzám a te irgalmasságaid, és élni fogok.*
A te törvényed az én elmélkedésem.
78*Szégyenüljenek meg a gőgösök,*
mert gonoszul tettek rosszat nekem;
én azonban a te parancsaidban forgolódom.
79*Térjenek meg hozzám, akik félnek téged,*
és akik ismerik a te bizonyságaidat.
80*Legyen szeplőtelen a szívem jótéteményeidben,*
hogy meg ne szégyenüljek

1. [73. v.] Az Úr Jézus ebben a zsoltárban a próféta által mintegy önmagának, testének, amely az Egyház, kérte az értelmet Isten parancsainak megtanulásához. Testének, azaz népének élete vele együtt el van rejtve Istenben,[1] és ő maga ebben a testben szükséget szenved, és kéri, amire tagjainak szüksége van. *Kezeid alkottak engem* – mondja – *és formáltak engem; adj nekem értelmet, hogy megtanuljam parancsaidat.* Mivel te formáltál – mondja –, te reformálj meg engem, hogy megtörténjék Krisztus testében az, amit az Apostol mond: *Újuljatok meg gondolkodástok újdonságában*.[2]

Krisztus teste, az Egyház azt reméli, amit Isten megígért

2. [74. v.] *Akik félnek téged* – mondja –, *látni fognak engem és vigadozni fognak,* vagy ahogy más kódexek mondják: *örvendenek, mert a te igéidben reméltem,* azaz abban, amit megígértél, hogy az ígéret fiai legyenek, *Ábrahám ivadéka, akiben áldást nyer minden nemzet.*[3]

[1]Vö. Kol 3,3.
[2]Róm 12,2.
[3]Vö. Ter 13,3; 26,4.

De kik azok, akik félik Istent, és kit fognak látni és vigadozni miatta, mert Isten igéiben remélt? Ha Krisztus teste, azaz az Egyház, kinek ez a szava Krisztus által szólal meg benne és róla, mintha Krisztus szava önmagáról szólna, vajon nem ők maguk az istenfélők? Akkor ki az, akit látnak és vigadnak miatta? Vajon ez a nép önmagát látja és vigadozik, és így mondja: *Akik félnek téged, látni fognak engem és örvendezni fognak, mert igéidben reméltem,* vagy ahogy mások pontosabban fordítják: *felette reméltem?* Mintha ezt mondaná: *Akik félnek téged, látni fogják Egyházadat, és vigadozni fognak, mert igéidben felette reméltem*, mivel ők maguk az Egyház, akik látják az Egyházat és vigadoznak?

De miért nem jelen időben mondja, hogy *akik félnek téged, látnak engem és vigadoznak,* hanem a *félnek téged* jelen időben, a *látnak* és *örvendeznek* jövő időben áll? Vajon azért-e, mert a jelen időben él a félelem, *amíg próbatét az ember élete a földön;*[1] a vigadozás pedig, amiről szól, akkor következik, amikor az igazak ragyogni fognak atyjuk országában, mint a Nap?[2] Ezért olvassuk egy másik zsoltárban is: *Mily nagy a te édességed sokasága Uram, melyet elrejtettél a téged félőknek!*[3]

Most tehát, amíg félnek, még nem látnak; de majd látni fognak és vigadoznak, mert ott így folytatja: *Mert megtetted a benned remélőknek;* itt pedig: *mert igéidben reméltem,* vagy *felettébb reméltem,* hogy ebből az összetett és gondosabban fordított szóból azt is megértsük, hogy Istennek van hatalma többet tenni, mint amennyit mi kérünk és megértünk;[4] hogy ami a mi kérésünk és megértésünk fölött van, azt kevés csak remélni, az felettébb kell remélnünk.

A nyomorultakat vigasztaló Isten irgalmasságot és igazságot ajándékoz

3. [75–76. v.] Mivel tehát az ebben az életben élő Egyház még fél, még nem látja magát abban az országban, ahol biztonságos vigassága lesz, hanem veszedelmes kísértések között vergődik, és hallja: *Aki azt hiszi hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék;*[5] látván e halandóság nyomorúságát, amelyben súlyos iga nehezedik Ádám fiaira születésüktől az anyaföldbe megtérésükig[6] úgy, hogy a test lélek elleni kívánkozása miatt még az újjászületettek is nyögnek alatta[7] – tehát mindezt megfontolva mondja: *Megismertem, Uram, hogy igazság a te ítéleteid és igazságosan aláztál meg engem. Legyen meg a te irgalmasságod és vigasztaljon engem szolgádnak mondott beszéded szerint.*

---

[1]Vö. Jób 7,1.
[2]Vö. Mt 13,43.
[3]Zsolt 30,20.
[4]Ef 3,20.
[5]1Kor 10,12.
[6]Vö. Sir 40,l.
[7]Vö. Gal 5,17.

Az isteni beszéd azzal ajánlja az irgalmasságot és igazságot, hogy főként a zsoltárokban sok helyen említi és egy helyen hozzá is fűzi: *Az Úr minden útja irgalmasság és igazság.*[1] Itt ugyan először mondja az igazságot, mellyel halálba aláztattunk annak ítélete szerint, kinek ítéletei igazság; és másodikként említi az irgalmasságot, amely helyreállít minket az életre annak ígérete szerint, akinek jótéteménye kegyelem.

Ezért mondja, hogy *szolgádnak mondott beszéded szerint,* azaz aszerint, amit szolgádnak ígértél. Tehát akár az újjáteremtés, amellyel itt isteni fiaivá fogadnak minket, akár a hit, a remény és a szeretet, ez a három, amelyek épülnek bennünk, ámbár Isten irgalmasságából származnak, ebben a viharos és vesződséges életben a nyomorultak vigasztalásai, nem a boldogok örömei. Ezért mondja: *Legyen a te irgalmasságod, hogy megvigasztaljon engem.*

A boldog életre erkölcsös élettel lehet eljutni

4. [77. v.] De mivel ezek után és ezek által az is eljövendő, ezért folytatódik a zsoltár így: *Jöjjenek hozzám a te irgalmasságaid és élni fogok.*

Akkor fogok ugyanis igazán élni, amikor már nem kell félnem semmitől, hogy meg ne haljak. Ezt nevezzük minden jelző nélkül életnek, és örökkévalónak és boldognak gondoljuk úgy, hogy valójában csak az nevezhető életnek, amelyhez mérten ez az élet, melyet most folytatunk, inkább halálnak, mint életnek nevezendő. Ezért áll ez az evangéliumban: *Ha be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsolatokat.*[2] Hozzáteszi-e, hogy az *örök*, vagy a *boldog* életre?

Ugyanígy, amikor a test feltámadásáról beszél, ezt mondja: *Akik jót tettek, az élet feltámadására,*[3] itt sem teszi hozzá sem az örök, sem a boldog jelzőt. Amikor itt mondja: *Jöjjenek hozzám a te irgalmasságaid, és élni fogok,* itt sem teszi hozzá, hogy *örökké*, vagy *boldogan* fogok élni, mintha az *élni* csak a vég nélküli és minden nyomorúság nélküli életet jelentené.

De mivel érdemli ki ezt? Azzal, mondja, hogy *A te törvényed az én elmélkedésem.* Ha ez az elmélkedés nem a szeretet által tevékeny hitben[4] történne, senki nem juthatna el jutalmaként arra az életre.

Ezt azért tartottam fontosnak elmondani, nehogy valaki, miután az egész törvényt betéve tudja és gyakori felidézéssel énekli, nem hallgatva el, amit mond, de nem téve meg, amit parancsol, azt gondolja, hogy megtette, amit itt olvas, hogy *A te törvényed az én elmélkedésem*, és azt higgye, hogy el fogja nyerni, amit a fentiekkel ennek jutalmaként kért, amikor ezt mondta: *Jöjjenek*

[1]Zsolt 24,10.
[2]Mt 19,17.
[3]Jn 5,29.
[4]Vö. Gal 5,6.

hozzám a te irgalmasságaid, és élni fogok. Ez az elmélkedés a szerelmes gondolkodása, mégpedig az annyira szerelmesé, akinek elmélkedő szeretete nem hűl ki, bármilyen áradattal zuhog rá az idegen gonoszság.[1]

5. [78. v.] Ezután mondja: *Szégyenüljenek meg a gőgösök, mert gonoszul tettek rosszat nekem; én azonban a te parancsaidban forgolódom.* Íme ez az, amit mondott: az elmélkedés Isten törvényéről.

Krisztus részese lett halandóságunknak, mi pedig részesei lettünk az ő istenségének

6. [79. v.] *Térjenek meg hozzám, akik félnek téged és akik ismerik a te bizonyságaidat.* Néhány görög és latin kódexben ezt találjuk: *Térjenek meg nekem,* ami úgy gondolom azt jelenti: *hozzám.*

De ki mondja ezt? Nincs ember, aki ezt el meri mondani, vagy ha mondja, oda kell rá figyelni. Tehát ő az, aki fentebb is közbeszólt a maga hangján, mondván: *Részese lettem minden engem félőnek.*[2] Mert részese lett halandóságunknak, hogy mi is részesei lehessünk az ő istenségének; mi egynek részesei az életre, ő sokak részese a halálra. Ugyanis ő az, akihez megtérnek az istenfélők, és akik ismerik Isten bizonyságait: mindazt, amit a próféták előre megmondtak róla, és amit jelenlétekor annyi csoda mutatott.

Ostobaság a kegyelemmel szemben a szabad döntésben való bizakodás

7. [80. v.] *Legyen szeplőtelen a szívem jótéteményeidben, hogy meg ne szégyenüljek.* Visszatér testének, tudniillik szent népének hangjához és kéri, hogy szeplőtelen legyen a szíve, azaz tagjainak a szíve, de Isten jótéteményeiben, nem az ő erejükben; ezt kéri, nem vakmerően feltételezi.

Amit hozzátesz: *hogy meg ne szégyenüljek,* ahhoz valami hasonló már ennek a zsoltárnak első verseiben is előfordult, ahol ezt mondta: *Bárcsak jótéteményeid megtartására irányulnának utaim; akkor nem fogok megszégyenülni, ha beletekintek minden parancsodba.* Ott az egyetlen *bárcsak* szóval fejezte ki óhajtását, itt bővebben mondja ez az imádkozó a kérését: *Legyen szeplőtelen a szívem,* hogy sem egyik, sem másik kérésben, amik valójában egyek, ne kapjon helyet a kegyelemmel szemben a szabad döntés vakmerőségében való bizakodás.

Amit pedig ott így mondott: *akkor nem szégyenülök meg,* azt itt így fogalmazza: *hogy meg ne szégyenüljek.* Szeplőtelen lesz tehát Krisztus testének és tagjainak a

[1] Vö. Mt 24,12.
[2] Zsolt 118,63.

szíve Isten kegyelméből a test feje által, azaz a mi Urunk Jézus Krisztus által az újjászületés fürdője révén,[1] ahol eltöröltetett minden régi bűnünk; a Lélek segítsége által, mellyel a test ellen kívánkozunk,[2] hogy vereséget ne szenvedjünk küzdelmünkben; az Úr imádsága hatására, amelyben kérjük: *bocsásd meg a mi vétkeinket*.[3]

Így az újjászületéssel nekünk ajándékozott, a küzdelemben megsegített, az imádságban kiöntött szívünk szeplőtelen lesz, hogy meg ne szégyenüljünk. Mert az is Isten jótetteményei közé tartozik, amit a többi parancsolatok között parancsol: *Bocsássatok meg és nektek is megbocsátanak; adjatok és adatik nektek.*[4]

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HUSZADIK HOMÍLIA

81KÁF *Megfogyatkozott üdvösséged után a lelkem,*
és a te igében reméltem.
82*Megfogyatkoztak a szemeim beszédedre, és mondják:*
Mikor fogsz megvigasztalni engem?
83*Mert olyan lettem, mint a tömlő a dérben,*
jótetteményeidet nem feledtem el.
84*Hány napja van a te szolgádnak?*
Mikor tartasz ítéletet üldözőim fölött?
85*A gonoszok élvezetes történeteket mondtak el nekem,*
de nem olyanokat, mint a te törvényed, Uram.
86*Minden parancsod igazság;*
gonoszul üldöztek, segíts meg engem.
87*Majdnem elemésztettek a földön,*
én pedig nem hagytam el a te parancsaidat.
88*Irgalmasságod szerint eleveníts engem,*
és én meg fogom tartani szád bizonyságait.

Az Isten ígéreteit váró szentek vágyai soha nem halnak meg

[1]Vö. Tit 3,5.
[2]Vö. Gal 5,17.
[3]Mt 6,12.
[4]Lk 6,37–38.

1. [81. v.] Az Úr segítségével e nagy zsoltár azon részét vesszük szemügyre, ahol ezt mondja: *Megfogyatkozott üdvösséged után a lelkem, és a te igében reméltem.*

Nem minden megfogyatkozás tekintendő bűnnek vagy büntetésnek; van dicséretes és kívánatos megfogyatkozás is. Ez a két dolog, a gyarapodás és megfogyatkozás ellentétei egymásnak, és általában a gyarapodást a jóban, a megfogyatkozást a rosszban értjük, ha nem tesszük hozzá, vagy nem magától értetődik, hogy miben történik a gyarapodás vagy a megfogyatkozás; amikor pedig hozzátesszük, a rosszban is lehet gyarapodni és a jóban is meg lehet fogyatkozni.

Az Apostol ugyanis nyíltan mondja: *Kerüld a szavak profán újdonságait, mert nagyon gyarapítanak a gonoszságban,*[1] és egyesekről azt mondja, hogy *egyre rosszabbá válnak.*[2] Így a jóban való megfogyatkozás a rossz irányában rossz, a rosszban való megfogyatkozás a jó irányában jó. A jó megfogyatkozásról mondja: *Vágyódik és megfogyatkozik a lelkem az Úr csarnokai után.*[3] Itt sem azt mondja: *Megfogyatkozott a te üdvösségedtől,* hanem: *Megfogyatkozott a te üdvösséged után,* azaz *a te üdvösségedre az én lelkem.* Jó tehát ez a megfogyatkozás, mert a vágyat jelzi a még el nem ért, de nagyon hevesen és sóvárogva vágyott jó után.

De ki mondja ezt, ha nem *a választott nemzetség, a királyi papság, a szent nemzet, a tulajdonul lefoglalt nép*[4] az emberi nem kezdete óta ennek a korszaknak a végéig, amelyben mindenki a maga korában élt, él és fog élni és vágyódik Krisztusra? Tanúja ennek az agg szent Simeon, aki, amikor karjába vette a kisded Jézust, ezt mondta: *Most bocsátod el a te szolgádat, Uram, szavad szerint békességben; mert meglátták szemeim a te üdvösségedet.*[5] *Isteni választ kapott ugyanis, hogy nem ízleli meg a halált, csak akkor, ha látta az Úr Krisztust.*[6]

Hinnünk kell, hogy a korábbi időkben ugyanolyan vágy élt a szentekben, mint ebben az öregben. Ezért maga az Úr is mondta tanítványainak: *Sok próféta és király kívánta látni, amit ti láttok és nem látták; akarták hallani, amit ti hallotok és nem hallották*;[7] hogy ezen a zsoltárhelyen az ő hangjukat is felismerjük: *Megfogyatkozott a te üdvösséged után a lelkem.* Tehát sem akkor nem csitult el a szentek ezen vágya, sem most nem alszik ki Krisztus testében, az Egyházban

[1]2Tim 2,16.
[2]2Tim 3,13.
[3]Zsolt 83,3.
[4]Vö. 1Pét 2,9.
[5]Lk 2,29.
[6]Lk 2,26.
[7]Mt 13,17.

egész a századok végéig, amíg el nem jön az, akire az összes nemzetek vágynak, ahogy a próféta ígéri.[1]

Ezért mondja az Apostol: *Vár rám az igazságosság koszorúja, melyet megad nekem azon a napon az igazságos Bíró, de nem csak nekem, hanem mindazoknak, akik szeretik az ő megnyilvánulását.*[2]

Tehát az a vágy, amelyről most beszélünk, az ő megnyilvánulása szeretetéből fakad, akiről ugyanő mondja: *Amikor majd megjelenik Krisztus, a ti életetek, akkor ti is megjelentek vele együtt dicsőségben.*[3] Tehát az Egyház első idejében, a Szűz szülése előtt, szent vágyak égtek azokban, akik óhajtották megtestesülésének eljövetelét; azután, hogy fölment a mennybe, szent vágyak élnek azokban, akik óhajtják megjelenését elevenek és holtak megítélésére.

Az Egyház ezen vágya az idő kezdetétől az idők végéig nem csitult, kivéve azt az időszakot, amikor testben forgolódott tanítványai körében, úgyhogy e zsoltársort helyesen értjük az egész Krisztus-test sóhajának ebben az életben: *Megfogyatkozott a te üdvösséged után a lelkem, és a te igédben,* azaz ígéretedben *reméltem*; ennek a reménynek köszönhető, hogy türelemmel várjuk azt, amit a hívők nem látnak.[4] A görög szövegben itt is az a szó áll, amit egyes fordítóink inkább úgy fordítanak, hogy *felettébb reméltem,* mert kétségtelenül a jövő nagyobb, mint amit el lehet mondani.

Isten mércével, szám szerint és mértékkel rendez el mindent

2. [82.] *Megfogyatkoztak a szemeim beszédedre, és mondják: Mikor fogsz megvigasztalni engem?* Íme, ismét a szemekben, de a belső szemekben dicséretes és boldog ez a megfogyatkozás, mely nem a lélek gyengeségéből, hanem az isteni ígéretetekre irányuló vágy erejéből fakad, ezt mondja ugyanis azzal, hogy *beszédedre.*

De mikor mondják ezek a szemek: *Mikor fogsz megvigasztalni engem?,* ha nem akkor, amikor ilyen szándékkal és várakozással imádkozik és sóhajtozik? A nyelv szokott beszélni, nem a szemek, de bizonyos értelemben a szemek hangja az imádság vágya.

A kérdésben: *Mikor fogsz megvigasztalni engem?,* a késlekedés miatti fájdalmat mondja ki. Ezért mondja másutt is: *És te, Uram, meddig?*[5] Ami vagy azért történik, hogy még édesebb legyen a késleltetett örvendezés; vagy ez csak a vágyakozó érzése, mert ami az érkezőnek kis idő, hosszú az a szerelmesnek. Az

[1]Agg 2,8.
[2]2Tim 4,8.
[3]Kol 3,4.
[4]Vö. Róm 8,25.
[5]Zsolt 6,4.

Úr pedig tudja, mit mikor tesz, mert *mércével, szám szerint és mértékkel rendez el mindent.*[1]

3. [83. v.] Amikor lobognak a lelki vágyak, a testi vágyak kétségtelenül kihűlnek, ezért következik ez: *Mert olyan lettem, mint a tömlő a dérben, jótéteményeidet nem feledtem el.* A tömlőn e halandó testet, a déren az égi jótéteményt érti, amitől a testi vágyak, mint a fagytól, kihűlnek, és ebből fakadóan nem esnek ki az emlékezetből Isten jótéteményei, míg nem gondol másra, mert megtörténik, amit az Apostol mond: *Ne teljesítsétek a test bűnös kívánságait.*[2] Ezért, amikor mondja: *Mert olyan lettem, mint a tömlő a dérben,* hozzáteszi: *jótéteményeidet nem feledtem el*, azaz azért nem feledtem el, mert ilyenné váltam. Lelohadt ugyanis a bűnös kívánság heve, hogy föllobogjon a szeretet emlékezete.

Isten Egyháza az idők végéig létezni fog a földön

4. [84. v.] *Hány napja van a te szolgádnak? Mikor tartasz ítéletet üldözőim fölött?* – A Jelenések könyvében ez a mártírok hangja, és türelemre intik őket, amíg betelik testvéreik száma.[3]

Tehát saját napjairól kérdez Krisztus teste, melyek ebben a világban fognak lezajlani. És nehogy valaki azt gondolhassa, hogy az Egyház a világ vége előtt eltűnik innen, hogy lesz olyan időszak, amikor az Egyház már nem létezik, ezért miután saját napjairól kérdezett, hozzátette az ítéletre vonatkozó kérdést is, bizonyítva ezzel, hogy ő maga is létezni fog az ítéletig, amikor üldözői megkapják büntetésüket.

Ha pedig valakit az izgatna, hogy miért kérdezi ezt, hiszen amikor a tanítványok megkérdezték, a Mester ezt válaszolta: *Nem rátok tartozik tudni az időpontokat, amelyeket az Atya a maga hatalmában meghatározott*;[4] miért ne hihetnénk, hogy ez a zsoltárhely jövendöli azt, amit ők kérdeztek, és az Egyház hangjában, melyet itt annyival korábban megmondtak, az apostolok kérdésével teljesedett be?

Az igazság ellenségeitől félni kell, akár fenyegetnek, akár hízelegnek

5. [85. v.] *A gonoszok élvezetes történeteket mondtak el nekem, de nem olyanokat, mint a te törvényed, Uram.* A görög *adoleszkhiasz*-t, amelyet latinul alig lehet egy szóval visszaadni, egyesek *mulatságos történeteknek,* mások

[1]Vö. Bölcs 1,21.
[2]Róm 13,14.
[3]Vö. Jel 6,10.
[4]ApCsel 1,7.

meséknek fordítanak, és méltán olyan történeteket értenek rajta, melyek elbeszélése élvezettel jár.

Ilyenek vannak a különböző szektákban és vallásokban, a világi irodalomban, a zsidók Deuteroszisznek nevezett könyveiben, melyekben az isteni Írások kánonján kívül ezernyi mese van; és vannak az eretnekek üres és megtévesztő fecsegésében is.

Mindazokat, akik ilyeneket, azaz szóban elmondott mulatságos történeteket mondanak neki, gonoszoknak nevezi, mert *nem olyanok, mint a te törvényed, Uram,* hiszen abban az igazság és nem a szavak gyönyörködtetnek engem.

6. [86. v.] Ezután hozzáfűzi: *Minden parancsod igazság; gonoszul üldöztek, segíts meg engem.* E sor jelentése az előzőktől függ: *Hány napja van a te szolgádnak? Mikor tartasz ítéletet üldözőim fölött?*[1] Azért, hogy üldözzenek, élvezetes történeteiket mondták el nekem, de én a törvényedet állítottam velük szembe, mely azért okozott nekem nagyobb örömet, mert minden parancsolatod igazság, és nem az ő beszédeikből áradó hiábavalóság. És azért üldöztek gonoszul engem, mert az igazságot üldözték bennem. Tehát segíts meg, hogy halálig tudjak harcolni az igazságért, hiszen ez is a te parancsod, és ezért ez is igazság.

7. [87. v.] Amikor ezt tette az Egyház, elszenvedte, amit hozzáfűz: *Majdnem elemésztettek a földön,* tudniillik a mártírok sok gyötrésével, miközben azok megvallották és hirdették az igazságot. De mivel nem hiába kérte: *Segíts meg engem,* mondhatja: *Én pedig nem hagytam el a te parancsaidat*.

A mártírok csodálatos türelme

8. [88. v.] És hogy mindvégig ki tudjon tartani, mondja: *Irgalmasságod szerint eleveníts engem, és én meg fogom tartani szád bizonyságait*, ami görögül *martyria.* Ezt nem szabadott elhallgatni az édességes *mártírok* név miatt, akik kétségtelenül nem őrizhették volna meg Isten bizonyságait akkor, amikor olyan kegyetlenül tombolt az üldözés, hogy az Egyház majdnem elpusztult a földön, ha meg nem történt volna, amiért itt imádkozik: *Irgalmasságod szerint eleveníts engem.* Elevenítették őket, nehogy az életet szeretve megtagadják az életet, és megtagadván az életet elveszítsék az életet; és ezért, akik az életért nem akarták elhagyni az igazságot, meghalván az igazságért életre támadtak.

[1]Zsolt 118,84.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HUSZONEGYEDIK HOMÍLIA

89LÁMED *Uram, a te igéd örökre megmarad az égben.*
90*Nemzedékről nemzedékre a te igazságod;*
megalapoztad a földet és az megmarad.
91*Rendelésed szerint megmarad a nap,*
mert mindenek neked szolgálnak.
92*Ha a te törvényed nem lett volna elmélkedésem,*
talán elvesztem volna alázatosságomban.
93*Örökre nem feledkezem meg jótéteményeidről,*
mert azokban adtál nekem életet.
94*A tied vagyok én, üdvözíts engem,*
mert tudakozódtam jótéteményeid után.
95*Leselkedtek rám a bűnösök, hogy elpusztítsanak;*
de megértettem a bizonyságaidat.
96*Minden beteljesedésnek láttam a végét,*
a te parancsod nagyon tágas.

1. [89. v.] Az az ember, aki ebben a zsoltárban beszél, mintha undorodna az emberi változandóságtól, amitől ez az élet tele van kísértésekkel, és a szorongatások miatt, amelyekről föntebb ezt mondta: *A gonoszok üldöztek engem* és *majdnem elpusztítottak a földön;*[1] és lángra gyúlva a mennyei Jeruzsálem vágyától föltekint a magasba és mondja: *Uram, a te igéd örökre megmarad az égben,* azaz angyalaidban, akik soha nem hagyják el a mennyei sereget.

Az alap pedig Krisztus (1Kor 3,11)

2. [90. v.] A következő vers az ég után természetesen a földről szól. Ez a sor egy a nyolc közül, melyek ehhez a betűhöz tartoznak. Ugyanis a héber ABC minden betűjéhez nyolc sor tartozik végig ebben a hosszú zsoltárban.

Nemzedékről nemzedékre a te igazságod; megalapoztad a földet és az megmarad. Tehát az ég után hívő lélekkel veszi szemügyre a földet, és nemzedékeket talál rajta, amik az égben nincsenek, és mondja: *Nemzedékről nemzedékre a te igazságod.* Az ismétléssel akár minden nemzedéket összefoglal, amelyekből szentjeiben – lehettek sokan vagy kevesen az idők változásai szerint

[1] Zsolt 118.

– soha nem hiányzott Isten igazsága; akár két nemzedéket akart jelölni, tudniillik egyik a törvényhez és a prófétákhoz, másik az evangéliumhoz tartozik.

S hogy miért nem hiányzott soha az igazság ezekből a nemzedékekből, annak okául mondja: *megalapoztad a földet és az megmarad,* földnek nevezvén a földön élőket. *Más alapot azonban senki sem vethet, mint ami letétetett, aki a Krisztus Jézus.*[1] A törvényhez és a prófétákhoz tartozó nemzedék alapja is Krisztus volt, hiszen a törvény és próféták róla tanúskodtak.[2] Vagy mert Mózes és a próféták a szolgaságra szülő szolgáló fiai voltak, nem a szabad asszonyé, aki a mi anyánk,[3] akinek azt mondja az ember: *Anyánk, Sion, ember lett benne és maga a Magasságbeli alapozta meg?*[4] Ő ugyanis az Atyánál magasságbeli, és értünk ebben az anyában a legalázatosabb lett, mert aki Sion fölött Isten volt, benne emberré lett.

Tehát ezzel az alappal alapoztad meg a földet és megmarad, mert erre az alapra támaszkodva soha meg nem inog,[5] azokban is megmaradva, akiknek majd örök életet adsz. Akiket pedig a szolgáló szült, az Ószövetséghez tartoznak, mely előképe ugyan az Újnak, de mert csak földi ígéreteket ismernek, nem maradnak meg. *A szolga ugyanis nem marad örökre a házban, a fiú marad ott örökre.*[6]

3. [91. v.] *Rendelésed szerint megmarad a nap.* Tudniillik *az a nap, melyet az Úr készített, ujjongjunk és vigadjunk rajta,*[7] és *mint nappal, tisztességesen éljünk.*[8]

Mert mindenek neked szolgálnak. Tudniillik minden, amiről beszélt, minden, ami ehhez a naphoz tartozik, neked szolgál. Gonoszok ugyanis azok, akikről ezt mondja: *Az éjszakához hasonlítottam anyátokat*,[9] és nem szolgálnak neked.

4. [92. v.] Ezután megnézi, hogyan szabadul meg ez a föld, hogy megalapozottam megmaradhasson és hozzáteszi: *Ha a te törvényed nem lett volna elmélkedésem, talán elvesztem volna alázatosságomban.* Ez a hit törvénye, de nem az üres hité, hanem azé, amely a szeretet által tevékeny.[10] Ezáltal nyerik el a kegyelmet, amely erőssé tesz a mulandó szorongatásban, hogy el ne vesszenek a halandó alázatban.

---

[1]Vö. 1Kor 3,11.
[2]Vö. Róm 3,21.
[3]Vö. Gal 4,24.
[4]Zsolt 86,5.
[5]Vö. Zsolt 103,5.
[6]Vö. Jn 8,35.
[7]Vö. Zsolt 117,24.
[8]Vö. Róm 13,13.
[9]Oz 4,5 (LXX).
[10]Vö. Gal 5,6.

5. [93. v.] *Örökre nem feledkezem meg jótéteményeidről, mert azokban adtál nekem életet.* Íme, honnan fakad, hogy nem vész el alázatosságában. Mert ha Isten nem eleveníti, mi az ember, aki meg tudja magát ölni, de eleveníteni nem tudja magát?

Rosszaságával az ember a sajátja akart lenni

6. [94. v.] Ezután hozzáteszi és mondja: *A tied vagyok én, üdvözíts engem, mert tudakozódtam jótéteményeid után.* Nem szabad átsiklanunk afölött, hogy azt mondta: *A tied vagyok én.* Van-e valaki, aki nem az övé? Vajon amiatt, hogy azt mondja: Isten az égben van, gondolhatjuk-e, hogy van valaki a földön, aki nem az övé, amikor egy másik zsoltár ezt kiáltja: *Az Úré a föld és annak teljessége, a földkerekség és mind, akik azon laknak?*[1]

Mit jelent hát ez, hogy ez az imádkozó azt gondolta, hogy bensőségesebben ajánlja magát Istennek, és mondja: *A tied vagyok én, üdvözíts engem;* hacsak azt nem akarja mondani, hogy a rosszaságával a sajátja akart lenni, és hogy az engedetlenség az első és legnagyobb rossz? És mintha mondaná: A magamé akartam lenni, és elveszejtettem magamat; most *a tied vagyok, üdvözíts engem, mert jótéteményeid után tudakozódtam;* nem a saját akaratomat, amellyel a magamé voltam, hanem a te jótéteményeidet keresem, hogy már a tiéd legyek.

7. [95. v.] *Leselkedtek rám a bűnösök, hogy elpusztítsanak; de megértettem a bizonyságaidat.* Mi ez, hogy *leselkedtek, hogy elpusztítsanak?* Lesbe álltak az út mentén, várva, hogy arra haladjon el és megöljék? Attól félt, hogy testi halállal vész el? Távol legyen! De mi más a *leselkedtek rám,* mint hogy azt akarták, hogy értsen velük egyet a rosszban? Ugyanis ezzel elpusztították. Mivel pedig nem pusztult el, mondta: *megértettem a bizonyságaidat.*

De itt barátságosabban hangzik az Egyház fülében a görög szó: *Megértettem mártíriumaidat.* Mert még ha meg is ölnének azért, hogy nem értek velük egyet, mártíriumaidat megvallva nem vesznék el; hanem azok, akik egyetértésemet lesték, hogy elpusztítsanak, kínoztak is, amikor megvallottalak. És nem hagyta el azt, amit megértett, megpillantva és látva a vég nélküli véget, feltéve, hogy kitart mindvégig.

A szeretettől kitágult szívvel járjunk a szűk úton

8. [96. v.] Ezzel folytatja: *Minden beteljesedésnek láttam a végét, a te parancsod nagyon tágas.* Belépett ugyanis Isten szentélyébe és megértette a

[1]Zsolt 23,1.

végső dolgokat.[1] Úgy látom, hogy a *Minden beteljesedésen* az igazságért halálig tartó küzdelmet, és az igazi és legfőbb jóért minden baj eltűrését kell értenünk;[2] ennek a beteljesedésnek a vége a megjelenés Krisztus vég nélküli országában, és ott az élet birtoklása halál és fájdalom nélkül és nagy megbecsülés közepette, melyet e földi élet halálával, fájdalmaival és gyalázataival érdemelt ki.

Azon, amit hozzátesz: *a te parancsod nagyon tágas,* csak a szeretetet tudom érteni. Mit használt volna bármilyen halálos fenyegetés és bármilyen kínok között a mártíriumok megvallása, ha a megvallóban nem lett volna szeretet? Halljuk csak az Apostolt: *Ha odaadnám testemet, hogy elégjek, de szeretet nem volna bennem, mit használna nekem.*[3] *Isten szeretete azonban kiáradt a szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott*.[4] Ebben a kiáradásban tágasság van, melyben a szűk úton is szorongások nélkül járunk, mert megadja az, akinek mondjuk: *Megnyújtottad alattam a lépteimet, és nem gyöngültek el a lépéseim*.[5] Tágas tehát a szeretet parancsa, az a kettős parancs, amely megparancsolja, hogy szeressük Istent és a felebarátot. És van-e nagyobb tágasság másutt, mint ahol függ az egész Törvény és a Próféták?[6]

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HUSZONKETTEDIK HOMÍLIA

97MÉM *Mennyire szeretem a te törvényedet, Uram!*
Egész nap elmélkedem róla.
98*Ellenségeimnél jobban megízleltetted velem parancsodat,*
mert örökre szól nekem.
99*Minden tanítómnál jobban megértettem,*
mert a bizonyságaid az én elmélkedésem.
100*A véneknél jobban megértettem,*
mert parancsaidat tanulmányoztam.
101*Minden gonosz úttól visszatartottam a lábaimat,*
hogy megtartsam a te igéidet.
102*Ítéleteidtől nem hajoltam el,*

[1]Vö. Zsolt 72,17.
[2]Vö. Sir 4,33.
[3]1Kor 13,3.
[4]Vö. Róm 5,5.
[5]Zsolt 17,37.
[6]Vö. Mt 22,40.

mert törvényt adtál nekem.
103*Míly édesek torkomnak a te igéid,*
édesebbek számnak a méznél és a lépes méznél.
104*Parancsaid felől megértettem,*
ezért gyűlöltem a gonoszság minden útját.

Szeretettel győzzük le a bűnös kívánságot és tartjuk meg Isten parancsait

1. [97. v.] Gyakran mondtuk már, hogy azon a dicséretes tágasságon, amelyben semmi szükséget nem szenvedünk, amikor tesszük Isten parancsait, a szeretetet kell értenünk. Ezért, mivel ebben a nagy zsoltárban fentebb mondta, hogy *tágas a te parancsod nagyon*, a most következő versben megindokolja, hogy miért tágas: *Mennyire szeretem a te törvényedet, Uram!*

A szeretet tehát a törvény tágassága. Lehetséges-e, hogy szeretjük, amit Isten szeretni parancsol, és magát a parancsolást nem szeretjük? Hiszen az maga a törvény. *Egész nap elmélkedem róla* – mondja. Íme, annyira szeretem, hogy egész napi elmélkedésem, vagy inkább, ahogy a görög mondja: az egész napot átelmélkedem róla, ami az elmélkedés folyamatosságát fejezi ki. Ez pedig azt jelenti, hogy mindig róla elmélkedik.

Ez a szeretet űzi el a kívánságot, mely gyakran ellenkezik a törvény által parancsolt dolgokkal, amikor a test a lélek ellen vágyakozik, mellyel szemben a vágyakozó léleknek[1] úgy kell szeretnie Isten törvényét, hogy az egész napot róla elmélkedi végig. Az Apostol ezt mondja: *Hol van tehát a dicsekvésed? Ki lett zárva. Milyen törvénnyel? A cselekedetekével? Nem, hanem a hit törvényével.*[2] Ez az a hit, amely a szeretet által tevékeny,[3] mert keresve, kérve, zörgetve esdi a jó Lelket,[4] *aki által a szeretet kiáradt a szívünkbe.*[5] Akiket pedig Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai,[6] akiket befogadnak, *hogy helyet foglaljanak Ábrahámmal Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában,*[7] amikor kiűzik onnan onnan a szolgát, aki nem marad örökre a házban,[8] azaz a test szerinti Izraelt, akinek ezt mondták: *Látni fogjátok majd Ábrahámot Izsákot és Jákobot és mind a prófétákat Isten országában, magatokat pedig kiűzve onnét. És jönnek majd napkeletről és napnyugatról, északról és délről és letelepednek Isten*

[1]Vö. Gal 5,17.
[2]Vö. Róm 3,27.
[3]Vö. Gal 5,6.
[4]Vö. Mt 7,7.
[5]Vö. Róm 5,5.
[6]Vö. Róm 8,14.
[7]Vö. Mt 8,11.
[8]Vö. Jn 8,35.

országában. És íme, vannak utolsók, aki elsők lesznek, és vannak elsők, akik utolsók lesznek.[1]

A nemzetek pedig – mondja a Választott edény –, *akik nem törekedtek a megigazulásra, elnyerték a megigazulást; azt a megigazulást, amely a hitből való. Izrael pedig hajszolva a törvényből eredő megigazulást, nem jutott el a törvény teljesítésére. Miért? Mert nem hittel, hanem tettekkel igyekezett teljesíteni, és megbotlottak a botlás kövében.*[2] Így lettek ellenségei annak, aki itt próféciát mond.

Isten parancsait csak azok ízlelhetik, akiket átitat a bölcsesség Lelke

2. [98. v.] Ezután így folytatja: *Ellenségeimnél jobban megízleltetted velem parancsodat, mert örökre szól nekem.* Megvan ugyanis bennük az Isten iránti buzgóság, de tudatlansággal. Nem ismerik ugyanis Isten megigazulását, ezért a sajátjukat akarják érvényesíteni, ezért *nem vetik alá magukat Isten megigazulásának.*[3] Ez az imádkozó pedig, aki ezen ellenségeinél jobban ízleli Isten parancsát, az Apostollal együtt szeretné megtalálni nem a saját, törvényből fakadó igazságát, hanem Krisztus hite által az Istentől való megigazulást.[4] Nem mintha a törvény, amelyet ellenségei olvasnak, nem Istentől való volna, hanem mivel nem értik úgy, ahogyan ő ellenségeinél jobban ízleli, mert hozzátapad a kőhöz, amelyben azok elbotlanak.

A törvény célja ugyanis Krisztus[5] *minden hívő megigazulására*,[6] *hogy ingyen igazuljanak meg az ő kegyelme által;*[7] nem úgy, ahogy ők vélik, hogy a saját erejükkel teszik meg a törvényt, és ezért Isten törvénye szerint ugyan, de a saját megigazulásukat akarják érvényesíteni, hanem, mint az ígéret fia, aki éhezve és szomjazva,[8] kérve, keresve és zörgetve az Atyától koldulja, hogy fogadott fiúként az Egyszülött által nyerje el.[9]

De hogyan ízlelhette volna így Isten parancsát, ha nem az ízleltette vele, akinek ezt mondja: *Ellenségeimnél jobban megízleltetted velem parancsodat*? Ellenségei ugyanis, akik mintegy Hágártól, a szolgaságra születtek,[10] ugyanazért a parancsért mulandó jutalmat vártak, ezért nem lett számukra örökkévaló, mint ennek.

---

[1]Lk 13,28.
[2]Róm 9,30–32.
[3]Vö. Róm 10,2–3.
[4]Vö. Fil 3,9.
[5]Vö. Róm 9,32.
[6]Vö. Róm 10,4.
[7]Vö. Róm 3,24.
[8]Vö. Mt 5,6.
[9]Vö. Mt 7,7.
[10]Vö. Gal 4,24.

A zsoltárt jobban megértették, akik *örökkévalóságot* fordítottak, mint azok, akik azt mondják, hogy *századokon át,* mintha a századok elfogytával a törvénynek már nem lehetne parancsa. Nem is lesz, de kőtáblákra és könyvekbe írottan nem lesz. A szív tábláira írva viszont Isten és a felebarát szeretete megmarad örökre, mert ezen a kettős törvényen függ az egész Törvény és a Próféták,[1] és e parancs megtartásának jutalma maga a Parancsoló lesz, a szeretet jutalma maga a Szeretett, amikor Isten lesz minden mindenben.[2]

Krisztusban van elrejtve a bölcsesség és a tudomány minden kincse

3. [99. v.] De mit jelent, ami következik: *Minden tanítómnál jobban megértettem*? Ki ez, aki minden tanítójánál jobban értett? Ki lehet ez, kérdezem, aki minden próféta fölé is meri emelni magát a megértésben, akik nem csak beszédükkel a kortársaikat, hanem írásaikkal a később élőket is oly nagy tekintéllyel tanították? Salamon akkora bölcsességet kapott ugyan, hogy felülmúlni látszott az össze előtte élőket,[3] de nem kell azt hinnünk, hogy ezt prófétálhatta volna atyjáról, Dávidról, főként azért nem, mert lehetetlen Salamon nevében mondani azt, ami itt következik: *Minden gonosz úttól visszatartottam a lábaimat.*

Ha pedig, ami elfogadhatóbb, ez a prófécia Krisztusról jövendöl – és egyszer a főről beszél jövendölve, aki maga az Üdvözítő, másszor a testéről, ami az Egyház, majd ismét máskor mindkettőről együtt szól azon nagy misztérium miatt, hogy *Ketten egy test lesznek*[4] – akkor fenntartások nélkül elfogadom, hogy ő az, aki minden tanítójánál jobban megértett: *Amikor 12 éves lett, a gyermek Jézus hátramaradt Jeruzsálemben, és három nap múlva találták meg a szülei a templomban, amint ott ült a tanítók között, hallgatta és kérdezte őket. Akik csak hallották csodálkoztak okosságán és feleletein.*[5] És méltán, mert e próféciában annyival előre megmondta: *Minden tanítómnál jobban megértettem.*

De ezeken az embereket értette, nem az Atyaistent, akiről maga a Fiú mondja: *Amint az Atya tanított rá, ezeket mondom el.*[6] Ezt nagyon nehéz lenne az Ige személyére érteni, hacsak valaki nem úgy fogja föl, hogy az Atyától tanítottnak lenni az Ige számára ugyanaz, mint az Atyától nemzettnek lenni. Akiben ugyanis nem különbözik a lét és a tanítottság, hanem ami számára a lét, az a tanítottsága is, akkor akitől a léte való, attól való a tanítottsága is. Embersége szerint, amelyben a szolga alakját öltötte magára,[7] könnyű megérteni, hogy az

[1]Vö. Mt 22,37–40.
[2]Vö. 1Kor 15,28.
[3]Vö. Reg 3,12.
[4]Ef 5,31.
[5]Vö. Lk 2,42.
[6]Jn 8,28.
[7]Vö. Fil 2,7.

Atyától tanulta, amit mondott; szolgai alakjában, és főként gyermekkorában az idősebb emberek mind gondolhatták, hogy tanítják őt, de ő, akit az Atya tanított, minden tanítója fölött állónak tudta magát.

Mert a bizonyságaid az én elmélkedésem – mondja. Ezért minden tanítója fölött állónak tudta magát, mert Isten bizonyságairól elmélkedett, melyet jobban tudott magáról, mint azok: *Ti követeket küldtetek Jánoshoz, és ő tanúságot tett az igazságról, én azonban nem emberektől kapom a tanúságot, hanem ezeket elmondom, hogy ti üdvözüljetek. Égő és világító mécses volt ő, de ti csak egy óráig akartatok ujjongani az ő világosságában; nekem pedig nagyobb tanúságom van, mint János.*[1] Ezekre a tanúságtételekre gondolt, amikor minden tanítója fölött állónak tudta magát.

A tagok bölcsessége a Fő és a Mester bölcsességéből fakad

4. [100. v.] Nem képtelenség, hogy a tanítókon a véneket is értjük, akikről a folytatásban mondja: *A véneknél jobban megértettem.* Úgy látom, azért ez az ismétlés, hogy olvasva eszünkbe jusson életkora az evangéliumból, amikor gyermekként ott ült az idősebbek között, ifjú a vének között és minden tanítója fölött állónak tudta magát.

A fiatalabb és idősebb nevezi egymást kisebbnek és nagyobbnak, attól függetlenül, hogy mindegyikük távol van még az öregkortól. De ha az evangéliumban kifejezetten keressük, hogy kik fölött állónak tudhatta magát, megtaláljuk, amikor az írástudók és a farizeusok mondták neki: *A tanítványaid miért szegik meg a vének hagyományát? Mert nem mosnak kezet, amikor kenyeret esznek.*[2] Szemére vetik a vének hagyományának megszegését. De halljuk csak, mit válaszol nekik ő, aki a véneknél jobban értett mindent: *És ti miért hágjátok át Isten parancsát a hagyományotokért?*[3] Majd hamarosan ezután, hogy ne csak ő, a test feje, hanem a test és tagjai is többet értsenek, mint azok a vének, akik a kézmosási hagyományt a szemükre vetették, maga köré gyűjtötte a sokaságot és mondta nekik: *Halljátok és értsétek meg.*[4] Mintha mondaná: Ti is jobban értsétek meg, mint ezek a vének, hogy ez a prófécia rátok is vonatkozik: *A véneknél jobban megértettem, és* ez nem csak a főre, hanem a testre is, az egész Krisztusra érvényes.

Nem az szennyezi be az embert, ami bemegy a szájába, hanem ami a szájából kijön, az szennyezi be az embert.[5] Ezt azok a vének, akik a kézmosást, mint valami nagy parancsot adtak át egymásnak, nem értették. De a véneknél jobban

[1] Jn 5,33.
[2] Vö. Lk 2,46.
[3] Mt 15,2.
[4] Mt 15,10.
[5] Mt 15,11.

megértő fő tagjai sem értették még, amit mondott. Ezért kevéssel később Péter válaszolva mondta neki: *Magyarázd meg nekünk ezt a példabeszédet*!,[1] mert példázatnak gondolta azt, amit az Úr képek nélkül mondott.

Erre válaszolta nekik: *Még ti is értetlenek vagytok? Nem értitek, hogy minden, ami bemegy a szájba a gyomorba jut és a félreeső helyre kerül; ami pedig kijön a szájból, a szívből származik és ezek beszennyezik az embert?*[2] Hát még ti is értetlenek vagytok, és nem értetek többet, mint ezek a vének?

De most már hallgatva ezt a Mestert, a Főnket, mindegyikünk elmondhatja: *Többet értek a véneknél,* mert a testre is érvényes, amit hozzáfűz: *Mert parancsaidat tanulmányoztam.* A te parancsaidat, nem az emberekét; a te parancsaidat, nem a vénekét, akik a törvény tanítói akartak lenni, de *nem értették sem azt, amiről beszélnek, sem azt, amit állítanak*.[3] Méltán kapták a választ Isten parancsairól – melyeket tanulmányozni kell, hogy a véneknél jobban megértsük őket – azok, akik a saját tekintélyüket az igazság elé helyezték: *És ti miért hágjátok át Isten parancsát, hogy megtartsátok a hagyományaitokat?*[4]

5. [101. v.] Ami ezután következik, úgy tűnik, nem a főre, hanem a testre vonatkozik: *Minden gonosz úttól visszatartottam lábaimat, hogy megtartsam a te igéidet.* A mi Főnket, a test Üdvözítőjét semmiféle testi vágy nem vitte gonosz útra, mintha neki szüksége lett volna rá, hogy a lábait ettől visszafogja, ahogyan mi tesszük, amikor bűnös vágyainkat, amik őbenne nem voltak, megfékezzük, hogy rossz utakra ne vigyenek minket. Isten igéit ugyanis úgy tudjuk megtartani, ha nem követjük a megkívánt rosszakra irányuló bűnös vágyainkat,[5] hanem a test ellen vágyódó lélekkel megfékezzük őket,[6] nehogy gonosz utakon elragadjanak és elsodorjanak minket.

Te, Uram, a bensőmnél közelebb vagy hozzám

6. [102. v.] *Ítéleteidtől nem hajoltam el, mert törvényt adtál nekem.* Megmondta, mennyire félt, hogy minden gonosz úttól visszafogja a lábait. De mit jelent ez: *Ítéleteidtől nem hajoltam el,* ha nem azt, amit másutt mondott: *Féltem a te ítéleteidtől?* Állhatatosan hittem nekik, mert te törvényt adtál nekem. Te benső dolgaimnál közelebb vagy hozzám, te a szívem bensőjébe írtad a törvényedet a lelkeddel, mint ujjaddal, hogy ne szolgaként, szeretet nélkül féljem, hanem tiszta félelemmel fiúként szeressem, és tiszta szeretettel féljem a törvényedet.

---

[1]Mt 15,15.
[2]Mt 15,15.
[3]Vö. 1Tim 1,7.
[4]Mt 15,3.
[5]Vö. Préd 18,30.
[6]Vö. Gal 5,17.

7. [103. v.] És ezért lásd, mi következik: *Míly édesek torkomnak a te igéid!,* vagy a görögben kifejezőbben: *a te beszédeid édesebbek számnak a méznél és a lépes méznél.* Ez az a kegyes jóság, amit az Úr megad, hogy földünk megteremje gyümölcsét,[1] hogy a jót jól, azaz nem a testi baj félelméből, hanem a lelki jó élvezetével tegyük. Néhány kódexben a *lépes méz* nincs ott, de több kódexben olvasható. A mézhez hasonló a bölcsesség nyílt tanítása; a lépes mézhez pedig az a tanítás hasonlít, amelyet a szentségek/misztériumok rejtekéből – mint a lép sejtjeiből kirágott mézet – a magyarázó szája présel ki; de nem a test, hanem a szív szájának édes.

A bölcsesség édességét azok kapják meg, akik engedelmeskednek Istennek

8. [104. v.] Mit jelent, amit mond: *Parancsaid felől megértettem?* Mert más a *Megértettem a parancsaidat*, és a más a *Parancsaid felől megértettem.* Nem tudom, mi mást jelenthet az, hogy *Isten parancsai felől megértettem,* mint ahogy gondolom, hogy megtéve Isten parancsait jutott el azoknak a dolgoknak a megértésére, amelyet tudni kívánt. Ezért van megírva: *Bölcsességet óhajtottál: tartsd meg a parancsokat és az Úr meg fogja adni neked,*[2] nehogy valaki történő, mielőtt engedelmesen alázatossá válna, el akarjon jutni a bölcsesség magasságaiba, ahova el nem juthat bizonyos sorrend megtartása nélkül. Hallja hát: *Magadnál fentebb lévőket ne keress és a téged felülmúlókat ne kutasd. Hanem amiket az Úr parancsolt neked, azokról gondolkozzál mindig.*[3] Így jut el az ember a parancsok iránti engedelmességgel a rejtett dolgok bölcsességéhez. Mivel ezt mondta: *Amiket az Úr parancsolt neked, azokról gondolkozzál,* hozzáteszi: *mindig,* mert meg kell őrizni az engedelmességet, hogy megkaphassa a bölcsességet, és a bölcsesség elnyerése után sem szabad elhagyni az engedelmességet.

Így tehát Krisztus lelki tagjainak hangja: *Parancsaid felől megértettem.* Helyesen mondja ezt Krisztus teste azokban, akiknek a parancsok megtartásáért megadatik a bölcsesség bőségesebb tanítása: *Ezért* – mondja – *gyűlöltem a gonoszság minden útját.* Az igazság szerelmének ugyanis gyűlölnie kell minden gonoszságot; ez a szerelem annál nagyobb, minél inkább hevíti a bölcsesség édessége, amelyet az kap meg, aki engedelmeskedik Istennek és az ő parancsai szempontja szerint ért meg.

[1]Zsolt 84,13.
[2]Sir 1,33.
[3]Sir 3,22.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HUSZONHARMADIK HOMÍLIA

105NÚN *Mécses a lábaimnak a te igéd,*
és fény az ösvényeimnek.
106*Megesküdtem és elhatároztam,*
hogy megtartom igazságosságod ítéleteit.
107*Megaláztattam nagyon, Uram,*
Uram, eleveníts engem a te igéd szerint.
108*A szám önkéntes adományait tedd kedvessé, Uram,*
és ítéleteidre taníts engem.
109*A lelkem a kezedben van mindig,*
És a te törvényedről nem feledkeztem meg.
110*A bűnösök tőrt állítottak elém,*
és a parancsaidtól nem tévelyedtem el.
111*Örökségül kaptam bizonyságaidat örökre,*
Mert szívemnek ujjongást okoznak.
112*A szívemet arra hajlítottam,*
hogy megtegyem jótéteményeidet örökre a megfizetés miatt.

A teremtményt az örök Igazságban való részesedés világosítja meg

1. [105. v.] Az Úrtól kapott erővel a zsoltárnak most azt a részét kezdjük elemezni és magyarázni, amelynek első sora így hangzik: *Mécses a lábaimnak a te igéd, és fény az ösvényeimnek.* A *mécses* megismétlése a *fény*, és a *lábaimnak* megfelelője az *ösvényeimnek*.

De mit jelent *a te igéd*? – Vajon azt, aki Isten volt Istennél kezdetben, tudniillik az az Ige, aki által mindenek teremtettek?[1] Nem. Mert az az Ige világosság, de nem mécses. A mécses ugyanis nem Teremtő, hanem teremtmény, melyet a változhatatlan fény gyújt meg. János volt ez, akiről az Ige Isten mondja: *Égő és világító mécses volt ő.*[2] De a mécses is világosság, ám az Igéhez mérten, akiről ezt mondja: *Isten volt az Ige*,[3] nem ő volt a világosság, hanem elküldetett, hogy tanúságot tegyen a világosságról. Az igazi világosság eljött, nem azért, hogy mint ember megvilágosodjék, hanem hogy megvilágosítson minden embert.

[1]Vö. Jn 1,1.
[2]Jn 5,35.
[3]Jn 1,8.

Ha nem volna világosság a mécses is, nem mondta volna apostolainak: *Ti vagytok a világ világossága*.[1] De hogy ennek hallatára ne gondolják, hogy ugyanazok, mint aki ezt mondta nekik – hiszen egy másik helyen önmagáról mondta: *Én vagyok a világ világossága*[2] –, ezt mondta róluk: *A hegyre épített várost nem lehet elrejteni, és ha mécsest gyújtanak, nem véka alá teszik, hanem lámpatartóra, hogy világítson mindenkinek, akik a házban vannak; így világoskodjék a ti világosságtok az emberek előtt,*[3] hogy megtudják: a változhatatlan világosság gyújtotta meg őket mécsesként.

Semmiféle teremtmény, még ha eszes és értelmes is, nem világít magától, hanem az örök igazságban való részesedéstől gyullad meg; és ha néha nappalnak hívják, nem az Úr napja, hanem az Úr által alkotott nap, ezért hallja: *Járuljatok Hozzá és megvilágosultok.*[4] E részesedés miatt, amennyiben maga a Közvetítő is ember, a Jelenések könyvében mécsesnek nevezik.[5] De ez a felfogás páratlan: mert a szentek közül isteni módon senki nem mondhatta magáról, és nem is állítható senkiről, hogy *az Ige testté lett,*[6] csak Isten és a emberek egyetlen Közvetítőjéről.[7]

Ha tehát az egyszülött Igéről az állítjuk, hogy egyenlő világosság az őt Nemzővel, világosságnak mondható az Igétől megvilágosított ember is, akit egyébként mécsesnek mondunk, mint Jánost, mint az Apostolokat. De egyikük sem Ige, és az Ige, aki megvilágosítja őket, nem mécses; akkor hát mi az az ige, ami úgy világosság, hogy mécses is (mert ezt mondja a zsoltár: *Mécses a lábaimnak a te igéd, és fény az ösvényeimnek*), ha nem az, amely elhangzott a próféták felé, vagy amelyet az Apostolok hirdettek? Ez az ige nem Krisztus, hanem Krisztus igéje, amelyről írva áll: *A hit hallásból van, a hallás pedig Krisztus igéje által.*[8] A prófétai szót is mécseshez hasonlítva mondta Péter apostol: *Még erősebb prófétai beszéd is van nálunk, és jól teszitek, ha figyeltek rá, mint sötét helyen világító mécsesre.*[9]

Amit tehát itt mond ez az imádkozó: *Mécses a lábaimnak a te igéd és fény az ösvényeimnek,* az az ige, amit a teljes Szentírás tartalmaz.

2. [106. v.] *Megesküdtem és elhatároztam, hogy megtartom igazságosságod ítéleteit,* mint aki annak a mécsesnek fényénél helyesen jár és egyenesek az

[1]Mt 5,14.
[2]Jn 8,12.
[3]Mt 5,14.
[4]Zsolt 33,6.
[5]Vö. Jel 21,23.
[6]Jn 1,14.
[7]Vö. 1Tim 2,5.
[8]Róm 10,17.
[9]2Pét 1,19.

ösvényei. A későbbi szó magyarázza az előtte elhangzottat. Mert ha kérdeznénk, mi az, hogy *Megesküdtem,* hozzáfűzi: *és elhatároztam.* Ezzel ugyanis eskünek nevezi azt, amit határozottan eltökélt, mert elméjének olyan szilárdnak kell lennie Isten igazságosságos ítéleteinek megőrzésében, hogy teljesen megfeleljen az elhatározott eskünek.

Isten igazságos ítéleteit hittel tartjuk meg

3. [107. v.] Azonban Isten igazságos ítéleteit hittel tartjuk meg, mivel hisszük, hogy Istennél mint igazságos bírónál sem a jótett nem marad jutalom nélkül, sem a bűn nem marad büntetlen, de ezért a hitért Krisztus teste sok és súlyos szenvedést viselt, ezért mondja: *Megaláztattam nagyon.* Nem azt mondja: *Megaláztam magam,* hogy a parancsolt alázatot kellene itt értenünk, hanem ezt mondja: *Megaláztattam nagyon,* tudniillik igen nagy üldözést szenvedett amiatt, hogy megesküdött és elhatározta, hogy megtartja Isten igazságosságának ítéleteit.

S hogy ebben a nagy megaláztatásban meg ne fogyatkozzék a hite, hozzáteszi: *Uram, eleveníts engem a te igéd szerint*, azaz ígéreted szerint. Mert Isten ígéreteket hordozó igéje is mécses a lábaknak és világosság az ösvénynek. Így imádkozott korábban is, hogy Isten elevenítse őt, amikor az üldözés megaláztatásában ezt mondta: *Majdnem elpusztítottak a földön, én azonban nem hagytam el parancsaidat; irgalmasságod szerint eleveníts engem, és meg fogom őrizni bizonyságaidat*, azaz szád mártíriumait.[1] Ami azt jelenti, hogy ha Ő maga maga nem eleveníti a türelem ajándékával – ami miatt mondta: *Türelmetekben fogjátok birtokolni a lelketeket,*[2] *és* amelyről a zsoltáros mondja: *Mert tőle való a türelmem*[3] – nem a testet ölték volna meg az üldözésben, hanem a lelket, mert nem őrizte volna meg Isten bizonyságait és igazságosságának ítéleteit.

4. [108. v.] *A szám önkéntes adományait tedd kedvessé, Uram*, azaz legyenek kedvesek előtted, ne utasítsd el, hanem hagyd jóvá. A száj önkéntes adományai a dicséretnek a szeretet vallomástételével és nem kényszerítő félelemmel felajánlott áldozata, ezért mondja: *Szívesen áldozok neked*.[4]

De ki az, aki hozzáteszi: *És ítéleteidre taníts engem?* Nemde ő maga mondta a korábbi versekben: *Ítéleteidtől nem hajoltam el*? Hogyan történhetett ez, ha nem ismerte az ítéleteket? Ha pedig ismerte, hogy mondhatja itt: *És ítéleteidre taníts engem?* Vagy itt is ugyanaz a fordulat ismétlődik, mint fentebb, ahol azt mondta

[1]Zsolt 108.
[2]Lk 21,19.
[3]Zsolt 61,6.
[4]Zsolt 53,8.

Jót tettél a szolgáddal, és később: *Taníts a jóra*? – amit ott úgy magyaráztunk, hogy a haladó lélek szavai ezek, aki a már kapott jótetemények folytatását kéri.

Az igazak lelke Isten kezében van

5. [109. v.] *A lelkem a kezedben van mindig.* Egyes kódexekben az áll, hogy a *kezemben van*, de a többségben *kezedben van*, és ez a helyes. *Az igazak lelke ugyanis Isten kezében van,*[1] *kinek kezében vagyunk mi magunk is és a beszédünk is.*[2]

És mondja: *És a te törvényedről nem feledkeztem meg,* mintha Isten keze, melyben ott van a lélek, segítené emlékezetét, hogy meg ne feledkezzen az ő törvényeiről.

Nem tudom, hogyan lehet azt érteni, hogy *a lelkem a kezemben van.* Ugyanis ezek egy igaz és nem gonosz ember szavai, az Atyához visszatérő és nem az Atyától eltávolodó emberé. Mert azt a fiatalabb fiút lehet úgy tekinteni, hogy a kezébe akarta venni a lelkét, amikor azt mondta atyjának: *Add ide nekem a vagyonból engem illető részt,*[3] de ezért halt meg, azaz veszett el.

Vagy talán azért mondja, hogy *a lelkem a kezemben van,* hogy elevenítését kérve felajánlja Istennek? Ezért mondja másutt: *Hozzád emeltem a lelkemet.*[4] Ez az imádkozó is ezt mondta előbb: *eleveníts engem*![5]

6. [110. v.] *A bűnösök tőrt állítottak elém, és a parancsaidtól nem tévelyedtem el.* Honnan ez, ha nem onnan, hogy a lelke Isten kezében van; vagy a saját kezében, hogy elevenítésért felajánlja Istennek?

Isten kezének nagy műve a mártírok állhatatossága

7. [111. v.] *Örökségül kaptam bizonyságaidat örökre.* Egyesek egy szóval akarják visszaadni azt, amit a görög egy szóval ki tud fejezni, és azt fordítják: *haereditavi*, ‘*megörököltem’.* Amit lehet mondani ugyan latinul, de ez a szó inkább az örökhagyó tettét jelenti, mint az örökösét, és valamit olyat jelentene, mint a *ditavi,* ‘gazdagítani’.

Tehát helyesebb több szóval visszaadni a teljes jelentést, akár úgy, hogy *örökségként birtokba vettem*, akár úgy, hogy *örökségbe kaptam*.

Ha pedig kérdezzük, hogy mit kapott örökségül, mondja: *A te bizonyságaidat.* Mi mást jelent ez, mint hogy Isten tanúja legyen és tanúságot tegyen róla, azaz,

[1]Vö. Bölcs 3,1.
[2]Vö. Bölcs 7,16.
[3]Lk 15,12.
[4]Zsolt 24,l.
[5]Zsolt 118,107.

hogy Isten mártírja legyen, és megtanulja az ő mártíriumait, ahogyan a mártírok mondják, hogy az Atyától kapja, akinek örököse? Ugyanis sokan akarták, és nem tudták; de csak azok voltak rá képesek, akik akarták, mivel nem tudták volna megtenni, ha meg akarták volna tagadni Isten bizonyságait. De az ő akaratukat is az Úr készítette elő.[1]

Ezért tanúskodik ez arról, hogy örökségül kapta mindezt, mégpedig örökre, mert nem a hiábavalóságokat kereső emberek mulandó dicsősége, hanem a kis ideig szenvedők és vég nélkül uralkodók örök dicsősége van bennük. Ezért a folytatás: *Mert szívemnek ujjongást okoznak* azok, amik gyötrelem a testnek, de ujjongás a szívnek.

8. [112. v.] Ezután hozzáfűzi: *A szívemet arra hajlítottam, hogy megtegyem jótéteményeidet örökre a megfizetés miatt.* Aki ezt mondja: *A szívemet arra hajlítottam,* korábban már mondta: *Hajlítsd szívemet bizonyságaidra,* [2] hogy megértsük, ez egyszerre isteni ajándék és saját akaratának műve.

De vajon örökre cselekedni fogjuk-e Isten jótéteményeit? Azok a jótettek, amelyeket a felebarátaink szükségletei körül végzünk, örökkévalók nem lehetnek, hiszen a szükségletek nem örökkévalók. Továbbá, ha nem szeretettel tesszük őket, egyik sem jótétemény; ha pedig szeretettel tesszük, maga a szeretet örökkévaló, és örök jutalom készül számára. E megfizetés miatt mondja, hogy szívét Isten jótéteményeinek megtételére hajlította, hogy örökké szeretve örökké birtokolhassa azt, amit szeret.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HUSZONNEGYEDIK HOMÍLIA

113SZÁMEK *A gonoszokat gyűlöltem,*
és a te törvényedet szerettem.
114*Segítőm vagy és magadra vállalsz,*
felette reméltem a te igédben.
115*Kerüljetek el rosszindulatúak,*
és tanulmányozni fogom az én Istenem parancsait.
116*Fogadj el engem beszéded szerint, és élni fogok*

[1]Vö. Péld 8,35.
[2]Zsolt 118,36.

és ne szégyeníts meg engem várakozásommal.
117*Segíts meg és üdvözülni fogok,*
és elmélkedni fogok jótéteményeidről mindig.
118*Megvetettél mindenkit,*
akik eltávolodtak a te jótéteményeidtől,
mert gonosz az ő gondolkodásuk.
119*Törvényszegőnek gondoltam a föld összes bűnöseit,*
ezért szerettem bizonyságaidat mindig.
120*Szegezd át félelmed szegeivel a testemet,*
mert féltem ítéleteidtől.

1. [113. v.] A zsoltárhely, melyet, ha Isten akarja, magyarázni fogunk, így kezdődik: *A gonoszokat gyűlöltem és a te törvényedet szerettem.*

Nem azt mondja: *A gonoszokat gyűlöltem és az igazakat szerettem,* vagy: *A gonoszságot gyűlöltem és a te törvényedet szerettem,* hanem amikor azt mondta: *A gonoszokat gyűlöltem,* megmagyarázza, miért, hozzátéve: *és a te törvényedet szerettem,* hogy bizonyítsa, a gonosz emberekben nem a természetet gyűlölte, amitől emberek, hanem a gonoszságot, amellyel ellenségei a törvénynek, melyet ő szeret.

2. [114. v.] Ezután következik: *Segítőm vagy és magadra vállalsz:* segítesz, hogy tehessem a jót, magadra vállalsz, hogy elkerüljem a rosszat. Amit hozzáfűz: *Felette reméltem a te igédben,* azt az ígéret fiaként mondja.

Az undorról, amit a püspökre rázúduló tolongó sokaság vált ki

3. [115. v.] De mit akar jelenteni a következő sor: *Kerüljetek el rosszindulatúak, és tanulmányozni fogom az én Istenem parancsait?* Mert nem azt mondja: meg fogom tenni, hanem: *tanulmányozni fogom.*

Mivel tehát pontosan és alaposan ismerte őket, azt kívánja, hogy a rosszindulatúak kerüljék el, és még el is kergeti őket magától.

A rosszindulatúak ugyanis a parancsok megtételére sürgetnek, a tanulmányozásuktól azonban elvonnak, nem csak akkor, amikor üldöznek, vagy vitatkozni akarnak velünk, hanem akkor is, amikor hódolnak vagy megtisztelnek, de azt akarják, hogy vétkes vagy üzleti ügyeikkel foglalkozzunk, és azzal nyaggatnak, hogy rájuk fordítsuk az időt; vagy szorongatják a gyengéket és arra kényszerítik őket, hogy elénk hozzák ügyüket, akiknek nem merjük mondani: Mondd, ember, *ki tett engem bíróvá vagy elosztóvá köztetek*?[1]

[1]Lk 12,14.

Az ilyen ügyek intézésére állított az Apostol egyházi bírákat és megtiltotta, hogy a fórumon perlekedjenek a keresztények.[1]

Nem az idegen jószágot elrablóknak, hanem a sajátjukat kapzsin követelőknek mondjuk: *Óvakodjatok minden kapzsiságtól,* szemük elé állítva azt az embert, akinek ezt mondták: *Te ostoba, még ezen az éjszakán elveszik az életedet, amit készítettél, kié lesz?*[2] Mert ha mondjuk, sem húzódnak vissza és nem kerülnek el, hanem zörgetnek sürgetnek, kérelmeznek, tolonganak, erőszakoskodnak, hogy inkább velük és szeretett ügyükkel foglalkozzunk, mint hogy Isten szeretett parancsait tanulmányoznánk.

Ó, a tolongó sokaság iránt mekkora undorral és az isteni beszédek utáni mekkora vággyal mondja: *Kerüljetek el rosszindulatúak, és tanulmányozni fogom az én Istenem parancsait!*

Nem ismerik ezt az engedelmes hívők, akik nagyritkán fölkeresnek világi ügyeikkel és mindjárt belenyugszanak ítéletünkbe, és nem vitatkozva fárasztanak, hanem készségesen engedelmeskedve inkább megvigasztalnak.

Kétségtelenül azok miatt, akik egymás között is makacsul járnak el, és amikor elnyomják a jókat, megvetik ítéletünket és elpocsékolják a mi isteni dolgokra fordítandó időnket; tehát ezek miatt kétségtelenül mi is felkiálthatunk Krisztus testének e hangjával: *Kerüljetek el rosszindulatúak, és tanulmányozni fogom az én Istenem parancsait!*

4. [116. v.] Ezután, mintegy elhessegetve szíve szeme elől a rázúduló legyeket, visszatér Ahhoz, akinek mondta: *Segítőm vagy és magadra vállalsz: felette reméltem a te igédben,*[3] folytatva az imádságot mondja: *Fogadj el engem beszéded szerint és élni fogok és ne szégyeníts meg engem várakozásommal.*

Aki már mondta: *Magadra vállalsz,* azt kéri, hogy egyre inkább fogadják el és vezessék el oda, amiért oly sok zaklatást viselt el, bízván abban, hogy ott inkább élni fog mint ezekben az álmodott emberi dolgokban. A jövőről ugyanis úgy beszél: *és élni fogok,* mintha ebben a halandó testben nem is élne. *A test ugyanis halott a bűn miatt; és várva testünk megváltását a reményre már meg vagyunk váltva, és remélve azt, amit nem látunk, várjunk csak türelmesen.*[4] De a remény nem szégyenít meg, ha Isten szeretete kiáradt a szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott.[5] Az Atyához kiált, hogy bőségesebben nyerje el: *Ne szégyeníts meg engem várakozásommal.*

---

[1]Vö. 1Kor 6,l.
[2]Lk 12,20.
[3]Zsolt 118,114.
[4]Vö. Róm 8,10. 23.
[5]Vö. Róm 5,5.

5. [117. v.] És mintha a csendben válaszolnának neki: Nem akarsz megszégyenülni várakozásodban? Akkor ne hagyd abba a jótéteményeimről való elmélkedést; ő pedig tudva, hogy ezt az elmélkedést többnyire a lélek gyöngeségei akadályozzák, mondja: *Segíts meg és üdvözülni fogok, és elmélkedni fogok jótéteményeidről mindig.*

Mindenki a gondolkodásában ártatlan vagy vétkes

6. [118. v.] *Megvetettél mindenkit,* vagy ahogy a görög pontosabban mondja: *Semmivé tettél mindenkit, akik eltávolodtak a te jótéteményeidtől, mert gonosz az ő gondolkodásuk.*

Ezért kiáltott fel: *Segíts meg és üdvözülni fogok, és elmélkedni fogok jótéteményeidről mindig, mert semmivé tettél mindenkit, akik eltávolodtak a te jótéteményeidtől, mert gonosz az ő gondolkodásuk.*

De miért távolodtak el? – Mert *gonosz az ő gondolkodásuk.* A gondolkodásban közeledünk és abban távolodunk el. Minden cselekedet, akár rossz, akár jó, a gondolkodásból ered: mindenki a gondolkodásában ártatlan vagy vétkes. Ezért van megírva: *A szent gondolkodás megőriz téged*;[1] és másutt ezt olvassuk: *Számonkérés lesz a gonosz gondolatában,*[2] az Apostol pedig ezt mondja: *gondolata hol vádolja, hol fölmenti.*[3]

Hol lehet boldog az, aki gondolkodásában nyomorult? Vagy hogyan ne volna nyomorult, akit semmivé tettek? Mert nagy terméketlenség a gonoszság. Méltán mondja: *Megszégyenülnek a hiábavalóságokat művelő gonoszok*,[4] azaz eredménytelenül cselekszenek, mert semmivé teszik őket.

7. [119. v.] A zsoltárban ez következik: *Törvényszegőnek minősítettem,* vagy *gondoltam,* vagy *véltem a föld összes bűnöseit.*

A görög *elogiszamén* kifejezést fordítóink sokféleképpen fordítják, de mély jelentésű ez a mondat, és ha az Úr segít, egy másik, részletesebb elemzéssel kell belehatolnunk. Mert amit hozzáfűz: *Ezért szerettem bizonyságaidat mindig,* sokkal mélyebb jelentésűvé teszi.

Az Apostol ugyanis ezt mondja: *A törvény haragot ébreszt, és* ennek okát ebben adja meg: *Ahol ugyanis nincs törvény, ott törvényszegő sincs*,[5] és ezzel megmutatja, hogy nem mindenki törvényszegő. Nem mindenkinek van ugyanis

[1]Péld 2,11.
[2]Bölcs 1,9.
[3]Róm 2,15.
[4]Zsolt 24,4.
[5]Róm 4,15.

törvénye. Másutt még világosabban mondja, hogy nem mindenkinek van törvénye: *Akik törvény nélkül vétkeztek, törvény nélkül vesznek el.*[1]

Mit akar tehát jelenteni ez a sor: *Törvényszegőnek minősítettem a föld összes bűnöseit?*

De legyen most elég a kérdés feltétele, melyet, ha Isten megadja, egy másik beszédben fogunk magyarázni, nehogy ez a hosszúra nyúlt beszéd arra kényszerítsen, hogy rövidebben magyarázzuk, mintsem jól meg lehetne érteni.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HUSZONÖTÖDIK HOMÍLIA

A bűnről és a törvényszegésről

1. [119. v.] Azt kérdezzük, ha Isten segítségével választ kaphatunk rá, hogy hogyan értendő, amit ez a nagy zsoltár mond: *A törvényszegőket*, vagy inkább *a törvény megszegőit*, – mert a görög *parabainontasz-t* mond és nem *parabatasz-t* – tehát azt kérdezzük, hogyan értendő: *A törvény megszegőinek minősítettem mind a föld bűnöseit,* mert az Apostol ezt mondja*: Ahol ugyanis nincs törvény, ott nincs törvényszegés.*[2]

Ezt akkor mondja, amikor különbséget tesz a Törvény és az ígéret között: *Az az ígéret ugyanis, hogy Ábrahám és utódai öröklik a világot, nem a törvénnyel, hanem a hitbeli megigazulással kapcsolatban hangzott el. Mert ha a törvény alá rendeltek az örökösök, akkor a hit hiábavaló, az ígéret pedig érdektelen. A törvény ugyanis büntetésre szolgáltat alkalmat. Ahol nincs törvény, törvényszegés sincs. Tehát azért hitből, hogy ugyanakkor kegyelemből is legyen. Így lesz az ígéret minden utód számára* biztos, *nemcsak azok számára, akik alá vannak vetve a törvénynek, hanem azok számára is, akik Ábrahám hitéből valók. Ő mindnyájunknak atyja.*[3]

Miért mondja ezt az Apostol, ha nem azért, hogy megmutassa: kegyelem nélkül a törvény nemcsak nem veszi el, hanem még növeli is a bűnt?

Ezért mondja ezt is: *Közben belépett a törvény, hogy eláradjon a bűn*.[4] Mivel azonban mindent kegyelemből bocsátanak meg, nem csak azokat, amiket

[1]Róm 2,12.
[2]Róm 4,15.
[3]Róm 4,13–16.
[4]Róm 5,20.

törvény nélkül, hanem azokat is, amelyeket a törvényben követtek el, ezért teszi hozzá: *Ahol pedig eláradt a bűn, ott túláradt a kegyelem.*[1]

Így tehát az Apostol nem minősít minden bűnöst törvényszegőnek, hanem csak azokat, akik áthágták a törvényt. *Mert ahol nincs törvény* – mondja – *nincs törvényszegés sem.*

Így azonban az Apostol szerint minden törvényszegő bűnös, mert a törvényben vétkezik, de nem minden bűnös törvényszegő, mert egyesek törvény nélkül vétkeznek; *Ahol pedig nincs törvény, nincs törvényszegés sem.*[2]

Egyébként ha senki nem vétkezett volna törvény nélkül, nem mondaná ugyanez az Apostol: *Akik törvény nélkül vétkeztek, törvény nélkül fognak elveszni.*[3]

Ezen zsoltár szerint azonban, ha a föld összes bűnösei törvényszegők, nincs bűn törvényszegés nélkül; törvényszegés pedig nincs törvény nélkül; nincs tehát bűn, csak a törvényben.

Aki tehát ezt mondja: *A törvény megszegőinek minősítettem mind a föld bűnöseit,* azt akarja állítani, hogy bűnösök csak azok, akik megszegték a törvényt, és ezzel ellenkezik azzal, aki ezt mondta: *Akik törvény nélkül vétkeztek, törvény nélkül fognak elveszni*. Eszerint ugyanis vannak bűnösök, akik nem törvényszegők ugyan, mert törvény nélkül vétkeztek: *Ahol pedig nincs törvény, nincs törvényszegés sem;* őszerinte pedig nincs bűnös törvényszegés nélkül, mert törvényszegőnek minősítette a föld összes bűnösét. Szerinte tehát nincs senki, aki törvény nélkül vétett, hiszen ahol nincs törvény, ott nincs törvényszegés sem.

Vagy erre azt mondanánk: igaz ugyan, hogy ott nincs törvényszegés, ahol nincs törvény, de az nem igaz, hogy egyesek törvény nélkül vétkeztek; vagy: igaz ugyan, hogy egyesek törvény nélkül vétkeztek, de az nem igaz, hogy ahol nincs törvény, ott lehetetlen a törvényszegés.

Az Apostol azonban mindkettőt állítja: tehát mindkettő igaz, mert mindkettőt az Igazság mondta az Apostol által.

Hogyan lehet tehát igaz, amit ebben a zsoltárban kétségtelenül ugyanaz az Igazság mondott: *A törvény megszegőinek minősítettem mind a föld bűnöseit?*

Válaszul kapjuk:
Kik tehát azok, akik az Apostol szerint törvény nélkül vétkeztek? Közülük ugyanis senkit nem kell törvényszegőnek minősíteni, hiszen ugyanezen Apostol szerint nincs törvényszegés ott, ahol nincs törvény.

---

[1]Róm 5,20.
[2]Róm 5,20.
[3]Róm 2,12.

Az Apostol kimutatja, hogy a zsidók is, a görögök is bűnösök

2. Amikor az Apostol azt mondja: *Akik törvény nélkül vétkeztek, törvény nélkül fognak elveszni,* arról a törvényről beszél, amelyet Isten a szolgája, Mózes által adott a népének, Izraelnek. Ezt a szövegkörnyezet mutatja.

A zsidókról és a pogányokról értekezett ugyanis, azaz a pogányokról, akik nem a körülmetéltséghez, hanem a körülmetéletlenséghez tartoztak. Ezért mondja, hogy törvény nélküliek, mert nem kapták meg azt a törvényt, amelynek megkapásával a zsidók dicsekedtek. Ezért mondja nekik: *Ha pedig te zsidónak mondod magad, a törvényre támaszkodol és Istennel dicsekszel.*[1]

Figyelembe kell vennünk, honnan jutott a megállapításra, hogy ezt mondja: *Akik törvény nélkül vétkeztek, törvény nélkül fognak elveszni.*

Előtte ezt mondja: *Harag és méltatlankodás, megtorlás és szorongatás vár minden rosszat tevő ember lelkére, elsősorban a zsidóra, azután a görögre. És dicsőség, tisztelet és békesség vár mindenkire, aki jót tesz, elsősorban a zsidóra, azután a görögre. Istennél ugyanis nincs személyválogatás.*

Ennek a folytatása a mi kérdésünk: *Akik törvény nélkül vétkeztek, törvény nélkül fognak elveszni. akik pedig a törvényben vétkeztek, a törvény által ítéltetnek meg.*[2]

Ezeken tehát a zsidókat, amazokon a görögöket értette, mert róluk értekezett; és kimutatta, hogy mindketten bűnösök, hogy mindketten vallják meg: szükségük van a kegyelemre.

Ezért mondja: *Nincs különbség, mert mindnyájan vétkeztek, és nélkülözik Isten dicsőségét. Megigazulásukat azonban ingyen kapják Isten kegyelmének erejéből, Jézus Krisztus megváltása árán.*[3]

Így tehát ki másokat mond bűnösöknek ha nem a zsidókat és a görögöket, akikről mondta: *Nincs különbség?* Kevéssel előbb ezekről mondta: *Az imént bizonyítottuk, hogy a zsidók és a pogányok mind alá vannak vetve a bűnnek.*[4] Ezért mindazok, akik törvény nélkül vétkeztek, tudniillik azon törvény nélkül, amellyel a zsidók dicsekszenek, a törvény nélkül fognak elveszni; és mind, akik a törvényben vétkeztek, azaz a zsidók, a törvény által ítéltetnek meg. És ettől még elveszhetnek, ha nem hisznek abban, aki azért jött, hogy megkeresse, ami elveszett.[5]

---

[1]Róm 2,17.
[2]Róm 2,8–12.
[3]Róm 3,22.
[4]Róm 3,9.
[5]Vö. Lk 19,10.

Kizárja egyes katolikus magyarázók véleményét

3. Néhányan, még katolikus magyarázók közül is, kevéssé figyelve, az Apostol e szavaiban mást értettek, mint a valós tényállás, amikor azt mondják, hogy akik a törvény nélkül vétkeztek, elvesznek, azokat pedig, akik a törvényben vétkeztek csak megítélik, de nem vesznek el, és úgy vélik, ideig tartó büntetés tisztítja meg őket, mint azt, akiről írva van: *Ő maga megmenekül, de csak mintegy tűz által.*[1] Ezt azonban helyesen az alapra értjük, amelyről az Apostol beszélt, hogy ezt mondja.

Előbb ugyanis ezt mondta: *Mint bölcs építőmester leraktam az alapot, más az, aki épít rá; de ügyeljen rá mindenki, hogyan épít rá. Azon az alapon kívül ugyanis, ami letétetett, ami Krisztus Jézus, más alapot senki más nem rakhat le*,[2] és a folytatás egészen addig, ahol arról szól, aki tűz által menekül meg, aki erre az alapra nem aranyból, ezüstből, drágakövekből, hanem fából szénából és szalmából épített; de nem utasította el az alapot, hogy meg ne kapja és a megkapottat nem hagyta el; és ezt az alapot fontosabbnak tartotta minden testi vágyánál, melyek foglyul ejthették vagy eltemethették volna, amikor egy olyan ponthoz ért, hogy vagy ezeket hagyja el, vagy Krisztust, és ha nem Krisztust részesíti előnyben, akkor nem ő az alapja. Egy épület minden további részét megelőzi ugyanis az alap.

S úgy gondolom, hogy akik azt vélik, hogy nem vesznek el azok, akiket *a törvény által ítélnek meg,*[3] csak azért nem vesznek el, mert az alapjuk Krisztus.

Tehát kevéssé veszik figyelembe, amit bizonyítottunk, amit az Írás maga is kiáltva mond, hogy a zsidókra vonatkozik, amit az Apostol állít, hogy Krisztus, az alap nélkül élnek. De ki az a keresztény, aki állítaná, hogy a zsidó nem vész el, ha nem hisz Krisztusban, hanem csak megítéltetik, amikor maga Krisztus tanúskodik arról, hogy ehhez nemzethez és a belőle elveszett juhokhoz küldetett,[4] és hogy az ítélet napján elviselhetőbb sorsa lesz a Szodoma belieknek, akik a törvény nélkül vesztek el,[5] mint a júdeai városoknak, amelyek nem hittek benne, aki oly nagy erővel csodákat művelt?[6]

A természetes törvényről és a pozitív isteni törvényről

4. Ha tehát az Apostol a törvény alapján – amelyet Isten Mózes által Izrael népének megadott, a többi nemzeteknek pedig nem adott meg – a többi nemzetet törvény nélkülinek mondja, mit értsünk azon, amit ez a zsoltár mond: *A törvény*

[1] 1Kor 3,15.
[2] 1Kor 3,10–11.
[3] Róm 2,12.
[4] Vö. Mt 15,24.
[5] Vö. Mt 10,15.
[6] Vö. Mt 11,23–24.

megszegőinek véltem mind a föld bűnöseit, hacsak nem valami olyan törvényre gondolunk, amely nem Mózes által adatott, mely szerint a többi nemzethez tartozó bűnösök törvényszegők? *Mert ahol nincs törvény, ott nincs törvényszegés sem.*[1]

Mi lehet ez a törvény, ha nem az, amelyről ugyanez az Apostol mondja: *A pogányok, akiknek nincsen törvénye, természetük szavára teszik a törvényben foglaltakat; törvény híján saját maguknak a törvénye.*[2] Aszerint tehát, hogy *Nincsen törvényük, törvény nélkül vétkeztek és törvény nélkül vesznek el*; aszerint pedig, hogy ezt mondja: *saját maguknak a törvénye,* méltán minősítjük törvényszegőknek a föld összes bűnöseit.

Ugyanis csak akkor követ el valaki igazságtalanságot, ha olyat tesz, amit magának nem kíván; és ezzel szegi meg a természetes törvényt, amit ismernie kell, ha olyat tesz, amit nem akar elszenvedni.

De vajon ez a természetes törvény nem volt meg Izrael népében? – De bizony megvolt, hiszen ők is emberek voltak, és csak akkor lehettek volna természetes törvény nélküliek, ha az emberi nemen kívüliek lehettek volna.

Tehát sokkal inkább törvényszegők lettek az isteni törvénytől, mely a természetes törvény helyreállított, bővített vagy megerősített formája.

A Törvény arra jó, hogy a kegyelemhez küldjön

5. Márpedig ha a föld összes bűnösei közé nem helytelenül számláljuk a kicsinyeket is az eredeti bűn kötelékei miatt,[3] akkor azt fejezzük ki, hogy Ádám törvényszegéséhez hasonlóan[4] ők is ahhoz a törvényszegéshez tartoznak, amelyet, miután a törvény adatott a paradicsomban, elsőnek követtek el;[5] és ezért helyesen, minden kivétel nélkül a törvény megszegőinek válik mind a föld bűnöseit.

Mindnyájan vétkeztek és nélkülözik Isten dicsőségét.[6] Így tehát az Üdvözítő kegyelme minden törvényszegőt megtalált, egyeseket jobban, másokat kevésbé. Ugyanis minél inkább ismeri valaki a törvényt annál kisebb mentsége van a bűnre; és minél kisebb a bűn mentsége, annál nyilvánvalóbb a törvényszegés.

Csak az maradt tehát, hogy mindenkinek nem a saját igazsága, hanem Istené, azaz az Istentől ajándékozott igazság jöjjön segítségére. Ezért mondja az Apostol: *A törvény által jön a bűn megismerése.* Tehát nem az elvétele, hanem a

[1]Vö. Róm 2,14.
[2]Róm 2,12–14.
[3]Róm 4,15.
[4]Vö. Róm 5,14.
[5]Vö. Ter 3,6.
[6]Róm 3,23.

megismerése. *Most azonban* – mondja – *a törvény nélkül nyilvánult meg Isten igazságossága, amelyről a törvény és a próféták tanúskodnak.*[1]

Ezért fűzi hozzá ez az imádkozó is: *Ezért szerettem a te bizonyságaidat.* Mintha mondaná: Mivel akár a paradicsomban adott, akár a természettel belénk oltott, akár az Írásban közzétett törvény törvényszegővé tette a föld össze bűnöseit, *ezért szerettem a te bizonyságaidat,* melyek a törvényeidben a kegyelemről szólnak, hogy ne az én igazságom, hanem a te igazságod legyen bennem.

A törvény ugyanis arra jó, hogy a kegyelemhez küldjön. Nem csak azzal, hogy Isten igazságának kinyilvánulásáról tanúskodik, amely a törvény nélkül való, hanem magával azzal, hogy törvényszegőkké tesz úgy, hogy még a betű is öl.[2] Így a félelemmel arra késztet, hogy az éltető Lélekhez meneküljünk, aki eltörli az összes bűnösöket, és a helyesen cselekvőkbe belé leheli a szeretetet: *Ezért szerettem meg a te bizonyságaidat.*

Egyes kódexekben ott áll a *mindig*, másokban nem. Ha ott van a *mindig,* úgy kell érteni, hogy *ameddig itt élünk.* Ugyanis itt van szükségünk a bizonyságokra a Törvényből és a Prófétákból, az Isten igazságát tanúsító bizonyságokra, melyekkel ingyen igazulunk meg. Itt van szükség a mi tanúságtételeinkre is, amiért a vértanúk feláldozták ezt a szóban forgó életet.

Krisztus keresztjére szegezve (Gal 2, 19.)

6. [120. v.] Így tehát ismerve Isten kegyelmét, mely egyedül szabadít meg a törvény ismeretében elkövetett törvényszegéstől, mondja az imádkozó: *Szegezd át félelmed szegeivel a testemet.*

Egyes fordítóink így adják vissza pontosabban azt, amit a görög az egy *kathélószon* szóval ki tudott fejezni. Mások csak a *szúrd át* kifejezés akarják használni és nem teszik hozzá a szegeket, és így a *confige* szóval oldják meg a fordítást, de a mondat tartalmát kevésbé adják vissza.

A *szúrd át* kifejezésben nem hallani a szegeket; a görög *kathélószon* szót viszont nem lehet a szegek nélkül érteni, és latinul igazában csak két szóval lehet visszaadni, ahogy mondtuk: *szegekkel szegezd át*.

És mi mást akar ezzel mondani, mint amit az Apostol mond: *Távol legyen tőlem a dicsekvés, hacsak nem a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, amely által megfeszíttetett nekem a világ és én a világnak.*[3]

És ismét: *Oda vagyok szegezve Krisztus keresztjéhez; élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem.*[1] Mi más ez, mint hogy nem a törvényből eredő

[1]Róm 3,20–21.
[2]Vö. 2Kor 3,6.
[3]Gal 6,14.

igazság van bennem, amelyben törvényszegő lettem, hanem Isten igazsága, azaz amely nem énbelőlem való, hanem Istenből van bennem?[2]

Így aki bennem él, *már nem én vagyok, hanem Krisztus, aki Istentől bölcsességünk, megigazulásunk, megszentelésünk és megváltásuk lett, hogy miként írva van, aki dicsekszik, Istenben dicsekedjék.*[3]

És ismét mondja: *Akik pedig Jézus Krisztuséi, azok megfeszítették a testüket szenvedélyeivel és bűnös vágyaival együtt.*[4]

Amit itt úgy mond, hogy *ezek megfeszítették a testüket*, azt a zsoltárban Istentől kéri, hogy tegye meg, akinek ezt mondja: *Szegezd át félelmed szegeivel a testemet,* hogy megértsük: ami jót teszünk, azt is Isten kegyelmének kell tulajdonítanunk, *aki tetszése szerint műveli bennünk az akarást és a végrehajtást is.*[5]

Nem a büntetéstől való félelem, hanem az igazság élvezése tesz bennünket szabaddá

7. De mit akar mondani azzal, hogy a *Szegezd át félelmed szegeivel a testemet* sorhoz hozzáteszi: *mert féltem ítéleteidtől*?

Mi ez: *Szegezd át félelmed szegeivel, mert féltem*? – Ha már elfogta a félelem, vagy már félt, miért imádkozik még azért, hogy Isten szegezze át a testét a félelmével? Vagy azt óhajtja, hogy annyira növekedjék benne a félelem, hogy elég erős legyen megfeszíteni a testét, azaz testi kívánságai és érzéseit, mintha ezt mondaná: Tedd tökéletessé bennem a félelmedet, mert féltem ítéleteidtől?

De van itt egy mélyebb értelem, melyet – amennyiben Isten adja – az Írás vizsgálatával kell kideríteni.

Szegezd át félelmed szegeivel a testemet, *mert féltem ítéleteidtől*, azaz a te tiszta félelmed, mely megmarad a századok századain át,[6] nyomja el testi vágyaimat; féltem ugyanis ítéleteidtől, amikor a törvény, mely nem tudott megigazulást adni, büntetéssel fenyegetett. De most azt a félelmet, amely a büntetéstől fél, előzi a tökéletes szeretet,[7] amely nem a büntetéstől való félelemmel, hanem a megigazulás élvezetével tesz szabaddá minket.

Az a félelem ugyanis, amellyel nem az igazságot szeretjük, hanem a büntetéstől félünk, szolgai, mert testi, ezért nem feszíti meg a testet. Él ugyanis a bűn

---

[1]Gal 2,19.
[2]Vö. Fil 3,9.
[3]1Kor 1,30; 2Kor 10,17.
[4]Gal 5,24.
[5]Vö. Fil 2,13.
[6]Vö. Zsolt 18,10.
[7]Vö. 1Jn 4,18.

akarása, mely akkor nyilvánul meg tettekben, amikor büntetlenségben remélünk. Amikor pedig számítunk a büntetésre, lappangó állapotban él, de él. Azt akarná, hogy szabad legyen, amit a törvény tilt, és bánkódik amiatt, hogy tilos, mert nem lelkileg élvezi azt, ami jó benne, hanem testileg fél attól, amivel fenyegetik.

A tiszta félelemmel pedig, amely előzi ezt a félelmet, a szeretet fél vétkezni, még ha büntetlen maradna is; mert nem a későbbi büntetlenségre figyel, hanem az igazság szeretetével magát a bűnt tekinti büntetésnek.

Ez a félelem feszíti meg a testet; mert a testi élvezeteket, melyeket a törvény betűje inkább tilt, mint elkerülni segít, a lelki javak élvezetével győzzük le és a teljes győzelemig kerekedünk fölébük.

Szegezd át tehát – mondja – *félelmed szegeivel a testemet, mert féltem ítéleteidtől*, azaz add nekem a tiszta félelmet, melynek kéréséhez pedagógusként a törvény azon félelme vezetett el, amellyel ítéleteidtől féltem.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HUSZONHATODIK HOMÍLIA

121AJIN *Igazságosságot és ítéletet tettem,*
ne adj át engem az ártóknak.
122*Emeld ki szolgádat jóra,*
ne rágalmazzanak engem a gőgösök.
123*Üdvösségedre*
és igazságosságod beszédére tekintő szemeim elfáradtak.
124*Cselekedjél a te szolgáddal a te irgalmasságod szerint,*
és jótéteményeidre taníts engem.
125*A szolgád vagyok én, adj nekem értelmet,*
és tudni fogom a te bizonyságaidat.
126*Itt a cselekvés ideje az Úr számára.*
Szétzilálták a törvényedet!
127*Ezért az aranynál és a topáznál*
jobban szerettem a te parancsaidat.
128*Éppen ezért hozzájavultam minden parancsodhoz,*
Minden gonosz utat gyűlöltem.

Az igazságosságról és az ítéletről

1. [121. v.] Most ennek a nagy zsoltárnak ezt a versét vesszük szemügyre és kezdjük magyarázni: *Igazságosságot és ítéletet tettem, ne adj át engem az ártóknak.*

Nem csoda, hogy ítéletet és igazságosságot tett az, aki föntebb Isten félelmétől, attól a tiszta félelemtől kérte, hogy szegezze át szegeivel a testét, azaz testi kívánságait, melyek meg szokták akadályozni, hogy ítéletünk helyes legyen.

Ámbár a mi kifejezésmódunk szerint akár helyes, akár helytelen, ítéletnek nevezzük azt, amiről az evangéliumban azt mondják az embereknek: *Ne előítéletekkel, hanem helyes ítélettel ítéljetek;*[1]

Azonban itt a zsoltárban az ítélet úgy szerepel, hogy ha nem volna helyes, nem volna szabad ítéletnek nevezni, különben nem volna elég ezt mondani: *ítéletet tettem,* hanem azt kellene mondani: *helyes ítéletet alkottam.*

Az Úr Jézus így fejezte ki magát, amikor ezt mondja: *Elhagytátok a törvény súlyosabb dolgait: az ítéletet, az irgalmasságot és a hitet.*[2] Az ítélet itt is úgy szerepel, mintha nem volna ítélet, amennyiben visszájára fordított.

Sok szentírási helyen szerepel így, mint például: *Irgalmasságot és ítéletet énekelek neked, Uram.*[3] És Izaiásnál is: *Azt vártam, hogy ítéletet tesz, de gonoszságot tett.*[4] Nem azt mondja: *Azt vártam, hogy igaz ítéletet tegyen, de gonoszságot tett,* hanem mintha attól volna ítélet, hogy igaz, és ami nem igaz, az nem is volna ítélet.

Az igazságosságról azonban nem szoktuk mondani, hogy jó igazságosság vagy rossz igazságosság, mint ahogyan néha mondjuk, hogy az ítélet jó vagy rossz, hanem az igazságosság önmagában jó.

A közbeszéd tehát használja a jó ítélet és a rossz ítélet kifejezéseket, mint ahogyan mondjuk, hogy egy bíró jó, vagy egy bíró rossz; de nem használjuk a *jó igazságosság* vagy *rossz igazságosság* kifejezéseket, mint ahogyan nem mondjuk, *jó igaz* és *rossz igaz,* mert ha igaz, akkor magától értetődően jó.

Az igazságosság tehát a lélek nagy és főként dicséretes erénye, melyről most nem kell bővebben értekeznünk. Az ítélet pedig, amikor a választékos beszédmód föltételezi, hogy jó, ennek az erénynek a cselekedete.

Aki tehát igazságosságos, az helyesen ítél; sőt e kifejezésmód szerint, aki igazságos, az ítél, mert igazában nem is ítél, ha nem helyesen ítél. És a

[1] Jn7,24.
[2] Mt 23,23.
[3] Zsolt 10,l.
[4] Iz 5,7.

zsoltárnak ezen a helyén az igazságosság nem az erényt, hanem a cselekedetét jelenti.

De ki tesz az emberben igazságosságot, ha nem az, aki megigazulttá teszi a gonoszt, azaz kegyelmével a gonoszt igazzá teszi? Ezért mondja az Apostol: *Az ő kegyelme által ingyen igazultunk meg.*[1] Tehát igazságosságot tesz, azaz megteszi az igazságosság cselekedetét, aki magában hordozza az igazságosságot, azaz a kegyelem művét.

Imádkoznunk kell azért, hogy ne adassunk az ellenségek kezébe

2. *Igazságosságot és ítéletet tettem* – mondja *–, ne adj át engem az ártóknak,* azaz: igaz ítéletet alkottam, ne adj át engem azoknak, akik emiatt üldöznek engem.

Egyes kódexekben ugyanis ez áll: *Ne adj át engem üldözőimnek;* amit ugyanis görögül *toisz antidikhouszi*-nak mondanak, azt egyes fordítók *ártók*-nak, mások *üldözők*-nek, ismét mások *rágalmazók*-nak fordítanak.

Csodálkozom azon, hogy a kezembe került kódexek egyikében sem olvastam *ellenségek*et, jóllehet a görög *antidikhousz* minden nehézség nélkül *ellenség*nek mondható latinul.

Tehát ez az imádkozó, amikor azt kéri, hogy az Úr ne adja ellenségei kezébe, mi mást kér, mint amit imádkozva kérünk: *Ne vígy minket a kísértésbe?*[2] Az ellenség ugyanis az, akiről az Apostol ezt mondja: *Nehogy megkísértsen titeket az, aki kísért.*[3] Isten neki adja át azt, akit elhagy. Azt azonban nem szedi rá, akit Isten nem hagy el, mert akaratában erénnyel ékesíti az embert; attól azonban, aki a maga bőségében azt mondta: *Nem fogok meginogni soha,*[4] elfordítja az arcát, és az megszégyenülve meglátja önmagát.

Aki tehát Isten tiszta félelmével keresztre feszítette a testét, és minden testi romlástól mentesen alkot ítéletet és teszi az igazságosság művét, annak imádkoznia kell, hogy ne adassék ellenségei kezébe, azaz nehogy a szenvedéstől való félelem miatt engedjen az üldözőknek és rosszat tegyen.

Akitől ugyanis kapja a bűnös vágy fölötti győzelmet, hogy el ne ragadja az élvezet, tőle kapja a türelem erejét is, hogy meg ne törje a fájdalom; mert akiről

[1]Róm 3,24.
[2]Mt 6,13.
[3]1Tessz 3,5.
[4]Zsolt 29,7; Vö. Zsolt 29,8.

ezt mondja: *Az Úr megadja kegyelmét,*[1] arról ezt is mondja: *Tőle való az én türelmem.*[2]

3. [122. v.] Ezután ez következik: *Emeld ki szolgádat jóra, ne rágalmazzanak engem a gőgösök.*

Azok taszítanak, hogy bajba kerüljek, Te emelj ki engem a jóra. Akik így fordítják: *ne rágalmazzanak engem,* a latinban kevésbé használt görög kifejezésmódot követik. Mert érezhető-e az az erő a *ne rágalmazzanak engem* fordulatban, amit akkor éreznénk, ha ezt mondanánk: *ne fogjanak meg rágalmazással?*

A rézkígyó a Megváltó Krisztus előképe

4. [123. v.] Sok mindent jelenthet a *gőgösök rágalmazásai,* melyekkel csúfolják a keresztény alázatosságot, de a legnagyobb az, ha a gőgösök ezen a helyen azokat az embereket jelentik, akik azzal rágalmaznak minket, hogy halottat tisztelünk.

A keresztény alázatosságra Krisztus halála buzdít és isteni parancs késztet. Ez a rágalom pedig mindkét hitetlen, azaz zsidók és pogányok közös adata. Az eretnekeknek is megvannak a maguk rágalmai, mindegyik eretnekségnek a sajátja, a szakadároknak is, akiket a gőg mind elszakít Krisztus tagjainak közösségétől. De milyen és mekkora magának az ördögnek a rágalmazása, mellyel megrágalmazta az igazat, mondván: *Vajon ingyen tiszteli-e Jób az Istent?*[3]

A gőgösök mindezen rágalmait, mint a kígyó mérgét, legyőzzük, amikor éber és gondos jámborsággal a megfeszített Krisztusra figyelünk. Ennek előképéül emelte föl Mózes a könyörülő Isten parancsára[4]a pusztában a fán a rézkígyót,[5] hogy a bűnös test megfeszítését elővételezze Krisztusban.

Erre az üdvöt hozó keresztre tekintve tudjuk elűzni a gőgösök minden rágalmazó erejét, amit egyébként ez az imádkozó is valamiképpen nagyon élesen látva mond: *Üdvösségedre és igazságosságod beszédére tekintő szemeim elfáradtak.*

Krisztust ugyanis a bűnös test hasonlósága miatt,[6] *Isten bűnné tette értünk, hogy hogy mi Isten igazságossága legyünk őbenne.*[1] Isten igazságossága ezen

[1]Zsolt 84,13.
[2]Zsolt 61,6.
[3]Jób 1,9.
[4]Vö. Jn3,14.
[5]Vö. Num 21,9.
[6]Vö. Róm 8,3.

beszédére tekintve mondja, hogy *szemei elfáradtak,* mert forrón vágyakozva és szomjazva tekint rá, miközben megemlékezve az emberi gyöngeségről, óhajtja Krisztusban az isteni kegyelmet.

5. [124. v.] Ezért következik ez: *Cselekedjél a te szolgáddal a te irgalmasságod szerint,* és ne az én igazságosságom szerint. *És jótéteményeidre taníts engem,* tudniillik azokra, melyekkel Isten tesz igazzá az embert, és nem az ember teszi igazzá önmagát.

Az örök világosság forrásából kell mindig innunk

6. [125. v.] *A szolgád vagyok én.* – Nem volt jó nekem, amikor a saját szabad emberem akartam lenni, nem a te szolgád.

Adj nekem értelmet, és tudni fogom a te bizonyságaidat. – Ezt a kérést soha nem szabad abbahagyni. Nem elég ugyanis megkapni az értelmet, és megtanulni Isten bizonyságait, hanem folyamatosan kapni kell és bizonyos értelemben mindig inni kell az örök világosság forrásából. Ugyanis minél értelmesebb valaki, annál többet tud meg lépésről lépésre Isten bizonyságairól.

A törvény növelte a bűnöket, a kegyelem elvette azokat

7. [126. v.] *Itt a cselekvés ideje az Úr számára.* – Sok kódexben ez áll, nem úgy, mint egyesekben: *Itt a cselekvés ideje, Uram.*

Tehát minek az ideje, vagy minek a megtétele jött el az Úr számára? Annak, amit kevéssel előbb mondott: *Cselekedjél a te szolgáddal a te irgalmasságod szerint;* ennek az ideje jött el az Úr számára.

De mi ez, ha nem az a kegyelem, mely a maga idejében Krisztusban nyilvánult meg? Erről az időről mondja az Apostol: *Mikor pedig eljött az idő teljessége, Isten elküldte a Fiát.*[2]

Emiatt másutt prófétai tanúságot is hozzáfűz, ahol ezt mondja: *Az alkalmas időben meghallgattalak téged, és az üdvösség napján megsegítettelek;*[3] *Íme* – mondja –, *most van az alkalmas idő, íme, most van az üdvösség napja.*[4]

De mit jelent az, amit – miután meg akarta mutatni az Úr cselekvésének idejét – mindjárt hozzáfűz: *Szétzilálták a törvényedet;* mintha azért jött volna el az Úr számára a cselekvés ideje, mert a gőgösök *szétzilálták a törvényét,* akik nem

---

[1]2Kor 5,21.
[2]Gal 4,4.
[3]Iz 49,8.
[4]2Kor 6,2.

ismerték Isten igazságosságát, és a sajátjukat akarván a helyére állítani, nem vetették alá magukat Isten igazságosságának?[1]

Mit jelent a *szétzilálták a törvényedet,* ha nem azt, hogy a törvényszegés gonoszságával nem őrizték meg a törvény teljességét? Törvényt kellett tehát adni a gőgösöknek és a szabadságukkal akaratosaknak, hogy valamennyien a törvényszegést megbánva megalázkodjanak, és már nem a törvény, hanem a hit által meneküljenek a segítségükre jövő kegyelemhez.

A törvény szétzilálása után tehát eljött az ideje, hogy Isten egyszülött Fia által elküldessék az irgalom. *Közbejött ugyanis a törvény, hogy eláradjon a bűn:* ez a bűn zilálta szét a törvényt; és a már alkalmas időben eljött Krisztus, *hogy ahol eláradt a bűn, ott túláradjon a kegyelem.*[2]

Az Ószövetségben ott rejtőzött a kegyelem

8. [127. v.] *Ezért,* mondja*, az aranynál és a topáznál jobban szerettem a te parancsaidat.*

Ezt teszi a kegyelem, hogy szeretettel teljesítjük Isten parancsait, melyeket félelemmel nem lehetett teljesíteni. *Isten kegyelmével ugyanis kiáradt a szívünkbe a szeretet a Szentlélek által, aki nekünk adatott.*[3]

Ezért mondja maga az Úr is: *Nem feloldani jöttem a törvényt, hanem beteljesíteni;*[4] és ugyanaz az Apostol mondja: *A törvény teljessége a szeretet.*[5]

Tehát *az aranynál és a topáznál jobban.* Ezt egy másik zsoltárban is olvassuk: *Az aranynál és drágakőnél jobban.*[6] A topázt nagyon értékes drágakőnek tartják. tartják.

Az Ószövetségben rejtőző, mintegy elfátyolozott kegyelmet nem értve – amit az jelzett, hogy nem tudtak Mózes arcára tekinteni[7]–, földi és testi jutalomért próbálták megtenni Isten parancsait, és nem tették meg; mert nem a parancsokat, hanem valami mást szerettek. Ezért a parancsok megtétele nem a készségesen akarók cselekedete, hanem a kelletlenül cselekvők terhe volt.

Amikor pedig magukat a parancsokat aranynál és drágakőnél jobban szeretjük, minden földi jutalom jelentéktelen magukhoz a parancsokhoz képest; és az embernek semmiféle javát nem hasonlítjuk azokhoz a javakhoz, melyektől maga az ember válik jóvá.

---

[1]Vö. Róm 10,3.
[2]Vö. Róm 5,20.
[3]Róm 5,5.
[4]Mt 5 17.
[5]Róm 13,10.
[6]Zsolt 18,11.
[7]Vö. Kiv 34,33; 2Kor 3,13.

9. [128. v.] *Éppen ezért* – mondja – *hozzájavultam minden parancsodhoz.* Bizony megjavultam, mert szerettem; és ezekhez az egyenes parancsolatokhoz tapadtam a szeretettel, hogy én magam is egyenessé váljak.

Következetesen fűzi hozzá: *Minden gonosz utat gyűlöltem.* – Hogyan lett volna lehetséges, hogy ne gyűlölje a gonosz utat az, aki a helyes utat szereti? Mert miként, ha az aranyat és a drágakövet szeretné, minden bizonnyal gyűlölne mindent, ami ezekben kárt okozhatna; ugyanígy mivel szerette Isten parancsait, gyűlölte a gonoszság útját, mint valami hatalmas sziklát a tengerben, amelyen ezeknek a drága holmiknak hajótörést kellene szenvedniük. Hogy ez meg ne történjék, a sziklától nagy távolságban vitorlázik az, aki a kereszt fáján az isteni parancsok jutalmával hajózik.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HUSZONHETEDIK HOMÍLIA

129PÉ *Csodadolgok a te bizonyságaid,*
ezért vizsgálja azokat a lelkem.
130*Igéid kinyilvánítása megvilágosít,*
és értővé teszi a kicsinyeket.
131*Megnyitottam a számat és lélegzetet vettem,*
mert vágyódtam a te parancsaidra.
132*Tekints reám és könyörülj rajtam,*
ahogyan a nevedet szeretőket szoktad megítélni.
133*Lépéseimet irányítsd beszéded szerint,*
és ne uralkodjék rajtam semmiféle gonoszság.
134*Válts meg az emberek rágalmaitól,*
és meg fogom tartani parancsaidat?
135*Ragyogtasd föl arcodat szolgád fölött,*
és taníts engem jótéteményeidre!
136*Könnyek folytak le a szemeimből,*
mert nem tartották meg a te törvényedet.

A világ és a teremtett dolgok tanúságot tesznek a Teremtőről

1. [129. v.] A zsoltár szavai, melyekről az Úr segítségével értekezni fogunk így kezdődnek: *Csodadolgok a te bizonyságaid, ezért vizsgálja azokat a lelkem.*

Ki tudja csak nagyjából is előszámlálni Isten bizonyságait? Az ég és a föld, látható és láthatatlan művei mind tanúságot tesznek az ő jóságáról és nagyságáról; a természet gyakori és megszokott folyamatai, az idő gyors forgása, az összes mulandó és halandó dolgok törvényszerű hervadása, ha jámbor szemlélő figyeli meg, tanúságot tesz a Teremtőről.

Melyik nem csodálatos ezek közül, ha nem megszokásból, hanem gondolkodva mérlegeljük őket? Ha pedig megpróbáljuk egy tekintettel átfogni az egészet, nemde megtörténik bennünk, amit a próféta mond: *Szemügyre vettem műveidet és megrettentem*![1]

Ez az imádkozó azonban nem rettent meg a dolgok csodálatától, hanem a csodálatossággal indokolja, hogy miért kellett vizsgálat alá vennie őket. Amikor ugyanis azt mondta, hogy *Csodadolgok a te bizonyságaid,* ezt fűzi hozzá: *Ezért vizsgálja azokat a lelkem,* mintha a vizsgálódás nehézsége még kíváncsibbá tette volna. Ugyanis minél rejtettebb valaminek az oka, annál csodálatosabb.

A törvény feladata az üdvrendben

2. Ha tehát találkozunk valakivel, aki azt mondja, hogy azért kutatja Isten bizonyságait, mert csodálatosak, hiszen velük van tele az egész látható és láthatatlan teremtés, nemde visszafognánk őt és azt mondanánk neki: *Náladnál magasabban lévő dolgokat ne keress, és nálad nagyobbakat ne kutass, hanem azokról gondolkodjál, amiket az Úr parancsolt neked?*[2]

De ha erre ő válaszol és ezt mondja: „Hisz éppen ezek azok, amit parancsolt az Úr és amiről mondjátok, hogy róluk kell gondolkodom, épp azok az ő csodálatos bizonyságai!”, mernénk-e visszatartani ezek vizsgálatától, és nem bíztatnánk-e inkább, hogy tegye csak, és amennyi ereje csak van, fordítsa erre a tevékenységre?

Vagy talán vallanánk, hogy a parancsai ugyan jóságának bizonyságai, de tagadnánk csodálatos voltukat? Mert mi csodálatos van abban, hogy a jó Úr jókat parancsol? Márpedig ugyancsak csodálatos, és ezért vizsgálandó, hogy a jó Isten jókat parancsolt ugyan, de azoknak adta a jó törvényt, akiket ugyanez a törvény nem tudott éltetni, és a jó törvényből nem fakadt megigazulás. *Ha ugyanis olyan törvény adatott volna, amely képes lett volna éltetni, a megigazulás teljesen a törvényből fakadt volna.*[3]

Miért adatott hát olyant törvény, amely nem tudott éltetni, és amelyből semmiféle megigazulás nem származott? Ugyancsak csodálni kell és ámulni kell rajta.

---

[1]Hab 3,1.
[2]Sir 3,22.
[3]Gal 3,21.

Ezek tehát Isten azon csodálatos bizonyságai, melyeket vizsgálni kezdett ennek az imádkozónak a lelke, mert ezekről nem mondhatjuk neki: *Nálad nagyobbakat ne kutass, hanem azokról gondolkodjál, amiket az Úr parancsolt neked.*[1] Ugyanis ezeket parancsolta nekünk az Úr, ezért kell róluk gondolkodnunk mindig. Így tehát lássuk, hogy miket kutatott ennek a lelke és miket talált.

A törvény az Üdvözítő kegyelméhez vezette a törvényszegő embert

3. [130. v.] *Igéid kinyilvánítása* – mondja – *megvilágosít, és értővé teszi a kicsinyeket.* Ki a kicsi, ha nem az alázatos és gyenge? Tehát ne gőgösködj, ne a saját erődben bízzál, ami semmi, és meg fogod érteni, miért adta a jó Isten a jó törvényt, amely mégsem volt képes életet adni.

Azért adatott ugyanis, hogy a nagyot kicsivé tegye, hogy bizonyítsa: nincs erőd megtenni a törvényt; és így szegényen és segítségre szorulóan a kegyelemhez menekülj és kiáltsd: *Könyörülj rajtam, Uram, mert gyenge vagyok.*[2]

Tehát ezt vizsgálva értette meg ez a kicsi azt, amit az Apostolok közül a legkisebb, Pál bizonyít, hogy azért adatott az éltetni képtelen törvény, mert az Írás mindent összefoglalt a bűn alá, hogy az ígéret Jézus Krisztus hitéből adassék a hívőknek.[3]

Igen, Uram, így cselekedj, irgalmas Uram: parancsold azt, ami eddig nem tudott beteljesedni, sőt azt parancsold, ami csak a te kegyelmedből tud megvalósulni, és mivel az emberek saját erejükkel teljesíteni nem tudták, minden száj némuljon el, és senki ne tartsa magát nagynak.

Legyenek mindnyájan kicsinyek, és az egész világ legyen számodra vétkes, mert a törvényből egy test sem igazul meg előtted, a bűn megismerése ugyanis a törvény által történik. *Most azonban a te megigazulásod a törvény nélkül vált nyilvánvalóvá, ahogy a törvény és a próféták tanúskodnak róla.*[4]

Ezek a te csodálatos bizonyságaid, melyeket ennek a kicsinek a lelke vizsgált, és azért talált meg, mert megalázkodott és kicsivé lett. Mert ki teheti meg a parancsaidat úgy, ahogy meg kell tenni, azaz *a szeretet által tevékeny hitből,*[5] ha *a Szentlélek által nem árad ki szívébe a szeretet*?[6]

---

[1] Sir 3,22.
[2] Zsolt 6,3.
[3] Róm 3,19.
[4] Róm 3,19–21.
[5] Vö. Gal 5,6.
[6] Vö. Róm 5,5.

A Szentlélek támogatja gyengeségünket

4. [131. v.] Ez a kicsi ezt is megvallja: *Megnyitottam a számat és lélegzetet vettem, mert vágyódtam a te parancsaidra.*

Mire vágyott, ha nem arra, hogy megtegye az isteni parancsokat? De nem volt, amivel a gyenge az erőt igénylő dolgokat, a kicsi a nagy dolgokat megtehette volna; ezért nyitotta meg a száját és megvallotta, hogy magától nem tudja megtenni, ezért magába szívta azt, ami lehetővé tette a cselekvését: kérve, keresve és zörgetve megnyitotta száját,[1] és szomjasan itta a jó Lelket, hogy megtehesse azt, amire magától képtelen volt, a szent, jó és igaz parancsot.[2]

Ha tehát mi, bár rosszak vagyunk, tudunk jókat adni a fiainknak, mennyivel inkább adja Atyánk a mennyből a jó Lelket azoknak, akik kéri tőle?[3] Mert nem azok az Isten fiai, akiket a saját lelkük, hanem akiket Isten Lelke vezérel;[4] de nem azért, mert ők nem tesznek semmit, hanem, hogy jótettek nélkül ne maradjanak, a jó vezérli őket, hogy cselekedjenek. Mert annál jobb fiú lesz valaki, minél bőségesebben adja neki az Atya a jó Lelket.

5. [132. v.] Ezután ez az imádkozó még kér valamit. Megnyitotta már ugyan a száját és lélegzetet vett, de még zörget az Atyánál és kér, ivott már, de minél jobbnak érzi, annál inkább tovább szomjazik.

Halljad csak a szomjazó szavát: *Tekints reám és könyörülj rajtam, ahogyan a nevedet szeretőket szoktad megítélni,* azaz azon ítéleted szerint, melyet azokról mondtál ki, aki szeretik a nevedet; mert hogy szeretni tudjanak téged, te előbb szeretted őket. Mert így mondja János Apostol: *Mi szeretjük Istent*, és mintegy keresve az okot, miért lehetséges ez, hozzáteszi: *mert ő előbb szeretett minket.*[5]

6. [133. v.] Nézd csak, ez az imádkozó is mit mond egész nyíltan: *Lépéseimet irányítsd beszéded szerint, és ne uralkodjék rajtam semmiféle gonoszság.*

Mi mást mond itt, mint hogy *Tégy egyenessé és szabaddá ígéreted szerint?* Mert minél inkább uralkodik valakiben Isten szeretete, annál kevésbé uralkodik rajta a gonoszság.

Mi mást kér tehát, mint hogy Istent ajándékaként szerethesse Istent? Mert Istent szeretve szereti önmagát, hogy üdvösen szerethesse a felebarátot is mint önmagát, amely *parancsokon függ az egész törvény és a próféták.*[6]

---

[1] Vö. Mt 7,7.
[2] Vö. Róm 7,12.
[3] Vö. Mt 7,11.
[4] Vö. Róm 8,14.
[5] 1Jn 4,19.
[6] Vö. Mt 22,40.

Mi mást kér tehát, mint hogy a parancsokat, melyeket Isten parancsolva rá ró, segítségével tétesse meg vele?

A szent nép a szorongatásban megtartja Isten parancsait

7. [134. v.] De mit jelent ez: *Válts meg az emberek rágalmaitól, és meg fogom tartani parancsaidat?*

Ha ezek az emberek igaz bűncselekményekkel vádolják, nem rágalmaznak; ha pedig a vádak hamisak, miért kér megváltást a rágalmaktól, azaz a valótlan bűncselekményektől, amelyek nem árthatnak neki?

A valótlan büntetendő cselekmény, ami a rágalmazás, nem teszi vétkessé az embert, legfeljebb emberi bíró előtt; ha pedig Isten a bíró, valótlan büntetendő cselekmény senkinek nem árthat, mert nem a vádlottnak, hanem inkább a vádlónak számítják be.

Vajon itt nem az Egyház és az egész keresztény nép imáját jövendölik-e, melyet megváltottak az emberek rágalmaitól, melyekkel mind a mai napig illetik a keresztényeket? Vajon ezért fogja megtartani Isten parancsait? Nemde a rágalmak közepette, amikor tomboltak, a szent nép sokkal dicsőségesebben megtartotta Isten parancsait, amikor nem engedett az üldözők kényszerének, hogy gonoszságokat műveljen?

A *Válts meg az emberek rágalmaitól, és meg fogom tartani parancsaidat*, ezt jelenti: Lelked belém öntésével te cselekedj, hogy az emberek rágalmai megfélemlítéssel ne győzzenek le, és a te parancsaidtól el ne térítsenek a maguk rosszaságához. Ha ugyanis ezt megteszed velem, ha íly módon, megajándékozva a türelemmel megváltasz a rágalmaiktól, hogy az ellenem felhozott hamis büntetendő cselekményekkel meg ne félemlítsenek, épp a rágalmak közepette fogom megtartani parancsaidat.

8. [135. v.] *Ragyogtasd föl arcodat szolgád fölött* – mondja –, azaz segítségeddel és támogatásoddal mutasd meg jelenlétedet, *és taníts engem jótéteményeidre.*

Taníts, hogy megtegyem, amit másutt kifejezettebben olvasunk: *Taníts, hogy megtegyem akaratodat.*[1]

Akik ugyanis hallgatják, és emlékezetükben tartják ugyan, amit hallottak, ha nem teszik, meg, igazában nem tanulták meg a hallottakat. Az Igazság mondja: *Mindaz, akik hallotta az Atyától és megtanulta, hozzám jön.*[2] Aki tehát nem teszi, azaz nem jön, nem tanulta meg.

---

[1] Zsolt 142,10.
[2] Jn 6,45.

Az elveszített isteni megigazulást bűnbánattal kérheti az ember

9. [136. v.] Ez az imádkozó fölelevenítve törvényszegésének fájdalmát mondja: *Könnyek folytak le a szemeimből, mert nem tartották meg a te törvényedet* – tudniillik a szemeim nem tartották meg. Egyes kódexben ugyanis ez áll: *Mert nem tartottam meg a törvényedet.*

Tehát *könnyek folytak le.* – Olyan kifejezés ez, mint amikor azt mondjuk, hogy lejött a hegyről, lement a lépcsőn, vagy leszállt a medencébe. És helyesen mondja, mert a bűnbánó alázatával folytak le a könnyei. Ezzel szemben fölfelé irányult, amikor gőgös volt. Úgy látszott, hogy fölfelé tör, amikor figyelmen kívül hagyva Isten igazságát, a sajátját akarta érvényesíteni,[1] majd elfáradva és a törvényszegéstől megszégyenülve abból a magasságból folytak alá a könnyei, hogy a bűnbánattal most már Isten igazságát kérje.

Vannak kódexek, amelyekben nem *folytak le,* hanem *átvonultak* áll, mintha némi túlzással azt mondaná, hogy sírásával vizeken kelt át. De mi másért sír így a törvényszegés után, ha nem azért, hogy kegyelmet találjon, amely eltörli a bűnbánó gonoszságát és megsegíti a hívő akaratát?

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HUSZONNYOLCADIK HOMÍLIA

137CÁDÉ *Igazságos vagy, Uram,*
és egyenes a te ítéleted.
138*Nagyon megparancsoltad igazságosságodat,*
bizonyságaidat és igazságodat.
139*Megolvasztott a buzgóságom,*
mert ellenségeim megfeledkeztek a te igéidről.
140*Tüzes a te beszéded nagyon,*
és a te szolgád megszerette azt.
141*Fiatalabb vagyok és megvetett,*
jótéteményeidet nem feledem el.
142*A te igazságosságod örök igazságosság,*
és a te törvényed igazság.

[1]Róm 10,3.

143*Szorongatás és ínség talált meg engem,*
de elmélkedésem a te parancsaid.
144*Bizonyságaid igazságosság örökre,*
adja nekem megértést és élni fogok.

Isten igazságáról és igazságosságáról

1. [137–138. v.] Aki ezt a zsoltár énekli, az imént ezt mondta: *Könnyek folytak le a szemeimből, mert nem tartották meg a te törvényedet,* ahol arról tanúskodik, hogy nagyon megsiratta a törvényszegését.

Ezután, mintegy számot adva arról, hogy miért kellett nagyon megsiratnia és súlyosan bánnia a bűnét, mondja: *Igazságos vagy, Uram, és egyenes a te ítéleted.*

Nagyon megparancsoltad igazságosságodat, bizonyságaidat és igazságodat. Isten ezen igazságosságától, egyenes ítéletétől és igazságától minden bűnösnek félnie kell, mert ezek ítélik el azokat, akiket Isten elkárhoztat; ugyanis kárhozata miatt senki nem perlekedhet joggal az igaz Istennel.

Ezért jogos a bűnbánó sírása, mert ha bánattalan szívét elítélnék, a lehető legigazságosabban kárhoztatnák el. Joggal mondja igazságosságnak Isten bizonyságait, mert igazságosságot parancsolva bizonyul igaznak. Ez is igazság, hogy Isten a bizonyságaival ilyennek bizonyul.

Féltését a saját Lelkével leheli belénk Isten

2. [139. v.] De mit jelent a folytatás: *Megolvasztott a buzgóságom,* vagy ahogy más kódexben áll: *a buzgóságod*?

Egyes kódexekben az olvasható, hogy *a házadért való buzgóság,* és nem *megolvasztott,* hanem *megemésztett.*[1] Amit, ahogyan én látom, egy másik zsoltár alapján gondoltak javítandónak, ahol ez áll írva: *Emészt a házadért való buzgóság,* amit az evangéliumból is ismerünk.[2]

A *megolvaszt* jelentése hasonló az *emészt*hez. A *buzgóságom*, amely sok kódexben olvasható, nem okoz kérdést, mert csoda-e, ha elolvad valaki a buzgóságától?

Ha egyesek *buzgóságod*-at olvasnak, az az Istenért, nem önmagáért buzgólkodó embert jelenti; de ennek nem mond ellent a *buzgóságom* sem. Mert nem mást mond az Apostol sem: *Isten féltésével féltelek titeket.*

[1]Zsolt 68,10.
[2]Vö. Jn 2,17.

Mert amikor azt mondja: *féltelek titeket,* kifejez-e mást, mint a féltését? de mivel nem magának, hanem Istennek félti őket, ezért teszi hozzá hogy *Isten féltésével*.

Isten pedig éppen ezt leheli híveibe a Lelkével, mert a szeretet tartozéka ez, nem a féltékenységé. Mert mi volt az Apostol gondja, hogy ezt mondta: *eljegyeztelek titeket egy férfival, hogy tiszta szűzként vezesselek Krisztushoz, de félek, nehogy miként a kígyó ravaszságával félrevezette Évát, úgy a ti elmétek is elveszítse Krisztusban való egyszerűségét és tisztaságát*.[1]

Emésztette őt az Úr házáért való buzgóság, mellyel Krisztusért és nem önmagáért buzgólkodott. A vőlegény önmagának buzgólkodik a menyasszonyáért, a vőlegény barátja[2] azonban nem önmagának buzgólkodik érte, hanem a vőlegénynek

Ezen imádkozó buzgóságát is jónak kell tartanunk, mert okaként ezt fűzi hozzá: *Mert ellenségeim megfeledkeztek a te igéidről.* Tehát rosszal fizettek a jóért; mert oly hevesen és lángolóan buzgólkodott értük Istennek, hogy elmondhatja, hogy megolvadt ettől a buzgóságtól; azok pedig épp emiatt ellenségeskedtek vele, mert azt akarta, hogy akikért szeretettel buzgólkodik, szeressék Istent.

Nem hálátlan ugyanis Isten kegyelméért, melynek köszönhetően ő, az egykori ellenség kiengesztelődhetett Istennel, és ő is szereti ellenségeit és buzgólkodott értük Istennek, bánkódva és megolvadva amiatt, hogy ellenségei megfeledkeztek Isten igéiről.

3. [140. v.] Ezután meggondolja, hogy a szeretet mekkora lángjával ég Isten igéiben: *Tüzes a te beszéded nagyon, és a te szolgád megszerette azt.*

Méltán buzgólkodott ellenségeiben az Isten igéiről megfeledkezett bánattalan szívért; lobogva ahhoz akarta őket elvezetni, amit ő maga a legnagyobb hévvel szeretett.

Íme, vannak utolsók, aki elsők lesznek és vannak elsők, aki utolsók lesznek.

4.[141. v.] *Fiatalabb vagyok és megvetett, jótéteményeidet nem feledem el*. – Nem úgy, mint ellenségeid, akik megfeledkeztek a te igéidről.

Úgy tűnik, hogy a fiatalabb korú, aki nem feledkezett meg Isten jótéteményeiről, bánkódik a megfeledkezett idősebb ellenségei miatt.

Mert mit mást jelent az *Én a fiatalabb nem feledkeztem meg,* ha nem azt, hogy *Ők az idősebbek megfeledkeztek?* A görög ugyanis ugyanazt a szót használja,

[1] 2Kor 11,23.
[2] Jn 3,29.

mint ebben a sorban: *Hogyan teszi helyessé az ifjú útját?*[1] Ez a jelző összehasonlító, és helyesen értjük hozzá párjaként az idősebbet.

Itt tehát két népet ismerünk fel, akik már Rebeka méhében viaskodtak egymással,[2] amikor nem a tetteik alapján, hanem a meghívó akaratából mondták nekik: *Az idősebb fog szolgálni a fiatalabbnak.*[3]

De ez (az imádkozó) kisebb megvetettnek mondja magát, ezért lett nagyobb, mert *ami a világ előtt alacsonyrendű és lenézett, azt választotta ki az Isten, a semminek látszókat, hogy megsemmisítse azokat, akik valaminek látszanak;*[4] *és íme, vannak utolsók, aki elsők lesznek, és vannak elsők, aki utolsók lesznek.*[5]

5. [142. v.] Méltán mondja, hogy megfeledkeztek Isten igéjéről azok, akik figyelmen kívül hagyják Isten igazságát és a saját igazságukat akarták érvényesíteni.[6] Ez a fiatalabb pedig nem feledkezett meg, mert nem a saját igazságát kereste, hanem Istenét, amelyről most is mondja: *A te igazságosságod örök igazságosság, és a te törvényed igazság.*

Hogyan ne volna igazság a törvény, mely által megismerjük a bűnt,[7] és amely tanúságot tesz Isten igazságosságáról? Mert így mondja az Apostol: *Az Isten előtti megigazulás a törvénytől függetlenül lett nyilvánvalóvá, amint a törvény és a próféták is tanúsítják.*[8]

Akik szeretik Istent, azoknak minden a javára válik

6.[143. v.] Ezért szenvedett üldözést a fiatalabb az idősebbtől, hogy a fiatalabb elmondhassa: *Szorongatás és ínség talált meg engem, de elmélkedésem a te parancsaid.*

Dühöngjenek, üldözzenek, csak Isten parancsait el ne hagyjuk, és ezekből a parancsokból még a dühöngőket is tudjuk szeretni.

7. [144. v.] *Bizonyságaid igazságosság örökre, adja nekem a megértést, és élni fogok.* – Ez a fiatalabb megértést kér, amit ha nem birtokolna, nem értene jobban, mint a vének; de ezt kéri a szorongatásban és az ínségben, hogy megérthesse, mennyire megvetendő, amit rá tudnak hozni üldöző ellenségei, akikről mondja, hogy megvetik őt.

---

[1]Zsolt 118,9.
[2]Vö. Ter 25,23.
[3]Róm 9,12–13.
[4]Vö. 1Kor 1,28.
[5]Vö. Mt 20,16.
[6]Vö. Róm 10,3.
[7]Vö. Róm 3,20.
[8]Róm 3,21.

Ezért mondja: *és élni fogok;* mert ha a szorongatás és az ínség odáig ér, hogy üldöző ellenségei kezei által ezen élete befejeződik, örökké fog élni ő, aki a mulandó dolgok elé helyezi az igazságosságot, amely megmarad örökre.

Ez a szorongatásban és szükségben élő igazságosság Isten mártíriumai, azaz bizonyságai, amelyekért a mártírok koronát nyernek.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HUSZONKILENCEDIK HOMÍLIA

145QÓF *Teljes szívemmel az Úrhoz kiáltottam,*
hallgass meg engem, Uram,
jótéteményeidet keresem.
146*Kiáltottam, gyógyíts meg engem,*
és meg fogom őrizni bizonyságaidat.
147*Megelőztem az éjfélt, és kiáltottam,*
a te igéidben reméltem.
148*Megelőzték szemeim a reggelt,*
hogy beszédeidről elmélkedjem.
149*Halljad meg hangomat, Uram, irgalmasságod szerint,*
és ítéleted szerint éltess engem.
150*Megközelítettek üldözőim gonoszságban,*
A törvényedtől azonban messze eltávolodtak.
151*Közel vagy te, Uram,*
és minden utad igazság.
152*Kezdettől fogva megismertem bizonyságaidról,*
hogy örökre megalapoztad őket.

A hívők Úrhoz kiáltása a figyelmes imádság

1. [145. v.] Ki kételkednék abban, hogy az imádkozók Úrhoz kiáltása, ha csak testi hanggal és nem Istenre figyelő szívvel történik, hiábavaló? Ha pedig szívvel történik, még ha a test hangja hallgat is, más emberek előtt rejtve van, de nem Isten előtt. Tehát akár testi hanggal, amikor szükséges, akár csendesen imádkozunk Istenhez, szívvel kell kiáltanunk.

A szív kiáltása pedig a nagyon figyelmes gondolkodás; ami ha imádságban történik, kifejezi a kérő és óhajtó erős érzületét és nem marad el a hatása; teljes

szívből akkor kiáltunk, amikor másra nem gondolunk. Az ilyen imádság sokakban ritka, néhányakban gyakori, hogy állandó-e valakiben, nem tudom.

Aki ezt a zsoltárt énekli, ilyen imádságáról mondja: *Teljes szívemmel az Úrhoz kiáltottam, hallgass meg engem, Uram.* És hozzáteszi, hogy kiáltása minek javára szolgáljon: *Jótéteményeidet keresem.*

Ezért kiáltott tehát teljes szívében, és azt óhajtja, hogy ha meghallgatja, azt adja meg neki az Úr, hogy jótéteményeit kereshesse, amelyekre parancsot kapunk, hogy megtegyük, és azért imádkozunk, hogy keressük őket.

De milyen messze van még a cselekvőtől az, aki keres? A keresésből ugyanis nem feltétlenül következik, hogy megtalálja, vagy a megtalálásból nem feltétlenül következik a megtétel; de megtenni csak az képes, aki megtalálta, megtalálni pedig csak az, aki kereste. De nagy reményt ébresztett bennünk az Úr Jézus, amikor ezt mondta: *Keressetek és találtok.*[1]

Ugyancsak ezt mondja a Bölcsesség (ki más, mint Ő maga?): *Keresnek engem a rosszak és nem fognak megtalálni*.[2] Tehát nem a rosszaknak, hanem a jóknak mondta: *Keressetek és találtok.* Sőt, azoknak mondta, akik kevéssel később ezt hallották: *Ha tehát ti, jóllehet rosszak vagytok, tudtok jó adományokat adni a fiaitoknak*.[3]

Hogyan mondja tehát a rosszaknak: *Keressetek és találtok,* amikor ezt is mondja: *Keresnek engem a rosszak és nem fognak megtalálni?* Vajon amikor azt ígérte, hogy ha keresik, meg fogják találni, nem azt akarta-e az Úr, hogy a bölcsességet keressék? A bölcsességben rejlik ugyanis minden, amit keresnie kell azoknak, akik boldogok akarnak lenni. A bölcsességben rejlenek Isten jótéteményei is. Ezért már csak az hiányzik, hogy megértsük: nem minden rossz nem fogja megtalálni a bölcsességet, ha keresi, hanem csak azok, akik annyira rosszak, hogy gyűlölik a bölcsességet.

Mert így mondja a Írás: *Keresnek engem a rosszak és nem fognak megtalálni, mert gyűlölik a bölcsességet.*[4] Tehát azért nem találják meg, mert gyűlölik. De ha gyűlölik, miért keresnék, hacsak nem azért, mert nem önmagáért keresik, hanem valami másért, amit a rosszak szeretnek, és úgy vélik, a bölcsesség által könnyebben hozzájutnak?

Sokan vannak ugyanis, akik nagyon szorgalmasan kutatják a bölcsesség mondásait, és elméletben, nem az életükben akarják ismerni; nem a bölcsesség által parancsolt erkölcsös élettel akarnak eljutni Isten világosságához, hanem a

[1]Mt 7,7.
[2]Péld 1,28.
[3]Mt 7,11.
[4]Péld 1,29.

bölcs szövegek által emberektől akarnak dicséretet kapni, ami hiábavaló dicsőség.

Tehát nem a bölcsességet keresik akkor sem, amikor keresik, mert nem azt keresik, különben szerinte élnének; hanem a szavaitól akarnak felfúvódni, és minél inkább felfúvódnak, annál inkább kívül vannak a bölcsességen.

Ez az imádkozó pedig – kérve az Úrtól, hogy amit az Úr megtenni parancsol neki, abban Ő maga is tevékenykedjék, *Hiszen Isten maga ébreszti bennünk szándékot és hajtja végre a tetteket jóakarata szerint,*[1] – mondja: *Teljes szívemmel az Úrhoz kiáltottam, hallgass meg engem, Uram: Jótéteményeidet keresem,* mégpedig azért, hogy megtegyem, és nem csak azért, hogy tudjam őket; nehogy hasonló legyek a rossz rabszolgához, aki érti a parancsot, mégsem teljesíti.[2]

2. [146. v.] *Kiáltottam, gyógyíts meg engem,* vagy ahogy néhány görög és latin kódex mondja: *Hozzád kiáltottam, gyógyíts meg engem.*

Mit jelent a *Hozzád kiáltottam*, ha nem azt, hogy *kiáltva hívtalak segítségül*? De amikor azt mondja: *gyógyíts meg,* mit tesz hozzá? Azt, hogy *És meg fogom őrizni bizonyságaidat,* tudniillik nehogy gyöngeségből megtagadjalak.

A lélek egészségének köszönhető ugyanis, hogy megtörténik, amiről azt tudja, hogy meg kell tennie; és ha a végső próbatétel azt követeli, a test haláláig harcol az isteni bizonyságok igazságáért; ahol pedig nincs egészség, ott befészkelődik a betegség és elhagyják az igazságot.

A homályos „aória” szóról

3. [147. v.] Ami most következik, abban valami homály van, ezért hosszasabban kell elemeznünk.[3] (Az *aória – intempesta nocte – immaturitate – in immaturitate* variánsokat elemzi, a zsoltár szempontjából különösebb jelentőség nélkül. Ezt a pontot kihagytam. A ford.)

Az imádság idejéről

4. [148. v.] *Megelőztem az éjfélt és kiáltottam, a te igéidben reméltem.*

Ha ezt általában a hívőkre és a cselekedet sajátosságára vonatkoztatjuk, gyakran megtörténik, hogy éjfél körül virraszt az Isten iránti szeretet, és az imádságos lelkület hevülete nem várja meg, hanem megelőzi az imádság kakasszó utáni szokásos idejét.

---

[1]Vö. Fil 2,13.
[2]Vö. Sir 33,28–30.
[3]Vergilius: Aeneis 9,19–20.

Ha pedig az éjszakán az egész történelmi időt értjük, ugyancsak éjfél körül kiáltunk az Úrhoz és megelőzzük a hajnalt, amikor ígérete szerint vissza fog térni, ahogy másutt olvassuk: *Előzzük meg az ő arcát vallomással.*[1]

De ha akarjuk, ennek az éjszakának hajnal előtti szakaszán érthetjük azt, amely az idők teljessége, Krisztus testben való megjelenése volt,[2] és az Egyház akkor sem hallgatott, hanem megelőzve ezt a hajnalt, prófétálva kiáltott, és remélte, hogy a hatalmas Isten megteszi, amit ígért, tudniillik hogy Ábrahám ivadékában megáldatik minden nemzet.[3]

5. [148. v.] Ami következik, ugyanezt mondja: *Megelőzték szemeim a reggelt, hogy beszédeidről elmélkedjem.*

Reggelen értve azt az időszakot, *amikor világosság támadt azoknak, akik a halál árnyékában ültek;*[4] nemde a szentekben, akik korábban éltek a földön, az Egyház szemei ezt a reggelt előzték meg, mert ennek eljövetelét látták előre, hogy elmélkedjenek Isten akkori beszédeiről, és a törvényben és a prófétákban ezt a jövőt hirdették előre?

Az irgalmasságról és az ítéletről

6. [149. v.] *Halljad meg hangomat, Uram, irgalmasságod szerint, és ítéleted szerint éltess engem.*

Isten ugyanis először irgalmassága szerint leveszi a bűnösökről a büntetést, és mikor már igazak, ítélete szerint adja nekik az életet; mert nem véletlenül mondják neki ebben a sorrendben: *Irgalmasságot és ítélet énekelek neked, Uram.*[5] Ámbár maga az irgalmasság ideje sincs ítélet nélkül, amelyről az Apostol mondja: *Ha megítélnénk magunkat, nem vonnánk magunkra ítéletet. Ha azonban az Úr ítél meg bennünket, az fenyítésünkre szolgál, hogy ezzel a világgal együtt el ne kárhozzunk.*[6]

Apostoltársa pedig: *Mert itt van az ideje, hogy Isten házanépén kezdődjék az ítélet. De ha mirajtunk kezdődik, mi lesz a sorsuk azoknak, akik nem hisznek az Isten evangéliumában?*[7]

---

[1] Zsolt 94,2.
[2] Vö. Gal 4,4.
[3] Vö. Ter 12,3; 22,18.
[4] Vö. Iz 9,2.
[5] Zsolt 100,1.
[6] 1Kor 11,31.
[7] 1Pét 4,17.

És az ítélet végső ideje sem lesz irgalmasság nélkül, mert – mondja a zsoltár – *irgalommal és irgalmassággal koronáz meg téged.*[1] *De irgalmasság nélkül sújt le az ítélet azokra, akik nem gyakoroltak irgalmasságot.*[2]

7. [150. v.] *Megközelítettek üldözőim gonoszságban,* vagy ahogy néhány kódex mondja: *gonoszul.*

Az üldözők akkor közelítenek meg, amikor kínozzák és megölik a testet. Ezért mondja a 21. zsoltár, amely az Úr szenvedését prófétálja: *Ne távozzál tőlem, mert a szorongatás nagyon közel van,*[3] amikor már nem a távolból fenyegető, hanem a jelenlévő kínokat szenvedi.

Nagyon közelinek mondja a szorongatást, ami a testet éri, mert a lélekhez legközelebb a teste van, amelyet visel. Megközelítették tehát az üldözők, gyötörve azok testét, akiket üldöztek.

De figyelj csak, mi következik: *A törvényedtől azonban messze eltávolodtak.* – Minél inkább megközelítették az üldözendő igazakat annál távolabb kerültek az igazságosságtól. De mit tudtak ártani azoknak, akiket üldözve megközelítettek, amikor belül közel volt hozzájuk Uruk, aki semmiképpen nem hagyta el őket?

8. [151. v.] Ezután következik: *Közel vagy te, Uram, és minden utad igazság.* – A szentek megszokott vallomása, hogy a szorongatásaikban is, melyeket kétségtelenül elszenvedtek, igaznak vallották Istent.

Így Eszter királyné,[4] így szent Dániel,[5] így a három férfi a kemencében,[6] és így így többi szent társaik is.

Kérdezhetjük azonban, miért mondja itt: *Minden utad igazság,* amikor egy másik zsoltárban ezt olvassuk: *Az Úr összes utai irgalmasság és igazság?*[7]

De a szentek iránt az Úr összes utai irgalmasság, és összes utai igazság, mert az ítéletben is segítségükre jön, ezért nem hiányzik belőle az irgalmasság; és amikor irgalmas irántuk, azt nyújtja, amit ígért, tehát nem hiányzik az irgalmasságból az igazság.

De mindenki iránt, azok iránt is akiket megszabadít, és azok iránt is, akiket elkárhoztat, az Úr összes utai irgalmasság és igazság, mert ahol nem irgalmaz,

[1]Zsolt 102,4.
[2]Vö. Jak 2,13.
[3]Zsolt 21,12.
[4]Vö. Eszt 14,6.
[5]Vö. Dán 6,22.
[6]Vö. Dán 3,24.
[7]Zsolt 24,10.

ott a megtorlás igazsága érvényesül. Ugyanis sokakat megszabadít érdemtelenül, de senkit nem kárhoztat el, aki nem érdemelte meg.

Isten megígérte, hogy örök országot ad a fiainak

9. [152. v.] *Kezdettől fogva megismertem bizonyságaidról, hogy örökre megalapoztad őket.*

A görög *kat'arkhasz*-t egyes fordítóink úgy fordítják, hogy *kezdettől*, mások *kezdetben*, ismét mások *a kezdetekben*. De akik többes számban fordítják, a göröghöz igazodnak.

Mit jelent hát: *Kezdettől fogva,* vagy hogy mint a görög, mi is határozószót használjunk: *Kezdettől megismertem bizonyságaidról, hogy örökre megalapoztad őket?*

Azt mondja, hogy az Úr örökre megalapozta bizonyságait, és arról tanúskodik, hogy ezt kezdettől megismerte, nem máshonnan, hanem magukból a bizonyságokból. És mik ezek a bizonyságok, ha nem azok, amelyekkel Isten arról tanúskodott, hogy örök országot ad a fiainak?

S mivel arról tanúskodott, hogy Egyszülöttében fogja adni, akiről ezt mondják: *És országának nem lesz vége,*[1] magukról a bizonyságokról mondta, hogy örökre meg vannak alapozva, mert örökkévaló az, amit Isten általuk megígért.

Maguk a bizonyságok akkor válnak szükségtelenné, amikor látni fogjuk magát a dolgot, melynek hihetősége most bizonyítékokat igényel. És ezért helyes a *megalapoztad* kifejezés, mert Krisztusban igaznak bizonyulnak.

A lerakott alapon kívül, amely Jézus Krisztus, mást senki nem rakhat[2]

Tehát ez az imádkozó honnan tudja ezt kezdettől, ha nem onnan, hogy az Egyház beszél, mely az emberi nem kezdete óta itt van a földön, és az Egyház első áldozata szent Ábel, akit föláldoztak tanulságul az eljövendő Közvetítő mellett, akinek vérét szintén gonosz testvér fogja ontani?[3] Mert azt is megmondták kezdetben: *Ketten egy testben lesznek,*[4] *és* ezt a nagy titkot magyarázva mondja Pál Apostol: *Én Krisztusra és az Egyházra értem*.[5]

---

[1]Lk 1,33.
[2]Vö. 1Kor 3,11.
[3]Vö. Ter 4,8.
[4]Ter 2,24.
[5]Ef 5,32.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HARMINCADIK HOMÍLIA

153RÉS *Lássad megalázottságomat és ragadj ki engem,*
mert a te törvényedet el nem feledtem.
154*Ítéld meg ítéletemet és válts meg.*
beszéded miatt éltess engem.
155*Távol van az üdvösség a bűnösöktől,*
mert jótéteményeidet nem keresték.
156*Sok a te irgalmasságod, Uram,*
ítéleted szerint éltess engem!
157*Sokan vannak üldözőim és szorongatóim,*
bizonyságaidtól nem hajoltam el.
158*Láttam az eszteleneket és ellankadtam;*
mert beszédeidet nem őrizték meg.
159*Lássad, hogy szerettem a te parancsaidat,*
Uram, a te irgalmasságodban éltess engem.
160*A te igéid kezdete az igazság,*
és örökkévaló a te igazságosságod minden ítélete.

Aki magát megalázza, azt felmagasztalják

1. [153. v.] Aki Krisztus testének tagja, senki ne érezze magától idegenek ezt a hangot (mert valójában Krisztus egész teste ebben az alázatban élve mondja), amellyel ez a zsoltárrész kezdődik, amelyet magyarázni kezdünk: *Lássad megalázottságomat és ragadj ki engem, mert a te törvényedet el nem feledtem.*

Itt legjobb arra a törvényre gondolnunk, amellyel változhatatlanul rögzítve lett, hogy *aki magát fölmagasztalja, az megalázzák, aki pedig magát megalázza a fölmagasztalják.*[1] Tehát a gőgöst bajokhoz kötik, hogy megaláztassék, az alázatost pedig kiragadják a bajokból, hogy fölmagasztaltassék.

2. [154. v.] *Ítéld meg ítéletemet és válts meg.* Ezzel szinte megismétli az előbbi mondatot, mert a *Lássad megalázottságomat* ugyanaz, mint az *Ítéld meg ítéletemet,* és a *ragadj ki engem*-nek megfelel a *válts meg.* Annak, amit fentebb mondott, *mert a te törvényedet el nem feledtem,* itt megfelel a folytatás, hogy *beszéded miatt éltess engem.*

[1]Vö. Lk 14,11; 18,14.

Ez a beszéd Istennek az a törvénye, amit nem feledett el, tudniillik hogy aki azt akarja, hogy felmagasztalják, annak meg kell alázkodnia. A fölmagasztaláshoz tartozik amit mond: *Éltess engem*, mert a szentek felmagasztalása az örök élet.

Minden jót az üdvözítő Istentől kapunk

3. [155. v.] *Távol van az üdvösség a bűnösöktől, mert jótéteményeidet nem keresték.*

Mi különböztet meg téged, ó aki mondtad: *Távol van az üdvösség a bűnösöktől,* mi különböztet meg a bűnösöktől téged, hogy tőled nem távol van, hanem veled van az üdvösség?

Az különböztet meg téged, hogy te megtetted azt, amit ők nem, azaz *te kerested Isten jótéteményeit.*

De mid van, amit nem úgy kaptál?[1] Nemde te vagy, aki kevéssel előbb mondtad: *Teljes szívemben kiáltottam: hallgass meg, Uram, keresni fogom jótéteményeidet?*[2] Tehát tőle kaptad, hogy kereshesd, akihez kiáltottál. Tehát ő különböztetett meg téged azoktól, akiktől amiatt van távol az üdvösség, mert Isten jótéteményeit nem keresték.

4. [156. v.] Ezt ő maga is látta. Ugyanis én sem látnám, ha nem őbenne látnám, ha nem őbenne lennék. Látta, mondom, és mindjárt hozzá is fűzi: *Sok a te irgalmasságod, Uram.* Tehát az is, hogy az ő jótéteményeit keressük, az ő irgalmasságaihoz tartozik.

Ítéleted szerint éltess engem. – Tudom ugyanis, hogy ítéleted sem irgalmasságod nélkül hangzik el fölöttem.

A győzelmes Krisztus dicséri a mártírok seregét

5. [157. v.] *Sokan vannak üldözőim és szorongatóim, bizonyságaidtól nem hajoltam el.* – Ez megtörtént, tudjuk, megemlékezünk róla, elismerjük. Bíborszínű az egész föld a vértanúk vérétől, csillog az ég a mártírok koronájától, díszesek az egyházak a mártírok emlékhelyeitől, jelesek a napok a mártírok születésnapjaitól, gyakoriak a gyógyulások a mártírok érdemeiért.

Honnan ez, ha nem onnét, hogy beteljesedett a jövendölés: *Sokan vannak üldözőim és szorongatóim, bizonyságaidtól nem hajoltam el?* Elismerjük ezt és hálát adunk Urunknak, Istenünknek. Mert ember te, te magad mondtad egy másik zsoltárban: *Ha az Úr közöttünk nem lett volna, talán elevenen nyeltek*

[1]Vö. 1Kor 4,7.
[2]Zsolt 118,145.

volna el minket.[1] Íme, ezért nem hajoltál el az ő jótéteményeitől és jutottál el éppen üldözőid és szorongatóid kezei között a magasztos hivatás pálmájához.

Egyes hívőket megrendítették az üldözők kínzásai

6. [158. v.] *Láttam az eszteleneket és ellankadtam;* vagy ahogy más kódexek mondják: *Láttam azokat, akik nem tartják az egyezséget, és* ez sok kódexben olvasható.

De kik azok, *akik nem tartották meg az egyezséget,* ha nem azok, akik elhajoltak Isten bizonyságaitól mert nem viselték el sok üldöző szorongatását? Az egyezség pedig az, hogy *az nyer koronát, aki győz*. Ezt az egyezséget nem tartották meg azok, akik nem viselték el az üldözést és megtagadva Isten bizonyságait elhajoltak tőlük.

Tehet ezeket látta ez az imádkozó és ellankadt, mert szeretett. Ez a szeretetből és nem irigységből fakadó buzgóság jó. Hozzáfűzi, hogy miben nem tartották meg az egyezséget: *Mert beszédeidet nem őrizték meg.* Éppen ezeket tagadták meg a szorongatásokban.

7. [159. v.] És megkülönböztetve magát tőlük, ajánlkozik és mondja: *Lássad, hogy szerettem a te parancsaidat.* Nem azt mondja, hogy *Beszédeidet nem tagadtam meg*, amire próbálták kényszeríteni a mártírokat, és mert nem tették, tűrhetetlen kínokat szenvedtek; hanem azt mondja, ami minden szenvedés gyümölcse: *mert ha odaadnám testemet, hogy elégjek, de szeretet nem volna bennem, mit sem használna nekem.*[2]

Ez az imádkozó ezt ajánlva mondja: *Lássad, hogy szerettem a te parancsaidat.* Ezután kéri a jutalmat: *Uram, a te irgalmasságodban éltess engem.* Azok gyilkolnak, te éltess.

De ha irgalomként kéri a jutalmat, ami igazságosan jár neki, mennyivel inkább árad az irgalmasság, hogy elnyerje a győzelmet az, akit megillet a jutalom?

8. [160. v.] *A te igéid kezdete az igazság, és örökkévaló a te igazságosságod minden ítélete*.

Az igazságból erednek a te igéid, ezért igazmondóak és senkit meg nem tévesztenek igéid, melyek az igaznak életet a gonosznak büntetést hirdetnek. Épp ezek Isten igazságosságának örökkévaló ítéletei.

[1]Zsolt 123,2.
[2]Vö. 1Kor 13,2.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HARMINCEGYEDIK HOMÍLIA

161SIN *A fejedelmek ok nélkül üldöztek engem,*
és a te igéidtől rettent meg a szívem.
162*Ujjongok beszédeid miatt,*
mint aki nagy zsákmányt talált.
163*Az igazságtalanságot gyűlöltem és megutáltam,*
a törvényedet pedig szerettem.
164*Napjában hétszer dicsértelek téged*
igazságosságod minden ítéletéért.
165Nagy a békéje azoknak, akik szeretik törvényedet,
ők nem botlanak el semmiben.
166Uram, szabadításodat várom,
és szeretem parancsaidat.
167Parancsolataidat megőrzi lelkem,
és nagyon szereti.
168Megtartom parancsaidat és rendeleteidet,
mert színed előtt ismeretes minden utam.

A föld királyai ok nélkül üldözték a keresztényeket

1. [161. v.] Hogy a föld királyaitól Krisztus teste, azaz a szent Egyház miféle üldözéseket szenvedett el, tudjuk. Elismerjük tehát itt is a zsoltár szavait: *A fejedelmek ok nélkül üldöztek engem, és a te igéidtől rettent meg a szívem.*

Mit ártottak a keresztények a földi országoknak, bár az ő királyuk a mennyek országát ígérte nekik?

Kérdezem, mit ártottak a földi országoknak? Vajon az ő királyuk megtiltotta-e katonáinak hogy leróják mindazt, amivel a földi királyoknak tartoznak? Nemde még az e kérdésből rágalmat szövő zsidóknak is ezt mondta: *Adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek ami az Istené?*[1] Nemde ő maga is lerótta az adót a hal szájából?[2] Nemde Előfutára, amikor a földi ország katonái kérdezték, hogy mit kell tenniük az örök életért, nem azt mondta, hogy „Oldjátok le öveteket, dobjátok el a fegyvereket, hagyjátok el királyotokat hogy

[1]Mt 22,21.
[2]Mt 17,23–26.

az Úrnak tudjatok katonáskodni", hanem ezt mondta: *Senkit ne bántsatok, senkinek kárt ne okozzatok és elégedjetek meg a zsoldotokkal*.[1]

Nemde katonáinak egyike, aki legkedvesebb tisztje volt, katonatársainak, és bizonyos értelemben Krisztus minden alattvalójának mondta: *Mindenki vesse alá magát a fölöttes hatalomnak, és* kevéssel később: *Adjátok meg mindenkinek, ami jár neki: akinek adó, annak az adót, akinek vám, annak a vámot, akinek hódolat, annak a hódolatot, akinek tisztelet, annak a tiszteletet. Ne tartozzatok senkinek semmivel, csak kölcsönös szeretettel.*[2]

Nemde megparancsolta, hogy az Egyház még a királyokért is imádkozzék?[3] Mit ártottak tehát nekik a keresztények? Milyen kötelességüket nem teljesítették? Miben nem engedelmeskedtek a keresztények a földi királyoknak?

Tehát a földi királyok ok nélkül üldözték a keresztényeket. De figyeld csak, mit fűz hozzá: *És a te igéidtől rettent meg a szívem.*

A földi királyoknak is megvolt a fenyegető szava: „száműzlek, megfosztalak jogaidtól, megöllek, kínpadra vonlak, tűzzel sütögetlek, vadállatok elé vetlek, ízekre szaggatlak!"; de a te igéid jobban rettentettek, mint az övék: *Ne féljetek azoktól akik megölik a testet, aztán nem tudnak mit tenni, hanem attól féljetek, akinek hatalma van a testet és a lelket is elpusztítani a Gehennában*.[4]

Ezektől az igéidtől rettent meg a szívem és megvetettem az engem üldöző embert, és legyőztem az engem félrevezető ördögöt.

2. [162. v.] Ezután következik: *Ujjongok beszédeid miatt, mint aki nagy zsákmányt talált.* – Azon igék által győzött, amelyektől rettegett. A zsákmányt a legyőzött ellenféltől veszik el, ahogyan legyőzték és kifosztották azt, akiről az evangéliumban ezt mondják: *Senki nem mehet be az erős házába, hogy elragadja vagyonát, ha előbb meg nem kötözi az erőset.*[5]

De nagy zsákmányt találtak, amikor a mártírok türelmét csodálva még az üldözők is hívővé lettek és akik azt tervezték, hogy királyunknak kárt okoznak katonái megsebesítésével, tetejében még meg is nyerték őket.

Tehát aki rettegett Isten igéitől, hogy le ne győzzék a harcban, győztesként ujjong ezen igék miatt.

---

[1]Lk 3,14.
[2]Róm 13,1. 7–8.
[3]Vö. 1Tim 2,2
[4]Mt 10,28.
[5]Mt 12,29.

A szeretnivaló Istent kell félnünk

3. [163. v.] De nehogy azt gondoljuk, hogy ebből a rettegésből Isten igéinek gyűlölete is kialakulhatott volna, jóllehet már mondta: *Ujjongtam beszédeid miatt,* amit nem mondott volna, ha gyűlölte volna őket, most még hozzáteszi és mondja: *Az igazságtalanságot gyűlöltem és megutáltam, a törvényedet pedig szerettem.*

Az Úr igéi által keltett rettenet ugyanis nem gyűlöletet keltett benne ezen igék iránt, hanem sértetlen épségben tartotta meg a szeretetet irántuk. Ugyanis Isten törvénye is Isten igéi és beszédei.

Távol legyen tehát, hogy a szeretet meghaljon a félelemtől ott, ahol tiszta a félelem. Így félik is, szeretik is a jó fiuk az atyákat, így féli a tiszta feleség a férjét, hogy el ne hagyja és szereti, hogy örömét találja benne.

Ha tehát az ember atyát és az ember feleséget félni kell és szeretni, mennyivel inkább a mi Atyánkat, aki a mennyekben van,[1] és azt a Vőlegényt, aki nem testi szépségével, hanem erényeivel ékesebb az emberek fiainál.[2]

De kik szeretik Isten törvényét, ha nem azok, akik szeretik Istent? És mit ad az atya törvénye a jó fiaknak? Vajon azt, hogy megdorgálja azt, akit szeret és megostorozza minden fiát, akit befogad?[3] De aki ezeket az ítéleteket elutasítja, az ígéreteket nem kapja meg. Az atyai ítéleteket tehát dicséret illeti még az ostorozásban is, ha az ígéreteket szeretik a jutalomban.

A hetes szám az egyetemességet fejezi ki

4. [164. v.] Teljesen így tett az, aki mondja: *Napjában hétszer dicsértelek téged igazságosságod minden ítéletéért. A napjában hétszer* azt jelenti: *mindig.*

A hetes szám egyébként az egyetemesség jele szokott lenni: ezért az isteni alkotás hat napjához hetedikként adatott hozzá a pihenés napja,[4] és elmúló és visszatérő hetekben forog az egész idő.

Nem másért mondja: *Hétszer esik el és kel fel az igaz,*[5] azaz nem vész el a mindenféleképpen megalázott igaz, de nem lesz törvényszegő, különben nem lenne igaz. Mert az emberek szeme előtt mindenféle szorongatásba kerül, és hétszer elesik, és mert minden szorongatás a javára válik, fölkel. Eléggé szemlélteti ezt ugyanabban a könyvben a következő mondat: *A gonoszok pedig*

[1]Vö. Mt 6,9.
[2]Vö. Zsolt 44,3.
[3]Vö. Zsid 12,6.
[4]Vö. Ter 2,2.
[5]Péld 24,16.

elgyengülnek a vétkekben.[1] Ezt jelenti tehát, hogy az igaz hétszer esik el és kel fel, de nem gyengül el semmiféle bajban.

Méltán dicsérte tehát az Egyház Istent igazságosságának ítéletei miatt, mert amikor eljött az idő, hogy *Isten házanépén kezdődjék az ítélet,*[2] semmiféle szorongatásban nem gyengült el, hanem a mártírok koronájával megdicsőült.

Isten törvényében azt is tiszteljük, amit nem értünk

5. [165. v.] *Nagy a békéje a törvényedet szeretőknek és nem botránkoznak.* – Vajon maga a törvény nem botrákoztatja a törvényt szeretőket, vagy a törvényt szeretőket sehonnan nem éri botránkoztatás? De mindkét értelmezés helyes.

Aki ugyanis szereti Isten törvényét, azt is tiszteli, amit nem ért benne; és ha valami képtelenségnek hangzik neki benne, arról úgy ítéli, hogy nem értenie kell, hanem valami nagy titok rejlik benne, ezért nem botránkoztatja Isten törvénye.

Hogy pedig egyáltalán ne botránkozzék, bármilyen szent életállapot embereit nem úgy figyeli, hogy a hite azok viselkedésétől függjön, nehogy ha valaki elbukik azok közül, akiket nagyra tartott, ő maga is botrány áldozatává váljon. Hanem Isten törvényét szereti, nagy a békéje és nem botránkozik. Biztonsággal szereti a törvényt, mely ellen sokan vétenek ugyan, de maga a törvény nem ismeri a vétkezést.

Jézus Krisztus a világ üdvössége

6. [166. v.] *Várva vártam üdvösségedet, Uram, és szerettem a te parancsaidat.* – Mit használt volna a régieknek szeretni Isten parancsait, ha Krisztus, aki Isten Üdvössége, meg nem szabadítja őket; és kinek Lelkét elnyervén nem szerethették volna Isten parancsait?

Ha tehát várva várták Isten üdvösségét azok, akik szerették az ő parancsait, mennyivel inkább szükséges volt Jézus, azaz Isten üdvössége azok üdvözítésére, akik nem szerették az ő parancsait?

A prófécia azon idők szentjeire is érvényes lehet, amióta a kegyelem kinyilatkoztatása után az evangéliumot hirdetik; várják ugyanis Krisztust azok, akik szeretik Isten parancsait, hogy *amikor Krisztus, a mi életünk megjelenik, akkor mi is megjelenjünk vele együtt dicsőségben*.[3]

---

[1] Péld 24,16.
[2] Vö. 1Pét 4,17.
[3] Vö. Col 3,4.

7. [167–168. v.] *A lelkem nagyon megtartotta bizonyságaidat, és szerettem azokat nagyon,* vagy ahogy néhány kódexben áll: *szeretett, hogy valamit meghalljon a lelkem.*

Megtartjuk Isten bizonyságait, amíg nem tagadjuk meg. Ez a mártírok feladata, mert a *bizonyságok*at görögül *mártíriumok*nak mondják. De mivel semmit nem használ, ha valaki szeretet nélkül ég el Isten bizonyságaiért,[1] ezért hozzáfűzi: *És szerettem azokat nagyon.*

Föntebb azt mondta: *Szerettem a te parancsaidat,* majd a következő versben: *Bizonyságaidat őriztem, és szerettem is;* majd: *Parancsaidat is, bizonyságaidat is megőriztem,* mert ezt mondja: *Megőriztem parancsaidat és bizonyságaidat.*

Aki ugyanis szeret, ezeket igazán és szívesen megőrzi. Többnyire azonban miközben őrizzük Isten parancsait, ellenségeinké válnak azok, akik akarata ellenére őrizzük; akkor pedig a bizonyságokat is határozottan kell őrizni, nehogy az ellenség üldözésének hatására megtagadjuk őket.

Isten kegyelmével és segítségével tartjuk meg az isteni parancsokat

8. Amikor tehát ez az imádkozó azt mondja, hogy mindkettőt megtette, Istennek tulajdonítja, hogy megtehette, ezért hozzáteszi és mondja: *Mert összes utaim a szemed előtt vannak, Uram.* Ezért őriztem meg minden parancsodat és bizonyságaidat, mert összes utaim a szemed előtt vannak. Mintha azt mondaná: *Ha elfordítanád tőlem arcodat, megháborodnék, és nem őrizném parancsaidat és bizonyságaidat.* Megőriztem tehát, mert összes utaim a szemed előtt vannak.

Azt akarta, hogy Isten kegyes és segítő szemmel nézze összes utait, ahogy az imádkozott, aki ezt mondta: *Ne fordítsd el tőlem arcodat.*[2] Mert Isten arca ott van a gonoszságokat cselekvők fölött is, de azért, hogy elpusztítsa emlékezetüket a földről.[3]

Ez az imádkozó nem így mondta, hogy lássa Isten az ő utait, hanem ahogy Isten az igazak utait ismeri,[4] és ahogy Mózesnek mondta: *Mindenkinél jobban ismerlek téged.*[5] Mert ha nem segítené a haladásban, hogy utai Isten szeme előtt legyenek, nem mondaná, hogy azért őrizte meg parancsait és bizonyságait, mert összes utai az Úr szeme előtt vannak.

Meg tudta ugyanis hallani: *Szolgáljatok az Úrnak félelemben és ujjongjatok neki rettegésben; fogadjátok el a fegyelmet, nehogy egyszer megharagudjék az Úr és*

[1]Vö. 1Kor 13,3.
[2]Zsolt 26,9.
[3]Vö. Zsolt 33,17.
[4]Vö. Zsolt 1,6.
[5]Kiv 33,17.

elvesszetek az igaz útról,[1] mert ha nem volna az Úr szeme előtt, nem volna igaz út.

Ezt a félelmet és rettegést rója Pál Apostol is azokra, akiknek mondja: *Félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségteket,*[2] *és* megmagyarázza, miért mondja ezt: *Hiszen maga Isten ébreszti bennetek a szándékot és hajtja végre a tettet tetszésének megfelelően.*[3]

Az igazak utai tehát azért vannak Isten szeme előtt, hogy vezérelje lépéseiket, mert ezek azok az utak, amelyekről írva áll a Példabeszédek könyvében: *A jobb felől lévő utakat ismeri az Úr, de a gonoszok a bal felől lévők;*[4] hogy megértsük, hogy ezeket nem ismeri az Úr, ezért mondja a gonosztevőknek: *Nem ismerlek titeket.*[5]

És hogy milyen gyümölcsről ismeri az Úr a jobb felől lévő utakat, azaz az igazak utait, hozzáfűzi: *Mert ő teszi egyenessé a lépéseidet, és békességben vezeti utaidat.*[6]

Íme, ezért mondja ez az imádkozó is: *Megőriztem parancsaidat és bizonyságaidat. És* mintha kérdeznék, hogyan voltál erre képes, mondja: *Mert összes utaim a szemed előtt vannak, Uram.*

[1]Zsolt 2,11–12.
[2]Fil 2,12.
[3]Fil 2,13.
[4]Péld 4,27.
[5]Mt 7,23.
[6]Péld 4,27.

SZÁZTIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (119.)
HARMINCKETTEDIK HOMÍLIA

169TAU *Jusson a színed elé, Uram, imádságom,*
beszéded szerint adj nekem megértést.
170*Jusson színed elé, Uram, kérésem,*
beszéded szerint ragadj ki engem.
171*Himnusz fakad majd ajkamon,*
ha megtanítasz jótéteményeidre.
172*Hirdetni fogja nyelvem beszédeidet,*
mert minden parancsod igazságosság.
173*Legyen a kezed, hogy megments,*
mert a te parancsaidat választottam.

174*Üdvösségedre vágytam, Uram,*
és a te törvényedről elmélkedem.
175*Élni fog a lelkem és dicsérni fog téged,*
és a te ítéleteid megsegítenek engem.
176*Tévelyegtem, mint az elveszett bárány,*
keresd meg a te szolgádat,
mert parancsaidat nem feledtem el.

1.[169. v.] Halljuk most az imádkozó hangját; mert tudjuk, ki imádkozik, és mi magunk is, ha nem vagyunk elvetettek, imádkozó tagjaiként ismerjük fel magunkat.

Jusson a színed elé, Uram, imádságom, azaz imádságom, amely szemed előtt történik, jusson eléd. *Közel van ugyanis az Úr azokhoz, akik megtörték a szívüket.*[1]

Beszéded szerint adj nekem megértést. – Megígért dolgot kér, mert ezt mondja: *Beszéded szerint,* mintha azt mondaná: *Ígéreted szerint.* Az Úr ezt megígérte, ahol mondja: *Értelmet adok neked*.[2]

2. [170. v.] *Jusson színed elé, Uram, kérésem, beszéded szerint ragadj ki engem.* – Más formában megismétli a kérését: mert amit előbb kért, hogy *Jusson a színed elé, Uram, imádságom,* hasonlóképpen mondja: *Jusson színed elé, Uram, kérésem; és* amit előbb így mondott: *Beszéded szerint adj nekem megértést,*

[1]Zsolt 33,19.
[2]Zsolt 31, 8.

annak megfelel a *Beszéded szerint ragadj ki engem.* Megértést nyerve ragadják ki őt, aki magától, megértés híján lépre megy.

Isten teszi megigazulttá a bűnöst és Tőle tanulja az igazságot az igaz

3. [171. v.] *Himnusz fakad majd ajkamon, ha megtanítasz jótéteményeidre.* – Tudjuk, hogyan tanítja Isten azokat, akik tanulékonyak iránta. *Mindaz, aki hallgat az Atyára, és tanul tőle, ahhoz jön, aki megigazulttá teszi a bűnöst,*[1] hogy ne csak emlékezetében tartsa, hanem tetteivel is megtartsa Isten jótéteményeit. Így aki dicsekszik, ne önmagában, hanem az Úrban dicsekedjék,[2] és így fakadjon himnuszra.

4. [172. v.] De miután tanult és dicsérte a tanító Istent, maga akar tanítani: *Hirdetni fogja nyelvem beszédeidet, mert minden parancsod igazságosság.*

Amikor azt mondja, hogy ezeket fogja hirdetni, az Ige szolgájának vallja magát. Ámbár Isten tanít belül, *a hit* mégis *hallásból fakad, és hogyan hallják, ha nincs aki hirdesse*?[3] És igaz, hogy Isten adja a növekedést, de attól még ültetni és öntözni kell.[4]

A régi igazak Krisztusra, Isten Üdvösségére vágyódtak

5. [173–174. v.] Jól tudja, milyen veszélyek várnak rá az ellentmondók és üldözők részéről, amikor majd Isten beszédeinek hirdetője lesz, ezért fűzi hozzá: *Legyen a kezed, hogy megments, mert a te parancsaidat választottam.* Hogy ne féljek és ne csak a szívem őrizze, hanem a nyelvem is hirdesse beszédeidet, parancsaidat választottam és szeretettel nyomtam el a félelmet.

Legyen tehát a kezed, hogy kiments az idegen kézből. Isten így mentette meg a mártírokat amikor nem engedte, hogy a lelküket megöljék; mert test szerint hiábavaló az ember szabadítása.[5]

Ezt azonban így is lehet érteni: *Legyen a kezed*, és Isten keze Krisztust jelenti, Izaiás e helye szerint: *És az Úr karja kinek nyilvánult meg?*[6] Mert nem Egyszülötté lett, hiszen általa teremtetett minden,[7] hanem Dávid magvából született,[8] hogy Jézus, azaz Üdvözítő legyen ő, aki már Teremtő volt. De mivel

[1]Vö. Jn 6,45.
[2]Vö. 1Kor 1,31.
[3]Vö. Róm 10,17.
[4]Vö. 1Kor 3,7.
[5]Vö. Zsolt 59,13.
[6]Iz 53,1.
[7]Vö. Jn 1,3.
[8]Vö. Róm 1,3.

megszokott az Írásban a *Legyen a kezed* és a *Lőn az Úr keze* kifejezés[1] nem tudom, ezt az értelmet át lehet-e vinni minden helyre.

Mindenestre, ahol ezt a folytatást halljuk: *Üdvösségedre vágytam, Uram,* minden ellenséges akarat ellenére Isten üdvössége számunkra Krisztust jelenti: a régi igazak vallják, hogy rá vágyakoztak, az Egyház őrá vágyott, aki asszony méhéből fog születni, és őrá vágyódik, aki eljön az Atya jobbjáról. És ehhez kapcsolja: *És a te törvényedről elmélkedem,* mert a törvény Krisztusról tanúskodik.

6. [175. v.] De ebben a hitben, amikor *a szívbéli hit megigazulásra, a szájjal való megvallás pedig üdvösségre szolgál,*[2] *háborognak a nemzetek és hiábavalóságokat gondolnak a népek,*[3] bizony megölik a testet, miközben téged hirdet; *Élni fog a lelkem és dicsérni fog téged, és a te ítéleteid megsegítenek engem.* Mégpedig éppen azok az ítéletek, amelyeknek eljött az ideje, hogy Isten házanépén kezdődjenek.[4]

De – mondja – *megsegítenek engem.* És ki ne látná, mennyire megsegítette az Egyházat az Egyház vére? Mennyi gabona támadt ebből a magvetésből az egész földkerekségen?

Az elveszett bárányról

7. [176. v.] Végül teljesen megnyílik és megmutatja, ki az, aki az egész zsoltárban beszélt: *Tévelyegtem, mint az elveszett bárány, keresd meg a te szolgádat, mert parancsaidat nem feledtem el.*

Egyes kódexekben nem az áll, hogy *keresd meg*, hanem hogy *éltesd*. A görög *zészon* és *zétészon* egyetlen szótagban különbözik, ezért a görög kódexekben is váltakozva olvasható. De bármelyiket vesszük, az elveszett bárányt keresik, az elveszett bárányt éltetik, amely miatt a pásztor otthagyja a hegyekben a kilencvenkilencet, és keresése közben[5] a zsidó tövisek megtépik. De még mindig keresi, még keresni kell, és a részben már megtaláltat is kell még keresni.

Annyiban, amennyiben ez az imádkozó mondja, hogy *parancsaidat nem feledtem el*, már megtalálták; de azok által, akik Isten parancsait most választják, gyűjtik össze és szeretik, még keresik, és pásztora kiontott és széthintett vére által az összes népekben találják meg.

---

[1]Ez 1,3.
[2]Vö. Róm 10,10.
[3]Vö. Zsolt 2,l.
[4]Vö. 1Pét 4,17.
[5]Vö. Mt 18,12; Lk 15,4.

A magyarázat befejezése

8. Amennyire képes voltam és amennyire az Úr megsegített, végig tárgyaltam és magyaráztam ezt a nagy zsoltárt. A bölcsebbek és tudósabbak bizonyára jobban csinálták volna, vagy jobban fogják csinálni később, de emiatt nem maradhatott el a szolgálatunk, főként mert annyira kérték tőlem testvérek, akinek adósa vagyok ezzel a szolgálattal.

Nem csoda, hogy semmit nem mondtam a héber ABC-ről, melynek betűi alá nyolcasával vannak rendelve e zsoltár sorai, mert erre vonatkozóan semmit nem találtam. Ugyanis nem csak ennek a zsoltárnak vannak ilyen betűi.

Azoknak, akik a görög vagy latin Írásban ezeket a betűket nem találják, mert nem őrizték meg, jó tudniuk, hogy a héber kódexekben minden 8 sor azzal a betűvel kezdődik, amelyik előtte fel van tűntetve, ahogy ezt nekünk azok jelezték, akik a héber írást ismerik. Amit ők sokkal nagyobb gonddal oldottak meg, mint ahogy a mi fordítóink latinul vagy pun nyelven az abc-zsoltárokat szokták fordítani. Mert nem minden sort kezdenek azonos betűvel, hanem csak az első sort.

SZÁZTIZENKILENCEDIK ZSOLTÁR (120.)
Elmondta Karthagóban 412. szeptember–decemberben
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének.
Amikor háborgattak engem, Hozzád kiáltottam, Uram,
és meghallgattál engem.

2Uram, szabadítsd meg lelkemet a hazug ajkaktól,
és az álnok nyelvtől.
3Mi adatik neked,
vagy ki áll melléd az álnok nyelvvel szemben?
4A hatalmasnak élezett nyilai
megsemmisítő, pusztító parazsakkal.

5Jaj nékem, mert hosszúra nyúlt zarándokságom ideje,
Cedar sátrainál vettem lakást!
6Sokáig volt vándor az én lelkem,
azokkal, akik a békét gyűlölik,
7én békességes voltam;
amikor szóltam hozzájuk, ok nélkül támadtak rám.

Krisztus a hegy, amelyre lélekben felmegyünk és az út, amely felvisz rá (1) – Tejjel kell táplálni a szilárd táplálékot fogadni képteleneket (2) – Az Úr útján járó kereszténynek el kell tűrnie a gonoszok irigységét (3) – Az emberek dicsérete veszedelmesebb, mint a szidalmuk (4) – A szavak elrepülnek a példák vonzanak (5) – A jók és rosszak keverten élnek a világban (6) – Izsák és Izmael két nép előképe (7) – A donatisták és a szakadárok mind a saját kárukra zavarják meg az Egyház békéjét (8–9)

Krisztus a hegy, amelyre lélekben felmegyünk és az út, amely felvisz rá

1. [1. v.] Az imént énekelve hallott zsoltár, amelyre énekelve válaszoltunk, rövid, de nagyon hasznos. Nem fogtok elfáradni a hallgatásába, és nem maradtok gyümölcstelenek, ha megteszik. Mert ahogy a címe is mondja *Lépcsőének.* Görögül *anabathmón.* A lépcsőn vagy fölfelé, vagy lefelé mennek, de ahogy ebben a zsoltárban beszélnek róla, fölmenőket jelent.

Úgy értsük tehát, mint akik fölmegyünk; és ne fölfelé menő lábakra gondoljunk, hanem ahogy egy másik zsoltár mondja: *Fölmeneteleket határozott el a szívében a könnyek völgyében a helyre, amelyet elrendezett.*[1]

Fölmeneteleket mondott.
Hol mondta? – *a szívében*.
Honnan? – *a könnyek völgyéből*.
Ott már elakad az emberi a szó, hogy hova megy föl, mert nem lehet elmondani, talán elgondolni sem lehet.

Az imént hallottátok, amikor az Apostolt olvastuk: *Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szívbe föl nem hatolt.*[2]

Emberi szívbe föl nem hatolt; az emberi szívnek kell oda felhatolnia. Tehát mivel *szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szívbe föl nem hatolt,* hogyan lehetne elmondai, hogy hova kell fölmenni? Mivel nem lehet elmondani, ezért mondja: *a helyre amelyet elrendezett.*

Mi többet mondhatnék – mondja az, aki által a Szentlélek szólt –, ilyen, vagy olyan helyre? Bármit mondanék, földi helyre gondolnál, a földön csúszol, testet hordozol; *romlandó testet, amely elnehezíti a lelket és a földön lakás elnyomja a sokat gondolkodó elmét.*[3] Kihez szólhatnék? Ki hallgatja meg? Ki értheti meg, hogy hol leszünk ezen élet után, ha a szívben fölmegyünk? Mivel tehát senki, reméld a boldogság valami elmondhatatlan helyét, amelyet az készített neked, aki a fölmenteleket is elrendezte a szívedben.

De hol? – *A könnyek völgyében.*[4] A völgy az alázatot, a hegy a magasságot jelenti. A hegy, ahová megyünk, valami lelki magasság.

És ki az a hegy, ahová fölmegyünk, ha nem az Úr Jézus Krisztus? Ő alkotta neked a szenvedésével a könnyek völgyét, aki megmaradásával megalkotta a fölmenetel hegyét.

Mi a könnyek völgye? – *Az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[5]

Mi a könnyek völgye? – *Odanyújtotta arcát az ütlegelőnek, betelt gyalázatokkal.*[6]

Mi a könnyek völgye? – Arculverték, leköpdösték, tövissel koronázták, megfeszítették.[7] Ez a könnyek völgye, ahonnan föl kell menned.

---

[1]Zsolt 83,6–7.
[2]1Kor 2,9.
[3]Vö. Bölcs 9,15.
[4]Zsolt 83,6.
[5]Jn 1,14.
[6]Siral 3,30.
[7]Vö. Mt 27,26 sk.

De hova kell fölmenned? – *Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige*. Mert maga *az Ige testté lett, és közöttünk lakozott.*[1] Úgy szállt le hozzád, hogy megmaradt önmagában; leszállt hozzád, hogy a könnyek völgye legyen számodra; megmaradt önmagában, hogy a fölmenetel hegye legyen számodra.

Az utolsó napokban – mondja Izaiás – *az Úr házának fölkészített hegye a hegyek csúcsán lesz.*[2] Nézd csak, ide kell fölmennünk.

De ne valami földi dologra gondolj: amikor a hegyet hallod, ne valami magasságot, amikor a sziklát hallod, ne valami keménységet érts rajta; sem amikor oroszlánt hallasz, ne vadságra, sem amikor bárányt hallasz, ne valami jószágra gondolj. Önmagában ezek egyike sem, de mindez lett teérted.

Tehát innen kell fölmenni és oda kell fölmenni; az ő példaadásából az ő istenségéhez. Mert példát adott neked, amikor megalázta magát. Mert akik nem akartak a könnyek völgyéből fölmenni, azokat agyonnyomta. Mert nagyon gyorsan akartak feljutni, magas tisztségekről gondolkodtak, az alázat útjára nem gondoltak.

Értse Szeretetreméltóságtok, amit mondok: két tanítvány az Úr mellé akart ülni, az egyik jobbról, a másik bal felől; az Úr látta, hogy elhamarkodottan és rendetlenül gondolkodnak a tisztségekről, pedig először meg kell tanulniuk az alázatot, hogy felmagasztalhassák őket. És mondja neki az Úr: *Képesek vagytok inni a kehelyből, amelyből én fogok inni?*[3] Ő ugyanis arra készült, hogy a könnyek völgyében fogja inni a szenvedés kelyhét; azok pedig észre nem véve Krisztus alázatát, meg akarták ragadni Krisztus nagyságát. Visszahívta őket, az eltévedőket az útra, nem azért, hogy megtagadja tőlük, amit kértek, hanem hogy megmutassa, hová kell eljutniuk.

Tejjel kell táplálni
a szilárd táplálékot fogadni képteleneket

2. Így tehát testvéreim, szívben fölmenésre készülve énekeljük ezt a fölmenő zsoltárt, mert azért jött le hozzánk, hogy mi fölmenjünk Őhozzá.

Mert Jákob lépcsőt látott, és a lépcsőn fel- és lemenőket mutattak neki,[4] mindkettőt látta. Gondolhatjuk, hogy akiket felmenni látott, azok a gyarapodók, a lemenők a fogyatkozók; mert valóban ezt találjuk Isten népében: egyesek gyarapodnak, mások fogyatkoznak. Jelenthetnék őket azok a lépcsők, de talán

[1] Jn 1,l. 14.
[2] Iz 2,2.
[3] Mt 20,22.
[4] Vö. Ter 28,12.

helyesebb, ha mindenkit jónak tartunk azokon a lépcsőkön, a felmenőket és lemenőket egyaránt.

Mert nem véletlen, hogy nem lezuhanókat mond, hanem lemenőket.

Nagy különbség van a lemenés és a lezuhanás között. Mivel Ádám lezuhant,[1] azért jött le Krisztus; Ádám leesett, Krisztus lejött; Ádám lezuhant a gőg miatt, Krisztus lejött irgalmasságból.

És nem csak ő jött le; igaz, az égből egyedül szállott alá, de őt követve sok szent jön le hozzánk, és jött le hozzánk. Mert az Apostol a szív bizonyos magasságában lakozott, amikor ezt mondta: *Akár eksztázisban vagyunk Istenért.*[2] Amikor eksztázisban volt, Istenért volt eksztázisban. Túllépett ugyanis minden emberi törékenységen, minden világi mulandóságon, mindenen, ami születéssel és halállal elenyészik, ezeken a mulandó dolgokon és a szívében valami kimond-hatatlan szemlélésben időzött, amennyire képes volt; amiről azt mondja, hogy *kimondhatatlan szavakat hallott, amelyeket embernek nem szabad elmondania.*[3]

Neked nem mondhatná el, ő maga azonban valahogyan látta azt, amit képtelen neked elmondani. Tehát ha mindig abban akart volna maradni, amit látott és elmondani képtelen volt, nem emelhetne föl téged oda, hogy te is láthasd. De mit tett? Lejött. Mert ezt mondja: *Akár eksztázisban vagyunk Istenért, akár alkalmazkodunk hozzátok.*[4]

Mit jelent az, hogy *alkalmazkodunk hozzátok?* Azt jelenti, hogy úgy beszélünk, hogy megérthessétek. Mert Krisztus is ilyenné lett születésével és szenvedésével, hogy az emberek beszélni tudjanak róla, mert az ember könnyen beszél az emberről. Istenről azonban mikor tud ember úgy beszélni, ahogyan Isten van? De ember az emberről könnyen tud beszélni. Tehát hogy a nagyok lejöjjenek a kicsinyekhez, és csak nagy dolgokat mondjanak nekik, Ő maga, aki nagy volt, kicsivé lett, hogy a nagyok beszélni tudjanak róla a kicsinyeknek.

Most hallottátok, amit mondok, amikor az Apostolt olvasták. Mert ha figyeltetek, ezt mondta: *Hozzátok azonban, testvérek, nem szólhattam úgy, mint lelki emberekhez, hanem csak mint testiekhez.*[5] Tehát a lelkiekhez a magasságban beszélt, de lejött, hogy a testiekhez beszélhessen. Mert mint tudjátok, amikor lejött, Arról beszélt aki lejött; János a magában maradóról mondja: *Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, ő volt kezdetben Istennél.*

[1] Vö. Ter 3,5.
[2] 2Kor 5,13.
[3] Vö. 2Kor 12,4.
[4] 2Kor 5,13.
[5] 1Kor 3,l.

Mindenek általa lett, és nélküle semmi sem lett.[1] Értsd meg, ha tudod; ragadd meg, mert eledel.

De mondod nekem: „Ő ugyan eledel, de én csecsemő vagyok, engem szoptatni kell, hogy majd alkalmas legyek a szilárd ételre."

Mivel tehát téged tejjel kell táplálni, ő pedig szilárd eledel, maga az eledel a testen keresztül adja magát a szádba. Tehát ahogyan az anya megeszi a szilárd ételt, és a testében tejjé alakítva adja a csecsemőnek, úgy az Úr, az angyalok eledele, *az Ige testté lett,*[2] és tejjé lett, és mondja az Apostol: *Tejjel tápláltalak benneteket, nem szilárd étellel, mert nem bírtátok el. Sőt még most sem bírjátok el.*[3]

Tehát tejet adva lejött a kicsinyekhez, és mivel lejött, a Lejövőt adta nekik. Ezt mondja ugyanis: *Elhatároztam ugyanis, hogy nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítettről.*[4] Ha csak annyit mondott volna, hogy *csak Jézus Krisztusról,* mivel Jézus Krisztus istensége szerint az Istennél lévő Ige, Isten Fia, ezt, ha így mondja, a kicsinyek meg nem értik. Tehát hogyan értik meg azok, akik a tejet kapják? *Jézus Krisztusról, a megfeszítettről.* Szívd magadba azt, amivé érted lett, és fel fogsz nőni Őhozzá, ahogyan van. Tehát vannak lejövők és felmenők.

Azon a lépcsőn felmenők és lemenők is vannak.[5]

Ki a felmenők? – Azok, akik a lelki dolgok megértése felé haladnak.

Kik a lemenők? – Azok, akik amennyire emberileg lehetséges, élvezik a lelki megértést, de lemennek a kicsinyekhez, hogy úgy beszéljenek hozzájuk, ahogyan képesek felfogni, és tejjel táplálkozva meg tudjanak erősödni a szilárd lelki táplálék fogadására.

Testvérek, Izaiás is a hozzánk lejövők közül való volt, mert neki is a lejövő lépcsője jelent meg. Amikor ugyanis ezt mondja a Szentlélekről: *Megnyugszik rajta a bölcsesség és értelem Lelke, a tanács és az erősség Lelke, a tudomány és jámborság Lelke és az Úr félelmének Lelke,*[6] a bölcsességgel kezdi, és lejön a félelemig. Ahogyan ő, a tanító, a bölcsességtől jött le a félelemig, te, aki tanulsz, ha haladsz, a félelemtől mégy föl a bölcsességig, mert írva van: *A bölcsesség kezdete az Úr félelme.*[7]

---

[1] Jn 1,1–3.
[2] Jn 1,14.
[3] 1Kor 3,2.
[4] 1Kor 2,2.
[5] Vö. Ter 28,12.
[6] Iz 11,2–3.
[7] Péld 1,7.

Most már halljátok a zsoltárt. Szemetek elé állítottuk a felmenő embert; Hol megy föl? – *A szívben.*

Honnan megy föl? – Az alázatból, azaz *a könnyek völgyéből.*

Hová megy föl? – Ahhoz a kimondhatatlanhoz, amit, mivel nem lehet kimondani, így nevez: *a helyre, amelyet elrendezett.*[1]

Az Úr útján járó kereszténynek el kell tűrnie a gonoszok irigységét

3. Amikor az ember így kezdi elhatározni a fölmenetelt; világosabban mondom: amikor a keresztény ember kezd arra gondolni, hogy haladni akar, kezd szenvedni az akadékoskodók nyelvétől.

Aki ezt még nem szenvedte, az még nem halad; aki ettől nem szenved, nem is akar haladni.

Akarja tudni, miről beszélek? Sőt, amit közösen hallunk, tapasztalja meg. Kezdjen haladni, kezdjen akarni fölmenni, akarni megvetni a földi, törékeny, mulandó dolgokat, semmibe venni a világi boldogságot, egyedül Istenre gondolni, a nyereségnek nem örülni, károktól nem elsápadni, mindenét eladni és odaadnia szegényeknek, és követni Krisztust; és lássuk hogyan kezd szenvedni a megszólók és akadékoskodók nyelvétől, és ami még rosszabb, az üdvösségtől elfordu-lók látszólagos jótanácsaitól.

Aki ugyanis tanácsot ad valakinek, üdvösségére ad tanácsot, azt tanácsolja, ami javára van; az a másik azonban tanácsadóként visszatart az üdvösségtől. Mivel tehát a tanácsadó köpenyében jelenik meg, de a pusztító mérge van nála, álnok nyelvnek nevezik.

Tehát ez a felmenendő ezen nyelvekkel szemben először Istenhez fohászkodik, mert ezt mondja: *Amikor háborgattak engem, Hozzád kiáltottam, Uram, és meghallgattál engem.*

Mennyiben hallgatta meg? – Annyiban, hogy elindította a felfelé vezető lépcsőn.

Az emberek dicsérete veszedelmesebb, mint a szidalmuk

4. [2. v.] És amikor a felmenendő meghallgatást nyert, mit kér? Azt, hogy *Uram, szabadítsd meg lelkemet a hazug ajkaktól, és az álnok nyelvtől.*

Mi az álnok nyelv? – Ravasz, látszólag tanácsadó, valójában veszedelmesen ártó. Ők azok, akik ezt mondják: „És te azt akarod tenni, amit senki más nem tesz? És te egyedül akarsz keresztény lenni?”

[1]Zsolt 83,7.

Ha mutatsz nekik másokat, akik ezt teszik, és olvasod nekik az evangéliumot, ahol az Úr ezt parancsolja, és olvasod az Apostolok Cseleketedeit, mit mondanak a hazug ajkak és az álnok nyelv? – Ezt mondják: „Valószínűleg nem tudod véghez vinni; sok az, amire vállalkozol!” – Egyesek tagadásukkal elijesztenek, mások dicséretükkel még inkább agyonnyomnak.

Mert olyan az élet, amely már elfoglalta a világot, Krisztus tekintélye már akkora, hogy Krisztust már a pogányok sem merik kifogásolni. Olvassák azt, aki nem kifogásolható, mert mondta: *Menj, add el, amid van, és oszd szét a szegényeknek és kövess engem;*[1] Krisztusnak nem lehet ellentmondani, az evangéliumnak nem lehet ellentmondani, Krisztussal szembe nem lehet kifogásokat emelni, ezért az álnok nyelv áttér a visszatartó dicséretre.

Ha dicsérsz, buzdíts. Miért nyomsz agyon dicsérettel? Jobb lenne, ha szidnál, mint hogy álnokul dicsérsz. Mert mit mondanál szidalmazva? – „Ne tedd, csúnya dolog ez az élet, rossz ez az élet!” Mivel azonban miközben ezeket mondod, tudod, hogy megcáfolhat az evangélium tekintélye, áttérsz egy másik meggyőzési módra, hogy álnokul dicsérve visszatarts az igazi dicsérettől, sőt, miközben dicséred Krisztust visszatartasz Krisztustól, mondván: „Mire jó ez? Nézd csak, azok megtették, te valószínű nem vagy rá képes; elkezdesz fölmenni, és leesel.” Úgy tűnik, féltve figyelmeztet, pedig kígyó, álnok nyelv, mérge van. Imádkozz ellene, ha föl akarsz menni, és mondd a te Istenednek: *Uram, szabadítsd meg lelkemet a hazug ajkaktól, és az álnok nyelvtől.*

A szavak elrepülnek a példák vonzanak

5. [3–4. v.] És mondja neked a te Urad: *Mi adatik neked, vagy ki áll melléd az álnok nyelvvel szemben?* Azaz mid legyen az álnok nyelvvel szemben, mit állíts szembe vele, mivel védd magad az álnok nyelvtől, *mi adatik neked, vagy ki áll melléd?*

Tanítva kérdezett, mert ő maga fog válaszolni a kérdésére. Válaszolt ugyanis saját kérdésére: *A hatalmasnak élezett nyilai megsemmisítő parázsakkal,* vagy pusztító parazsakkal. Akár *megsemmisítő*t, akár *pusztítót* mondasz (mert a kódexekben eltérően írják), ugyanazt jelenti. Lássátok, pusztító parazsaknak mondja, mert gyújtva és pusztítva könnyen megsemmisülést okoznak.

Mik ezek a parazsak? – Szeretetreméltóságtok először azt értse meg, hogy mik ezek a parazsak.

A hatalmasnak élezett nyilai – Isten szavai. Kilövik őket és átfúrják a szíveket; de amikor Isten Igéjének nyilai fúrják át a szíveket, nem pusztulást okoznak, hanem felébresztik a szerelmet.

[1]Mt 19,21.

Az Úr tud szerelemre nyilazni, és senki nem nyilaz szerelemre szebben annál, aki szóval nyilaz; sőt a szerelmes szíve nyilaz, hogy támogassa a szerelmest, és azért nyilaz, hogy szerelmessé tegyen. Nyilazunk, amikor szavakkal válaszolunk.

De mik a *pusztító parazsak*? – Kevés szavakkal válaszolni az álnok nyelvnek és a hazug ajkaknak, kevés szavakkal válaszolni; példákkal kell válaszolni. A pusztító parazsak a példák. Hogy miért *pusztítóknak* mondja, röviden értse meg Szeretetreméltóságtok.

Először azt lássátok, hogyan kell bánni a példákkal.

Az álnok nyelv annál álnokabbat nem tud mondani, mint hogy „Vigyázz, nehogy ne tudd véghezvinni; sok ez neked, hogy hozzáfogj!"

Megkaptad az evangéliumi parancsot, van nyilad, de parazsaid még nincsenek. Félő, hogy a nyíl egyedül nem lesz elég az álnok nyelvvel szemben, vannak parazsak is.

Például kezdi mondani neked Isten: „Te nem vagy rá képes, az miért képes rá? Ismét más miért volt rá képes? Vajon te finomabb úr vagy annál a szenátornál? Vajon gyengébb az egészséged ennél vagy annál? Vajon gyengébb vagy a nőknél? Nők képesek voltak rá, férfiak ne volnának képesek? Kényes gazdagok képesek voltak rá, a szegények ne volnának képesek?"

Erre azt mondja: „De én sokat vétkeztem, és nagy bűnös vagyok!"

Fölsorolhatók olyanok is, akik sokat vétkeztek, és annál inkább szerettek, minél többet bocsátottak meg nekik, ahogy az evangéliumban írva van: *Akinek keveset bocsátottak meg, kevéssé szeret.*[1]

Amikor tehát ezeket felsorolják, és név szerint mutatják meg azokat az embereket, akik képesek voltak rá, őbenne (az álnok nyelv birtokosában), mert a nyíl eltalálta a szívét és vele együtt a megsemmisítő parazsak is, megsemmisül a földies gondolkodás.

Mert mit is jelent a *megsemmisül*? – Semmivé lesz. Sok minden volt benne, ami bozótként virított, sok testies gondolat, sok világias szerelem; ezeket gyújtják meg a megsemmisítő parazsak, hogy az elpusztult terület tiszta legyen, és a tiszta helyen Isten felépítse a maga épületét. Az ördög épülete rommá lett, és Krisztus épül itt, mert amíg ott marad az ördög, Krisztus nem épülhet. Jönnek a megsemmisítő parazsak, és ledöntik azt, ami rosszul épült, és a felszabadított helyen felépül az örök boldogság épülete.

[1] Lk 7,47.

Lássátok tehát, miért nevezte parazsaknak. Akik ugyanis megtérnek az Úrhoz, újjáélednek a halálból. A parazsak ugyanis izzásuk előtt kialudtak voltak. A kialudt parazsat halottnak mondják, az izzót elevennek.

Tehát az Úrhoz megtért sok bűnös példáját nevezi parazsaknak. Hallod, hogy az emberek csodálkoznak, és mondják: „Én ismertem, milyen részeges volt, milyen gazember volt, mennyire szeretette a cirkuszt és a színházat, milyen csaló volt! Most meg hogyan szolgál Istennek, milyen ártatlan lett!"

Ne csodálkozz, parázs lett. Örülj, hogy él az, akit kihunytában sirattál. De amikor dicséred az élőt, ha tudsz dicsérni, állítsd a halott mellé, hogy meggyújthassa; azaz, aki még rest Istent követni, amellé vidd oda a korábban kihunyt parazsat, és legyen nálad Isten Igéjének nyila és a pusztító parázs, hogy szembe tudj szállni a gonosz ajkakkal és az álnok nyelvvel.

A jók és rosszak keverten élnek a világban

6. [5. v.] Mi következik ezután? – Ez (az imádkozó) megkapta a tüzes nyilakat, kapja meg a pusztító parazsakat is. Már visszaveri az álnok nyelvet, a gonosz ajkakat, már elindult fölfelé a lépcsőn, haladni kezd; de még rosszak, még bűnösök között él, a szérűt még nem tisztították szeleléssel; azt gondolod, mivel gabona, máris a csűrben van?

Még a sok pelyva nyomása alatt kell lennie, és minél inkább halad előre, annál inkább látja a botrányokat a nép körében. Mert ha nem haladna, nem látná a gonoszságokat; ha nem volna igazi keresztény, nem látná meg a hamis keresztényeket.

Mert az Úr a búza és konkoly hasonlatával ezt is tanítja nekünk, testvérek. *Amikor pedig szárba szökkent és kalászt hányt, előtűnt a konkoly is;*[1] azaz senkinek nem tűnik fel a rossz, ha előbb maga jóvá nem lesz, mert *amikor szárba szökkent és kalászt hányt, akkor tűnt elő a konkoly.*

Mármost ez (az imádkozó) haladni kezdett, és kezdte meglátni a rosszakat, és sok olyan rosszat, amelyeket korábban nem ismert, és kiált az Úrhoz: *Jaj nékem, mert hosszúra nyúlt zarándokságom ideje!* Nagyon eltávolodtam Tőled, hosszúra nyúlik a zarándokságom. Még nem érkeztem meg abba a hazába, ahol nem fogok rosszakkal együtt élni, még nem jutottam el az angyalok társaságába, ahol nem kell botrányoktól tartanom.

Miért nem vagyok még ott? Azért, *mert hosszúra nyúlt zarándokságom ideje.* A zarándoklat vándorlást jelent; a zarándok mindenütt jövevény, aki idegen földön száll meg, nem a saját hazájában lakik.

[1]Mt 13,26.

Hosszúra nyúlt zarándokságom ideje – mondja. És hol nyúlt hosszúra? Néha megesik, testvéreim, hogy vándorlása során jobbak között él valaki, mint akik között hazájában élne; de nem így van, amikor a mennyei Jeruzsálemtől távol vándorlunk.

Az ember hazát változtat, és néha jó sora van zarándokságában; vándorlása során hűséges barátokra talál, akiket hazájában nem találhatott. Ellenségei voltak, akik elűzték hazájából, és amikor elvándorolt, megtalálta azt, amit a hazájában nem talált.

Nem így haza az a mennyei Jeruzsálem, ahol mindenki jó; aki attól távol vándorol, mindenki rosszak között van, és nem tud kimenni a rosszak közül, csak ha majd visszatér az angyalokhoz, hogy ott legyen, ahonnan kivándorolt. Ott va-lamennyien igazak és szentek, akik szövegek és olvasás nélkül élvezik Isten Igéjét, ami ugyanis számunkra lapokra van leírva, azt ők Isten arcán szemlélik. Micsoda haza az! Nagy haza, és nyomorultak, akik tőle távol vándorolnak.

Izsák és Izmael két nép előképe

7. De amit ez (az imádkozó) mond, hogy *hosszúra nyúlt zarándokságom,* leginkább az ő hangjuk, azaz az Egyházé, amely itt a földön küzd. Annak hangja, aki egy másik zsoltárban a föld széléről kiáltja: *A föld széléről kiáltottam Hozzád.*[1]

Melyikünk kiált a föld széléről? Sem én, sem te, sem ő, hanem a föld széléről az egész Egyház, Krisztus egész öröksége kiált, mert az Egyház az ő öröksége, és az Egyházról mondták: *Kérd tőlem, és neked adom a nemzeteket örökségedül, és birtokodul a föld határait.*[2] Ha tehát Krisztus öröksége a föld széléig ér, és Krisztus birtoka minden szent, és az összes szent egy ember Krisztusban, mert a szent egység Krisztusban van, ez az egy ember mondja: *A föld széléről kiáltottam hozzád, miközben szorongott a szívem.*[3]

Tehát ennek az embernek nyúlt hosszúra a zarándoksága a rosszak között. És mintha mondanák neki: „Tehát kikkel laksz együtt, hogy sóhajtozol?" *Hosszúra nyúlt zarándokságom ideje* – mondja.

De mi volna, ha jókkal volna együtt? Ha jók között volna, nem mondaná: *Jaj nekem!*

A *Jaj!* a nyomorúság hangja, a szerencsétlenség, a baj hangja; de a reményben, mert legalább már sóhajtozni megtanult. Sokan vannak ugyanis, akik

[1]Zsolt 60,3.
[2]Zsolt 2,8.
[3]Zsolt 60,3.

nyomorúságban vannak, és nem sóhajtoznak, vándorolnak, és nem akarnak hazatérni. Ez (az imádkozó) már haza akar térni, tudatában van zarándoksága boldogtalanságának, már felismerte a hazáját, hazatérőben van; elkezd fölfelé menni, mert elkezdte énekelni a lépcsők énekeit.

Tehát hol sóhajtozik és kik között lakik? – *Cedar sátrainál vettem lakást.* A *Cedar* szót, mivel héber, bizonyára nem értettétek.

Mit is jelent a *Cedar sátrainál vettem lakást?*

Cedar, amennyire a héber szavak jelentésére emlékszünk, sötétséget jelent. A *Cedar* latinul *tenebrae*, azaz sötétség.

Tudjátok, hogy Ábrahámnak két fia volt, akikről az Apostol beszél, és azt mondja, hogy a két szövetség előképei: egyik rabszolganőtől, a másik szabad asszonytól való.[1] A szolgálótól Izmael, a szabad Sárától, akit a reménytelenségben a hit által kapott, Izsák volt.[2] Mindketten Ábrahám magvából valók, de nem mindkettő örököse Ábrahámnak. Ábrahámtól született az egyik, de nem örököl; a másik örökös is, nem csak fiú, hanem örökös is.

Izmaelben vannak mind, akik testileg tisztelik Istent. Hozzájuk tartozik az Ószövetség is, mert így mondja az Apostol: *Akik a törvény alattvalói akartok lenni, nem hallottátok a Törvényt? Mert írva van, hogy Ábrahámnak két fia volt, egyik a szolgálótól, a másik a szabad asszonytól; ezek allegóriák. Mert ők ketten a két szövetség.*[3]

Mi a két szövetség? Az egyik az Ó, a másik a Új. Az Ószövetség Istentől való, az Újszövetség is Istentől való, ahogyan Ábrahámtól való Izmael és Izsák is. De Izmael a földi, Izsák a mennyei országra.

Ezért az Ószövetségnek földi ígéretei vannak, földi Jeruzsáleme, földi Palesztínája, földi országa, földi üdvössége, az ellenségek leigázása, gyermekek bősége, a föld termékenysége. Mindezek földi ígéretek.

Előképként spirituálisan értjük, ahogyan a földi Jeruzsálem árnyéka volt a mennyei Jeruzsálemnek, és a földi ország árnyéka volt a mennyek országának. Izmael árnyékban volt, Izsák fényességben. Ha tehát Izmael árnyékban volt, akkor nem csoda, hogy ott sötétség van. A sötét árnyék nem más, mint sötétség. Tehát Izmael árnyékban, Izsák fényességben.

Mindazok, akik az Egyházban is földi boldogságot várnak Istentől, még Izmaelhez tartoznak. Ők azok, akik ellentmondanak a lélekben haladóknak, és visszahúzzák őket, gonoszak az ajkaik és álnok a nyelvük.

---

[1]Vö. Gal 4,22.
[2]Vö. Ter 16,15.
[3]Ter 21,2.

Velük szemben könyörgött ez a fölmenő, és maga mellé kapta a megsemmisítő szikrákat és a Hatalmasnak élezett nyilait. Még a körükben él mindaddig, amíg az egész szérűt szeleléssel meg nem tisztítják, ezért mondta: *Cedar sátrainál vettem lakást!*

Mert Izmael sátrait is Cedarnak mondják. Így van a Teremtés könyvében, így mondja, hogy Cedar Izmaelhez tartozik. Tehát Izsák Izmaellel együtt, azaz akik Izsákhoz tartoznak az Izmaelhez tartozók között élnek.[1] Ezek föl akarnak menni, azok lefelé akarnak taszigálni; ezek Istenhez akarnak repülni, azok próbálják kitépni a tollaikat. Az Apostol ugyanis ezt mondja: *Hanem ahogyan akkor, aki test szerint született üldözte azt, aki lélek szerint volt, így van most is.*[2] Tehát a lelki emberek üldözést szenvednek a testiek részéről.

De mit mond az Írás? *Űzd el a szolgálót és a fiát, mert a szolgáló fia nem fog együtt örökölni a fiammal, Izsákkal.*[3]

De amit mond, hogy *Űzd el,* mikor fog megtörténni? – Akkor, amikor megkezdődik a szérű szelelése. Most azonban, mielőtt elűzik *Jaj nékem, mert hosszúra nyúlt zarándokságom ideje, Cedar sátrainál vettem lakást!* És elmagyarázza nekünk, kik azok, aki Cedar sátraihoz tartoznak.

A donatisták és a szakadárok mind a saját kárukra zavarják meg az Egyház békéjét

8. [6. v.] *Sokáig volt vándor az én lelkem.* – Nehogy testi vándorlásra gondolj, azt mondja, hogy a lelke vándorolt. A test helyről helyre, a lélek az érzületével vándorol. Ha a földet szereted, Istentől távol vándorolsz, ha Istent szereted, fölmégy Istenhez. Isten szeretetében és a felebarát szeretetében edződünk, hogy vissza tudjunk térni a szeretethez. Ha a földre zuhanunk, megsebesülünk és elporladunk. Ő pedig, aki elesett, leereszkedett hozzá, hogy fölemelje.

Zarándokságának idejét szemlélve mondta, hogy Cedar sátraiban vándorolt. Miért? Azért, mert *sokáig volt vándor az én lelkem.* Ott zarándokol, ahol fölmegy. Nem testtel vándorol, nem testtel megy föl. Hanem hogyan megy föl? *Fölmeneteleket* – mondja – *a szívben.*[4] Ha tehát szívben megy föl, a szív fölmenetelével csak a zarándok lélek megy föl. De amíg megérkezik, addig *sokáig volt vándor az én lelkem.* Hol? – *Cedar sátrainál.*

[1] Vö. Ter 25,13.
[2] Gal 4,29.
[3] Ter 21,10.
[4] Zsolt 83,6.

9. [7. v.] *Azokkal, akik a békét gyűlölik, én békességes voltam.* – De hogy meghalljátok, drága testvéreim, nem tudjátok megtapasztalni, mennyire igaz, amit énekeltek, ha nem kezditek megtenni, amit énekeltek.

Akármennyire mondom, akárhogyan magyaráznám, akárhogy szőném a szavakat, nem tud behatolni annak szívébe, akiben nincs ott a megtétele. Kezdjétek megtenni és meglátjátok, amiről beszélünk. Akkor könnyeket fakasztanak az egyes szavak, énekeljük a zsoltárt, és a szív megteszi azt, amit a zsoltár énekel.

Mert milyen sokan hallatják a hangjukat, és néma a szívük? És milyen sokaknak néma az ajka, és érzületükkel kiáltanak? Mert Isten füle a szívhez hajol; ahogy a testi fülek az ember szájához, úgy hajolnak Isten fülei az ember szívéhez.

Sokak csukott szájjal nyernek meghallgatást, és sokan hangos kiáltozás közepette nem találnak meghallgatásra. Érzülettel kell imádkoznunk, és mondani: *Sokáig volt vándor az én lelkem,*[1] *azokkal, akik a békét gyűlölik, én békességes voltam.*

Mert mi mást mondunk ezeknek az eretnekeknek, ha nem azt, hogy „Ismerjétek meg a békét, szeressétek a békét”? Igaznak mondjátok magatokat. De ha igazak volnátok, a pelyva között gabonaszemként sóhajtoznátok. Mivel ugyanis a gabonaszemek a Katolikusban vannak, és igazi szemek, ezért elviselik a pelyvát, amíg ki nem szelelik a szérűt, mert a pelyva között kiáltják: *Jaj nékem, mert hosszúra nyúlt zarándokságom ideje, Cedar sátrainál vettem lakást!*[2]

A pelyvával együtt laktam – mondja. De ahogyan a pelyvának nagy a füstje, úgy Cedarnak nagy a sötétsége. *Cedar sátrainál vettem lakást: sokáig volt vándor az én lelkem.* A pelyva között sóhajtozó gabonaszemek hangja ez.

Ezeket mondjuk azoknak, aki gyűlölik a békét, és mondjuk: *azokkal, akik a békét gyűlölik, én békességes voltam.*

Kik azok, akik gyűlölik a békét? Azok, akik széttépik az egységet. Ha ugyanis nem gyűlölnék a békét, megmaradnának az egységben. De amiatt különültek el, hogy igazak lehessenek, hogy ne keveredjenek a bűnösökkel.

Ez a hang vagy a miénk, vagy az övék. Válaszd, kié. A Katolikus azt mondja: „Nem szabad elhagyni az egységet, nem szabad széttépni Isten Egyházát. Ítéljen majd a végén Isten a jók és rosszak fölött. Ha most nem választhatók szét a rosszak a jóktól, akkor időlegesen el kell őket viselni; a rosszak együtt lehetnek velünk a szérűn, a csűrben azonban nem. És akik ma talán rossznak látszanak, holnap jók lehetnek; és akik ma hencegnek a jóságukkal, holnap rossznak

[1]Zsolt 119,6.
[2]Zsolt 119,5.

találtathatnak. Aki tehát időlegesen alázattal elviseli a rosszakat, az jut el az örök nyugalomba.” – Ez a hang katolikus.

Azoknak pedig milyen a hangja, *akik nem értik, amit mondanak, és azt sem, amit olyan csökönyösen állítanak?*[1] *„Ne érints tisztátalant;*[2] és *Aki tisztátalant érint, tisztátalanná válik,*[3] különöljünk el, ne közösködjünk a rosszakkal”

Mi ezt mondjuk nekik: „Szeressétek a békét, szeressétek az egységet. Nem tudjátok mi minden jótól különültök el, miközben az állítólagos rosszakat rágalmazzátok?”

Dühöngenek, vicsorognak, amikor ezeket mondjuk, mert meg is szeretnének ölni minket. Gyakran megmutatkoztak indulataik, megmutatkoztak az áskálódásaik. Mivel tehát áskálódásaik között élünk, és akiknek mondjuk: Szeressétek a békét!, ellenségeskednek velünk, nemde a mi hangunk ez: *Azokkal, akik a békét gyűlölik, én békességes voltam; amikor szóltam hozzájuk, ok nélkül támadtak rám.*

De mit jelent az, testvérek, hogy *reám támadtak*? És kevés volna, ha nem tenné hozzá, hogy *ok nélkül.*

Akiknek mondjuk: „Szeressétek a békét, Krisztust szeressétek!”, vajon azt mondjuk-e, hogy minket szeressetek és minket tiszteljetek? Nem, hanem azt mondjuk: „Tiszteljétek Krisztust!” Nem magunkat akarjuk tiszteltetni, hanem Őt! Mert mik vagyunk mi Pál apostolhoz képest? És mégis azoknak a kicsinyeknek, akiket rossz emberek és gonosz csábítók szakadásba akartak vinni az egységből, mit mondott? Ezt mondta: *Vajon Pált feszítették értetek keresztre? Vagy Pál nevében vagytok megkeresztelve?*[4]

Mi is ezt mondjuk: „Szeressétek a békét, szeressétek Krisztust!” Ha ugyanis szeretik a békét, Krisztust szeretik.

Amikor tehát ezt mondjuk: „Szeressétek a békét!”, ezt mondjuk: „Szeressétek Krisztust!” Miért? Mert az Apostol Krisztusról mondja: *Mert ő a mi békénk, aki a kettőt eggyé tette.*[5]

Ha tehát Krisztus azért béke, mert *a kettőt eggyé tette,* ti miért csináltatok kettőt az egyből? Hogyan lehetnétek tehát békességszerzők, amikor Krisztus a kettőt eggyé teszi, ti pedig az egyből kettőt csináltok?

---

[1]Vö. 1Tim 1,7.
[2]Iz 52,11.
[3]Lev 22,4.
[4]1Kor 1,13.
[5]Ef 2,14.

De amikor ezeket mondjuk, békességesek vagyunk azokkal, akik a békét gyűlölik, és mégis ők, akik gyűlölik a békét, amikor beszéltünk hozzájuk, ok nélkül támadtak minket.

SZÁZHUSZADIK ZSOLTÁR (121.)
Elmondta Karthagóban 412 decemberében
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsők éneke.
Szemeimet a hegyekre fogom emelni:
honnét jőne segítség énnekem?
2Az én segítségem az Úrtól jön,
aki az eget és a földet alkotta.

3Ne hagyd meginogni az én lábamat,
és ne aludjék, aki téged őriz.
4Íme, nem fog szunnyadni és aludni,
aki Izraelt őrzi.

5Az Úr őriz téged,
az Úr a te árnyékos oltalmad jobbod keze fölött.
6Nappal a Nap nem éget téged,
sem a Hold éjjel.
7Az Úr megőriz majd téged minden bajtól;
őrizze az Úr a te lelkedet.
8Őrizze az Úr bemeneteledet és kijöveteledet
mostantól fogva és mindörökké.

Aki magát megalázza, az felmagasztaltatik

1. Ez a zsoltár a második azok között, melyeknek ez a címe: *Lépcsők éneke.* Amint már az első ilyen zsoltárnál hallottátok, több minden jelzi fölmenetelünket Istenhez, mely a szívben történik, a könnyek völgyéből,[1] azaz a háborgatások alázatából. A fölmenetel ugyanis nem lehet hasznos számunkra, ha előbb meg nem alázódunk, azaz nem feledkezünk meg arról, hogy a völgyből kell fölmennünk – a völgy ugyanis a föld bemélyedő része; amint a föld magas helyei a hegyek és a dombok, úgy alacsony hely a völgy –, különben miközben elhamarkodottan és tévesen szeretnénk fölmagasztalódni, nem megyünk föl, hanem tönkremegyünk.

Maga az Úr tanította, hogy a könnyek völgyéből kell fölmenni, amikor arra méltatott minket, hogy egészen a kereszthalálig megalázkodott és szenvedett

[1]Zsolt 68,30.

értünk. Ezt a példát ne hagyjuk figyelmen kívül; a mártírok megértették ezt a könnyek völgyét. Mennyiben értették meg? Mennyiben? Annyiban, hogy ők is a könnyek völgyéből mentek föl, hogy megkoronáztassanak.

Az Úr órája úgy jön el, mint éjszaka a tolvaj

2. A mai napnak is megfelel ez a *lépcsőének* zsoltár. Mert róluk mondták: *Menvén mentek és sírtak, hintvén a magvaikat.*[1] Ez a könnyek völgye, ahol sírók vetik a magokat.

De mik ezek a magok? – A jó cselekedetek ebben a földi háborgatásban. Aki a könnyek völgyében jót cselekszik, az hasonlít az emberhez, aki télen vet. Vajon visszariad-e a hideg miatt a munkától? Így nem szabad visszariadnunk a jó cselekedettől a világ szorongatásai miatt, mert látod, mi következik:

Menvén mentek és sírtak – mondja –, *hintvén a magvaikat.* Nagyon nyomorultak voltak, ha mindig sírtak, nagyon nyomorultak, ha soha nem szabadultak meg a könnyektől. De nézzétek csak, mi következik: *Megjövén pedig ujjongva jönnek, hozván az ő kévéiket*.[2]

3. Ezek az énekek semmi mást nem tanítanak nekünk, testvérek, mint a fölmenetelt; de fölmenetelt a szívben, a jó érzületben, a hitben, a reményben és a szeretetben, az örökkévalóság és az örök élet utáni vágyban. Így megyünk föl. Jó, ha elmondjuk, hogyan kell fölmenni.

Mennyi félelmetesebb olvasmányt hallott Szeretetreméltóságtok az evangéliumból! Bizonyára tudjátok, hogy az Úr órája úgy jön el, mint éjszaka a tolvaj. *Ha a családfő tudná, hogy melyik órában jön a tolvaj, bizonyára virrasztana, és nem engedné, hogy házába betörjön.*[3]

Erre azt mondjátok: „Tehát ki tudja, melyik órában jön, mert az az óra olyan lesz, mint a tolvaj?" – Nem tudod, melyik órában jön, ezért mindig virrassz; és mivel nem tudod, mikor jön, készen találjon, amikor eljön.

Talán azért nem tudod, mikor jön, hogy mindig légy készen. Ezt a családfőt ugyanis hamarosan meglepi az az óra, mert ez a családfő a gőgös embert jelenti. Ne akarj családfő lenni, és akkor nem lep meg váratlanul az az óra.

Akkor mi legyek? – kérdezed. Olyan légy, amit a zsoltárból hallottál: *Szegény és bánkódó vagyok én.*[4] Ha ugyanis szegény leszel és bánkódó, akkor nem leszel családfő, akit az az óra készületlenül talál, és hamar lep meg. Családfők ugyanis azok, akik a vágyaikból és evilág élvezeteiben tobzódva pöffeszkednek;

[1]Zsolt 125,7.
[2]Zsolt 125,8.
[3]Mt 24,43; vö. Lk 17,26–27; 1Tesz 5,4–5.
[4]Zsolt 68,30.

fölkelnek az alázatosok ellen, és sértegetik az életre vezető, keskeny utat értő szenteket.[1]

Az ilyenekre jön váratlanul az az óra, mert ilyenek voltak Noé napjaiban, akiknek napjairól hallottál az evangéliumban. *Az Emberfiának eljövetelekor úgy lesz, ahogy Noé napjaiban történt. A vízözön előtti napokban ettek-ittak, nősültek, férjhez mentek,* szőlőt telepítettek, építettek *egészen addig, amíg Noé be nem ment a bárkába, és jött a vízözön, és el nem ragadta mindnyájukat.*[2]

Tehát mi lesz? Mind elvesznek, akik ilyeneket csinálnak, akik nősülnek, akik férjhez mennek, szőlőt telepítenek, építenek? – Nem; hanem akik ezekben bíznak, akik ezeket Isten elé helyezik, akik ezek miatt készek megbántani Istent.

Akik pedig mindezekkel nem élnek, vagy mindezeket úgy használják, mintha nem használnák, inkább bíznak abban, aki ezeket adta, mint azokban, amiket adott, és ezekben értik az ő vigasztalását és irgalmasságát, és nem úgy foglalkoznak az ajándékokkal, hogy megfeledkeznek az ajándékozóról; az ilyeneket nem találja készületlenül az az óra, mint a tolvaj.

Az ilyeneknek mondta az Apostol: *De ti, testvérek, nem jártok sötétségben, hogy az a nap tolvaj módjára lepjen meg benneteket. Hiszen mindnyájan a világosság és a nappal fiai vagytok.* Ezért amikor az Úr azt mondja, hogy ettől az órától úgy kell félni, mint a tolvajtól, az éjszakáról beszél. Az Apostol is ezt mondja: mert az Úr órája úgy jön el, mint éjszaka a tolvaj.

Nem akarod. hogy megtaláljon téged? – Ne akarj az éjszakában lenni.

Mit jelent az, hogy ne akarj az éjszakában lenni? – *Hiszen mindnyájan a világosság és a nappal fiai vagytok. Nem vagyunk az éjszakáé, sem a sötétségé.*[3]

Kik az éjszaka és a sötétség fiai? – A gonoszok, a rosszak, a hitetlenek.

Az evangélium hirdetésével Isten misztériumai mind feltárultak

4. [1. v.] De ők is hallják, még mielőtt eljön az óra, és mondja nekik az Apostol: *Egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban.*[4] Ahogy ez a zsoltár mondja: ébredjenek. Már megvilágosodtak a hegyek, miért alszanak még mindig? Emeljék szemeiket a hegyekre, ahonnan segítség jön számukra.

---

[1]Vö. Mt 7,14
[2]Mt 24,37–39; Lk 17,26–27.
[3]1Tesz 5,4–5.
[4]Ef 5,8.

Mit jelent az, hogy már megvilágosodtak a hegyek? – Azt jelenti, hogy már fölkelt az igazság napja, az apostolok már hirdették az evangéliumot, hirdették az Írásokat, föltárult az összes misztérium, a függöny kettéhasadt, föltárult a Templom rejtett helye;[1] emeljék végre szemeiket a hegyekre, ahonnan segítség jön számukra.

Ezt parancsolja ez a zsoltár, a második azok közül, melyeknek ez a címe: *Lépcsőének.*

De ne közvetlenül a hegyekben bízzanak, mert a hegyek nem maguktól világítanak, hanem attól világosak, akiről ez mondatott: *Az volt az igaz világosság, amely megvilágosít minden evilágra jövő embert.*[2]

A hegyeken nagy embereket, híres embereket lehet érteni. És ki nagyobb Keresztelő Jánosnál? Micsoda hegy volt ő, akiről maga az Úr mondja: *Asszonyok szülöttei közt nem született nagyobb Keresztelő Jánosnál!*[3] Látod ezt a nagy világító hegyet, halljad mint vallomást tevőt.

Miről tett vallomást? Arról, hogy *mi mindnyájan* – mondja – *az Ő teljességéből részesedtünk.*[4] Tehát attól jön számodra a segítség, akinek a teljességéből részesedtek a hegyek, és nem a hegyektől. De ha az Írások által nem emeled föl a szemeidet a hegyekre, akkor nem fogsz a közelükbe kerülni, hogy megvilágosodj általuk.

A gonoszok legnagyobb gőgje

5. [3. v.] Énekeld tehát a folytatást. Ha akarod hallani, hogyan igazítsd határozottan lábaidat a lépcsőkön, nehogy fölmenőben elfáradj, vagy megbotolván leess, mondd azt, ami következik: *Ne hagyd meginogni az én lábamat.*

Mitől inognak meg a lábak? – Attól, amitől megingott annak a lába, aki a paradicsomban volt. De előbb figyeld meg, mitől ingott meg annak lába, aki az angyalok között volt, és a láb megingása után elbukott, és az angyalból ördög lett; mert megingott lábbal bukott el.

Kérdezed, hogy mitől bukott el? – A gőgtől bukott el. Tehát semmi más nem ingatja meg a lábat, csak a gőg; a romlásra csak a gőg ingatja meg a lábat. A járásra, a haladásra és a fölmenetelre a szeretet indít; az elbukásra a gőg indít.

---

[1] Vö. Mt 27,51.
[2] Vö. Jn 1,9.
[3] Mt 11,11.
[4] Jn 1,16.

Ezért ez az imádkozó is mit mond a zsoltárban? – *Az emberek fiai pedig szárnyaid árnyékában remélnek.*[1] Ha *árnyékában,* akkor mindig alázatosan, mindig Istenben remélve, soha nem önmagukban bízva.

Szárnyaid árnyékában remélnek, mert nem önmagukkal telnek el, hogy boldogok legyenek.

Hanem hogyan folytatja? *Megrészegülnek a te házadnak bőségétől, és gyönyörűséged patakjából itatod őket.*[2] Íme, a szomjazók, íme a megrészegültek; íme, szomjaznak, íme, isznak, de nem önmagukból isznak és nem önmaguk forrásai.

Hanem honnan isznak? – *Szárnyaid árnyékában remélnek.* Ha a szárnyak alatt, akkor alázatosak.

Miért? *Mert nálad van az élet forrása* – mondja.[3]

Tehát a hegyek nem magukat öntözik, mint ahogyan nem önmaguktól világosodnak meg. Mert nézd csak, mi következik: *A te világosságodban látunk világosságot.*[4]

Ha tehát az Ő világosságában látunk világosságot, akkor ki esik ki a világosságból, ha nem az, akinek ő nem világossága? És aki önmaga világossága akar lenni, kiesik abból a világosságból, amely megvilágosítaná.

Ezért, tudva, hogy csak az esik ki, aki önmagának akar világítani, jóllehet önmagától sötétség, azonnal hozzáteszi: *Ne jöjjön hozzám a gőgnek lába, és a bűnösök keze ne ingasson meg engem;*[5] azaz a bűnösök példája ne ingasson meg, hogy eltávolodjam tőled.

Miért féltél, és miért mondtad: *Ne jöjjön hozzám a gőgnek lába?* Folytatja: *Itt estek el, akik gonoszságot cselekednek.*[6]

Akikről most látod, hogy gonoszságot cselekszenek, már elítéltettek; de hogy elítéltessenek, itt estek el, amikor eljött hozzájuk a gőgnek lába.

Tehát ő, aki hallja, hogy menjen föl és ne essen el, hogy a könnyek völgyéből előbbre jusson és ne lankadjon el a gőg daganatában, helyesen mondja Istennek: *Ne hagyd meginogni az én lábamat.* Isten pedig mondja neki: *és ne aludjék, aki téged őriz.*

[1]Zsolt 35,8.
[2]Zsolt 35,9.
[3]Zsolt 35,10
[4]Zsolt 35,10.
[5]Zsolt 35,12.
[6]Zsolt 35,13.

Figyeljen Szeretetreméltóságtok, mert itt két hangból egy mondat született. Az ember fölmenőben és a lépcsőéneket énekelve mondta: *Ne hagyd meginogni az én lábamat;* és mintha Isten mondaná: „Mondod nekem: *Ne hagyd meginogni az én lábamat,* de tedd hozzá: *És ne aludjék, aki téged őriz,* és nem fog meginogni a te lábad.”

Krisztus a népet, amelyet megszerzett magának, őrzi, és feltámadásával az égbe telepítette

6. [4. v.] Ő azonban mondhatja: Vajon hatalmamban áll-e, hogy ne aludjon el, aki őriz engem? Akarom, hogy ne aludjon, ne is szunnyadjon. Tehát őt válaszd magadnak, aki nem fog aludni, szunnyadni se fog és nem fog meginogni a lábad. Isten soha nem alszik. Ha azt akarod, hogy ne aludjék, aki téged őriz, akkor Istent válaszd őröddé.

Ne hagyd meginogni az én lábamat. – Mondod te, nagyon helyesen, de ő is mondja neked: *És nem fog aludni, aki téged őriz.*

Te esetleg őrző emberekhez fordulsz, és mondod: Ki lesz az, aki nem alszik? Melyik ember nem alszik el? Kit találok? Hova menjek? Kihez forduljak?

Ő megmutatja neked: *Íme, nem fog szunnyadni és aludni, aki Izraelt őrzi.*

Akarod tehát, hogy olyan őrződ legyen, aki nem alszik, nem is szunnyad? *Íme, nem fog szunnyadni és aludni, aki Izraelt őrzi.* Ugyanis Krisztus őrzi Izraelt.

Mit jelent az, hogy Izrael? – Izrael azt jelenti: ‘aki látja Istent’.

És hogyan látható Isten? – Először a hittel, azután színről színre. Ha színről színre még nem láthatod, lásd a hit által. Ha az arcát nem láthatod, mert az a színről színre látás, lásd a hátát. Ezt mondta az Úr Mózesnek: *Az arcomat nem láthatod, a hátamat látni fogod, ha majd átvonulok.*[1] Talán várod, hogy átvonuljon: már átvonult; te lásd meg az Ő hátát.

Mikor vonult át? – Halljad Jánost: *Amikor eljött az óra* – mondja –, *hogy átmenjen a világból az Atyához.*[2] A mi Urunk Jézus Krisztus már megülte a pászkát. A pászka pedig azt jelenti: ‘átvonulás’.

A szó héber; az emberek azt gondolják, hogy görög, és azt jelenti, hogy ‘szenvedés’, de nem az. A jártasabbak és tudósabbak úgy találták, hogy a pászka héber szó, és nem szenvedést, hanem átvonulást jelent.

Az Úr ugyanis szenvedés által vonult át a halálból az életre, és számunkra, akik hiszünk az Ő föltámadásában, utat készített, hogy mi is átvonuljunk a halálból az életre.

---

[1] Kiv 33,20. 23.
[2] Jn 13,1.

Nem nagy dolog hinni, hogy Krisztus meghalt, ezt a pogányok is, a zsidók is, és a gonoszok is mind hiszik. Azt valamennyien hiszik, hogy meghalt, Krisztus föltámadása a keresztények hite; ezt tartjuk nagy dolognak hogy hisszük, hogy föltámadott.

Tehát úgy akarta, hogy akkor lássuk, amikor átvonul, azaz amikor föltámadt. Azt akarta, hogy akkor higgyünk benne, amikor átvonul, mert átadatott a vétkeink miatt, és föltámadott a megigazulásunk miatt.[1]

A Krisztus föltámadásába vetett hitet nagyon figyelmünkbe ajánlotta az Apostol, mert ezt mondja: *Ha hiszed a szívedben, hogy Isten feltámasztotta Őt a halálból, üdvözülsz.*[2] Nem ezt mondta: „Ha hiszed, hogy Krisztus meghalt “, amit a pogányok is, és a zsidók is, és minden ellensége hitt, hanem ezt: *Ha hiszed a szívedben, hogy Isten feltámasztotta Őt a halálból, üdvözülsz.*

Ezt hinni, ez jelenti azt, hogy Izrael vagyunk, azaz akik látják Istent; igaz, hogy még csak a hátát, de ha hiszed a hátulról láthatókat, el fogsz érkezni a szemtől szembe látásra.

Mit jelent ez? – Azt jelenti, hogy hiszel abban, amit érted később tett Krisztus; ha hiszel abban, amit Krisztus később öltött magára. Mert kezdetben mi az Ő arca? – *Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.* És mi az Ő háta? – *És az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[3]

Ha tehát hiszel abban, amivé érted lett az Ige, és föltámadt testben, hogy ne ess kétségbe a tested felől, Izraellé leszel. Miután pedig Izrael lettél, nem szunnyad és nem is alszik, aki téged őriz, mert már Izrael vagy, és hallottad a zsoltárban: *Íme, nem fog szunnyadni és aludni, aki Izraelt őrzi.*

Krisztus ugyanis elaludt, de föltámadott. Mert mit is mond ő maga a zsoltárban? – *Én elaludtam és álomba merültem.*

Vajon alvó állapotban maradt? – *Fölserkentem, mert az Úr elfogadott engem* – mondja.[4]

Ha tehát már föltámadott, akkor már átvonult; ha pedig már átvonult, akkor lássad a hátát.

Mit jelent az, hogy *lássad a hátát*? – Azt jelenti, hogy higgy a föltámadásában. És mivel az Apostol ezt mondja: *Gyöngeségében ugyan megfeszítették, de Isten erejéből él;*[5] és ismét mondja: *Krisztus feltámadt a halálból, már meg nem hal, a*

[1]Vö. Róm 4,25.
[2]Róm 10,9.
[3]Jn 1,l. 14.
[4]Zsolt 3,6.
[5]2Kor 13,4.

halál rajta többé nem uralkodik;[1] helyesen énekli neked: *Íme, nem fog szunnyadni és aludni, aki Izraelt őrzi.*

Esetleg még mindig testi értelemben kérdezed: ki az, aki *nem fog szunnyadni és aludni?* És ha az emberek között keresed, megtévedsz, soha nem fogod megtalálni. Tehát ne emberről tételezd fel, mert minden ember alszik és elszunnyad.

Mikor szunnyad el? – Amikor viseli a gyönge testet.

Mikor alszik el? – Amikor meghal.

Tehát ne bízzál az emberben. Mint halandó, elszunnyadhat, a halálban elalszik. Ne az emberek között keresd.

Hittel virrasszunk mindig és legyőzzük a világ viharait

7. [5. v.] És ki fog őrizni engem – mondod –, aki nem szunnyad és nem is alszik el? Halljad a folytatást: A*z Úr őriz téged.*

Tehát nem szunnyadó és alvó ember, hanem az Úr őriz téged.

Hogyan őriz téged? – *Az Úr a te árnyékos oltalmad jobbod keze fölött.*

Rajta, testvérek, az Úr segítségével értsük meg, mit akar mondani az, hogy *Az Úr a te árnyékos oltalmad jobbod keze fölött.* Úgy látom ugyanis, rejtett értelme van annak, hogy nem azt mondta egyszerűen: *Az Úr őriz téged,* hanem hozzátette: *jobbod keze fölött.*

Hogyan? A jobbunkat őrzi Isten? A balunkat nem őrzi? Hát nem ő alkotott bennünket teljes egészünkben? Hát nem az alkotta a balunkat is, aki a jobbunkat alkotta? Végül ha úgy tetszett, hogy csak a jobbról szól, miért mondta azt, hogy *jobbod keze fölött,* és nem azt, hogy a *jobbod fölött?*

Miért mondta, ha nem azért, hogy itt valamit elrejtsen, amire zörgetés után találhatunk rá? Mondhatta volna ugyanis minden hozzátétel nélkül: *Az Úr őriz téged;* vagy ha hozzá akarta tenni a *jobbot:* Az Úr őriz téged *jobbod fölött*; vagy mivel hozzátette a kezet, mondhatta volna, hogy az Úr őriz téged *a jobb kezed fölött*, és nem azt, hogy *jobbod keze fölött.*

Elmondom nektek, amit az Úr maga sugall, aki bennetek is lakik, és kétségtelenül elfogadtatja veletek, hogy igaz, amit mondok. Mert nem tudjátok, hogy mit készülünk mondani, de miután elmondtuk, nem magunkból bizonyítjuk, hogy igaz, amit mondunk, hanem ti magatok ismeritek föl, hogy igaz, amit mondunk. De honnan ismeritek föl, ha nem abból, hogy az bizonyítja, aki bennetek lakik, amennyiben azok közé tartoztok, akiknek ez a hangja: *Ne*

[1]Róm 6,9.

hagyd meginogni az én lábamat;[1] és akiknek ezt mondják: *és ne aludjék, aki téged őriz.* Krisztusnak ugyanis nem szabad aludnia bennünk, és akkor megértitek, hogy igaz, amit mondok.

Hogyan? – kérdezed. Úgy, hogy ha alszik a hitetek, Krisztus alszik bennetek. A szívetekben lévő Krisztus ugyanis a Krisztusba vetett hit. Az Apostol mondja: *Krisztus lakjék a hit által a szívetekben.*[2] Akikben nem alszik a hit, azokban virraszt Krisztus. És ha netalán elszunnyadt a hited, és ezért hánykolódsz e kérdésben, mint az a hajó, melyben Krisztus aludt, hánykolódott a viharban, keltsd föl Krisztust, és elcsöndesülnek a viharok.[3]

A mulandó javak nem elégítik ki boldogságvágyunkat

8. Tehát a hiteteket kérdezem, Drágáim; mert az Egyház gyermekei vagytok, és az Egyházban haladtok előre – és akik még nem haladtatok, az Egyházban fogtok haladni, akik pedig már haladók vagytok, az Egyházban fogtok még tovább haladni –, kérdezlek titeket, mit szoktatok érteni akkor, amikor az evangéliumban ezt mondják: *ne tudja a bal kezed, mit tesz a jobbod.*[4]Mert ha ezt megértitek, akkor megtudjátok, mi a jobb és mi a bal; és megértitek, hogy mindkettőt, a jobbot és a balt is Isten alkotta, és a bal kezednek mégsem szabad tudnia mit tesz a jobb.

A bal kezünk jelenti mindazt, amit időlegesen birtokolunk; a jobb kezünk pedig mindazt, ami változatlant és örökkévalót az Úr ígér nekünk.

Ha pedig Ő, aki majd az örök életet adja, ugyanaz, mint aki ezekkel a mulandó dolgokkal vigasztalja a jelen életet, akkor ugyanő alkotta a jobbot és a balt is.

Egyesekről a zsoltár mondja Dáviddal: *Kiknek szája hiábavalóságot beszélt, és jobbjuk a gonoszság jobbja.*[5] Talált tehát egyeseket, akiket dorgál, akik bal kéznek tekintették a jobb kezüket, és jobb kézként használták a valójában bal kezüket; és hogy kik ezek? A folytatásban elmagyarázza:

Mindaz, aki úgy gondolja, hogy az ember boldogsága csak ezekben a mulandó gazdagságokban és gyönyörűségekben, és evilági bőségében van. Az az ostoba és perverz, aki a bal kezét teszi a jobbjává. Ilyenek voltak azok, akikről a zsoltár beszél; nem azért, mintha nem Istentől kapták volna mulandó javaikat is, hanem azért, mert egyedül ezeket tekintették a boldog életnek, és semmi mást nem kerestek.

---

[1]Zsolt 120,3.
[2]Ef 3,17.
[3]Vö. Mt 8,24.
[4]Mt 6,3.
[5]Zsolt 143,8.

Halljátok csak, mit mond róluk: *Kiknek szája hiábavalóságot beszélt, és jobbjuk a gonoszság jobbja,* és így folytatja: *A fiaink, mint a növekvő hajtások ifjúságukban; a leányaink, mint a sarokoszlopok, megfaragva, mint a templom épülete. Tárházaink telve vannak, bővelkednek minden jókkal; juhaink ezresével, megszámlálhatatlanok legelőinken, ökreink kövérek. Nincs a városfalakon romlás, sem átjárás, sem kiáltozás a tereinken.*[1]

Egyesek nagy jólétét írta le. Ilyen jóléte azonban egy igaznak is lehet, mint ahogyan Jóbnak is volt; de Jób ezt a bal kezének tekintette, nem a jobbnak; mert a jobbja nem volt más, mint Istennél a maradandó és örök boldogság. Ezért engedték meg, hogy megverjék a balját, és elég volt neki a jobb.

Hogyan verték meg a balját? – Az ördög próbatéteivel. Az ördög gyorsan elvitte, de Isten engedte meg, hogy az igaz próbára tétessék, a gonosz megbűnhődjön; elvitt mindent, de Jób, aki tudta, hogy a bal, az bal, a jobb pedig jobb, hogyan ragaszkodott a jobbhoz? Ujjongott az Úrban, vigasztalódott a károkért, mert a belső gazdagságában nem szenvedett kárt: Istennel volt tele a szíve. *Az Úr adta, az Úr elvette* – mondja –, *ahogyan az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*[2]

Ez volt az ő jobbja, maga az Úr, maga az örök élet, a fény birtoklása, az élet forrása, a fény fényben.

Megrészegülnek majd házad bőségétől[3] – ez volt a jobb kéz. A bal kéz pedig vigasztaló segítségül szolgált, nem a boldogság erősségeként. Mert igazi és eredeti boldogsága Isten volt.

Azokat pedig, akikről Dávid azt mondja: *szájuk hiábavalóságot beszélt, és jobbjuk a gonoszság jobbja,* nem azért dorgálja, mert mindezekkel bővelkedtek, hanem mert a *szájuk hiábavalóságot beszélt.*

Mert mi következik? – Amikor felsorolta a gazdagságukat, ezt mondja: *Boldog a nép, melynek dolgai ilyenek.*

Ez az a hiábavalóság, amit a szájuk mondott, hogy *boldog a nép, amelynek dolgai ilyenek.* Te, aki tudod, hogy mi a bal és mi a jobb kéz, mit mondasz? Folytatja és mondja: *boldog a nép, amelynek az Úr az ő Istene.*[4]

A mennyei javakat a földiek elé kell helyeznünk

9. Figyeljen tehát Szeretetreméltóságtok! Láttuk a bal kezet, láttuk a jobbot is. Halljad, hogy ezt megerősítik az Énekek énekében: *az ő balja a fejem alatt –*

[1]Zsolt 143,8. 11–14.
[2]Jób 1,21.
[3]Zsolt 35,9.
[4]Zsolt 143,8. 15.

mondja. A menyasszony mondja ezt a vőlegényről, az Egyház Krisztusról a jámborság és a szeretet ölelésében.

Mit is mond? – *Az ő balja a fejem alatt, és az ő jobbja átölel engem.*[1] Mi más ez, minthogy felül volt a jobb kéz, alul a bal, és így ölelte a vőlegény a menyasszonyt, alátéve a bal kezét, vigasztalásul – ráhelyezve jobbját oltalmul?

Az ő balja a fejem alatt – mondja. Isten adja ezt; azért az Ő balja, mert mindezeket a mulandó javakat Isten adja. Milyen balgák, milyen gonoszok, akik a bálványoktól, a démonoktól kérik ezeket? Milyen sokan kérik ezeket a démonoktól, és nem kapják meg; és viszont, akik nem kérik a démonoktól, birtokolják; de ezeket nem a démonok adják.

Ugyanígy sokan kérik Istentől, és nem kapják. Ő ugyanis a jobb kézre hív, tudja, hogyan osztogassa a balt. Tehát ha van bal kéz, legyen bal kéz, de a fej alatt legyen; fölötte legyen a fejed, azaz fölötte legyen a hited, melyben Krisztus lakik.

Ne helyezd a mulandó dolgokat a hited elé, és akkor nem lesz a bal kezed a hited fölött; hanem minden mulandó dolgodat rendelt a hited alá, és a hitedet helyezd minden mulandó elé; és akkor *az ő balja a fejed alatt lesz, és az ő jobbja átölel téged.*

A jót cselekedve ne fáradjunk el, és a maga idejében aratni fogunk

10. Halljad ugyanezt a Példabeszédek könyvében, hogy mi a bal és mi a jobb kéz, mert a bölcsességről ezt mondja: *A napok hosszúsága és az élet évei vannak a jobbjában, baljában pedig a gazdagság és a dicsőség.*[2]

A napoknak ez a hosszúsága az örökkévalóság. Mert az Írás a szó szoros értelmében azt mondja hosszúnak, ami örökkévaló; mert aminek vége van, az rövid.

Egy másik helyen ezt mondja: *A napok hosszúságával töltöm be őt.*[3]

És vajon más értelemben mondja-e nagy ígéretként: *Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú életű légy a földön?*[4] És vajon milyen földről beszél, ha nem erről: *Az én reményem vagy te, osztályrészem az élők földjén?*[5]

Az élők földjén hosszú életűnek lenni, mi más, mint ott örökké élni? Mert itt hosszú életűnek lenni csak annyi, mint elérkezni az öregségre. És még ha

[1]Én 2,6.
[2]Péld 3,16.
[3]Zsolt 90,16.
[4]Kiv 20,12.
[5]Zsolt 141,6.

hosszúnak is látszik az életkor, melyet megélt, rövid az, mert befejeződik. És sokan megöregszenek ezen a földön, akik átkozták a szüleiket, és sokan hamar elmennek az Úrhoz, akik engedelmeskedtek a szülőknek. Tehát beteljesedik-e, hogy hosszú életű legyen ezen élet szerint? De a *hosszú életű* az *örökkévalóság* helyett áll.[1]

Az évek hosszúsága van a jobbjában; a gazdagság és a dicsőség, azaz ennek az életnek a megelégedettsége, mindaz, amit az emberek jónak vélnek, a baljában van.

Jön valaki, és meg akarja ütni a jobbodat [ti. arcodat], azaz el akarja venni a hitedet; kaptál egy pofont jobbról, nyújtsd oda a balt [arcodat] is,[2] azaz hogy elvegye azt, ami mulandó, és ne azt, ami örökkévaló a birtokodban van.

Halljátok, hogy Pál apostol ezt tette: emberek üldözték amiatt, hogy keresztény volt; megütötték jobbról, ő oda tartotta a balt: *Római polgár vagyok* – mondja.[3] Megvetették a jobbját, ő pedig bal felől félemlítette meg őket, mert azok a jobbját nem tudták félni, mert még nem hittek Krisztusnak.

Mi történik tehát, ha a jobb átölel, a bal a fej alatt van; mit jelent az, hogy *ne tudja a balod, hogy mit csinál a jobbod*?[4]

Azaz amikor jót teszel, az örök élet miatt tedd. Mert ha a földön azért teszel jót, hogy a földi javakban bővelkedjél, akkor tudja a balod, mit csinál a jobbod, összekeverted a jobbot a ballal. Jót csak az örök életért tegyél.

Tehát tedd és biztonságban tedd, mert ezt parancsolta Isten. Ha csak emberi dolgokért és csak ezért az életért teszed, amit teszel, akkor csak a balod cselekszik, ha pedig az örök életért cselekszel, egyedül a jobbod cselekszik; ha pedig a szándékod az örök életre irányul, de beléd bújik a mulandó élet vágya, hogy arra is figyelj, amikor teszed a jót, hogy valami viszonzást itt is kapj, a bal keveredik a jobb cselekedeteivel; ezt Isten tiltja.

Isten oltalmaz út közben és elvezet a boldog véghez

11. Most térjünk rá arra, amit a zsoltár mond: *Az Úr a te árnyékos oltalmad, jobbod keze fölött.*

A hatalmat mondja kéznek. Mivel bizonyítjuk ezt? Azzal, hogy Isten kezét Isten hatalmának mondja. Ugyanis az ördög, aki megkísértette Jóbot, ezt mondta

[1]Vö. Péld 3,6.
[2]Vö. Mt 5,39.
[3]ApCsel 22,25.
[4]Mt 6,3.

Istennek: *Nyújtsd ki a kezedet és érintsd meg azt, amije van, és lássad, hogy szembe áld-e téged?*[1]

Mit jelent az, hogy *nyújtsd ki a kezedet,* ha nem hatalmat? De halljad csak világosabban, testvér, nehogy testi értelemben azt gondold, hogy Istennek különféle tagjai vannak; halljad egész nyilvánvalóan, hogyan nevezi kéznek a hatalmat.

Az egyik helyen ezt mondja az Írás: *A halál és az élet a nyelv kezében van.*[2] Tudjuk, hogy a nyelvek húsdarabok: a szájban mozognak és érintve a szájpadlást és a fogakat, különbözővé teszik a hangokat, melyekkel beszélünk; de mutassátok meg nekem a nyelv kezeit.

Tehát a nyelvnek van is keze, és nincs is.

Melyek a nyelv kezei? – A nyelv hatalma.

Mit jelent ez: *A halál és az élet a nyelv kezében van*?

Azt jelenti, hogy *a szádból igazulsz meg, és a szádból ítélnek el.*[3]

Tehát ha a kéz hatalom, mit jelent a jobb kéz? – A legmegfelelőbbnek azt az értelmezést tartom, ha a jobb kézen azt a hatalmat értjük, amelyet Isten azért adott neked, hogy ha akarod, Isten ajándékaként jobb oldalra kerülj.

A gonoszok ugyanis mind bal oldalon lesznek; a jó fiai pedig mind jobb oldalon, és ezt mondják majd nekik: *Gyertek, Atyám áldottai és vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől!*[4] Hogy jobb felől légy, azaz hogy Isten Fia lehess, arra hatalmat kaptál. Miféle hatalmat? Azt, amelyről János mondja: *Hatalmat adott nekik arra, hogy Isten fiaivá legyenek.*

Kinek adta ezt a hatalmat? – *Az Ő nevében hívőknek.*[5] Ha tehát hiszel, megkaptad a hatalmat, hogy Isten fiai között légy. Isten fiai között lenni pedig ugyanaz, mint jobb oldalra kerülni. Tehát a hited a jobbodnak keze; azaz a hatalom, mely neked adatott, hogy Isten Fiai között légy, a jobbod keze.

De mit ér a hatalom, melyet megkapott az ember, ha az Úr nem oltalmazza? – Íme, már hisz, már a hitben jár, de gyenge, kísértések, zaklatások, testi bajok, bűnös vágyak késztetései, az ellenség csapdái és tőrei között vergődik. Mit ér tehát, hogy van hatalma és hitt Krisztusban, hogy Isten fiai között legyen? Jaj ennek az embernek, ha csak nem őrzi hitét az Úr, azaz nem engedi, hogy erődön

[1]Jób 1,1 l.
[2]Péld 18,21.
[3]Mt 12,37.
[4]Mt 25,34.
[5]Jn 1,12.

felül kísértés érjen, ahogyan az Apostol mondja: *Hűséges az Isten, erőtökön felül nem hagy megkísérteni.*[1]

Tehát Ő, aki nem engedi, hogy erőnkön felüli kísértés érjen, bár már hívők vagyunk, bár a jobbunk keze már bennünk van, őriz minket Isten jobbunk keze fölött. Nem elég, hogy megvan a jobbunk keze, ha Ő jobbunk kezét meg nem őrzi.

Isten igazságát épen kell megőriznünk

12. [6. v.] Ezeket a kísértésekről mondtam, figyeljétek a folytatást: *Őriz téged az Úr jobbod kezed fölött.*

Elmondtam és ahogy vélem, ráismertetek. Ha ugyanis nem ismertetek volna rá, és az Írásokból nem ismertetek volna rá, a hangotokkal nem jeleztétek volna nekem megértéseteket.

Tehát mivel megértettétek, testvérek, nézzétek csak, mi következik. Miért őrködik az Úr a jobbnak keze fölött is, azaz a hit fölött, amellyel megkaptuk a hatalmat, hogy Isten fiai legyünk, és jobb oldalra kerüljünk; miért szükséges, hogy az Úr őrizzen? – A botránkozások miatt.

Honnan a botránkozások? – Kétfelől kell félni a botránkozásoktól, mint ahogyan kettő a parancs is, melyektől függ az egész törvény és a próféták,[2] Isten szeretete és a felebarát szeretete. Az Egyházat a felebarát miatt szeretjük, Istent pedig Isten miatt.

A Nap Isten képe, a Hold az Egyház képe. Bárki tévedhet azzal, hogy mást hisz Istenről, mint amit kell, nem hiszi, hogy az Atya, a Fiú és a Szentlélek egylényegű, mert rászedte az eretnekek, főként az ariánusok ravaszsága. Ha kevesebbet hisz a Fiúban vagy a Szentlélekben, mint amit az Atyában hisz, megbotránkozott Istenben: égeti a Nap.

Hasonlóképpen ha valaki azt gondolja, hogy az Egyház csak egy részben van és nem tudja, hogy el van terjedve az egész földkerekségen, és azoknak hisz, akik ezt mondják: *Íme, itt van a Krisztus, íme amott van,*[3] ahogyan az imént olvasott evangéliumban hallottátok, pedig Ő az egész földkerekséget megvette, mert akkora árat fizetett érte; ez a felebarátban botránkozik meg: égeti a Hold.

Aki tehát az igazság szubsztanciájában téved, azt a Nap égeti és nappal égeti, mert abban a bölcsességben téved, amelyről ezt mondja: *Nappal a nappalnak hirdeti az igét.*[4] Ezért mondja az apostol is: *lelki embereknek lelkieket nyújtva.*[1]

---

[1] 1Kor 10,13.
[2] Vö. Mt 22,40.
[3] Mt 24,23.
[4] Zsolt 18,3.

Nappal a nappalnak hirdeti az igét, lelki embereknek lelkieket nyújtva. Nappal a nappalnak hirdeti az igét: a tökéletesek között bölcsességet hirdetünk.[2]

Mit jelent ez: *és éjszaka az éjszakának hirdeti a tudást?*[3] – Azt jelenti, hogy a kicsinyeknek hirdetik Krisztus alázatát, és Krisztus hús-vér testét és Krisztus megfeszítését, mert ez az a tej, amely elég a kicsinyeknek. És azért nem hagyják a kicsinyeket éjszakában, mert a Hold éjszaka is világít, azaz Krisztus teste által hirdetik az Egyházat, mert Krisztus hús-vér teste az Egyház feje. Aki ebben, azaz az Egyházban és Krisztus hús-vér testében nem botránkozik, azt nem égeti a Hold.

Aki nem fog megbotránkozni ebben a változhatatlan és sérthetetlen igazságban, azt nem égeti a Nap; nem ez a Nap nem égeti, melyet velünk együtt a legyek is, és barmok is látnak; hanem az a Nap, melyről a gonoszok mondják majd a végén: *Mit használt nekünk a gőg, vagy mit hozott nekünk a kérkedő gazdagság? Mindezek átmentek, mint az árnyék.* És ezek után mondják: *Tehát letévedtünk az igazság útjáról, és az igazságosság fénye nem világított nekünk, és a Nap nem kelt föl számunkra.*[4]

Vajon a gonoszoknak ez a Nap nem kel föl annak akaratából, akiről ezt mondja: *Aki fölkelti Napját jókra és gonoszokra egyaránt?*[5] Tehát egy másik Napot alkotott Isten, amely fölkel jókra és gonoszokra, melyet látnak a jók is, a gonoszok is; de más az a Nap, az a született, nem teremtetett, aki által mindenek lettek; akiben a változhatatlan igazság megértése lakik; erről mondják a gonoszok: *és a Nap nem kelt föl számunkra.*[6] ki ebben a bölcsességben nem téved, azt nem égeti a Nap.

Aki az Egyházban és az Úr hús-vér testében, és azokban nem téved, amelyek értünk az időben történtek, azt nem égeti a Hold. De minden ember, jóllehet már hitt Krisztusban, vagy az egyikben, vagy a másikban megtéved, ha nem történik meg vele az, amit mondott: *az Úr a te árnyékos oltalmad, jobbod keze fölött.*

Tehát amikor ezt mondta: *az Úr a te árnyékos oltalmad jobbod keze fölött,* mintha kérdezte volna: „Íme, már itt van az én jobbom keze, már eldöntöttem, hogy hiszek Krisztusban, megkaptam a hatalmat, hogy Isten Fiai között legyek, Mit jelent az, hogy Isten az én árnyékos oltalmam, ráadásul felül, azaz *jobbom keze fölött?"* – hallja a választ: *Nappal a Nap nem sérthet téged, sem a Hold éjjel.* Tehát erre való az oltalom jobbod keze fölött, hogy nappal ne égessen a Nap, sem éjszaka a Hold.

---

[1]1Kor 2,13.
[2]1Kor 2,6.
[3]1Kor 2,13.
[4]Bölcs 5,8. 6.
[5]Mt 5,45.
[6]Bölcs 5,6.

Így értsétek, testvérek, mert képletesen beszélt. Mert ha a látható Napra gondolunk, az éget nappal, de vajon a Hold éget-e éjszaka?

De mi az égetés? – A botránkozás. Halljad az Apostolt, amint mondja: *Ki gyönge, hogy én ne volnék gyönge? Ki botránkozik meg, hogy én ne égnék?*[1]

Szent Krispina dicsérete

13. [7. v.] *Nappal a Nap nem éget téged, sem a Hold éjjel.*

Miért? – Mert *az Úr megőriz téged minden bajtól.* – A Napban való botránkozástól, a Holdban való botránkozástól, minden bajtól megőriz, aki árnyékos oltalmad jobbod keze fölött, aki nem aluszik és el sem szunnyad.

És mi ennek az oka? – Az, hogy kísértésekben vagyunk.

Az Úr megőriz majd téged minden bajtól; őrizze az Úr a te lelkedet; magában a lélekben is.

Őrizze az Úr bemeneteledet és kijöveteledet mostantól fogva és mindörökké. – Nem tested szerint, mert a mártírok testben elvesztek; de *őrizze az Úr a te lelkedet,* mert lélekben nem szűntek meg a mártírok.

Kegyetlenkedtek az üldözők Krispinával, akinek ma égi születésnapját üljük; rátámadtak a gazdag és kényes nőre, de erős volt, mert az Úr volt az árnyékos oltalom jobbja keze fölött, Ő őrizte meg.

Van-e valaki, testvérek, aki ezt Afrikában nem tudja? Nagyon híres volt, nemes származású és nagyon gazdag, de mindezek *a bal volt a fej alatt*. Jött az ellenség, hogy megsebezze a fejet, és a balt kínálták oda neki, amely a fej alatt volt. A fej felül volt, és felülről a jobb ölelte át.

Mit tehetett az őriző ezzel az oly gyönge nővel? A nemét tekintve gyönge, és a gazdagság miatt még esendőbb, és testi adottsága szerint gyöngébb, de mik ezek akkora oltalomhoz képest? Mik ezek ahhoz a Vőlegényhez képest, aki balját a fej alá teszi, és átölel a jobbjával?[2]

Az ellenség megsebezhet-e egy ilyen megerősítettet? És mégis megsebezte, de a testben. Mert mit mond a zsoltár? – Azt, hogy *őrizze az Úr a te lelkedet.* A lélek nem sérült, a testet megsebezték. És a test is csak egy időre sebesült meg, mert a végén föl fog támadni.

Mert Ő is, ki minket arra méltatott, hogy az Egyház feje legyen, egy időre adta oda a testét, hogy verjék, de a maga hús-vér testét harmadnapon föltámasztotta;

[1] 2Kor 11,29.
[2] Vö. Én 2,6.

a mi hús-vér testünket a végén fogja föltámasztani. A Fő azért támadt föl, hogy figyelmeztesse a testet, hogy ne lankadjon el.

Őrizze az Úr a te lelkedet. – A lélek ne engedjen, ne törjön meg botránkozásoktól; üldözésekben, háborgatásokban ellankadva ne engedjen, amint az Úr mondja: *Ne féljetek azoktól, akik a testet megölik, a lelket azonban nem tudják megölni! Inkább attól féljetek, aki a kárhozatba vetve a testet is, a lelket is el tudja pusztítani!*[1]

Tehát *a lelkedet őrizze az Úr,* hogy ne engedj a rosszra bujtogatónak, ne engedj a hazugságokat ígérőnek, ne engedj a mulandókkal fenyegetőnek, és *őrizze az Úr a te lelkedet.*

Az alázatos és Istenben bízó keresztény elnyeri az üdvösséget

14. És ezután: *Őrizze az Úr bemeneteledet és kijöveteledet mostantól fogva és mindörökké.* – A bejöveteledet időlegesen értsd.

Őrizze az Úr bemeneteledet és kijöveteledet mostantól fogva és mindörökké. – Ugyanő őrizze kijöveteledet.

Mit jelent a bemenetel? Mit jelent a kijövetel? – Amikor próbára tétetünk, akkor bemegyünk; amikor legyőzzük a kísértést, kijövünk.

Halljad a *bemenetelt,* halljad a *kijövetelt. A fazekas edényét a kemence teszi próbára* – mondja az Írás –, *az igaz embereket pedig a háborgatás próbatéte*.[2]

Ha az igaz emberek olyanok, mint a fazekas edényei, akkor szükségszerű, hogy a fazekas edényei bemenjenek a kemencébe. A fazekas nem akkor biztos alkotásában, amikor bemennek, hanem amikor kijönnek. Az Úr azonban biztos a dolgában, mert tudja, hogy kik az övéi,[3] és tudja, hogy kik nem repednek meg a kemencében. Azok nem repednek meg, akikben nincs a gőg szele. Tehát az alázat megőriz minden próbatétben; mert a könnyek völgyéből a lépcsőéneken megyünk föl, és megőrzi az Úr a bemenetelt, hogy épségben mehessünk be.

Legyen józan hitünk, amikor a próbatét kezdődik, és megőrzi a kijövetelt *mostantól fogva és mindörökké.* Amikor ugyanis majd kijövünk minden próbatétből, az örökkévalóságban semmiféle kísértés nem fog riasztani, semmiféle bűnös vágy még csak ösztökélni se fog.

Halljad az Apostolt, amint ugyanazt mondja, amit kevéssel előbb említettem: *Hűséges az Isten, erőtökön felül nem hagy megkísérteni.*[4] Íme, őrzik a

[1]Mt 10,28.
[2]Sir 17,6.
[3]Vö. 2Tim 2,17.
[4]1Kor 10,13.

bemeneteledet; amikor Isten nem hagyja, hogy olyan kísértés érjen, amit nem tudsz elviselni, őrzi a bemeneteledet. Lássátok, hogy őrzi-e a kijövetelt: *a kísértéssel együtt a szabadulás lehetőségét is megadja, hogy kibírjátok.*[1]

Vajon értelmezhetjük-e másként, testvérek, azt, amit az Apostol szavai tanítottak? Őrizzétek tehát magatokat, de ne a magatok erejéből, mert az Úr az árnyékos oltalom, aki őriz, aki nem szunnyad és nem is alszik el.

Egyszer aludt el értünk, de föltámadott, és már nem alszik el. Senki ne bízzon önmagában. A könnyek völgyéből megyünk föl, ne maradjunk le útközben. Lépcsők várnak ránk az úton; nem szabad lustán lemaradnunk, nem szabad gőgösen elesnünk; Istennek mondjuk: ne inogjon meg a lábunk.

Nem fog aludni, aki minket őriz. Isten ajándékaként hatalmunkban van, hogy ő legyen az őr, aki nem alszik, nem is szunnyad el, aki őrzi Izraelt.

Miféle Izraelt? – Azt, aki látja Istent. Így lesz segítséged az Úrtól, így lesz árnyékos oltalmad jobbod keze fölött; így őrzi bemeneteledet és kijöveteledet mostantól fogva és mindörökké.

Mert ha magadban bízol, megingott a lábod; ha megingott a lábod, már azt gondolod, hogy valamilyen lépcső magasságában vagy; le fogsz esni onnan, ha gőgös vagy, mert az alázatos a könnyek völgyében mondja: *ne engedd meginogni a lábamat*.[2]

15. A zsoltár ugyan rövid, de a magyarázata hosszú, és hosszú a beszéd. Azt gondoljátok, testvérek, hogy boldog Krispina égi születésnapjára hívtalak meg benneteket, és mértéktelen voltam a lakoma tálalásában. Ugye megtörténhet veletek, hogy egy katona meghív és az asztalnál mértéktelen ivásra kényszerít titeket?

Engedjétek meg, hogy ezt tegyem az isteni beszédben, hogy megrészegüljetek és jóllakjatok, ahogyan az Úr is a megfelelő időben küldött esőjével megöntözi a földet, hogy nagyobb örömmel mehessünk a mártírok helyére, ahogyan ezt tegnap megígértük. Azok a mártírok ugyanis fáradozás nélkül itt vannak velünk.

[1]Uott.
[2]Zsolt 120,3.

SZÁZHUSZONEGYEDIK ZSOLTÁR (122.)
Elmondta Karthagóban 412 decemberében
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsők éneke. Dávidé.
Vigadtam, amikor nekem azt mondották:
„Az Úrnak házába fölmegyünk”.
2Itt állnak immár lábaink, csarnokaidban, Jeruzsálem.
3Jeruzsálem úgy épül, mint egy város,
mely részesedik az állandóságban.
4Oda mennek föl a törzsek, az Úrnak törzsei,
Izrael bizonysága, hogy az Úr nevének vallomást tegyenek.
5Mert ott ülnek a székek ítéletet mondani,
Dávid házának trónjai.

6Kérdezzetek rá arra, ami Jeruzsálem békéjét szolgálja,
és bőség azoknak, akik szeretnek téged!
7Legyen békesség a te erődben,
és bőség a te tornyaidban!”

8A testvéreim és a rokonaim miatt
mondom majd: „Békesség legyen benned!”
9Az én Uram Istenem háza miatt,
kerestem jókat neked.

Tiszta szívvel szeretve menjünk fel Istenhez

1. Amint a tisztátalan szerelem lángra lobbantja a lelket, és a földi dolgok megkívánására és a veszendő dolgok követésére hívja, és a mélybe taszít és elmerít a mélységben, úgy a szent szerelem (amor sanctus) a magasba emel, az örökkévalók iránt lobbant lángra, és azok felé serkenti a lelket, amelyek nem múlnak el és nem halnak meg, és az alvilág mélyéből az égbe emel.

Minden szerelemnek megvan a maga ereje, és a szerelem nem tétlenkedhet, a szerető lelkében szükségszerűen vezetnie kell. Akarod tudni, hogy milyen egy szerelem? Nézd meg, hova vezet.

Tehát nem arra figyelmeztetnek, hogy semmit se szeressetek, hanem arra, hogy ne a világot szeressétek, hogy szabadon szerethessétek Őt, aki a világot teremtette. Mert a földi szerelemtől megkötözött lélek olyan, mintha enyves

volna a tolla, képtelen repülni. Ha pedig megtisztult a világ szennyes érzelmeitől, mintegy kitárt tollakkal és kiterjesztett szárnyakkal, minden akadálytól mentesen, azaz Isten szeretetének és a felebarát szeretetének két parancsával szárnyal.[1] Hova, ha nem Istenhez emelkedik röptében, mert szeretve emelkedik? Mielőtt erre képes volna, sóhajtozik a földön, mert már él benne a repülés vágya, és mondja: *„Ki ad nekem szárnyakat, mint a galambé, hogy elröpüljek és megnyugodjam?”*[2]

De honnan száll föl, ha nem a botrányok közül, ahol az is sóhajtozott, akitől ezt idéztük? Tehát a botrányok közül, a rossz emberek közül, a pelyvából, amelyben elkeverednek a gabonaszemek, akar elröpülni oda, ahol nem kell szenvednie semmiféle gonosz kapcsolatától és társaságától, hanem az angyalpolgárok szent társaságában élhet az örökkévaló Jeruzsálemben.

Siessünk Isten házába

2. [1. v.] Ezért ez a zsoltár, amelyet ma magyarázunk Szentségteknek, ebbe a Jeruzsálembe vágyódik, azaz ő az, aki ebben a zsoltárban fölmegy, mert *Lépcsők éneke.* Amit már gyakran mondtunk Szeretetreméltóságtoknak, hogy ezek nem lemenők, hanem felmenők lépcsői. Tehát ez az imádkozó föl akar menni. És hova akar menni, ha nem az égbe?

Mit jelent az, hogy az égbe? Vajon azért akar fölmenni, hogy a Nappal és a Holddal és a csillagokkal legyen együtt? – Nem. Hanem az égben van az örök Jeruzsálem, ahol polgártársaink, az angyalok vannak; ezektől a polgároktól távol vándorlunk a földön.

Vándorlás közben sóhajtozunk, a városban örvendezni fogunk. Vannak azonban társaink e vándorlásban, akik már meglátták magát a várost, és hívnak, hogy siessünk feléje. Nekik örül az, aki mondja is: *Vigadtam, amikor nekem azt mondották: „Az Úrnak házába fölmegyünk”.*

Testvérek, jusson eszébe Szeretetreméltóságtoknak, hogy ha meghirdetnek egy vértanú ünnepet valamelyik szent helyen, ahova egy meghatározott napon sokaság gyűlik össze az ünneplésre, ez a sokaság hogyan keltegeti és hogyan buzdítja magát: „Menjünk! Menjünk!”

És kérdezik: „Hova megyünk?” – és mondják: „Oda, arra a szent helyre”.

Így szólnak egymáshoz, és mint apró fények egyetlen lángot alkotnak; és az egymás közötti beszédből született egyetlen láng magával ragadja őket a szent helyre, és a szent gondolatok megszentelik őket.

[1]Vö. Mt 22,40.
[2]Zsolt 54,7.

Ha tehát egy földi helyre így magával ragad a szent szerelem (amor sanctus), milyennek kell lennie annak a szerelemnek, amely az egyetértőket, akik azt mondják egymásnak: *„az Úrnak házába fölmegyünk”*, az égbe ragadja? Tehát siessünk, siessünk, mert az Úr házába megyünk.

Siessünk és el ne fáradjunk, mert oda fogunk megérkezni, ahol nem lesz fáradtság. Siessünk az Úr házába, örüljön a lelkünk azoknak, amiket róla mondanak. Akik ugyanis róla beszélnek nekünk, előttünk látták meg ezt a hazát, és messziről kiáltanak az utánuk jövőknek: *az Úrnak házába fölmegyünk* – jöjjetek, siessetek!

Meglátták az apostolok, és mondták nekünk: „Siessetek, jöjjetek, kövessetek minket: az Úrnak házába fölmegyünk!”

És mit mond mindegyikünk? – Azt, hogy *vigadtam, amikor nekem azt mondották: „Az Úrnak házába fölmegyünk”*. Vigadtam a prófétákban, vigadtam az apostolokban, mert mindezek mondták nekünk: *„Az Úrnak házába fölmegyünk”*.

A földi Jeruzsálemből a mennyei Jeruzsálembe

3. [2. v.] *Itt állnak immár lábaink, csarnokaidban, Jeruzsálem.* – Íme, itt van az Úr háza, ha kérdezed, hogy melyik az Úr háza. Az Úr ezen házában Őt dicsérik, aki ezt a házat megalapította; Ő mindazok gyönyörűsége, akik a házban laknak, Ő itt az egyedüli remény és Ő a beteljesedés.

Tehát akik sietnek, mire gondoljanak? – Arra, hogy mintha már ott is volnának és ott állnának. Nagy dolog ugyanis ott állni az angyalok között, és el nem fáradni. Aki ugyanis onnan lebukott, az igazságban nem maradt állva.[1] Akik nem buktak el, azok az igazságban állnak; és az áll, aki élvezi Istent, aki pedig önmagát akarná élvezni, az elesik.

De ki az, aki önmagát akarná élvezni? – Az, aki gőgös. Tehát az, aki mindig Jeruzsálem csarnokaiban akar állni, ezt mondja: *A te világosságodban látunk majd világosságot,* nem az én világosságomban; és: *Tenálad van az élet forrása,* nem nálam. És mit fűz hozzá? Ezt: *Ne jöjjön hozzám a gőgnek lába, és a bűnösök keze ne ingasson meg engem. Itt estek el mind, akik gonoszságot cselekednek, elűzettek és nem tudtak megállni.*[2]

Ha tehát ők nem állhattak meg, mert gőgösek voltak, te alázatosan menj föl, hogy elmondhasd: *Itt állnak immár lábaink, csarnokaidban, Jeruzsálem.* Gondold meg, milyen leszel ott; és bár még úton vagy, azt állítsd a szemed elé, mintha már ott állnál, mintha már az angyalok között fáradhatatlanul

[1] Vö. Jn 8,44.
[2] Zsolt 35,10–12.

örvendenél, és megtörtént volna már benned, amit mondtak: *Boldogok, akik a te házadban laknak: örökké dicsérnek téged.*[1]

Itt állnak immár lábaink, csarnokaidban, Jeruzsálem. – Melyik Jeruzsálem csarnokaiban? Mert a földi Jeruzsálemről is szoktunk beszélni, de a földi Jeruzsálem árnyéka annak [a mennyei Jeruzsálemnek]. Nagy dolog-e ebben a Jeruzsálemben állni, hiszen ez a Jeruzsálem, amely rommá lett, nem maradhatott állva?

Vajon nagy dologként hirdeti-e ennek a szerető imádkozó lángoló szívéből a Szentlélek, amikor mondja: *Itt állnak immár lábaink, csarnokaidban, Jeruzsálem?* Mert nemde ez az a Jeruzsálem, amelynek az Úr mondta: *Jeruzsálem, Jeruzsálem, aki megölöd a prófétákat, és megkövezed a hozzád küldötteket?*[2]

Mi nagy dolgot kívánna ez az imádkozó, ha azok között akarna állni, akik megölték a prófétákat és megkövezték a hozzájuk küldötteket? Távol legyen, hogy erről a Jeruzsálemről gondolkodjon így, aki így szeret, aki így lángol, aki így el akar jutni Anyánkhoz, ahhoz a Jeruzsálemhez,[3] amelyről az Apostol azt mondja, hogy *örökkévaló az égben.*[4]

A szent város épülete és alapja

4. [3. v.] Halljad csak, ne nekem higgy; halljad a folytatást, és hogy miféle Jeruzsálemet vázol elménknek. Amikor ugyanis ezt mondta: *Itt állnak immár lábaink, csarnokaidban, Jeruzsálem,* mintha kérdeznék tőle: „Melyik Jeruzsálemről mondod? Melyik Jeruzsálemről beszélsz?” Azonnal hozzáteszi: *Jeruzsálem, mely városnak épül.*

Testvérek, amikor Dávid ezeket mondta, az a város készen volt, nem épült. Tehát nem tudom, milyen városról mondja: amely most épül, amelyhez a hitben sietnek az eleven kövek, melyekről Péter mondja: *ti is, mint eleven kövek, épüljetek egybe, lelki házzá,*[5] azaz Isten szent templomává.

Mit jelent az, hogy *mint eleven kövek, épüljetek egybe?* Eleven vagy, ha hiszel, ha pedig hiszel, Isten templomává leszel, mert ezt mondja Pál apostol: *Isten temploma ugyanis szent, ami ti vagyok.*[6]

Tehát most ez a város épül; az igazság hirdetőinek keze hasít ki köveket a hegyekből, és szögletessé faragják őket, hogy beépüljenek az örökkévaló

[1]Zsolt 83,5.
[2]Mt 23,37.
[3]Vö. Gal 4,26.
[4]2Kor 5,1.
[5]1Pét 2,5.
[6]1Kor 3,17.

épületbe. Még sok kő van a mester kezében; ne essenek ki a mester kezéből, hogy tökéletesen be tudjanak épülni a templom épületébe.

Ez tehát az a Jeruzsálem, amely *épül, mint egy város,* és az alapja Krisztus. Pál apostol mondja: *A lerakott alapon kívül, amely Jézus Krisztus, mást senki nem rakhat.*[1] Amikor a földbe rakják le az alapot, arra épülnek a falak, és a falak súlya lefelé irányul, mert a mélybe rakták le az alapot.

Ha azonban a mi alapunk az égben van, akkor az ég felé épülünk. Testek építették ennek a bazilikának az épületét, melyet magatok körül láttok, és mivel testek építették, az alapot a mélybe rakták le; mivel pedig mi lelkileg épülünk, a mi alapunk magasba tétetett.[2] Tehát oda siessünk, ahol épülünk, mert erről a Jeruzsálemről mondták: *Itt állnak immár lábaink, csarnokaidban, Jeruzsálem.*

De melyik Jeruzsálem csarnokaiban? Annak a Jeruzsálemének, mely úgy épül, mint egy város. Ahhoz, hogy megmutassa Jeruzsálemet, keveset mondott azzal. hogy úgy épül, mint egy város, mert ezt még mindig lehet testileg érteni.

Mert mi történik akkor, ha előáll valaki, és azt mondja: „Igaz, hogy amikor ezeket mondták Dávid idejében, és ezeket énekelték, az a város készen volt, de lélekben látta, hogy le fogják rombolni, és újra építik." Mert ezt a várost megostromolták, és a népet fogságba hurcolták Babilonba, és ezt a babiloni fogságot megmondták az Írásokban.[3] És megjövendölte Jeremiás, hogy hetvenéves fogság után fölépülhet az a város, melyet az ostromlók leromboltak.[4] leromboltak.[4]

Mondhatja valaki: „Dávid azt látta lélekben, hogy Jeruzsálem városát lerombolják az ostromlók, és hetven év múlva újra fölépülhet, és ezért mondta: *Jeruzsálem, mely épül, mint egy város,*" tehát ne gondold, hogy arról a városról beszél, mely a szentekből, mint eleven kövekből épül." – Mi következik, hogy az egész kétséget eloszlassa? Mert ezt mondja: *Itt állnak immár lábaink, csarnokaidban, Jeruzsálem.*

De milyen Jeruzsálemet mondok? Vajon azt, amelyet testi falakból emelten láttok? Nem. Hanem azt a Jeruzsálemet mondom, *mely úgy épül, mint egy város.*

Miért nem azt mondja: *mely városnak épül,* hanem azt, hogy *úgy épül, mint egy város;* ha nem azért, mert az a falakból álló épület, mely Jeruzsálem volt, látható város volt, ahogyan a szó szoros értelmében városokról beszélünk; az pedig *úgy épül, mint egy város,* mert azok is, akik oda bemennek, *olyanok, mint az eleven kövek,*[5] nem valóságos kövek?

---

[1]1Kor 3,11.
[2]Vö. Ef 2,20–22.
[3]Vö. 2Kir 25,11.
[4]Vö. Jer 25,12.
[5]1Pét 2,5.

Amint ezek olyanok, *mint a kövek*, de valójában nem kövek, úgy az olyan, *mint egy város*, de nem város, hiszen azt mondta, hogy épül. Az épülettel ugyanis testek és falak szerkezetét és együttesét akarta mondani. Városon ugyanis a benne lakó embereket értjük. De tudomásunkra hozta, hogy épített városról beszél, mert azt mondta, hogy épül. És mivel a lelki épület bizonyos értelemben hasonlít a testi épülethez, ezért *úgy épül, mint egy város.*

Az állandó/idipsum, ami mindig egyformán létezik

5. De mondja csak a folytatást, hogy eloszlasson minden kétséget, hogy nem testileg kell értenünk: *Jeruzsálem, mely úgy épül, mint egy város, mely részesedik az állandóságban.*

Mármost testvérek, aki használja az eszét, aki eloszlatja a test homályát, aki megdörzsöli a szív szemét, emelje föl a tekintetét, és lássa az *idipsum*ot, az állandót.

Mit jelent az, hogy *idipsum,* 'állandó'? Mi mást mondhatnék, mint hogy *idipsum?* Ha képesek vagytok rá, testvérek, értsétek meg az *idipsum*ot. Mert én is, ha bármi mást mondok, nem mondom azt, hogy *idipsum*. Mégis megpróbáljuk hasonló szavakkal és jelentésekkel rávezetni az elme gyöngeségét az *idipsum* szó átgondolására.

Mit jelent az *idipsum*? – Azt, ami mindig ugyanúgy van, ami nem egyszer ez, máskor az.

Mi tehát az *idipsum*, ha nem az, ami van.

Mi az, ami van? – Ami örökkévaló. Mert az, ami mindig másként van, az nincs, mert nem marad meg; nem egyáltalán nem létezik, de nem a lét teljessége.

És ki az, aki van, ha nem az, aki amikor küldte Mózest, ezt mondta neki: *Én vagyok, aki vagyok?*[1]

Ki ez, ha nem az, aki, amikor a szolgája ezt mondta: *Íme, küldesz engem; ha azt mondja nekem a nép: »Ki küldött téged? Mit mondjak neki?«,* nem akart más nevet mondani, mint ezt: »*Én vagyok, aki vagyok«;* és hozzátette, és mondta: *»Tehát így mond Izrael fiainak: Aki van, küldött engem hozzátok.«*

Nem vagy képes megérteni, mert nehéz megérteni, nehéz felfogni. Tartsd igaznak, ami érted történt, amit nem vagy képes felfogni. Tartsd igaznak Krisztus testét, amelyre téged, akit a rablók megsebeztek és félholtan magadra hagytak, föltettek, hogy a fogadóba vigyenek,[2] hogy ott meggyógyítsanak.

---

[1]Kiv 3,14.
[2]Vö. Lk 10,30.

Tehát siessünk az Úr házába, és érkezzünk meg a városba, ahol majd megállnak a lábaink; a városba, *mely úgy épül, mint egy város, mely részesedik az állandóságban.*

Mihez kell ragaszkodnunk? – Ahhoz, amivé érted lett Krisztus, mert ő a Krisztus, és Krisztusról helyesen értjük: *Én vagyok, aki vagyok,* amennyiben isteni alakban van. Amennyiben *nem zsákmánynak tekintette azt, hogy egyenlő Istennel,*[1] annyiban állandó. Hogy te részese lehess az állandóságnak, előbb Ő lett részese [emberségednek]; és az Ige testté lett, hogy a test az Igében részesedhessen.

Azzal, hogy *az Ige testté lett és közöttünk lakozott,*[2] Ábrahám magvából jött – Ábrahám, Izsák és Jákob pedig ígéretet kapott, hogy az ő ivadékukban nyer majd áldást minden nemzet,[3] és ezért látjuk az egész földkerekségen elterjedt Egyházat – Isten betegekhez beszél. A szív szilárdságát kereste, amikor mondta: *Én vagyok, aki vagyok;* a szív szilárdságát és a szemlélődés fölemelt élességét kereste, amikor mondta: *Aki van, küldött engem hozzátok.*

Ha talán még nem tudsz szemlélődni, ne keseredj el, ne ess kétségbe. Aki van, olyan ember akart lenni, mint te, ezért a folytatásban az ámuló Mózesnek megmondja a nevét.

Miféle nevet? – Ezt: *Van. És mondta az Úr Mózesnek*: »*Én vagyok Ábrahám Istene, és Izsák Istene és Jákob Istene; ez az én nevem mindörökké*«.[4]

„Ne ess kétségbe magad miatt azért, hogy ezt mondtam: *Én vagyok, aki vagyok*, és: *Aki van, küldött engem hozzátok*, mert te most hánykolódsz, és a dolgok változandósága és az emberi halálnemek sokfélesége miatt nem tudod fölfogni azt, ami állandó. Én leszállok, mert te nem tudsz feljönni. *Én vagyok Ábrahám Istene, és Izsák Istene és Jákob Istene.* Ábrahám ivadékában remélj valamit, hogy megerősödhess annak látására, aki Ábrahám ivadékában eljön hozzád.”

Ahol semmi nem változik, ott minden megmarad

6. Az állandóság tehát az, amelyről ezt mondja: *Változtatod őket és változnak, te pedig ugyanaz vagy és a te éveid nem fogynak el.* [5] Íme az *állandóság, amelynek évei nem fogynak el.*

[1]Vö. Fil 2,6.
[2]Vö. Jn 1,14.
[3]Vö. Ter 22,18.
[4]Kiv 3,15.
[5]Zsolt 101,27–28.

Testvérek, ugye a mi éveink naponta fogynak, és egyáltalán nem állnak meg? Amelyek jöttek, már nincsenek, az eljövendők pedig még nincsenek; azok már elfogytak, az eljövendők is el fognak fogyni.

Ezen az egy napon, testvérek, most, amikor beszélünk, ugyanez történik. Az elmúlt órák már elmúltak, a következők még nem jöttek el, és amikor eljönnek, azok is el fognak múlni és elfogynak.

Melyek azok az évek, amelyek nem fogynak el, ha nem azok, amelyek állnak? Ha tehát ott az évek állnak, azok az álló évek egyetlen évet alkotnak, és ez az álló egy év egy nap; mivel ennek az egy napnak sem hajnala, sem alkonya nincs; nem kezdődik a tegnaptól és nem végződik a holnappal, hanem mindig álló nap; ezt a napot annak hívhatod, aminek akarod: ha akarod, évek, ha akarod, nap, bárminek gondolod, áll. Ennek az állandóságnak a részese az a város, mely *részesedik az állandóságban.*

Tehát aki oda siet, mert állandóságának lesz a részese, méltán mondja: *Itt állnak immár lábaink, csarnokaidban, Jeruzsálem.*

Ahol semmi nem változik, ott minden áll. Akarsz te is állni, és nem változni? – Oda siess. Senkinek nincs állandósága önmagából.

Figyeljetek, testvérek! Aminek teste van, nem állandó; mert nem áll meg önmagában. Változik az életkorral, változik az idők és helyek változásaival, változik betegségekkel és testi fogyatkozásokkal, tehát nem áll önmagában.

Az égi testek nem állnak önmagukban, megvannak a maguk, jóllehet rejtett, változásaik; változtatják a helyüket, kelet felől fölkelnek és nyugatra tartanak, majd kelet felé befejezik körforgásukat; tehát nem állnak, nem állandóak.

Az emberi lélek sem áll önmagában. Mennyire hatnak rá a változások és a gondolatok! Mennyi élvezet változtatja! Mennyi vágy ostromolja és szaggatja!

Maga az emberi elme, melyet értelmesnek mondunk, változandó és nem állandó: egyszer akar, máskor nem akar; egyszer tud, máskor nem tud; egyszer emlékszik, máskor felejt; tehát önmagától senki nem állandó.

Aki önmagától akart állandó lenni, hogy mintegy állandó legyen önmaga számára, elbukott; lebukott az angyal és ördög lett belőle. Fölkínálta az embernek a gőgöt, az irigység magával rántotta azt, aki állt.[1] Ezek maguknak akartak állandóak lenni, maguknak akartak parancsolni, a maguk urai akartak lenni; nem akarták, hogy az igazi Úr legyen az uruk, aki valóban állandó, akinek ezt mondták: *Változtatod őket és változnak, te pedig ugyanaz vagy.*[2]

[1]Vö. Ter 3,1.
[2]Zsolt 101,27–28.

Tehát annyi nyomorúság, annyi betegség, nehézség, fáradozás után a megalázott lélek térjen vissza az állandósághoz, és legyen abban a városban, mely részesedik az állandóságban.

A törzseket (tribus) másként házaknak (curiae) is nevezhetjük

7. [4. v.] *Mert oda mennek föl a törzsek.* – Kérdeztük ugyanis, hova menjen föl, aki elbukott, mert mondtuk, fölmenő ember, a fölmenő Egyház hangja [ez a zsoltár]. Tudjuk-e, hova megy föl? Hova megy? Hova igyekszik?

Oda mennek föl a törzsek – mondja.

Hova *mennek föl a törzsek?* – A városba, mely részesedik az állandóságban. Tehát oda mennek föl, Jeruzsálembe.

Az az ember, aki Jeruzsálemből lement Jerikóba, rablók kezébe került.[1] Ha nem ment volna le, nem került volna rablók kezébe. Mivel azonban lemenvén rablók kezébe került, fölmenve jusson az angyalok közé. Tehát menjen föl, mert fölmennek a törzsek.

De mik a törzsek? Sokan tudják, sokan nem tudják. Mi, akik tudjuk, menjünk le azokhoz, akik nem ismerik a törzseket, hogy velünk együtt jöjjenek föl oda, ahova fölmennek a törzsek.

A törzseket (tribus) más néven udvaroknak (curiae) nevezhetjük, de nem tulajdonképpeni értelemben. Ezért a törzseket nem nevezhetjük tulajdonképpeni értelemben másnak, csak hasonló értelemben mondjuk udvaroknak.

Mert ha sajátos értelemben használjuk az udvar (curia) szót, csak azokra az udvarokra gondolunk, amelyek az egyes városok részei; innen az *udvari emberek* (curiales), és a *tizedesek* (decuriones) elnevezések, aszerint, hogy valaki egy udvarhoz, vagy egy dekuriához tartozik-e; és tudjátok, hogy az egyes városoknak több ilyen udvara van. Ezekben a városokban is vannak, vagy legalábbis valamikor voltak a népnek is udvarai, és egy városnak sok udvara van, mint ahogy Rómának harmincöt népi udvara van. Ezeket mondja a [zsoltár] törzseknek. Ebből pedig Izrael népének tizenkettő volt Jákob fiai szerint.

Izraelhez az tartozik, aki az állandóságban részesedik

8. Izrael népének tizenkét törzse volt, de voltak köztük rosszak, és voltak jók.

Milyen rosszak voltak azok a törzsek, amelyek megfeszítették az Urat? Milyen jók voltak azok a törzsek, amelyek megismerték az Urat? Tehát azok a törzsek, amelyek megfeszítették az Urat, az ördög törzsei. Amikor tehát ezt mondja: *Oda*

[1]Vö. Lk 10,30.

mennek föl a törzsek, hogy ne mindegyikre gondolj, hozzáteszi: *az Úrnak törzsei.*

Mit jelent az, hogy *az Úrnak törzsei*? – Azok, amelyek megismerték az Urat. Ugyanis a tizenkét rossz törzsből voltak jók a törzsekből, akik megismerték a város építőjét; és ők voltak a gabonaszemek a pelyva között.

Fölmennek, nem a pelyvával, hanem a tisztítás után mint az Úrnak törzsei. *Oda mennek föl a törzsek, az Úrnak törzsei*.

Mit jelent az, hogy *az Úrnak törzsei*? – *Izrael bizonysága.*

Hogy ez mit jelent, testvérek, halljátok: *Izrael bizonysága,* azaz akikben fölismerhető, hogy van igazi Izrael.

Mit jelent *Izrael*? – A név jelentéséről volt már szó, és gyakran el kell mondanunk, mert lehet, hogy nemrég mondtuk, de kiesett az emlékezetből. Amikor elmondjuk, teszünk annak érdekében, hogy azok se felejtsék el, akik nem tudták, vagy nem akarták elolvasni; mi legyünk számukra a kódex.

Izrael azt jelenti: ‘aki látja Istent’; a szó gondosabb vizsgálata után is ezt jelenti Izrael.

Mivel az ember önmagában nem létezik, változik és hánykolódik, ha nem részesedik abban, aki állandó. Akkor létezik, amikor látja Istent. Mert akkor létezik, amikor látja azt, aki van; és látva azt, aki van, a maga módján maga is létezni kezd. Tehát ő Izrael; Izrael az, aki látja Istent.

Ezért a gőgös nem Izrael, mert nem részesedik az állandóságban, hiszen ő maga akar önmaga állandósága lenni. Aki önmaga magyarázata akar lenni, az nem Izrael.

Tehát aki kitalált, az nem Izrael, mert minden gőgös szükségszerűen kitalálás. Ezt azért mondom, testvérek, mert aki gőgös, az szükségszerűen annak akar látszani, aki nem [ami kitalálás]. Ez testvéreim nem is történhet másképp.

És bárcsak ez annyit jelentene, hogy a gőgös nem az, aminek látszani akar, például énekesnek akar látszani, holott nem énekes, mert ezt gyorsan kiderülne, ha mondanák neki: „Énekelj! Hadd lássuk, énekes vagy-e!” Nem tudna énekelni és kiderülne, hogy nem az, aminek hazug módon látszani akart.

Ha ékesszólónak mondaná magát, mondanák neki: „Beszélj és bizonyítsd!” És amint megszólal, kiderülne, hogy nem az, aminek vallja magát.

Ennél azonban rosszabb, hogy a gőgös igaz embernek akar látszani, holott nem az; és mivel az igaz voltot nehéz megragadni, nehéz fölismerni a gőgösöket. Tehát a gőgösök nem azok, aminek látszani akarnak, ezért nem részesednek az állandóságban, nem tartoznak Izraelhez, aki látja Istent.

Tehát ki tartozik Izraelhez? – Az, aki részesedik az állandóságban.

Ki részesedik az állandóságban? – Az, aki vallja, hogy ő nem az, ami az Isten, és Őtőle van mindene, ami jót csak hordozhat; önmagától nem egyéb, csak bűn, igazsága Istentől való. Ilyen az, akiben nincs álnokság.

És mit mond az Úr, amikor meglátja Natanaelt? – *Íme, egy igaz izraelita, akiben nincs álnokság*.[1] Ha tehát az az igaz izraelita, akiben nincs álnokság, akkor azok a törzsek mennek föl Jeruzsálembe, amelyekben nincs álnokság. És ezek a törzsek Izrael bizonysága, azaz általuk ismerhető meg, hogy kik voltak a gabonaszemek abban a pelyvában, amikor a szérűt teljes egészében pelyvának gondolták.

Tehát voltak ott gabonaszemek; de amikor majd fölmennek abba a ragyogó magasságba, amikor megtisztítják a szérűt,[2] akkor lesz Izrael bizonysága, akkor mondják majd mind a rosszak: „Mivel az igazak a rosszak között voltak, mi valamennyit rossznak néztük, és olyannak gondoltuk őket, amilyenek mi voltunk.” *Izrael bizonysága.*

Hova mennek föl? Miért mennek föl? – Azért, hogy *vallomást tegyenek a nevednek, Uram.*

Ezt nagyszerűbben nem is lehet mondani. Ahogy a gőg vakmerően állít, úgy az alázatosság vallomást tesz. Ahogyan vakmerő az, aki nem az, aminek látszani akar, úgy a vallomást tevő nem akar annak látszani, ami valójában, és szereti, hogy az Úr az, aki.

Tehát ezért mennek föl az izraeliták, akikben nincs álnokság, mert valóban izraeliták, mert bennük van Izrael bizonysága, és azért mennek föl, hogy *vallomást tegyenek a nevednek, Uram.*

Isten az apostolokban trónol és belőlük ítél

9. [5. v.] *Mert ott ülnek a székek ítéletet mondani.* – Csodálatos rejtvény, csodálatos kérdés, ha nem értjük. Székeket mond, amiket a görögök trónusoknak neveznek. A görögök trónusnak a karosszékeket nevezik, mint tekintélyi ülőhelyet. Nem csoda tehát, testvéreim, ha emberek ülnek székeken, karosszékekben, de hogyan értsük azt, hogy maguk a székek ülnek? Mintha valaki azt mondaná: üljenek itt katedrák, vagy üljenek itt karosszékek. Karosszéken ülnek, székeken ülnek, katedrákon ülnek, de maguk a székek nem ülnek. Mit jelent tehát ez: *Mert ott ülnek a székek ítéletet mondani?*

[1] Jn 1,47.
[2] Vö. Mt 3,12.

Bizonyára szoktátok hallani, hogy Isten mondja: *Az ég az én trónusom, a föld pedig lábamnak zsámolya.*[1] Latinul azonban így mondják: *az ég az én székem.*

Kik ezek, ha nem az igazak? Kik az egek, ha nem az igazak? Aki az ég, ugyanazok az egek, mert ami az Egyház, ugyanazok az egyházak; úgy vannak sokan, hogy egyek; ugyanígy az igazak is: az igazak úgy az ég, ahogy az egek is azok. De Isten az igazakban ül, és belőlük ítél Isten. És nem ok nélkül mondta: *Az egek elmondják Isten dicsőségét.*[2] Az apostolok ugyanis az ég lettek.

Miért lettek az ég? – Mert megigazultak.

Ahogyan a bűnös (ember) földdé lett, akinek ezt mondták: *föld vagy és visszatérsz a földbe,*[3]úgy a megigazultak éggé lettek. Hordozták Istent, és Isten belőlük villantotta föl a csodákat, mennydörögte a megfélemlítést, és hullatta a vigasztalás esőjét.

Tehát ég voltak, és *elmondták Isten dicsőségét.* Mert miként tudjátok, akiket égnek nevezett, azokról ugyanabban a zsoltárban mondja: *az egész földre eljut a zengésük, a földkerekség széléig az ő igéik.*[4]

Kérdezed, kiknek a zengése és igéje, és úgy találod, hogy az egeké. Ha tehát az ég Isten széke, az apostolok pedig az ég, akkor ők lettek Isten székévé, ők Isten trónusa.

Egy másik helyen mondja: *az igaz lelke a bölcsesség trónusa.*[5] Nagy dolog ez, nagy dolgot mondott: *a bölcsesség trónusa az igaz lelke.* Azaz az igaz lelkében mint karosszékében, mint trónusán ül a bölcsesség, és onnan ítél meg mindent, amiről ítéletet alkot.

Tehát a bölcsesség trónusai voltak, és ezért mondta nekik az Úr: *tizenkét trónon fogtok ülni, és ítélni fogtok Izrael tizenkét törzse fölött*.[6] Így ők is tizenkét széken fognak ülni, ugyanakkor ők maguk Isten széke, mely róluk mondatott: *ott ülnek a székek. Mert ott ülnek a székek.*

Kik ülnek? – A székek.

És kik a székek? – Akikről ez mondatott: *az igaz lelke a bölcsesség széke.*[7]

Kik a székek? – Az egek.

Kik az egek? – Az ég.

---

[1]Iz 66,1; ApCsel 7,49.
[2]Zsolt 18,2.
[3]Ter. 3,19.
[4]Zsolt 18,5.
[5]Bölcs 12,13 (?).
[6]Mt 19,28.
[7]Bölcs 12,13 (?).

Mi az ég? – Az, amiről az Úr mondja: *az ég az én székem.*[1] Maguk az igazak a székek, és vannak székeik; és abban a Jeruzsálemben ülnek majd a székek.

Mi célból? – Hogy ítéletet tartsanak. *Tizenkét trónon fogtok ülni* – mondja –, ó ti székek, *és ítélni fogtok Izrael tizenkét törzse fölött!*

Kik fölött fognak ítélni? – Azok fölött, akik odalenn vannak a földön.

Kik fognak ítélni? – Azok, akik éggé lettek.

Azok pedig, akiket megítélnek két részre fognak oszlani: az egyik a jobb, a másik a bal oldalon lesz. Krisztussal együtt fognak ítélni a szentek, ugyanis *eljön ítéletre népének véneivel* – mondja Izaiás.[2]

Tehát mások azok, akik vele együtt ítélni fognak, és mások, akik fölött ítéletet mond Ő és azok, akik vele együtt fognak ítélni.

Ezek tehát két részre fognak oszlani: az egyik rész jobbra kerül, és ide számláltatnak azok, akik alamizsnát adtak; a másik rész balra kerül, ide sorolják a kegyetlenségeket és az irgalmatlanságokat.

És a jobb oldalon lévőknek mondják: *„Gyertek, Atyám áldottai, és vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől.”*
Miért? *Mert éheztem és adtatok ennem* – mondja.
Erre ők: *Mikor láttunk éhesen?*
Erre ő: *Amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, nekem tettétek.*[3]

Tehát mit jelent ez, testvérek? – Azok fognak ítélni, akikről azt mondta, hogy barátaik legyenek a gonosz mammomból, *hogy ők is* – mondja – *befogadjanak titeket az örök hajlékokba.*[4]

A szentek az Úrral együtt fognak ülni, és várják azokat, akik irgalmasságot gyakoroltak, és jobbra állítva befogadják őket a mennyek országába; és ez Jeruzsálem békéje.

Mi Jeruzsálem békéje? – Az, hogy az irgalmasság testi cselekedetei összekapcsolódnak az igehirdetés lelki cselekedeteivel, és adva és kapva béke lesz. Azt mondja ugyanis az Apostol – aki szerint ezek az alamizsnák adományozott és elfogadott ajándékok –, tehát ezt mondja: *Ha lelki javakat vetettünk köztetek, nagy dolog az, hogy majd anyagi javaitokat aratjuk?*[5]

---

[35]Iz 66,1; ApCsel 7,49.
[2]3,14.
[3]Mt 25,34.
[4]Lk 16,9.
[5]1Kor 9,11.

És ugyanerről egy másik helyen mondja: *Aki sokat gyűjtött, nem bővelkedett, aki meg keveset, nem szűkölködött.*[1]

Miért mondja, hogy *aki sokat gyűjtött, nem bővelkedett?* – Azért, mert akinek több volt, adott a rászorulónak.

És mit jelent az, hogy *aki meg keveset, nem szűkölködött?* – Azt, hogy kapott attól, aki bővelkedett, *hogy a javak kiegyenlítődjenek.*[2] Ez az a béke, amelyről mondja: *Legyen békesség a te falaid között.*

Erős dolog a szeretet

10. [6. v.] Mert amikor ezt mondja: *Mert ott ülnek a székek ítéletet mondani, Dávid házának trónjai,* azaz Krisztus családja fölött, melynek eledelt adtak a maga idejében, azonnal mintegy maguknak a székeknek mondja: *Kérdezzétek, mi az, ami Jeruzsálem békéjét szolgálja.*

Ó ti székek, akik már ott ültök, hogy ítéletet mondjatok, és az ítélő Úr székei lettetek (mert akik ítélnek, azok kérdeznek, akik fölött ítélnek, azokat kérdezik): *Kérdezzétek, mi az, ami Jeruzsálem békéjét szolgálja.*

Kérdezve mit fognak megtudni? – Azt, hogy egyesek gyakorolták az irgalmasságot, mások nem gyakorolták. Akiket úgy találnak, hogy gyakorolták az irgalmasságot, azokat hívják Jeruzsálembe, mert ezek szolgálják Jeruzsálem békéjét.

Erős dolog a szeretet, testvérek, erős dolog a szeretet.

Akarjátok látni, milyen erős a szeretet? – Ha valaki valami szükséghelyzet miatt nem tudta teljesíteni azt, amit az Úr parancsolt, szeresse azt, aki teljesíti, és benne ő is teljesíti.

Figyeljen, Szeretetreméltóságtok! Például valakinek felesége van, akit nem bocsáthat el; nyilvánvaló, hogy engedelmeskednie kell az Apostolnak, aki mondja: *A férfi teljesítse házastársi kötelességét feleségével szemben;* és: *asszonyhoz vagy kötve? Ne törekedj elválni.*[3]

Eszébe jut, hogy értékesebb az az élet, melyről ugyanaz az Apostol mondja: *Szeretném ugyanis, ha mindnyájan olyanok volnátok, mint én magam.*[4] Figyeli azokat, akik ezt megtették; szereti őket, és őbennük teljesíti azt, amire önmaga képtelen.

---

[1] 2Kor 8,15.
[2] 2Kor 8,14.
[3] 1Kor 7,3. 27.
[4] 1Kor 7,7.

Újra mondja: *erős dolog a szeretet.* Ez a mi erőnk, mert ha nem benne élnénk, semmit nem használna, bármi mást birtokolnánk: *Szólhatok az emberek vagy az angyalok nyelvén, ha szeretet nincs bennem, csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom.*

Hozzákapcsol egy másik nagy dolgot: *Szétoszthatom mindenemet a nélkülözők közt, odaadhatom a testemet is égőáldozatul, ha szeretet nincs bennem, mit sem használ nekem.*[1]

Ha pedig a szeretet oly szegény volna, hogy nem lenne semmije, amit a szegényeknek adhatna, szeressen: adjon csak egy pohár hideg vizet,[2] és annyit fognak neki beszámítani, mint Zakeusnak, aki vagyona felét odaadta a szegényeknek.[3]

Miért van ez? Ez oly keveset adott, amaz meg oly sokat, és egyformán számítják be nekik? – Bizony egyformán. A lehetőség egyenlőtlen, de nem egyenlőtlen a szeretet.

A gazdag adakozzék abból, amije van, hogy megkapja azt, amije nincs

11. Ők tehát kérdeznek, ti gondoljátok meg, mik vagytok. Nézzétek csak, már mondták nekünk: *Az Úrnak házába fölmegyünk.* Joggal vigadtunk azok között, akik mondták nekünk: *Az Úrnak házába fölmegyünk.*[4]

Lássátok tehát, hogy megyünk-e? Mert nem lábbal megyünk, hanem érzülettel.

Lássátok tehát, megyünk-e: Kérdezze meg magától mindegyiktek, hogy milyen a szent szegény iránt, a rászoruló testvér iránt, milyen a rászoruló koldus iránt; lássa, hogy nem szűkkeblű-e. Mert meg fognak kérdezni téged a székek, melyek *ott ülnek majd ítéletet mondani,* és meg kell találniuk azt, ami Jeruzsálem békéjét szolgálja [benned].

És hogyan fognak kérdezni? – Mint Isten székei. Isten kérdez. Ha Isten elől elrejtőzhet valami, akkor bújhat el valaki ezen kérdező székek elől is. *Kérdezzétek mi az, ami Jeruzsálem békéjét szolgálja.* De mik azok, amik *Jeruzsálem békéjét szolgálják?*

És bőség azoknak, akik szeretnek téged. – Most Jeruzsálemre fordítja a szót. Bőség azoknak, akik szeretik Őt. Bőség az ínségből: itt ínségesek, ott bővelkedők; itt gyengék, ott erősek; itt rászorulók, ott gazdagok.

---

[1] 1Kor 13.1–3.
[2] Mt 10,42.
[3] Lk 19,8.
[4] Zsolt 121,1.

Mitől lettek gazdagok? – Attól, hogy itt odaadták azt, amit Istentől egy időre kaptak, és ott megkapják azt, amit Isten fizet örökre.

Itt, testvéreim, a gazdagok is szegények. Jó a gazdagnak, ha fölismeri, hogy szegény; ha ugyanis azt gondolja, hogy tele van, daganat az, nem teljesség. Ismerje föl, hogy üres, hogy megtölthessék.

Mije van? – Aranya.

Mije nincs még? – Örök élete. Ügyeljen arra, hogy mije van, és lássa meg azt, amije még nincs. Abból, amije van, adakozzon, hogy megkapja azt, amije nincs; abból, amije van, vásárolja meg azt, amije nincs. *És bőség azoknak, akik szeretnek téged.*

Erős a szeretet, mint a halál

12. [7. v.] *Legyen békesség a te erődben.* – Ó Jeruzsálem! Ó város, mely úgy épülsz, mint egy város, mely részesedsz az állandóságban, *legyen békesség a te erődben,* legyen békesség a szeretetedben, mert a te erőd a szereteted.

Halljad az Énekek énekét: *Erős, mint a halál, a szeretet.*[1] – Nagy mondás ez, testvérek: *Erős, mint a halál, a szeretet.* Nagyszerűbben nem is lehetett volna kifejezni a szeretet erejét, mint hogy ezt mondja: *Erős, mint a halál, a szeretet.* Mert ki tud ellenállni a halálnak?

Figyeljen Szeretetreméltóságtok!
Ellen tudunk állni tűznek, hullámoknak, fegyvernek; ellen tudunk állni hatalmasságoknak, ellen tudunk állni királyoknak; jön magában a halál, és ki állhat neki ellen? Nincs nála erősebb. Ezért hasonlították az ő erőihez a szeretetet, és mondták: *Erős, mint a halál, a szeretet.*

És mivel a szeretet megöli azt, ami voltunk, hogy azok legyünk, ami nem voltunk, a szeretet bizonyos halált okoz bennünk. Ezzel a halállal halt meg az, aki mondta: *Megfeszítették nekem a világot, és engem a világnak;*[2] ezzel a halállal haltak meg azok, akiknek mondta: *Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztussal el van rejtve az Istenben.*[3]

Erős, mint a halál, a szeretet. Ha tehát erős, akkor nagyerejű, és ez az az erő, mellyel az erősek kormányozzák a gyengéket, az ég a földet, a székek a népeket; ezért: *legyen békesség a te erődben,* legyen békesség a te szeretetedben.

És ezen erő, ezen szeretet, ezen béke által *legyen bőség a te tornyaidban,* azaz a magasságaidban. Kevesen fognak ülni az ítéleten, de a jobb oldalra kerültek

[1] Én 8,6.
[2] Gal 6,14.
[3] Kol 3,3.

sokan alkotják annak a városnak a népét. Sokan tartoznak majd az egyes magasságokhoz, akik befogadják őket az örök hajlékokba; *és bőség lesz az ő tornyaiban*.

A gyönyörűségek teljessége és a beteljesítő gazdagság maga Isten, maga az állandóság, melyben a város részesedik; ez lesz a mi bőségünk. De honnan? – A szeretet által, azaz az erő által.

De kiben van szeretet, testvérek? – Abban, aki nem a magáét keresi ebben az életben.[1] Halljad a szerető Apostolt, aki ezt mondja: *Mindenki kedvét keressétek mindenben, ahogyan én mindenben mindenki kedvét keresem.*[2]

Akkor hol van az, amit mondtál: *Ha még emberek tetszését keresném, nem volnék Krisztus szolgája?*[3] – és most azt mondod, hogy a kedvüket keresed, és most arra buzdítasz, hogy ők is a kedvüket keressék? – De nem azt tűzte ki célul, hogy valaki önmagáért, és nem szeretetből keresse a kedvüket. Aki a maga dicsőségét keresi, nem keresi mások üdvösségét. Ezt mondja ugyanis: *mint ahogy én is mindenkinek kedvében járok. Nem azt keresem, ami nekem hasznos, hanem ami másoknak van javára, hogy üdvözüljenek.*[4]

Az eretnekeknek, ha békéjük volna, nem szaggatnák szét az egységet

13. [8. v.] Ezért itt is, amikor a szeretetről beszél, ezt mondja: *A testvéreim és a rokonaim miatt, mondom majd: »Békesség legyen benned!«*

Ó Jeruzsálem, te város, mely az állandóságban részesülsz, én ebben az életben és ezen a földön vagyok, szegény vagyok, vándor és sóhajtozó, még nem élvezem a te békédet, és hirdetem a békédet; nem magam miatt hirdetem, mint az eretnekek, akik a maguk dicsőségét keresve mondják: „Béke veletek!” – És nincs az a békéjük, amit a népeknek hirdetnek. Ha ugyanis békéjük volna nem szaggatnák szét az egységet.

Én mondom majd: *Békesség legyen benned!* De miért? – *A testvéreim és rokonaim miatt.* Nem az én rangom miatt, nem a pénzem miatt, nem az életem miatt, mert: *nekem az élet Krisztus, meghalni nyereség.* Hanem mondom majd: *Békesség legyen benned, a testvéreim és rokonaim miatt.* Mert az Apostol szeretett volna *szétoszlani és Krisztussal lenni;* és aki ezeket hirdette a rokonainak és a barátainak, ezt mondta: *a testben maradni szükséges miattatok.*[5] *A testvéreim és rokonaim miatt mondom majd: békesség legyen benned.*

---

[1]Vö. 1Kor 10,33
[2]Vö. 1Kor 10,32
[3]Gal 1,10.
[4]1Kor 10,32–33.
[5]Fil 1,21. 23–24.

14. [9. v.] *Az én Uram Istenem háza miatt, kerestem jókat neked.* – Nem magam miatt kerestem jókat; mert ha nem neked kerestem volna, hanem magamnak, akkor nekem sem volna, mert nem neked kerestem; hanem a*z én Uram Istenem háza miatt,* az Egyház miatt, a szentek miatt, a vándorok miatt, a rászorulók miatt, hogy menjenek föl, mert mondjuk nekik: *Az Úrnak házába fölmegyünk;* az én *Uram Istenem* ezen *háza miatt kerestem jókat neked.*

Testvérek, ezeket a hosszadalmas és szükséges mondottakat élvezzétek, egyétek és igyátok; erősödjetek, siessetek és vegyétek birtokba.

SZÁZHUSZONKETTEDIK ZSOLTÁR (123.)
Elmondta Karthagóban 412. december 7–8án
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsők éneke. Dávidé.
Hozzád emeltem az én szemeimet,
ki az egekben lakozol.
2Íme, miként a szolgák szeme az ő uruknak kezére,
és miként a szolgáló szeme az ő úrnőjének kezére,
úgy tekint a mi szemünk Urunkra, Istenünkre,
míg csak meg nem könyörül rajtunk.

3Könyörülj rajtunk, Uram, könyörülj rajtunk,
mert igen elteltünk lenézéssel;
4mert igen betelt a mi lelkünk
a bővelkedők gúnyolódásával és a gőgös megvetésével.

Krisztus velünk van a földön, mi vele vagyunk az égben

1. Arra vállalkoztam, hogy Szentségetekkel együtt sorra vegyük megfontolásra a fölmenő énekeit; a fölmenő és szerető énekeit, és azért fölmenő, mert szeret. Minden szerelem vagy fölmegy, vagy lemegy. A jó vággyal ugyanis fölemelkedünk Istenhez, a rossz vággyal a mélybe zuhanunk.

Mivel azonban a rossz vágy miatt elesve már lezuhantunk, az vár ránk, hogy ha megismerjük azt, aki hozzánk nem lezuhant, hanem leszállott, hozzá ragaszkodva fölmenjünk, mert a saját erőnkkel nem tudunk fölmenni.

Maga a mi Urunk Jézus Krisztus mondta: *Senki nem megy föl az égbe, csak az, aki leszállott az égből, az Emberfia, aki az égben van.*[1] Úgy tűnik, mintha ezt csak önmagáról mondta volna. Tehát a többiek hátramaradnak, mivel egyedül ment föl az, aki egyedül szállt alá? Mit tegyenek a többiek? – Egyesüljenek az Ő testével, hogy egy legyen Krisztus, aki alászállt és fölmegy.

Alászállt a Fő, fölmegy a testtel; magára öltve Egyházát, amelyet szeplőtelenné és ránctalanná tett önmaga számára.[2] Tehát egyedül megy föl. De akkor is, amikor mi Őbenne az Ő tagjai vagyunk, Ő velünk együtt is egy, mindig egy, és

[1] Jn 3,13.
[2] Vö. Ef 5,27.

egyedüli. Az egység foglal egybe bennünket, és csak azok nem mennek föl vele együtt, akik nem akarnak vele egyek lenni.

Márpedig mivel Ő, aki az égben van – és föltámadott testében, melyben egy időre halandó volt, most halhatatlan, és az égben semmiféle olyan üldözést, gyalázatot, bántást nem szenved, mint amit itt a földön értünk elviselt –, együtt szenvedve a földön küzdő testével azt mondta: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[1]; tehát amikor már senki nem érinthette Őt, azt kiáltotta az égből, hogy üldözést szenved, nem kell reménytelennek lennünk, sőt igen nagy bizalommal kell rátekintenünk, mert ha Ő a szeretet által velünk van a földön, ugyanazon szeretet által mi is vele vagyunk az égben.

Elmondtuk, hogy miként van velünk Ő a földön; idéztük az égből hangzó szavát: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?* – jóllehet Saul hozzá sem nyúlt, még csak nem is látta Őt; de azt hogyan tudjuk megmutatni, hogy mi is vele vagyunk az égben?

Ugyanaz a Pál apostol mondja: *Ha tehát Krisztussal feltámadtatok, keressétek, ami fönt van, ahol Krisztus ül az Isten jobbján. Ami ott fönn van, arra legyen gondotok, ne a földiekre. Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztussal el van rejtve az Istenben.*[2] Tehát Ő idelenn is van, és mi is már odafent vagyunk; Ő idelenn van a szeretet együttszenvedésével, mi odafent vagyunk a szeretet reményével. *Mert a reményre vagyunk megváltva.*[3] Mivel azonban a mi reményünk bizonyos, jóllehet a jövőben van, úgy állítja rólunk, mintha már megtörtént volna.

A keresztények szíve szorong, mert még nem Krisztussal él

2. [1. v.] Menjen tehát föl ez az énekes; de mindannyiatok szívéből énekeljen ez az ember, és mindegyiktek ez az ember legyen. Mivel ugyanis egyenként ezt mondjátok, hiszen valamennyien egyek vagytok Krisztusban, azért egy ember mondja, és nem azt mondja: hozzád emeltük Urunk a szemeinket, hanem *hozzád emeltem az én szemeimet.*

Azt kell ugyan gondolnotok, hogy mind egyenként beszéltek, de leginkább az az egy beszél, aki elterjedt az egész földkerekségen. Az az egy beszél, aki másutt ezt mondja: *a föld széleiről kiáltottam hozzád, amikor szorongott a szívem.*[4]

Ki az, aki a föld széleiről kiált? Ki az az egy ember, aki szét van szórva egészen a föld széleiig? Minden ember a maga régiójában tud kiáltani, de tud-e a föld

[1]ApCsel 9,4.
[2]Kol 3,1–3.
[3]Róm 8,24.
[4]Zsolt 60,3.

széleiről? De Krisztus öröksége – melyről ezt mondták: *Neked adom a nemzeteket örökségedül és birtokodul a földnek határait*[1]– maga kiáltja és mondja: *a föld széleiről kiáltottam hozzád, amikor szorongott a szívem.* Szorong a szívünk, és kiáltsunk.

Miért szorong a szívünk? – Nem azok miatt, amiket a rosszak is elszenvednek, például mert kárt szenvednek; mert ha emiatt szorong a szív, akkor hamu. Ha valakit a tieid közül Isten akaratából elveszítettél, és emiatt szorong a szíved, nagy dolog-e? Emiatt a hitetlenek szíve is szorong, és ilyeneket azok is szenvednek, akik még nem hittek Krisztusban.

Mitől szorong hát a keresztény szíve? – Attól, hogy még nem Krisztussal él.

Mitől szorong a keresztény szíve? – Attól, hogy úton van és honvágya van.

Ha emiatt szorong a szíved, még ha a világ szerint boldog volnál is, sóhajtozol; és ha minden kedvezően alakul körülötted, és mindenfelől mosolyog rád ez a világ, te mégis sóhajtozol, mert vándornak tekinted magadat, és már tudod, hogy jóllehet az oktalanok szeme boldognak lát téged, Krisztus ígérete szerint még nem vagy az. Az Ő ígéretét keresve sóhajtozol, azt keresve vágyakozol, és vágyakozva mégy föl, és fölmenve énekeled a lépcsők énekét, és a lépcsők énekét énekelve mondod: *Hozzád emeltem az én szemeimet, ki az egekben lakozol.*

Az ember úgy haladjon előre, hogy ne gőgösködjék

3. A fölmenő vajon hova emeli a szemeit, ha nem oda, ahova törekedett, és fölmenni óhajtott? Mert a földről az égbe megy föl.

Nézd csak a földet itt lenn, melyet lábunkkal taposunk, és nézd az eget is ott fenn, melyet a szemünkkel látunk, és fölfelé menve énekeljük: *Hozzád emeltem az én szemeimet, ki az egekben lakozol.*

De hol van a lépcső? Oly nagy távolságot látunk az ég és a föld között, oly nagy a különbség, és mi oda akarunk fölmenni, de nem látunk lépcsőt; vajon becsapjuk magunkat, hogy *Lépcsőéneket,* azaz a fölmenetel énekét énekeljük?

Fölmegyünk az égbe, ha Istenre gondolunk, aki a szívbe alkotta ehhez a lépcsőt.

Mit jelent a szívben fölmenni? – Haladni Isten felé. Amint mindaz, aki fogyatkozik, nem lemegy, hanem lezuhan, úgy mindaz, aki halad, fölmegy; feltéve, hogy úgy halad, hogy nem gőgösködik, azaz úgy megy föl, hogy le ne zuhanjon; mert ha haladás közben gőgösködik, fölfelé menet ismét lezuhan.

De mit kell tennie, hogy ne gőgösködjék? – Szemeit arra emelje, aki az égben lakozik, ne magára figyeljen. Mert minden gőgös magára figyel, és önmaga előtt

[1]Zsolt 2,8.

akar nagynak látszani, aki magának tetszik. De aki magának tetszik, ostoba embernek tetszik, mert ostoba ember az, aki magának tetszik. Egyedül az tetszik biztonságban, aki Istennek tetszik.

És ki az, aki Istennek tetszik? – Az, akinek tetszik Isten. Isten nem tud undorodni önmagától, neked is tessen Ő, hogy te tetszeni tudj neki. De ő nem tetszhet neked, ha te nem undorodsz magadtól. Ha pedig undorodsz magadtól, fordítsd el magadról a szemedet.

Mert mit veszel észre magadon? – Ha valóban figyeled magadat, megtalálod magadban azt, amitől undorodj, és mondod Istennek: *És az én bűnöm előttem áll szüntelen.*[1]

Álljon előtted a bűnöd, hogy ne álljon Isten előtt, és te magad ne légy magad előtt, hogy Isten előtt lehess. Amint ugyanis akarjuk, hogy Isten ne fordítsa el rólunk az arcát, úgy szeretnénk, ha elfordítaná arcát a bűneinkről; mert mindkettőt énekeljük a zsoltárokban: *Ne fordítsd el arcodat tőlem;*[2] ez a zsoltár hangja, tehát a mi hangunk. És az, aki azt mondja, *ne fordítsd el arcodat tőlem,* nézd csak, mit mond egy másik helyen: *fordítsd el arcodat bűneimtől.*[3]

Ha akarod, hogy elfordítsa arcát a bűneidtől, te magad magadtól fordítsd el az arcodat, és ne fordítsd el a bűneidtől. Ha ugyanis nem fordítod el tőlük az arcodat, te magad megharagszol a bűneidre; ha ugyanis te nem fordítod el arcodat a bűneidtől, akkor beismered, Ő pedig tudatlanba veszi azokat.

A szent lelkek mind Isten ege

4. Tehát emeld a szemeidet hozzá, és mondd: *Hozzád emeltem az én szemeimet, ki az egekben lakozol.*

Testvéreim, ha az eget testileg értjük, úgy, ahogyan testi szemünkkel látjuk, megtévedünk. Mert azt gondoljuk, hogy csak akkor juthatunk fel oda, ha lépcsőt, vagy valami gépezetet építünk; ha pedig lelkileg megyünk föl, akkor lelkileg kell értenünk az eget; akkor a fölmenetel az érzületben van, az ég pedig az igazságosságban.

Mi tehát Isten ege? – Minden szent lélek, minden igaz lélek. Az apostolok is, bár testben a földön voltak, ég voltak, mert a bennük trónoló Úr bejárta az egész világot. Tehát *az égben lakozik*.

Hogyan? – Úgy, ahogy egy másik zsoltárban mondja: *Te pedig a szentben lakozol, Izrael dicsérete.*[4] Aki az egekben lakozik, a szentben lakozik. A

[1]Zsolt 50,5.
[2]Zsolt 26,9.
[3]Zsolt 50,11.
[4]Zsolt 21,4.

szentben mi mást jelent, mint hogy a templomában? Isten temploma ugyanis szent, és ti vagytok az.[1]

De mindazok, akik még gyengék, a hitben járnak,[2] és a hit szerint Isten temploma; egykor majd láthatóan is Isten temploma lesznek.

Meddig a hit szerint Isten temploma? – Ameddig Krisztus a hit által lakik bennük, ahogyan az Apostol mondja: *a hit által Krisztus lakjék a szívetekben.*[3]

Vannak azonban már egek, akikben Isten már láthatóan lakik, mert szemtől szemben látják Őt: az összes szent angyal, az összes szent erősség, hatalmasság, trónus, uralom, az a mennyei Jeruzsálem, amelytől távol vándorolva sóhajtozunk, és amelyről vágyakozva beszélünk; ott lakik Isten.

Oda emelte ez [az imádkozó] a hitet, oda megy föl érzülettel, vágyakozással, és maga a vágy arra indítja a lelket, hogy tisztuljon a bűnök szennyétől, szabaduljon meg minden folttól, hogy maga is éggé legyen, mert *ahhoz emelte a szemeit, aki az égben lakozik.*

Ha a szemmel látható testi eget értenénk Isten lakóhelyének, akkor mulandó lenne Isten lakóhelye, mert *az ég és a föld elmúlik.*[4] Továbbá mielőtt Isten megalkotta az eget és a földet, hol lakott?

De mondja valaki: „És mielőtt Isten megalkotta a szenteket, hol lakott?" Isten önmagában lakott, önmagánál lakott, Isten önmagánál van. És amikor méltóztatik a szentekben lakni, a szentek nem úgy Isten háza, hogy lebontva azt Isten kiesne belőlük.

Másként lakunk ugyanis a házban mi, és másként lakik Isten a szentekben; te a házban laksz, melyet ha lebontanak, te lezuhansz; Isten azonban úgy lakik a szentekben, hogy ők zuhannak le akkor, ha Ő eltávozik.

Tehát aki úgy hordozza Istent, hogy Isten temploma, ne gondolja, hogy úgy hordozza Istent, hogy megijeszti Istent, ha kirekeszti Őt magából. Jaj neki, ha Isten vonul vissza, mert ő zuhan le; Isten ugyanis mindig megmarad önmagában. Amikben mi lakunk, azok tartanak fönn minket; akikben Isten lakik, azokat Ő tartja fenn.

Most már lássátok, micsoda különbség van a mi házban lakásunk, és Isten lakozása között. És így mondja a lélek: *Hozzád emeltem az én szemeimet, ki az egekben lakozol,* hogy megértse: Isten nem szorul rá az égre, sem arra, hogy abban lakozzék, hanem az ég szorul Őrá, hogy lakást adhasson neki.

---

[1] 1Kor 3,17.
[2] Vö. 2Kor 5,7.
[3] Ef 3,17.
[4] Vö. Mt 24,25.

Itt a földön olyanok legyünk, mint a szolgák és a szolgálók

5. [2. v.] Mit jelent tehát a folytatás, mert ezt mondta: *Hozzád emeltem az én szemeimet, ki az egekben lakozol?*

Hogyan emelted föl a szemeidet? – *Íme, miként a szolgák szeme az ő uruknak kezére, miként a szolgáló szeme az ő úrnőjének kezére, úgy tekint a mi szemünk Urunkra, Istenünkre, míg csak meg nem könyörül rajtunk.*
Szolgák is vagyunk, szolgálók is vagyunk; Ő is egyszerre úr is, úrnő is. Vagy mit jelentenek ezek a szavak? És mit akarnak mondani ezek a hasonlatok?

Figyeljen kissé Szeretetreméltóságtok! Az nem csoda, hogy szolgák vagyunk, Ő meg úr; az viszont csoda, hogy szolgálók vagyunk, Ő meg úrnő.

De az sem csoda, hogy szolgálók vagyunk, mert az Egyház vagyunk; és az sem csoda, hogy Ő úrnő, mert Isten ereje és Isten bölcsessége. [Ágoston itt himnemű és nőnemű szavakkal játszik: *servus–Dominus*; *ancilla–Domina–Virtus–Sapientia*]

Halljad tehát az Apostolt: *Mi pedig a megfeszített Krisztust hirdetjük, a zsidóknak ugyan botrányt, a pogányoknak meg balgaságot, a meghívottaknak azonban, akár zsidók, akár görögök: Krisztust, Isten erejét és Isten bölcsességét.*[1] Azért, hogy a szolgából nép, a szolgálóból Egyház legyen, *Krisztus erejét, Krisztus bölcsességét* [hirdetjük]; mindkettőt hallottad: *Krisztus erejét, Krisztus bölcsességét.*

Amikor tehát Krisztust hallod, emeld szemeidet Urad kezére; amikor Isten erejét és Isten bölcsességét hallod, emeld szemeidet úrnőd kezére, mert szolga is vagy, és szolgáló is vagy: szolga, mert nép vagy, szolgáló, mert Egyház vagy.

A szolgáló nagy méltóságra talált Istennél: feleség lett. De amíg elérkezik azokhoz a lelki ölelésekhez, amelyekben biztonsággal gyönyörködhet abban, akit szeret, és akire ebben a hosszantartó vándorlásban sóhajtozva vágyakozott, addig menyasszony; és nagy jegyajándékot kapott, a vőlegény vérét, akire biztonsággal vágyakozhat.

És nem mondják neki: „Ne szeress!”, ahogy néha a már eljegyzett, de még feleségül nem vett szűznek mondják, és joggal mondják: „Még ne szeress; majd ha asszony leszel, akkor szeress”, és helyesen mondják, mert elsietett, helytelen és nem tiszta az a vágy, amely azt szereti, akiről még nem tudja, hogy feleségül veszi-e. Előfordulhat ugyanis, hogy más jegyezte el, és más veszi feleségül.

Mivel pedig senkit sem szabad Krisztus elé helyezni, ez a szolgáló biztonságosan szerethet; és még mielőtt egyesülne vele, szeresse, és a távolból, a

[1] 1Kor 1,23–24.

hosszas zarándokságból vágyódjon utána. Ő fogja feleségül venni, mert egyedül Ő adott ilyen jegyajándékot.

Mert ki tud úgy feleségül venni, hogy meghal azért, akit feleségül akar venni? Mert ha meg akarna érte halni, nem lesz, aki feleségül vegye. Ő azonban nyugodtan meghalt a menyasszonyáért, mert arra készült, hogy föltámadottan vegye feleségül őt.

Mindazonáltal, testvérek, a közbeeső időben legyünk olyanok, mint a szolgák és a szolgáló. Mondta ugyanis: *nem mondalak titeket szolgáknak, hanem barátaimnak,*[1] de ezt talán csak a tanítványoknak mondta az Úr?

Halljátok Pál apostolt, aki ezt mondja: *Tehát nem vagy többé szolga, hanem fiú, és ha fiú, akkor Isten által örökös is.*[2] A népnek mondta, a hívőknek mondta. Mert az Úr nevében az Ő vérével megváltottak vagyunk; az Ő fürdőjében megfürdetettek, fiak vagyunk; fiú vagyunk, mert úgy vagyunk sokan, hogy benne egyek vagyunk.

Mit jelent tehát az, hogy most még mint szolgák beszélünk? Lehet-e akkora érdemünk az Egyházban, mint amekkora érdeme volt magának Pál apostolnak, hiszen már a szolgákból fiak lettünk? És mégis mit mond a levelében? – *Pál Jézus Krisztus szolgája.*[3]

Ha ő, aki által az evangéliumot hallottuk még mindig szolgának nevezi magát, mennyivel inkább föl kell ismerni szolgai állapotunkat, hogy nagyobb legyen bennünk az Ő kegyelme? Akiket ugyanis megváltott, azokat előbb szolgákká tette. Az a vér ugyanis a szolgák számára vételár, a menyasszony számára zálog.

Így tehát elismerve állapotunkat, tudniillik, hogy kegyelemből fiak, a teremtés miatt azonban szolgák vagyunk, mert az egész teremtés Istennek szolgál, mondjuk: *Íme, miként a szolgák szeme az ő uruknak kezére, miként a szolgáló szeme az ő úrnőjének kezére, úgy tekint a mi szemünk Urunkra, Istenünkre, míg csak meg nem könyörül rajtunk.*

Ez az egész halandó élet a verésünk

6. Azt is megmondta, miért van az, hogy *miként a szolga szeme az ő urának kezére, miként a szolgáló szeme az ő úrnőjének kezére, úgy tekint a mi szemünk Urunkra, Istenünkre.* És mintha kérdeznéd: Meddig? – *Míg csak meg nem könyörül rajtunk.*

Milyennek kell értenünk a szolgákat, testvérek, akiknek *szeme az ő uruknak kezére* tekint; és milyennek kell értenünk a szolgálókat, akik úrnőjük kezére

[1]Jn 15,15.
[2]Gal 4,7.
[3]Róm 1,1.

tekintenek, míg csak úrnőjük meg nem könyörül rajtuk? Kik ezek a szolgák és szolgálók, akik így tekintenek uraik kezére, ha nem azok, akikről megparancsolták, hogy verjék meg őket?

Úgy tekint a mi szemünk Urunkra, Istenünkre, míg csak meg nem könyörül rajtunk.

Hogyan? – *Miként a szolgák szeme az ő uruknak kezére, és miként a szolgáló szeme az ő úrnőjének kezére.* Tehát a szolgák is és a szolgálók is mindaddig, amíg uruk vagy úrnőjük *meg nem könyörül rajtuk.*

Tételezzük föl, hogy egy úr parancsot adott, hogy a szolgát verjék meg; verik a szolgát, érzi a csapások fájdalmát, és urának kezét figyeli, hogy mikor mondja: „Elég!". Mert kéznek mondja magát a hatalmat.

Tehát mit is mondunk, testvérek? – A mi Urunk Jézus Krisztus megparancsolta, hogy verjenek meg, és a mi úrnőnk, Isten bölcsessége parancsot adott, hogy verjenek meg minket; és ebben az életben verés alatt vagyunk, és ez az egész halandó élet a verésünk.

Halljad a zsoltár hangját: *A gonoszság miatt megnevelted az embert, és szétnyomtad, mint egy pókot az én lelkemet.*[1] – Nézzétek csak, testvérek, milyen puha a pók: egy könnyed nyomással összelapítható és elpusztul. És nehogy csak a halandó test gyöngeségére gondoljunk, hogy olyan, mint a póké, nem azt mondta: *szétnyomtál,* nehogy test szerint értsük; hanem ezt mondta: *szétnyomtad, mint egy pókot az én lelkemet.*

Nincs ugyanis gyengébb a világ kísértései, a zaklatások miatti sóhajtozások és vajúdások között lévő lelkünknél. Nincs nála gyengébb mindaddig, amíg meg nem kapja a mennyei szilárdságot, és nem lesz Isten templomában, ahonnan már nem fog kiesni; mert korábban – hogy ilyen gyenge legyen és szétlapítható legyen, mint a pók – gyengévé lett és kiűzetett a paradicsomból, hogy verjék meg a szolgát.

Testvéreim, lássátok, kinek köszönhető, hogy verést szenvedünk. Mindazokban, akik az emberi nem kezdete óta megszülettek, mindazokban, akik most élnek, mindazokban, akik ezután fognak megszületni, Ádám szenvedi a verést.

Ádámot, azaz az emberi nemet verik, és sokan úgy megkeményedtek, hogy már a verésüket sem érzik. Akik azonban ebből az emberi nemből fiakká lettek, megkapták a fájdalom érzését: érzik, hogy verik őket, és tudják, hogy ki adta a parancsot a verésre; és fölemelték szemüket ahhoz, aki az égben lakozik, és úgy tekint a szemük uruknak kezére, míg csak meg nem könyörül, *miként a szolgák szeme az ő uruknak kezére, és miként a szolgáló szeme az ő úrnőjének kezére.*

[1]Zsolt 38,12.

Látsz néhány szerencsés embert ebben a világban, akik nevetnek, hencegnek, nem verik őket; pedig súlyosabban verik őket, mert már az önmagában súlyosabb verés, hogy az érzéküket elveszítették. Ébredjenek föl, és megvertek lesznek; érezzék, hogy verik őket, tudják, hogy verik és bánkódjanak amiatt, hogy verik őket. Mert *aki növeli a tudást, növeli a fájdalmat* – az Írás mondta ezt.[1] Ezért mondja az Úr az evangéliumban: *Boldogok, akik sírnak, mert őket majd megvigasztalják*.[2]

A kedvező helyzetekben is sóhajtoznunk kell

7. [3. v.] Halljuk a verés alatt lévő ember hangját, és ez legyen mindannyiunk hangja akkor is, ha jól megy a sorunk. Mert ki ne értené, hogy verés alatt van, amikor beteg, amikor börtönben van, amikor talán bilincsben van, amikor talán rablók támadják? Amikor rossz emberek zaklatják, érzi, hogy verik. De nagy érzékenységre vall látni a verést akkor is, amikor jól megy a sora.

Az Írás Jóbnál nem azt mondja: „Bővelkedik próbatétekben az emberi élet”, hanem: *Nemde próbatét az ember élete a földön?*[3] Az egész életet próbatétnek nevezi.

Tehát egész életed a földön a csapásaid. Sírjál, amíg a földön élsz; akár boldogan élsz, akár valamilyen háborgatásban vagy, kiáltsd: *Hozzád emeltem az én szemeimet, ki az egekben lakozol.*[4] Az Úr kezéhez, aki megparancsolta, hogy verjenek, akinek egy másik zsoltárban ezt mondod: *A gonoszság miatt megnevelted az embert, és szétnyomtad, mint egy pókot az én lelkemet,*[5] kiálts a verő kézhez, és mondd: *Könyörülj rajtunk, Uram, könyörülj rajtunk.* Nemde ez a verést viselő ember hangja: *Könyörülj rajtunk, Uram, könyörülj rajtunk?*

Lenéznek, mert azt reméled, amit nem látsz

8. [4. v.] *Mert igen elteltünk lenézéssel; mert igen betelt a mi lelkünk a bővelkedők gúnyolódásával és a gőgös megvetésével.* – Akit lenéznek, azt megvetik. Mindazoknak, akik Krisztus szerint jámboran akarnak élni, gyalázatokat kell szenvedniük,[6] megvetésben kell részesedniük azok részéről, akik nem jámboran akarnak élni, akiknek a boldogsága teljesen földi.

Csúfolják azokat, akik boldogságnak mondják azt, amit szemmel nem láthatnak, és mondják: „Mit hiszel, te esztelen? Látod-e, amit hiszel? Visszatért-e valaki az

[1]Sir 1,18
[2]Mt 5,5.
[3]Jób 7,1.
[4]Zsolt 122,1.
[5]Zsolt 38,12.
[6]Vö. 2Tim 3,12.

alvilágból, és elmondta-e neked, mi van ott? Íme, én azt szeretem, amit látok, és élvezem!”

Lenéznek, mert azt reméled, amit nem látsz, és az néz le téged, aki mintegy megragadja azt, amit lát. De figyeld, hogy megragadja-e; ne jöjj zavarba. Lássad, hogy valóban megragadta-e, és nem csak csúfolódik, nehogy miközben most boldognak véled őt, elveszítsd az igazi jövendő boldogságot; ne jöjj zavarba, figyeld, hogy valóban megragadta-e.

Eltávozik tőle az, amit megragad, vagy ő távozik el attól, amit kézben tartott; szükségszerű, hogy vagy menjen át a dolgai között, vagy a dolgai menjenek át rajta.

Kin mennek át a dolgai? – Azon, aki életében tönkre megy.

Ki megy át a saját dolgain? – Az, aki gazdagon hal meg, mert amikor meghal, nem viszi magával a gazdagságát az alvilágba.
Így hencegett: „Van nekem házam!”
Kérdezed: „Miféle házad?” – „Az, amit apám hagyott rám.”
„És neki honnan volt ez a háza?” – „Nagyapánk hagyta rá.”

Haladj visszafelé a dédapára, onnan az ükapára, onnan arra, akinek már a nevét se tudod megmondani. Nem riaszt meg, hogy sokakat láttál átmenni azon a házon, és közülük senki sem tudta magával vinni az örök házba? Apád itt hagyta, keresztülment rajta; így fogsz átmenni rajta te is. Ha tehát átmeneteletek van a házatokban, akkor az átmenők szállása, nem együttmaradók lakása.

És mégis, mivel mi az eljövendőkben remélünk, és a jövendő boldogság után sóhajtozunk, és még nem jelent meg, hogy mik leszünk, ámbár már Isten fiai vagyunk;[1] mivel *életünk Krisztussal együtt el van rejtve Istenben*,[2] beteltünk lenézéssel, azaz megvetéssel azok részéről, akik ebben a világban keresik vagy birtokolják a boldogságot.

Viseld el a gúnyolódót, és nevetni fogsz a sóhajtozón

9. Ha azt kérdezzük, hogy kik a *bővelkedők*, magyarázatul azt mondja, hogy a *gőgösök*.

A gúnyolódás ugyanaz, mint a megvetés, és a *bővelkedők* ugyanazok, mint a *gőgösök.* Tehát a megállapítás *a bővelkedők gúnyolódásával és a gőgösök megvetésével* szavak ismétlése.

Miért bővelkednek a gőgösök? – Azért, mert itt akarnak boldogok lenni.

[1] 1Ján 3,2.
[2] Kol 3,3.

Hogyan? Bővelkednek-e, amikor ők maguk is nyomorultak? De talán, amikor nyomorultak, nem bennünket gúnyolnak.

Figyeljen Szeretetreméltóságtok!
Esetleg akkor gúnyolnak, amikor szerencsések, amikor gazdagságuk pompájában hencegnek, amikor hamis megtiszteltetések forgatagában hencegnek, akkor gúnyolnak minket, és mintha mondanák: „Íme, jó dolgom van, élvezem a jelenlévő dolgokat, távozzanak tőlem, akik olyasmiket ígérnek, amit nem tudnak megmutatni; én megragadom azt, amit látok, élvezem azt, amit látok, ebben az életben legyen jó dolgom."

Te légy nagyobb biztonságban, mert Krisztus föltámadott, és megtanította neked, hogy mit fog adni a másik életben; légy bizonyos afelől, hogy megadja.

„De az gúnyolódik, mert megragadja!" – Viseld el a gúnyolódót, és nevetni fogsz a sóhajtozón: mert eljön az idő, amikor ugyanezek fogják mondani: *ezek azok, akiket egykor kinevettünk.*[1] Ezek a Bölcsesség könyvének szavai, mert az Írás elárulja, mit fognak mondani azok, akik most kinevetnek minket, akik most lenéznek minket, és akiktől betelünk gúnyolódással és megvetéssel; miket fognak mondani akkor, amikor az igazság fogja lenézni őket.

Mert látni fogják jobb felől ragyogni azokat, akiket maguk között megvetettek, amikor megtörténik velük az, ami az Apostol mondott: *amikor majd megjelenik Krisztus, a ti életetek, akkor ti is megjelentek vele együtt dicsőségben;* és mondják: *Ezek azok, akiket valamikor kinevettünk, és szidalmazva példálóztunk velük. Mi esztelenek, az életüket esztelenségnek véltük és becstelennek az ő halálukat. Hogyan számláltattak Isten fiai közé, és a szentek között van az osztályrészük?* És így folytatják: *Tehát letévedtünk az igazság útjáról, és az igazságosság fénye nem világított nekünk, és a nap nem kelt föl számunkra (...) Mit használt nekünk a gőg, vagy mit hozott nekünk a kérkedő gazdagság?*[2]

Akkor te nem fogod gúnyolni őket, mert már ők maguk gúnyolják magukat. Amíg ez megtörténik, emeljük föl szemünket ahhoz, aki az égben lakik, és ne fordítsuk el tőle a szemünket mindaddig, amíg meg nem könyörül rajtunk, és meg nem szabadít minden kísértéstől, gúnyolódástól és megvetéstől.

Boldogtalanok, akik a bajokban Istent vádolva védik magukat

10. Ehhez járul, hogy néha még azok is gúnyolnak minket, akiket mulandó boldogtalanság csapása ér. Találkozol valakivel, akit bűnei büntetéseként akár Isten rejtett ítélete, akár nyilvános ítélet alapján bebörtönöztek, és meg van láncolva, és ő is gúnyolódik. És ha azt mondod neki: „Miért nem éltél

[1]Bölcs 5,3–8.
[2]Kol 3,3–4.

erkölcsösen? Íme, hova jutottál az erkölcstelenséggel!" – azt feleli: „Akik erkölcsösen élnek, miért szenvednek ilyeneket?"

Azok azért szenvedik, hogy próbára tétessenek, hogy a próbatétekben gyakorlatoztassák őket, hogy az ostorozás alatt előbbre jussanak, mert *Isten megostorozza minden fiát, akit befogad.*[1] És ha a bűntelen Egyszülöttet megostorozta *és mindnyájunkért odaadta őt,*[2] mennyire kell ostorozásban részesülnünk nekünk, akik tettünk olyanokat, amiért ostorozást érdemlünk?

Amikor ezeket mondjuk, ők a szerencsétlenségben még mindig gőgösködnek, és meggyötörten, de még meg nem alázkodva válaszolnak és mondják: „Ezek a semmirekellő keresztények szavai, akik hiszik, amit nem látnak!"

Ha ezek is gúnyolnak, vajon ebben a zsoltárban nem róluk mondják-e: *a bővelkedők gúnyolódásával és a gőgös megvetésével;* olykor a keresztényeket azok is gúnyolják, akik nem bővelkednek. De amikor szegénységben és bajban vannak, abbahagyják-e gúnyolódást?

Kétségtelen tehát: *a bővelkedők gúnyolódásával;* vagy esetleg van valaki, aki még szerencsétlen helyzetben is gúnyolódik? Hát nem gúnyolódott a lator, aki a megfeszített Úrral együtt keresztre volt feszítve?[3] Netalán azok is gúnyolódnak, akik nem bővelkednek: *a bővelkedők gúnyolódásával?* Ha gondosan megvizsgáljuk, ők is bővelkednek.

Mivel? – Ha nem bővelkednének, nem volnának gőgösök. Az egyik pénzzel bővelkedik, és ezért gőgös; a másik rangokkal bővelkedik, és ezért gőgös; ismét másik úgy gondolja, hogy igazságában bővelkedik, ezért gőgös, ami még rosszabb. Akik nem pénzben bővelkednek, hanem úgy gondolják, hogy igazságuk van Istennel szemben, és bajokban igazolják magukat, Istent vádolják és mondják: „Mit mulasztottam el, vagy mit tettem?"

Te azt mondod: „Gondolkozz, emlékezz a bűneidre, ha semmit nem tettél." Kissé megrezdül a lelkiismerete, magába száll, és meggondolja rossz tetteit; és miután meggondolta rossz tetteit, még mindig nem akarja megvallani, hogy megérdemelten szenved, hanem ezt mondja: „Nyilvánvalóan sok mindent tettem, de azt látom, hogy sokan rosszabbakat tettek és semmi baj nem éri őket!" – igaznak gondolja magát Istennel szemben.

Tehát ez is bővelkedik, a keble tele van igazsággal; úgy látja, Isten rosszat tett vele, és igazságtalanul szenved. És ha rábíznád egy hajó kormányzását, zátonyra futna vele; Istent pedig ki akarja iktatni evilág kormányzásából, és ő maga

[1]Vö. Zsid 12,6.
[2]Vö. Róm 8,32
[3]Vö. Lk 23,39.

akarja tartani a teremtés kormányát, és szétosztani mindenkinek a fájdalmakat és örömöket, a büntetéseket és jutalmakat.

Boldogtalan lélek! És miért csodálkoztok? Mert bővelkedik, de gonoszsággal bővelkedik, rosszasággal bővelkedik, és annál inkább bővelkedik a gonoszsággal, minél inkább igazsággal bővelkedőnek látja önmagát.

Meg kell értenünk, hogy szűkölködők vagyunk

11. Ezzel szemben a keresztény embernek nem szabad bővelkednie, hanem föl kell ismernie, hogy szegény; és ha gazdag, tudnia kell, hogy nem az az igazi gazdagság, hogy másra vágyódjon. Aki ugyanis hamis gazdagságra vágyik, nem keresi az igazit; aki pedig az igazi gazdagságot keresi, az még szegény, és helyesen mondja: *szegény vagyok és bánkódó.*[1]

A gonoszsággal teli szegényről miért mondjuk, hogy bővelkedik? – Azért, mert nem tetszik neki, hogy szegény, és a szívében úgy látja, hogy igazsága van Isten igazságosságával szemben.

És mi a mi igazságunk bősége? – Bármilyen igazság is volna bennünk, az csak valamiféle harmat a forráshoz képest; a hatalmas bőséghez képest valamiféle permet, amely föllazítja életünket, és megpuhítja a kemény gonoszságot.

Most szeretnénk táplálkozni az igazság teljességének forrásából, szeretnénk abból a bőségből jóllakni, melyről a zsoltárban ezt mondják: *Megrészegülnek majd házad bőségétől, és gyönyörűséged patakjából itatod majd őket.*[2]

Amíg azonban itt vagyunk meg kell értenünk, hogy szűkölködők vagyunk. Nem csak a nem igazi gazdagság miatt, hanem még az egészség tekintetében is. És amikor egészségesek vagyunk, meg kell értenünk, hogy gyengélkedünk. Ameddig ugyanis ez a test éhes és szomjas, ameddig ez a test elfárad a virrasztásban, elfárad az állásban, elfárad a járásban, elfárad az ülésben, belefárad az evésbe, bármiben keresi a fáradtság feloldását, másik fáradtságot talál benne: nem tökéletes az egészség még ebben a testben sem.

Tehát a gazdagság nem gazdagság, hanem szegénység, mert minél inkább bővelkedik, annál nagyobb a hiányérzet és a kapzsiság. A test állapota nem egészség, hanem gyengeség. Isten gyógyszerei adnak naponta enyhülést, amikor eszünk és iszunk; elénk tett gyógyszerek ezek.

Testvérek, ha akarjátok látni, hogy milyen betegek vagyunk: ha valaki hét napig böjtöl, megemészti az éhség. Tehát jelen van az éhség, de azért nem érzed, mert naponta gyógyítod; tehát még az egészségünk sem tökéletes.

---

[1] Zsolt 68,30.
[2] Zsolt 35,9.

A világi ember nem talál oda az igaz igazsághoz, mert telve van hamisággal

12. Szeretetreméltóságtok figyeljen rá, hogy mi hogyan értjük a szegénységet, hogy annak örüljünk és ahhoz emeljük a szemünket, aki az égben lakik.

(Amit mi szegénységnek nevezünk) az nem igazi gazdagság, mert csak fokozza a bűnös vágyat azokban, akik birtokolják. Nem is az igazi testi egészség, mert mindenfelől sebezhető gyöngeséget hordozunk, mely bárhova fordul, elfárad. Az enyhületben nem találsz szilárdságot: elfárad az állásban, ezért le akar ülni, de vajon tud-e hosszasan ülni? Amit pihenésül választott, abban fog elfáradni. Elfáradt a virrasztásban, ezért aludni akar; vajon az alvásba nem fárad bele? Elgyöngült a böjtöléssel, ezért enni akar; ha túl sokat eszik, attól gyengül el. Ez a gyöngeség semmiben nem tud hosszasan kitartani.

És az igaz voltunkkal mi van? Mennyi igazság van a sok kísértés közepette? A gyilkosságtól, a házasságtöréstől, a lopástól, az esküszegéstől, a csalásoktól tudunk tartózkodni; de tudunk-e tartózkodni a gonosz gondolatoktól? És a gonosz vágyak késztetéseitől? Mi tehát a mi igazságunk?

Tehát mindenre éhezünk, mindenre szomjazunk, az igazi gazdagságra is, az igazi egészségre és az igazi igazságra is.

Mi az igazi gazdagság? – Az a mennyei lakóhely Jeruzsálemben.

Kit mondanak gazdagnak ezen a földön? Mit mondanak, amikor a gazdagot dicsérik? – Azt mondják: „Nagyon gazdag, semmije nem hiányzik”. A dicsérő dicséretnek szánja, de nem az, amikor ezt mondja: semmije nem hiányzik.

Mert nézd csak, valóban nem hiányzik semmije? Ha semmire nem vágyódik, akkor nem hiányzik semmije. Ha azonban többre vágyik, mint amije van, akkor azért növekedett a gazdagság, hogy a hiány növekedjék.

Abban a városban azonban igazi lesz a gazdagság, mert ott semmiben nem lesz hiányunk, mert nem fogunk rászorulni semmire, és igazi lesz az egészség.

Mi az igazi egészség? – Az, hogy *a győzelem elnyeli a halált, és ez a romlandó magára ölti a romlatlanságot, és ez a halandó magára ölti a halhatatlanságot*;[1] akkor lesz igazi az egészség, akkor lesz igazi a tökéletes igazság, amikor nem csak tenni, hanem gondolni sem tudunk semmiféle rosszat.

Most azonban mind koldusok, szegények, nélkülözők, bánkódók vagyunk, sóhajtozunk, jajgatunk, imádkozunk, szemünket Istenhez emeljük; mert azok is, akik boldogok ebben a világban, megvetnek minket, mert bővelkednek; azok is, akik szerencsétlenek ebben a világban, megvetnek minket, mert ők is

[1] Vö. 1Kor 15,53–54.

bővelkednek; és igazság van a szívükben, de ez az igazság hamis. Azért nem találnak oda az igaz igazsághoz, mert telve vannak hamisággal.

Te pedig légy az igazság koldusa, éhezd az igazságot, hogy odatalálj az igazi igazsághoz, és halljad az evangéliumot: *Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert majd eltelnek vele.*[1]

[1]Mt 5,6.

SZÁZHUSZONHARMADIK ZSOLTÁR (124.)
Elmondta Karthagóban 412. december 9–10én
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének. Dávidé.
Ha az Úr bennünk nem lett volna,
mondja most Izrael,
2ha az Úr bennünk nem lett volna,
amikor fölkeltek ellenünk az emberek:
3talán elevenen nyeltek volna el minket,
amikor haragjuk fölgerjedt ellenünk.
4Talán a víz elborított volna minket,
patak borította volna el a lelkünket;
5áradó vizek borították volna el a lelkünket.
6Áldott az Úr, aki nem adott minket foguknak martalékául.
7Kiragadtatott a mi lelkünk,
mint a veréb a vadászok tőréből:
a tőr elrontatott, és mi kiragadtattunk.
8A mi segítségünk az Úr nevében,
aki a mennyet és a földet alkotta.

Krisztus a Fő és a test

1. [1. v.] Már jól tudjátok, drága testvérek, hogy a lépcsőének a mi fölmenetelünk éneke, és ez a fölmenetel nem a test lábaival, hanem a szív érzületével történik. Ezt nagyon gyakran tanítottuk nektek, és nem kell állandóan ismételgetnünk, hogy maradjon idő azokra a dolgokra, amelyekről még nem volt szó.

Ennek a zsoltárnak is, amelyet az imént hallottatok ez a címe: *Lépcsőzsoltár*. Tehát fölfelé menet énekeljétek; egyik részét egy valaki énekli, másik részét sokan, mert sokan is egyet alkotnak, hiszen Krisztus egy, és Krisztusban az Ő tagjai egy testet alkotnak, és ennek a testnek a Fője a mennyben van. A test, ha küszködik is a földön, nem szakadt el a Főjétől. A Fő ugyanis alátekint és törődik a testével. Mert ha nem törődne vele, nem mondta volna a még üldöző Saulnak: *Saul Saul, miért üldözöl engem?*[1] Ezt is nagyon jól tudjátok, jól ismeritek.

[1] ApCsel 9,4.

Ne untassa azokat, akik nem felejtették el, hogy a türelmük által azoknak is fölelevenedjen a szívében, akik elfelejtették; üdvös dolgok ezek, és többször kell róluk szólni.

Tehát akár egy énekli, akár sokan éneklik, a sok ember is egy ember, mert egységet alkotnak, és mint mondtuk, Krisztus is egy, és az összes keresztények Krisztus tagjai.

Krisztus az út, az igazság és az élet

2. Tehát mit énekelnek ezek? Krisztus e tagjai mit is énekelnek? Szeretnek ugyanis, és szerelmesen énekelnek, vágyakozva énekelnek.

Néha háborgatás közben, néha ujjongás közepette énekelnek, amikor reménykedve énekelnek. A háborgatásaink erre az időre, reményünk az eljövendőre jellemző, és ha a jelen világ háborgatásaiban nem vigasztalna az eljövendő világ reménye, elvesznénk.

A mi örömünk tehát testvérek még nem fogható valóság, de a reményben már létezik. Reményünk ugyanis olyan bizonyos, mintha valós dolog volna, és nem kell félnünk, mert az Igazságtól kaptunk rá ígéretet.

Az Igazság ugyanis nem tévedhet, meg sem téveszthet; jó, ha ragaszkodunk hozzá; meg fog szabadítani, feltéve, hogy megmaradunk az ő igéjében. Most ugyanis hiszünk, akkor majd látunk; ameddig hiszünk, addig tart a remény ebben a világban; amikor majd látni fogunk, valóság lesz az eljövendő világban. Mert látni fogunk színről színre;[1] de akkor fogunk látni színről színre, ha tiszta lesz a szívünk. Mert *boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják Istent.*[2] De mitől tisztul meg a szív, ha nem a hit által, ahogyan Péter mondja az Apostolok Cselekedeteiben: *Megtisztítván hittel a szívüket*.[3]

A szívünk a hit által tisztul meg, hogy alkalmas legyen a közvetlen látásra. Most azonban még a hitben járunk, nem a közvetlen látásban, ahogy az apostol mondja: *Ameddig a testben vagyunk, távol vándorlunk az Úrtól.* És mit jelent az, hogy *vándorlunk*? Azt, hogy *a hitben járunk* – mondja – *nem a közvetlen látásban.*[4]

Aki tehát vándorol és a hitben jár, az még nincs a hazában, de már úton van; aki pedig nem hisz, az úton sincs, a hazában sincs. Tehát úgy járjunk, mintha úton lennénk, mert maga a haza Királya lett számunkra az út. Hazánk Királya az Úr Jézus Krisztus, aki ott igazság, itt pedig út.

---

[1]Vö. 1Kor 13,12.
[2]Vö. Mt 5,8.
[3]ApCsel 15,9.
[4]2Kor 5,7.6.

Hová megyünk? – Az Igazsághoz.
Hogyan megyünk? – A hitben.
Hová megyünk? – Krisztushoz.
Hogyan megyünk? – Krisztus által.
Mert Ő maga mondta: *Én vagyok az út, az igazság és az élet.*[1]

Egyszer azt mondta a benne hívőknek: *Ha megmaradtok az én igémben, valóban a tanítványaim lesztek, megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz titeket.*[2]

Megismeritek majd az igazságot – mondja –, de csak akkor, *ha megmaradtok az én igémben.* Miféle igében? Abban, amelyről az Apostol mondja: *Ez a hit igéje, amelyet hirdetünk.*[3]

Az első tehát a hit igéje; ha a hit ezen igéjében megmaradunk, megismerjük az igazságot és az igazság meg fog szabadítani bennünket. Az igazság halhatatlan, az igazság változhatatlan; az igazság az az Ige, akiről ezt mondja: *Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige.* És ki láthatja ezt, ha nem az, akinek megtisztult a szíve? Mitől tisztulnak meg a szívek? Attól, hogy *az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[4]

Az önmagában megmaradó Ige az az igazság, akihez megyünk és aki megszabadít minket; a hit igéje pedig, amelyet hirdetnek, akiben az Úr akarata szerint meg kell maradnunk, hogy megismerjük az igazságot ez: *az Ige testté lett és közöttünk lakozott.* Ha hiszed, hogy Krisztus testben megszületett, eljutsz az Istentől született Krisztushoz, aki Isten az Istennél.

Isten száműzött fiai az isteni ígéretekben remélve énekelnek

3. Ujjongva énekelnek azok, akikről olvastunk: Krisztus ujjongó tagjai éneklik ezt a zsoltárt. És ki ujjong itt, ha nem a reményben, ahogy mondtam? Legyen számunkra is bizonyos a remény és akkor ujjongva fogunk énekelni. Mert nem idegenek számunkra, akik énekelnek, vagy ha igen, akkor ebben a zsoltárban nem a mi hangunk szólal meg.

Úgy hallgassátok, mintha magatokat hallanátok; úgy hallgassátok, mintha az Írások tükrében magatokat látnátok. Amikor ugyanis mint tükörbe tekintesz az Írásokba, földerül az arcod; mivel hasonlónak találod magadat a reménybeli ujjongással Krisztus azon tagjaival, akik ezeket éneklik, magad is e tagok közé tartozol és énekelni fogod ezeket.

---

[1] Jn 14,6.
[2] Jn 8,31–32.
[3] Róm 10,8.
[4] Jn 1,1.14.

Tehát miért ujjongással éneklik ezeket? – Azért, mert kiszabadultak.

Tehát remény az, amelyben énekelnek. Ameddig ugyanis itt vándorlunk, még nem szabadultunk ki. Egyes tagok előre mentek ebből a testből, amelyben mi is élünk, és ők már igazán énekelhetnek.

Ezért énekeltek a szent mártírok is, mert már kiszabadultak, és ujjongva vannak együtt Krisztussal, és vissza fogják kapni romlatlan testüket, azt, amely korábban romlandó volt, amelyben elszenvedték a kínokat; a testből lesz az igazságosság ékessége.

Tehát akár ők már valóságosan, akár mi – akik a reményben szeretettel kapcsolódunk a koronájukhoz, és vágyódunk az életre, amelyet még nem birtoklunk, de csak akkor lehet majd a miénk, ha itt vágyódtunk utána – együtt énekeljük és mondjuk: *Ha az Úr bennünk nem lett volna.*

Visszanéztek az elszenvedett háborgatásokra, és már a boldog biztonság helyéről szemlélték, hogy miken mentek keresztül és hová jutottak; és mivel nehéz lett volna kiszabadulniuk, ha nem jött volna a szabadító kéz, örömmel mondták: *Ha az Úr bennünk nem lett volna.*

Így kezdtek énekelni, és még nem mondták el, honnan szabadultak ki, oly nagy volt az ujjongás: *Ha az Úr bennünk nem lett volna.*

Az eljövendő világ győzelméről

4. *Mondja most Izrael: ha az Úr bennünk nem lett volna.* – Most mondja, mert már kiszabadult. A zsoltár ugyanis a szabadultakat állítja elénk, azaz azokat, akik már kiszabadultak.

Állítsuk mi is magunk elé szívünkben a már győzteseket, és mintha már mi is közöttük lennénk, ahogy az előző zsoltár mondta: *Ott álltak már a lábaink csarnokaidban, Jeruzsálem.*[1] Még nem voltak ott, hanem úton voltak; de akkora volt a sietve menők öröme, és oly nagy volt a megérkezés reménye, hogy már út közben, már fáradozás közben ott látták magukat.

Így mi is képzeljük magunkat az eljövendő világ győzelmébe, amikor majd csúfolni fogjuk a véget ért és legyőzött halált és mondjuk: *Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?*[2] Az angyalok társai leszünk és együtt fogunk ujjongani a Királyunkkal, aki elsőként akart feltámadni, de elsőként meghalni nem akart. Mert sokan meghaltak Őelőtte, de előtte senki nem támadt fel örökre.

[1] Zsolt 121,2.
[2] 1Kor 15,55.

Vele együtt ujjongva már itt, reményben és szívünkben magunk elé állítva azt, ahonnan kiszabadultunk, gondoljuk meg, mi mindenből szabadultunk ki: a világ mennyi botrányából és háborgatásából, a pogányok mennyi üldözéséből, az eretnekek mennyi álnokságából, mennyi ördögi késztetésből, mennyi bűnös vágyból. Mindebből mi másért szabadulhat ki valaki, ha nem azért, mert *az Úr bennünk volt. Mondja most Izrael;* mert biztonságban mondja Izrael: *ha az Úr bennünk nem lett volna.*

Mikor? – *Amikor fölkeltek ellenünk az emberek.*

Tehát ne csodálkozzál; le vannak győzve, mert csak emberek voltak. Bennünk pedig az Úr volt, nem ember volt bennünk; de emberek voltak, akik fölkeltek ellenünk. Az emberek eltiporták volna az embereket, ha azok, akiket nem lehetett eltiporni, csak emberek lettek volna, és az Úr nem lett volna bennünk.

Meghal, aki volt, hogy legyen aki nem volt

5. [3. v.] Tehát *ha az Úr bennünk nem lett volna, amikor fölkeltek ellenünk az emberek.*

Mit tettek volna az emberek veletek, akik ujjongtok és énekeltek, és biztosnak tartjátok az örök boldogságot? Mit tettek volna veletek az ellenetek támadó emberek, ha az Úr nem lett volna bennünk? Mit tettek volna? – *Talán elevenen nyeltek volna el minket.*

Elevenen nyeltek volna el – meg sem öltek volna előbb, hanem ahogy voltunk, úgy nyeltek volna el. Ó istentelenek! Ó kegyetlenek!

Az Egyház nem így nyel el. Péter ezt a parancsot kapta: *Öld meg és egyél!,*[1] és nem azt, hogy elevenen nyeld el!

Tehát Péter, azaz az Egyház, hogyan öl és eszik? És hogyan azok, akik fölkeltek ellenünk és *elevenen nyeltek volna el minket, ha az Úr bennünk nem lett volna?*

Mert az Egyház testébe csak az megy be, akit előbb megölnek. Meghal, aki volt, hogy legyen, aki nem volt. Különben, akit az Egyház nem öl meg és nem eszi meg, lehet tagja egy emberi szemmel látható népnek; annak a népnek azonban, amelyet Isten ismer, amelyről az Apostol azt mondja, hogy *ismeri Isten övéit,*[2] csak az lehet tagja, akit megettek, és csak akkor ehetik meg, ha előbb megölték.

Jön egy pogány, aki bálványimádásban élt; Krisztus tagjai közé akar tartozni; hogy azok közé sorolják, meg kell enni; de az Egyház nem eheti meg, ha előbb meg nem öli. – Akkor ölik meg, amikor ellentmond a világnak; és akkor eszik meg, amikor hisz Istenben.

[1] ApCsel 10,13.
[2] 2Tim 2,19.

Tehát hogyan *nyeltek volna minket elevenen, ha az Úr bennünk nem lett volna?* Mert egykor nagyon sok üldöző támadt, és most is támad. Egyenként támadnak ránk, és néha eleveneket nyelnek el, de csak azokat, akikben nincs az Úr.

Ezért mondták ezek mindenek előtt: *Ha az Úr bennünk nem lett volna;* mert sokakat elnyelnek, akikben nincsen az Úr. Azokat nyelik el elevenen, akik tudják, hogy rossz, de szóban egyetértenek.

Fölkeltek ugyanis egyes üldözők és azt mondták az embereknek: „Áldozzatok tömjént, különben megölünk titeket". Ezek szerették ezt az életet és ennek az életnek az édessége rabul ejtette őket. Az Isten által ígért dolgokat nem szerették jobban, mint azokat, amiket a földön láttak. Parancsot kaptak, hogy higgyék a még nem látottakat, de azokat szerették, amiket látták. Többre tartva a látottakat, kizárták a szívükből az Urat, és mivel nem volt bennük az Úr, elevenen elnyelték őket.

Mit jelent az, hogy *elevenen elnyelték*? – Azt, hogy tömjént áldoztak a bálványoknak, amelyekről tudták, hogy a bálvány semmi. Mert ha azt gondolták volna, hogy a bálvány valami, akkor holtan nyelték volna el őket; mivel pedig semminek gondolták a bálványt, és tudták hogy a pogányoknak mindene hiábavalóság, elevenen nyelték el őket. De azért nyelték el őket, mert nem volt bennük az Úr.

Akikben benne van az Úr, azokat megölik, de nem halnak meg. Akik pedig egyetértenek és életben maradnak, azokat elevenen nyelik el, és elnyelten meghalnak.

Azok pedig, akik szenvedtek, és nem engedtek a háborgatásoknak, ujjonganak és mondják: *Mondja most Izrael,* mondja ujjongva, mondja biztonságban: *Ha az Úr bennünk nem lett volna, amikor fölkeltek ellenünk az emberek: talán elevenen nyeltek volna el minket.*

Győzd le a kedveskedő visszatartókat és a haraggal fenyegetőket

6. [4. v.] *Amikor a haragjuk fölgerjedt ellenünk.* – Tudjátok, testvérek, hogy valamelyik előző zsoltárban, a lépcsőzsoltárok kezdetén, valaki, aki kezdett fölfelé menni, az álnok nyelvvel szemben kért segítséget és mondta: *Uram, ragadd el lelkemet a hazug ajkaktól, és az álnok nyelvtől.*[1]

Eleinte ugyanis, amikor az ember kezd fölfelé menni és haladni kezd, mindjárt a fölmenetel kezdetén álnok nyelvektől szenved, amelyek mintha féltenének és bajoktól akarnának óvni, ezt mondják: „Mit csinálsz? Miért teszed ezt? Másként

[1]Zsolt 119,2–4.

nem lehet élni? Másként nem lehet Istennek szolgálni? Csak te akarsz más lenni, mint a többiek!”

És ha vannak társaid, mit mond ez az álnok és féltő nyelv? „Mások képesek voltak rá, te valószínű nem vagy rá képes. Elkezded, de abba fogod hagyni; és jobb nem elkezdeni valamit, mint elkezdeni és abbahagyni.” Az álnok nyelv ekkor is kedveskedik.

Ha kitartasz, legyőzöd az álnok és féltő nyelvet, elkezd nyíltan támadni; és aki kedveskedett, hogy visszatartson, most fenyegetni kezd, hogy elrettentsen. De ha az Úr benned van, és nem veszíted el a szívedből Krisztust, ahogyan éles nyilakkal és pusztító parazsakkal legyőzted az álnok nyelveket, azaz a szívedet átjáró isteni igékkel és az igazak példájával, akik a halálból életre keltek, amikor bűnösökből igazzá válva újra felizzottak; tehát ahogyan az álnokul féltőket és féltve visszatartókat legyőzted nyilakkal és pusztító parazsakkal, úgy győzd le ezeket, akik haraggal fenyegetnek, mert féltve nem tudtak visszatartani. Legyőzted őket, amikor féltettek, győzd le őket most is, amikor fenyegetnek.

De hogyan győzhetnél, ha az Úr bennünk nem lett volna? Nyilvánvaló, hogy nem te győztél, hanem Ő, aki benned van. Ilyen királyt hordozol, és győzöl? Nemde azt hordozod, aki ezt mondta: *Én legyőztem a világot?*[1] Nemde meghalva győzte le az ördögöt, hiszen minden teremtmény fölött áll, mert az Ige Isten az Istennél?

De mi másért győzött, mint hogy téged tanítson küzdeni az ördöggel? De tőle tanulva csak akkor győzhetsz, ha benned van ő, aki előbb győzött.

Ha az Úr bennünk nem lett volna, amikor fölkeltek ellenünk az emberek: talán elevenen nyeltek volna el minket, amikor haragjuk fölgerjedt ellenünk. – Már haragszanak, már nyíltan támadnak;

Talán a víz elborított volna minket. – Víznek nevezi a bűnös népeket, és a következőkben látni fogjuk, milyen ez a víz.

Aki egyetértett velük, azt elborította a víz. Meghal az egyiptomiak halálával, nem kel át a tengeren az Izraeliták példája szerint. Tudjátok, testvérek, hogy az Izraeliták népe átkelt a vízen, és ugyanaz a víz elborította az egyiptomiakat.[2] *A víz elborított volna minket* – mondja.

Ha a mi Főnk már megdicsőült, miért fél a test a szenvedésektől

7. [5. v.] De milyen ez a víz? – Időszakos vízfolyás, sodró erejű, de csak időszakos. Időszakos pataknak nevezzük a záporok utáni vízfolyásokat,

[1]Jn 16,33.
[2]Vö. Kiv 14,22–29.

amelyeknek nagyerejű a sodrása, ami belekerül, azt elsodorja, de csak azt, akiben nincs az Úr; akiben azonban benne van az Úr, annak lelke átmegy a patakon.

A patak még folyik, de a mártírok lelke már átment rajta. Ameddig ez a világ születve és meghalva folyik, patak; innen az üldözések, ebből a patakból. Ebből ivott elsőként a Főnk, akiről a zsoltárban mondják: *Útközben a patakból fog inni.*[1]

A patakból, abból a vízből, amelyet az üldöző nép jelent, fog inni Ő, aki tanítványainak mondta: *Tudtok-e inni abból a kehelyből, amelyből én fogok inni*?[2]

Útközben a patakból fog inni.
Mit jelent az, hogy *útközben fog inni*? – Azt jelenti, hogy átmenőben, nem fog letapadni. Útközben fog inni, mert talán őróla mondták: *És a bűnösök útján nem állt meg.*[3]

Útközben fog inni. És mit mond ezután? *Ezért emeli magasra fejét.*[4]

Útközben a patakból fog inni – mondja –, *ezért emeli magasra fejét.* Mert már fölmagasztaltatott a mi Főnk, mivel útközben a patakból fog inni; mert szenvedett a mi Urunk.

Ha tehát már fölmagasztaltatott a Főnk, miért fél a test a pataktól? Kétségtelen, hogy később a test is mondja majd, hiszen a fő felmagasztaltatott: *patakon ment át a mi lelkünk, talán feneketlen vízen ment át a mi lelkünk*.

Íme, milyen vízről beszél: *Talán a víz elborított volna minket.*

De milyen a feneketlen víz? Mit jelent az, hogy *feneketlen*?

8. Először is mit jelent az, hogy *talán* átment a mi lelkünk? – Ahogyan tudták, a latinok azt fejezték ki, amit a görögök úgy mondanak, hogy *ara.* A görög *ara* kételkedést fejez ki, ahogyan a latin *fortasse,* 'talán', de a kettő nem egészen ugyanaz. A latin kevésbé kifejező, de számotokra érthető.

Amikor a punok azt mondják: *iar,* – és ezzel valaminek a kérdéses voltát jelzik –, a görögök azt mondják: *ara,* a latinok azt szokták mondani: *gondolod*? Mint ebben a fordulatban: Gondolod, hogy sikerül?

Ha tehát azt mondod: *Talán sikerül*, látod, nem ugyanaz hangzik, de a *gondolod* a szokásos kifejezés; latinul nem így mondják.

[1]Zsolt 109,7.
[2]Mt 20,22.
[3]Zsolt 1,1.
[4]Zsolt 109,7.

Amikor veletek beszélek, mondhattam, mert gyakran nem latin szavakat használok, hogy értsétek. Az Írásban azonban nem idézhettem a nem latin szót; és mellőzve a latinitást használtam helyette a más formát.

A mondottat tehát így értsétek: *Gondolod, hogy a lelkünk feneketlen vízen ment át?*

Miért mondják, hogy *gondolod?* – Mert a veszély nagysága alig teszi hihetővé, hogy sikerült. Nagy kínokat viseltek el, nagy veszélyben forogtak; úgy szorongatták őket, hogy majdnem egyetértésüket adták, majdnem elevenen nyelték el őket; már megmenekültek, már biztonságban vannak, de emlékeznek a veszedelem nagyságára: Gondolod – mondja –, *hogy feneketlen vízen ment át a lelkünk?*

A bűnös nyereségei hamisak

9. Mi a feneketlen víz, ha nem a bűnök feneketlen víze? A bűnöknek ugyanis nincs szubsztanciája; hiányuk van, nem állaguk, ínségük van, nem vagyonuk. Ebben a feneketlen vízben veszítette el a kisebbik fiú egész vagyonát.

Tudjátok, hogy a kisebbik fiú útra kelt és mondta atyjának: *Add ki nekem a vagyon engem illető részét!*[1]

Mit akarsz?! Jobb neked, ha atyád vigyáz rá; a tiéd, osztozni akarsz, el akarsz menni messzire.

Add ki nekem; de *add ki nekem*! – Odaadta neki. Ő pedig valahol messze, fényűzően élve utcanőkkel, eltékozolta egész vagyonát. Nyomorogni kezdett, disznókat őrzött, és nyomorúságában megemlékezett atyja gazdagságáról. Ha a nyomorúság nem szorongatja, nem kívánkozott volna az otthoni bőségre.

Gondolja meg tehát mindenki a bűneit, és lássa, van-e szubsztanciája bűnöknek. *Miért ingerelte Istent a bűnös*?[2] Ha nem látod a bűnödet, mielőtt elköveted, legalább akkor vedd szemügyre, ha már elkövetted. E világ édessége egy ideig megédesíti a torkot, de aztán nagy keserűséggé változik.

Vétettél, és nyereségre tettél szert; de mi az, hogy nyertél? Hogy nyereséghez juss, megbántottad Istent; hogy szaporítsd a pénzt a hit megfogyatkozott és gyarapodott az arany. Mit veszítettél és mit nyertél? Amit nyertél, azt aranynak hívják, amit veszítettél azt hitnek hívják; vesd össze a hitet az arannyal. Ha vásárra vihető volna a hit, mit érne?

A nyereségedre gondolsz, a károdra nem? A kincses ládának örülsz, a szívedet nem siratod? Tele van a kincses ládád, de nézd csak, mi fogyatkozott meg a

[1]Vö. Lk 15,12–17.
[2]Vö. Zsolt 9,13.

szívedben. Ha kinyitod a kincses ládát, korábban nem lévő pénzt találsz benne; helyes, hogy örülsz annak, ami korábban nem volt ott. De nézd csak a szíved szekrényét, korábban benne volt a hit, most nincs. Ha a pénznek örültél, most miért nem sírsz? Többet veszítettél, mint amennyit nyertél.

Akarod látni, mit veszítettél? Hajótöréssel sem veszíthettél volna többet. Néha ugyanis minden a tengerbe vész és csupaszon érnek partot. Pállal együtt sokan szenvedtek hajótörést;[1] akik ezt a világot szerették, hajótörést szenvedtek és mind csupaszon jutottak szárazra; azok azt is elveszítették amijük volt és a szívük házát is üresnek találták; Pál azonban a szívében hordozta hitének örökségét, amit sem a hullámok, sem a vihar nem vehetett el tőle, csupaszon és gazdagon jutott a partra. Ilyen gazdagságot kell keresnünk.

„De nem látom!" – mondod nekem. Te oktalan lélek, nem látod testi szemeddel, legyen szeme a szívednek és meg fogod látni.

„De nem látod a hűséget sem!" – Miért látod a másikban? Miért kiabálsz, ha megszegi, ha nem látod? Mert ha megszegi valaki a hűséget, kiáltasz. Azt akarod, hogy tanúsítsák irántad, és akkor látod; amikor tőled kérik, hogy tanúsítsd, akkor nem látod? Amiért kiabálsz, ha a másik nem nyújtja neked, amiatt sírj, ha te nem vagy hűséges iránta.

És lássad, hogy a bűnnek, amit elkövetsz, nincs szubsztanciája. Amit ugyanis a bűnből nyersz, szubsztanciának látszik, de azt sem nyered meg. Ugyanis az birtokolja az aranyat, aki tud vele bánni; aki pedig nem tudja használni, azt birtokolják, nem ő birtokol.

Legyetek az arany urai és ne az arany szolgái legyetek, mert az aranyat is Isten teremtette, és ő rendelt téged az arany fölé; az aranyat a szolgálatodra alkotta, téged pedig a maga képmására alkotott. Lássad, mi van fölötted és tipord lábbal az alattad lévőket.

Tehát mit nyertél? Akarod látni mennyire szubsztancia nélküli a víz? Vidd magaddal az alvilágba, amit nyertél: mit fogsz tenni? Aranyat nyertél, elveszítetted a hitet; néhány nap múlva elhagyod ezt az életet, az aranyat, amelyet a hit árán nyertél nem viheted magaddal; a hit nélküli szíved bűntetésekre megy, amely hittel telve koronázásra mehetett volna.

Íme, amit műveltél, semmi, és a semmi kedvéért bántottad Istent. Szubsztancia nélküli a víz, amely elborított téged. *Miért ingerelte Istent a bűnös?*[2] *Szégyenüljenek meg mind, akik hiábavalóságért gonoszat tesznek.*[3] Mindenki hiábavalóságért tesz gonoszat, de senki nem veszi figyelembe.

---

[1]Vö. ApCsel 27,41.
[2]Vö. Zsolt 9,13.
[3]Vö. Zsolt 24,4.

A kapzsi embereket megvakítja a bírvágy

10. Az emberek járnak-kelnek, hallják a közmondást, és Isten mondásai alszanak bennük.

„Miféle közmondást?" – Azt, hogy „Inkább akarom azt, amit megragadok, mint amit remélek!"

Te boldogtalan! Mit ragadsz meg?

Ezt mondod: „Inkább akarom azt, amit megragadok!" – úgy ragadd meg, hogy el ne veszítsd, és akkor mondd: Inkább akarom azt, amit megragadok! Ha pedig nem tudod megtartani, miért nem azt ragadod meg, amit nem veszíthetsz el?

Tehát mit ragadsz meg? – Az aranyat.

Tehát ragadd meg; ha megragadtad, szándékod ellenére nem vehetik el tőled. Ha pedig az arany miatt oda visznek, ahová te nem akarod, és azért keres téged a nagyobb rabló, mert kisebb rablónak ítél téged, azért keres téged a sas, mert te az előbb nyulat fogtál; a nálad kisebb a zsákmányod lett, te pedig a nálad nagyobb zsákmánya leszel. Ezt nem látják az emberek az emberi dolgokban, a bűnös vágy ennyire elvakítja őket.

Csuda dolog ez, testvérek; megborzadnak, akik észreveszik: az erősebb keresi a gyengébbet, és próbálja elnyomni csak azért, mert van valamije, amit el akar venni tőle; látja, hogy szenvedést okoz neki csak amiatt, amije van; és azt, ami miatt háborgatja, magához ragadja. Semmire nem volt tekintettel, amikor üldözőbe vette; az meg menekült, gyötrődött, félt, próbált elrejtőzni; és csak amiatt érte a baj, amije volt.

Legalább ebből tanulnád meg, mit kerülj el; nehogy ami miatt te üldözőbe vetted a másikat és gyötörted, elvétessék tőled, és egy másik téged vegyen üldözőbe és gyötörjön. Észreveszed, hogy kövér, és azért üldözöd, mert kövér; vigyázz, meg ne hízzál, nehogy valaki téged vegyen üldözőbe. És mindez hiába történik; nézzed a végét; besötétedik, keresed miért, és nem találod okát.

11. [6. v.] Tehát ujjongjanak és örvendjenek az Úrban, akik mondják: *Feneketlen vízen ment át a mi lelkünk,* és visszakapják a vagyonukat.

Fényűző módon élve eltékozolták a vagyonukat, de vajon elszegényedett-e ettől az Atya? Térjenek vissza, és megtalálják nála a gazdagságot, amit a távolban utcanőkkel föléltek; jöjjenek ki a feneketlen vízből és mondják: *Áldott az Úr, aki nem adott minket foguknak martalékául.*

Vadásztak az üldözők és csalétket raktak a csapdába. Miféle csalétket? A jelen élet édességét, hogy ezen édesség miatt mindenki gonoszságra adja a fejét és lecsaphasson rá a csapda. Nem azokat fogta meg a csapda, akikben az Úr benne

volt, akik ezt mondták: *Ha az Úr bennünk nem lett volna.* Legyen benned az Úr és téged sem fog megfogni a csapda, és kiáltsd: *Áldott az Úr, aki nem adott minket foguknak martalékául.*

Legyen benned az Úr és a nagyobb veszedelmekből is kiragad téged

12. [7. v.] *Kiragadtatott a mi lelkünk, mint a veréb a vadászok tőréből.* – Mivel ebben a lélekben benne volt az Úr, azért a lélek, mint a veréb, kiragadtatott a vadászok tőréből.

Miért úgy, mint a veréb? – Azért, mert óvatlanul esett tőrbe, mint a veréb, ezért mondhatta később: Ne tudja be nekem Isten.

Ó, állhatatlan veréb, vesd meg inkább lábadat a sziklán, ne menj a csapdába, ahol megfognak, megesznek, összetörnek. Legyen benned az Úr és a nagyobb veszedelmekből is kiragad téged, a vadászok csapdájából.

Mint amikor látod, hogy a madár már majdnem csapdába megy, zajt csapsz, hogy rebbenjen el a csapdától, úgy a mártírok is, egyesek talán már a jelen édessége felé hajtották a nyakukat, de az Úr, aki bennük volt, a pokol zaját keltette, és kiröppent a madár a vadászok csapdájából. *Kiragadtatott a mi lelkünk, mint a veréb a vadászok tőréből.*

De miért? Ez a csapda mindig megmarad? – A csapda evilág édessége volt; ők nem ragadtak oda a csapdához és megölték őket; miután megölték őket a csapdát összetörték. Nem maradt meg evilág édessége, ami ismét megfoghatta volna őket, hanem összetört; de vajon a veréb is összetört? Szó se róla, mert nem volt a csapdában: *a tőr elrontatott, és mi kiragadtattunk.*

13. [8. v.] Kiáltsanak tehát, mert kiragadták őket; röpüljenek Istenhez, győzzenek Istenben, mert kiragadták őket, mert az Úr bennük volt, hogy a csapda meg ne fogja őket.

Mitől tört össze a csapda, és mi szabadított meg minket? Akarod tudni, mitől? – Attól, hogy *a mi segítségünk az Úr nevében, aki a mennyet és a földet alkotta.*

Mert ha nem ő lett volna a segítségünk, a csapda ugyan nem maradt volna meg örökre, de a veréb, amelyet megfogtak, összetört volna. Mert ez az élet mulandó, és akiket ennek édessége megfogott, és ezért az édességért bántották Istent, ezzel az élettel együtt elmúlnak. Mert a csapdát összetörik, efelől legyetek biztosak; a jelen élet édessége véget ér, amikor helyének sorsa beteljesedik; de nem szabad hozzá ragadni, hogy amikor a csapdát összetörik, akkor ujjonghass és mondhasd: *a tőr elrontatott, és mi kiragadtattunk.*

De ne gondold, hogy erre a saját erőiddel képes vagy, figyeld, kire van szükséged, hogy kiragadtass (mert ha gőgösködsz, tőrbe estél), és mondd: *A mi segítségünk az Úr nevében, aki a mennyet és a földet alkotta.*

A Törvény nem üdvözített, hogy a Törvényhozóra vágyódjanak

14. Megtárgyaltuk a zsoltárt, és amennyire az Úr segítségére méltatott, úgy gondolom, meg is magyaráztuk. Jól tudjátok, hogy holnap is szólnom kell Szeretetreméltóságtokhoz; legyetek itt és segítsetek imádságaitokkal. Emlékeznetek kell ígéretemre, és nem mondanám meg, miről fogok beszélni, ha nem várnám, hogy hinni akarástok és imádságotok segítsen.

Mert emlékeztek, megígértem, hogy arról fogok beszélni, amit az evangélium mond: *A Törvény Mózes által adatott, a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által valósult meg.*[1] Az eretnekek ugyanis, főként a manicheusok, rosszallják a Törvényt és azt mondják, hogy nem Isten adta.

Magyarázni kell ezt a helyet, hogy megismerjétek, hogy Isten adta a Törvényt és Mózes által is adatott, hogy bizonyos ok miatt ne üdvözítsen. Mert nem üdvözített a Törvény, hogy a Törvényhozóra, magára az Uralkodóra vágyakozzanak, aki megbocsát a bűnösöknek; és Mózes által adatott ugyan a Törvény, de a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által valósuljon meg.

Erre akartam felhívni a figyelmeteket. Legyen velünk az Úr irgalmassága, nem a mi érdemeinkért, hanem talán a ti vágyatok érdeméért; nem is a mi képességeink alapján, hanem az ő ajándékai bőségéből, hogy az Újszövetségben élő emberek számára szükséges dolgokról úgy beszéljünk, hogy az ellenség semmiféle leshelyet ne találjon, ahová a hívők rászedésére elrejtőzhetne.

[1] Jn 1,17.

SZÁZHUSZONNEGYEDIK ZSOLTÁR (125.)
Elmondta Karthagóban 412. december 10–12-én
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének.
Akik az Úrban bíznak, olyanok, mint Sion hegye:
nem fog meginogni, örökre megmarad.

2Jeruzsálem, hegyek vannak körülötte,
és az Úr ott van népe körül mostantól fogva mindörökké.
3Mert nem fogja hagyni az Úr a bűnösök vesszejét
az igazak osztályrésze fölött,
nehogy az igazak is gonoszságra nyújtsák kezüket.

4Tégy jót, Uram,
a jókkal és az egyenes szívűekkel.
5A ferde utakra hajlókat pedig
űzze az Úr a gonosztevők közé.
Békesség legyen Izraelen!

Evilág szerencséje hamis, forgandó és megtévesztő

1. [1–2. v.] Ez a lépcsőzsoltárok közé tartozó zsoltár (a címéről már a többinél sokat elmondtunk, és nem akarjuk ismételni, nehogy inkább untassunk, mintsem oktassunk benneteket) arra tanít minket, akik fölfelé megyünk, és a szeretet és jámborság érzületével Urunkhoz, Istenünkhöz emeljük a lelkünket, hogy ne azokra az emberekre figyeljünk, akik hamis, forgandó és megtévesztő szerencsével boldogulnak ebben a világban, ahol csak a gőgöt táplálják és a szívük jéggé fagy Istennel szemben, és kemény lesz az ő kegyelmének esőjével szemben, és nem hoz termést.

Abban bízva ugyanis, hogy bőségben van minden, amit ehhez az élethez szükségesnek látnak, és többjük is van a szükségesnél, fölényesek lesznek; és jóllehet a rosszaság miatt mindenkinél alábbvalók, a gőg által mindenki fölött állónak gondolják magukat.

De legalább csak ők gondolnák magukat többnek. Néha azonban látva és nagyon figyelve őket még az istenfélők is bizonytalanná válnak és megbotlanak,

mintha elveszne jámborságuk jutalma, amikor fáradozások, ínségek, bajok, betegségek, fájdalmak, szükséghelyzetek érik őket és látják, hogy azok egészségesek, bővelkednek mulandó javakban, övéiknek semmi baja, tisztségekkel ékeskednek azok, akik nem csak Istent nem tisztelik, hanem mindenkinek ellenségei; ezeket látva elbizonytalanodnak, és azt mondják magukban, ami az egyik zsoltárban nyíltan írva áll: *Hogyan tud az Isten, és vajon van-e tudás a Magasságbeliben? Íme, ezek a bűnösök és bővelkedők a világban megsokasították a gazdagságot.* És így folytatja: *Vajon hiába tettem igazzá a szívemet, és mostam ártatlanságban a kezeimet?*[1] Vajon ostoba voltam, hogy igaz módon akartam élni és ártatlanul akartam forgolódni az emberek között, miközben ismerem azokat, akik nem akarták megőrizni az ártatlanságot, nem ártatlanul akartak boldogok lenni, és gonoszságukban boldogan sértegetik az igazakat?

Ha megteszed Isten akaratát, egyenes lesz a szíved

2. De ki mondta ezt a zsoltárban? – Az, akinek még nem volt egyenes a szíve. Mert így kezdődött a zsoltár, amelyből az imént idéztünk; nem az, amelyet most veszünk szemügyre és fogunk magyarázni, hanem amelyben ezt mondta: *Hogyan tud az Isten, és vajon van-e tudás a Magasságbeliben? Íme, ezek a bűnösök és bővelkedők a világban megsokasították a gazdagságot. Vajon hiába tettem igazzá a szívemet, és mostam ártatlanságban a kezeimet?*[2] Tehát az a zsoltár, amelyben látjátok, hogy veszedelemben forog a lélek, amelyben látjátok, hogy botladozik a lába, így kezdődik: *Milyen jó az egyenes szívűekhez Isten! Az én lábaim pedig majdnem megindultak, a lépteim majdnem megbotlottak.*

Miért? – *Mert föllobbantam a dicsekvők miatt, a bűnösök békéjét látva.*[3]

Tehát azért mondta, hogy majdnem megindultak a lábai és majdnem megbotlottak a léptei, mert észrevette és szemlélte a bűnösök boldogságát, és látta, hogy azok békességben vannak, ő maga pedig vesződségek közepette van. De mindezt akkor mondja el, amikor már kimenekült; amikor már egyenes szívvel Istenhez ragaszkodott, akkor beszélte el korábbi veszedelmeit.

Tehát: *Jó Izrael Istene,* de kikhez? – *Az egyenes szívűekhez.*

Kik az egyenes szívűek? – Akik nem dorgálják Istent.

Kik az egyenes szívűek? – Akik Isten akaratához igazítják akaratukat, és nem Isten akaratát akarják a magukéhoz hajlítani. Rövid parancs, hogy az ember igazítsa a szívét.

[1] Zsolt 72,11–13.
[2] Zsolt 72,11–13.
[3] Zsolt 72,1–3.

Akarod, hogy egyenes legyen a szíved? – Te tedd azt, amit Isten akar; ne akard, hogy Isten akarja tenni, amit te akarsz.

Görbe szívűek tehát, azaz nem egyenes a szíve azoknak, akik leülnek, és arról értekeznek, hogy hogyan kellett volna cselekednie Istennek; nem dicsérik, amit tett, hanem szemrehányást tesznek neki. Ki akarják igazítani őt, és nem azt akarják, hogy Ő tegye jobbá őket, és azt mondják: „Nem kellett volna Istennek szegényeket teremteni, csak gazdagoknak kellene létezniük, csak nekik szabadna élniük! Mire való a szegény? Minek is él?" – Dorgálják a szegények Istenét.

Mennyivel jobb volna, ha Isten szegénye volna és Istenből volna gazdag, azaz követné Isten akaratát, és látná, hogy a szegénysége időleges, mulandó, lelki gazdagsága pedig olyan lesz, hogy semmiképpen nem múlhat el; szívének gazdagsága a hit volna, ha a kincses ládájában nem volna aranya! Mert ha aranya van a kincses ládájában, fél a tolvajtól, és akarata ellenére veszíti el aranyát a ládájából. Hitét azonban, ha csak maga ki nem űzi, nem veszítené el a szívéből.

Isten azért teremtette a szegényt, hogy próbára tegye az embert; a gazdagot pedig azért teremtette, hogy a szegénnyel tegye próbára. És mindent, amit Isten alkotott, jól alkotott.

És ha nem tudjuk belátni az ő elgondolását, hogy miért így teremtette az egyiket és miért úgy a másikat, jó nekünk, ha alávetjük magunkat az ő bölcsességének, és elhisszük, hogy helyesen cselekedett akkor is, ha még nem tudjuk, miért tette. És egyenes lesz a szívünk, hogy az Úrban bízzunk és reá támaszkodjunk, és nem fognak megindulni a lábaink, és megtörténik bennünk, fölmenőkben az, amivel ez a zsoltár kezdődik: *Akik az Úrban bíznak, olyanok, mint Sion hegye: nem fog meginogni, örökre megmarad.*

A földi és a mennyei Jeruzsálemről

3. Kik ezek? – Azok, *akik Jeruzsálemben laknak. Azok nem indulnak meg soha, akik Jeruzsálemben laknak.*

Ha a földi Jeruzsálemre gondolunk, mindazokat, akik benne laktak, háborúkkal és a város felforgatásával kizárták belőle; ha most zsidót keresel Jeruzsálem városában, nem találsz benne.

Tehát miért *nem mozdulnak meg soha, akik Jeruzsálemben laknak*, ha nem azért, mert van egy másik Jeruzsálem, amelyről sokat szoktatok hallani? Ő a mi anyánk, aki után sóhajtozunk és nyögünk e zarándoklatban, hogy visszatérhessünk hozzá. Eltévelyedtünk tőle és nem találtuk az utat; a királya jött el és utunk lett, hogy visszatérhessünk beléje.

Ez az a város, ahol *már ott álltak a lábaink csarnokaidban, Jeruzsálem,*[1] ahogyan hallottátok az előbbi lépcsőzsoltárban, amit már magyaráztunk nektek, akik itt voltatok; ez után sóhajtott az, aki így énekelt: *Jeruzsálem úgy épül, mint egy város, mely részesedik az állandóságban.*[2] Akik tehát benne laknak, *nem mozdulnak meg soha.*

Akik ellenben ebben a földi Jeruzsálemben laktak, megmozdultak, előbb a szívükben, aztán a száműzetéssel. Amikor megmozdultak a szívükkel és elestek, akkor feszítették meg a magasságbeli Jeruzsálem királyát. Lelkileg már kívül voltak, és magát a királyt is kizárták a városból. Kivetették ugyanis a városból és a városon kívül feszítették keresztre.[3] Ő is kiveti őket a városából, azaz mindannyiunk anyjából, az örök Jeruzsálemből, amely a mennyekben van.

A szent város körüli hegyekről

4. Milyen ez a Jeruzsálem? – Röviden leírja: *Hegyek vannak körülötte.*

Nagy dolog-e, hogy abban a városban vagyunk, amelyet hegyek vettek körül? Nem ez a mi egész boldogságunk, hogy olyan városban lakunk, amelyet hegyek vettek körül? Nem ismerjük-e a hegyeket? Mi mások a hegyek, mint a föld kiemelkedései? De mások a szeretetre méltó hegyek, a magas hegyek, az igazság hirdetői, akár az angyalok, akár az apostolok vagy a próféták.

Ők vannak Jeruzsálem körül, körülveszik, és mintegy a falait képezik. Ezekről a szeretetre méltó és kedves hegyekről állandóan beszél az Írás. Figyeljétek csak amikor hallotok vagy olvastok róluk, mert több helyen találjátok meg ezeket a kedves hegyeket, mintsem felsorolhatnánk. Mindazonáltal amennyire az Úr adja, élvezet számunkra sokat mondani ezekről a hegyekről és elénk jönnek az isteni bizonyságok a Szent Iratokból.

Ők azok a hegyek, amelyeket megvilágít Isten, és elsőként ők világosodnak meg, hogy a fény tőlük áradjon tovább a völgyekbe és a dombokra, mivel ezek nem olyan magasak, mint a hegyek.

Ők azok, akik által eljut hozzánk az Írás, akár próféciákban, akár az apostolokban, akár az evangéliumban.

Ők azok a hegyek, akikről énekeljük: *Szemeimet a hegyekre emelem, honnan jőne segítség énnekem?*[4] Mert ebben az életben a Szent Írásokból kapunk segítséget. De mivel a hegyek nem maguktól oltalmaznak, nem is maguktól segítenek nekünk, sem a reményünket nem vethetjük beléjük, nehogy átkozottak

[1]Zsolt 121,2.
[2]Zsolt 121,3.
[3]Vö. Mt 27,32; Jn 19,17–18.
[4]Zsolt 120,1.

legyünk, mert emberben remélünk,[1] már mondta: *Szemeimet a hegyekre emelem, honnan jőne segítség énnekem; az én segítségem az Úrtól, aki az eget és a földet alkotta.*[2]

Ők azok a hegyek, akikről ugyancsak mondja: *Kapjanak a hegyek békességet a te népednek, és a dombok igazságosságot.*[3]

A hegyek nagyok, a dombok kisebbek. A hegyek tehát látnak, a dombok hisznek; akik látnak, megkapták a békét és elhozták azoknak, akik hisznek. Akik ugyanis hisznek, megkapják az igazságot, mert *az igaz a hitből él.*[4]

Az angyalok látnak, hirdetik, amit látnak, mi pedig hiszünk. János mondja: *Kezdetben volt az Ige és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige;*[5] látott, és hirdette nekünk, hogy higgyünk.

És a hegyek által megkapván a békét, a dombok megkapták az igazságot, mert mit is mond a hegyekről? Nem azt mondta: „Maguktól van békéjük", vagy: „megalapítják a békét", vagy: „létrehozzák a békét", hanem „kapjanak békét".

Az Úr az, akitől a békét kapják. Tehát úgy emeld szemeidet a hegyekre a békéért, hogy a te segítséged az Úrtól jöjjön, aki az eget és a földet alkotta.

Ugyancsak ezekről a hegyekről szólva mondja a Szentírás: *Tündökölsz te csodálatosan az örökkévaló hegyekről.*[6] Nem azt mondja, hogy tündökölnek a hegyek, hanem *tündökölsz te az örökkévaló hegyekről;* a hegyek által, amelyekről azt akartad, hogy örökkévalók legyenek; amikor hirdetik az evangéliumot, te tündökölsz, nem a hegyek. Tehát ilyenek a hegyek Jeruzsálem körül.

Eretnekségeket csak nagy és rossz emberek hoztak létre

5. És hogy megtudjátok, milyenek a hegyek körülötte, amikor az Írás megemlítette a jó hegyeket, legtöbbször mindjárt megnevezte az Urat is, vagy azonnal utalt rá, nehogy a remény megálljon a hegyeknél.

Lássátok csak, hány ilyen esetet említettem: *Szemeimet a hegyekre emelem, honnan jőne segítség énnekem, és* hogy ne akadj el a hegyeknél, mondja: *az én segítségem az Úrtól, aki az eget és a földet alkotta.*

[1]Vö. Jer 17,5.
[2]Zsolt 120,1–2.
[3]Zsolt 71,3.
[4]Vö. Róm 1,17.
[5]Jn 1,1.
[6]Zsolt 75,5.

Másutt: *Kapjanak a hegyek békességet a te népednek;* amikor azt mondja: *kapjanak*, azt jelzi, hogy más a béke a forrása, amelyből kapják. *És a dombok igazságosságot.*

És ismét: *A hegyekről tündökölsz,* de: *Tündökölsz te csodálatosan az örökkévaló hegyekről.*

Ugyanígy itt, amikor ezt mondta: *hegyek vannak körülötte,* nehogy elakadjál a hegyekben, azonnal hozzátette: *és az Úr ott van népe körül,* hogy a reményed ne a hegyekben legyen, hanem Őbenne, aki megvilágosítja a hegyeket.

Amikor ugyanis ő lakik a hegyekben, azaz a szentekben, ő maga van ott népe körül, és ő veszi körül lelki erődítéssel, hogy soha meg ne inogjon.

Amikor azonban a rossz hegyekről beszél az Írás, nem teszi hozzájuk az Urat. Ezek a hegyek, amint gyakran mondtuk nektek, nagy lelkeket jelentenek, de ezek a lelkek rosszak.

Ne gondoljátok, testvérek, hogy eretnekségek akármilyen rossz lelkektől származhattak. Eretnekségeket csak nagy emberek hoztak létre, de amennyire nagyok, annyira rossz hegyek voltak. Mert nem olyan hegyek voltak, akik megkapták a békét, hogy a dombok megkapják az igazságot, hanem ezek a széthúzást vették atyjuktól, az ördögtől.

Tehát hegyek voltak, de vigyázz, nehogy ilyen hegyekhez menekülj. Mert jönnek majd emberek, akik azt mondják neked: „Nagy férfi ez, nagy ember az!”

Milyen volt Donatus! Milyen volt Maximianus! Milyen lehetett az, akit Photinusnak hívtak! Hát még Arius milyen lehetett! Mindezeket hegyeknek neveztem, de hajótörést okozó szirtek. Látjátok, hogy világít róluk a beszéd bizonyos lángja, és valamilyen tüzet lehet róluk gyújtani.

Ha hajóztok, és éjszaka, azaz e jelen élet sötétje szállt rátok, meg ne tévesszenek, feléjük ne irányítsátok hajótokat, mert sziklák vannak ott: nagy hajótörést lehet rajtuk szenvedni.

Ha tehát dicsérik neked ezeket a hegyeket, és tanácsolják, hogy menj hozzájuk mintegy menedékhez, és náluk találj nyugalmat, válaszold: *Az Úrban bízom, hogyan mondjátok a lelkemnek: költözz át a hegyre, mint a veréb?*[1]

Mert jó neked, ha azokra a hegyekre emeled a szemeidet, ahonnan az Úrtól jön számodra a segítség, hogy mint a veréb kiszabadulj a vadászok tőréből; ne költözzél a hegyekbe.

[1]Zsolt 10,2.

Állhatatlan jószág a veréb, gyorsan mozog, gyorsan röppen hol ide, hol oda. Te pedig bízzál az Úrban és olyan leszel, mint a Sion hegye, nem fogsz megmozdulni örökre és nem költözöl át a hegyekbe, mint a veréb.

Az üdvözítő segítség Istentől és nem a hegyektől való

6. Hanem azokat a hegyeket szeresd, akikben az Úr van. Ezek a hegyek azonban akkor fognak szeretni téged, ha nem beléjük helyezed a reményedet.

Lássátok csak testvérek, milyenek Isten hegyei! Emiatt nevezik őket így egy másik helyen: *A te igazságod mint Isten hegyei.*[1] Nem az ő igazságuk, hanem a Tiéd.

Hallj egy ilyen hegyet, halld az apostolt: *Nem a törvény útján váltam igazzá, hanem a Jézus Krisztusba vetett hit révén.*[2]

Azokat pedig, akik a saját igazságuk által akartak hegyek lenni, mint egyes zsidók vagy farizeus fejedelmeik, így marasztalja el: *Félreismerik az Istentől eredő megigazulást, és a magukéval próbálják behelyettesíteni, nem vetik alá magukat az Istentől származó megigazulásnak.*[3]

Akik pedig alávetik magukat, úgy magasak, hogy alacsonyak. És mivel nagyok, hegyeknek nevezik őket, mivel pedig alávetik magukat Istennek, völgyek; és mivel képesek a jámborságra, megkapják a béke bőségét és áradó bőséggel adják tovább a domboknak.

Most azonban ügyelj rá, milyen hegyeket szeretsz. Ha azt akarod, hogy a jó hegyek szeressenek, ne vesd reményedet még a jó hegyekbe sem.

Mert mekkora hegy volt Pál? Mikor volt ilyen? (Az emberi nagyságról beszélek.) Lehet-e könnyen más, ekkora kegyelmet hordozót találni? És mégis félt, nehogy a veréb belé vesse reményét. És mit mond? *Vajon Pált feszítették értetek keresztre?*[4] De emeljétek szemeiteket a hegyekre, honnan jönne segítség számotokra, mert: *Én ültettem, Apolló öntözött*, de segítségtek az Úrtól, aki az eget és a földet alkotta, mert *a növekedést Isten adta.*[5]

Tehát hegyek vannak körülötte. De ahogyan hegyek vannak körülötte, *úgy az Úr is ott van népe körül mostantól fogva mindörökké.* Ha tehát *hegyek vannak körülötte, és az Úr ott van népe körül*, az Úr egybefogja népét a szeretet és a béke kötelékében, hogy akik az Úrban bíznak, mint a Sion hegye meg ne mozduljanak soha; ezt jelenti a *mostantól fogva mindörökké.*

---

[1]Zsolt 35,7.
[2]Fil 3,9.
[3]Róm 10,3.
[4]1Kor 1,13.
[5]1Kor 3,6.

A keresztény szolgák kötelességei uraikkal szemben.
Julianus aposztatáról.

7. [3. v.] *Mert nem fogja hagyni az Úr a bűnösök vesszejét az igazak osztályrésze fölött, nehogy az igazak is gonoszságra nyújtsák kezüket.* – Most ugyanis az igazak némileg szenvednek, és most néha gonoszok uralkodnak az igazak fölött.

Hogyan? – Olykor gonoszok világi tisztségekbe jutnak; ha oda jutnak és bírák vagy királyok lesznek – mert az Úr teszi ezt népe fegyelmezésére –, meg kell nekik adni a hatalomnak járó tiszteletet. Isten ugyanis úgy rendezte be Egyházát, hogy minden törvényes hatalom kapja meg a világban a tiszteletet, olykor jobbaktól.

Most mondok egy példát, és ezt értsétek a hatalom minden fokára: az ember fölött alapvető és mindennapos emberi hatalom az úr és a szolga viszonya. Szinte minden házban megvan az ilyen hatalom. Vannak urak és vannak szolgák; másként nevezik őket, de egyformán emberek. És mit mond az apostol, amikor a szolgákat arra tanítja, hogy vessék alá magukat uraiknak? – *Szolgák, engedelmeskedjetek test szerinti uratoknak,*[1] mert van lélek szerinti úr. Ő az igazi és örökkévaló Úr, ezek pedig mulandók, ideigvalók.

Amikor úton vagy, amikor ebben az életben vagy, Krisztus nem akarja hogy gőgös légy. Keresztény lettél és urad egy ember; nem azért lettél keresztény, hogy méltóságon alulinak tartsd a szolgaságot. Amikor ugyanis Krisztus parancsára embernek szolgálsz, nem neki szolgálsz, hanem annak, aki ezt parancsolta neked.

És ezt mondja: *Engedelmeskedjetek test szerinti uratoknak félelemmel és rettegéssel, a szív egyszerűségében. Ne látszatra szolgáljatok, mint akik emberek tetszését keresik, hanem mint Krisztus szolgái, akik szívesen teljesítik Isten akaratát.*[2]

Nézd csak, nem szabadította fel a szolgákat, hanem a rossz szolgákat jó szolgává tette. Mennyivel tartoznak a gazdagok Krisztusnak, aki elrendezi a házukat! Ha volt ott hitetlen szolga és Krisztus megtéríti, nem azt mondja neki: „Hagyd ott uradat, hiszen megismerted, hogy ki az igazi úr; korábbi urad talán rossz és gonosz, te már hívő vagy és igaz; méltatlan, hogy az igaz hívő gonosz és hitetlen úrnak szolgáljon!” Nem ezt mondta neki, hanem inkább: „Szolgálj!”, és hogy megerősítse a szolgát, ezt mondta: „A példámat követve szolgálj; én előbb szolgáltam gonoszoknak.”

[1] Ef 6,5.
[2] Ef 6,6.

Az Úr ugyanis, aki a szenvedésében annyi mindent elviselt, kiktől viselte el, ha nem a szolgáktól? És kiktől, ha nem gonosz szolgáktól? Ha ugyanis jó szolgák lettek volna, tisztelték volna az Urat. De mivel gonoszok voltak, megcsúfolták. És ő mivel viszonozta? Szeretettel fizetett a gyűlöletért. Ezt mondta ugyanis: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*[1]

Ha az ég a föld Ura, akik által mindenek lettek, szolgált az arra méltatlanoknak, könyörgött a csúfolódókért és bántalmazókért és úgy jött, mint orvos (mert az orvosok egészségileg is, tudásban is jobbak, és így szolgálják a betegeket), mennyivel inkább nem szabad méltóságán alulinak tartania az embernek, hogy teljes lelkével, teljes jóakaratával és teljes szeretetével szolgálja rossz urát is? Így tehát a jobb szolgál a rosszabbnak, de csak egy ideig.

Amit pedig az úrról és a szolgáról mondtam azt értsétek a hatalmasságokra és királyokra és evilág minden csúcsára is.

A hatalmasságok ugyanis néha jók és istenfélők, máskor nem félik Istent. Julianus hitetlen császár volt, hitehagyó volt, gonosz, bálványimádó; keresztény katonák szolgálták a hitetlen császárt; de amikor Krisztus ügyéről volt szó, csak azt ismerték el, aki az égben van. Ha azt követelték tőlük, hogy bálványokat tiszteljenek, tömjént áldozzanak, Istent elébe helyezték; amikor azonban úgy szólt a parancs, hogy álljatok hadrendbe és vonuljatok ezen és ezen nép ellen, azonnal engedelmeskedtek. Különbséget tettek az örökkévaló és a mulandó uralkodó között, de az örökkévaló Úr kedvéért az időleges úrnak is alávetették magukat.

A gonoszok boldogsága csak pillanatnyi

8. De vajon mindig így lesz, hogy a gonoszok parancsolnak az igazaknak? – Nem így lesz. Nézzétek csak, mit mond ez a zsoltár: *Mert nem fogja hagyni a bűnösök vesszejét az igazak osztályrésze fölött.*

Egy ideig az igazak osztályrésze fölött lehet érezni a gonoszok vesszejét, de nem hagyják ennyiben, nem így lesz örökre. Eljön az idő, amikor majd elismerik az egy Istent; eljön az idő, amikor megjelenik Krisztus a maga dicsőségében és maga elé gyűjti mind a nemzeteket és elválasztja őket egymástól, ahogyan a pásztor elválasztja a juhokat a kosoktól és juhokat a jobbjára, a kosokat pedig a baljára állítja.[2]

Akkor majd sok szolgát a juhok, sok urat pedig a kosok között fogsz látni, és viszont: sok urat a juhok és sok szolgát a kosok között. Mert nem minden szolga jó attól, hogy így vigasztaljuk a szolgákat, az urak sem mind rosszak, mert így korholtuk az urak gőgjét. Vannak jó, hívő urak és vannak rosszak; mint ahogy

[1]Lk 23,34.
[2]Vö. Mt 25,32–33.

vannak jó, hívő szolgák és vannak rosszak. De ameddig jó szolgák szolgálnak rossz uraknak, addig viseljék el őket, *Mert nem fogja hagyni az Úr a bűnösök vesszejét az igazak osztályrésze fölött.* – Miért? Azért, *nehogy az igazak is gonoszságra nyújtsák kezüket.* Hogy az igazak egy ideig viseljék gonosz uraikat, és értsék meg, hogy ez nem tart örökké, és készüljenek az örökkévaló örökség birtoklására.

Miféle örökségről van szó? – Arról, amelyben lerombolnak minden hatalmaskodást és hatalmat, hogy Isten legyen *minden mindenben.*[1] Erre őrizve magukat, a szívükben ezt szemlélve, még a hitben járva, kitartva, hogy majd láthassanak, nem nyújtják ki kezüket a gonoszságra. Mert ha azt látnák, hogy a bűnösök vesszeje mindig az igazak osztályrésze fölött van, gondolnák magukban és mondanák: „Mi hasznom abból, hogy igaz vagyok? A gonosz mindig uralkodni fog fölöttem, és én mindig szolga leszek? Tehát én is gonoszkodni fogok, mert semmi haszna ragaszkodni az igazsághoz!”

De nehogy ezt mondja, a hit sugallja neki, hogy csak egy ideig lehet a bűnösök vesszeje az igazak osztályrésze fölött, *mert nem fogja hagyni az Úr a bűnösök vesszejét az igazak osztályrésze fölött, nehogy az igazak is gonoszságra nyújtsák kezüket;* és fogják vissza kezüket a gonoszságtól, és viseljék el, ne tegyék a gonoszságot. Mert jobb elviselni az igazságtalanságot, mint megtenni. És miért nem marad mindig így? *Mert nem fogja hagyni az Úr a bűnösök vesszejét az igazak osztályrésze fölött.*

9. [4. v.] Ezt gondolják az egyenes szívűek, akikről az imént szóltam, akik nem a saját akaratukat teszik, hanem Isten akaratát. De akik követni akarják Istent, tegyék őt elöljáróvá és magukat követővé; ne magukat állítsák az élre és Őt tegyék követővé. És mindenben tartsák jónak Őt, akár nevel, akár vigasztal, akár gyakorlatoztat, akár megkoronáz, akár tisztít, akár megvilágosít, ahogy az apostol mondja: *Tudjuk, hogy akik szeretik Istent, azoknak minden a javára válik.*[2] Ezért folytatja így a zsoltár: *Tégy jót, Uram, a jókkal és az egyenes szívűekkel.*

[1]Vö. 1Kor 15,28.
[2]Róm 8,28.

Nagy rossz megzavarni az Egyház békéjét

10. [5. v.] Amint az egyenes szívű elhajlik a rossztól és teszi a jót,[1] mert nem háborodik fel a bűnösök miatt, látva a békéjüket,[2] úgy a görbe szívű, aki botránkozik az Úr utain, elhajlik az Úrtól, és teszi a rosszat, habzsolja a világ édességeit, és tőrbe esve, fogolyként keserű büntetéseket szenved. Aki pedig elhajlik Istentől, akinek fegyelmét nem akarta viselni, annak a rosszak hamis boldogsága Isten ítélete által tőrré lesz. Ezért mindjárt hozzáfűzi: *A ferde utakra hajlókat pedig űzze az Úr a gonosztevők közé,* azaz azok közé, akinek tetteit utánozták, mert pillanatnyi örömeiket szerették és nem hittek az eljövendő gyötrelmekben.

Akik tehát egyenes szívűek és nem hajolnak el, mi lesz velük? – Nézzük csak az örökséget, testvérek, mert fiak vagyunk. Mit fogunk birtokolni? Mi az örökség? Mi a mi hazánk? Mi a neve? – Béke. Ezzel köszöntjük egymást, ezt hirdetjük nektek, ezt kapják a hegyek és a dombok: az igazságot.[3] A béke maga Krisztus: *Mert ő a mi békénk, aki a kettőt eggyé forrasztotta, és a közéjük emelt válaszfalat lebontotta*.[4] Mivel fiak vagyunk, van örökségünk. És minek nevezzük magát az örökséget, ha nem békének? És lássátok csak, hogy ki vannak tagadva azok, akik nem szeretik a békét; és nem szeretik a békét azok, akik megbontják az egységet. A béke a jámborok birtoka, az örökösök birtoklása.

És kik az örökösök? – A fiak. Halljátok az evangéliumot: *Boldogok a békességszerzők, mert Isten fiainak fogják hívni őket.*[5]

Halljátok ennek a zsoltárnak a végét is: *Békesség legyen Izraelen!* Izrael: aki látja Istent. Jeruzsálem azt jelenti: béke látása. Kik nem inognak meg örökre? – *Akik Jeruzsálemben laknak.* Tehát soha meg nem fognak inogni azok, akik a béke látásában laknak. *Békesség legyen Izraelen!*

Tehát Izrael, aki látja Istent, a békét látja; és maga Izrael Jeruzsálem is, mert Isten ezen népe maga Isten városa. Ha tehát a békét látja, azaz Istent látja, akkor méltán Isten maga is a béke.

Mivel tehát Krisztus, Isten Fia a béke, azért jött, hogy övéit összegyűjtse és elkülönítse őket a gonoszoktól. Miféle gonoszoktól? Azoktól akik gyűlölik Jeruzsálemet, akik gyűlölik a békét, akik szét akarják tépni az egységet, akik nem hisznek a békében, akik hamis békét hirdetnek a népben és nincs békéjük.

---

[1]Vö. Zsolt 36,27.
[2]Vö. Zsolt 72,3.
[3]Vö. Zsolt 71,3.
[4]Ef 2,14.
[5]Mt 5,9.

Akiknek, amikor azt mondják: „Béke veletek!” ezt felelik: „És a te lelkeddel!”, de hazuságot mondanak és hazugságot hallanak.

Kiknek mondják: „Béke veletek!”? – Azoknak, akiket elkülönítenek a földkerekség békéjétől.

És kiknek mondják: „És a te lelkeddel!”? – Azoknak, akik a széthúzást szeretik és gyűlölik a békét. Ha ugyanis a lelkükben béke volna, nemde szeretnék az egységet és abbahagynák a széthúzást? Tehát hazugságot mondanak és hazugságot hallanak.

Mi igazat mondjunk és igazat halljunk. Legyünk Izrael és szeressük a békét, mert Jeruzsálem a béke látása; mi Izrael vagyunk, és *békesség legyen Izraelen.*

SZÁZHUSZÖNÖTÖDIK ZSOLTÁR (126.)
Elmondta Karthagóban 412. december 12–13-án
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének.
Amikor megfordította az Úr Sion fogságát,
olyanok lettünk, mint akiket megvigasztaltak.
2Akkor megtelt örömmel a szánk
és a nyelvünk ujjongással.
Akkor mondják majd a nemzetek között:
„Hatalmasan cselekedett az Úr ővélük.”
3Hatalmasan cselekedett az Úr mivelünk;
azért vigadozunk.

4Fordítsd meg, Uram, a mi fogságunkat,
miként a patakokat délen.
5Akik könnyek között vetnek,
örömmel fognak aratni.

6 Menvén mentek és sírtak,
miközben vetették magvaikat;
megjövén pedig örvendezéssel jönnek,
hozván az ő kévéiket.

Ebben az életben távol járunk a mennyei Jeruzsálemtől

1. [1. v.] Mint már emlékeztek rá, ez a sorrendben következő, 125. zsoltár azok közé tartozik, amelyeknek ez a címe: *Lépcsőének.*

Mint tudjátok, a fölmenők éneke. De hova fölmenőké, ha nem abba a felső Jeruzsálembe, mindannyiunk anyjához, amely a mennyekben van?[1] Ez az odafönn lévő Jeruzsálem örökkévaló is, az pedig, amely földön volt, az árnyéka volt. Ezért ez összedőlt, az megmarad; ez betöltötte a prédikáció idejét, az őrzi helyrehozatalunk örökkévalóságát.

Ettől az égitől távol járjuk zarándokutunkat ebben az életben, és hozzá vágyunk visszatérni; mindaddig nyomorultak és küszködők vagyunk, amíg vissza nem érkezünk hozzá.

[1]Vö. Gal 4,26.

Égi polgártársaink, az Angyalok sem hagytak magunkra zarándokságunkban, hanem hirdették nekünk, hogy eljön hozzánk a Király. És eljött hozzánk, és amikor közöttünk élt, megvetettük, majd minket is vele együtt vetettek meg; és tanította, hogy megvetettek leszünk, mert megvetették őt; tanította, hogy viseljük el, mert ő elviselte; tanította, hogy szenvedjük el, mert ő elszenvedte, és megígérte, hogy föl fogunk támadni, mert Ő feltámadt, és önmagában mutatta meg, mit kell remélnünk.

Ha tehát, testvérek, a régi próféták, a mi atyáink, mielőtt a mi Urunk, Jézus Krisztus testben eljött, mielőtt meghalt, feltámadott és fölment a mennybe, vágyódtak abba a városba, mennyivel inkább kell vágyódnunk nekünk oda, ahová előttünk ment, és ahonnan soha el nem távozik?

Az Úr nem úgy jött el hozzánk, hogy elhagyta az angyalokat; velük is maradt, hozzánk is eljött; velük marad fölségében, eljött hozzánk testben.

Mi pedig hol voltunk? – Ha ő a mi megváltónk, akkor mi fogságban voltunk.

Hol tartottak fogva minket, hogy neki el kellett jönnie megváltani a foglyokat? Hol voltunk börtönben? Talán a barbároknál? – A barbároknál rosszabbak az ördög és az ő angyalai. Korábban ők tartották fogva az emberi nemet, tőlük váltott meg minket Ő, aki nem arannyal, nem is ezüsttel, hanem a tulajdon vérével fizetett értünk.

A tagok biztonságban örüljenek annak, hogy a Fő nem hagyja magukra őket

2. De hogy miként került fogságba az ember, arról kérdezzük meg Pál apostolt. Mert ő elsősorban ebben a fogságban sóhajtozik, és közben az örök Jeruzsálembe vágyódik, és tanította, hogy ugyanabból a Lélekből sóhajtozzunk, akivel eltelve ő is sóhajtozott.

Mert ezt mondja: *Tudjuk ugyanis, hogy az egész teremtés sóhajtozik és vajúdik mindmáig.* És ismét: *A teremtés ugyanis mulandóságnak van alávetve, nem mert akarja, hanem amiatt, aki abban a reményben vetette alá.*[1] – Azt mondta, hogy az egész teremtés sóhajtozik a nem hívő, de később majd hívő emberekben, vesződségek közepette. De vajon csak azokban, akik nem hittek? Azokban pedig, akik hittek, már nem sóhajtozik, nem vajúdik a teremtés?

De nemcsak az – mondja –, *hanem mi magunk is, akik bensőnkben hordozzuk a Lélek zsengéjét,* azaz akik már lélekkel szolgálunk Istennek, akik már elménkkel hiszünk Istennek és a hitben bizonyos zsengét már odaadtunk, hogy később

[1] Róm 8,20.

magunk is kövessük, tehát *mi magunk is sóhajtozunk magunkban és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását.*[1]

Sóhajtozott tehát ő is és sóhajtoznak mind a hívők, várva a fiúvá fogadást, testünk megváltását.

Hol sóhajtoznak? – Ebben a halandóságban.

Miféle megváltást várnak? – Testükét, amely az Úrban már megtörtént, aki föltámadt a halálból és fölment a mennybe. Mielőtt ebben részünk lehetne, sóhajtoznunk kell, akkor is ha hiszünk, akkor is ha remélünk.

Ezért folytatja így az apostol: *mi magunk is sóhajtozunk magunkban és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását;* mintha mondták volna neki: „Mit használt neked Krisztus, ha még mindig sóhajtozol, és hogyan üdvözített téged az Üdvözítő?" – Aki sóhajtozik, az még beteg; hozzáfűzi és mondja: *Mert reményre vagyunk megváltva. Az a remény pedig, amit már teljesedni látunk, többé nem remény, mert reméli-e valaki azt, amit lát? Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, várjunk türelemmel.*[2]

Nézzétek, ezért sóhajtozunk, és hogyan sóhajtozunk, mert amit remélünk, azt már várjuk, de még nincs a birtokunkban, és amíg birtokba nem vehetjük, az időben sóhajtozunk, mert arra vágyunk, ami még nem a miénk. Miért? – Azért, mert *reményre vagyunk megváltva.*

A testünket az Úr már magára vette, nem reményben, hanem valóságosan üdvözítve lett. A Főnkben üdvözített testünk ugyanis már feltámadt és fölment a mennybe; a tagjaiban azonban még üdvözítendő. Biztonságban örülhetnek a tagok, mert a Fő nem hagyta magukra őket. Küszködő tagjainak mondta: *Íme, én veletek vagyok a világ végezetéig.*[3]

Így történt, hogy meg kell térnünk Istenhez. Korábban ugyanis csak a világban reméltünk, és ettől lettünk nyomorult szolgák, és kétszer nyomorultak, mert egyrészt ebbe a világba vetettük reményünket, másrészt hátat fordítottunk Istennek.

Amikor pedig az Úr megfordít bennünket, hogy már kezdjünk arccal fordulni Isten felé és háttal a világ felé, mi, akik még úton vagyunk, már hazafelé tartunk; és amikor valami háborgatást szenvedünk, de tarjuk az úton a irányt és fa hordoz bennünket, vad ugyan a szél, de kedvező irányba visz; vesződségek közepette, de gyorsan röpít, gyorsan célba visz.

[1]Róm 8,23.
[2]Róm 8,24–25.
[3]Mt 28,20.

Mivel tehát fogságunk miatt sóhajtoztunk, azok is sóhajtoznak, akik már hisznek; azt elfelejtettük, hogyan estünk fogságba, de az Írás emlékeztet rá. Kérdezzük csak magát Pál apostolt, mert ezt mondja: *Tudjuk, hogy a törvény lelki, magam azonban testi vagyok, a bűn hatalma alá vagyok eladva.*[1]

Íme, ezért lettünk foglyok, mert eladtak minket a bűn hatalma alá.

Ki adott el? – Mi magunk, amikor egyetértettünk a félrevezetővel.

El tudtuk adni magunkat, megváltani magunkat nem tudjuk. Eladtuk magunkat azzal hogy egyetértettünk a bűnnel; a megigazulásba vetett hit vált meg. Mert ártatlan vérrel fizettek értünk, hogy meg legyünk váltva.

Az igazakat üldözve (az ördög) milyen vért ontott, miféle vért ontott? Ártatlanok vérét ontotta ugyan, prófétákét, atyáinkét, az igaz vértanúk vérét ontotta; de valamennyien a bűn tovább származásából jöttek. Egy esetben ontotta olyan valakinek a vérét, aki nem megigazult, hanem igazként született, és amikor ennek vérét kiontotta, elveszített mindenkit, akiket fogva tartott. Akikért ugyanis adatott az ártatlan vér, azok meg lettek váltva; és megtérvén a fogságból éneklik ezt a zsoltárt.

A bűn alatt élő ember eladott vándor lett

3. [1. v.] *Amikor megfordította az Úr Sion fogságát, olyanok lettünk, mint akiket megvigasztaltak.* – Azt akarja mondani: Örvendezők lettünk.
Mikor? – *Amikor megfordította az Úr Sion fogságát*

Micsoda a Sion? – Maga Jeruzsálem és az örökkévaló Sion.

De hogyan örökkévaló Sion, és hogyan fogoly Sion? – Az angyalokban örökkévaló, az emberekben fogoly. Mert ennek a városnak nem minden polgára fogoly, hanem akik távol vándorolnak tőle, azok a foglyok. Az ember Jeruzsálem polgára, de eladták a bűn hatalma alá, vándorrá lett. Belőle származik az emberi nem, és betöltötte a földet Sion fogsága.

És Sionnak ez a fogsága hogyan árnyéka annak a Jeruzsálemnek? – Annak a Sionnak az árnyéka, amelyet képszerűen kaptak meg a zsidók, előképként volt fogságban Babilonban, és hetven év elteltével az a nép visszatért a városába.[2]

A hetven év jelenti a teljes időt, amely hétnapos forgásban van; amikor azonban letelik a teljes idő, akkor mi is visszatérünk a hazánkba, ahogyan az a nép hetven év után visszatért a babiloni fogságból.

[1]Róm 7,14.
[2]Vö. Jer 25,11; 29,10; Ezd 1,1.

Babilon ugyanis ez a világ; mert Babilon azt jelenti: „szégyenkezés”. Nézzétek csak, nem szégyenkezés-e az egész emberi élet. Bármit tesznek az emberek hiú reménységgel, amikor rájönnek, hogy mit tesznek, szégyenkeznek.

Miért dolgozol? Kinek dogozol? – A gyermekeimnek – mondja.

És azok kinek? – A saját gyermekeiknek. Tehát senki nem magának dolgozik.

Ebből a szégyenkezésből már megtértek azok, akikhez az apostol beszél: *Mert mi dicsőségtek volt azokban a dolgokban, amelyek miatt most szégyenkeztek?*[1] Tehát a emberi dolgok egész élete, amely nem tartozik Istenhez, szégyenkezés. Ebben a szégyenkezésben, ebben a Babilonban tartják fogságban Siont; de megfordítja az Úr Sionnak fogságát.

A nálunk előbb feltámadott Krisztus reményt adott nekünk

4. *És olyanok lettünk* – mondja –, *mint akiket megvigasztaltak;* azaz örültünk, mint akik vigasztalást nyertek. – A vigasztalás csak a nyomorultaké, csak a sóhajtozóké, a gyászolóké.

De miért *mint akiket megvigasztaltak*, ha nem azért, mert még sóhajtozunk. A való világban sóhajtozunk, a reményben vigasztalódunk; amikor véget ér ez a valóság, a sóhajtozás után örök öröm következik, ahol nem lesz szükség vigasztalásra, mert semmiféle nyomorúság nem fog gyötörni.

De miért mondja, hogy *mint akiket megvigasztaltak,* és nem azt, hogy *megvigasztalódtunk*?

A *mint* szót nem mindig összehasonlításkor használjuk; amikor azt mondjuk, hogy olyan *mint,* olykor sajátosságot, olykor hasonlóságot fejezünk ki; ebben az esetben sajátosságra vonatkozik.

De a mindennapi nyelvből is kell példát mondananuk, hogy könnyebben értsétek. Amikor azt mondjuk: „Mint az apa élt, úgy él a fiú is” – ez hasonlatként mondjuk; vagy: „Mint a jószág, úgy hal meg az ember is” – ezt is hasonlatként mondjuk.

Amikor azonban azt mondjuk: „Mint jó ember cselekedett” – ugye jó emberről van szó, nem csak hasonlít a jó emberhez?

„Mint igaz ember cselekedett” – ez a *mint* nem tagadja igaz voltát, hanem sajátosságára mutat rá.

[1] Róm 6,21.

„Mint szenátor cselekedtél” – ha azt mondaná, „tehát nem vagyok szenátor?”, bizony az vagy, mert mint szenátor cselekedtél; és mivel igaz ember vagy, mint igaz cselekedtél, és mivel jó vagy, mint jó ember cselekedtél.

Mivel tehát ezek is valóban vigasztalást nyertek, *mint a megvigasztaltak* örvendeztek, azaz nagy volt az örömük, mint a megvigasztaltaknak, mivel az vigasztalta a halandókat, aki maga is meghalt.

Mert valamennyien a halandóságtól nyögünk; megvigasztalt az, aki meghalt, hogy ne féljünk meghalni. Nálunk előbb támadt fel, hogy legyen miben remélnünk. Mivel tehát nálunk előbb támadt fel, reményt adott nekünk; mivel nyomorúságban voltunk, reménnyel vigasztaltak meg minket, innen a nagy öröm. És megfordítja az Úr a fogságunkat, hogy a fogságból már keljünk útra és menjünk a haza felé.

Tehát útközben, már megváltottan, ne féljünk leselkedő ellenségeinktől. Azért váltott meg, hogy az ellenség ne merészeljen leselkedni ránk, ha mi nem térünk le az útról. Mert maga Krisztus lett a mi utunk.[1]

Nem akarsz szenvedni útonállóktól? Ezt mondja neked: „Utat építettem neked a hazába, ne térj le róla. Olyan utat építettem, hogy rabló ne merjen közeledni hozzád; ne térj le az útról, akkor a rabló nem mer közelíteni hozzád.”

Tehát Krisztusban járj és örvendezve énekelj, énekelj mint a megvigasztalt, mert az járt előtted, aki megparancsolta, hogy kövesd őt.

Simon farizeusról és a bűnös nőről

5. [2. v.] *Akkor megtelt örömmel a szánk és a nyelvünk ujjongással.* – Testünk szája hogyan tud megtelni örömmel? Hiszen csak étellel és itallal szokott megtelni, vagy azzal, amit a szánkba veszünk.

Néha megtelik a szánk, és ennél többet is mondok Szentségteknek: amikor tele a van a szánk, nem tudunk beszélni.

De van belső szánk is, azaz a szívünkben, ahonnan ha valami kijön és rossz, az beszennyez, ha jó, megtisztít minket. Erről a szájról hallottatok, miközben az evangéliumot olvasták.

Megtámadták a zsidók az Urat, mert a tanítványai mosdatlan kézzel ettek.[2] Azok támadták, akik kívül tiszták voltak, de belül tele voltak piszokkal; azok támadták, akiknek igazsága csak az emberek szemében volt. Az Úr pedig a belső tisztaságukat kereste, ami ha megvolna, szükségszerűen a külső is tiszta

[1]Vö. Jn 14,6.
[2]Mt 15,1–2.

volna. *Tisztítsátok meg ami belül van* – mondja – *és a külső is tiszta lesz.*[1] Maga az Úr mondja egy másik helyen: *Adjátok oda alamizsnaként, és íme mindenetek tiszta lesz.*[2]

De honnan ered az alamizsna? – A szívből. Ha ugyanis a kezedet nyújtod, de a szívedben nem könyörülsz, semmit sem tettél; ha pedig a szívedben könyörülsz, még ha nincs is semmid, amit a kezed nyújthatna, az Úr elfogadja alamizsnádat. Ezek a gonoszok azonban kívül keresték a tisztaságot.

Közülük való volt az a farizeus is, aki meghívta az Urat, amikor odajött az a nő, aki híres utcanő volt a városban, aki könnyeivel áztatta az Úr lábát, a hajával törölgette és kenettel kente meg.

A farizeus tehát, aki meghívta az Urat, és tisztasága csak kívül, a testén volt, a szíve pedig tele volt gonoszsággal és rablással, ezt mondta magában: *Ez, ha próféta volna, tudná, miféle asszony közelített a lábához.*[3]

Honnan tudta, hogy az Úr tudja-e vagy sem? De azért gondolta, hogy nem tudja, mert nem űzte el magától. Ha ugyanis ehhez a farizeushoz közeledett volna egy ilyen nőszemély, ő, a szinte megtestesült tisztaság, kidobta volna, elűzte volna, elkergette volna, nehogy a tisztátalan nő megérintse és beszennyezze a tisztaságát. Mivel az Úr ezt nem tette, ezért gondolta, hogy nem tudja, miféle nőszemély közeledett a lábához.

Az Úr azonban nem csak ezt a nőt ismerte, hanem a farizeus gondolatait is hallotta; mert ha a testi érintés okoz valamit, ó te tisztátalan farizeus, vajon beszennyeződhet-e az Úr az asszony érintésétől? Nem az asszony tisztul-e meg az Úr érintésétől?

Az orvos engedte, hogy a beteg érintse a gyógyszert; és a nő, aki jött, ismerte az orvost; és aki a paráznaságában talán nagyon bátor volt, most még bátrabb lett a gyógyulás érdekében. Behatol a házba, ahová nem hívták; de sebesült volt, és oda jött, ahol az orvos asztalnál ült. Az pedig, aki meghívta az orvost, egészségnek gondolta magát, ezért nem gyógyították.

Az evangélium folytatását tudjátok, hogyan szégyenült meg a farizeus, amikor Jézus megmutatta neki, hogy az asszonyt is ismerte, és a gondolatait is hallotta.

A belső és külső tisztaságról

6. De térjünk csak vissza oda, amit az imént olvastunk az evangéliumból, ami a zsoltár azon verséhez tartozik, amely ezt mondja: *megtelt örömmel a szánk és a*

[1]Mt 23,26.
[2]Lk 11,41.
[3]Vö. Lk 7,36–50.

nyelvünk ujjongással, mert keressük, hogy mi a száj és mi a nyelv. Figyeljen Szeretetreméltóságtok!

Megtámadták az Urat, mert a tanítványai mosdatlan kézzel ettek.[1] Az Úr megfelelt nekik, ahogy kellett, és magához szólítva a sokaságot, mondja: *Halljátok mindnyájan és értsétek meg. Mindaz, ami bemegy a szájba nem szennyezi be az embert, hanem ami kijön belőle.*[2]

Mit jelent ez? – Amikor ezt mondta: *ami bemegy a szájba,* csak a testi szájat akarta mondani. Bemennek ugyanis az ételek, és az ételek nem szennyezik be az embert; mert *a tisztáknak minden tiszta;*[3] és: *Istennek minden teremtménye jó, és semmi sem megvetendő, amit hálaadással veszünk magunkhoz.*[4]

A zsidóknak előképül adatott néhány étel és tisztátalannak mondták azokat.[5] De miután eljött maga a világosság, elmúltak az árnyékok, nem vagyunk a betűhöz kötve, hanem a lélekben élünk, és a kereszténynyeket nem kötelezik azok a szokások, amelyeket a zsidók tartottak, mert az Úr megmondta: *Az én igám édes és az én terhem könnyű;*[6] és: *A tisztának minden tiszta* – mondja az Apostol –, *a tisztátalannak és a hitetlennek pedig semmi sem tiszta, mert szennyes az értelmük és a lelkiismeretük.*[7]

Mit akart ezzel mondani? – Azt, hogy a tiszta embernek a kenyér is, a disznóhús is tiszta, a tisztátalannak sem a kenyér, sem a disznóhús nem tiszta.

A tisztátalannak és a hitetlennek pedig semmi sem tiszta – mondja –, mert ha a benső tisztátalan, a kívül levők közül semmi sem lehet tiszta. Ha tehát a belsőleg tisztátalanok számára a külső nem lehet tiszta, ha azt akarod, hogy a külsejük tiszta legyen, tisztítsd meg a belsőjüket. Mert belül van az a száj, amely megtelik benned örömmel akkor is, ha hallgatsz; amikor ugyanis hallgatsz és örvendezel, ez a szád kiált Istenhez. De vigyázz, hogy minek örvendezel.

Ha a világnak örvendezel, tisztátalan örömmel kiáltasz Istenhez, ha pedig a megváltásnak örülsz, ahogy ez a zsoltár mondja: *Amikor megfordította az Úr Sion fogságát, örvendezők lettünk;* akkor megtelik igazi örömmel a szád és a nyelved ujjongással; nyilvánvaló, hogy reményben örvendezel és örömödet elfogadja Isten.

---

[1]Vö. Mt 15,1–2; Mk 7,5–23.
[2]Mt 15,11.
[3]Tit 1,15.
[4]1Tim 4,4.
[5]Vö. Lev 11,4 sk.
[6]Mt 11,30.
[7]Tit 1,15.

Ebben az örömben, vagy ebben a belső szájban eszünk és iszunk, ahogy a testi szájjal a test táplálására, ezzel a belső szájjal a szív táplálására. Ezért: *Boldogok akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert őket jóllakatják.*[1]

Az embert az szennyezi be, ami kijön a szájából

7. Ha azonban csak az szennyezi be az embert, ami kijön a száján, és amikor ezt az evangéliumban halljuk, csak a testi szájra értjük, képtelenség, és igen ostoba dolog, ha arra gondolunk, hogy amikor eszik, akkor nem, de amikor hány, akkor tisztátalanná válik az ember.

Mert az Úr ezt mondja: *Nem az szennyezi be az embert, ami bemegy a szájba, hanem ami onnan kijön.*[2] Tehát amikor eszel, nem leszel tisztátalan, amikor hánysz, tisztátalan leszel? Amikor iszol, nem leszel tisztátalan, amikor köpsz, tisztátalan leszel? Amikor köpsz, valami kijön a szádból, amikor iszol, valami bemegy a szádba.

Mit akart mondani az Úr ezzel, hogy *Nem az szennyezi be az embert, ami bemegy a szájba, hanem ami onnan kijön?* – Egy másik evangélistánál megmondta, mik azok, amik kijönnek a szájából, hogy megértsd, hogy nem a test, hanem a szív szájáról beszélt.

Ezt mondja ugyanis: *A szívből törnek elő a gonosz gondolatok, a gyilkosság, a házasságtörés, a kicsapongás, a lopás, a hamis tanúság, a káromlás. Ezek szennyezik be az embert. Az, hogy mosatlan kézzel eszik, nem szennyezi be az embert.*[3] Mindezek, testvérek, csak úgy jönnek ki a szájból, hogy a szívből jönnek elő, ahogy maga az Úr mondja.

Nem akkor szennyeznek be, amikor kimondjuk. Nehogy valaki azt mondja: „Akkor jönnek ki a szánkból, amikor beszélünk, mert a szavak és hangok a szánkból erednek, és amikor rosszat mondunk, tisztátalanná válunk.” És ha valaki nem szólal meg, csak rosszakat gondol, tiszta, mert a testi száját nem hagyta el semmi? De szívének szájából Isten már hallotta.

Íme, testvérek, figyeljetek arra, amit mondok. Felhozom a lopást, most neveztem meg a lopást, – vajon mivel kimondtam a lopást, beszennyezett engem? Íme, a számból jött ki és nem tett tisztátalanná. A tolvaj azonban, aki éjszaka indul útnak, meg sem szólal, és cselekedetétől tisztátalanná lesz. Nemcsak hogy nem szól, hanem teljes csendben követi el gaztettét, és annyira fél, hogy meghallják a hangját, hogy még a lépteivel sem kelt zajt; vajon mert ennyire csendes, tiszta marad-e?

---

[1] Mt 5,6.
[2] Mt 15,11.
[3] Mt 15,19–20.

Ennél többet is mondok, testvérek. Fekvőhelyén van, még föl sem kelt, hogy elinduljon lopni, virraszt és arra vár, hogy az emberek elaludjanak. Már Istenhez kiált, már tolvaj, már tisztátalan, belső száját már elhagyta a gaztett. Mert mikor hagyja el a szájat a gaztett? – Akkor, amikor akaratunkkal elhatározzuk a megtételét.

Ha elhatároztad, hogy megteszed, kimondtad, megtetted. Ha nem hajtottad végre a lopást, akit meg akartál lopni, azt nem érte károsodás, ő nem veszített semmit, de téged elítélnek a lopásért.

Elhatároztad, hogy megölsz valakit; a szívedben kimondtad, belső szádból elhangzott a gyilkosság; áldozatod még él, téged már mint gyilkost büntetnek meg. Mert az a kérdés, hogy ki vagy Isten előtt, és nem az, hogy ki nem vagy még az emberek előtt.

A hallgató Zsuzsanna meghallgatás nyert

8. Tehát bizonyosan tudjuk, és tudnunk kell, és meg kell őriznünk, hogy van szája a szívnek és nyelve is van a szívnek. Ez a száj telik meg örömmel, és ebben a belső szájban imádkozunk Istenhez, amikor az ajkak zárva vannak és megnyílik a lelkiismeret.

Csend van és kiált a kebel, de kinek a füleihez? – Nem emberéhez, hanem Istenéhez. Legyetek tehát bizonyosak: ő hallja, aki könyörül.

És viszont: amikor senki ember nem hallja a rosszat, ha árad a szádból, ne légy biztonságban, mert hallja, aki elítél.

Zsuzsannától nem hallottak semmit az igazságtalan bírák, hallgatott és imádkozott.[1] A száját nem hallották az emberek, a szíve kiáltott Istenhez. Vajon, mivel testi száját nem hagyta el hang, nem talált meghallgatásra? Meghallgatásra talált, de senki ember nem tudta, hogy imádkozott.

Tehát gondoljátok meg testvérek, mit kell tartanunk belső szánkban. Arra vigyázzatok, hogy belül ne legyen semmiféle rossz, és akkor kívül nem fogtok semmi rosszat tenni; kifelé ugyanis semmi nem ered az embertől, csak az, amit belül kimondott.

Őrizd a rossztól a szív száját és ártatlan leszel; ártatlan lesz testi nyelved, ártatlanok lesznek a kezeid; a lábad is ártatlan lesz, a szemeid is ártatlanok lesznek; minden tagod az igazságért fog harcolni, mert a szívedet igazságos király uralja.

[1]Vö. Dán 13,35 sk.

SZÁZHUSZONHATODIK ZSOLTÁR (127.)
Elmondta Karthagóban 412. XII. 14–15-én
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének. Salamoné.
Ha az Úr nem építi a házat,
hiába fáradnak, akik azt építik.
Ha az Úr nem őrzi a várost,
hiába virraszt, aki azt őrzi.

2Hiábavaló nektek hajnal előtt kelni.
Keljetek föl, miután leültetek,
akik a fájdalom kenyerét eszitek,
miután megadja az álmot szerelmeseinek.

3Íme, az Úr öröksége, fiak, a méh gyümölcsének jutalma.
4Miként a nyilak az erős kezében,
olyanok a kirázottak fiai.
5Boldog az az ember, aki velük tölti meg a vágyát;
nem szégyenül meg, amikor ellenségeivel beszél a kapuban.

Istent szeretve fölfelé mégy,
a világot szeretve egyre lejjebb jutsz

1. [1. v.] Az összes *Lépcsőének* című zsoltár között ennek a zsoltárnak hosszabb a címe, mert hozzátették: *Salamoné,* ugyanis ez a címe: *Salamon lépcsőéneke.* A szokatlan cím fölkelti a figyelmünket, hogy kérdezzük, miért adták hozzá, hogy *Salamoné*.

Azt, hogy mit jelent a *Lépcsőének* nem kell gyakran ismételgetnünk, mert sokat mondtunk már róla. A fölmenő jámboran és szeretettel a magasságbeli Jeruzsálemről énekel, amely után sóhajtozunk, amíg vándorok vagyunk, és ahol majd örvendeni fogunk, ha hazaérünk a vándorlásból.

Oda megy föl mindaz, aki egyre gyarapszik, eltávolodik tőle az, aki megfogyatkozik. Ne a lábaidon akarj fölmenni, és ne gondold, hogy lábon mégy lefelé. Ha Istent szereted, fölfelé mégy, ha a világot szereted, lezuhansz. Tehát ezek a *Lépcsőénekek* a szeretők, bizonyos szent vágytól égők énekei. Lángolnak, akik szívből éneklik, akiknek a szíve is lángol erkölcseikben, a jó magatartásban, az Isten parancsolatai szerinti cselekedetekben, a mulandó

dolgok megvetésében, az örökkévaló dolgok szeretetében. De hogy miért egészítették ki azzal, hogy *Salamoné,* amennyiben az Úr súgja nekem, elmondom Szeretetreméltóság-toknak.

Templomot épített magának az igazi Salamon, Jézus Krisztus

2. Salamon Dávid fia volt, a maga idejében az a nagy ember, aki által a Szentírásban a Szentlélek sok szent parancsolatot, üdvös intelmet és isteni misztériumokat adott.

Ez a Salamon szerette az asszonyokat, és Isten elvetette őt. Annyira a vágyak hálójába került, hogy az asszonyok még bálványimádásra is rávették, amint ezt a Szentírás tanúsítja.[1] De ha a bukása miatt kitörölték volna (a Szentírásból) amiket mondott, akkor úgy ítélték volna, hogy ő mondta, és nem általa mondta (a Szentlélek). Tehát ezt a legjobban intézte Isten irgalmassága és az ő Lelke, hogy ami jó csak elhangzott Salamon által, azt Istennek, az ember bűnét pedig az embernek tulajdonítsuk.

Csoda-e hogy Isten népe körében elbukott Salamon? A Paradicsomban nem bukott el Ádám? Nem bukott le az égből és nem lett ördöggé az angyal? Ezért tanítanak minket arra, hogy egyetlen emberben sem reménykedjünk.

Mert ez a Salamon is templomot épített az Úrnak az eljövendő Egyház és az Úr testének előképeként ugyan,[2] ezért mondja az evangéliumban: *Bontsátok le ezt a templomot és harmadnapra felépítem azt*;[3] mivel tehát ő felépítette azt a templomot, az igazi Salamon, a mi Urunk Jézus Krisztus, az igazi békességszerző is templomot épített magának.

Salamon neve ugyanis azt jelenti, hogy 'békességszerző'. Az igazi békességszerző pedig Ő, akiről az Apostol mondja: *Ő a mi békénk, aki a kettőt eggyé tette,*[4] aki a különböző irányból érkező falakat azzal, hogy a hívő körülmetéltekből jövő népnek és a szintén hívő körülmetéletlenekből jövő népnek szegletköve lett, összekapcsolta önmagában, és a két népből egy Egyházat alkotott; szegletkövük lett, ezért igazi békességszerző.

Mivel tehát Ő az igazi Salamon, Salamon pedig, Dávid fia Betsabétől, Izrael királya, előképe lett ennek a békességszerzőnek, amikor fölépítette a templomot;[5] hogy ne őt gondold annak a Salamonnak, aki házat épített Istennek,

[1]Vö. 1Kir 11. sk.
[2]Vö. 1Kir 6,1.
[3]Jn 2,19.
[4]Ef 2,14.
[5]Vö. 2Sám 12,24.

a másik Salamont mutatja meg neked az Írás, így kezdi a zsoltárban: *Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradnak, akik azt építik.*

Tehát az Úr építi a házat, a mi Urunk Jézus Krisztus építi a maga házát. Sokan dolgoznak az építésen, de ha ő nem építi, *hiába fáradnak, akik azt építik.*

Kik dolgoznak az építésen? – Mindazok, akik az Egyházban hirdetik Isten Igéjét, Isten szentségeinek a szolgái. Mindannyian igyekszünk, mind dolgozunk, mind építünk most; előttünk is igyekeztek, dolgoztak, építettek, de *ha az Úr nem építette volna a házat, hiába fáradtak volna, akik azt építik.*

Ezért egyeseket romlani látva az Apostolok, főként Pál, mondja: *Megtartotok napokat, éveket, hónapokat és időket, ezért féltelek, hogy hiába fáradoztam köztetek.*[1] Mivel tudta, hogy belül az Úr építi őt, siratta azokat, akik hiába dolgoztak közöttük.

Tehát mi kívül dolgozunk, Ő belül épít. Azt látjuk, hogy hogyan hallgatjátok (amiket mondunk), de hogy miket gondoltok, azt egyedül Ő tudja, aki látja a gondolataitokat. Ő épít, Ő figyelmeztet, Ő int, Ő nyitja meg az értelmet, Ő igazítja a hithez a gondolataitokat; és mégis, mi is mint munkások dolgozunk; de *ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradnak, akik azt építik.*

A pásztor Krisztus alatt veletek együtt vagyunk juhok

3. Az Úr háza azonban város is. Mert Isten háza Isten népe; mivel Isten háza, Isten temploma. És mit mond az Apostol? – *Isten temploma ugyanis szent, és ti vagytok az.*[2] Az összes hívők, akik Isten házát alkotják, nem csak a most élők, hanem azok is, akik előttünk éltek és már alszanak, és azok is, akik utánunk jönnek, akik majd megszületnek a világ végéig; az összegyűlt hívek megszámlálhatatlan sokasága, de az Úr ismeri a számukat, mert az Apostol mondja: *Ismeri az Úr övéit;*[3] a gabonaszemek, melyek most a pelyva között nyögnek, melyek majd akkor lesznek egy halommá, amikor megtisztítják a szérűt;[4] tehát az összes hívő szentek, akiknek az emberek közül át kell változniuk, hogy hasonlók legyenek Isten angyalaihoz, és kapcsolódnak majd az angyalokhoz, akik most nem vándorolnak, hanem várnak ránk, hogy hazatérjünk a vándorlásból, valamennyien együtt Isten egy házát alkotják és egy várost alkotnak. Ez Jeruzsálem.

Ennek a Jeruzsálemnek vannak őrei is; ahogyan vannak építői, akik azért dolgoznak, hogy épüljön, ugyanúgy vannak őrei is. Mert az őrködéshez tartozik, amit az Apostol mond: *Félek azonban, hogy a kígyó, amint álnokul rászedte*

[1] Gal 4,10.
[2] 1Kor 3,17.
[3] 2Tim 2,19.
[4] Vö. Mt 3,12.

Évát, a ti elméteket is megzavarja, és akkor vége Krisztushoz való őszinte ragaszkodásotoknak.[1] Őrködött tehát, őr volt; virrasztott, amennyire tudott azok fölött akiknek elöljárója volt.

A püspökök is ezt teszik. Azért helyezik magasabb helyre a püspököt, hogy felülről lássa őket és mintegy őrizzék a népet. Amit görögül *episzkopos*znak mondanak, az latinul *felügyelő*t jelent, mivel felülről figyel, mert felülről lát. Ahogyan a szőlő csősze magasabb helyen van, hogy őrizhesse a szőlőt, úgy a püspök is magasabb helyre került. És erről a magasabb helyről nehezebben adunk számot, hacsak nem olyan szívvel vagyunk itt, hogy alázatosan a lábatok alatt vagyunk, és imádkozunk értetek, hogy aki ismeri elméteket, Ő őrizzen meg benneteket.

Mert azt láthatjuk, hogy ki-be jártok, de nem tudhatjuk, mit gondoltok a szívetekben, és azt sem láthatjuk, miket tesztek a házatokban. Hogyan őrzünk tehát benneteket? Mint emberek, amennyire képesek vagyunk rá, amennyire kapjuk. És mivel emberként őrzünk, és tökéletesen nem tudunk őrizni titeket, emiatt őrzés nélkül maradtok-e? Távol legyen! Mert hol van Ő, akiről ezt mondja: *Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába virraszt, aki azt őrzi.*

Fáradozunk az őrködésben, de hiábavaló a fáradozásunk, ha Ő nem őriz, aki látja a gondolataitokat. Ő őriz amikor ébren vagytok, őriz akkor is, amikor alusztok. Ő ugyanis egyszer aludt el a kereszten és feltámadott; többé nem alszik el. Legyetek Izrael, *mert nem alszik, el sem szunnyad, aki Izraelt őrizi*.[2]

Rajta, testvérek, ha azt akarjuk, hogy Isten szárnyai alatt őrizzenek minket, akkor legyünk Izrael. Mert hivatalból őrzünk benneteket, de szeretnénk, ha veletek együtt minket is őriznének. Pásztor vagyunk számotokra, de a nagy Pásztor keze alatt veletek együtt bárány vagyunk. Erről a helyről tanítóitok vagyunk, de az egyetlen Mester iskolájában diáktársaitok vagyunk.

Légy alázatos, ahogyan Krisztus alázatos volt

4. [2. v.] Ha azt akarjuk, hogy Ő őrizzen minket, aki miattunk alázatos lett, és azért magasztaltatott fel, hogy őrizzen minket, legyünk alázatosak. Senki ne tulajdonítson magának semmit erőszakosan. Semmi jó nincs az emberben, amit nem tőle kapott, aki egyedül jó. Aki pedig magának akarja tulajdonítani a bölcsességet, ostoba. Legyen alázatos, és jöjjön a bölcsesség, és világosítsa meg őt. Ha pedig bölcsnek gondolná magát, mielőtt eljön hozzá a bölcsesség, hajnal előtt kel föl és sötétségben jár. És mit hall ebben a zsoltárban? Azt, hogy *Hiábavaló nektek hajnal előtt kelni*.

[1] 2Kor 11,3.
[2] Zsolt 120,4.

Mit jelent az, hogy *Hiábavaló nektek hajnal előtt kelni?* – Ha hajnal előtt kelnétek föl, szükségszerűen hiábavalóságban maradnátok, mert sötétben lesztek. Fölkelt a mi fényességünk, Krisztus; jó neked, ha Krisztus után kelsz föl, ne kelj föl Krisztus előtt.

Kik kelnek föl Krisztus előtt? – Azok, akik Krisztus elé helyezik magukat.

És kik akarják Krisztus elé állítani magukat? – Azok, akik előkelőek akarnak lenni itt, ahol Ő alázatos volt.

Legyenek tehát alázatosak itt, ha előkelőek akarnak lenni ott, ahol Krisztus dicsőséges. Mert azt mondja azokról, akik ragaszkodnak hozzá a hitben, akik közé mi is tartozunk, ha mi is tiszta szívvel hiszünk: *Atyám, akiket nekem adtál, akarom, hogy ahol én vagyok, ott legyenek velem ők is.*[1]

Nagy ajándék, nagy kegyelem, nagy ígéret ez, testvéreim! És ki az, aki nem akar ott lenni Krisztussal, ahol Ő van? De Krisztus már dicsőséges! Akarsz ott lenni, ahol dicsőséges? Légy alázatos ott, ahol Ő alázatos volt. Ezért mondja nekik maga a világosság: *Nem nagyobb a tanítvány mesterénél, sem a szolga uránál.*[2]

Akik tanítványként nagyobbak akartak lenni a mesternél, és szolgaként nagyobbak akartak lenni uruknál, hajnal előtt akartak fölkelni; hiába mentek, mert nem a fény után mentek. Tehát nekik mondja a zsoltár: *Hiábavaló nektek hajnal előtt kelni.*

Ilyenek voltak Zebedeus fiai, akik még mielőtt az Úr szenvedésének mintája szerint megalázkodtak volna, már kinézték maguknak a helyet, ahová ülni akartak, az egyik jobbról, a másik balról; hajnal előtt akartak fölkelni, ezért hiába mentek.

Az Úr, amikor ezt hallotta, visszahívta őket az alázatosságra, és mondta nekik: *Tudjátok inni azt a kelyhet, amelyet majd én iszom?*[3] Én azért jöttem hogy alázatos legyek, ti pedig előttem akartok előkelőek lenni? Oda kövessetek, ahová én megyek – mondja nekik. Mert ha oda akartok menni, ahová én nem megyek, akkor *Hiábavaló nektek hajnal előtt kelni.*

Péter is hajnal előtt kelt, amikor tanácsot akart adni az Úrnak, hogy ne szenvedjen értünk. Az Úr ugyanis a szenvedéséről beszélt, amelyben üdvözülnünk kellett, az alázatáról beszélt, mert alázatosan szenvedett; amikor tehát jövendő szenvedéséről beszélt, Péter, aki az imént Isten Fiának vallotta őt, kifakadt, féltette, hogy meghal, és mondta neki: *Távol legyen ez tőled, Uram;*

[1]Jn 17,24.
[2]Mt 10,24.
[3]Mt 20,21–22.

kíméld magadat, ez veled nem történhet meg![1] A hajnal előtt akart fölkelni és tanácsot akart adni a hajnalnak.

De mit tett az Úr? Megtette, hogy a hajnal után keljen föl: *Menj a hátam mögé, sátán!*[2] Azért vagy sátán, mert a hajnal előtt akarsz fölkelni. Menj a hátam mögé, hogy előtted járjak, te pedig kövess engem; ahová én megyek, oda jöjj; ne akarj oda vezetni engem, ahová te akarsz menni.

Zebedeus fiai dicsőséget akartak, még mielőtt megalázkodtak volna

5. Tehát azoknak, aki hajnal előtt akartak kelni, mondja a zsoltár: *Hiábavaló nektek hajnal előtt kelni.*

És mikor keljünk föl? – Miután megalázkodtatok: *Keljetek föl, miután leültetek.*

A fölkelés megdicsőülést, a leülés megalázkodást jelent. A Szentírás egyes helyein a leülés bírói méltóságba kerülést, másutt megalázkodást jelent.

Hogyan mondja a bírói méltóságba kerülést? – *Tizenkét trónon fogtok ülni ítélvén Izrael tizenkét törzse fölött.*[3]

És hogyan a megalázkodás jele a leülés? – *A hatodik órában az Úr fáradtan leült a kút mellé.*[4] Az Úr fáradtsága az Úr gyengesége volt, az erő gyöngesége, a bölcsesség gyöngesége, de maga a gyöngeség alázatosság volt. Ha tehát gyöngeségből ült le, ez a leülés az alázatosságot jelenti. És maga a leülés, azaz az alázatosság üdvözített minket, mert *ami Isten gyöngesége, erősebb mint az emberek.*[5] Ezért mondja az egyik zsoltárban: *Uram te ismered leülésemet és fölkelésemet,*[6] azaz alázatosságomat és dicsőségemet.

Miért akartok tehát a hajnal előtt megdicsőülni, ó Zebedeus fiai? Így beszélünk róluk és megnevezzük őket, akik nem haragszanak meg ránk, mert azért írták le ezt róluk, hogy óvakodjunk a gőgtől, ami miatt őket megdorgálták.

Miért akartok tehát *a hajnal előtt fölkelni*? *Hiábavaló nektek.* Meg akartok dicsőülni, mielőtt megalázkodnátok? A ti Uratok, aki a hajnalotok, megalázkodott, mielőtt megdicsőült. Halljátok csak, mit mond Pál: *Ő, amikor Isten alakjában volt nem zsákmánynak tekintette, hogy egyenlő Istennel.*[7]

---

[1] Mt 16,22.
[2] Mt 16,23.
[3] Mt 19,28.
[4] Jn 4,6.
[5] 1Kor 1,25.
[6] Zsolt 138,2.
[7] Fil 2,6.

Miért nem tekintette zsákmánynak? Azért, mert a természete volt, mert arra született, hogy egyenlő legyen azzal, aki szülte őt. Hanem mit tett? – *Miattunk kifosztotta magát a szolga alakját magára öltve, és a külsejét tekintve embernek találták. Megalázta magát engedelmesen mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.*[1] Ez az ő leülése.

De halljad a feltámadást: *Ezért Isten is felmagasztalta őt és olyan nevet adott neki, amely fölötte áll minden névnek.*

Mármost ti ehhez a névhez siettek: *keljetek föl*, de csak *miután leültetek.* Föl akartok kelni, de előbb üljetek le, és fölkelve a megalázkodásból eljutsz az országba. Mert ha elsietve elragadod az országot, kiesel az országából még mielőtt fölkelnél.

Tudjátok inni azt a kelyhet – mondja –, *amelyet majd én iszom?* Erre ők: *Képesek vagyunk rá!* Ő pedig: *A kelyhemet fogjátok inni, de a jobbomra vagy a balomra ülést nem az én dolgom nektek adni, másoknak készítette az én Atyám.*[2]

Mit jelent az, hogy *nem az én dolgom nektek adni?* – Nem az a dolgom, hogy gőgösöknek adjam – ők pedig még ilyenek voltak. De ha meg akarjátok kapni, ne legyetek olyanok, amilyenek vagytok. *Másoknak készítette az én Atyám:* legyetek ti is mások és akkor nektek készítette.

Mit jelent az, hogy legyetek mások? – Azt jelenti, hogy előbb alázkodjatok meg, ti, akik már meg akartok dicsőülni. Megértették tehát eljövendő megaláztatásukat és megjavultak. Mi is halljuk meg tehát ezt, mert ez a zsoltár ezt mondja: *Keljetek föl, miután leültetek.*

Alázkodjunk meg ebben a világban, hogy fölmehessünk

6. De nehogy valaki azt gondolja, hogy azért kell leülnie, hogy megtiszteltetésben legyen része; hogy megmutassa, hogy ezzel a leüléssel a megalázkodást akarja figyelmünkbe ajánlani, nehogy valaki azt gondolja, hogy ítélkezésre, evésre és ivásra kell leülnie, és ezzel nagyobb legyen benne a gőg, az alázatosság jelzésére hozzátette: *akik a fájdalom kenyerét eszitek.*

Tehát a fájdalom kenyerét eszik azok, akik ebben a vándorlásban sóhajtoznak. Ők vannak a sírás völgyében. A fölmeneteleket ugyanis Isten a szívben végzi.

De hol rendezi el azokat? – *A fölmeneteleket a szívében rendezte el* – mondja.[3]

Kicsoda? – Isten.

---

[1]Fil 2,7–9.
[2]Mt 20,22–23.
[3]Zsolt 83,6.

Ha fölmenetelek vannak a szívben, a lépcsőéneket éneklik. Alázkodjunk meg a világban: fölfelé megyünk.

Hogyan? – A szívben. Mert maga a szív fölmenetele a sírás völgyéből kel útra.

A sírás völgyében – mondja.[1] – Ahogyan fölkeltek a hegyek, úgy ültek le a völgyek, mert völgynek a föld bemélyedő helyeit nevezzük. A dombok kiemelkedések, de kisebbek, mint a hegyek; a föld legkiemelkedőbb részeit nevezzük hegyeknek.

Nem azt mondja: A „dombról keljetek föl", nem is azt, hogy „mezőről", hanem a völgyből, azaz a mezőnél mélyebben fekvő helyről. Ha tehát a sírás völgyében eszed a fájdalom kenyerét és mondod: *A könnyek lettek a kenyerem éjjel és nappal, miközben naponta mondják neked: Hol van te Istened?*[2] – jól keltél föl, mert leültél.

Közünk van a feltámadáshoz, amely az Úrban megtörtént

7. És mintha mondanád: „Mikor fogunk fölkelni?" Most azt a parancsot kapjuk, hogy üljünk le; akkor lesz a fölkelésünk, amikor az Úr fölkelése volt. Őrá figyelj, aki megelőzött téged, mert ha nem Őrá figyelsz, *hiábavaló neked hajnal előtt kelni.*

Ő mikor dicsőült meg? – Amikor meghalt. Tehát a saját megdicsőülésedet is a halál után reméld, a halottak feltámadásában remélj, mert ő feltámadott és fölment a mennybe.

De hol aludt el? – A kereszten. Amikor elaludt a kereszten jelet adott, sőt, beteljesítette azt, amit Ádámban jeleztek előre, mert amikor Ádám elaludt, kivették a bordáját és Éva lett belőle.[3] Így az Úrnak is, amikor elaludt a kereszten, lándzsával szúrták át az oldalát, és a szentségek folytak ki belőle, innen való az Egyház is.[4] Az Egyház ugyanis az Úr társa lett az oldalából, mint ahogy Éva lett az oldalbordából. De ahogyan Éva csak az alvó oldalából teremtetett, úgy az Egyház is csak a halott oldalából lett.

Ha tehát Ő csak halottként támadt föl, remélheted-e te a megdicsőülést a jelen élet vége előtt? De hogy ez a zsoltár tanítson, amikor kérdeznéd: „Mikor kelek föl? Talán leülésem előtt?" – mondja: *Amikor megadom szerelmeseimnek az álmot.*

---

[1]Zsolt 83,7.
[2]Zsolt 41,4.
[3]Vö. Ter 2,21–22.
[4]Vö. Jn 19,34.

Isten ezt akkor fogja megadni, amikor szerelmesei elalszanak; akkor kelnek föl az ő szerelmesei, azaz a Krisztusok. Mert valamennyien föl fognak kelni, de mindenki úgy, mint az ő szerelmese.

A halottak mind föl fognak támadni, de mit mond az Apostol? – *Valamennyien feltámadunk ugyan, de nem mindnyájan fogunk elváltozni.*[1]

Azok büntetésre támadnak föl, mi pedig úgy, ahogyan a mi Urunk támadt föl, hogy kövessük a Főnket, ha a tagjai vagyunk. Ha pedig a tagjai vagyunk, akkor a szerelmesei vagyunk, akkor a miénk az a feltámadás, amely előbb az Úrban történt, hogy a hajnal keljen föl előttünk, mi pedig a hajnal után. Mert *hiábavaló nekünk hajnal előtt kelni,* azaz magasságot keresni a halálunk előtt; hiszen Krisztus, a mi hajnalunk csak azután dicsőült meg testben, hogy meghalt.

Tehát tagjaivá válva, és tagjaiként, mint az ő szerelmesei, miután elalszunk, a halottak feltámadásakor fogunk fölkelni. Egy valaki támadt fel úgy, hogy már nem halandó. Lázár feltámadt, de halandónak;[2] föltámadt a zsinagógai elöljáró kislánya is, de halandónak;[3] feltámadt az özvegyasszony fia is, de halandónak;[4] feltámadt Krisztus, nem halandóként.

Halljad az Apostolt: *Krisztus föltámadván a halálból már meg nem hal, a halál rajta többé nem uralkodik.*[5] Ilyen feltámadást remélj, ezért légy keresztény, nem e földi boldogságért. Mert ha ennek az életnek a boldogságáért akarsz keresztény lenni, miközben a te hajnalod nem itt kereste a világi boldogságot, hajnal előtt akarsz fölkelni és szükségszerűen sötétségben maradsz. Változz meg, kövesd a hajnalodat, úgy kelj föl, ahogyan föltámadott; ülj le előbb, utána kelj föl, *miután megadja az álmot szerelmeseinek.*

A jók és rosszak most keverten élnek, a végén fogják őket szétválasztani

8. [3. v.] Mintha újra csak kérdeznéd: „Miféle szerelmeseinek?” – *Íme, az Úr öröksége a fiak, jutalom a méh gyümölcse.*

Amikor azt mondja: *a méh gyümölcse,* ezekkel a fiakkal vajúdtak. Egy asszony ez, akiben lelkileg láthatóvá válik, amit Évának mondtak: *Jajgatva fogsz vajúdni.*[6] Az Egyház ugyanis Krisztus feleségeként szüli a fiakat; és ha szül, akkor vajúdik. Előképét, Évát is az *élők anyjának* nevezték. A tagokkal vajúdó volt az is, aki mondta: *Fiacskáim, akikkel újra vajúdok amíg Krisztus ki nem*

[1] 1Kor 15,51.
[2] Vö. Jn 11,44.
[3] Vö. Mt 9,25.
[4] Vö. Lk 7,15.
[5] Róm 6,9.
[6] Ter 3,16–20.

alakul bennetek.[1] De nem hiába vajúdott, nem is hiába szült; szent mag lesz a halottak feltámadásakor; bőségben lesznek az igazak, akik szét vannak szóródva az egész földkerekségen. Jajgat miattuk az Egyház, vajúdik velük az Egyház, az Egyház szülése azonban a halottak feltámadásakor válik majd láthatóvá, akkor elmúlik a jajgatás és a fájdalom.

És mit mond? – *Íme, az Úr öröksége, fiak, a méh gyümölcsének jutalma.*

A méh gyümölcsének jutalma és nem a méh gyümölcse a jutalom.
Mi a jutalom? – Feltámadni a halálból.
Mi a jutalom? – Felkelni, miután leültél.
Mi a jutalom? – Örvendeni, miután a fájdalom kenyerét etted.
Kinek a méhéről van szó? – Az Egyházéról, amelynek előképe volt Rebeka, akinek méhében a két iker mint két nép küzdött egymással.[2] Egy anya hordta méhében a két veszekedő testvért; rugdalták anyjukat, ő meg nyögött, erőszakot szenvedett, de miután megszülte, szétválasztotta a hordott ikreket.

Ugyanígy most is, testvérek, ameddig az Egyháznak nyögnie kell, ameddig vajúdik, jók és rosszak együtt vannak benne. A méh gyümölcse azonban Jákobban volt, mert anyja őt szerette. *Jákobot szerettem* – mondja Isten – *Ézsaut pedig gyűlöltem*.[3] Egy méhből születtek, az egyik szeretetet, a másik elvetést érdemelt. Tehát a szerelmeseiben lesz a gyümölcse. Tehát *a méh gyümölcsének jutalma.*

Kik a kirázottak fiai?

9. [4. v.] *Miként a nyilak az erős kezében, olyanok a kirázottak fiai.* – Honnan való ez az örökség, testvérek? Honnan való ez a nagy örökség, amelyről a végén ezt mondja: *Íme, az Úr öröksége, fiak, a méh gyümölcsének jutalma?*

Kiröppentek az Úr kezéből mint a nyílvesszők, és messzire szálltak, betöltötték az egész földet, onnan sarjadnak a szentek. Mert ez az az örökség, amelyről mondja: *Kérjed tőlem és neked adom örökségedül a nemzeteket, és birtokodul a föld határait.*[4]

Hogyan terjed és növekszik ez a birtok egészen a föld széléig? Mert *miként a nyilak az erős kezében, olyanok a kirázottak fiai.*

Az íj küldi a nyílvesszőket, és minél erősebb, aki megfeszíti, annál messzebbre száll a vessző. De ki erősebb a küldő Úrnál? Íjáról küldi apostolait, nem maradhatott hely, ahová ne jutott volna el az ilyen erőstől küldött nyílvessző; eljutott egészen a föld határaiig. Azokon túl azért nem, mert az emberi nemen

[1]Gal 4,19.
[2]Vö. Ter 25,22–23.
[3]Mal 1,2–3; Róm 9,13.
[4]Zsolt 2,8.

túl nincs semmi. Benne ugyanis akkora erő van, hogy ha azon túl is volna, ahová eljusson a nyílvessző, elküldené oda is. Olyanok a kirázottak fiai, amilyenek ezek a kirázottak.

Erről a *kirázottak* szóról azok is értekeztek, akik előttünk magyarázták a zsoltárt: miért a *kirázottak* fiairól beszél, illetve kiket kell érteni a *kirázottak* fiain; és egyesek úgy látták, ahogyan most mondom, hogy a *kirázottak* fiai az Apostolok fiai.

Hogyan rázták ki az apostolokat

10. Figyeljen egy kicsit Szeretetreméltóságtok!
Kérdeztük, hogy miért kirázottak az Apostolok. Egyesek azt mondták, azért nevezik őket kirázottaknak, mert az Úr megparancsolta nekik: *Ha kimentek egy városból, amely nem fogadott be titeket, rázzátok le lábatokról a port.*[1]

Valaki más azt mondja: Nem a *kirázottak fiainak* kell mondani őket, hanem a *kirázók fiainak*. Mert *kirázókká* és nem *kirázottakká* tette az Úr azokat, akinek ezt mondta: *rázzátok le lábatokról a port.*

Nagyon finoman szembe akarta állítani az előbbi mondattal, mi azonban, ahogyan az Úr megsegít, keressük, hogyan lehet *kirázottaknak* is nevezni azokat, akiknek az Úr mondja: *Rázzátok le lábatokról a port;* nem találjuk képtelenségnek ezt az értelmezést.

Ugyanis ők rázták le a port, de önmagukról. Ezt mondom: aki leráz, vagy magáról ráz le, vagy valamit ráz le. Ha valami mást ráz le, akkor *kirázó,* nem kirázott; ha pedig magáról ráz le, akkor *kirázott* és nem kirázó.

Figyeljetek; ezt bővebben magyarázom, ha tudom. Ha valami mást ráz le, akkor *kirázó*, nem kirázott; ha valaki más rázza le, akkor *kirázott* és nem kirázó; ha pedig magáról ráz le, akkor egyrészt *kirázó*, másrészt *kirázott*.

Kérdezzük tehát, hogy kiket ráztak ki az Apostolok? – Bizony önmagukat, mert a lábukról rázták le a port.

De azt mondja valaki: „Nem magukat rázták le, hanem a port.” – Ezt teljesen helytelenül mondja. Mert két értelemben mondjuk, hogy valamit leráznak: egyrészt jelenti azt, amit leráznak, másrészt jelenti azt, ahonnan lerázzák.

Mert mondjuk, hogy lerázták a port; de azt is mondjuk: lerázták a ruhát. Akik fogják és lerázzák a ruhát, eltávolítják róla a rátapadt port.
Mit mondasz a porról? – Lerázták a port.
Mit mondasz a ruháról? – Lerázták a ruhát.

[1] Mt 10,14.

Ha tehát kirázottnak nevezzük azt is, ahonnan eltávozott valami, és azt is, ami eltávozott onnan, akkor a por is kirázott, az apostolok is kirázottak. Miért ne nevezhetné tehát a kirázottak fiainak az Apostolok fiait?

A korábban burkolt prófécia feltárult

11. De van egy másik mondat is, amely mellett nem mehetünk el szó nélkül. És talán épp azért fogalmazták homályosabbra, hogy több értelmet gerjesszen, és gazdagabbak legyenek tőle az emberek, mert valamit elrejtve találtak, amit többféleképpen lehet megfejteni, mintha csak egyféleképpen lehetne érteni.

Használjuk a kifejezést, hogy *kirázunk valamit*, hogy kijöjjön belőle az, ami talán el van benne rejtve. Mert más értelemben mondjuk hogy kirázzuk a ruhát, hogy eltávozzon belőle a por, és másként rázzuk ki a zsákot, hogy ami benne van, előkerüljön.

Tehát ahogyan képes vagyok rá, testvérek, a kirázottak fiain az Apostolokat, a próféták fiait értem. A prófétákban ugyanis elzárt és elfedett misztériumok rejtőznek; kirázták őket, hogy minden nyilvánosságra kerüljön.

Gondold meg, hogy a próféta ezt mondta: *Megismeri az ökör a gazdáját és a szamár urának jászolát, Izrael pedig nem ismer meg engem.*[1] Most ez jut eszembe arról, amit a prófétáról mondtam; ha más jutott volna eszembe, azt mondanám.

Ha az ember az ökröt és szamarat hallja, a látható jószágokra gondol, és ha valaki rejtett értelemről fog értekezni, nem érti, mit akar mondani. A szamár és az ökör valamit jelent.

Mit mond tehát annak, aki magyarázni akarja? – Ezt: Várj csak, rejtve van, amit érintesz, rázd ki a belsejét, a próféta valamit eltakar, és nem tudom mit jelent a szamár és mit az ökör.

Mert a szamár Isten népének a képe, Isten hátas állata, mely hordozza a hátán ülő Urat, hogy el ne tévedjen az úton; az ökör pedig az, amiről az Apostol mondja: *Nyomtató ökörnek ne kösd be a száját. Vajon csak az ökrökre van gondja Istennek?* Mondta. *De az Írás miattunk mondja.*[2]

Tehát mindenki, aki Isten Igéjét hirdeti, figyelmeztet, korhol, megijeszt, tiporja a szérűt és az ökör betölti feladatát. Az ökör a zsidók nemzetségéből jött, mert onnan valók az apostolok; a szamár a körülmetéletlen nemzetből, azaz a pogányokból jött. Azért jött, hogy hordozza az Urat; és azért ült az Úr olyan szamárra, amelyen ember még nem ült, mert a nemzetekhez sem a Törvény sem a próféták nem küldettek.

---

[1] Iz 1,3.
[2] 1Kor 9,9–10.

Tehát mivel a mi Urunk Jézus Krisztus eledelünk akart lenni, és ezért születése után jászolba fektették: *Megismeri az ökör a gazdáját és a szamár urának jászolát.*[1]

De kiderülnének-e ezek, ha a zsákot ki nem rázzuk? Ha a burkolt próféciát gondosan nem kutatjuk, az eltakart dolgok eljutnának-e hozzánk?

Tehát az Úr eljövetele előtt mindez rejtve volt. Eljött az Úr, kirázta ezeket a rejtett dolgokat és nyilvánosságra kerültek; kirázták a prófétákat és megszülettek az apostolok.

Mivel tehát a próféták kirázásával születtek meg, az Apostolok a kirázottak fiai. Ők azok, akik nyílvesszőként vannak az erős kezében és eljutottak a föld határaiig.

Ezért mondja a zsoltár végén: *Íme, az Úr öröksége, fiak, a méh gyümölcsének jutalma.*

Ezért a föld széléről gyűlik össze ez az örökség, mert *miként a nyilak az erős kezében, olyanok a kirázottak fiai.* Azaz a próféták fiai, az Apostolok voltak olyanok mint a nyílvessző az erős kezében. Ha Ő erős, akkor erővel ráz ki, ha pedig erővel ráz ki, akkor a föld széléig jutnak el azok, akiket kirázott.

Romolhatatlan jókra vágyakozzunk

12. [5. v.] *Boldog az az ember aki velük tölti meg a vágyát.* Rajta, testvéreim, ki tölti meg velük a vágyát? – Az, aki nem szereti a világot. Aki a világ vágyával van tele, abban nincs hely annak számára, amit prédikálnak neki. Borítsd ki, amit hordozol és csinálj helyet annak, amid nincsen.

Azaz gazdagságra vágyódsz – nem tudod vele betölteni a vágyadat; megtiszteltetésre vágyódsz a földön, olyan dolgokra vágyódsz, amiket Isten a barmoknak is megadott, azaz testi örömöket, testi egészséget és hasonlókat – nem tudod velük betölteni a vágyadat.

Ha azonban úgy vágyakozol, ahogy a szarvas vágyódik a forrás vizére,[2] ha azt mondod: *Vágyódik és elalél a lelkem az Úr csarnokaiban,*[3] betelik vele a vágyad, nem azért, mert ezek ki tudják elégíteni a vágyadat, hanem mert ezeket utánozva eljutsz ahhoz, aki betöltötte ezeknek vágyát.

Az Egyház Isten háza és városa, Krisztus a kapuja

[1] Iz 1,3.
[2] Vö. Zsolt 41,2.
[3] Zsolt 83,3.

13. *Nem szégyenül meg, mikor ellenségeivel beszél a kapuban.* – Testvérek, a kapuban beszélünk, azaz, mindenki tudja, mit mondunk. Aki ugyanis nem akar a kapuban beszélni, az el akarja rejteni, amit mond, és talán azért akarja elrejteni, mert rossz, amit mond. Ha őszinte, akkor a kapuban beszél, ahogy a bölcsességről mondja: *Bátran szól a városok kapujában.*[1] Ameddig ártatlanok birtokolják az igazságot, nem szégyellik, ezt jelenti a kapuban prédikálni.

És ki az, aki kapuban prédikál? – Az, aki Krisztusban prédikál, mert Krisztus a kapu, amelyen át bemegyünk abba a városba.

Hazudom, ha nem ő maga mondta: *Én vagyok az ajtó.*[2] Ha ajtó, akkor kapu is. A háznak ajtaja van; a város ajtaja a kapu, a ház kapuja az ajtó. De talán helytelen a kapu használata, ha nem nevezhető városnak az, amit háznak mondunk. Kevéssel előbb mindkettőt mondtuk: *Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradnak, akik azt építik; és* nehogy valami kis építménynek gondold ezt a házat, mondja: *Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába virraszt, aki azt őrzi.* Tehát a ház és a város ugyanaz.

Ajtaja van, mint egy háznak, és kapuja, mint egy városnak. Ami a háznak ajtaja, az a városnak kapuja. Ha tehát Krisztus a város kapuja, nem szégyenkezik, aki Krisztusban áll és így prédikál. Aki pedig Krisztus ellen prédikál, az előtt bezárják ezt a kaput.

Kik azok, akik Krisztus ellen prédikálnak? – Azok, akik tagadják, hogy nyílvesszőket küldtek az erős kezéből, és eljutottak egészen a föld széléig, és ez az Úr öröksége, amelyről mondatott: *Kérjed tőlem, és örökségül adom neked a nemzeteket és birtokodul a föld határait.*[3]

Hirdették és hallották mielőtt megtörtént, és nem akarják elismerni a tényt. Akik tehát vitatkoznak Krisztussal, a kapun kívül vannak, mert a saját dicsőségüket keresik, nem Krisztusét.

Aki pedig a kapuban prédikál, az Krisztus dicsőségét keresi, nem a magáét, ezért aki a kapuban prédikál ezt mondja: „Ne énbennem bízzál, mert nem általam, hanem a kapun keresztül mégy be.”

Akik pedig azt akarják, hogy az emberek bennük bízzanak, nem akarják, hogy a kapun keresztül menjenek be, nem csoda, ha bezárják előttük a kaput, és hiába zörgetnek, hogy nyissanak ki nekik.

Bízzatok, testvérek, a holnapi beszéd miatt is, amelyet ígéretünk alapján, az Úr segítségével az evangéliumból a galambról kell elmondanunk nektek. Az Ő

[1]Péld 8,3.
[2]Jn 10,9.
[3]Zsolt 2,8.

nevében ígértük meg, az Ő irgalmasságából fogjuk teljesíteni. De imádkozzatok értünk, hogy jó adósok, és ne üres ígérgetők legyünk.

SZÁZHUSZONHETEDIK ZSOLTÁR (128.)
Elmondta Karthagóban 412. december 17-én
Szent Félix ünnepén
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének.
Boldogok mindazok, akik félik az Urat,
akik az Ő utain járnak.
2Mert gyümölcseid vesződségét fogod enni,
boldog vagy és jól leszen sorod.
3Feleséged mint bőven termő szőlőtő,
házadnak oldalai között;
fiaid mint az olajfa sarjadékai,
a te asztalod körül.

4Íme, így áldatik meg az ember,
aki féli az Urat.
5Áldjon meg téged az Úr Sionból,
és lássad Jeruzsálem javait;
és lássad életednek minden napján,
6és lássad meg fiaidnak fiait.
Békesség legyen Izraelen!

Az istenfélő ember megáldatik

1. [1–4. v.] Ahogy az Apostol mondja, drága testvérek, *lelki embereknek lelkieket nyújtunk, a testi ember nem fogja fel, ami az Isten Lelkéből ered,*[1] vigyáznunk kell, nehogy a testi emberek, nem fogva fel Isten Lelkének dolgait, ezen a zsoltáron inkább megbotránkozzanak, mintsem épüljenek rajta.

Mivel rövid zsoltár, röviden futok át rajta, nem magyarázva, hanem olvasva, bár amikor énekelték, hallottuk.

És figyeljetek, mert ha valaki Istentől kívánja elnyerni, nagyra tartva azokat a dolgokat, amelyekről ez a zsoltár beszél, és nem kapja meg – nem azért, mert Isten elhagyta, hanem mert jobban szereti –; és látja, hogy azokban, amelyekről itt azt hallotta, hogy az istenfélők jutalma, azok bővelkednek, akik nem félik Istent, meginognak a lábai és megbotlanak a lépései, és azt mondja a szívében,

[1] 1Kor 2,13.

hogy hiába félte Istent, hiszen ő nem kapta meg azokat az ajándékokat, amelyeket az őt félőknek ígért, és mi több, azok is megkapták, akik nemcsak hogy nem félik, hanem még káromolják is Őt.

Nézzétek csak, mint mond: *Boldogok mindazok, akik félik az Urat, akik az Ő utain járnak. Mert gyümölcseid vesződségét fogod enni, boldog vagy és jól leszen sorod.*

Itt még, bár testiek vagyunk, gondolhatnánk az örök boldogságra, de nézzétek csak mi következik: *Feleséged mint bőven termő szőlőtő, házadnak oldalai között; fiaid mint az olajfák sarjadékai, a te asztalod körül. Íme, így áldatik meg az ember, aki féli az Urat.*

Hogyan? – Úgy, hogy a felesége bőven termő szőlőtő házának oldalai között, a fiai pedig úgy veszik körül az asztalát, mint az olajfacsemeték.

Tehát elveszítették jutalmukat, akik Istenért nősülni sem akartak? De aki nem akart nősülni, ezt mondja: „Másként áldjon meg engem az Isten." Márpedig azért, hogy vagy így áld meg, vagy nem áld meg, nyíltan szól az ítélet: *Íme, így áldatik meg az ember, aki féli az Urat.*

Az Egyház kezdettől fogva üldözést szenved

2. Mit akar ez mondani, testvérek? – Nehogy a mulandó és földi boldogságra vágyódva elveszítsük az égit, a próféta valamit burkoltan állított elénk. Nem tudom, mit tartalmaz ez a burok.

Emlékszik Szeretetreméltóságtok, hogy amikor az előző zsoltárt magyaráztam, belebotlottunk egy homályos versbe, ahol ezt mondta: *Mint a nyílvesszők az erős kezében, olyanok a kirázottak fiai.*[1] És amikor kérdeztük, hogy kik a kirázottak fiai, úgy láttuk – mint hisszük, az Úr indítására –, hogy a kirázottak fiai az apostolok, a próféták fiai; mert a próféták talányokban beszéltek és a mondottak jelentését misztériumok burkába takarták, amelynek értelméhez másként nem tud hozzájutni az ember, csak úgy, ha a burokból kirázza; ezért nevezik a kirázottak fiainak azokat, akik kirázott prófétákból kerültek elő.

Tehát mi is rázzuk ki ezt, nehogy a beburkolt dolgok megtévesszenek, és csak tapogatva, de nem látva a benn lévőket, fának mondjuk arany helyett, vagy cserépnek ezüst helyett.

Rázzuk ki, ha Szeretetreméltóságtoknak is úgy tetszik, és legyen velünk az Úr, hogy előkerüljön, ami belül van, főként azért, testvérek, mert mártírok születésnapját üljük.

[1] Zsolt 126,4.

Mennyi szenvedést viseltek el a mártírok, hányféle kivégzést, hányféle kínzást, börtönök bűzét, bilincsek szorítását, vadállatok vadságát, lángok hevét, gyalázások bántásait! Elszenvedték volna-e mindezt, hogy ha nem láttak volna valami célt, ami felé tartottak, ami nem tartozik evilág boldogságához?

Csúf dolog lenne, ha a mártírok születésnapját ünnepelnénk, tudniillik Isten azon szolgáiét, akik megvetették ezt a világot az örök boldogságért, és amiket itt mondanak a jelen boldogságról, azokat úgy vennénk, hogy ha egy istenhívő férfinak, ama Jeruzsálem polgárának, nősülés után nem születnének gyermekei, azt mondanánk: „Nem istenfélő ez az ember, mert ha félné Istent, akkor a felesége olyan lenne, mint a bőven termő szőlőtő a házában és nem magtalan, akinek egy gyermeke sincsen; és ha félné az Istent, a fiai úgy vennék körül az asztalát, mint az olajfacsemeték."

Ha ilyeneket mondanánk, testi emberek lennénk, akik nem értik Isten Lelkének dolgait. Kezdjük magunkat is kirázni, hogy mi is a kirázottak fiai legyünk. Ha ugyanis a kirázottak fiai leszünk, olyanok leszünk az erős kezében, mint a nyílvesszők, és ki fog lőni bennünket a parancsolatával a még nem szerető emberek szívébe, hogy Isten igéinek nyílvesszőitől megsebezve elkezdjenek szeretni.

Mert ha ilyeneket kezdenénk nekik prédikálni, hogy „Fiaim, vagy testvéreim, féljétek az Urat, hogy legyenek gyermekeitek és unokáitok, hogy örvendjen a házatok" – nem sebeznénk meg őket nyílvesszőként, hogy az örök Jeruzsálemet szeressék; megmaradnánk a földi dolgok szeretetében, és látva, hogy a gonoszok bővelkednek ezekben, még ha nem is hallanának minket, azt mondanák a szívükben: „Miért van tele gyermekekkel annak háza, aki nem féli Istent?"

Valaki esetleg mondja nekik: „Még nem tudod, mi történhet vele; mi lesz, ha elvadítja őket azzal, hogy nem féli Istent, és azért született sok gyermeke, hogy a haláluk nagyobb fájdalmat okozzon neki?"

De ha ilyeneket mondanál, azt válaszolja neked: „Ismertem istentelen embert, aki pogány volt, szentségtörő, bálványimádó (és talán tényleg ismert ilyet és igazat mond, és nem is egyet, hanem kettőt vagy hármat ismert), akit miután öreg korában, elgyengülten, ágyban meghalt, gyermekeinek és unokáinak sokasága kísért a sírhoz. Íme, nem félte Istent, és számos házanépe fogta le a szemét."

Mit mondanánk erre? Őt már nem érheti semmi baj, hogy életével elvadítaná a gyermekeit, hiszen holta után dicsőséges sírjába vitték a gyermekei.

Krisztus Fő és test

3. Rázzuk ki tehát, rázzuk ki, ha a kirázottak fiai akarunk lenni, jöjjön ki belőle valami.

Itt van ugyanis egy ember, aki így áldatik meg; és senki nem féli az Urat, ha nem tartozik ennek az embernek a tagjai közé; sokan is vannak az emberek és egy is ez az ember; mert sokan vannak a keresztények, és egy a Krisztus.

A keresztények a főjükkel együtt, aki fölment a mennybe, egy Krisztust alkotnak; nem úgy, hogy Ő egy, mi meg sokan vagyunk, hanem mi sokan őbenne egy vagyunk. Egy tehát az ember-Krisztus, a Fő és a test.

Mi az ő teste? – Az ő Egyháza, ahogy az Apostol mondja: *Mert testének tagjai vagyunk;*[1] és: *Ti pedig Krisztus teste és tagjai vagytok*.[2]

Értsük meg tehát ennek az embernek a hangját, akinek testében egy ember vagyunk, és benne meg fogjuk látni Jeruzsálem igazi javait. Mert a zsoltár végén ezt mondja: *És lássad meg Jeruzsálem javait.*[3]

Ha pedig ezeknek a javaknak földi szemmel a gyermekek és unokák sokaságát és feleséged termékenységét látod, akkor azok nem annak a Jeruzsálemnek a javai; mert ezek a javak a halandók földjén vannak, az pedig az élők följe.

Ne tartsd igen nagyra, ha vannak halandó gyermekeid, akik, ha előtted nem, utánad meg fognak halni. Akarod, hogy soha meg nem haló és veled együtt élő gyermekeid legyenek? Légy annak a testében, akiről ezt mondták: *Ti pedig Krisztus teste és az ő tagjai vagytok.*

4. Ennek megmutatására ez a zsoltár is – amely úgy homályos, hogy zörgetésre indít, és úgy burkolt, hogy várja a kirázást – sokakkal kezdi: *Boldogok mindazok, akik félik az Urat, akik az Ő utain járnak.*

Sokakról beszél, de mivel ezek sokan egyek Krisztusban, a folytatást már egyes számban mondja: *gyümölcseid vesződségét fogod enni.*

Előbb azt mondta: *Boldogok mindazok, akik félik az Urat, aki az Ő utain járnak.* Most miért mondja ezt: *gyümölcseid vesződségét fogod enni,* és nem azt mondja, hogy *fogjátok enni?* És miért *gyümölcseid vesződségét,* és nem *gyümölcseitek vesződségét?*

Ilyen hamar elfelejtette, hogy többes számban kezdte? De ha már kiráztad, mit válaszol neked? – Amikor a sokakat kereszténynek nevezem, az egy Krisztusban egynek gondolom őket. Tehát sokan vagytok, és egy vagytok; sokan vagyunk, és egy vagyunk. Hogyan vagyunk sokan és hogyan vagyunk egy? Úgy, hogy ahhoz ragaszkodunk, akinek a tagjai vagyunk, és akiknek fője az égben van, hogy a tagjai kövessék.

[1] Ef 5,30.
[2] 1Kor 12,27.
[3] Zsolt 127,1.

Most a reményben örvendünk,
a jelen élet után a valóságban fogunk örvendeni

5. Ő tehát már leírást ad róla, mert nyilvánvaló az, amit leír. Így nyílik ki minden, ami következik, ti csak féljétek az Urat és járjatok az ő utain, és ne irigykedjetek azokra, akik nem az ő utain járnak, amikor látjátok, hogy boldogtalanul boldogok.

A világ emberei ugyanis boldogtalanul boldogok, a mártírok pedig boldogan voltak boldogtalanok. Mert egy időre boldogtalanok voltak, de örökre boldogok; és mivel egy időre boldogtalanok voltak, a valóságosnál boldogtalanabbnak vélték őket.

Mert mit is mond az Apostol? *Mint szomorkodók, de mindig örvendezők.*[1] Miért *mindig*? Azért mert itt is, ott is; bizony itt is, ott is.
Mert itt minek örvedünk? – A reménynek.
Ott minek fogunk örvendeni? – A valóságnak.
Nagy öröm az örvendező reménye. És ha *reménykedve örvendezők,* nézzétek csak, mi következik: *A háborgatásban türelmesek.*[2]

A mártírok tehát a háborgatásban türelmesek voltak, a reménynek örültek. De mivel még nem volt jelen az, amire ígéretet kaptak, mit mond az Apostol? *A remény, amit látunk, nem remény; ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, akkor türelmesen várakozzunk.*[3]

Íme, miért viseltek el a mártírok mindent? Mert amit nem láttak, azt türelemmel várták. Akik gyilkolták őket, azok azt szerették, amit láttak; akiket gyilkoltak, azok azokra vágyakoztak, amiket nem láttak, és siettek megragadni a láthatatlanokat, és akiket később öltek meg, úgy érezték, hogy késleltetik őket.

[1] 2Kor 6,10.
[2] Róm 12,12.
[3] Róm 8,24–25.

Félix vértanú nevében is, koronájától is boldog

6. Tehát, testvérek, Félix mártír – nevében is, koronájától is boldog –, akinek ma van a napja, megvetette a világot. Vagy vajon, mivel félte az Urat, azért volt boldog, mert itt a földön a felesége olyan volt, mint a bőven termő szőlőtő, és a fiai körülvették az asztalát?

Mindezeket tökéletesen birtokolta, de annak testében, akiről a zsoltár beszél; és mivel így értette a dolgokat, megvetette a jelenvalókat, hogy elnyerje a jövendőket.

Tudjátok, testvérek, hogy ő nem úgy szenvedte el a halált, mint a többi mártír. Megvallotta a hitét, megkínozták, és másnap holtan találták a testét. Rázárták ugyanis a börtönt, de csak a testére, a lelkére nem. Akinek további kínzására készültek, nem találták meg, meghiúsult a kegyetlenségük. Ott feküdt élettelenül, számukra érzéketlenül, hogy ne kínozhassák, de Istennél elevenen, hogy megkoronáztassék. Ezért boldog (Felix), nem csak a neve szerint, hanem az örök élet jutalmától.

Ki kell zárni a nem tiszta félelmet

7. Tehát úgy hallgassuk ezt a zsoltárt, mint amely Krisztusról szól, és mindannyian Krisztus testéhez tartozván és az ő tagjai lévén az Úr utain járjunk, és tiszta félelemmel féljük az Urat, örökkön örökké megmaradó félelemmel.

Van ugyanis másféle félelem, amelyet a szeretet kizár, ahogy János mondja: *Félelem nincs a szeretetben, hanem a tökéletes szeretet elűzi a félelmet.*[1] Nem minden félelemről mondja, hogy elűzi a szeretet, mert ismered a zsoltárt, amely mondja: *Az Úr félelme tiszta, megmarad örökkön örökké.*[2] Az egyik félelem tehát megmarad, a másikat kizárják. A kizárt félelem nem tiszta, amelyik pedig megmarad, az tiszta.

Melyik az a félelem amelyet kizárnak?

Méltóztassatok figyelni!
Vannak, akik csak attól félnek, hogy valami baj éri őket a földön: ne essenek betegségbe, ne érje őket kár, árvaság, ne veszítsék el szeretteiket, ne kerüljenek száműzetésbe, el ne ítéljék őket, ne kerüljenek börtönbe, ne érje őket bármi más háborgatás; ettől félnek, ezért reszketnek. Ez a félelem még nem tiszta.

Halljál még valamit! Egy másik nem attól fél, hogy itt a földön szenved, hanem a Gehennától fél, amitől az Úr is óvott. Hallottátok, amikor az evangéliumot olvasták: *Ahol a férgük meg nem hal, és a tűzük nem alszik ki.*[3] Hallják ezt az

[1] 1Ján 4,18.
[2] Zsolt 18,10.
[3] Mk 9,43.

emberek, és mivel valóságosan fenyegeti a gonoszokat, félnek és tartózkodnak a bűntől. Félnek, és a félelem miatt tartózkodnak a bűntől. Félnek ugyan, de nem szeretik az igazságot. Miközben azonban félelem miatt tartózkodnak a bűntől, hozzászoknak az igazsághoz, és kezdik megszeretni azt, amit korábban nehéznek láttak, és édesnek kezdik érezni Istent; és már kezd az ember igaz életet élni, nem a büntetéstől való félelemből, hanem az örökkévalóság szeretetéből. Tehát a szeretet elűzte a félelmet, de helyébe lépett a tiszta félelem.

Ki-ki lássa, milyen félelem él benne

8. Mi ez a tiszta félelem? – Az, amely szerint értenünk kell, testvérek, amit a zsoltár mondott: *Boldogok mindazok, akik félik az Urat, akik az Ő utain járnak.*

Ha Urunk és Istenünk segítségével megfelelően tudok szólni erről a tiszta félelemről, talán sokakat tiszta szeretetre fog gyújtani ez a tiszta félelem. De lehet, hogy csak valami hasonlat segítségével tudok róla beszélni.

Tételezz föl egy tiszta asszonyt, aki féli az urát, és állíts melléje egy házasságtörőt, aki szintén fél az urától.

A tiszta attól fél, hogy a férje elmegy, a házasságtörő attól fél, hogy megjön. Mi történik, ha mindkét férj távol van? A házasságtörő attól fél, hogy megjön, a tiszta attól, hogy késni fog.

Bizonyos módon távol van a Jegyesünk, távol van, aki jegyajándékul adta a Szentlelket, távol van, aki vérével megváltott minket; távol van a Vőlegény, akinél szebb nincsen, aki csúnyán jelent meg üldözői kezei között, akiről az imént mondta Izaiás: *És láttuk őt, és nem volt sem szépsége sem ékessége.*[1]

Tehát csúnya a Vőlegényünk? – Szó se róla! Mert hogyan szerethették volna azok a szüzek, akik itt a földön nem kerestek maguknak férjet? Tehát az üldözők számára csúnyának tűnt, és ha nem gondolták volna csúnyának, nem csúfolták volna, nem ostorozták volna, nem koronázták volna tövissel, nem köpdösték volna, hanem mert csúnyának vélték, megtették vele ezeket, mert nem volt az a szemük, amely szépnek látja Krisztust.

Milyen szemeknek tűnt szépnek Krisztus? Milyen szemeket keresett maga Krisztus, amikor Fülöpnek mondta: *Annyi ideje veletek vagyok és nem láttál engem?*[2] Ezeket a szemeket meg kell tisztítani, hogy láthassák a fényt; és amint megérinti őket a ragyogás, szerelemre gyulladnak, hogy meg akarjanak gyógyulni és megvilágosodjanak.

[1] Iz 53,2.
[2] Jn 14,9.

Mert mint tudjátok, a szeretett Krisztus szép, ahogy a próféta mondja: *Ékesebb vagy az emberek fiainál.*[1] Szépsége minden embert felülmúl.

Mit szeretünk Krisztusban? A megfeszített tagokat, az átszúrt oldalt, vagy a szeretetet? Amikor halljuk, hogy szenvedett értünk, mit szeretünk? A szeretetet szeretjük. Szeretett minket, hogy viszont szeressük őt; hogy viszont szerethessük, meglátogatott minket Szentlelkével. Ő szép és távol van. Kérdezze magát a menyasszony, vajon tiszta-e? A tagjai között vagyunk, testvéreim, az ő tagjai vagyunk, ezért vagyunk egy ember.

Lássa mindenki, milyen félelem él benne: az-e, amelyet elűz a szeretet, vagy az, amely megmarad örökkön örökké. Most bizonyította, és mondom, bizonyítani is fogja.

Távol van a Vőlegényünk. Kérdezd a lelkiismeretedet, akarod-e hogy jöjjön, vagy azt akarod, hogy még késlekedjen?

Lássátok, testvérek, én zörgettem kebletek ajtaján, az odabenn lévő hangját Ő hallotta. Hogy kinek-kinek mit mondott a lelkiismerete, az én fülemhez nem juthatott el, mert ember vagyok; Ő azonban, aki testi jelenlétét tekintve távol van, de fenségének erejével jelenvaló, meghallott benneteket.

Ha azt mondanák: „Közel van Krisztus, holnap lesz az ítélet napja!”, milyen sokan nem mondanák: „Bárcsak jönne már!” Akik ezt mondanák, azok nagyon szeretnek, és ha azt mondanák nekik: „Még késni fog!”, félnének, hogy ne késlekedjék, mert a félelmük tiszta.

Ahogyan most félünk, hogy ne késlekedjék, amikor majd eljön, attól fogunk félni, hogy el ne távozzék. Ez a félelem tiszta lesz, mert nyugodt és biztonságos. Mert nem fog magunkra hagyni, amikor már megtalált, hiszen ő keresett minket, amikor mi még nem is kerestük Őt. Ilyen a tiszta félelem, testvérek, szerelemből fakad.

A még nem tiszta félelem a jelenléttől és a büntetéstől fél. Félelemből tesz mindent, ami jót csak tesz. Nem attól fél, hogy elveszít valami jót, hanem attól, hogy valami rosszat kell elszenvednie. Nem attól fél, hogy elmulasztja szépséges vőlegénye ölelését, hanem attól, hogy a Gehennára vetik. Ez a félelem jó, hasznos, de nem marad meg örökre; még nem az a tiszta félelem, amely megmarad örökkön örökké.

Az örökre megmaradó tiszta félelemről

9. Kiben él a tiszta félelem? – Ismét csak kérdezek valamit, amit magatoktól kérdezzetek: Ha Isten eljönne és a saját szavaival szólna hozzátok (ámbár mindig beszél az Írásai által), és azt mondaná az embernek:

[1]Zsolt 44,3.

„Vétkezni akarsz? – Vétkezz csak, tedd amiben örömödet találod; bármit szeretsz a földön, legyen a tiéd; akire haragszol, vesszen el; akit ki akarsz rabolni, legyen a zsákmányod; akit meg akarsz ölni, haljon meg; akit el akarsz ítélni, ítéltessék el; akit meg akarsz szerezni, legyen a tiéd; senki ne álljon neked ellen, ne mondja neked: »Mit csinálsz?!«, senki ne mondja: »Ne tedd!«, ne kérdezze: »Miért tetted?« Legyen bőségben minden, amit csak megkívántál, élj velük nem csak egy ideig, hanem mindig! – de az én arcomat soha meg nem láthatod."

Testvérek, miért jajdultatok föl, ha nem azért, mert megszületett bennetek a tiszta félelem, amely megmarad örökkön örökké? Mitől dobbant meg a szívetek?

Ha Isten azt mondaná: „az én arcomat soha meg nem láthatod", mindezen földi boldogsággal, minden egyébbel tobzódhatsz, körülvesznek a földi javak, nem veszíted el őket, el sem hagynak téged, mi többet akarsz? – A tiszta félelem sírna és jajgatna és azt mondaná: „Inkább vétessék el minden, csak arcodat láthassam!"

A tiszta félelem kiált föl a zsoltárban és mondja: *Seregek Istene, téríts meg minket, mutasd meg arcodat és mi megszabadulunk.*[1]

A tiszta félelem kiált föl a zsoltárban és mondja: *Egyet kértem az Úrtól.*

Nézd csak, hogyan lángol ez a tiszta félelem, ez az igaz szerelem, ez az őszinte szerelem: *Egyet kértem az Úrtól, ezt keresem*.

Mit? – *Hogy az Úr házában lakjam életemnek minden napján.* És halljad, hogyan folytatja: *Hogy lássam az Úr gyönyörűségét, és az ő templomaként oltalmat találjak,*[2] azaz az ő temploma lehessek, és oltamazzon engem – ezt az egyet kértem az Úrtól.

Ha ezt az egyet kéritek, akkor erre az egyre edzitek a szíveteket, és csak ennek elveszítésétől féltek, és nem irigykedtek a földi boldogságra, és azt az igaz boldogságot remélitek, és annak testében lesztek, akinek ezt éneklik: *Boldogok mindazok, akik félik az Urat, akik az Ő utain járnak.*

A pogány kineveti a keresztény boldogságot

10. *Gyümölcseid vesződségét fogod enni.* – Ó ti, ó te, ti akik sokan egy vagytok, *gyümölcseid vesződségét fogod enni.*

Az értetlenek szerint fordítva mondja, mert azt kellett volna mondania: *„Veszőségeid gyümölcsét fogod enni."* Mert sokan eszik munkájuk gyümölcsét.

[1]Zsolt 79,8.
[2]Zsolt 26,4.

Dolgoznak a szőlőben, magát a vesződséget nem eszik, hanem azt eszik, ami a munkájuk nyomán terem. Dolgoznak a gyümölcsfákkal, ki eszi a munkát? Hanem amit a fák teremnek, a munka gyümölcse, az örvendezteti a földművest.

Mit jelent tehát ez: *Gyümölcseid vesződségét fogod enni?* – Azt jelenti, hogy most vesződünk, a gyümölcs később következik. Mivel azonban a munkának is van öröme a remény miatt, amiről az imént mondtuk, hogy *reménykedve örvendezők, a háborgatásban türelmesek,*[1] most maguk a fáradozásaink megvidámítanak, a reménnyel pedig megörvendeztetnek.

Ha tehát a vesződségeink ehetők, és örömet okozhatnak, vajon milyen lesz maga a vesződség gyümölcse? A vesződségeiket ették, akik *menvén mentek és sírtak, amikor elvetni vitték a magvaikat;* mennyivel nagyobb örömmel fogják enni vesződségeik gyümölcsét azok, *akik ujjongással jönnek, hozván a kévéiket.*[2]

És amint tudjátok, testvérek, mivel ez a vesződség ehető, az előző zsoltárban hallottátok, hogy a gőgösöknek – akik a fény előtt, azaz Krisztus előtt akartak fölkelni, nem az alázatosság által, amellyel Krisztus kelt föl – mondják: *keljetek föl miután leültetek;*[3] azaz alázkodjatok meg, és onnan keljetek föl, mert ő is, aki miattatok fölmagasztaltatott, azért jött, hogy megalázkodjék.

És mit mondtak nekik: *Kik a fájdalom kenyerét eszitek.* – Ez a gyümölcsök vesződsége, a fájdalom kenyere. Nem nevezné kenyérnek, ha ehetetlen volna, és ha nem volna valami édessége, senki sem enné.

Milyen nagy édességgel könnyezik sóhajtozás közben az, aki imádkozik? Édesebbek az imádkozók könnyei, mint a színházak örömei. És halljad a vágy hevét, amellyel ezt a kenyeret eszik, amelyről ezt mondja: *Kik a fájdalom kenyerét eszitek.*

Másutt ez a szerelmes, akinek hangját a zsoltárban sokszor felismerjük, ezt mondja: *A könnyeim lettek a kenyerem nappal és éjszaka.*[4] Miért lettek kenyérré a könnyei? Azért, mert *naponta mondják nekem: Hol van a te Istened?*

Mielőtt ugyanis megláthatnánk őt, aki szeret minket, aki jegyajándékot adott, akinek el vagyunk jegyezve, a pogányok csúfolnak, és mondják: „Hol van az, amit a keresztények tisztelnek? Mutassák meg nekünk, amit tisztelnek! Én megmutatom neki az istenemet, ők is mutassák meg nekem az ő istenüket!”

Amikor egy pogány ezt mondja neked, nem találod, amit megmutathatnál neki, mert nincs, akinek megmutasd. Magadba térsz tehát, és sírsz Istenhez, mert hozzá sóhajtozol, mielőtt látnád, és utána vágyakozva bánkódsz. És mivel utána

[1]Róm 12,12.
[2]Zsolt 125,6.
[3]Zsolt 126,2.
[4]Zsolt 41,4.

vágyakozva sírsz, édesek lesznek ezek a könnyek, és eledeleddé lesznek, mert kenyereddé lettek nappal és éjszaka, amíg naponta mondják neked: *Hol van a te Istened?*

De eljön a te Istened, akiről kérdezték: *Hol van?,* és letörli a könnyeket, és a könnyek kenyere helyébe lép, és örökre jóllakat téged; mert velünk lesz Isten Igéje, aki táplálja az angyalokat.[1]

Most a gyümölcsök vesződségei vannak, később a vesződség gyümölcsei jönnek. *Mert gyümölcseid vesződségét fogod enni, boldog vagy és jól leszen sorod.*

A *boldog vagy* a jelenre, a *jól leszen sorod* a jövőre vonatkozik; amikor *gyümölcseid vesződségét* eszed, *boldog vagy,* amikor majd elérkezel a vesződségeid gyümölcseihez, *jól leszen sorod.*

Mit is mondott? – Mert ha jól leszen sorod, ugyancsak boldog leszel; és ha boldog leszel, ugyancsak jól leszen sorod. De különbség van a remény és a valóság között. Ha a remény ennyire édes, mennyivel édesebb lesz a valóság!

Krisztus felesége az ő Egyháza

11. Elérkeztünk ehhez a sorhoz: *Feleséged* – ez Krisztusnak szól. Tehát az ő felesége az ő Egyháza; az ő Egyháza, az ő felesége mi vagyunk. *Mint bőven termő szőlőtő.*

De hol van ez a *bőven termő szőlőtő?* – Mert azt látjuk, hogy ezen oldalak közé sok terméketlen is bejön; látjuk, hogy bejönnek részegesek, uzsorások, rabszolgakereskedők, olyanok akik sorsvetőkhöz, jósokhoz és varázslókhoz járnak, ha fáj a fejük. Ez a bőven termő szőlőtő? Ez a feleség termékenysége?

Nem ez. Ezek tövisek, de nem mindenütt tövisesek. Valamit ezek is teremnek, de létezik a bőven termő szőlőtő, csak hol? – *Házadnak oldalai között.*

Nem mindenre mondjuk azt, hogy a *ház oldala*. Ha keresem mi az oldal, mit mondjak? Nagy kövekből rakott fal? Ha erről a testi hajlékról volna szó, talán ezt értenénk az oldalakon.

A ház oldalának azokat nevezzük, akik szorosan Krisztushoz tartoznak. Nem véletlen, hogy ha valaki barátainak rossz tanácsát követve bajt csinált, a köznyelvben azt mondjuk róla: „Rossz oldalai vannak!”

Mit jelent ez a „Rossz oldalai vannak” – Azt, hogy rosszak tapadnak hozzá. Az ellentétéről is mondjuk: „Jó oldalai vannak, jó tanácsokat követ”. Mit jelent ez? – Azt, hogy jó tanácsok igazgatják.

[1]Vö. Jel 21,4.

Tehát a ház oldalai azok, akik szorosan Krisztushoz tartoznak. És nem véletlen, hogy a feleség az oldalból teremtetett.[1] Amikor a férfi aludt, megteremtetett Éva, amikor Krisztus meghalt, megteremtetett az Egyház; Éva is a férfi oldalából, amikor kivétetett a bordája, az Egyház is a férfi oldalából, amikor a lándzsa átdöfte, és a szentségek folytak ki belőle.[2]

Tehát a *feleséged bőven termő szőlőtő.* De hol? – Házadnak oldalában. Azokban, akik nem tartoznak szorosan Krisztushoz (a feleség) terméketlen. Nem is számítom őket a szőlőtőhöz.

Az Úr azt akarja, hogy Istent helyezzük a földi rokonság elé

12. *A fiaid.* – Aki a feleség, ugyanazok a fiak is. A testi házasságokban és rokonságokban más a feleség és más a gyermekek; az Egyházban a feleség és a gyermekek azonosak. Mert az Egyházhoz tartoztak az apostolok, az Egyház tagjai közé tartoztak. Tehát Krisztus feleségében éltek, és feleség voltak a szerepük szerint, amelyek a tagok között betöltöttek. Egyébként miért mondta volna az Úr: *Amikor elvitetik tőlük a vőlegény, akkor majd böjtölnek?*[3].

Csuda dolgot mondok, testvérek! Az Úr szavaiban találjuk, hogy az Egyház az ő fivérei is, nővérei is és anyja is. Mert amikor jelentették neki, hogy anyja és rokonai odakinn állnak, mert kívül voltak, valamit képviseltek.

Kit képviselt az anya? – A zsinagógát.

Kiket képviseltek a testi testvérek? – A kívül álló zsidókat. A zsinagóga is kívül áll.

Mert Mária az Úr házának oldalában volt, és a Mária vonalán a vérrokonok is, akik hittek benne, a ház oldalában voltak; nem a test és a vér köteléke miatt, hanem mert hallották és megtették Isten szavát.

Az Úr ugyanis ezt válaszolta: *Ki az én anyám, és kik az én testvéreim?*[4] Egyesek ezért próbálták azt állítani, hogy Krisztusnak nem volt anyja, mert ezt kérdezte: *Ki az én anyám?* Miért? Tehát Péternek, Jánosnak és Jakabnak és a többi apostolnak nem volt atyja a földön? És mégis ezt mondta nekik az Úr: *Ne hívassátok magatokat atyának a földön, mert egy a ti Atyátok, aki a mennyekben van.*[5] Amire tehát az atyáról tanította tanítványait, azt ő maga az anyában

[1]Vö. Ter 2,21–22.
[2]Vö. Jn 19,34.
[3]Mt 9,15.
[4]Mt 12,48.
[5]Mt 23,9.

mutatta meg. Az Úr ugyanis azt akarja, hogy Istent helyezzük a földi rokonság elé.

Atyád a testével nemzett, Isten a hatalmával teremtett. Ne vegye zokon az apa, ha Istent elébe helyezik, sőt, örüljön, hogy íly nagy mögé kerül, hogy Isten az, aki elébe kerül.

Tehát mit is mondok? Mit mond az Úr? – *Ki az én anyám és kik az én testvéreim? És kitárta karját a tanítványira és mondta: Íme az én anyám és az én testvéreim.*

Testvérei még csak-csak, de hogyan voltak az anyja? Hozzátette: *És aki megteszi az én Atyám akaratát, az nekem fivérem, nővérem és anyám.*[1]

Fivérein értsd a férfiakat, akik az Egyházban élnek; nővérein a nőket, akik itt tagjai Krisztusnak; anyja azért, mert maga Krisztus él a keresztényekben, akiket a keresztségben naponta világra hoz az Egyház. Tehát akiket feleségnek értesz, azokat anyának és gyermekeknek is értsd.

A szeretet életünk termése

13. Mondja meg tehát, milyennek kell lennie a fiaknak.

Milyeneknek? – Békességszerzőknek.

Miért békességszerzőknek? – Azért, mert *boldogok a békességszerzők, mert Isten fiainak fogják őket hívni.*[2].

Mivel tehát az olajfán terem a béke gyümölcse, az olaj ugyanis békességet jelent, mert a szeretetet jelenti, szeretet nélkül nincs békesség, és nyílvánvaló, hogy akik megbontották a békét, azokban nem volt szeretet.

Ezért magyaráztam már Szeretetreméltóságtoknak, hogy a galamb miért hozott leveles és bogyós olajágat a bárkába.[3] Azért, hogy jelezze, hogy azok is, akiket (a katolikus Egyházon) kívül kereszteltek meg, mint ahogy azok a fák a bárkán kívül lettek megöntözve, ha nem csak leveleik, azaz csak szavaik vannak, hanem gyümölcsük is van, ami a szeretet, a galamb elviszi őket a bárkába, és egységre jönnek velünk. Tehát ilyennek kell lennie a fiaknak az Úr *asztala körül, mint az olajfák sarjadékai*.

Tökéletes dolog ez, nagy boldogság ez; ki ne akarna ott lenni? Amikor látsz valakit, aki káromló ember és van felesége, vannak gyermekei, unokái, neked meg nincsenek, ne irigykedjél; lásd meg, hogy benned is beteljesednek a mondottak, csak lelkileg. Vagy talán nem tartozol a tagok közé? Ha nem

[1]Mt 12,46–50.
[2]Mt 5,9.
[3]Vö. Ter 8,11.

tartozol a tagok közé, akkor sírjál, mert sem itt, sem ott. Ha pedig oda tartozol, akkor légy biztonságban, jóllehet ott, és nem itt, de ott termékenyebb vagy, mint itt.

14. Ha tehát vannak gyümölcseink, miért vannak? – Azért, mert féljük az Urat. *Íme, így áldatik meg az ember, aki féli az Urat.* Az ember ugyanaz, mint az emberek, és az emberek, mint az ember, mert sokan egyek, mert Krisztus egy.

A mulandó javak elröppennek

15. [5–6. v.] *Áldjon meg téged az Úr Sionból.* – Most már kezded érteni: *Íme, így áldatik meg az ember, aki féli az Urat.* A tekinteted talán már túlnéz azokon, akik nem félik az Urat, és láttál közöttük termékeny feleségeket, sok gyermeket atyjuk asztala körül.

Mégy valahová: *Áldjon meg téged az Úr,* de nem akárhonnan, hanem *Sionból.* Ne keresd azokat az áldásokat, amelyek nem Sionból valók. Vajon nem áldotta meg azokat az Úr, testvérek? Mindez az Úr áldása; vagy ha nem az Úrtól való, ki nősülhetne, ha az Úr nem akarná? Ki lehetne egészséges, ha az Úr nem akarná? Vagy ki lehetne gazdag, ha az Úr nem akarná? Ő adja mindezeket, de nem látod, hogy ezt az áldást az állatoknak is megadta? Tehát ez az áldás nem Sionból való.

Áldjon meg téged az Úr Sionból, és lássad a Jeruzsálemben lévő javakat. – Mert azok a javak nem Jeruzsálemből valók.

Akarod látni, hogy nem Jeruzsálemből való javak? – A madaraknak is mondatott: *Növekedjetek és sokasodjatok.*[1] Nagyra akarod tartani, amit a madarak megkaptak? Isten szava adta nekik, ki ne tudná? Élj e javakkal, ha megkapod, de inkább arra gondolj, hogyan fogod táplálni azokat, akik megszülettek, mint arra, hogy megszülessenek. Mert nem az a boldogság, hogy fiaid vannak, hanem hogy jó fiaid vannak.

Fáradozz az ellátásukért, ha megszülettek; ha pedig nem születtek, adj hálát Istennek. Talán kevesebb a gondod és az ő anyjaként mégsem maradtál terméketlen. Talán általad születnek lélekben ettől az anyától azok, akik mint az olajfa sarjadékai veszik körül az Úr asztalát.

Vigasztaljon meg hát téged az Úr, hogy *lássad Jeruzsálem javait.* Ezek a javak ugyanis *vannak.*

Miért *vannak*? – Azért, mert örökkévalók.

Miért *vannak*? – Mert ott a király az, aki ezt mondja : *Én vagyok aki vagyok.*[2]

---

[1]Ter 1,22.
[2]Kiv 3,14.

Az itteniek javak ugyan, de nincsenek, mert nem állandóak, esendők, elfolynak. Kicsinyek a gyermekek; becézed a gyermekeket, a gyermekek aranyosak: megmaradnak-e ilyennek? De te magad kívánod, hogy felnőjenek, hogy korosodjanak. De nézd csak, az egyik felnő, a másik meghal: a kisgyermekkor eljöttével meghal a csecsemő; a serdüléssel meghal a kisgyermek; az ifjúkorral meghal a serdülő; az öregedéssel meghal az ifjúság, és ha jön a halál, minden életkor meghal. Ahány életkort kívánsz, annyi halált kívánsz azokkal együtt. Tehát ezek nincsenek.

Vajon a gyermekeid arra születtek-e, hogy veled együtt éljenek, vagy inkább arra, hogy téged kiszorítsanak és a helyedbe lépjenek? Azoknak örülsz, akik arra születtek, hogy téged kiszorítsanak? A megszületett gyermekek ugyanis mintha ezt mondanák a szüleiknek: „Tűnjetek el végre, hogy mi is eljátszhassuk a színdarabunkat." Az emberi nem színdarabja ugyanis a megpróbáltatás egész élete; mert mondatott: *Minden élő ember csupa hiábavalóság*[1].

És ha mégis örülnek a helyükbe lépő gyermekeknek, mennyivel inkább kell örülnünk azoknak a gyermekeknek, akikkel együtt meg fogunk maradni, és annak az Atyának, akinek nem halandóként születtünk meg, hanem azért, hogy vele együtt örökké éljünk? Ezek Jeruzsálem javai, mert ezek a javak vannak.

Áldjon meg tehát *téged az Úr Sionból, és lássad Jeruzsálem javait.* Mert ezeket a javakat, amelyekre vársz, vakon látod. *Lássad,* de azokat a javakat, amelyeket szívvel lehet látni.

Életednek minden napját. Ha az életed örökkévaló lesz, örökre fogod láni Jeruzsálem javait. Ha pedig testvéreim, ezek a javak vannak, de te nem látod meg életednek minden napján; mert nem semmisülsz meg, amikor kilépsz a testből. Az életed megmarad; a test meghal, de a lélek élete folytatódik. A szemek nem látnak, mert eltávozott, aki a szemekkel látott. Bárhol legyen, aki a szemekkel látott, valamit lát.

Mert nem halt meg az a gazdag, aki a földön bíborba és bársonyba öltözködött; ha meghalt volna, nem gyötrődne a pokolban. Jobb lett volna neki, ha meghal, de vesztére élt az alvilágban. Gyötrődött ugyanis, és nem látta azokat a javakat, amelyeket itt hagyott a földön; élt, de azokat a javakat nem látta.[2]

Te tehát olyan javakra vágyódj, amelyeket láthatsz *életednek minden napján,* azaz velük együtt élhetsz örökké.

[1]Zsolt 38,6.
[2]Vö. Lk 16,19–23.

A mi kincsünk az örök béke, amelyet a végén kapunk meg

16. Figyeljetek tehát testvérek, hogy melyek ezek a javak. Ilyen javaknak mondhatók-e az arany, az ezüst, a szép földbirtok, a márvánnyal burkolt falak, a cseréppel fedett tető? – Nem!

Ezeket (az örök) javakat ebben az életben inkább a szegények birtokolják. A szegény embernek több látni a csillagos eget, mint a gazdagnak látnia az aranyozott háztetőt.

Mi tehát az a jó, testvérek, ami lángra lobbant, amire vágyunk, amiért lángolunk, amelynek megszerzéséért és látásáért annyi vesződséget vállalunk, ahogy hallottátok, amikor az Apostolt olvastuk, hogy *mindazok, akik jámborul akarnak élni Krisztus Jézusban, üldözést fognak szenvedni?*[1]

Most ugyanis amiatt, hogy az ördög nem a királyok által kegyetlenkedik, a keresztények nem mentesek az üldözésektől. Ha az ördög meghal, meghalnak az üldözések is, ha pedig ellenségünk él, miért ne kísértene? Miért ne kegyetlenkedne? Miért ne fenyegetne és keltene botrányokat?

Ó, ha kezdesz jámborul élni, meglátod, hogy aki jámborul akar élni Jézus Krisztusban, üldözést fog szenvedni. De miért szenvedünk annyi üldözést? *Ha ugyanis csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban* – mondja azt Apostol – *szánalomra méltóbbak vagyunk minden embernél.*[2]

Miért dobták vadállatok elé a mártírokat? Mi az a jó, el lehet-e mondani? Hogyan, vagy melyik nyelv tudná elmondani? Miféle fül volna képes meghallani? Mert azt *fül nem hallotta, emberi szívbe föl nem hatolt.*[3]

Csak szeressük, csak törekedjünk rá, látjátok, hogy a küzdelem nem szűnik meg, és harcolunk bűnös kívánságainkkal is. Kívül harcolunk a hitetlen és engedetlen emberekkel, belül a testi késztetésekkel és háborgatásokkal; mindenfelé harcolunk, mert a romlandó test elnehezíti a lelket;[4] még harcolunk, mert *a lélek ugyan él, a test azonban halott a bűn miatt.*

De mi a jövő? – *Ha Krisztus bennetek van, jóllehet a test a bűn miatt halott, a lélek a megigazulás következtében él. Ha pedig bennetek lakik annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust a halálból, ő, aki Krisztust feltámasztotta a halottak közül, halandó testeteket is életre kelti bennetek lakó Lelke által.*[5]

---

[1] 2Tim 3,12.
[2] 1Kor 15,19.
[3] 1Kor 2,9.
[4] Vö. Bölcs 9,15.
[5] Róm 8,10–11.

Amikor tehát majd életre kelnek halandó tagjaink, akkor már semmi nem fog ellenállni a lelkünknek. Nem lesz éhség, nem lesz szomjúság, mert mindezek a test romlásából fakadnak. Azért üdülsz fel, mert valamid hiányzik. A bűnös testi vágyak harcolnak ellenünk. A halált hordozzuk a test gyöngeségében; de amikor majd a halál átalakul változhatatlansággá, és ez a romlandó magára ölti a romolhatatlanságot, ez a halandó a halhatatlanságot, mit fog akkor hallani a halál? Azt, hogy *Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?*[1]

Talán meghal, és kérdezik: Maradt még ellenség? – Nem; *utolsónak következik az ellenséges halál.* Amikor ezt is lerombolják, helyébe lép a halhatatlanság. Ha nem lesz több ellenség, mintegy *utolsóként rombolják le a halált.*[2] A jó, ami után sóhajtozunk, a békesség.

Íme, testvérek, a jót, a nagy jót békének hívják. Kérdeztétek, hogy hívják: arany-e, ezüst-e, földbirtok-e, ruházat-e?

Békesség; nem emberek közötti hűtlen, instabil, változó, bizonytalan; még csak nem is olyan, amilyet az ember önmagával él meg.

Mondtuk, hogy az ember önmagával is harcol, amíg meg nem hódoltatja minden bűnös vágyát, harcban áll. Tehát milyen békesség? – Olyan, amilyet *szem nem látott, fül nem hallott.*[3]

Milyen békesség? – Jeruzsálemből való, mert Jeruzsálem annyit jelent hogy „béke látása”.

Tehát így *áldjon meg téged az Úr Sionból, és lássad Jeruzsálem javait, és lássad életednek minden napján. És lássad meg,* nem csak a fiaidat, hanem *fiaidnak fiait. Békesség legyen Izraelen!*

Mit jelent az, hogy a *fiaidat*? – A tetteidet, amelyeket itt művelsz.

Kik a fiaid fiai? – A cselekedeteid gyümölcsei.

Alamizsnákat adsz – ezek a fiaid; az alamizsnákért megkapod az örök életet – ez a fiaid fiai. *Lássad meg fiaidnak fiait,* és megtörténik amivel a zsoltár befejezi: *Békesség legyen Izraelen.*

Erről a békességről beszélünk mi, ezt szeretjük mi, és kívánjuk, hogy ti is szeressétek. Erre a békességre jutottak el azok, akik itt békességszerzők voltak. Azok békességszerzők itt, akik békességesek ott; akik úgy veszik körül az Úr asztalát, mint az olajfa sarjadékai, hogy ne legyen terméketlen a fa, mint az a fügefa volt, amelyen az éhező Úr nem talált gyümölcsöt.[4]

---

[1] 1Kor 15,55.
[2] 1Kor 15,26.
[3] 1Kor 2,9.
[4] Vö. Mt 21,18–19.

És látjátok, mi történt azzal a fával. Csak levelei voltak, gyümölcse nem volt; ilyenek azok, akinek csak szavai vannak, tettei nincsenek. Az éhező Úr jött, és nem talált a fán semmi ennivalót, mert az Úr a hitünkre és a jótetteinkre éhezik. Tápláljuk őt erkölcsös életünkkel, ő pedig tápláljon minket a nekünk ajándékozott örök élettel.

SZÁZHUSZONNYOLCADIK ZSOLTÁR (129.)
Elmondta Karthagóban 412. december 18-án
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének.
Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva,
mondja most Izrael,
2gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva,
mert nem tudtak erőt venni rajtam.
3A hátamon ácsoltak a bűnösök,
messzire távolították tőlem rosszaságukat.
4Az igaz Úr elvágja a bűnösök nyakát.

5Szégyenüljenek meg és hátráljanak meg mind,
akik gyűlölik Siont.
6Legyenek, mint a háztető szénája,
amely elszárad, mielőtt kigyomlálnák;
7mellyel nem töltötte meg markát az arató,
sem az ölét, aki a kévéket összegyűjti.
8És nem mondták az arra menők:
„Az Úr áldása legyen rajtatok,
megáldunk benneteket az Úr nevében.”

Az Egyházban keverednek a jók és a rosszak

1. A zsoltár amelyet énekeltünk, rövid, de ahogyan írva van Zakeusról, hogy termetét tekintve alacsony, de tettében nagy,[1] és ahogyan írva van arról az özvegyasszonyról, aki két krajcárt dobott a perselybe, hogy a pénzét tekintve kicsi, de szeretetében nagy,[2] úgy ez a zsoltár is, ha a szavait számlálod, kicsi, de ha a tanítását nézed, nagy.

Tehát nem tudott a hosszúságával eluntatni minket. Miért? Figyeljen csak Okosságtok, és legyen keresztény a figyelmetek; hangozzék Isten igéje akár akarjuk, akár nem, akár alkalmas, akár nem, talál magának helyet, talál szíveket, amelyekben megpihenhet, megtalálja a földet, amelyben kicsírázhat és termést hozhat.

[1]Vö. Lk 19,2–9.
[2]Vö. Mk 12,42–44; Lk 21,2–4.

Mert nyilvánvaló, hogy sok rossz és gonosz ember van, akiket az Egyház hordoz egészen a végig, és ők azok, akik számára fölösleges Isten Igéje; és vagy úgy hullik beléjük az ige, ahogyan a mag az útra, ahol eltiporják és fölcsipegetik a madarak; vagy úgy, ahogy a sziklás talajra hullik a mag, ahol nincs elég földje és azonnal kikel, de amikor tűz a nap, elszárad, mert nincsen gyökere; vagy mint a tövisek közé hullott mag, amely kicsírázik és fölnőne, de a tövisek sokasága megfojtja.

Ilyenek, akik megvetik Isten Igéjét mint az út; vagy akik ideig-óráig örülnek neki, de ha háborgatás éri őket, mint a hőségtől elszáradnak; vagy akik evilági gondjaikkal a kapzsiság töviseivel megfojtják azt, ami csírázni kezdett bennük.

De van jó föld is, amelyben a belé vetett mag termést hoz, *az egyik harminc, a másik hatvan, a harmadik százszorosat*;[1] akár keveset, akár sokat, mind a csűrbe kerülnek. Tehát vannak ilyenek, és miattuk mondjuk ezeket.

Miattuk beszél a Szentírás, miattuk nem hallgat az evangélium. De ők is hallják meg, nehogy ma ilyenek, holnap mások legyenek; nehogy megváltozzanak hallgatás közben, és utat szántsanak, sziklákat boronáljanak, vagy töviseket gyomláljanak.

Mondja csak Isten Lelke, mondja nekünk, énekeljen nekünk, akár akarunk táncolni, akár nem, ő énekeljen.

Aki táncol, az ének szerint mozgatja tagjait; úgy akik Isten parancsa szerint táncolnak a tetteikkel igazodnak a hanghoz. Ezért mit mond az Úr az evangéliumban azoknak, akik ezt nem akarják tenni? – *Énekeltünk nektek és táncoltatok; siránkoztunk és nem sírtatok.*[2]

Énekeljen tehát; hiszünk Isten irgalmasságában, mert lesznek dolgok, amelyekért vigasztalnia kell minket. Mert akik makacsok, akik megátalkodnak a rosszaságban, ámbár hallják Isten Igéjét, botrányokkal naponta megzavarják az Egyházat. Róluk szól ez a zsoltár, mert így kezdődik: *Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva.*

Az Egyház kezdettől fogva üldözést szenved

2. [1–3. v.] *Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva.* – Az Egyház azokról beszél, akiket elvisel, és mintha mondaná: Vajon csak most? Régi az Egyház, amióta vannak szentek, az Egyház létezik a földön.

Egykor egyedül Ábelben létezett az Egyház és megtámadta rossz, istentelen testvére, Káin.[3]

[1]Vö. Mt 13,3–23.
[2]Mt 11,17.
[3]Vö. Ter 4,8.

Egykor egyedül Hénokban létezett az Egyház és elhurcolták a gonoszok.[1]

Egykor egyedül Noé házában létezett az Egyház, és elviselte mindazokat, akik elvesztek a vízözönben, és csak a bárka úszott a hullámokon és jutott végül szárazra.[2]

Egykor egyedül Ábrahámban létezett az Egyház, és tudjuk, mi mindent viselt el a gonoszok részéről.

Szodomában egyedül a testvérének, Lótnak a fiában és annak házában létezett az Egyház, és viselte a szodomiták gonoszságait és perverzitásait mindaddig, amíg az Úr kiszabadította közülük.[3]

Izrael népében kezdett létezni az Egyház, elviselte a fáraót és az egyiptomiakat. Magában az Egyházban, azaz Izrael népében kezdtek megjelenni szentek: Mózes és a többi szentek elviselték a gonosz zsidókat, Izrael népét.
Elérkeztünk a a mi Urunk Jézus Krisztushoz, hirdette az evangéliumot, megmondta a zsoltárban: *Hirdettem és beszéltem, szám felett megsokasodtak.*[4]

Mit jelent az, hogy *szám felett*? – Azt jelenti, hogy nem csak azok hittek, akik a szentek számához tartoznak, hanem számfölöttiek is bejöttek; sok igaz, de sok gonosz is, és az igazak elviselték a gonoszokat.

Hol? – Az Egyházban. Vajon csak most, amióta megszámol, amióta számon tart? Ezért ne csodálkozzék most az Egyház, vagy senki ne csodálkozzék az Egyházban, aki jó tagja akar lenni az Egyháznak, hanem hallja meg magát az anya Egyházat, hogy mondja neki: Ne csodálkozz rajtuk, fiam, *gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva,*

[1]Vö. Ter 5,24.
[2]Vö. Ter 6,8.
[3]Vö. Ter 19,4.
[4]Zsolt 39,6.

Az Egyházat semmiféle üldözés nem tudta elpusztítani

3. Nagy indulatra vall így kezdeni a zsoltárt: *Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva.* Mintha valamit már elmondott volna, úgy tűnik nem most kezd beszélni, hanem válaszol valamire.

Válaszol, de kinek? – Azoknak, akik ezt gondolják és mondják: „Mennyi bajunk van, mennyi botrány miatt pirulunk nap mint nap, amikor a gonoszok bejönnek az Egyházba és hordozzuk őket!

Válaszoljon tehát az Egyház egyesek miatt, azaz az erősebbek hangján, válaszoljon a gyengék perlekedésére, és az erősek erősítsék meg a gyengéket, a nagyok a kicsinyeket és mondja az Egyház: *Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva, mondja most Izrael, gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva.* Mondja csak, ne féljen tőle.

Mert mire jó, hogy amikor ezt mondja: *Gyakran támadtak engem,* hozzáteszi: *ifjúságomtól fogva?* Most már az Egyház öregségét támadják, de ne féljen, mondja csak: *Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva.*
Vajon nem érte el a magas kort amiatt, hogy nem hagyták abba a támadását? Vajon el tudták-e törölni? *Mondja most Izrael*, és vigasztalódjék Izrael, vigasztalódjék maga az Egyház a múlt példáival és mondja: *Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva*

Az önmagának ellentmondó bűnös
Isten Igéjének ellensége

4. Miért támadták? – Azért, *mert nem tudtak erőt venni rajtam. A hátamon ácsoltak a bűnösök, messzire távolították tőlem rosszaságukat.*

Miért támadták? – *Mert nem tudtak erőt venni rajtam.*

Mit jelent az, hogy *nem tudtak erőt venni rajtam.?* – Azt jelenti, hogy próbálkoztak.

Mit jelent az, hogy *nem tudtak erőt venni rajtam.?* – Azt jelenti, hogy nem értettem egyet velük a rosszban. Mert minden rossz azért üldözi a jót, mert a jó nem ért egyet vele a rosszban.

Ha valami rosszat tesz és a püspök nem dorgálja, jó a püspök; ha dorgálja, a püspök rossz. Ha elrabol valamit, és akit megrabol hallgat, akkor jó; ha csak megszólal is és dorgálja, még ha nem is követeli vissza, rossz. Rossz, aki dorgálja a rablót, és jó az, aki rabol! Menjen csak: *Együnk és igyunk, holnap úgyis meghalunk!*[1]

[1]Iz 22,13.

Ezzel szemben az Apostol: *Megrontják a jó erkölcsöket a gonosz beszédek. Józanok legyetek, igazak, és ne vétkezzetek.*[1] – Hangzik az ige, szól a bűnös gyönyörnek ellentmondó szó, erre ő, aki a gyönyörködés barátja, és a gyönyörködésnek ellentmondó beszéd ellensége, fölháborodik, és gyűlöli Isten beszédét.

Barátnője lett a kapzsiság, ellensége az Isten. Mert Isten ellentmond a kapzsiságnak, és nem akarja, hogy bárkin is uralkodjék a kapzsiság.

„Engem tartson uralma alatt!" – kiáltja.

Miért akarod, hogy a kapzsiság uralma alatt állj? Mert kemény dolgokat parancsol, én könnyűeket; az ő terhe nehéz, az én terhem könnyű; az ő igája durva, az én igám édes.[2]

Ne kívánd, hogy a kapzsiság uralkodjék rajtad. A kapzsiság azt parancsolja, hogy kelj át a tengeren, és engedelmeskedsz; azt parancsolja, hogy tedd ki magad a szelek és viharok veszedelmeinek; én azt parancsolom, hogy amid van, abból adj az ajtód előtt lévő szegénynek. Lusta vagy megtenni az előtted álló jótettet, de kész vagy átkelni a tengeren. Ha a kapzsiság parancsol, szolgálod; ha Isten parancsol, gyűlölöd.

És miért? – Amikor gyűlölni kezd, azokat akarja vádolni, akiktől hallja a jó parancsolatokat és szeretné gyanúi alapján kinyomozni Isten szolgáinak bűneit.

Akik ilyeneket mondanak nekünk, ők maguk nem teszik ugyanazt? És ezek akár megtörténtek, akár nem, azt mondják, megtörténtek; a jó dolgokról azt mondják, hogy rosszul történtek és amiket elviselünk, vétekként róják föl nekünk.

Mit válaszoljunk? – Ne énreám figyelj; ezt a beszédet hallgasd, ő maga beszél hozzád bárki által, akinek te ellensége vagy. *Egyezz meg ellenfeleddel, amikor még úton vagy vele;*[3] ellenségeddé tetted Isten beszédét. Ne arra figyelj, amit ő mond neked, rossz az, aki által beszélnek hozzád, de nem rossz az, aki beszél, Isten beszéde. Vádold Istent, vádold, ha tudod.

Ó, ha megfékeznénk rosszaságainkat

5. Elhiszitek-e testvérek, hogy akikről ezt mondja: *Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva,* eljutnak egészen odáig, hogy habozás nélkül magát Istent is vádolják?

Vádolod a kapzsi embert, ő pedig Istent vádolja azért, hogy megteremtette az aranyat.

[1] 1Kor 15,32–34.
[2] Vö. Mt 11,30.
[3] Vö. Mt 5,25.

Ne légy kapzsi. És mintha nem Isten teremtette volna az aranyat. Már csak az van hátra, hogy mivel nem tudod megfékezni rossz tetteidet, vádolod Isten jó műveit; utálod a világ teremtőjét és alkotóját.

Ó, ha megfékeznénk a víciumainkat! Mert minden létező jó, mert jó az Isten, aki mindent alkotott, és dicsérik őt összes alkotásai, valahányszor egy ember – akiben gondolkodó, jámbor és bölcs lélek lakik – szemléli a dolgok jóságát. Istent mindenütt dicsérik az ő alkotásai.

Hogyan dicsérik alkotásai a három ifjú szája által? Mit hagytak ki?
Dicsérik az egek, dicsérik az angyalok,
dicsérik a csillagok, dicséri a Nap és a Hold,
dicsérik a nappalok és éjszakák,
dicséri minden, ami a földből sarjad,
dicséri minden, ami tengerben úszik,
dicséri minden, ami levegőben röpül,
dicsérik a hegyek és a halmok,
dicséri a fagy és a hőség;
és minden, amit Isten alkotott, hallottátok, hogy dicsérik Istent.[1]

De hallottátok-e hogy a kapzsiság dicséri Istent, vagy hogy a fényűzés dicséri Őt? Ezek nem dicsérik, mert nem Ő alkotta ezeket.

Dicsérik Istent az emberek, mert az ember teremtője Isten. A kapzsiság a rossz ember műve, maga az ember Isten műve. És mit akar Isten? – Meg akarja ölni azt, amit te magad alkottál és üdvözíteni akarja azt, amit ő alkotott.

Ne kölcsönözz kamatra

6. Ne adj kölcsönt kamatért. Te vádolod az Írást, amely ezt mondja: *Aki pénzét nem adta uzsorára.*[2] Ezt nem én írtam, nem az én számból hangzott először: Istent hallgasd. Ő pedig azt mondja: a klerikusok ne kölcsönözzenek kamatra.

Lehet, hogy a klerikus, aki hozzád beszél, nem kölcsönöz; ha mégis kölcsönöz, [mondható,] tedd, mert ő is teszi; de vajon aki általa beszél, ad-e kamatra kölcsönt?

Ha a klerikus teszi, amit neked mond, te pedig nem teszed, te a tűzre mégy, ő az országba. Ha nem teszi, amit neked mond, és ugyanazt a rosszat teszi, amit te, és mondja a jót, amit nem tesz meg, együtt mentek a tűzre.[3]

A széna égni fog, az Úr igéje azonban megmarad örökre. Vajon ég-e a beszéd, amely általa szólt hozzád? Mert vagy Mózes, azaz Isten jó és igaz szolgája

[1]Vö. Dán 3,57–90.
[2]Zsolt 14,5.
[3]Vö. Iz 40,8.

beszél hozzád, vagy a Mózes székébe beleült farizeus. Ezekről is hallottatok: *Amiket mondanak, tegyétek meg, amit azonban tesznek, ne tegyétek.*[1] Nincs mivel mentegesd magadat, amikor Isten beszéde szól hozzád.

Mivel nem tudod meggyilkolni Isten beszédét, próbálod vádolni azokat, akik által Isten szava szól hozzád. Nyomozz, amennyire akarsz, mondd, amit akarsz, gyalázz, amennyire tudsz: *Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva, mondja most Izrael, gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva,*

Az uzsorások ezt is merik mondani: „Nincs más, amiből meg tudnék élni!" – Ezt a tetten ért rabló is mondhatja nekem; ezt a betörő is mondhatja az idegen ház falánál; ezt a kerítő mondhatja, aki leányokkal kereskedik, hogy prostituálja őket; ezt ráolvasó varázsló is mondhatja, aki áruba bocsátja gonoszságát; bárkit ezek közül próbálunk visszatartani, mind azt válaszolja, nincs miből megélnie, ebből tartja fenn magát; mintha ez önmagában nem volna büntetendő, hogy bűnös mesterségre adták magukat, amivel az életet fenntartják, és abból akarnak táplálkozni amivel megbántják Azt, aki mindeneket táplál.

A rossz embereket türelemmel kell elviselni

7. De ha rájuk kiáltasz és ezeket mondod, azt válaszolják: „Ha így van, nem jövünk ide; ha így van, nem megyünk be az Egyházba!" – Jöjjenek csak, lépjenek be, hallják: *Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva, mert nem tudtak erőt venni rajtam. A hátamon ácsoltak a bűnösök,* azaz nem tudták elérni,hogy egyetértsek velük; megcsinálták azt, amit viselnem kell.

Milyen ragyogóan mondja, milyen jól fejezte ki: *Mert nem tudtak erőt venni rajtam. A hátamon ácsoltak a bűnösök.* Először tárgyalnak velünk, hogy legyünk egyetértők rossz tetteikben. Ha nem értünk egyet azt mondják: Viseljetek el!

Tehát mivel nem tudtál erőt venni rajtam, szállj a hátamra, hordozni foglak mindaddig, amíg nem jön a vég, mert azt a parancsot kaptam, hogy türelemmel hozzak gyümölcsöt.[2] Nem javítalak meg, elvisellek; vagy talán miközben elvisellek, megjavulsz.

Ha nem javulsz meg mindvégig, végig el foglak viselni, és mindvégig a hátamon leszel, a megszabott ideig. Vajon mindig a hátamon leszel? Mert eljön, aki leráz téged onnan, eljön az aratás ideje, eljön a világ vége, Isten el fogja küldeni az aratókat. Az aratók pedig az angyalok: elkülönítik a rosszakat az igazak közül, mint a konkolyt a búzától; a gabonát a csűrbe gyűjtik a pelyvát pedig olthatatlan tűzzel elégetik.[3] Hordoztalak, ameddig tudtalak, most már

[1]Mt 23,3.
[2]Lk 8,15.
[3]Mt 13,39.

örömmel megyek Isten csűrébe és biztonsággal éneklem: *Gyakran támadtak engem ifjúságomtól fogva.*

A rossz emberek tetteivel soha ne érts egyet

8. Mit tudtak velem tenni, mert *támadtak engem ifjúságomtól fogva?* – Gyakorlatoztattak, nem elnyomtak.

Azt tették velem, amit az arannyal tesz a tűz, és nem azt, amit a szénával tesz. Az aranyat hevítő tűz kiveszi belőle a salakot; a szénához közelítő tűz elhamvasztja a szénát.

Nem tudtak erőt venni rajtam, mert nem értettem egyet, mert nem tudtak olyanná tenni, mint ők maguk. *A hátamon ácsoltak a bűnösök, messzire távolították tőlem rosszaságukat.* Megcsinálták azt, amit el kellett viselnem, de nem érték el, hogy egyetértsek velük. Így tehát a rosszaságuk távol van tőlem.

A rosszak keveredve vannak a jókkal nemcsak a világban, hanem az Egyházon belül is elvegyültek a rosszak a jók között. Tudjátok és megpróbáltátok; és még inkább bizonyítani fogjátok, ha jók lesztek. *Amikor ugyanis kinőtt a fű és kalászt hányt, előtűnt a konkoly is.*[1]

A rosszak az Egyházban csak annak tűnnek fel, aki jó. Tudjátok tehát, hogy elvegyültek, és az Írás mindig és mindenütt mondja, hogy nem különítik el őket, csak a végén. Így, ebben az elvegyült állapotban távol vannak tőlünk.

Tehát abból, hogy a rosszak el vannak vegyülve a jók között, ne gondoljátok, hogy a gonoszság az igazság közelében van: *Nem tudtak erőt venni rajtam* – mondja; azaz ezt mondták: *együnk és igyunk, holnap úgyis meghalunk!*[2] –, de rosszul mondták.

A rossz beszédek nem rontották meg a jó erkölcsöket, mert abban, amit Istentől hallottam, nem engedtem az emberek beszédeinek. A bűnösök összeácsolták, amit elviseljek, és nem azt, amiben elvegyüljek, és a gonoszságuk távoli lett számomra.

Mert mi van annyira közel egymáshoz, mint két ember az egy Egyházban? És mi van annyira távol, mint a gonoszság az igazságtól? Ahol ugyanis egyetértés van, ott van a közelség.

Összebilincselnek két embert és viszik őket a bíró elé: egy rablót és a hozzákötöttet. Az vétkes, ez ártatlan. Egy lánc köti őket össze, és távol vannak egymástól. Mennyire vannak távol egymástól? Amilyen távol van a gazság az ártatlanságtól. Íme, ezek távol vannak egymástól.

---

[1] Mt 13,27–43.
[2] Iz 22,13; 1Kor 15,32.

Egy másik rabló Hispániában hajtja végre gaztetteit; nagyon közel van hozzá az, aki Afrikában teszi ugyanazt. Mennyire közel? Amennyire közel áll egyik gaztett a másikhoz, és amennyire kapcsolódik egyik bűntény a másikhoz.

Tehát senki ne féljen a hozzá testileg közeli rosszaktól. A szívében legyen távol tőlük és biztonsággal viselje azt, amitől nem fél: *messzire távolították tőlem rosszaságukat.*

Ne mentegesd a vétkedet

9. [4. v.] Mi történik? – Virulnak akik gonoszul uralkodnak, hogy népiesen fejezzem ki magam „dörögnek a gonoszok", hencegnek kevélykedve és rágalmazva. Mi lesz hát? Mindig így lesz? Nem! Halljad a folytatást: *Az igaz Úr elvágja a bűnösök nyakát.*

Figyeljen Szeretetreméltóságtok!
Az igaz Úr elvágja a bűnösök nyakát – mondja.

Ki ne remegne meg ettől? Mert ki az, aki nem vétkezett?
Az igaz Úr elvágja a bűnösök nyakát.

Akik csak hallják, azok szívébe beköltözik a félelem, ha hisznek Isten Írásának. Ha ugyanis az emberek alaptalanul verik a mellüket, hazudnak, miért verik a mellüket, ha igazak; és azzal, hogy hazudnak Istennek, bűnössé válnak. Ha tehát őszintén verik a mellüket, bűnösök. És melyikünk nem veri a mellét? És melyikünk nem szegezi tekintetét a földre, mint az a vámos és mondja: Uram, kegyelmezz nekem, bűnösnek![1]

Ha tehát valamennyien bűnösök, és senki nem bűntelen, akkor mindenkinek féltenie kell nyakát a kardtól, mert *az igaz Úr elvágja a bűnösök nyakát.*

Nem gondolom testvérek, hogy az összes bűnösét, hanem abban a testrészben, amit elvág, azokat a bűnösöket jelzi, akiket megver. Mert nem azt mondta: *az igaz Úr elvágja a bűnösök kezét,* vagy: *az igaz Úr elvágja a bűnösök lábát* – nem ezt mondta, hanem mivel a gőgös bűnösökre akart rámutatni, a gőgösök pedig valamennyien nyakasak, akik nemcsak elkövetik a rosszat, hanem be sem akarják ismerni, és amikor számon kérik őket, igazolják magukat:

„Nézd csak mit tettél! Legalább ismerd be mit műveltél; Isten gyűlöli a bűnöst, te is gyűlöld, csatlakozzál Istenhez, együtt üldözzétek a bűnödet!" – Erre azt mondja: „Nem, én jól tettem, Isten tette rosszul. Mi ez? Én semmi rosszat nem tettem – mondja –, Saturnus tette, Mars tette, Venus tette; én semmit nem tettem, a csillagok művelték!" Igazolod magadat és vádolod Istent, aki a csillagokat teremtette és fölékesítette az eget.

[1] Lk 18,13.

Tehát mivel igazolod a bűnödet és gőgösködsz Istennel szemben, mert magadat felmented, Istent bemártod a bűnbe, és annyira kihúztad a nyakadat és szembefordultál Istennel, ahogyan meg van írva Jób könyvében (ahol ezt mondja az istentelen bűnösről): *Nyújtott nyakkal futott ellene, és nehéz pajzzsal fölfegyverezve;*[1] és a nyakát említette, mert te így húzod ki magad, és nem a földre szegezed szemedet, nem vered a melled és mondod. *Uram, kegyelmezz nekem, bűnösnek!*[2], hanem hencegsz az érdemeiddel és – mondja Isten – perbe szállsz velem, ítéletre akarsz menni velem, miközben vétkes állapotodban elégtételt kellene adnod Istennek és kiáltanod kellene hozzá, amit egy másik zsoltárban kiáltanak: *Ha a gonoszságokat szemmel tartod, Uram, Uram, ki viselheti el?*[3] Kiáltanod kellene hozzá, amit egy másik zsoltárban kiáltanak: Én mondtam: *Uram, könyörülj rajtam, gyógyítsd meg a lelkemet, mert vétkeztem ellened.*[4]
Mivel ezeket nem akarod mondani, hanem igazolod a tetteidet Isten beszédével szemben, megtörténik veled, amivel az Írás folytatja, és mondja: *Az igaz Úr elvágja a bűnösök nyakát.*

10. [5. v.] *Szégyenüljenek meg és hátráljanak meg mind, akik gyűlölték Siont.* – Akik Siont gyűlölik, az Egyházat gyűlölik, mert Sion az Egyház. És akik színlelve lépnek be az Egyházba, gyűlölik az Egyházat. Akik nem akarják megtartani Isten Igéjét, gyűlölik az Egyházat.

A hátamon ácsoltak a bűnösök. – Mi mást fog tenni az Egyház, minthogy elviseli mindvégig?

Elszáradó fű minden bűnös

11. [6. v.] De mi mond róluk? Folytatja: *Legyenek, mint a széna a háztetőn, amely elszárad, mielőtt kigyomlálnák.*

A háztetők szénája az a fű, amely a lapos tetőkön nől. A magasban látható, és nincs gyökere. Mennyivel jobb lenne, ha lejjebb nőtt volna és vidáman virulna? Így azonban odafönn születik a gyors elszáradásra. Még kis sem fejlődött egészen, máris elszáradt. Még nem fejezték be Isten ítéletében, és már nincs bennük az élet nedve.

Figyeljétek a tetteiket és lássátok, hogy elszáradtak.

[1]Jób 15,26.
[2]Lk 18,13.
[3]Zsolt 129,4.
[4]Zsolt 40,5.

„De élnek, és itt vannak, tehát még nem gyomlálták ki őket!” – Elszáradtak, de még nem gyomlálták ki őket, olyanok lettek *mint a széna a háztetőn, amely elszárad, mielőtt kigyomlálnák.*

12. *És jönnek majd az aratók, de nem töltik meg velük a markukat.*– Mert jönnek majd az aratók és a búzát a szérűre gyűjtik, a konkolyt csomókba kötik és tűzre vetik. Ugyanígy a tetők szénáját is eltakarítják, és amit onnan leszednek, tűzre vetik, mert még mielőtt kitépték volna, elszáradt. Az arató onnan nem tölti meg a markát. Folytatja és mondja: *Nem töltötte meg markát az arató, sem az ölét, aki a kévéket összegyűjti. Az aratók pedig az angyalok*[1] – az Úr mondja.

Az Írások sehol nem dicsérik a gőgös embereket

13. [8. v.] *És nem mondták az arra menők: „Az Úr áldása legyen rajtatok, megáldunk benneteket az Úr nevében!”*

Tudjátok, testvérek, hogy amikor elmegyünk dolgozó emberek mellett, szokás szerint mondjuk nekik: „*Az Úr áldása legyen rajtatok!”* Ez még inkább szokásban volt a zsidók között. Senki nem mehetett el úgy a mezőn, szőlőben, vetésben vagy más ilyen helyen dolgozó mellett, hogy áldást ne mondott volna rájuk.

Mások akik a markot szedik és mások, akik elmennek mellettük. Akik szedik a markot szedik, nem töltik meg velük a markukat, mert a tetők szénáját nem szérűre gyűjtik.

Kik szedik a markot? – Az aratók.

Kik az aratók? – Az Úr mondta: *Az aratók az angyalok.*

Kik az úton átmenők? – Azok, akik ezen az úton, azaz ezen az életen át már átmentek a hazába? Az Apostolok átmentek ezen az életen, a próféták is átmentek.

Kikre mondtak áldást a próféták és az Apostolok? – Azokra, akikben látták a szeretet gyökerét. Akikről pedig az látták, hogy a tetőkön magaslanak és nyújtott nyakkal gőgösködnek, azok ellen megmondták a jövőjüket, de áldást nem mondtak rájuk.

Tehát mindazokat a gonoszokat, akiket hordoz az Egyház, ti akik olvastok az Írásokban, átkozottnak találjátok, akik arra vannak rendelve, hogy az antikrisz-ushoz tartozzanak, az ördöghöz tartozzanak, a pelyvához, a konkolyhoz tartozzanak.

[1]Mt 13,39.

És hasonlatokban számtalan dolgot mondtak róluk: *Mert nem mindenki megy be a mennyek országába, aki mondja nekem: Uram, Uram!*[1] Nem találsz olyan Írást, amely jót mondana róluk, mert az átmenők nem mondtak áldást rájuk. Az átmenő próféták minden rosszat elmondtak róluk.

Hallottátok, hogy Dávid is, akit átment az úton, mit mondott róluk: *Az igaz Úr elvágja a bűnösök nyakát. Szégyenüljenek meg és hátráljanak meg mind, akik gyűlölték Siont. Legyenek, mint a háztető szénája, amely mielőtt kigyomlálnák, elszárad; mellyel nem tölti meg a markát, aki arat, sem az ölét, aki a kévéket összegyűjti.*

Ezeket mondta róluk. Tehát nem mondott rájuk áldást ez az átmenő, és általa is beteljesedett, amit ez a zsoltár mondott: *És nem mondták az arra menők: „Az Úr áldása legyen rajtatok, megáldunk benneteket az Úr nevében."*

És ezek az átmenők, akár a próféták, akár a pátriárkák, akár az Apostolok, mind, akik átmentek, ha erkölcsösen élünk, *megáldottak minket az Úr nevében*.

Erre azt mondod: „Mikor áldott meg engem Pál? Mikor áldott meg engem Péter?"

Figyeld az Írásokat, nézd hogy erkölcsösen élsz-e, és lássad, hogy ott megáldottak téged. Minden erkölcsösen élőt megáldottak.

És hogyan áldották meg? – *Az Úr nevében;* nem a saját nevükben, mint az eretnekek. Akik ugyanis azt mondják: „Amit mi adunk, az szent!" – és a saját nevükben akarnak megáldani, nem az Úr nevében.
Akik pedig azt mondják: „Senki nem szentel meg, csak Isten, és senki sem jó, csak Isten ajándékából", azok az Úr nevében áldanak meg, nem a saját nevükben; mivel a Vőlegény barátai, nem akarnak a menyasszony parázna szeretői lenni.[2]

[1]Mt 7,21.
[2]Vö. Jn 3,29.

SZÁZHUSZONKILENCEDIK ZSOLTÁR (130.)
Elmondta Karthagóban 412. XII. 19-én
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének.
A mélységekből kiáltottam, hozzád, Uram,
2Uram, hallgasd meg az én szómat.
Legyenek a te füleid figyelmesek,
az én könyörgésemnek szavára.

3Ha a gonoszságokat számon tartod, Uram,
Uram, ki áll meg akkor teelőtted?
4Mert nálad kegyelmezés van,
a törvényed miatt reméltem benned Uram.
5Tebenned reméltem, Uram,
az Ő igéjére várt a lelkem;
6az Úrban reménykedett a lelkem,
a hajnali virrasztástól éjszakáig.

A hajnali virrasztástól éjszakáig
7reméljen Izrael az Úrban,
mert az Úrnál irgalmasság van,
és bőséges nála a megváltás.
8És Ő fogja megváltani Izraelt
minden gonoszságából.

Az Úr Jézus Krisztus a bűnök mélységből keltegeti az embert

1. [1–3. v.] Mivel föltételezzük, hogy nem csak a testi szemekkel, hanem szívvel is virrasztunk, értelmesen kell énekelnünk: *A mélységekből kiáltottam, hozzád, Uram; Uram, hallgasd meg az én szómat.*

Ez ugyanis a fölmenőnek a hangja, a lépcsőénekekhez tartozik. Így tehát mindegyikünknek látnia kell, hogy miféle mélységben van, amelyből az Úrhoz kiált.

Jónás a mélységből, a cethal gyomrából kiáltott.[1] Nem csak a hullámok alatt volt, hanem egy állat gyomrában is, de sem az állat teste, sem a hullámok nem

[1]Vö. Jón 2,2.

zárták magukba a könyörgést, hogy ne juthatott volna Isten elé, és a bestia gyomra nem tarthatta vissza a könyörgő hangját. Áthatolt mindenen, széttépett mindent és eljutott Isten fülébe; ha egyáltalán azt kell mondanunk, hogy mindent széttépve jutott Isten fülébe, hiszen Isten füle az imádkozó szívében volt. Mert ki az, aki mellett nincs jelen Isten, ha hittel szólal meg?

Mindazonáltal nekünk is meg kell értenünk, hogy milyen mélységből kiáltsunk az Úrhoz. Számunkra ez a halandó élet a mélység. Aki megérti, hogy mélységben van, az kiált, jajgat, sóhajtozik mindaddig, amíg ki nem ragadják a mélységből, és el nem jut az elé, aki a mélységek és a kerubok fölött, mindenek fölött, amiket teremtett – nem csak a testi, hanem a szellemi létezők fölött is – trónol; amíg el nem jut hozzá a lélek, amíg Ő meg nem szabadítja a maga képmását, aki az ember, amely képmás ebben a mélységben, mintegy állandó hullámzásban elmosódott. És ha Isten, aki belepecsételte az emberbe ezt a képmást, amikor megalkotta, helyre nem állítja és meg nem újítja, az ember mindig mélységben van; ha meg nem szabadítják, miként mondtam, mindig mélységben van; az ember ugyanis alkalmas lehetett az elbukásra, de nem alkalmas a föltámadásra.

De amikor a mélységből kiált, fölkel a mélységből, és már maga a kiáltás nem engedi, hogy nagyon mélyen legyen. Mert nagyon mélyen vannak azok, akik még csak nem is kiáltanak a mélységből.

A bűnös, amikor a rosszaságok mélyére jut, megvet.[1] Lássátok csak, testvérek, micsoda mélység az, ahol megvetik Istent. Amikor valaki látja, hogy elárasztják a mindennapos bűnök, a rosszaságok maguk alá temetik, ha azt mondanák neki, hogy kérje Istent, nevetni kezdene.

Hogyan? – Először ezt mondja: „Ha Isten utálná a bűnöket, élhetnék-e? Ha Isten törődne az emberi dolgokkal, mindazok után, amiket műveltem nem csak hogy hogyan élhetek, hanem hogyan lehet jó sorom?”

Ez szokott azokkal történni, akik nagy mélységben vannak, és boldogulnak gonoszságaik közepette; és annál mélyebbre merülnek, minél boldogabbnak látják őket; a hazug boldogság nagy boldogtalanság.

Emellett az emberek ezt is mondják: „Mivel már annyi mindent elkövettem, és a kárhozat fenyeget, veszteség ér, ha nem teszem meg mindazt, amire képes vagyok”; és „ettől károsodom, miért ne tenném meg azt, amit megtehetek?”

Ahogyan kétségbeesett útonállók szokták mondani: „Ha a bíró halálra ítél tíz gyilkosságért, éppen úgy, mint ötért vagy egyért, miért ne tenném meg mindazt, amire alkalom kínálkozik?” Ezt jelenti az, hogy *a bűnös, amikor a rosszaságok mélyére jut, megvet*.

[1]Péld 18,3.

De az Úr Jézus Krisztus, aki a mi mélységeinket se vetette meg, aki arra méltatott minket, hogy eljött ebbe az életbe, és minden bűn bocsánatát ígéri, a mélységből is kiszólította az embert, hogy kiáltson a bűnök terhe alatti mélységből, és a bűnös hangja jusson el Istenhez; aki honnan kiált, ha nem a rosszaságok mélységéből?

Minden szív Isten irgalmasságában bízzon

2. Lássátok, hogy a bűnös hangja a mélységből kiált:
A mélységekből kiáltottam, hozzád, Uram;
Uram, hallgasd meg az én szómat.
Legyenek a te füleid figyelmesek,
az én könyörgésemnek szavára.

Honnan kiált? – A mélységből.
Tehát ki az, aki kiált? – A bűnös.
És milyen reménnyel kiált? – Azzal, hogy aki eljött feloldozni a bűnöket, még a mélységben lévő bűnösnek is reményt adott.

Mi következik tehát e hangok után? – *Ha a gonoszságokat számon tartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?*

Íme, föltárta, hogy milyen mélységből kiált. A saját gonoszságai hullámai és terhei alól kiált. Körbenézett magában, körülnézett az életében, és meglátta, hogy mindenfelől bűnök és vétkek borítják. Bármerre nézett, semmi jót nem talált önmagában. Semmi igazsággal nem találkozhatott. Mivel bűneinek oly sok és oly nagy halmait látta, mintegy elborzadva kiáltott föl: *Ha a gonoszságokat számon tartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?* Nem azt mondta: „Nem fogok megállni” – hanem: *Ki áll meg akkor teelőtted?*

Meglátta ugyanis, hogy szinte az egész emberi élet körül ott ólálkodnak a bűnei, egész lelkiismeretét vádolják a gondolatai, és nem talál tiszta szívet, amely bízhatna a maga igazvoltában. Ha tehát nem tud a maga igaz voltában bízó szívet találni, mindenki szíve Isten irgalmasságában bízzon, és mondja: *Ha a gonoszságokat számon tartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?*

A régi törvény a félelemé volt, az új törvény a szereteté

3. [4–6. v.] De miért van remény? – *Mert nálad kegyelmezés van.*

És mi ez a kegyelmezés, ha nem áldozat? És mi az áldozat, ha nem az, amit értünk ajánlottak föl? A kiontott ártatlan vér törölte el a vétkesek minden bűnét; ekkora váltságdíj váltott ki minden foglyot a fogolytartó ellenség kezéből.

Tehát *nálad kegyelmezés van.* Mert ha nem volna *nálad kegyelmezés,* és csak bíró akarnál lenni, és nem akarnál irgalmas lenni, szemmel tartanád minden gonoszságunkat és számon kérnéd, ki állhatna meg? Ki állhatna meg előtted és

mondhatná: ártatlan vagyok? Ki állhatna meg a te ítéletedben? Tehát egyetlen remény van: *Mert nálad kegyelmezés van, a törvényed miatt reméltem benned Uram.*

Miféle törvény miatt? Amiatt, amely vétkessé tett minket? A zsidóknak ugyanis szent, igazságos, jó törvény adatott, de vétkesekké tudta tenni őket.[1] Nem olyan törvény adatott, mely életet tudott volna adni, hanem olyan, mely megmutatta a bűnösnek a bűnöket.[2] A bűnös ugyanis megfeledkezett magáról és nem látta magát; törvény adatott neki, hogy lássa magát. A törvény vétkessé tett, a Törvényhozó megszabadított; a Törvényhozó ugyanis az Uralkodó.

A kapott törvény visszariaszt és bezár a vétkességbe; és a törvény nem old fel a bűnök alól, hanem megmutatja a bűnöket. És talán épp a törvény alatt veszi észre ez az imádkozó a mélységben, hogy mi mindent követett el a törvény ellen, és így kiált föl: *Ha a gonoszságokat számon tartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?*

Létezik tehát Isten irgalmasságának törvénye, Isten kegyelmezésének törvénye. Az [a régi törvény] a félelemé volt, van egy másik törvény, a szereteté. A szeretet törvénye megbocsátja a bűnt, eltörli a múltat, figyelmeztet a jövőre; nem hagyja magára az úton lévőt, társául szegődik amellé, akit vezet az úton.

De egyességre kell jutni az ellenféllel, amíg úton vagy vele.[3] Isten beszéde ugyanis az ellenfeled, amíg meg nem egyezel vele, és akkor jutsz vele egyességre, ha kezded örömödet találni abban, hogy megteszed, amit Isten beszéde mond. Ekkor, aki ellenfél volt, baráttá lesz; így az élet végeztével nem lesz, aki átadjon téged a bírónak.

Tehát *a törvényed miatt reméltem benned, Uram,* mert arra méltattál, hogy megalkottad az irgalmasság törvényét, hogy megbocsátottad minden bűnömet, és a jövőre nézve intelmeket adtál, hogy meg ne bántsalak; és ha netalán botladoznék az intelmeidben, gyógyszert adtál, hogy azzal imádkozzam hozzád: *bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*[4]

Ezt a törvényt alkottad nekem, hogy ahogyan megbocsátok, úgy nyerjek bocsánatot. E *törvény miatt reméltem benned, Uram.* Vártam, hogy mikor jössz és szabadítasz meg minden szükségből, mert a szükségben sem hagytad el az irgalmasság törvényét.

Akikben szeretet van, hordozzák egymást

[1]Vö. Róm 7,12.
[2]Gal 3,21.
[3]Vö. Mt 5,25.
[4]Mt 6,12.

4. Halljad csak, miféle törvényről beszél, ha még nem értetted meg, mit nevez a szeretet törvényének; halljad az Apostolt: *Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét.*[1]

Kik hordozzák egymás terhét, ha nem azok, akikben van szeretet? Akikben nincs szeretet, nehezek önmaguknak, akikben pedig van szeretet, hordozzák magukat.

Valaki megsértett és bocsánatot kér; ha nem bocsátasz meg neki, nem hordozod testvéred terhét; ha megbocsátasz, akkor hordozod a gyengét. És ha esetleg te valami gyöngeségbe esel, mint ember, neki is hordoznia kell téged, ahogyan te hordoztad őt.

Halljad csak, mit mondott előzőleg az Apostol: *Testvérek, ha valakit botláson értek, ti akik lelkiek vagytok, intsétek meg a szelídség szellemében.* És nehogy a lelkiek, akiket figyelmeztet, biztonságban érezzék magukat, mindjárt hozzáteszi: *De ügyelj, hogy magad kísértésbe ne essél!* Ehhez fűzi hozzá, amit már idéztem: *Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét;*[2] ezért mondja: *a törvényed miatt reméltem benned Uram.*

Azt mondják, hogy a szarvasok, amikor legelőt keresve egyik szigetről a másikra úsznak, egymásra fektetik a fejüket; amelyik az élen halad, az az egyetlen, amelyik egyedül hordozza a fejét és nem fekteti egy másikra. De amikor elfárad, a csorda éléről a csorda végére megy, és ő is a másikon megpihen. És így mindegyik hordozza a másik terhét, és eljutnak a céljukba, nem szenvednek hajó-törtést, mert a szeretet hajóként szolgál nekik.

Így tehát a szeretet terheket hordoz, de nem kell félnie, hogy agyonnyomják ezek a terhek, de arra figyeljen, hogy senkit agyon ne nyomjanak a maga bűnei. Mert amikor a testvéred gyöngeségét hordozod, a bűnei nem terhelnek meg téged. Ha egyetértesz vele, akkor már a saját bűneid nyomnak agyon, nem a másiké. Aki ugyanis egyetért a bűnössel, nem idegen, hanem saját teher alá kerül. A másik bűnével való egyetértés ugyanis a te bűnöd lesz, és nincs okod rá, hogy perlekedj amiatt, hogy idegen bűnök nyomnak agyon téged. Azt mondják neked ugyanis: „Agyonnyomnak, de a tieid. *Láttad a tolvajt, és együtt futottál vele.*"[3]

Mit jelent ez? – A lábadon mentél lopni, de az elméddel kapcsolódtál a tolvajhoz; ami eddig csak az övé volt, a tied lett, mert tetszett neked. Ha pedig nem tetszett neked, és imádkoztál érte, és a kérlelésre megbocsátasz, hogy nyílt arccal mondhasd el imádságaidban, amit a mennyei Jogász diktált neked: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk*

[1]Gal 6,2.
[2]Gal 6,1.
[3]Vö. Zsolt 49,18.

vétkezőknek;[1] megtanultad hordozni testvéred terheit, hogy egy másik is hordozza a tieidet, ha vannak, és megvalósuljon benneteket, amit az Apostol mond: *Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét.*[2] Így nyugodtan énekeled, amit az imént mondtunk: *A törvényed miatt reméltem benned Uram.*

A mindennapos apró bűnöket nem szabad semmibe venni

5. Aki pedig ezt a törvényt nem tartja meg, az az Úrban sem remél; és még ha akarna is remélni, alaptalan a reménye, hiába remél. Mert eljön majd az Úr, és megtalálja a bűneidet. Azt pedig, hogy tökéletes igazsággal éltél, nem fogja megtalálni.

Gyilkosságokat talán (mert súlyos és igen nagy bűnök) nem fog találni;
házasságtörést nem fog találni;
lopásokat nem fog találni;
rablást nem fog találni;
varázslást nem fog találni;
bálványimádást nem fog találni;
ilyeneket nem fog találni.

Tehát semmit nem fog találni? – Halljad az evangélium szavát: *Aki azt mondja a testvérének: te bolond.* A nyelv ezen apró bűneitől ki tud tartózkodni?

Te talán ezt mondod: „Kicsiségek!”

Méltó lesz a pokol tüzére[3] – mondja. Ha kicsiségnek vagy jelentéktelennek tűnne számodra, hogy azt mondod a testvérednek: „Te bolond”, legalább a pokol tüzét tartsd nagynak; ha lenézed a kis bűnt, legalább a büntetés nagysága riasszon vissza.

De erre azt mondod: „Apróságok, kicsiségek, ezek nélkül nem lehet élni.” – Hordd össze az apróságokat és nagy rakássá lesznek. A gabonaszemek is kicsinyek, de garmadát (nagy halmot) alkotnak; a vízcseppek is kicsinyek, de betöltik a folyókat, és nagy terheket ragadnak magukkal.

Ezért ez [az imádkozó] is, látva, hogy az ember milyen sok apró mindennapos bűnt követ el – ha másképp nem is, legalább gondolattal és nyelvvel –, fölfigyel rá, milyen sokan vannak, és ha arra figyel, hogy milyen apróságok, látja, hogy a sok apróságból nagy halom lesz; és nem a régi bűneire gondolva, hanem az emberi törékenységet megfontolva, már fölmenőben kiáltja: *A mélységekből*

[1]Mt 6,12.
[2]Gal 6,2.
[3]Mt 5,22.

kiáltottam, hozzád, Uram;Uram, hallgasd meg az én szómat. Legyenek a te füleid figyelmesek,az én könyörgésemnek szavára. Ha a gonoszságokat számon tartod, Uram,Uram, ki áll meg akkor teelőtted?

El tudom kerülni a gyilkosságokat, a házasságtöréseket; a rablásokat, az esküszegéseket, a varázslásokat, a bálványimádást; de vajon el tudom-e kerülni a nyelv bűneit, el tudom-e kerülni a szív bűneit is? Írva van: *a bűn gonoszság.*[1]

Tehát ki állhat meg, ha számon tartod a gonoszságokat? Ha szigorú bíróként, és nem irgalmas atyaként akarnál bánni velünk, *ki állhatna meg a szemeid előtt?*

De nálad kegyelmezés van, a törvényed miatt reméltem benned Uram.

Miféle törvény ez? – *Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét.*[2]

Kik hordozzák egymás terhét? – Akik őszintén mondják: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*[3]

Azt reméljük magunk számára, ami az Úrban már megtörtént

6. *Az Úrban reménykedett a lelkem.* – Csak az remél, aki még nem kapta meg azt, amit ígértek neki, mert aki már megkapta, miért remélne?

Megkaptuk a bűnök bocsánatát, de megígérték nekünk a mennyek országát; a vétkeinket eltörölték, de a jutalmunk még a jövőben van; bocsánatot nyertünk, de az örök életet még nem birtokoljuk.

Aki megbocsátott, ő maga ígérte meg az örök életet. Ha a mi szavunk lenne, félnünk kellene; mivel azonban Isten szava, nem csal meg. Tehát biztonsággal reméljünk annak igéjében, aki nem csalhat meg.

Az Úrban reménykedett a lelkem, a hajnali virrasztástól éjszakáig. – Mit jelent ez? Egy napig remélt az Úrban, és vége lett egész reményének? *A hajnali virrasztástól éjszakáig reménykedett az Úrban.*

Ez a hajnali virrasztás éjszaka vége, ezért az *éjszakáig reménykedett a lelkem az Úrban.* Tehát értenünk kell, nehogy azt gondoljuk, hogy csak egy napig kell remélnünk az Úrban: *a hajnali virrasztástól éjszakáig.*

Tehát mire gondoltok, testvérek? *A hajnali virrasztástól éjszakáig reménykedett a lelkem az Úrban.* Azt jelenti, hogy az Úr, aki által bocsánatot nyertek a bűneink, a hajnali virrasztáskor támadt föl a halálból, hogy reméljük: bennünk is

[1] 1Ján 3,4.
[2] Gal 6,4.
[15] Mt 6,12.

meg fog történni az, ami az Úrban már megtörtént. A bűneink ugyanis már bocsánatot nyertek, de még nem támadtunk föl; ha még nem támadtunk föl, akkor bennünk még nem történt meg az, ami a Főnkben már megtörtént.

Mi történt már meg Főnkben? Mert a Fő teste már föltámadt; vajon a Fő lelke meghalt-e? Mindenesetre ami benne meghalt, az föltámadott. Harmadnapon föltámadott, és bizonyos módon az Úr mondta nekünk: Amit bennem láttatok, reméljétek magatoknak, azaz mivel én föltámadtam, ti is föl fogtok támadni.

A mi zsengénk Krisztus

7. De vannak, akik azt mondják: „Íme, az Úr föltámadt, de vajon emiatt remélhetem-e, hogy én is föltámadhatok?" – Éppen emiatt; az Úr ugyanis abban támadt föl, amit tőled kapott. Mert nem támadt volna föl, ha meg nem hal, és nem halt volna meg, ha nem hordozott volna testet.

Mit kapott tőled az Úr? – A testet.

Ki az, aki eljött? – Isten Igéje, aki mindenekelőtt volt, aki által mindenek teremtettek. De hogy valamit tőled kapjon, *az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[1]

Tőled kapta azt, amit érted fölajánlhatott, mint ahogy a pap tőled kapja, amit érted ajánl föl, amikor meg akarod engesztelni Istent a bűneidért.

Már megtörtént, így történt. A mi Papunk tőlünk kapta, amit értünk fölajánlott, mert tőlünk kapta a testet; a testben lett vágóáldozat, egészen elégő áldozat, engesztelő áldozat. A szenvedésben lett áldozattá, a föltámadásban megújította azt, amit megöltek, és mint zsengeáldozatodat adta Istennek, és mondja neked: már mindened meg van szentelve azáltal, hogy ilyen zsengeáldozat adatott belőled Istennek; reméld tehát, hogy benned is meg fog történni az, ami a te zsenge-áldozatodatban már megtörtént.

Mindaddig remélj, amíg ki nem mégy ebből az életből

8. Mivel tehát Ő a hajnali virrasztás idején támadt föl, a lelkünk attól kezdve remél; és meddig? – Egészen az *éjszakáig,* mindaddig, amikor meghalunk. A mi testi halálunk ugyanis olyan, mint az álom. Remélni kezdtél, mert föltámadott az Úr, mindaddig remélj, amíg ki nem mégy ebből az életből, mert ha nem remélnél az éjszakáig, semmivé lenne mindaz, amit reméltél.

Vannak ugyanis emberek, akik kezdenek remélni, de nem tartanak ki egészen az éjszakáig. Háborgatások érik őket, kísértések kezdik érni őket, látják, hogy a rosszak és a gonoszok mulandó boldogságot élveznek; és mivel azt remélték az Úrtól, hogy itt lesznek boldogok, azokat figyelik, akik gaztetteket követnek el,

[1]Vö. Jn 1,3–14.

és birtokolják azt, amire ők vágyódtak, és elerőtlenedik a lábuk, és abbahagyják a reménykedést.

Miért? – Azért, mert nem a hajnali virrasztástól kezdtek remélni.

Mit jelent ez? – Azt jelenti, hogy nem azt kezdték remélni az Úrtól, ami az Úrban már megtörtént, attól a hajnali virrasztástól kezdve, hanem azt remélték az Úrtól, hogy ha keresztények lesznek, tele lesz a házuk gabonával, borral, olajjal, ezüsttel, arannyal; a ház népéből senki nem hal meg ideje korán; ha nincsenek gyermekei, lesznek; ha még nőtlen, talál feleséget; a házában nem csak az asszonyok nem vesztik el magzatukat, hanem a jószáguk sem vetél el; a hordóikban nem ecetesedik meg a bor, a szőlőjüket nem veri el a jég.

Aki így remélt az Úrban, ha látja, hogy ezekben a dolgokban azok bővelkednek, akik nem tisztelik az Urat, a lábai is elerőtlenednek,[1] és éjszakáig sem remélt, mert nem a hajnali virrasztástól kezdett remélni.

Reméld, hogy te is úgy támadsz fel, ahogy az Úr feltámadott

9. Ki lesz tehát, aki a hajnali virrasztástól kezd remélni? – Az, aki azt reméli az Úrtól, amit Ő kezdett megmutatni a hajnali őrségtől, melynek idején föltámadott. Előtte ugyanis senki nem támadt föl úgy, hogy utána mindig éljen.

Figyeljen Szeretetreméltóságtok!
Támadtak föl halottak az Úr eljövetele előtt, hiszen Illés is támasztott föl halottat,[2] Elizeus is,[3] de ezek úgy támadtak föl, hogy ismét meghaltak. Akiket maga az Úr támasztott föl, azok szintén halandóként támadtak föl. Az özvegyasszony fia is,[4] a zsinagógai elöljáró tizenkét éves leánya is,[5] vagy Lázár[6] is halandónak támadt föl; egyszer születtek, de kétszer haltak meg. Senki más nem támadt föl halhatatlannak, csak az Úr. Az Úr pedig mikor támadt föl úgy, hogy soha többé nem hal meg? – A hajnali virrasztás idején.

Te is ezt reméld az Úrtól, hogy föl fog támasztani, de nem úgy, ahogyan Lázár támadt föl, nem úgy, ahogyan özvegyasszony fia és a zsinagógai elöljáró lánya támadt föl, nem úgy, ahogyan a régi próféták által föltámasztottak támadtak föl; hanem azt reméld, hogy úgy fogsz föltámadni, ahogyan az Úr, és a föltámadásod után már nem kell félned attól, hogy meghalsz; és *a hajnali virrasztástól kezdtél remélni.*

---

[1]Vö. Zsolt 72,2–3.
[2]Vö. 1Kir 17,22.
[3]Vö. 2Kir 4,35.
[4]Vö. Lk 7,15.
[5]Vö. Lk 8,55.
[6]Vö. Jn 11,44.

Ebben az életben reménykednünk kell

10. Egészen az éjszakáig remélj, mindaddig, amíg befejeződik ez az élet, mindaddig, amíg a világ végén eljön az egész emberi nemre az éjszaka.

Miért egészen odáig? – Azért, mert ezután az éjszaka után már nem remény lesz, hanem maga a valóság. *A remény, amit látunk, többé nem remény.* Az Apostol mondja: *Amit valaki lát, azt reméli-e? Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk türelmesen.*[1]

Ha tehát türelmesen kell várnunk azt, amit nem látunk, akkor egészen az éjszakáig reméljünk, azaz életünk vagy a világ végéig. Amikor pedig átvonul az az éjszaka, akkor eljön, amit reméltünk, és többé már nem fogunk remélni, de ettől nem leszünk reménytelenek.

Szégyenletes a reménytelenség, és néha korholunk valakit és mondjuk: „Nincs reménye".

Nem mindig rossz remény nélkül lenni. Amíg ebben az életben élünk, rossz a reménytelenség, mert akinek most nincs reménye, később nem lesz semmije. Tehát most reménykednünk kell. De amikor eljön majd a valóság, vajon lesz-e remény? Mert *amit valaki lát, azt reméli-e?*

Eljön majd a mi Urunk Istenünk, és megmutatja az emberi nemnek azt az alakját, amelyben megfeszítették és föltámadott, hogy lássák jók és rosszak egyformán. Látni fogják a jók és örülni fognak, hogy megtalálták azt, amit hittek, mielőtt láthatták volna; a rosszak szégyenkezni fognak amiatt, hogy nem hitték el, amit látni fognak. A szégyenkezők elítéltetnek, az örvendezőket megkoronázzák.

A szégyenkezőknek ezt mondják majd: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült;* az örvendezőknek pedig ezt mondják: *Gyertek, Atyám áldottai és vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől;*[2] amit ha megkapnak, az már nem remény lesz, mert a maga valóságában fogják birtokolni.

Tehát a remény elmúltával elmúlik majd az az éjszaka; de amíg ez megtörténik, *a hajnali virrasztástól reménykedjen a lelkünk az Úrban.*

A mártírok a szenvedés közben az isteni reményre támaszkodtak

11. És visszatér ehhez: *A hajnali virrasztástól éjszakáig reméljen Izrael az Úrban.*

---

[1]Róm 8,24–25.
[2]Mt 25,41. 34.

A hajnali virrasztástól éjszakáig az Úrban reménykedett a lelkem. De mit remélt? *A hajnali virrasztástól reméljen Izrael az Úrban.* – Ne csupán *reméljen Izrael az Úrban,* hanem a *hajnali virrasztástól reméljen Izrael.* Tehát hibáztatom a világ reményét, amikor Istentől remélik? Nem; de más Izrael sajátos reménye.

Izrael ne legfőbb javaként remélje a gazdagságot, a testi egészséget, a földi bőséget; sőt itt háborgatásban lesz része, ha az igazságért zaklatásokat kell szenvednie.

Nem reméltek-e Istenben a mártírok? És mégis ugyanazokat szenvedték, mint a rablók és a gonoszok: vadállatok elé dobták, máglyán égették el őket, karddal lefejezték, kínpadra vonták, megbilincselték, bebörtönözték őket, mindezeket a kínokat elszenvedték, és nem reméltek az Úrban?

Vagy azért reméltek, hogy ezektől a bajoktól megmeneküljenek és ezt az életet élvezzék? – Bizony nem, mert a hajnali virrasztástól reméltek.

Mit jelent ez? – Azt jelenti, hogy azt a hajnali virrasztást szemlélték, melyben Uruk föltámadott, és látták, hogy föltámadása előtt Ő is ugyanazokat szenvedte el, amiket ők szenvedtek, és nem veszítették el a reményüket, hogy ilyen szenvedések után ők is az örök életre fognak föltámadni.
Remélt Izrael az Úrban, a hajnali virrasztástól éjszakáig.

Isten irgalomból váltott meg minket a bűntől

12. [7–8. v.] *Mert az Úrnál irgalmasság van, és bőséges nála a megváltás.* – Nagyszerű! Ehelyett jobbat nem is lehetett volna mondani, mert ezt mondta: *A hajnali virrasztástól éjszakáig reméljen Izrael az Úrban.*

Miért? – Azért, mert a hajnali virrasztás idején támadt föl az Úr, és a testnek azt kell remélnie, ami a főben már megtörtént.

De eszetekbe ne jusson ez a gondolat: „A fő föltámadhatott, mert nem terhelték bűnök, benne semmiféle bűn nem volt, de mi lesz velünk? Remélhetünk-e olyan föltámadást, amilyen az Úrban már megtörtént, hiszen bennünket terhelnek a bűneink?”

Nézd csak, mi következik: *Mert az Úrnál irgalmasság van, és bőséges nála a megváltás. És Ő fogja megváltani Izraelt minden gonoszságából.*

Tehát ha terhelik is a bűnei, jelen van Isten irgalmassága. Azért ment előre Ő, a bűn nélküli, hogy eltörölje követői bűneit. Ne magatokban bízzatok, hanem a hajnali virrasztástól fogva bizakodjatok. Lássátok, hogy a Főtök föltámadott, és fölment a mennybe. Őbenne nem volt bűn, de általa eltöröltetnek a ti bűneitek: *Ő fogja megváltani Izraelt minden gonoszságából.*

Mert Izrael el tudta adni magát, és a bűn hatalma alá tudott kerülni, de gonoszságaiból megváltani önmagát nem tudja. Ő tudta megváltani, aki nem

tudta magát eladni; aki nem követett el bűnt, Ő a bűntől megváltó. *Ő fogja megváltani Izraelt.*

Mitől fogja megváltani? Ettől vagy attól a gonoszságtól? – *Minden gonoszságából.*

Tehát aki Istenhez járul, ne féljen valamely gonoszságától, csak teljes szívével járuljon oda, és hagyja abba, amit korábban csinált, és ne mondja: „Ezt a gonoszságot nem bocsátják meg nekem". Ha ugyanis ezt mondaná, akkor amiatt, amiről azt gondolja, hogy nem bocsátják meg neki, nem tér meg, és elkövetve egyéb dolgokat, azt sem fogják megbocsátani neki, amitől nem félt. „Mivel akkora gazságot követtem el – mondja –, és nem lehet nekem megbocsátani, megteszek minden mást is, mert elveszítem azt, amit nem teszek meg!"

Ne félj; mélységben vagy, ne rösteld a mélységből az Úrhoz kiáltani, és mondani: *Ha a gonoszságokat számon tartod, Uram,Uram, ki áll meg akkor teelőtted?*

Figyeld Őt és várjad Őt, és remélj az Ő törvénye miatt.

Milyen törvényt adott neked? – Azt, hogy *bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.* Reméld, hogy fel fogsz támadni, és akkor minden bűn nélkül leszel, mert az támadt föl, aki elsőként volt bűntelen. A hajnali virrasztástól remélj az Úrban. Ne mondd: „Nem vagyok méltó a bűnök miatt!"

Nem vagy méltó; de *bőséges nála a megváltás, és Ő fogja megváltani Izraelt minden gonoszságából.*

SZÁZHARMINCADIK ZSOLTÁR (131.)
Elmondta Karthagóban
412. december 20-án
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének. Dávidé.
Uram, nem fuvalkodott föl az én szívem,
és szemeim nem néztek kevélyen fölfelé,
nem jártam magas dolgokban,
sem csodákban, amik fölülmúlnak engem.

2Ha nem alázatosan gondolkodtam,
hanem fölmagasztaltam a lelkemet,
olyan fizetséget kapjon az én lelkem,
mint amikor valakit elválasztanak a tejtől, anyjáról.

3Reméljen Izrael az Úrban,
mostantól fogva és mindörökké.

Isten temploma és Krisztus testének tagjai vagyunk

1. Ebben a zsoltárban Isten szolgájának és a hívőnek alázatát ajánlják nekünk, akinek a hangján éneklik, és aki Krisztus egyetemes teste.

Gyakran figyelmeztettük Szeretetreméltóságtokat, hogy a zsoltárt nem egy éneklő ember hangjaként kell hallani, hanem mindazok hangjaként, akik Krisztus testében vannak. És mivel valamennyien az Ő testében vannak, egy emberként beszél, és egy az, aki a sok is. Mert önmagukban nézve sokan vannak, de egyek abban, aki egy. Ez Isten temploma is, melyről az Apostol mondja: *Isten temploma ugyanis szent, és ti vagytok az;*[1] mindazok, akik hisznek Krisztusban, és úgy hisznek, hogy szeretnek.

Krisztusban hinni ugyanis azt jelenti: szeretni Krisztust; nem úgy, ahogyan a démonok hittek, de nem szerettek.[2] Jóllehet hittek, ezt mondták: *Mi közünk egymáshoz, Isten Fia?*[3] Mi pedig úgy hiszünk, hogy hiszünk benne, szeretjük őt,

[1] 1Kor 3,17.
[2] Vö. Jak 2,19.
[3] Mt 8,29.

és nem mondjuk: *Mi közünk egymáshoz?,* hanem inkább ezt mondjuk: Hozzád tartozunk, te megváltottál minket. Tehát mindazok, akik így hisznek, élő kövek, akikből Isten temploma épül;[1] és romolhatatlan fák, melyekből az a bárka készült, mely nem merült el a vízözönben.[2]

Ez pedig az a templom – azaz azok az emberek –, ahol könyörögnek Istenhez, és Ő meghallgat. Aki ugyanis Isten templomán kívül imádkozik Istenhez, nem nyer meghallgatást, amikor a mennyei Jeruzsálem békéjét kéri, jóllehet bizonyos mulandó dolgokban, amelyet Isten a pogányoknak is megadott, meghallgatást nyer. A démonok is meghallgatást nyertek, hogy a disznókba mehessenek.[3] Más az örök életre szóló dolgokban meghallgatást nyerni, és ezt csak az kapja meg, aki Isten templomában imádkozik. És az imádkozik Isten templomában, aki az Egyház békéjében, Krisztus teste egységében imádkozik; Krisztusnak ez a teste sok hívőből épül az egész földkerekségen, és ezért nyer meghallgatást az, aki a templomban imádkozik. Az imádkozik lélekben és igazságban, aki az Egyház békéjében imádkozik, nem abban a templomban, amely az előkép volt.[4]

Amikor bűn bűnhöz kapcsolódik, hosszú lesz a kötél

2. Az előkép szerint ugyanis az Úr kikergette az embereket a templomból, azokat, akik a saját dolgaikat keresték, azaz eladni és vásárolni mentek a templomba.[5] Ha pedig az a templom előkép volt, nyilvánvaló, hogy Krisztus testében is, ami az igazi templom, vegyesen vannak eladók és vásárlók, azaz akik a magukét keresik, és nem azt, ami Jézus Krisztusé.[6] De kötélből font ostorral kikergetik őket.

A kötél ugyanis a bűnöket jelenti, ahogyan a próféta mondja: *Jaj azoknak, akik mint hosszú kötelet vonják maguk után a bűnöket.*[7] Azok vonják maguk után a bűnöket, mint hosszú kötelet, akik egyik bűnhöz hozzáadják a másikat; akik elkövetnek egy bűnt, és hogy azt fedezzék, egy újabbat követnek el. Miként ugyanis a kötélfonáskor rostot adnak rosthoz, és nem párhuzamosan, hanem csavarva, ugyanígy van minden rossz cselekedettel, ami bűn: amikor egyik a másikat követi, és bűnt bűnhöz kapcsolnak, hosszú lesz a kötél. *Akiknek gonoszak az ösvényei és kacskaringósak a lépéseik*.[8]

---

[1]Vö. 1Pét 2,5.
[2]Vö. Ter 6,14.
[3]Vö. Mt 8,31–32.
[4]Vö. Jn 4,21–24.
[5]Vö. Jn 2,15.
[6]Vö. Fil 2,21.
[7]Iz 5,18.
[8]Vö. Jób 6,18.

De mire való ez a kötél, ha nem arra, hogy megkötözzék vele a kezüket és a lábukat, és mindegyiket kivessék a külső sötétségre? Emlékeztek rá, hogy az egyik bűnösről ezt mondják az evangéliumban: *Kötözzétek meg a kezét és a lábát, és vessétek ki a külső sötétségre; ott sírás lesz és fogak csikorgatása.*[1] Nem lett volna mivel megkötözni a kezét és a lábát, ha ő maga nem font volna magának kötelet. Ezért egy másik helyen egész nyíltan írva van: *saját bűneinek köteléke szorongat mindenkit.*[2] Mivel tehát az emberek a saját bűneikért kapnak verést, ezért font az Úr kötelekből ostort, és verte ki a templomból mindazokat, akik a sajátjukat keresték, és nem azt, ami Jézus Krisztusé.[3]

3. Tehát ebben a zsoltárban ennek a templomnak a hangja van. Ebben – és nem abban a testi templomban, mint mondtam – fordulnak kérésekkel Istenhez, és Ő meghallgat lélekben és igazságban; mert az a templom árnyék volt, mely mutatta az eljövendő templomot, és az már összedőlt. Tehát összedőlt imádságunk háza? – Nem! Mert nem azt az összedőlt templomot lehetett az imádság házának nevezni, amelyről mondatott: *Az én házamat az imádság házának fogják nevezni minden nemzet számára.*[4] Mert hallottátok, mit mondott az Úr Jézus Krisztus: *Meg van írva, hogy az én házamat az imádság házának fogják nevezni, ti pedig rablók barlangjává teszitek.*[5]

Vajon azok, akik rablók barlangjává akarták tenni Isten házát, rombolták le a templomot? Ugyanúgy akik erkölcstelenül élnek a katolikus Egyházban, amennyiben rajtuk áll, Isten házát rablók barlangjává akarják tenni. De ezzel nem forgatják föl a templomot. Eljön az idő, amikor bűneik köteléből [font ostorral] kikergetik őket.

Isten ezen templomának azonban, azaz Krisztus testének, a hívők ezen gyülekezetének egy hangja van, és egy emberként énekel a zsoltárban. Hangját már sok zsoltárban hallottuk, halljuk meg ebben is. Ha akarjuk, a mi hangunk; ha akarjuk, füllel halljuk az éneklőt, és mi szívvel éneklünk. Ha pedig nem akarjuk, akkor ebben a templomban olyanok leszünk, mint az eladók és a vásárlók, azaz a magunkét keressük; bemegyünk az Egyházba, de nem azokért a dolgokért, amelyek Isten szemében kedvesek. Lássa tehát mindenki közületek, hogyan hallgat: hallja és mosolyog; hallja és a háta mögé veti; hallja és összhangban van, azaz a saját hangját hallja, és szívének hangját kapcsolja e zsoltár hangjához. E zsoltár hangja azonban nem hallgat: okuljanak belőle, akik

[1] Mt 22,13
[2] Péld 5,22.
[3] Vö. Fil 2,22.
[4] Mt 21,12–13.
[5] Jn 2,14–16.

tudnak, sőt, akik akarnak; akik nem akarnak, ne akadályozzák meg. Az alázatosságot ajánlja nekünk, ezzel kezdi.

Isten előtt az alázat a kedves áldozat

4. [1. v.] *Uram, nem fuvalkodott föl az én szívem.* – Áldozatot ajánlott fel. Mivel bizonyítjuk, hogy áldozatot ajánlott fel? Azzal, hogy a szív alázata áldozat.

Egy másik zsoltárban mondja: *mert ha áldozatot akartál volna, ugyancsak megadtam volna.*[1] Eleget akart tenni Istennek a bűneiért, engesztelni akarta, hogy elnyerje a bűnök bocsánatát; és mintegy keresve, hogy mivel engesztelhetné, mondja: *Ha áldozatot akartál volna, ugyancsak megadtam volna, az egészen elégő áldozatokban nem lelnéd kedvedet.*

Tehát fölöslegesen kereste a bakokat vagy bikákat, vagy valami hasonló vágóállatot, hogy azokkal engesztelje Istent. Akkor mi lesz? Mert az egészen elégő áldozatokban nem lelki kedvét Isten, nem fogad el áldozatot, és áldozat nélkül engesztelődik? Ha nincs áldozat, akkor nincs pap. Ha pedig van papunk az égben, aki közbenjár értünk az Atyánál[2] (mert belépett a szentek szentjébe, a függöny mögé, ahova az előkép-pap csak egyszer lépett be évenként, miként az Úr is az egész időben csak egyszer áldoztatott föl. Ő áldozta fel önmagát, ő a pap, ő a vágóáldozat, és egyszer lépett be a szentek szentjébe, és már nem hal meg, és a halál többé rajta nem uralkodik), legyünk bizonyosak afelől, hogy van Papunk; ott áldozatot is ajánlunk föl.[3]

Lássuk, hogy áldozatot kell fölajánlanunk, mert a mi Istenünk nem leli kedvét az egészen elégő áldozatokban, amint hallottátok a zsoltárban. De itt folytatja és megmutatja, hogy mit ajánljon fel: áldozat Istennek a megtört lélek, *a megtört és alázatos szívet Isten nem veti meg.*[4] Ha tehát a megalázott szív áldozat Istennek, áldozatot ajánlott fel az, aki mondta: *Uram, nem fuvalkodott föl az én szívem.*

Lásd egy másik helyen az ilyen fölajánlót, aki mondja Istennek: *Lássad alázatosságomat és vesződségemet, és bocsásd meg minden vétkemet.*[5]

Simon mágusról

5. *Uram, nem fuvalkodott föl az én szívem, és szemeim nem néztek kevélyen fölfelé, nem jártam magas dolgokban, sem csodákban, amik fölülmúlnak engem.*

Mondjuk ezt érthetőbben, és halljátok.

---

[1]Zsolt 50,18.
[2]Vö. Zsid 9,12.
[3]Vö. Róm 6,9.
[4]Zsolt 50,19.
[5]Zsolt 24,18.

Nem voltam gőgös, nem akartam csodálatosnak látszani az emberek előtt, és nem kerestem semmit, ami meghaladja erőimet, amivel dicsekedtem volna a tájékozatlanok előtt.

Figyeljen Szeretetreméltóságtok, nagy dolgokra hívják föl a figyelmünket. Az a mágus Simon őt meghaladó csodákra törekedett, ezért jobban tetszett neki az apostolok hatalma, mint a keresztények igaz volta.

Amikor látta, hogy az apostolok kézföltétele és imádsága által Isten a Szentlelket adja a hívőknek; és mivel akkor csoda bizonyította a Szentlélek eljövetelét, mert mindazok, akikre leszállott a Szentlélek, nem tanult nyelveken beszéltek (és az, hogy a hívők most nem szólnak nyelveken nem érv amellett, hogy most nem adatik a Szentlélek. Akkor ugyanis azért kellett nyelveken szólniuk, hogy jelezzék: minden nyelv hinni fog Krisztusban. Amikor pedig beteljesedett, amit ez jelzett, a csodának vége lett); mikor tehát Simon ezt látta, ugyanazt akarta tenni, és nem ugyanolyan akart lenni. És tudjátok, hogy pénzért is megvásárolhatónak vélte a Szentlelket.

Tehát azok közül való volt, akik vásárolni és eladni mennek a templomba; meg akarta venni azt, amit azután el akart adni. Bizony, testvéreim, ilyen volt Simon, és így ment be hozzájuk.

Az Úr kiűzte a templomból azokat, akik galambokat árultak; a galamb pedig a Szentlelket jelenti. Simon tehát meg akarta venni a galambot és árusítani akarta a galambot; odajött az Úr Jézus Krisztus, aki Péterben lakott, és kötélből font ostorral kikergette a gonosz kereskedőt.[1]

A test tagjainak megvan a maga feladata

6. Tehát vannak emberek, akik élvezik a csodatételt, és azoktól, akik haladók az Egyházban, csodát követelnek; azok pedig, akik haladóknak tekintik magukat, csodákat akarnak tenni, és azt gondolják, hogy nem tartoznak Istenhez, ha nem tesznek csodákat.

A mi Urunk Istenünk pedig, aki tudja, hogy kinek mit ad, hogy a test szervezete békességben maradjon, így beszél az Egyházhoz az Apostol által: *A szem nem mondhatja a kéznek: „Nincs rád szükségem” vagy a fej a lábnak: „Nincs rád szükségem.” Ha a test csupa szem volna, hol maradna a hallás? Ha meg csupa hallás, hol volna a szaglás?*[2]

Tehát a tagjainkban látjátok, testvérek, hogy minden tagnak megvan a maga saját feladata. A szem lát és nem hall; a fül hall és nem lát; a kéz cselekszik, de se nem hall, se nem lát; a láb jár, nem hall, nem lát, nem azt teszi, amit a kéz.

[1]Vö. ApCsel 8,18–23.
[2]1Kor 12,21–17.

De ha egy test egészséges és a tagok nem perlekednek egymással, a fül lát a szemben, a szem hall a fülben; nem lehet felróni a fülnek, hogy nem lát, és nem mondják neki: nem érsz semmit, kevesebbet érsz, mert vajon látod-e és meg tudod-e különböztetni a színeket, úgy, mint a szem?

A fül ugyanis a test békéjéből válaszol és mondja: én ott vagyok, ahol a szem van, abban a testben vagyok; magamban nem látok, a testben azonban, amelyben vagyok, látok. Így amikor a fül azt mondja: a szem nekem lát; a szem azt mondja: a fül nekem hall; a kéz azt mondja: a szem és a fül nekem lát és nekem hall; a szem, a fül és a kéz együtt mondják: a láb nekünk jár. Amikor valamennyi az egy testben cselekszik, ha egészséges a test és egyetértenek a tagok, örülnek, és együtt örülnek egymásnak. És ha valami baj van egy tagban, nem hagyják magára, hanem együtt szenvednek vele.[1]

Vajon mivel a testben a láb távolinak látszik a szemtől (a szemek ugyanis a test felső, a lábak az alsó részén vannak), amikor a láb tüskébe lép, magára hagyja-e a szem? Ugye azt látjuk, hogy az egész test összerándul, az ember leül, a gerince meghajlik, hogy keresse a talpba fúródott tövist? Minden tag teszi, amire képes, hogy a test legalsó részéből kihúzza a tövist.

Ugyanígy, testvérek, ha valaki Krisztus testében képtelen halottat föltámasztani, ne erre törekedjen, hanem arra, hogy széthúzást ne támasszon a testben, mint ahogy ha a fül látni akar, széthúzást tud támasztani.

Amit ugyanis nem kapott meg, azt nem tudja tenni. De szemrehányást tennének neki: „Ha igaz ember volnál, föltámasztanád a halottad, ahogyan Péter föltámasztotta. Úgy tűnik ugyanis, hogy Krisztusban az apostolok nagyobb dolgokat műveltek, mint maga az Úr.”[2]

De hogyan volnának többre képesek a vesszők, mint a gyökér? Hogyan tűnhetne nagyobbnak, amiket az apostolok műveltek, mint amit az Úr művelt? Az Úr szavára halottak támadtak föl, az átmenő Péter árnyéka föltámasztott egy halottat.[3] Ez nagyobbnak tűnik, mint amaz.

De Krisztus tudott Péter nélkül cselekedni, Péter pedig csak Krisztusban tudott cselekedni: *Mert nálam nélkül semmit sem tehettek.*[4]

Amikor tehát ezt hallaná egy előrehaladott ember, mintegy szemrehányó gyalázkodást a tájékozatlan pogányoktól, olyan emberektől, akik nem tudják, mit beszélnek, Krisztus testének szervezetében válaszoljon, és mondja: „Te, aki

[1] 1Kor 12,26.
[2] Vö. Jn 14,12.
[3] Vö. ApCsel 5,15.
[4] Jn 15,5.

azt mondod: »Nem vagy igaz ember, mert nem művelsz csodákat«, a fülnek is mondhatnád: »Nem vagy a testben, mert nem látsz«”.[1]

Erre azt mondja: „Tedd te is azt, amit Péter tett!” De Péter nekem is tette, mert abban a testben vagyok, amelyben Péter cselekedett; a testben, amelyben ő képes volt, én is képes vagyok, mert nem különülök el; amennyiben kevesebbre vagyok képes együtt szenved velem, és amennyiben ő többre képes, együtt örülök vele.

Maga az Úr felülről kiáltotta a teste javára: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*,[2] miközben őt senki sem érintette, de a Földön szenvedő testéért kiáltott az égből a Fő.

A sátántól arcul vert Pál apostolt Isten megtisztította

7. Testvérek, ha tehát valaki jól megteszi azt, amire képes, és amiben valaki más többre képes, arra nem irigykedik, hanem együtt örül vele, mint akivel egy testbe tartozik, akkor az övé e zsoltár hangja: *Uram, nem fuvalkodott föl az én szívem, és szemeim nem néztek kevélyen fölfelé, nem jártam magas dolgokban, sem csodákban, amik fölülmúlnak engem.*

Amik ugyanis meghaladják erőimet – mondja –, azokat nem kerestem, nem törekedtem rájuk, nem akartam velük dicsekedni.

Hogy mennyire kell félni a kegyelem bőségéből eredő ezen fölmagasztalástól, nehogy valaki gőgössé váljon Isten ajándéka miatt, hanem inkább őrizze az alázatosságot, és tegye meg azt, ami írva van: *Minél nagyobb vagy, annál inkább alázd meg magadat mindenben, és kegyelmet fogsz találni Isten előtt*;[3] tehát mennyire félni kell az Isten ajándéka miatti gőgtől, arra újra meg újra föl kell hívni Szeretetreméltóságtok figyelmét, főként most, hogy ez a nagyon rövid zsoltár megengedi, hogy erről beszéljünk.

Pál apostol, jóllehet üldözőből lett igehirdető, az apostoli munkában több kegyelmet kapott, mint a többi apostol, hogy Isten megmutassa: az övé az, amit ad, nem az emberé.

Ahogyan az orvosok mesterségük erejét a reménytelen esetekben mutatják meg, úgy az Úr Jézus Krisztus, a mi orvosunk és üdvözítőnk, a reménytelen esetben, aki az Egyház üldözője volt, mutatta meg művészete nagyságát, azzal, hogy nemcsak kereszténnyé, hanem egyenesen apostollá tette; és nem is egyszerűen apostollá, hanem ahogyan ő maga mondja: olyanná, aki a többieknél többet

[1] Vö. 1Kor 12,15–16.
[2] ApCsel 9,4.
[3] Sir 3,20.

fáradozott.[1] Tehát a legkiválóbb kegyelem birtokában volt. És látjátok, testvérek, hogy most az Egyházban jobban élnek Pál apostol levelei, mint apostoltársaié. A többiek ugyanis nem írtak, csak beszéltek az Egyházban; mert amiket a tévelygők az ő nevük alatt előhoznak, mivel nem az apostolok írásai, az Egyház elveti és nem fogadja el azokat. Azok pedig, akik írtak, nem írtak annyit, és nem olyan kegyelemmel írtak, mint Pál. Mivel tehát nagy kegyelem birtokában volt, és nagy ajándékokat kapott Istentől, mint mond az egyik helyen: *De hogy a nagyszerű kinyilatkoztatás elbizakodottá ne tegyen* – figyeljetek, rettenetes dolgot mondok nektek – *De hogy a nagyszerű kinyilatkoztatás elbizakodottá ne tegyen, tövist kaptam testembe, a sátán angyalát, hogy arcul csapkodjon, és el ne bízzam magam.*[2]

Mit jelent ez, testvérek? – Azt jelenti, hogy mint egy ifjú, el ne bízza magát, arcul verik, mint egy gyermeket.

És ki pofozza? – A sátán angyala.

Mit jelent ez? – A hagyomány szerint valami heves testi fájdalom kínozta; a testi fájdalmakat pedig többnyire a sátán angyalai bocsátják belénk; de csak akkor tehetik, ha engedélyt kapnak rá.

Szent Jóbot is így tették próbára. A sátán engedélyt kapott, hogy próbára tegye, sebekkel verte meg, hogy férgektől legyen büdös.[3]

A tisztátalan engedélyt kapott, de a szent próbára tétetett. Az ördög nem tudja, mennyi jó származik abból is, amikor kegyetlenkedik.

Kegyetlenkedve ment be Júdás szívébe, kegyetlenkedve árulta el Krisztust, kegyetlenül feszítette keresztre; és Krisztus keresztre feszítése megváltotta a földkerekséget. Nézzétek csak, az ördög kegyetlensége az ördögnek kárt okozott, nekünk javunkra vált. Kegyetlenkedésével ugyanis elveszítette azt, amit birtokolt: az Úr kegyetlenül kiontott vérével megváltottakat. Ha tudta volna, hogy ekkora kár fogja érni, nem ontotta volna a földre a váltságdíjat, amely megváltotta az emberi nemet.

Így tehát a sátán angyala engedélyt kapott, hogy kénye-kedve szerint pofozza az Apostolt; az Apostol pedig meggyógyult. Mivel azonban az, amit az orvos rátett, nehezére esett a betegnek, kérte az orvost, hogy távolítsa el. Mint amikor az orvos a belső részekre rátesz valami súlyos és forró borogatást, ami meg fogja gyógyítani a belső daganatot, amikor a gyógyszer kezd égetni és gyötörni, a beteg kéri az orvost, hogy távolítsa el; az orvos azonban vigasztalja, türelmet kér tőle, mert ő tudja, milyen hasznos, amit a beteg testrészre tett.

[1] 1Kor 15,10.
[2] 2Kor 12,7.
[3] Vö. Jób 2,7.

Így az Apostol is folytatja és mondja: *tövist kaptam testembe, a sátán angyalát, hogy arcul csapkodjon.*

Előbb azonban megmondta, hogy miért: *De hogy a nagyszerű kinyilatkoztatás elbizakodottá ne tegyen, tövist kaptam testembe, a sátán angyalát, hogy arcul csapkodjon. Háromszor kértem ezért az Urat, hogy szabadítson meg tőle*.[1] Ez azt jelenti: kértem az orvost, hogy szabadítson meg a terhes borogatástól, amit rám rakott. De halljad csak az orvos szavát: *És mondta nekem: „Elég neked az én kegyelmem. Mert az erő a gyöngeségben nyilvánul meg a maga teljességében."*[2] Én tudom, mit raktam rád, én tudom, mitől vagy beteg, én tudom, mitől gyógyulsz meg.

Örvendjünk annak, hogy a nevünk föl van jegyezve a mennyben

8. Ha tehát, drágáim, Pál apostolt elkapatta volna a kinyilatkoztatások nagysága, ha meg nem kapja a sátán angyalát, aki arcul verte, ki lehet maga felől biztonságban?

Úgy tűnik, biztonságosabban jár az, aki kevesebbet kapott, feltéve, hogy perverz módon nem törekszik arra, amit helyesen nem kapott meg; arra törekedjék, ami nélkül nem lehet Krisztus testében, vagy ami nélkül rosszul van benne. Jobb ugyanis a testben egy egészséges ujj, mint a csipás szem. Az ujj jelentéktelen dolog. A szem nagyszerű, sok mindenre képes, és mégis jobb ujjnak lenni és egészségesnek lenni, mint szemnek lenni és betegeskedni, csipásnak lenni, megvakulni. Tehát Krisztus testében senki ne keressen mást, csak az egészséget.

Egészséges legyen a hite; a hitből tisztul a szíve, a szív tisztulásával látni fogja azt az arcot, melyről mondatott: *Boldogok a tisztaszívűek, mert ők látni fogják Istent.*[3] Az is, aki csodákat tesz, az is, aki nem tesz csodákat Krisztus testében, ne örüljön másnak, csak Isten arcának.

Az apostolok visszatértek küldetésükből, és mondták az Úrnak: *Uram, a te nevedben még az ördögök is engedelmeskednek nekünk.*[4] Az Úr látta, hogy a csodatévő hatalom miatt megkísérti őket a gőg, ezért Ő, aki orvosként jött, hogy meggyógyítsa a daganatainkat és viselje a betegségeinket, mindjárt mondta: *Ne annak örüljetek, hogy az ördögök engedelmeskednek nektek, hanem azért örüljetek, mert a nevetek föl van jegyezve a mennyben.*[5]

---

[1] 2Kor 12,7–8.
[2] 2Kor 12,9.
[3] Mt 5,8.
[4] Lk 10,20.
[5] Lk 10,17.

Nem minden jó keresztény űz ördögöket; de mindegyikük neve föl van írva a mennyben. Azt akarta, hogy ne annak örüljenek, amijük volt, hanem annak, hogy a többiekkel együtt üdvözülnek; azt akarta, hogy az apostolok annak örüljenek, aminek te is örülsz.

Egy hívőnek sincs reménye, ha a neve nincs fölírva a mennyben. Minden hívőnek, aki szereti Krisztust, aki alázatosan jár azon az úton, amelyet Ő, az alázatos tanított, a neve föl van írva a mennyben. Bármilyen jelentéktelen az Egyházban, aki hisz Krisztusban és szereti Krisztust és szereti Krisztus békéjét, annak neve föl van írva a mennyben; bárkié, akit te megvetsz.

És mi lesz azzal, aki hasonló Hozzá és az apostolokhoz, akik annyi csodát műveltek? – Az apostolokat is helyre igazították amiatt, hogy a birtokolt hatalomnak örültek, és parancsot kaptak arra, hogy annak örüljenek, aminek ez a megvethető is örül.

Tejtől erősödjünk, hogy kenyérrel táplálkozhassunk

9. [1–2. v.] Nem érdemtelenül, testvéreim, mert alázatosan mondja ezeket:
Uram, nem fuvalkodott föl az én szívem,
és szemeim nem néztek kevélyen fölfelé,
nem jártam magas dolgokban,
sem csodákban, amik fölülmúlnak engem.
Ha nem alázatosan gondolkodtam,
hanem fölmagasztaltam a lelkemet,
olyan fizetséget kapjon az én lelkem,
mint amikor valakit elválasztanak a tejtől, anyjáról.

Úgy tűnik, mintha átokkal kötelezné magát, ahogyan egy másik zsoltárban mondja: *Uram, Istenem, ha megtettem azt, ha van gonoszság a kezemben, ha rosszal fizettem a nekem rosszal megfizetőknek; essem el ellenségeim előtt üresen,*[1] és a folytatás; mintha itt is ezt mondaná: *Ha nem alázatosan gondolkodtam, hanem fölmagasztaltam a lelkemet.*

Úgy legyen; mintha ezt mondaná: az történjék velem. Ahogyan ott is: *ha rosszal fizettem a nekem rosszal megfizetőknek,* történjék velem, de mi?

Essem el ellenségeim előtt üresen; úgy itt is: *Ha nem alázatosan gondolkodtam, hanem fölmagasztaltam a lelkemet, olyan fizetséget kapjon az én lelkem, mint amikor valakit elválasztanak a tejtől, anyjáról.*

Figyeljetek! Tudjátok, hogy néhány erőtlennek mondja az Apostol: *Tejjel tápláltalak benneteket, nem szilárd étellel, mert nem bírtátok el. Sőt még most*

[1]Zsolt 7,4–5.

sem bírjátok el. [1] Vannak gyengék, akik nem alkalmasak a szilárd eledelre. De olyasmi után nyújtózkodnak, amit nem képesek felfogni; és ha valamit úgy, ahogy megértettek, vagy azt gondolják, hogy értik, amit nem értenek, ettől fölfuvalkodnak és gőgösködnek; bölcsnek tekintik magukat. Ezt történik minden eretnekkel, akik mert testiek és állatiak, mert védik gonosz tételeiket, melyeknek hamisságát képtelenek belátni, kizárattak a Katolikusból.

Elmondom Szeretetreméltóságotoknak, ahogyan képes vagyok rá. A mi Urunk Jézus Krisztusról tudjátok, hogy Isten Igéje, ahogyan János mondja: *Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige, Ő volt kezdetben Istennél. Minden általa lett, nélküle semmi sem lett, ami lett.*[2]

Tehát kenyér, belőle élnek az angyalok. Nézd csak, kenyeret készítettek neked, de nőjj fel a tejből, hogy eljuss a kenyérhez.

És hogyan növekedem a tejből? – kérdezed.

Először hidd és határozottan őrizd azt, amivé Krisztus lett a gyöngeséged számára.

Miként tehát az anya, amikor látja, hogy gyermeke alkalmatlan a szilárd eledelre, táplálékot ad neki, de a saját testén keresztül; mert a kenyér, amellyel a csecsemőt táplálják, ugyanaz, mint amivel az anyja táplálkozik, de az asztalhoz a csecsemő még alkalmatlan, az anyamellre alkalmas. A kenyeret tehát az asztalról anyja keblén át kapja, hogy ugyanaz az eledel a kisdednek megfelelő módon jusson el hozzá.

Ugyanígy a mi Urunk Jézus Krisztus, amikor Ige volt az Atyánál, aki által mindenek lettek, aki amikor isteni alakban volt, nem zsákmánynak tekintette, hogy egyenlő Istennel,[3] ahogyan a maguk módján felfogják őt az angyalok, és akiből az égben a Hatalmasságok és Erősségek, az értelmes szellemek táplálkoznak, a gyenge ember azonban testbe burkolva fekszik a földön, és nem tud hozzájutni ehhez az égi kenyérhez, hogy az angyalok kenyerét ehesse az ember,[4] és manna hulljon Izrael igazi népéhez:[5] *az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[6]

Két természet Krisztus egy személyében

[1] 1Kor 3,2.
[2] Jn 1 1–3.
[3] Vö. Fil 2,6.
[4] Vö. Zsolt 77,25.
[5] Vö. Kiv 16,14.
[6] Jn 1,14.

10. Ezért azoknak a gyengéknek, akiket állatiasnak és testiesnek nevez, Pál apostol ezt mondja:[1] *Mondtam-e, hogy tudok köztetek valaki másról, mint Jézus Krisztusról, a megfeszítettről?*[2]

Krisztus ugyanis nem megfeszített is volt: *Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.*[3] És mivel maga az Ige *testté lett,*[4] az Ige is megfeszíttetett; de nem változott emberré, az ember változott át Őbenne. Megváltozott benne az ember, hogy jobb legyen, mint volt, nem pedig, hogy az Ige szubsztanciájává változzon át. Tehát azáltal, ami ember volt, meghalt az Isten, és azáltal, ami Isten volt, fölébredt az ember, és föltámadott és fölment a mennybe.

Mindarról, amit az ember elszenvedett, nem állítható, hogy Isten nem szenvedte el, mert Isten vette magára az embert, de nem változott emberré; mint ahogy nem mondható, hogy te nem szenvedtél sérelmet, ha megtépik a ruhádat. És ha panaszkodsz barátoknak vagy bíróságon, ezt mondod a bírónak: „megtépett engem", és nem azt mondod: „megtépte a köpenyemet", hanem „megtépett engem".

Ha a ruhád, amely nem te vagy, hanem csak a ruhád, azonosítható veled, mennyivel inkább megérdemli Krisztus teste, az Igének az Igével egyesített temploma, hogy azt hallja, hogy amit testben szenvedett maga Isten szenvedi; ámbár az Ige sem meghalni, sem sérülni, sem változni sem megöletni nem volt képes, hanem mindazt, amit ezekből elszenvedett, a testben szenvedte el.

És ne csodálkozz azon, hogy az Ige semmit nem szenvedett, hiszen az ember lelke sem szenvedhet semmit, amikor megölik a testet, amint az Úr mondja: *Ne féljetek azoktól, akik a testet megölik, a lelket azonban nem tudják megölni!* [5]

Ha a lélek nem ölhető meg, Isten Igéje megölhető volt? És mégis mit mond? – Megostorozott, arcul vert, megvert, tépázott engem; mindez nem a lélekben történt, és mégis a társával [testtel] való egység miatt azt mondja: engem.

Az Egyház őrzi az igazság letéteményét

11. Tehát a mi Urunk Jézus Krisztus, a kenyér megtestesülve és halandóként megjelenve, tej lett számunkra, hogy Őbenne vége legyen a halálnak, és ne tévelyedjünk el az Igétől, és a testben higgyünk, amivé az Ige lett. Innen kell felnőnünk, ezzel a tejjel táplálkozzunk, mindaddig, amíg nem vagyunk képesek az Ige felfogására, ne távozzunk el tejünk hitétől.

---

[1] 1Kor 3,1.
[2] 1Kor 2,2.
[3] Jn 1,1.
[4] Jn 1,14.
[5] Mt 10,28.

Azok az eretnekek pedig, akik vitatkozni akartak arról, amit képtelenek voltak felfogni, azt mondták, hogy a Fiú kisebb, mint az Atya, és azt mondták, hogy a Szentlélek kisebb, mint a Fiú; fokozatokat állítottak föl, és három Istent állítottak az Egyházba.

Ugyanis nem tagadhatják az Atyaistent, nem tagadhatják, hogy a Fiú Isten, és azt sem tagadhatják, hogy Isten a Szentlélek. Márpedig ha az Atya Isten, és a Fiú Isten, és a Szentlélek Isten nem egyenlőek és nem azonos lényegűek, akkor Isten nem egy, hanem három Isten.

Azon vitatkozva tehát, amit képtelenek voltak felfogni, gőgre ragadtattak, és megtörtént bennük az, amit ez a zsoltár mond: *Ha nem alázatosan gondolkodtam, hanem fölmagasztaltam a lelkemet, olyan fizetséget kapjon az én lelkem, mint amikor valakit elválasztanak a tejtől, anyjáról.*

Isten egyháza ugyanis anya, ezek tőle különültek el; benne kellett volna szopniuk és táplálkozniuk, hogy felnőjenek annak megértésére, hogy az Ige Isten az Istennél, isteni alakjában egyenlő az Atyával.

Az alázatosság nem a bölcsességet, hanem a gőgöt zárja ki

12. Akik előttünk tárgyaltak ezekről a dolgokról, más véleményen is voltak, és másképp is értették ezeket a szavakat, amit nem hallgatok el Szeretetreméltóságotok előtt.

Ezt mondták: Minden gőgös ember utálatos Isten előtt, és az emberi léleknek meg kell alázkodnia, nehogy utálatossá váljék Isten előtt, és teljes szívvel be kell látnia, ami mondatott: *Minél nagyobb vagy, annál inkább alázd meg magad mindenben, és kegyelmet találsz Isten előtt.*[1]

De vannak emberek, akik amikor hallják, hogy alázatosnak kell lenniük, elengedik magukat, semmit nem akarnak tanulni, azt gondolván, hogy ha valamit megtanulnak, attól gőgösök lesznek; és megmaradnak csak a tejnél.

Ezeket dorgálja az Írás, mondván: *Tejre van szükségetek, nem szilárd ételre.*[2] Isten ugyanis úgy akar tejjel táplálni bennünket, hogy ne ragadjunk le a tejnél, hanem növekedjünk tőle és jussunk el a szilárd eledelhez.

Tehát nem gőgössé kell tennie az embernek a szívét, hanem Isten Igéje tanításához kell fölemelnie. Mert ha nem kellene fölemelni a lelket, nem mondaná egy másik zsoltár szavában: *Hozzád emeltem, Uram, az én lelkemet.* [3]

---

[1]Sir 3,20.
[2]Zsid 5,12.
[3]Zsolt 24,1.

És ha maga a lélek nem áradna ki önmaga fölé, nem jutna el Isten látására és az Ő változhatatlan lényegének megismerésére. Mert most, amikor még a testben van, mondják neki: *Hol van a te Istened?*[1] De az ő Istene belül van, és szellemileg van belül, és szellemileg magasztos; nem helyileg, mint ahogy a magasban lévő helyek vannak felettünk. Mert ha ilyen magasságot kellene keresni, legyőznének bennünket a madarak, az Isten felé igyekvésben. Tehát Isten belül van a magasban és szellemileg van a magasban; és a lélek el nem jut oda, hogy megérintse őt, csak ha túllép önmagán.

Mert ha Istenről valamit testit gondolsz, nagyot tévedsz. Nagyon kisded vagy akkor is, ha Istenről valamit az emberi lélek szerint gondolsz, például, hogy Isten valamit elfelejt, vagy nem tud, vagy tesz valamit és megbánja azt; mindez azért fordul elő az Írásokban, hogy nekünk, tejjel táplálkozóknak felhívja a figyelmünket Istenre, nem azért, hogy szó szerint halljuk ezeket róla, és úgy értsük, mintha Isten megbánna valamit, valamit megtudna, amiről nem tudott, valamit megért, amit nem értett, és emlékezzék valamire, amit elfelejtett. Mindezek a lélek sajátjai, nem Istené. Ha tehát az ember túl nem lép lelkének módján, nem fogja látni, hogy Isten az, aki *van;* aki ezt mondja: *Én vagyok, aki vagyok.* [2]

Tehát akinek ezt mondták: *Hol van a te Istened?,* mit mondott? Ezt válaszolta: *Könnyeim lettek a kenyerem éjjel és nappal, miközben naponta mondják nekem: „Hol van a te Istened?”*

Hogy pedig megtalálja a maga Istenét, mit tett? *Ezekről elmélkedtem és kiárasztottam magam fölé a lelkemet.* [3] Hogy megtalálja Istent, kiárasztotta maga fölé a lelkét.

Tehát nem úgy mondják neked: „Légy alázatos!”, hogy ne tudj. Légy alázatos a gőg miatt; légy emelkedett a bölcsesség miatt. Hallj egy nyilvánvaló tételt erről a dologról: *Testvérek, értelem dolgában ne legyetek gyerekek. Csak a gonoszság terén maradjatok kiskorúak, gondolkodásotokban azonban legyetek felnőttek.* [4]

Magyarázatot kaptatok, testvérek, hogy Isten miben akarja, hogy alázatosak legyünk, és miben emelkedettek: alázatosak a gőg elkerüléséért, emelkedettek a bölcsesség megszerzéséért. Szopjál, hogy táplálkozz; úgy táplálkozz, hogy növekedj; úgy növekedj, hogy ehesd a kenyeret. Amikor ugyanis a kenyeret kezded enni, elválasztanak a tejtől, azaz már nem tejre van szükséged, hanem szilárd eledelre.

---

[1] Zsolt 41,4.
[2] Kiv 3,14.
[3] Zsolt 41,4–5.
[4] 1Kor 14,20.

Úgy tűnik, ezt is mondta: *Ha nem alázatosan gondolkodtam, hanem fölmagasztaltam a lelkemet,* azaz ha nem lélekben, hanem rosszaságban voltam kisgyermek.

Erre utalva mondta a fentebbi szavakat: *Uram, nem fuvalkodott föl az én szívem, és szemeim nem néztek kevélyen fölfelé, nem jártam magas dolgokban, sem csodákban, amik fölülmúlnak engem.*

Nézzétek csak, hogy a rosszaságban volt kisgyermek. De mivel a gondolkodásában nem kisgyermek volt: *Ha nem alázatosan gondolkodtam, hanem fölmagasztaltam a lelkemet,* azt tegyék velem, amit az anyjától elválasztott kisdeddel tesznek, hogy már alkalmas legyek a kenyérrel való táplálkozásra.

Félni kell, nehogy az anyatejtől idő előtt válasszanak el

13. Ettől a tételtől se riadjatok el, testvérek, mert nem ellenkezik a hittel. De megindít, mert nem csak ezt mondta: *olyan fizetséget kapjon az én lelkem, mint amikor valakit elválasztanak az anyatejtől,* hanem hozzá tette: *olyan fizetséget kapjon az én lelkem, mint amikor valakit elválasztanak az anyatejtől, anyjáról.*

Itt valaminek történnie kellett, ami miatt átokról van szó. Rendes körülmények között nem csecsemőt választanak el az anyatejtől, hanem már nagyobbacska gyermeket; aki pedig csecsemő korában gyenge, az az anyján csüng; és ha netalán elválasztják a tejtől, kiszárad. Tehát nem véletlenül tette hozzá, hogy: *anyjáról.*

Növekedve mindenki elválasztható. Aki növekszik, és így választják el, az jó neki; aki azonban még anyján csüng, annak az elválasztás életveszélyes.

Tehát óvakodni kell, testvérek, és félni, nehogy valakit idő előtt válasszanak el a tejtől. Mert minden nagy gyermeket elválasztanak, de nehogy akkor válasszák el, amikor még anyján csüng.

Amikor anyja, aki a méhében hordozta, még a karján hordja (azért hordta a méhében, hogy megszülessék, azért hordja a karján, hogy növekedjék), tejre van szüksége; még anyján csüng.

Tehát ne akkor akarja fölemelni a lelkét, amikor még kevésbé alkalmas a szilárd eledelre, hanem teljesítse az alázatosság parancsait. Van hol gyakorlatozzon: higgyen Krisztusban, hogy megérthesse Krisztust. Az Igét nem láthatja, az Igének az Atyával való egyenlőségét nem foghatja föl, a Szentléleknek az Atyával és az Igével való egyenlőségét nem láthatja; higgye ezt és szopjon. Bizonyos, hogy amikor majd felnő, majd enni fog, amire nem volt képes azelőtt, hogy a szopással felnőtt; és van hol kinyújtózzék.

A fölötted lévő dolgokat ne keresd, a nálad erősebbeket ne kutasd; azaz azokat a dolgokat, melyek megértésére még alkalmatlan vagy.

Akkor mit tegyek – kérdezed –, így fogok maradni?

Hanem amiket Isten parancsolt neked, azokról gondolkozz mindig.[1]

És mit parancsol neked az Úr? – Gyakorold az irgalmasságot, az Egyház békéjét el ne hagyd, ne vesd reményedet emberbe, ne kísértsd Istent csodákra vágyva.

Ha már gyümölcs van benned, akkor tudod, hogy a jókkal együtt el kell tűrnöd a konkolyt egészen az aratásig;[2] mert a rosszakkal csak egy ideig lehetsz együtt, örökre nem. Itt egy ideig keveredik veled a pelyva a szérűn; a csűrben nem lesz ott veled.

Amiket Isten parancsolt neked, azokról gondolkozz mindig. Ne különülj el a tejtől, amíg anyádon vagy, nehogy éhen halj, mielőtt alkalmas volnál a kenyér evésére. Növekedjél, erős leszel, és meglátod majd, amit most még nem láthatsz, és megérted, amit korábban nem értettél.

Isten szüntelenül neveli alázatos szolgáit

14. Mi lesz tehát? Amikor majd látom azt, amit korábban nem láthattam és fölfogom, amit korábban nem érthettem, biztonságban leszek? Tökéletes leszek? – Nem, ameddig itt élsz. A mi tökéletességünk az alázat. Hallottátok, hogyan fejeződött be az imént az apostoli olvasmány, ha megragadt emlékezetetekben; hogyan beszél az, akit arcul vertek, nehogy elbízza magát a kinyilatkoztatások miatt, mert nagy kinyilatkoztatásokat kapott, és elbízhatta volna magát, ha nem kapja a sátán angyalát; és mégis, aki annyi kinyilatkoztatást kapott, mit mond?

Ezt mondja: *Testvérek, nem gondolom, hogy máris magamhoz ragadtam.*[3] Pál mondja: *Testvérek, nem gondolom, hogy máris magamhoz ragadtam,* aki azért kapta a sátán arcul verő angyalát, hogy el ne bízza magát a kapott kinyilatkoztatások nagysága miatt.[4]

Ki merné mondani, hogy megragadta? Íme, Pál nem ragadta magához, és mondja: *nem gondolom, hogy máris magamhoz ragadtam.* És mit mondasz, ó Pál? – azt mondja, hogy még futok utána, *hogy máris magamhoz ragadjam.*

Pál még úton van, és te a hazába lévőnek gondolod magad?
Azt azonban *igen*, mondja, *hogy elfelejtem, ami mögöttem van.*[5] Te is ezt tedd, és a régi rossz életet felejtsd el. Ha egykor gyönyörködtetett a hiúság, most ne

[1]Sir 3,22.
[2]Vö. Mt 13,30.
[3]Fil 3,13–14.
[4]Vö. 2Kor 12,7.
[5]Fil 3,15.

gyönyörködtessen. *Felejtem, ami mögöttem van,* mondja, *és nekilendülök annak, ami előttem van. Futok a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért, amelyre Isten meghívott Krisztusban.* Hallom felülről Isten hangját és futok, hogy magamhoz ragadjam. Nem hagyta, hogy az úton maradjak, mert szüntelenül beszél hozzám.

Tehát, testvérek, Isten szüntelenül szól hozzánk. Mert ha elhallgat, mi az, amit teszünk? Mi az, amit az isteni olvasmányok és az isteni énekek művelnek? Feledjétek tehát, ami mögöttetek van, és lendüljetek neki annak, ami előttetek van. Úgy szopjátok a tejet, hogy növekedjetek a szilárd eledelre. Amikor majd megérkeztek a hazába, örülni fogtok.

Figyeljétek még az Apostolt, hogy az égi hivatás jutalmára törekszik. Ezt mondja ugyanis: *Mi, a tökéletesek, gondolkodjunk így!* [1]

Nem a tökéletleneknek beszélek, mondja, akiknek még nem beszélhetek a bölcsességről, akiket még tejjel itatnak, és nem szilárd eledellel táplálnak; hanem azokhoz szólok, akik már szilárd eledellel táplálkoznak. Már tökéletesnek látszanak, mert értik az Igének az Atyával való egyenlőségét; még nem úgy látnak, ahogyan majd látni fognak, színről színre, most még töredékesen, tükörben látnak.[2]

Fussanak tehát, mert az út végén érkezünk meg a hazába; fussanak, nyújtózkodjanak. *Mi, a tökéletesek, gondolkodjunk így! Ha valamiben még másképpen gondolkodtok, Isten majd megvilágosít benneteket.*

Ha tehát valamiben tévedsz, miért nem térsz vissza az anyatejhez? Mert ha nem hencegtek, ha nem magasztaljátok föl a szíveteket, ha nem jártok magasan fölöttetek lévő dolgokban, hanem őrzitek az alázatot, Isten ki fogja nyilatkoztatni nektek azt, amiről másképp gondolkodtok.

Ha pedig meg akarjátok védeni és konokul az Egyház békéjével szemben állítani akarjátok azt, amit másképp gondoltok, rátok száll az átok, amit mondott: még anyátokon csüngtök, és elválasztanak benneteket a tejtől, és anyátoktól távol éhen fogtok veszni.

Ha pedig kitartotok a katolikus békében, amennyiben netán valamit másképp gondoltok, mint kellene, mivel alázatosak vagytok, Isten ki fogja nektek nyilatkoztatni.

Miért? – Mert *Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad.*[3]

---

[1] Uaz.
[2] 1Kor 13,12.
[3] Vö. Jak 4,6; 1Pét 5,5.

15. [3. v.] Ezért végződik így ez a zsoltár: *Reméljen Izrael az Úrban, mostantól fogva és mindörökké.*

A görög szöveget így fordítják: *ex hoc nunc et usque in saeculum,* 'mostantól századokon át'. De a *századok* nem mindig ezt az időt jelentik, hanem olykor az örökkévalóságot. Mert az örökkévalóságot kétféleképpen értjük: mindörökké, azaz mindig, vég nélkül, vagy addig, amíg el nem jutunk az örökkévalóságba. t

Itt tehát hogyan kell érteni? – Úgy, hogy amíg el nem jutunk az örökkévalóságba, reméljünk az Úr Istenben; mert ha már megérkezünk az örökkévalóságba, ott többé nem remény lesz, hanem maga a valóság.

SZÁZHARMINCEGYEDIK ZSOLTÁR (132.)
Elmondta Karthagóban 412. december 21-én
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének.
Emlékezzél meg, Uram, Dávidról,
és minden szelídségéről,
2hogyan tett esküt az Úrnak,
tett fogadalmat Jákob Istenének:

3„Ha belépek házam hajlékába,
ha föllépek fekhelyemre,
4ha álmot engedek a szemeimnek,
és szempilláimnak nyugalmat,
5amíg nem találok helyet az Úrnak,
sátrat Jákob Istenének”.

6Íme, hallottuk, hogy Efratában van,
és megtaláltuk azt a cserjés mezőn.
7Be fogunk lépni az Ő sátraiba,
le fogunk borulni ott, ahol megálltak a lábai.
8Serkenj fel, Uram, nyugalmadra,
te és a te megszentelésed szekrénye.
9Papjaid öltözzenek igazságosságba,
és a te szentjeid ujjongjanak.
10Dávid, a te szolgád miatt,
ne fordítsd el a te fölkented arcát.

11Igazságot esküdött az Úr Dávidnak,
és nem fogja megbánni:
„A te méhed gyümölcséből
ültetek majd a te trónodra.
12Ha megőrzik fiaid szövetségemet
és bizonyságaimat, melyekre tanítom őket,
a fiaik is mindörökké ülni fognak a te trónodon.”
13Mert kiválasztotta az Úr Siont,
azt kívánta lakóhelyül magának:
14„Ez az én nyugodalmam örökkön örökké;
itt fogok lakni, mert megkívántam azt.”

15Özvegyét áldván megáldom,
és a szegényeit jóllakatom kenyérrel.
16A papjait felöltöztetem majd szabadítással,
és a szentjei ujjongva ujjonganak.

17Itt fogom kisarjasztani Dávidnak szarvát,
mécsest gyújtottam az én Fölkentemnek.
18Ellenségeit szégyenbe öltöztetem,
fölötte pedig virulni fog az én megszentelésem.”

Bevezető

1. [1–2. v.] Méltányos lett volna ugyan, kedveseim, hogy mindannyiunk jelenlétében inkább testvér kollégámat (Severus püspököt) hallgassuk. Most nem tagadta meg, de elodázta; és ezt azért mondom Szeretetreméltóságtoknak, hogy az ígéretet velem együtt el ne felejtsük. Nem volt képtelenség Szeretetreméltóság-tok számára, hogy engedelmeskedtem a parancsolónak, mert kicsikarta tőlem, hogy most ő lesz az én hallgatóm, azzal a feltétellel, hogy majd én is az ő hallgatója leszek, mert a szeretetben valamennyien annak vagyunk hallgatói, aki az égben számunkra az egyetlen Mester.[1] Tehát lélekkel figyeljetek a zsoltárra, melyet mint tudjátok, sorrendben következőként magyarázunk.

Ennek az élén is az áll, hogy *Lépcsőének*, és a többinél valamivel hosszabb. Tehát csak ott időzünk el, ahol szükség van rá, azért, hogy ha az Úr engedi, az egészet végig tudjuk magyarázni. Mert ti sem kezdőként hallgatjátok, hanem a korábban hallottakból már segítenetek kell minket, nehogy mindent újra elölről kelljen elmondanunk. De újnak is kell lennünk, hogy a régiség el ne altasson, és növekednünk is kell és haladnunk is kell. Erről a haladásról mondja az Apostol: *bár a külső ember romlásnak indult bennünk, a belső napról napra megújul.*[2] Nem úgy haladunk, hogy az újból régivé válunk, hanem maga az újdonság növekszik.

A zsoltárokban a betű által misztériumokat keresünk

2. Dávid a viselt dolgok tanúsága szerint ember volt, Izrael királya, Jessze fia. Szelíd ember volt, ahogy az isteni Írás bemutatja és felhívja a figyelmünket, hogy annyira szelíd volt, hogy az őt üldöző Saulnak sem fizetett rosszal a

[1] Vö. Mt 23,10.
[2] 2Kor 4,16.

rosszért. Oly nagy alázatot tanúsított iránta, hogy őt királynak, önmagát kutyának vallotta; és akkor sem válaszolt a királynak szemtelenül, vagy gőgösen, amikor Istenben már erősebb volt, hanem inkább békíteni próbálta alázatossággal, mint bőszíteni gőggel.

Saul a kezébe is adatott, és ez az Úr Istentől jött, hogy tegyen vele azt, amit akar. Mivel azonban nem kapott parancsot arra, hogy ölje meg, hanem csak a hatalmába adatott (az ember pedig szabadon élhet a hatalmával), inkább szelídséget tanúsított az iránt, akit Isten a kezébe adott.

Ha megölte volna, megszabadul az ellenségtől; de akkor hogyan mondhatná: *Engedd el az én adósságaimat, ahogyan én is elengedem adósaimnak.*[1]

Saul bement a barlangba, ahol Dávid volt, nem tudva, hogy Dávid ott van, a szükségét végezni ment be oda. Dávid észrevétlenül mögéje lopózott, és a ruhájából lehasított egy darabot, amit azután megmutatott neki, hogy megtudja, hogy a kezében volt, és nem kényszerből, hanem szabadon kímélte meg és nem akarta megölni.[2]

Most talán erre a szelídségre utal, amikor mondja: *Emlékezzél meg, Uram, Dávidról, és minden szelídségéről.* Ez a viselt dolgok tanúsága, melyet, mint mondtuk, az isteni Írás tartalmaz.

A zsoltárokban azonban, éppúgy, mint minden próféciában, nem a betűre szoktunk figyelni, hanem a betű által a misztériumokat kutatjuk. És Szeretetreméltó-ságtok emlékszik rá, hogy minden zsoltárban egy bizonyos ember hangját halljuk, aki egy, és van feje és teste. De a feje az égben van, a teste a földön, és ahova előre ment a Fő, oda fogja követni a test is. És most már nem mondom, hogy ki a fő és kik a test, mert olyanokhoz szólok, akik ezt tudják.

Dávid Krisztusnak és az ő Egyházának előképe

3. Tehát Dávid alázatát ajánlják a figyelmünkbe, Dávid szelídségét ajánlják a figyelmünkbe, és mondja Istennek: *Emlékezzél meg, Uram, Dávidról, és minden szelídségéről.*

Dávidnak milyen cselekedetére emlékezzél, Uram? – Arra, *hogyan tett esküt az Úrnak, tett fogadalmat Jákob Istenének.* Tehát arra emlékezzél, hogy teljesítette, amit ígért.

Maga Dávid hatalom birtokában tett fogadalmat, és kéri Istent, hogy teljesíthesse, amit fogadott; ez a fogadalomtevő áhítata, de a könyörgő alázatával.

---

[1] Mt 6,12.

[2] 1Kir 24 4–15.

Senki ne bízzon a saját erőiben, hogy teljesítheti, amit fogadott; aki téged arra indított, hogy fogadalmat tégy, ő segít, hogy teljesíthesd. Lássuk hát, mire tett fogadalmat, és ebből megértjük, hogy mennyiben kell előképnek tekintenünk Dávidod.

Dávid neve azt jelenti, hogy *erőskezű*. Nagy harcos volt ugyanis. Urában Istenében bízva megnyert minden háborút, leterítette minden ellenségét Isten segítségével, de erős kezével valaki másnak előképe volt, aki majd az ördögöt és angyalait győzi le, mint ellenségeit.

Ezeket az ellenségeket az Egyház győzi le. És hogyan győzi le? – Szelídséggel. Maga a mi királyunk szelídséggel győzte le az ördögöt. Az kegyetlenkedett, ő elviselte; legyőzetett a kegyetlenkedő, és győzött, aki elviselte.

Krisztus teste, amely az Egyház, ebben szelídségben győzi le az ellenségeket. keze legyen erős, tevékenyen győzzön. Mivel azonban Krisztus teste templom is, ház is, város is, Ő is, aki a testnek a feje, a háznak lakója, a templom megszentelője és a városnak királya is; ahogyan az Egyház mindez, úgy Krisztus is mindez.

Mi mást fogadunk tehát Istennek, ha nem azt, hogy Isten temploma leszünk? Annál kedvesebbet nem tudunk neki fölajánlani, mint hogy azt mondjuk neki, amit Izaiás mond: *Végy birtokodba minket.*[1]

Amikor a földi birtokokban valaki családfő lesz, átadják neki a birtokot; nem így az a birtok, amely az Egyház: itt a birtok gazdagodik attól, hogy ilyen birtokosa lesz.

[1]Iz 26,13.

Ha az Úr helye akarsz lenni, légy szelíd és alázatos

4. [3–5. v.] Mit mond tehát? – *Hogyan tett esküt az Úrnak, tett fogadalmat Jákob Istenének.*

Lássuk, mi a fogadalom. – Az eskü nagyon határozott ígéret. Figyeljétek ezt a fogadalmat, azaz hogy amit fogadott, milyen hévvel, milyen szeretettel, milyen erős vággyal fogadta, de a teljesítéshez az Urat kérte, mondván: *Emlékezzél meg, Uram, Dávidról, és minden szelídségéről.*

Ezzel a szelídséggel tette a fogadalmat, hogy Isten háza lesz: *Ha belépek házam hajlékába,ha föllépek fekhelyemre, ha álmot engedek a szemeimnek.*

Kevésnek tűnt az *álmot a szemeimnek, ezért hozzáteszi: és nyugodt időt magamnak, amíg nem találok helyet az Úrnak, sátrat Jákob Istenének.*

Hol keresett helyet az Úrnak? – Ha szelíd volt, önmagában kereste.

Hogyan helye az Úrnak? – Halljad a prófétát: *Ki fölött fog megnyugodni a lelkem? Az alázatos és nyugodt és igéimet félő ember fölött.* [1]

Akarsz az Úr helye lenni? – Légy alázatos és nyugodt, és féld Isten igéit, és te magad leszel az, amit keresel. Ha pedig benned nem lesz, amit keresel, a másikban mit használ neked?

Isten ugyanis néha az evangélista által csak a másik üdvösségét munkálja, ha ő mondja és nem teszi; és a nyelve által a másikban helye lesz az Úrnak, de ő maga nem ad helyet az Úrnak.

Aki pedig jól megteszi, amit tanít, és úgy tanít, abban helye lesz az Úrnak azzal együtt, akit tanít; mert a hívők valamennyien egy helyet alkotnak az Úrnak. Az Úr helye ugyanis a szívben van, mert a szeretetben összekapcsolódók szíve egy.

Sok rossz származik a magántulajdonból

5. Hány ezren hittek, testvéreim, amikor a javaik árát letették az apostolok lábához![2] De mit mond róluk az Írás? – Azt, hogy Isten temploma lettek; nem csupán az egyesek Isten temploma, hanem valamennyien együtt alkotják Isten templomát.

Tehát az Úr helye lettek. És hogy megtudjátok, hogy az Úrnak mindenkiben egy helye van, az Írás ezt mondja: *egy szív és egy lélek voltak az Úrban.* [3]

---

[1] Iz 66,2.

[2] Vö. ApCsel 4,35.

[3] ApCsel 4,32.

Sokan azonban nehogy helyet készítsenek az Úrnak, a maguk helyét keresik, a maguk hatalmának örülnek, a privát érdeküket hajszolják. Aki pedig helyet akar készíteni az Úrnak, az ne a privát, hanem a közjónak örüljön. Ők ezt tették privát javaikkal: közössé tették.

De vajon elveszítették-e azt, amijük addig volt? – Ha egyedül birtokolták volna, és mindenki a sajátját féltette volna, csak annak lett volna birtokában, ami az övé; mivel azonban a sajátjukat közössé tették, mindaz, ami a többieké volt, mindenkié lett.

Figyeljen Szeretetreméltóságtok, mert amiket egyenként birtokolunk, azok miatt vannak a viták, az ellenségeskedések, a széthúzások, a háborúk az emberek között, a lázadások, a nézeteltérések, a botrányok, a bűnök, gonoszságok, gyilkosságok.

Mi miatt? – Azok miatt, amiket egyenként birtokolunk.

Veszekszünk-e amiatt, ami közös javunk? Együtt veszünk levegőt, a napot valamennyien együtt látjuk. Boldogok tehát, akik úgy készítenek helyet az Úrnak, hogy nem a privát javaikat élvezik.

Ezt írta le az, aki mondta: *Ha belépek házam hajlékába.* – Ez privát volt. Tudta, hogy privát dolga megakadályozza, hogy helyet készítsen az Úrnak, és arról beszél, ami hozzá tartozott: *Nem lépek be házam hajlékába, amíg meg nem találom.*

Miért? Ha majd helyet találsz az Úrnak, bemégy a hajlékodba? Vagy talán a hajlékod lesz, ahol helyet találsz az Úrnak?

Miért? – Mert te magad leszel az Úr helye, és egy leszel azokkal, akik az Úr helye. lesznek.

Biztonsággal keressük Krisztus barátságát

6. Tartózkodjunk tehát, testvérek, a privát birtoklástól; vagy legalábbis annak szeretetétől, ha a birtoklásától nem tudunk tartózkodni, és helyet készítünk az Úrnak.

Sok ez nekem – mondja valaki.

De nézd csak, ki leszel, amikor az Úr helye leszel? Ha szállást akar venni nálad egy szenátor – de nem is szenátort mondok, hanem csak valakinek a képviselőjét, aki nagy ember a világ szerint –, és azt mondaná: „Ez vagy az nem tetszik nekem a házadban”, még ha szereted is azt a dolgot, kivinnéd, hogy meg ne bántsd azt, akinek a barátságára pályázol.

És mit használ neked az emberi barátság? Lehet, hogy nem csak segítséget nem találsz benne, hanem egyenesen veszélybe kerülsz miatta. Mert sokan vannak,

akiket nem fenyegetett veszedelem mindaddig, amíg náluk nagyobbakhoz nem csatlakoztak; nagyobbak barátságát keresték, hogy nagyobb veszedelmekbe kerüljenek.

Biztonsággal keresd Krisztus barátságát; szeretne megszállni nálad, készíts számára helyet.

Mit jelent az, hogy készíts számára helyet? – Azt jelenti, hogy ne magadat szeresd, hanem Őt. Mert ha magadat szereted, bezárod előtte az ajtót; ha Őt szereted, kinyitasz neki. Ha pedig kinyitottál, és bejött, szeretetével nem veszíted el, hanem a téged szeretővel megtalálod magadat.

7. *Ha belépek házam hajlékába, ha föllépek fekhelyemre.* – Az a privát dolog, melyben az ember megnyugszik, gőgössé tesz. Ezért mondta: *ha föllépek.*

Amit az ember privátként birtokol, szükségszerűen gőgössé teszi, és emiatt támad ember az emberre, jóllehet, mindketten testek.

Mi az ember, testvérek? – Test.

És mi a másik ember? – Egy másik test.
És mégis a gazdag test nekifeszül a szegény testnek, mintha az a test hozott volna magával valamit, amikor megszületett, vagy elvinne valamit, amikor meghal. Azért birtokol többet, hogy jobban pöffeszkedjen. Az pedig, aki helyet akar találni az Úrnak, ezt mondja: *ha föllépek fekhelyemre.*

A világ minden boldogsága alvók álma

8. *Ha álmot engedek a szemeimnek.* – Sokan azért nem készítenek helyet az Úrnak, mert alszanak. Az ilyeneket ébreszti az Apostol: *Kelj föl, aki alszol, és támadj föl a halottak közül, és megvilágosít téged Krisztus;*[1] és egy másik helyen: *Mi pedig, akik a nappaléi vagyunk, virrasszunk és legyünk józanok; mert akik alszanak, éjjel alszanak, a mulatozók éjjel részegeskednek.*[2] Éjszakának nevezi a rosszaságot, melyben ők e földi dolgokra vágyva alszanak.

És minden, ami világi boldogságnak látszik, alvók álma. És ahogyan aki álmában kincseket lát, álmában gazdag, de amikor fölébred, szegény lesz; úgy e világ minden hiúsága, melyeknek az emberek örülnek, álmukban örvendezteti őket; föl fognak ébredni, amikor nem akarják, ha nem most ébrednek föl, amikor még jókor van. És akkor látni fogják, hogy mindez álom volt és elmúlt, ahogy az Írás mondja: *mint az*

[1] Ef 5,14.
[2] 1Tesz 5,5–8.

ébredőnek álma;[1] és egy másik helyen: *Álmukat aludták, és azok a férfiak a gazdagságból nem találtak semmit a kezükben.*[2]

Álmukat aludták, vége lett az álomnak, és *nem találtak semmit a kezükben*, mert az álomban mulandó gazdagságot láttak.

Tehát ez is, aki helyet akart találni az Úrnak, mondta: *ha álmot hagyok a szemeimnek*. Vannak azonban olyanok, akik nem alszanak, de szundikálnak; egy ideig tartózkodnak a mulandók szeretetétől, azután ismét elmerülnek bennük; mint a szundikálóknak, ismételten leesik a fejük.

Ébredj, űzd el az álmot; ha szundikálsz, el fogsz esni. A Zsoltár nem akarja, hogy álmot hagyjon a szemének, vagy szundikálást a szempilláinak az, aki helyet akar találni az Úrnak.

9. *És szempilláimnak nyugalmat* – mondja. A szempillák nyugalmából jön álom a szemre. A szempillák a szem körül vannak. Az álom közeledtét jelzi a szempillák elnehezedése; mert az aludni készülő embernek először elnehezednek a pillái, és amikor elnehezedésüket érzi, már közel az álom; és akik álmot akarnak engedni a szemüknek, előbb nyugodni hagyják a pilláikat, és jön az álom; ha nem hagyják nyugodni a pillákat, az álom nem jön.

Amikor tehát valami mulandó dolog bűnre csábít, kezdenek elnehezedni a pilláid. Ébredni akarsz? Nem akarsz sem aludni, sem elszunnyadni? Ne higgy az ilyen csábításnak: Nagyobb fájdalmakkal fog járni, mint élvezettel. Ilyen gondolatokkal szinte megdörzsölöd a homlokodat, elűzöd az álmot, és helyet készítesz az Úrnak.

Az égbe nem harcolni megyünk, hanem állandó istendicséretre

10. *Amíg nem találok helyet az Úrnak, sátrat Jákob Istenének.* – Néha Isten sátrát Isten házának mondjuk, és fordítva, Isten házát Isten sátorának; de ha pontosabban fogalmazunk, drága testvérek, a sátor az Egyház ebben az időben, a ház pedig az Egyház, mint a mennyei Jeruzsálem, ahova tartunk.

A sátor a harcosoké és a katonáké; sátra a fegyveres, küldetésben lévő katonáknak van, ezért nevezik a katonákat sátortársaknak, mert ugyanaz a sátruk, egy sátorban laknak.

Ameddig tehát ellenségünk van, akivel harcolnunk kell, sátrat készítünk Istennek. Amikor azonban véget ér a küzdelem ideje és elérkezik az a béke,

[1] Zsolt 72,20.
[2] Zsolt 75,6.

amely meghalad minden értelmet, ahogyan az Apostol mondja[1] – mert bármennyit gondolkodsz arról a békéről, a test által elnehezedett lélek mindig kevesebbet fog fel belőle –, amikor eljön az a haza, akkor már ház lesz, semmiféle ellenség nem fogja kísérteni, hogy sátornak nevezzék. Nem harcolni megyünk, hanem állandó istendicséretre.

Mert mit mond arról a házról? – *Boldogok, akik a te házadban laknak, örökkön örökké dicsérni fognak téged.* [2] A sátorban még sóhajtozunk, a házban dicsérni fogunk.

Miért? – Mert a sóhajtozás a vándoroké, a dicséret már a hazában otthon lévőké. Itt előbb sátrat keresünk Jákob Istenének.

11. [6. v.] *Íme, hallottuk, hogy Efratában van.*

Miről hallottuk? – Az Úr székéről. *Íme, hallottuk, hogy Efratában van, és megtaláltuk azt a* cserjés *mezőn.* Itt hallott róla, amott megtalálta; vajon másutt hallott róla, és másutt találta meg? Keressük tehát, mit jelent *Efrata*, ahol hallott róla, és ugyanígy keressük, mit jelent *a cserjés mezőn*, ahol megtalálta.

A héber *Efrata* szó latinul annyit jelent, mint *speculum*, 'tükör', ahogyan ránk hagyták azok, akik az Írásban található héber szavakat más nyelvre fordították, hogy megérthessük. Mert héberből görögre, görögről pedig számunkra latinra fordították. Voltak ugyanis, akik az Írások fölött virrasztottak.

Ha tehát *Efrata* annyi, mint tükör, akkor arról a házról, melyet a *cserjés mezőn* talált meg, tükörben hallott. A tükörben kép van; minden prófécia az eljövendők képe. Isten eljövendő házát tehát prófécia képében hirdették. Tükörben hallottunk róla, azaz *íme, hallottuk, hogy Efratában van, és megtaláltuk azt a cserjés mezőn.*

Mi a *cserjés mező?* – Erdős mező. Cserjésnek a szó szoros értelmében a még vad és műveletlen helyet mondjuk. Van is néhány kódex, melyekben *erdős mező* áll.

Kik tehát az *erdős mező,* ha nem a műveletlen nemzetek? Kik voltak a *cserjés mező*, ha nem azok, akik között még a bálványimádás vadkanjai éltek? És annak ellenére, hogy a bálványimádás vadkanjai voltak ott, ott találtunk helyet az Úrnak, sátrat Jákob Istenének.

Amit Efratában hallottunk, azt megtaláltuk a cserjés mezőn, amit képekben hirdettek a zsidóknak, az láthatóvá vált a nemzetek hitében.

Amikor az Úr benned kezd lakni, boldoggá tesz téged

[1]Fil 4,7.
[2]Zsolt 83,5.

12. [7. v.] *Be fogunk lépni az Ő sátraiba.*

Kinek a sátraiba? – Az Úr, Jákob Istenének sátraiba. Akik belépnek, hogy ott lakjanak, ők azok, akik azért lépnek be, hogy bennük lakjanak. Bemégy a házadba, hogy ott lakj, Isten házába, hogy benned lakjon. Az Úr ugyanis nagyobb, és amikor benned kezd lakni, boldoggá tesz téged. Mert ha Ő nem lakik benned, nyomorult leszel.

Öntörvényű akart lenni az a fiú, aki mondta: *Add ki a vagyonból az engem illető részt.* [1] Az atyai házban vigyáztak rá, hogy az utcanők szét ne szedjék. Megkapta a részét, a hatalma alá került; elutazott távoli vidékre, és mindent eltékozolt utcanőkkel. Végül éhségében megemlékezett az atyáról, és hazatért, hogy jóllakhasson kenyérrel.

Tehát menj be, hogy odabenn lakhass, és ne a magadé légy, hanem az Övé; *be fogunk lépni az Ő sátraiba*.

Azok közé tartozz, akikben az Úr lába megállhat

13. *Le fogunk borulni ott, ahol megálltak a lábai.*

Kinek a lábai? Az Úré, vagy az Úr házának lábai? – Az Úrnak háza ugyanis az a hely, ahol mondta, hogy imádni kell Őt.

Le fogunk borulni ott, ahol megálltak a lábai. – A házán kívül az Úr nem hallgat meg az örök életre vonatkozóan. Ugyanis az tartozik Isten házához, aki a szeretetben kötődik az élő kövekhez. Akiben pedig nincs szeretet, az rombol; abban omladozó ház áll. A házat, melyben mint kő kezdett létezni, senki nem fenyegeti, aki rombolni akarja, mintha árthatna a háznak.

Így gőgösködött a zsidók első népe is, mondván: „Isten nem fogja megcsalni Ábrahám atyánkat, akinek annyi mindent ígért az ivadékáról”; és annyi rosszat tettek, bízván Isten ígéretében, hogy nem a gaztetteik szerint, hanem Ábrahám érdemeiért megkönyörül rajtuk, és Ábrahámnak minden rossz fiát össze fogja gyűjteni házába az örök életre.

De mit mond [Keresztelő] János? – *Viperák fajzata* – mondja. Amikor Ábrahám fiai jöttek hozzá, hogy megkeresztelkedjenek a bűnbánat vízében, nem ezt mondta nekik: Ábrahám nemzetsége, hanem: *viperáké.* Mert olyanok voltak, mint akiket utánoztak: Nem Ábrahám fiai, hanem az Amorreusé, a Kananeusé, Gergezeusé, Jebuzeusé, és mindazoké, akik bántották Istent; ezeknek a fiai voltak, mert az ő cselekedeteiket követték.

[1] Lk 15,12.

Viperák fajzata! Ki tanított benneteket arra, hogy fussatok a közelgő harag elől? Teremjétek a bűnbánat méltó gyümölcsét! Ne gondoljátok, hogy arra hivatkozhattok: Ábrahám az atyánk! Mondom nektek: ezekből a kövekből is tud az Isten Ábrahámnak fiakat támasztani.[1]

Nem tudom, milyen köveket látott a cserjés mezőn, ahonnan támadnia kellett Ábrahám fiainak. Mert inkább fiai azok, akik a hitét utánozták, mint akik a testéből születtek.

Tehát senki nem fenyegetné Isten házát, aki azt mondaná: „én kivonom magam és összedől a ház". Mert jó neki, ha együtt épül és van szeretete. Mert ha ő maga össze is omlik, a ház attól még állni fog.

Így tehát, testvérek, Isten háza azokban van, akikről eleve elrendelte és előre tudta, hogy állhatatosak lesznek. Ezekről mondatott: *ahol megálltak az Ő lábai.*

Vannak ugyanis, akik nem tartanak ki, és az Ő lábai nem állnak bennük. Tehát ezek nem az Egyház; nem tartoznak most ehhez a sátorhoz, akkor majd ahhoz a házhoz.

De hol álltak meg az Ő lábai? – *Mivel elárad a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni.* Azokban, akikben kihűl a szeretet, nem állnak az Ő lábai.

De mi a folytatás? *Aki pedig állhatatos marad mindvégig, az üdvözülni fog.*[2] Íme, azok, akikben megálltak az Ő lábai; ezen a helyen imádj, azaz azok közé tartozz, akikben megálltak az Úr lábai.

14. Ha pedig a házra akarod érteni: *ahol megálltak* a háznak *lábai,* a lábad Krisztusban álljon. És akkor fognak állni a lábak, ha állhatatos maradsz Krisztusban.

Mert mit mond az ördögről? – Gyilkos volt ő kezdettől fogva és *nem maradt állva az igazságban.*[3] Az ördög lábai tehát nem álltak meg.

Ugyanígy mit mond a gőgösökről? *Ne jöjjön hozzám a gőgnek lába, és a bűnös keze ne ingasson meg engem. Itt estek el, akik gonoszságot cselekednek, elűzettek és nem tudtak megállni.* [4]

Tehát Isten háza az, amelynek a lábai állnak. Emiatt örvendve mit mond [Keresztelő] János? – *Akié a menyasszony, az a vőlegény, a vőlegény barátja pedig ott áll, és hallgatja őt.* Ha nem áll ott, nem hallja őt. *És örömmel örvend a*

[1]Mt 3,7–9.
[2]Mt 24,12–13.
[3]Jn 8,44.
[4]Zsolt 35,12–13.

vőlegény hangja miatt.[1] Méltán áll, mert a vőlegény hangja miatt örül; ugyanis ha nem örülne annak hangja miatt, elesne.

Most már látjátok tehát, miért estek el azok, akik a saját hangjuknak örültek. A vőlegény barátja ugyanis ezt mondta: *Ő az, aki keresztel.*[2] Egyesek azt mondják: „Mi keresztelünk" – mivel a saját hangjuknak örültek, nem maradhatnak állva; és nem tartoznak ahhoz a házhoz, amelyről ezt mondják: *Ahol megálltak az ő lábai.*

Elsőként Krisztus támadt föl, az Egyház is föl fog támadni

15. [8. v.] *Serkenj fel Uram, nyugalmadra.* – Az alvó Úrnak mondja: *Serkenj fel.* Már tudjátok, ki aludt el, és ki támadt föl. Ugyanis ő maga mondja a zsoltárban egy helyen: *Megháborgatottan elaludtam.*[3]

Helyesen mondja neki: *Serkenj fel Uram, nyugalmadra,* már nem fognak háborgatni, *mert Krisztus föltámadván a halálból már nem hal meg, a halál többé rajta nem uralkodik.*[4]

Az Ő hangja szól egy másik zsoltárban: *Én elaludtam és álomba merültem, és fölserkentem, mert az Úr majd elfogad engem.*[5] Ő aludt el, neki mondja: *Serkenj fel Uram, nyugalmadra, te, és a te megszentelésed szekrénye;* azaz serkenj fel és serkenjen fel megszentelésed szekrénye is, amelyet megszenteltél.

Ő a mi főnk, szekrénye az Egyház; elsőként támadt föl, az Egyház is föl fog majd támadni. A test nem merte volna ígérni magának a föltámadást, ha a fő előbb föl nem támad.

Serkenj fel Uram, nyugalmadra, te, és a te megszentelésed szekrénye. Egyesek Krisztus Máriától született testét is a megszentelés szekrényének értették, mivel ezt mondja: *Serkenj fel Uram, nyugalmadra, te, és a te megszentelésed szekrénye.* Testtel támadj föl, hogy tapinthassanak, akik nem hittek. *Serkenj fel Uram, nyugalmadra, te, és a te megszentelésed szekrénye.*

16. [9. v.] *Papjaid öltözzenek igazságosságba, és a te szentjeid ujjongjanak.* – Miközben föltámadsz a halálból és az Atyához mégy, az a királyi papság öltse magára a hitet,[6] mert az igaz a hitből él;[1] és miután megkapták a Szentlélek

---

[1] Jn 3,29.
[2] Jn 1,33.
[3] Zsolt 56,5.
[4] Vö. Róm 6,9.
[5] Zsolt 3,6.
[6] Vö. 1Pét 2,9.

zálogát, a tagok örvendjenek a föltámadás reményével, mely a Főben előttük járt; mert nekik mondja az Apostol: *Reménnyel örvendjetek.*[2]

Izrael maradékáról, akik hittek

17. [10. v.] *Dávid, a te szolgád miatt, ne fordítsd el a te Fölkented arcát.* – Ezt az Atyaistennek mondja: *Dávid, a te szolgád miatt, ne fordítsd el a te Fölkented arcát.*

Az Urat Júdeában feszítették keresztre; a zsidók feszítették meg, tőlük háborgatva aludt el. Akiknek kegyetlenkedő kezei között elaludt, azok megítélésére támadt föl, és mondja egy helyen: *És támassz föl engem, és megfizetek nekik.* [3]

Megfizetett és meg is fog nekik fizetni. Mert hogy azután, hogy megölték az Urat, mennyit szenvedtek a zsidók, ők maguk tudják. A városból, ahol megölték őt, valamennyiüket elűzték. Mi történt tehát? Dávid családjából és Júda törzséből is mindenki elpusztult? Nem. Mert (Dávid családjából) néhányan, (Júda törzséből) sok ezren hittek az Úr föltámadása után.

Kegyetlenek voltak, amikor megfeszítették, utána azonban kezdték látni, hogy csodák történnek a Megfeszített nevében, és megremegtek attól, hogy annak neve ennyire képes, aki a kezük között szinte semmire nem volt képes; és fájdalommal a szívükben már hitték, hogy az istenség volt rejtve abban, akit a többi emberhez hasonlónak véltek, és amikor tanácsot kértek az apostoloktól,[4] ezt hallották: *Tartsatok bűnbánatot és keresztelkedjék meg mindegyiktek a mi Urunk Jézus Krisztus nevében.* [5]

Tehát mivel Krisztus azok megítélésére támadt fel, akik őt megfeszítették, és elfordítva arcát a zsidóktól a nemzetekhez fordult, Izrael maradékáért kérik Istent, és mondják neki: *Dávid, a te szolgád miatt, ne fordítsd el a te Fölkented arcát.*

Ha a pelyva elítéltetett, a gabonát összegyűjtik, *A maradék üdvözülni fog,* amint Izaiás mondja.[6] És a maradék valóban üdvözült; belőle való a tizenkét apostol, a több mint ötszáz testvér, akiknek az Úr megmutatkozott a föltámadása után;[7] a maradékból való az a sok ezer megkeresztelt, akik eladott javaik árát letették az

---

[1] Vö. Róm 1,17.
[2] Róm 12,12.
[3] Zsolt 40,11.
[4] Vö. ApCsel 2,37.
[5] ApCsel 2,38.
[6] Iz 10,21; Róm 9,27.
[7] Vö. 1Kor 15,6.

apostolok lába elé.[1] Tehát beteljesedett, amire itt kérték Istent: *Dávid, a te szolgád miatt, ne fordítsd el a te Fölkented arcát.*

Nem Isten terve, hanem cselekvése változik meg, amikor valamit megbán

18. [11. v.] *Igazságot esküdött az Úr Dávidnak, és nem fogja megbánni.*

Mit jelent az hogy *esküdött*? – Azt jelenti, hogy önmagával erősítette meg az ígéretet.

Mit jelent az hogy *nem fogja megbánni*? – Azt jelenti, hogy nem fogja megváltoztatni. Isten ugyanis nem a bűnbánat fájdalmát érzi, nem is téved valamiben, hogy helyesbíteni akarná azt, amit elvétett. Hanem ahogyan egy ember meg akarja változtatni azt, amit tett, amikor megbánja, úgy amikor azt hallod, hogy Isten megbán valamit, ezt a változást reméld.

Másként változtat Isten, jóllehet megbánásnak nevezi, és másként te; te ugyanis azért változtatsz, mert tévedtél, ő pedig azért, mert megtorol, vagy mert megszabadít.

Megváltoztatta Saul uralmát, amikor megbánta, ahogyan mondva van, azon a helyen is, ahol az Írás mondja: *Megbánta;* és kevéssel később mondja: *megbánástól nem hajlik meg; ugyanis nem ember Ő, hogy megbánást tartson.* [2]

Amikor tehát változhatatlan terve szerint megváltoztatja cselekvését, e változás miatt mondják, hogy *megbánta*. Ezt azonban úgy ígérte, hogy nem fogja megváltoztatni. Ahogy ezt is mondja: *Megesküdött az Úr és meg nem bánja: „Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint”;*[3] úgy itt is, mert úgy tett ígéretet, hogy nem fogja megváltoztatni, azaz meg fog történni és maradandó lesz. Ezért mondta: *Igazságot esküdött az Úr Dávidnak, és nem fogja megbánni: „A te méhed gyümölcséből ültetek majd a te trónodra.”*

Mondhatta volna: „Ágyékod gyümölcséből”; miért akarta inkább mondani: *méhed gyümölcséből?* Ha azt mondta volna, akkor is igazat mondott volna, de nyomatékosabban akarta mondani: *méhed gyümölcséből,* mert Krisztus olyan nőtől született, akihez férfi nem közeledett.

[1] Vö. ApCsel 2,41; 4,34.
[2] 1Kir 15,11–29.
[3] Zsolt 109,4.

Isten parancsait megtartva örök életet remélünk

19. [12. v.] Mi történik tehát?
Igazságot esküdött az Úr Dávidnak: „A te méhed gyümölcséből ültetek majd a te trónodra. Ha megőrzik fiaid szövetségemet és bizonyságaimat, melyekre tanítom őket, a fiaik is mindörökké ülni fognak a te trónodon.”

Ha a fiaid megőrzik, a fiaik is örökké trónolni fognak. A szülők készítenek érdemet a fiaknak. Mi lesz, ha az ő fiai megőrzik, azok fiai pedig nem őrzik meg? Miért az atyák érdemének szól a fiak boldogságának ígérete?

Mert miért mondja: *Ha a fiaid megőrzik, a fiaik is örökké trónolni fognak.* (Nem ezt mondja: Ha fiaid megőrzik, a trónodon fognak ülni; és ha azok fiai megőrzik, azok is ülni fognak a trónodon; hanem ezt mondja: *Ha fiaid megőrzik, mindörökké ülni fognak a te trónodon*), ha nem azért, mert a fiakat itt gyümölcsüknek akarta minősíteni?

Ha a fiaid megőrzik – mondja – *törvényemet, és bizonyságaimat, melyekre tanítom őket, a fiaik is ülni fognak a te trónodon;* azaz az lesz a gyümölcsük, hogy a trónodon fognak ülni.

Most ugyanis, testvérek, valamennyien, akik fáradozunk Krisztusban, akik reszketünk az Ő szavaitól, akik mindenképpen szeretnénk megtenni az Ő akaratát és sóhajtva kérjük, segítsen, hogy teljesíthessük, amit parancsol, vajon már a boldogságnak azon trónjain ülünk-e, melyre ígéretet kaptunk? – Nem; hanem a parancsokat megtartva, ezt jövőként reméljük.

Erről a reményről van szó a fiakban, mert a jelen életben élő ember reménye a fiak, gyümölcs a fiak. Ezért a fösvénységüket mentegető emberek is azt mondják, hogy a fiaiknak őrzik, amit tartogatnak, és nem akarván adni a rászorulónak, a jósággal mentegetik magukat, mert a reményük a fiaik.

Mindazok, akik evilág szerint élnek, a reményüknek azt nevezik, hogy fiaik vannak, és fiakat hagynak maguk után. Ezt a reményt helyezve a fiakba, mondja: *Ha megőrzik fiaid szövetségemet és bizonyságaimat, melyekre tanítom őket, a fiaik is mindörökké ülni fognak a te trónodon,* azaz olyan gyümölcsük lesz, hogy a remény nem csalja meg őket, és elérkeznek oda, ahova remélték, hogy megérkeznek.

Most tehát mint atyák az eljövendő remény emberei, amikor pedig elérik azt, amit remélnek, fiak lesznek; mert amit elérnek, azt a tetteikkel nemzették és szülték. És ezt őrzik számukra örökségül, mert magát az örökséget is fiaknak szokták nevezni.

Dávid fiai azok, akik követik az ő hitét

20. Vagy ha a fiakon embereket értesz, a mondottakat is értsd rájuk. *Ha megőrzik fiaid szövetségemet és bizonyságaimat, melyekre tanítom őket,* hogy ez legyen az értelme: *Ha megőrzik fiaid szövetségemet és bizonyságaimat, melyekre tanítom őket, a fiaik is,* azaz ha megőrzik, és különböztesd meg őket, azután tedd hozzá: *mindörökké ülni fognak a te trónodon,* azaz a te fiaid és az ő fiaik, de csak akkor, ha valamennyien megőrzik.

De mi történik akkor, ha nem őrzik meg? Elvész Isten ígérete? – Nem! Hanem azért mondta és azért ígérte, mert Isten előre látta, hogy hinni fognak.

De nehogy valaki mintegy veszélyeztesse Isten ígéretét, és önhatalmúlag akarjon intézkedni Isten ígéretének beteljesedéséről, ezért mondta, hogy *esküdött;*[1] amivel kifejezte, hogy kétséget kizáróan meg fog történni.

Akkor tehát miért tette hozzá: *ha megőrzik?* – Azért, nehogy elkapassanak az ígéretek, és ne vigyázz magadra. Akkor leszel Dávid fia, ha megőrzöd; ha pedig nem, nem leszel fia Dávidnak. Isten Dávid fiának tett ígéretet.

Ne mondd: „Dávid fia vagyok!”, ha elfajzol. Ha a zsidók, akik ugyanabból a törzsből születtek, nem mondják ezt, (helyesebben mondják, de álmodoznak. Az Úr ugyanis nyíltan mondja: *Ha Ábrahám fiai vagytok, Ábrahám cselekedeteit tegyétek.*[2] Azért tagadta, hogy fiaik, mert a cselekedeteit nem tették); mi hogyan mondhatjuk, hogy Dávid fiai vagyunk, hiszen test szerint nem az ő törzséből születtünk?

Mi csak akkor lehetünk fiak, ha a hitet utánozzuk, és tiszteljük Istent, ahogyan ő tisztelte. Ha tehát amit nem testi leszármazás alapján remélsz, nem akarod tettekkel is elérni, hogyan fog beteljesedni rajtad az, hogy Dávid trónján fogsz ülni?

És ha nem teljesedik be rajtad, gondolod, hogy nem teljesedik? És hogyan találta meg [az Úr hajlékát] a cserjés mezőn? És hogyan álltak meg az ő lábai? Tehát te bármilyen leszel, maga a ház állni fog.

Leveleket kaptunk a hazából

21. [13. v.] *Mert kiválasztotta az Úr Siont, azt kívánta lakóhelyül magának.* – Sion az Egyház, és az a Jeruzsálem is az Egyház, amelynek békéje felé sietünk, amely nem az angyalokban, hanem mibennünk vándorol, amely a jobbik részből várja a hazatérő részt; onnan kaptunk leveleket, melyeket naponta felolvasunk. Ez az a város, az a Sion, amelyet az Úr kiválasztott.

[1]Zsolt 131,11.
[2]Jn 8,39.

22. [14. v.] *Ez az én nyugodalmam örökkön örökké.* – Ezek már Isten szavai. *A nyugodalmam,* azaz itt nyugszom. Mennyire szeret bennünket Isten, testvérek, hogy önmagáról mondja: nyugszom, mivel mi találunk nyugodalmat! Őt ugyanis soha senki nem háborgatja, hogy meg kellene nyugodnia, hanem azt mondja, hogy ez az Ő nyugodalma, mert mi Őbenne találunk nyugodalmat.

Az egész Egyház egyetlen özvegy

23. [15. v.] *Özvegyét áldván megáldom, és a szegényeit jóllakatom kenyérrel.*– Minden lélek, aki megérti, hogy Istenen kívül minden segítségtől meg van fosztva, özvegy. Hogyan írja le az Apostol az özvegyet? Úgy, hogy *aki valóban özvegy, és magára maradt, az Úrban remélt.*[1]

Azokról az özvegyekről beszélt, akikről az Egyházban valamennyien beszélünk. Azt is megmondta: *Aki ugyanis feslett életet él, eleven halott,* és nem számította az özvegyek közé.

A szent özvegyeket leírva pedig mit mond? – Azt, hogy *aki valóban özvegy, és magára maradt, az Úrban remélt, kitartóan imádkozott és könyörgött éjjel-nappal.*[2]

Akkor miért özvegy? – Azért, mert nincs más segítsége, csak Istentől. Akiknek van férje, szinte büszkélkednek a férjek segítségével; az özvegyek elhagyatottnak látszanak, de az ő segítségük erősebb.

Tehát az egész egyetlen Egyház a férfiakban és nőkben, a férjes asszonyokban és a nős férfiakban, az ifjakban, az öregekben és a szüzekben; az egész Egyház egyetlen özvegy, elhagyatott ebben a világban, ha ezt érzi, ha tudja özvegységét, akkor ugyanis kéznél van számára a segítség.

Ugye fölismeritek, testvérek, ezt az özvegyet az evangéliumban ott, amikor az Úr azt mondja, hogy mindig imádkozni kell és nem szabad belefáradni?

Az egyik városban élt egy bíró, Istentől nem félt, emberektől nem tartott. Élt abban a városban egy özvegyasszony is. Elment hozzá, és kérte: Szolgáltass nekem igazságot ellenfelemmel szemben. És a naponként ismételt kérésével megtörte a bírót, aki *így szólt magában: Igaz, Istentől nem félek, embertől nem tartok, de annyira terhemre van ez az özvegy, hogy igazságot szolgáltatok neki, nehogy végül nekem jöjjön és arcul üssön.*[3]

Ha a gonosz bíró meghallgatta az özvegyet, nehogy megverjék, vajon Isten nem hallgatja meg az Egyházat, melyet biztat, hogy kérje?

---

[1] 1Tim 5,5.
[2] 1Tim 5,6.
[3] Lk 18,1–8.

Isten leszállva hozzánk a kenyerünkké lett

24. Ugyanígy: *a szegényeit jóllakatom kenyérrel.*

Mit jelent ez testvérek? – Azt, hogy legyünk szegények, és akkor jóllakatnak minket. Sokan vannak, akik keresztények, de a világban bíznak, és gőgösek, imádják Krisztust, de nem laknak jól, mert jól vannak lakva és bővelkednek a gőgjükben.

Az ilyenekről mondja: *gúnyolódás a bővelkedőknek és megvetés a gőgösöknek,*[1] ezek bővelkednek, ezért esznek, de nem laknak jól.

És mit mond róluk a zsoltárban? – *Ettek és leborultak mind a föld gazdagjai.*[2] Imádják Krisztust, tisztelik Krisztust, esedeznek Krisztushoz, de nem laknak jól az Ő bölcsességével és igazságával.

Miért? – Azért, mert nem szegények. A szegények pedig, azaz az alázatos szívűek minél inkább éheznek, annál inkább esznek; de annál inkább éheznek, minél inkább mentesek a világtól.

Aki tele van, bármit adnak neki, visszautasítja, mert tele van. Mutass nekem egy éhezőt, mutass nekem valaki olyat, akiről ez mondatott: *Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert őket jóllakatják;*[3] és ezek lesznek azok a szegények, akikről most mondja: *a szegényeit jóllakatom kenyérrel.* Mert abban a zsoltárban is, amelyben ezt mondta: *Ettek és leborultak mind a föld gazdagjai,* ezt is mondta: *Esznek majd a szegények és jóllaknak.*[4]

Miért van az, hogy amikor azt mondja, hogy a gazdagok leborultak, nem mondja, hogy jóllaktak; amikor pedig a szegényekről beszél, azoknak a jóllakását is mondja? És mitől laknak jól? És milyen ez a jóllakás, testvérek?

Maga Isten a kenyér. A kenyér, hogy számunkra tej legyen, leszállt a földre, és mondja övéinek: *Én vagyok az élő kenyér, aki az égből szálltam alá.*[5] Ezért mondja abban a zsoltárban: *Esznek majd a szegények és jóllaknak.*

Mitől laknak jól? Halljad a folytatást: *és dicsérik majd az Urat, akik keresik Őt.*

Ha vannak is földi javaid, vesd meg azokat

25. Legyetek tehát szegények, legyetek annak az özvegynek a tagjai, ne legyen más segítségetek, csak az egy Istenben.

---

[1]Zsolt 122,4.
[2]Zsolt 21,30.
[3]Mt 5,6.
[4]Zsolt 21,30. 27.
[5]Jn 6,41.

A pénz semmi, ne abban keressetek segítséget. Sokan vesztek el a pénz miatt, sokan estek verembe a pénz miatt; sokan kerültek rablók kezébe a pénz miatt, biztonságban lettek volna, ha nem lett volna, amit elraboljanak tőlük.

Sokan reméltek a náluk hatalmasabb barátokban, de elestek azok, akikben reméltek, és maguk alá temették azokat, akik beléjük vetették reményüket.

Nézzétek az emberi nem példáit. Nagy dolog-e, amit nektek mondok? Nem csak ezekből az Írásokból beszélünk, olvassatok ezekről a földkerekségen. Vegyétek észre, hogy nem szabad remélni a pénzben, a barátban, a világ megbecsülésében és hencegésében.

Mindezt vesd el magadtól. De ha a birtokodban van, adj hálát Istennek, ha meg tudod vetni. Ha pedig ezek miatt felfuvalkodsz, ne csodálkozz rajta, ha emberek prédája leszel; az ördögnek máris prédája vagy.

Ha pedig nem ezekben a dolgokban bízol, annak az özvegynek leszel a tagja, aki az Egyház, akiről mondatott: *Özvegyét áldván megáldom;* azaz egyike leszel azoknak a szegényeknek, akiknek mondatott: *és a szegényeit jóllakatom kenyérrel.*

Isten nem a gazdagságot, hanem a kívánságot nézi

26. Néha azonban, és ezt nem szabad szó nélkül hagynunk, találkozol gőgös szegénnyel és alázatos gazdaggal; naponta szenvedünk ilyenektől.

Hallod, hogy egy szegény szinte jajgat a gazdag hatalma alatt, és amikor a hatalmasabb gazdag szorongatja, akkor alázatosnak látod; néha azonban akkor sem, hanem akkor is gőgös; akkor látnád, hogy kicsoda, ha volna valamije. Tehát Isten szegénye lelkülete szerint, nem az erszényét tekintve szegény.

Előfordul olyan ember, akinek tele van a háza, a földjei bőven teremnek, nagy birtokai vannak, sok aranya és ezüstje van, de tudja, hogy nem ezekben kell bíznia, megalázza magát Isten előtt, és jót tesz abból, amije van; így a szíve Istenhez emelkedik, és nemcsak azt tudja, hogy semmit nem ér a gazdagsága, hanem azt is, hogy akadályozza a lépéseit, ha Isten nem jön segítségére és nem kormányozza őt; ez az ember a szegények közé tartozik, akik jóllaknak kenyérrel.

Találkozol egy másikkal, egy fölfuvalkodott koldussal, vagy olyannal, aki nem fölfuvalkodott, mert nincs semmije, de vágyódik arra, amitől fölfuvalkodhatna.

Isten nem a gazdagságot, hanem a kívánságot nézi; és a mulandó javakra áhítozó kívánság és nem a gazdagság szerint, amelyet nem tudott megszerezni, ítél róla.

Ezért a gazdagokról mondja az Apostol: *Evilág gazdagjait figyelmeztesd, hogy ne legyenek gőgösek, és reményüket ne bizonytalan vagyonba vessék, hanem az Istenbe, aki bőven megad nekünk mindent megélhetésünkhöz.*

Mit tegyenek tehát a gazdagságukkal? – folytatja és mondja: *Tegyenek jót, gazdagodjanak jótettekben, szívesen és együttérzéssel adakozzanak.* És nézd csak, hogy ezek szegények: *Így biztos alapot gyűjthetnek a jövőre, és elnyerik az igazi életet.*[1] Amikor majd elnyerik, akkor lesznek gazdagok; amíg pedig még nem nyerték el, tudják, hogy szegények.

Így történik, hogy az alázatos szívűeket és a kettős szeretetben élőket mind, bármijük van a világban, Isten a maga szegényei közé számítja, akiket jóllakat kenyérrel.

„Most pedig világosság az Úrban”

27. [16–17. v.] *A papjait felöltöztetem majd szabadítással, és a szentjei ujjongva ujjonganak.*– Már a zsoltár végén vagyunk, még egy kicsit figyeljen Szeretetre-méltóságtok.

A papjait felöltöztetem majd szabadítással, és a szentjei ujjongva ujjonganak. – Mi a mi szabadításunk, ha nem a mi Krisztusunk?

Mit jelent tehát ez: *A papjait felöltöztetem majd szabadítással?* – Azt jelenti, hogy *ahányan csak megkeresztelkedtetek Krisztusban, Krisztust öltöttétek magatokra.*[2]

És a szentjei ujjongva ujjonganak. – Miért ujjonganak ujjongással? Azért, mert magukra öltötték a szabadítást, és nem magukból merítették. Mert világossággá lettek, de az Úrban; korábban ugyanis sötétség voltak.[3] Ezért teszi hozzá: *Itt fogom fölemelni Dávidnak szarvát,* hogy Krisztusban bizakodjék, ez a szarv lesz Dávid magassága.

A szarv ugyanis magasságot jelent; és miféle magasságot? – Nem testi magasságot. A csontok mind húsba vannak ágyazva, a szarv kiemelkedik a húsból. A lelki magasság szarv. De van-e más lelki magasság, mint Krisztusban bízni; nem azt mondani: „Én teszem, én keresztelek!”, hanem: „ Ő az, aki keresztel.”[4] Itt van Dávid szarva.

És hogy megtudjátok, hogy itt van Dávid szarva, figyeljétek a folytatást: *mécsest gyújtottam az én Krisztusomnak.*

Mi ez a mécses? – Már tudjátok az Úr Jánosról mondott szavait: *égő és világító mécses volt ő*[5]

---

[1] 1Tim 6,17–19.
[2] Gal 3,27.
[3] Ef 5,8.
[4] Jn 1,33.
[5] Jn 5,35.

És mit mond János? – *Ő az, aki keresztel.*

Tehát emiatt ujjonganak majd a szentek, emiatt ujjonganak a papok; mert minden, ami jót csak birtokolnak, nem az övék, hanem azé, akinek hatalma van keresztelni.

Tehát biztonsággal járul az Ő templomához mindenki, aki megkapja a keresztséget, mert a keresztség nem emberé, hanem azé, akiben fölemeltetett Dávid szarva.

Krisztus a mi megszentelésünk

28. [18. v.] *Fölötte pedig virulni fog az én megszentelésem.*

Ki fölött? – Az én Krisztusom fölött.

Amikor *Krisztusomat* mond, ez az Atya hangja, aki mondja: *Özvegyét áldván megáldom, a szegényeit jóllakatom kenyérrel. A papjait felöltöztetem majd szabadítással, és a szentjei ujjongva ujjonganak.*

Isten az, aki ezt mondja: *Itt fogom fölemelni Dávidnak szarvát.* Ő mondja: *Mécsest gyújtottam az én Krisztusomnak,* mert Krisztus a miénk is, és az Atyáé is; Krisztus a miénk, mert üdvözít és kormányoz minket, ahogyan Urunk is, de az Atyának Fia; de a mi Krisztusunk is, és az Atyáé is. Mert ha Krisztusunk nem volna az Atyáé, föntebb nem mondaná: *Dávid, a te szolgád miatt, ne fordítsd el a te fölkented arcát.*

Fölötte pedig virulni fog az én megszentelésem. – Krisztus fölött virul. Az emberek közül senki ne tételezze föl magáról, hogy ő szentel meg, különben nem lesz igaz az, hogy *fölötte pedig virulni fog az én megszentelésem.*

A megszentelés dicsősége fog virulni. Tehát Krisztus megszentelése magában Krisztusban történik, Isten megszentelő hatalma Krisztusban van. Az, hogy *virulni fog,* ezzel a dicsőségre utal, mert a fák akkor szépek, amikor virágzanak. Tehát a megszentelés a keresztségben történik, belőle fakad és borul virágba.

A világ miért adja át a helyet ennek a szépségnek? – Azért, mert Krisztusban virágzik; mert ha ember hatalmába adod, hogyan virágozhatna, amikor *minden test széna, és a test minden dicsősége, mint a fű virága?*[1]

[1]Vö. Iz 40,6.

SZÁZHARMINCKETTEDIK ZSOLTÁR (133.)
Elmondta Karthagóban 412. december 23-án
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének. Dávidé.
Íme, mily jó és mily gyönyörűséges,
együtt lakni a testvéreknek:
2olyan az, mint a főn a drága kenet,
mely lecsordul a szakállra, Áron szakállára,
mely lecsordul ruhája szegélyére;
3mint a Hermon harmata, amely leszáll Sion hegyeire,
mert ott rendelt az Úr áldást, életet mindörökké.

A szeretet egy fedél alá hozza a testvéreket

1. [1. v.] A zsoltár rövid, de nagyon ismert és nevezetes.

Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, együtt lakni a testvéreknek. – Ennek hangzása oly édes, hogy ezt a sort még azok is éneklik, akik nem ismerik a Zsoltáros könyvet.

Annyira édes, amennyire édes a szeretet, mely egy fedél alá hozza a testvéreket. Az, hogy milyen jó és milyen gyönyörűséges együtt lakni a testvéreknek, nem igényel értelmezést vagy magyarázatot, de a folytatásban van valami, ami a zörgetőknek nyílik meg.

De hogy mégis ebből az első versből szálljon le hozzánk a zsoltár egészének megértése, újra meg újra fontoljuk meg, hogy vajon minden kereszténynyre érvényes-e: *Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, együtt lakni a testvéreknek;* vagy vannak, akik tökéletesek és együtt laknak, de ez az áldás nem mindenkié, csak egyeseké, akikről azután tovább száll a többiekre.

Krisztus első tanítványainak mindene közös volt

2. A zsoltár ezen szavai ugyanis, ez az édes hangzás, ez a kedves dallam mind az éneklésben, mind a megértésben monostorokat is szült. Ennek hallatára ébredtek föl testvérek, akik együtt akartak lakni; ez a vers volt számukra az ébresztő kürt. Hangja betöltötte a földkerekséget, és akik külön-külön laktak, összegyűltek.

Isten kiáltása, a Szentlélek kiáltása, a prófétai kiáltás Júdeában nem talált meghallgatásra, de meghallották az egész földkerekségen. E hangra süketek voltak azok, akik között énekelték, és nyitott fülekre talált azoknál, akikről ezt mondták: *Akiknek nem hirdették, látni fogják, és akik nem hallották, meg fogják érteni.*[1]

Mindazonáltal, Szeretteim, ha meggondoljuk, a körülmetélés ezen faláról született korábban ez az áldás. Vajon minden zsidó elveszett? És honnan az apostolok, a próféták fiai, a *kirázottak fiai?*[2] Olyanokhoz beszélünk, akik ezt már tudják. Honnan az az ötszáz, akik látták az Urat föltámadása után, akikről Pál apostol beszél?[3] Honnan az a százhúsz, akik együtt voltak ugyanazon a helyen az Úr föltámadása és mennybemenetele után,[4] akikre együttlétükkor leszállt az égből küldött Szentlélek Pünkösd napján;[5] a Szentlélek, aki úgy küldetett, ahogy megígértetett?

Valamennyien onnan [a zsidók közül] valók; és elsőként azok laktak együtt, akik mindenüket eladták és az árát letették az apostolok lábai elé,[6] ahogyan az Apostolok Cselekedeteiben olvassuk: *És szétosztották kinek-kinek szükséglete szerint; és egyikük sem mondta vagyonát sajátjának, mindenük közös volt.* [7]

Mit jelent az, hogy *együtt?* Azt jelenti, hogy a *sok hívő mind egy szív, egy lélek volt.* [8] Tehát ők [a zsidók] előbb meghallották: *Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, együtt lakni a testvéreknek.*

Elsőként hallották meg, de nem csak ők. Ez a szeretet ugyanis és testvéri egység nemcsak hozzájuk jött el. Az utánuk következőkhöz is elérkezett a szeretet ujjongása, és az Istennek tett fogadalom. Valamit ugyanis megfogadtak Istennek, és mondatott: *Tegyetek fogadalmat és teljesítsétek Uratoknak, Isteneteknek* [9] De jobb nem tenni fogadalmat, mint tenni és nem teljesíteni.[1]

---

[1]Iz 52,15.
[2]Zsolt 126,4.
[3]Vö. 1Kor 15,6.
[4]Vö. ApCsel 1,15.
[5]Vö. ApCsel 2,1 sk.
[6]Vö. ApCsel 4,34–35.
[7]ApCsel 2,45.
[8]ApCsel 4,32.
[9]Zsolt 75,12.

A léleknek azonban serénynek kell lennie ahhoz, hogy fogadalmat tegyen és meg is tartsa, nehogy mivel alkalmatlannak gondolja magát a teljesítésre, rest legyen a fogadalomtételre. Nyilvánvaló, hogy soha nem fogja teljesíteni, ha azt gondolja, hogy saját erejéből meg tudja tenni.

A monachus [szerzetes] és a circumcellio [kóbor szerzetes] nagy különbsége

3. E zsoltár alapján nevezték el a monachusokat is, nehogy valaki ezzel a névvel csúfolja a katolikusokat. Amikor ti – helyesen – csúfolni kezditek a circumcelliók miatt az eretnekeket, hogy megszégyenüljenek és üdvözüljenek, ők viszonzásul a monachusokkal csúfolnak titeket.

Ha össze kell őket hasonlítani, ti magatok látjátok; ha magyarázatot kell adni, akkor már bajban vagytok. Nem is kell magyarázni, csak arra kell fölhívni a figyelmet, hogy vegyék őket szemügyre: figyeljék és hasonlítsák össze őket.

Mi szükség van a szavaitokra? Hasonlítsák össze a részegeket a józanokkal, a meggondolatlanokat a meggondoltakkal, a tolvajokat az egyszerűekkel, a kóborokat az összegyűltekkel.

De meg szokták kérdezni: mit jelent a *monachusok* neve? Mennyivel inkább kérdezhetjük mi: mit jelent a *circumcelliók* neve?

Erre azt mondják, nem is *circumcellióknak*, hanem *circellióknak* hívjuk őket. Talán félrehallásból nevezzük őket így. Megmondjuk nektek a teljes nevüket? Talán nem circellióknak, hanem circumcellióknak hívják őket. Főként ha így hívják őket, magyarázzák meg, mit jelent. Mert azért nevezik őket circumcellióknak, mert a pincék körül kóborolnak. Ide-oda vándorolnak, és nincs székhelyük, és művelik azt, amiről tudtok, amiről – akarják, nem akarják – ők is tudnak.

Minden életállapotban vannak jók és rosszak

4. Mindazonáltal, kedveseim, vannak hamis monachusok is. Mi is ismerünk ilyeneket; de nem veszett ki a jámbor testvériség azok miatt, akik nem azok, aminek vallják magukat. Mert annyira vannak hamis monachusok, amennyire hamis klerikusok és hamis hívők is vannak. Mindhárom csoportnak, testvéreim – melyekre, mint gondolom, nem is egyszer fölhívtam már a figyelmeteket –, megvannak a maga jó és rossz tagjai.

Erről a három csoportról mondja:
Ketten lesznek a mezőn, az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják;
ketten lesznek egy ágyban, az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják;

---

[1]Sir 5,4.

két asszony van a malomban, az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják.[1]

A mezőn lévők azok, akik az Egyházat kormányozzák. Ezért mondja az Apostol (nézzétek csak, hogy tényleg a mezőn van-e): *Én ültettem, Apollo öntözte, de a növekedést Isten adta.* [2]

Az ágyban lévőkön azokat akarta érteni, akik a nyugalmat szerették, mert az ágyon a nyugalmat akarta érteni: azokat, akik nem vegyülnek el a sokaságban, az emberi nem tömegében, hanem [látszólagos] tétlenségben szolgálnak Istennek; és innen is az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják. Mert vannak jók és vannak rosszak. Ne csodálkozzatok azon, hogy itt is vannak rosszak, mert egyesek rejtve maradnak, és csak a végén derül ki, hogy milyenek.

A malomban lévőket asszonyoknak mondja és népeket ért rajtuk. Miért malomban vannak? – Azért, mert ebben a világban forgolódnak, amit a malom jelent; mert ez a világ úgy forog, mint a malomkő, és jaj annak, akiket felőröl. A jó hívők úgy forgolódnak a világban, hogy az egyiket felőrlik, a másikat felveszik. A világ bizonyos tevékenységeit ugyanis a világot szeretők, a csalók, a színlelők végzik. Mások pedig úgy vannak a világban, ahogy az Apostol mondja: *úgy használják a világ dolgait, mintha nem élne velük, mert ez a világ elmúlik; én pedig azt szeretném, ha mentesek volnátok a gondtól.* [3]

Hallod, hogy kit vesznek föl a malomból? Kétségtelen, hogy sok bűnről úgy látszik, hogy a gazdagokhoz tartoznak. Mivel ugyanis sok mindennel foglalkoznak, sok dologról intézkednek, a nagy családban sok minden függ tőlük, könnyen tapad hozzájuk sok bűn; és róluk mondja, hogy *könnyebb a tevének átmennie a tű fokán, mint a gazdagnak bemennie Isten országába.*[4] És amikor a tanítványok elszomorodtak azok miatt, akik miatt már föladták a reményt, az Úr megvigasztalta őket, mondván: *ami az embereknek lehetetlen, Istennek könnyű.* De hogyan teszi ezt Isten könnyen? Halljad az Apostolt, ha nem hanyagolod el, amit parancsol: *evilág gazdagjainak parancsold meg, hogy ne gőgösködjenek.*[5]

Találkozol ugyanis gőgösködő szegénnyel és alázatos gazdaggal: kereszténnyel, aki jól meggondolja, hogy minden elmúlik és tovafolyik, hogy semmit nem hozott ebbe a világba, és nem is vihet magával semmit ebből a világból.

---

[1]Mt 24,40–41; Lk 17,34–35.
[2]1Kor 3,6.
[3]1Kor 7,31–32.
[4] Mt 19,24–26.
[5]1Tim 6,17.

Találsz olyat, aki úgy gondolkodik, mint az a gazdag, aki a pokol lángjaiban égett, és kérte, hogy aki morzsákra vágyott az asztaláról, ujja hegyéről egy csepp vízzel enyhítse szomjúságát.[1]

Találsz olyat, aki ezeket meggondolva megteszi, amit az Apostol mond: *reményüket ne bizonytalan vagyonba vessék, hanem az Istenbe, aki bőven megad nekünk mindent megélhetésünkhöz, tegyenek jót, gazdagodjanak jótettekben, szívesen és együttérzéssel adakozzanak.* És mit nyernek ezzel? – *Biztos alapot gyűjthetnek a jövőre, és elnyerik az igazi életet.*[2]

Íme, ilyen az, akit fölvesznek a malomból. Aki pedig olyan, mint az a gazdag, aki bíborba és bársonyba öltözött, naponta fényesen lakomázott, és az ajtaja előtt fekvő koldust megvetette, ott hagyják. Mert a malomból az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják.

Noé, Dániel és Jób háromféle embert jelent

5. Ezekiel ezt mondja három személyről, akikben nem képtelenség fölismeri háromféle embert. *Amikor az Úr kardot küld a földre, még ha Noé, Dániel és Jób élne is közöttük, nem fogják megszabadítani fiaikat és leányaikat, csak ők maguk menekülnek meg.*[3] Ők már régen megszabadultak, de ezzel a három névvel három emberféleséget jelzett.

Noé jelenti az Egyház kormányzóit, mert ő kormányozta a bárkát a vízözönben.[4]

Dániel a nyugodt életet választotta, cölibátusban szolgált Istennek, azaz nem keresett feleséget.[5] Szent férfi volt, mennyei vágyakban élt, sok mindennel próbára tétetett, és színaranynak találtatott. Milyen nyugodt volt az, aki még az oroszlánok között is biztonságban volt! Tehát Dániel, akit a *vágyak férfiának* is neveztek,[6] de ezek a vágyak tiszták voltak és szentek, Isten szolgáit jelentik, akikről ezt mondja: *Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, együtt lakni a testvéreknek.*

Jób azt jelenti, akit a malomból fölvesznek. Mert volt felesége, voltak gyermekei, nagy gazdagsága volt, és annyi mindene volt ebben a világban, hogy az ördög megvádolta azzal, hogy nem ingyen tiszteli Istent, hanem azokért, amiket kapott Tőle. Ezzel vádolta az ellenfél a szent férfit; és a kísértéseiben megbizonyosodott, hogy Jób mennyire ingyen tiszteli Istent, nem azok miatt, amiket kapott, hanem amiatt, akitől kapta. Tehát váratlan szorongatás és kísértés

[1]Vö. Lk 16,19–24.
[2]1Tim 6,17–19.
[3]Ez 14,13–14.
[4]Vö. Ter 7,14.
[5]Vö. Dán 6,22; 14,30.
[6]Dán 10,11.

következtében elveszítve mindenét, az örökségét, az örököseit, csak a felesége maradt meg, de nem vigasztalására, hanem próbatétül, mondja, amit ismertek: *Az Úr adta, az Úr elvette, ahogyan az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*[1] Beteljesedett benne az, amit naponta éneklünk, ha erkölcseink is összhangban vannak vele: *Áldom az Urat minden időben, az Ő dicsérete mindenkor ajkamon.*[2]

Tehát ez a három név a háromféle embert jelenti, azt a hármat, akikről az evangéliumban is szó van.

A monachusok és agonisztikusok nevéről

6. Mit mondanak tehát azok, akik a *monachusok* nevével csúfolnak minket? Valószínű ezt fogják mondani: „A mieinket nem hívják *circumcellióknak*, ti nevezitek így, gyalázkodva, mert mi nem így hívjuk őket."

Mondják meg hát, hogy nevezik őket, és halljátok: *agonisztikusoknak* nevezik őket.

Ezt mi is tisztességes névnek tartjuk, ha megegyezik a valósággal. De közben Szentségtek lássa, hogy akik azt mondják nekünk: „mutassátok meg nekünk, hol van megírva a monachusok neve?", mutassák meg nekünk, hol van megírva az agonisztikusok neve.

Erre azt mondják: „az *agón* 'küzdelem' miatt nevezzük őket így. mert harcolnak, és az Apostol mondja: *A jó harcot megharcoltam.*[3] Mivel tehát vannak, akik küzdenek az ördöggel és győznek, Krisztus agonisztikus katonáinak nevezik őket."

Bárcsak Krisztus katonái és nem az ördög katonái lennének, akiknek *Istennek dicséret* köszöntésétől jobban félünk, mint az oroszlán ordításától. Ezek csúfolni is mernek minket, mivel a testvérek, amikor embereket látnak, akik így köszönnek: *Istennek hála*.

Mit jelent az, hogy *Istennek hála*? – mondják. Hát ennyire süket vagy, hogy nem tudod, mit jelent az, hogy Istennek hála? Aki azt mondja: Istennek hála, hálát ad Istennek. És nézd csak, nem kell-e a testvérnek hálát adnia Istennek, amikor a testvérét látja? Mert vajon nem alkalom-e az örömre, amikor olyanok látják egymást, akik Krisztusban laknak?

És mégis ti kinevetitek, amikor mi azt mondjuk, Istennek hála; a ti *dicséret Istennek* köszöntésetek miatt sírnak az emberek.

---

[1] Vö. Jób 1,1–21.
[2] Zsolt 33,2.
[3] 2Tim 4,7.

De magyarázatot adtatok arra, hogy miért használjátok az *agonisztikusok* nevet. Legyen úgy, ahogyan nevezitek őket; legyen úgy, ezt teljesen támogatjuk. Adja meg az Úr, hogy az ördög ellen küzdjenek, és ne Krisztus ellen, akinek Egyházát üldözik.

Azokat nevezitek agonisztikusoknak, akik küzdenek, és megtaláltátok, honnan nevezzétek el őket, mert az Apostol mondta: *a jó harcot megharcoltam.*

Miért ne nevezhetnénk tehát mi is monachusoknak a mieinket, amikor a zsoltár ezt mondja: *Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, együtt lakni a testvéreknek?*

A [monachus a monosz szóból ered], a *monosz* ugyanis azt jelenti: egy. De nem akármilyen *egy,* mert a tömegben is van egy, de az nem nevezhető monosznak, a monosz ugyanis a magányosan, egyedül lévőt jelenti.

Akik tehát úgy élnek együtt, hogy *egy* embert alkotnak, hogy megvalósul bennük az *egy lélek és egy szív,*[1] azok sok test, de nem sok lélek, sok test, de nem sok szív, tehát helyesen nevezhetők monosznak, azaz magányosan egynek.

Ezért a fürdőben is az az *egy* gyógyult meg. Feleljenek nekünk és magyarázzák meg, akik csúfolnak minket a monachusok nevével, hogy az, aki 38 éve volt beteg, miért ezt válaszolta az Úrnak: *Amikor megmozdul a víz, nincs, aki levigyen engem, és más merül meg előttem.* [2]

Egy merülhetett meg, egy másik már hiába ment le. Egyedül egy gyógyult meg, és ez az Egyház egységének előképe volt. Méltán csúfolódnak az egység nevével azok, akik elszakadtak az egységtől. Méltán nem tetszik nekik a monachusok neve, mert nem akarnak együtt lakni a testvérekkel, hanem Donatust követve, elhagyták Krisztust.

Ezeket hallotta Szeretetreméltóságtok az egyről és a magányosan egyről; most már örvendezzünk a zsoltárral együtt, hogy lássuk a folytatást. A zsoltár rövid, gyorsan végére érhetünk, ahogyan az Úr sugallja. Úgy gondolom ugyanis, hogy az eddig mondottakból világos lesz a folytatás, bár homályosnak látszik.

Krisztus, a Fő oltalma alatt a mártírok kínokat, nem vereséget szenvedtek

7. [2. v.] *Íme, mily jó és mily gyönyörűséges, együtt lakni a testvéreknek.*

Aki ezt mondta: *Íme,* megmutatott valamit. Lássuk mi is, testvérek és áldjuk Istent, és imádkozzunk, és mondjuk mi is: *Íme.* És hogy mihez hasonlít, mondja el a zsoltár: *Olyan az, mint a főn a drága kenet, mely lecsordul a szakállra, Áron szakállára, mely lecsordul ruhája szegélyére.*

---

[1] ApCsel 4,32.
[2] Jn 5,7.

Ki volt Áron? – Főpap. Ki a főpap, ha nem az az egyetlen pap, aki bement a szentek szentjébe? Ki ez a főpap, ha nem az, aki egyszerre volt vágóáldozat és pap? Ha nem az, aki, mivel a világban nem talált tisztát, amit fölajánlhatna, önmagát ajánlotta föl? Az ő fején van a kenet, mert az egész Krisztus az Egyházzal együtt van, de a fejről jön a kenet.

A mi főnk Krisztus, a megfeszített és eltemetett, föltámadott és mennybe fölment, és a Szentlélek e főtől jön.

Hova? – A szakállra. A szakáll az erőseket jelenti: a fiatalokat, eleveneket, serényeket, gyorsakat. Ezért amikor ilyen tulajdonságokat akarunk leírni, azt mondjuk: szakállas ember.

Tehát ez a kenet először az Apostolokra csurgott le, azokra szállt le, akik elsőként viselték el a világ támadásait; tehát leszállt rájuk a Szentlélek. Mert azok is, akik először kezdtek együtt lakni, üldözést szenvedtek, mivel azonban lecsordult a kenet a szakállra, kínokat, nem vereséget szenvedtek. Mert a fő is szenvedett őelőttük, ahonnan a kenet lecsordult. Ilyen példa után ki győzhette volna le a szakállat?

István a szeretet és erősség példaképe

8. Ebből a szakállból való volt Szent István. És az, hogy nem vereséget szenvedett, azt jelenti, hogy az ellenségek nem győzik le a szeretetet. Akik üldözték a szenteket, úgy vélték, hogy győztek. Ők vagdalkoztak, a szentek sebesültek; ők öldököltek, a szenteket megölték. Ki ne gondolta volna, hogy ők győztek, a szenteket legyőzték? Mivel azonban a szeretet nem szenvedett vereséget, ezért a kenet lecsordult a szakállra.

Figyeld csak Istvánt. A szeretet háborgott benne; haragudott azokra, akik hallgatták; könyörgött azokért, akik megkövezték. Mit is mondott azoknak, akik hallgatták? Azt mondta: *Keménynyakúak és körülmetéletlen szívűek és fülűek vagytok, akik mindig ellenálltatok a Szentléleknek.*[1]

Lássad a szakállt, vajon hízelgett-e, vajon félt-e? Azok, amikor hallották, hogy miket mond róluk – István ugyanis szinte háborgott, szájjal háborgott, szívvel szeretett, és a szeretetet nem győzték le benne –, elborzadva a szótól, mint sötétség menekültek a fény elől, köveket ragadtak, hogy megkövezzék Istvánt.

Ahogyan előbb István szavai kövekként érték őket, úgy érték most az ő köveik Istvánt. Mikor volt nagyobb István haragja: miközben követték, vagy miközben hallgatták? Íme, szelíd volt, amikor követték, és háborgott, amikor hallgatták.

Miért háborgott, amikor hallgatták? – Azért, mert meg akarta változtatni azokat, akik hallgatták. Amikor a kövek hullottak rá, a szeretet nem szenvedett

[1] ApCsel 7,51.

vereséget, mert a kenet a Főről lecsorgott a szakállra, és magától a Főtől hallotta: *szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket.*[1] A kereszten függő Főtől hallotta: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*[2]

Tehát így csorgott a kenet a szakállra, mert ő is, miközben követték, térdre rogyva mondta: *Uram, ne ródd föl nekik ezt a bűnt.* [3]

A főpapi ruha az Egyházat jeleníti meg

9. Tehát ők olyanok voltak, mint a szakáll, mert sokan voltak erősek és sok üldözést szenvedtek. De ha a szakállról nem csordult volna tovább a kenet, most nem volnának monostoraink.

Mivel azonban lecsordult a ruha szegélyére, mert így mondja: *mely lecsordul a ruhája szegélyére,* következett az Egyház, az Úr ruhájából megszülte a monostorokat.

A főpapi ruha ugyanis az Egyházat jelenti. Ez az a ruha, melyről az Apostol ezt mondja: *Dicsőségessé akarta tenni az Egyházat, amelyen sem szeplő, sem ránc nincsen.* [4] Megtisztul, hogy ne legyen rajta szeplő; kifeszül, hogy ne legyen rajta ránc.

Hova feszíti ki az anyagot a kelmefestő, ha nem fára? Naponta látjuk, hogy a ványolók szinte keresztre feszítik a ruhákat: kifeszítik, hogy ránctalanok legyenek. Mi tehát a ruha szegélye?

Testvéreim, mit értünk a ruha szegélyén? – A szegély a ruha széle.

Mit értünk a ruha szélén? Vajon azt, hogy az idők végén az Egyháznak lesznek együtt lakó testvérei? Vagy a szegélyen a tökéletességet értjük, mert a szegéllyel válik tökéletessé a ruha, és azok a tökéletesek, akik tudtak együtt lakni? – Azok a tökéletesek, akik teljesítik a törvényt.

És hogyan teljesítik Krisztus törvényét azok, akik testvérként együtt laknak? – Halljad az Apostolt: *Hordozzátok egymás terhét, és így teljesítitek Krisztus törvényét.* [5] Ez a ruha szegélye.

Testvéreim, hogyan értjük azt, amit szegélynek mond, ahova lecsoroghatott a kenet? – Nem gondolom, hogy a ruha szegélyén az oldalt lévőt akarta érteni. Mert oldalt is vannak szegélyek. Hanem a szakállról a kenet arra a szegélyre tudott lecsordulni, ami a felül van, a vállruha nyílásánál.

---

[1] Mt 5,44.
[2] Lk 23,34.
[3] ApCsel 7,60.
[4] Ef 5,27.
[5] Gal 6,2.

Ilyenek azok, akik együtt laknak: ahogyan e nyílás szegélyén átdugja az ember a fejét, hogy felöltözzön, úgy a testvéri egyetértés által jön be Krisztus, aki a mi Főnk, hogy felöltözzön, hogy az Egyház körülvegye őt.

Kegyelmi ajándék, ha a testvérek együtt lakhatnak

10. [3. v.] Mit mond még?
Mint a Hermon harmata, amely leszáll Sion hegyeire. – Ez azt akarja mondani, testvéreim, hogy Isten kegyelme a testvérek együttlakása; nem a saját erőikből, nem a saját érdemeikből, hanem Isten ajándékából, az Ő kegyelméből való, mint a harmat az égből.

Nem a föld ad magának esőt, hanem bármit sarjaszt, elszárad, ha felülről nem jön az eső. Valahol ezt mondja a zsoltárban: *Kedved szerinti esőt tartogatsz, Isten, a te örökségednek.*[1]

Miért mondja *kedved szerintinek?* – Azért, mert nem érdemeink, hanem az Ő akarata szerinti. Miféle érdemünk volt nekünk, bűnösöknek? Mi jót érdemeltünk mi, gonoszok? Ádámtól Ádámok, és Ádám után nagyon sok bűn születik. Ha valaki születik, Ádám születik, elítélt az elítélttől és rossz életével megtetézi Ádámot. Mi jót érdemelt Ádám? És mégis irgalmasan megszerette, és vőlegényként szerette meg, nem a szépet, hanem hogy széppé tegye. Tehát Isten kegyelmét nevezte Hermon harmatának.

Krisztus harmatát kérjétek, hogy eredményeiteket megtarthassátok

11. De tudnotok kell, hogy mi a Hermon. – A Hermon egy Jeruzsálemtől, azaz Siontól nagyon távol lévő hegy. Ezért csoda, hogy így mondja: *mint a Hermon harmata, amely leszáll Sion hegyeire,* hiszen Hermon hegye nagyon távol van Jeruzsálemtől; azt mondják, a Jordánon túl van.

Tehát a Hermonra valami magyarázatot kell találnunk. A neve nem héber, és van magyarázatunk azoktól, akik azt a nyelvet ismerik. Azt mondják, a Hermon azt jelenti: *Magasba emelt fény.*

Krisztusról ered a harmat, mert nincs fölemelt fény, csak Krisztus.

Hogyan emeltetett föl? – Először a kereszten, majd az égben. Fölmagasztalták a kereszten, amikor megalázták, de az Ő megalázása csak magasban történhetett. Az emberi alkotás egyre kisebb lett, ez mutatkozott Jánosban; Isten alkotása a mi Urunk Jézus Krisztusban egyre növekedett, amit kettőjük születése is mutat.

[1]Zsolt 67,10.

János ugyanis az Egyház hagyománya szerint június 24-én született, amikor már kezdenek rövidülni a napok; az Úr pedig december 24-én született, amikor már hosszabbodnak a napok.

Halljad magát a vallomást tevő Jánost: *Neki növekednie kell, nekem csökkennem.*[1]

Kettőjük szenvedése is ezt mutatja: Az Urat magasba emelték a kereszten, Jánost a lefejezéssel megcsonkították.

Tehát a magasba emelt fény Krisztus, tőle való a Hermon harmata. De valamennyien, akik együtt akartok lakni, óhajtsátok ezt a harmatot, onnan ázzatok. Különben nem tudjátok megtartani, amit elértetek, Hallani se tudtok semmit, ha ő meg nem dördül; megmaradni sem tudtok, ha nem az Ő legelőjén vagytok, ez a legelő ugyanis Sion hegyeire száll le.

Csak azok laknak együtt, akikben tökéletes a szeretet

12. A Sion hegyei azok, akik nagyok a Sionon.
Mit jelent a Sion? – Az Egyházat.
Kik benne a hegyek? – A nagyok.
Akiket a hegyek jelentenek, azokat jelenti a szakáll, azokat jelenti a ruha szegélye. A szakállon csak a tökéleteseket érthetjük.

Tehát csak azok laknak együtt, akikben tökéletes lesz Krisztus szeretete. Mert akikben nem tökéletes Krisztus szeretete, még ha együtt vannak is, gyűlölködnek, egymás terhére vannak, veszekszenek, önzésükkel zavarják a többieket, és azt akarják tudni, hogy mit mondanak róluk a többiek; mint ahogy egy nyugtalan jószág a befogottak között nemcsak nem húz, hanem patájával eltépi a köteléket.

Ha pedig kapja Hermon harmatát, *mely leszáll Sion hegyeire,* nyugodt, békés, alázatos, türelmes lesz, és imádkozik a zúgolódóért. A zúgolódókat ugyanis az Írás egy helyén nagyszerűen leírták: *A balga szíve, mint a kocsi kereke.*[2]

Mit jelent ez: *A balga szíve, mint a kocsi kereke?*– Azt jelenti. hogy szénát visz és csikorog; a kocsi kereke ugyanis nem tudja abbahagyni a nyikorgást. Sok testvér ilyen, csak testben laknak együtt.

De kik azok, akik együtt laknak? – Azok, akikről ezt mondja: *A sok hívő mind egy szív, egy lélek volt Istenben. Egyikük sem mondta vagyonát sajátjának, mindenük közös volt.*[3]

---

[1]Jn 3,30.
[2]Sir 33,5.
[3]ApCsel 4,32.

Kijelöltek, összeírtak, akik a szakállhoz tartoznak, akik a ruha szegélyéhez tartoznak, akik Sion hegyei közé számláltatnak. És ha vannak köztük zúgolódók, emlékezzenek az Úr mondására: *Az egyiket fölveszik, a másikat ott hagyják.* [1]

Az Úr megáldja az egyetértésben élőket

13. *Mert ott rendelt áldást az Úr.* Hol rendelkezett? – Az együttlakó testvérekben. Itt parancsolt áldást, itt áldják az Urat, akik egyetértően laknak.

Mert a széthúzásban nem áldod az Urat. Hiába mondod, hogy a nyelveden szól az Úr áldása, ha a szívedben nem szól; a száddal áldod, a szíveddel meg átkozod.

Szájukkal áldották és a szívükkel átkozták.[2] – Vajon a mi szavaink ezek? – Egyesekre érvényes. Áldod az Urat, amikor imádkozol, és könyörgésedben üldözöd és átkot mondasz ellenségedre. Ezt hallottad az Úrtól: *Szeressétek ellenségeiteket!?* [3] Ha pedig megteszed és szereted ellenségedet, és imádkozol érte: *itt rendelt az Úr áldást, életet mindörökké;* itt lesz életed örökre, azaz mindörökké.

Sokan, akik szeretik ezt az életet, átkozzák ellenségeiket; mi másért, ha nem ezért az életért, evilági előnyökért. Hol szorongatott meg ellenséged, hogy kénytelen vagy átkozni őt? A földön szorongattak meg; kelj útra, lakjál az égben.

Hogyan lakhatnék az égben, mondod, testbe öltözött, húsnak átadott emberként? – Szívvel menj előre oda, ahova testben igyekszel. Ne süketként halljad: *Emeljük föl szívünket!* Fölemelt legyen a szíved, és senki nem fog szorongatni téged az Égben. Ezért nagyon jól következik az újabb zsoltár.

[1] Mt 24,40.
[2] Zsolt 61,5.
[3] Mt 5,44.

SZÁZHARMINCHARMADIK ZSOLTÁR (134.)
Elmondta Karthagóban 412. december 23-án
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

Lépcsőének.
1Íme, most áldjátok az Urat,
az Úrnak minden szolgái,
akik az Úr házában álltok, Istenünk házának csarnokaiban.
2Éjszakánként tárjátok kezeiteket a szentély felé,
és áldjátok az Urat.
3Áldjon meg téged az Úr Sionból,
aki az eget és a földet alkotta.

A szeretetben tágasság, a gyűlöletben szűkösség van

1. [1. v.] *Íme, most áldjátok az Urat, az Úrnak minden szolgái, akik az Úr házában álltok, Istenünk házának csarnokaiban.*

Miért tette hozzá, hogy *csarnokaiban?* – Csarnokon egy ház tágasabb térségeit értjük. Aki csarnokokban áll, az nem feszeng, semmi nem szorongatja, valamilyen módon kitágul.

Maradj tágasságban, és akkor tudod szeretni az ellenségedet. Mert nem szereted, amikor ellenséged szorongat.

Hogyan kell érteni a csarnokokban állást? – Úgy, hogy a szeretetben állj, és akkor a csarnokokban állsz. A szeretetben tágasság van, a gyűlöletben szűkösség. Halljad az Apostolt: *harag és méltatlankodás, háborgatás és szűkösség minden rosszat cselekvő ember lelkének.* [1]

A szeretet tágasságáról pedig mit mond? Azt, hogy *Isten szeretete kiáradt a szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott.*[2] Amikor a kiáradást hallod, tágasságot érts rajta; amikor tágasságot hallasz, az Úr csarnokait értsd rajta, és tiéd lesz az Úr igaz áldása, ha nem mondasz átkot az ellenségekre. A Lélek ugyanis a háborgatást szenvedőkhöz beszél, hogy dicsekedjenek a háborgatásokban, és mondja nekik: *Íme, most áldjátok az Urat, az Úrnak minden szolgái.*

[1] Róm 2,8–9.
[2] Róm 5,5.

Mit jelent az, hogy *íme, most?* – Azt jelenti, hogy *ebben az időben*. Mert a háborgatások elmúltával nyilvánvalóan nem lesz más dolgunk, mint áldani az Urat, ahogyan mondva van: *Boldogok, akik a te házadban laknak, örökkön örökké dicsérnek téged.*[1]

Akik majd akkor szünet nélkül mondják az áldást, itt kezdik áldani az Urat; itt a háborgatások, a kísértések, a nehézségek, a világ akadályai, az ellenség cselvetései, az ördög csalásai és támadásai közepette.

Ezt jelenti ez: *Íme, most áldjátok az Urat, az Úrnak minden szolgái,akik az Úr házában álltok.*

Mit jelent az, hogy *álltok?*– Azt jelenti, akik kitartóak vagytok. Mert valakiről, aki főangyal volt, ezt mondják: *és nem maradt állva az igazságban;* [2] a vőlegény barátjáról pedig ezt mondja: *a vőlegény barátja pedig ott áll, és hallgatja őt és örvendvén örvend a vőlegény hangja miatt.*[3]

Jó és balsorsban egyaránt áldd az Urat

2. [2. v]. Tehát: *akik az Úr házában álltok, Istenünk házának csarnokaiban, éjszakánként tárjátok kezeiteket a szentély felé.* – Könnyű nappal áldást mondani.

Mit jelent az, hogy *nappal*? – Azt jelenti, hogy kedvező körülmények között. Az éjszaka ugyanis szomorú, a nappal vidám dolog. Amikor jól megy a sorod, áldod az Urat: amikor gyermekre vágyódsz és megszületik, áldod az Urat. Amikor feleséged megmenekül a szülés veszedelméből, a fiad megbetegedett, de meggyógyult, áldod az Urat. De ha a fiad beteg lett, és te egy matematikust, egy sorsvetőt kerestél föl, a nyelveddel talán nem, de az erkölcseiddel átkot mondtál az Úrra: erkölcseidből és életedből fakadt az átok. Ne dicsekedj azzal, hogy nyelvvel áldást mondasz, ha életeddel átkozol.

Erre azt mondod: „Hogyan átkoznék az életemmel?”

Úgy, hogy figyelik az életedet, és azt mondják: „Íme, egy keresztény, íme, ilyenek a keresztények!” – és miattad káromolják Krisztust. Ha az életed átkoz, mit használ, hogy a nyelved áldást mond? Tehát áldjátok az Urat.

Mikor? – *Éjszakánként.*

Mikor mondott áldást Jób? – Amikor szomorú éjszaka volt. Elveszítette mindenét, amije volt; elveszítette a gyermekeit, akinek tartogatta a vagyonát; milyen szomorú éjszaka!

---

[1]Zsolt 83,5.
[2]Jn 8,44.
[3]Jn 3,29.

De lássuk csak, hogy nem az éjszakában mond-e áldást: *Az Úr adta, az Úr elvette, ahogy az Úrnak tetszett, úgy történt; legyen áldott az Úr neve*.[1]

Milyen kegyetlen éjszaka! Tetőtől talpig sebek borítják, bűzlik egész teste, és akkor Éva merészelte megkísérteni: *Mondj valamit Istenedre és hallja meg.* És halljad az éjszakában áldást mondót: *Úgy szóltál* – mondja –, *mint az oktalan asszonyok egyike. Ha a jókat elfogadtuk Isten kezéből, a rosszakat ne viselnénk el?*[2]

Íme, mit jelent ez, hogy *éjszakánként tárjátok kezeiteket a szentély felé, és áldjátok az Urat.*

Mit mondott Jób? – Ezt mondta: *Úgy szóltál, mint az oktalan asszonyok egyike.* A sebekkel borított Ádám elkergeti Évát, mintegy mondva: „Legyen elég, hogy miattad halandó lettem. A Paradicsomban győztél, de a szemétdombon vereséget szenvedsz.”

Isten nagy kegyelme! De honnan ez, ha nem onnan, hogy a Hermon harmata hullott erre a lélekre, és *az Úr megadta kegyelmét és földünk megtermi gyümölcsét.*[3] *Éjszakánként tárjátok kezeiteket a szentély felé, és áldjátok az Urat.*

Ajánlatos a testvérek közötti egység

3. [3. v.] *Áldjon meg téged az Úr Sionból, aki az eget és a földet alkotta.* – Sokakat buzdít, hogy mondjanak áldást, és ő maga egyet áld meg, mert sokakból egyet alkotott, mert *jó és gyönyörűséges a testvérek együttlakása.*[4]

A *testvérek* többes számban áll, de az *együttlakás* már egyes szám, ezért: *Áldjon meg téged az Úr Sionból, aki az eget és a földet alkotta.*

Egyiktek sem mondja: „ez rám nem vonatkozik”. Mit gondolsz, kinek mondta: *Áldjon meg téged az Úr Sionból?* Egyet áldott meg*;* légy *egy* és vonatkozik rád az áldás.

[1] Jób 1,21.
[2] Jób 2,7–10.
[3] Vö. Zsolt 84,13.
[4] Zsolt 132,1

SZÁZHARMINCNEGYEDIK ZSOLTÁR (135.)
Elmondta Hippóban 411–12-ben
57–58 éves, 20–21 éves pap, 16/17 éves püspök

1Alleluja.
Dicsérjétek az Úr nevét,
dicsérjétek, szolgák az Urat,
2akik ott álltok az Úr házában,
a mi Istenünk házának csarnokaiban.

3Dicsérjétek az Urat, mert jó az Úr;
zsoltározzatok az Ő nevének, mert édes.
4Mert Jákobot kiválasztotta magának az Úr,
Izraelt a maga örökségéül.

5Mert én megismertem, hogy nagy az Úr,
és a mi Istenünk minden istenek fölött való.
6Mindent, amit csak akart,
az Úr megtett az égben és a földön,
a tengerben és minden mélységben.
7Felhőket támaszt a föld széléről,
a villámokból esőt készít,
előhozza a szeleket tárházaikból.

8Aki megölte Egyiptom elsőszülötteit
az embertől a baromig.
9És jeleket és csodákat bocsátott rád, Egyiptom,
a fáraóra és minden szolgájára.
10Aki megvert sok nemzetet,
és megölte az erős királyokat:
11Sehont, az Amorreusok királyát,
és Ogot, Básán királyát,
és Kánaánnak minden királyságát.
12És azok földjét örökségül adta,
örökségül Izraelnek, az ő népének.
13Uram, a te neved örökkévaló;
Uram, a te emlékezésed nemzedékről nemzedékre.
14Mert megítélte az Úr az Ő népét,
és megkönyörül majd a szolgáin.

15A nemzetek bálványai ezüst és arany,
emberi kezek alkotása:
16szájuk van, és nem fognak beszélni;
szemük van, és nem fognak látni;
17fülük van, és nem fognak hallani;
mert nincs lélegzet a szájukban.
18Hasonlók lesznek hozzájuk, akik azokat csinálják,
és mind, akik azokban bíznak.

19Izrael háza, áldjátok az Urat;
Áron háza, áldjátok az Urat;
20Lévi háza, áldjátok az Urat;
akik félitek az Urat, áldjátok az Urat.

21Áldott legyen az Úr Sionból,
aki Jeruzsálemben lakozik. Alleluja.

Igazságos és számunkra hasznos, ha dicsérjük az Úr nevét

1. [1. v.] Nagyon édesnek kell lennie számunkra és édesen kell örülnünk annak, amire ez a zsoltár buzdít minket, mert ezt mondja: *Dicsérjétek az Úr nevét.* Azután mindjárt hozzáteszi, hogy miért igazságos dicsérnünk az Úr nevét: *Dicsérjétek, szolgák az Urat.* Van-e igazságosabb? Van-e méltóbb? Van-e kedvesebb? Mert ha a szolgák nem dicsérik az Urat, gőgösök, hálátlanok, vallástalanok lesznek.

És mit tesznek, ha nem dicsérik az Urat: tapasztalni fogják az Úr szigorát. A hálátlan szolga ugyanis azzal, hogy nem akarja dicsérni Urát, nem szünteti meg szolga voltát. Akár dicséred, akár nem, szolga vagy; de ha dicséred, a kedvében jársz, ha nem dicséred, megbántod.

Tehát jó és hasznos ez a buzdítás, ezért inkább kell törekednünk megtudni, hogyan kell dicsérnünk Istent, mint kételkednünk dicsérendő voltában.

Tehát *dicsérjétek az Úr nevét.* – Buzdít a zsoltár, buzdít a próféta, buzdít Isten Lelke, sőt maga az Úr is buzdít, hogy dicsérjük az Urat. Dicséretünktől ugyanis nem ő gyarapszik, hanem mi. Isten nem lesz több, ha dicséred, és nem lesz kevesebb, ha szidalmazod; hanem a jót dicsérve te leszel jobb, szidalmazva te leszel rosszabb, ő pedig változatlanul jó marad.

Ha ugyanis érdemekben gazdag szolgáit, igéjének hirdetőit, Egyházának vezetőit, nevének tisztelőit és parancsainak megtartóit arra tanítja, hogy a lelkiismeretükben őrizzék jó életük édességét, hogy az emberi dicséretek meg ne rontsák, és az emberi szidalmazások össze ne törjék őket, mennyivel inkább változatlan marad és nem lesz nagyobb az Úr, ha dicséred, se kisebb nem lesz, ha szidalmazod. Hanem mivel nekünk válik javunkra az Urat dicsérni, nem erőszakosan, hanem irgalmasan parancsolja, hogy dicsérjük őt.

Halljuk tehát, mint mond: *Dicsérjétek az Úr nevét, dicsérjétek, szolgák az Urat.* – Amikor ugyanis szolgaként dicsérik az Urat, nem tőletek idegen dolgot tesztek; mert ha mindvégig csak szolgák lennétek, már akkor is dicsérnetek kellene az Urat, mennyivel inkább dicsérnetek kell az Urat szolgaként, hogy kiérdemeljétek, hogy fiai legyetek?

Dicsérnünk kell Istent, aki bennünket elesetteket fölemelt és házába fogadott

2. [2. v.] Mivel pedig egy másik zsoltárban írva áll: *az igazakhoz illik a dicséret;*[1] másutt pedig: *nem kedves a bűnös szájában a dicséret;*[2] ugyanígy másutt ezt mondják: *a dicséret áldozata fog megdicsőíteni engem,* és ez az az út, melyen megmutatom neki Isten szabadítását; és a folytatásban: a bűnösnek pedig ezt mondta Isten: *te miért mondogatod az én igazságaimat és veszed a szádra a szövetségemet? Te ugyanis gyűlölöd a fegyelmet, és hátad mögé vetetted az én beszédeimet;*[3] nehogy valaki, mivel ezt hallotta: *dicsérjétek, szolgák az Urat,* jóllehet rossz szolga ebben a nagy házban, azt gondolja, hogy hasznára válik az Úr dicsérete, a zsoltár azonnal hozzáfűzi és tanítja, hogy milyennek kell lennie azoknak, akiknek dicsérniük kell az Urat: *akik ott álltok az Úr házában, a mi Istenünk házának csarnokaiban.*

Akik ott álltok, nem akik ott heverésztek. Azok állnak, akik hűségesen megtartják az Úr parancsait, akik színlelés nélküli hittel, szilárd reménnyel és őszinte szeretettel szolgálják Istent, tisztelik az ő Egyházát, és nem támasztanak akadályt rossz életükkel azok útjába, akik jönni akarnak, azaz nem lesznek számukra a botlás kövévé. *Tehát akik ott álltok az Úr házában, dicsérjétek az Úr nevét.*

Hálásak legyetek: kívül voltatok és most odabenn álltok. Mivel tehát álltok, kevésnek tűnik-e számotokra, hogy elismerjétek és dicsérjétek azt, aki dicsérendő, mert elesett voltotokból talpra állított és beállított titeket a házába?

[1]Zsolt 32,1.
[2]Sir 15,9.
[3]Zsolt 49,23 16–17.

Csekélység-e az a jótétemény, hogy az Úr házában állhatunk? Most e zarándokság idején, ebben a házban, amit a vándorlás sátrának is nevezünk, vajon csak egy kicsit kell hálásnak lennünk, hogy itt állhatunk?
Nem meggondolandó-e, hogy itt állunk?
Nem meggondolandó-e, hogy korábban miket műveltünk?
Nem meggondolandó-e, hol hevertünk és honnan szedtek össze minket?
Nem meggondolandó-e, hogy a bűnösök közül egy sem kereste az Urat, de ő megkereste az őt nem keresőket, akiket megtalált, azokat fölébresztette, a fölébresztetteket ő maga hívta meg, a meghívottakat ő maga vezette és állította be a házába?

Ha valaki mindezt meggondolja és nem hálátlan, megsemmisül Urának szeretete előtt, akitől ennyi mindent kapott; és mivel nincs semmije, amivel viszonozhatná Istennek e nagy jótéteményeit, mi mást tud tenni, mint hálát adni?

Ehhez a hálaadáshoz az is hozzátartozik, hogy veszi az Úr kelyhét és segítségül hívja az Ő nevét. Mert mit adhat az Úrnak a szolga mindazért, amit kapott tőle?[1] Tehát *akik ott álltok az Úr házában, a mi Istenünk házának csarnokaiban, dicsérjétek az Urat.*

Istent a jóságáért kell dicsérnünk

3. [3. v.] Megmondom, miért dicsérjétek: *Mert jó az Úr.* Nagyon röviden indolkolja a mi Istenünk dicséretét: *Jó az Úr.* – Azért, mert jó és nem azért, mert jók, amiket alkotott. *Isten ugyanis mindent nagyon jónak teremtett;*[2] nem csak jónak, hanem nagyon jónak. Az eget, a földet és mindent, ami azokban van, jónak teremtette és nagyon jónak teremtette. Ha mindezt jónak teremtette, milyen lehet az, aki teremtett? Mivel jókat teremtett, sokkal jobb az, aki teremtett, mint azok, amelyeket teremtett; nincs több annál, hogy ezt mondd róla: *Mert jó az Úr,* ha helyesen érted a jót, akitől a többi jók erednek.

Minden jót ő teremtett; ő az a jó, akit nem teremtett senki. A saját jóságából jó, nem más jóból részesedik; ő önmagától jó és nem azért, mert egy más jóhoz tartozik.[3] Nekem pedig jó Istenhez ragaszkodnom, aki nem szorul másra, hogy attól legyen jó, hanem minden őrá szorul, hogy jók lehessenek.

Akarjátok hallani, milyen páratlanul jó ő? Amikor az Urat megkérdezték, ezt mondta: *Senki sem jó, csak egyedül az Isten*.[4]

Az ő páratlan jósága mellett nem akarok röviden elmenni, ugyanakkor nem vagyok elég ahhoz, hogy megfelelően a figyelmetekbe tudjam ajánlani. Ha

[1]Vö. Zsolt 115,12–13.
[2]Vö. Ter 1,31.
[3]Vö. Zsolt 72,28.
[4]Mt 19,17.

gyorsan elmennék mellette, félek, hogy hálátlan lennék; ugyanígy félek attól, hogy ha próbálom kibontani, belefáradok az Úr dicséretének ekkora feladatába.

De így fogadjatok el, testvérek, engem, aki dicsérem, ugyanakkor nem vagyok hozzá elegendő, hogy ha nem is tudom teljesíteni dicséretének kifejtését, a dicsérő jó szándéka elfogadást nyerjen. Ő igazoljon engem, hogy az akarat megvolt bennem, és tekintsen el attól, hogy a feladatot nem teljesítettem.

Isten a legfőbb jó

4. Elmondhatatlan édesség tölt el, amikor ezt hallom: *Jó az Úr.* Számba véve és megfontolva mindazt, amit magamon kívül látok, mivel belőle van minden; akkor is, ha ezek tetszenek nekem, visszatérek ahhoz, akitől valók, hogy megértsem, mert *jó az Úr.*

Amikor pedig – amennyire képes vagyok rá – betérek hozzá, úgy találom, hogy beljebb van nálam; és fölöttem van, mert az Úr úgy jó, hogy ezekre nem szorul rá, hogy jó legyen.

Továbbá ezeket [a teremtett dolgokat] nem dicsérem nélküle; őt pedig olyannak találom, hogy nélkülük tökéletes, nem szorul rájuk, változhatatlan, nem keres semmi jót, hogy az növelje és nem fél semmi rossztól, ami csorbíthatná.

Mondhatok-e még többet? Úgy találom, hogy a teremtésben jó az ég, jó a Nap, jó a Hold, jók a csillagok; jó a föld, jók, amik a földből kihajtanak, és jó minden, amit a fény megvilágít, jók a csúszó-mászó és lábon járó lények, jók a levegőben szárnyaló és vízben úszó lények.

Jónak mondom az embert is, mert *a jó ember szívének jó kincséből jót hoz elő.*[1]

Jónak mondom az angyalt is, aki gőggel nem bukott el, és nem lett ördög, hanem engedelmesen ragaszkodik ahhoz, aki alkotta.

Mindezeket jónak mondom, de csak a nevükkel együtt: jó az ég, jó az angyal, jó az ember; de amikor Isten felé fordulok, úgy gondolom, a legjobb őt a Jónak nevezni.

Maga az Úr Jézus Krisztus mondta: *jó ember;* és ugyanő mondta: *senki sem jó, csak egyedül az Isten.* [2] Ugye arra késztetett minket, hogy keressük és különböztessük meg azt, hogy ki az, ami mástól jó, és ki az, aki önmagától jó.

Mennyire jó tehát az, akitől minden más jó? Nem találsz semmit, ami nem tőle volna jó. A másokat jóvá tevő jó sajátossága, hogy ő a tulajdonképpeni jó.

---

[1]Mt 12,35.
[2]Mk 10,18.

Amiket alkotott, azok léteznek, sértést követnék el vele szemben, ha azt mondanánk, hogy nincs, amit alkotott. Mert miért alkotott volna, ha nem léteznének azok, amiket teremtett?

Vagy mit tett igazában, ha nincs az, amit alkotott? Mivel tehát azok is léteznének, amiket teremtett, összevethetjük vele azokat; és páratlanságában mondta: *Én vagyok, aki vagyok;* és: *Ezt mondd Izrael fiainak: aki van, ő küldött engem hozzátok.*[1]

Nem ezt mondta: „Isten, a mindenható, irgalmas, igazságos Úr", amit ha mondott volna, igazat mondott volna. Hanem elhagyva mindent, aminek Istent nevezni lehetett volna, azt válaszolta, hogy VAN-nak hívják őt; mintegy ez legyen az ő neve: *Ezt mondd nekik: aki van, ő küldött engem.* Ő ugyanis úgy létezik, hogy hozzá hasonlítva azok, amik teremtettek, nincsenek.

Ha nem hasonlítjuk őket hozzá, akkor vannak, mert Tőle vannak; de ha hozzá hasonlítjuk őket, nincsenek, mert az igazi lét a változatlan lét, és egyedül Ő az. Ez a lét ugyanis úgy van, ahogyan a legfőbb Jó jó. Gondoljátok csak meg és lássátok meg, hogy minden mást azért *dicsértek, mert jó.*

Esztelen az, aki azt dicséri ami nem jó. Ha a gonoszt azért dicséred, mert gonosz, nemde te magad is gonosz leszel? Ha a tolvajt azért dicséred, mert tolvaj, nemde te magad is részese leszel? Ha dicséred az igaz embert azért, mert igaz, nemde a dicsérettel neked is részed van benne. Mert nem dicsérnéd, ha nem szeretnéd, és nem szeretnéd, ha semmi közöd nem volna hozzá.

Ha tehát dicsérünk valamit, azért dicsérjük, mert jó; semmiféle nagyobb, jobb és erősebb okod nem lehet arra, hogy dicsérd Istent, csak az, hogy jó. Tehát *dicsérjétek az Urat, mert jó az Úr.*

[1]Kiv 3,14.

Krisztus közvetítésével Isten édessé vált számunkra

5. Meddig beszéljünk még az Ő jóságáról? Kinek a szíve tudja fölfogni vagy magához ölelni, hogy milyen jó az Úr? De térjünk csak vissza magunkhoz és önmagunkban ismerjük meg őt, és a műveiben dicsérjük az alkotót; mert nem vagyunk alkalmasak arra, hogy szemléljük őt. Egykor majd alkalmasak leszünk erre, ha a hit már megtisztította a szívünket, és a valóságnak örülhet; most azonban, amikor még nem láthatjuk, nézzük csak a műveit, hogy ne maradjunk a dicsérete nélkül.

Tehát ezt mondtam: *Dicsérjétek az Urat, mert jó az Úr; zsoltározzatok az Ő nevének, mert édes.* – Előfordulhatott volna, hogy jó és nem édes, ha nem adott volna lehetőséget neked arra, hogy ízleld. De úgy adta magát az embereknek, hogy *kenyeret is adott az égből,*[1] és a vele egyenlő Fiát, aki ugyanaz, mint ő, emberként adta oda, hogy az emberekért öljék meg, és így azáltal, ami te vagy, ízlelhesd azt, ami nem vagy.

Nagy dolog volt ugyanis számodra ízlelni Isten édességét, mert távoli volt és nagyon magasban, te pedig nagyon elesett voltál és a mélységben hevertél. Ebbe a nagy távolságba küldetett a Közvetítő. Emberként nem közeledhettél Istenhez, ezért Isten lett emberré, hogy – mivel emberként az emberhez tudsz közeledni – te, aki Istenhez közeledni képtelen vagy, az ember által juss el Istenhez: az ember Jézus Krisztus Isten és az ember közvetítője lett.[2]

De ha csupán ember volna, azt követve, ami te vagy, soha nem érnél el [Istenhez]; ha csupán Isten volna, mivel nem foghatod fel azt, ami nem vagy, soha nem érnél el [Istenhez]; Isten emberré lett, hogy az embert követve, amire képes vagy, elérkezzél Istenhez, amire nem voltál képes. Ő maga a Közvetítő, ezért lett édes.

Van-e édesebb az angyalok kenyerénél? Hogyan ne volna édes az Úr, hiszen az angyalok kenyerét ette az ember?[3] Mert nem más az, amiből az ember él, és az, amiből az angyal él. Az igazság az, a bölcsesség az, Isten ereje az [amiből élnek], de ahogyan az angyalok élvezik, arra te nem vagy képes.

Ők ugyanis hogyan élvezik? Úgy, ahogy van: *Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige, aki által mindenek teremtettek.*

Te pedig hogyan jutsz hozzá? Úgy, hogy *az Ige testté lett és közöttünk lakozott*.[4] Ahhoz ugyanis, hogy az ember az angyalok kenyerét ehesse, az angyalok Teremtője emberré lett. *Zsoltározzatok az Ő nevének, mert édes.*

---

[1]Vö. Jn 6,32–51.
[2]Vö. 1Tim 21,5.
[3]Vö. Zsolt 77,25.
[4]Jn 1,1. 3. 14.

Ha megízleltétek, zsoltározzatok; ha megízleltétek, hogy milyen édes az Úr, zsoltározzatok; ha ízlik, amit megízleltétek, dicsérjétek. Ki volna olyan hálátlan, aki miután élvezte a felszolgált ételt, nem köszönné meg, dicsérve a szakácsot vagy a vendéglátót amiatt, amit ízlelt? Ha ezek miatt nem maradunk némák, hogyan hallgathatnánk az előtt, aki nekünk adott mindent? *Zsoltározzatok az Ő nevének, mert édes.*

Isten neve kimondhatatlan

6. És most már halljatok az ő műveiről. Talán már szerettétek volna látni a legfőbb jót, azt, akitől minden jó származik, azt, aki nélkül semmi se jó, azt, aki mindentől függetlenül jó; szerettétek volna látni, és lehet, hogy elmétek megfeszítésében elfáradtatok.

Magamból kiindulva gondolom ezt, mert magam is ettől szenvedek. De ha volna valaki, amint ez lehetséges, sőt nagyon lehetséges, aki élesebb elméjű nálam és a szíve hosszasan tud időzni abban, aki VAN, dicsérje őt, ahogyan tudja és dicsérje úgy, ahogyan mi nem tudjuk.

Mindazonáltal hála annak, aki ebben a zsoltárban úgy hangolta a maga dicséretét, hogy az az erőseké is, meg a gyengéké is lehessen. Mert abban a küldetésben is, amelyet szolgájának, Mózesnek adott, amikor ezt mondta: *Én vagyok, aki vagyok*,[1] és: *Ezt mondd Izrael fiainak: aki Van, ő küldött engem hozzátok;*[2] mivel a tiszta létet nehéz volt az emberi elmének fölfognia, ember küldetett az emberekhez, de nem embertől. Isten azonban megfelelően hangolta (temperálta) a maga dicséretét, és ezt mondta önmagáról, hogy édesen föl lehessen fogni; nem akart megmaradni abban, amit dicsértek, amelyben a dicsérő képtelen lett volna elérni őt.

Ezt mondja: *Menj, mondd Izrael fiainak: Ábrahám Istene és Izsák Istene és Jákob Istene küldött engem hozzátok; ez az én nevem mindörökké.*[3]

Kétségtelen, Uram, ez a te neved, hiszen te is megmondtad: *Én vagyok; aki VAN, küldött engem hozzátok.* Miért váltottál most nevet, hogy ezt mondod: *Ábrahám Istene és Izsák Istene és Jákob Istene?*

Ugye belátod, hogy amit válaszol és mond: „Amit mondtam: *Én vagyok*, te nem fogod föl; amikor pedig azt mondtam: *Én vagyok Ábrahám Istene és Izsák Istene és Jákob Istene*, az igaz is és értheted is. Amit ugyanis az *én vagyok, aki vagyok* jelent, az rám vonatkozik, amit pedig az *Ábrahám Istene és Izsák Istene és Jákob Istene* jelent, az rád vonatkozik; és ha gyenge vagy ahhoz, aki magamnak vagyok, fogd föl azt, aki számodra vagyok.

[1]Kiv 3,14.
[2]Kiv 3,15.
[3]Kiv 3,6.

És nehogy valaki azt gondolja, hogy amit Isten mondott: *Én vagyok, aki vagyok*, és *aki Van, ő küldött engem hozzátok*, csak ez volna az ő örökkévaló neve; amit pedig így mondott: *Én vagyok Ábrahám Istene és Izsák Istene és Jákob Istene*, ez az ő időleges neve volna, ahhoz, hogy *Én vagyok, aki vagyok, és aki Van, ő küldött engem hozzátok*, nem tette hozzá, hogy ez az ő örökkévaló neve, mert ha nem is mondta, magától értetődik.

Ő ugyanis van, és igazán van, és azáltal, hogy igazán van, kezdet és vég nélkül van. Ami pedig az ember számára: *Én vagyok Ábrahám Istene és Izsák Istene és Jákob Istene*, nehogy aggodalmat ébresszen az emberben, hogy ez csak egy időre szól, nem örökre, biztosított minket arról, hogy a mulandó dolgokból elvezet az örök életre. Ezért mondja: *Ez az én nevem mindörökké*, nem azért, mert örökkévaló Ábrahám és örökkévaló Izsák és örökkévaló Jákob, hanem mivel idővel Isten vég nélkülivé teszi őket: kezdetük ugyanis van, de végük nincsen.

Isten népe a szent pátriárkákból virágzott ki

7. Ábrahámban és Izsákban és Jákobban egész Egyházára gondoljatok, Izrael minden ivadékára gondoljatok; Izrael minden ivadéka pedig nem csak testből, hanem a hitből is való.

Az Apostol ugyanis a pogányoknak beszélt, amikor ezt mondta: *Ha azonban Krisztuséi vagytok, akkor Ábrahám utódai is, és az ígéret szerint örökösök.*[1] Tehát valamennyien Ábrahám és Izsák és Jákob Istenében nyerünk áldást.

Egy bizonyos fát megáldott és olajfának teremtette, miként az Apostol mondta, a szent pátriárkákat, akikből kivirágzott Isten népe; de ezt az olajfát megmetszették, nem kivágták, és a gőgös ágak törtek le róla: a zsidók káromló és bűnös népe. De maradtak rajta jó és hasznos ágak, hiszen belőle valók az apostolok. És miközben meghagyták rajta a hasznos ágakat, Isten irgalmasságából ráoltatott a nemzetek vad olajága is, melynek az Apostol ezt mondja: *Ha letört is némely ág, és te vad olajfa létedre beoltattál, és részese lettél az olajfa gyökerének és nedvének, ne kérkedj az ágak rovására. Ha mégis kérkednél, tudd meg: nem te hordozod a gyökeret, hanem a gyökér téged.*[2]

Ez az egy fa Ábrahámra és Izsákra és Jákobra vonatkozik, és ami ennél több, inkább Ábrahámhoz és Izsákhoz és Jákobhoz tartozik a belé oltott vad olajág, mint a letört ágak. Ezek ugyanis a letörés miatt már nincsenek a fán, a vad olajág nem volt rajta és most rajta van; azok a gőg miatt törtek le, ez az alázatával érdemelte ki a ráoltást; azok a gyökerek, ez hozzá tartozik.

---

[1] Gal 3,29.
[2] Róm 11,17–18.

Amikor tehát Izrael Istenét és az Istenhez tartozó Izraelt halljátok, ne határolódjatok el tőle. Vad olajfa voltatok, de most nemes olajfa vagytok, részesedtek az olajfa nedvében.

Szeretnétek-e tudni, hogyan lett ráoltva a vad olajág Ábrahámra és Izsákra és Jákobra, nehogy azt gondoljátok, hogy nem tartoztok ehhez a fához amiatt, hogy nem tartoztok testileg Ábrahám ivadékai közé?

Amikor az Úr csodálkozva annak a századosnak a hitén, aki nem Izrael népéből, hanem a nemzetek népéből való volt, mondta: *Ezért mondom nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról.*[1]

Íme, a vad olajág már az oltó kezében van: *sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról*.

Lássuk csak, mit fog beoltani, és lássuk, hova fogja beoltani? *És helyet foglalnak majd* – mondja – *Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában.*

Látjuk, amit beoltott és azt is, hova oltotta. És mit mond a gőgös természetes ágakról? *Az ország fiai pedig elmennek a külső sötétségre, ott sírás lesz és fogak csikorgatása.* Megjövendölték és beteljesedett.

Semmiféle vad olajfa nem érdemelte, hogy a nemes olajfába beoltsák

8. [4. v.] Tehát: *zsoltározzatok az Ő nevének, mert édes.* És figyeljétek csak, miket művelt velünk. Mert Jákobot kiválasztotta magának az Úr, Izraelt a maga örökségéül. Dicsérjétek, zsoltározzatok, mert ezeket művelte.

Olyan dolgokat mondott, amelyeket képesek vagytok megérteni. A többi nemzeteket angyalok alá rendelte: *Jákobot kiválasztotta magának az Úr, Izraelt a maga örökségéül.* – A saját népét szántóföldé tette, melyet megművel, melyet ő maga vet be; jóllehet az összes nemzetet ő teremtette, de angyalokra bízta őket, önmaga számára azt az egyet tartotta fenn: *ezt a népet, ezt a Jákobot*.

Annak érdeméből, vagy a maga kegyelméből? – A még meg nem születettekről mondja: *Az idősebb fog szolgálni a fiatalabbnak*.[2]– mondja az Apostol. Mi érdeme lehetett a még meg nem születetteknek, mielőtt bármelyikük valami jót vagy rosszat tehetett volna? Tehát ne hencegjen Jákob, ne dicsekedjék, ne a saját érdemeinek tulajdonítsa.

Előzetesen ismerték, előzetesen rendelkeztek felőle, előzetesen lett kiválasztva; nem érdemeiért, hanem Isten kegyelméből választották ki és éltették.

---

[1]Mt 8,11–12.
[2]Róm 9,12.

Így van ez az összes nemzetekkel, mert mi érdeme volt a vad olajfának keserű bogyóival és vad terméketlenségével arra, hogy ráoltsák [a nemes olajfára].

Erdő fája volt, nem megművelt kerté, és a gazda mégis irgalmasságából ráoltotta a nemes olajfára. De amikor *az Úr Jákobot kiválasztotta magának, Izraelt a maga örökségéül,* akkor a vad olajág még nem volt ráoltva.

Isten nagysága megfejthetetlen

9. [5. v.] És mit mond a próféta? – *Mert én megismertem, hogy nagy az Úr.* Magasba szárnyaló, a testből kiemelkedő, a teremtést meghaladó elmével megismerte, hogy *nagy az Úr.*

Nem mindenki képes megismerni, aki lát; dicsérjék, amit megtett: *Édes. Jákobot kiválasztotta magának az Úr, Izraelt a maga örökségéül.* És azért is dicsérd őt, mert én is *én megismertem, hogy nagy az Úr.*

A próféta beszél, aki belépett Isten szentélyébe, aki talán olyan *kimondhatatlan szavakat hallott, melyeket embernek nem szabad elmondani*;[1] ő, aki elmondta, amit elmondhatott az embereknek, és megtartotta magának, amit nem mondhatott el.

Tehát halljuk meg azt, amit képesek vagyunk meghallani, és higgyük el azt, amire nem vagyunk képesek. Amit képesek vagyunk meghallani: *Mert Jákobot kiválasztotta magának az Úr, Izraelt a maga örökségéül;* és higgyük el azt, amire nem vagyunk képesek: mert ő megismerte, hogy *nagy az Úr.*

Ha mondanánk neki: „Kérünk, fejtsd ki nekünk az ő nagyságát”, valószínű ezt válaszolná nekünk: „Nem túlságosan nagy az, amit látok, ha ki tudom fejteni”.

Térjen tehát vissza Isten műveire és beszéljen róluk. Tudatában van az Úr nagyságának, melyet látott, és figyelmünkbe ajánlja, hogy higgyük azt, amit képtelen volt láttatni velünk; soroljon fel néhányat az Úr művei közül, hogy számunkra is, akik az ő nagyságát képtelenek vagyunk úgy látni, ahogyan a próféta látta, édesek legyenek azok a művei, melyeket képesek vagyunk fölfogni.

Mert én – mondja – *megismertem, hogy nagy az Úr, és a mi Istenünk minden istenek fölött való.*

Miféle istenek fölött? – Amint az Apostol mondja: *Igaz, beszélnek istenekről, az égen és földön, mivel sok istenük és uruk van, nekünk mégis egy az Istenünk: az Atya, akitől minden származik, és akiért mi is vagyunk, egy az Urunk, Jézus Krisztus, aki által minden van, és mi magunk is általa vagyunk.*[2]

---

[1] Vö. 2Kor 12,4.
[2] 1Kor 8,5–6.

Embereket is neveznek isteneknek, hiszen írva van: *Megállt Isten az istenek gyülekezetében*.[1]

Írva van: *Én mondtam: istenek vagytok és valamennyien a Magasságbeli fiai;* [2]

Nemde Isten felülmúlja az embereket? De mi nagyság van abban, ha Isten az emberek fölött van? Isten az angyalok fölött is van, mert nem az angyalok alkották Istent, hanem Isten teremtette az angyalokat, és annak, aki teremtette, mindazok fölött kell állni, amiket alkotott.

Ez a próféta tehát, megismerve az Úr nagyságát, és látva, hogy nem csak a testi, hanem a szellemi teremtmények fölött is áll, ezt mondja: *Nagy király minden istenek fölött.* Ő az az Isten, aki fölött más Isten nincsen. A műveit kimondja és azok értik.

10. [6. v.] *Mindent, amit csak akart, az Úr megtett az égben és a földön, a tengerben és minden mélységben.* – De ki fogja föl ezeket? Ki sorolja föl az Úr műveit az égben és a földön, a tengerben és minden mélységben? De ha mindezt nem is tudjuk fölfogni, biztonsággal kell hinnünk és vallanunk, hogy az égben, a földön, a tengerben és minden mélységben az összes teremtményt az Úr alkotta, mert *mindent, amit csak akart, az Úr megtett az égben és a földön, a tengerben és minden mélységben,* amint már mondtuk.

Bármit tett, nem kényszerből tette, hanem *mindent, amit csak akart, az Úr megtett;* alkotásainak oka a saját akarata. Te házat építesz, mert ha nem akarnád, tető nélkül maradnál, azaz a szükség kényszerít a házépítésre nem a szabad akarat. Ruhát készítesz, mert ha nem tennéd, meztelenül kellene járnod; a ruha készítésére tehát a kényszer visz rá, nem a szabad akarat. Szőlővel telepíted be a hegyet, elveted a magot, mert ha nem teszed, élelem nélkül maradsz; mindezt kényszerből teszed. Isten jóságból cselekedett, semmire nem szorult rá abból, amit alkotott, ezért *amit csak akart, megtette.*

Isten nem a szavaidat, hanem a szívedet keresi

11. Mit gondolsz, van-e nekünk is valamink, amit szabad akarattal teszünk? Az említett dolgokat ugyanis kénytelenségből tesszük, mert ha nem tennénk, szűkölködők és nincstelenek maradnánk. Van-e valamink, amit szabad akarattal teszünk?

Van bizony, az, amikor Istent szeretve dicsérjük. Ezt ugyanis szabad akarattal teszed, amikor szereted azt, amit dicsérsz: nem kényszerből, hanem azért, mert tetszik.

---

[1] Zsolt 81,1.
[2] Zsolt 81,6.

Ezért tetszett Isten az ő szentjeinek és igazainak akkor is, amikor ostorozta őket. Amikor az összes gonoszok undorodtak, nekik tetszett; és ostora alatt a szorongatásban, vesződségek közepette, sebesülten, nélkülözésben dicsérték Istent; nem iszonyodtak tőle a kínzások alatt sem.

Ez az ingyenes szeretet, ami nem jutalmat vár, mert a te legnagyobb jutalmad maga Isten lesz, akit ingyen szeretsz; és így kell szeretned, hogy szüntelenül arra a jutalomra vágyódj, aki egyedül képes kielégíteni téged, ahogyan Fülöp vágyódott, amikor mondta: *Mutasd meg nekünk az Atyát és elég nekünk.*[1]

És méltán, mivel ezt szabad akaratból tesszük, és szabad akaratból kell tennünk, mert élvezettel tesszük, szeretve tesszük; mert még ha fenyít is, nekünk soha nem szabad iszonyodnunk tőle, mert ő mindig igazságos.

Ezt mondta egyik dicsérője: *Tartom, Isten, a neked tett fogadalmakat; megadom neked a dicséretedre*.[2]
És egy másik helyen: *Szívesen fogok áldozni neked*.[3]

Mit jelent az, hogy *szívesen fogok áldozni*? – Azt jelenti, hogy szívesen foglak dicsérni téged. Mert, mondja, *a dicséret áldozata fog megdicsőíteni engem.*[4]

Ha a te Uradnak kedves és elfogadható áldozatot kellene bemutatnod, mint ahogy az eljövendők árnyékában korábban áldozatokat fogadtak, esetleg nem találnál a csordádban neked tetsző bikát, a nyájadban az Úrhoz méltó bakot vagy a te Uradhoz méltó áldozati kost, nem tudnál mit csinálni, és talán azt mondanád Istennek: „Szerettem volna, de nem volt mit áldoznom.”

Vajon elmondhatod-e a dicséretről: „Szerettem volna, de nem volt mit áldoznom”? Maga az akarás dicséret. Isten ugyanis nem a szavaidat, hanem a szívedet keresi.

Ezt is mondhatod: „Nem volt hozzá nyelvem”. – Ha valaki valamilyen betegségtől megnémul és nincs nyelve, attól dicsérete még van. Ha ugyanis Istennek volna füle és rászorulna testi hangodra, dicséret nélkül maradnál, ha nem tudnál beszélni; mivel pedig most a szívet keresi, a szívet vizsgálja, belül tanú, bíró, jóváhagyó, segítő jutalmazó, elég, ha az akaratot ajánlod föl.

Amikor képes vagy rá, szájjal teszel vallomást az üdvösségre, amikor pedig képtelen vagy rá, szívvel hiszel a megigazulásra;[5] szívvel dicsérsz, szívvel

[1]Jn 14,8.
[2]Zsolt 55,12.
[3]Zsolt 53,8.
[4]Zsolt 49,23.
[5]Vö. Róm 10,10.

áldasz, a szíveddel teszel szent áldozatokat a lelkiismeret oltárára, és ezt válaszolják neked: *Békesség a földön a jó akaratú embereknek*.[1]
12. Tehát a mindenható Isten *az égben és a földön megtett mindent, amit csak akart;* te a saját házadban nem teszel meg mindent, amit akarsz.

Ő az égben és a földön megtett mindent, amit csak akart, te legalább a szántóföldeden tégy meg mindent, amit akarsz. Sok mindent akarsz, és a tulajdon házadban nem tudsz megtenni mindent, amit akarsz, mert esetleg ellentmond a feleséged, ellentmondanak a fiaid, olykor a legkisebb szolga is konokul ellenkezik, és nem tudod megtenni, amit akarsz.

Erre azt mondod: „De megteszem, amit akarok, mert az engedetlent és ellentmondót megbüntetem!" – Ezt se tudod megtenni, amikor akarod, mert néha büntetni akarsz, és képtelen vagy rá, máskor fenyegetőzöl, és mielőtt megvalósítanád, meghalsz.

Vagy azt gondolod, hogy önmagadban azt teszel, amit akarsz? Megfékezed összes bűnös kívánságodat? Esetleg megfékezed, de vajon el tudod-e érni, hogy ezek a megfékezett vágyak föl ne ébredjenek? Kétségtelenül azt akarod, hogy a vágyaid ne ingereljenek, és mégis *a test a lélek ellen tusakodik, a lélek meg a test ellen. hogy ne azt tegyétek, amit szeretnétek.*[2]

Te saját magadban nem azt teszed, amit akarsz, *a mi Istenünk pedig az égben és a földön mindent megtett, amit csak akart.*

Adja meg neked ő a kegyelmet, hogy magadban meg tudd tenni, amit akarsz, mert ha ő nem segít, magadban sem azt teszed, amit akarsz.

Amikor ugyanis az, aki ezt mondja: *a test a lélek ellen tusakodik, a lélek meg a test ellen. hogy ne azt tegyétek, amit szeretnétek,* amikor nem azt tette, amit akart, fölsóhajtott: *A belső ember szerint az Isten törvényében lelem örömöm, de tagjaimban más törvényt észlelek, és ez küzd értelmem törvénye ellen, és a tagjaimban levő bűn törvényének rabjává tesz*.[3]

Mert nem csak a házában, nem csak a szántóföldjén, hanem a tulajdon testében és lelkében sem azt tette, amit akart. Istenhez kiáltott, aki az égben és a földön mindent megtett, amit csak akart, és mondta: *Én nyomorult! Ki vált meg e halálra szánt testtől?*[4] És mintha az a jóságos és édes Isten válaszolna neki, így folytatja: *Isten kegyelme a mi Urunk Jézus Krisztus által.*[5]

---

[1]Lk 2,14.
[2]Gal 5,17.
[3]Róm 7,22–23.
[4]Róm 7,24.
[5]Róm 7,25.

Tehát ezt az édességet szeressétek, ezt az édességet dicsérjétek. Értsétek meg, hogy *Isten, ki mindent megtett, amit csak akart az égben és a földön*, ő fogja bennetek is megtenni, amit akartok, az ő segítségével fogjátok megvalósítani akaratotokat.

De amíg erre nem vagytok képesek, tegyetek vallomást; amikor képesek vagytok rá, adjatok hálát; ha elestek, kiáltsatok, ha talpon álltok, ne legyetek gőgösek. Ő tehát mindent megtett, *amit csak akart, az égben és a földön, tengerben és minden mélységben.*

13. [7. v.] *Felhőket támaszt a föld széléről.* – Az Úr ezen műveit látjuk a teremtésében, mert a felhők a föld széléről jönnek a szárazföld belsejébe és esőt adnak, de hogy hogyan jöttek, nem tudod.

Tehát erre utal a próféta: *a föld széléről, akár a mélységből, akár a szárazföld pereméről*, ahonnan akarja, felhőket támaszt, de a földből.

A villámokból esőt készít – mert a villámok eső nélkül csak megrémísztenének és semmit nem adnának neked.
A villámokból esőt készít – amikor villámlik, megremegsz, amikor esik, örvendezel.
A villámokból esőt készít – és aki megrémített, ő maga örvendeztet meg.
Előhozza a szeleket tárházaikból. – Rejtélyes módon, nem tudod, honnan. Mert azt érzed, hogy fúj a szél, de hogy mitől vagy honnan jön, nem tudod. De hálásnak kell lenned érte Istennek, mert a szél nem fújna, ha nem parancsolná neki az, aki alkotta, és nem támasztaná ő, aki teremtette.

Isten mindenható a vigasztalásban és a fenyítésben is

14. [8–12. v.] Láttuk tehát ezeket a teremtésben, és dicsérjük, csodáljuk és áldjuk érte Istent; most lássuk, miket tett az emberek között a népéért.

Aki megölte Egyiptom elsőszülötteit. – Az előbbi isteni műveket azért mondta, hogy szeresd és nem azért, hogy rettegj tőlük; most figyelj, mert akkor is, amikor haragszik, azt teszi, amit akar.

Megölte Egyiptom elsőszülötteit, az embertől a baromig. És jeleket és csodákat bocsátott rád, Egyiptom. – Tudjátok, olvastátok, mi mindent tett az Úr keze Mózes által Egyiptomban, hogy megfélemlítse, megtörje és megalázza a gőgös egyiptomiakat.

A fáraóra és minden szolgájára. – De kevés az, ami Egyiptomban történt, mert miket tett, miután kivezette onnan a népet?

Aki megvert sok nemzetet – melyek azt a földet birtokolták, melyet Isten a népének akart adni.

És megölte az erős királyokat: Sehont, az Amorreusok királyát, és Ogot, Básán királyát, és Kánaánnak minden királyságát. – Mindezeket, ahogyan a zsoltár röviden felsorolja, olvashatjuk az Úr egyéb könyveiben, és nagy bennük az Úr keze.

Amikor látod, hogy mi minden érte a gonoszokat, vigyázz, nehogy veled is megtörténjék; velük ugyanis azért történtek, hogy te elkerüld, ne kövesd őket, és ne legyen ilyen szenvedésekben részed. Azt azonban vedd észre, hogy az Úr ostora minden test fölött ott van.

Amikor vétkezel, ne gondold, hogy nem lát téged, ne gondold, hogy figyelmen kívül hagy, ne gondold, hogy az Úr alszik; figyeld Isten jótéteményeinek példáit, amikor felidézed azokat, és amikor Isten büntetésére emlékezel, félj.

Mindenható a vigasztalásban és a fenyítésben is. Ezért hasznosak ezek a dolgok, amikor olvassuk őket. Amikor ugyanis egy jámbor lélek látja, hogy mit szenvedett a gonosz, megtisztul minden rosszaságtól, nehogy ő maga is ilyen büntetésre jusson. Tehát jó, hogy ezeket tudjátok.

Mit tett ezután Isten? – Elűzte a gonoszokat, és *azok földjét örökségül adta,* örökségül Izraelnek, az ő népének.

15. [13. v.] Dicséretének ujjongása következik: *Uram, a te neved örökkévaló* mindezek után, amiket műveltél. Mert mit látok, hogy miket műveltél? Szemügyre veszem teremtésedet, melyet az égben alkottál, szemügyre veszem ezt az alsó részt, ahol lakunk: itt is a te jótéteményeidet látom, a felhőket, a szeleket, az esőt.

A népedre tekintek: kivezetted őket a szolgaság házából, jeleket és csodákat műveltél ellenségeik között, megbüntetted azokat, akik gyötörték őket, a gonoszokat elűzted a földjükről, királyaikat megölted, a földjüket népednek adtad; láttam mindezt és dicsérettel telve mondtam: *Uram, a te neved örökkévaló*.

Isten előtt minden szív nyitva áll

(A 6–13. versek misztikus magyarázata)

16. [6. v.] Mindezeket szó szerinti értelemben látjuk, dicsérjük, ahogyan írva vannak. Ne essen nehezetekre, ha képességeim szerint próbálom kibontani azt, amit jelentenek.

Magukban az emberekben fölismerhetem, hogy *mindent, amit csak akart, megtett az égben és a földön.* A levegőeget a lelki, a földet a testi emberekre értem. E kétfajta emberből, mint földből és égből áll Isten Egyháza; és a lelkiek

dolga a prédikáció, a testieké a szófogadás, mert *az egek hirdetik Isten dicsőségét és kezének műveit hirdeti az égbolt*.[1]

Ha a föld nem jelentené Isten népét, az Apostol nem mondaná: *Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok. Mint gondos építőmester, az Istentől nekem juttatott kegyelemmel megvetettem az alapot, de más épít rá.*[2] Tehát Isten épülete és Isten szántóföldje vagyunk.

Ki az – kérdezi – *, aki szőlőt telepít és nem részesedik a terméséből?*[3] *Én ültettem, Apolló öntözött, de a növekedést Isten adta.*[4] Tehát Egyházában is, az igehirdetőiben is, és a népeiben is – mint égen és földön –, *amit csak akart, megtett.*

De ez még kevés, mert *az Úr megtett mindent, amit csak akart az égben és a földön, a tengerben és minden mélységben.* – A tenger az összes hitetlen, mindazok, akik még nem hisznek, és őbennük is megtett mindent, amit csak akart.

Mert tombolnak a hitetlenek, ha nem hagyják őket magukra, és nem éri büntetés őket gonoszságaikért, hanem az parancsolja, aki az összes nemzetet alkotta. Azt gondolod, hogy mivel tenger és nem szárazföld, azért független a mindenható Isten hatalmától? A tengerben és minden mélységben *megtette, amit csak akart.*

Mi a mélység? – A halandók szívének rejteke, az emberi gondolatok mélysége.

Hogyan teszi meg Isten itt is, amit csak akar? – Úgy, hogy az Úr kérdőre vonja az igazat és a gonoszt, *aki pedig szereti a gonoszságot, gyűlöli a lelkét.*[5]

És hol vonja kérdőre? – Másutt írva áll: *A gonosz gondolataiban ugyanis kérdés lesz.*[6] Tehát *minden mélységben megtette, amit csak akart.*

Rejtve van a jó szív, rejtve van a rossz szív, mélység van a jó szívben is és a rossz szívben is; de mindegyik pőrén áll Isten előtt, aki előtt semmi nincs elrejtve. Vigasztalást nyer a jó szív, gyötrődik a rossz szív. Tehát *az Úr megtett mindent az égben és a földön, a tengerben és minden mélységben.*

[1]Zsolt 18,2.
[2]1Kor 3,9–10.
[3]1Kor 9,7.
[4]1Kor 3,6.
[5]Zsolt 10,6.
[6]Bölcs 1,9.

Az apostolok az egész földkerekségre küldetést kaptak az evangélium hirdetésére

17. [7. v.] *Felhőket támaszt a föld széléről.* – Miféle felhőket? Igazsága igéjének hirdetőit. Ezekről a felhőkről mondja másutt, amikor szőlőjére haragszik: *A felhőimnek megparancsolom, hogy ne hullassanak rá esőt*.[1]

És kevés volt, hogy felhőket támasztott Jeruzsálemből vagy Izraelből, akiket elküldött, hogy az egész földkerekségen hirdessék az ő evangéliumát, és ezekről a felhőkről mondja: *Az egész földre eljutott a zengésük, a földkerekség széléig az ő igéik;*[2] és ez még mindig kevés, mert maga az Úr mondja: *az országnak ezt az evangéliumát hirdetni fogják az egész világon, bizonyságul minden népnek, és akkor jön el a vég;*[3] ezért a föld széléről támaszt felhőket.

Az evangélium terjedésével ugyanis támadnának-e hirdetői a föld szélein, ha nem támasztana felhőket a föld széléről?

És mit tesz a felhőkből? – *A villámokból esőt készít:* a fenyegetéseket irgalmasságra hajlította, a megfélemlítésből esőt adott.

Hogyan adott esőt a megfélemlítésből? – Amikor Isten a próféta és Apostol által fenyeget és félsz, nemde villámlás félemlít meg? De amikor bűnbánatot tartva javulsz és fölismered, hogy ez irgalmasságból történt, esővé válik a villám rettentése.

Előhozza a szeleket tárházaikból. – Úgy gondolom, hogy az igehirdetők felhők is, szelek is; felhők a test miatt, szelek a lélek miatt. A felhőket ugyanis látjuk, a szeleket érezzük, de nem látjuk. Mert a földből való testet látjuk.

Felhőket támaszt a föld széléről. – Megmondta, honnan *támasztja a felhőket,* ezután szól a szelekről, mert az ember nem tudja, honnan jön: *Előhozza a szeleket tárházaikból.*

Figyeljetek csak egy kicsit, és lássuk a folytatást.

Isten nagy kegyelme hitünk megőrzése

18. [8. v.] *Aki megölte Egyiptom elsőszülötteit, az embertől a baromig.* – A mi elsőszülötteinket óvja meg az Úr, hiszen ő maga adta nekünk őket. Keserves büntetés és rettenetes csapás az elsőszülöttek halála.

Mi a mi elsőszülöttünk? – A szokásaink, melyekkel most Istennek szolgálunk, azok a mi elsőszülötteink.

---

[1] Iz 5,6.
[2] Zsolt 18,5.
[3] Mt 24,14.

Első termésünk ugyanis maga a hit, amellyel elindultunk. Az Egyháznak ugyanis ezt mondták: *Jöjj és érkezzél meg a hit kezdetétől;*[1] és senki nem kezd erkölcsösen élni, csak a hitből. A hit tehát a mi elsőszülöttünk.

Ha megmarad a hitünk, akkor következhet minden más. Mert az, hogy az emberek tisztulnak és napról-napra jobbak lesznek, erkölcsösebben élnek, maga a belső ember napról-napra megújul, amint az Apostol mondja: *a külső ember romlásnak indul bennünk, a belső napról-napra megújul,*[2] azért történhet, mert az elsőszülött hit él.

Erről az elsőszülött hitről mondja Apostol is: *De nemcsak az* [a teremtés], *hanem mi magunk is, akik bensőnkben hordozzuk a Lélek zsengéjét, sóhajtozunk, és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását.*[3]

Ha tehát Isten nagy kegyelme a hitünk megőrzése, igen nagy büntetés az elsőszülöttek megölése, amikor az Egyház szorongatott helyzetébe kerülő emberek elveszítik a hitet.

Az Egyházat azért gyötrik, hogy veszítse el a hitet, mert az *egyiptom* szó jelentése ‘gyötrés’.

Tehát mindazok, akik gyötrik az Egyházat, akik botrányokat okoznak az Egyházban, még ha kereszténynek nevezik is őket, az elsőszülötteik meghalnak. Hitetlenné válnak, üresekké válnak, csak nevük van és jelet hordoznak, a szívükben azonban eltemették elsőszülöttüket.

Olyannyira, hogy ha mondanál neki valamit az erkölcsös életről, az örök élet reményéről, az örök tűztől való félelemről, mosolyogna magában, vagy ha olyan, hogy meg meri tenni, elhúzná a száját és ezt mondaná: „Ugyan, ki jött már onnan vissza? Az emberek azt mondják, amit akarnak!” És keresztény, de mivel gyötri az Egyházat, meghalt az elsőszülöttje, halott a hite, és ez az *embertől a baromig.*

Elmondom, testvérek, amit gondolok. Úgy gondolom, hogy az *ember* itt lelkileg a tudósokat jelenti, az értelmes lélek miatt, amitől ember az ember; a *barom* a tudatlanokat jelenti, de mindkettőnek volt hite, különben nem volnának elsőszülötteik.

Vannak tudósok, akik szakadásokat és eretnekségeket keltve gyötrik az Egyházat. Azért nem találsz bennük sem hitet, mert egyiptomiakká, azaz Isten népének gyötrésévé váltak. Megölték az elsőszülötteiket és maguk után viszik a tudatlan sokaságot: ők a barmok.

---

[1] Én 4,8 (LXX).
[2] 2Kor 4,16.
[3] Róm 8,23.

Tehát ebben a gyötrésben, amellyel az Egyházat gyötrik, a gyötrőkben meghalt a hit; meghalnak az elsőszülöttek a tudósokban és a tudatlanokban is, mert Isten megölte az egyiptomiak elsőszülötteit az embertől a baromig.

19. [9. v.] *És jeleket és csodákat bocsátott rád, Egyiptom, a fáraóra és minden szolgájára.* – A fáraó az egyiptomiak királya. Figyeljétek a nevet, és lássátok, hogyan tette ezeket Isten.

A király minden nemzetben az első, *Egyiptom* azt jelenti, hogy ‘gyötrés’, a *fáraó* azt jelenti, hogy ‘megosztás’.

Tehát a gyötrésnek a királya a megosztás, mert azok, akik az Egyházat gyötrik, megoszlottan gyötrik. Ahhoz ugyanis, hogy gyötörhessenek, meg kell oszlaniuk, mert a király vezet, a nép követi; először történik a megoszlás, és ezt követi a gyötrés.

Halljátok csak, halljátok ezeket a neveket, melyek jelentése előkép és bölcsességgel teljes; e nevek közül egyiknek sincs jó jelentése, mert Isten a haragját érvényesítette bennük.

A gonosz megaláztatás büntetés jellegű

20. [10–11. v.] *Megvert sok nemzetet,és megölte az erős királyokat.* – Mondd csak, milyen királyokat és miféle nemzeteket?

Sehont, az Amorreusok királyát. – Halljad a titkoktól súlyos neveket.

Sehont, az Amorreusok királyát ölte meg. Bizony megölte; és most is kiöli szolgáinak szívéből és Egyházának kísértéseiből, és keze nem nyugszik az ilyen királyok és ilyen népek öldöklésében; *Sehon* ugyanis azt jelenti, hogy ‘a szemek kísértése’, az *Amorreusok* pedig azt jelenti, hogy ‘elkeserítők’.

Már most lássátok, fölismerhetjük-e, hogyan királya a szemek kísértése az elkeserítőknek? – A szemek kísértése nem egyéb, mint hazugság: valaminek látszik, de nem igaz. Csoda-e, ha az *elkeserítőknek* ilyen királya van, ilyen hazug királya van? Ha ugyanis a hazugság és a színlelés nem előzi meg őket, akkor nincsenek *elkeserítők* az Egyházban; éppen azért elkeserítők, mert színlelnek.

Elöl jár a szemek kísértése, és követi az elkeserítés, és ebben az ördög jár elöl; mert a szemek kísértése az, ami *a világosság angyalának tetteti magát.*[1] Az Úr keze őt is megöli és őket is megöli; őt azért, hogy ne vigyen [elkeserítésbe], őket pedig, hogy megjavuljanak.

[1]Vö. 2Kor 11,14.

Ugyanis minden emberben megöletik ez a király, amikor az ember megítéli a színlelést és szereti az igazságot. Isten keze ezt megnyugvás nélkül teszi. Mert miként szó szerinti értelemben megtette akkor, úgy teszi meg most spirituális értelemben, hogy beteljesítse azt, amit akkor próféciaként előre hirdetett.

Megölt egy másik királyt és annak népét is: *Ogot, Básán királyát* is. – És ez mennyire rossz!
Og azt jelenti, hogy ‘lezárás’, *Básán* azt jelenti, hogy ‘megszégyenülés’.

Rossz az a király, aki elzárja az Istenhez vezető utat. Az ördög ugyanis ezt teszi, mindig utunkba állítja a találmányait, megkerülhetetlennek mutatva magát – a révületben lévők, a sorsvetők, a madarak belső részéből jóslók, a varázslók és a démonok szent tárgyai által – elzárja előttünk az utat.

Ahogyan Krisztus megnyitja az utat, mely lezárult előttünk, mert valaki, akit ő megváltott, ezt mondja: *És az én Istenemben átmegyek a falon;*[1] úgy az ördög semmi mást nem csinál, csak eltorlaszolja az utat, hogy ne higgyünk Istenben. Ha hiszünk Istenben, nyitva áll előttünk az út, és maga Krisztus az út;[2] ha pedig nem hiszünk Istenben, lezárul az út.

Ha pedig az út lezárult, mert nem hiszünk, csak az van hátra, hogy amikor eljön az, akiben nem hittek, megszégyenüljenek azok, akikben hittek.

Miért? Mert előbb történt a *lezárás*, és azt követte a *megszégyenülés;* a lezárás királyként jár elől, a megszégyenülés pedig népként követi.

Akiket most akadályoz, hogy ne higgyenek Krisztusban, azok, amikor majd megjelenik Krisztus, valamennyien megszégyenülnek, és szembetalálják magukat a gonoszságaikkal. Akkor mondják majd a megszégyenült gonoszok: mit használt nekünk a gőg?[3]

Nagy misztériumok ezek, testvéreim.
A gyötrés királya a megoszlás: megoszlanak, hogy gyötrődjenek. Nagy misztérium ez.
A szemek kísértése, azaz a hamisság az elkeserítők királya: színlelnek, hogy keserítsenek.
A lezárás a megszégyenülés királya: elzárják útjukat, hogy ne legyenek hívővé, és amikor majd eljön, akiben hiszünk, meg fognak szégyenülni.

És Kánaánnak minden királyságát megöli Isten.
Kánaán azt jelenti, hogy ‘kész a megalázásra’. Az alázat valami jót jelent akkor, ha hasznos, mert a rossz megalázás büntetés jellegű.

[1]Zsolt 17,30.
[2]Vö. Jn 14,6.
[3]Bölcs 5,8.

Ha ugyanis a megalázás nem lehetne büntetés, nem mondaná: *aki magát fölmagasztalja, az megaláztatik;*[1] mert nem jótéteményben részesül, amikor büntetésül megalázzák. *Kánaán* tehát most gőgös. Minden bűnös, minden hitetlen fölmagasztalja a szívét, mert nem akar hinni Istenben. De ez a fölmagasztalás a megaláztatásra készül az ítélet napjára: akkor fogják megalázni, amikor nem akarja; a harag edényei ugyanis, melyeket a pusztulásra készítettek.[2]

Most büszkélkednek, fecsegnek, fölényeskednek a hívőkkel szemben, kinevetik a hívőket, káromolják a keresztényeket és ezt mondják: vénasszonyos mesék, amiket ezek mondanak az ítélet napjáról. Ez a fennhéjázás áll készen a megaláztatásra.

Amikor majd eljön a bíró, akit most, amikor hirdetik eljövetelét, kinevetnek, akkor azt, aki most gőgösködik, nem a javára, hanem megbüntetésére fogják megalázni. Most nem alázzák meg, hanem készítik a megaláztatásra, azaz a megítélésre, a kárhozatra készítik elő.

21. [13. v.] Tehát mindezeket kiforgatja Isten: testileg akkor, amikor atyáinkat kivezette Egyiptom földjéről; lelkileg most forgatja ki őket, és a keze tevékeny marad mindvégig.

Tehát Isten e hatalmas tetteiről ne gondold, hogy megszűntek, ezért mondja: *Uram, a te neved örökkévaló.* Azaz a te irgalmasságod nem szűnik meg. A kezed állandóan műveli azokat a dolgokat, melyeket akkor előképként mutattál. *Mindez előkép a számunkra, a mi okulásunkra írták meg, akik a végső időkben élünk.*[3]

Uram, a te emlékezésed nemzedékről nemzedékre. – Itt két nemzedékről van szó: az egyik nemzedék az, mellyel hívővé válunk és a keresztség által újjászületünk; a másik nemzedék az, amellyel föltámadunk a halálból és az angyalok társaiként örökké élünk.

A te emlékezésed, Uram, mindkét nemzedék fölött áll, mert most sem feledkezik meg arról, hogy hívjon bennünket, és akkor sem fog megfeledkezni a megkoronázásunkról. *Uram, a te emlékezésed nemzedékről nemzedékre.*

„Senki sem jön hozzám, ha az Atya nem vonzotta őt.”

22. [14. v.] *Mert megítélte az Úr az Ő népét.* – Bizony mindezt beteljesítette a zsidók népében. De vajon abbamaradtak-e az ő művei, miután bevezette népét az ígéret földjére?

---

[1]Lk 14,11; 18,14.
[2]Vö. Róm 9,22.
[3]1Kor 10,11.

Bizony a továbbiakban is ítéletet fog tartani: *Mert megítélte az Úr az Ő népét, és megkönyörül majd a szolgáin.* – Ezt a népet már megítélte, mert az eljövendő ítéletet kivéve a zsidók népe megítéltetett.

Mit jelent az, hogy *megítéltetett?* – Azt jelenti, hogy elkülönítették belőle az igazakat és visszamaradtak a bűnösök.

Ha pedig hazudok, vagy hazudni látszom, mert ezt mondtam: Már megítéltetett, halljad, mit mond az Úr: *Ítéletre jöttem e világra, hogy akik nem látnak, lássanak, és akik látnak, megvakuljanak.*[1]

Megvakultak a gőgösök, megvilágosultak az alázatosak. Tehát *megítélte az Úr az Ő népét.* Az ítéletet Izaiás mondta ki: *És most te, Jákob háza, jertek, járjunk az Úr világosságában.* Ez nem sok, de mi következik utána? *Ugyanis elbocsátotta a népét, Izrael házát.*[2]

Jákob háza ugyanaz, mint Izrael háza, mert Jákob nem más, mint Izrael. Ismeritek a Szentírást, és gondolom, eszetekbe jut, hogy ez a Jákob akkor kapta az Izrael nevet, amikor látta a vele küzdő angyalt.[3]

Jákob és Izrael egy és ugyanaz az ember, egy személy; Jákob háza és Izrael háza egy nemzet, egy nép: ezt hívja és ezt bocsátja el [az Úr].

Bizony megölted a Krisztust, ó Jákob háza. Már megölted a Krisztust, a keresztnél a fejedet csóváltad, a fán függőt kinevetted és ezt mondtad: *Ha Isten Fia, szálljon le a keresztről.*[4]

Az orvos már könyörgött az őrjöngőkért: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek.*[5]

Bizony, mindezt már megtetted, és most higgy abban, akit megöltél, idd a vért, melyet kiontottál. És most te, Jákob háza, szeretném neked Izaiás tanúságtételével a szemed elé állítani, amit itt mondott: *Mert megítélte az Úr az Ő népét, és megkönyörül majd a szolgáin.*

A népéről mondott ítélete ugyanis azt jelenti, hogy magában a népben elkülönítette a maga jó embereit a gonoszoktól, a hívőket a hitetlenektől, az apostolokat a hazug zsidóktól.

Ezt jelentette, amint már kezdtem mondani, amit a próféta által mond: Mindezen rosszaságaid után *ó te, Jákob háza, jertek, járjunk az Úr világosságában.*

---

[1] Jn 9,39.
[2] Iz 2,5.
[3] Vö. Ter 32,28.
[4] Mt 27,39–43.
[5] Lk 23,34–35.

Miért mondom nektek: *jertek, járjunk az Úr világosságában?* – Azért, hogy meg ne történjék veletek, hogy a zsidóságban megmaradva ne jussatok el Krisztushoz. De miért? Hát nem a zsidóságban jövendölték a Krisztust? De most *elbocsátotta a népét, Izrael házát.*

Jöjjetek Jákob háza, mert *elbocsátotta a népét, Jákob házát.*

Jöjjetek Izrael háza, mert *elbocsátotta a népét, Izrael házát.*

Miért jön és miért bocsáttatott el, ha nem azért, mert az ítélet ez: *hogy akik nem látnak, lássanak, és akik látnak, megvakuljanak?*[1]
Tehát megítélte az Úr az Ő népét, és megkönyörül majd a szolgáin.

Szétválasztott tehát és nem talált olyanokat, akikben helyre állíthatta az országát? De bizony talált: *és megkönyörül majd a szolgáin. Nem vetette el az ő népét,* mondja az Apostol, *melyet előre ismert.*

Mivel bizonyítja ezt? Ezzel: *Mert én is izraelita vagyok.*[2] *Tehát megítélte az Úr az Ő népét,* azzal, hogy elkülönítette a jókat a rosszaktól, azaz *és megkönyörül majd a szolgáin.*

Kiktől különíti el [az ő szolgáit]? – A nemzetektől. Mert hány nemzet jött és hitt! Hány területről, hány pusztaságból jönnek most! Nem tudom megszámlálni, hányan jönnek, hinni akarnak, és amikor mi kérdezzük őket: „Mit akartok?" – ezt válaszolják: „Meg akarjuk ismerni Isten dicsőségét."

Higgyétek el, testvérek, csodálat és öröm tölt el bennünket e barbár hang hallatára. Nem tudom, honnan jönnek, nem tudom, ki ébresztette föl őket; de mit is mondok, nem tudom, ki?

Nagyon is tudom, hogy ki, mert: *Senki sem jön hozzám, ha az Atya nem vonzotta őt.*[3] Sietve jönnek az erdőből, a pusztából, a legtávolabbi sziklás hegyekből az Egyházhoz, és legtöbbször és szinte valamennyien ugyanazt mondják, hogy lássuk, igazában Isten tanítja őket a szívükben; beteljesedik a prófécia, mely így szól: *Valamennyien Isten tanítványai lesznek.*[4]

Mi kérdezzük őket: „Mit kívántok?"
Ők ezt válaszolják: „Látni akarjuk Isten dicsőségét." *Mert valamennyien vétkeztek és nélkülözik Isten dicsőségét.*[5] Hisznek, megszentelődnek és kérik, hogy klerikusokat szenteljünk nekik. Ugye beteljesedik: *megkönyörül majd az Úr az ő szolgáin.*

---

[1]Jn 9,39.
[2]Róm 11,1–2.
[3]Jn 6,44.
[4]Iz 54,13; Jn 6,45.
[5]Róm 3,23.

Elutasítandók és nevetségesek a bálványok

23. [15–17. v.] Mindezek után Isten Lelke az elvetendő és nevetséges bálványok felé fordul, melyeket már azokat is kinevetik, akik tisztelik azokat: *A nemzetek bálványai ezüst és arany.*

Mert miután mindezt megtette Isten, aki *az égben és a földön megtett mindent, amit csak akart,* aki *megítélte az Ő népét és megkönyörül az ő szolgáin,* mi más illeti a bálványt, mint kinevetés és megvetés?

A nemzetek bálványairól beszél, talán azért, hogy valamennyit megvessük; de vajon a nemzetek kő és fa, gipsz és agyag bálványairól beszél? Nem a hitvány anyagról van szó, hanem azokról, amiket nagyon szeretnek, vagy amiket nagyon becsülnek:

A nemzetek bálványai ezüst és arany. – Bizony arany és bizony ezüst; de mivel az ezüst és az arany csillog, van-e szemük és látnak-e?

Ugyanígy, amint az ezüst és az arany talán értékes a kapzsinak, de nem a vallásos embernek; ugyanakkor nem a kapzsinak hasznos, hanem annak, aki jól bánik vele és elajándékozásával mennyei kincset szerez; mégis mivel érzéketlen anyagok, emberek miért készítetek magatoknak Isteneket ezüstből és az aranyból?

Nem látjátok-e, hogy készített isteneitek nem látnak?[1]
Szemük van és nem fognak látni,
fülük van és nem fognak hallani,
orruk van és nem fognak szagolni,
szájuk van és nem fognak beszélni,
kezük van és nem tevékenykednek,
lábuk van és nem járnak.

A mesterember, az ezüst- és aranyműves mindezt megformálhatta: szemeket, füleket, orrot, szájat, kezet és lábat, de sem a szemnek látást, sem a füleknek hallást, sem a szájnak hangot, sem az orrnak szimatot, sem a kezeknek mozgást, sem a lábaknak járást nem adhatott.

A megöltek véréből Krisztusnak hány tanúja támadt!

24. [18. v.] Ó ember, ha fölismerted, hogy ki alkotott téged, már minden bizonnyal kineveted azt, amit te alkottál. Mit mond azokról, akik ezt nem ismerték föl? – *Hasonlók lesznek hozzájuk, akik azokat csinálják, és mind, akik azokban bíznak.*

[1]Vö. Bölcs 15,15.

Elhiszitek-e, testvérek, hogy ezekben az emberek a bálványokhoz hasonlítanak, nem a testükben, hanem a bensőjükben, mert van fülük és nem hallanak; nekik kiáltja Isten: *Akinek van füle a hallásra, hallja meg.*[1] Szemük van és nem látnak: van szeme a testüknek, de nem birtokolják a hit szemét.

Végül is ez a prófécia az összes nemzeteken beteljesedik; lássátok csak, hogyan mondta meg ezt a Próféta. Semmi hasonlatot, semmi előképet nem mondok, hanem lássátok, hogy a prófécia mennyire nyilvánvalóan, egyszerűen és szó szerint teljesedett be.

Győzött az Úr velük szemben, mondja Szofoniás próféta. Az ellenkezőkkel, a lázadókkal, azokkal szemben, akik mártírokká tették a megölt hívőket, de nem tudták, hogy *győzött az Úr velük szemben.*[2] És hogyan győzött? Látjuk, hogy Egyházában *győzött velük szemben.*

A néhány keresztényt ki akarták irtani, meg akarták ölni, ezért vért ontottak; a megöltek véréből azonban annyi új hívő támadt, hogy legyőzték a mártírok gyilkosait. Mindazonáltal akik korábban a bálványok miatt gyilkolták keresztényeket, most keresik a helyet, ahova elrejthetnék a bálványaikat. *Ugye győzött az Úr velük szemben?*

Nézd csak, megteszi-e. ami következik: *Győzött az Úr velük szemben.*

És mit tett? – *Kiirtotta a föld nemzeteinek minden istenét, és imádni fogja őt mindegyikük a maga helyéről, a nemzetek összes szigetei.*

Mit jelent ez? – Nemde megmondták előre? Nemde be is teljesedett? Nemde ahogy olvassuk, úgy látjuk? És azoknak, akik megmaradtak, van ugyan szemük és nem látnak, van orruk és nem szagolnak,

Nem érzik azt az illatot, amelyről az Apostol mondja: *Krisztus jó illata vagyunk mindenütt.*[3] Mit használ, hogy van orruk és nem érzik Krisztus oly kellemes illatát? Bennük valóban megtörtént és valóban róluk mondja: *Hasonlók lesznek hozzájuk, akik azokat csinálják, és mind, akik azokban bíznak.*

Valóban nagy Izrael háza

25. [19–20. v.] De az Úr Krisztus csodái által naponta hisznek, naponta, megnyílik a vakok szeme és a süketek füle. Illat árad az érzéketlen orrokba, megoldódik a némák nyelve, megmozdulnak a béna kezek, egyenesen kezdenek járni a sánta lábak, ezekből a kövekből Ábrahámnak fiai támadnak;[4] most már ezekről mondja: *Izrael háza, áldjátok az Urat!*

---

[1]Mt 11,15.
[2]Szof 2,11.
[3]2Kor 2,15.
[4]Vö. Mt 3,9.

Ábrahám valamennyi fia – és ha ezekből a kövekből támadnak Ábrahám fiai, nyilvánvaló, hogy ők inkább Izrael háza, akik Izrael házához és Ábrahám ivadékához nem test szerint, hanem hittel tartoznak –, *Izrael háza, áldjátok az Urat.* De ebbe a házba Izrael népe is meghívást kap, mert belőle hittek az apostolok és ezerszám a körülmetéltek.
Izrael háza, áldjátok az Urat;
Áron háza, áldjátok az Urat;
Lévi háza, áldjátok az Urat.

Áldjátok az Urat népek, azaz általában *Izrael háza;*
Áldjátok elöljárók, azaz *Áron háza;*
Áldjátok szolgák, azaz *Lévi háza.*
És mi legyen a többi nemzetekkel:
akik félitek az Urat, áldjátok az Urat.

Az örök békében látni fogjuk Istent

26. [21. v.] Tehát valamennyien egy szóval mondjuk, azt, ami következik: *Áldott legyen az Úr Sionból, aki Jeruzsálemben lakozik.* Sionból és Jeruzsálemben.

Sion azt jelenti: ‘szemlélés’
Jeruzsálem azt jelenti: ‘béke látomása’.
Melyik Jeruzsálemben fogsz lakni? Abban, amelyik elesett? Nem, hanem abban, amelyik a mi Anyánk, mely az égben van, melyről ezt mondták: *Sok fia van az elhagyottnak, több, mint annak, akinek férje van.*[1]

Most tehát *az Úr Sionból,* mert szemléljük, amíg eljön, de mindaddig amíg reményben élünk, a Sionon vagyunk. Utunk végén abban a városban fogunk lakni, mely soha nem dől össze, mert az Úr lakik benne és megőrzi azt; az örök Jeruzsálem a *béke látomása,* azé a békéé, testvéreim, melynek dicséretére elégtelen a nyelv, ahol már nem tapasztalunk ellenséget, sem az Egyházban, sem az Egyházon kívül, sem a testünkben, sem a gondolatunkban.

A győzelem el fogja nyelni a halált, és az örök békében látni fogjuk Istent, mert Isten városának, Jeruzsálemnek a polgárai leszünk.[2]

[1]Iz 54,1; Gal 4,27.
[2]Vö. 1Kor 15,54.

SZÁZHARMINCÖTÖDIK ZSOLTÁR (136.)
Elmondta 414–416-ban
60/62 éves, 23-25 éves pap, 19/21 éves püspök

1Alleluja.
Tegyetek vallomást az Úrnak, mert jó,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
2Tegyetek vallomást az istenek Istenének,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
3Tegyetek vallomást az urak Urának,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.

4Aki egyedül művel nagy csodákat,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
5Aki megteremtette az egeket megértésben,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
6Aki megszilárdította a földet a vizek fölött,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
7Aki egyedül teremtette a nagy világítókat,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló;
8a Napot, hogy uralkodjék a nappalon,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló;
9a Holdat és a csillagokat,
hogy uralkodjanak az éjszakán,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.

10Ki megverte Egyiptomot elsőszülötteikben,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
11Aki kivezette közülük Izraelt,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló;
12hatalmas kézzel és kinyújtott karral,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
13Ki a Vörös-tengert kétfelé választotta,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
14És kivezette Izraelt annak közepén,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
15És elveszejtette a Fáraót
és minden haderejét a Vörös-tengerbe,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
16Aki átvezette népét a pusztán,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.

17Aki megvert nagy királyokat,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló;
18és megölt hatalmas királyokat,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló:
19Sehont, az Amorreusok királyát,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló;
20és Ogot, Básán királyát,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
21És odaadta azok földjét örökségül,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló;
22örökségül Izraelnek, az Ő szolgájának,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.

23Mert megalázottságunkban megemlékezett rólunk,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló;
24és megváltott minket ellenségeinktől,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
25Aki eledelt ad minden testnek,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
26Tegyetek vallomást az ég Istenének,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.

Az Úr irgalmassága megmarad örökre

1. [1. v.] *Tegyetek vallomást az Úrnak, mert jó, mert az Ő irgalmassága örökkévaló.* – Ez a zsoltár Isten dicsérete, és minden versének ugyanaz a második sora. Bár sok mindent elmond Isten dicséretére, leginkább az irgalmasságára hívja föl a figyelmünket, és egy verset sem akart befejezni az irgalmasságra való nyílt hivatkozás nélkül, ami által a Szentlélek írta meg a zsoltárt.

Emlékszem rá, hogy a százötödik zsoltárban, amely hasonlóan kezdődik, mivel a kódexben, amelybe belenéztem, nem az áll, hogy *in aeternum,* hanem *in saeculum misericordia eius;*[1] kérdeztem, hogy mit kell inkább értenünk. Görögül ugyanis ez áll: *eisz tón aióna,* aminek latinul az *in saeculum* felel meg és úgy értelmezhető, hogy *örökké*. De azt az elemzést, amit ott adtam, ahogy tudtam, itt hosszú volna megismételni.

[1]Zsolt 105,1.

Ebben a zsoltárban azonban, ugyanabban a kódexben, nem *in saeculum* áll, mint általában, hanem *in aeternum misericordia eius*.

Jóllehet az ítélet után, amellyel a világ végén elevenek és holtak meg lesznek ítélve, és az igazak az örök életre, a gonoszok az örök tűzre mennek,[1] többé nem lesz senki, akin az Úrnak még könyörülnie kellene, mégis helyesen érthetjük, hogy örökkévaló lesz az ő irgalmassága, amelyben szent híveit része-síti; nem azért, mert örökké nyomorultak és rászorulnak az ő irgalmasságára, hanem mert a boldogságnak, amelyet a nyomorultaknak irgalmasan megad, hogy érjen véget a nyomorúságunk, és kezdjenek boldogok lenni, nem lesz vége, ezért *az Ő irgalmassága örökkévaló.*

Mert az ő irgalmassága, hogy gonoszokból igazak, betegekből egészségesek, halottakból élők, halandókból halhatatlanok, nyomorultakból boldogok leszünk. Ez pedig, hogy ilyenek leszünk, örökké tart, tehát *az Ő irgalmassága örökkévaló.*

Ezért *Tegyetek vallomást az Úrnak,* vallomást téve dicsérjétek az Urat, *mert jó.* És ebben a megvallásban nem mulandó dolgokat fogtok megvallani, mert *az Ő irgalmassága örökkévaló,* azaz a jótétemény, amiben irgalmasan részesít, örökkévaló.

A görög szövegben itt *agathosz* 'mert jó' áll, nem mint a 105. zsoltárban ahol *khrésztosz* 'jóságos' olvasható. Ezért egyesek úgy fordítják a sort, hogy 'mert jóságos'. Az *agathosz* azonban nem akármilyen jóságot, hanem a legnagyobb jót jelenti.[2]

Az Írásokban néha isteneknek nevezik az embereket

2. [2–3. v.] Így folytatja:
Tegyetek vallomást az istenek Istenének,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
Tegyetek vallomást az urak Urának,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.

Méltán szokták kérdezni, hogy kik azok az istenek és urak, akiknek Ura az Isten, aki igaz Isten.

És írva találjuk más zsoltárokban, hogy embereket is isteneknek neveznek, mint például ebben: *Megállt Isten az istenek gyűlekezetében, és istenek körében mond ítéletet.* És nem sokkal ezután: *Én mondtam: „Istenek vagytok, és a Fölséges fiai*

[1]Vö. Mt 25,46.
[2]Zsolt 105,1.

mindnyájan". Ti pedig, mint az emberek, meg fogtok halni, és mint egy a fejedelmek közül, elvesztek.[1]

Erre az Úr is hivatkozik az evangéliumban: *Hát nincs megírva a törvényetekben: »Én mondtam: istenek vagytok«?*[2] *Ha már azokat is isteneknek mondta, akikhez az Isten szólt, és az Írás nem veszítheti érvényét, akkor hogyan vádol-hatjátok káromlással azt, akit az Atya megszentelt és a világba küldött, azért mert azt mondtam: Isten Fia vagyok?*[3]

Nem azért nevezik őket isteneknek, mert jók, hanem Isten beszéde szólt hozzájuk. Mert ha a jóságuk miatt neveznék őket isteneknek, nem úgy ítélne felőlük, ahogyan következik. Amikor ugyanis azt mondja, hogy *Megállt Isten az istenek gyülekezetében,* nem azzal folytatja, hogy az istenek körében szétválasztja az isteneket és az embereket, mintegy bemutatva, hogy mi a különbség az istenek és az emberek között, hanem *istenek körében mond ítéletet.* Ezután így folytatja: *Meddig ítéltek még gonoszan*? És a többi, amit nyilvánvalóan nem mindenkinek, hanem csak egyeseknek mond, mert különbséget téve beszél, de *az istenek körében mond ítéletet*.

Az angyalokat nem kell isteneknek nevezni

3. Kérdés, hogy ha isteneknek nevezik az embereket, akikhez Isten beszélt, vajon isteneknek kell-e nevezni az angyalokat is, hiszen az igaz és szent embereknek a legnagyobb jutalomként ígérik az angyalokkal való egyenlőséget.

Nem tudom, lehet-e könnyen, vagy egyáltalán találni az Írásokban olyan helyet, ahol az angyalokat nyíltan isteneknek nevezik; de amikor az Úr Istenről azt mondja: *Félelmetes minden istenek fölött,* mintegy magyarázva mindjárt hozzáteszi: *mert a nemzetek istenei démonok.*[4]

Az ilyen istenek fölött mondja félelmetesnek az Urat a szentjeiben, akiket egeknek alkotott, hogy féljenek tőlük a démonok. A zsoltár ugyanis így folytatja: *Az Úr pedig az egeket alkotta.* Tehát nem minden megjegyzés nélkül istenek, hanem *a nemzetek istenei démonok;* föntebb pedig: *Félelmetes minden istenek fölött;* nem mondja, hogy a nemzetek minden istene fölött, bár így akarta érteni, mert hozzátette: *mert a nemzetek istenei démonok.*

Héberül azonban nem így van megírva, hanem: *a nemzetek istenei képmások (simulacra).* Ha ez így van, sokkal inkább hinnünk kell az isteni Lélekkel értelmező Hetvennek, mert ugyanaz a Lélek mondta azt is, ami héberül van megírva. A Lélek hatására mondták ugyanis ezt is, hogy *a nemzetek istenei*

[1]Zsolt 81,1. 6–7.
[2]Zsolt 81,2.
[3]Jn 10,34.
[4]Zsolt 95,4.

démonok, hogy amikor a héberben ezt mondják: *a nemzetek istenei képmások,* értsük, hogy a képmásokban lévő démonokról beszélnek.

Ami a képmásokat illeti, melyeket görögül *idol*-nak mondanak, és ezt az elnevezést már latinul is használjuk, van szemük és nem látnak, és a többi, amit róluk mondanak, mert teljesen érzéketlenek. Ezért nem is lehet tőlük félni, mert félni csak élő lényektől lehet.

Hogyan mondja tehát az Úrról: *Félelmetes minden istenek fölött, a nemzetek istenei képmások,* ha nem úgy, hogy a képmásokon a démonokat érti, akiktől félni lehet? Ezért mondja az Apostol is: *tudjuk, hogy a bálvány semmi;*[1] ezt az érzékek nélküli földi anyagra értette. Ugyanígy, nehogy valaki azt gondolja, hogy nem élő és érző lény, aki a pogányok áldozatait élvezi, hozzátette: *Amit a pogányok áldoznak, a démonoknak áldozzák, nem Istennek, hanem a sátánnak áldozzák. Nem akarom, hogy a démonok társai legyetek.*[2]

Ha tehát az isteni beszédekben sehol nem fordul elő, hogy angyalokat isteneknek neveznének, annak okát leginkább abban látom, hogy nem akarta, hogy az angyalok felé olyan vallásos hódolatot vagy szolgálatot nyújtsanak, amit görögül *liturgiá*nak vagy *latreiá*nak neveznek; amit maguk az angyalok sem várnak az emberektől, mert csak Istent illeti meg, aki az angyaloknak is, embereknek is Istene.

Ezért sokkal jobb *angyalok*nak nevezni őket, ami azt jelenti, hogy *hírnökök*, hogy nem a mivoltukat, hanem a feladatukat kifejező névből megértsük, hogy Istent kell tisztelnünk, akik hirdetnek.

Ezt a kérdést az Apostol röviden megoldja, amikor ezt mondja: *Igaz, beszélnek istenekről, az égen és földön, mivel sok istenük és uruk van, nekünk mégis egy az Istenünk: az Atya, akitől minden származik, és akiért mi is vagyunk, egy az Urunk, Jézus Krisztus, aki által minden van, és mi magunk is általa vagyunk.*[3]

A görög és a latin szöveg sajátossága

4. [v 4.] Tegyünk tehát vallomást *az istenek Istenének, és az urak Urának, mert az Ő irgalmassága örökkévaló. Aki egyedül cselekszik nagy csodákat*.

Amint minden vers második fele így szól: *mert az Ő irgalmassága örökkévaló,* úgy a versek első sora elé, bár nincs kitéve, oda kell értenünk, hogy *Tegyetek vallomást,* ami a görögben teljesen nyilvánvaló.

Ez a latinban is megjelenhetett volna, hogy ugyanazt a szerkezetet a fordítóink le tudták volna fordítani. Amit ebben a versben meg lehetett volna oldani, ha ezt

[1] 1Kor 8,4.
[2] 1Kor 10,20.
[3] 1Kor 8,5–6.

mondják: *A csodákat tévőnek.* Ahol ugyanis ezt olvassuk: *Aki nagy csodákat művel*, a görögben ez áll: *a csodákat művelőnek,* amihez feltétlenül hozzá halljuk, hogy *Tegyetek vallomást.*

Vagy legalább személyes névmást tettek volna elébe és mondanák: Neki, *aki művel*, neki, *aki művelt*, vagy neki, *aki megerősítette,* mert így is könnyen hozzá lehetne érteni a *Tegyetek vallomást* felszólítást.

Most pedig a szöveg úgy elhomályosult, hogy aki a görög kódexet nem tudja megnézni, vagy mellőzi, azt gondolhatja, hogy azért mondják: *Aki megteremtette ..., Aki megszilárdította ..., Aki megteremtette a nagy világítókat, mert az Ő irgalmassága örökkévaló,* mert mindent azért tett, *mert az Ő irgalmassága örökkévaló;* holott az ő irgalmasságához azok tartoznak, akiket kimentett a nyomorúságból, nem pedig az, hogy irgalmasságból teremtette az eget és a földet meg a nagy világítókat,[1] amelyek annak jóságához tartoznak, aki minden nagyon jónak teremtett.[2]

Mindent azért teremtett, hogy létezzen, az pedig az irgalmassághoz tartozik, hogy a bűneinkből megtisztítson, és a nyomorúságból örökre kiszabadítson minket.

Így tehát a zsoltár ezt mondja:
Tegyetek vallomást az istenek Istenének,
Tegyetek vallomást az urak Urának,
Tegyetek vallomást neki,
aki egyedül művel nagy csodákat,
Tegyetek vallomást neki,
aki megteremtette az egeket megértésben,
Tegyetek vallomást neki,
aki megszilárdította a földet a vizek fölött,
Tegyetek vallomást neki,
aki egyedül teremtette a nagy világítókat,

Azt pedig, hogy miért tegyünk vallomást neki, minden vers második sorában mondja: *mert az Ő irgalmassága örökkévaló.*

Isten sok csodát tesz angyalok vagy emberek által

5. [5–10. v.] De miért mondja: *Aki egyedül művel nagy csodákat?* Talán azért, mert sok csodát művelt angyalok és emberek által is?

Vannak nagy dolgok, amelyeket csak Isten művel, és ezeket sorolja fel: *Aki megteremtette az egeket megértésben, aki megszilárdította a földet a vizek fölött,*

[1]Vö. Ter 1,31.
[2]Bölcs 1,14.

aki egyedül teremtette a nagy világítókat; azért tette hozzá hogy *egyedül*, mert a többi csodát, amelyekről szólni fog, emberek által művelte. Ezután kezdi felsorolni mindazt, amit angyalok vagy emberek által művelt: *Ki megverte Egyiptomot elsőszülötteikben,* és a többi.

Tehát az egész teremtést Isten nem valami teremtmény által, hanem egyedül alkotta. A teremtés kiválóbb részeit említette, melyekből elgondolhatjuk az egészet, az értelmes egeket és a látható földet; és mivel vannak látható egek is, nagy világítóit megnevezve figyelmeztet, hogy értsük, hogy az összes égitestet Isten teremtette.

Isten értelemben alkotta az egeket

6. Föl lehet tenni a kérdést, hogy amikor ezt mondja: *Aki megteremtette az egeket megértésben* – vagy ahogy mások olvassák: *értelemben* – vajon az értelmes egekre akar-e utalni, vagy arra, hogy a maga megértésében, a maga értelmében alkotta az egeket, azaz a Bölcsességében, ahogyan másutt írva van: *Mindent bölcsességben alkottál,*[1] és ezzel az Igére utal?

De ha úgy értjük, hogy Isten a maga értelmében alkotta az egeket, miért csak az egekről mondja ezt, miközben mindent ugyanabban a Bölcsességben teremtett? Vagy csak az éggel kapcsolatban mondta ki, a többiekhez pedig hozzá kell értenünk úgy, hogy a szöveg értelme ez: *Aki megteremtette az egeket megértésben. Aki megszilárdította a földet a vizek fölött* és hozzáértendő, hogy *megértésben; Aki egyedül teremtette a nagy világítókat, a Napot, hogy uralkodjék a nappalon, a Holdat és a csillagokat, hogy uralkodjanak az éjszakán,* ugyancsak *megértésben?*

De akkor hogyan *egyedül,* ha *megértésben*, vagy *értelemben*, amit azt jelenti, hogy a *Bölcsességben*, azaz az egyszülött Igében?

Vagy mivel a Háromság nem három Isten, hanem egy Isten, ez arra vonatkozik hogy egyedül Isten teremtett és nem teremtmény által alkotta a teremtést?

Hogyan szilárdítja meg Isten a földet a vizek fölött

7. De mit jelent az, hogy *aki megszilárdította a földet a vizek fölött?* – Nehéz kérdés ez, mert a föld nehezebbnek látszik annál, hogy a vizek hordozhatnák, sőt inkább fordítva hihető, hogy a föld tartja a vizeket.

Nehogy azok szemében, akik úgy gondolják, hogy ezekben a dolgokban járatosak úgy tűnjünk, hogy makacsul védjük írásainkat, akár így van, akár másként, valamit közvetlenül megértünk, tudniillik hogy a föld, amelyen az emberek és a földi élőlények élnek, amelyet az Írások másként *száraznak* neveznek, amint

[1]Zsolt 103,24.

írva van: *Tűnjön elő a száraz, és a szárazat elnevezte Isten földnek*,[1] a vizek fölött van megalapozva és kiemelkedik a körülötte lévő vizekből.

A part menti városokról mondjuk, hogy a tenger fölé vannak építve, de ez nem azt jelenti, hogy a víz úgy van alattuk, mint a barlangtermek, vagy a hajók alatt, hanem azért mondjuk őket tenger fölöttinek mert a tenger fölé emelkednek.

Így mondja az Írás, hogy a fáraó kiment *a víz fölé*, ahogy a görög szövegben van, a latinok pedig azt mondják, hogy kiment *a vízhez;*[2] így ült az Úr a kút fölött,[3] és ez azt jelenti, hogy mindketten magasabban voltak, mint a víz: a fáraó a folyó, az Úr a kút mellett.

A teremtés művének allegorikus értelmezése

8. Ha pedig az *Aki megteremtette az egeket megértésben* sor valami mást is jelent – ami hozzám közelebb áll –, tudniillik a szentjeit, akiket nem csak a hittel, hanem az isteni dolgok megértésével is megajándékozott, akkor azokat, akik erre még képtelenek és csak a hitet tartják nagyon szilárdan, mintegy az egek alatti földnek nevezi. És mivel rendíthetetlen hittel élnek a keresztségben, amelyet megkaptak, ezért mondja: *megszilárdította a földet a vizek fölött.*

Ugyanígy, mivel írva van az Úr Jézus Krisztusról, hogy *benne van a bölcsesség és tudomány összes rejtett kincse,*[4] e kettő pedig, azaz a bölcsesség és a tudomány valamiben különbözik egymástól, az Írások más helyei is tanúskodnak róla, főként szent Jób szavai, amelyekkel valamiképpen mindkettőt meghatározza. Ugyanis ezt mondja: *Mondta pedig az embernek: Íme, a jámborság a bölcsesség, a rossztól való tartózkodás pedig a tudomány.*[5]

Ezért helyesen értjük bölcsességen annak ismeretét és szeretetét, aki mindig van és változatlanul megmarad, azaz Istenét. Görögül ugyanis úgy mondja, hogy a *theoszebeia* a bölcsesség, amit ha egész pontosan fordítunk latinra akkor *cultus Dei,* 'Isten tisztelete' a bölcsesség.

A rossztól való tartózkodás pedig, amit a tudománynak mond, mi más, mint a tekervényes és perverz nemzedék körében, mintegy evilág éjszakájában óvatosan és okosan forgolódni,[6] hogy a gonoszságtól tartózkodva, a saját adományának fényénél meg ne szégyenüljön a sötétségben.

Amikor tehát az Apostol meg akarta mutatni Isten embereiben a kegyelmek összhangot alkotó változatosságát, elsőként ezt a kettőt említette:

---

[1]Ter 1,9–10.
[2]Vö. Kiv 7,15.
[3]Vö. Jn 4,6.
[4]Kol 2,3.
[5]Jób 28,28.
[6]Vö. Fil 2,15.

Az egyik ugyanis a bölcsesség ajándékát kapja a Lélektől, erről úgy vélem, hogy a *Napot, hogy uralkodjék a nappalon;* a másik a tudás adományát ugyanattól a Lélektől, azaz *a Holdat.* Ezután úgy gondolom, hogy a csillagokat sorolja föl: *a harmadik a hitet kapja ugyanabban a Lélekben, vagy a gyógyítás adományát szintén ugyanabban a Lélekben. Van, aki csodatevő hatalmat kap, van, akinek a prófétálásnak vagy a szellemek elbírálásának képessége jut osztályrészül. Más különféle nyelveket vagy pedig a nyelvek értelmezését nyeri el ajándékul.*[1] Ezek között nincs egy sem, amire evilág éjszakájában ne volna szükségünk; de ha elmúlik az éjszaka, szükségtelenné válnak, *hogy uralkodjanak az éjszakán.*

Azt mondja, hogy uralkodjanak a nappalon és az éjszakán, hogy hatalmuk legyen világítani nappal és éjszaka. Ami a lelki adományok között azt jelenti, hogy hatalmat adott nekik arra, hogy Isten fiai legyenek.[2]

Ki megverte Egyiptomot elsőszülötteikben. – Megverte a világot is azokkal, amiket a legnagyobbnak gondolnak a világban

A keresztség által Isten elpusztítja a bűnöket és a lelki ellenségeket

9. [11–26.] *Aki kivezette közülük Izraelt.* – Szentjeit és híveit is kivezette a rosszak közül.

Hatalmas kézzel és kinyújtott karral. – Van-e hatalmasabb és magasztosabb annál, akiről ezt mondja: *És az Úr karja ki előtt nyilvánult meg?*[3]

Ki a Vörös-tengert kétfelé választotta. – Azt is kettéválasztotta, hogy egy és ugyanaz a keresztség egyeseknek az életre, másoknak a halálra szolgál.

És kivezette Izraelt annak közepén – Megújított népét is kivezeti az újjászületés fürdőjén át.

És elveszejtette a Fáraót és minden haderejét a Vörös-tengerbe. – Bűneinket és büntetéseiket is gyorsan megsemmisítette a keresztség által.

Aki átvezette népét a pusztán. – Minket is átvezet evilág terméketlenségén és szárazságán, hogy el ne vesszünk benne.

Aki megvert nagy királyokat és megölt hatalmas királyokat. – Előzi tőlünk és megöli az ártó és ördögi hatalmasságokat.

Sehont, az Amorreusok királyát – A *haszontalan kezdeményezést*, vagy a *hevítő kísértést*, amit a Sehon név jelent; az *elkeserítők királyát*, amit az amorreusok jelent. *És Ogot, Básán királyát.* – az *összehalmozót*, amit Og neve jelent, és a

[1] 1Kor 12,8–10.
[2] Vö. Jn 1,12.
[3] Iz 53,1.

zűrzavar királyát, amit Básán jelent; mert mi mást halmoz össze az ördög, mint a zűrzavart?

És odaadta azok földjét örökségül, örökségül Izraelnek, az Ő szolgájának – Akiket az ördög birtokában tartott, azokat is odaadta örökségül Ábrahám ivadékának, aki Krisztus.

Mert megalázottságunkban megemlékezett rólunk, és megváltott minket ellenségeinktől – Egyszülöttének vére árán.

Aki eledelt ad minden testnek – azaz minden embernek, nem csak az izraelitáknak, hanem a nemzeteknek is; erről az eledelről mondja: *Az én testem valóban étel.*[1]

Tegyetek vallomást az ég Istenének,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.
Tegyetek vallomást az urak Urának,
mert az Ő irgalmassága örökkévaló.

Akit itt az ég Istenének mond, az ugyanaz, mint akit az istenek Istenének nevezett,[2] mert amit ott hozzátett, itt is megismétli: *Tegyetek vallomást az urak Urának.*
De jóllehet *beszélnek istenekről, az égen és földön, mivel sok istenük és uruk van, nekünk mégis egy az Istenünk: az Atya, akitől minden származik, és akiért mi is vagyunk, egy az Urunk, Jézus Krisztus, aki által minden van, és mi magunk is általa vagyunk;*[3] akinek vallomást teszünk, *mert az Ő irgalmassága örökkévaló.*

[1]Jn 6,56.
[2]Zsolt 135,2.
[3]1Kor 8,5–6.

SZÁZHARMINCHATODIK ZSOLTÁR (137.)
Elmondta Karthagóban 412. december 31-én
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Babilon folyói fölött ott ültünk és sírtunk,
amikor megemlékeztünk Sionról.
2Belsejében fűzfákra függesztettük hangszereinket.
3Mert ott kértek tőlünk,
akik fogságba vittek minket, énekszót,
és akik elhurcoltak minket, himnuszt:
„Énekeljetek nekünk Sion énekeiből”.

4Hogy énekelhetnénk az Úr énekét
idegen földön?
5Ha megfeledkezem rólad, Jeruzsálem,
feledkezzen meg rólam a jobb kezem;
6tapadjon a nyelvem az ínyemhez,
ha rád nem emlékezem,
ha nem teszem meg Jeruzsálemet, örvendezésem fejévé.

7Emlékezzél, Uram, Edom fiaira Jeruzsálem napjára;
akik mondogatták: „Fosszátok ki, fosszátok ki
egészen az alapjáig”.

8Babilon leánya boldogtalan.
9Boldog, aki megfizeti neked a fizetséget,
amellyel nekünk fizettél;
boldog, aki megfogja és sziklához csapja a kicsinyeidet.

Isten városa és az ördög városa a századok folyamán

1. [1. v.] Nem gondolnám, hogy elfelejtettétek, hogy fölhívtuk a figyelmeteket, sőt emlékeztettünk benneteket arra, hogy mindazoknak, akik műveltek a szent Egyházban, azoknak tudniuk kell, miféle polgárok vagyunk, és hol vándorlunk, és hogy vándorlásunk oka a bűn, hazatérésünk pedig a bűnök megbocsátása és a megigazulás Isten kegyelméből.

Hallottátok és már tudjátok, hogy két, testben egymásban elvegyült és szívben elkülönült város él az évszázadok folyamán mindvégig: az egyik, melynek célja

az örök béke, és Jeruzsálemnek hívják, a másik, melynek öröme a mulandó béke, és Babilonnak hívják.

Ha nem tévedek, a nevek jelentését is ismeritek: Jeruzsálem annyit jelent, hogy *a béke látomása,* Babilon pedig *zűrzavar.*

Nem az egész Jeruzsálemet tartják fogva Babilonban, mert az angyalok is polgárai. De ami az Isten dicsőségére rendelt embereket illeti, akik adopció révén Krisztus örököstársai lesznek, és akiket vérén kiváltott a fogságból – Jeruzsálem városának ezt a részét fogságban tartják Babilonban a bűn miatt, de már szívével kezd onnan kivonulni bűnössége megvallása és az igazságosság szeretete által, hogy majd a világ végén testileg is elkülönüljön –, róluk beszéltünk abban a zsoltárban, melyet korábban Szeretetreméltóságtokkal magyaráztunk, mely így kezdődik: *Téged illet a himnusz, Isten, a Sionon; és neked teljesítik a fogadalmat Jeruzsálemben.*[1]

Ma pedig azt énekeltük:
Babilon folyói fölött ott ültünk és sírtunk,
amikor megemlékeztünk Sionról.
Lássátok csak, hogy az a zsoltár ezt mondta:
Téged illet a himnusz, Isten, a Sionon,
ez pedig: *Babilon folyói fölött ott ültünk és sírtunk,*
amikor megemlékeztünk Sionról.
Arról a Sionról, ahol himnusz illeti Istent.

Ebben a Babilonban nem polgárként lakunk, hanem fogolyként tartanak minket

2. Melyek tehát Babilon folyói, és mit jelent az, hogy ülünk és sírunk Sionra emlékezve? Ha ugyanis oda való polgárok vagyunk, akkor azt nem csak énekeljük, hanem tesszük is. Ha nem csak Jeruzsálemből, hanem a Sionból való polgárok vagyunk, és ebben az életben, evilág ezen zűrzavarában ebben a Babilonban nem polgárként lakunk, hanem fogolyként tartanak minket, akkor ezeket nem csak énekelnünk kell, hanem a szív jámbor érzületével, az örök város vallásos vágyával tennünk is.

Ennek a Babilonnak nevezett városnak is megvannak a mulandó békéről gondolkodó és azon túl semmit nem remélő szerelmesei, akik minden örömüket benne keresik és élvezik, és látjuk, hogy a földi közügyért nagyon sokat tesznek; de akik hűségesen fáradoznak e közügyért, ha nem gőgösködnek, és nem veszendő hangot és gyűlöletes hencegést keresnek, ha hűségesen szolgálnak, amennyire képesek, ameddig tehetik és akiknek tehetik, már amennyire látják a

[1]Zsolt 64,1

földi dolgokat és értik a város javát, Isten nem hagyja elveszni őket Babilonban, mert arra rendelte őket, hogy Jeruzsálem polgárai legyenek.

Isten látja a fogságukat és egy másik várost mutat nekik, melyre vágyakozniuk kell, ahova törekedniük kell, és a velük együtt vándorló polgártársaikat, amennyire képesek, buzdítaniuk kell, hogy ők is oda igyekezzenek.

Ezért mondja az az Úr Jézus Krisztus: *Aki a kicsiben hűséges, nagyban is hűséges;*és ismét mondja: *Ha máséban nem voltatok hűségesek, ki adja oda nektek a tiéteket?*[1]

Melyek Babilon folyói?

3. Mindazonáltal, Szeretteim, ügyeljetek Babilon folyóira. Babilon folyói mindaz, amit itt szeretnek és elmúlik.

Tegyük fel például, hogy valaki szereti a földművelést, abból gazdagodik, az köti le a lelkét, abban leli gyönyörűségét; figyeljen a végre és látni fogja, hogy amit szeretett, az nem Jeruzsálem alapja, hanem Babilon folyója.

Valaki más ezt mondja: „Nagy dolog a katonaság: a földművesek mind tartanak a katonáktól, engedelmeskednek nekik, félnek tőlük. Ha katona leszek, félnek majd tőlem a földművesek.” – Ó, te esztelen, Babilon egy másik folyójába estél bele, mely örvényesebb és gyorsabb folyású. Akarod, hogy a kisebb féljen tőled: félj a nagyobbtól, mert gyorsan nálad nagyobbá válhat az, aki most fél tőled; de sohasem a kisebb az, akitől félned kell.

[Ismét más ezt mondja:] Nagy dolog hatalmas ékesszólással ügyvédnek lenni, mindenféle ügyben választékos nyelvétől függő ügyfelekkel rendelkezni, akik az ő szájából várják a kárt vagy nyereséget, a halált vagy életet, a veszedelmet vagy a jó sort. – Nem tudod, mibe merültél el, mert ez Babilonnak egy másik folyója, és ami nagyot szól, az a szikláknak csapódó víz zúgása. Vedd észre, hogy elfolyik, vedd észre, hogy alábukik, és ha látod, hogy folyik és örvénylik, vigyázz, mert magával ragad.

Egy másik mondja: „Nagy dolog hajózni és kereskedni, megismerni sok tartományt, mindenhonnan hasznot húzni, függetlennek lenni a városi hatalmasoktól, mindig úton lenni, az áruk és a nemzetek változásságával táplálni a lelket, és nyereséggel gazdagon hazatérni.” – Ez is Babilon folyója. A nyereségeid mikor maradandóak? Mikor lehetsz biztonságban afelől, amit megkerestél? Minél gazdagabb leszel, annál félénkebb leszel. Egy hajótörésből csupaszon menekülsz meg, és joggal sirathatod magadat Babilon folyójában, mert nem akartál Babilon folyói fölött ülni és sírni.

[1]Lk 16,10–12.

Aki megkapaszkodik a kereszt fájában, épen kerül ki evilág folyójából

4. A szent Jeruzsálem más polgárai tehát értik a fogságukat, ügyelnek az emberi elhatározásokra és a tengeren magukkal ragadó vonzó és taszító emberi kívánságokra; ezeket látva nem vetik bele magukat Babilon folyóba, hanem Babilon folyói fölött ülnek, és Babilon folyói fölött siratják vagy a folyók által elragadottakat, vagy önmagukat, akiknek Babilonban kell lenniük; de ülve, azaz megalázkodva.

Babilon folyói fölött ott ültünk és sírtunk, amikor megemlékeztünk Sionról. – Ó szent Sion, ahol minden szilárdan áll és semmi nem folyik! Ki taszított le minket ide? Miért veszítettük el Alapítódat és a társaságodat? Íme, tovafolyó és alábukó dolgok közé kerülve, amikor valakit elragad a folyó, ha fát meg tud ragadni, ki tud belőle jutni.

Tehát megalázkodva fogságunkban, üljünk Babilon folyói fölött, ne merjük belevetni magunkat ezekbe a folyókba; ne is merjünk fogságunk bajában és szomorúságában gőgösen fölegyenesedni, hanem csak üljünk és így sírjunk. Üljünk Babilon folyói fölött, nem Babilon folyóiban; olyan legyen az alázatosságunk, hogy ne merüljünk el.

Ülj a folyó fölött, ne a folyóban, nem a víz alatt; hanem alázatosan ülj, és ne úgy beszélj, mint Jeruzsálemben. Ott ugyanis állni fogsz, mert egy másik zsoltár erről a reményről beszél, és énekelve mondja: *Ott álltak lábaink csarnokaidban, Jeruzsálem.*[1] Ott majd fölegyenesedsz, ha itt bűnbánattal és vallomást téve megalázkodol. Tehát *Jeruzsálem csarnokaidban álltak a lábaink, Babilon folyói fölött pedig ültünk és sírtunk, amikor megemlékeztünk Sionról.* Ezért kell sírnod a Sionról való emlékezés miatt.

A jelen élet boldogsága és nyomorúsága

5. Ugyanis sokan sírnak babiloni sírással, mert örülnek is sokan babiloni örömmel. Akik örülnek a nyereségnek, és sírnak a károk miatt, mindketten babiloni módon cselekszenek.

Sírnod kell, de Sionról megemlékezve. Ha Sionról emlékezve sírsz, akkor is sírnod kell, amikor babiloni módon jól megy a sorod. Ezért mondja valamelyik zsoltárban: *Háborgatást és fájdalmat találtam, és segítségül hívtam az Úr nevét.*[2]

Mit jelent az, hogy ezt mondja: *találtam?*– Mintha keresnie kellett volna valami háborgatást és megtalálta, amit keresett. És amikor megtalálta, mit nyert vele? – Segítségül hívta az Úr nevét.

---

[1]Zsolt 121,2.
[2]Zsolt 114,3–4.

Nagy a különbség abban, hogy te találod-e meg a háborgatást, vagy háborgatás talál-e meg téged. Azt mondja ugyanis egy másik helyen: *Az alvilág fájdalmai megtaláltak engem.*[1]
Mit jelent az, hogy *megtaláltak engem az alvilág fájdalmai?*

Mit jelent az, hogy *háborgatást és fájdalmat találtam?* – Amikor hirtelen szomorúság fog el, mert megzavarták azokat a világi dolgokat, melyekben örömödet találtad, amikor váratlanul rád talál egy olyan szomorúság, amiről nem gondoltad, hogy elérhet téged, és elszomorodsz, megtalált az *alvilág fájdalma.* Azt hitted ugyanis, hogy fölötte vagy, pedig alatta voltál, és amikor rád talál az *alvilág fájdalma,* alul találtad magadat, aki azt hitted, hogy felül vagy. Úgy találod, hogy valami baj nagy fájdalmat okoz, amiről talán azt gondoltad, hogy téged nem szomoríthat; megtalált az *alvilág fájdalma.*

Amikor pedig jól megy a sorod, minden világi dolgod sikerül, a tieid közül senki nem hal meg, a szőlőd terem, nem száradt ki, jég sem verte el, a hordód nem repedt meg, jószágod nem vetélt el, a világban betöltött tisztségedben senki nem sértett meg, barátok vesznek körül és ápolják a barátságot, nem hiányoznak a kliensek, gyermekeid engedelmesek, szolgáid tisztelettudók, feleséget egyetértő, boldognak mondják a házadat; akkor találj, ha tudsz valami háborgatást, hogy megtalálván segítségül hívd az Úr nevét. Visszásnak tűnik, hogy az isteni szó azt tanítja, hogy sírj az örömben és örvendezz a keserűségben.

Halljad csak a keserűségben örvendezőt: *Dicsekedjünk a háborgatásokban* – mondja.[2] Nézd csak, hogy aki az örömben sír, talál-e valami háborgatást? Vegye szemügyre mindenki a boldogságát, melynek örült a lelke, dagadt az örömtől, kihúzta magát és mondta: „Boldog vagyok!" Nézd csak, nem folyik-e el ez a boldogság, bizonyos lehet-e abban, hogy megmarad örökre. Ha pedig nem biztos benne, és látja, hogy elfolyik az, aminek örül, akkor Babilon folyója az: üljön fölötte és sírjon.

Ott fog ülni és sírni fog, ha megemlékezik Sionról. Ó, az a béke, melyet majd Istennél fogunk látni! Ó, az a szent egyenlőség az angyalokkal!

Gyümölcsöt keresel a bűnösben, de nem találsz

6. [2. v.] *Belsejében fűzfákra függesztettük hangszereinket.* – Jeruzsálem polgárainak megvannak a hangszerei: Isten Írásai, Isten parancsolatai, Isten ígéretei és bizonyos elképzelés az eljövendő világról; de amikor Babilon belsejében élnek, a hangszereiket annak fűzfáira függesztik.

A fűzfák nem gyümölcstermő fák, és lehet, hogy másutt valami jót jelentenek, itt azonban jelentésük nem jó. Itt terméketlen fákat értsetek rajtuk, melyek

[1]Zsolt 17,6.
[2]Róm 5,3.

Babilon folyói fölött sarjadtak. Ezeket a fákat Babilon folyóiból öntözik, de nem hoznak semmiféle gyümölcsöt.

Amint vannak sóvár, fösvény, jó tettekben terméketlen emberek, úgy Babilon polgárai, miként annak a vidéknek a fái is, a mulandó dolgok gyönyörűségeivel táplálkoznak, mintha Babilon folyóiból öntöznék őket: gyümölcsöt keresel a bűnösben, és nem találsz semmit. Amikor ilyenektől szenvedünk, azokkal kerülünk kapcsolatba, akik Babilon belsejében vannak.

Nagy a különbség ugyanis Babilon belseje és Babilon külső pereme között. Vannak, akik nem a belsejében vannak, azaz nem borítja el őket nagyon a világ vágya és gyönyörűsége. Akik pedig, akik Babilon belsejében vannak – hogy röviden és nyíltan mondjam – nagyon rosszak, és terméketlen fák, mint Babilon fűzfái.

Amikor ezeket látjuk, és annyira terméketlennek találjuk őket, hogy nehéz észrevenni bennük valamit, amiből kiindulva elvezethetők volnának az igaz hitre vagy a jótettekre, vagy az eljövendő világ reményére, vagy arra, hogy kívánjanak megszabadulni a halandóság fogságából, mi ismerjük az Írásokat, melyeket elmondhatnánk nekik, de mivel semmiféle gyümölcsöt nem találunk bennük, amiből kiindulhatnánk, el fordítjuk tőlük az arcunkat, és ezt mondjuk: „Ezek még nem értik, nem fogják föl, bármit mondunk nekik, félreértik és ellenünk fordítják.”

Tehát eltávolítva a körzetükből az Írásokat, hangszereinket a fűzfákra függesztjük, mert nem találtuk őket méltónak arra, hogy a hangszereinket hordozzák. Tehát nem kötjük hozzájuk a hangszereinket, hanem eltávolítva fölfüggesztjük. Babilon fűzfái ugyanis terméketlen fák, Babilon folyóival, mulandó gyönyörűségekkel táplálkoznak.

Krisztus megszabadít a tiltott gyönyörködések késztetéseitől

7. [3. v.] És nézzétek csak, mivel folytatja a zsoltár: *Belsejében fűzfákra függesztettük hangszereinket. Mert ott kértek tőlünk, akik fogságba vittek minket, énekszót, és akik elhurcoltak minket, himnuszt* – értsd hozzá: kérték tőlünk. Énekszót és himnuszt kértek tőlünk, akik fogságba vittek minket.

Kik vittek fogságba minket, testvérek? Kik voltak egykor foglyul ejtőink? – Jeruzsálem foglyul ejtői a babiloniak, a perzsák, a káldeusok és ezeknek a népeknek és vidékeknek az emberei voltak; de később, mint amikor ezeket a zsoltárokat énekelték.

De mondtuk már Szeretetreméltóságtoknak, hogy minden, ami szó szerint ebben a városban történt, előképül szolgál nekünk; és könnyű bizonyítanunk, hogy mi vagyunk a foglyok. Ugyanis már nem annak a szabadságnak a légkörében lélegzünk, nem élvezzük az igazság tisztaságát és azt a bölcsességet, amely

megmaradván önmagában mindeneket megújít.[1] A mulandó dolgok élvezete kísért, és naponta küszködünk a tiltott gyönyörködések késztetéseivel; alig tudunk föllélegezni még az imádságban; megértjük, hogy foglyok vagyunk.

De kik vittek fogságba minket? Miféle emberek? Miféle nemzetség? Miféle király?

Ha megváltanak, akkor foglyok voltunk.

Ki váltott meg minket? – Krisztus.

Kitől váltott meg minket? – Az ördögtől.

Tehát az ördög és angyalai vittek fogságba minket, és nem vihettek volna, ha bele nem egyezünk.

Fogságba vittek. Elmondtam, kik ejtettek foglyul. Ők azok az útonálló rablók is, akik megtámadták a Jeruzsálemből Jerikóba tartó utazót, akit megsebezve, félholtan hagytak ott.[2] Ezt a félholtat a mi őrzőnk, azaz szamaritánusunk (a szamaritánus ugyanis annyit jelent, hogy *őr*) – akinek a zsidók szemére vetették: *Ugye igazunk van, amikor azt mondjuk, hogy szamaritánus vagy és ördögöd van?*[3] és ő a két szemrehányás közül az egyiket elutasította, a másikat elfogadta, mert ezt mondta: *Nem vagyok ördögtől megszállott,* de azt nem mondta: „Nem vagyok szamaritánus"; ha ugyanis ez a szamaritánus nem őrizne bennünket, bizony elvesznénk –, tehát ez a szamaritánus átmenőben meglátta, mint tudjátok, a megsebzett, félholt embert, és fölvette.

Ahogyan néha latornak nevezzük azokat, akik bűnökkel sebeztek meg minket, miután beleegyeztünk a foglyul ejtésünkbe, ugyanőket foglyul ejtőknek is nevezzük.

Az ördög és angyalai ejtettek fogságba minket

8. Tehát azok, akik *fogságba vittek minket*, az ördög és angyalai, mikor szóltak hozzánk és *mikor kértek tőlünk énekszót?* Hogyan kell ezt értenünk? – Úgy, hogy amikor ilyet kérnek tőlünk azok, akikben az ördög működik, tudunk kell, hogy az kérdez minket, aki bennük működik.

Az Apostol mondja: *Ti is halottak voltatok vétkeitek és bűneitek következtében, amelyekben azelőtt éltetek a világ szokása szerint, a levegőégben uralkodó fejdelemnek a hatalma alatt. Ez a lélek most a hitetlenség fiaiban dolgozik. Közéjük tartoztunk mi is, amíg testi vágyainkban éltünk.*[4] Kifejezi, hogy megváltottan már elkezdte a kivonulást Babilonból.

---

[1]Vö. Bölcs 7,27.
[2]Vö. Lk 10,30.
[3]Jn 8,48.
[4]Ef 2,1–3.

De mégis, mit mond még? – Azt, hogy ellenségeinkkel harcolunk. És hogy ne a bennünket üldöző emberekre haragudjunk, figyelmünket az emberek gyűlöletéről az Apostol eltereli, és bizonyos szellemekkel való harcra irányítja, akiket nem látunk, és velük csatázunk.

Ezt mondja ugyanis: *Nem a vér és a test ellen kell küzdenünk;*[1] azaz nem emberek ellen, akiket láttok, akik miatt szenvedtek, akik üldöznek titeket, hiszen parancsot kaptunk arra, hogy szeretnünk kell őket. *Nem a vér és a test,* azaz emberek *ellen kell küzdenünk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok, ennek a sötét világnak kormányzói és az égi magasságoknak gonosz szellemei ellen.*

Mit jelent az, hogy a *világnak*? – Azt jelenti, hogy a *világot szeretőknek*. Őket nevezte sötétségnek is, azaz gonoszoknak, vétkeseknek, hitetleneknek, bűnösöknek; akiket miután hívók lettek, így dicsér: *Valaha sötétség voltatok, most azonban világosság az Úrban.*[2] Tehát azt állítja, hogy ezekkel a fejedelmekkel kell harcolnunk, ők vittek fogságba minket.

Krisztus sok jót hozott nekünk

9. Ahogyan az ördög bement Júdás szívébe, hogy elárulja az Urat[3] – de nem mehetett volna be, ha ő helyet nem ad neki –, úgy sok Babilon belsejéből való rossz ember tiltott testi vágyakkal helyet adva szívében az ördögnek és angyalainak, hogy bennük és belőlük működjék, néha megkérdeznek és mondják nekünk: „Adjatok nekünk számot!”

A pogányok többnyire ezt mondják nekünk: „Adjatok számot arról, miért jött Krisztus és mi haszna az emberi nemnek Krisztusból? Nemde amióta Krisztus eljött, az emberi dolgok rosszabbak, mint előtte voltak, és a dolgok korábban jobban mentek, mint most? Mondják meg nekünk a keresztények, mi jót hozott Krisztus? Miért gondolják jobbnak az emberi dolgokat Krisztus eljövetele miatt? Látod ugyanis, hogy ha a színházak, az amfiteátrumok és cirkuszok épen állnának, ha Babilonból semmi nem dőlt volna össze, ha az embereket szemérmetlen énekek és táncok gyönyörűségei vennék körül, ha zavartalan biztonságban élvezhetnék az utcalányokat, ha nem félne az éhségtől az, aki kiáltozva követeli, hogy a mímeseket öltöztessék, ha mindezt nem tartanák bűnnek és nem büntetnék, és biztonságban volnának a szórakoztató dolgok, boldog időket élnénk, és Krisztus boldoggá tette volna az emberi életet. Mivel azonban irtja a gonoszságokat, hogy a bűnös vágyakat kigyomlálva elültesse Jeruzsálem szolgáló szeretetét; mivel a mulandó életet keserűvé teszi, hogy az emberek az örökkévalókra vágyakozzanak, mivel az embereket ostorozza, hogy

[1]Ef 6,12.
[2]Ef 5,8.
[3]Jn 13,27.

elfogadva az atyai fenyítést, elkerüljék a kárhoztató ítéletet, Krisztus semmi jót nem hozott, Krisztus csak vesződségeket hozott."

Kezded mondani ennek az embernek, hogy mennyi jót tett Krisztus, és nem érti. Bemutatod neki azokat, akik megteszik, amit az imént hallottatok az evangéliumban, azaz eladják mindenüket és a szegényeknek adják, hogy kincsük legyen a mennyben és követhessék az Urat.[1] Mondod neki: „Íme, ezt hozta Krisztus. Mily sokan megteszik ezt, hogy javaikat szétosztják a szűkölködőknek, és szegénnyé válnak, nem szükséghelyzetből, hanem önként, követve Istent, remélve a mennyek országát!" – Azok kinevetnek, mint a bolondokat, és mondják: „Ilyen jókat hozott Krisztus, hogy az ember eltékozolja a javait, és miután odaadta a szűkölködőknek koldusszegény marad?" Mit tudsz tenni?

Nem érted Krisztus javait; téged valaki más, Krisztus ellenfele töltött be, akinek helyet adtál a szívedben. Régi időkre figyelsz, és úgy látod, hogy boldogabbak voltak azok az ősi idők, melyek olyanok voltak, mint a fán függő, széltől lengetett olajbogyók, melyek kívánságuk szerint ide-oda libegnének szabadon a levegőben. De eljött az idő, hogy az olajbogyó présbe kerüljön, mert nem függhet örökre a fán, már eljött az év vége. Nem ok nélkül adják bizonyos zsoltároknak ezt a címet: *A présházaknak;*[2] a fán szabadság, a présházban préselés van.

Amikor ugyanis az emberi körülmények megroppannak és nyomás alá kerülnek, észreveszed, hogy növekedik a kapzsiság. De vedd észre, hogy növekedik a megtartóztatás is.

Miért vagy olyan vak, hogy a tereken folyó olajtörkölyt (amurcát) meglátod, a korsóban lévő olajat pedig nem veszed észre? Ez sem véletlen.

Akik ugyanis bűnösen élnek, azokat mindenki ismeri. Akik pedig megtérnek és megtisztulnak a bűnös vágyak szennyétől, rejtve vannak; mert a présházban, illetve a présházból mindenki számára láthatóan folyik ki az olajtörköly (az amurca), az olaj rejtetten csorog.

A pogányok az ördög szolgái

10. Erre fölkiáltottatok, és örültök ezeknek, mert már Babilon folyói fölött tudtok ülni és sírni, azok pedig, akik fogságba vittek minket, amikor belépnek az emberi szívekbe, és a saját nyelvükön kérnek és mondják: „*Énekeljetek nekünk;* adjatok számot Krisztus eljöveteléről, és arról, hogy milyen az a másik élet. Hinni akarok, magyarázd meg nekem, miért parancsolod, hogy higgyek!"

[1]Vö. Mt 19,14.
[2]Vö. Zsolt 8; 80; 83.

Válaszolok neki és mondom: „Ó ember, miért ne parancsolnám, hogy higgy? Telve vagy bűnös kívánságokkal; ha Jeruzsálem javairól szólnék, nem érted; meg kell szabadulnod attól, amivel telve vagy, hogy betelhess azzal, ami nincs benned.” Tehát ne akard, hogy mindjárt megértsen, mert fűzfa, terméketlen fa; ne kezdj játszani hangszeren, hogy szóljon, hanem inkább függeszd fel.”

Ő azonban ezt fogja mondani: „Mondd csak, énekelj, adj számot nekem. Nem akarod, hogy tanuljak?” – Nem jó lélekkel hallgatsz, nem úgy zörgetsz, hogy ajtónyitást érdemelnél. Az töltött be téged, aki engem fogságba vitt, ő kérdez engem belőled. Ravasz, álnokul kérdez, nem azt keresi, mit tanuljon, hanem azt, amit kárhoztathat. Tehát én nem mondom el, felfüggesztem a hangszeremet.

Az igazság hirdetőjének gúnyolódókat kell elszenvednie

11. [4. v.] De mit fog mondani ezután? Ezt: „Énekeljetek nekünk énekeket, énekeljetek nekünk himnuszt, énekeljetek nekünk Sion énekeiből!”

Mit válaszoljunk? – Babilon hordoz téged, Babilon tart fönn téged, Babilon táplál téged, Babilon beszél belőled; csak azt tudod felfogni, ami rövid időre felvillan, nem tudsz az örökkévalókról gondolkodni, nem érted, amit kérsz. *Hogyan énekelhetnénk az Úr énekét idegen földön?*

Valóban így van, testvérek. Próbáljátok meg hirdetni az igazságot, hogy tudjátok és lássátok, mennyire el kell szenvednetek ilyen gúnyolódókat, az igazságot követelőket, akik telve vannak hamissággal. Válaszoljatok azoknak, akik azt követelik tőletek, aminek megértésére képtelenek, és szent éneketek iránti bizalommal mondjátok: *Hogyan énekelhetnénk az Úr énekét idegen földön?*

Ellenséges sokaságban veszélyben forgunk

12. [5. v.] De vigyázz, hogyan forgolódsz közöttük, ó Isten népe, ó Krisztus teste, ó nemes zarándoklat (nem innen való vagy, máshonnan való vagy), nehogy – mintha szeretnéd őket és barátságot mutatnál irántuk, akik mondják neked: Énekeljetek nekünk énekeket, énekeljetek nekünk himnuszt, énekeljetek nekünk Sion énekeiből, és félnél, hogy nem tetszel nekik – gyönyörködtetni kezdjen Babilon, és elfeledkezzél Jeruzsálemről.

Tehát ettől félve figyeld, mit fűz hozzá, lássad, mi következik. Ez az ember ugyanis, aki énekelt, szenvedett, és ha akarjuk mi vagyunk ez az ember; mindenfelől szenvedett, a kérdezőktől, akik álnokul hízelegtek, gúnyosan csúfolódtak, hazug módon dicsértek, követelték, amit nem értenek, és ne akarnak megszabadulni attól amivel telve vannak.

Az ilyenek sokaságában veszélyben forogva ébresztette lelkét, hogy emlékezzen Sionra, és bizonyos esküvel kötelezte magát erre és mondja: *Ha megfeledkezem*

rólad, Jeruzsálem, a fogságba vivők, az álnokok, a rossz akarattal kérdezők szavai közepette, akik azt keresik, amit nem akarnak megtanulni.

Aki a bizonytalan gazdagságban bízik, azt magával ragadja Babilon folyója

13. Babilonból való volt az a gazdag, aki kérdezte az Urat: *Jó Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?*[1] Nemde az örök élet felől érdeklődve szinte Sion éneke után kérdezett?

Tartsd meg a parancsolatokat[2] – mondja neki az Úr. Erre ő a törvényt hallva mondja: *Ezeket mind megtartottam ifjú koromtól fogva.* [3]

Erre az az Úr mondott neki valamit Sion énekeiből, és tudta, hogy nem érti meg, de példát adott nekünk arra, hogy hogyan kérnek tanácsot tőlünk az örök életre vonatkozóan, és mindaddig dicsérnek bennünket, ameddig azt válaszoljuk, amit várnak. Példát adott arra, hogy néha mit kell válaszolnunk az ilyen embereknek: *Hogy énekelhetnénk az Úr énekét idegen földön?*

Íme, mondja: *Tökéletes akarsz lenni? Add el, amid van, az árát oszd szét a szegények között, így kincsed lesz a mennyben. Aztán gyere és kövess engem!*[4]

Hogy többet megtudhasson Sion énekeiből, előbb távolítsa el az akadályokat, szabad léptekkel járjon, semmi teher ne nehezedjen rá, és akkor meg fog tudni valamit Sion énekeiről. Ő azonban szomorúan elment. Mi pedig mondjuk utána: *Hogy énekelhetnénk az Úr énekét idegen földön?*

Az a gazdag ugyan elment, de az Úr reményt adott a gazdagoknak. Mert amikor a tanítványok elszomorodva mondták: *Akkor ki üdvözülhet?, válaszolta nekik: Ami az embereknek lehetetlen, az könnyű Istennek.*[5] Mert a gazdagoknak is megvan a maguk hangja, és megkapták a Sionról való éneket, azt az éneket, melyről az Apostol mondja: *Evilág gazdagjait figyelmeztesd, hogy ne legyenek gőgösek, és reményüket ne bizonytalan vagyonba vessék, hanem az Istenbe, aki bőven megad nekünk mindent megélhetésünkhöz.*[6] Hozzátéve, hogy mit kellene tenniük, már érinti és nem felfüggeszti a hangszert: *Jó tettekben legyenek gazdagok, szívesen és együttérzéssel adakozzanak, és a jövőre gyűjtsenek maguknak biztos alapot, hogy elnyerhessék az igazi életet.* [7]

---

[1]Mt 19,16.
[2]Mt 19,17.
[3]Mt 19,20.
[4]Mt 19,21.
[5]Mt 19,25–26.
[6]1Tim 6,17.
[7]1Tim 6,19.

A gazdagok Sion énekei közül elsőként ezt az éneket kapták: *ne legyenek gőgösek.* A gazdagság ugyanis fölemel, és akiket fölemel, azt a folyók elragadják. Tehát mit parancsol nekik? – Mindenekelőtt azt, hogy *ne legyenek gőgösek.*

Amit a gazdagság tesz, attól óvakodjanak a gazdagságban: óvakodjanak a gőgtől. Mert ez az a rossz, amit leginkább a gazdagság hoz az óvatlan emberekre. Mert nem az arany rossz, amit Isten teremtett, hanem a kapzsi ember rossz, aki elhagyva Teremtőt, teremtményhez fordul.

Itt tehát arra figyelmeztet, hogy ne legyen gőgös, és Babilon folyói fölött üljön. Itt ugyanis azt mondja neki: *ne legyen gőgös* – tehát üljön. *Ne a bizonytalan vagyonba vesse reményét* – tehát Babilon folyói fölött üljön. Ha ugyanis a bizonytalan gazdagságban remélt, elragadja Babilon folyója Ha pedig megalázta magát és nem gőgösködik, és nem a bizonytalan gazdagságban remél, a folyó fölött ül, Sionra emlékezve az örök Jeruzsálem után sóhajtozik, és adakozik, hogy eljusson a Sionra. Íme, ez az az ének, amelyet a gazdagok kapnak Sion énekei közül.

Legyenek tevékenyek, játsszanak a hangszeren, ne tétlenkedjenek, amikor olyan emberekkel találkoznak, akik mondják nekik: „Mit csinálsz? Ha ennyire adakozol, eltékozlod a javaidat, a fiaidnak gyűjts kincset!” Amikor látják, hogy nem értik, és felfogják, hogy fűzfával állnak szemben, melynek nem tudják egyszerűen elmondani, hogy mit tesznek és miért teszik, felfüggesztik hangszereiket Babilon fűzfáira. A fűzfáktól távol azonban énekeljenek, abba ne hagyják, legyenek tevékenyek. Mert nem tékozolják el azt, amivel adakoznak. Szolgára bízzák és biztonságban van; Krisztusra bízzák, vajon elvész-e?

A gazdag adakozzék, a szegény ne sóvárogjon

14. Hallottátok Sion énekei közül a gazdagok énekét, halljátok most a szegényekét is.

Ugyanaz az a Pál beszél: *Semmit sem hoztunk erre a világra, és nem is vihetünk el semmit. Ha van ennivalónk és ruhánk, elégedjünk meg vele. Akik meg akarnak gazdagodni, kísértésbe esnek, sok esztelen és káros kívánság kelepcéjébe, amelyek romlásba és kárhozatba döntik az embert.* Ezek Babilon folyói. *Minden baj gyökere ugyanis a sóvárgás. Így néhányan, akik törik magukat* [a pénz] *után, már elpártoltak a hittől, és sok bajba keveredtek.*[1]

Tehát ellentétesek ezek az énekek? – Nem ellentétesek. Nézzétek csak, mit mondott a gazdagoknak: *Ne legyenek gőgösek, és reményüket ne bizonytalan*

[1] 1Tim 6,7–10.

vagyonba vessék, tegyenek jót, adakozzanak, *a jövőre gyűjtsenek maguknak biztos alapot.*

És mit mond a szegényeknek? *Akik meg akarnak gazdagodni, kísértésbe esnek.* Nem azt mondta, hogy akik gazdagok, hanem: *akik meg akarnak gazdagodni.* Mert ha már gazdagok volnának, a másik éneket hallanák: a gazdag azt hallja, hogy adakozzék, a szegény azt hallja, hogy ne sóvárogjon.

Ne tudja a bal kezed, mit tesz a jobb

15. [5. v.] De amikor olyanok között forgolódtok, akik nem értik Sion énekét, ahogy mondtam, függesszétek föl a hangszereket a belsejében lévő fűzfákra: halasszátok későbbre, amit mondani akartok.

Ha már kezdenek termőfák lenni, gyümölcsfákká változnak, és jó gyümölcsöt teremnek; akkor már énekelhetünk a hallgatók fülébe. De amíg ezen alkalmatlankodók, helytelenül kérdezők, az igazságnak ellenállók között forgolódtok, ne akarjatok nekik tetszeni, nehogy megfeledkezzetek Jeruzsálemről; egyhangúlag mondja a Krisztus békéje által sokakból eggyé vált fogoly Jeruzsálem itt a földön: *Ha megfeledkezem rólad, Jeruzsálem, feledkezzen meg rólam a jobb kezem.*
Nagy hévvel kötelezi el magát, testvéreim: *feledkezzen meg rólam a jobb kezem,* kegyetlenül kötelezi el magát.

Jobb kezünk az örök élet, bal kezünk a mulandó élet. Amit az örök életért teszel, a jobb kezed teszi, ha tetteidben az örök élet szeretetébe belekevered a mulandó életet, az emberi dicséret vagy valami világi előny bűnös kívánságát, tudja a bal kezed, mit tesz a jobb. És tudjátok az evangéliumi parancsot: *Ne tudja a bal kezed, mit tesz a jobb.*[1] Tehát *Ha megfeledkezem rólad, Jeruzsálem,* mondja, *feledkezzen meg rólam a jobb kezem.*

És valóban így történik, jövendölt, és nem csak óhajtott: akik megfeledkeznek Jeruzsálemről, azokkal megtörténik, amit mondott: megfeledkezik róluk a jobb kezük. Az örök élet ugyanis megmarad önmagában, ők pedig megmaradnak a mulandó élvezetben, és jobb kézzé teszik maguknak a balt.

Vannak, akik a balból jobbot csinálnak

16. Figyeljetek ezekre, testvérek, A jobb kéz miatt figyelmeztetlek benneteket, amennyire az Úr adja mindannyiatok üdvösségére. Talán emlékeztek rá, hogy valamikor beszéltem azokról, akik jobb kézzé teszik a balt, azaz többre becsülik a mulandó javakat, és ezekben keresik a boldogságot, nem tudva, hogy mi az igazi boldogság, az igazi jobb kéz.

[1]Mt 6,3.

Az Írás ezeket idegen fiaknak nevezi, nem Jeruzsálem, hanem Babilon polgárainak, mert valahol a zsoltár ezt mondja: *Uram, szabadíts meg az idegenek fiainak kezéből, kiknek szája hiábavalóságot beszélt, és jobbjuk a hazugságnak jobbja.*

És így folytatja: *A fiaik, mint a növekvő hajtások ifjúságukban; a leányaik, mint a sarokoszlopok, megfaragva, mint a templom épülete. A pincéik tele vannak, bővelkednek minden jókkal; juhaik termékenyek, megszámlálhatatlanok a legelőiken, ökreik kövérek. Nincs a városfalakon romlás, sem kiáltozás a tereiken.* [1]

Vajon ennek a boldogságnak a birtoklása bűn? – Nem, hanem az bűn, hogy jobb kezet csinálnak belőle, jóllehet bal kéz.

És mindennek mi a következménye? – Az, hogy *boldognak mondják a népet, amelynek dolgai ilyenek.* Nézd, ezért szólt az ő szájuk hiábavalóságot, mert *boldognak mondták a népet, amelynek dolgai ilyenek.*

Te azonban Jeruzsálem polgára vagy, aki nem feledkezel meg Jeruzsálemről: ne feledkezzen meg rólad a jobb kezed; íme, azok akik hiábavalóságot beszéltek, *boldognak mondják a népet, amelynek dolgai ilyenek,* te Sion énekét mondd nekem. *Boldog a nép,* mondja, *amelynek az Úr az ő Istene.*

Testvérek, kérdezzétek meg a szíveteket, hogy Isten javaira vágyódtok-e? Abba a Jeruzsálembe vágyódtok-e, az örök életre vágyódtok-e? – Ez az egész földi boldogság bal kéz legyen számotokra, az legyen a jobb kezetek, amely mindig a tiétek lesz; és ha van bal kezetek, ne abban bízzatok.

Nemde megdorgálod azt, aki bal kézzel akar enni? Ha sértőnek tartod asztalodra nézve, hogy egy vendéged bal kézzel eszik, hogy ne volna sértés Isten asztalánál, ha bal kézzé teszed azt, ami jobb kéz, és jobb kézzé teszed azt, ami bal? Mi legyen tehát? *Ha megfeledkezem rólad, Jeruzsálem, feledkezzen meg rólam a jobbkezem.*

Az egykori foglyok legyőzték a fogvatartóikat

17. [6. v.] *Tapadjon a nyelvem az ínyemhez, ha rád nem emlékezem.* – Azaz némuljak meg, mondja, *ha nem emlékezem rád.*

Mert mit mond, mit énekel, aki nem Sion énekeit énekli? Ez a mi nyelvünk, Jeruzsálem éneke. E világ szeretetének éneke idegen nyelv, barbár nyelv, melyet a fogságban tanultunk meg.

Tehát néma leszel Isten számára, ha megfeledkezel Jeruzsálemről. És kevés egyszerűen emlékezni, mert az ellenségei is emlékeztek rá, és föl akarták

[1] Zsolt 143,7–15.

forgatni. „Melyik ez a város?” – mondják. „Kik a keresztények?, Milyenek a keresztények? Ó ha nem volnának keresztények!”

Már legyőzte az egykor fogva tartott sokaság a fogvatartóit, és mégis zúgolódnak és tombolnak, és meg akarják ölni a náluk vándorló szent várost; mint ahogyan a fáraó meg akarta ölni a népet, amikor megölette az újszülött kisfiúkat és meghagyta a leányokat: fojtogatta az erényeket és táplálta a bűnös vágyakat.

Az emlékezés tehát önmagában kevés, vigyázz, hogyan emlékezel. Vannak ugyanis dolgok, melyekre gyűlölettel, és vannak, amelyekre szeretettel emlékezünk. Amikor tehát ezt mondta: *Ha megfeledkezem rólad, Jeruzsálem, feledkezzen meg rólam a jobbkezem; tapadjon a nyelvem az ínyemhez, ha rád nem emlékezem,* mindjárt hozzá tette: *ha nem teszem meg Jeruzsálemet örvendezésem fejévé.*

Ott van ugyanis a legnagyobb öröm, ahol Istent élvezzük, ahol a testvéri összetartozás és a polgártársi közösség miatt biztonságban vagyunk. Ott semmiféle kísértő nem fog bántani minket, senki nem késztethet semmiféle tiltott dologra, és csak a jó gyönyörködtet. Ott megszűnik minden hiány, és megszületik a legfőbb boldogság. *Ha nem teszem meg Jeruzsálemet, örvendezésem fejévé.*

Beteljesedett, hogy „az idősebb szolgál a fiatalabbnak”

18. [7. v.] És e város ellenségeivel szemben az Úrhoz fordul: *Emlékezzél, Uram, Edom fiaira.* – Edomnak nevezi Ézsaut: az imént hallottátok, amikor az Apostolt olvastuk: *Jákobot szerettem, Ézsaut pedig gyűlöltem.*[1]

Két gyermek volt egy anyaméhben, ikrek Rebeka méhében, Izsák fiai, Ábrahám unokái; mindketten megszülettek: egyik az örökségre, másik a kitagadásra. Ez az Ézsau ellensége volt a testvérének, mert mint fiatalabb fiú, megelőzte az áldásban, és beteljesedett: *az idősebb szolgál a fiatalabbnak.* [2]

Hogy ki az idősebb és ki a fiatalabb, és ki az az idősebb, aki szolgál a fiatalabbnak, mindjárt megértjük. Az időt tekintve idősebbnek látszott a zsidók népe, és fiatalabbnak a keresztények népe. És lássátok csak, hogyan szolgál az idősebb a fiatalabbnak. Ők hordozzák a kódexeinket, mi az ő kódexeikből élünk.

De hogy teljesen általánosságban értsétek, testvérek, az idősebbet és a fiatalt: idősebbnek nevezzük a testi embert, fiatalabbnak a lelki embert, mert előbb van a testi és utána a lelki. Az Apostol nyíltan mondja: *Az első ember földből való, földi; a második ember a mennyből való. Amilyen a földből való, olyanok a*

[1]Róm 9,13; Ter 25,23.
[2]Róm 9,12.

földiek is, és amilyen a mennyből való, olyanok a mennyeiek is. Ezért ahogy a földi ember képét hordoztuk, a mennyeinek a képét is fogjuk hordozni. [1] Föntebb azonban mondta: *De nem a szellemi az első, hanem az érzéki, azután következik a szellemi.*

Ugyanazt állatinak nevezi, amit testinek mond. Az ember, aki megszületik, állatiként, testi lényként kezd. Ha a babiloni fogságból a Jeruzsálembe való visszatérésre megtér, akkor megújul, és valami megújulás történik az új és benső ember szerint, és időben fiatalabb, de a hatalmat tekintve idősebb lesz. Tehát Ézsau az összes testi, Jákob pedig az összes lelki ember; a fiatalabbak választottak, az idősebbek elvetettek. Akar az elvetett is választott lenni? – Legyen fiatalabb.

Edomot valami vörös lencsefőzelékről, azaz valami pirosas eledelről nevezték el. Jól megfőzték a tisztított lencsét; Ézsau elkívánta a testvérétől, Jákobtól és átengedte neki elsőbbségét, mert legyőzte a lencsefőzelék vágya.[2] Jákob pedig lemondott az élvezetes eledelről, és magáévá tette az elsőszülöttséget. Így tehát tetszés szerint történt, hogy Jákob nagyobb, Ézsau kisebb lett, hogy a idősebb szolgáljon a fiatalabbnak, és Edomnak nevezték el.

Akik azt a nyelvet ismerik, mondják, hogy Edom azt jelenti, hogy *vér,* mert pun nyelven is edomnak mondjuk a vért. Ne csodálkozz ezen, mert minden testi ember a vérhez tartozik. *A test és a vér nem fogja birtokolni Isten országát*.[3] Nem tartozik hozzá Edom, de hozzátartozik Jákob, aki lemondott a testi eledelről, és magáévá tette a lelki rangot. Ézsau pedig az ellensége lett.

A testi emberek mind ellenségei a lelkieknek; a jelenlévőkre vágyakozók támadják azokat, akikről azt látják, hogy az örökkévalókon gondolkodnak.

Ezekkel szemben Jeruzsálemre tekintve, és kérve Istent, hogy ragadja ki a fogságból, mit mond? – Azt, hogy *Emlékezzél, Uram, Edom fiaira.*

Szabadíts meg minket a testi emberektől, azoktól, akik azt az Edomot utánozzák, akik idősebb testvérek, de ellenségek. Előbb születtek, de a később születettek elnyerték tőlük az elsőbbséget, mert az idősebbeket a testi vágy letaszította, a fiatalabbakat a megtagadott bűnös vágy fölemelte. [Az idősebbek] élnek és irigykednek és üldöznek.

Mennyi üldözést szenvedett el az Egyház

19. *Emlékezzél, Uram, Edom fiaira, Jeruzsálem napjára.* – Jeruzsálem azon napjára, melyen gyötrődött és fogságba esett, vagy Jeruzsálem boldogsága

[1] 1Kor 15,46–49.
[2] Vö. Ter 25,29–34; 27,36–37.
[3] 1Kor 15,50.

napjára, amelyen megszabadul, amelyen megérkezik, amelyen az örökkévalósághoz társul.

Emlékezzél, Uram, mondja: ne feledkezz meg *Edom fiairól.*
Kikről? – Azokról, *akik mondogatták: „Fosszátok ki, fosszátok ki egészen az alapjáig!”* Tehát arra a napra emlékezzél, amikor föl akarták forgatni Jeruzsálemet.

Mennyi üldözést szenvedett el az Egyház! Hogyan mondták Edom fiai, azaz a testi emberek, az ördög és angyalai alattvalói, akik köveket és fákat tisztelnek, és a test bűnös vágyait követik: „Oltsátok ki a keresztényeket, irtsátok ki a keresztényeket, egy se maradjon belőlük; az alapokig forgassátok föl!” Nemde ezeket mondták? És miközben ezeket mondták, az üldözők vétkessé váltak a mártírok koronát nyertek. *Akik mondogatták: „Fosszátok ki, fosszátok ki egészen az alapjáig!”*

Edom fiai mondják: *„Fosszátok ki, fosszátok ki!”* – Isten pedig mondja: „Szolgáljatok.” Felülbírálható-e Isten szava, aki mondta: *mert az idősebb fog szolgálni a fiatalabbnak? „Fosszátok ki, fosszátok ki egészen az alapjáig!”*

20. [8. v.] És feléje fordul: *Babilon leánya boldogtalan!* Boldogtalan vagy ujjongásodban, bizakodásodban, ellenségeskedésedben: *Babilon leánya boldogtalan!*

Magát Babilon városát nevezi Babilon leányának is; ahogyan Jeruzsálemet Jeruzsálem leányának is, és ahogyan Siont Sion leányának is nevezi, úgy nevezik az Egyházat az Egyház leányának is. Az utódlás miatt nevezik leánynak, az elődök miatt nevezik anyának.

Az a bizonyos Babilon volt az első, vajon megmaradt benne maga a nép? A Babilonból való származás által lett Babilon leánya. *Ó Babilon boldogtalan leánya! Boldog, aki megfizeti neked a fizetséget,amellyel nekünk fizettél.* Te boldogtalan vagy, az pedig boldog.

Isten nekünk, a már nagykorúaknak adta megismerését

21. [9. v.] Mert mit is tettél? És mivel fizetnek neked vissza? Halljad: *Boldog, aki megfizeti neked a fizetséget, amellyel nekünk fizettél.*

Miféle fizetségről beszél? – Befejezésül ezt mondja a zsoltár: *Boldog, aki megfogja és sziklához csapja a kicsinyeidet.*

Babilont boldogtalannak mondja, de boldog azt, aki *megfizeti neki a fizetséget, amellyel nekünk fizetett.*

Kérdezzük, hogy miféle fizetségről van szó? – *Boldog, aki megfogja és sziklához csapja a kicsinyeidet* – válaszolja. Ez a fizetség.

Hogyan tette ezt velünk Babilon? – Már énekeltük abban a zsoltárban: *a gonoszok beszédei erőt vettek rajtunk.*[1] Amikor ugyanis megszülettünk, evilág zűrzavara kisdedként talált bennünket, és még kisgyermekként megfojtott különféle tévedések hiábavaló vélekedésével.

A született kisded Jeruzsálem leendő polgára, és Isten előre elrendelésében már polgár, akit egy időre foglyul ejtettek: megtanul-e mást szeretni, mint amit a szülők sugalmaznak neki? Kapzsiságra, rablásra, mindennapos hazugságra, bálványok és ördögök különféle kultuszára, varázslatok tiltott feloldására tanítják és nevelik őt. Mi mást fog tenni a még kicsi, gyenge lélek, figyelve, amit az idősebbek tesznek, mint amit náluk lát?

Babilon tehát üldözte a kicsinyeinket, Isten azonban nekünk, a már nagykorúaknak megadta a maga megismerését, hogy ne kövessük szüleink tévedéseit. [Annak a zsoltárnak a magyarázatában is] említettem, hogy a Próféta megjövendölte: *Hozzád jönnek majd a nemzetek a föld széléről és mondják: valóban hazugságot tiszteltek atyáink, hiábavalóságot, ami semmire sem jó.* [2]

Már az ifjak mondják, akiket kisdedként e hiábavalóságok követésével megöltek; de elvetvén a hiábavalóságokat, és újjáéledve Istenben, növekednek és megfizetnek Babilonnak.

Miféle fizetséggel fizetnek meg neki? – Azzal, amivel nekünk fizetett: viszont megfojtják a kisdedeit, sőt kisdedeit viszont sziklához csapják és meghalnak.

Kik Babilon kisdedei? – A születő bűnös kívánságok. Vannak ugyanis, akik perbe szállnak az ősi kívánsággal. Amikor megszületik a kívánság, még mielőtt erőre kapna veled szemben a rossz szokás, amikor még kicsi a kívánság, soha ne kapja meg a rossz szokás erejét; amikor még kicsi, csapd sziklához. Félsz tőle, hogy netalán nem hal meg; *a sziklához* csapd, *a szikla pedig Krisztus volt.*[3]

Az örök Jeruzsálem vágya erősödjön bennünk

22. Testvérek, el ne hallgassanak a hangszerek, énekeljétek egymásnak Sion énekeit. Amilyen szívesen hallgattátok, annál szívesebben tegyétek, amit hallottatok, ha nem akartok babiloni fűzfák lenni, melyek annak folyóiból táplálkoznak és nem hoznak semmiféle gyümölcsöt. Hanem az örök Jeruzsálemben vágyakozzatok, és ahova előre megy a reményetek, oda tartson az életetek, ott együtt leszünk Krisztussal.

Krisztus most a Főnk, most felülről kormányoz minket; öleljen magához abban a városban, ahol egyenlők leszünk Isten angyalaival. Ezt álmodni se mernénk,

[1] Zsolt 64,4.
[2] Jer 16,19.
[3] 1Kor 10,4.

ha az Igazság meg nem ígérte volna. Tehát erre vágyakozzatok, testvérek, erre gondoljatok éjjel és nappal. Bármi siker ér a világból, ne bízzatok benne; ne társalogjatok szívesen a vágyaitokkal. Ha nagyobb az ellenség, öljétek meg a sziklánál; ha kicsi az ellenség, csapjátok a sziklához. A nagyobbakat is a sziklánál öljétek meg, a kisebbeket is a sziklához csapjátok. A szikla győzni fog.

A sziklán épüljetek, ha nem akarjátok, hogy elsodorjon a folyó vagy a szélvihar, vagy a zápor. Ha azt akarjátok, hogy föl legyetek fegyverezve a kísértések ellen a világban, akkor növekedjék és erősödjön az örök Jeruzsálem utáni vágy a szívetekben. Elmúlik majd a fogság, jön a boldogság, elítéltetik majd a legnagyobb ellenség, és a királlyal együtt halhatatlanul fogunk győzedelmeskedni.

SZÁZHARMINCHETEDIK ZSOLTÁR (138.)
Elmondta 414-ben Szent Crispina ünnepén (december 5-én) 60 éves, 23 éves pap, 19 éves püspök

1Dávidé.
Vallomást teszek neked, Uram, teljes szívemben,
mert meghallottad az én szám igéit.
Az angyalok színe előtt zsoltározok majd neked,
2leborulok a te szent templomod felé;
és vallomást teszek a te nevednek
irgalmasságodban és igazságodban,
mert fölmagasztaltad mindenek fölé a te szent nevedet.

3Amely napon majd segítségül hívlak,
gyorsan hallgass meg engem;
sokasíts meg a lelkemben erénnyel.
4Tegyenek vallomást neked, Uram, a föld összes királyai,
mert meghallották a te szádnak minden szavát.
5És énekeljenek az Úr utain,
mert nagy az Úr dicsősége;
6mert fölséges az Úr és letekint az alázatosra,
és a gőgöst messziről megismeri.

7Ha majd a szorongatások közepette járok, éltess engem;
ellenségeim haragja fölé kiterjesztetted a kezedet,
és megszabadított a te jobbod.
8Uram, megfizetsz majd értem;
Uram, a te irgalmasságod örökkévaló:
kezednek műveit ne vesd meg.

1. [1. v.] E zsoltár címe rövid és egyszerű, nem időzünk mellette, mert tudjuk, hogy kinek az előképe Dávid, és benne magunkra is ismerünk, mert mi is tagjai vagyunk az Ő testének.

Ismerjük fel tehát itt az Egyház hangját, és örvendjünk, hogy Abban lehetünk, akinek mint éneklőnek hangját hallottuk. Az egész cím: *Magáé Dávidé.* Lássuk tehát mi Dávidé.

A bűnök megvallása és a dicsérő vallomás

2. *Vallomást teszek neked, Uram, teljes szívemben.* – A zsoltár címe el szokta árulni, hogy miről szól; mivel itt a cím ezt nem mondja meg, csak annyit mond, kinek éneklik, az első vers mondja meg, miről szól az egész zsoltár: *Vallomást teszek neked, Uram, teljes szívemben.* Halljuk tehát ezt a vallomást.

De előbb emlékeztetlek benneteket, hogy az Írásokban kétféle vallomásról beszélünk: a bűnök vagy a dicséret megvallásáról. De a bűnök megvallását mindenki ismeri, a dicséret vallomására már kevesen figyelnek oda. Mert a bűnök megvallása annyira tudott, hogy ha az Írások bármely helyén halljuk: *Vallomást teszek neked, Uram*, vagy *Vallomást teszünk neked,* a szokásos értés alapján mindjárt megmozdulnak a kezek mellverésre; olyannyira, hogy a vallomást másra nem is, csak a bűnvallomásra értik az emberek.

De vajon maga mi Urunk Jézus Krisztus bűnös volt, aki ezt mondja az evangéliumban: *Vallomást teszek neked, Atyám, mennynek és földnek Ura?*[1] A folytatásban elmondja, miről tesz vallomást, hogy megértsük, a dicséret vallomását mondja, nem a bűnökét: *Vallomást teszek neked, Atyám, mennynek és földnek Ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsek és az okosak elől, és kinyilatkoztattad a kicsinyeknek.* Dicsérte az Atyát, dicsérte Istent, hogy nem vetette meg az alázatosakat, de megvetette a gőgösöket. Itt is ilyen vallomást fogunk hallani: az Istennek szóló dicséret és az elismerő hódolat vallomását.

Vallomást teszek neked, Uram, teljes szívemben. – Egész szívemet megvallásod oltárára helyezem, a dicséret egészen elégő áldozatát, holokausztját ajánlom föl neked. Holokausztnak ugyanis azt az áldozatot nevezik, amelyet teljes egészében elégetnek; a görög *holon* latinul *teljes*et jelent.

Nézd csak, hogyan ajánl fel lelki holokausztot, aki mondja: *Vallomást teszek neked, Uram, teljes szívemben.* Egész szívem – mondja – a te szereteted lángjában ég; semmi ne maradjon meg magamnak, ne is tekintsek magamra, hanem benned hevüljek, benned égjek, egészen téged szeresselek, mintegy lángolva tőled.

Vallomást teszek neked, Uram, teljes szívemben, mert meghallottad az én szám igéit. – Miféle számét, ha nem a szívemét? Mert a szívünkben van a hang, amelyet Isten meghallgat, amelyet emberi fül egyáltalán nem hall.

Ordítottak azok, akik Zsuzsannát vádolták, és nem emelték szemüket az égre; ő pedig hallgatott és a szívében kiáltott. Ezért ő meghallgatást érdemelt, azok pedig büntetést.[2]

---

[1]Mt 11,25.
[2]Dán 13,34 sk.

Van tehát egy belső száj, azzal kérünk, abból kérünk, és ha vendégséget vagy lakást készítünk Istennek, ott beszélünk, ott nyerünk meghallgatást. *Ő ugyanis nincs távol egyikünktől sem, hiszen benne élünk, mozgunk és vagyunk.*[1] Semmi nem távolít el téged Istentől, csak a gonoszság; döntsd le a bűn válaszfalát, és együtt leszel azzal, akit kérlelsz. *Meghallottad* – mondja – *az én szám igéit; vallomást teszek neked.*

3. *És az angyalok színe előtt zsoltározok majd neked.* – Nem emberek előtt fogok zsoltározni, hanem az angyalok előtt. Pszaltériumom az örömöm; de örömöm az alsórendű dolgokban az emberek előtt, örömöm a felsőbbrendűekben az angyalok előtt van. Az igaztalan ugyanis nem ismeri az igaz ember örömét: *Nincs öröme a gonoszoknak, mondja az Úr.*[2] A gonosz a kocsmában örül, a mártír a láncokban.

Hogyan örült ez a Szent Crispina, akinek ma üljük az ünnepét. (Tebessai vértanú asszony, több gyermek anyja, ünnepe dec. 5-én van.) Örült, amikor elfogták, amikor a bíró elé vitték, amikor börtönbe vetették, amikor megkötözve elővezették, emelvényre állított, kihallgatták, elítélték – mindeközben örült. A nyomorultak nyomorultnak vélték őt, aki az angyalok színe előtt örvendett.

[1] Vö. ApCsel 17,27–28.
[2] Iz 48,22; 57,21.

Az igaz ember lelke Isten trónusa és temploma

4. [2. v.] *Leborulok a te szent templomod felé.*

Mi a te szent templomod? – Ahol majd lakni fogunk, ahol imádni fogunk. Sietünk ugyanis, hogy imádjunk.

Terhes (új életet hordozó) szívünk szülni készül, és keresi a helyet, ahol megszülhet. Hol van a hely, ahol imádni kell Istent? Miféle világ az? Miféle épület? Végül miféle trónus az égben a csillagok között?

Keressük az Írásokban és a Bölcsesség könyvében megtaláljuk: *Én vele voltam* – mondja –, *én voltam, akiben örömét találta minden nap.*[1] És elmondja a műveit és megmutatja a trónusát. Melyet? Ezt: *Amikor készítette hatalmas felhőket az égen* – mondja –, *amikor a trónját fölállította szelek fölé.*[2] A trónja pedig a temploma. Tehát hová megyünk? A szelek fölött fogjuk imádni? Ha a szelek fölött imádják, akkor a madarak felülmúlnak minket.

Ha pedig a szeleken a lelkeket értjük, azaz, a szeleknek nevezett lelkeket, ahogy egy helyen mondja az Írás: *A szelek szárnyán repült;*[3] azaz a lelkek erényein, amiért a lelket Isten leheletének is nevezik, mint a szelet,[4] nem azt a szelet értve rajta, amit a a test érez maga körül keringeni, hanem ez a név valami láthatatlant jelent, ami szemmel nem látható, füllel nem hallható, nincs szaga, ínnyel nem ízlelhető, kézzel nem tapintható; tehát valamiféle élet, amitől élünk, amit léleknek nevezünk.

Ha ezt értjük a szeleken, nincs miért keressünk látható szárnyakat, és ne a madarakkal együtt akarjunk szállni Isten temploma felé imádásra; hanem önmagunk fölött találjuk trónolva Istent, ha a hívei akarunk lenni. Nézzétek, nem erről van-e szó: *Isten temploma szent* – mondja az Apostol –, *és ti vagytok az.*[5]

Kétségtelen azonban, ami nyilvánvaló, Isten az Angyalokban lakik. Tehát amikor örömünk a lelki dolgokból, nem a földi javakból veszi az éneket Istennek, hogy az Angyalok színe előtt zsoltározzon, maga az angyali gyülekezet Isten temploma, leborulunk Isten templom felé.

Az Egyház itt lenn, az Egyház odafönn; az Egyház itt lenn minden hívőben, az Egyház odafönn minden angyalban. De leszáll a lenti Egyházba az Angyalok

[1] Péld 8,30.
[2] Péld 8,27.
[3] Zsolt 17,11.
[4] Vö. Ter 2,7.
[5] 1Kor 3,17.

Ura, és a földön nekünk szolgáló Angyalok neki szolgáltak.[1] *Nem azért jöttem* – mondja *–, hogy nekem szolgáljanak, hanem hogy én szolgáljak.*[2]

Hogyan szolgált nekünk, ha nem úgy, hogy ma is esszük és isszuk? Mivel tehát az Angyalok Ura nekünk szolgált, ne legyünk reménytelenek afelől, hogy egyenlők leszünk az Angyalokkal. Mert aki nagyobb az Angyaloknál, leszállott az emberhez, és az Angyalok Teremtője magára vette az embert, az Angyalok Ura meghalt az emberért. Tehát *leborulok a te szent templomod felé,* templomon értve nem a kézzel építettet, hanem azt, amit te készítettél magadnak.

5. *És vallomást teszek a te nevednek irgalmasságodban és igazságodban.* – Ebben a kettőben teszünk vallomást, mert így olvassuk egy másik zsoltárban is: *Az Úrnak minden útja irgalmasság és igazság.*[3] Irgalmassággal tekintettél le a bűnösre, igazsággal teljesítetted az ígéretet. Tehát *irgalmasságodban és igazságodban teszek vallomást neked.*

Ezeket a saját, tőled kapott erőim szerint viszonzom, amikor irgalmasságot és igazságot cselekszem; irgalmasságot, amikor segítek valakinek, igazságot, amikor ítélek. Ezekhez kapunk segítséget Istentől, ezekkel érdemeljük ki Istent. Tehát méltán *irgalmasság és igazság az Úrnak minden útja.*[4] Nem mások az utak, amelyeken Ő jött el hozzánk, és nem mások az utak, amelyeken mi jutunk el Hozzá.

Isten fölmagasztalt neve Izrael fölött

6. *Mert fölmagasztaltad mindenek fölé a te szent nevedet.* – Mi ez a gratuláció, testvérek? Fölmagasztalta az ő szent nevét Ábrahám fölött. Ábrahám ugyanis hitt Istennek és beszámíttatott neki megigazulásul.[5] Az összes többi nemzet bálványoknak áldozott, démonoknak szolgált.

Ábrahámtól született Izsák; fölmagasztaltatott azon ház fölött Isten, onnan való Jákob. Fölmagasztaltatott Isten, aki mondta: *Én vagyok Ábrahám Istene, Izsák Isten, Jákob Istene;*[6] onnan a tizenkét fiú, onnan Izrael Egyiptomból kiszabadított, a Vörös-tengeren átvezetett, a pusztában próbára tett népe, amely a nemzetek kiűzése után megtelepedett az ígéret földjén. Fölmagasztaltatott az Úr neve Izrael fölött.

---

[1]Vö. Mt 4,11.
[2]Mt 20,28.
[3]Zsolt 24,10.
[4]Zsolt 24,10.
[5]Vö. Ter 15,6; Róm 4,3.
[6]Kiv 3,6.

De onnan való Szűz Mária, tőle az Úr Krisztus, aki meghalt a mi bűneinkért, föltámadt megigazulásunkért,[1] a hívőket betöltötte Szentlélekkel és elküldte őket, hogy prédikálják a nemzetek között: *Tartsatok bűnbánatot, mert elközelgett a mennyek országa*;[2] és íme fölmagasztalta mindenek fölé az ő szent nevét.

Isten háborgatásokat vegyít a földi örömök közé

7. [3. v.] *Amely napon majd segítségül hívlak, gyorsan hallgass meg engem.*

Miért *gyorsan*? – Azért, mert Te mondtad: *Te még beszélsz és én már mondom: Íme, itt vagyok.*[3]

Miért *gyorsan*? – Azért, mert nem földi boldogságot, nem testi termékenységet, nem mulandó egészséget, nem ellenségeim legyőzését, nem gazdagságot, nem tisztségeket kérek; ezekből semmi nem kell nekem. Ezért *gyorsan hallgass meg engem.* Mivel megtanítottál rá, mit kérjek, add meg, amit kérek.

Mondjuk ennek (az imádkozónak): Valami ilyet kérsz? Halljuk csak, adja elő a kérését, és lássuk, mit kér; és tanuljunk meg általa kérni, hogy megkaphassuk, amit kérünk.

Eljöttél az Egyházhoz, hogy ma kérj valamit. Mit gondoljunk, minek kérésére jöttél? Valamilyen vágyaddal jöttél – bárcsak ártatlan lenne, még ha testi is. De kergesd el a gonoszságot, kergesd el a testiséget, tanuld meg, mit kérj, mit ünnepelj ma, figyelj.

Egy szent és boldog asszony égi születésnapját ülöd, és közben talán földi boldogságra vágysz. Ő szent vágyának megfelelően elhagyta boldogságát, amely övé volt a földön; elhagyta gyermekeit, akik sírtak és bánkódtak szinte kegyetlen anyjuk miatt, mert úgy tűnt, hogy elveszítette az emberi irgalmasságot az, aki égi korona felé sietett. Vajon nem tudta, mire vágyódik és mit tipor a lábával? Sőt, nagyon is tudott zsoltározni Isten Angyalainak színe előtt, és vágyódni közösségük, szent és tiszta barátságuk után, ahol többé nem fog meghalni, ahol tudta, hogy olyan bíró van, aki előtt nem érvényesülhet hazugság.

És akkor? Abban az életben nincs semmi jó? – Sőt, ott vannak az igazi javak, melyek nem keverednek rossz dolgok közé; azok a javak biztonságosak, örülhetsz nekik, amennyire csak akarsz, és nem mondja neked senki: Fékezd magad!

---

[1] Vö. Róm 4,25.
[2] Mt 3,2.
[3] Iz 58,9.

Itt pedig a földi javaknak örülni terhes és nagyon veszedelmes, nehogy úgy örülj, rosszul, hogy hozzájuk tapadsz, és örökre elvessz. Mert mi másért vegyített Isten háborgatásokat a földi örömök közé, ha nem azért, hogy a háborgatást és keserűséget tapasztalva megtanuljunk az örökkévaló édességre vágyakozni?

Más az ínség és más a bőség növekedése

8. Mit kér tehát, amiért méltán mondta: *gyorsan hallgass meg engem?*
Mit kérsz, hogy gyorsan találj meghallgatásra? – *Sokasíts meg engem.*

A megsokasítást sokféleképpen lehet érteni. Van a földi nemzedékek megsokasítása természetünk első áldása szerint, amelyet hallottunk: *Növekedjetek és sokasodjatok és töltsétek be a földet és uralkodjatok rajta.*[1] Vajon így akar megsokasodni az, aki mondta: *gyorsan hallgass meg engem?* Ez a megsokasítás is gyümölcsöző, és csak az Úr áldásából fakad.

Mit mondjak most a többi megsokasításról? Megsokasodott ennek az aranya, annak az ezüstje; ennek a jószága, annak a családja; ennek a birtoka, annak mindene.

Sokféle a földi megsokasodás, de a legboldogítóbb a gyermekeké; ámbár a kapzsi emberek számára a termékenység is terhes, mert attól félnek, hogy szegényen hagyják maguk után azokat, akik sokan megszülethettek.

Ez az aggódás hányat késztetett igaztalanságra, hogy megfeledkezzenek szülő voltukról, és kivetkőzve minden emberies érzésből, kitegyék a gyermekeiket és idegenné tegyék őket; aki megszülte kiteszi, aki nem szült, összeszedi; az megveti, ez szereti; az hiába lett testében anya, ez inkább anya akarata szerint.

Mivel tehát ennyiféle a megsokasítás, miféle megsokasítást kért az, aki mondta: *gyorsan hallgass meg engem?* Mert ezt mondta: *Sokasíts meg engem.* Várjuk ki, miben.

Halljad tehát: *A lelkemben.* Nem a testemben, hanem a lelkemben: *Sokasíts meg engem a lelkemben.*

Van-e még valami, amit hozzátesz, vagy esetleg *a megsokasítás a lélekben* mindjárt a boldogságot jelenti? Ugyanis az emberek a gondoktól sokasodnak meg a lelkükben. Megsokasítottnak tűnik lélekben az is, akiben a víciumok sokasodnak. Az egyik csak kapzsi, a másik csak gőgös, a harmadik csak érzékies; emez meg kapzsi is, gőgös is, érzékies is; megsokasodott a lelkében, de rosszaságában. Ez a megsokasítás az ínségé, nem a bőségé.

[1] Ter 1,28.

Tehát mit kértél te, aki mondtad: *Gyorsan hallgass meg engem,* és eltávolodtál minden testi és földi dologtól, minden evilági vágytól, hogy mondjad Istennek: *sokasíts meg a lelkemben.* Fejtsd ki még, mire vágyol: *Sokasíts meg* – mondja – *lelkemben erénnyel.*

Ez kifejezett kívánság, kifejezett vágy, amelyet mindenfelől homály vesz körül. Ha azt mondaná: Sokasíts meg – valami földi dologra gondolhatnál; ezért hozzáteszi: *a lelkemben.* Majd nehogy a lélekben víciumokra gondolj, hozzáteszi: *erénnyel*. Nincs, amit ezután Istentől kívánhatnál, ha jó és igaz tekintettel akarod mondani: *Gyorsan hallgass meg engem.*

Egyedül Krisztus a mennyei eső édessége

9. [4. v.] *Tegyenek vallomást neked, Uram, a föld összes királyai.* – Így legyen, és így van, naponta történik, és megmutatja, hogy nem hiába mondta, amennyiben jövendölte. *Tegyenek vallomást neked, Uram, a föld összes királyai.* De amikor vallomást tesznek neked, amikor dicsérnek téged, ők sem földi dolgokat kérjenek tőled.

Mert mit is kívánnak a föld királyai? Nemde már övék az ország? Amit csak kívánhat az ember a földön, az országban teljesedik be. Mi lehet ennél több? Valami magasabb rendűre van szükség. De talán minél magasabb, annál veszedelmesebb. Ezért a királyoknak annál inkább meg kell alázkodniuk Isten előtt, minél nagyobb földi hatalommal rendelkeznek.

És miért? – *Mert meghallották a te szádnak minden szavát.*

Ó, Uram, *a te szádnak minden szavát!* Nem tudom melyik nemzetben voltak elrejtve a Törvény és Próféták, *a te szádnak minden szava.* De egyedül a zsidók nemzetében volt *a te szádnak minden szava;* ezt a nemzetet dicsérve mondja az Apostol: *Mi előnye van tehát a zsidóknak? és mi haszna a körülmetélésnek? Minden tekintetben sok. Először is, az Isten rájuk bízta tanítását.*[1] Náluk voltak Isten igéi.

De hozd ide nekem Gedeont, azt a bírák korabeli szent férfit és lássátok, milyen jelet kért az Úrtól: *Gyapjút terítek ki a szérűre* – mondja –, *és legyen harmatos a gyapjú és maradjon száraz a szérű*.[2]

És megtörtént: csak a gyapjú lett harmatos, a szérű száraz maradt.

Újabb jelet kért: *Legyen harmatos az egész szérű és maradjon száraz a gyapjú*.[3] Ez is megtörtént: harmatos lett a szérű, száraz a gyapjú. Először harmatos a gyapjú, száraz a szérű, másodszor harmatos a szérű, száraz a gyapjú.

[1]Róm 3,1–2.
[2]Bír 6,37.
[3]Bír 6,40.

Mit gondoltok, testvérek, mi a szérű? – Nemde a földkerekség?

Mi a gyapjú? – A zsidó nemzet a földkerekség közepén, a kegyelem misztériumát, nem nyilvánvalóan, hanem a titok felhőjében birtokolva, mintegy a harmat fátylában a gyapjúban.

Eljött az idő, amikor a harmat a szérűn mutatkozott meg, nyilvánvaló lett, már nem elfedett. Megtörtént tehát, ami megmondatott: *Tegyenek vallomást neked, Uram, a föld összes királyai, mert meghallották a te szádnak minden szavát.*

Mi az, Izrael, amit elrejtettél. Meddig rejted még? Kifacsarták a gyapjút, és kicsorgott belőled a harmat. Egyedül Krisztus a harmat édessége; csak őt nem ismered föl az Írásokban, aki miatt készültek az Írások. Ennek ellenére *Tegyenek vallomást neked, Uram, a föld összes királyai, mert meghallották a te szádnak minden szavát.*

10. [5. v.] *És énekeljenek az Úr utain, mert nagy az Úr dicsősége.* – Énekeljenek az Úr utain a föl királyai.

Milyen utakon énekeljenek? – Amelyekről fentebb mondta: *irgalmasságodban és igazságodban*, mert *az Úr minden útja irgalmasság és igazság.*[1]

Tehát ne legyenek gőgösek a föld királyai, hanem legyenek alázatosak. Akkor énekelnek az Úr utain, ha alázatosak; szeressenek és akkor énekelni fognak.

Ismerünk éneklő vándorokat; énekelnek és sietnek a céljuk felé. Vannak gonosz énekek, melyek mintegy a régi emberéi; de az új ének az új emberhez tartozik. Járjanak tehát a föld királyai is a te utaidon, járjanak és énekeljenek a te utaidon.

Mit énekeljenek? – Azt, hogy *nagy az Úr dicsősége,* nem a királyoké.

Akarsz Istenhez közeledni? Alázd meg magad.

11. [6. v.] Lássad, hogyan akarja, hogy énekeljenek a királyok az úton, alázattal hordozva az Urat, nem magukat magasztalva az Úrral szemben. Mert ha magukat magasztalnák, mi következik? – *Mert fölséges az Úr és letekint az alázatosakra.*

Akarják a királyok, hogy letekintsenek rájuk? – Legyenek alázatosak. Miért? Ha gőgösen felmagasztalnák magukat, elrejtőzhetnének-e az Úr szeme elől?

Nehogy véletlen amiatt, hogy hallottad: *letekint az alázatosakra* gőgös akarj lenni és mondd a lelkedben: „Az alázatosakra letekint, énreám nem tekint le; teszem, amit csak akarok. Ki lát engem? Ember nem lát, Isten nem akar látni, mert nem vagyok alázatos, ő pedig az alázatosakra tekint le. Teszem, amit csak akarok!”

[1]Zsolt 24,10.

Te szerencsétlen! Vajon ezt mondanád-e, ha tudnád, mit kell szeretned? Nézd csak, ha Isten nem akar látni téged, nem félsz ettől magától, hogy nem akar látni téged? Ha nálad rangosabb patrónusodat köszöntve azt látnád, hogy másra figyel és észre sem vesz téged, mennyire bántaná a lelkedet? Ha pedig Isten nem lát, biztonságban éreznéd magad?

Nem lát téged az üdvözítő, de lát a pusztító. Mindazonáltal Isten is lát. Ne gondold, hogy nem látszol; sőt esdekelve kérd, hogy tekintetére méltasson az, aki lát téged.

Mondatott ugyanis: *Az Úr szemei az igazakon vannak.*[1] Mert nem az igaztalanokon, tehát tegyék csak, amit akarnak az igaztalanok: *Az Úr szemei az igazakon vannak.* És folytatja: *És fülei az ő kéréseikre.*[2]

Tehát az igaztalanok, akik biztonságban érezték magukat, mert nem voltak felettük az Úr szemei, nem félnek, mert a füle nem hajlik a kérésekre?

Nemde jobb, ha szemei fölöttünk vannak és fülei a kéréseinkhez hajlanak? De amikor olyanokat teszel, amik fölött nem kívánod, hogy ott legyenek az Úr szemei, nem érdemled, hogy a füle a kérésedhez hajoljon; de mégis, amikor rosszat teszel, nem fordítod el magadtól az Úr szemeit. Mert hogyan folytatja? – *Az Úr arca pedig a rosszat tevők fölött.* De miért? – *Azért, hogy elpusztítsa a földről emlékezetüket.*[3]

Látod-e hogy látszol? Látod-e hogy nem rejtőzhetsz el? Tehát ha látszol, bármit teszel, miért nem azt teszed, ami miatt tetszhetnél?

Tehát itt is mit mond? – *Mert nagy az Úr dicsősége; mert fölséges az Úr és letekint az alázatosra.* A magasságosakra mintha nem tekintene le; *az alázatosakra* azonban *letekint*. És mi történik a *magasságosakkal*? – *Messziről ismeri őket.*

Mit nyújt tehát magának a gőgös? Azt, hogy messziről lássék, és nem azt, hogy ne lássák.

Amiatt se érezd magadat biztonságban, hogy kevésbé jól lát az, aki messziről lát téged. Te, amit messziről látsz, nem jól látod; Isten pedig, még ha messziről néz is téged, tökéletesen lát, és nincs veled. Ezt éred el, nem azt, hogy ne látszódj tökéletesen, hanem hogy ne légy együtt azzal aki lát téged.

Ezzel szemben mit nyújt magának az alázatos? – Azt, hogy *Közel van az Úr azokhoz, akik összetörték szívet.*[4]

---

[1]Zsolt 33,16.
[2]Zsolt 33,16.
[3]Zsolt 33,17.
[4]Zsolt 33,19.

Húzza ki tehát magát a gőgös, amennyire csak akarja; Isten a magasságban lakik, az égben van Isten; akarod, hogy közeledjen hozzád? Alázd meg magad. Mert annál magasabban lesz nálad, minél magasságosabb vagy; *a magasságost pedig messziről ismeri.*

A jelen élet nem kis háborúság

12. [7. v.] *Ha majd a szorongatások közepette járok, éltess engem.* – Ez igaz: bármilyen háborgatásban leszel, tégy vallomást, hívd segítségül, megszabadít, élteni fog.

De valamit itt jobban meg kell értenünk, amitől jobban ragaszkodhatunk az Úrhoz és mondhatjuk neki: *gyorsan hallgass meg engem.* Megmondta ugyanis: *A magasságost messziről ismeri,* és a gőgös magasságosak nem ismerik a háborgatást.

Nem ismerik – mondom – a háborgatást, amelyről egy másik helyen ezt mondja: *Háborgatást és fájdalmat találtam, és segítségül hívtam az Úr nevét.*[1]

Nagy dolog-e, hogy rád talál a háborgatás? Ha képes vagy valamire, te találd meg háborgatást. És ki az – mondod – aki megtalálhatja a háborgatást? Vagy ki az, aki egyáltalán keresi azt?

Háborgatás közepében vagy és nem tudod? Kis háborgatás ez az élet? Ha nincs háborgatás, nincs vándorlás, ha pedig vándorlás van, akkor vagy kevéssé szereted a hazát, vagy biztosan háborgatás ér. Kit nem háborgat, hogy nincs együtt azzal, amire vágyódik? Miért nem látod ezt a háborgatást? Azért mert nem szeretsz.

Szeresd a másik életet és látni fogod, hogy ez az élet háborgatás; bármilyen boldogulással csillog, bármennyi élvezettel bővelkedik és vesz körül, ameddig nincs az a minden kísértéstől biztonságban lévő öröm, amelyet a végére tartogat számunkra Isten, kétségtelenül háborgatás van.

Tehát értsük meg, testvérek, ennek (az imádkozónak) háborgatását is. *Ha majd a szorongatások közepette járok, éltess engem.* Nem úgy, mintha azt mondaná, hogy *Ha talán valami szorongatás ér majd, szabadíts meg tőle.* Hanem hogyan? *– Ha majd a szorongatások közepette járok, éltess engem;* azaz másként ne éltess, csak ha szorongatások közepette járok. *Ha majd a szorongatások közepette járok, éltess engem. Jaj a nevetőknek, boldogok a szomorkodók*.[2]*Ha majd a szorongatások közepette járok, éltess engem.*

[1]Zsolt 114,3.
[2]Lk 6,21–25.

Isten a Lélek zsengéit adta nekünk

13. *És ellenségeim haragja fölé kiterjesztetted a kezedet, és megszabadított a te jobbod.* – Tomboljanak csak az ellenségek; mit tehetnek az ellenségek? El tudják venni a pénzt, ki tudnak fosztani, proscribálhatnak (azaz meg tudnak fosztani polgári jogaidtól), száműzetésbe küldhetnek, megkínozhatnak, és végül, ha engedélyt kapnak rá (Istentől) meg is ölhetnek; és azután? – Te pedig, Uram *ellenségeim haragja fölé kiterjesztetted a kezedet;* amit ellenségeim tehettek velem, te afölé terjesztetted a kezed.

Az ellenségek nem tudnak elválasztani tőled, te pedig még inkább büntetsz, mert még késleltesz; *ellenségeim haragja fölé kiterjesztetted a kezedet.* Tomboljon, ahogyan csak tud az ellenség, nem választ el engem Istentől; te pedig, Uram, még nem fogadsz be, még vándorlásban tartasz, még nem adod a te édességedet és örömödet, még nem részegítettél meg házad bőségével és gyönyörűséged patakjából nem itattál meg engem. *Mert nálad van az élet forrása, és a te világosságodban látunk majd világosságot.*[1]

De íme, én odaadtam a lélek zsengéit, és hittem benned, és elmémmel szolgálok Isten Törvényének; de *önmagunkban még sóhajtozunk, várva a fiúvá fogadást, testünk megváltását.*[2]

Ezt az életet adta Isten nekünk, bűnösöknek, ahol Ádámnak vesződnie kell arcának verejtékével és munkájával, miközben a föld tövist és bogáncsot terem neki.[3] Tud-e ellenség ennél többet ártani? *Ellenségeim haragja fölé kiterjesztetted a kezedet,* de nem azért, hogy kétségbe essünk. Így folytatja ugyanis: *és megszabadított a te jobbod.*

Isten jobbjában és baljában más üdvösség van

14. Az *ellenségeim haragja fölé kiterjesztetted a kezedet* sort úgy is lehet érteni, hogy dühöngtek az ellenségek, és te bosszút álltál értem ellenségeimen.

A bűnös látja majd ezt és haragudni fog, fogait csikorgatja és emészti magát.[4] Hol vannak, akik ezt mondták: Vesszen ki a keresztények neve a földről? Bizony vagy meghalnak, vagy megtérnek. Tehát *ellenségeim haragja fölé kiterjesztetted a kezedet* mindaddig, amíg mondják, ami meg van írva: *Ellenségeim átkot mondtak rám: mikor hal meg már és vész el az ő neve?*[5] Mikor törlik el már a földről a keresztények nevét? – Miközben ezeket mondák, részben hívők lettek, részben elvesztek, csak néhány félénk maradt meg belőlük.

---

[1]Vö. Zsolt 35,9–10.
[2]Vö. Róm 8,23; 7,25.
[3]Vö. Ter 3,18–19.
[4]Zsolt 111,10.
[5]Zsolt 40,6.

Micsoda haraggal tomboltak az ellenségek, amikor a mártírok vérét ontották! Mennyire úgy gondolták, hogy eltörlik a keresztények nevét a földről! *Ellenségeim haragja fölé kiterjesztetted a kezedet és megszabadított a te jobbod.*

Íme, azok, akik üldözték a mártírokokat, most keresik a mártírok emlékhelyeit, vagy azért, hogy ott imádjanak, vagy hogy ott lerészegedjenek, de keresik. *Ellenségeim haragja fölé kiterjesztetted a kezedet és megszabadított a te jobbod.* A vágynak megfelelően *szabadított meg a te jobbod.*

Bizonyos üdvösség van a jobbkézben, és más üdvösség van a balban: mulandó és testi egészség a balkézben, örök üdvösség az Angyalokkal a jobbkézben. Ezért már a halhatatlanságban lévő Krisztusról azt mondjuk, hogy Isten jobbján ül.[1]

Istennek ugyanis önmagában nincs jobb és bal oldala; hanem mi jobbjának nevezzük azt a boldogságot, amely – mivel nem lehet szemmel láthatóvá tenni – ezt a nevet kapta. Ezzel a jobboddal üdvözítettél engem, nem mulandó egészséggel.

Crispinát ugyanis megölték, de vajon elhagyta őt Isten? Nem baljával üdvözítette őt, hanem a jobbjával.

A makkabeusok mennyit szenvedtek![2] A három ifjú a tűz közepében járva dicsérte Istent.[3] Azok üdvössége a jobbkézben, ezeké a balkézben is.

Néha tehát szentjeit nem üdvözíti balkézben, de mindig üdvözíti őket jobbkézben. A gonoszokat pedig többnyire balkézben üdvözíti, és nem üdvözíti jobbkézben. Mert akik üldözték Crispinát, testben egészségesek voltak; őt megölték, azok éltek. Azok üdvössége a bal, Crispináé a jobb kézben volt. *És megszabadított a te jobbod.*

15. [8. v.] *Uram, megfizetsz majd értem.* – Én nem fizetek meg, te fizess meg értem. Tomboljanak az ellenségek, ahogy tetszik, te fizesd meg, amire én képtelen vagyok. *Uram, megfizetsz majd értem.*

Figyeljétek ezt a Főnkben, mert példát hagyott ránk, hogy kövessük a nyomdokait: *Aki bűnt nem követett el, hamisság nem volt ajkán. Amikor szidalmazták, nem viszonozta a szidalmat,* mondván: *Uram, megfizetsz majd értem. Amikor elítélték nem fenyegetőzött, hanem rábízta magát az igazságos bíróra.*[4]

[1]Vö. Mk 16,19.
[2]Vö. 2Mak 7,3.
[3]Vö. Dan 3,24.
[4]1Pét 2,21–23.

Mit jelent az, hogy *Uram, megfizetsz majd értem? Én nem keresem a magam dicsőségét* – mondja –, *van aki keresse és megítélje.*[1]

Ne szolgáltassatok magatoknak igazságot, szeretteim – az Apostol mondja –, *hanem hagyjatok teret az Isten haragjának,*[2] *hiszen írva van: „Enyém a bosszú, én majd megfizetek” – mondja az Úr.*[3] *Uram, megfizetsz majd értem.*

Krisztus megfizetett helyettünk

16. Van itt egy másik értelmezési lehetőség is, amely nem mellőzendő, sőt, inkább azt kell választanunk: *Uram,* Krisztusom, *megfizetsz majd helyettem.* Én ugyanis ha visszaadok, akkor raboltam; te leróttad azt, amit nem raboltál el. *Uram, megfizetsz majd helyettem.*

Nézd csak őt, aki megfizet helyettünk. Jöttek az adószedők; szedték a didrachmát, azaz a fejenkénti két drachma templomadót. Jönnek az Úrhoz, hogy fizesse meg az adót. Helyesebben nem is hozzá, hanem a tanítványokhoz mentek és mondták nekik: *A Mesteretek nem rója le az adót?*

Ezek elmondták az Úrnak, mire ő: *A föld királyai kiktől szednek adót? A fiaiktól vagy az idegenektől? Felelték neki: az idegenektől. Tehát – mondta – a fiak mentesek alóla. De hogy meg ne botránkoztassuk őket, Péternek mondta, menj, vess horgot a tengerbe és húzd ki az első halat, amely ráakad; nyisd ki a száját és találsz benne egy sztatért; azaz két didrachmát.*[4] Egy sztatér négy drachmát ér. *Találsz benne* – mondja –, *add oda nekik értem és érted. Uram, megfizetsz majd helyettem.*

Van nekünk egy horoggal fogott első halunk, amelyet horoggal fogtak meg, aki elsőként emelkedett ki a tengerből, az elsőszülött a halottak közül. Az ő szájában találtunk két didrachmát, azaz négy drachmát: az ő szájában találtuk meg a négy evangéliumot. E négy drachmával szabadulunk meg evilág adószedőitől; a négy evangélium által nem maradunk adósságban, mert abban minden bűnünk feloldozást nyer.

Tehát megfizetett értünk, irgalmasságának kegyelmeivel. Nem tartozott semmivel, nem önmagáért, hanem helyettünk fizetett meg. *Íme* – mondja –, *jön evilág fejedelme, és bennem nincsen semmije.*[5]

Mit jelent az, hogy *bennem nincsen semmije?* – Azt jelenti, hogy bennem nem talált semmiféle bűnt, nincs amiért megöljön engem. *Hanem hogy mindenki*

[1]Jn 8,50.
[2]Róm 12,19.
[3]MTörv 32,35.
[4]Mt 17,23–26.
[5]Jn 14,30–31.

megtudja – mondja *–, hogy én megteszem az én Atyám akaratát. Keljetek föl, menjünk innét!*

Mit jelent az, hogy *keljetek föl, menjünk innét?* – Azt jelenti, hogy nem kényszerből, hanem önként szenvedek, megfizetve azt, amivel nem tartozom. *Uram, megfizetsz majd helyettem.*

17. *Uram, a te irgalmasságod örökkévaló.*
Mire vágyodjam? – Nem az emberek napjára. *És én nem zörgettem nálad a baj miatt, és az emberek napját nem kívántam, te tudod.*[1]

Nézzétek csak, ha szent Crispina az emberek napjára vágyódott volna, megtagadta volna Krisztust: itt tovább élhetett volna, de nem élne örökké. Inkább akart örökké élni, mint kissé hosszabban mulandóan élni. Végül is, *Uram, a te irgalmasságod örökkévaló,* nem csak egy időre akarok megszabadulni.

A te irgalmasságod örökkévaló, amellyel megszabadítottad a mártírokat, és így gyorsan elvitted őket ebből az életből; *Uram, a te irgalmasságod örökkévaló.*

A jótetteink inkább Istenéi, mint a mieink

18. *Kezednek műveit ne vesd meg.* – Uram, nem mondom: Ne vesd meg kezemnek műveit, nem hencegek a tetteimmel. Bár *kerestem az Urat kezeimmel éjszaka őelőtte, és nem csalódtam;*[2] de nem a saját kezem műveit ajánlom; félek, nehogy ha átnézed, több bűnt találj bennük, mint érdemet.

Csak ezt kérem, ezt mondom, ezt szeretném elérni: *kezednek műveit ne vesd meg.* A te művedet lásd meg bennem, ne az enyémet; mert ha az enyémet nézed, elítélsz, ha a tiédet nézed, megkoronázol. Mert bármi jótettem van, tőled az enyémek, ezért inkább a tieid, mint az enyémek.

Apostolodtól is ezt hallom: *Kegyelemből részesültetek a megváltásban, a hit által, ez tehát nem a magatok érdeme, hanem Isten ajándéka. Nem tetteiteknek köszönhetitek, hogy senki se dicsekedhessék. Az ő alkotása vagyunk: Krisztus Jézusban jótettekre teremtett minket; ezeket az Isten előre elrendelte, hogy bennük éljünk.*[3]

Tehát akár amiatt, hogy emberek vagyunk, akár azért, hogy igaztalanságunkból megváltoztunk és megigazultunk, Uram, *kezednek műveit ne vesd meg.*

[1] Jer 17,16.
[2] Zsolt 76,3.
[3] Ef 2,8–10.

SZÁZHARMINCNYOLCADIK ZSOLTÁR (139.)
Elmondta Karthagóban 412. december 27–29.
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1A karvezetőnek. Dávidé. Zsoltár.
Uram, te megvizsgáltál és megismertél engem,
2ismerted leülésemet és fölkelésemet.
Értetted az én gondolataimat messziről,
3ösvényemet és végemet megfigyelted,
És minden utamat előre láttad,
4mert nincs álnokság a nyelvemen,
5íme, Uram, te tudsz minden régi és új dolgot.
Te alkottál engem, és reám tetted a kezedet.
6Nagyon csodálatos a te tudásod rólam,
nagyon magas és nem tudom megérinteni.

7Hová menjek a Lelked elől?
és hová fussak a te arcod elől?
8Ha fölszállnék az égbe, te ott vagy;
ha leszállnék az alvilágba, jelen vagy.
9Ha visszakapom tollaimat a jóra,
a tenger legtávolabbi szélén fogok lakni.
10Ugyanis a te kezed vezet engem oda,
és a te jobbod vezérel engem.
11És mondtam: „Talán a sötétség eltipor majd engem.
És az éjszaka világosság gyönyörűségeimben”.
12Mert a sötétség nem fog megsűrűsödni tőled.
És az éjszaka megvilágosodik, mint a nappal,
a sötétsége olyan, mint a világossága.

13Mert te birtokoltad az én veséimet, Uram,
elfogadtál engem anyámnak méhétől fogva.
14Vallomást teszek neked, Uram,
mert félelmetesen csodálatos vagy;
csodálatosak a te műveid,
és az én lelkem megismerte azokat nagyon.

15Nincs rejtve előtted a csontom,
amelyet a rejtekbe alkottál,
és a lényegem a föld alsó részeiben.
16Tökéletlenségemet látták a te szemeid,

és a te könyvedbe be van írva valamennyi.
Naphosszat bolyonganak, és nincs ott senki.
17Nekem pedig nagyon drágák a te barátaid, Isten;
nagyon megszilárdult az ő fejedelemségük.
18 Megszámlálom majd őket,
és többen vannak a homokszemeknél.
Fölserkentem és még veled vagyok.

19Bárcsak megölnéd, Isten, a bűnösöket;
véreskezű férfiak, távozzatok tőlem.
20mert azt mondod gondolatodban:
hiába kapják meg városaikat.
21Nemde, akik gyűlölnek téged, Uram, azokat gyűlöltem,
és visszariadtam az ellened lázadóktól?
22Tökéletes gyűlölettel gyűlöltem őket,
és ellenségeim lettek.
23Vizsgálj meg, Isten, és tudd a szívemet;
tégy próbára és ismerd meg ösvényeimet
24és lássad, a gonoszság útja van-e bennem,
és vezess engem az örök úton.

Isten Igéje lelki kenyér számunkra

1. Egy rövid zsoltárt készítettünk elő, melyet elküldtünk a lektornak, hogy énekelje, de egy időre, úgy látszik, megzavarták és másikat olvasott helyette. Mi pedig a lektor tévedésében inkább Isten akaratát akartuk követni, mint a sajátunkat az előkészített anyaggal. Ha tehát most a zsoltár hosszúságával kissé feltartunk titeket, ne nekünk rójátok föl, hanem higgyétek, hogy Isten akarta, hogy gyümölcsözően fáradozzunk.

Nem véletlen ugyanis, hogy az első bűn büntetéseként azt kaptuk, hogy arcunk verejtékével kell ennünk a kenyeret.[1] Csak kenyér legyen, figyeljetek. Mert kenyér, ha Krisztus az: *Én vagyok az élő kenyér* – mondja *–, aki az égből szálltam alá.* [2] Aki nyilvánvaló számunkra az evangéliumban, azt keressük a prófétákban is. Azok nem látják Őt, akiknek a szívét még fátyol fedi,[3] amelyről Szeretetreméltóságtok tegnap hallott. Számunkra azonban – mivel az Úr

[1]Ter 3,19.
[2]Jn 6,41.
[3]Vö. Mt 27,51.

keresztjének esti áldozata kettéhasította a függönyt, hogy föltáruljanak a templom titkai –, miközben Krisztust hirdetjük, verítékkel és vesződséggel ugyan, de ehető kenyér.

Krisztus Fő is, test is

2. A mi Urunk Jézus Krisztus a prófétákban néha a Főnk nevében beszél, aki maga az Atya jobbján ülő üdvözítő Krisztus;[1] aki értünk született a Szűztől, és tudjátok, hogy Poncius Pilátus alatt mi mindent szenvedett;[2] ártatlan vért ontva, a mi vételárunk a bűnösöket visszaváltotta a fogságból, ahol az ördög tartott fogva, megbocsátotta vétkeinket, és vérével mint vételárral letörölte az adóslevelet, amely adósságban tartott minket.[3]

Ő, az Egyház irányítója, vőlegénye és megváltója, a mi Főnk. Ha pedig Fő, akkor van teste. Teste pedig a szent Egyház, amely az Ő felesége, akinek az Apostol mondja: *Ti pedig Krisztus teste és tagjai vagytok.* [4]

Így tehát a teljes Krisztus, a fő és a test olyan, mint egy ép férfi, mert a nő is a férfiből lett, és a férfihoz tartozik; és az első házasságról ezt mondja: *Ketten egy testben lesznek.*[5] Ezt pedig az Apostol misztériumként értelmezi, és nem véletlenül mondja arról a két emberről, mert Krisztus és az Egyház előképei. Mert az Apostol így magyaráz: *Ketten egy testben lesznek; nagy titok ez, én pedig Krisztusban és az Egyházban mondom.*[6]

Magát Ádámot is az eljövendő előképének mondja: *aki az eljövendő előképe.*[7] Ha tehát Ádám az eljövendő előképe, akkor ahogyan az alvó Ádám oldalából lett Éva,[8] úgy az alvó – azaz a szenvedésben meghalt és a kereszten lándzsával átdöfött – Úr oldalából fakadtak a szentségek, amelyek megformálják az Egyházat.[9]

Mert szenvedéséről jövendölve ezt mondja egy másik zsoltárban: *Én elaludtam és álomba merültem, fölserkentem, mert az Úr elfogadott engem.*[10] Tehát az alvás szenvedést jelent. Éva az alvó oldalából, az Egyház a szenvedő oldalából való.

---

[1]Vö. Mk 16,19.
[2]Vö. Lk 2,7; 21,1 sk.
[3]Vö. Kol 2,13–14.
[4]1Kor 12,27.
[5]Ter 2,24.
[6]Ef 5,31–32.
[7]Róm 5,14.
[8]Ter 2,21–22.
[9]Vö. Jn 19,34.
[10]Zsolt 3,6.

Tehát a mi Urunk Jézus Krisztus a prófétákban egyszer a saját nevében, máskor a mi nevünkben beszél, mert eggyé lett velünk, ahogy mondva van: *ketten egy testben lesznek* [1] Ezért mondja maga az Úr is, az evangéliumban, amikor a házasságról beszél: *tehát már nem ketten vannak, hanem egy test.*[2]

Egy test, mert halandóságunkból testet öltött magára; de nem egy istenség, mert Ő a teremtő, mi a teremtmények. Tehát amit az Úr a magára öltött test nevében mond, az arra a főre is vonatkozik, aki már fölment a mennybe, és azokra a tagokra is, akik még a földi vándorlásban küszködnek. Ezekért a küszködő tagokért kiáltotta az égből, amikor Saul üldözte őket: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[3]

Halljuk tehát, mit mond az Úr Jézus Krisztus a próféciában. Mert a zsoltárokat jóval korábban énekelték, mint az Úr Máriától megszületett, de nem az előtt, hogy Úr; mert mindig mindenek Teremtője, de egy adott időpontban született a teremtménytől. Higgyük el ezt az istenséget, és amennyire képesek vagyunk rá, értsük meg, hogy egyenlő az Atyával. De ez az Atyával egyenlő istenség részesült halandóságunkból, nem a sajátjából, hanem a miénkből, hogy mi is részesüljünk az Ő istenségéből, nem a sajátunkból, hanem az övéből.

Krisztus Isten Fia és ember fia

3. [1. v.] *Uram, te megvizsgáltál és megismertél engem.* – Ezt maga az Úr Jézus Krisztus mondja, és Ő maga mondja az Atyának: *Uram.* Neki ugyanis csak azért ura az Atya, mert arra méltatott minket, hogy test szerint megszületett. Mint Istennek Atyja, mint embernek Ura.

Akarod tudni, hogy kinek Atyja [az Isten] ? – A vele egyenlő Fiúnak.

Az Apostol mondja: *Ő, amikor Isten alakjában volt, nem zsákmánynak tekintette, hogy egyenlő Istennel.* [4] Ennek az alaknak, a vele egyenlő alaknak, a szubsztanciájából született egyszülött Fiúnak Atyja az Isten.

Miattunk azonban, hogy újjá alkottassunk, és istenségének részesei lehessünk, újjá teremtve az örök életre, mert Ő amint mondtam, halandóságunk részese lett, mit mond róla az Apostol, ott ahol ezt mondta: *Ő, amikor Isten alakjában volt, nem zsákmánynak tekintette, hogy egyenlő Istennel? Hanem* – mondja – *kiüresítette önmagát: a szolga alakját magára öltve hasonló lett az emberekhez, és a külsejét tekintve embernek találták.*[5] Isten alakjában egyenlő volt az Atyával, és magára vette a szolga alakját, melyben kisebb az Atyánál.

---

[1]Ter 2,24.
[2]Mt 19,6.
[3]ApCsel 9,4.
[4]Fil 2,6.
[5]Fil 2,7.

Ezért az evangéliumban mindkettőt mondja: *Én és az Atya egy vagyunk;*[1] és: *mert az Atya nagyobb nálam.*[2] *Én és az Atya egy vagyunk* – Isten alakja szerint; *az Atya nagyobb nálam* – a szolga alakja szerint.

Tehát mivel Atya is és Úr is, az isteni alak Atyja, és a szolgai alak Ura, mondja csak Ő maga és mi ne csodálkozzunk, és ne botránkozzunk rajta, mert Isten egyetlen Fia mondja: *Uram, te megvizsgáltál és megismertél engem.*
Megvizsgáltál és megismertél: nem mintha előbb nem ismerte volna, hanem mert megismertette másokkal. *Uram, te megvizsgáltál és megismertél engem.*

Az Úr leült a szenvedésben és fölkelt a feltámadásban

4. [2. v.] *Te ismerted leülésemet és fölkelésemet.*
Mit jelent itt a leülés? Mit jelent itt a fölkelés? – Aki leül, megalázza magát. Tehát leült az Úr a szenvedésben, és fölkelt a feltámadásban. Te ismerted ezt; azaz te akartad, te hagytad jóvá; a te akaratod szerint történt.

Ha pedig a Fő hangját a test nevében akarod hallani, mondjuk mi is: *Te ismerted leülésemet és fölkelésemet.* – Ugyanis leül az ember, amikor megalázza magát a bűnbánatban; de fölkel a bűnök megbocsátása után, amikor fölegyenesedik az örök élet reményére.

Ezért egy másik zsoltárban is mondja: *Keljetek föl, miután leültetek, akik a fájdalom kenyerét eszitek.*[3] A fájdalom kenyerét azok a bűnbánók eszik, akik egy másik zsoltárban éneklik és mondják: *A könnyeim lettek a kenyerem, nappal és éjszaka.*[4]

Mit jelent tehát az, hogy *keljetek föl, miután leültetek?*– Azt jelenti, hogy csak a megalázkodás után keressétek a felmagasztalást. Mert sokan akarnak fölkelni, mielőtt leültek volna; igaznak akarnak látszani, mielőtt megvallották volna bűnös voltukat.

Tehát ha a Főnk nevében érted, így értsd: *te ismerted leülésemet és fölkelésemet,* szenvedésemet és föltámadásomat. Ha a test nevében, akkor: *te ismerted leülésemet és fölkelésemet,* azaz a szemed láttára vallottam meg a bűnöket és a te kegyelmedből igazultam meg.

Figyeljünk a fiatalabb fiúra

5. [3–4. v.] *Értetted az én gondolataimat messziről,*
ösvényemet és végemet megfigyelted.

---

[1]Jn 10,30.
[2]Jn 14,28.
[3]Zsolt 126,2.
[4]Zsolt 41,4.

Mit jelent az, hogy *messziről*? – Azt jelenti, hogy amikor még úton vagyok, még mielőtt megérkeztem volna abba a hazába, te ismerted a gondolatomat.

Figyeld azt a fiatalabb fiút, mert ő is Krisztus teste lett: a pogányok közül érkező Egyház. A fiatalabb fiú messze földre költözött. Egy családapának két fia volt; az idősebbik nem ment el messzire, hanem a mezőn dolgozott, és a Törvény alatt a Törvény parancsolatait és tetteit megtevő szenteket jelenti.[1] Az emberi nem azonban, amely bálványok tiszteletébe tévedt, elvándorolt messzire. Mi van annyira messze attól, aki téged alkotott, mint a bálvány, amit te magad csináltál magadnak?

Tehát a fiatalabb fiú elköltözött távoli vidékre, magával vitte a vagyonát, és miként az evangéliumból tudjuk, utcanőkkel pazarlóan élve eltékozolta; éhségében elszegődött a vidék egyik fejedelméhez, az pedig a disznói legeltetését bízta rá; szeretett volna jóllakni a disznók eledeléből, és nem tudott.

A munka, a cséplés, szelelés és nélkülözés után eszébe jut az atyja, és haza akar menni, és ezt mondja: *Fölkelek és atyámhoz megyek*.

Fölkelek – mondja, mert ült. Tehát az ő hangját ismerd föl itt, amint mondja: *Ismerted leülésemet és fölkelésemet.* Leültem a nyomorúságban, fölkeltem a te kenyeredre vágyódva.

Értetted az én gondolataimat messziről. Mert messzire jutottam; de hol nincs az, akit én elhagytam? *Értetted az én gondolataimat messziről.* Ezért mondja az Úr így az evangéliumban: *az Atya az érkező elé sietett.* [2] Igen, mert *értette a gondolatait messziről.*

Ösvényemet és végemet megfigyelted. – Ösvényemet, mondja; Melyik ösvényt, ha nem azt a rosszat, amelyen elment, hogy elhagyja az Atyát, mintha elrejtőzhetett volna a büntető szemek elől; vagy, hogy ezen az ösvényen a nyomorúság összetörje, és disznópásztor legyen belőle, ha csak az Atya nem akarta volna ostorozni a távollévőt, hogy visszafogadja a közeledőt?

Tehát mint fölfedezett szökevény, akit követ Isten törvényes büntetése, aki az érzületünkben büntet, bárhova megyünk és bármeddig távolodtunk Tőle; tehát mint fölfedezett szökevény beszél: *Ösvényemet és végemet megfigyelted.*

Mit jelent az, hogy *ösvényemet?* – Azt jelenti, amin elmentem.

Mit jelent az, hogy *végemet?* – Azt jelenti, ameddig eljutottam.

Ösvényemet és végemet megfigyelted. – Az én végem ott a távolban nem volt messze a szemedtől: sokáig mentem, és te ott voltál. *Ösvényemet és végemet megfigyelted.*

---

[1]Vö. Lk 15,11–20.
[2]Lk 15,20.

6. *És minden utamat előre láttad.*– Nem azt mondta: láttad, hanem *előre láttad,* mielőtt elindultam volna, mielőtt ezeken az utakon jártam volna, *előre láttad* azokat; és megengedted, hogy fáradságosan járjam utaimat, és ha egyszer már nem akarok fáradozni, visszatérjek a te utaidra. *Mert nincs álnokság a nyelvemen.*

Miért mondta ezt? – Azért, mert íme, „vallomást teszek neked: a saját ösvényemet jártam, eltávolodtam tőled; elhagytalak téged, akinél jól ment a sorom, és ehelyett nélküled rossz sorom lett. Mert ha jó lett volna nekem nélküled, talán soha nem akartam volna visszatérni hozzád.”

Tehát ez megvallva a bűneit, Krisztus – nem önmagában, hanem az Ő megigazult – testében mondta: *Nincs álnokság a nyelvemen.*

Fáradozásokra születtünk

7. [5. v.] *Íme, Uram, te tudsz minden új és régi dolgot.* – Tudtad új dolgaimat, amikor a disznókat legeltettem, és tudtad a régi dolgaimat, amikor kikértem tőled a vagyonból rám eső részt. A régi dolgaimból eredtek legújabb bajaim. Régi a bűn, amellyel elestünk, új a büntetés, amellyel ebbe a vesződséges és veszedelmes halandóságba jutottunk.

És bárcsak ez volna számunkra a legújabb. Akkor lesz a legújabb, ha már haza akarunk térni. Van ugyanis egyes gonoszok számára fenntartott másik legújabb, akiknek ezt mondják: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*[1] Mi pedig, testvérek, idáig hagytuk el Istent; ezen élet halandóságáig legyen elég fáradozásunkból. Emlékezzünk Atyánk kenyerére, idézzük fel Atyánk házának boldogságát; ne gyönyörködtessen a disznók eledele [szentjánoskenyér: makk!], a démonok tanítása.

Íme, Uram, te tudsz minden új és régi dolgot – az újakat, amikre eljutottam, és a régieket, melyekkel megbántottalak Téged.

Te alkottál engem, és reám tetted a kezedet.
Alkottál engem – hol? Ebben a halandóságban a fáradozásokra, melyre valamennyien megszülettünk. Ugyanis nem születik senki, ha Isten meg nem alkotja anyja méhében; vagy nincs teremtmény, melynek ne Ő volna a megformálója. De megalkottál engem ebben a fáradozásban, és *reám tetted a kezedet:* a büntető kezet, a gőgösre ránehezedő kezet. Üdvösen megalázta a hencegőt, hogy fölemelje az alázatosat. *Te alkottál engem, és reám tetted a kezedet.*

[1]Mt 25,41.

Akik acsarogtak az Úrra, üdvös tanácsot kértek az apostoloktól

8. [6. v.]. *Nagyon csodálatos a te tudásod rólam, nagyon magas és nem tudom megérinteni.* – Homályos ugyan, amit mond, de nem kevés édességgel jár a megértése, ezért figyelmesen hallgassátok.

Mózes Isten szent szolgája volt. Isten *felhő által* beszélt vele, mert az időben szólva a magára vett teremtményen keresztül beszélt a szolgájával.[1] Azaz nem a lényege által, hanem valami fölvett, testi teremtmény által beszélt, mely által létrejöttek azok a hangok, és hallhatóvá váltak a szavak az emberi és halandó fül számára.

Akkor ugyanis Isten így beszélt és nem úgy, ahogyan a maga lényegében beszél. Mert hogyan beszél a maga lényegében? Úgy, hogy Isten beszéde Isten Igéje; Isten Igéje Krisztus: ez az Ige nem hangzik és elhal, hanem mindig változhatatlan Ige marad, aki által mindenek teremtettek.[2] Ennek az Igének mondja (mert Ő Isten Bölcsessége): *változtatod őket és változnak, te pedig ugyanaz vagy.*[3] És egy másik helyen, amikor a Bölcsességről az Írás ezt mondja: *Önmagában megmarad,* hozzáteszi: *megújít mindent*.[4]

Tehát ez a Bölcsesség, mert áll – ha egyáltalán állónak mondható, mert ezt nem a mozdulatlansága, hanem a változhatatlansága miatt mondjuk, és mindig ugyanaz, sem a helyét nem változtatja, sem az idővel nem változik, soha nem más itt, mint ott, soha nem más most vagy korábban –, Isten beszéde.

Az a beszéd, amely Mózes felé elhangzott, emberhez szólt, tagoltan és mulandó hangokkal. Ez nem történhetett volna meg, ha Isten magára nem ölt egy olyan teremtményt [felhőt], amely által ilyenfajta beszédet és hangokat hallatott. A szent Mózes tudta, hogy Isten megszólalhat magára öltött testi teremtmények által, és óhajtotta és kívánta látni magát Istent, és amikor Isten beszélt vele, ezt mondta: *Ha kegyelmet találtam előtted, mutasd meg nekem magadat.*[5]

Mivel nagyon vágyódott erre, és bizonyos, ha mondhatjuk baráti bizalmassággal, melyre maga Isten méltatta őt, ki akarta követelni Istentől, hogy láthassa fenségét és arcát, ha egyáltalán beszélhetünk Isten arcáról, és mondta neki Isten: *Nem láthatod az arcomat; mert nem láthat ember engem úgy, hogy életben maradjon. Íme, van nálam egy hely, állj ide a sziklára; és amikor áthalad majd az én dicsőségem, a sziklahasadékba teszlek téged, és eltakarlak a*

[1]Vö. Kiv 33,9; 34,5.
[2]Vö. Jn 1,3.
[3]Zsolt 101,27.
[4]Bölcs 7,27.
[5]Kiv 33,13.

jobbommal, amíg átvonulok. Azután elveszem a kezemet, és hátulról megláthatsz engem; az arcomat azonban nem láthatod.[1]

És e szavakból született egy másik rejtély, azaz dolgok bizonyos homályos előképe. *Amikor átvonulok, hátulról megláthatsz engem* – mondja Isten, mintha másutt volna az arca, és másutt a háta. De távol legyen tőlünk, hogy valami ilyet gondoljunk erről a Fenségről. Mert aki ezt gondolja Istenről, mit használ annak, hogy bezárattak a bálványok templomai? Ő a szívében farag bálványt. Ezekben a szavakban tehát nagy misztériumok rejlenek.

Az Úr tehát, mint mondtam, teremtmény által beszélt a szolgájával, ahogyan akarta. Itt magának a mi Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus személyéről van szó. Ő ugyan Isten alakja szerint, amellyel egyenlő az Atyával,[2] az emberi szem számára épp úgy láthatatlan, mint az Atya. Ha ugyanis az emberi bölcsességet nem lehet szemmel látni, hogyan lehetne látni testi szemmel Isten Erejét és Bölcsességét?

Mivel azonban az Úr alkalmas időben testet fog ölteni, hogy testi szemmel is látható legyen, amikor a meggyógyítandó lélek üdvösségéért megjelenik, ezt jövendölve mondja képletesen Mózesnek: *Az arcomat nem láthatod, a hátamat látni fogod,* de csak akkor*, amikor átvonulok;*[3] a kezem lesz rajtad, hogy az arcomat ne láthasd.

Mi más volt az Úr számára az átmenetel, mint amit az evangélista mond: *amikor pedig eljött az óra, hogy Jézus ebből a világból átmenjen az Atyához?*[4] Ezt az átvonulást jelenti a Pászka. A héber Pászka szót ugyanis latinul *transitus*-nak, ’átmenetel’-nek fordítjuk.

Mit jelent az, hogy *arcomat nem fogod látni,* de *a hátamat látni fogod?* Kit képviselt ez a Mózes, amikor mondatott neki: *az arcomat nem fogod látni,* de *a hátamat látni fogod,* de csak akkor*, amikor átvonulok; és* hogy az arcomat ne láthasd, *reád teszem a kezemet?* Arcának nevezte életének első részét, és bizonyos módon a hátának nevezte szenvedése átmenetelét ebből a világból.

Megjelent a zsidók számára, és nem ismerték meg Őt. Ezeket képviselte Mózes, amikor mondatott neki: *az arcomat nem láthatod.*

Miért nem látták meg a testben lévő Istent? – Azért, mert rájuk nehezedett Isten keze. Róluk mondta ugyanis Izaiás: *Keményítsd meg ennek a népnek a szívét, és*

[1]Kiv 33,20–23.
[2]Vö. Fil 2,6.
[3]Kiv 33,22.
[4]Jn 13,1.

nehezítsd el a szemüket; [1] és az ő hangjuk szól egy másik zsoltárban: *mert reám nehezedett a kezed.*[2]

Tehát hogy akkor ne ismerhessék meg Krisztus istenségét (ha ugyanis megismerték volna, soha nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát;[3] ha pedig az Urat nem feszítik meg, az Ő vére nem váltotta volna meg a földkerekséget), mit tett Isten? Azt, amit az Apostol Isten bölcsessége és tudása gazdag mélységének nevez, amikor így kiált föl: *Mekkora a mélysége Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának! Mily kifürkészhetetlenek szándékai, mily megfoghatatlanok útjai! Vajon ki látta az Úr gondolatait, és tanácsot ki adott neki? Ki kölcsönzött neki, hogy visszakövetelhetné tőle? Minden belőle, általa és érte van. Dicsőség neki mindörökké!* [4]

Az Apostol így beszél, mert előzőleg ezt mondta: *A vakság csak részben érte Izraelt, amíg a pogányok teljes számban meg nem térnek, akkor majd egész Izrael elnyeri az üdvösséget.*[5] Tehát a zsidók egy része megvakult, méltán a gőgje miatt, mert igaznak tartották magukat, és elvakultan megfeszítették az Urat. Rájuk tette a kezét, hogy ne lássák Őt, amíg át nem megy, tudniillik ebből a világból az Atyához.

Lássuk, vajon miután átment, meglátták-e a hátát? – Az Úr föltámadt, megjelent tanítványainak és mindazoknak, akik már hittek benne, nem azoknak, akik megfeszítették, mert azokra rátette a kezét, amíg átmegy.

Miután negyven napot eltöltött a tanítványaival, fölment a mennybe. Amikor betelt az ötven nap, elküldte nekik a Szentlelket. Betelvén a Szentlélekkel, kezdtek mindenki nyelvén beszélni, ők, akik egyben születtek, és egyetlen dolgot tanultak.[6]

Elámultak és megrémültek ekkora csodától azok ezrei, akik megfeszítették az Urat. E nagy csodától fájdalom járta át a szívüket és tanácsot kértek az apostoloktól, mit tegyenek, miután hirdették nekik Krisztust, és csodálkoztak azon, hogy tanulatlan emberek mindenki nyelvén beszélnek.

Miután tehát Péter hirdette nekik Krisztust, akit a kereszten megvetettek, akit mint halandó embert kinevettek, akit csúfoltak azért, mert nem szállt le a keresztről, holott sokkal nagyobb dolgot művelt azzal hogy föltámadt a sírból, tehát miután hirdették nekik Krisztust, ezt kérdezték: *Mit tegyünk?* [7]

---

[1] Iz 6,10.
[2] Zsolt 31,4.
[3] 1Kor 2,8; Vö. Jn 20; 21.
[4] Róm 11,33–36.
[5] Róm 11,25–26.
[6] Vö. ApCsel 1,3; 2,1 sk.
[7] ApCsel 2,37.

Akik acsarogtak az Úrra, akit láttak, most már üdvös tanácsot kérnek, és mondták nekik: *„Térjetek meg és keresztelkedjék meg mindegyiktek Jézus Krisztus nevében, bocsánatot nyernek a bűneitek.*[1]

Íme, meglátták a hátát annak, akinek az arcát nem láthatták, mert a keze rajta volt a szemükön; nem mindig, csak addig, amíg átment. Miután pedig átment, levette a kezét a szemükről; és miután levette a kezét a szemükről, mondják a tanítványoknak: *Mit tegyünk?*

Előbb kegyetlenek, azután jámborok; előbb dühösek, azután félénkek; előbb merevek, azután hajlékonyak; előbb vakok, azután megvilágosultak.

Az Úr mindent a bűn alá foglalt, hogy mindenkin könyörüljön

9. Úgy gondolom, hogy ebben a zsoltárban a hitetlenségükre emlékező nemzetek hangját is fölismerhetjük. *Az Úr mindent a bűn alá foglalt, hogy mindenkin könyörüljön*.[2]

Te alkottál engem és reám tetted a kezedet. Nagyon csodálatos a te tudásod rólam, nagyon magas és nem tudom megérinteni. – Amint reám tetted a kezedet, csodálatos lettél számomra; nem értelek téged, akivel együtt voltam.

Milyen könnyű volt nekem az atya arca, amikor mondtam: *add ki nekem a vagyon engem illető részét!*[3] Elmegyek távoli vidékre, és éhségtől megtörten sok sok ez nekem, és fáradtság van előttem; nem tudom fölfogni, amit elhagytam, mert *nagyon csodálatos a te tudásod rólam* – mondja. A bűnömből adódott, hogy csodálatos lett számomra és fölfoghatatlan. Elveszítettem a szemlélésed könnyedségét, amikor gőggel elhagytalak Téged. *Csodálatos a te tudásod rólam, nagyon magas és nem tudom megérinteni,* de értsd hozzá: *magamtól.* Nem tudom magamtól. Ha tehát tudom, csak belőled tudom.

Hová menjen a szökevény szolga Isten arca elől?

10. [7. v.] Nézd csak, a szökevény a távolban nem rejtőzhet el annak szeme elől, akitől elszökött. És most már hová mégy? Hiszen a véged megfigyelés alatt van. Nézzétek csak, mint mond: *Hová menjek a Lelked elől?*

Az Úr Lelke ugyanis betöltötte a földkerekséget;[4] ki tud elszökni az elől a Lélek Lélek elől, akivel telve van a világ?

---

[1] ApCsel 2,38.
[2] Róm 11,32.
[3] Lk 35,12.
[4] Vö. Bölcs 1,7.

Hová menjek a Lelked elől? És hová fussak a te arcod elől? – Keresi a helyet, ahova elfuthatna Isten haragja elől. De melyik az a hely, amely befogadja Isten szökevényét?

Azokat, akik szökevényeket befogadnak, számon kérik azok, akiktől elszöktek; és ha úgy találják, hogy a szolga ura alacsonyabb rangú, mint ők, ezért nem kell tőle félniük, azt mondják a szívükben: „Nem olyan ura van, aki nyomozhatna utána". Ha pedig meghallották, hogy náluk hatalmasabb ura van, vagy nem fogadják be, vagy csak nagy félelemmel fogadják be; mert a hatalmas ember is tévedhet.

Hol nincs Isten? Ki téveszti meg Istent? Kit nem lát Isten? Kitől nem követelheti vissza Isten a szökevényét? Hova megy tehát ez a szökevény Isten arca elől? – Ide és oda fordul, mintha keresné a helyet, ahova menekülhet.

11. [8. v.] *Ha fölszállnék az égbe* – mondja –, *te ott vagy; ha leszállnék az alvilágba, jelen vagy.* – Végül, te, rossz szökevény, fölismerted, hogy semmiképpen nem tudsz távol lenni attól, akitől el akartál távolodni. Nézd csak, Ő mindenütt jelen van, hova mehetnél?

Támadt egy attól sugallt ötlete, aki már arra méltatta, hogy visszahívja. *Ha fölszállnék az égbe, te ott vagy; ha leszállnék az alvilágba, jelen vagy.* – Ha fölmagasztalnám magam, te vagy a lealázóm, ha elrejtőznék, te kinyomozol engem; és nem csak kinyomozol, hanem meg is vizsgálsz. Ha ugyanis büszkélkednék a magam igazságával, te, akié az igaz igazság, itt vagy. Ha vétkezve a rosszaságok mélyére jutnék, és nem akarnám megvallani,[1] mondván: *Ki lát engem?* [2]*, az alvilágban* ugyanis *ki tesz vallomást neked?,*[3] ott is ott vagy, hogy igazságot szolgáltass. Tehát hova menjek, hogy elszökjek arcod elől, azaz ne érezzem akaratodat?

[1]Vö. Péld 18,3.
[2]Sir 23,25.
[3]Zsolt 6,6.

Öltsük magunkra a kettős szeretet szárnyait

12. [9. v.] Erre a felismerésre jutott: így fogok elfutni arcod elől, így fogok elfutni a Lelked elől; a büntető Lélek elől, az igazságszolgáltató arc elől, így fogok elfutni – mondja.

Hogyan? – *Ha visszakapom tollaimat a jóra, és a tenger legtávolabbi végén fogok lakni* – így el tudok futni arcod elől. Ha a tenger legtávolabbi szélére akar szökni Isten arca elől, vajon nem lesz ott az, aki elől szökik, akiről mondta: *ha leszállnék az alvilágba, jelen vagy?* Csoda volna, ha a tenger legtávolabbi szélén nem volna ott az, aki az alvilágban is ott van.

De tudom – mondja –, hogyan futhatok el a haragod elől: vissza kell kapnom a tollaimat, nem a rosszra, hanem a jóra, hogy se vakmerő bizakodással gőgös ne legyek, se a kétségbeesésben el ne vesszek.

Milyen tollakat akar magára ölteni, ha nem két szárnyat, a szeretet kettős parancsát? *Ezen a két parancson függ a Törvény és a Próféták.*[1]

Ha ezeket a tollakat így visszakapom, és a tenger legtávolabbi szélén fogok lakni, elfuthatok arcodtól az arcodhoz, a haragvó arcától a kiengesztelt arcához.

Mert mi mást jelent a tenger legtávolabbi széle, ha nem a világ végét? Arrafelé kell már röpülnünk a reménnyel és a vággyal. A kettős szeretet szárnyán; ne legyen nyugalmunk csak a tenger legtávolabbi szélén. Mert ha másutt szeretnénk nyugalmat, belezuhannánk a tengerbe. Repüljünk hát egészen odáig, ahol a tenger végződik, terjesszük ki a kettős szeretet tollait; reménnyel röpüljünk Isten felé, és a tengernek arra a végére hívő reménnyel gondoljunk.

Krisztusnak kell elirányítania minket az örökkévalóság kikötőjébe

13. [10. v.] Figyeljétek, ki fog minket oda elvezetni; Ő maga, akinek haragvó arca elől el akarunk futni. Mert mi következik a zsoltárban:
Ha leszállnék az alvilágba, jelen vagy.
Ha visszakapom tollaimat a jóra,
a tenger legtávolabbi szélén fogok lakni.
Ugyanis a te kezed vezet engem oda,
és a te jobbod vezérel engem.

Erről elmélkedjünk, drága testvérek, ez legyen a reményünk, ez legyen vigasztalásunk. A szeretet által nyerjük vissza a tollakat, amelyeket a bűnös vágy által elveszítettünk. A bűnös vágy ugyanis a tollainkat összeragasztó erő lett; kizárt bennünket levegőnk szabadságából, azaz Isten Lelke szabad légköréből. Onnan kizárva elhullattuk a tollakat, és a madarász foglyai lettünk;

[1] Vö. Mt 22,40.

innen váltott meg minket a vérével az, aki elől elszöktünk, hogy fogságba essünk.

Tollainkat a parancsolataival növeszti, tárjuk ki már ragasztó anyag nélkül. Ne szeressük a tengert, hanem röpüljünk a tenger legtávolabbi széle felé.

Senki ne féljen, de ne is bízzon senki a saját tollaiban; mert tollasan is, ha Ő nem serkent, ha Ő nem vezérel, belezuhanunk a tengerbe, lankadtan és fáradtan, mert a saját erőinkben bíztunk. Tehát tollasnak kell lennünk, és neki kell vezérelnie minket, mert a segítőnk. Szabad akaratunk van, de vajon mire volnánk képesek ezzel a szabad akarattal, ha nem segítene Ő, aki parancsol? *Ugyanis a te kezed vezet engem oda, és a te jobbod vezérel engem.*

Krisztus a sötétségünket megvilágosító világosság

14. [11. v.] És meggondolván az út hosszúságát, mit mondott magának? – *És mondtam: Talán a sötétség eltipor engem.* Ugyanis már hittem Krisztusban, már fölemelkedem a kettős szeretet szárnyán, és elárad e világ gonoszsága; és mivel eláradt a gonoszság, sokak szeretete kihűl. Így mondta az Úr: *Mivel elárad majd a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni.* [1]

Ebben az életben annyi botrány, oly sok bűn, a mindennapos kísértések sokasága, a mindennapos rosszra késztetések közepette mit tegyek? – mondja. Hogyan jutok el a tenger legtávolabbi széléig? Reszketve hallom az Úrtól: *Mivel elárad majd a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni,* azután hozzátette: *aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül*.[2]
Az út hosszúságát látva mondtam magamnak: *„Talán a sötétség eltipor majd engem. És az éjszaka világosság gyönyörűségeimben.”* – Az éjszaka fényesség lett számomra; mert már elveszítettem a reményt, hogy az éjszakában át tudok kelni ekkora tengeren; meg tudok tenni ekkora utat, el tudok jutni a legtávolabbi szélig, állhatatosan mindvégig.

Hála annak, aki a szökevényt, engem megkeresett, aki megostorozta a vállamat, aki hívásával visszatartott a pusztulástól, aki fényessé tette számomra az éjszakát. Ameddig ugyanis ezt az életet éljük, éjszaka van.

Mitől válik fényessé az éjszaka? – Attól, hogy Krisztus alászállt az éjszakába. Krisztus ebből a világból öltötte magára a testet, és fényessé tette számunkra az éjszakát.

Az az asszony ugyanis, aki elveszítette a drachmát, mécsest gyújtott.[3] – Isten Bölcsessége veszítette el a drachmát.

---

[1]Mt 24,12.
[2]Mt 24,13.
[3]Vö. Lk 15,8.

Mi a drachma? – Pénz, és az érmén a mi Uralkodónk képmása volt. Az ember ugyanis Isten képmásaként teremtetett,[1] és elveszett.

És mit tett a bölcs asszony? – Mécsest gyújtott. A mécses földből [agyagból] van, de fényével meg lehet találni a drachmát. Tehát a Bölcsesség mécsese, Krisztus teste földből lett, de Igéjével világít, és megtalálja az elveszetteket.

És az éjszaka világosság gyönyörűségeimben. – Mert gyönyörűségekben szállt rám az éjszaka. A mi gyönyörűségünk Krisztus. Nézzétek csak, mennyire örülünk neki most! Kiáltásaitok, örömötök honnan van, ha nem gyönyörűségekből? De honnan e gyönyörűségek, ha nem abból, hogy az éjszaka fényessé lett, ha nem abból, hogy az Úr Krisztust hirdetik nekünk? Mert keresett benneteket, mielőtt ti kerestétek volna Őt, és megtalált, hogy megtalálhassátok Őt. *És az éjszaka világosság gyönyörűségeimben.*

Áldjuk Istent, aki keserűséget kever a jelen élet édességéhez

15. [12. v.] *Mert a sötétség nem fog megsűrűsödni tőled.* – Tehát te ne tedd sűrűbbé a sötétségedet, Isten nem fogja sűríteni, hanem inkább megvilágítja; mert neki mondják egy másik zsoltárban: *Mert te világosítod meg az én mécsesemet, Uram; én Istenem, megvilágosítod az én sötétségemet.*[2]

De kik teszik sűrűbbé a maguk sötétségét, melyet Isten nem sűrűsít? – A rossz emberek, a perverz emberek, mert amikor vétkeznek, bizony sötétséggé válnak, és amíg meg nem vallják elkövetett bűneiket, hanem még védik is azokat, sűrűsítik a sötétségüket.

Tehát ha vétettél, sötétben vagy, de ha megvallod sötétségedet, kiérdemled, hogy megvilágosodjék a sötétséged; ha pedig véded a sötétségedet, sűrűsíted azt. És hogyan lábalhatnák ki a kettős sötétségből, te, aki az egyszeres sötétségben kínlódtál?

De az Úr mivel nem teszi sűrűbbé a sötétségünket? – Azzal, hogy nem hagyja büntetlenül a bűneinket; ostoroz a jelen fáradozásokban és nevel bennünket. Az emberi nem egész jelen nyomorúsága, melyben a világ nyög, tudjátok, testvérek, gyógyító fájdalom, nem büntető ítélet. Látjátok, hogy mindenütt fájdalom, félelem, szűkölködés, vesződségek vannak. Növekszik a kapzsiság, de a rosszakban. Ha Isten ezekkel az ostorokkal arra nevel, hogy ne sűrűsödjön a sötétségünk, ismerjük el, hogy az ostor büntetése alatt vagyunk, és áldjuk Istent, aki keserűségeket kever a jelen élet édességéhez, nehogy a mulandó gyönyörűségek élvezetétől megvakítva ne vágyakozzunk az örök gyönyörűségekre, és ne akarjunk átkelni a tengeren, és a legtávolabbi szélén

[1]Ter 1,27.
[2]Zsolt 17,29.

lakni. Tomboljanak tehát a tenger hullámai; minél inkább háborog a tenger, annál inkább szárnyal a galamb a tollaival.

Tehát Isten nem sűríti a sötétségünket, mert a bűneink ostort, rossz édességeink közé keserűségeket kever. Ne tegyük sűrűbbé sötétségünket bűneink védelmezésével, és akkor az éjszaka világosság a gyönyörűségeinkben. *Mert a sötétség nem fog megsűrűsödni tőled.*

A kedvező dolgok ne gyönyörködtessék, a nehézségek ne törjék össze az embert

16. *És az éjszaka megvilágosodik, mint a nappal.*

Az éjszaka, mint a nappal – Számunkra nappal a világi boldogulás, és éjszaka a világi nehézségek; de ha tudjuk, hogy a bűneink miatt méltán szenvedünk nehézségektől, még az Atya ostorcsapásai is édessé válnak, hogy ne legyen keserű a bíró ítélete; ennek az éjszakának a sötétségét úgy fogjuk tekinteni, mint ennek az éjszakának a világosságát.

Ha éjszaka, hogyan lehet világosság? – Éjszaka, mert az emberi nem tévelyeg benne; éjszaka, mert még nem érkeztünk el ahhoz a naphoz, amelyet nem szorongat a tegnap és a holnap, hanem örökké tartó hajnal, napkelte és napnyugta nélkül. Tehát itt éjszaka van, de ennek az éjszakának megvan a maga világossága és a maga sötétsége.

Miért nevezzük általában éjszakának, és mi ennek az éjszakának a világossága? – Evilág boldogulása és szerencséje, a mulandó öröm, a mulandó megbecsülés olyan, mint ennek az éjszakának a világossága. A nehézségek pedig és a háborgatások keserűsége, vagy a megvetettség, mint ennek az éjszakának a sötétsége. Ebben az éjszakában, az emberi élet jelen halandóságában az embereknek van világossága és van sötétsége: világosságuk a kedvező dolgok, sötétségük a nehézségek.

De amikor eljön az Úr Krisztus, és a hit által lakást vesz a lélekben, másféle világosságot ígér, türelmet ajándékoz és türelemre buzdít, és figyelmezteti az embert, hogy ne gyönyörködjön a kedvező dolgokban és a nehézségek ne törjék össze, akkor a hívő ember kezd közömbösen bánni ezzel a világgal; nem kapatja el magát, amikor jól mennek a dolgai, és nem törik össze, amikor nehézségek érik, hanem minden körülmények között áldja az Urat; nem csak akkor, amikor bővelkedik, hanem akkor is, amikor veszteség éri; nem csak akkor, amikor egészséges, hanem akkor is, amikor beteg; hogy igaz legyen benne ez az ének: *Áldom az Urat minden időben, az Ő dicsérete mindenkor ajkamon.*[1]

[1]Zsolt 33,2.

Ha tehát *mindig*, akkor akkor is, ha ez az éjszaka fényes, akkor is, ha ez az éjszaka sötét; akkor is, ha rád mosolyog a szerencse, akkor is, ha szomorú nehézség ér, mindig szádban legyen az Ő dicsérete; és megtörténik veled, amit a zsoltár az imént mondott: *a sötétsége olyan, mint a világossága.*
Nem tipor el a sötétsége, mert nem kapat el a világossága.

A türelmes Jób nagyszerű példa

17. Nézd csak Jóbban a világosságát: bővelkedett mindenben. Először leírja a gazdagságával az éjszaka világosságát; mi mindene volt, és milyen bőségben volt – ez volt éjszakájának a világossága.

Az ellenség úgy gondolta, hogy ez a férfi azért tiszteli Istent, mert mindezt ajándékba kapta tőle, és azt kérte, hogy vétessék el tőle; és a korábban fényes éjszaka elsötétedett.

Ő azonban [Jób] tudta, hogy akár világosság van, akár sötétség, éjszaka van, melyben távol jár Istenétől, és maga az ő Istene volt belső világossága, és emiatt közömbös volt ennek az éjszakának mind a világossága, mind a sötétsége iránt.

Ezért, mivel annak az éjszakának világosságában, azaz a bőségben tisztelte Istent, miután mindenét elveszítette, miután éjszaka lett, mit mondott?

Ezt mondta: *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt; legyen áldott az Úr neve.*[1] „A jelen élet éjszakájában vagyok – mondja –, az én Istenem a szívemben lakik. Ezt az éjszakát vigasztalásokkal megvilágosította, amikor megadta a mulandó dolgok bőségét; megvonta a mulandó világosságot, és elsötétedett az éjszaka.”

Mivel azonban *a sötétsége olyan, mint a világossága: „Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt; legyen áldott az Úr neve.* nem vagyok szomorú ebben az éjszakában, mert *a sötétsége olyan, mint a világossága.”* Mindkettő elmúlik, hogy akik örülnek, olyanok legyenek, mintha nem örülnének, és akik sírnak, olyanok legyenek, mintha nem sírnának:[2] *a sötétsége olyan, mint a világossága.*

A jelen élet vesződségei után fogyhatatlan fényességben leszünk

18. [13. v.] *Mert te birtokoltad az én veséimet, Uram.* – Nem ok nélkül: *a sötétsége olyan, mint a világossága.* Belül van a tulajdonos: nem csak a szív az övé, hanem a vesék is; nem csak a gondolatok, hanem a gyönyörködések is.

[1] Jób 1,21.
[2] Vö. 1Kor 7,30.

Tehát az övé az, ami mint fény gyönyörködtet engem az éjszakában: *övé a veséim;* nem tudok gyönyörködni, csak az ő bölcsességének belső világosságában.

Mi van tehát? Nem gyönyörködsz a kedvező dolgokban, a jó időben, a megbecsülésben, a gazdagságban, a családban?

Nem gyönyörködöm – mondja.

Miért? – Azért, mert amilyen a sötétsége, olyan világossága is.

Honnan benned ez a közömbösség, hogy amilyen a sötétsége, olyan számomra a világossága is? Honnan? – Onnan, hogy *te birtokoltad az én veséimet, Uram, elfogadtál engem anyámnak méhétől fogva.* Amíg anyámnak méhében voltam, nem voltam közömbös ennek az éjszakának sötétsége és világossága iránt. Mert anyám méhe a városom szokásvilága volt.

Melyik ez a város? – Az, amely korábban fogságban hozott világra minket. Ismerjük ezt a Babilont, melyről tegnap beszéltünk, ahonnan útra keltek mind, akik hisznek, és vágyódnak a mennyei Jeruzsálem világosságára.

Tehát ezt mondtam: anyámnak méhétől fogva elfogadott engem az Úr; ezért vált közömbössé számomra ennek az éjszakának a sötétsége és világossága.

Aki pedig annak a Babilon anyának méhében van, örül a világi sikereknek és összetör a világi nehézségektől; nem tud örülni, csak akkor ha valami kedvező, ideiglenes dolog történik, és nem tud szomorkodni, csak akkor, ha valami ideiglenes nehézség éri.

Jöjj ki végre Babilon méhéből, kezdj himnuszt énekelni az Úrnak; jöjj ki, és szüless meg, és Isten elfogad téged anyád méhétől fogva.

Ki ez az Isten? – Pál apostol Istene, aki ezt mondta: *úgy tetszett Istennek, aki elkülönített engem anyám méhétől fogva, hogy kinyilatkoztatja a Fiát bennem.*[1]

Ki volt az ő anyja? – A zsinagóga.

És mit tanult ott, ha nem azt, amit a zsidók és a zsidó nép tanult és őrzött? Megmaradt bennük Isten dicséretének a szava, tetteket azonban nem lehetett találni bennük; Isten igéi úgy voltak rajtuk, mint levelek a fán, de semmiféle gyümölcs nem termett rajtuk.

Az ilyen fügefát, mint tudjátok, amikor az Úr találkozott vele, átokkal elszárította.[2] Mert leveleket talált rajta, de gyümölcsöt nem; ez a fa valaminek az előképe számunkra. Mert azoknak a gyümölcsöknek az ideje még nem jött el;

[1]Gal 1,15–16.
[2]Vö. Mt 21,19.

ezt mindenki tudta, az ég és a Föld alkotója ne tudta volna?[1] Tehát az, aki Pált elkülönítette anyja méhétől fogva, bennünket is elkülönített anyánk méhétől fogva.

Milyen anyánkról van szó? – Babilonról. Miután ennek méhétől fogva elfogadtak bennünket, kezd más lenni a reményünk. Ígéretet tett, testvérek, ami miatt örültök; teremjetek gyümölcsöt ebben a más reményben. Már nem ismerünk más rosszat, csak Isten megbántását, és azt, ha nem jutunk el oda, amit Ő megígért; nem ismerünk más jót, csak azt, hogy kiérdemeljük Istent, és eljussunk oda, amit Ő megígért.

Mit jelentenek e világ javai, és mik e világ bajai? – Közömbösek számunkra, mert anyánk méhétől elfogadottan közömbösnek tartjuk és mondjuk: *a sötétsége olyan, mint a világossága.* E világ szerencséje nem tesz boldoggá, nehézsége nem tesz nyomorulttá minket. Igazságosnak kell lennünk, a hitet kell szeretnünk, Istenben kell remélnünk, Istent kell szeretnünk, a felebarátot kell szeretnünk. A jelen vesződségek után fogyhatatlan fényességünk lesz, alkony nélküli napunk lesz; elmúlik minden, ami ebben az éjszakában világos és sötét. *Mert te birtokoltad az én veséimet, Uram, elfogadtál engem anyámnak méhétől fogva.*

19. [14. v.] *Vallomást teszek neked, Uram, mert félelmetesen csodálatos vagy.*

Félelmetesen csodálatos vagy – azzal a ténnyel, hogy csodálunk Téged, félelmetes vagy: reszketve örvendünk. Félünk ugyanis, nehogy ajándékaid miatt gőgösen hencegve elveszítsük azt, amit alázattal megkaptunk.

Vallomást teszek neked, Uram, mert félelmetesen csodálatos vagy, csodálatosak a te műveid,és az én lelkem megismerte azokat nagyon.

A lelkem már nagyon ismer, mert elfogadtál engem anyám méhétől fogva; már korábban csodálatos volt a te tudásod rólam, nagyon magas és nem tudom megérinteni.

Tehát nagyon magas hozzám képest, nem tudom fölérni. Akkor most a lelkem hogyan ismerheti nagyon, ha nem azért, mert az éjszaka világosság gyönyörűségeimben? Ha nem azért, mert eljött hozzám a kegyelmed, és megvilágosította sötétségemet? Ha nem azért, mert te birtokoltad az én veséimet? Ha nem azért, mert elfogadtál engem anyám méhétől fogva.

A csontok szilárdságot és erősséget jelentenek

20. [15. v.] *Nincs rejtve előtted a csontom, amelyet a rejtekbe alkottál.* – A testemben rejtve vannak a csontjaim, de te alkottad azokat, és előtted nincsenek rejtve. Az emberek nem látják, Te azonban tudod, hogy mit alkottál.

[1]Vö. Mk 2,13.

Mit jelent a csont, testvérek? – kérdezzük, mert a jelentése is rejtve van. Mivel azonban keresztényként az Úr nevében keresztényekhez beszélünk, meg fogjuk találni a jelentését.

A csont bizonyos belső szilárdságot jelent, mivel a csontokon szilárdságot és erőt értünk. Tehát a csont a lélek bizonyos belső szilárdsága, mely nem törik meg. Bármilyen kínzás, bármilyen szorongatások, e világ bármilyen nehézsége fenyeget, azt, amit Isten a rejtekben erőssé tett, nem lehet megtörni bennünk, az nem enged. Az Úr alkotta ugyanis türelmünk erősségét, amelyről egy másik zsoltárban ezt mondja: *Istennek veti alá magát lelkem, mert tőle való az én türelmem.*[1]

És figyeld meg Pál apostolt, hogy ez a belső szilárdság van benne: *Mint szomorkodók* – mondja –, *de mindig örvendezők.*[2]

Mi miatt: *mint szomorkodók?* – A csúfolódások, rágalmazások, üldözések, verések, megkövezések, sebek, börtönök és bilincsek miatt. Ki ne vélte volna szomorkodóknak őket akkor? Az üldözők se támadtak volna rájuk, ha nem gondolják, hogy nyomorulttá teszik őket üldözéseikkel.

Az üldözők ugyanis, akikben nem volt elrejtett csont, a saját gyöngeségük alapján gyöngéknek nézték őket; azok pedig, akikben ez a csont ott volt, akiket kívülről szomorúnak nézték, belül Istennek örvendeztek, aki előtt nem volt rejtve a csontjuk, amelyet a rejtekbe alkotott.

Ezt az Istentől rejtekbe alkotott csontot ugyanez az Apostol ezekkel a szavakkal tárja föl: *de nem csak abban, hanem a szorongatásokban is dicsekszünk.* [3] Kevés, hogy nem vagy szomorú, hanem még dicsekszel is? Legyen elég neked, hogy nem szomorkodsz. Kevés, mondja, a keresztényeknek; olyan csontot alkotott nekem a rejtekbe, hogy kevés az, hogy nem törik el, hanem még dicsekszem is.

Miben dicsekszel? – *A szorongatásokban, tudva, hogy a szorongatások munkálják a türelmet, türelem a kipróbált erényt, a kipróbált erény a reménységet; a remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt a szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott.* [4]

Így formálódott és erősödött az a rejtett csont, hogy még a szorongatásokban is dicsekvésre késztet. De az emberek szemében nyomorultaknak látszunk, mert el van előlük rejtve az, ami bennünk van.

---

[1]Zsolt 61,6.
[2]2Kor 6,10.
[3]Róm 5,3.
[4]Róm 5,4–5.

Nincs rejtve előtted a csontom, amelyet a rejtekbe alkottál, és a lényegem a föld alsó részeiben. – Íme, testben van a lényegem, a föld alsó részeiben van a lényegem, és a bensőmben van a csont, amelyet megformáltál, hogy ezen alsó régió – ahol most még a lényegem van – minden üldözésével szemben állva tudjak maradni.
Mi a nagy abban, ha egy angyal erős? Ellenben nagy dolog, ha a test erős. És mitől erős a test, mitől erős a cserépedény, ha nem attól, hogy a rejtekbe csont alkottatott? *Nincs rejtve előtted a csontom, amelyet a rejtekbe alkottál, és a lényegem a föld alsó részeiben.*

Az Úr szenvedésekor megingott Péter a feltámadásban szilárdult meg

21. [16. v.] Mit mondjunk azokról, akik kevésbé erősek? Mert miként már fölhívtam rá a figyelmet, Krisztus beszél. Sokat hallottunk a test nevében, halljuk most a Fő nevében is; de nem úgy. mintha különbséget tenne, és egyszer a Fő, máskor a test szólalna meg. Ha ugyanis különbséget tesz, azzal megoszt, és akkor a kettő nem lesz egy testben. Ha pedig a kettő egy testben van,[1] akkor ne csodálkozz azon, ha ketten egy hangon szólnak.

Amikor a mi Urunk Jézus Krisztus szenvedett, a tanítványokban még nem volt ez a belső csont, még nem szilárdult meg bennük a türelem ereje; elrejtőztek, nem ismerték az erejüket; Péter is azt ígérte, hogy a halálba megy az Úrral, és nem tudta, hogy beteg, az orvos azonban tudta.

Mi is történt? *Veled maradok mindhalálig* – mondta. *Bizony mondom neked, mielőtt a kakas szól, háromszor fogsz megtagadni engem.*[2] Az orvos válasza igazabbnak bizonyult, mint a beteg vakmerő ígérete.

Tehát ezekről mondja: *Nincs rejtve előtted a csontom, amelyet a rejtekbe alkottál,* akikben ez a megerősített csont belül ott van, és leginkább a szenvedés ereje magában a mi Urunkban és Üdvözítőnkben, Jézus Krisztusban, aki amikor akarta leült, amikor akarta fölkelt, amikor akarta elaludt, amikor akarta fölébredt, *mert hatalmam van letenni az életemet, és hatalmam van újra fölvenni azt.*[3]

Mit mond azokról, akikben nem volt ez a megformált és megszilárdított erősség? Mit mond róluk? Nézd csak, mit mond az Atya Istennek: *Tökéletlenségemet látták a te szemeid.*

Tökéletlenségemet, azaz az én ígérgető és tagadó, vakmerő és megfutamodó Péteremet, látták a szemeid. Mert miután maga az Úr is rátekintett, amint írva

[1] Vö. Ef 5,31–32.
[2] Mt 26,34–35; Lk 22,33–34.
[3] Jn 10,18.

van az evangéliumban a harmadik tagadása után, amit az Úr megjövendölt neki, *kiment és sírt keservesen*.[1] Ez a sírás abból fakadt, hogy Isten rátekintett, mert *tökéletlenségemet látták a te szemeid* – mondja. Mert ez a tökéletlen, meginogva az Úr szenvedésében, kétségtelenül elveszett volna, de *látták a te szemeid,* és nem csak őt, hanem mindazokat, akik tökéletlenek voltak mindaddig, amíg Krisztus föltámadása meg nem erősítette őket.

Megjelent ugyanis a szemük előtt, hogy nem veszett el az Úrban az, ami halott volt, és létrejött a rejtekükben az a csont, hogy ők maguk se féljenek meghalni.

Tökéletlenségemet látták a te szemeid, és a te könyvedbe be van írva valamennyi – nem csak a tökéletesek, hanem a tökéletlenek is. Ne féljenek a tökéletlenek, csak haladjanak. És mivel azt mondtam: ne féljenek, ne szeressék a tökéletlenséget és ne maradjanak mozdulatlanul egy helyben. Csak haladjanak, amennyiben rajtuk áll. Minden nap adjanak hozzá valamit, minden nap lépjenek, csak az Úr testétől el ne távolodjanak, hogy az egy testben és a tagok összetartozásában kiérdemeljék, hogy rájuk is vonatkozzék ez a szó: *Tökéletlenségemet látták a te szemeid, és a te könyvedbe be van írva valamennyi.*

Az Isten dolgait nem ismerő Pétert az Úr sátánnak nevezte

22. *Naphosszat bolyonganak, és nincs ott senki.* – Ez a *nappal* még a mi Urunk Jézus Krisztus volt, ezért mondta: *Járjatok, amíg nappalotok van.*[2] De a *naphosszat bolyongók* az Ő tökéletlenjei.

Ők is azt gondolták, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus csak ember; nem rejtőzik benne az istenség, hanem csak az, aminek látszik – ők is ezt gondolták.

Mert maga Péter is (leginkább róla beszélünk, akiben a nem reménytelen gyöngeség példáját kaptuk), amikor az Úr kérdezte, hogy kinek mondják őt az emberek, mondta az Úrnak: *Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.*

És mondta neki az Úr: *Boldog vagy Simon Jónás fia, mert nem a test és a vér nyilatkoztatta ezt ki neked, hanem az én Atyám, aki a mennyekben van.*[3] Miért? Azért mert Isten Fiának mondta őt.

Röviddel ezután ugyanazon a helyen ugyanabban az összefüggésben kezdte az Úr jövendölni a maga szenvedését. Az a Péter pedig, aki őt már Isten Fiának vallotta, félt, nehogy mint az ember fia meghaljon. Isten Fia volt, ember fia is volt: Isten Fia Isten alakjában egyenlő az az Atyával; ember fia a szolga alakjában, melyben kisebb az Atyánál.[4]

---

[1] Vö. Lk 22,61–62.
[2] Jn12,35.
[3] Mt 16,16–17.
[4] Vö. Fil 2,6–7.

A szolga alakjában készült a szenvedésre;[1] miért félt Péter attól, hogy a szolga alakjában elvész Isten alakja, és nem inkább bízott abban, hogy Isten alakjából újra élni fog a szolga alakja?

Mondja neki: *Távol legyen tőled, Uram, kíméld magad.*[2] És az Úr, aki az imént boldognak mondta őt, így szól: *Menj a hátam mögé, sátán, mert nem Isten dolgaival törődsz, hanem az emberekével.*[3]

Mivel ezt mondta: *Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia,* ezt hallotta: *nem a test és a vér nyilatkoztatta ezt ki neked, hanem az én Atyám, aki a mennyekben van;* ezért szikla, ezért boldog. Most azonban, mivel nem az Atya kinyilatkoztatásából, hanem a test gyöngeségéből válaszolt, sátánnak nevezték: *Mert nem Isten dolgaival törődsz, hanem az emberekével.*[4]

És testvérek, Krisztus ott volt: közöttük járt, parancsolt a szélnek, a szemük láttára járt a vízen,[5] a szemük láttára támasztotta föl a negyednapos halottat, a szemük láttára annyi csodát tett;[6] a szenvedésekor meginogtak, mintha elveszítették volna azt, akiben hiába reménykedtek.

De naphosszat bolyonganak, és nincs ott senki. – Senki, még az sem, aki mondta: *veled maradok a halálig.*[7] Ugyanis előre megmondta nekik: *eljön az óra, amikor magamra hagytok, és mindegyiktek a maga útjára tér; de én nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van.*[8] Az Atya vele volt, és Ő az Atyával; az az Atya benne volt, és Ő az Atyában; Ő és az Atya egyek – ők pedig féltek, amikor meghalt. Miért, ha nem azért, mert *naphosszat bolyongtak, és nem volt ott senki.*

23. [17. v.] De mit jelent az, hogy *naphosszat bolyonganak?* El fognak veszni? És hol van az, hogy *tökéletlenségemet látták a te szemeid, és a te könyvedben meg van írva valamennyi?*

Tehát mikor *bolyongtak naphosszat?* – Akkor, amikor az itt lévő Urat nem értették meg.

És mi következik? Az, hogy *Nekem pedig nagyon drágák a te barátaid, Isten.* Ugyanazok, akik *naphosszat bolyongtak, és nem volt ott senki, a barátaid lettek, nekem pedig nagyon drágák.*

---

[1]Jn 14,28.
[2]Mt 16,22.
[3]Mt 16,23.
[4]Vö. Mt 8,24.
[5]Vö. Mt 14,25.
[6]Vö. Jn 11,39–44.
[7]Lk 22,33.
[8]Jn 16,32.

Az Úr föltámadása után létrejött bennük a rejtekben az a csont, és szenvedtek annak nevéért, akinek a szenvedésekor meginogtak.

Nekem pedig nagyon drágák a te barátaid, Isten; nagyon megszilárdult az ő fejedelemségük. – Apostolok lettek, az Egyház vezetői lettek, a nyájat vezető kosok lettek, *nagyon megszilárdult az ő fejedelemségük.*

Az Egyház csodálatosan terjed

24. [18. v.] *Megszámlálom majd őket, és többen vannak a homokszemeknél.* – Azok által, akik naphosszat bolyongtak és nem volt ott senki, nézd csak, akkora sokaság született, hogy Istenen kívül senki nem tudta megszámlálni, mint a homokszemeket.

Ezt mondta ugyanis: *többen vannak a homokszemeknél,* és mégis mondta: *megszámlálom majd őket.* Maguk a megszámláltak többen vannak a homokszemeknél, de az ismeri a homokszemek számát, aki számba vette fejünk hajszálait.[1] *Megszámlálom majd őket, és többen vannak a homokszemeknél.*

25. *Fölserkentem és még veled vagyok.*
Mit jelent ez? – Azt jelenti, hogy már szenvedtem, mondja, eltemettek; íme, föltámadtam, és még nem értik, hogy velük vagyok.

Még veled vagyok, azaz még nem vagyok velük, mert még nem ismertek föl. Így olvassuk az evangéliumban, hogy a mi Urunk Jézus Krisztust a föltámadása után nem mindjárt ismerték föl azok, akiknek megjelent.[2]

Van egy másik jelentése is: *Fölserkentem és még veled vagyok.* Azt az időt jelenti, amikor még rejtetten van az Atya jobbján, mielőtt dicsőségben megnyilvánul, ahogyan majd eljön ítélni eleveneket és holtakat.

Az eretnekek népeiket a tévedés hiábavalóságába viszik

26. [19–20. v.] A továbbiakban elmondja, hogy attól fogva, hogy föltámadt és még az Atyánál van, mit szenved itt amiatt, hogy a bűnösök elvegyülnek a testében, ami az Egyház, és ez eretnekek elkülönülése miatt.

Folytatja ugyanis és mondja:
Bárcsak megölnéd, Isten, a bűnösöket;
véreskezű férfiak, távozzatok tőlem.
mert azt mondod gondolatodban:
hiába kapják meg városaikat.

Úgy tűnik, hogy a sorok így tartoznak össze:

---

[1]Vö. Mt 10,30.
[2]Vö. Mt 28,17.

Bárcsak megölnéd, Isten, a bűnösöket; hiába kapják meg városaikat. – A megölteken ugyanis azokat érti, akik az őket puffasztó gőg miatt elveszítik a kegyelmet, amivel élnek.

Mert a fegyelem szent lelke elriad a színleléstől, és eltávolodik az esztelen gondolatoktól. [1] – Így ölik meg a bűnösöket, mert az elhomályosodott értelem elidegeníti őket Isten életétől.[2]

A hencegés miatt ugyanis elveszítik a vallomást, és így megtörténik ezekben a megöltekben, ami írva áll: *a halottól, aki szinte nincs, elvész a vallomás*. [3] És így kapják meg *hiába a városaikat*, azaz *hiábavaló* népeiket az ő hiábavalóságukat követve, amikor fölfuvalkodva az igazságosság nevében meggyőzik őket, hogy elszakítva az egység kötelékét, vakon és tudatlanul kövessék őket, mint igazabbakat.

És mivel többnyire abban találnak alkalmat arra, hogy elkülönüljenek Krisztus egységétől, hogy a rosszakat vádolják, akikkel színleg nem akarnak közösséget vállalni; és mivel előfordulhat, hogy nem csak ártatlanokat hoznak hírbe, akiktől mint rosszaktól színlelik a menekülést, hanem némi igazságot mondanak a hozzájuk hasonló rosszakról, akik között Krisztus gabonája az egység kötelékét őrizve sóhajtozik;[4] ezért veti közbe: *véreskezű férfiak, távozzatok tőlem. mert azt mondod gondolatodban: hiába kapják meg városaikat.*

Azaz azért vezetik félre az elkülönülésbe népeiket, hogy a saját hiábavalóságukkal megrontsák őket, mert *te azt mondod gondolatodban: véreskezű férfiak, távozzatok tőlem.* Tudniillik, hogy a gőg fizetségeként a lélekben megölt bűnösök városaikat, azaz népeiket hiába kapják meg, azaz elkülönítve a tévedés hiábavalóságába vezessék őket, és mintegy megbántódva a pelyvával való elvegyüléstől, széttépve az egységet elhagyják a gabonát.

Mert magát a gabonát – azaz a jó hívőket – figyelmezteti, hogy a szelelés előtt, ami majd a végén következik, ne különüljön el nyíltan a rosszaktól, nehogy elhagyja a rosszak közé keveredett jókat; hanem jó magatartással és az övékétől eltérő élettel némán mondja neki: *véreskezű férfiak, távozzatok tőlem,mert azt mondod gondolatodban: hiába kapják meg városaikat.*

Ezt ugyanis Isten hangjával mondja nekik, amely hang a gondolatban van, ahogy Isten szent népének gondolatában beszél.

Kik a *véreskezű férfiak,* ha nem azok, akik gyűlölik a testvéreket, ahogyan János mondja: *aki gyűlöli a testvérét, az gyilkos?*[5]

---

[1]Bölcs 1,5.
[2]Vö. Ef 4,18.
[3]Sir 17,26.
[4]Vö. Mt 3,12.
[5]1Ján 3,15.

Tehát a megölt bűnösök ezt nem értve – hogy hogyan mondja Isten a rosszaknak a jók gondolatában: *véreskezű férfiak, távozzatok tőlem* – vádolják bennük a rosszakkal való közösséget, és e rágalommal elkülönülve *hiába kapják meg városaikat.*

Ez a hang, amely most a jók gondolatában szól a rosszakhoz, nyilvánvaló lesz azon a napon, amikor majd maga a Főnk mondja nekik: *Soha nem ismertelek titeket, távozzatok tőlem mind, ti gonosztevők.*[1]

A béke és egység hálóját nem szabad széttépni

27. [21. v.] Most azonban Krisztus teste, ami az Egyház, mondja: Miért van az, hogy a rágalmazó gőgösök, akik idegen bűnökkel szeplősítenek engem, és emiatt különülnek el tőlem, *hiába kapják meg városaikat?*

Nemde, akik gyűlölnek téged, Uram, azokat gyűlöltem. A nálam rosszabbak miért követelik tőlem a testi elkülönülést is a rosszaktól? Hogy aratás előtt a konkollyal együtt kitépjék a búzát is?[2] Hogy a szelelés előtt[3] elveszítsem a pelyva iránti toleranciát? Hogy mielőtt a világ végén mindenféle halat elkülönítésre a partra vonják,[4] elszakítsam a béke és az egység hálóját?

Vajon a rosszaké-e szentségek, melyeket kapok? Vajon egyetértéssel közösködöm-e életükkel és tetteikkel? *Nemde, akik gyűlölnek téged, Uram, azokat gyűlöltem, és visszariadtam az ellened lázadóktól?* Nemde amikor a házadért való buzgóság emésztett engem, láttam az eszteleneket, és elszomorodtam?[5] Nemde szomorúság fogott el a törvényedet elhagyó bűnösök miatt?[6] Mert kik a te ellenségeid, ha nem azok, akik az életükkel mutatják, mennyire gyűlölik a törvényedet?

Mivel tehát ezeket gyűlöltem, miért rágalmaznak azok, akik hiába kapják meg városaikat, hogy nekem tudhassák be azok bűneit, akiket gyűlöltem, és akik miatt Isten házáért való buzgóságból szomorkodtam?

De hol van az, hogy *szeressétek ellenségeiteket?*[7] Vagy mivel a ti ellenségeiteket ellenségeiteket mondja, Isten ellenségeire nem vonatkozik? *Tegyetek jót azokkal* – mondja –, *akik gyűlölnek titeket,* és nem azt mondja: akik gyűlölik Istent.

Ezért mondja a zsoltáros a folytatásban: *Nemde, akik gyűlölnek téged, Uram, azokat gyűlöltem,* és nem azt mondta: akik gyűlölnek engem.

---

[1]Mt 7,23.
[2]Vö. Mt 13,29.
[3]Vö. Mt 3,12.
[4]Vö. Mt 13,47.
[5]Vö. Zsolt 68,10.
[6]Vö. Zsolt 118,53.
[7]Mt 5,44.

És visszariadtam az ellened lázadóktól – az ellened és nem az ellenem lázadóktól. De akik azért gyűlölnek és azért ellenségeink, mert Istennek szolgálunk, mi mást tesznek, mint hogy Őt gyűlölik, és az Ő ellenségeit? Vajon ezeket az ellenségeinket nem kell szeretnünk? Vagy nem Istenért szenvednek üldözést azok, akiknek ezt mondják: *imádkozzatok üldözőitekért.* Tehát figyeljétek a folytatást.

A víciumok miatt soha ne gyűlölj embereket, sem víciumokat ne szeress emberek kedvéért

28. [22. v.] *Tökéletes gyűlölettel gyűlöltem őket.*

Mit jelent az, hogy *tökéletes gyűlölettel*? – Azt jelenti, hogy gyűlöltem bennük a gonoszságokat és szerettem bennük azt, amit tőled kaptak.

Ez a *tökéletes gyűlölettel* gyűlölni, hogy sem a víciumok miatt nem gyűlölöd az embereket, sem az emberek miatt nem szereted a víciumkat.

Mert nézd csak, mit fűz hozzá: *ellenségeim lettek.* Már nem csak Isten, hanem a saját ellenségeiként is beszél róluk.

Tehát hogyan valósul meg bennük, amit ő maga is mondott: *Nemde, akik gyűlölnek téged, Uram, azokat gyűlöltem,* és amit az Úr parancsolt: *szeressétek ellenségeiteket?*

Hogyan valósulhatna meg ez, ha nem azzal a tökéletes gyűlölettel: hogy azt gyűlöli bennük, hogy gonoszok, és azt szereti bennük, hogy emberek?

Már az Ószövetség idején is, amikor a népet testi büntetésekkel fenyítette, a megértésével az Újszövetséghez tartozó ember, Mózes, Isten szolgája hogyan gyűlölte a vétkeseket, amikor imádkozott értük? És hogyan nem gyűlölte, miközben öldökölte őket, ha csak nem úgy, hogy tökéletes gyűlölettel gyűlölte őket. Ezzel a tökéletességgel úgy gyűlölte a gonoszságot, melyet büntetett, hogy szerette az emberséget, melyért imádkozott.

A rossz embereket a végig el kell viselni

29. [23. v.] Mivel tehát Krisztus testét a rosszaktól és gonoszoktól a végén testileg is el fogják választani, most ebben a közbeeső időben közöttük sóhajtozik. És miközben azok a megölt bűnösök szinte a rosszak közösségéből rágalmazva a jókat, és a jóktól és ártatlanoktól elkülönülnek, úgy kapják meg hiába a városaikat, hogy sokan, akik az elkülönülésüket nem követik, rosszak maradnak, mivel a jóknak mindvégig tolerálniuk kell őket, megmaradnak ugyanabban a keverékben; mit tesz Krisztus teste ilyen körülmények között százszoros, hatvanszoros, harmincszoros termést hozva a türelemben?[1]

[1]Vö. Mt 13,23; Lk 8,15.

Mit tesz Krisztus barátnője a leányok körében, mint liliom a tövisek között?[1] Milyen a hangja? Milyen a lelkiismerete? Milyen a király leányának belső szépsége?[2]

Halljad, mit mond: *Vizsgálj meg, Isten, és tudd a szívemet.* – Istenem, te vizsgáld meg, te tudd, nem az ember, nem az eretnek, aki sem megvizsgálni nem tudott, sem a szívemet nem tudhatja, ahol te vizsgálsz és tudod, hogy nem értek egyet a rosszak tetteivel, ők pedig úgy gondolják, hogy vádolhatnak mások bűneivel; hogy miközben én a távolban vándorolva megteszem azt, amit egy másik zsoltárban panaszolok, azaz békés vagyok azokkal, akik gyűlölik a békét,[3] mindaddig, amíg el nem jutok a béke azon látomásához, amit Jeruzsálem jelent, aki mindannyiunk anyja, az örök város az égben; ő veszekedve, rágalmazva és elkülönülve nem az örökkévalóságban, hanem *a hiábavalóságban megkapják a városukat.*

Tehát vizsgálj meg, Isten, és tudd a szívemet; tégy próbára és ismerd meg ösvényeimet.

Mire jó ez? – Figyeld a folytatást.

Krisztus az út és az örök élet

30. [24. v.] *És lássad* – mondja –, *a gonoszság útja van-e bennem, és vezess engem az örök úton.*

Vizsgáld meg ösvényeimet – azaz terveimet és gondolataimat; *és lássad, a gonoszság útja van-e bennem,* akár a tetteim, akár egyetértésem miatt, *és vezess engem az örök úton.*

Mi mást mond, mint azt, hogy Krisztusban vezess engem? Mert ki lenne az örök élet, ha nem az, aki az örök út? Mert örökkévaló az, aki ezt mondta: *Én vagyok az út, az igazság és az élet*.[4]

Ha tehát találsz valamit utamon, ami bántja a szemedet, mert az én utam halandó, *te vezess engem az örök úton,* ahol semmiféle gonoszság nincsen; *mert még ha valaki vétkezett is, van szószólónk az Atyánál: Jézus Krisztus, az Igaz. Ő az engesztelő áldozat bűneinkért;*[5]

Ő a bűn nélküli örök út, Ő a büntetés nélküli örök élet.

---

[1]Vö. Én 2,2.
[2]Vö. Zsolt 44,14.
[3]Vö. Zsolt 119,7.
[4]Jn 14,6.
[5]1Ján 2,1.

Isten misztériumai annál édesebbek, minél titokzatosabbak

31. Nagy titkok ezek, testvérek. Hogyan beszél velünk Isten lelke? Hogyan örvendeztet meg minket ebben az éjszakában? Kérdezlek benneteket, testvérek, mi lehet ez, ami annál édesebb, minél titokzatosabb?

Csodálatos módon készít nekünk italt a szerelmére. Csodálatossá teszi a mondásait, hogy amikor olyan dolgokat mondunk, melyeket már ismertek, mivel homályosnak látszó helyekről merítjük, maga az ismeret újnak tűnik.

Vajon nem tudtátok-e testvérek, hogy Isten Egyházában tolerálni kell a rosszakat, és nem szabad szakadásokat kelteni?

Nem tudtátok-e már, hogy abban a hálóban, mely jó és rossz halakat egyaránt összegyűjt, meg kell maradni egészen a partig, és nem szabad kiszakítani a hálót,[1] mert a parton fogják elkülöníteni a jókat edényekbe, a rosszakat pedig kiszórják?
Ezt már mind tudjátok, ennek a zsoltárnak a verseit azonban nem értettétek;
magyarázatot nyert, amit nem értettétek, és megújult az, amit már tudtatok.

[1]Vö. Mt 13,47.

SZÁZHARMINCKILENCEDIK ZSOLTÁR (140.)
Elmondta Tagastében 414 nyarán
60 éves, 23 éves pap, 19 éves püspök

1Végig. Zsoltár. Dávidé.
2Szabadíts meg engem, Uram, a gonosz embertől,
az igaztalan férfitól ragadj el engem.
3Akik igazságtalanságokat gondoltak a szívükben,
egész nap háborúságot szítottak.
4Kiélezték a nyelvüket, mint a kígyóét,
áspisok mérge az ajkuk alatt.

5Őrizz meg, Uram, a bűnös kezétől,
az igaztalan emberektől ragadj el engem.
akik kigondolták, hogy elgáncsolják lépésemet.
6A gőgösök tőrt rejtettek el nekem,
és kötélcsapdákat feszítettek ki lábaimnak,
az ösvények mellett csapdákat állítottak nekem.

7Mondtam az Úrnak: „Én Istenem vagy te;
vedd füledbe, Uram, könyörgésem szavát!”
8Uram, Uram, szabadulásom ereje,
beárnyékoztad fejemet a háború napján.

9Ne adj át engem, Uram, vágyamból a bűnösnek;
a terveit ne hajtsd végre.
10Fölemelik a fejüket, akik körülvesznek engem;
ajkaik rosszasága borítsa el őket.
11Izzó parazsak hulljanak rájuk a földön, és taszítsák le őket.
A nyomorúságban nem maradnak meg.
12A fecsegő férfit nem lehet irányítani a földön,
az igaztalan férfit a rossz dolgok pusztulásba kergetik.

13Megismertem,
hogy az Úr ítéletet fog tenni a szűkölködőnek,
és megítéli a szegények ügyét.
14Az igazak pedig vallomást fognak tenni a te nevednek,
és az egyenes szívűek a te arcoddal együtt fognak lakni.

1. A Testvér Urak (püspök testvérek) és bennük Mindenek Ura parancsba adta, hogy ezt a zsoltárt hozzam nektek, és amennyire az Úr adja, magyarázzam. Imádságaitokkal segítsen, hogy azt mondjam, amit mondanom, és amit nektek hallanotok kell, hogy az isteni beszéd mindannyiunknak hasznos legyen. Mert nem mindenkinek hasznos, mert *a hit nem mindenkié.*[1] A hit ugyanis úgy van a lélekben, mint a jó gyökér, mely az esőt a gyümölcsbe viszi fel; a hitetlenség pedig és az ördögi tévedés, és a bűnös vágy minden rossznak rossz gyökere,[2] olyan, mint a tövisek gyökere, mely az édes esőt is tövisekké alakítja.

Vagy Krisztus tagja, vagy testének ellensége vagy

Úgy hiszem, miközben énekelték, felfigyeltetek rá, hogy ez a zsoltár miről szól, mert panaszkodik és jajgat, és Isten elé önti az imádságot Krisztus rossz emberek között élő teste; ugyanis az ő hangja szól minden ilyen próféciában, mint annak a szűkölködőnek, azaz szegénynek, még nem jóllakottnak, az igazságot éhezőnek és szomjazónak[3] a hangja, akinek a végére a megígért jóllakottságot tartogatják. Addig pedig szomjazik és éhezik, jajgat és zörget és keres.

Krisztus azért jött, hogy a vándorlás csábításait ne élvezze, ne gondolja hazának a világot, és meg is szabadítsa; mert Krisztus a főnk akart lenni, tudniillik egy bizonyos testnek a feje. Nem beszélhetünk ugyanis fejről, ha nincs test, aminek a feje lehet. Ezért ha Krisztus fő, akkor valamilyen testnek a feje. Ennek a főnek a teste a szent Egyház, melynek mi a tagjai vagyunk, ha szeretjük a főnket.

Halljuk tehát Krisztus testének hangját, azaz a mi hangunkat, ha Krisztus testében vagyunk; mert aki nem abban van, az azok közé tartozik, akik között ez a test jajgat.

Ezért vagy az Ő testében leszel, és a rosszak között jajgatsz, vagy nem leszel ebben a testben, és azon rosszak között leszel, akik miatt a test jajgat, mert jajgat a rosszak között; vagy Krisztus tagja, vagy testének ellensége vagy.

Krisztus testének ezen ellenségei és ellenfelei nem egyformák, nem is egyféleképpen cselekszenek. Ugyanis bőrét és formáját változtatja, aki bennük uralkodik, és aki mintegy edényeiként használja őket. Egyébként sokak megszabadulnak tőle, és átjönnek Krisztus testébe; hogy kik ők és hányan lesznek, ezt az tudja, aki vérével megváltotta őket, amikor még nem is tudtak róla. Vannak azonban, akik megátalkodnak a rosszaságukban, akik nem tartoznak Krisztus testéhez; őket is ismeri az, aki előtt semmi se ismeretlen.

[1] Vö. 2Tesz 3,2.
[2] Vö. 1Tim 6,10.
[3] Vö. Mt 5,6.

A közbeeső időben azok, akik már tagjai közé tartoznak, mivel még nem kapták meg az eljövendő föltámadást – melyben megszűnik minden jajgatás, és helyébe lép a dicséret; melyben meghal minden háborgatás, és vég nélküli lesz az ujjongás –, tehát ezt még nem birtokolva valóságosan, de őrizve a reményben, sóhajtoznak bizonyos vágytól, és imádkoznak azért, hogy megszabaduljanak a rossz emberektől, akik között a jóknak is élniük kell, a szétválasztás ugyanis még senkinek nem biztos. A szétválasztás ugyanis annak a dolga lesz, aki nem képes tévedni.

Mit jelent az, hogy nem képes tévedni? – Azt jelenti, hogy sem a rosszat nem sorolja jobbra, sem a jót balra. Nekünk azonban ebben az életben nehéz önmagunkat megismerni: mennyivel inkább nem szabad bárkiről elhamarkodott ítéletet mondanunk. Mert akit ma rossznak ismerünk, nem tudjuk, milyen lesz holnap; és akit talán hevesen gyűlölünk, a testvérünk, és nem tudjuk. Tehát biztonsággal gyűlöljük a rosszakban a rosszaságot, és szeressük a teremtményt; hogy amit Isten alkotott bennük, azt szeressük, és amit maga az ember alkotott, azt gyűlöljük.

Az embert ugyanis Isten alkotta, a bűnt pedig az ember. Szeresd, amit Isten alkotott, gyűlöld, amit az ember művelt; így üldözni fogod azt, amit az ember művelt, hogy megszabaduljon az, akit Isten alkotott.

Dávid Krisztus előképe

3. [1. v.] *Végig, Zsoltár, Dávidé.*
A „vég”-en ne érts mást, mint amit az Apostol eléd adott: *A Törvény vége ugyanis Krisztus, minden hívő megigazulására.*[1] Tehát amikor hallod, hogy a zsoltár ezt mondja: *Végig,* a szíveknek meg kell térniük Krisztushoz. Mert a zsoltár címe olyan, mintha a zsoltár kikiáltója volna, és mondaná: *Íme, eljön, ezért fogok beszélni, Krisztusról fogok énekelni.*

Mert azt is, hogy *Dávidé,* csak úgy értem, hogy ő, aki test szerint Dávid magvából való.[2] Néha a név a származásnak felel meg. A testi származás Dávidtól való, a szellemi származás Dávid fölötti. És nem csak Dávid előtt, hanem Ábrahám előtt is;[3] és nem csak Ábrahám előtt, hanem Ádám előtt is; és nem csak Ádám előtt, hanem az ég és a föld előtt, az összes angyalok előtt, minden hatalom és erősség előtt, minden látható és láthatatlan előtt. Miért? – Azért, mert hogy ezek legyenek, *mindenek általa lettek, és nélküle semmi se lett.*[4]

---

[1]Róm 10,4.
[2]Vö. Róm 1,3.
[3]Vö. Jn 8,58.
[4]Vö. Jn 1,3.

Tehát mivel Dávid magvából való – nem az istenség szerint, mellyel Teremtője Dávidnak, hanem test szerint –, arra méltatott minket, hogy a próféciában Dávidnak nevezik. A végre figyelj, mert a zsoltárt Dávidnak énekelik, és az ő testének hangját halljad és légy az Ő testében. A hang, amit hallottál, legyen a tiéd, és imádkozd és mondd, ami következik.

Aki igazságtalan, az szükségszerűen ártalmas

4. [2. v.] *Szabadíts meg engem, Uram, a gonosz embertől* – nem egytől, hanem ettől az emberfajtától; és nem csak az edényektől, hanem magától a fejedelemtől, azaz az ördögtől is.

De miért az *embertől*, ha az ördögtől? – Azért, mert képletesen embernek nevezték: Jött az ellenséges ember, és rávetette a konkolyt; és amikor a szolgák mondták a családfőnek: *Nemde jó magot vetettél? Honnan került elő a konkoly?* A válasz így hangzott: *ellenséges ember tette ezt.* [1]

Amennyire képes vagy rá, azért imádkozz, hogy megszabadulj ettől a rossz akaratú embertől, mert *nem a vér és a test ellen kell küzdenünk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok, ennek a sötét világnak kormányzói ellen,*[2] azaz a bűnök kormányzói ellen.

Amik mi magunk is voltunk, mert az imént hallottuk az Apostol szavát: *Egykor sötétség voltatok, most pedig világosság vagytok az Úrban.*[3] Tehát már világosságként nem magunkban, hanem az Úrban imádkozzunk, nem csak a sötétség, azaz a bűnösök ellen, akiket az ördög még hatalmában tart, hanem a fejedelmük, azaz az ördög ellen is, aki a hitetlenség fiaiban működik.

Az igaztalan férfitől ragadj el engem. – A gonosz embertől ugyanaz, mint az *igaztalan férfitől.* A gonoszt azért mondta, mert igaztalan, nehogy véletlenül egy igaztalant jónak gondolj. Sokan vannak ugyanis igaztalanok, akik mintha nem ártanának; nem kegyetlenek, nem kemények, nem üldözik és nem nyomják el az embereket, mégis igaztalanok azért, mert valamilyen formában fényűzőek, részegesek, gyönyörűségek rabjai. Hogyan nem árt senkinek az, aki önmagát nem kíméli? Ugyanis az ártatlan, aki nem árt, aki pedig önmagának árt, az nem ártatlan. Hogyan ne ártana neked, aki önmagának árt?

De ezt válaszolod: „Mivel árt nekem? Nem támadta meg a vagyonomat, nem kívánta meg a jólétemet; a saját fényűzésével táplálkozik, a saját gyönyörűségeit élvezi, ha mocskosak a gyönyörűségei, maga mocskolódik be, mi közöm hozzá

[1] Mt 13,27–28.
[2] Ef 6,12.
[3] Ef 5,8.

nekem, akinek nincs terhemre?" – Legalább a példájával árt neked, mert melletted él, és hív arra, amit csinál.

Vajon amikor látod, hogy a szennyben boldogul, nem érzed a csábítást az ilyen tettek élvezésére? És még ha nem is értesz vele egyet, kaptál valamit, amivel harcolnod kell. Tehát hogyan ne ártana neked, aki vesződsz azért, hogy legyőzd azt, amit a szívedben művelt?

Gonosz tehát minden igaztalan, és ártalmas, akár hízelgő, akár támadó. Aki belébotlik, akit a tőrei megfognak, megtapasztalja milyen ártalmas, amit jelentéktelennek gondolt.

A tövises bokornak nem a gyökere szúr. Húzd ki a tövises bokrot a földből, tapogasd meg a gyökerét, és lásd, érzel-e fájdalmat; de ami a felső részén fájdalmat okoz, az a gyökérből nőtt ki.

Ezért ne leljétek kedveteket a kedvesnek és hízelgőnek látszó emberekben, akik a testi gyönyörűségeket szeretik, és bemocskoló vágyakat követnek; ne leljétek kedveteket bennük. Mert most még kedvesnek látszanak, de tövisek gyökerei.

Mert ilyen tettekkel a fényűzés által legtöbbször kiöntik, ami a bensőjükben van; és mennyire teljesíteni akarják, amit kiöntöttek? Tartózkodnak-e ezután a rablásoktól és az álnok gondolatoktól, hogy mindenfajta gonoszságot végrehajtsanak? Most már látod a rossz embert, akit előbb kedvesnek gondoltál. Amikor lerészegedni láttad, jó volt; most már a tolvajt látod, a betörőtől félsz: kihajtottak a tövisek a gyökerekből. Amikor még puhának érzed a tövisek gyökereit, ha tudod, gyújtsd meg, hogy ne legyen honnan kihajtsanak a tövisek, melyek megszúrhatnak.

Ezért testvéreim, Krisztus teste, Krisztus tagjai, akik ilyen rossz emberek között sóhajtoztok, ha találkoztok olyanokkal, akik hajlamosak arra, hogy veszedelmes gyönyörűségek és rossz vágyak rabságába essenek, most feddjétek meg, most fegyelmezzétek, most tisztítsátok meg őket.

Gyújtsátok meg a gyökeret, és nem lesz honnan kihajtsanak a tövisek. Ha pedig ezt nem tudjátok megtenni, legyetek biztosak afelől, hogy ellenségeitek lesznek. Lehet, hogy hallgatnak: ellenségeskedésüket el tudjátok rejteni, de szeretni benneteket nem tudnak.

Mivel pedig képtelenek szeretni benneteket, szükségszerű, hogy akik gyűlölnek, a bajotokat keressék; ne pihenjen tehát a nyelv, és szívetek és mondja Istennek: *Szabadíts meg engem, Uram, a gonosz embertől, az igaztalan férfitól ragadj el engem.*

A rejtőző ellenséget nehéz elkerülni

5. [3. v.] *Akik igazságtalanságokat gondoltak a szívükben*. – Miért van az, hogy a nyelvükkel nem merik kimondani, de a szívükben őrzik? Mert ezek miatt mondta, akik legtöbbször a nyelvükkel szépeket mondanak. Igaz ember hangját hallod, de a szív nem az igazé. Mi másért kellett hozzáfűznie: *Akik igazságtalanságokat gondoltak a szívükben?*

Tőlük szabadíts meg engem, itt mutatkozzék meg a te hatalmas kezed, hogy kiragadj engem. A nyílt ellenségeskedést ugyanis könnyű elkerülni; könnyű kitérni a nyilvánvalóan megmutatkozó ellenség elől, akinek gonoszsága már a nyelvén is megszólal; az a terhes, az a rejtőző, az a nehezen elkerülhető, aki az ajkaival jókat mond, a szívében pedig rosszakat rejteget: *Akik igazságtalanságokat gondoltak a szívükben, egész nap háborúságot szítottak.*

Mi a háborúság? – Az, amit összehordtak nekem, hogy egész nap harcoljak ellene. Innen, az ilyen szívekből születik minden, ami ellen a keresztény ember harcol. A pártütés, a szakadás, az eretnekség, a hangos tüntetés csak az ilyen rejtegetett gondolatokból fakad; és miközben az ajkak szépeket mondtak, *egész nap háborúságot szítottak.* Tetszetős szavakat hallasz, de a háború előkészítése nem távozik a szívekből. Az *egész nap* a megszakítatlanságot jelenti, azaz azt, hogy *mindig*.

6. [4. v.] *Kiélezték a nyelvüket, mint a kígyók.* – Ha még keresed az embert, figyeld a hasonlatot. A kígyóban leginkább ravaszság van, és ártani akaró álnokság, ezért is tekereg; mert még csak lába sincs, hogy a lépéseiből meg lehetne hallani, amikor jön. Mozgásában könnyed és elnyúló, de nem egyenes. Tehát így másznak és tekeregnek az ártásra, elrejtett mérgük van, és könnyű az érintésük.

Ezért következik: *áspisok mérge az ajkuk alatt.* Ez van az ajkak alatt, hogy mást vegyünk észre az ajkak alatt és az ajkakon. Mindezt egy másik helyen egészen világosan fejezi ki, amikor mondja: *Kik békességről beszélnek a felebarátjukkal, de rosszak vannak a szívükben.*[1]

A rejtőző ellenségek cselvetéseivel ellen imádkozni kell

7. [5. v.] *Őrizz meg, Uram, a bűnös kezétől, az igaztalan emberektől ragadj el engem.* – Ők azok, ismertek; itt nem megértésre, hanem cselekvésre van szükség: imádkozni kell, nem azt keresni, hogy kikről van szó. De hogy hogyan imádkozz az ilyen emberekkel szemben, a következőkben mondja el:

Sokan ugyanis naivul imádkoznak a rosszak ellen. *Akik kigondolták, hogy elgáncsolják lépésemet* – mondja.

[1]Zsolt 27,3.

Ezt még föl lehet fogni testileg: Valakinek van egy ellensége, aki azon töri a fejét, hogy becsapja, és valami közönséges üzleti ügyben pénzben megkárosítja; egy másiknak ellensége a szomszéd, aki azon gondolkodik, hogy a házának hogyan ártson, hogy vegyen el tőle valamit: ez is álnokságon töri a fejét, valami ördögi mesterkedésen – semmi kétség.

De nem ezek miatt kell óvatosnak lenned, és nem ilyen ármánykodás ellen kell védekezned, hanem az ellen, hogy el ne különítsenek Krisztus testétől, el ne távolítsanak az Ő testéből. Mert ahogyan a jók feje Krisztus, úgy az ő fejük az ördög. *Akik kigondolták, hogy elgáncsolják lépésemet.*

Mit jelent az, hogy *elgáncsolják lépésemet*? – Nem azt jelenti, hogy megtéveszt üzleti ügyben, és rászed valami általános piaci ügyben. Akkor gáncsolja el a lépésedet, ha akadályoz Isten útján azzal, hogy elbizonytalanít abban, amit te egyenesen szándékoltál, és megbotolj vagy elessél az úton, lekanyarodj az útról, vagy megállj, esetleg visszafordulj oda, ahonnan jöttél. Ha ezek közül valamit megtett, elgáncsolt, rászedett téged.

Az ilyen ármánykodások ellen imádkozzál, hogy el ne veszítsd a mennyei örökséget, a Krisztussal való társörökösséget, mert örökre győzni fogsz Ővele, aki örökössé tett téged. Mert nem az tett örökössé, akinek halála esetén a nyomába léphetnél, hanem az, akivel együtt örökké élhetsz.

A hamis igazaknak irigykedniük kell az igazi igazakra

8. [6.] *A gőgösök tőrt rejtettek el nekem.* – Az egész ördögi testületet röviden összefoglalta, amikor mondja: a gőgösök. Ezért van, hogy legtöbbször igaznak nevezik magukat, pedig gonoszok. Ezért van, hogy semmit sem tartanak annyira ártalmasnak, mint a bűnök megvallását. Ők azok, akik, mivel hamisan igazak, szükségszerűen irigykednek az igazi igazakra.

Mert senki nem irigyli a másiktól azt [az identitást], ami nem akar lenni, vagy amilyennek nem akar látszani.

Valaki irigykedik rád, mert gazdag vagy: azért irigykedik, mert gazdag akar lenni, vagy gazdagnak akar látszani;
valaki azért irigykedik rád, mert híres vagy és nemes: vagy ezt színleli, vagy azt szeretné, ha ezt gondolnák róla. És így tovább, minden, ami jónak látszik, és amit jónak gondolnak ebben a világban; amit valaki szeretne birtokolni, amiben kitűnni akar, vagy amivel híressé szeretne válni, azt irigylik tőled.

Azok pedig, akik hamisan igazak, igaznak szeretnének látszani, pedig nem azok, ezért szükségszerűen irigykednek arra, akit igazán igaznak látnak, és úgy bánnak vele, hogy elveszítse azt, amivel dicsekszik. Innen ered minden félrevezetés és gáncsoskodás.

Ezt elsőként maga az ördög akarta, aki elesett állapotában irigykedett az álló emberre; és mivel ő maga elveszítette a mennyek országát, nem akarta, hogy az ember eljusson oda, és most sem akarja; és most is azon van, hogy az ember el ne jusson oda, ahonnan őt kivetették.[1] Mivel tehát ő gőgös, és azért irigy, mert gőgös, mindaz, aki hozzá tartozik, szintén gőgös.

Mi pedig imádkozunk az ellen, aki nem tud javulni, és imádkozunk azokért, akik javulhatnak, és mondjuk az igaztalan embernek: „Miért irigykedsz az igazra, ó igaztalan ember! Mert igaznak akarsz látszani? Gyorsan tedd azt, ami jobb, és könnyebben leszel olyan, amilyennek látszani akarsz. Légy igaz, és így szeresd azt, akire irigykedtél, mert ami benne bántott, te is olyan leszel, és szeretni fogod benne önmagadat, és őt magadban."

Ugyanis ha irigykedsz a gazdagra, nem áll hatalmadban, hogy gazdag légy; ha irigykedsz egy megbecsült nemes szenátorra, nem áll hatalmadban, hogy híres és nemes légy; ha szépre irigykedsz, soha nem teszed magad széppé; ha egy egészségesre és erősre irigykedsz, nem leszel tőle erős; de ha egy igazra irigykedsz, a dolog az akaratodtól függ: légy azzá, ami másikban bánt. Mert nem megvásárolnod kell azt, ami te nem vagy és ami a másik; ingyen van, gyorsan megtörténik: *békesség a földön a jó akaratú embereknek*.[2]

Jaj azoknak, akik hosszú kötélként húzzák maguk után a bűneiket

9. Azok *a gőgösök pedig tőrt rejtettek el nekem,* próbálták elgáncsolni a lépésemet. És mit tettek? – *Kötélcsapdákat feszítettek ki lábaimnak.*

Miféle köteleket? – Ez a szó ismert az Írásokban, és azokban találjuk meg, mit jelentenek a kötelek. Az Úr kicsi kötelekből font ostort, és azzal űzte ki a templomból azokat ott helytelenül viselkedtek,[3] és megmutatta nekünk, hogy mit értsünk a köteleken; mert *mindenkit a saját bűneinek hajfonatai kötöznek meg,*[4] mondja egy másik Írás; és Izaiás nyíltan mondja: *Jaj azoknak, akik hosszú kötélként húzzák maguk után a bűneiket!*[5]

De miért nevezik kötélnek? – Azért, mert minden bűnös, aki megmarad a bűneiben, bűnökhöz bűnöket köt; és miközben bűnével vádolva magát javulnia kellene, a védésével megkettőzi azt, amitől a megvallás megszabadíthatta volna, és legtöbbször más bűnökkel védi magát az elkövetettek miatt: házasságtörést követett el, és hogy meg ne öljék, gyilkosságra készül: bűnt köt bűnhöz; ha elkövette a gyilkosságot, ő, aki addig egy gaztett miatt félt, most kettő miatt fél;

---

[1] Vö. Ter 3,1 sk.
[2] Lk 2,14.
[3] Vö. Jn 2,15.
[4] Péld 5,22.
[5] Iz 5,18.

és amikor látja, hogy most többtől kell félnie, mint korábban, nem arra gondol, hogy csökkentse azt, amit elkövetett, hanem hozzá akar adni valamit, amit még nem tett, és esetleg varázslathoz fordul. Immár három bűne van.

Ki gondolja ezt tovább? Ki fejezi be a bűnök kötelét, és nagyon helyesen nevezik kötélnek, mert kötélveréskor mindig hozzáadnak, de nem egyenes, hanem sodrott szálakat.

A magába csavarodott rosszaság hosszúra nyúlik, és nem azon gondolkodik, hogy elvágja, amit rosszul sodort, hanem azon, hogy hozzáadjon, növelje, hosszúra nyújtsa; hogy a végén legyen mivel megkötözzék a kezét és a lábát, és kivessék a külső sötétségre.[1]

Ezeket a bűneiket feszítik ki az igazak elé, amikor javasolják nekik azoknak a rosszaknak a megtételét, melyeket ők maguk művelnek. Ezért mondta: *Kötélcsapdákat feszítettek ki lábaimnak,* azaz a bűneikkel akarnak elgáncsolni.

És hol történik mindez? – *Az ösvények mellett csapdákat állítottak nekem;* nem az ösvényeken, hanem az ösvények mellett.

A te ösvényeid Isten parancsolatai. Ők a csapdáikat az ösvény mellett helyezték el; te ne térj le az ösvényekről, és akkor nem esel csapdába. És ne mondd: „Tiltsa meg nekik Isten, hogy csapdákat állítsanak az ösvény mellett, és akkor nem fogják tenni!” Sőt Isten megengedi, hogy csapdákat állítsanak az ösvény mellett, te ne térj le az ösvényekről. *Az ösvények mellett csapdákat állítottak nekem.*

Milyen sokan kérlelik Istent, és nem tapasztalják őt

10. [7. v.] És mi következik? Mi a menekvés ennyi rossz közepette, ezekből a kísértésekből, ezekből a veszedelmekből?

Mondtam az Úrnak: „Én Istenem vagy te”. – Ők emberek, és nem az enyémek; te Isten is vagy, és az enyém is vagy.

Mondtam az Úrnak: „Én Istenem vagy te.” – Nagy imádság ez, bizalmat ébreszt. Vajon nekik nem Istenük? Kinek nem Istene az igaz Isten? De igazában azoké, akik élvezik Őt, akik neki szolgálnak, akik szívesen élnek az ő hatalma alatt. Mert a rosszak is, bár akaratuk ellenére, a hatalma alatt állnak.

Azok szólítják Istent, aki majd megkoronázza őket; ezek az elől menekülnek, aki majd elítéli őket. És a gonosz, aki nem akarja, hogy Istene legyen az Ura, hova futhat mindenek Istene elől? Jó tehát neki, ha megtér mindenek Istenéhez, és megtérésével a maga Istenévé teszi Őt; és ilyen bűnösök, félrevezetők, képmutatók, gőgösök között mondja Istennek, akit megtérésével a maga

[1]Vö. Mt 22,13.

Istenévé tett: *Mondtam az Úrnak: „Én Istenem vagy te, vedd füledbe, Uram, könyörgésem szavát!”*

A mondat egyszerű és könnyű megérteni, de talán érdemes meggondolni, miért nem ezt mondta: *vedd füledbe, Uram, könyörgésemet?* Hanem mintha lelke érzületét jobban kifejezné, ezt mondja *könyörgésem szavát;* könyörgésem életét, könyörgésem lelkét; nem azt, ami a szavaimban hangzik, hanem azt, amiből a szavaim élnek.

A lélek nélküli dolgok egyéb zajai hangzásnak nevezhetők, de hangoknak nem. A hang a lélekkel bíró lények, az élő lények sajátja.

Milyen sokan kérlelik Istent, és nem tapasztalják Istent, és nem is gondolkodnak helyesen Istenről. A könyörgés hangzásával bírhatnak, de a hangjával nem, mert nincs bennük élet. Ennek pedig, aki élt, mert értette a maga Istenét, akiről látta, hogy megszabadítja, és tapasztalta, hogy kiktől szabadítja meg, hangja volt a könyörgésének.

Imádkoznunk kell azért, hogy ki tudjunk tartani a jóban

11. [8. v.] Isten fülébe ajánlva [könyörgése szavát] mondja: *Uram, Uram* – te, Uram, Uram, azaz aki igazán Uram vagy, nem úgy, mint az emberek, nem mint azok az urak, akik aranyért vásárolnak, hanem olyan Úr, aki vérrel vásárol.

Uram, Uram, szabadulásom ereje, azaz aki erőt adsz szabadulásomnak.

Mit akar mondani az, hogy *szabadulásom ereje?* – Panaszkodott a bűnösök csapdái és leshelyei miatt, az ördög edényei, a rossz akaratú emberek leselkedései miatt, az igazakra irigykedő gőgösök miatt, akik között élnünk kell, amíg itt élünk vándorlásunk idején. Az Úr megjövendölte, hogy sok ilyen csapda lesz, és mondta: elárad majd a gonoszság, és *mivel elárad a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni.* De azonnal vigasztalóan hozzátette: *aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[1]

Ez az imádkozó erre fölfigyelt és félt, és a gonoszságok eláradásától megzavarva a reményre tekintett, mert *aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.* Nekifeszült, hogy állhatatos lesz, és meglátta a hosszú utat, és mivel nagy és nehéz dolog az állhatatosság, hozzá imádkozott állhatatossága tökéletességéért, akitől a parancsot kapta, hogy legyen állhatatos.

Üdvözülni fogok, ha állhatatos maradok mindvégig, de az állhatatosság az erőhöz tartozik, hogy kiérdemelhessem az üdvösséget; te vagy szabadulásom ereje, te teszel állhatatossá, hogy eljussak az üdvösségre. *Uram, Uram, szabadulásom ereje.*

[1]Mt 24,12.

És miért remélem, hogy te vagy *szabadulásom ereje?* – Azért, mert *beárnyékoztad fejemet a háború napján.* Íme, most még harcolok; kívül a színleg jókkal harcolok, belül a bűnös vágyaimmal harcolok, mert *tagjaimban más törvényt észlelek, és ez küzd értelmem törvénye ellen, és a tagjaimban levő bűn törvényének rabjává tesz. Én nyomorult! Ki vált meg e halálra szánt testtől? Isten kegyelme Urunk, Jézus Krisztus által!* [1] Tehát ebben a háborúban vesződve Isten kegyelmére tekintek, és mivel már hevülni és perzselődni kezdett, mintegy árnyékot talált, mely alatt élhet: *beárnyékoztad fejemet a háború napján,* azaz a hőségben, hogy el ne fáradjak és meg ne égjek.

Amikor az ördög félrevezeti az embert, diadalt ül fölötte

12. [9. v.] *Ne adj át engem, Uram, vágyamból a bűnösnek.* – Íme, erre való nekem a te ernyőd, hogy ne perzselődjem meg magamtól. És mit tehet velem az a bűnös, bármennyire tombol? Kegyetlenkedtek ugyanis a mártírokkal a gonoszok: elhurcolták őket, láncokkal megkötözték, börtönbe zárták, karddal megsebezték, vadállatok elé vetették, tűzzel égették el; mindezt megtették velük, de Isten nem adta át őket a bűnösöknek, mert nem a vágyukból adattak át.

Tehát azért imádkozzál, amennyire csak tudsz, hogy a vágyadból ne adjon át Isten téged a bűnösnek. Te ugyanis a vágyaddal helyet adsz az ördögnek.

Nézd csak, az ördög nyereséggel kínált meg, és csalásra hívott; a nyereséget nem érheted el, ha nem csalsz. De a nyereség a csalétek, a csalás a hurok. Úgy nézd a csalétket, hogy a hurkot is lásd, mert a nyereséget csak érheted el, ha csalsz; ha pedig elköveted a csalást, megfognak. Nem azért mondom, hogy megfognak, mert megtaláltak, néha ugyanis nem találnak meg, de az emberek nem találnak meg; vajon Isten sem talál meg?

Megfognak, és elvonszolnak, és megölnek. Mindaz ugyanis, aki ilyeneket művel, elpusztítja magát.

Tehát itt van a csalétek, itt van a hurok is; fékezd a vágyat, és nem kerülsz a hurokba; ha pedig legyőz a csalétek vágya, nyakadat a hurokba hajtja, és megfog a lelkek madarásza.

Ne adj át engem, Uram, vágyamból a bűnösnek. – Ez jelenti az árnyékot a háború napján. A vágy ugyanis hőséget kelt, az Úr ernyője pedig csillapítja a vágyat, hogy megfékezhessük azt, ami elragadhatna, és föl ne hevüljünk annyira, hogy a hurokba kerüljünk.

Ellenem gondolkodtak, ne hagyj el engem, nehogy fölém kerekedjenek. – Egy másik helyen olvasod: *Akik szorongatnak, ujjongani fognak, ha megmozdulok.* [2]

---

[1] Róm 7,23–25.
[2] Zsolt 12,5.

Ők is ilyenek, mert ilyen maga az ördög is: amikor az ördög félrevezeti az embert, örül, diadalt ül fölötte; az ördög henceg, mert az ember megaláztatott. De miért aláztatott meg? Mert az ördög gonoszul kerekedett föléje; de az is, aki diadalt ült fölötte, meg fog aláztatni.

Mert mind ilyenek, akik a rossznak örülnek: úgy látják, hogy egy ideig [joggal] dicsekszenek, gőgösködnek, nyakaskodnak. Ne élvezzétek az ő dicsekvésüket, mert a torkukban horog van és csalétek; ebben lelik gyönyörűségüket, de ezzel fogják ki őket. *Ne hagyj el engem, nehogy fölém kerekedjenek,* azaz ne diadalmaskodjanak rajtam, ne örüljenek miattam.

Igazság csak a jó cselekedetben van

13. [10. v.] *Keringésük kezdete, ajkaik vesződsége takarja be őket.* – Engem szárnyaid árnyéka takar be, mondja, mert *beárnyékozál engem a háború napján.*

Őket mi takarja be? – *Keringésük kezdete,* ez pedig a gőg.

Mit jelent az, hogy *keringésük*? – Azt jelenti, hogy körbejárnak és nem állnak meg; a tévedés köreit róják, és ennek az útnak nincs vége. Aki ugyanis egyenesen megy, valahol elkezdte és valahol befejezi az utat; aki körbejár, soha nem fejezi be. Ez a gonoszok vesződsége, amit másik zsoltárban világosabban mond: *körbejárnak a gonoszok.*[1] De a *keringésük kezdete* a gőg, mert minden bűn kezdete a gőg.[2]

De miért a gőg *ajkaik vesződsége?* – Azért, mert minden gőgös ember csak kitalálás, és minden kitalálás hazug. Az emberek vesződnek a hazug beszéddel, az igazságot ugyanis teljes könnyedséggel mondhatnák. Az pedig, aki kitalálja, amit mond, vesződik. Aki igazat akar mondani, nem vesződik, mert maga az igazság vesződség nélkül beszél.

Az emberről tehát ezt mondta Istennek [az imádkozó]: Engem a te ernyőd fog betakarni, azokat hazugságuk takarja be, de maguk a hazugságuk az ajkaik vesződsége.

Íme, igazságtalanságot szült, fájdalmat fogant, és gonoszságot szült.[3] – Ugyanis minden rossz cselekedetben vesződség van, és minden kigondolt rossz cselekedetnek hazugság a vezére. Igazság ugyanis csak a jó cselekedetben van.

Éppen ezért, mert mindenki hazugságságban vesződik, mit kiáltott az Igazság? – *Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik vesződtök, és akik terheket hordoztok, és én felüdítelek titeket.*[4]

---

[1]Zsolt 11,9.
[2]Vö. Sir 10,15.
[3]Zsolt 7,15.
[4]Mt 11,28.

Ugyanez a hang kiált vesződőkhöz egy másik zsoltárban: *Emberek fiai, meddig vagytok nehéz szívűek? Miért szeretitek a hiábavalóságot és keresitek a hazugságot?*[1]

Egy másik helyen halljad a hazugságban lévő vesződséget: *Megtanították a nyelvüket hazug beszédre, azért vesződtek, hogy gonoszul cselekedjenek.*[2] *Keringésük kezdete, ajkaik vesződsége takarja be őket.*

A háborgatás egyeseket lángra gyújt, másokat lever

14. [11. v.] *Izzó parazsak hulljanak rájuk a földön, és taszítsd le őket.*

Mit jelent az, hogy a földön? – Azt jelenti, hogy itt, még ebben az életben; itt *hulljanak rájuk a földön izzó parazsak, és taszítsd le őket.*

Mik az izzó parazsak? – Ezeket a parazsakat ismerjük. Vajon mások ezek, és mások azok, akikről beszélni fogunk? Ezekről ugyanis úgy látom, hogy büntető eszközök, azok pedig, akikről majd szólok, jutalmul szolgálnak.

Szó volt ugyanis bizonyos parazsakról, amikor az ember az álnok nyelv ellen kért segítséget: *Mi adassék neked vagy mi legyen a te jutalmad, álnok nyelv?A hatalmasnak hegyes nyilai, pusztító parazsakkal;*[3] azaz Istennek a szíven átható, a régiséget megszüntető és szerelmet ébresztő igéi; azoknak az embereknek a példája, akik halottak voltak, és életre keltek, feketék voltak, és izzóvá váltak.

A széndarabok ugyanis sötétek, a színük mutatja. De amikor a szeretet lángja körülveszi, és a halálból újjáélednek, halljad csak az Apostoltól: *egykor sötétség voltatok, most pedig világosság az Úrban.*[4]

Azok a fekete széndarabok, testvérek, akiket akkor látunk, amikor Isten nyilától átszúrtan meg akarjuk változtatni az életünket, és ebben azoknak az embereknek a gonosz nyelve akadályoz, akikről itt az imént beszéltünk, akik le akarnak téríteni az igazság útjáról, és a saját tévedésükbe akarnak vinni, és azt mondják, hogy ha előbbre is jutunk, nem fogjuk befejezni.

Láttunk ilyen széndarabokat:
aki tegnap részeges volt, ma józan;
aki tegnap házasságtörő volt, ma tiszta életet él;
aki tegnap rabló volt, ma bőkezűen adakozó: mindezek izzó parazsak.

---

[1] Zsolt 4,3.
[2] Jer 9,5.
[3] Zsolt 119,9.
[4] Ef 5,8.

A nyilak sebeihez járulnak a széndarabok példái (nem félek ugyanis sebet mondani, hiszen maga a menyasszony kiáltja: *megsebesültem a szeretettől*[1]), és itt történik a széna pusztulása; ezért beszél pusztító parazsakról.

Elhamvad a széna, de tisztul az arany, és az ember a halálból átmegy az életre, és ő maga is izzó parázzsá kezd válni; ilyen parázs volt az Apostol, aki korábban mint káromló és erőszakos üldöző, fekete széndarab volt;[2] de irgalomra lelve az égből kapott lángra, Krisztus hangja gyújtotta meg: megszűnt benne minden feketeség, és lángolni kezdett a lélektől, mely meggyújtotta.

Így kell tehát értenünk itt is az izzó parazsakat, akik ezekre rosszakra hullanak és letaszítják őket? – Semmi nem akadályozza ezt az értelmezést. Úgy látom, hogy itt egy bizonyítható és kifogástalan állítás világosodik meg: ilyen parazsakra értem, hogy rájuk hullanak és letaszítják őket.

Egyesekre azért hullanak, hogy meggyújtsák őket, másokra azért, hogy letaszítsák. Mert maga a parázs mondta: *Ezeknek a halál illata a halálra, azoknak az élet illata az életre.*[3]

Látják ugyanis a lángoló lelkű igazakat, aki fényeskednek, és irigykedve rájuk, elesnek. Ez az, hogy *izzó parazsak hulljanak rájuk a földön, és taszítsák le őket.*

Mit jelent az, hogy *a földön*? – Azt jelenti, hogy még itt vannak ebben az életben; a gonoszoknak tartogatott büntetéstől függetlenül ezek a parazsak letaszítják őket, mielőtt eljön az örök tűz: *Izzó parazsak hulljanak rájuk a földön, és taszítsák le őket. A nyomorúságban nem maradnak meg.*

Eléri őket a nyomorúság, és nem viselik el, az igaz azonban megmarad.

Mennyire megmarad az, aki mondja: *Még a szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.*[4]

Ellenben, amikor azokat éri valami szorongatás, valami nyomorúság, nem maradnak állva, elesnek. Mert amikor az ilyenek szorongatást szenvednek, nem tudják elviselni, gonoszságokba keverednek, mert a vágyukból átadják őket a bűnösnek.

A belső javakat kell szeretni

15. [12. v.] *A fecsegő férfit nem lehet irányítani a földön.* – A fecsegő férfi szereti a hazugságokat, mert mi okoz neki gyönyörűséget a beszéden kívül?

[1]Én 2,5 (LXX).
[2]Vö. 1Tim 1,13.
[3]2Kor 2,16.
[4]Róm 5,3–5.

Ugyanis nem figyel arra, amit mond, miközben beszél. Az ilyen embert lehetetlen irányítani.

Milyennek kell tehát lennie Isten szolgájának, aki meggyulladt azoktól a parazsaktól, és ő maga is üdvös parázzsá lett? Milyennek kell lennie? – Inkább akarjon hallani, mint szólni, miként írva van: *Legyen minden ember gyors a hallgatásra, de késedelmes a szólásra;*[1] és ha lehetséges, arra vágyódjon, hogy ne kelljen se beszélnie, se szólnia, se tanítania.

De íme, én szólók Szeretetreméltóságtokhoz: testvéreim, most beszélünk hozzátok, hogy tanítsunk valamit; mennyivel jobb lenne, ha valamennyien tudnánk, és senki sem tanítaná a másikat, és az egyik nem beszélne, a másik nem hallgatná, hanem valamennyien azt az egyet hallgatnánk, akinek ezt mondják: *Add, hogy örömöt és vigasságot halljak.*[2]

Ezért János sem annak örült, hogy prédikált, hogy beszélt, hanem annak, hogy hallott valamit. Ezt mondja ugyanis: *A vőlegény barátja ott áll, és hallgatja őt, és örvendvén örül a vőlegény hangjának.*[3]

Így tehát, testvérek, röviden mondanék valamit Szeretetreméltóságtoknak, amiben mindenki vizsgálja meg önmagát. Nem azt mondom, hogy ne beszéljen, hanem hogy igényli-e a beszéd feladatát; mert lehet, hogy a hallgatás örömét akarja, ugyanakkor kénytelen tanítva megszólalni.

Mikor van szükség tanító szóra? – Akkor, amikor járatlan, tanulatlan emberrel találkozol. Ha élvezed a tanítást, azt szeretnéd, hogy mindig legyen melletted valaki, akit taníthatsz; ha pedig jó akaratú vagy, és azt szeretnéd, hogy mindenki tudós legyen, akkor nem akarod, hogy mindig legyenek, akiket taníthatsz, és nem önszántadból taníthatsz, hanem szükségből.

Az Istenre hallgatás legyen az örömöd, szükségből beszélj, és akkor *nem leszel fecsegő férfi, akit nem lehet irányítani.* Miért beszélni akarsz, és nem akarsz hallgatni? Mindig kimégy, bemenni vonakodsz. Aki ugyanis téged tanít, az odabenn van; amikor te tanítasz, mintegy kimész azokhoz, akik odakinn vannak.

Ugyanis belülről halljuk az igazságot, és azokhoz beszélünk, akik a szívünkhöz képest kívül vannak. Amikor azt mondjuk, hogy a szívünkben vannak, amikről gondolkodunk, a képről beszélünk, ami lenyomatként van bennünk. Mert ha teljesen bennünk volnának, akkor tudnák, mi van a szívünkben, és így nem volna szükség arra, hogy beszéljünk hozzájuk.

Ha pedig azt élvezed, amit odakinn csinálsz, vigyázz, föl ne fúvódj odakinn, és lehetetlenné ne váljék számodra a szűk ajtón való visszatérés,[1] és az, hogy Isten

[1]Jak 1,19.
[2]Zsolt 50,10.
[3]Jn 3,29.

mondhassa neked: *Menj be Urad örömébe;*[2] hanem mivel odakinn volt, amit szerettél, ezt mondja neked: *Kötözzétek meg kezét és lábát, és vessétek ki a külső sötétségre.*[3] Ahol ugyanis megmutatta, hogy milyen rossz a kivettetés, ugyanott megmutatta, hogy milyen jó a bemenetel. Mert mit mondott a jó szolgának? – *Menj be Urad örömébe.* A rossznak pedig: *Vessétek ki a külső sötétségre.*[4]

Tehát ne a külsőket, hanem a belsőket szeressük jobban; a belsőknek örüljünk. A külsőkkel kényszerűségből foglalkozzunk, ne szívesen. *A fecsegő férfit nem lehet irányítani a földön.*

Az igazakat zaklatják a rosszak

16. *Az igaztalan férfit a rossz dolgok pusztulásba kergetik.* – Jönnek a rossz dolgok, és nem marad állva, ezért mondta: *pusztulásba kergetik.* Sok jó és sok igaz embert érnek bajok, és mintegy megtalálják őket a rossz dolgok.

Ezért mondta, hogy *kergetik,* mert a rossz elől mindenki el akar rejtőzni; de amikor megtalálja a baj, mintegy hajtóvadászatba kerül. Mert vajon csak a rosszak futnak a bajok elől, amikor keresik őket a rosszak? Nemde a jóknak is ezt mondták: *Ha üldözni fognak az egyik városban, fussatok a másikba?*[5]

Tehát amikor a rosszak üldözték a jókat, azaz a mártírjainkat, amikor elfogták őket, vadásztak rájuk, de nem a pusztulásba kergették őket. Szorongatták a testet, koronát nyert a lélek; kiűzték a lelket a testből, de a testet sem érte semmi, ami a későbbiekben kára lehetne.

Elégették a testet, megverték a testet, tépték a testet, de vajon el tudták-e távolítani a Teremtőtől, azzal hogy az üldözők kezébe adatott? Ő, aki megteremtette abból, ami nem volt, nem fogja jobban helyreállítani azt, ami volt?

Tehát bárhogyan ejtették foglyul az igazakat, kergették őket ugyan a rosszak, de nem a pusztulásba.

Azokat pedig, akiket nem lehet irányítani és fecsegők, a rossz dolgok a pusztulásba kergetik. Miért? – Mert *a nyomorúságban nem maradnak meg.*

Mit ígért Isten a jó és igaz embereknek

---

[1]Vö. Mt 7,13.
[2]Mt 25,21–23.
[3]Mt 22,13.
[4]Mt 25,30.
[5]Mt 10,23.

17. [13. v.] *Megismertem, hogy az Úr ítéletet fog tenni a szűkölködőnek.* – Ez a szűkölködő nem fecsegő; aki ugyanis fecsegő, az bővelkedni akar, éhezni nem tud.

A szűkölködők pedig azok, akiknek mondja: *zörgessetek és megnyittatik nektek, keressetek és találtok, kérjetek és adatik nektek;*[1]

A szűkölködő az, akiről mondja: *boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert őket majd jóllakatják.*[2]

Sóhajtoznak a rossz emberek csapdái között, imádkoznak a Főjükhöz, hogy ragadják el őket a rossz emberek elől, hogy szabaduljanak meg a gonosz embertől, és ragadják ki őket az igaztalanok kezéből.

Tehát ők azok, akiknek ügyét az Úr nem hanyagolja el, és ha most szorongatást is szenvednek, meg fog jelenni a dicsőségük akkor, amikor majd a Főjük megjelenik. Az ilyeneknek mondják: *halottak vagytok, és a ti életetek el van rejtve Krisztussal együtt Istenben.*[3]

Tehát szegények vagyunk, az életünk el van rejtve; kiáltunk a kenyérhez, van ugyanis egy élő kenyér, aki az égből szállt alá,[4] aki útközben felüdít, a hazában majd jóllakat minket. Most ugyanis felüdülünk, hogy ki tudjunk tartani, mert éheznünk kell mindaddig, amíg majd jól fogunk lakni.

Megismertem, hogy az Úr ítéletet fog tenni a szűkölködőnek. – Ez [az imádkozó] biztos volt abban, *hogy az Úr ítéletet fog tenni a szűkölködőnek, és megítéli a szegények ügyét.* Meg fogja mutatni a gonoszoknak, hogy mennyire szereti a maga igazait; meg fogja mutatni a gazdagoknak, hogy mennyire szereti a maga szegényeit; gazdagnak nevezte a gőgösöket, szegénynek nevezte az alázatosakat; gazdagnak nevezte azokat, akik a bőség miatt nem kerestek, szegénynek nevezte azokat, akik vágyakozva sóhajtoztak; az Úr meg fogja ítélni az ő ügyüket.

Isten arcát örökké fogjuk szemlélni

18. [14.] *Az igazak pedig vallomást fognak tenni a te nevednek.* – Amikor majd megítéled az ügyüket, és ítéletet teszel nekik, *vallomást fognak tenni a nevednek;* semmit nem fognak a saját érdemüknek tulajdonítani, mindent az irgalmasságnak fognak köszönni.

---

[1] Mt 7,7.
[2] Mt 5,6.
[3] Kol 3,3.
[4] Vö. Jn 6,41.

Az igazak pedig vallomást fognak tenni a te nevednek. És mivel *vallomást tesznek a nevednek,* hogy bármennyire igazak, semmit nem a magukéból vesznek, semmit nem tulajdonítanak magukénak, mi történik majd, hogy egyenesen tartsák a szívüket? Mert amikor magukhoz hajolnak, elgörbítik a szívet, amikor pedig az Úrra figyelnek, egyenesen irányítják a szívet. És miben fogják megtalálni a gyönyörűséget, a nyugalmat, az örömöt, a boldogságot? Talán önmagukban? – Nem. Hanem abban, akiben világosságok: *Most pedig világosság vagytok az Úrban*[1] – mondta.

És most lássad a folytatást, lássad, hogyan fejezi be: *és az egyenes szívűek a te arcoddal együtt fognak lakni.* – Bajban voltak ugyanis a saját arcukban, és jó dolguk lesz a te arcoddal együtt. Amikor a saját arcukat szerették, arcuk verítékével ették a kenyeret.[2] Térjenek vissza, és letörölve a verítéket, a vesződségek végeztével, és a jajgatás elhaltával jöjjön hozzájuk a te mindennel bővelkedő arcod.

Többé már nem fognak keresni semmit, mert jobbat nem találnak; többé nem fognak elhagyni téged, és te sem fogod elhagyni őket. Mert mit is mondtak az Úrról a föltámadás után? – *Betöltesz majd engem örömmel, az arcoddal.*[3] Arcod nélkül nem volna örömünk. Azért kell megtisztítanunk a saját arcunkat, hogy örvendhessünk az Ő arcá*nak.*

Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van,[4] mert *az egyenes szívűek a te arcoddal együtt fognak lakni.*

Azt gondoljuk, hogy az Atya arcával igen, és a Fiú arcával nem? Vagy a Fiú arcával igen, és Atya arcával nem? Vagy az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek valamiképpen egy arcával? Lássuk csak, hogy maga a Fiú nem ígérte-e, hogy megörvendeztet a maga arcával.

Az imént az Úr Isten sugallta, hogy ezt az evangéliumi részt olvassuk, mert tanúskodik erről a zsoltárról. Maga az Úr mondja ugyanis: *Aki hallja az én parancsolataimat és megtartja azokat, ő az, aki szeret engem; aki pedig szeret engem, azt is szeretni fogja az én Atyám, én is szeretni fogom, és megmutatom magamat neki.*[5]

Micsoda jutalmat ígért, Szeretteim? Hát nem látták őt azok, akiknek azt ígérte, hogy megmutatja magát? Nem volt ott a szemük előtt? Nemde ott volt előttük

[1] Ef 5,8.
[2] Vö. Ter 3,19.
[3] Zsolt 15,10.
[4] 1Ján 3,2.
[5] Jn 14,22.

testének arca? Mi az, amit meg akart mutatni azoknak, akik látták Őt? Mivel azonban a tanítványok olyannak látták, ahogyan a zsidók megfeszítették, Isten pedig abban a testben rejtve volt; az embert láthatták az emberek, Istent pedig nem láthatták, pedig ott volt az emberben.

Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meg fogják látni Istent.[1] Az emberi alakot megmutatta a jóknak is, a rosszaknak is. Az isteni alakot azonban fenntartotta a megtisztultaknak és a jóknak, hogy örvendezhessünk benne és boldogok legyünk örökre az Ő arcával együtt.

[1]Mt 5,8.

SZÁZNEGYVENEDIK ZSOLTÁR (141.)
Elmondta 414–415-ben Vértanúk vigiliáján
60/61 éves, 23-24 éves pap, 19/20 éves püspök

1Zsoltár. Dávidé.
Uram, kiáltottam hozzád, hallgass meg engem;
figyelmezz az én könyörgésem szavára, amíg hozzád kiáltok.
2Szálljon föl az én imádságom,
mint a tömjénfüst a színed előtt,
kezeim fölemelése, mint az esti áldozat.
3Tégy őrséget, Uram, a számra,
és a megtartóztatás ajtaját ajkaim köré.
4Ne hajlítsd a szívemet gonosz szavakra,
ügyeskedő mentegetőzésre a bűnökben
a gonoszságot cselekvő emberekkel;
és nem csatlakozom a választottaikhoz.
5Jobbítson engem az igaz irgalmasságban
és dorgáljon engem;
a bűnös olaja pedig ne kenje meg a fejemet,
mert még az imádságom is kedvük szerint van.
6A sziklánál szétfoszlottak a bíráik,
hallják majd igéimet, mert felülmúlták őket.
7Amint a kövérséget szétszórják a föld felszínén,
úgy szóródtak szét az alvilágnál a csontjaink.
8Rajtad, ó Uram, terajtad az én szemem,
tebenned reméltem, ne vedd el az én lelkemet.
9Őrizz meg engem a tőrtől, melyet nekem állítottak,
és azok botrányaitól, akik gonoszat cselekszenek.
10Essenek az ő hálójába a bűnösök,
egyedül vagyok én, amíg átvonulok.

A Szentírásban mély misztériumok vannak

1. A mi intésünket és kérésünket hallottátok testvérek az Apostol szájából, amikor az imént a levelét olvastuk: *Legyetek kitartók és éberek az imában meg a hálaadásban; imádkozzatok egyúttal értünk is, hogy az Isten tárja fel előttünk az*

ige ajtaját, hogy elmondjam az ő misztériumát, hogy kinyilvánítsam, ahogyan nekem beszélnem kell.[1] E szavakat méltóztassatok az én szavaimnak is tekinteni.

A szent Írásokban ugyanis mély misztériumok vannak, melyek azért vannak elrejtve, hogy el ne silányuljanak; azért keressük azokat, hogy gyakorlatoztassanak; azért tárulnak föl, hogy tápláljanak.

A zsoltár, amelyet most énekeltünk, sok mondatában nagyon homályos. De amikor az Úr segítségével a mondottakat kezdjük kihámozni és szem elé tárni, látni fogjátok, hogy amiket hallotok, már jól ismeritek. De azért van róluk sokszor szó, hogy az előadás változatossága elvegye az igazság unalmas voltát.

A Szentírásban csak a szeretetet kell keresni

2. Van-e még valami, amit bővebben és üdvöthozóbban fogtok hallani és megismerni, mint az, hogy *Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből, és teljes lelkedből és egész elmédből?*[2] és: *Szeresd felebarátodat, mint önmagadat*?[3] De hogy ne gondoljátok, hogy jelentéktelen ez a két parancs: *E két parancson függ az egész Törvény és a Próféták.*[4]

Tehát mindannak, ami az elmében üdvösen megfogan, vagy a száj elmond, vagy az Írás bármely oldalából kifaragjuk, nincs más célja, csak a szeretet (caritas).

De ez a szeretet nem akármilyen. Hiszen a gonoszul élők is behálózzák magukat rossz lelkiismeretű társasággal, és ők is mondják, hogy szeretik egymást, nem akarnak elszakadni egymástól, megbeszéléseken tanácsokat adnak egymásnak; ha távol vannak, vágyódnak egymásra és örülnek egymás jelenlétének. De ez a szeretet pokoli; ragasztója van, amely lehúz a mélybe, nem tollai, amellyel az égbe emelne.

Hanem melyik az a szeretet, amelyet megkülönböztetünk és elválasztunk minden egyéb szeretetnek nevezett dologtól?

Az, amelyet a keresztények szeretetének nevezünk, Páltól kapta a meghatározását, és olyan határokkal van körülírva, hogy minden más szeretettől megkülönböztethető, mert határai istenien végtelenek. Mert – mondja – *a Törvény vége a szeretet.*[5] És itt be is fejezhette volna. Mert másutt, ahol mintha tájékozottakhoz beszélne, csak eddig mondta: *A Törvény teljessége a szeretet,*[6] és nem mondta meg, miféle szeretet. Itt azért nem mondta, mert megmondta másutt, hiszen nem lehet és nem is kell mindenütt mindent elmondani.

---

[1]Kol 4,2–4.
[2]Mt 27,37.
[3]Mt 22,39.
[4]Mt 22,40.
[5]1Tim 1,5.
[6]Róm 13,10.

Tehát itt: *A Törvény teljessége a szeretet.* Ha talán kérdezed: Miféle szeretet? Milyen szeretet?, egy másik helyen hallod: *a Törvény vége a tiszta szívből fakadó szeretet.*[1]

Mármost lássátok, hogy a rablók tiszta szívből szeretik-e egymást. A tiszta szív a szeretetben az, hogy Isten szerint szereted az embert; mert magadat is így kell szeretned, hogy meg ne tévesszen a szabály: *Szeresd felebarátodat min önmagadat.*[2]

Ha ugyanis rosszul és ártó módon szereted magadat, mit használ a felebarátodnak, ha őt is ugyanígy szereted?

Hogyan szereted rosszul magadat? – Hogyan figyelmeztet az Írás, amely senkinek sem hízeleg és meggyőz arról, hogy nem szereted magadat, sőt arról győz meg, hogy gyűlölöd magadat: *Aki pedig szereti a gonoszságot* – mondja – *gyűlöli a lelkét*.[3] Ha tehát szereted a gonoszságot, gondolod, hogy szereted magadat? Tévedsz: ha a felebarátot is így szereted, gonoszságba viszed és a szereteted hurok lesz a szeretettednek.

A tiszta szívből való szeretet tehát az, amely Isten szerint való, *jó lelkiismeretből és nem színlelt hitből* fakad.[4] Ennek az Apostol által meghatározott szeretetnek két parancsolata van: Isten szeretete és a felebarát szeretete (dilectio Dei et proximi). Ne keressetek mást az Írásokban, senki ne parancsoljon nektek mást.

Ha valami homályos az Írásban, ez rejlik benne; ami könnyen érhető, ez tárul föl benne. Ha soha nem tárulna föl, nem táplálna; ha soha nem volna elrejtve, nem gyakorlatoztatna téged.

Ez a szeretet kiált a tiszta szívből, az ilyen szívekből ezekkel a szavakkal, melyekkel most imádkozik. és hogy ki az, gyorsan megmondom: Krisztus az.

Akár a Fő, akár a tagok beszélnek, az egy Krisztus beszél

3. Hallani fogtok szavakat, melyeket vonakodva fogadunk el mi Urunk Jézus Krisztusról, és aki kevésbé érti, azt fogja gondolni, vakmerően állítom, hogy Krisztus beszél ebben a zsoltárban.

Mert miként lehetne a mi Urunk Jézus Krisztusról, arról a szeplőtelen bárányról, arról, akiben egyedül nem találtak bűnt, aki egyedül mondhatta el igazán: *Íme, jön a világ fejedelme, és bennem nem fog találni semmit,*[5] azaz semmi bűnt,

[1] 1Tim 1,5.
[2] Mt 22,39.
[3] Zsolt 10,6.
[4] 1Tim 1,5.
[5] Jn 14,30.

semmi büntetésre méltót; aki egyedül rótta le azt, amivel nem tartozott;[1] aki egyedül ontott ártatlan vért; Isten egyszülött Fia, aki testet öltvén nem kisebbedett, hanem bennünket tett nagyobbá; tehát hogyan lehetne helyesen érteni őrá: *Tégy őrséget, Uram, a számra, és megtartóztató ajtót ajkaim köré. Ne hajlítsd a szívemet gonosz szavakra, ügyeskedő mentegetőzésre a bűnökben.*[2]

A mondottak ugyanis nyilvánvalóan ezt jelentik: Őrizd Uram a számat mintegy parancsolatod ajtajával és kapujával, hogy ne hajoljon a szívem gonosz szavakra.

Miféle gonosz szavakra? – Amelyekkel mentegetik a bűnöket. Nehogy – mondja – inkább mentegetni, mint vádolni akarjam a bűneimet.

„Ezek nem vonatkoznak a mi Urunk Jézus Krisztusra. Mert miféle bűnöket követett el, amelyeket inkább megvallania, mint védenie kellene? Ezek a mi szavaink."

De bizony, Krisztus beszél.

„Ha ezek a mi szavaink, akkor hogyan beszél Krisztus?"

És hol van a szeretet, amelyről beszélek? Nem tudjátok, hogy a szeretet egyesített bennünket Krisztusban? A szeretet kiált belőlünk Krisztushoz. A szeretet kiált Krisztusból értünk.

Hogyan kiált a szeretet belőlünk Krisztushoz? – *És lészen, mindaz, aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül.*[3]

És hogyan kiált a szeretet Krisztusból értünk? – *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[4] *Ti* – mondja az Apostol – *Krisztus teste és az ő tagjai vagytok.*[5]

Ha tehát ő a fő, mi a test, akkor egy ember beszél; akár a fő beszél, akár a tagok, az egy Krisztus beszél. És a fő sajátossága, hogy a tagjai nevében is beszél.

Figyeljétek csak a szokásunkat. Először azt, hogy a tagjainkban mennyire csak a fő tud beszélni; és hogy hogyan beszél a fej a tagok nevében. Nézzétek csak: Szűk helyen valaki a lábadra lép: „Rám léptél!" – mondja a fej. Valaki megsebezte a kezedet: „Megsebeztél!" – mondja a fej. A fejedet nem érintette senki, de tested szervezetének egysége beszél. Tagjaid személyét, aki a fejben van, a nyelv képviseli, az szólal meg mindegyikért.

Így hallgassuk tehát a beszélő Krisztust, de mindegyikünk ismerje föl a maga hangját, mint aki Krisztus testéhez tartozik. Fog mondani ugyanis olyan

[1]Zsolt 68,5.
[2]Zsolt 140,3–4.
[3]Joel 2,32.
[4]ApCsel 9,4.
[5]1Kor 12,27.

szavakat, amelyekben egyikünk sem találhatja meg magát, mert csak a főhöz tartoznak; de hogy el ne különüljön a mi szavainktól, vagy magáévá teszi azokat, vagy a sajátjaiból visszatér a mieinkhez.

Mert Őróla és az Egyházról mondatott: *Ketten egy testben lesznek.*[1] Ő maga is az evangéliumban mondja erről a dologról: *Már nem ketten vannak, hanem egy test*.[2]

Nem új dolgok ezek, mindig hallottátok, de esetenként föl kell idéznünk, először azért, mert az Írások, melyeket magyarázunk, úgy vannak megírva, hogy sok mindent sokszor ismételnek; másodszor azért, mert hasznos. A világi gondoknak tövisei vannak, amelyek elfojtják a vetést; ezért az Úrnak gyakran fel kell idéznie azt, amit a világ el akar feledtetni velünk.

Az Egyház háborgatása a világ végezetéig fog tartani

4. [1. v.] *Uram, kiáltottam hozzád, hallgass meg engem.* – Ezt valamennyien mondhatjuk. Erről nem mondom, hogy az egész Krisztus mondja, hanem inkább a test nevében mondatott, mert akkor is, amikor itt volt, a testet hordozva imádkozott, és a test nevében kérte az Atyát, és miközben imádkozott, a testéből vérnek cseppjeit verítékezte. Így van megírva az evangéliumban: *Jézus még buzgóbban imádkozott és vért verítékezett.*[3] Mi a vér kiserkenése az egész a testből, ha nem a vértanúk szenvedése az egész Egyházból?

Uram, kiáltottam hozzád, hallgass meg engem; figyelmezz az én könyörgésem szavára, amíg hozzád kiáltok. – Ha azt mondod: *kiáltottam*, azt gondolod, hogy elmúlt az, ami miatt kiáltanod kellett: *Kiáltottam hozzád.* Kiáltottál, de ne érezd magadat biztonságban. Ha vége a háborgatásnak, vége a kiáltásnak is, ha pedig megmarad az Egyház és Krisztus testének háborgatása egészen a világ végéig tart, akkor nem csak annyit mond, hogy *kiáltottam hozzád, hallgass meg engem,* hanem: *figyelmezz az én könyörgésem szavára, amíg hozzád kiáltok.*

Az Úr szenvedése esti áldozat

5. [2. v.] *Szálljon föl az én imádságom, mint a tömjénfüst a színed előtt, kezeim fölemelése, mint az esti áldozat.* – Ezt magára a főre szoktuk érteni, minden keresztény tudja. Mert estére járt már az idő, amikor az Úr a kereszten letette az életét, hogy visszavegye, nem szándéka ellenére veszítette el. De ebben a mintaképünk.

Mert mi függött a kereszten, ha nem az, amit tőlünk kapott? És hogyan volna lehetséges, hogy az Atya Isten elbocsássa és elhagyja az egyszülött Fiút, aki vele

[1]Ter 2,24.
[2]Mt 19,6.
[3]Lk 22,44.

egy Isten? És mégis a mi gyöngeségünket viselte a kereszten, ahol a *mi régi emberünk,* ahogy az Apostol mondja *vele együtt keresztre feszíttetett,*[1] a mi emberünk hangján kiáltotta: *Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?*

Ez tehát az esti áldozat, az Úr szenvedése, az Úr keresztje, az üdvösséges áldozat felajánlása, az Isten előtt kedves egészen elégő áldozat. Ezt az esti áldozatot tette a feltámadásban reggeli ajándékká.

Tehát a hívő szívből tisztán mondott imádsága olyan, mint a szent oltárról fölszálló tömjénfüst. Ez a legkellemesebb illat az Úr számára, így illatoznak mind, akik hisznek.

Krisztus a mi vétkeinket hordozta

6. [3. v.] *A mi régi emberünk* – az Apostol szavai ezek – *vele együtt keresztre szegeztetett, hogy a bűn teste elpusztuljon, és többé már ne szolgáljunk a bűnnek.* Ezért abban a zsoltárban is, amikor ezt mondta: *Istenem, Istenem, miért hagytál el engem, messze a szabadulásomtól*, mindjárt hozzátette: *vétkeim igéi.*[2] Miféle vétkeké, ha a főre gondolsz? És mégis az övé volt ez a hang a zsoltárban, ő tanúsítja a kereszten, ezeket a szavakat mondta, ezt a zsoltárverset mondta el. Nem maradt hely az emberi vélekedéseknek, nem kap lehetőséget tagadásra egy keresztény sem. Amit a zsoltárban olvasok, azt hallom az Úrtól. A zsoltárban is felismerem, amit az evangéliumban olvasok: *Átszegezték kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat. Ők pedig nézték és szemléltek engem, elosztották maguk között ruháimat és sorsot vetettek köntösömre.*[3]

Mindezeket így jövendölték, így történtek; amint hallottuk, úgy láttuk.

Ha tehát a mi Urunk Jézus Krisztus testének szeretetében példát adva nekünk, bár teljesen bűntelen volt, mondta: *Vétkeim igéi;*[4] ezt a teste nevében mondta, ki merné mondani a tagjai közül, hogy neki nincs bűne, hacsak nem merészelné hazug módon igaznak állítani magát és hazugsággal vádolni Krisztust?

Valld meg tehát, ó Krisztus tagja, amit a főd helyetted mondott. Hogy ezt megvalljuk, hogy ezt megtegyük, és ne igazoljuk magunkat az egyetlen igaz színe előtt, aki megigazulttá teszi a bűnöst,[5] hozzátette testének hangját is:

Tégy őrséget, Uram, a számra, és megtartóztatás ajtaját ajkaim köré. – Nem azt mondta, hogy *megtartóztatás zárát,* hanem: ajtaját. Az ajtót nyitják és becsukják; ha tehát ajtó, akkor nyílik is, zárul is: megnyílik a bűn megvallására

[1] Róm 6,6.
[2] Zsolt 21,2; Mt 27,46.
[3] Zsolt 21,17–19.
[4] Vö. Zsolt 47,9.
[5] Vö. Róm 4,5.

és bezárul a bűn mentegetése elől. Így lesz a megtartóztatás és nem a romlás ajtaja.

Krisztus a hit által bennünk lakik

7. [4. v.] Mit használ nekünk ez a *megtartóztatás ajtaja*? Mit imádkozik Krisztus testének nevében? Azt, hogy *ne hajlítsd a szívemet gonosz szavakra.*

Mit jelent a *szívemet*? – Egyházam szívét, a testem szívét. Figyeljétek azokat a szavakat, amelyekben a regula van megfogalmazva: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[1] amikor őt senki nem érintette. *Éheztem és adtatok ennem; szomjaztam és adtatok innom*, és a többi;[2] Erre azok: *Mikor láttunk téged éhezőnek vagy szomjazónak?*[3] Ő pedig: *Amikor egynek a legkisebbjeim közül tettétek, nekem tettétek.*[4]

Ez nem maradhat hatástalan a keresztényekben, főleg azokban, akiknek másokat is meg kell tanítaniuk a szabályokra, hogy ne háborogjanak, vagy gyorsan megjavuljanak.

Tehát ahogy ott mondják majd az igazak: Uram, miért mondtad: Éheztem és adtatok ennem? Mikor láttunk téged éhezőnek?" – és ő válaszolja: *Amikor egynek a legkisebbjeim közül tettétek, nekem tettétek,* úgy itt is mondjuk magunkban, a benső emberünkben Krisztusnak, aki itt arra méltat minket, hogy a hit által bennünk lakozik.[5] Mert nincs távol tőlünk, és nincs más, akinek mondhatnánk, hiszen ő maga mondja: *Íme, én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig.*[6]

Mondjuk tehát neki mi is, mert ebben a zsoltárban megkaptuk a hangját, hiszen az ő hangja, senki nem tagadja: *Kezeim fölemelése, mint az esti áldozat.* Mondjad tehát a folytatást is: *Tégy őrséget, Uram, a számra, és a megtartóztatás ajtaját ajkaim köré. Ne hajlítsd a szívemet gonosz szavakra, ügyeskedő mentegetőzésre a bűnökben.*

Miért imádkozol így, Uram? Miféle bűnöket mentegetnél? – Válaszolja: Amikor tagjaim közül egy így imádkozik, én imádkozom így; mint ahogy majd akkor válaszolja: *Amit egynek a legkisebbjeim közül tettetek, nekem tettétek.*[7]

Simon farizeusról és arról a bűnös nőről

[1] ApCsel 9,4.
[2] Mt 25,35.
[3] Mt 25,37.
[4] Mt 25,40.
[5] Vö. Ef 3,17.
[6] Mt 28,20.
[7] Mt 25,40.

8. Mivel pedig nem hajolt el a szíved, ó Krisztus tagja, mivel a szíved nem hajolt gonosz szavakra, ügyeskedő mentegetőzésre a bűnökben a gonoszságot cselekvő emberekkel, nem csatlakoztál a választottaikhoz. Mert ez következik: *És nem csatlakozom a választottaikhoz.*

Kik az ő választottaik? – Akik önmagukat igazolják.

Kik az ő választottaik? – Akik igaznak tartják magukat, és másokat megvetnek, mint ahogy az a farizeus a templomban mondta: *Isten, hálát adok neked azért, hogy nem vagyok olyan, mint a többi emberek.*[1]

Kik az ő választottaik? – *Ez, ha próféta volna, tudná, miféle asszony járult a lábához.*[2] Fölismeritek annak a másik farizeusnak a szavait, aki meghívta az Urat, amikor az az asszony, aki bűnös nő volt a városban, jött és a lábához járult? Az a szemérmetlen nő, aki merész volt a paráznaságra, most merészebb az üdvösségre és behatol az idegen házba.

De Az, aki ott asztalhoz telepedett, nem volt számára idegen. Nem az idegen nő valamely társát, hanem a szolgálóleány követte Urát. A lábához lép, mert a nyomait akarta követni; könnyeivel áztatta, hajával törölgette.

Kik Krisztus lábai, ha nem azok, akik által bejárta az egész világot? *Míly kedves azok lába, akik békét hirdetnek, akik jó hírt hoznak*![3] Hányan fogadták be a Úr lábait, hogy befogadva az igazat az igaz nevében elnyerjék az igaz jutalmát; és a prófétát fogadták be a próféta nevében, hogy elnyerjék a próféta jutalmát! *És aki inni ad* – mondja – *egynek ezen legkisebbek közül egy pohár friss vizet azért mert tanítvány, bizony mondom nektek, nem veszíti el a jutalmát.*[4]

Aki tehát ekkora emberiességgel fogadta az Úr lábait, mit pazarol rá, ha nem azt, ami fölösleg volt a házában? Méltán, mivel a haja mintegy fölösleg volt, azzal törölte meg az Úr lábait. Szükséged lesz a fölöslegeidre, ha azokkal akarod megtisztelni az Úr lábait.

Tehát ez az asszony gyógyulni akart, mert tudta, hogy súlyos sebe van. De vajon nagy a seb és kicsi az orvos?

A farizeusok nem engedték, hogy tisztátalanok érintsék őket, kerültek minden érintkezést a bűnösökkel, és ha valaki véletlenül mégis hozzájuk ért, mosakodtak. És szinte óránként fürödtek és fürdették az edényeiket, ágyaikat, poharaikat, bútoraikat, ahogy az Úr mondja az evangéliumban.

Mivel tehát ez a farizeus ismerte ezt az asszonyt, ha az ő lábához közeledett volna, elrugja magától, nehogy beszennyezze szentségét, amit a testében

[1]Lk 18,11.
[2]Lk 7,39.
[3]Iz 52,7; Róm 10,15.
[4]Mt 10,41–42.

hordozott, nem a szívében;[1] de mivel nem a szívében hordozta, azért hazug volt a szentség a testében; mivel tehát ő elrugta volna magától az asszonyt, az Úr pedig ezt nem tette, úgy vélte, nem tudja miféle nő érinti, és mondta magában: *Ha ez próféta volna, tudná, miféle nő járult a lábához.*[2] Nem azt mondta: Elrugta volna magától, hanem: *ha tudná, miféle nő*; mintha magától értetődne, hogy akkor elkergetné. Abból tehát, hogy nem kergette el, biztosra vette, hogy nem tudja.

Az Úr pedig úgy emelte tekintetét arra az asszonyra, hogy a füle a farizeus szívét figyelte. Tehát hallva a gondolatait, elmondta a hasonlatot, amelyet ismertek: *Két adósa volt egy hitelezőnek; az egyik ötszáz dénárral tartozott neki, a másik ötvennel. Mivel egyiknek sem volt miből visszafizetnie, elengedte mindkettőnek. Kérdezlek* – mondja –, *melyik fogja őt jobban szeretni?*

És az válaszol, és már az igazságtól kényszerítve mondja ki maga ellen az ítéletet: *Úgy hiszem, Uram* – mondja –, *hogy az, akinek többet engedett el.*

És az asszony felé fordulva mondta az Úr Simonnak: *Látod ezt az asszonyt? Bejöttem a házadba, csókot nem adtál nekem, ez pedig szünet nélkül csókolja a lábamat; vizet nem adtál a lábamnak, ez pedig a könnyeivel most meg a lábamat; olajat nem adtál nekem, ő pedig kenettel kent meg. Ezért mondom neked: megbocsáttatik az ő sok bűne, mert nagyon szeretett*.[3]

Miért? – Mert vallomást tett, mert megsiratta, mert nem hajolt el a szíve gonosz szavakra, hogy ügyeskedve mentegesse a bűneit, nem csatlakozott az ő választottaikhoz, azaz a magukat védőkhöz.

A vétkek védelmezése esztelen és szentségtörő

9. Mert ha ennek az asszonynak a szíve elhajlott volna gonosz szavakra, tudta volna védeni a bűneit.

Vajon akik egyek vele az ocsmányságban, de nem egyek a megvallásban, az utcanők, a házasságtörő asszonyok, nem védelmezik-e hevesen a bűneiket? Ha titokban maradnak, tagadják, ha pedig tetten érik őket, vagy rájuk bizonyítják, vagy nyilvánosan teszik, védelmezik. És milyen könnyű a védekezésük, milyen gyors, de milyen veszedelmes, milyen mindennapos és milyen szentségtörő!

„Ó, ha Isten nem akarná, nem tenném! Isten akarta, a szerencse akarta, a végzet akarta!” Nem mondja: *Én mondtam: Uram, irgalmaz nekem!*[4] Nem mondja, mint az a bűnös nő, aki az orvos lábához jött: *Gyógyítsd meg a lelkemet, mert vétettem ellened.*

---

[1]Vö. Mt 23,25.
[2]Lk 7,39.
[3]Lk 7,36–47.
[4]Zsolt 40,5.

És kik védekeznek így, testvérek? – Nem csak a tudatlanok, hanem a tudósok is. Ülnek, és számlálják a csillagokat; megfigyelik és összevetik az időközöket, a pályákat, a sebességet, az állapotot, a mozgást. Tudósok, nagynak látszanak. De mindez a tudás és nagyság a bűn védelme: „Házasságtörő leszel, mert így áll a Vénusz; gyilkos leszel, mert így áll a Mars. Tehát a Mars a gyilkos, nem te; Vénusz a házasságtörő, nem te."

Vigyázz, nehogy Mars és Vénusz helyett téged kárhoztassanak el. Isten ugyanis, aki majd elkárhoztat, tudja, hogy te vagy a vétkes, aki mondod az ügyet tudó bírónak: „Nem én voltam!"

Egyébként maga a matematikus, aki még el is adja neked csapdáid meséjét, hogy legalább ne ingyen vedd a halált (megveszed ugyanis a matematikustól a halált pénzen te, aki megvetetted a Krisztus által ingyen felkínált életet); tehát maga a matematikus ha látná, hogy a felesége csak kicsit is ledéren viselkedik, idegen férfiakra erkölcstelenül tekint, vagy gyakran ül az ablakban, nemde megszidná, megverné és rendet csinálna a házában?

Ha az asszony így válaszol neki: „Vénuszt verd meg, ha tudod, ne engem!", nemde így felel neki: „Te ostoba, más illeti a mestert, és más való a vevőnek!"

Tehát kik az ő választottaik? – A rosszak választottai, a gonoszok választottai, akikhez nem kell kapcsolódni, azaz nem kell egy társaságban lenni.

Kik ezek? – Azok, akik igaznak vélik magukat és másokat mint bűnösöket megvetnek, mint azok a farizeusok;[1] mert a bűnöket nyilvánosan korholják, vagy ha nyilvánosságra kerülnek védik és megmagyarázzák, nehogy valami bűnt nekik tulajdonítsanak; és hogy őket ártatlannak lássák, azt mondják, hogy mindenért Isten felelős akár ezért, mert így teremtette az embert, vagy így alkotta meg a csillagokat, vagy magára hagyja az emberi dolgokat. A védekezések a világ választottai.

De mondja csak Krisztus tagja, mondja Krisztus teste, mondja Krisztus a teste nevében: *Ne hajlítsd a szívemet gonosz szavakra, ügyeskedő mentegetőzésre a bűnökben a gonoszságot cselekvő emberekkel; és nem csatlakozom a választottaikhoz.*

A manicheusok tanításának bemutatása

10. Tudjátok, testvérek, ami nem mellőzendő, hogy a manicheusoknál a kiválóbb igazakat, akiket a megigazulás mintegy első fokának tekintenek, *választottak*nak nevezik. Akik ezt tudták, idézzék föl, akik nem tudták, most hallják.

[1]Vö. Lk 18,9.

Isten választottja minden szent, és ez benne van az Írásokban, de maguknak követelik ezt a nevet, és mintegy szokásszerűen magukra alkalmazva szinte már sajátosan őket neveznék választottaknak.

Kik ezek a választottak? – Azok, akinek ha mondod: „Vétkeztél!", azonnal előállnak azzal a gonosz védekezéssel, és a többieknél még rosszabb és még káromlóbb módon védekeznek: „Nem én vétkeztem, hanem a sötétség népe."

Mi ez a sötétség népe? – Az, amely háborút visel Isten ellen.
És az vétkezik, amikor te vétkezel?
Az – mondja – mert elvegyültem közöttük. Isten, aki elvegyített, miért félt?

Azt mondják ugyanis, hogy a sötétség népe föllázadt Isten ellen mielőtt a világ lett, ő pedig, félve, nehogy országait adott helyeken az ellenséges támadás elpusztítsa, oda küldte a maga tagjait, a maga lényegét, azt, ami ő maga, ha arany, akkor aranyat, ha világosság, akkor világosságot; bármi legyen is, azt küldte és elvegyítette a sötétség népének bensőjébe és ebből tákolta össze a világot – mondják.

És mi, lelkek – mondják –, Isten tagjai közül valók vagyunk, de a sötétség népének tagjai nyomorgatnak minket, és amikor azt mondják rólunk, hogy vétkezünk, az a nép vétkezik.

Így mentegetik magukat a bűntől, de Istenüket nem mentegetik a félelem vétkétől, sem magát Istenük lényegét a romlandóság bűntényétől.

Ha ugyanis Isten romolhatatlan, ha változhatatlan, ha megközelíthetetlen, beszennyezhetetlen, áthatolhatatlan, mit tehetett vele az a nép? Olyan csapást mérhetett rájuk amilyen csak akart; hogyan félemlíthették meg az áthatolhatatlant, a sérthetetlent, a megközelíthetetlent, a változhatatlant, a romolhatatlant?

Ha tehát Isten ilyen, akkor kegyetlen, mert ok nélkül küldött benneteket ide ő, akinek senki nem árthatott. Miért küldött benneteket?

A sötétség népe nem árthatott neki, ő pedig súlyosan ártott nektek, és ezzel ő, inkább mint az a nép, ellenségetek volt; jóllehet ő maga is árthatott volna nektek.

Lehetett benneteket nyomorgatni, fogságba ejteni, beszennyezni, megrontani; tehát ezeket vele is meg lehetett tenni. Természetének részecskéje, morzsája legyőzte a sokaságot. Amilyen az, amit ide küldött, ilyen az is, ami nála maradt.

Ezt mondják ők; vallják, hogy két lényeg van, az egyik az, a másik ez. Ez van a könyveikben, és ha tagadják, olvasni kell az írásaikat, és meggyőződhetnek róla.

A manicheusok elítélendő választottai

11. Akkor tehát? – Hogy e bevezetésben mást ne mondjak, nem mondok rosszabb és gyalázatosabb dolgokat. E bevezetésben, amellyel háborút kezdenek, lássátok meg, hogyan szenvednek vereséget, és amikor Isten ellen azt vallják, hogy a sötétség népe támadja őket, a szócsatában esnek fogságba. Mert nincs mit mondjanak, vagy hová meneküljenek.

Ha akarod, ó elvetemült, hazug választott védeni a bűnödet, hogy amikor valami rosszat teszel, ne téged tartsanak tettesnek, keresed, kire háríthatod a bűnödet és a sötétség népére hárítod. De figyelj Istenre, nem őrá hárítod-e.

Ha ugyanis a sötétség népe, amelyet kitaláltatok, ezt mondaná neked: „Miért engem vádolsz? Tudtam-e tenni valamit Isteneddel, vagy nem? Ha tudtam, akkor erősebb vagyok nála; ha nem tudtam, miért félt tőlem? Ha nem félt, miért küldött ide téged, hogy annyi mindent szenvedj itt, holott a tagja vagy, a lényege vagy? Ha nem félt, akkor irigy; ha ezt nem félelmében tette, akkor kegyetlenül cselekedett. Milyen gonosz tehát az, akinek senki nem árthatott és megtette, hogy a tagjainak így ártsanak itt? Vagy lehetett neki ártani? Tehát nem romolhatatlan.

Amikor tehát te védekezni akarsz a bűnöd miatt, nem dicsérheted Istent. Nem foghatnának meg Isten dicséretében, hacsak nem önmagad dicséretében hencegnél. Térj át önmagad szidalmazására és dicsérni fogod Istent. Térj vissza a zsoltárok szavaihoz, amelyeket átkoztok, és mondd: Én mondtam: *Uram irgalmazz nekem, gyógyítsd meg a lelkemet, mert vétkeztem ellened.*[1] Én mondtam, én vétkeztem, nem a szerencse, nem a végzet, nem a sötétség népe.

Ha tehát te vétkeztél, lássad, hogy tárul ki Isten dicsérete, amelyben szorongtál, amikor meg akartad védeni magadat. Jobb, ha a bűneidben szorongsz, és az ő dicséretében kitágulsz. Tehát miután megvallottad a bűnödet, lássad, hogy dicsértetik Isten: mert igazságos is, amikor büntet a megátalkodottságért, és irgalmas, amikor megszabadít a vallomásodért.

Tehát – mondja – *ne hajlítsd a szívemet gonosz szavakra, ügyeskedő mentegetőzésre a bűnökben,* hogy azt mondjam hogy a sötétség népe tette azt, amit én követtem el.

A manicheusok káromolják Krisztust

12. *A gonoszságot cselekvő emberekkel.*
Miféle gonoszságot? – Nevezzük meg valamely elvetemült gonoszságukat. Halljátok a manicheusok iszonyatos, nyilvános gonoszságát, amelyet be is vallanak.

Azt mondják, jobb az embernek ha uzsorás, mintha földműves.

[1]Zsolt 40,5.

Ha kérdezed az okát megmagyarázzák. Lássad csak, hogy ez a magyarázat nem kifejezett őrültség-e.

Azt mondják ugyanis, hogy aki uzsorakamatra adja a pénzét, nem sérti a fénykeresztet; aki pedig műveli a földet, sokszor megsérti a fénykeresztet.

Kérdezed: miféle fénykeresztet? – Istennek azon részeit – mondják –, amelyek fogságba estek abban a csatában, és elvegyültek az egész világban, hogy a fákban, füvekben, mindenféle gyümölcsökben legyenek. Isten tagjait zaklatja, aki barázdákat hasít a földből; Isten tagjait zaklatja, aki kitépi a füvet a földből; Isten tagjait zaklatja, aki gyümölcsöt szed a fáról. Hogy a mezőn ilyen gyilkosságokat ne kövessen el, az uzsorában valóságosan gyilkol.

Kenyeret nem nyújt a koldusnak. Nézzétek van-e nagyobb gonoszság ennél az igazságosságnál? Kenyeret nem nyújt a koldusnak; kérdezed, miért? Nehogy az életet, amely a kenyérben van, amelyet Isten tagjának neveznek, az isteni lényeget az a koldus megkapja és testének rabjává tegye.

Akkor ti? Hogyhogy? Miért esztek? Nincs testetek?

De mi – mondják –, mert a manicheusok hite megvilágosított minket, imádságainkkal és zsoltárainkkal, mi, akik választottak vagyunk, kitisztítjuk a kenyérből az életet és a mennyek kincstárába küldjük.

Ilyenek ezek a választottak, akinek nincs szüksége arra, hogy Isten üdvözítse őket, hanem ők Isten üdvözítői. És ez (az üdvözítendő Isten) maga Krisztus – mondják –, aki meg van feszítve az egész világban.

Én az evangéliumban megkaptam az üdvözítő Krisztust, ti pedig a könyveitekben Krisztus üdvözítői vagytok. Valójában Krisztus káromlói vagytok, és ezért nem fog benneteket üdvözíteni Krisztus.

Tehát nehogy egy falatot kapjon a koldus és a falatban sírjon Isten tagja, éhen kell vesznie a koldusnak! A falat iránti hazug irgalmasság valóságos gyilkosságot hajt végre az emberen.

De kik ezek a *választottaik*? – *Ne hajlítsd a szívemet gonosz szavakra, és nem csatlakozom a választottaikhoz.*

Szeressétek, ha igaz ember irgalommal korhol

13. [5. v.] *Jobbítson engem az igaz irgalmasságban és dorgáljon engem.* – Nézzétek a vallomást tevő bűnöst: inkább akarja, hogy irgalmasan jobbítsák, mint hogy hazug módon dicsérjék. *Jobbítson engem az igaz irgalmasságban,* ha igaz, ha irgalmas, amikor látja, hogy vétkezem.

Ezt Krisztus egyes tagjai mondják, Krisztus egyes tagjaiból mondják, egy testben mondják. Az Úr arra méltat, hogy beszél a jobbító személyéből, és nem

veti meg sem a megjavult, sem a jobbítandó személyét, hiszen minden tag őbenne van, és ő maga mondja: *Jobbítson engem az igaz.* Ki az az igaz, aki jobbítani fog téged? – A fő jobbít minden tagot.

Jobbítson engem az igaz irgalmasságban, és dorgáljon engem. – Dorgáljon, de irgalmasságban; dorgáljon, de ne gyűlöljön, és annál inkább dorgáljon mert nem gyűlöl.

És ez miért ad hálát? – Azért, mert *dorgáld a bölcset és szeretni fog téged.*[1]

Jobbítani fog engem az igaz – mert üldöz? Szó se róla! Hiszen őt kell jobbítani, ha gyűlölettel jobbít.

Tehát miért jobbít? – Irgalmasságban.

És dorgál engem. Miben? – Irgalmasságban.

A bűnös olaja pedig ne kenje meg a fejemet. Mit jelent ez: *a bűnös olaja pedig ne kenje meg a fejemet?* – Azt jelenti, hogy ne nőjön a fejem a hízelgéstől.

A hamis dicséret hízelgés; a hízelgő hamis dicsérete ez a bűnös olaja. Ezért az emberek is, amikor hamis dicsérettel valakit nevetségessé tesznek, ezt is mondják róla: „Megkentem a fejét."

Szeressétek tehát, ha dorgál az igaz irgalmasságban; és ne szeressétek, hogy bűnös dicsérjen gúnyolódással. Legyen nálatok olaj, és akkor nem fogjátok keresni a bűnös olaját. Azok *a bölcs szüzek ugyanis olajat vittek magukkal,*[2] azaz a lelkiismeretük tanúskodott róluk.

Az olaj dicsőség, csillog, ragyog a felszínen. De jónak kell lennie a dicsőségnek és igaznak, hogy benne lehessen az edényekben.

Halljad, mi van az edényekben: *Mindenki a saját tetteit tegye mérlegre, dicsekvését pedig tartsa meg magának, ne tárja mások elé.*[3]

Mit jelent az, hogy *edényeikben?* – Halljad magát az apostolt: *Mert a mi dicsőségünk ez, lelkiismeretünk tanúságtétele.*[4]

Azt utáld magadban, ami nem tetszik Istennek

14. Végül is, mivel Krisztus testében vagy és még hordozod a halandóságot, önmagad iránt légy igaz, magadban légy igaz.

Bűnös vagy, büntesd magad; térj vissza lelkiismeretedhez, követelj büntetést, gyötörd magadat. Így ajánlasz fel áldozatot Istennek. *Mert ha áldozatot akartál*

[1]Példa 9,8.
[2]Vö. Mt 25,4.
[3]Gal 6,4.
[4]2Kor 10,12.

volna, bemutattam volna – mondja a bűnös –, de az *égőáldozatok nem kedvesek előtted.*[1]

És akkor? Semmiféle áldozatot nem fogad el? – *Áldozat Istennek a töredelmes lélek, a megtört és alázatos szívet Isten meg nem veti.*[2]

Alázd meg a szívedet, törd össze a szívedet, gyötörd a szívedet, akkor te magadat jobbítod irgalmasságban, mert nem gyűlölted magadat, amikor kemény vagy magaddal.

A jobbításban igaz leszel, bár még a jobbítandó bűnösben élsz; amennyiben ugyanis utálod magad, annyiban igaztalan vagy, amennyiben pedig utálod, hogy igaztalan vagy, igaz vagy.

Akarod látni, mennyire igaz vagy? Te is azt utálod, amit Isten; már kapcsolódsz Isten akaratához, és magadban nem azt gyűlölöd, amit ő tett, hanem azt gyűlölöd, amit ő gyűlöl.

Azzal, hogy gyűlölöd, amit tettél, amit ő is gyűlöl, aki azt nem tette, kezdesz magadban szigorú lenni; ő pedig irgalmas lesz: megkönyörül, mert te nem kímélted magad.

Tehát amiatt, hogy kapcsolódtál az ő szemeihez és vele együtt kedvedet leled a törvényében, és azt dorgálod magadban, amit az ő Törvénye dorgál, és azt utálod magadban ami Isten szemének sem tetszik, lássad, menyire igaz vagy; amiatt pedig, hogy elesvén megtetted, ami nem tetszik Istennek és az emberi gyöngeség következtében beleestél, és még hordozod a testi gyöngeséget és sóhajtozol bizonyos ellenkezés tudatában, ennyiben gonosz vagy és bűnös.

Amíg sebeid vannak, sóhajtozzál és utáld magad

15. Hogyan lehet – mondod – hogy egyrészt igaz vagyok, másrészt bűnös? Mit jelent, amit mondasz?

Zavarba jönnénk, úgy tűnhet, ellentétes dolgokat állítunk, ha segítségünkre nem jön az apostoli tekintély. Halljad ezt az Apostoltól, és ne vádolj, hogy rossz értelmező vagyok: *A belső ember szerint az Isten törvényében lelem örömöm*[3] – mondja. Íme az igaz ember. Hát nem igaz az, aki Isten Törvényében leli örömét?

Akkor miért bűnös? – *Tagjaimban más törvényt észlelek, és ez küzd értelmem törvénye ellen, és a tagjaimban levő bűn törvényének rabjává tesz.*[4] Még hadat viselek önmagam ellen, még nem vagyok helyreállítva alkotóm képmására; már kezdenek újrafaragni, és amennyiben megújulok, utálom magamban azt, ami

[1]Zsolt 50,18.
[2]Zsolt 50,19.
[3]Róm 7,22.
[4]Róm 7,23.

formátlan. Tehát amíg ebben az állapotban vagyok, miben remélek? *Én boldogtalan ember, ki szabadít meg e halálnak testétől? Isten kegyelme mi Urunk Jézus Krisztus által.*[1] Isten kegyelme, amely már elkezdett újrafaragni, Isten kegyelme, mely édességgel tölt el, hogy a belső ember szerint már örömödet találod Isten Törvényében; attól gyógyul meg minden egyéb, amitől az eddigiek meggyógyultak. Amíg még sebeid vannak fenyítsd magad, utáld magad.

Fenyítsd a testedet

16. *Nem úgy küzdök, mintha a levegőt csapdosnám, hanem megfenyítem a testemet, és szolgaságba hajtom, nehogy míg másoknak prédikálok, magam elvetett legyek.*[2] Vajon aki fenyíti a testét, gyűlöli azt? Ha valaki fenyíti a rabszolgáját, gyűlöli őt? Ha valaki megveri a fiát, gyűlöli őt?

S hogy valami közelebbit mondjunk, a tested olyan, mintha a feleséged volna. Ezt maga az Apostol mondja: *A saját testét soha senki nem gyűlöli,, hanem gondozza és táplálja, ahogyan Krisztus is az Egyházat.*[3]

Bizony, a test olyan, mint egy feleség, és a testét senki sem gyűlöli. De mégis, mit mond egy másik helyen? *A test a lélek ellen vágyakozik és a lélek a test ellen.*[4] Ellenedre vágyakozik mint feleséged; szeresd és fenyítsd, amíg az egy megújulásban összhang lesz.

Mikor lesz ez? Mert most kiáltasz: *Én boldogtalan ember, ki szabadít meg e halálnak testétől?*[5] Vajon elválik tőled ez a test és akkor biztonságban leszel? Akkor mit jelent ez: *Sóhajtozunk magunkban, várva a fiúvá fogadást, testünk megváltását.*[6] Tehát helyre lesz állítva a halandóságból a halhatatlanságra, és már nem áll ellen, mert nincs halandósága, ami ellenálljon.

Ezért fenyítsd a testedet, most szelídítsd azt, amit később vissza fogsz kapni; most kisebbedjen, hogy akkor elegendő legyen. Mert ebben az életben, ameddig halandóként viselkedik, nem lehet helyreállítani. Ne keserítsen el, ne sújtson le, hordozd, neveld, fenyítsd, a végén helyre lesz állítva. És mivel a testét soha senki nem gyűlölte, a test is föl fog támadni.

De hogyan? Akkor is küszködni fogok? – *Ennek a romlandónak magára kell ölteni a romolhatatlanságot, e halandónak a halhatatlanságot.*[7]

---

[1] Róm 7,24–25.
[2] 1Kor 9,26.
[3] Ef 5,29.
[4] Gal 5,17.
[5] Róm 7,24.
[6] Róm 8,23.
[7] 1Kor 15,53.

A hízelgők dicséreteit meg kell vetni

17. Tehát amikor ezt mondja: *Jobbítson engem és dorgáljon engem,* legyen az akár testvér, akár felebarát, akár szomszéd, akár te magad, irgalmasságban kell hogy jobbítson és dorgáljon. *A bűnös olaja pedig ne kenje meg a fejemet.*

De – mondod nekem – mit tegyek? Vannak hízelgőim, nem hagyják abba a zsongást: amiket én nem akarok, azokat dicsérik bennem, amit kevésre becsülök, azt dicsérik, amit kedvelek, azt korholják bennem; tehát hízelgők, hazugok, megtévesztők.

Például az a nagy férfiú, Gaius Seius, nagy, tudós, bölcs, de mitől keresztény? Attól, hogy nagy a tudása, nagy a műveltsége, nagy a bölcsessége.

Ha nagy a bölcsessége, bizonyítsd, hogy keresztény; ha nagy a tudása, tudósan választott. Végül is amit te nehezményezel, az tetszik annak akit dicsérsz. Ez a dicséret nem édes beszéd, hanem a bűnös olaja.

De nem hagyja abba!

Attól még ne kenje meg a fejedet; azaz ne örülj az ilyeneknek; azaz ne hajolj oda, ne légy egyetértő, ne akard, hogy gratuláljanak neked; és ha ő hozza a hízelgés olaját, de a fejed érintetlen marad, nem fúvódik föl, nem dagad föl. Ha ugyanis fölfúvódik és földagad, súlyossá válik és a mélybe ránt. *A bűnös olaja pedig ne kenje meg a fejemet.*

Senki nem mentes a bűn szennyétől

18. *Mert még az imádságom is kedvük szerint van.* – Várjál csak; most szidalmaznak engem, mondja Krisztus. A keresztények első idejében mindenfelől szidalmazták a keresztényeket. Még várjál, *az imádságom is kedvük szerint* lesz. Eljön az idő amikor emberek ezrei verik a mellüket és mondják: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*[1]

Hányan maradtak, aki szégyellik verni a mellüket? Tehát ha dorgálnak, viseljük el.

Dorgálnak, gyűlölnek, vádolnak, rágalmaznak: *még az imádságom is kedvük szerint van;* eljön az idő, amikor az imádságom tetszeni fog nekik. Fölegyenesednek, mint a saját erőikkel igaz emberek; de veszítenek a harcban, mert gőgösen egyenesedtek föl, kivetik őket, a bűnök magukkal ragadják őket, bűnösnek fogják látni magukat, beteljesedik, amit megmondtak a próféták, kezdenek félni az ítélettől, a lélek figyelme a bűntudat felé fordul és tetszeni fog

[1]Mt 6,12.

neki az imádság: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.* Ó, gonoszság szószátyár védelmezése!

Kétségtelen, ezt már népek mondják, és nem nyugszik a népek mellverésének robaja. A felhők dörögnek, amelyekben már Isten lakik. Hol van ez a szószátyárság, hol van ez a hencegés: „Igaz ember vagyok, semmi rosszat nem tettem!”?

Bizony, ha a Szent Írásokban szemléled az igazságosság törvényét, bármennyire haladsz előre, bűnösnek találod magadat.

Haladtál, már az egy Istent tiszteled – nagyon helyes: nem pártolsz el tőle a bálványokhoz, a matematikusokhoz, a sorsvetőkhöz, a béljósokhoz, a madárjósokhoz, a varázslókhoz; ez ugyanis házasságtörés az Úr Istennel szemben; te már Krisztus tagjai közé számítasz.

Akkor kezded meglátni az emberi társadalom bűneit is. Nem ölsz meg senkit, nem teszed házasságtörővé senki feleségét, a saját feleségedet sem sérted hűtlenségeddel, semmiféle romlottság nem szennyez be, tartóztatod kezedet a lopástól, nyelvedet az esküszegéstől, szívedet felebarátod javainak megkívánásától: már igaz ember vagy.

De figyeld csak a többi dolgokat, ne gőgösködjél! Nem vétesz a nyelveddel? Ki nem ejtesz egy goromba szót? De mi nagyot mondasz? Mi nagyot? *Aki azt mondja a testvérének, te ostoba, méltó lesz a Gehenna tüzére.*[1] – Már remeg az az egész gőg.

Íme már nem tesz olyan gonoszságot, ami káromolná Istent, nem ront rá senkire, hogy bántsa, nem teszi másnak, amit maga nem akar elszenvedni, de mi van a nyelvvel? Ki szelídíti meg azt?

De te már azt is megfékezted, bár ki az, aki ezt tökéletesen meg tudja tenni? De te már a nyelvet is megfékezted. Mit teszel a gondolataiddal? Mit teszel a lázadó vágyak tömegével, és halmazával? Nem adod át nekik a tagjaidat. Elhiszem, és látom: de mégis, a gondolataid néha elhajolnak és magukkal ragadnak, többnyire miközben térdelve imádkozol.

Meghajtod a derekadat, lehajtod a fejedet, vallod a bűneidet, Istent imádod; látom, ott fekszik a tested, de kérdezem, merre jár a lelked?

Látom leborult tagjaidat; lássuk, áll-e a lelkiismeret, lássuk, ahhoz kötődik-e, akit imád; vajon a gondolatok nem ragadnak-e magukkal, mint a tenger dagálya, és viharként sodornak ide-oda.

Ha most velem beszélnél és hirtelen odafordulnál a rabszolgádhoz és magamra hagynál engem, akitől nem is mondom, hogy kérnél valamit, hanem csak

[1]Mt 5,22.

egyenrangú félként beszélnél velem, nem tartanám-e sértésnek? Íme, ezt teszed minden nap Istennel.

Kiről beszéltem most, testvérek? – Arról, aki már az egy Istent tiszteli, vallja Krisztust, aki ismeri az Atyát és a Fiút és Szentlelket, aki nem pártol el, nem imád démonokat, nem kér segítséget az ördögtől, a katolikus Egyházhoz tartozik; akit senki nem perel csalásért, a gyenge szomszéd nem jajgat elnyomása miatt; aki nem csábít idegen feleséget, aki megelégszik a sajátjával, vagy nem él vele sem, ahogyan az apostoli fegyelem megengedi kettőjük megegyezése alapján,[1] vagy még nem házasodott meg. Aki már ilyen, a mondottak miatt elmarasztalható.

A filozófusok tanítása üres, Krisztusé igaz és szilárd

19. [6. v.] Eljött tehát az idő, amikor mondatott: *Még az imádságom is kedvük szerint van,* az is, amire tanított, és az is, amellyel közbenjár értünk.

Tehát mindezen mindennapos bűnökben mi más reménye lehet mindenkinek, mint hogy alázatos szívvel mondjuk az Úr imádságában, amely már tetszésünkre van, de nem védelmezve, hanem megvallva a bűneinket: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek;*[2] és van szószólónk az Atyánál, Jézus Krisztus az igaz, hogy ő legyen az engesztelés a bűneinkért?[3]

Most beszéljenek a gőgösök! Felülmúlják őket számban, felülmúlják őket a népek, amelyek szerte az egész földön napkelettől napnyugatig dicsérik az Úr nevét.

Mit tesz a néhány másként vitatkozó? – Bírái a gonoszoknak.

De mi közöd hozzá? – Nézd, mi következik: *A sziklánál szétfoszlottak a bíráik*

Mit jelent ez: *A sziklánál szétfoszlottak a bíráik? – A szikla pedig Krisztus volt.*[4]

A sziklánál szétfoszlottak a bíráik. – A sziklánál, azaz a hozzá mért bírák, nagyok, hatalmasok, tudósok; őket nevezi a *bíráik*nak, mintegy ítélkezve és ítéletet mondva az erkölcsökről

„Arisztotelész ezt mondta.” – Vidd oda a sziklához és szétfoszlik. Kicsoda Arisztotelész? Hallja csak: Krisztus mondta és reszket a pokolban.

[1] Vö. 1Kor 7,5.
[2] Mt 6,12.
[3] Vö. 1Ján 2,1–2.
[4] 1Kor 10,4.

„Ezt mondta Püthagorász, ezt mondta Platón.” – Vidd oda őket a sziklához, hasonlítsd össze tekintélyüket az evangéliumi tekintéllyel, vesd össze a felfuvalkodottakat a megfeszítettel.

Mondjuk nekik: Ti megírtátok a műveiteket a gőgösök szívében, ő a keresztjét állította fel a királyok szívében. Végül meghalt és feltámadott; ti meghaltatok, és nem szeretném kérdezni, hogyan fogtok feltámadni. Tehát a *Sziklánál szétfoszlottak a bíráik.* Addig látszanak valamit mondani, amíg össze nem vetik őket a sziklával.

Éppen ezért, ha találunk náluk valakit, aki azt mondja, amit Krisztus is mondott, gratulálunk nekik, nem követjük.

„De az előbb volt, mint Krisztus!”

Ha valaki igazságot mond, előbb van-e, mint maga az igazság? Ó, ember, figyeld Krisztust nem akkor, amikor eljött hozzád, hanem amikor megalkotott téged. A beteg is mondhatja: de én előbb estem ágynak, mint az orvos eljött hozzám! – Éppen azért jött ő később, mert te előbb estél ágynak.

„Mint bárányokat a farkasok közé”

20. Lássátok tehát a zsoltár szövegét: *Még az imádságom is kedvük szerint van.* – De sokan lesznek, akik ellentmondanak: *A sziklánál szétfoszlottak a bíráik.*

Hallják majd igéimet, mert felülmúlták őket. – Az én igéim felülmúlták az ő igéiket. Ők ékesszólóan beszéltek, én azonban igazat mondtam.

Más dolog dicsérni a fecsegőt és más dicsérni az igazmondót. *Hallják majd igéimet, mert felülmúlták őket.*

Hogyan múlták felül őket? – Kit dorgáltak közülük a törvényileg tiltott áldozatért, és nem tagadta? Kit dorgáltak közülük a bálványimádásért és nem kiáltotta: „Én nem tettem!” – és félt, nehogy rábizonyítsák. Ilyen szolgái vannak az ördögnek.

Tehát hogyan múlta felül őket Isten igéje? – Úgy, hogy *Íme én úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé. Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, a lelket pedig nem tudják megölni; hanem attól féljetek, aki a testet és a lelket a Gehenna tüzére küldheti.*[1]

Megoldotta a félelmet, beoltotta a reményt, fellobbantotta a szeretetet. Ne féljetek – mondja – a haláltól. Féltek a haláltól? – És előbb halok meg. Féltek, hogy egy hajszál elvész a fejetekről? – Én előbb fogok épen feltámadni a testemben.

[1]Mt 10,16. 28.

Méltán hallottátok az ő igéiről, hogy *felülmúltak*. Szóltak és megölték őket; elestek és mégis álltak. És mi történt a sok mártír halálában, ha nem az, hogy ezek az igék felülmúltak, és Krisztus tanúinak vére mintegy megöntözte a földet és mindenütt kisarjad az Egyház vetése?

Hallják majd igéimet – mondja –*, mert felülmúlták őket.* Hogyan multák felül? – Már megmondtuk: amikor a nem félők prédikálták.

Mitől nem féltek? – Sem a száműzetéstől, sem a károktól, sem a haláltól, sem a kereszttől. Nem csak egyszerűen a haláltól, hanem a kereszttől sem, amelynél szégyenletesebb halált nem ismertek. Ezt fogadta el az Úr, hogy tanítványai ne csak a haláltól, hanem a halál e nemétől se riadjanak vissza. Tehát amikor a nem félők ezeket elmondták, felülmúltak.

Az Egyház vetése a mártírok véréből hajtott ki

21. [7. v.] Mit tett az összes mártírok ilyen halála? – Halljad: *amint a kövérséget szétszórják a föld felszínén, úgy szóródtak szét az alvilágnál a csontjaink.* Az alvilágnál szóródtak szét a mártírok csontjai, azaz Krisztus tanúinak testei. Mert a mártírokat megölték, és akik megölték, mintegy felülmúlták őket. Felülmúlták őket az üldözéssel, hogy felülmúlják Krisztus igéit a prédikációban.

És mi történt a szentek halálából? – *Amint a kövérséget szétszórják a föld felszínén, úgy szóródtak szét az alvilágnál a csontjaink.*

Mit jelent az, hogy *a kövérséget szétszórják a föld felszínén?* – Tudjuk, hogy a föld kövérsége valami undorító dolog. Mert amit az emberek utálattal megvetnek, az teszi termékennyé a földet. Az egyik zsoltárban mondják, hogy a szentek holtteste a földön hevert, és nem volt, aki eltemesse őket.[1] De ezek a holttestek lettek a föld kövérsége. Ahogyan a föld kövérséget nyer kidobott és megvetett dolgoktól, úgy nyert kövérséget a föld attól, amit ez a világ megvetett, és attól hajtott ki virulóbban az Egyház vetése.

Most már tudjátok, testvérek, hogy e föld utálatos dolgait, amitől kövéredik a föld, sem megnevezni nem akarom és nem is illenék kimondani: ilyen a föld bősége, bizonyos kövérsége; utálatos az emberek szemében, piszkos, és félredobják.

De mit tett Ő, hogy már az ő szavaival éljek? – *Fölemelte a földről szűkölködőt és a trágyából fölmagasztalta a szegényt, hogy helyet adjon neki a fejedelmekkel, népének fejedelmeivel együtt.*[2] Elterült a földön, mint a föld kövérségét szétszórták a föld felszínén. Így feküdt az a sebekkel borított Lázár,

[1]Vö. Zsolt 78,3.
[2]Zsolt 112,7–8.

de *angyalok vitték Ábrahám kebelére.*[1] *Drágalátos az Úr szemében az ő szentjeinek halála.*[2]

Amilyen utálatos a világnak, olyan drágalátos a földművesnek. Ő ugyanis látja benne a hasznosságot és a tápláló nedvet, tudja, mit kell felhasználnia, mit kell választania ahhoz, hogy termő vetés sarjadjon; de ez a világ megveti azt.

Nem tudjátok, hogy *ami a világ előtt alacsonyrendű és lenézett, azt választotta ki az Isten, a semminek látszókat, hogy megsemmisítse azokat, akik valaminek látszanak.*[3] A szemétből emelkedett ki Péter, Pál is, és amikor megölték őket, megvetettek voltak. Most már bőven termő lett tőlük a föld, már kisarjadt az Egyház vetése, és nézzétek, ami nemes és előkelő a világban, a császár megy Rómába. És hová siet? A császár templomába, vagy a Halász emlékhelyéhez? *Amint a kövérséget szétszórják a föld felszínén, úgy szóródtak szét az alvilágnál a csontjaink.*

22. [8. v.] *Rajtad, ó Uram, terajtad az én szemem, tebenned reméltem, ne vedd el az én lelkemet.* – Az üldözésekben meggyötörték őket és sokan ellankadtak. És mivel az üldözés fogságából mondta: *Amint a kövérséget szétszórják a föld felszínén, úgy szóródtak szét az alvilágnál a csontjaink,* sokaknak kellett ellankadniuk és sokan forogtak veszedelemben, és mintegy az üldözések háborgatásainak közepéből hangzik a könyörgő szava: *Mert rajtad, ó Uram, terajtad az én szemem.* Nem azzal törődöm, amivel a körülöttem lévők fenyegetnek, *terajtad az én szemem.* Inkább a te ígéreteidre függesztem a szememet, mint az ő fenyegetéseikre. Tudom, mit szenvedtél értem, és tudom, mit ígértél nekem: *Rajtad, ó Uram, terajtad az én szemem, tebenned reméltem, ne vedd el az én lelkemet.*

23. [9. v.] *Őrizz meg engem az tőrtől, melyet nekem állítottak.*

Mi volt a tőr? – Ez: „Ha egyetértesz, megkíméllek.”

A tőrben a csalétek a jelen élet volt; ha a madár szereti ezt a csalétket, tőrbe esik, ha azonban a madár ezt mondja: *Én az ember napját nem kívántam, te tudod,*[4] akkor a szemei nem fordulnak el Istenről, és Ő kiveszi lábait a hurokból.[5] *Őrizz meg engem a tőrtől, melyet nekem állítottak, és azok botrányaitól, akik gonoszat cselekszenek.*

[1]Vö. Lk 16,21–22.
[2]Vö. Zsolt 115,5.
[3]1Kor 1,28.
[4]Jer 17,16.
[5]Vö. Zsolt 24,15.

Két dolgot mondott, megkülönböztetve azokat: azt mondta, hogy a tőrt az üldözők állították, a botrányt pedig azok okozták, akik egyetértettek velük és megtagadták Krisztust, ő pedig mindkettőtől őrizkedni akar.

Ezért tombolnak a fenyegetők, ezért esnek el az egyetértők, félek nehogy ilyen legyen, akitől félek, nehogy ilyen legyen akit követek. „Ezeket teszem veled, ha nem egyezel meg velem!" – *Őrizz meg engem a tőrtől, melyet nekem állítottak.* „Nézd csak, a testvéred már beleegyezését adta!" – *és azok botrányaitól, akik gonoszat cselekszenek.*

Az Urat háromszor megtagadó Péter

24. [10. v.] *Essenek az ő hálójába a bűnösök.*
Mit jelent ez, testvérek: *Essenek az ő hálójába a bűnösök?* De nem mind bűnösök; egyesek bűnösök, olyannyira, hogy annyira szeretik ezt az életet, hogy az örök élet elé helyezik és beleesnek a tőrébe.

De mit is mondasz? Gondolod, hogy csak ezek esnek bele a hálójába? De mit mondasz a tanítványaidról, ó Krisztus? Íme, amikor föllobbant az üldözés, amikor tieid mind magadra hagytak, és elment ki-ki az övéihez[1] (ezt előre megmondtad, mert előre láttad; de nem te művelted amiatt, hogy előre megmondtad, nem is te tagadtad meg magadat), hanem akik hozzád ragaszkodtak a kísértésed és üldözésed idején, amellyel ellenségeid a megfeszítésedet követelték, elpártoltak.

És az az egy vakmerő, aki megígérte neked, hogy veled megy a halálba, hallotta az orvostól, hogy milyen betegség van benne. Lázasan egészségesnek mondta magát, az orvos pedig szíve ütőerét érintette. Eljött a kísértés, eljött a próbatét, eljött a vádolás; és már őt magát is kérdőre vonják, de nem valami nagy hatalom, hanem a legkisebb alkalmazott, egy nő, egy szolgálóleány kérdezi, és ő elbukott.

Háromszor tagadott. Tagadott először, és amikor emlékeztették, ismét tagadott. A két tagadás után, amikor emlékeztették, harmadszor is tagadott.

Ezt mondta meg előre az Úr; nem parancsolta, nem kényszerítette. Vagy ha azt gondolnánk, hogy Péter helyesen cselekedett amiatt, hogy az előre megmondta, akkor Júdás is, aki elárulta Őt, helyesen cselekedett, mert azt is előre megmondta az Úr.

Távol legyen, testvéreim! Ez azoknak a választottaknak a hangja, akik a saját bűneiket inkább védik, mint megvallják. Inkább Péterre figyeljünk. Ha semmit nem vétett, miért sírt? Ne Péter felől érdeklődjünk, hanem csak Péter könnyei

[1]Vö. Mt 26,56.

felől; azoknál hihetőbb tanúkat nem találunk. *Sírt keservesen*[1] – mondja. Ekkor még nem volt alkalmas a szenvedésre; *Később majd követni fogsz*,[2] mondatott neki. Még a jövőben volt az erőssége, amikor majd megerősíti az Úr feltámadása.

Krisztus tanítványai Húsvét előtt és után

25. Tehát még nem jött el az ideje annak, hogy azok a csontok szétszóródjanak az alvilágnál. Mert nézzétek csak, mily sokan elpártoltak, még azok is, akik a szavára elsőként csatlakoztak hozzá. Miért van ez? – *Én magam vagyok, amíg átvonulok.* Mert ez következik a zsoltárban.

Fentebb ezt mondta: *Őrizz meg engem a tőrtől, melyet nekem állítottak, és azok botrányaitól, akik gonoszat cselekszenek. A tőrtől és a botrányoktól,*[3] a megfélemlítőktől is, az elesettektől is.

Mivel azonban a szenvedéskor még az elsők is, akiknek később az Egyház fejedelmeinek és a föld oszlopainak kellett lenniük, elpártoltak, még nem történt meg az, amit egy másik zsoltárban mond: *Én erősítettem meg az oszlopait.*[4]

Mit is mond? – *Egyedül vagyok én, amíg átvonulok.* Ez a fő nevében hangzik: *Egyedül vagyok én, amíg átvonulok.*

Mit jelent az, hogy *egyedül*? – Azt jelenti, hogy a szenvedésben egyedül te szenvedsz, az ellenségek egyedül téged ölnek meg. *Egyedül vagyok én, amíg átvonulok.*

Mit jelent az, hogy *amíg átvonulok?* – Az evangelista mondja: *Amikor pedig eljött az óra, hogy Jézus átmenjen ebből a világból az Atyához.*[5] Mi mást jelent az *amíg átvonulok,* mint azt, hogy *ebből a világból az Atyához?* Akkor szilárdítottam meg oszlopait, azaz a föld oszlopait, amikor a feltámadásomban világosan megtanulták, hogy nem kell félni a haláltól; tehát *amíg átvonulok egyedül vagyok,* miután átvonultam, megsokasodom: sokan fognak követni, sokan fognak szenvedni az én nevemért. Egyedül vagyok, amíg átvonulok; utána sokan lesznek egyek bennem.

Egyedül vagyok én, amíg átvonulok. – Halljátok az ő szavának misztériumát is. A görög nyelv szerint a *pászka* mintha a szenvedést jelentené, mert a *paszkhein* ige annyi, mint *szenvedni*; a héber nyelv szerint azonban, ahogyan az azt értők magyarázzák, a pászka *átvonulás*t jelent.

---

[1] Mt 26,75.
[2] Jn 13,36.
[3] Zsolt 140,9.
[4] Zsolt 74,4.
[5] Jn 13,1.

Mert ha a görögöket kérdezitek, tagadják, hogy a pászka görög szó volna. Úgy hangzik ugyan, mint a *paszkhein*, azaz szenvedni, de nem szokás így ragozni; a szenvedést ugyanis görögül *pathos*znak mondják, nem pászkának.

Tehát a *pászka*, ahogyan a hozzáértők mondják, és nekünk magyarázzák, *átvonulást* jelent.

Ezért az Úr szenvedésének jövetelekor mintha ezzel a szóval élne az evangélista: *Amikor eljött az óra, hogy Jézus átmenjen ebből a világból az Atyához.* Tehát ez a pászka szólt ebben a versben is: *Egyedül vagyok én, amíg átvonulok.*

Mit jelent az, amit az Úr ebben a zsoltárban mond: *Egyedül vagyok én, amíg átvonulok?* Mi az amit magyaráztunk?

Ha megértettük, figyeld a ő szavait az evangéliumban: *Bizony, bizony mondom nektek, ha a földbe esett búzaszem meg nem hal, egymaga marad; ha pedig meghal, bő termést hoz.*[1]

Ezt ott mondja, ahol ezt is mondta: *Ha majd fölmagasztalnak a földről, mindeneket magamhoz fogok vonzani. Ha a földbe esett búzaszem meg nem hal, egymaga marad; ha pedig meghal, bő termést hoz.*[2] Tehát ennek a búzaszemnek bő vetést kell sarjasztania; de még várj, még meg kell halnia, mert *ha a földbe esett búzaszem meg nem hal, egymaga marad.*

[1]Jn 12,24.
[2]Jn 12,32.

A mártírok között Krisztus az első

26. Tehát egyedül volt, mielőtt megölték. Ezért nem volt ereje Péternek sem; később kapta meg az erőt a követéshez, nem volt ereje a megelőzéshez.[1]

Krisztusért ugyanis, azaz Krisztus nevének megvallásáért, amitől keresztények vagyunk, senki sem halt meg Krisztus előtt; nehogy véletlenül ez eszetekbe jusson. Mert sokan meghaltak, vértanúk is sokan voltak, a próféták közül is sokan szenvedtek ilyeneket, de nem azért haltak meg, mert Krisztust jövendölték, hanem mert ráolvasták az emberekre bűneiket és határozottan szembeszálltak a gonoszságaikkal, ezért a mártírok közé számítjuk őket.

Mert nem Krisztus nevének megvallásáért, de az igazságért ölték meg őket. Addig azonban magáért a névért, azaz Krisztus nevének megvallásáért senki sem halt meg, amíg a búzaszem a földbe nem hullott, akinek a nevében mondják: *egyedül vagyok én, amíg átvonulok.*

Ahogyan magát Jánost is, akit utoljára öltek meg, amikor a gonosz király odaajándékozta a táncoló leánynak, nem azért ölték meg, mert megvallotta Krisztust.[2] Emiatt is és sokan mások is megölhették volna. Ha másért ölte meg egy valaki, mennyivel inkább megölhették volna Krisztusért azok, akik megölték Krisztust? János ugyanis tanúságot tett Krisztus mellett. Azok, akik hallgatták Krisztust meg akarták ölni őt, de azt, aki tanúságot tett róla, nem ölték meg. Ha ugyanis rátámadtak volna Jánosra Krisztus miatt, ő nem tagadta volna meg. Mert nagy erők működtek benne, amelyek miatt a vőlegény barátjának nevezték.[3] Nagy benne a kegyelem, nagy a kiválóság: *Asszonyok szülöttei között nem támadt nagyobb keresztelő Jánosnál*.[4]

Tehát azt érte támadás, akiben nem voltak ilyen erők; megtámadták Pétert, Jánost nem támadták meg. Péter ugyanis később kapta meg ezeket az erőket, akkor még gyenge volt. Krisztus nevéért azt vonták kérdőre akiben nem volt erő; az, akiben volt erő nem Krisztus miatti üldözésben szenvedett, nehogy Krisztus nevéért megelőzze Krisztust.

A zsidók nem ölték meg azt, aki nyílt tanúságot tett Krisztusról, akit megöltek a zsidók; és megölte Heródes, akinek megmondta: *Nem lehet a tiéd a testvéred felesége.*[5] A testvére ugyanis nem halt meg utódok nélkül.

---

[1]Vö. Jn 13,36.
[2]Vö. Mt 14,3–11.
[3]Vö. Jn 3,29.
[4]Mt 11,11.
[5]Mk 6,18.

Az igazságért, a méltányosságért, az igazságosságért halt meg, ezért szent, ezért mártír, de nem azért a névért, amelyről mi keresztények vagyunk. És mi másért történt ez, mint hogy beteljesedjék, hogy *egyedül vagyok én, amíg átvonulok.*

SZÁZNEGYVENEGYEDIK ZSOLTÁR (142)
Elmondta 414–415-ben vértanúk ünnepén
60/61 éves, 23-24 éves pap, 19/20 éves püspök

1Megértésül Dávidé, amikor a barlangban volt. Könyörgés.
2Hangommal az Úrhoz kiáltottam,
hangommal az Úrhoz könyörögtem;
3kiöntöm előtte az én imádságomat,
és háborgatásomat elmondom a szeme előtt.

4Amikor elfogyott bennem a lélegzet,
te ismerted az én ösvényeimet.
Azon az úton, amelyen jártam,
tőrt rejtettek el nekem.
5Jobbra tekintettem, és láttam,
és nem volt, aki ismerjen engem.
Elveszett a menekvés éntőlem,
és nincs, aki megkeresse az én lelkemet.

6Hozzád kiáltottam, Uram;
mondtam: „Te vagy az én reményem,
osztályrészem az élők földjén.
7Figyelmezz az én könyörgésemre,
mert igen megaláztak engem.
Szabadíts meg üldözőimtől,
mert elhatalmasodtak fölöttem.
8Vezesd ki a börtönből az én lelkemet,
hogy vallomást tegyen a nevednek;
és körülvesznek majd engem az igazak,
amikor megfizetsz nekem”.

A bölcs elgondolkodik azokon, amit hallott

1. Ahogyan a vértanúk ünnepéhez hozzátartozik ünneplő áhítatotok, úgy tartozik hozzá a mi szolgálatunk beszéde. De Szeretetreméltóságtoknak emlékeznie kell rá, milyen hosszan beszéltünk tegnap.

Amiatt, hogy belső szátok étvágya miatt nagyon frissek voltatok egész beszéd alatt, nem szabad megfeledkeznünk a közös fáradtságról; először azért, mert tisztelni kell a drága szavakat, amint írva van: *Drágák az Úr Isten*

bölcsességének igéi. Általunk mint kis tányérban tálaltatnak, és törékenyek ugyan az edények, de a kenyér mennyei. Az Apostol mondja: *Ezt a kincset törékeny edényekben hordozzuk, hogy a kiválóság Isten erejéé legyen.*[1] Ami a kincs, az a kenyér. Mert ha nem volna azonos a kincs és a kenyér, nem írná másutt erről a kincsről: *A kívánatos kincs a bölcsnek szájában van, az ostoba férfi pedig lenyeli azt.*[2]

Ezért figyelmeztetjük Szeretetremétóságtokat, hogy amiket hallgatva mintegy az emlékezet gyomrába fogadtok, ismét felidézve gondolkodva kérődzzetek rajta. Ezt jelent ugyanis: *A kívánatos kincs a bölcsnek szájában van, az ostoba férfi pedig lenyeli azt; röviden szólva:* a bölcs kérődzik, az ostoba nem kérődzik.

Hogyan szól ez érthetően és latinul? – Úgy, hogy a bölcs elgondolkodik azon, amit hallott, az oktalan pedig feledésnek adja át a hallottakat. Nem más miatt mondják a Törvényben tisztának a kérődző állatokat és tisztátalannak azokat, amelyek nem kérődznek, ugyanis Isten minden teremtménye tiszta.[3]

Az alkotó Istennek a disznó éppen olyan tiszta, mint a bárány. Hiszen mindent nagyon jónak teremtett,[4] és: *Istennek minden teremtménye jó,* mondja az Apostol;[5] és: *a tisztáknak minden tiszta.*[6]

Mivel tehát a természetben mindkettő tiszta, képletesen a bárány valami tisztát, a disznó pedig valami tisztátalant jelent: a bárány a kérődző bölcsesség ártatlanságát, a disznó a feledő ostobaság tisztátalanságát jelenti.

Rövid zsoltárt mondtunk az ünnepre, lássuk, vajon lehet-e röviden magyarázni is.

2. [2. v.] *Hangommal az Úrhoz kiáltottam.* – Elég lehetett volna ezt mondani: Hanggal az Úrhoz kiáltottam, de talán nem hiába tette hozzá, hogy az *én hangommal.*

Sokan kiáltanak ugyanis az Úrhoz nem a saját hangjukkal, hanem a testük hangjával. Tehát a belső ember, akiben lakni kezdett Krisztus a hit által,[7] a saját hangjával, nem ajkai zajával, hanem a szív érzületében kiáltson az Úrhoz. Nem ott, ahol az ember hall, hanem ahol Isten hall; ha nem a bordáid és a nyelved hangjával kiáltasz, ember nem hall téged; a gondolatod az Úrhoz szóló kiáltás.

---

[1] 2Kor 4,7.
[2] Péld 21,20.
[3] Vö. Lev 11,3–4.
[4] Vö. Ter 1,31.
[5] 1Tim 4,4.
[6] Tit 1,15.
[7] Vö. Ef 3,17.

Hangommal az Úrhoz kiáltottam, hangommal az Úrhoz könyörögtem. – Amit mond, hogy *kiáltottam*, magyarázza azzal hogy *könyörögtem*. Azok is kiáltanak az Úrhoz, akik káromkodnak.

Az első sorban állítja a kiáltást, a másodikban magyarázta. Mintha kérdeznék tőle: Milyen kiáltással kiáltottál az Úrhoz? *Az Úrhoz könyörögtem* – mondja; a kiáltásom a könyörgésem, nem veszekedés, nem zúgolódás, nem káromlás.

Az Úr parancsolta, hogy a rejtekben imádkozzál

3. [3. v.] *Kiöntöm előtte az én imádságomat.*

Mit jelent az, hogy *Kiöntöm előtte?* – Azt jelenti, hogy a szeme előtt.

Mit jelent az, hogy a szeme előtt*?* – Azt jelenti: ahol lát.

De Ő hol nem lát? Mert ha azt mondjuk *ahol lát,* mintha volna, ahol nem lát. De a testi dolgok között látnak az emberek is az állatok is; Ő azonban ott is lát, ahol az ember nem lát. Mert a gondolataidat senki ember nem látja, Isten pedig látja.

Tehát ott öntsd ki imádságodat, ahol egyedül Az lát, aki megfizet neked. Mert az Úr Jézus Krisztus megparancsolta, hogy a rejtekben imádkozzál, de ha ismered a kamrádat, takarítsd ki, ott kérd Istent.

Amikor pedig imádkoztok – mondja –*, ne legyetek olyanok, mint a képmutatók, akik a tereken és az utcákon állnak imádkozva, hogy lássák őket az emberek. Te, amikor imádkozol, menj be a kamrádba és zárd be az ajtót és a rejtekben imádkozzál Istenedhez, és aki a rejtekben lát, megfizet neked.*[1]

Ha emberek fizetnek meg neked, előttük öntsd ki imádságodat; ha Isten fog megfizetni, előtte öntsd ki imádságodat, és zárd be az ajtót, nehogy a kísértő bejöjjön.

A kísértő szünet nélkül zörget, hogy behatoljon; ha zárt ajtót talál, továbbmegy. Ezért az Apostol, mivel hatalmunkban áll bezárni az ajtót – nem a falba vágott ajtót, hanem a szív ajtaját, mert ott van a kamránk –, mivel tehát hatalmunkban áll ezt az ajtót bezárni, mondja: *Ne adjatok helyet az ördögnek.*[2] Ha ugyanis bejött és birtokol, vigyázz, mert te hajtottad be hanyagul az ajtót, vagy el is mulasztottad bezárni.

A félelem és vágyakozás ajtaját be kell zárni

4. De mit jelent bezárni az ajtót? – Ennek az ajtónak két szárnya van: a vágyakozás és a félelem.

[1]Mt 6,5–6.
[2]Ef 4,27.

Vagy kívánsz valami földi dolgot és bejön, vagy félsz valami földi dologtól és bejön. Tehát a félelem és vágyakozás ajtaját zárd be az ördög előtt és nyisd ki Krisztusnak.

Hogyan nyithatod ki ezeket a szárnyakat Krisztusnak? – vágyakozva a mennyek országára és félve a kárhozat tüzétől.

A világra irányuló vágyakozás által az ördög, az örök életre irányuló által Krisztus jön be; a mulandó büntetésektől való félelem által az ördög, az örök tűztől való félelem által Krisztus jön be.

Nézzétek csak, a mártírok becsukták az ajtót az ördög előtt és kinyitották Krisztusnak. Ez a világ sokat ígért nekik; kinevették, becsukták a vágyakozás ajtószárnyát az ördög előtt.

Vadállatokkal, tűzzel, keresztekkel fenyegette őket a világ; nem féltek, becsukták a félelem ajtószárnyát az ördög előtt.

Nézzük, kinyitották-e az ajtót Krisztus előtt: *Aki megvall engem az emberek előtt* – mondja –, *én is megvallom majd az én Atyám előtt, aki a mennyekben van.*[1] Tehát szerették a mennyek országát, ahol majd megvallja őket Krisztus. Hogyan fogja őket megvallani? *Jertek Atyám áldottai és vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől.*[2] A jobbján állóknak fogja vallani őket.

Lássuk, vajon a félelem ajtószárnyát is kinyitották-e Krisztus előtt, amelyet az ördög előtt bezártak. Az Úr egy és ugyanazon helyen figyelmeztet, hogy zárjuk be az ördög előtt és nyissuk ki neki: *Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, a lelket azonban nem tudják megölni*[3] – figyelmeztetett, hogy a félelem szárnyát zárjuk be az ördög előtt.

Tehát semmitől sem kell félni? Tehát a félelem bejáratát, amelyet bezártunk az ördög előtt, nyissuk ki Krisztusnak? Azonnal hozzáteszi, mintha mondaná: Kizártad azt, nyiss meg nekem: *Hanem attól féljetek* – mondja –, *akinek van hatalma a testet is a lelket is megölni a Gehenna tüzében.*

Ha tehát hittél és megnyitottál Krisztusnak, zárd be az ördög előtt. Odabenn van Krisztus, ott lakik; előtte öntsd ki imádságodat, ne várd, hogy messziről hallgasson meg téged. Mert nincs távol Isten Bölcsessége, *aki elér végtől a végig erősen és elrendez mindent édesen.*[4]

[1]Mt 10,32.
[2]Mt 25,34.
[3]Mt 10,28.
[4]Bölcs 8,1.

Tehát odabenn van nálad, előtte öntsd ki imádságodat, ott van az ő füle. *Mert nem keletről, nem nyugatról, nem a puszta hegyekről, mert Isten bíró.*[1] Ha pedig bíró, lássad, milyen ügyet hordozol a szívedben.

Boldogok akik a saját lelküket tekintve szegények, de Isten Lelkét tekintve gazdagok

5. [4. v.] *Kiöntöm előtte az én imádságomat, és háborgatásomat elmondom a szeme előtt.*

Ez ismétlés a két előző sorban és e kettőben is. Két állítás, de mindkettőt kétszer mondja. Az egyik ez: *Hangommal az Úrhoz kiáltottam, hangommal az Úrhoz könyörögtem; a* másik: *Kiöntöm előtte az én imádságomat, és háborgatásomat elmondom a szeme előtt.* Az *előtte* ugyanaz, mint a szeme előtt, a *kiöntöm imádságomat* ugyanaz, mint a *háborgatásomat elmondom.*

Mikor teszed ezt? – Üldözés közben mondja: *Amikor elfogyott bennem a lélegzet.*

Miért fogy el a lélegzeted, ó háborgatásban lévő mártír? – Azért, hogy ne magamnak tulajdonítsam erőimet, hogy tudjam, hogy más műveli bennem az erőt. *Amikor pedig átadnak titeket a bíráknak* (így figyelmeztette az Úr azokat, akiket mártíroknak akart), *ne gondolkodjatok azon, hogy mit mondjatok; mert nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke beszél bennetek.*[2]

Tehát elfogyott a lélegzeted, beszéljen Isten Lelke. Valóban lélekben szegénnyé akarta tenni őket: *Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.*[3]

Tehát boldogok, akik a saját lelküket tekintve szegények, de Isten Lelkét tekintve gazdagok. Mert mindaz, aki a saját lelkét követi, gőgös. Vesse alá a lelkét, hogy megkapja Isten Lelkét. Fölment a csúcsra, a völgyben legyen lakása. Ha a csúcsra megy, elfolyik tőle a víz, ha a völgyben lakik, betelik vele, és az a benső lesz, amelyről mondja: *Élő víz folyói fognak fakadni belőle.*[4] Tehát, *Amikor elfogyott bennem a lélegzet, a szemed előtt mondtam el háborgatásomat,* megalázkodva, vallomást téve neked, miközben elfogyott a lélegzetem, de telve vagyok a Lelkeddel.

A gonoszok útja széles, az igazaké keskeny

6. Talán meghallották az emberek, hogy elfogyott bennem a lélegzet, és lemondtak rólam és mondták: megfogtuk, elnyomtuk őt; *És te ismerted az én ösvényeimet.*

---

[1] Zsolt 74,7.
[2] Mt 10,19–20.
[3] Mt 5,3.
[4] Jn 7,38.

Ők azt gondolták, hogy elestem, te láttad, hogy állok. Azok, akik üldöztek és elfogtak, azt gondolták, hogy tőrbe esett a lábam; de *az ő lábaikat bilincselték meg és elestek, mi pedig fölkeltünk és fölegyenesedtünk*.[1] *Szemeim mindig az Úrra néznek, mert ő veszi ki a tőrből a lábamat.*[2] Állhatatos maradtam a járásban; *aki pedig állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[3]

Ők azt gondolták, hogy elnyomtak, de én tovább mentem. Hol mentem tovább? – Azokon az ösvényeken, amit azok, akik fogolynak gondoltak, nem láttak; a te igazságosságaid ösvényein, a te parancsaid ösvényein. Mert *te ismerted az én ösvényeimet,* az üldöző nem ismerte; mert ezeken az ösvényeken nem leselkedett rám, hanem velem együtt járt.

Melyek ezek az ösvények, ha nem azok az utak, amelyekről másutt mondja: *Ismeri az Úr az igazak útját és a gonoszok útja elvész.*[4]

Nem azt mondta: A gonoszok útját nem ismeri, hanem *az igazakét ismeri, a gonoszoké pedig elvész.* Amit ugyanis nem ismer, az elvész. Az Írás sok helyén találjuk azt, hogy az *Isten ismer valamit* azt jelenti, hogy megőrzi, ha pedig nem ismer valamit, az elkárhozik. Mert miért mondja az, aki mindent ismer, a végén: *Nem ismerlek titeket?*[5] Emiatt ne örüljenek és ne mondják: „Nem kapunk büntetést, mert nem ismer bennünket a bíró!” Máris büntetésben vannak, ha a bíró nem ismeri őket.

Tehát az utakat, amelyről azt mondta, hogy ismeri azokat az Úr, azokat nevezi itt ösvényeknek, amikor mondja: *te ismerted az én ösvényeimet.* Mert minden ösvény út, de nem minden út ösvény. Miért nevezi hát azokat az utakat ösvényeknek, ha nem a keskeny voltuk miatt? A gonoszok útja széles, az igazak útja keskeny.

A szeretet kiválóbb útja

7. Ami az *út*, ugyanazok az *utak*, mint ahogy ami az *Egyház*, ugyanazok az *egyházak* is, és ami az *ég*, ugyanazok az *egek* is. Mondják többes számban és mondják egyes számban is.

Az Egyház egysége miatt egy Egyház: *Egy az én galambom, anyjának egyetlenje*.[6] A helyenkénti testvéri gyülekezetek miatt sok az Egyház: *A Krisztusban lévő júdeai egyházak* – mondja – *örültek amiatt, hogy az, aki eddig üldözött minket, most evangelizálja a hitet, amelyet korábban pusztított, és*

[1]Vö. Zsolt 19,9.
[2]Vö. Zsolt 24,15.
[3]Mt 10,22.
[4]Zsolt 6,1.
[5]Mt 7,23.
[6]Én 6,8.

dicsőítették bennem az Istent.[1] Így beszélt az egyházakról és így szól az egy Egyházról: *Se zsidót, se pogányt, se az Isten Egyházát ne botránkoztassátok meg.*[2] Ugyanígy utak is, út is, ösvény és ösvények is.

Miért ösvények és ösvény? Ahogyan megindokoltuk, hogy miért egyházak és Egyház, ezt is meg kell indokolnunk.

Isten ösvényeiről beszél, mert sok a parancsolat; és mivel a sok parancsolat egyben foglalható össze, mert *a Törvény teljessége a szeretet,*[3] azért ezek a utak a sok parancsolatban egybe futnak össze, és egynek mondja, mert a mi utunk a szeretet.

De lássuk, hogy út-e a szeretet. Halljuk az Apostolt: *Mindennél magasztosabb utat mutatok nektek.*[4]

Mit nevezel, ó Apostol *Mindennél magasztosabb út*nak?

Hogy mit, halljad: *Szólhatok az emberek vagy az angyalok nyelvén, ha szeretet nincs bennem, csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom. Lehet prófétáló tehetségem, ismerhetem az összes titkokat és mind a tudományokat, hitemmel elmozdíthatom a hegyeket, ha szeretet nincs bennem, mit sem érek. Szétoszthatom mindenemet a nélkülözők közt, odaadhatom a testemet is égőáldozatul, ha szeretet nincs bennem, mit sem használ nekem.*[5] Tehát a szeretetet nevezte *mindennél magasztosabb útnak*

Nagy ez az út, testvérek, nagy csoda lakik benne. Ez az út biztonságos, mert mindennél magasztosabb és kiválóbb, mert ez felülmúlja azt, ami kiemelkedő. Nincs kiemelkedőbb a szeretet útjánál és nem járnak rajta mások, csak az alázatosak.

Tehát ezeket az ösvényeket nevezi a szeretet parancsolatainak. *Te ismerted az én ösvényeimet* – mondja; te ismerted, mert amit érted szenvedek, szeretetből szenvedem; te ismerted, mert a bennem lévő szeretet mindent elvisel; te ismerted, mert ha odaadom is a testemet, hogy elégjek, az enyém az, ami nélkül semmit sem használ az elégés az embernek.

Ha szelíd leszel, az Úr a maga utain vezet téged

8. De ki ismeri az ember ezen utait, testvéreim, ha nem ő, akinek mondja: *Te ismerted az én ösvényeimet?* Mert minden emberi cselekedet az emberek szeme előtt van, az azonban bizonytalan, hogy milyen szívvel tették. És milyen sokan

[1]Gal 1,22–24.
[2]1Kor 10,32.
[3]Vö. Róm 13,10.
[4]1Kor 12,31.
[5]1Kor 13,1–3.

gonoszul, hazudva önmaguknak és önmagukból kiindulva mondják rólunk, hogy az Egyházban tisztségeket, dicséreteket, földi hasznot keresünk?

Hányan mondják, hogy azért beszélünk nektek, hogy tetszésteket keressük és dicsérjetek minket, ez a célom és ez a szándékom, amikor beszélek! De hogyan mutathatnám meg nekik, hogy nem ezzel a szándékkal beszélek? Csak ezt mondhatom: *te ismerted az én ösvényeimet.* Honnan tudhatnák azt, amit ti sem tudtok? Honnan tudhatnák azt, amit én magam is alig tudok? *Hiszen magam fölött sem ítélkezem, az Úr az, aki megítél engem.*[1]

Tudatlanságában valamit föltételezett magáról Péter, de mást látott benne az orvos. Ezért jámboran és tisztán kiáltson az Úrhoz, mert igazán kiáltja: *te ismerted az én ösvényeimet.*

De akarod-e, hogy ezeken az ösvényeken vezessen téged? – Légy szerény és légy szelíd; ne légy vad, ne légy gőgös, ne légy szabadjára engedett és merev nyakú, *mint a ló és az öszvér, melyekben nincsen értelem*.[2] Ha ugyanis szerény leszel, ha szelíd leszel, benned lakik az Úr és az ő utain fog vezetni; mert irányítani fogja a szerényeket ítéletben, és tanítani fogja a szelídeket a maga utaira.[3] Tehát *te ismerted az én ösvényeimet.*

A pogány gyalázza Krisztus keresztjét, amit nem ért

9. *Azon az úton, amelyen jártam, tőrt rejtettek el nekem.* – Ez az út, amelyen járt, Krisztus; itt rejtettek el számára tőrt annak, akit üldöztek Krisztusban, Krisztus nevéért.

Tehát itt *tőrt rejtettek el nekem.* De miért féltékenykednek rám? Miért üldöznek? – Azért, mert keresztény vagyok. Ha tehát azért üldöznek, mert keresztény vagyok *azon az úton, amelyen jártam, tőrt rejtettek el nekem.*

Amennyiben rajtuk áll, azon az úton rejtették el nekem a tőrt, amelyen jártam; amennyiben a kívánságukon, a törekvésükön, a vágyukon állt, ezen az úton akarták állítani a tőrt, hogy megfogjanak. *De ismeri az Úr az igazak útját;*[4] és *te ismerted az én ösvényeimet.*

Ők ugyan ezt akarták, de te nem engedted, hogy benned keltsenek botrányt, mert te vagy az én utam. Mert az eretnekek is Krisztus nevében akarnak botrányt állítani nekünk, és ők is csalódnak. Amit az úton akarnak állítani, azt az úton kívül teszik, mert ők maguk is a úton kívül vannak; tőrt nem tudnak állítani ott, ahol ők maguk nincsenek. De ezt a kívánságuk, a vágyuk, a véleményük szerint

[1]Vö. 1Kor 4,3–4.
[2]Zsolt 31,9.
[3]Vö. Zsolt 24,9.
[4]Zsolt 1,6.

mondja, mert másutt kifejezetten mondják: *Az ösvények mellett állítottak botrányokat nekem.*[1]

Amit így mond, hogy *az úton,* azt a kívánságuk és vágyuk szerint mondta; amit úgy mond, hogy az *út mentén,* az ugyanaz, mint *az ösvények mellett*, és ezt az igazság szerint mondta. Valójában ugyanis nem az ösvényen, nem magán az úton állítják, mert Krisztus az út;[2] igazában az ösvények menték állítják. Krisztus nem engedi, hogy az úton állítsák, nehogy ne legyen, ahol járhassunk; de azt megengedi, hogy az út mentén állítsák, hogy le ne térjünk az útról.

A pogány azt gondolja, hogy az úton állít botrányt, amikor mondja nekem: „Megfeszített Istent imádsz!" Gyalázza Krisztus keresztjét, amit nem ért. Azt gondolja, hogy Krisztusban állítja azt, amit az út mentén állít. Nem hagyom el Krisztust és nem térek le az útról. Az sértegeti a megfeszített Krisztust, és pedig látom a királyok homlokán a keresztet. Amit ő kinevet, én attól üdvözülök.

Nincs gőgösebb a betegnél, aki kineveti az orvosságát. Ha nem nevetné ki, maga is megkapná és meggyógyulna. A kereszt az alázatosság jele, és ezt a gőg nagyon nem ismeri el, honnan gyógyulhatna meg lelkének daganata? Ha pedig én elismerem, az úton járok. Annyira nem szégyellem a keresztet, hogy nem rejtekben őrzöm Krisztus keresztjét, hanem a homlokomon hordom.

A szentségeket különféle módokon kapjuk: az egyiket, mint tudjátok a szánkkal vesszük, a másik testünk egészével kapjuk. Mivel pedig a szégyent a homlokunkon hordjuk, ő, aki ezt mondta: *Aki pedig szégyell engem az emberek előtt, azt én is szégyellni fogom Atyám előtt, aki a mennyekben van*;[3] a gyalázatot, amelyet a pogányok kinevetnek, a szégyenünk helyére rendelte.

Hallod, hogy a szégyentelen embert csúfolják és mondják róla: „Nincs homloka."

Mit jelent az, hogy nincs homloka? – Azt jelenti, hogy szégyentelen. Ne legyen csupasz a homlokom, fedje el az én Uram keresztje.

Tehát a*z úton, amelyen jártam, tőrt rejtettek el nekem,* amennyiben rajtuk állt; mert az út mentén helyezték el, én pedig biztonságban vagyok, ha nem térek le az útról.

Nem tudod, hogy hurkok között jársz?[4] – mondja az Írás. Mit jelent az, hogy *hurkok között?* – Azt jelenti, hogy Krisztus útján hurkok innen és hurkok onnan; hurkok jobbról, hurkok balról; a jobb felőli hurkok a világ boldogulása, a bal felőli hurkok a világ nehézségei; a jobb felőli hurkok az ígéretek, a bal felőli

[1]Zsolt 139,6.
[2]Vö. Jn 14,6.
[3]Lk 9,26.
[4]Sir 9,20.

hurkok a megfélemlítések. Te a hurkok között járj, ne térj le az útról, akkor sem az ígéret nem fog meg, sem a megfélemlítés nem riaszt el. *Azon az úton, amelyen jártam, tőrt rejtettek el nekem.*

Az Úron kívül ki vigasztal a háborgatásokban?

10. [5. v.] *Jobbra tekintettem és láttam.* – Jobbra tekintett és látott; aki balra tekintett, megvakul.

Mit jelent az, hogy *jobbra tekintett?* – Azt jelenti, hogy arra tekintett, ahol azok lesznek, akinek mondják: *Jertek, Atyám áldottai és vegyétek az országot.*[1] Lesznek ugyanis bal felől is, akinek mondják: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*[2]

Tehát miközben az egész világ acsargott és fenyegetőzött az üldözésekben, mindenfelől tajtékzott az emberek sértegetése és megfélemlítése, ez (az imádkozó) megvetve a jelenvalókat, a jövendőkre tekintett, jobbra figyelt, ahol majd állni fog; azon gondolkodott, hogy ott lesz; arra figyelt és látott, ezért viselt el mindent; azok pedig, akik üldözték, nem látták. Ezért, amikor ezt mondja: *Jobbra tekintettem és láttam,* folytatja és mondja: *és nem volt, aki ismerjen engem.*

Amikor ugyanis elviselsz mindent, ki tudja, mire figyelsz; vajon jobb felé néz-e a szemed, vagy bal felé? Ha abban, amit elviselsz, emberek dicséretét keresed, balra figyeltél; ha abban, amit elviselsz, Isten ígéreteit keresed, jobbra figyeltél. Ha jobbra figyeltél látni fogsz, ha balra figyeltél, megvakulsz. De még ha jobbra figyeltél is, nem lesz, aki megismerjen. Ki fog vigasztalni, ha nem az Úr, akinek mondod: És *te ismerted az én ösvényeimet.*[3] *És nem volt, aki ismerjen engem.*

A menekülés elvesztése kétféleképpen érthető

11. *Elveszett a menekvés éntőlem.* – Mintha bekerítették volna, mondja: *Elveszett a menekvés éntőlem.* Sértegették az üldözők, elnyomták, foglyul ejtették, körülzárták, legyőzték; *elveszett a menekülés tőle.* Tőle veszett el, aki nem menekült el.

Aki pedig nem menekül, elszenved mindent Krisztusért, azaz lélekben nem menekül el. Mert testileg menekülni szabad, meg van engedve, ahogy az Úr mondja: *Ha üldözni fognak az egyik városban, fussatok a másikba.*[4] Aki tehát lélekben nem menekül, attól vész el a menekülés.

---

[1]Mt 25,34.
[2]Mt 25,41.
[3]Zsolt 141,4.
[4]Mt 10,23.

De fontos, hogy miért nem menekül: azért-e mert körülzárták és elfogták, vagy mert erős; mert az elfogottól is elvész a menekülés, az erőstől is elvész a menekülés.

Tehát miféle meneküléstől kell óvakodni? Milyen menekülés vesszen el tőlünk? – Az, amelyről az Úr az evangéliumban mondja, hogy a jó pásztor életét adja a juhaiért, a béres pedig, aki nem pásztor, amikor látja, hogy jön a farkas, elfut.[1]

Amikor látja a prédálót, miért fut el? – Azért, *mert nincs gondja a juhokra.*[2] Ez a menekülés veszett el ettől, akár a fő nevében vesszük az Úr Krisztus hangjaként, aki mindanyiunkért meghalt, akár az ő tagjai, vértanúink nevében, mert ők is a testvériekért szenvedtek.

Halljad Jánost, amint mondja: *Miképpen ő az életét adta értünk, úgy nekünk is oda kell adnunk életünket a testvéreinkért.*[3] De amikor ők odaadják, Krisztus adja oda; mert Övele szenvedik az üldözést, Ő maga kiáltja: *Miért üldözöl engem?*[4]

Elveszett a menekvés éntőlem, és nincs, aki megkeresse az én lelkemet. – Tehát nincs, aki megkeresse a lelkét? Látja az embereket, akik a vesztére törnek, vérét akarják ontani, hogy-hogy nincs, aki keresse az ő lelkét?

Ezt kétféleképpen lehet érteni, ahogy a menekülés elvesztét is kétfélképpen értjük, mert a foglyul ejtettől is és az erőstől is elvész a menekülés, úgy kétféleképpen keresik az ember lelkét: vagy az üldözők, vagy a szeretői.

Így tehát *nincs, aki megkeresse az én lelkemet*, ezekről mondta: bizony *üldözik* a lelkemet és nem *keresik* az én lelkemet. Ha pedig keresik, hozzád tapadva találják meg; és ha tudták keresni, akkor tudják követni is. Mert, miként tudjátok, az üldözők is keresik az ember lelkét, ezért mondja másutt: *Szégyenüljenek meg és piruljanak, akik keresik az én lelkemet.*[5]

12. [6. v.] *Hozzád kiáltottam, Uram; mondtam: „Te vagy az én reményem.* – Amikor tűrtem, amikor háborgattak, *mondtam: „Te vagy az én reményem”.* A reményem itt, ezért tűrök. De *osztályrészem* nem itt, hanem *az élők földjén.* Az Úr részt ad az élők földjén, de nem valamit magából, vagy valamit önmagán kívül. Mi mást adna az őt szeretőnek, mint önmagát?

13. [7. v.] *Figyelmezz az én könyörgésemre, mert igen megaláztak engem.* – Megalázták az üldözők, megalázkodott a vallomásban. Megalázza magát

[1]Jn 10,11–12.
[2]Jn 10,13.
[3]1Ján 3,16.
[4]ApCsel 9,4.
[5]Zsolt 39,15.

láthatatlanul, megalázzák az ellenségek látható módon. Tehát fölegyenesíti láthatóan is, láthatatlanul is.

A mártírok láthatatlanul már fölegyenesedtek, láthatóan akkor fognak fölegyenesedni, amikor ez a romlandó magára ölti a romolhatatlanságot a halottak föltámadásakor,[1] amikor azt is helyreállítják, amivel az üldözők kegyetlenkedhettek. *Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, a lelket azonban nem tudják megölni.*[2]

És mi veszett el? Mit öltek meg? Vagy azt is megengedték nekik, hogy amit megöltek, elvesszen? – Nem fog elveszni. Halljad magának az Úrnak ígéretét: *Bizony mondom nektek, fejetek hajszála sem fog elveszni.*[3]

Lelki ellenségeink

14. *Szabadíts meg üldözőimtől.* – Mit gondoltok, kiktől kéri a szabadítást? Az üldöző emberektől? Tehát az emberek az ellenségeink?

Vannak más, láthatatlan ellenségeink, akik másként üldöznek: az ember üldöz, hogy megölje a testet; a másik üldöz, hogy megkötözze a lelket. És ezért – mert róla mondatott: *Működik a hitetlenség fiaiban,*[4] – edényei, azaz emberek által, akikben működik, hajtja végre a test üldözését, hogy belül összeomoljon a szív. Mert ha a test elesik ugyan, de a lélek állva marad, *a tőr elrontatott és mi megszabadultunk.*[5]

Tehát vannak más ellenségeink is, akik miatt imádkoznuk kell, hogy az Úr ragadjon ki minket, nehogy félrevezessenek akár világi zaklatásokkal megtörve, akár gyönyörűségekkel elcsábítva.

Kik ezek az ellenségek? – Lássuk, hátha az Úr valamelyik szolgája, valamelyik tökéletes katona, aki megütközött velük, nyíltan leírja őket.

Halljad az Apostolt, amikor mondja: *Nem a test és a vér ellen kell harcolnotok.*[6] Gyűlöleteteket ne emberekre irányítsátok, ne őket tartsátok ellenségeiteknek, ne gondoljátok, hogy ellenségeskedésükkel megtörnek titeket; az emberek, akiktől féltek, test és vér; *nem a test és a vér ellen kell harcolnotok.* Így akarta mondani, megvetve az emberi halandóságot.

Akkor kik ellen? – *Fejedelemségek és hatalmasságok ellen, e világ, a sötétség kormányzói ellen.*[7] Elképedsz, amikor hallod, hogy *a világ kormányzói*. Ha

[1]Vö. 1Kor 15,53.
[2]Vö. Mt 10,28.
[3]Lk 21,18.
[4]Ef 2,2.
[5]Vö. Zsolt 123,7.
[6]Ef 6,12.
[7]Ef 6,12.

evilág kormányzói, vajon kimégy ebből a világból oda, ahol ezektől nem szenvedsz? Kimégy a világból, ahol megszabadulsz tőlük? Tehát úgy értsd, hogy *a világ és e sötétség kormányzói.* Nem az ég és a föld kormányzói, mert ezek Isten alkotásai.

Az eget és a földet nevezzük világnak, de világ a rossz emberek is. Ezek miért világ? Azért mert szeretik a világot, és azért sötétség, mert gonoszok. Így tehát már a közülük hívővé lettekről mit mond az Apostol? – *Egykor sötétség voltatok, most pedig világosság vagytok az Úrban.*[1]

Mielőtt tehát világosság lettetek, amikor még sötétség voltatok, figyeljétek, ki volt a kormányzótok. Ki a gonoszok kormányzója, ha nem az ördög, mint ahogy a jámboroknak és hívőknek a kormányzója Krisztus?

Tehát az ördögöt és angyalait nevezte evilág kormányzóinak, azaz a világ szeretőinek kormányzóit, a bűnösök kormányzóit, azaz e sötétség kormányzóit. Ők a mi ellenségeink, miattuk kell imádkoznunk, hogy az Úr szabadítson meg tőlük.

A „világ” különféle jelentései

15. Halljad, hogy a világ két értelemben szerepel a Szentírásban egy helyen, az evangéliumban: a világ, amelyet Isten teremtett és a világ, amelyet az ördög kormányoz, azaz a világ szeretői.

Az embereket ugyanis Isten teremtette, de nem ő tette őket a világ szeretőivé. A világot szeretni ugyanis bűn, bűnt pedig Isten nem alkotott. Halljad tehát, ahogy mondani kezdtem, a két értelemben szereplő világot.

Ebben a világban volt – mondja.[2] Kiről mondja, hogy ebben a világban volt, ha nem Isten bölcsességéről, aki Jézus Krisztus, akiről mondatott, amit kevéssel előbb idéztem: *Elér a végtől egészen a végig erősen és elrendez mindent édesen?*[3] *Mindenhová elér a maga tisztasága miatt és semmi szennyezett nem érinti őt.*[4]

Tehát *ebben a világban volt, és a világ általa lett és a világ nem ismerte meg őt.*

Hallottátok a két világot: *a világ általa lett és a világ nem ismerte meg őt.*[5] Nem azt a világot kormányozzák a sötétség fejedelmei és hatalmasságai, amely Jézus által teremtetett, hanem azt, amely nem ismerte meg Jézust, azaz a világ szeretőit, a bűnösöket, a gonoszokat, a gőgösöket és hitetleneket.[6]

---

[1]Ef 5,8.
[2]Jn 1,10.
[3]Bölcs 8,1.
[4]Bölcs 7,24–25.
[5]Jn 1,10.
[6]Vö. Ef 6,12.

Miért világ a bűnösök? – Azért, mert szeretik a világot, és szeretve benne laknak, mint ahogy háznak nevezzük az építményt is, a benne lakókat is. A jó ház többnyire jó építmény, és jó a ház, mert jók élnek benne.

És: „Óvakodj e háztól, mert rossz!" – ezt két értelemben mondják. „Rossz ez a ház, óvakodj tőle!" – esetleg romos állapota miatt, nehogy valami rád zuhanjon és agyonüssön; de más értelemben is mondják: „Óvakodj e rossz háztól", nehogy a vadász hálójába keveredj, nehogy szegényként elnyomjon a gazdag, nehogy valami csalás áldozata légy.

Ahogy tehát kettős értelmű a ház, úgy kettős értelmű a világ is.

De miért nem nevezzük világnak az igazakat is, hiszen ők is a világban élnek? – Azért, mert az Apostol mondja: *Testben járva nem a test szerint harcolunk, a mi társalgásunk az égben van.*[1]

Az igaz ember testével itt lakik, de a szívével Istennél van. Őt is világnak nevezik, ha alaptalanul hallja: Emeljük föl szívünket! Ha pedig ennek van alapja, akkor odafönn lakjék. *Mert meghaltatok* – mondja –, *és a ti életetek el van rejtve Krisztussal együtt Istenben.*[2]

Akiknek élete pedig itt van, azaz akinek vágya és szeretete ide kötődik, itt törődik, itt bonyolódik bele a dolgokba, azokat helyesen mondják a világ lakóinak; akik pedig a világban laknak, azokat helyesen mondják világnak, mint ahogy helyesen mondják háznak azokat akik a házban laknak.

Világ tehát a világ is: *A világ általa lett és és a világ nem ismerte meg őt.*[3] Nézzétek az Úr által lett világot, nézzétek a világot, amely nem ismerte meg az Urat.

Te dicsérd az épületet és szeresd az építőt, és ne szeress lakni az épületben, hanem az építőben lakjál.

16. *Szabadíts meg üldözőimtől, mert elhatalmasodtak fölöttem.* – Ki mondta ezt: *elhatalmasodtak fölöttem?* Krisztus teste kiáltja, az Egyház hangja, Krisztus tagjai kiáltják: Nagyon megnőtt a bűnösök száma. *Mivel eláradt a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni.*[4] *Szabadíts meg üldözőimtől, mert elhatalmasodtak fölöttem.*

Ez a világ barlang és börtön

[1] 2Kor 10,3.
[2] Kol 3,3.
[3] Jn 1,10.
[4] Mt 24,12.

17. [8. v.] *Hozd ki a börtönből az én lelkemet, hogy vallomást tegyen a nevednek.* – Ezt a börtönt az elődök különféleképpen értelmezték. És lehet, hogy az a börtön, amit a címben *barlang*nak mond. E zsoltár címe ugyanis így hangzik: *Megértésül Dávidé, amikor a barlangban volt. Könyörgés.* Ami a barlang az a börtön.

Két dolgot állítottunk megértendőnek, de amikor egyet megértettünk, mindkettőt jelentette.

Érdemek teszik a börtönt. Mert ugyanazon fedél alatt az egyiknek háza, a másiknak börtöne van. Azok, akik a bezárt embereket őrzik, még ha a tulajdon házukban is őrzik őket, azok, akiket szorosan őriznek, börtönben vannak; de vajon az őrzőikről, is azt kell mondanunk, hogy börtönben vannak? Ugyanaz a hajléka ezeknek is, azoknak is. Az egyiknek házzá teszi a szabadság, a másiknak börtönné a rabság.

Egyesek tehát úgy gondolták, hogy a barlang és a börtön ez a világ, és az Egyház azért imádkozik, hogy vigyék ki a börtönből, azaz ebből a világból, ez alól a Nap alól, ahol minden hiábavalóság. Mondja ugyanis: *Minden hiúság és szélkergetés az ember minden művében, amellyel vesződik a Nap alatt.*[1] Tehát ezen a világon kívül, valamilyen nyugalmat ígér Isten nekünk, akik majd leszünk; talán ezért kiáltjuk innen: *Vezesd ki a börtönből az én lelkemet.*

A lelkünk a hit és a remény által Krisztusban van, amint az imént mondtam: *a ti életetek el van rejtve Krisztussal együtt Istenben.*[2] A testünk azonban ebben a börtönben, ebben a világban van.

Ha azt mondta volna: Vezesd ki a börtönből a testemet, kétségek nélkül a világot tekintenénk a börtönnek. De talán bizonyos földi vágyak miatt, amelyek fogva tartanak minket, amelyekkel küszködünk és harcolunk, *mert más törvényt látok a tagjaimban, amelyek ellentmondanak elmém törvényének,*[3] helyesen mondjuk: Vezesd ki a lelkemet ebből a világból, azaz evilág vesződségei és terhei közül. Mert nem az általad alkotott test, hanem a test romlottsága, a nyomasztó terhek és a kísértések számomra a börtön.

Ez a romlandó magára fogja ölteni a romolhatatlanságot

18. Mások pedig azt mondták, hogy a börtön és barlang ez a test, ezt jelenti a *vezesd ki a börtönből az én lelkemet.*

De ez az értelmezés is kissé bizonytalan. Mert mi nagy van abban, hogy *vezesd ki a börtönből az én lelkemet,* azaz vezesd ki a testből az én lelkemet? Mert a

[1] Préd 1,2–3.
[2] Kol 3,3.
[3] Róm 7,23.

rablók és a gonosztevők lelke is ugye kimegy a testből, és kegyetlenebb kínok közé mennek, mint amiket itt viseltek el. Tehát mi nagyot kér, amikor mondja: *vezesd ki a börtönből az én lelkemet*, amikor előbb vagy utóbb mindenképpen ki kell innen mennie?

Esetleg az igaz ember mondja: Már meghalok, vezesd ki ebből a testből az én lelkemet. Ha nagyon siet, nincs benne szeretet. Vágyakozhat ugyan erre, ahogy az Apostol mondja: *Szeretnék elköltözni, hogy Krisztussal egyesüljek, mert ez mindennél jobb volna.*[1] De akkor hol van a szeretet? Tehát így folytatja: *Miattatok a testben kell maradnom.*[2] Tehát Isten akkor vezesse ki a testből, amikor akarja.

A testünket is lehetne börtönnek nevezni, nem mert olyan börtön, amelyet Isten alkotott, hanem mert büntetés alatt van és halandó. A testünkben ugyanis két dolgot kell meggondolni: az egyik Isten alkotása, a másik a megérdemelt büntetés.

A test egész megjelenése, alakja, vonásai, elrendezett tagjai, a látás, hallás, szaglás, ízlés, tapintás érzékeiinek elhelyezése, a szervezet egésze csak Istentől származhat, aki mindent alkotott, égieket és földieket, a magasságban és a mélységben lévőket, láthatókat és láthatatlanokat.

Mi tehát benne a büntetésünk? – Az, hogy a hús romlandó, hogy törékeny, hogy halandó, hogy szükségletei vannak. Ezt nem jutalmul kaptuk.

De amikor a test feltámad, test lesz. Hanem mi nem lesz ott? – A romlás, ez a romlandó ugyanis magára ölti a romolhatatlanságot.[3]

Ha tehát a hús a börtönöd, nem a tested a börtönöd, hanem a tested romlandósága.

A testedet ugyanis Isten jónak teremtette, mert ő jó; a romlást igazságosan hozta rád, mert ő bíró; azt jótéteményként, ezt büntetésül kaptad.

Tehát talán ezt mondta: *Vezesd ki a börtönből az én lelkemet,* azaz vezesd ki a romlásból az én lelkemet. Ha így értjük, ez nem káromlás, hanem helytálló értelmezés.

Vég nélküli lesz a dicséret, mert vég nélküli lesz a szeretet

19. Végül, testvérek, úgy gondolom ezt mondta: *Vezesd ki a börtönből az én lelkemet,* azaz vezesd ki a szükségből. – Az örvendező embernek a börtön is tágas, a szomorúnak a mező is szűk. Tehát azért imádkozik, hogy vezessék ki a

[1]Fil 1,23.
[2]Fil 1,24.
[3]Vö. 1Kor 15,13.

szükségből. Mert a reményben ugyan tágassága van, jelen helyzetében azonban szűkölködik.

Nézd csak az Apostol szükségeit: *Nem volt nyugta a lelkemnek, mert nem találtam meg Titusz testvéremet.*[1] Másutt: *Ki gyönge, hogy én ne volnék gyönge? Ki botránkozik meg, hogy én ne égnék?*[2]

Aki tehát gyöngélkedett és égett, nemde büntetésekben és börtönben volt? De ezek a büntetések a szeretetből koszorút szültek. Ezért mondja ismét: *Vár rám az igazságosság koszorúja, amelyet megad nekem az Úr azon a napon, az igazságos bíró.*[3]

Erre érvényes: *Vezesd ki a börtönből az én lelkemet, hogy vallomást tegyen a nevednek.* – Már kivezetve a romlásból mi megvallani valója van? Bűnei ott nincsenek, de dicséretei vannak; a vallomást pedig kétféleképpen értjük: a bűneinkre és Isten dicséretére.

Bűneink megvallása ismert, és annyira ismert a nép körében, hogy amikor a vallomás szó elhangzik az olvasmányban, akár dicséretről akár bűnökről van szó, ököllel verik a mellüket.

Tehát a bűn megvallása ismerős, a dicsérő vallomást keresnünk kell. Hol találjuk meg? Ott van az Írásokban: *És ezt mondjátok a vallomásban: Az Úr minden műve nagyon jó.*[4] Ezt tehát a dicséret vallomása.

Másutt maga az Úr mondja: *Vallomást teszek neked, Atyám, égnek és földnek Ura.*[5] Mit vall meg? Vajon bűnöket? Tehát Krisztus vallomása dicséret volt. És halljad az Atya dicséretét: *Mert elrejtetted ezeket a bölcsek és az okosak elől, és kinyilatkoztattad a kicsinyeknek.*[6]

Mivel tehát a romlás ezen szükségei után Isten házában fogunk lakni, egész életünk nem lesz más, mint Isten dicsérete.

Már gyakran magyaráztuk nektek, hogy a szükség megszűntével véget ért a szükség minden teendője, mert ott nem lesz mit csináljunk. Nem mondom azt, hogy éjjel és nappal, mert ott nem lesz éjszaka; hanem egész nap, mert ott egy nap van. És nem lesz mit csináljunk, csak az, hogy dicsérjük azt, akit szeretünk, mert akkor látni is fogjuk.

---

[1]2Kor 2,13.
[2]2Kor 11,29.
[3]2Tim 4,8.
[4]Sir 39,20–21.
[5]Mt 11,25.
[6]Mt 11,25.

Most vágyódunk arra, akit nem látunk és dicsérjük; akkor hogyan fogjuk majd dicsérni a látottat, akit szeretünk? Vég nélküli lesz a dicséret, mert vég nélküli lesz a szeretet.

Mivel tehát ott ezt tesszük majd, *Vezesd ki a börtönből az én lelkemet, hogy vallomást tegyen a nevednek. Mert boldogok akik a te házadban laknak, a századok századain át dicsérni fognak téged.*[1]

Most akadályoz a börtön, mert *a romló test elnehezíti a lelket.*[2] Nem a test nehezíti el a lelket, hanem *a romló test.* Tehát a börtönt nem a test, hanem a romlás jelenti. *Hozd ki a börtönből az én lelkemet, hogy vallomást tegyen a nevednek;*

A folytatás már a főtől, mi Urunk Jézus Krisztustól hangzik. És ez a hang olyan, mint az utolsó előtti nap. Az utolsó előtt nap pedig, ha emlékeztek rá, ez volt: *Én egyedül vagyok, amíg átvonulok.*[3]

És az utolsó nap? – *Körülvesznek majd engem az igazak, amikor megfizetsz nekem.*

[1]Zsolt 83,5.
[2]Bölcs 9,15.
[3]Zsolt 140,10.

SZÁZNEGYVENKETTEDIK ZSOLTÁR (143.)
Elmondta Hippóban 414–415-ben
60/61 éves, 23-24 éves pap, 19/20 éves püspök

1Zsoltár. Dávidé, amikor a tulajdon fia üldözte őt.
Uram, hallgasd meg az én imádságomat,
vedd füledbe könyörgésemet.
A te igazságodban hallgass meg engem,
a te igazságosságodban.
2És ne menj ítéletre a te szolgáddal,
mert nem bizonyul igaznak a te szemedben senki élő.
3Mert az ellenség üldözte a lelkemet,
a földön megalázta az életemet,
sötétségben helyeztek el engem, mint a világ halottait.
4És iszonyat fogta el a lelkemet,
és háborgott bennem a szívem.
5Megemlékeztem az ősi napokról,
minden tettedről elelmélkedtem,
kezed műveiről elgondolkodtam.
6Kitártam feléd a kezemet,
a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül.
7Gyorsan hallgass meg engem, Uram,
elfogyott a lélegzetem;
ne fordítsd el tőlem arcodat,
nehogy olyan legyek, mint a sírba szállók.
8Engedd, hogy már reggel halljam irgalmasságodat,
mert benned reméltem.
Mutasd meg nekem, Uram, az utat, melyen járjak,
mert hozzád emeltem az én lelkemet.

9Ragadj ki ellenségeim közül,
Istenem, mert hozzád menekültem.
10Taníts meg rá, hogy akaratodat megtegyem,
mert te vagy az én Istenem.
A te jó lelked vezessen tágas mezőre;
11a te nevedért, Uram, éltess engem.
Igazságosságodban vezesd ki lelkemet a szorongatásból,
12és irgalmasságodban szórd szét ellenségeimet;
és veszejtsd el azokat mind,
akik szorongatják az én lelkemet,
mert én a te szolgád vagyok.

1. A zsoltárról, amelyet énekeltünk elmondom Szeretetreméltóságtoknak, amit az Úr fog adni. Tegnap egy rövidebb zsoltárt magyaráztunk, de a rendelkezésre álló idő lehetővé tette, hogy a kicsiről sokat mondjunk; most, mivel hosszabb a zsoltár, nem időzhetünk annyit az egyes verseknél, nehogy az Úr ne adja a lehetőséget, hogy az egészet végig tudjuk venni.

A Krisztussal teli próféták Krisztust hirdették

2. [1. v.] A zsoltár címe: *Dávidé, amikor a tulajdon fia üldözte őt.* – A Királyok könyvéből tudjuk ezt a történetet, hogy Absalom atyja ellensége lett, nem csak polgárháborút, hanem családi háborút is viselt ellene. Dávid pedig nem a trónról letaszított gonoszként, hanem jámborul megalázkodva elfogadta az Úr fenyítékét; elviselte a gyógyító kúrát, nem viszonozta a rosszaságot rosszasággal, hanem kész volt a szíve arra, hogy kövesse az Úr akaratát.[1]

Az a Dávid ennyire dicséretes; de nekünk a másik Dávidot, az igazán Erőskezűt – amit a Dávid név jelent –, a mi Urunk Jézus Krisztust kell felismernünk.

Ezek a régi dolgok ugyanis az eljövendők előképei voltak, és nem kell hosszasan újra felhívni a figyelmet arra, amit gyakran hallottatok és jól emlékeztek rá.

Keressük tehát ebben a zsoltárban Urunkat és Üdvözítőnket, Jézus Krisztust, aki e próféciával előre hirdeti magát a történtek által, és hogy mi fog történni a jelen időben.

Mert Ő hirdette magát a prófétákban, mert ő Isten Igéje, és a próféták ilyet csak Isten Igéjével telten mondtak. Tehát Krisztussal telve hirdették Krisztust, és megelőzték az eljövendőt, aki nem hagyta magára az előtte jártakat.

Ismerjük fel, hogy Krisztust is hogyan üldözte a fia; mert voltak fiai, akikről mondta: *Nem böjtölnek a vőlegény fiai, amíg velük a vőlegény; amikor pedig elvitetik tőlük a vőlegény, akkor majd böjtölnek.*[2] Tehát a vőlegény fiai az Apostolok, és közöttük az üldöző Júdás az ördög.

Így tehát ebben a zsoltárban Krisztus a szenvedését jövendöli; halljuk csak.

Krisztus főjéről és testéről

3. Ismét csak figyelmeztetjük Szeretetreméltóságtokat, nem tanítva, amit nem tudtok, hanem emlékeztetve arra, amit tudtok: Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus testének a feje, ő Isten és az emberek egyetlen közvetítője,[3] az ember

[1]Vö. 2Kir 15,14 sk.
[2]Mt 9,15.
[3]Vö. 1Tim 2,5.

Jézus, aki szűztől született mintegy a pusztában, ahogy a Jelenések könyvéből hallottuk.[1]

A puszta magánya alapján gondolom, hogy csak ő született szűztől. Mert az asszony őt szülte, aki majd vaspálcával fogja kormányozni a népet. Ez az asszony pedig Istennek az a régi városa, amelyről a zsoltárban ezt mondják: *Dicsőséges dolgokat mondanak rólad, Isten városa.*[2] Ennek a városnak a kezdete Ábel, mint ahogy a gonosz városé Káin.[3] Tehát Isten azon régi városát, amely mindig elviselte a földet és remélte a mennyet, Jeruzsálemnek és Sionnak is nevezik.

Valakiről aki Sionban született és Sionnak alapítója, az egyik zsoltár mondja: *Anyám, Sion, mondja az ember.*

Melyik ember? – *És ember lett benne, és maga a Magasságbeli alapozta meg azt.*[4] Tehát Sionban ő lett emberré, de az alázatos lett emberré; és maga a Magasságbeli alapozta meg azt a várost, amelyben emberré lett.

Így tehát az az asszony is Napba öltözött,[5] az igazságosság azon napjába, amelyet a gonoszok nem ismertek; akik a végén majd fogják mondani: *Tehát letévedtünk az igazság útjáról, és az igazságosság fénye nem világított nekünk, és a Nap nem kelt föl számunkra.*[6] Létezik tehát az igazságosság napja, amely nem kel föl a gonoszoknak. A másik Napot egyébként *fölkelti jókra és rosszakra egyaránt*.[7]

Tehát Napba volt öltözve és fiút szülni készült, akit méhében hordozott. Ő volt az, aki megalapította Siont és Sionban született; és az az asszony, Isten városa, annak fényébe öltözött, akinek testétől terhes volt.

Méltán volt a Hold is a lába alatt, mert a növekedő és elfogyó test halandóságát erővel tiporta.

Tehát maga az Úr Jézus Krisztus a fő és a test; bennünk is beszélni akart ő, aki arra méltatott minket, hogy meghalt értünk: a tagjaivá tett minket.

Így tehát néha tagjainak nevében, máskor pedig mint főnk, a maga nevében beszél. Neki vannak dolgai, amelyeket nélkülünk mond el, mi őnélküle nem tudunk mondani semmit.

---

[1]Jel 12,5–6.
[2]Zsolt 86,3.
[3]Vö. Ter 4,8–17.
[4]Zsolt 86,5.
[5]Vö. Jel 12,1.
[6]Bölcs 5,6.
[7]Vö. Mt 5,45.

Az Apostol mondja: *Örömmel szenvedek értetek, hogy testemben kiegészítsem, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik.*[1]

Hogy kiegészítsem – mondja – amik *hiányoznak* nem az én szenvedéseimből, hanem *Krisztuséból*; de már nem Krisztus testében, hanem *az én testemben*.

Tehát Krisztus még mindig szenved – mondja –, nem a saját testében, amelyben fölment a mennybe, hanem az én testemben, amely még itt küszködik a földön.

Krisztus szenved a testemben, mondja: Mert *már nem én élek, hanem Krisztus él bennem.*[2] Ha ugyanis nem maga Krisztus szenvedne a tagjaiban, azaz a híveiben, Saul nem üldözhette volna a mennyben trónon ülő Krisztust a földön.

Egy helyen kifejezetten magyarázza ezt: *A test ugyan egy, de sok tagja van, a testnek ez a sok tagja azonban mégis egy test. Így Krisztus is.*[3] Nem azt mondja: úgy Krisztus is és a test is, hanem *az egy testnek sok tagja, úgy Krisztus is.* Tehát az egész Krisztus; és mivel az egész Krisztus, ezért mondja a fő a mennyből: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[4]

Tartsátok meg ezt, és jól véssétek emlékezetetekbe, mint a katolikus hit és az egyházi műveltség gyermekei, hogy fölismerjétek Krisztust a főt és testet, és ugyanazt a Krisztust, mint Istennek az Atyával egyenlő egyszülött Igéjét, és ebből lássátok meg, mekkora kegyelemmel juttok el Istenhez; és hogy az akart egy lenni velünk, aki egy az Atyával.

Hogyan egy az Atyával? – *Én és az Atya egy vagyunk.*[5]

Hogyan egy velünk? – Nem azt mondja: És ivadékainak, mintegy sokaknak, hanem mint egynek: *És ivadékodnak, aki Krisztus*.[6]

De mondhatja valaki: „Ha Krisztus Ábrahám ivadéka, vajon mi is az vagyunk?” – Emlékezzetek rá, hogy Ábrahám ivadéka Krisztus, és ha ezáltal mi is Ábrahám ivadéka vagyunk, akkor mi is Krisztus vagyunk. *Ahogyan az egy test sok tag, úgy Krisztus is;*[7] és: *Akik csak megkeresztelkedtetek Krisztusban, Krisztust öltöttétek magatokra.*[8]

Ugyanis Ábrahám ivadéka Krisztus; és nem lehet az Apostol világos szavainak ellentmondani: *És ivadékodnak, aki Krisztus.* Nézzétek csak, mit mond nekünk: Ha pedig ti Krisztuséi vagytok, akkor Ábrahám ivadéka vagytok. Ezért nagy

[1]Kol 1,24.
[2]Gal 2,20.
[3]1Kor 12,12.
[4]ApCsel 9,4.
[5]Jn 10,30.
[6]Gal 3,16.
[7]Gal 3,27.
[8]Gal 3,29.

misztérium ez: *Ketten egy testben lesznek*.[1] Az Apostol mondja: *Nagy misztérium ez, én pedig Krisztusban és az Egyházban mondom.*[2] Krisztus és az Egyház ketten egy testben.

Fenség tekintetében ketten vannak. Bizony ketten.
Nem vagyunk mi is az Ige,
nem vagyunk mi is kezdetben Isten az Istennél,
nem vagyunk mi is az Az, aki által mindenek lettek.[3]
De ha a testet nézzük akkor Krisztus Ő is és mi is.

Tehát ne csodálkozzunk a zsoltáron, mert sok mindent mond a Fő nevében, és sok mindent a tagok nevében; és úgy beszél, mintha az egész egy személy volna. Ne csodálkozz rajta, hogy ketten egyek a hangban, ha ketten egy testben vannak.

Az Egyháznak kívül és belül vannak ellenségei

4. Júdás a vőlegény fia, aki üldözi a vőlegényt. Ez történt akkor; de vajon a későbbiek példája volt?

Az Egyháznak később sok hamis testvért kell elszenvednie, úgy, hogy most is és egészen végig azt a vőlegényt üldözi a fiú. *Mert ha az ellenségem mondott volna rám átkot, ugyancsak elviselném* – mondja –; *és ha az kerekedett volna fölém, aki gyűlölt, talán elrejtőztem volna előle.*[4]

Ki az ellenség? Ki az, aki gyűlölt engem? – Az, aki mondja: „Kicsoda a Krisztus? Krisztus ember volt, és nem tudott élni, amikor élni akart volna; meg is halt – mondják – akarata ellenére, legyűrték, megfeszítették, megölték!" – Az ellenségek mondják ezt.

Ez nyilvánvalóan ellenség – mondja Krisztus –, gyűlöl engem, nyíltan kifejezi az ellenségeskedést; az ilyet könnyű eltűrni vagy elkerülni. De mit tegyek Absalommal? Mit tegyek Júdással? Mit a hamis testvérekkel? mit a rossz fiakkal, akik mégiscsak fiak, akik nem velünk szemben káromolják Krisztust, hanem velünk együtt imádják Krisztust és bennünk üldözik Krisztust?

Ezekről mondja a folytatásban ugyanabban a zsoltárban: A másikat könnyű volt elviselni, azt, aki gyűlölt engem, vagy elrejtőzni előle. Mert betérve az Egyházba elrejtőzöl a pogány elől. Ha azonban ott is megtalálod azt, akitől félsz, hová tudnál elrejtőzni előle?

Maga az Apostol is sóhajtozott a hamis testvérek miatti veszedelmek közepette: *Kívül harcok* – mondja –, *belül félelmek.*

---

[1]Ter 2,24.
[2]Ef 5,32.
[3]Vö. Jn 1,1 sk.
[4]Zsolt 54,13.

Ha tehát az mondott volna nagyokat fölöttem, aki gyűlölt engem, elrejtőztem volna előle; te pedig, velem egy lélek, társam.[1] – Egylelkűnek mondja, mint Krisztusban vele egy társát. Van tehát, amit az Egyháznak kívül el kell viselnie, belül sóhajtoznia kell miatta; ellenségeit azonban kívül és belül számon kell tartania; kívül a könnyebben elkerülhetőket, belül a nehezebben elviselhetőket.

A szeretet kövesse a tudást

5. Mondja tehát a mi Urunk, mondja velünk együtt Krisztus, az egész Krisztus: *Uram, hallgasd meg az én imádságomat, vedd füledbe könyörgésemet.*

A *hallgasd meg* ugyanaz, mint a *vedd füledbe;* ismétlés, megerősítés.

A te igazságodban hallgass meg engem, a te igazságosságodban. – Ne tartsátok fölöslegesnek, hogy azt mondja: *a te igazságosságodban.* Ezzel a kegyelemre hívja föl a figyelmet, nehogy valamelyikünk a magáénak gondolja az igazságosságot.

Ez az igazságosság ugyanis Istené, és Isten adta, hogy a tiéd legyen. Mert mit is mond az Apostol azokról, akik a saját igazságosságukkal akartak dicsekedni? – *Tanúságot teszek mellettük, hogy van bennük buzgóság Istenért.* A zsidókról szólva mondja: *van bennük buzgóság Istenért, de nem tudás szerint.*[2]

Mit jelent az, hogy *de nem tudás szerint?* Mit ajánlasz hasznos tudásként? Vajon azt, amely, ha önmagában van, felfuvalkodottá tesz? Azt, amelyet ha nem kísér a szeretet, nem épít?

Bizony nem az előbbit, hanem a szeretetet kísérő tudást ajánlja, az alázatosság tanítómesterét.[3] Nézd csak, hogy valóban ezt ajánlja-e: *Van bennük buzgóság Istenért* – mondja –, *de nem tudás szerint.* És megmondja, milyen tudásról beszél: *Nem ismervén az Istentől eredő megigazulást, és a magukéval próbálják behelyettesíteni, nem vetik alá magukat az Istentől származó megigazulásnak.*[4]

Tehát kik akarják behelyettesíteni a megigazulásukat? – Azok, akik ha valami jót tesznek, azt maguknak, ami rosszat tesznek, azt Istennek tulajdonítják; teljesen visszájára fordítanak mindent. Akkor lesznek igaz emberek, ha ezt visszafordítják.

Perverz dolog tehát, ha a rosszat Istennek, a jót magadnak tulajdonítod; egyenes leszel, ha magadnak tulajdonítod a rosszat, amit teszel, és amit jól teszel, azt

[1] 2Kor 7,5.
[2] Róm 10,2.
[3] Vö. 1Kor 8,1.
[4] Róm 10,3.

Istennek tulajdonítod. Gonoszból soha nem leszel igaz ember, ha az nem tesz igazzá, aki megigazulttá teszi a gonoszt.[1]

Tehát: *A te igazságodban hallgass meg engem* – mondja –, *a te igazságosságodban,* ne az enyémben; hogy igaz lehessek, nem a törvényből fakadó saját igazságosságommal, hanem azzal, amely a hitből fakad.[2]

Íme: *a te igazságosságodban hallgass meg engem.* Mert ha magamra tekintek, semmi mást nem találok, csak a bűnömet.

Isten előtt nem igazul meg egy élő sem

6. [2. v.] *És ne menj ítéletre a te szolgáddal.* – Kik akarnak vele ítéletre menni, ha nem azok, akik nem ismervén Isten igazságosságát, a sajátjukat akarják behelyettesíteni?

Miért van az, hogy böjtöltünk, és nem láttad meg, meggyötörtük a lelkünket, és nem tudtál róla?[3] – mintha azt mondanák: Megtettük, amit parancsoltál, miért nem viszonzod azzal, amit ígértél?

Isten válaszol neked: „Hogy megkapd, amit ígértem, én meg fogom adni; hogy megtehesd, amiért majd megkapod, azt is én adtam meg neked.” Ezért az ilyen gőgösöknek mondja a próféta: *Miért akartok perbe szállni velem? Mind elhagytatok engem – mondja az Úr.*[4]

Miért akartok ítéletre menni velem és a saját igazságosságtokat fölhánytorgatni? Hivatkozzatok csak a saját igazságosságotokra, én ismerem a gaztetteitek. Hogyan hagyhatnám jóvá az igazságosságot, amikor el fogom ítélni a gőgöt?

Ez a Krisztus testében alázatos (imádkozó), tanulva a Főtől, mert ő szelíd és alázatosszívű, mondja: *Ne menj ítéletre a te szolgáddal.* Ne perlekedjünk; nem akarom, hogy peres ügyem legyen veled, hogy én előadom a magam igazságosságát te pedig meggyőzöl a gonoszságomról; *ne menj ítéletre a te szolgáddal.*

Miért van ez? Miért fél? – Azért, *mert nem bizonyul igaznak a te szemedben senki élő.* Senki élő, azaz mind, akik itt élnek, a testben élnek, halandóként élnek; a született ember, aki emberektől kapta az életet, Ádámból élő Ádám; mindezek, akik így élők, önmaguk előtt talán igazolhatják magukat, de előtted nem.

Mit jelent az, hogy *önmaguk előtt*? – Azt jelenti, hogy önmaguknak tetszve, előtted utálatosan: *nem bizonyul igaznak a te szemedben senki élő.*

---

[1]Vö. Róm 4,5.
[2]Fil 3,9.
[3]Iz 58,3.
[4]Jer 2,29.

Tehát ne jöjj ítéletre velem, Uram, Istenem. Bármennyire igaznak látszom, te előveszed kincstáradból a mérőpálcát, hozzá mérsz, és romlottnak találsz engem.

Ne menj ítéletre a te szolgáddal. – Jól mondja: *a szolgáddal.* Méltatlan hozzád, hogy a szolgáddal menj ítéletre, hiszen még a barátoddal sem teszed meg ezt, mert nem mondanád: *Nektek, a barátaimnak mondom,*[1] ha nem tetted volna szolgákból barátaiddá őket.

Jóllehet te barátodnak mondasz, én szolgának vallom magam; irgalmasságra szorulok, szökésből térek vissza, békét keresek; nem vagyok méltó arra, hogy a fiadnak nevezzenek:[2] *Ne menj ítéletre a te szolgáddal, mert nem bizonyul igaznak a te szemedben senki élő. Halála előtt ne dicsérj senki embert;*[3] senkit, aki még él.

De akkor mi van a kosokkal, mi van az Apostolokkal, akiknek gyermekeiről mondja: *Hozzatok az Úrnak kosoknak fiai?*[4] – Közülük való Pál, aki mondja, hogy nem tökéletes: *Nem mintha már elértem volna* – mondja –, *vagy már tökéletes lennék.*[5]

Azért, testvérek, hogy gyorsan megtudjátok, ők tanulták meg imádkozni azt, amit mi imádkozunk; nekik adta meg a Mennyei Jogász a kérés formuláját, amikor mondta: *Így imádkozzatok.*[6] És néhány dolog előre bocsátása után tanította ezt is, hogy a kosaink, a juhok vezetői, és az egy nyájat összegyűjtő és Pásztor legfőbb tagjai mondják; ők pedig megtanulták mondani: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*[7]

Nem azt mondták: Hála neked azért, hogy *megbocsátottad* a mi vétkeinket, ahogyan mi is *megbocsátottunk* az ellenünk vétkezőknek, hanem: *Bocsásd meg, ahogyan megbocsátunk.*

Már mint hívők, már mint apostolok imádkozták ezt, mert ez az imádság inkább a hívőknek adatik. Ha azokról a vétkekről volna szó, amelyekre a keresztség által kapunk bocsánatot, inkább a katekumenoknak kellene mondaniuk: *Bocsásd meg nekünk a vétkeinket.*

Mondják tehát az Apostolok, mondják csak: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*

---

[1]Vö. Mt 11,29.
[2]Lk 12,58.
[3]Sir 11,30.
[4]Zsolt 28,1.
[5]Fil 3,12.
[6]Mt 6,9.
[7]Mt 6,12.

És ha mondánk nekik: Miért mondjátok ezt? Melyek a ti vétkeitek? – válaszolnák: *Mert nem bizonyul igaznak a te szemedben senki élő.*

Virrasszunk a lelki ellenségekkel szemben

7. [3. v.] *Mert az ellenség üldözte a lelkemet, a földön megalázta az életemet*. – Láss bennünket, lásd a Főnket helyettünk, *mert az ellenség üldözte a lelkemet.*

Bizony, az ördög üldözte Krisztus lelkét, Júdás is a Mester lelkét; most is Krisztus testének üldözésére az ördög ugyanaz marad, Júdás helyére pedig Júda lépett. Nem hiányzik tehát, akiről a test is elmondhatja: *Mert az ellenség üldözte a lelkemet, a földön megalázta az életemet.*

Megalázta – mondja – *a földön életemet.*

Más helyen ezt mondja: *Meggörnyesztették a lelkemet.*[1] Mert bárki, aki üldöz, mi mást tesz velünk, mint hogy a mennyei reményt elhagyva a földieket ízleljük és engedve az üldözőnek a földi dolgokat szeressük? Ezek is, amennyiben rajtuk áll, ezt teszik, velünk azonban, akinek ezt mondják: *Ha föltámadtatok Krisztussal, az odafönn valókat ízleljétek, ahol Krisztus van az Isten jobbján; az odafönn valókat keressétek, ne a földön valókat, hiszen meghaltatok,*[2] eredménytelenül. Mert nem igazul meg Isten előtt senki élő.

Tehát ők vagy nyíltan acsarogva, vagy rejtetten leselkedve a földhöz akarják kötni az életünket; virrasszunk velük szemben, hogy elmondhassuk: *A mi forgolódásunk a mennyekben van.*[3]

Megalázta – mondja – az ellenség *a földön az életemet.*

Krisztus azért halt meg, hogy teljesítse Atyja akaratát

8. *Sötétségben helyeztek el engem, mint a világ halottait.* – Ezt minden további nélkül a Főtől halljátok és könnyen fölismerhetitek őbenne. Ő ugyanis értünk halt meg, de nem a világ halottja. Mert kik a világ halottai? És ő hogyan nem volt a világ halottja?

A világ halottai az érdemeikért megholtak, akik megkapják a gonoszság jutalmát és a bűn dugványából megtermik a halált, annak alapján, amit mondanak: *Én pedig gonoszságokban fogantattam és bűnökben táplált engem az anyaméhben anyám.* [4]

[1]Zsolt 56,7.
[2]Kol 3,1–3.
[3]Fil 3,20.
[4]Zsolt 50,7.

Ő pedig eljött a Szűz által véve magára a testet, nem a test gonoszságát, hanem magára véve a megtisztító tiszta testet. Azok pedig bűnösnek vélvén, a világ halottjának tekintették.

Ő pedig, aki egy másik zsoltárban mondta: *Amit nem raboltam el, akkor leróttam,*[1] és aki az evangéliumban ezt mondta: *Íme, jön a világ fejedelme,*[2] a halál elöljárója, a bűnre bujtogató, a büntetésvégrehajtó, *jön* – mondja – *és bennem nem talál semmit.*[3]

Mit jelent az, hogy *bennem nem talál semmit?* – Azt jelenti, hogy semmi bűnt, semmit, ami miatt meg kellene halnom. *De hogy mindenki megtudja* – mondja –, *hogy megteszem Atyám akaratát, keljetek föl, menjünk innen.*[4]

Meghalok – mondja – hogy megtegyem az én Atyám akaratát, nem pedig azért, mert méltó vagyok a halálra. Nem tettem semmit, amiért meg kellene halnom, de megteszem, hogy meghalok; hogy azok, akinek volt miért meghalniuk, megszabaduljanak az ártatlan halála által.

Sötétségben helyeztek el engem, mintegy az alvilágban, mintegy a sírban, mintegy magában a szenvedésben; *mint a világ halottait* őt, aki mondja: *Lettem, mint a segítség nélküli ember, a halottak között szabad.*[5]

Mit jelent az, hogy *szabad*? Miért *szabad*? – Azért, mert mindaz, aki bűnt követ el a bűn rabszolgája.[6] Végül is nem oldhatna fel kötelékektől, ha nem volna szabad a kötelékektől. Ez a Szabad megölte a halált, megkötözte a köteléket, foglyul ejtette a fogságot, és *sötétségben helyezték el őt, mint a világ halottait.*

9. [4. v.] *És iszonyat fogta el a lelkemet* – mondja. Emlékezzetek: *Szomorú az én lelkem mindhalálig.*[7]

Lássátok az egy hangot. Nem tűnik fel az átmenet a főről a tagokra és a tagokról a főre?

És iszonyat fogta el a lelkemet. – Fölismerjük: *Szomorú az én lelkem mindhalálig.*[8] De mi is ott voltunk. Mert önmagává változtatta alázatosságunk testét és átalakította dicsősége testévé, és a mi régi emberünk vele együtt keresztre feszíttetett.[9]

---

[1]Zsolt 68,5.
[2]Jn 14,30.
[3]Jn 14,30.
[4]Jn 14,31.
[5]Zsolt 37,5.
[6]Vö. Jn 8,34.
[7]Mt 26,38.
[8]Vö. Fil 3,21.
[9]Vö. Róm 6,6.

Háborgott bennem a szívem. Bennem – mondja –, nem másokban. Ők ugyanis magamra hagytak, akik ragaszkodtak hozzám, visszahúzódtak, és mivel meghalni láttak, valaki másnak gondoltak, és a lator jobb volt náluk, mert akkor hitt, amikor azok ellankadtak.[1]

Isten ajándékaként lettünk megteremtve és megváltva

10. [5. v.] Ettől kezdve a tagok beszélnek.
Megemlékeztem az ősi napokról. – Vajon megemlékezett-e az ősi napokról az, aki által minden nap lett? De a test beszél, azok beszélnek, akik az ő kegyelméből megigazultak, akik a szeretetben és áhítatos alázattal hozzá ragaszkodnak; beszél és mondja: *Megemlékeztem az ősi napokról, minden tettedről elelmélkedtem.* Mert minden jót te alkottál és nem volna semmi, ha te meg nem alkottad volna.

Látványosságom lett a teremtésed: kerestem az alkotásban az Alkotót és minden teremtményben a Teremtőt. Miért mindez? Mi másért, mint hogy megértse, hogy minden, ami önmagában jó, tőle van; nehogy nem ismerve Isten igazságosságát és a sajátját akarván behelyettesíteni, ne vesse alá magát Isten igazságosságának;[2] hogy illjenek rá a fentebb mondottak: *igazságodban és igazságosságban*.[3]

Tehát Isten minden művében és a róluk való elmélkedésben a kegyelemre utal, a kegyelemre hívja föl a figyelmet, azzal dicsekszik, hogy kegyelmet nyert, kegyelmet, amellyel ingyenesen meg lettünk váltva, hiszen ingyen vagyunk megváltva.

Miért dicsekszel igazságosságosságodban? Miért hencegsz, nem ismerve Isten igazságosságát? Adtál talán valamit azért, hogy üdvözülj? Mit adtál azért, hogy ember légy? Tekints tehát életed teremtőjére, a lényeg és az igazságosság és az üdvösség szerzőjére. *Elmélkedjél kezének alkotásain*, mert a benned lévő igazságosságról is azt fogod találni, hogy az ő kezéhez tartozik.

Halljad az Apostolt, aki ezt tanítja neked: *Nem a cselekedetekből* – mondja – *nehogy valaki dicsekedjék.*[4]

„Nincsenek jótetteink?" – De bizony vannak, de nézd csak, mi következik: *Az ő alkotása vagyunk* – mondja.[5] Azzal, hogy *az ő alkotása vagyunk,* talán a természetet akarta mondani, amitől emberek vagyunk, és ezt nevezte alkotásnak? Bizony nem, a tettekről beszélt: *Nem a cselekedetekből* – mondja –

[1]Vö. Lk 23,40.
[2]Vö. Róm 10,3.
[3]Zsolt 142,1.
[4]Ef 2,9.
[5]Ef 2,10.

nehogy valaki dicsekedjék. De nehogy találgassunk, folytatja: *Az ő alkotása vagyunk Jézus Krisztusban jótettekre teremtve.*[1]

Tehát ne gondold, hogy te cselekszel valamit, kivéve amikor rossz vagy. Fordulj el a te művedtől annak művéhez, aki megalkotott téged; ő formált meg, és amit ő megformált, te pedig eltorzítottál, azt ő újra formálja (reformálja). Mert ahhoz, hogy létezzél ő cselekedett; hogy jó légy, ha jó vagy, ő cselekszik.

Rettegéssel és félelemmel munkáljátok üdvösségteket – mondja.[2]

Ha üdvösségünkön munkálkodunk, miért *félelemmel és rettegéssel,* hiszen a hatalmunkban áll, hogy cselekedjünk?

Halljad, miért *félelemmel és rettegéssel: Hiszen Isten maga ébreszti bennetek a szándékot, és hajtja végre a tettet tetszésének megfelelően*.[3]

Tehát *félelemmel és rettegéssel,* hogy örömét találja alkotónk abban, hogy a völgyben munkálkodik. Mert úgy munkálkodik, mint elvetettekben, aki ítéletet tesz a nemzetekben és feltölti a romokat.

Kezed műveiről elgondolkodtam. – Láttam tehát és betekintettem a műveidbe: semmi jó nem lehetséges bennünk, ha nem tőled való, aki megteremtettél minket.

11. [6. v.] És mit tettem, amikor láttam, hogy *tőled való minden jó ajándék, és minden tökéletes adomány onnan felülről való, a világosság Atyjától száll alá, akinél nincs változás, még csak pillanatnyi árnyék sincs?*[4] – Amikor ezt láttam, elfordultam a rossz cselekedettől, amit magamban műveltem, és *kitártam feléd a kezemet.*

Kitártam feléd a kezemet – mondja –, *a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül.* Hullass rám esőt – mondja –, hogy jó gyümölcsöt tudjon teremni. *Az Úr megadja majd édességét, hogy a földünk meghozza gyümölcsét.*[5]

Kitártam feléd a kezemet, a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül – nem előttem, hanem *előtted*. Tudok rád szomjazni, magamat megöntözni nem tudom: *a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül, mert szomjazott a lelkem az élő Istenre.*[6]

Mikor jöhetnék, ha nem akkor, amikor majd Ő jön? *Szomjazott a lelkem az élő Istenre,* mert *a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül.* Dagad a tenger,

[1]Ef 2,10.
[2]Fil 2,12.
[3]Fil 2,13.
[4]Vö. Jak 1,17.
[5]Vö. Zsolt 84,13.
[6]Vö. Zsolt 41,3.

eláraszt, bőséges, hullámzik – de keserű. Tartózkodó a víz, megjelent az én száraz lelkem,[1] öntözd meg, mert *olyan előtted, mint a föld víz nélkül.*

Isten elküldi a Lelkét és megújul a Föld

12. [7. v.] *Gyorsan hallgass meg engem, Uram.* – Mire jó ez a halogatás, amikor annyira szomjazom, szomjúságom fokozására? Késletetted az esőt, hogy merítve nyeljem és vissza ne utasítsam, amivel elárasztasz. Ha tehát ezért késleltetted, most már add, mert *a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül.*

Gyorsan hallgass meg engem, Uram, elfogyott a lélegzetem. – Töltsön el a lelked*, mert elfogyott a lélegzetem;* ezért hallgass meg gyorsan, *mert elfogyott a lélegzetem.* Már lelki szegény lettem, tégy boldoggá a mennyek országában.[2]

Akiben ugyanis él a lelke, gőgös, a lelkével dicsekszik Isten ellen. Történjen meg benne az a jó, ami másutt van megírva: *Elveszed a lelküket és ellankadnak és visszatérnek a porukba,*[3] hogy vallomást téve mondják: *Emlékezzél, hogy por vagyunk.*[4]

Amikor pedig mondanák: *Emlékezzél, hogy por vagyunk,* mondják: *olyan előtted a lelkem, mint a föld víz nélkül.* Mi annyira víz nélküli föld, mint a por? De *gyorsan hallgass meg engem, Uram;* hullass rám esőt, erősítsd meg, ne legyek *por, amelyet elfúj a szél a föld színéről*.[5]

Gyorsan hallgass meg engem, Uram, elfogyott a lélegzetem; ne nyúljon hosszúra ínségem. Elvetted a lélegzetemet, hogy ellankadjak és visszatérjek a poromba, és mondjam neked: *a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül;* tedd meg azt is, ami abban a zsoltárban következik: *Kibocsátod lelkedet és megteremtetnek és megújítod a föld színét.*[6] *Mindenki, aki Krisztusban van, új teremtmény. A régi megszűnt.*[7] Az ő lelkében a régiek elmúltak, a te lelkedben megújultak.

---

[1]Vö. Ter 1,9.
[2]Vö. Mt 5,3.
[3]Zsolt 103,29.
[4]Zsolt 102,14.
[5]Vö. Zsolt 1,4.
[6]Zsolt 103,30.
[7]Vö. 2Kor 5,17.

Az Úr ne fordítsa el tőlünk az arcát

13. *Ne fordítsd el tőlem arcodat.* – A gőgöstől elfordítottad. Egykor ugyanis bővelkedtem, és bőségemben hencegtem: *Én mondtam egykor bőségemben: Soha nem fogok meginogni.*[1]

Mondtam: Soha nem fogok meginogni bőségemben, amikor nem ismertem a te igazságosságodat és a magamét állítottam;[2] de te, *Uram, a te akaratodban erőssé tetted az én ékességemet.*[3]

Mondtam bőségemben: Soha nem fogok meginogni; pedig tőled való volt minden, amiben bővelkedtem. és hogy bizonyítsd, hogy tőled volt mindenem, *elfordítottad tőlem arcodat és megháborodtam.*

E megháborodás után, amelybe kerültem, mert elfordítottad tőlem arcodat; miután iszonyodott a lelkem, miután háborgott bennem a szívem amiatt, hogy elfordítottad tőlem arcodat, már olyan lettem előtted, mint a föld víz nélkül; *ne fordítsd el tőlem arcodat.* elfordítottad a gőgöstől, fordítsd vissza az alázatosra. *Ne fordítsd el tőlem arcodat,* mert ha elfordítod, *olyan leszek, mint a sírba szállók.*

Mit jelent az, hogy *a sírba szállók? – A bűnös, amikor elérkezik a rosszak mélyére, megvet.*[4] Azok szállnak alá a sírba, akik a vallomástételt is elveszítik; ez ellen mondja: *Ne zárja be száját fölöttem a kút.*[5] Ezt a mélységet nevezi gyakran sírnak az Írás, amelynek mélyére jutva a bűnös megvet.

Mit jelent az, hogy *megvet*? – Azt jelenti, hogy már nem számol semmiféle gondviseléssel, vagy ha számol vele, úgy gondolja, hogy rá nem vonatkozik. Minden bűnre szabadságot ad magának, a megbocsátás reménye nélkül elereszti a gyeplőt. Nem mondja: „Visszatérek Istenhez, hogy térjen vissza hozzám”; nem is hallja: *Térjetek meg hozzám és visszatérek hozzátok;*[6] mert a rosszak mélyére érve, megvet. *A halottól ugyanis* – mondja –, *mintha nem volna, elvész a vallomás.*[7] Tehát *ne fordítsd el tőlem arcodat, nehogy olyan legyek, mint a sírba szállók.*

14. [8. v.] *Engedd, hogy már reggel halljam irgalmasságodat, mert benned reméltem.* – Íme, éjszakában vagyok; de benned reméltem, amíg átvonul az éjszakai gonoszság.[8]

---

[1]Zsolt 29,7.
[2]Vö. Róm 10,3.
[3]Zsolt 29,8.
[4]Péld 18,3.
[5]Zsolt 68,16.
[6]Mal 3,7.
[7]Sir 17,26.
[8]Vö. Zsolt 56,2.

Még erősebb prófétai beszéd birtokában vagyunk – ahogy Péter mondja – *és jól teszitek, ha figyeltek rá, mint sötétben világító mécsesre, amíg a reggel fel nem virrad, és a hajnalcsillag fel nem ragyog a szívetekben.*[1]

Tehát *reggelnek* nevezi, a világ vége után, amikor látni fogjuk azt, amit a világban hiszünk. *Mert reggel hallod majd a hangomat, reggel állok majd előtted és szemlélődöm.*[2]

Engedd, hogy már reggel halljam irgalmasságodat, mert benned reméltem. – Mert ha azt reméljük, amit nem látunk, akkor türelmesen várakozzunk.[3] Türelmet igényel az éjszaka, örömmel fog megajándékozni a nappal. *Engedd, hogy már reggel halljam irgalmasságodat, mert benned reméltem.*

Állhatatosaknak kell lennünk mindaddig, amíg kivilágosodik a nappal

15. De mi történik itt, amíg eljön a reggel? Mert nem elég remélni a reggelt, valamit tenni kell.

„Miért kellene valamit tenni?" – Azért, mert egy másik zsoltárban mondja: *Istent kerestem háborgatásom napján;*[4] mintegy éjszakám idején Istent kerestem.

Hogyan kerested? – *Kezeimmel éjszaka az Ő színe előtt és nem csalódtam.* Kezekkel kell keresni Istent az éjszakában.

Mit jelent az, hogy *kezekkel*? – Jótettekkel.

Az ő színe előtt: *Amikor alamizsnát adsz, ne kürtöltess, és Atyád, aki a rejtekben lát, megfizet neked.*[5]

Mivel tehát így kell remélnünk a reggelt, és így kell tűrnünk ezt az éjszakát, és a türelemben ki kell tartanunk mindaddig, amíg kivilágosodik a nappal, mit kell tennünk közben itt? Esetleg magadtól fogsz tenni valamit, hogy érdemed jutalmaként vezessenek el a reggelhez?

Mutasd meg nekem, Uram, az utat, melyen járjak. – Ezért prófétai mécsest gyújtott, ezért magát az Urat mintegy a test cserépedényében küldte, aki mondja is: *Kiszáradt, mint a cserép az erőm.*[6]

---

[1] 2Pét 1,19.
[2] Zsolt 5,4–5.
[3] Vö. Róm 8,25.
[4] Zsolt 76,3.
[5] Mt 6,2.
[6] Zsolt 21,16.

Járulj oda a próféciához, járulj a megjövendölt jövő mécseséhez, járulj Isten igéihez. Még nem látod azt, aki *kezdetben az Ige, Isten az Istennél;*[1] járulj oda a szolga alakjához és el fognak vezetni az Úr alakjához.

Mutasd meg nekem az utat, melyen járjak, mert hozzád emeltem az én lelkemet. – *Hozzád emeltem,* nem ellened.

Tenálad van az élet forrása.[2] – *Hozzád emeltem az én lelkemet,* elhoztam, mint edényt a forráshoz, tehát tölts be engem, *mert hozzád emeltem az én lelkemet.*

Lelki ellenségekkel küzdünk, akik sok Júdást betöltenek

16. [9. v.] *Ragadj ki ellenségeim közül, Istenem, mert hozzád menekültem.* – Én, aki egykor elszöktem tőled, most *hozzád menekültem.*

Elszökött ugyanis Ádám Isten arca elől és elrejtőzött a Paradicsom fái közé,[3] hogy ezt mondják róla Jób könyvében: *Mint az urától elszökött szolga, és elérte az árnyékot.*[4] Elszökött Ura arca elől és elérte az árnyékot, mert az árnyékba szökött a Paradicsom fái között. Jaj neki, ha ott marad az árnyékban, nehogy később ezt mondják: *Átvonult minden, mint az árnyék.*[5]

Ragadj ki ellenségeim közül. – Tehát itt nem ellenséges emberekre gondolok: *Mert nem test és vér ellen harcolunk.*[6]

Hanem kik ellen? – *Fejedelmek, hatalmasságok, a világ kormányzói ellen.*[7]

Miféle világé? Mert nem az égé, hanem a földé, hiszen nem kormányozzák azt, amit nem alkottak.

A *világ kormányzói,* de milyen világé? – *E sötétségé.*[8] Mégpedig *gonosz sötétségé*. *Egykor ugyanis sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban.*[9]

A világ, e sötétség kormányzói, a gonoszok kormányzói, ezek ellen kell küzdenetek.

Nagy küzdelmet jelent számotokra nem látni az ellenséget és győzni.

E sötétség világának kormányzói ellen;[1] tudniillik az ördög és angyalai ellen; nem annak a világnak kormányzói ellen, amelyről ezt mondja: *És a világ általa*

---

[1]Vö. Jn 1,1.
[2]Vö. Zsolt 35,10.
[3]Vö. Ter 3,8.
[4]Jób 7,2 (LXX).
[5]Bölcs 5,9.
[6]Ef 6,12.
[7]Ef 6,12.
[8]Ef 6,12.
[9]Ef 5,8.

lett;[2] hanem annak a világnak, amelyről ezt mondja: *És a világ nem ismerte meg őt*.

Ragadj ki ellenségeim közül, Istenem, hozzád menekültem. – Ellenségeim közül. Nem Júdástól, hanem attól, aki betöltötte Júdást. Őt, akit látok, elszenvedem, azt, akit nem látok, legyőzöm. Júdás ugyanis *megkapta a falatot és belement a sátán*,[3] hogy az a Dávid üldözést szenvedjen a fiától.

Milyen sok Júdást tölt be a sátán, akik méltatlanul veszik a falatot ítéletükre! *Aki ugyanis méltatlanul eszi és issza, ítéletet eszik és iszik önmagának.*[4] Nem rossz az, amit nyújtanak, de a jó ítéletül adatik a rossznak. Nem lehet jó a jó annak, aki rosszul fogadja. *Ragadj ki ellenségeim közül, Istenem, hozzád menekültem*

Mert hová meneküljek? – *Hová menjek a lelked elől? Ha fölszállnék az égbe, te ott vagy; ha leszállnék az alvilágba, jelen vagy.*

Milyen lehetőség van még? – *Ha szárnyakat öltenék, mint a galamb, és a tenger legtávolabbi partjára szállnék,* azaz hogy reménykedve a világ végén laknék, *ott is a te kezed vezet, és a te jobbod tart meg engem.*[5]

Ragadj ki ellenségeim közül, Istenem, hozzád menekültem.

Isten kegyelméről

17. [10. v.] *Taníts meg rá, hogy akaratodat megtegyem, mert te vagy az én Istenem.* – Ó vallomás, ó parancs! *Mert te vagy* – mondja – *az én Istenem.* Máshoz kell menekülnöm, ha más alkotott engem. Te vagy mindenem, *mert te vagy az én Istenem.*

Atyát keresek örökségért? – *Te vagy az én Istenem,* nem csak az örökség megadója, hanem maga az örökség. *Az Úr az én örökségem osztályrésze*.[6]

Urat keresek, aki megváltson? – *Te vagy az én Istenem.*

Pártfogót keresek, hogy megszabadítson? – *Te vagy az én Istenem.*

Végül mint teremtmény újjáteremtésre vágyom? – *Te vagy az én Istenem,* aki Teremtőm vagy, aki Igéd által megteremtettél, és az Ige által újjáteremtettél. De a nálad maradó Ige által teremtettél, és az értünk testté lett Ige által teremtettél újjá.

---

[1]Ef 6,12.
[2]Jn 1,10.
[3]Vö. Jn 13,27.
[4]1Kor 11,29.
[5]Zsolt 138,7–10.
[6]Zsolt 15,5.

Taníts meg rá, hogy akaratodat megtegyem, mert Istenem vagy te. – Ha nem tanítanál, a magam akaratát tenném, és elhagyna engem az én Istenem.

Taníts meg rá, hogy akaratodat megtegyem, mert Istenem vagy te. Taníts engem, mert nem igaz, hogy Te vagy az én Istenem én pedig a magam tanítómestere leszek. Lássátok, mennyire felhívja a figyelmünket a kegyelemre.

Ezt tartsátok meg, ezt szívjátok magatokba; semmi ki ne verje ezt a szívetekből. Nehogy buzgóság legyen bennetek Isten iránt, de nem tudás szerint; nehogy nem ismerve Isten igazságosságát, a magatokéval akarjátok helyettesíteni, és ne legyetek alávetve Isten igazságosságának.[1] Bizonyára ismeritek az Apostol szavait.

Mondjátok tehát: *Taníts meg rá, hogy akaratodat megtegyem, mert Istenem vagy te.*

A kegyelmet nem kiérdemeltük, hanem az irgalmas Isten ajándékozza

18. [10–12. v.] *A te jó Lelked*, nem az én rossz lelkem, *a te jó lelked vezessen tágas mezőre.* Mert az én rossz lelkem már elvezetett engem a gidres-gödrös földre.

És mit érdemeltem én? Mit számítanak az én segítséged nélküli jó tetteim, amiért remélhetném és méltó lennék arra, hogy a te lelked tágas mezőre vezet engem? Miféle tetteim, miféle érdemeim? *A te nevedért, Uram, éltess engem.*

Figyeljétek tehát, amennyire képesek vagytok rá, a kegyelem ajánlását, amellyel ingyen üdvözültetek. *A te nevedért, Uram, éltess engem.*

Nem nékünk, Uram, nem nékünk. hanem a te nevednek adj dicsőséget![2] *A te nevedért, Uram, éltess engem,* a te igazságosságodban, nem az enyémben; nem azért, mert én megérdemlem, hanem mert te könyörületes vagy.

Mert ha a magam érdemeit mutogatnám, semmi mást nem érdemelnék, csak büntetést. Kitépted az én érdemeimet és beültetted a te ajándékaidat. *A te nevedért, Uram, éltess engem.*

Igazságosságodban vezesd ki lelkemet a szorongatásból,és irgalmasságodban szórd szét ellenségeimet; és veszejtsd el azokat mind, akik szorongatják az én lelkemet, mert én a te szolgád vagyok.

[1]Vö. Róm 10,2–3.
[2]Vö. Zsolt 113,9 (1).

SZÁZNEGYVENHARMADIK ZSOLTÁR (144.)
Elmondta Karthagóban 412. december 28–30-án
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Dávidé Góliát ellen.
Áldott az Úr, az én Istenem,
aki megtanítja kezemet a harcra,
és ujjaimat a háborúra.
2Irgalmasságom és menedékem
fölemelőm és kiszabadítóm;
oltalmazóm és Őbenne reméltem,
aki alám rendeli a népemet.

3Uram, mi az ember, hogy megismertetted magad vele,
vagy az ember fia, hogy megbecsülöd őt?
4Az ember hasonló lett a hiábavalósághoz,
napjai átmentek, mint az árnyék.
5Uram, hajlítsd meg egeidet és szállj alá;
érintsd meg a hegyeket, és azok füstölni fognak.
6Villantsd föl villámaidat és szórd szét őket;
lődd ki nyilaidat és zavard meg őket.
7Nyújtsd ki kezedet a magasságból;
ragadj ki és szabadíts meg a sok vízből,
az idegenek fiainak kezéből,
8kiknek szája hiábavalóságot beszélt,
és jobbjuk a gonoszság jobbja.

9Isten, új éneket éneklek neked,
tízhúrú pszaltériummal zsoltározok neked.
10Aki szabadítást ad a királyoknak,
aki megváltja Dávidot, az ő szolgáját,
a gonosz kard elől.
11Ragadj ki engem, és szabadíts meg
az idegenek fiainak kezéből,
kiknek szája hiábavalóságot beszélt,
és jobbjuk a gonoszságnak jobbja.

12Kiknek fiai, mint a növekvő hajtások ifjúságukban;
leányaik, mint a sarokoszlopok,
megfaragva, mint a templom épülete;
13pincéik telve vannak,

bővelkednek minden jókkal;
juhaik termékenyek,
megsokasodnak, amikor kihajtják őket;
14ökreik kövérek;
a városfalakon nincs romlás, sem kijárat;
kiáltozás sincs a tereiken.
15Boldognak mondták a népet, melynek dolgai ilyenek;
boldog a nép, melynek az Úr az ő Istene.

Dávid Krisztusnak, a főnek és testének előképe

1. [1. v.] E zsoltár címe kevés szóból áll, de súlyos misztériumot hordoz: *Dávidé Góliát ellen.*

Ez a párbaj atyáink idejében történt, a szent Írásokból Szeretetreméltóságtok velem együtt emlékszik rá. Amikor ugyanis Isten népét idegenek támadták, közülük egy párbajra hívott egyet: Góliát Dávidot,[1] hogy a párbajban Isten akarata mutatkozzék meg valamelyikük győzelme által.

De miféle győzelemről beszélhetünk, ha a kihívót és a kihívottat szemügyre vesszük? A gonoszság hívta ki a jámborságot, a gőg hívta ki az alázatosságot – végül is az ördög hívta a párbajra Krisztust.

Miért csodálkoztok az ördög vereségén? Ő hatalmas termetű volt testileg, ez pedig kis termetű, de nagy hitű. Magára öltötte a fegyverzetet Szent Dávid, hogy Góliát ellen menjen. Ezt a fegyverzetet azonban életkora és, mint mondtuk, kis termete miatt nem tudta viselni. Levetette magáról a csak terhet jelentő, de nem segítő fegyverzetet, vett öt kavicsot a patakból, és beletette a fejő edényébe. Testileg így, de lelkileg Isten nevével fölfegyverkezve ment a párbajra, és győzött.

Ezt tette az a Dávid, de mi a misztériumokat vizsgáljuk. Mondtuk ugyanis, hogy a cím kevés szóból áll, de súlyos misztériumot hordoz.

Jusson eszünkbe ez az apostoli mondat: *mindez előképül történt velük,*[2] nehogy ostobának tűnjünk, amikor valami rejtett dolgot keresünk egy olyan történetben, amit minden misztérium mélysége nélkül beszélnek el.

[1]Vö. 1 Kir 17,4 sk.
[2]1Kor 10,11.

Tehát fölhatalmaznak minket arra, hogy figyelmesen keressünk, éberen figyeljünk, áhítattal hallgassunk, készségesek legyünk a hitre, és serények a cselekvésre.

Dávidban Krisztus van, de ahogyan az ő iskolájában kiművelődve érteni szoktátok, a fő és a test-Krisztus van benne. Tehát ne úgy hallgassátok a történetet Krisztus személyéről, mintha semmi közötök nem volna hozzá, hiszen Krisztus tagjai vagytok. Ezen alapozás után lássátok, mi következik.

Dávid és Góliát küzdelme allegorikusan magyarázva

2. Tudjátok, hogy az első népet sok látható és testi jel (sacramentum) terhelte: a körülmetélés, a dolgozó papság és a sokféle égő és egyéb áldozattal és előképekkel teli templom. A mi Dávidunk mindezt mint nyomasztóan súlyos, nem segítő fegyverzetet levetette. *Ha a törvénynek lett volna éltető ereje, akkor valóban a törvényből fakadna a megigazulás.*[1] Mire való tehát a törvény? – Így folytatja: *De az Írás mindent bűnösnek nyilvánított, hogy a hívők a Jézus Krisztusba vetett hit folyományaként részesüljenek az ígéretben.*[2]

Mi tett végül ez a Dávid, tudniillik a fő és test-Krisztus az Újszövetség kinyilatkoztatásának idejében, a szükséges és ajánlott isteni kegyelem idejében?

Letette a fegyverzetet, és fogott öt kavicsot;[3] letette, ahogy mondtuk, a csak terhet jelentő fegyverzetet, tehát a Törvény jeleit (sacramenta), a Törvény azon jeleit, amelyeket a nemzetek nem viseltek, letette, és ezeket mi sem viseljük.

Emlékeztek rá, mi mindent olvasunk a régi Törvényben, amiket nem tartunk meg, de értjük, hogy valami jelentésük van számunkra; és nem azért nem tartjuk meg, mert megvetjük Isten törvényét, hanem az ígéretek beteljesedése után már nem ünnepeljük az ígéreteket hordozó jeleket. Amit ugyanis ígértek, az eljött.

Az Újszövetség kegyelme ugyanis el volt fátyolozva a Törvényben, az evangéliumban levétetik róla a fátyol. A fátylat eltávolítottuk, amit takart, azt megismertük, mégpedig a mi Urunk Jézus Krisztus, Főnk és Üdvözítőnk kegyelmében ismertük meg, aki értünk megfeszítettek; az Ő megfeszítésekor a Templom függönyei is ketté hasadt.[4]

Tehát letette a fegyverzetet, mint a régi Törvény jeleinek terhét, és magára öltötte magát a Törvényt. Az öt kavics ugyanis Mózes öt könyvét jelenti.

Tehát fölvette ezt az öt kavicsot a patakból. Azt tudjátok, hogy mit jelent a patak: a halandó világ elmúlik, és minden tovafolyik, ami csak a világra jön.

---

[1]Gal 3,21.
[2]Gal 3,22.
[3]Vö. 1Kir 17,39–40.
[4]Vö. Mt 27,51.

Tehát a kavicsok a patakban, abban az első népben voltak, de haszontalanul, tétlenül, nem használtak, átfolyt fölöttük a patak.

Mit tett Dávid, hogy maga a törvény hasznossá váljon? – Magára öltötte a kegyelmet. A Törvény ugyanis kegyelem nélkül teljesíthetetlen: *a Törvény teljessége* [teljesítése] *tehát a szeretet* [1]

És honnan való ez a szeretet? – Nézd csak, nem a kegyelemből-e, mert *Isten szeretete a Szentlélekkel kiáradt szívünkbe, aki nekünk adatott* [2]

Mivel tehát a kegyelem tette teljesíthetővé a Törvényt, tej jelezte a kegyelmet – a tej ugyanis a testben ajándék, amelyet az anya nem magához venni akar, hanem adni akarja, és ingyen adja, és akkor szomorú, ha nincs, aki fogadja.

Tehát hogyan mutatta meg Dávid, hogy a Törvény kegyelem nélkül tehetetlen, ha nem azzal, hogy az öt könyvben megírt Törvényt jelentő öt kavicsot – összekapcsolni akarván a kegyelemmel – a fejő edényébe tette, amelybe fejni szokta a tejet.

Ezekkel fölfegyverkezve, azaz kegyelemmel fölfegyverkezve, és nem önmagában, hanem Urában bízva indult az önmagában bízó, hencegő, gőgös Góliát ellen.

Fogta az egyik kavicsot, ellőtte, és homlokon találta az ellenséget. A testnek azon pontján találta el, ahol az nem viselte Krisztus jelét.

Erre is fölfigyelhetsz: öt kavicsot tett az edénybe, de csak egyet lőtt ki. Öt könyvet olvasnak, de az egység győz. *A Törvény teljesítése* ugyanis *a szeretet*, ahogyan az imént említettük, és az Apostol mondja: *Viseljétek el egymást szeretettel. Törekedjetek rá, hogy a béke kötelékével fenntartsátok a lelki egységet* [3]

Miután eltalálta, és az a földre terült, kivonta a kardját és levágta a fejét. Ezt tette a mi Dávidunk is: övéi közül leterítette az ördögöt. Amikor ugyanis az ördög nagyjai, akiket a karmai között tartott, és akikből a többi lelket gyilkolta, hisznek, a nyelvüket fordítják az ördög ellen, és így Góliát fejét a saját kardjával vágják le.

Ahogy az idő rövidsége engedte, megtárgyaltuk a cím misztériumát, most lássuk, mint mond maga a zsoltár?

3. *Áldott az Úr, az én Istenem, aki megtanítja kezemet a harcra, és ujjaimat a háborúra.* – Ez a mi hangunk, ha Krisztus teste mi vagyunk.

[1] Róm 13,10.
[2] Róm 5,5.
[3] Ef 4,2–3.

Áldjuk a mi Urunkat, Istenünket, aki megtanítja kezünket a harcra, és ujjainkat a háborúra.

Ismétlésnek látszik: *a kezünket a harcra* ugyanaz, mint *az ujjainkat a háborúra*. Vagy van valami különbség a kéz és az ujjak között? Hiszen az ujjakkal tevékenykedik a kéz is, tehát nem képtelenség, ha úgy vesszük, hogy az ujjak a kéz helyett szerepelnek. Mindazonáltal az ujjakban egyrészt a különféle cselekvéseket, másrészt az egység gyökerét ismerjük fel.

Nézd csak a kegyelmet, az Apostol azt mondja: *Az egyik ugyanis a bölcsesség ajándékát kapja a Lélektől, a másik a tudás adományát ugyanattól a Lélektől, a harmadik a hitet kapja ugyanabban a Lélekben vagy pedig a gyógyítás adományát szintén ugyanabban a Lélekben. Van, aki csodatevő hatalmat kap, van, akinek a prófétálásnak vagy a szellemek elbírálásának képessége jut osztályrészül. Más különféle nyelveket vagy pedig a nyelvek értelmezését nyeri el ajándékul. Mindezt azonban egy és ugyanaz a Lélek műveli, tetszése szerint osztva kinek-kinek.*[1]

Az egyiknek ezt, a másiknak azt: különbözők a tevékenységek, de mindezt *egy és ugyanaz a Lélek műveli,*aki az egység gyökere. Tehát ezekkel az ujjakkal harcol Krisztus teste, amikor háborúba megy, amikor harcba száll.

A világ nem ismerte meg őt

4. A harcok és háborúk fajtáit felsorolni talán hosszú volna, és könnyebb harcolni, mint beszélni róla.

Van ugyanis egy háborúnk, melyről az Apostol beszél: *Nem annyira a vér és a test ellen kell küzdenünk,*[2] azaz emberek ellen, akik szemmel láthatóan zaklatnak, nem ellenük harcoltok, *hanem fejedelemségek és hatalmasságok, evilág kormányzói ellen.*[3] De nehogy az eget és a földet értsd a világon, hozzáteszi: *ennek a sötét világnak kormányzói ellen.* Nem annak a világnak kormányzói ellen, amely általa lett, mert: *és általa lett a világ*,[4] hanem annak a világnak kormányzói ellen. mely nem ismerte meg őt, mert: *és a világ nem ismerte meg őt*.[5]

Ez a sötétség nem a természetből fakad, hanem az akaratból. A lélek ugyanis önmagától nem világít, mert alázattal és őszintén énekli: *Te világosítod meg az én mécsemet, Uram, Istenem, világosítsd meg az én sötétségemet;*[6] és: *tenálad*

[1] 1Kor 12,8.
[2] Ef 6,12.
[3] Ef 6,12.
[4] Jn 1,10.
[5] Jn 1,10.
[6] Zsolt 17,29.

van az élet forrása – mondja, *a te világosságodban látunk világosságot,*[1] nem a mi világosságunkban, hanem *a te világosságodban.*

A mi szemünket is világosságnak nevezzük, de ha hiányzik a külső fény, még ha egészséges is, és nyitva is van a szemünk, sötétben marad.

Tehát háborút viselünk e sötétség kormányzói, tudniillik a hitetlenek kormányzói, az ördög és angyalai ellen, akik vezetik annak kardját, akiből az ördög harcol a hívők ellen.

De ahogyan Góliáttól a leterítése után elvették a kardját, hogy Góliát fejét a saját kardjával vágják le,[2] úgy amikor a hitetlenek hisznek, ezt mondják nekik: *egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban.*[3] Góliát kezében harcoltatok, most már Krisztus kezében vegyétek Góliát fejét.

Súlyos és keserves a belső háború

5. Ez az egyik harc, a másikat mindegyikünk magában vívja. Az imént erről a háborúról olvastunk az Apostoli levélből: *A test ugyanis a lélek ellen tusakodik, a lélek meg a test ellen. Ellentétben állnak egymással, és így nem azt teszitek, amit szeretnétek.*[4]

Ez is súlyos háború, és ami még keservesebb, belül zajlik. Ha valaki ebben a háborúban győztes, folyamatosan azokat az ellenségeket győzi le, akiket nem lát. Az ördög vagy az ő angyalai csak azt kísértik meg, ami benned testileg uralkodik. De hogyan győzhetnénk le azokat az ellenségeket, akiket nem látunk, ha nem érezzük magunkban a belső, testi indulatokat? Ezekkel ütközünk meg és ezeket verjük meg.

A pénz szeretetében a kapzsiság uralkodik; ha a kapzsiság uralkodik rajtad, az ördög kívül álnokul nyereséggel kecsegtet. A nyereséghez ugyanis többnyire csak valami csalással juthatsz hozzá.

Ő tehát kívülről megkínálja a belül le nem győzött kapzsiságodat, melyet nem hajtottál uralmad alá, melyen nem uralkodsz. Ahogyan egy gonosz versenybíró az atlétájának csalást és nyerést javasol, úgy [az ördög] cselekedetet és nyereséget kínál: „Tedd és vedd!”

Te azonban, ha lábbal tiprod a kapzsiságot, ha belül nem uralkodik rajtad, legyőzöd azt, amit érzel; mert a leselkedő ördögöt nem érzed, ha tehát ura vagy a kapzsiságnak, észreveszel valaki mást, aki cselekedetet és jutalmat kínál.

Mit kínál az ördög? – csalást és nyereséget.

---

[1]Zsolt 35,10.
[2]Vö. 1 Kir 17,51.
[3]Ef 5,8.
[4]Gal 5,17.

Mit kínál emez ? – ártatlanságot és koronát.

„Tedd és vedd!” – mondja ez is, mondja az is. Te pedig, belül harcoló, ha nem győzött le a kapzsiság, hanem te vagy annak legyőzője, arra figyelsz, az ördögöt pedig legyőzöd. Megkülönbözteted ugyanis őket és mondod: „Itt tevékenységet látok és jutalmat, amott pedig csalétket és hurkot”. Mert nem olyat mondasz magadban, ami nem tartozik hozzád. A bűn következtében ugyanis megvagy osztva önmagaddal szemben. Magadban hordod a bűnös vágy csíráját és a halál oltványát; benned van, ami ellen harcolnod kell, benned van, amit le kell győznöd. De van, aki segítségül hívhatsz, hogy a harcban megsegítsen, és mint győztest megkoronázzon: Ő, aki téged, nem létezőt, megteremtett.

Legyőzöd a testet, ha aláveted magad Istennek

6. Hogyan győzhetek? – kérdezed. Íme, maga az Apostol a legnehezebb harcról beszél, és ha nem érteném, hogy milyen fáradságos, esetleg megnyerhetetlen, ő maga magyarázza, amikor mondja: *A test ugyanis a lélek ellen tusakodik, a lélek meg a test ellen. Ellentétben állnak egymással, és így nem azt teszitek, amit szeretnétek.*[1]

Hogyan parancsolhatod, hogy győzzek, amikor ő ezt mondja: *így nem azt teszitek, amit szeretnétek?*

Kérdezed, hogyan? – Figyelj a pásztoredény kegyelmére, a patakból vett kavicsot a fejőedénybe tedd.

Nézd csak, én is mondom neked, sőt maga az igazság mondja: Egyáltalán nem azt teszed, amit akarsz, mert a test a lelked ellen harcol. Ha ebben a harcban magadban bízol, figyelmeztetnem kell téged, nehogy hiába halljad: *Ujjongjatok Istennek, a mi segítőnknek.*[2] Ha ugyanis te intéznél el mindent, nem volna szükség segítőre.

Ugyanígy, ha a magad akaratával nem tennél semmit, nem hívnál segítőt, a segítő ugyanis ahhoz jön, aki valamit tesz.

Végül is, amikor ezt mondja: *A test ugyanis a lélek ellen tusakodik, a lélek meg a test ellen. Ellentétben állnak egymással, és így nem azt teszitek, amit szeretnétek,* és magad elé állítod gyöngeségedben, azonnal a segítőhöz küld: *Vezessen benneteket a lélek, akkor nem vagytok alávetve a Törvénynek.*[3]

Aki ugyanis alá van vetve a Törvénynek, az nem teljesíti a Törvényt, hanem görnyed a Törvény alatt, mint az a Dávid a fegyverzet alatt. Tehát ha a lélek vezérel, lásd meg, hogy ki segít neked, hogy megtehesd azt, amit akarsz. A

[1]Gal 5,17.
[2]Zsolt 80,2.
[3]Gal 5,18.

segítőd az, aki elfogad téged, a reményed, aki a *kezedet a harcra, az ujjaidat a háborúra tanítja.*

A test cselekedetei nyilvánvalók – mondja – *: házasságtörések, tisztátalanság, bálványimádás, tobzódás, méregkeverés, viszálykodás, ellenségeskedés, részegeskedés, lakmározás, és ezekhez hasonlók. Mint már előbb mondtam, most ismét kijelentem: Akik ilyeneket művelnek, nem öröklik Isten országát.*[1]

Nem azok nem öröklik Isten országát, akik ezekkel küzdenek, hanem akik ilyeneket tesznek. Amikor ugyanis küzdesz, más tettről van szó; amikor győzöl, ismét másról van szó, amikor békéd és nyugalmad van, ismét másról van szó.

Figyeljetek, amíg ezt néhány példával bemutatom. Amikor valamilyen nyereséget kívánnak, megörvendeztet, csalás van benne, de nagy a nyereség; örülsz neki, de nem egyezel bele: vedd észre a küzdelmet, mert kínálják, biztatnak rá, aki harcol, még mérlegel és veszélyben van.

Láttuk a küzdelmet, most lássuk a többit. Ha megvetette az igazságosságot és csalt, legyőzték; ha megvetette a nyereséget, hogy igazságos maradjon, győzött.

E három esetben a legyőzöttet siratom, a küzdőt féltem, a győztessel együtt örülök. De vajon az is, aki győzött, teljesen magában cselekedett? És a pénz egyáltalán nem érintette meg? Vagy semmi örömöt nem keltett benne, ámbár legyőzhető, ámbár megmenthető, és nem egyszerűen nem adja beleegyezését, hanem arra méltatja, hogy küzdjön vele? Mégis van benne valami csiklandozó élvezet. Ez már csak csiklandozás és az ellenség már nem is harcol, nem is uralkodik, de megvan, és mintegy meghúzódik a halandó testben, amely majd megszűnik.

Az egész győztes lesz majd, de később. Most pedig: *a test ugyan halott a bűn miatt,* [2] ezért a testben benne van a bűn, még ha nem is uralkodik, *a lélek a megigazulás következtében él. Ha pedig bennetek lakik annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust a halálból, ő, aki Krisztus Jézust feltámasztotta a halottak közül, halandó testeteket is életre kelti bennetek lakó Lelke által.*[3] Akkor ugyanis már nem lesz sem az, ami harcolna, sem az, ami csiklandozna, minden békében csendesedik el.

Mert nem valami természetellenes dolog harcol egy másik természet ellen, hanem úgy küzdenek, mint a házban a férj és a feleség. Ha szembenállóan külön véleményen vannak, az keserves és veszedelmes állapot; ha a férjet legyőzik és a feleség uralkodik, az kiforgatott béke; ha pedig az asszony aláveti magát az uralkodó férjnek, az igazi béke; és ez nem valami idegen természetű dolog, mert

[1]Gal 5,19–21.
[2]Róm 8,10.
[3]Róm 8,10–11.

az emberférfiből alkottatott az asszony. Az asszony a tulajdon tested, a tulajdon feleséged, a szolgáló leányod: bármit teszel, uralkodnod kell rajta, és ha harcolsz, azért harcolj, hogy javatokra legyen.

Ugyanis az válik javunkra, ha az alacsonyabb rendű alá van vetve a magasabb rendűnek, úgy, hogy aki maga alá akarja rendelni a nála alacsonyabb rendűt, aláveti magát a nála magasabb rendűnek. Ismerd föl a rendet, keresd a békét.

Te Istennek [légy alávetve], neked a test [legyen alávetve]. Van-e ennél igazságosabb? Van-e ennél szebb? Te a nagyobbnak, a kisebb neked; te annak szolgálj, aki alkotott, hogy neked szolgáljon az, ami miattad teremtetett.

Mert nem ezt a sorrendet ismerjük meg, nem is ezt ajánljuk: neked a test, te meg Istennek, hanem: te Istennek és a test neked.

Ha pedig te megveted Istent, soha nem fogsz a test fölé kerekedni. Téged, aki nem engedelmeskedsz az Úrnak, gyötörni fog a rabszolga.

Vajon ha előbb te nem veted alá magad Istennek, és utána a test neked, elmondhatod-e ezeket a szavakat? *Áldott az Úr, az én Istenem, aki megtanítja kezemet a harcra, és ujjaimat a háborúra.* Ha felkészítés nélkül akarsz küzdeni, legyőzötten el fognak ítélni.

Tehát először rendeld alá magadat Istennek, és utána tőle tanulva és az ő segítségével harcolhatsz és mondhatod: *aki megtanítja kezemet a harcra, és ujjaimat a háborúra.*

A bántások megbocsátásáról és javaid ajándékozásáról

7. [2. v.] És miközben harcolsz, mivel harc közben veszélyben vagy, mint a harc közben veszélyben lévő mondd a folytatást: *Irgalmasságom.* – Le ne győzzenek.

Mit jelent az, hogy *Irgalmasságom*? – Azt jelenti, hogy irgalmasságot teszel velem és irgalmasnak mutatkozol irántam? Vagy azt, hogy megadtad nekem, hogy én magam irgalmas legyek?

Ellenségünket ugyanis semmi mással nem lehet úgy legyőzni, mint amikor irgalmasak vagyunk, Mindenképpen rágalmakat készít az ítéletre, és nem tud hamisan vádolni, mert nincs kinél. Ha ugyanis emberi bírónál perelne bennünket, hazugsággal meg tudná téveszteni, és bennünket hamis vádakkal meg tudna terhelni; mivel azonban a perünk olyan bíró előtt folyik, akit nem lehet megtéveszteni, ezért arra törekszik, hogy bűnbe vigyen, és igaz legyen a vádja.

És amikor a cseleitől esetleg elesik az emberi törékenység, azt a megvallásban az alázatosság tette kövesse, és az ember az irgalmasság és a jámborság cselekedeteit gyakorolja.

Minden eltöröltetik, ha igaz szívből és teljes bizalommal mondjuk annak, aki lát: *bocsáss meg nekünk, miképpen mi is megbocsátunk.*[1]

Mondd teljes szívvel, teljes bizalommal, mondd biztonsággal: *bocsáss meg nekünk, miképpen mi is megbocsátunk,* vagy: ne bocsáss meg nekünk, ha mi nem bocsátunk meg. És még ha nem is mondanánk: ne bocsáss meg nekünk, ha mi nem bocsátunk meg, bizony nem bocsát meg, ha mi meg nem bocsátunk. És Ő nem lesz hazug ígérettévő azért, hogy te büntetlen bűnös légy.

Akarod – mondja –, hogy megbocsássak? – Bocsáss meg.

Van az irgalmasságnak más cselekedete is. Akarod, hogy adjam? – Add.

Az evangéliumban egy helyen ez áll: *bocsássatok meg, és megbocsáttatik nektek, adjatok és adatik nektek.*[2] Valami követelésem van veled szemben, mondja: valamit te is követelsz valakitől; engedd el, és elengedem. Kérsz tőlem valamit: tőled is kér valaki valamit; add és adom. És mi az, ami elenged? Mi az, ami ad? – Nemde a szeretet? És honnan a szeretet, ha nem a nekünk adott Szentlélek által?[3]

Ha tehát az irgalmasság cselekedeteivel győzzük le az ellenséget, és ha nincs szeretetünk, képtelen vagyunk gyakorolni az irgalmasságot; szeretet pedig csak akkor lehet bennünk, ha a Szentlélektől megkapjuk, akkor *aki tanítja kezünket a*

[1]Mt 6,12.
[2]Lk 6,37.
[3]Vö. Róm 5,5.

harcra, ujjainkat a háborúra, és helyesen mondjuk: *irgalmasságom,* mert tőle kapjuk, hogy irgalmasak lehetünk. *Irgalmasság nélküli ugyanis az ítélet annak, aki nem gyakorolt irgalmasságot.*[1]

Amilyen mértékkel mértek, olyannal mérnek vissza nektek

8. Jelentéktelennek gondoljátok az irgalmasság cselekedeteit? Szívesen mondok ezekről is valamit.

Halljátok először azt a Szentírásból vett mondatot, melyet az előbb idéztem: *Irgalmasság nélküli ugyanis az ítélet annak, aki nem gyakorolt irgalmasságot.*[2] Irgalmasság nélkül ítélik meg majd azt, aki nem gyakorolt irgalmasságot a megítélése előtt. Mi következik ebből? Hogyan folytatja? *Az irgalom győzelmet arat az ítélet fölött.*

Mit jelent ez, testvérek: *az irgalom győzelmet arat az ítélet fölött?*– Az irgalmasság az ítélet fölött áll: akiben megtalálják az irgalmasság cselekedetét, még ha találnának is benne valamit az ítéleten, ami büntetést érdemel, az irgalmasság hulláma kioltja a bűn tüzét. Mert *az irgalom győzelmet arat az ítélet fölött.*

De mi ez? Amikor ilyeneknek segítségére siet, az ilyeneket megszabadítja és az az ilyenek iránt elnéző, igazságtalan az Isten? – Szó sincs róla. Ekkor is igazságos, mert az irgalmasság nem fosztja meg Őt az igazságosságtól, sem az igazságosság az irgalmasságtól.

Lássad, nem igazságos-e: „Bocsáss meg, és megbocsátok, adj és adok.” Lássad, nem igazságos-e: *amilyen mértékkel mértek, abba mérnek vissza nektek.*[3]

Amilyen mértékkel: a mérték nem csak ugyanolyan, hanem ugyanaz. Légy elnéző és elnéző leszek. Amilyen mérték van nálad, amikor megbocsátasz, azt a mértéket találod nálam, amikor bocsánatot kell nyerned; amilyen mértéked van, amikor adod azt, amid van; azt találod nálam, amikor kapnod kell azt, amid nincs.

A rossztól el kell hajolni, a jót tenni kell

9. *Irgalmasságom és menedékem, fölemelőm és kiszabadítóm.*– Sokat vesződik ez a harcos itt, mert hordozza a lélek ellen vágyakozó testet.

[1] Jak 2,13.
[2] Jak 2,13.
[3] Mt 7,2.

Hordozd, amit hordozol. Amit akarsz. majd akkor válik teljessé, *amikor a halált elnyeli a győzelem;*[1] amikor ez a halandó test a föltámasztással angyali állapotban vitetik át, és fölrepül az égbe.

Először a Krisztusban elhunytak támadnak fel – mondja –, *azután mi, akik életben maradtunk. A felhőkön velük együtt elragadtatunk a magasba Krisztus elé, és így örökké az Úrral leszünk.*[2]

Akkor fogja elnyelni a győzelem a halált; akkor mondják majd: *Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?*[3] Akkor nem marad már sem a lélekben, sem a testben semmi, ami Isten szeretete ellen lázadna. A teljes győzelem a teljes béke.

Erről mondják nekünk, küzdőknek: *Jertek, fiaim, és hallgassatok engem: az Úr félelmére tanítlak titeket.*[4] Csatában vagytok, ütközetben küzdötök, és mégis valami nyugalomra vágytok.

Ki az az ember, aki akarja az életet, és jó napokat szeretne látni? [5] Ki az, aki erre nem az válaszolja: „Én!"

Ott van az élet, ott vannak a jó napok, ahol semmi nem vágyódik a lélek ellen; ahol nem azt mondják: „Harcolj!", hanem: „Örvendj!"

De ki az, aki ilyen napokat akar? Bizonyára minden ember mondja: „Én!" Halljad a folytatást. Látom, hogy vesződsz, látom, hogy harcban. veszedelemben forgolódsz, halljad a folytatást: *a kezedet harcra, az ujjaidat háborúra tanítja*.

Tartóztasd nyelvedet a rossztól, és ajkaid ne szóljanak hamisságot!

Hajolj el a rossztól és tedd a jót,[6] mert hogyan tehetnéd a jót, ha nem hajolsz el a rossztól? Hogyan várhatnám, hogy öltöztess, amikor még kifosztasz? Hogyan várhatnám, hogy adj, amikor még rabolsz?

*Hajolj el a rossztól és tedd a jót – n*e gyötörd előbb a szegényt, hogy azután örülhessen neked.

Hajolj el a rossztól és tedd a jót – milyen jutalomért, mert most még harcolsz.

Keresd a békét és azt kövessed! – Tanuld meg és mondd: *Irgalmasságom és menedékem, fölemelőm és kiszabadítóm; oltalmazóm.* Fölemelőm, hogy el ne

[1]Vö. 1Kor 15,54.
[2]1Tesz 4,15.
[3]1Kor 15,55.
[4]Zsolt 33,12.
[5]Zsolt 33,13.
[6]Zsolt 33,14–15.

essem; kiszabadítóm, hogy hozzá ne tapadjak valamihez; oltalmazóm, hogy meg ne sebesüljek.

Oltalmazóm és Őbenne reméltem. Mindezek közepette, vesződségekben, minden küzdelmemben, minden nehézségemben Őbenne reméltem.

Aki alám rendeli a népemet. – Íme, a Főnk beszél velünk: *Oltalmazóm és Őbenne reméltem, aki alám rendeli a népemet.*

Isten nagyra becsült téged

10. [3. v.] *Uram, mi az ember, hogy megismertetted magadat vele?* – Minden, ami van, ez: *megismertetted magadat vele.*

Mi az ember, hogy megismertetted magadat vele? vagy az ember fia, hogy megbecsülöd őt? – Megbecsülöd, naggyá teszed, nagyra értékeled; elrendezed, tudod, minek rendeled alá, és mi fölé rendeled.

A megbecsülés ugyanis annak felel meg, hogy mi mennyit ér. Mennyire becsülte az embert az, aki az Egyetlen vérét ontotta érte?

Mi az ember, hogy megismertetted magadat vele? Kivel *ismertetted meg magadat?* Ki *az ember fia, hogy megbecsülöd őt?* Mert oly nagyra értékeled, oly nagyra tartod, drágának mutatod. Isten ugyanis nem úgy becsüli meg az embert, ahogyan az ember értékeli az embert, mert a rabszolgapiacon drágábban vesz lovat, mint embert.

Ő annyira értékelt, hogy elmondhatod: *ha Isten velünk, ki ellenünk?* És mennyire értékelt ő, *aki a tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta Őt, hogyan ne ajándékozott volna nekünk vele együtt mindent* [1] Aki ilyen ellátást adott a harcolónak, vajon mit tartogat a győztesnek?

Én vagyok, mondja, *az élő kenyér, aki az égből szállottam alá.*[2] Ez a harcolók ellátmánya, amit az Úr csűreiből kapnak, és amelyekből az angyalokat táplálják, mert: *angyalok kenyerét ette az ember.*[3]

A harcok és ezen ellátmány után vajon mit tartogat? Mit ad majd a győzteseknek, ha nem azt, amiről egy másik zsoltárban beszél? *Egyet kértem az Úrtól, ezt keresem: hogy az Úr házában lakjam életemnek minden napján, hogy szemléljem az Úr gyönyörűségét, és megoltalmazzon az ő temploma.* [4] *Mi az ember, hogy megismertetted magadat vele, vagy az ember fia, hogy megbecsülöd őt?*

---

[1] Róm 8,31–32.
[2] Jn 6,41.
[3] Zsolt 77,25.
[4] Zsolt 26,4.

Árnyékának napjaiban azt tegye az ember, ami méltó vágyott világosságához

11. [4. v.] *Az ember hasonló lett a hiábavalósághoz,*
és mégis *megismertetted magadat vele, és megbecsülöd őt.*

Az ember hasonló lett a hiábavalósághoz. – Miféle hiábavalósághoz? Az elillanó és tovafutó időkhöz. Ez az idő ugyanis hiábavalóság a mindig megmaradó és soha el nem fogyó igazsághoz mérten. Mert ennek a teremtménynek is megvan a maga helye. Isten ugyanis, miként írva van, betöltötte a földet javaival.[1]

Mit jelent az, hogy *az Ő* javaival? – Azt jelenti, hogy neki megfelelő javakkal. De itt a földön minden elszáll és mulandó, ha ahhoz az igazsághoz mérjük, melyről ezt mondatott: *Én vagyok, aki vagyok;* [2] minden, ami elmúlik, hiábavalóságnak nevezhető. Idővel ugyanis elenyészik, mint a füst a levegőben.

És mondjak-e többet, mint amit Jakab apostol mondott, amikor a gőgösöket alázatra akarta vezetni? *Mert mi a ti életetek?* – mondja. *Pára vagytok csak, amely egy kis ideig látszik, aztán ismét eloszlik.*[3]

Tehát *az ember hasonló lett a hiábavalósághoz.* A vétkezéssel *lett hasonló a hiábavalósághoz.* Mert a teremtésekor az igazsághoz lett hasonlóvá, de mivel vétkezett, megkapta azt, ami érte járt: *hasonló lett a hiábavalósághoz.*

A gonoszság miatt megnevelted az embert – mondta egy másik zsoltárban – *és szétnyomtad, mint egy pókot a lelkét.*[4] Ezért mondja ezt is: *Az ember hasonló lett a hiábavalósághoz.*

Ott ezt mondja: *Íme, régivé tetted napjaimat.*[5] Itt pedig mit mond? – *Napjai átmentek, mint az árnyék.* Ügyeljen magára az ember árnyékának napjaiban, hogy valami olyat tegyen, ami méltó vágyott világosságához, és ha az éjszaka árnyékában van, keresse a nappalt.

Ezen hiábavalóság napja a gondolkodó embernek a háborgatás napja; mert akár valami kellemetlenség és nehézség árt nekünk, akár ránk mosolyog valami sikerrel a világ, mindig félnünk és jajgatnunk kell, mert próbatét az emberi élet a földön;[6] ezért mondja: *egész nap szomorkodva jártam-keltem.*[7]

---

[1] Sir 16,30.
[2] Kiv 3,14.
[3] Jak 4,14.
[4] Zsolt 38,12.
[5] Zsolt 38,6.
[6] Jób 7,1.
[7] Zsolt 76,3.

Vigasztalásokra van szükségünk, és bármit nyújt nekünk most Isten, amikor kedvező dolgokat nyújt, az nem a boldogok öröme, hanem a nyomorultak vigasztalása. Ezért tegyen valamit az ember, mondom, ami méltó a vágyott világossághoz árnyékának ezen napjaiban, és az éjszakában keresse Istent, miként írva van: *Szorongatásom napján Istent kerestem; kezemet egész éjszaka kitártam előtte, és nem csalódtam.*[1]

Mi mást nevez a szorongatás napjának, mint azt, amit éjszakának is mondott? *Kezemet egész éjszaka kitártam előtte*. Még éjszakában vagyunk, és a prófécia világosságára várunk. Valamire ugyanis ígéretet kaptunk, amire várunk, de mit is mond Péter apostol? *Így a prófétai jövendöléseket még jobban hisszük. Jól teszitek, ha figyeltek rájuk, mint sötétben világító mécsesre, amíg a nappal fel nem virrad, és a hajnalcsillag fel nem ragyog a szívetekben.*[2] Ott maga a nappal lesz a jutalmunk. *Reggel majd halljad meg hangomat; reggel majd előtted állok és látni fogok.* [3]

Tehát cselekedj, jóllehet az éjszakában a kezeddel, azaz jó cselekedetekkel keresd Istent, mielőtt eljön az a nap, amely majd megörvendeztet téged, nehogy az jöjjön el, amely szomorúságba dönt.

Nézd csak, milyen biztonságban tevékenykedsz, mert nem hagy magadra az, akit keresel: *a kezemmel kerestem Istent* – mondja –, *éjszaka a színe előtt.*[4] Azért Azért a *színe előtt, mert atyád, aki a rejtekben lát, majd megfizet neked.*[5]

A bensődben legyen irgalmasság, szeretet (caritas), nehogy valamit az emberek tetszése kedvéért tégy. A *kezemmel,* azaz a tetteimmel [cselekedjek]; árnyékban, azaz ebben az életben, ahol Ő lát, nem ahol az emberek tetszését keresem.

És mivel folytatja? – *És nem csalódtam. Az ember hasonló lett a hiábavalósághoz, napjai átmentek, mint az árnyék.* És mégis *megismertetted magad vele, és megbecsülöd őt?*

Az apostolok csodákat tettek

12. [5–7. v.] *Uram, hajlítsd meg egeidet és szállj alá;*
érintsd meg a hegyeket, és azok füstölni fognak.
Villantsd föl villámodat és szórd szét őket;
lődd ki nyilaidat és zavard meg őket.
Nyújtsd ki kezedet a magasságból;
ragadj ki és szabadíts meg a sok vízből,

[1]Zsolt 76,3.
[2]2Pét 1,19.
[3]Zsolt 5,4.
[4]Vö. Mt 6,4.
[5]Zsolt 18,2.

Krisztus teste, az alázatos Dávid, a kegyelemmel teljes, az Istenben bízó, az evilágban harcoló kér segítséget Istentől: *hajlítsd meg egeidet és szállj alá.*

Mik a meghajlított egek? – A megalázkodott apostolok. Ők azok az *egek,* amelyek *hirdetik Isten dicsőségét;*[1] majd ezen Isten dicsőségét hirdető egekről mondja: *Nem olyan beszéd ez, és nem olyan szavak, hogy ne hallhatnád meg a hangjukat: az egész földre eljutott a zengésük, a földkerekség széléig az ő igéik.*[2]

Amikor tehát ezek az egek kibocsátották hangjukat az egész földre, és csodákat műveltek, miközben az Úr villámlott és dörgött a csodákkal és parancsolatokkal, azt gondolták róluk, hogy az égből az emberekhez leszállott istenek. Mert a pogányok közül néhányan ezt gondolva, áldozatot is be akartak nekik mutatni.

Akkor ők, látva, hogy olyan tiszteletet akarnak tanúsítani, ami nekik nem jár, megdöbbenve és tiltakozva, és a tévedőket eligazítva, hogy megmutassák lelkük felindultságát, megszaggatták a ruháikat és mondták: *Mit csináltok? Mi is törékeny emberek vagyunk, mint ti!*[3] – És kezdték tanítani őket a mi Urunk Jézus Krisztus méltóságára megalázva önmagukat, hogy Istenre tereljék a figyelmet; mert meghajoltak az egek, hogy leszálljon Isten.

Uram, hajlítsd meg egeidet és szállj alá – és megtörtént. *Érintsd meg a hegyeket, és azok füstölni fognak* – a gőgös hegyeket, a földi magaslatokat, a földagadt nagyságokat. *Érintsd meg* – mondja –, *érintsd meg* ezeket *a hegyeket:* adj a kegyelmedből ezeknek a hegyeknek, *és füstölni fognak,* mert meg fogják vallani a bűneiket. A bűnöket megvallók füstje a megalázott gőgösök könnyeit is ki fogja kényszeríteni.

Érintsd meg a hegyeket, és azok füstölni fognak. Ameddig érintetlenek, addig nagynak tartják magukat. Ezt fogják mondani: Te vagy nagy, Uram,[4] A hegyek is ezt fogják mondani: *Te vagy a legmagasabb az egész földön.*[5]

13. [6. v.] De van néhány összeesküvő, akik *összegyűltek az Úr ellen és az Ő Krisztusa ellen.*[6] *Összegyűltek,* összeesküdtek.

Villantsd föl villámaidat és szórd szét őket; sokasítsd meg csodáidat, és fölbomlik az összeesküvésük.

Villantsd föl villámaidat és szórd szét őket. – Már amikor megrémülnek a csodáktól, nem mernek semmit tenni ellened, és a csodákon álmélkodva

[1]Zsolt 18,4–5.
[2]Zsolt 18,4–5.
[3]ApCsel 14,13.
[4]Vö. Zsolt 47,2.
[5]Zsolt 82,19.
[6]Vö. Zsolt 2,2; ApCsel 4,26–27.

elbizonytalanodnak: „Ki ez, aki ezekre képes? Ki ez, aki ennyire fölmagasztaltatik, aki-ek ily nagy neve van?” Amikor ezt mondják: „Ki ez?” – hinni fognak: csodákkal villámlottál és szétszórtad gonosz egyetértésüket.

Lődd ki nyilaidat és zavard meg őket. A hatalmasnak kihegyezett nyilai:[1] a parancsolataid, a kijelentéseid megsebzik a szívüket.

Lődd ki nyilaidat és zavard meg őket. Sebesüljenek meg, akik gonoszul egészségesek, hogy meggyógyuljanak, akiket jól sebeztek meg, és mondják: már bekerülve az Egyházba és Krisztus testébe, mondják az Egyházzal együtt: *mert a szeretettől megsebzett vagyok én.*[2] *Lődd ki nyilaidat és zavard meg őket.*

Krisztus teste égi segítséggel győzi le az ellenségeket

14. [7–8. v.] *Nyújtsd ki kezedet a magasságból.*
Mi történik ezután? Mi lesz a végén? Hogyan győz Krisztus teste? – Égi segítséggel. Ugyanis *a főangyal szólítására, Isten harsonájának zengésére az Úr maga száll le a mennyből;*[3] Ő maga, a test üdvözítője, Isten keze.

Nyújtsd ki kezedet a magasságból; ragadj ki és szabadíts meg a sok vízből.
Mit jelent az, hogy a *sok vízből*? – Azt jelenti, hogy sok nép közül.

Miféle népek közül? – Az idegenek, hitetlenek, kívülről támadók vagy belül ármánykodók közül.

Ragadj ki és szabadíts meg a sok vízből, melyekben gyakorlatoztattál, amelyekben elmerítettél, hogy megtisztíts a szennyektől. Ez az a bizonyos ellentmondás vize.[4] *Ragadj ki és szabadíts meg a sok vízből.*

15. Hallottunk már erről a sok vízről, melyekből Isten kiragadja Krisztus testét, amelyekből kiragadja Isten Dávid alázatosságát.

Mit jelent az, hogy *sok vízből?* Mit is mondtál, nehogy másképp értsük a vizeket? Mit neveztél sok víznek? Halljad, hogy mit mondtam: *az idegenek fiainak kezéből.*

Halljátok, testvérek, kik között vagyunk, kik között élünk, kik közül szeretnénk kiszabadulni? *Kiknek szája hiábavalóságot beszélt.* Ha ti valamennyien ma nem Isten Igéje ezen isteni látványosságra gyűltetek volna össze, és ebben az órában közéjük elvegyülve élnétek, mennyi hiábavalóságot hallanátok!

[1] Zsolt 119,4.
[2] Én 2,5 (LXX).
[3] 1Tesz 4,16.
[4] Szám 20,13.

Kiknek szája hiábavalóságot beszélt. Végül is, miközben ők a hiábavalóságokat beszélik, meghallanák-e, hogy ti az igazságról beszéltek? *Kiknek szája hiábavalóságot beszélt. és jobbjuk a gonoszság jobbja.*

16. [9. v.] Mit teszel közöttük a fejőedénnyel, benne az öt kaviccsal? Mondd ugyanezt másként; a Törvényt, melyre az öt kaviccsal utaltál, valahogy másként fejezd ki.

Isten, új éneket éneklek neked. – Az új ének a kegyelemé, az új ének az új emberé, az új ének az Újszövetségé.

Isten, új éneket éneklek neked – mondja. De nehogy azt gondold, hogy a kegyelem eltávolodik a Törvénytől, hiszen a kegyelem által a Törvény inkább beteljesedik: *tízhúrú pszaltériummal zsoltározok neked.*

Tízhúrú pszaltériummal zsoltározok neked: a tízparancsolat törvényével, azzal zsoltározok neked, azzal örvendezek neked, azzal éneklem neked az új éneket, mivel *a Törvény teljessége a szeretet*.[1]

Egyébként akiknek szeretete nincs, hordozhatják a pszaltériumot, de énekelni nem tudnak. Én tehát, mondja, az ellentmondás vizeiben énekelem neked az új éneket és az ellentmondás vizei a maguk zúgásával soha nem tudják elnémítani a pszaltériumomat; *tízhúrú pszaltériummal zsoltározok neked.*

Van jóságos és van gonosz kard

17. [10–11. v.] *Aki szabadítást ad a királyoknak* – a már füstölgő hegyeknek.

Aki megváltja Dávidot, az ő szolgáját. – Ismeritek Dávidot, legyetek Dávid. Mitől váltja meg *Dávidot, az ő szolgáját?* Mitől váltja meg Krisztust? Mitől váltja meg Krisztus testét? *A gonosz kard elől ragadj ki engem.* Nem elég *a kard elől,* hanem hozzáteszi: *a gonosz kard elől.*

Kétségtelen, hogy van jóságos kard is. Mi ez a jóságos kard? – Az, amelyről az Úr mondja: *Nem békét küldeni jöttem a földre, hanem kardot* [2] Azért jött, hogy elkülönítse a hívőket a hitetlenektől, a gyermekeket a szülőktől, és hogy későbbi bajokat megakadályozzon, karddal levágja a bomló részt, és gyógyítja Krisztus tagjait.

Van tehát egy jóságos, kétélű kard, mely hatásos mindkét élével, tudniillik az Ó és az Újszövetség kardja, mely elbeszéli a múlt dolgait és a jövendő ígéretét. Ez tehát a jóságos kard; a gonosz pedig az, mellyel azok beszélnek hiábavalóságot, mert jóságos az, mellyel Isten az igazságot mondja el. Tehát *a gonosz kard elől ragadj ki engem.*

---

[1]Vö. Róm 13,10.
[2]Mt 10,34.

Az emberek fiainak fogai fegyverek és nyilak, és a nyelvük éles kard; [1] – ez elől *a gonosz kard elől ragadj ki engem.* Amit itt kardnak nevezett, azt föntebb sok víznek mondta: *ragadj ki engem a sok vízből.*[2]

Amit sok víznek neveztem, azt most gonosz kardnak mondom. Végül is amikor a sok vízről beszélt, így folytatta: *az idegenek fiainak kezéből, kiknek szája hiábavalóságot beszélt.*

És miként tudod, hogy róluk beszél, amikor itt is mondja: *a gonosz kard elől ragadj ki engem,* így folytatja: *és szabadíts meg az idegenek fiainak kezéből, kiknek szája hiábavalóságot beszélt.* És ami itt következik: *ragadj ki engem, és szabadíts meg az idegenek fiainak kezéből, kiknek szája hiábavalóságot beszélt, és jobbjuk a gonoszságnak jobbja,* ezt mondta fentebb is, amikor sok víznek nevezte őket. Ugyanis nehogy a sok vizet jónak gondold, a gonosz kard képében is eléd állította azokat.

Most tehát nyíltan eléd teszi, amit mondott: *kiknek szája hiábavalóságot beszélt, és jobbjuk a gonoszságnak jobbja.* Miféle hiábavalóságot beszélt a szájuk? És miért a gonoszság jobbja a jobbjuk?

A jelen világ javai nem mérhetők össze az eljövendő javakkal

18. [12–14. v.] *Kiknek fiai, mint a növekvő hajtások ifjúságukban.* – A boldogságukat akarja részletezni.
Figyeljetek, világosság fiai, békesség fiai;
figyeljetek az Egyház fiai, Krisztus tagjai;
figyeljétek, hogy kiket nevez idegeneknek,
kiket nevez idegen fiaknak;
kiket nevez az ellentmondás vizeinek;
kiket nevez gonosz kardnak.

Kérlek, nagyon figyeljetek, mert ezek között forogtok veszélyben, az ő nyelveik között harcoltok testetek vágyai ellen, azok nyelvei között küzdötök, akik az ördög kezében vannak, és belőlük az ördög harcol veletek; *Nem a vér és a test ellen kell küzdenünk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok, ennek a sötét világnak,* azaz a gonoszok *kormányzói* ellen.[3]

Figyeljetek, hogy megkülönböztessétek magatokat; figyeljetek, nehogy az igazi boldogságnak gondoljátok azt, amit a gyönge vagy rossz akaratú emberek kívánnak maguknak.

---

[1] Zsolt 56,5.
[2] Zsolt 143,7.
[3] Ef 6,12.

Nézzétek csak, testvérek, joggal nevezte őket idegen fiaknak, joggal sok víznek, joggal gonosz kardnak.

Lássátok meg a hiábavalóságot, amit beszélnek, és vigyázzatok, nehogy ilyeneket beszéljetek, vigyázzatok, nehogy ilyeneket beszélve utánozzátok őket; *kiknek szája hiábavalóságot beszélt, és jobbjuk a gonoszságnak jobbja.*

Miféle hiábavalóságot beszélt szájuk, és milyen gonoszság jobbja a jobbjuk? Halljad:
Kiknek fiai, mint a növekvő hajtások ifjúságukban; leányaik, mint a sarokoszlopok,megfaragva, mint a templom épülete; pincéik telve vannak,bővelkednek minden jókkal; juhaik termékenyek, megsokasodnak, amikor kihajtják őket; ökreik kövérek; a városfalakon nincs romlás, sem kijárat; kiáltozás sincs a tereiken.

Hát nem ez a boldogság? Kérdezem a mennyek országának fiait, kérdezem az örök föltámadás nemzedékét, kérdezem Krisztus testét, Krisztus tagjait, Isten templomát: „Hát nem ez a boldogság: egészséges fiakkal, szép leányokkal, tele pincékkel, számos jószággal rendelkezni, nem csak falak, hanem a sövények romlása nélkül, a tereken minden tülekedés és kiáltozás nélkül, nyugodtan, békességben, bőségben gazdagnak lenni a házakban és a városokban?” Hát nem ez a boldogság?

Vagy az igazaknak menekülniük kell előle? Vagy nem találkozol igaz ember házában ugyanezzel a bőséggel és boldogsággal? Vajon Ábrahám házának nem volt sok aranya, ezüstje, fia, leánya, jószága?[1]

Ugye Jákob, a szent pátriárka, miután a testvére, Ézsau arca elől Mezopotámiába menekült, szolgálva meggazdagodott, visszatért, és hálát adott Urának Istenének, mert az Ő vesszejével átkelhetett a folyón, és gyermekek és jószágok akkora bőségével térhetett vissza?[2]

Mit is mondunk? Nem ez a boldogság? – Ám legyen, de félreértett boldogság.

Mit jelent az, hogy félreértett? – Azt jelenti, hogy időleges, halandó, testi. Nem akarom, hogy ez elől a boldogság elől máris menekülj, de ne gondold, hogy ez az igazi boldogság.

Azok ugyanis nem azért gonoszok, nem azért hiábavalóak, mert ezekkel bővelkednek, hanem azért, mert amit bal felől kellett volna tartaniuk, jobb oldalra tették [a hamis boldogságot igazinak gondolták]. Ezért *a jobbjuk a gonoszságnak jobbja, ezért a szájuk hiábavalóságot beszélt;* mert azt tették jobb felől, amit bal felől kellett volna tartaniuk.

[1]Vö. Ter 12,5; 13,2–6.
[2]Vö. Ter 31,18; 32,7–10.

Mert mit kellett volna jobb felől tartaniuk? – Istent, az örökkévalóságot, Isten nem fogyatkozó éveit, melyekről ezt mondja: *és a te éveid nem fogynak el;*[1] ez van jobb felől, ide kell irányulnia a vágyunknak. A bal felől lévőket egy ideig használjuk, a jobb felől lévőket örökre óhajtjuk. *Ha árad a gazdagság, ne ragaszkodjon hozzá a szívetek.*[2] Ha ugyanis a múló gazdagsághoz kötitek a szíveteket, jobb oldalra teszitek a bal oldalra tartozókat.

Javuljatok meg, ismerjétek föl a benneteket átölelő bölcsességet, akiről ez mondja: *A balja a fejem alatt, és a jobbja átölel engem.*[3]

Nézzétek a szent szerelmes énekeket, nézzétek az Énekek énekét, Krisztus és az Egyház égi nászának énekét. Mit mond a menyasszony a vőlegényről? – *A balja a fejem alatt, és a jobbja átölel engem.*

A bal a fejem alatt, és a jobb a fej fölött. Az ölelő jobbja a fej fölött, balja a fejem alatt. *Balja a fejem alatt,* mondja. Ugyanis nem hagy magamra a szükséges mulandó javakban, de mégis maga a bal a fej alatt lesz; nem helyezi a fej fölé, hanem a fej alatt lesz, azért, hogy a jobbja örök életet ígérve átöleljen.

Akkor van ugyanis a bal a fej alatt, ha a jobb a fej fölött van, és beteljesedik, ami Timóteusnak íratott meg: *a jelen és a jövendő élet ígéretét birtokoljuk.*[4]

A jelen és a jövendő élet ígéretét birtokoljuk – mondja.
Mi van a jelenben? – *A bal a fej alatt.*
Mi lesz a jövőben? – *A jobbja átölel engem.*
Keresitek az időlegesen szükségeseket? – *Keressétek először Isten országát, azaz a jobb kezet, és ezeket mind megkapjátok hozzá.*[5] Itt lesz gazdagságtok és dicsőségtek is, mondja, és a jövőben tiétek lesz az örök élet; bal kezemmel megtámogatom gyöngeségteket, és a jobbommal megkoronázom a tökéletességteket.

Vajon az apostolok, akik elhagyták mindenüket, és azok, akik a vagyonukat szétosztották a szegények között, gazdagság nélkül maradtak ebben a világban? És hol marad a bal kéz ígérete, vajon csak *hétszereset kap ebben a világban?*[6]

Megsokasítást ígért. És valóban, Isten embere miben lát hiányt? Egy nem hívőnek esetleg csak egy vagy néhány háza van, *a hívő embernek az egész világ a gazdagsága.*[7] Nézd csak, hogy tele bal kéz van a fej alatt: *hétszereset kap ebben a világban*. Lásd az átölelő jobb kezet: *és az eljövendő világban az örök*

[1]Zsolt 101,28.
[2]Vö. Zsolt 61,11.
[3]Én 2,6.
[4]1Tim 4,8.
[5]Mt 6,33.
[6]Mt 19,29.
[7]Péld 17,6 (LXX).

életet. [1] Egy másik helyen is méltán mondja magáról a bölcsességről: *A jobbjában az élet évei, és a baljában gazdagság és megbecsülés.*[2]

A jobb kézre vágyjatok, hogy jobb kéz felől kerüljetek

19. [15. v.] Tehát miért fecsegők ezek? Miért beszélt hiábavalóságokat a szájuk? – Azért, mert a jobbjuk gonoszság jobbja. Tehát nem azért marasztalom el őket, mert a fiaik*, mint a növekvő hajtások ifjúságukban;* nem is azért, mert *leányaik szépek, mint a templom épülete;* nem is azért, mert *bővelkednek mindennel és* földi békéjük van; hanem miért marasztalom el őket? – Azért, mert *boldognak mondták a népet, melynek dolgai ilyenek.*

Ó hiábavalóságot beszélő emberek! *Boldognak mondták a népet, melynek dolgai ilyenek.* Elpusztították az igazi jobb kezet, gonoszul, perverzül, Isten jótéteményeit kiforgatták önmagukból. Ó gonoszok, ó fecsegők, ó idegenek fiai! *Boldognak mondták a népet, melynek dolgai ilyenek.* Ami bal felől volt, jobbra tették: *Boldognak mondták a népet, melynek dolgai ilyenek.*

És te, Dávid? És te, Krisztus teste? És ti, Krisztus tagjai? Mit mondtok ti, nem idegen fiak, hanem Isten fiai? Mert a fecsegő idegen fiak *boldognak mondták a népet, melynek dolgai ilyenek;* ti mit mondotok? Azt, hogy *boldog a nép, melynek az Úr az ő Istene.* Legyenek tehát bal felőli dolgaitok, de bal felől; vágyódjatok a jobb oldaliakra, hogy jobb felől állíttassatok. Bal felől tartották ugyanis az odatartozó dolgokat azok, akik között éhezett és enni adtak neki; szomjazott és megitatták; vendég volt és befogadták, ruhátlan volt és felöltöztették.[3] Mindezt bal felől vették, és jobb felőli cselekedetekké vitték át, hogy jobb felől állíttassanak.

Tehát a fecsegő idegen fiak *boldognak mondták a népet, melynek dolgai ilyenek.* Ti pedig velünk együtt mondjátok: *boldog a nép, melynek az Úr az ő Istene.*

---

[1] Mt 19,29.
[2] Péld 3,16.
[3] Vö. Mt 25,35–36.

SZÁZNEGYVENNEGYEDIK ZSOLTÁR (145.)
Elmondta Uticában 414. augusztus 16–18-án
60 éves, 23 éves pap, 19 éves püspök

1Dicséret. Dávidnak.
Magasztalni foglak téged, Istenem, királyom,
és áldást mondok a te nevednek,
századokon át és a századok századain át.
2Minden nap áldalak téged,
áldást mondok neked és dicsérem a te nevedet,
örökké és mindörökkön örökké.
3Nagy az Úr és nagyon dicséretre méltó,
és az Ő nagyságának nincs vége.
4Nemzedék és nemzedék fogja dicsérni a te műveidet,
és a te hatalmadat fogják hirdetni.
5Szentséged dicsőségének nagyságáról fognak beszélni,
és elmondják majd a te csodatetteidet.
6És elmondják majd félelmetes tetteid erejét,
és elbeszélik a te nagyságodat.
7Árasztják majd a te édességed bőségének emlékezetét,
és a te igazságosságod miatt ujjonganak.
8Könyörülő és irgalmas szívű az Úr,
hosszantűrő és sok irgalmasságú.
9Édes az Úr mindenekhez,
és irgalmasságai minden műve iránt.
10Tegyen vallomást neked, Urunk, minden műved,
és szentjeid áldjanak téged.
11Országod dicsőségét mondják el,
és beszéljék el a te hatalmadat,
12hogy megismertessék az emberek fiaival a te hatalmadat,
és a te országod ékessége nagyságának dicsőségét.
13A te országod minden századok országa,
és a te uralkodásod minden nemzedékben és nemzedékben.
Hűséges az Úr az Ő igéjében,
és szent minden cselekedetében.
14Megerősít az Úr minden elesőt,
és fölemel minden elnyomottat.
15Mindeneknek szemei tebenned remélnek,
és te adsz nekik eledelt alkalmas időben.
16Föltárod a te kezedet,
és betöltesz minden élőt áldással.

17Igazságos az Úr összes utain,
és szent minden cselekedetében.
18Közel van az Úr mindazokhoz,
akik segítségül hívják,
mindazokhoz, kik segítségül hívják Őt igazságban.
19Megteszi az Őt félők akaratát,
könyörgésüket meghallgatja, és megszabadítja őket.
20Megőrzi az Úr mindazokat, akik Őt szeretik,
és szétszórja mind a bűnösöket.
21Az Úr dicséretét hirdesse a szám,
és mondjon áldást minden test az Ő szent nevének,
örökké és mindörökkön örökké.

Isten önmagát dicsérte, hogy helyesen tudjuk dicsérni őt

Veletek együtt szeretnénk dicsérni az Urat, és mivel arra méltatott minket, hogy ezt megengedi, hogy a dicséret, amit neki mondunk, rendezett legyen, és nehogy valami kilengéssel megbántsuk azt, akit dicsérünk, Isten hívásában keressük a dicséret jó útját, hogy se jobbra, se balra le ne térjünk róla.

Merem mondani, Szeretetreméltóságtoknak, hogy Isten önmagát dicsérte, hogy az ember helyesen tudja dicsérni Őt; és mivel arra méltatott minket, hogy dicséri önmagát, ezért találja meg az ember a módot, hogyan kell dicsérnie Őt. Nem mondhatjuk Istennek, ami az embernek mondatott: *ne dicsérjen a tulajdon szád.*[1]

Ha ugyanis az ember önmagát dicséri, az kevélység [arrogancia]; ha Isten dicséri önmagát, az irgalmasság. Javunkra van, ha szeretjük azt, akit dicsérünk, mert a jót szeretve jobbak leszünk.

Így tehát mivel tudja, hogy javunkra van, ha dicsérjük, hogy szeressük Őt, önmagát dicsérve szerethetővé tette magát, és azzal kínálja magát nekünk, hogy szerethetővé teszi magát.

Buzdítja tehát a szívünket a dicséretére; a lelkével töltötte el a szolgáit, hogy dicsérjék Őt. És mivel a szolgáiban a lelke dicséri Őt, ki más dicséri, ha nem önmaga?
Ez a zsoltár tehát így kezdődik:

Krisztus Dávid fia és Teremtő

[1]Péld 27,2.

2. [1. v.] *Magasztalni foglak téged, Istenem, királyom, és áldást mondok a te nevednek, örökké és mindörökkön örökké.* – Láthatjátok, hogy elkezdődik Isten dicsérete és egészen a zsoltár végéig tart. Végül is a zsoltár címe: *Dicséret. Dávidnak.* És mivel Dávidnak nevezi azt, aki Dávid magvából jött el hozzánk,[1] ő pedig a mi királyunk, aki kormányoz minket, és bevezet az országába, a *Dicséret. Dávidnak* azt jelenti, hogy *Dicséret Krisztusnak.*

Krisztus pedig test szerint Dávid, mert Dávid fia; az istenség szerint azonban Dávid Teremtője és Dávid Ura.

Az Apostol is, amikor megtisztelte Isten első népét – melyből maguk az apostolok is hittek, és amelyből kezdetben sok egyház [közösség] keletkezett, azokból, akik sok ezer közül megtették azt, amit az imént az evangéliumban az az egy gazdag hallott és szomorúan elment;[2] azaz eladták mindenüket és szétosztották a szegényeknek és az Úrban keresték a tökéletességet[3] – ezt mondja: *Övéik az atyák, és test szerint közülük származik Krisztus, aki mindenek fölött való, mindörökké áldott Isten.*[4]

Mivel tehát Krisztus test szerint közülük való, ezért Dávid; mivel pedig *mindenek fölött való, mindörökké áldott Isten,* ezért: *Magasztalni foglak téged, Istenem, királyom, és áldást mondok a te nevednek, századokon és a századok századain át.* Talán *századokon át,* itt pedig: a *századok századain át,* azaz örökké. Tehát most kezdj dicsérni, ha örökké dicsérni fogsz. Aki nem akar dicsérni e századok múlásában, el fog némulni, amikor eljönnek a századok századai. Ezért mondja a folytatásban szinte ugyanezt.

Annál erősebb lesz az örömöd, minél biztosabb az, amiben örömödet találod

3. [2. v.] Nehogy valaki ezt a sort, hogy *dicsérni fogom a nevedet századokon át,* másként értse, és valami más századot keressen dicséretének, mondja: *Minden nap áldalak téged,*

Dicsérjed tehát és áldd a te Uradat, Istenedet minden nap, hogy amikor véget érnek az egyes napok, és eljön a vég nélküli egyetlen nap, a dicséretekből átmehess a dicséretbe, mint ahogy az *erősségekből az erősségbe* [az erényekből az erénybe] jutottál.[5]

Minden nap áldalak téged – mondja, ne múljon el nap úgy, hogy nem áldalak.

---

[1]Vö. Róm 1,3.
[2]Vö. Mt 19,21–22.
[3]Vö. ApCsel 2,41–47; 4,32–35.
[4]Róm 9,5.
[5]Vö. Zsolt 83,8.

És nem csoda, ha örvendetes napodon áldod Istenedet. De mi történik akkor, ha egy szomorú nap köszönt rád, emberi dolgok, botrányok bősége, vagy kísértések sokasága miatt?

Tehát mi történik, ha valami szomorúság éri az embert? Abbahagyod Isten dicséretét, abbahagyod Teremtőd áldását? Ha abbahagyod, hazudtál, amikor ezt mondtad: *Minden nap áldalak téged, Uram,* ha pedig nem hagyod abba, még ha valami bajnak tűnik is a szomorú napon, a te Istenedben javadra lesz. Megtörténik ugyanis, hogy baj ér, amikor jó dolgod van. Ha ugyanis egy bajban rossz sorod van, kétségtelen, hogy a jóban jó sorod van. És mi olyan jó, mint a te Istened, akiről ez mondatott: *Senki sem jó, csak egyedül Isten?* [1]

Hogy mennyire biztonságos ez a dicséret, és milyen biztonságos ez a jó sor, magából a jóból értsd meg. Mert ha örülsz a jónak, ami egy napon történik veled, a következő napon esetleg elmúlik a jó, aminek örülsz.

„Jó dolgom volt, jó napom volt!", mert talán nyereségeid voltak, vagy meghívást kaptál, vagy hosszas vendégségben voltál. Örülsz, mert hosszasan lakomáztál; egy másik bánkódik miattad, mert nem szégyellted. Valójában bármi ilyennek örülsz, átmeneti jellegű. Ha pedig a te Uradban, Istenedben örülsz, halljad mit mond az Írás: *Gyönyörködjél az Úrban.* [2]

Minél biztosabb az, amiben örömödet találod, annál erősebb lesz az örömöd. Ha ugyanis pénznek örülsz, félsz a tolvajtól; ha pedig Istennek örülsz, mitől félsz? Attól, hogy valaki el ne vegye tőled Istent? Istent senki el nem veszi tőled, ha te nem veszíted el Őt.

Isten ugyanis nem olyan, mint az égből ragyogó napfény. Mert nem akkor és ott vagyunk napfényben, ahol akarunk, mert nem minden helyen világít. Gyöngeségünk miatt esetleg előfordul, hogy télen élvezzük, ha napfényben vagyunk, most pedig, nyári időben, látjátok, hogy inkább olyan helyet keresünk, ahol nem ér bennünket ez a fény.

Amikor pedig Istenedben állsz, és az Ő igazságának fényét élvezed, nem helyet keresel, ahol megtalálod, hanem a lelkiismeret járul hozzá, és a lelkiismeret távozik el tőle.

Ami mondatott: *Járuljatok hozzá és megvilágosultok,*[3] a léleknek mondatott, nem valami közelekedési eszköznek; az érzületnek mondatott, nem a lábaknak. És amikor Őbenne állsz, nem szenvedsz hőségtől. A Lélek fuvallata érint, és az ő szárnyai alatt remélsz.[4]

---

[1]Lk 18,19.
[2]Zsolt 36,4.
[3]Zsolt 33,6.
[4]Vö. Zsolt 90,4.

Istent mindig igaz szívvel kell dicsérni

4. Látod tehát, hogyan gyönyörködhetsz minden áldott nap, Isten ugyanis nem bocsát el téged akkor sem, ha valami szomorú dolog történik.

Milyen szomorú volt, ami Jóbbal, a szent férfival történt! Mennyi baj érte, és milyen hirtelen! Mindent, amiről azt gondolták, hogy örömére van, de nem azokat, amiknek örült, az ördög kísértésekor elveszítette. Hogyan haltak meg a gyermekei is! Elveszett, amit nekik tartogatott, meghaltak, akiknek tartogatotta; de nem halt meg Az, aki a gyűjtött örökséget és az örökösöket is adta. A gyermekek a jelen világnak meghaltak, de a jövendőben rájuk fog ismerni és visszakapja őket.

Ennek a férfinak pedig [Jóbnak], akinek volt valamije, aminek örült, amiben igaz volt az, amit az imént mondtunk: *minden nap áldalak téged,* vajon mivel rávirradt az a szomorú nap, melyen mindent elveszített, kihunyt-e a belső fény a szívében? Ő ugyanis ebben a fényben megállt, és mondta: *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*[1] Tehát minden nap dicsért az, aki egy ilyen szomorú napon is dicséretet mondott.

Rövid tanítás, hogy mindig dicsérd Istent, és ne hamis, hanem igaz szívvel mondd: *Áldom és az Urat minden időben, az Ő dicsérete mindenkor ajkamon.*[2]

Rövid tanítás, hogy tudd: irgalmasan ad, amikor ad, és irgalmasan vesz el, amikor elvesz; ne hidd, hogy elhagy annak irgalmassága, aki kedveskedve ad valamit, hogy el ne lankadj, vagy ujjongásodban dorgál, hogy el ne vessz. Tehát akár ajándékait veszed, akár ostorai alatt vagy, te dicsérj. Az ostorozó dicsérete gyógyszer a sebekre.

Minden nap áldalak téged – bizony, testvérek, minden nap mondjatok áldást; bármi történik, áldjátok Istent. Ő ugyanis megteszi, hogy semmi olyan nem történjék, amit nem tudtok elviselni.

Tehát félelemben kell lenned, amikor jó dolgod van, és ne arra készülj, hogy téged soha nem ér kísértés. Ha ugyanis soha nem ér kísértés, soha nem tétetsz próbára. Nemde jobb megkísértetni és próbára tétetni, mint megkísértések nélkül elvettetni. *És dicsérem a te nevedet, századokon át és a századok századain át.*

Ahogy Isten örökkévaló, úgy dicséretének sem lesz soha vége

5. [3. v.] *Nagy az Úr és nagyon dicséretre méltó.* – Milyen nagyot akart mondani! Milyen szavakat keresett! Mi mindent összefoglalt ebben az egy szóban: *nagyon!*

---

[1] Jób 1,21.
[2] Zsolt 33,2.

Gondolj, amekkorát csak akarsz, de elgondolható-e az, aki felfoghatatlan? *Nagyon dicséretre méltó, és az Ő nagyságának nincs vége.* Azért mondta, hogy *nagyon,* mert *az Ő nagyságának nincs vége.*

Nehogy dicsérni kezdd, és azt gondold, hogy befejezheted annak a dicséretét, akinek nagysága véget nem ismerő. Ne gondold tehát, hogy megfelelően dicsérheted azt, akinek a nagysága végtelen. Ugye jobb, ha a dicsérete épp úgy nem ér véget, mint ahogyan ő maga? Az Ő nagysága végtelen, a te dicséreted is végtelen legyen.

Mit mondott az Ő nagyságáról? – *Az Ő nagyságának nincs vége.* És a te dicséretedről? – *Dicsérem a te nevedet, századokon át és a századok századain át.* Tehát ahogy az Ő *nagyságának nincs vége,* úgy a dicséretednek sem lesz vége. Mert amikor meghalsz ebben a testben, nem fogod abbahagyni az Úr dicséretét. Mondatott ugyanis: *Nem a halottak fognak dicsérni téged, Uram;*[1] de azoknak, akikről ezt mondja: *a halottól, mint aki nem létezik, elvész a vallomástétel*,[2] és nem azoknak, akikről ezt mondja: *aki hisz bennem, még ha meghal is, élni fog,*[3] mert *Ábrahám Istene, és Izsák Istene és Jákob Istene nem a halottaké, hanem az élőké.*[4] Ha ugyanis mindig az Övé leszel, a dicséretét soha nem fogod abbahagyni.

Attól félhetsz, hogy amíg itt élsz, az övé vagy-e, és amikor meghalsz, az övé leszel-e? – Halljad az Apostolt, aki biztonságot ígér neked: *Ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg, tehát akár élünk, akár halunk, az Úré vagyunk.*[5] És honnan van az, hogy holtodban is az Övé vagy? Onnan, hogy a vére árán váltott meg téged, halottat is. Hogyan veszítené el a halott szolgát az, akinek a halála a vételárad? Ezért amikor ezt mondja: *akár élünk, akár halunk, az Úré vagyunk,* hogy rámutasson a vételárra, mondja: *Krisztus azért halt meg, és azért támadt föl, hogy az élőknek is, a holtaknak is Ura legyen.*[6]

Isten mérhetetlen jósága és határtalan nagysága

6. [4. v.] Mindazonáltal mivel *az ő nagyságának nincs vége,* és azt kell dicsérnünk, akit nem fogunk fel – ha ugyanis felfogjuk, a nagyságának vége van; ha pedig a nagyságának nincs vége, csak valamit tudunk belőle felfogni, de Istent a maga teljességében nem –, mintegy megbénulva az Ő nagyságától, hogy a jósága fölébresszen, tekintsünk a művekre, és a művekből dicsérjük a művészt, az alkotásokból az alkotót, a teremtésből a Teremtőt.

---

[1]Zsolt 113,17.
[2]Sir 17,26.
[3]Jn 11,25.
[4]Mt 22,32.
[5]Róm 14,8.
[6]Róm 14,9.

Lássuk azokat, amiket itt alkotott, melyeket ismerünk, melyek nyilvánvalóak számunkra. Az Ő mérhetetlen jósága és határtalan nagysága mi mindent alkotott még, amikről mi nem tudunk? Amikor szemünk sugarát az égre irányítjuk, majd a Napról és a Holdról és a csillagokról újra visszahívjuk a Földre, és ezt az egész teret végigpásztázza tekintetünk, az egeken túlra ki jut el elméjével, hogy ne mondjam a testével? Tehát amennyit ismerünk a műveiből, azok által dicsérjük Őt. Mert az Ő láthatatlan dolgaira a világ teremtése óta a teremtmények által következtethetünk.[1]

Nemzedék és nemzedék fogja dicsérni a te műveidet. Minden nemzedék dicséri majd a műveidet. A *nemzedék és nemzedék* nem addig tart, amíg véget ér a nemzedékek száma, hanem a beszélő ismétlése a végtelenbe küldi a gondolkodó lelkét. Nézd csak, ez a nemzedék, amely most testben él, elmegy majd, ahogy jött, és dicséri Isten műveit; az is, melynek átadja majd a helyét, szintén dicsérni fogja Isten műveit; azután újabb nemzedék jön és a világ végéig hány nemzedék követi majd egymást? Ezért mondja: *nemzedék és nemzedék fogja dicsérni a te műveidet.*

Vagy esetleg két nemzedékre akart utalni ezzel az ismétléssel? Ugyanis Isten fiainak a nemzedékében vagyunk, és egykor a föltámadás fiainak másik nemzedékében leszünk. Az Írás nevezte őket a föltámadás fiainak, magát a föltámadást pedig újjászületésnek mondta: *az újjászületéskor, amikor az Ember Fia majd a maga fenségében fog trónon ülni.*[2] És egy másik helyen: *Nem mennek férjhez, nem is nősülnek, mert a föltámadás fiai.*[3] Tehát *nemzedék és nemzedék fogja dicsérni a te műveidet.*

Most, amikor ebben a halandóságban élünk, dicsérjük az Úr műveit; és ha béklyózottan dicsérjük, hogyan fogjuk dicsérni megkoronázottan!

Most tehát ebben a nemzedékben figyeljünk az Úr műveire, kinek dicséretéről mondja: *nemzedék és nemzedék fogja dicsérni a te műveidet, mert a te nagyságodnak nincs vége.* Szemléljük a műveidet, hogy dicsértessél te, aki ilyeneket alkotsz.

Isten dicsérendő műveiben az ő erejét hirdetjük

7. *És a te hatalmadat fogják hirdetni.* – Csak azért fogják dicsérni a műveidet, hogy az erődet hirdessék.

A gyermekeknek dicséreteket tanítanak az iskolában, és minden dicséretes dolgot bemutatnak nekik, melyeket Isten alkotott: tanítják az embert a Nap dicséretére, az Ég dicséretére, a Föld dicséretére, vagy hogy kisebb dolgokat

[1]Vö. Róm 1,20.
[2]Mt 19,28.
[3]Lk 20,35–36.

mondjak, a rózsa és a borostyán dicséretére. Mindezek Isten művei, tanítják őket, befogadják, dicsérik; a műveket ünneplik, az alkotóról hallgatnak.

Én a művekben a Teremtőt akarom dicsérni, nem szeretem a hálátlan dicsérőt. Dicséred, amit alkotott, és hallgatsz az alkotóra? Ha Ő nem volna oly nagy, nem találnál dicsérhető dolgokat. Mit dicsérsz abban, amit látsz? – A szépséget, a hasznosságot, valami erőt, valami lehetőséget. Ha a szépség gyönyörködtet, van-e szebb az Alkotónál? Ha a hasznosságot dicséred, van-e hasznosabb, mint aki mindent alkotott? Ha az erőt dicséred, ki hatalmasabb annál, aki mindent alkotott, aki alkotásait sem hagyta magukra, hanem irányít és kormányoz mindent?

Tehát szolgáidban a *nemzedék és nemzedék,* amikor műveidet dicséri, nem úgy dicsér Téged, mint egyes néma ékesszólók, akik dicsérik a teremtményt és megfeledkeznek a Teremtőről. Hanem hogyan dicsér? *És a te hatalmadat fogják hirdetni.* Műveid dicséretében *a te hatalmadat fogják hirdetni.*

Ezek a dicsérők, akik szentek és jó hívők, igazi dicsérők; a kegyelemért nem hálátlanok. Amikor Isten bármely művét dicsérik, a legnagyobbakat és a legkisebbeket, az égieket és a földieket, Isten dicsért művei között megtalálják önmagukat is, hiszen ők is Isten művei közé tartoznak. Aki ugyanis mindeneket alkotott, minket is ő alkotott mindenek között. Ezért ha dicséred Isten műveit, magadat is dicséred, hiszen te is Isten műve vagy.

Mit jelent tehát: *ne dicsérjen a tulajdon szád?*[1] – Íme a megoldás, hogyan dicsérheted magadat anélkül, hogy kevély lennél: Istent dicsérd magadban, ne magadat; ne azt dicsérd, hogy milyen vagy, hanem hogy Ő alkotott téged; ne azt, hogy valamire képes vagy, hanem azt, hogy Ő képes rá benned és általad. És ezáltal fognak dicsérni Téged. *És a te hatalmadat fogják hirdetni,* nem a sajátjukat, hanem a tiédet.

Tanuljatok tehát dicsérni. A műveket látva csodáljátok a művészt, hálaadással, nem kevélykedve. Dicsérjétek, mert Ő alkotott, mert ilyenné alkotott, és ilyeneket adott ajándékba.

Isten szeretetre méltó és félelmetes

8. [5–6. v.] Lásd, mi következik:
És a te hatalmadat fogják hirdetni.
Szentséged dicsőségének nagyságáról fognak beszélni,
és elmondják majd a te csodatetteidet.
És elmondják majd félelmetes tetteid erejét,
és elbeszélik a te nagyságodat.

[1]Péld 27,2.

Árasztják majd a te édességed bőségének emlékezetét.

Nézd csak, hogy a művek e szemlélője lefelé haladt-e a művésztől a műhöz; lássad, hogy attól aki alkotott lezuhant-e azokhoz, amiket alkotott? Az alkotásokból lépcsőt épített magának az Alkotóhoz, és nem visszafelé. Ha ugyanis az alkotásokat jobban szereted, mint az Alkotót, nem lesz a tiéd. És mit használ majd neked bővelkedni a művekben, ha magadra hagy a művész? Nyugodtan szeresd a műveket is, de jobban szeresd a művészt, és a műveket Őmiatta szeresd. Az Ő erejét hirdesd, az Ő *szentsége dicsőségének nagyságáról beszélj,* az Ő csodatetteit mondd el, és félelmetes tetteinek erejéről szólj. Ő ugyanis szeretetre méltó és félelmetes. Ő ugyanis nem úgy kedveskedik hogy ne fenyegetne. Ha nem kedveskedne, nem volna buzdítás; ha nem fenyegetne, nem volna dorgálás.

A dicsérőid tehát mondják el félelmetes tetteid erejét is; mondják el büntető és fenyítő teremtményed erejét, és ne hallgassanak róla. Ugyanis nem úgy fogják hirdetni az te örök országodat, hogy hallgatnak az örök tűzről.

Isten úton eligazító dicséretének ugyanis meg kell mutatnia számodra, hogy mit szeress és mitől félj, mire vágyódj és mitől menekülj, mit válassz, és mit utasíts el. Most a választás ideje van, a birtokba vétel később következik. Mondják el tehát félelmetes tetteid erejét.

És elbeszélik a te nagyságodat, a végtelen, a te véget nem érő nagyságodat, ne hallgassanak róla. Arról a nagyságodról, melyről fentebb az mondtam: *és a te nagyságodnak nincs vége, hirdetni fogják.* Hogyan mondhatják el, ha nincs vége? – Elmondják, amikor dicsérik, és mivel nincs vége, a dicséretének sem lesz vége.

Bizonyítsuk, hogy a dicséretének nem lesz vége. Ezt mondja: *Boldogok, akik a te házadban laknak, a századok századaiban dicsérnek majd Téged.* [1] És a te nagyságodat, azt a végtelent fogják elbeszélni.

Isten nem feledkezett meg rólunk, amikor mi megfeledkeztünk róla

9. [7. v.] *Árasztják majd a te édességed bőségének emlékezetét.* – Ó boldog lakoma! Mit fognak enni azok, akikből így árad a szó? *Édességed bőségének emlékezetét.*

Mit jelent az, hogy *édességed bőségének emlékezetét?* – Azt jelenti, hogy nem feledkeztél meg rólunk, amikor mi megfeledkeztünk rólad. Ugyanis minden test megfeledkezett Istenről, Ő azonban nem feledkezett meg a műveiről.

[1] Zsolt 83,5.

Ezt a ránk való emlékezést, hogy nem feledkezett meg, hirdetni kell, el kell mondani; és mivel nagyon édes, enni kell és árasztani. Úgy edd, hogy árasztani tudd; úgy fogadd be, hogy adhasd; eszed, amikor tanulod, árasztod, amikor tanítod; eszed, amikor hallod, árasztod, amikor prédikálod; de azt áraszd, amit megettél.

Az a nagyon vágyakozó vendég, János apostol, akinek még az Úr asztala sem lett volna elég, ha nem nyugodhatott volna az Úr keblén,[1] és az Ő rejtekéből nem ihatott volna isteni titkokat, mit árasztott? – Azt, hogy *kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt.*[2] *Árasztják majd a te édességed bőségének emlékezetét.*

Miért nem volt elég azt mondani, hogy emlékezetedet, vagy bőséged emlékezetét, vagy édességed emlékezetét, hanem: *édességed bőségének emlékezetét.* Mert mit használna, ha bőséges és nem édes. Ugyanígy keserves, ha édes és kevés.

Tanuljuk és értsük meg a kegyelmet

10. Tehát: *árasztják majd a te édességed bőségének emlékezetét,* mert nem feledkeztél meg rólunk, és mivel nem feledkeztél meg, figyelmeztettél, hogy mi is emlékezzünk. Ugyanis *megemlékeznek majd és megtérnek az Úrhoz a föld minden határai.* [3]

Mivel tehát *árasztják majd a te édességed bőségének emlékezetét,* és megértik, hogy semmi jó nincs bennük, ami ne Tőled volna, és meg nem térhetnének hozzád, ha Te nem figyelmeztetnéd őket; és vissza nem térhetnének a rád emlékezésre, ha Te megfeledkeznél róluk. Mindezt a Te kegyelmedben meggondolva *ujjonganak majd a te igazságosságodban és nem a sajátjukban.*

Testvérek, ha árasztani akarjátok a kegyelmet, igyátok a kegyelmet.

Mit jelent az, hogy *igyátok a kegyelmet?* – Tanuljátok a kegyelmet, értsétek a kegyelmet.

Mielőtt lettünk volna, egyáltalán nem voltunk; és emberré lettünk, pedig előtte semmi voltunk; azután már mint emberek annak a bűnösnek az oltványából rosszak lettünk, természetünk szerint a harag fiai, mint a többiek is.[4] Vegyük észre tehát Isten kegyelmét, nem csak azt, mellyel megalkotott, hanem azt is, mellyel újjá alkotott.

Tehát akinek köszönhetjük, hogy vagyunk, annak köszönhetjük azt is, hogy megigazultunk. Senki ne gondolkodjon úgy, hogy Istennek tulajdonítja, hogy

[1]Vö. Jn 13,23.
[2]Jn 1,1.
[3]Zsolt 21,28.
[4]Vö. Ef 2,3.

van, és magának azt, hogy igaz, mert ezzel többet tulajdonítana magának, mint Őneki, hiszen több az, hogy valaki igaz, mint az, hogy ember; a kevesebbet adná Istennek és a többet önmagának. Mindent neki adj, mindenben Őt dicsérd; ki ne ess a művész kezéből.

Kinek köszönhető, hogy létezel? Nemde írva van, hogy Isten sarat vett a földből, és emberré formálta?[1] Mielőtt ember lettél, sár voltál; mielőtt sár voltál, semmi voltál.

De ne csupán ezért az alkotásért adj hálát a művészednek; hallj egy másik alkotást, mellyel megalkotott téged. *Nem a tetteiteknek köszönhetitek* – mondja – *, hogy senki se dicsekedhessék.*[2]

De aki ezt mondta: *Nem tetteiteknek köszönhetitek, hogy senki se dicsekedhessék,* közvetlen előtte mit mondott?

Kegyelemből üdvözültetek a hit által, és ez nem belőletek van.[3] – Ezek az Apostol szavai, nem az enyémek: *Kegyelemből üdvözültetek a hit által, és ez nem belőletek van.* Bár amit mondott: *kegyelemből,* azt jelenti, hogy *nem belőletek*; de hogy félre ne értse valaki, arra méltatott minket, hogy ezt bővebben is kifejtse.

Adj egy értelmes hallgatót, és az egészet megmondta: *kegyelemből üdvözültetek.* Amikor azt hallod, hogy *kegyelemből,* úgy értsd, hogy ingyen. Ha tehát ingyen, akkor te semmit nem adtál érte, semmivel nem érdemelted ki; mert ha valamit érdemért adnak, az jutalom és nem kegyelem. *Kegyelemből üdvözültetek a hit által* – mondja.

Fejtsd ki ezt bővebben a kevélyek, az önmagukban tetszelgők és azok miatt, akik nem ismerik Isten igazságosságát, és a magukét akarják érvényesíteni. Halljad ugyanezt nyíltabban: *kegyelemből üdvözültetek, ez nem belőletek van, hanem Isten ajándéka.*[4]

De talán mi is tettünk valamit, hogy megérdemeljük Isten ajándékait? *Nem a tetteiteknek köszönhetitek* – mondja –, *hogy senki se dicsekedhessék.*

Hogy hogy? Mi nem teszünk jót? – Nagyon is teszünk.

De hogyan? – Úgy, hogy Ő működik bennünk, mert a hit által helyet adunk neki a szívünkben, és Ő bennünk és általunk teszi a jókat. Mert halljad csak, hogyan teszel jót?

---

[1]Vö. Ter2,7.
[2]Ef 2,9.
[3]Ef 2,8.
[4]Ef 2,8.

Az ő alkotása vagyunk: Krisztus Jézusban jótettekre teremtett minket; ezeket az Isten előre elrendelte, hogy bennük éljünk.[1]

Ez az Ő ránk vonatkozó emlékezetének bőséges édessége. Ezt árasztva ujjonganak az Ő – és nem a maguk – igazságosságának hirdetői.

Mit tettél tehát velünk, Uram, akit dicsérünk, hogy mi legyünk, hogy dicsérjünk, hogy a te igazságosságodnak ujjongjunk, hogy a te édességed bőségének emlékezetét árasszuk? Mondjuk csak el, és miközben mondjuk, dicsérjünk.

A bűnökben a reménytől és a kétségbeeséstől egyaránt félni kell

11. [8. v.] *Könyörülő és irgalmas szívű az Úr, hosszantűrő és sok irgalmasságú.* – Ha Ő nem volna ilyen, semmit nem érne a mi ismételgetésünk.

Tekints magadra: bűnösként mit érdemelnél? Isten megvetőjeként mit érdemelnél? – Lássad, hogy érdemelnél-e mást, mint büntetést, érdemelnél-e mást, mint megtorlást?

Látod tehát, hogy mi járt volna neked, és mit adott Ő, aki ingyen adta: Bocsánat adatott a bűnösnek, a megigazulás lelkét kapta, segítő és fölemelő szeretetet kapott, melyben minden jót megtehetsz; ezeken felül adja majd az örök életet és az angyalok társaságát – mindezt irgalmasságból.

Soha ne hencegj érdemeiddel, mert az érdemeid is az Ő ajándékai: *és a te igazságosságod miatt fognak ujjongani.*[2]

Könyörülő és irgalmas szívű az Úr, aki mindent ingyen ad.

Hosszantűrő – hány bűnöst visel el?

Könyörülő és irgalmas szívű az Úr azok iránt, akiknek megbocsátott; azok iránt pedig, akiknek még nem bocsátott meg, *hosszantűrő,* mert nem ítéli el, hanem várja őket, és a várakozásával kiáltja: *Térjetek meg hozzám, és megtérek hozzátok;* [3] és túlzott hosszantűréssel mondja: *Én nem akarom a bűnös halálát, hanem csak azt, hogy megtérjen és éljen.*[4]

Ő hosszantűrő, te pedig *konokságodban és szíved megrögzöttségében csak büntetést halmozol magadra, a haragnak és az Isten igazságos ítélete megnyilvánulásának napjára. Ő kinek-kinek tettei szerint fizet.*[5]

---

[1]Ef 2,10.
[2]Zsolt 114,7.
[3]Zak 1,3; Mal 3,7.
[4]Ez 33,11.
[5]Vö. Róm 2,5–6.

Most ugyanis nem úgy hosszantűrő az elviselésben, hogy soha ne lenne igazságos a büntetésben. Elrendezte az időket: most hív, most buzdít téged; várja, hogy észhez térj, te meg késlekedsz?

Nagy az Ő irgalmassága abban is, hogy bizonytalanná tette életed napját, hogy ne tudd, mikor költözöl el innen; és mivel naponta remélheted kivándorlásodat, valamikor megtérj; ebben is nagy az Ő irgalmassága.

Egyébként ha mindenkinek meghatározta volna a napot, a biztonsággal szaporította volna a bűnöket. Tehát megadta a megbocsátás reményét, nehogy kétségbe esve többet vétkezz: A bűnökben a reménytől és a kétségbeeséstől egyaránt félni kell.

Nézzétek csak a kétségbeesett hangját a bűnök szaporítására, és nézzétek a reménykedő hangját a bűnök szaporítására, és azt, hogyan találkozik mindkettővel Isten gondviselése és irgalmassága.

Halljad a kétségbeesett hangját: „Én már a kárhozat fia vagyok, miért ne tenném meg, amit csak akarok?”

Halljad a reménykedő hangját: „Nagy az Úr irgalmassága, amikor majd megtérek, megbocsát nekem mindent; miért ne tenném meg, amit csak akarok?”

Az kétségbeesik, hogy vétkezzen, ez reménykedik hogy vétkezzen. Mindkettőtől félni kell, mindkettő veszedelmes. Jaj a kétségbeesés miatt! Jaj a kifordult remény miatt! Hogyan találkozik mindkét veszedelemmel és mindkét rosszal Isten irgalmassága?

Mit mondasz te, aki kétségbeesésedben akarsz vétkezni? – „Én már elvesztem, miért ne tenném meg, amit csak akarok?” Halljad az Írást: *nem akarom a bűnös halálát, hanem csak azt, hogy megtérjen és éljen.*[1] Ez az isteni hang visszavezeti a reményre, de félni kell egy másik tőrtől, nehogy a remény miatt többet vétkezzen.

Tehát mit mondtál te, aki a remény miatt vétkezel többet? – „Amikor majd megtérek, Isten megbocsát nekem mindent; miért ne tenném meg, amit csak akarok?” Halljad te is az Írást: *Ne késlekedj megtérni az Úrhoz, és ne halogasd napról napra. Mert gyorsan eljön az Ő haragja, és a bosszúállás idején elsodortatsz.* [2]

Ne mondd tehát: „Holnap majd megtérek, holnap tetszeni fogok Istennek; és minden mai és tegnapi dolgomat megbocsátja nekem.” Annyiban igazat mondasz, hogy Isten a megtérésednek bocsánatot ígért; de a késlekedésednek a holnapi napot nem ígérte meg.

---

[1]Ez 33,11.
[2]Sir 5,8–9.

Isten várja a bűnösöket, mert hosszantűrő, és bünteti, mert szigorú

12. [9. v.] *Édes az Úr mindenekhez, és irgalmasságai minden műve iránt.*

Akkor miért kárhoztat? Miért ostoroz?

Vajon akiket kárhoztat és akiket ostoroz, nem az Ő művei? – De bizony, az Ő művei. És akarod tudni, hogy az Ő *irgalmasságai minden műve iránt?* Innen fakad az a hosszantűrés, mellyel fölkelti napját jókra és rosszakra; nemde *irgalmasságai minden műve iránt?* Aki esőt ad igazakra és gonoszokra?[1] Nemde *irgalmasságai minden műve iránt?*

Hosszantűrően várja a bűnöst, mondván: *Térjetek meg hozzám, és megtérek hozzátok;* nemde *irgalmasságai minden műve iránt?* És amikor ezt mondja: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült,*[2] ez nem irgalmassága, hanem az Ő szigorúsága.

Irgalmassága az Ő műveinek szól, a szigora nem az Ő műveinek, hanem a te műveidnek szól. Ha eltünteted a te rossz műveidet, és nem marad benned más, csak az Ő műve, nem hagy el az Ő irgalmassága; ha pedig te nem hagyod el a műveidet, szigorúsága a te műveid és nem az Ő művei iránt fog megmutatkozni.

Az egész teremtés Istent dicséri

13. [10. v.] *Tegyen vallomást neked, Urunk, minden műved, és szentjeid áldjanak Téged.*

Tegyen vallomást neked, Urunk, minden műved. – Mit jelent ez? A föld nem az Ő műve? A fák nem az Ő művei? A jószágok, a vadak, a halak és a madarak nem az Ő művei? – De bizony, mindezek az Ő művei. És hogyan tesznek vallomást mindezek neki?

Azt látom, hogy az angyalokban vallomást tesznek neki a művei, hiszen az Ő művei az angyalok; az emberek is az Ő művei, és amikor vallomást tesznek neki az emberek, a művei tesznek neki vallomást; vajon a fáknak és a köveknek van vallomást tevő hangjuk? – Bizony, *vallomást tesz neki minden műve.*

„Mit mondasz? A föld és a fák is?” – Minden műve. Ha mindenek dicsérik, miért ne tenne vallomást minden? Vallomásról ugyanis nem csak a bűnök esetében beszélünk, hanem a dicséret esetében is, nehogy azt gondoljátok, hogy vallomás csak bűnről szólhat.

[1]Vö. Mt 5,45.
[2]Mt 25,41.

Az eddigiek után ugyanis azt gondolhatják, hogy amikor megszólal valami az isteni beszédekből, azonnal mellverés következik. Halljad, hogy a dicséretnek is van vallomása. Vajon az Úr Jézus Krisztusnak volt-e bűne? És mégis ezt mondja: *vallomást teszek neked, Atyám, mennynek és földnek Ura.*[1] Tehát vallomás van a dicséretben.

Ezért hogyan kell értenünk: *Tegyen vallomást neked, Urunk, minden műved?* – Úgy, hogy *dicsérjen téged minden műved.* De a dicsérettel kapcsolatban fölmerül ugyanaz a kérdés, mint a vallomással kapcsolatban. Ha ugyanis a föld, a fák és az értelem nélküli dolgok azért nem tudnak vallomást tenni, mert nincs vallomást tévő hangjuk, dicsérni sem fognak, mivel nincs beszélő hangjuk?

Azonban az a lángok között sértetlenül járkáló három ifjú, akik előtt tér nyílt, nem csak arra, hogy ne égjenek meg, hanem arra is, hogy dicsérjék Istent, nemde mindent felsorol? Mindeneknek mondják az égiektől a földiekig bezáróan: *Mondjatok áldást, mondjatok himnuszt, és magasztaljátok Őt a századokban.* [2] Nézd csak, hogyan énekelnek himnuszt.

Ne gondolja senki, hogy a néma kőnek vagy a néma állatnak esze van megérteni Istent; akik ezt gondolták, nagyon eltévelyedtek az igazságtól. Isten rendezett el mindent és alkotott mindent: egyeseknek érzést is, értelmet is és halhatatlanságot adott, mint az angyaloknak; egyeseknek érzést és értelmet adott halandósággal, mint az embereknek; egyeseknek testi érzékelést adott értelem és halhatatlanság nélkül, mint a jószágoknak; egyeseknek pedig sem érzékelést, sem értelmet, sem halhatatlanságot nem adott, mint a növényeknek, fáknak és a köveknek, de a maguk nemében ezek sem hiányozhatnak, és bizonyos rangsorban rendezte el a teremtést a földtől az égig, a láthatóktól a láthatatlanokig, a halandóktól a halhatatlanokig.

A teremtésnek ez a szövete, ez a csodálatosan elrendezett szépség, mely a legalsóktól a legfelsőkig emelkedik, és a legfelsőktől a legalsókig ereszkedik alá megszakítások nélkül az egymástól különbözők elrendezettségében: az egész dicséri Istent.

Tehát miért *az egész* dicséri Istent? Azért, mert amikor szemléled és szépnek látod, te dicséred benne Istent.

A néma föld bizonyos hangja a föld szépsége. Figyeled és látod a szépségét, látod a termékenységét, látod az erőit, hogyan fogadja be a magot, és hogyan hozza elő sokszor azt is, amit nem vetettek el; látod és vizsgálgatva mintegy kérdezed, és maga a vizsgálat is kérdezés.

[1]Mt 11,25.
[2]Dán 3,20. 90.

Amikor pedig csodálkozva vizsgálod, és átkutattad, és rátaláltál nagy erejére, nagy szépségére és kiváló tulajdonságaira, mivel ezeket a tulajdonságokat nem birtokolhatja önmagától és önmagában, eszedbe jut, hogy ez nem lehet mástól, csak a Teremtőtől.

És amit benne [tudniillik a földben] megtaláltál, az az ő vallomásának a hangja, hogy dicsérd a Teremtőt. Nemde amikor szemügyre veszed evilág minden szépségét, mintha maga a szépség egy hangon válaszolná neked: „Nem én alkottam magamat, hanem Isten!”

14. [11. v.] Tehát: *tegyen vallomást neked, Urunk, minden alkotásod, és szentjeid áldjanak téged.* – Azért, hogy műveid vallomásában a szentjeid áldjanak téged, maguk a te szentjeid vegyék szemügyre a vallomást tevő teremtést. És halljad az ő áldó hangjukat. Mert amikor a szentjeid áldanak téged, mit mondanak?

Ezt mondják: *Országod dicsőségét mondják el, és beszéljék el a te hatalmadat.*
Milyen hatalmas Isten, aki megalkotta a földet!
Milyen hatalmas Isten, aki betöltötte jókkal a földet!
Milyen hatalmas Isten, aki az állatoknak sajátos életet adott!
Milyen hatalmas Isten, aki különböző magvakat vetett a földbe, hogy kisarjadjon az erdei és gyümölcstermő fák oly változatos gazdagsága!
Milyen hatalmas Isten! Milyen hatalmas Isten!
Te kérdezz, a teremtés válaszol, és a válaszból mintegy a teremtés vallomásából te, Isten szentje, áldod az Istent, és elbeszéled az Ő hatalmát.

Isten országának ékességéről, ahol csak az angyalok élnek Ővele

15. [12. v.] *Hogy megismertessék az emberek fiaival a te hatalmadat, és a te országod ékessége nagyságának dicsőségét.* – Tehát hogy a te szentjeid felhívják figyelmünket *a te országod ékessége nagyságának dicsőségére,* az ékesség nagyságának dicsőségére.

A te országod ékességének van bizonyos nagysága, azaz országodnak ékessége van, mégpedig nagy ékessége. Minden, ami ékes, Tőled kapja ékességét; micsoda ékessége van a te országodnak! Hogy el ne rémítsen minket az ország, van ékessége is, melyet élvezhetünk. Mert milyen lehet az az ékesség, amelyet élveznek a szentek, akiknek ezt mondják: *Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot!* [1] Honnan jöjjenek, hova menjenek?

Nézzétek csak, testvérek, és ha képesek vagytok rá, amennyire tudjátok, képzeljétek el annak az országnak az ékességét, mely eljön; ezért van az

[1]Mt 25,34.

imádságunkban: *Jöjjön el a te országod.*[1] Mert erre az országra vágyódunk, hogy jöjjön el, a szentek ezt az eljövendő országot hirdetik.

Figyeljétek ezt a világot: van ékessége! Milyen ékessége van a földnek, a tengernek, a levegőnek, az égnek, a csillagoknak! Mindezek minden szemlélőjüket megrémítik? Nemde maga a szépség annyira kimagasló, mintha nála szebbet nem is lehetne találni? És ebben az ékességben, ebben a szinte már kimondhatatlan szépségben veled együtt itt élnek a férgek és a csigák és a föld csúszómászói, ezek mind együtt élnek veled ebben az ékességben. Milyen lehet annak az országnak az ékessége, ahol csak angyalok élnek veled együtt?

Ezért nem volt elég, hogy az ékesség dicsőségéről szóljunk. Mondhatta volna e világban létező bármely faj, vagy a zöldellő föld, vagy a ragyogó ég ékességének dicsőségét, és mégis *országod ékessége nagyságának dicsőségét* ajánlja figyelmünkbe, amit még nem látunk, amit látatlanul hiszünk, amire a hitben vágyakozunk, aminek vágya által elviselünk.

Létezik tehát valamely ékesség nagysága, amit szeretünk, még mielőtt látnánk, hogy amikor majd meglátjuk, birtokba vehessük.

16. [13. v.] *A te országod.* Miféle országot mondok? *Minden századok országa.* Mert evilág országának is megvan a maga ékessége, de nincs benne az ékességnek az a nagysága, ami a *minden századok országában* megvan.

És a te uralkodásod minden nemzedékben és nemzedékben. – Ez az az ismétlés, mely vagy minden nemzedéket jelent, vagy azt a nemzedéket jelenti, mely majd e nemzedék után lesz.

[1]Mt 6,10.

Isten keze írásának birtokában vagyunk

17. *Hűséges az Úr az Ő igéjében, és szent minden cselekedetében.*

Hűséges az Úr az Ő igéjében. – Mert mit ígért meg, és nem teljesített?

Hűséges az Úr az Ő igéjében. – Vannak még dolgok, amiket megígért, és még nem teljesített, de higgyünk neki annak alapján, amiket már teljesített.

Hűséges az Úr az Ő igéjében. – Hihetnénk neki pusztán a szava alapján, de nem akarta, hogy csak a szólónak higgyünk, hanem írásával akarta kötelezni magát; mintha azt mondanád valakinek, akinek ígérsz valamit: „Ne nekem higgy, íme, írást adok neked".

Mivel az egyik nemzedék elmegy, a másik nemzedék jön, és így múlnak ezek a századok, az egymást követő halandók számára Isten Írásának, Isten kézírásos kötelezvényének kellett megmaradnia, amelyet minden átmenőnek olvasnia kell, és követnie az Ő ígéretének útját.

És mi mindent teljesített már ebből a kézírásos kötelezvényből? Az emberek vonakodnak elhinni neki a halottak föltámadását és az eljövendő világot, holott már csak ezek vannak hátra a teljesítendőkből; amikor majd számadást tart a hitetlenekkel, hogyan fognak szégyenkezni a hitetlenek?

Ha mondaná neked Isten: „Kezedben van kézírásos kötelezvényem: ítéletet ígértem, a jók és rosszak szétválasztását, örök országot a hívőknek, és nem akarod elhinni? Itt a kézírásos kötelezvényemben olvasd mindazt, ami ígértem, tarts velem számadást; ha számba veszed mindazt, amit már teljesítettem, elhiheted, hogy teljesíteni fogom azt is, amivel még tartozom. Ebben a kézírásos kötelezvényben ott van az ígéret az egyszülött Fiúról, akinek nem kegyelmeztem, hanem mindnyájatokért odaadtam Őt;[1] sorold a teljesítettek közé. Olvasd tovább a kötelezvényt: megígértem, hogy Fiam által zálogul fogom adni a Szentlelket;[2] sorold a teljesítettek közé. Ígéretet tettem a dicsőséges mártírok vérére és koronájára; sorold a teljesítettek közé; figyelmeztessen teljesített ígéreteim sokasága.

A mártírok ezen dicsőségéről a kézírásos kötelezvényben is ígéret hangzik el, ahol írva van: *miattad ölnek minket egész nap,*[3] hogy így teljesedjék: *Háborogtak a nemzetek, és a népek hiábavalóságokat gondoltak:összeálltak a föld királyai, és a fejedelmek egybegyűltek az Úr ellen és az Ő fölkentje ellen.*[4]

[1]Vö. Róm 8,32.
[2]Vö. ApCsel 1,8; 2,2–4.
[3]Zsolt 43,22.
[4]Zsolt 2,1–2.

Egybegyűltek a fejedelmek, és összeesküdtek a keresztények ellen. Hogyan? A királyaik hitét is nemde megígértem a kézírásos kötelezvényben, és megvalósítottam?

Nézd csak, hol ígértem meg: *És imádják őt az összes királyok, az összes nemzetek szolgálni fognak neki.*[1] Te hálátlan, olvasod a kötelezvényt, látod a teljesítést és nem hiszel az ígéretnek? Olvass valami mást az én kézírásos kötelezvényemben: mert *háborogtak a nemzetek,* mert *az ellenségeim rosszakat mondtak nekem,* azaz Krisztusnak: *mikor hal már meg és vész el az Ő neve?*[2]

Mert mindezt megtették és elmondták. Olvasd, amit ígértem, kinek köteleztem el magam: *Az Úr győzni fog velük szemben, és ki fogja irtani a föld nemzeteinek minden istenét, és imádni fogja Őt mindenki a maga helyről.*[3]“

Ugyanis már győzött, már kiirtotta a föld nemzeteinek minden istenét. Ugye ezt is megteszi, ezt is teljesíti?

Mindenki szeme előtt teljesítette vállalásait: egyeseket elődeinknek teljesített, melyeket mi nem láttunk, másokat a mi időnkben teljesített, és ők nem látták, minden nemzedéken át teljesítette, ami meg volt írva.

És mi van még hátra? Nem hisszük el neki mindezek teljesítése után? Mi van még hátra? Íme, számba vetted, annyi mindent teljesített, vajon a néhány hátra lévő miatt hűtlen lett? Távol legyen! Miért? Azért, mert *hűséges az Úr az Ő igéjében, és szent minden cselekedetében*.

Az Úr megerősít minden elesőt

18. [14. v.] *Megerősít az Úr minden elesőt.* – De kik ezek a *minden elesők?* Teljességgel minden első, de most csak néhány. Ugyanis sokan elesnek mellőle, sokan pedig elesnek a gondolataiktól.[4] Ha rossz gondolataik voltak, elesnek mellőlük, és *megerősít az Úr minden elesőt.*

Akik elveszítenek valamit ebben a világban és szentek, mintegy becsületüket vesztik ebben a világban: gazdagból szegények lesznek, megbecsültekből megvetettek, de Isten szentjei, mintegy elesettek, *megerősít az Úr minden elesőt*.

Ugyanis hétszer esik el az igaz és fölkel, a gonoszok pedig gyengélkednek a rosszakban.[5] Amikor rosszak történnek a gonoszokkal, elgyengülnek bennük; amikor rosszak történnek az igazakkal, *megerősít az Úr minden elesőt.*

[1]Zsolt 71,11.
[2]Zsolt 40,6.
[3]Bölcs 2,11.
[4]Vö. Zsolt 5,11.
[5]Vö. Péld 24,16.

Elesett Jób a mulandó dolgok örökölt fényének dicsőségétől, melyekkel egy ideig ragyogott, elesett házának dicsőségétől.

Akarjátok tudni, mennyire elesett? A szemétdombon ült, és *megerősítette az Úr az elesőt.*

Mennyire erősítette meg? – Annyira, hogy tetőtől talpig sebekkel borítottan válaszolta a kísértő asszonynak, akit az ördög a maga társának hagyott meg: *Mint az ostoba asszonyok egyike, szóltál! Ha a jókat elfogadtuk Isten kezéből, a rosszakat miért ne fogadnánk el?”*[1] Mennyire megerősítette az elesőt!

Megerősít az Úr minden elesőt. Ha elesik, nem töri össze magát, mert az Úr megerősíti a kezét.[2] *És fölemel minden elnyomottat;* mindenkit, aki hozzá tartozik. Mert Isten ellenáll a gőgösöknek.[3]

Isten a gondviselésével tudja, hogy mikor kell meghallgatnia, vagy nem meghallgatnia

19. [15. v.] *Mindeneknek szemei tebenned remélnek, és te adsz nekik eledelt alkalmas időben.* – Éppen úgy, mint amikor beteget ápolva enni adsz neki, akkor, amikor kell, és azt adod, amit kell. Néha kíván valamit, és az ápolója nem adja, mert tudja az órát, amikor adnia kell.

Miért mondom ezeket? – Azért, hogy ha valaki nem talált meghallgatásra, amikor valamit joggal kér Istentől, hiszen amikor valaki jogtalanul kér, büntetés számára a meghallgatás, de ha nem jogtalanul kér, és esetleg nem hallgatják meg, ne veszítse el a kedvét, ne essen el, szemei tekintsenek az eledelre, amelyet Ő alkalmas időben megad. Amikor nem adja, azért nem adja, hogy ne ártson az, amit ad.

Az Apostol sem jogtalanságot kért, amikor azt kérte, hogy vétessék el tőle a test tövise, a sátán angyala, aki arcul verte, és hiába kérte, nem kapta meg, mert akkor még a gyöngeség gyakorlatoztatásának ideje volt, nem a táplálék alkalmas ideje. *Elég neked az én kegyelmem, mondja, mert az erő a gyöngeségben válik tökéletessé.*[4] Az ördög kikérte Jóbot, hogy megkísértse és megkapta.[5]

Figyeljétek, testvéreim, a nagy misztériumot, amit meg kell tanulnunk, újra meg újra el kell mondanunk, meg kell jegyeznünk, és soha nem szabad elfelejtenünk a kísértések sokasága miatt ebben a világban.

---

[1]Jób 2,7–10.
[2]Zsolt 36,24.
[3]Vö. Jak 4,6.
[4]2Kor 12,7–9.
[5]Vö. Jób 1,9–12; 2,4–6.

Mit is mondok? Igazán az ördöghöz kell hasonlítani az Apostolt? Az Apostol kér és nem kapja meg, az ördög kér és megkapja. De az Apostol a tökéletesség érdekében nem kapta meg, az ördög a kárhozatára kapta meg.

Végül is Jób *az alkalmas időben* megkapta az egészséget. Hosszasan próbára tétetett, sokáig ült sebekben, és sok mindent mondott; kérte Istent, hogy vegye el tőle a bajokat, és Isten nem vette el. Gyorsabban meghallgatta az ördögöt a próbatétre, mint Jóbot a gyógyulásra.

Tanuljátok meg tehát, hogy ne zúgolódjatok Isten ellen, akkor sem, ha nem hallgat meg, nehogy meghaljon bennetek az, ami föntebb írva van: *Minden nap áldalak téged.*[1]

Maga a Fiú, maga az Egyszülött szenvedni jött, leróni azt, amivel nem tartozott, meghalni a bűnösök kezében, vérével eltörölni halálunk adóslevelét: ezért jött; de hogy a türelem példáját adja neked, a mi gyarló testünket átalakította dicsőséges testéhez hasonlóvá.[2]

Mondja: *Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem ez a kehely.*[3] És hogy beteljesítse ezt, hogy *mindennap áldalak téged*, ámbár úgy tűnt, hogy nem kapja meg, amit kér, mondja: *De ne az legyen, amit én akarok, hanem amit te akarsz, Atyám. Mindeneknek szemei tebenned remélnek, és te adsz nekik eledelt alkalmas időben.*

20. [16. v.] *Föltárod a te kezedet, és betöltesz minden élőt áldással.* – Még ha néha nem is adsz, az alkalmas időben adsz; elhalasztasz, nem elveszel, és mindezt alkalmas időben.

21. [17. v.] *Igazságos az Úr összes utain.* – Akkor is, ha megver, akkor is, ha gyógyít, igazságos és nála nincs gonoszság. Az összes háborgatásban lévő szentek először Isten igazságosságát dicsérték, és utána kérték a jótéteményeit. Először ezt mondták: „Igazságos, amit teszel!”

Így imádkozott Dániel, így a többi szentek: igazságosak a te ítéleteid, jó, hogy szenvedtünk, jogosan szenvedtünk.[4] Nem tulajdonítottak Istennek igazságtalanságot, nem tulajdonítottak neki gonoszságot és oktalanságot. Előbb dicsérték az ostorozót, és így tapasztalták meg a táplálót: *Igazságos az Úr összes utain.*

[1]Zsolt 144,2.
[2]Vö. Fil 3,21.
[3]Mt 26,39.
[4]Vö. Dán 3,27–31; 9,5–19.

Senki ne gondolja, hogy Isten igazságtalan, amikor esetleg valami baj éri őt, hanem dicsérje az Ő igazságosságát, és a saját igazságtalanságát vádolja: *Igazságos az Úr összes utain, és szent minden cselekedetében.*

Mindig rendeld alá magad Isten akaratának

22. [18. v.] *Közel van az Úr mindazokhoz, akik segítségül hívják.* – És akkor mit jelent ez: *Akkor majd segítségül hívnak engem, és nem fogom meghallani.*[1]

Tehát lássad a folytatást: *mindazokhoz, kik segítségül hívják Őt igazságban.* Mert sokan nem igazságban hívják Őt segítségül. Valami mást kérnek tőle, és Őt magát nem keresik.

Miért szereted Istent? – „Mert egészséget adott nekem." Ez nyilvánvaló, Ő adta, mert senki mástól nincs egészség, csak Őtőle.

„Mert nekem, akinek semmije nem volt, gazdag és szolgáló feleséget adott." – Ezt is Ő adta, igazat mondasz.

„Sok és jó gyermeket adott nekem, családot adott, minden jót adott." – Ezért szereted? Ezért nem keresel semmi mást? Éhezzél, még zörgess a családfő ajtaján, még van neki mit adjon. Mindazzal együtt, amit megkaptál, koldus vagy, és nem tudod. Még a halandóság rongyos testét hordozod; megkaptad-e már a halhatatlan dicsőség stóláját? És mintha már teljesen jóllaktál volna, nem kérsz? *Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert őket jóllakatják.*[2]

Tehát ha jó az Isten, mert mindezt megadta, mennyivel boldogabb leszel, ha majd önmagát adja neked? Annyi mindent kívántál tőle, kérve kérlek, kíváND Őt magát is. A kapott dolgok Nála ugyanis nem édesebbek, vagy csak részben hasonlíthatók hozzá. Tehát az hívja segítségül Istent igazságban, aki magát Istent, akitől mindent kapott, aminek örül, elébe helyezi mindannak, amit kapott.

Mert miként tudjátok, ha az ilyeneknek fölvetjük a lehetőséget, hogy mi történik akkor, ha Isten el akarja venni tőled mindazt, aminek örvendesz, már nem fogják szeretni, és nem lesz, aki mondaná: *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve;*[3] hanem akitől elvette esetleg mit mond? – „Isten, mit tettem neked? Miért vetted el tőlem, és adtad meg azoknak? A gonoszoknak adsz, a tieidtől elveszel!"

Vádolod Istent, mintha igazságtalan volna, és dicséred magadat, mintha igaz volnál. Fordítsd meg: magadat vádold, és Őt dicsérd. Akkor leszel egyenes, ha mindabban a jóban, amit tesz, tetszik neked Isten, és mindabban a rosszban,

[1]Péld 1,28.
[2]Mt 5,6.
[3]Jób 1,21.

amit elszenvedsz, nem undorodsz Istentől. Ezt jelenti igazságban segítségül hívni Istent.

Akik így hívják segítségül az Urat, azokat meghallgatja: *Közel van,* azaz még nem adta meg, amit akarsz, de jelen van.

Mint ahogy az orvos, ha valamit rátesz a szemedre vagy a testedre, amit forrósággal gyógyít, és te jajgatva kéred, hogy vegye le rólad, az orvos pedig egy ideig vár, és nem teszi meg, amit kérsz, de nem megy el. Közel is van, és nem tesz semmit. És épp azért nem cselekszik, mert közel van. Gyógyítva tette rád azt, amivel borogat, és gyógyítva nem teszi meg, amit kérsz. Nem hallgatja meg pillanatnyi akaratodat, de meghallgatja azt, hogy egészséges akarsz lenni; és ezt akaratodnak megfelelően teszi, hiszen az is gyógyulni akar, aki nem akarja, hogy égessék.

Közel van az Úr mindazokhoz, akik segítségül hívják. – De kik ezek a mindazok? *Mindazokhoz, kik segítségül hívják Őt igazságban.* Ezeket az elesőket erősíti meg mind, akik segítségül hívják Őt igazságban.

23. [19. v.] *Megteszi az Őt félők akaratát,* – Megteszi, meg fogja tenni; még ha egy ideig nem is teszi, végül megteszi. Bizony, ha azért féled Istent, hogy megtedd az Ő akaratát, nézd csak, Ő is szinte szolgál neked, megteszi a te akaratodat.

És könyörgésüket meghallgatja, és megszabadítja őket. – Látod, hogy az orvos úgy hallgat meg, hogy meggyógyítson.

Mikor történik ez? – Halljad az Apostolt, amint mondja: *Mert a reményre vagyunk megváltva. Az a remény viszont, amit már teljesedni látunk, többé nem remény. Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk türelmesen;*[1] tudniillik azt az üdvösséget, melyről Péter azt mondja, hogy *készen áll, hogy a végső időkben megnyilvánuljon.*[2]

24. [20. v.] *Megőrzi az Úr mindazokat, akik Őt szeretik, és szétszórja mind a bűnösöket.* – Látjátok, hogy szigorúság van annál, akinél oly nagy édesség van. Üdvözíti mind a benne remélőket, az összes hívőt, mindenkit, aki féli Őt, mind akik segítségül hívják Őt igazságban, *és szétszórja mind a bűnösöket.*

Kik ezek a *mind a bűnösök,* ha nem a bűnökben megátalkodottak, akik merészelik nem önmagukat, hanem Istent dorgálni; akik naponta vitatkoznak Istennel; nem remélik a bűnök bocsánatát, és ebből a kétségbeesésből halmozzák a bűnöket; vagy perverz módon bocsánatot ígérve maguknak, ebben bízva nem hagyják el a bűnöket és a gonoszságot.

[1]Róm 8,24–25.
[2]1Pét 1,5.

Eljön az idő, amikor mindezeket elkülönítik, és két részre fognak oszlani, az egyik jobbra, a másik balra; az igazak elnyerik az örök országot, ezek elmennek az örök tűzre;[1] *és szétszórja mind a bűnösöket.*

Minden test áldja az Úr szent nevét

25. [21. v.] Mivel mindez így van, és hallottuk az Úr áldását, az Úr műveit, az Úr csodatetteit, az Úr irgalmasságait, az Úr szigorúságát, a Gondviselését minden művében, minden művének vallomástételét, halljátok, hogyan fejezi be dicsérettel: *Az Úr dicséretét hirdesse a szám, és mondjon áldást minden test az Ő szent nevének, századokon át és a századok századain át.*

[1]Vö. Mt 25,32–33. 46.

SZÁZNEGYVENÖTÖDIK ZSOLTÁR (146.)
Elmondta 395-ben Hippóban, húsvéti időben
41 éves, 4 éves pap

1Alleluja.
Dicsérd, én lelkem, az Urat;
2dicsérni fogom az Urat én életemben,
zsoltározni fogok az én Istenemnek, amíg csak vagyok.
3Ne bízzatok a fejedelmekben,
emberek fiaiban, akikben nincs szabadulás.
4Kimegy majd a lelke és visszatér a földjébe;
azon a napon elpusztul összes gondolata.
5Boldog, akinek Jákob Istene a segítője,
mert reménye az ő Urában, Istenében,
6aki megalkotta az eget és a földet,
a tengert és mindent, ami azokban van;
7aki megőrzi az igazságot örökre,
aki ítéletet tesz az igazságtalanságot szenvedőknek,
és eledelt ad az éhezőknek.
Az Úr feloldja a megbéklyózottakat,
8az Úr bölcsekké teszi a vakokat,
az Úr fölegyenesíti az elnyomottakat,
az Úr szereti az igazakat,
9az Úr megőrzi a prozelitákat,
az árvát és özvegyet befogadja,
és a bűnösök útját el fogja zárni.
10Uralkodni fog az Úr örökre,
a te Istened, Sion, nemzedékről nemzedékre.

Isten igéi ragadják magukkal a szívünket

1. Lelkünk gyönyörűségei az isteni énekek, melyekben még a sírás sincs öröm nélkül. A hívő és világban zarándokoló embernek nincs kedvesebb emléke, mint az a város, melyből kivándorolt; de a zarándoklás közben a városra emlékezés fájdalmas és sóhajtozásra késztető. Visszatérésünk biztos reménye azonban a zarándoklás közben is vigasztalja és buzdítja a szomorkodókat.

Isten igéi ragadják magukkal a szíveteket, és a ti tulajdonos Uratok követelje magának a tulajdonát, azaz az elméteket, hogy ne kóboroljon el más felé.

Mindegyiktek teljesen legyen itt, hogy ne itt legyen; azaz legyen egészen Isten földön elhangzó Igéjében, hogy fölmagasztaltasson és ne tapadjon a földhöz. Isten ugyanis azért van velünk, hogy mi is Ővele legyünk. Ő ugyanis – aki, hogy velünk legyen, leszállt hozzánk – megteszi, hogy fölemel minket magához, hogy vele lehessünk. És közben Ő maga nem utálta a mi zarándok voltunkat, mert soha nem zarándok az, aki mindeneket alkotott.

A remény nem lehet örömtelen

2. [2. v.] Íme, megszólal a zsoltár; olyan valakinek a hangja – amely, ha akarjátok, a tiétek –, aki serkenti a lelkét Isten dicséretére és mondja magának: *Dicsérd, én lelkem, az Urat.*

Néha ugyanis a jelen élet háborúságai és kísértései közepette, akarod, nem akarod, megháborodik a lélek; és háborúságához egy másik zsoltárban beszél: *Miért vagy szomorú, én lelkem, és miért háborgatsz engem?*[1]

És hogy megszabadítsa a háborúságtól, a még nem valóságos, de remélt örömre emlékezteti, és mondja a háborgó és szorongó, szomorú és kesergő léleknek: *Reménykedj az Úrban, mert fogok még vallomást tenni neki.*

A reményt, amellyel serkenti magát, a vallomásban látja, mintha mondaná neki a lelke, mely szomorúsággal háborgatta: „Miért mondod nekem: *Reménykedj az Úrban?"* A bűntudatom szólít; én tudom, miket követtem el, és te azt mondod, *reménykedj az Úrban?"*

Elkövetted, igaz, de miben reménykedjél? Abban, hogy *vallomást fogok tenni neki.* Ahogyan Isten gyűlöli azt, aki védi a maga bűneit, úgy fölemeli azt, aki megvallja. Tehát e remény birtokában, mely nem lehet örömtelen, bár ebben az életben nehéz körülmények között vagyunk és viharok vesznek körül, mégis a reménytől föléledve, mivel örül a reményben, ahogyan az Apostol mondja: *a reményben örvendezve, a háborgásban türelmesen*,[2] Istentől kap erőre, hogy dicsérje Istent; és mondják neki: *Dicsérd, én lelkem az Urat.*

Testünk megváltását várjuk

3. De ki mondja és kinek mondja? És mit is mondunk, testvérek?

A test mondja-e: *Dicsérd, én lelkem az Urat?* – Tud-e a test jó tanácsot adni a léleknek? Nagyon meg kell szelídíteni a testet, és az Úrtól kiesdett erővel kell szolgálatunkba hajtani, hogy igazán úgy szolgáljon, mint egy szolga; és mindezek után elég, ha nem akadályoz.

[1]Zsolt 42,5.
[2]Róm 12,12.

Továbbá, szeretteim, tanácsot jobbaktól kérünk. És ha jó a lelkünk és jó a testünk, mert mindkettőt az teremtette, aki mindent nagyon jónak alkotott;[1] tehát jóllehet a maga nemében mindkettő jó, az Apostol mégis ezt mondja: *a test ugyan halott a bűn miatt.*[2]

És ez az a test, melyre ígéretet kapunk, és még nem a miénk, melynek megváltásában reménykedve örülünk, mert az Apostol mondja: *Sóhajtozunk magunkban, és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását. Mert a reményre vagyunk megváltva. Az a remény viszont, amit már teljesedni látunk, többé nem remény. Amit valaki lát, azt reméli-e? Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, várjuk türelmesen.*[3]

Tehát jóllehet bizonyos értelemben jó a testünk, mégis mindaddig, amíg halandó a bűn miatt, ameddig igényei vannak, ameddig romlandó, ameddig annyira változékony, hogy egy pillanatig sem áll meg önmagában, kétségtelenül olyan, hogy vágyódnunk kell a megváltására, minek következtében egyszer nem ilyen lesz.

De milyen lesz egyszer? – Amilyennek ugyanez az Apostol mondja egy másik helyen: *Ennek a romlandónak magára kell öltenie a romolhatatlanságot, ennek a halandónak a halhatatlanságot.*[4]

De amikor már ilyen lesz a testünk, már mennyei és szellemi lesz, angyali test lesz az angyalok társaságában, akkor sem fog tanácsot adni a léleknek. Mert mindig test marad, és mivel test, alacsonyabb rendű a léleknél, és bármely egyszerű lélek magasabb rendű a legkiválóbb testnél.

A lélek nem érdemei, hanem természete szerint jobb a testnél

4. Ne csodálkozzatok ezen, hogy még egy egyszerű és akármilyen bűnös lélek is jobb bármilyen nagy és kiváló testnél. Nem érdemei szerint, hanem a természeténél fogva jobb a testnél.

Legyen egy lélek bűnös és bűnös vágyaktól szennyezett, még ha szennyezett is, az arany értékesebb, mint a legtisztább ólom. Lélekben vegyétek sorra az összes teremtményt és látni fogjátok, hogy nem hihetetlen, amit mondunk, tudniillik, hogy elmarasztalható lehet a lélek, de dicsérhetőbb bármely dicsérhető testnél.

A lélek és a test két külön valóság. Elmarasztalom a lelket, dicsérem a testet; elmarasztalom a lelket, mert gonosz, dicsérem a testet, mert egészséges. Azonban a maga nemében dicsérem a lelket, vagy a maga nemében vádolom; a testet is a maga nemében dicsérem, vagy vádolom.

---

[1]Vö. Ter 1,31.
[2]Róm 8,10.
[3]Róm 8,23–25.
[4]1Kor 15,53.

Ha megkérdezed, hogy melyik jobb, az-e, amit elmaraszta ltam, vagy az, amit dicsértem, csodálatos választ fogsz kapni. Kétségtelen én maraszta ltam el azt, és én dicsértem ezt, de ha megkérdezel, hogy melyik a jobb, azt felelem, hogy amit elmaraszta ltam, jobb annál, amit dicsértem.

Ha ezen csodálkozol, gondolj a felhozott példára, amit az aranyról és az ólomról, mondtam: Nézd a szennyezett aranyat, nem úgy ragyog és nem olyan tiszta, mint lehetne. És itt a legjobb ólom, nála tisztább nincs.

Az aranyat elmaraszta ltam, az ólmot dicsértem, és letettem eléd mindkettőt, az egyiket elmaraszta lva, a másikat dicsérve. Ezen elmaraszta lásom és dicséretem után kérdezd meg, melyikük a jobb; ezt fogom válaszolni: az arany, még ha szennyezett is, jobb, mint a megtisztított ólom.

Miért jobb? És miért maraszta ltad el? – kérdezed.
Miért maraszta ltam el? – Mert még nem olyan arany, amilyen lehetne.
Milyen lehetne? – Megtisztított és jobb. Azért maraszta ltam el, mert még nincs megtisztítva.
Miért dicsértem az ólmot? – Azért, mert már annyira tiszta, hogy jobb nem is lehet.

Ugyanígy, ha egy lóról mondod, hogy nagyon jó, egy emberről pedig, hogy nagyon rossz, a dicsért ló elé helyezed az elmaraszta lt embert. Ha ugyanis megkérdezik, hogy e kettő közül melyik a értékesebb, azt fogod válaszolni: az ember; nem érdemei, hanem természete miatt.

A mesteremberek közül például nagyon jónak mondasz egy vargát, és elmaraszta lsz egy jogászt, mert sok törvényt nem ismer; a vargát dicsérted, a jogászt szidtad, de ha megkérdezik, hogy a kettő közül melyik a jobb, a tájékozatlan jogászt a tökéletes varga elé helyezik.

Figyeljen csak Szeretetreméltóságtok! Ugyanígy, ha dicsérünk dolgokat és másokat elmaraszta lunk, sok esetben a kérdésre az elmaraszta ltakat elébe helyezzük azoknak, amiket dicsértünk.

A lélek természete kiválóbb, mint a test természete, sokszorosan felülmúlja; szellemi valóság, testetlen valóság, közel áll Isten szubsztanciájához, láthatatlan, de uralkodik a testen, mozgatja a tagokat, irányítja az érzékeket, előkészíti a gondolatokat, cselekvéseket vált ki, végtelen sok dolog képét fogadja be; és ki az, drága testvéreim, aki eléggé dicsérni tudná a lelket?

És ha belefáradunk a lélek dicsérébe, milyen dicséret illeti azt, aki a lelket teremtette? És mégis, oly nagy az Ő kegyelme, hogy ez az ember mondhatja: *Dicsérd, én lelkem az Urat.*

Ki képes dicsérni Istent? Ha azt mondaná: önmagadat dicsérd, lelkem, talán elenyészne. De ezt mondja: *Dicsérd Istent.* A jámborság érzületével tedd, fáradj

bele az Ő dicséretébe. Jobb neked, ha Istent dicsérve elfáradsz, mintha magadat dicsérve felüdülsz. Amikor ugyanis dicséred Istent, és nem azt fejtegeted, hogy te mit akarsz, kitágul a bensődben a gondolkodásod, és ez a kitágulás növeli befogadóképességedet annak befogadására, akit dicsérsz.

Csodálod a művet, szeresd az alkotóját

5. Ki tehát az, ahogy mondani kezdtem, aki mondja: *Dicsérd, én lelkem az Urat?* – A test nem mondja. Legyen angyali a test, akkor is alacsonyabb rendű, mint a lélek, tanácsot a magasabb rendűnek nem adhat, szerencsétlen az a lélek, mely a testtől vár tanácsot. A jól engedelmeskedő test a lélek szolgája: a lélek kormányoz, a testet kormányozzák; a lélek parancsol, a test szolgál; mikor adhatná a test ezt a tanácsot a léleknek?

Tehát ki az, aki mondja: *Dicsérd, én lelkem az Urat?* – Az emberben nem találunk mást, csak testet és lelket; az egész ember ez: szellem és test.

Talán a lélek mondja önmagának, valahogyan magának parancsol, buzdítja és serkenti önmagát? – Bizonyos részének háborgása miatt bizonytalankodott; más részéből pedig, melyet értelmes elmének neveznek, amellyel a bölcsességről gondolkodik, már az Úrhoz ragaszkodva és utána sóhajtozva észreveszi, hogy alacsonyabb rendű részeit világi erők háborgatják, és földi vágyaktól indítva ki akar törni, el akarja hagyni a bensőjében lévő Istent; de visszahívja magát a külső dolgokból a bensőkbe, az alacsonyabb rendűektől a magasabb rendűekhez és mondja: *Dicsérd, én lelkem az Urat!*

Mi tetszik neked a világban? Mi az, amit dicsérni akarsz? Mi az, amit szeretni akarsz? – Bárhova fordulsz a test érzékeivel, az éggel és a földdel találkozol: amit a földön szeretsz, az földi, amit az égben szeretsz, az is testi. Bárhol szeretsz és bárhol dicsérsz, mennyire dicsérendő az, aki alkotta azokat, amiket dicsérsz!?

Hosszú ideje élsz már, és különféle vágyak űznek, csapások értek, sebeket hordozol, megoszt a sokféle szeretet: mindenütt nyugtalan vagy, soha nem vagy biztonságban; szedd össze magad; mindannak, amiben odakinn kedvedet találtad, keresd az alkotóját.

Nincs jobb a földön, például mint ez és az, az arany az ezüst, az állatok, a fák, a ligetek, gondold végig az egész földet. Van-e jobb az égen, mint a Nap, a Hold és a csillagok? Gondold végig az egész eget. Mindezek együtt nagyon jók, mert Isten mindent nagyon jónak alkotott. A mű szépsége mindenütt az alkotóra hívja föl a figyelmedet. Csodálod a művet, szeresd az alkotóját. Ne akadj el annál, ami teremtetett, és ne távolodj el attól, aki alkotott. Mindazt ugyanis, amit látsz, alád rendelte, mert téged önmaga alá rendelt. Ha a fölötted állóhoz ragaszkodsz, a

lábad alatt lesznek az alattad lévők, ha pedig eltávolodsz a fölötted lévőtől, az alattad lévőkből büntetésed lesz.

Ugyanis így történt, testvéreim: az ember mintegy szolgálatra kapta a testet, Isten az Ura, teste a szolgája, fölötte áll az Alkotó, alatta minden, ami alája rendeltetett; az értelmes lélek köztes helyzetben alkottatott, törvényül kapta, hogy a fölötte lévőkhöz ragaszkodjék és uralkodjék az alatta lévőkön. Nem uralkodhat az alatta lévőn, ha nem Ura a nálánál jobb. Vonzza az alatta lévő, tehát elhagyta a jobbat. Már nem uralkodhat afölött, amin uralkodott, mert nem akarta, hogy uralkodjék rajta az, aki Ura volt. Most tehát térjen vissza és dicsérjen.

Isten világosságából ad tanácsot magának a lélek az értelmes elmével, amelytől alkotójának örökkévalóságában gyökerező tanácsot kap. Félelmetes, dicsérendő, szeretnivaló, kívánatos és vágyni való dolgot lát itt; még nem az övé, még nem kapta meg, de valami ragyogás már áthatja, mely még nem olyan erős, hogy maradandó lehetne. Tehát összeszedi magát valami egészségre és mondja: *Dicsérd, én lelkem az Urat!*

Lelkünk bizonytalankodik a különböző kívánságok és gondok miatt

6. És mi ez, testvérek? Nem dicsérjük-e az Urat? Nem éneklünk-e naponta himnuszt? A magunk gyarló módján nem szólal-e meg a szánk, és nem születik-e a szívünkből Isten dicsérete? És mi az, amit dicsérünk?

Nagy dolog az, amit dicsérünk, de még gyarló, ahogyan dicsérjük. Mikor tesz eleget a dicsérő a dicsért kiválóságának? Íme, az ember ott áll, olykor hosszasan énekel Istennek, ajkai az éneknek megfelelően mozognak, a gondolatai azonban ki tudja, milyen vágyak szárnyain röpülnek?

Elménk tehát ott állt Isten dicséretére, a lelkünk azonban a különböző vágyak vagy gondok miatt ide-oda röpködött. Az elme mintegy felülről figyeli ezt az ide-oda röpködést, és mintegy nyugtalanságához fordulva mondja: *„Dicsérd, én lelkem az Urat!* Miért törődsz más dolgokkal? Miért aggasztanak földi és halandó dolgok? Állj itt mellettem, dicsérd az Urat!” És a lélek szinte elnehezülten és méltatlanul válaszolja az elmének: *Dicsérni fogom az Urat én életemben.*

Mit jelent az, hogy az *én életemben?* – Azt jelenti, hogy most a halálomban vagyok. Tehát előbb buzdítsd magadat és mondd: *Dicsérd, én lelkem az Urat!*

A lelked válaszolja neked: „Dicsérem, amennyire tudom: gyarlón, csende-sen, gyengén.” Miért? – Mert ameddig a testben vagyunk, távol járunk az Úrtól.[1]

Miért így, nem tökéletesen, nem állandó jelleggel dicséred az Urat? Kérdezd az Írást: *A test, amely megromlik, elnehezíti a lelket, és a földön lakás elnyomja a sokat gondolkodó elmét.*[2]

Vedd el tőlem a testet, mely elnehezíti a lelket, és dicsérem az Urat; vedd el tőlem a sokat gondolkodó elmét elnyomó földön lakást, és dicsérem az Urat; de ameddig így vagyok, nem vagyok rá képes, elnehezedem.

És akkor? Hallgatni fogsz és nem fogod tökéletesen dicsérni az Urat? – *Dicsérni fogom az Urat én életemben.*

Már a reményből élsz: a reményből dicsérj, a reményből énekelj

7. Mit jelent az, hogy *az én életemben?* – Azt jelenti, hogy a reményem Te vagy itt.

A reményem Te vagy itt, mondjuk; örökrészem, de nem itt, hanem *az élők földjén.*[3] Mert ez a föld a halandóké; innen elmegyünk, de nem mindegy, hova.

[1]Vö. 2Kor 5,6.
[2]Bölcs 9,15.
[3]Zsolt 141,6.

Mert itt a rossz ember is zarándok, a jó ember is zarándokol. Nem úgy van, hogy a jó elmegy, a rossz meg itt marad; vagy a rossz elmegy, és a jó marad itt, mindkettő elmegy, de nem egy helyre mennek.

Ketten voltak: a gazdag küszöbén fekvő, sebekkel borított szegény, és a naponta fényesen lakomázó, bíborba és patyolatba öltözött gazdag.

Mindketten itt voltak, mindketten elmentek innen, de nem ugyanarra a helyre; különböző helyek fogadták be őket, mert más és más érdemeket szereztek. A szegény elment Ábrahám kebelére, a gazdag is elment az alvilági kínokra. A földön testben nagyon közel voltak egymáshoz: egyik a házban, másik a küszöbön; a halál után elkülönültek, annyira, hogy Ábrahám ezt mondhatta: *Köztetek és köztünk nagy szakadék tátong.*[1]

Tehát, testvérek, mivel itt a remény táplál, de az életünk még nem tökéletes, csak az lesz tökéletes, amire ígéretet kaptunk; itt sóhajtozás van, kísértések vannak, szorongatások, keserűségek és veszedelmek vannak; dicsérje lelkünk az Urat, ahogyan dicsérendő, amiről egy másik zsoltár mondja: *Boldogok, akik a te házadban laknak, örökkön örökké dicsérnek téged;*[2] amikor semmi más dolgunk nem lesz, csak a dicséret.

De mikor lesz ez? – *Az én életemben.*

Most ugyanis mi van? – Mondhatod magadnak: az én halálom.

Miért a te halálod? – Mert távol járok az Úrtól. Ha ugyanis hozzá ragaszkodni élet, akkor távol járni tőle, halál.

De mi az, ami megvigasztal téged? – A remény.

Már a reményből élsz: a reményből dicsérj, a reményből énekelj. Amiből a halálod való, abból ne énekelj; amiből élsz, abból énekelj. A halálod e világ keserűségéből való, az eljövendő világ reményében élsz. Ezért mondja: *Dicsérni fogom az Urat én életemben.*

8. És hogyan fogod dicsérni a te Uradat? – *Zsoltározni fogok az én Istenemnek, amíg csak vagyok.*

Miféle dicséret ez: *Zsoltározni fogok az én Istenemnek, amíg csak vagyok?* Nézzétek csak, testvéreim, milyen lesz ez a dicséret. Ahol örökkévaló lesz a dicséret, ott örökkévaló lesz a lét. Íme, most vagy, de zsoltározol-e Istenednek, ameddig vagy? Zsoltároztál, de odafordultál valamilyen ügyhöz; már nem zsoltározol, pedig létezel: vagy és nem zsoltározol. Előfordulhat, hogy bűnös

[1]Lk 16,19–26.
[2]Zsolt 83,5.

vággyal fordultál valamihez, és nem csak nem zsoltározol, hanem még bántod is fülét, és mégis vagy. Milyen lesz az a dicséret, amikor dicsérsz, amíg csak vagy?

De mit jelent az, hogy *amíg csak vagyok*? Valamikor talán nem leszel? – Épp ellenkezőleg: ez az *amíg csak* örökkévaló lesz, és ezért valóban *amíg csak* leszel. Mert mindaz, aminek időben vége van, bármilyen hosszú, nem *amíg csak* van. *Zsoltározni fogok az én Istenemnek, amíg csak vagyok.*

Nem ember lesz üdvösséged szerzője

9. [3. v.] Időnként igaz, hogy dicséred az Urat életedben, zsoltározol a jövőről Istenednek, amíg csak vagy. Igaz, hogy mindazt, amiben itt bízni kell, Tőle reméled. E zarándoklétben és kísértésben, ezekben a bajokban és az ellenség cselvetéseiben, melyek a világ kísértéseiben mindenfelől ostromolnak minket, akik vesződségek és szorongatások közepette élünk, ne hagyjon el a remény. Tehát mit tegyünk? – Halljad a folytatást: *Ne bízzatok a fejedelmekben.*

Testvérek, nagy feladatot kaptunk, isteni szó, és felülről hangzik felénk. Most ugyanis – nem tudom milyen emberi gyöngeségből –, ez az imádkozó, amikor háborgatás éri, elveszti az Úrba vetett reményt, és az emberben akar bízni.

Mondhatják egy szorongatott helyzetbe került embernek: „Van itt egy nagy ember, aki megszabadíthat" –, ettől földerül, öröm tölti el, remény ébred benne. Ha azt mondják neki: „Isten megszabadít téged" –, szinte megfagy a reménytelenségtől.

Halandó segítséget ígéretnek, te örülsz; halhatatlant ígérnek, te szomorú vagy! Ígérik neked, hogy megszabadít az, aki veled együtt szabadítóra szorul, te pedig, mint valami nagy segítségnek, ujjongsz. Ha azt a szabadítót ígérik, aki nem szorul szabadítóra, te reményedet veszted, mintha mesét hallottál volna.

Jaj az ilyen gondolatoknak, nagyon messze járnak; valóban nyomorult és nagy halál lakik bennük. Közeledjél, kezdj vágyakozni, kezdd keresni és megismerni Őt, aki alkotott. Mert nem hagyja el alkotását, ha az alkotás nem hagyja el őt. Fordulj tehát hozzá, és mondd neki: *Dicsérni fogom az Urat én életemben, zsoltározok az én Istenemnek, amíg csak vagyok.*[1]

Ilyen lelkülettel figyelmeztet minket ez az imádkozó, és a távol kerülteknek és távolban járóknak, és azoknak mondja, akik nem csak nem akarják dicsérni Istent, hanem még nem is remélnek Istenben: *Ne bízzatok a fejedelmekben, és az emberek fiaiban, akikben nincs szabadulás.*

Egy Emberfiában van szabadulás, és benne sem azért mert ember fia, hanem mert Isten Fia; nem amiatt amit tőled vett magára, hanem amiatt, amit megőrzött

[1]Zsolt 145,2.

önmagában. Tehát egy emberben sincs szabadulás, mert Őbenne is azért van szabadulás, mert Isten, mert *mindenek fölött örökké áldott Isten*.

Krisztusról ezt mondják: *Test szerint közülük való Krisztus.*[1]

Kik *közül való?* – A zsidók közül, az atyák közül való Krisztus *test szerint*.

De vajon az egész Krisztus az, ami *test szerint*? – Nem: mert nem test szerint *mindenek fölött örökké áldott Isten.* Azért van benne szabadulás, mert az Úré a szabadulás. Ezt mondja ugyanis egy másik zsoltár: *Az Úré a szabadulás, és a te néped fölött van a te áldásod.*[2]

Tehát alaptalanul tulajdonítják maguknak emberek azt, hogy megszabadítanak. Szabadítsák meg magukat. Válaszolj a gőgös embernek: „Dicsekszel, mert azt mondod, hogy szabadítóm leszel; magadat szabadítsd meg! Nézd csak, van-e szabadításod? Ha jól szemügyre veszed törékenységedet, láthatod, hogy még nincs. Tehát nem bíztass, hogy tőled várjam, hanem velem együtt várd."

Ne bízzatok a fejedelmekben, emberek fiaiban, akikben nincs szabadulás. – Nem tudom, miféle fejedelemnek, nem tudom, honnan jönnek és mondják: „Én keresztelek, és amit én adok, az szent; ha mástól kapod, nem kaptál semmit, ha tőlem kapod, kaptál valamit."

Ó ember, ó fejedelem, az emberek és a fejedelmek közé akarsz tartozni, akikben nincsen szabadulás?
Tehát azért van szabadulásom, mert te adod nekem?
Mert a tiéd az, amit adsz?
Egyáltalán te adod?
Vagy ezt kell mondani, mivel te adod?
A cső is mondhatja, hogy ő adja a vizet, a csatorna is mondhatja, hogy ő folyik, a hírnök mondhatja, hogy ő szabadít meg.

Én a vízben a forrást látom, a hírnök szavában a bírót ismerem föl. Egyáltalán nem te leszel az én szabadulásom szerzője; a szerző az lesz, aki felől bizonyos vagyok, felőled bizonytalan vagyok.

Ha nem volnál erőszakos, nem csak én volnék bizonytalan felőled, hanem te magad is. Az én szabadulásom tehát attól való, aki mindenek fölött van, mert az Úré a szabadulás. Te az emberek közé, a fejedelmek közé tartozol, de hallom a zsoltár szavát: *Ne bízzatok a fejedelmekben, emberek fiaiban, akikben nincs szabadulás.*

[1]Róm 9,5.
[2]Zsolt 3,9.

Nem a fejedelmekben, nem is az emberek fiaiban kell bízni

10. [4. v.] Az emberek sokasága szerint kik *ezek az emberek fiai?* Akarod tudni, hogy kik? *Kimegy majd a lelke, és visszatér a földjébe.*

Csak beszél, nem tudva, meddig beszél, fenyegetőzik, nem tudva, meddig él. Hirtelen kimegy a lelke és visszatér a földjébe. Vajon akkor megy ki a lélek, amikor akarja? Kimegy, és akkor megy ki, amikor nem akarja, és nem tudja, mikor fog visszatérni a földjébe. Amikor kimegy a lélek, test visszatér a földbe. De mivel a testből, amely így beszélt (tudniillik: „bennem bízzál és én megteszem neked", csak azok mondják, akikről ez mondatott: *mert testek*[1]): *Kimegy majd a lelke és visszatér a földjébe; azon a napon elpusztul összes gondolata.* Hol van a kevélység? Hol a gőg? Hol a hencegés?

„De lehet, hogy jó helyre ment át, az igazakhoz" –, ha ugyan átment. Mert aki így beszélt, nem tudom, hova fog átmenni. Gőgösen beszélt ugyanis, és nem tudom, hova mennek majd át az ilyen emberek, hacsak nem tekintek bele egy másik zsoltárba, és nem látom, hogy rossz az ő átmenetelük: *Láttam fölmagasztalt istentelent, fölemelkedett a Libanon cédrusai fölé, és átmentem, és íme, nem volt többé, és kerestem, és nem találtam meg.*[2] Ez a jámbor, aki átment és nem találta meg az istentelent, oda jutott, ahol nincs az istentelen.

Tehát testvérek, halljuk meg valamennyien; Istentől szeretett testvérek, valamennyien halljuk meg: bármilyen háborgatásban, bármilyen isteni ajándékra vágyakozva ne a fejedelmekben, ne is az emberek fiaiban bízzunk, akikben nincs szabadulás. Ez az egész halandó világ átmeneti és esendő.
Kimegy majd a lelke és visszatér a földjébe;
azon a napon elpusztul összes gondolata.

Te tiszteled magadban Istent, és Ő megmunkál téged
(Tu colis Deum, et coleris a Deo)

11. [5. v.] Tehát mit tegyünk, ha nem az emberek fiaiban, ha nem a fejedelmekben kell remélnünk? Mi teszünk? – *Boldog, akinek Jákob Istene a segítője.*

Nem ez vagy az az ember, nem ez vagy az az angyal, hanem *boldog, akinek Jákob Istene a segítője,* mert Jákobnak is úgy volt a segítője, hogy Jákobból Izraelt alkotta.[3]

Nagy segítség, mert *Izrael* már 'Istent látó'. Tehát itt a földön zarándokolva és még nem látva Istent, ha Jákob Istene lesz a segítőd, Jákobból Izraellé leszel és

[1]Ter 6,3.
[2]Zsolt 36,35–36.
[3]Vö. Ter 32,28.

Istent látó leszel; és véget ér minden küszködés és minden sóhajtozás, elmúlnak a kínzó gondok, és boldog dicséretek lépnek a helyükbe. *Boldog, akinek Jákob Istene a segítője,* ennek a Jákobnak.

Miért boldog miközben még ebben az életben sóhajtozik? – Azért, mert *reménye az ő Urában, Istenében.* Azért boldog, mert reménye az ő Urában, Istenében van. Akiben a reménye van, az maga lesz az ő valósága. Vagy talán tévedtem, testvérek, mert azt mondtam, hogy Isten lesz a mi *jövendő valóságunk*? Mi lenne, ha *jövendő örökségünket* mondanék?

Az én reményem vagy te, örökrészem az élők földjén.[1] – Te leszel az én örökrészem. Birtokolni fognak és birtokolni fogsz: Isten birtoka leszel és Isten lesz a te birtokod; te az ő birtoka leszel, hogy megműveljen, és Ő a te birtokod lesz, hogy kiműveld Őt magadban. Mert te is műveled Istent, és Isten is megművel/megmunkál téged.

„Jól mondod: tisztelem Istent; de hogyan munkál Isten engem?" – Az Apostolnál ezt találjuk: *Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok*.[2] Az Úr pedig ezt mondja: *Én vagyok a szőlőtő, ti vagytok a szőlővessző és az én Atyám a szőlőműves*.[3]

Tehát Isten megmunkál téged, hogy gyümölcsöt teremjél; és te tiszteled Istent azzal, hogy gyümölcsöt teremj. Neked jó, hogy Isten megmunkál téged; neked jó, hogy tiszteled Istent.

Ha a megmunkáló Isten visszahúzódik az embertől, az ember parlaggá lesz; ha a tisztelő ember húzódik vissza Istentől, önmagát teszi parlaggá. Isten nem gyarapszik attól, hogy te Őhozzá járulsz, nem is fogyatkozik, ha eltávozol tőle, tehát Ő maga lesz a mi (föld)birtokunk, hogy tápláljon minket, mi pedig az Ő (föld)birtoka leszünk, hogy uralkodjék rajtunk.

Nagy Istenünk van

12. [6. v.] *Reménye az ő Urában, Istenében.* – Ki ez az *ő Ura, Istene?*

Figyeljetek, testvérek! Sokaknak sok Istene van, és uraiknak és isteneiknek nevezik őket, de az Apostol ezt mondja: *Igaz, beszélnek istenekről, az égen és földön, mivel sok istenük és uruk van, nekünk mégis egy az Istenünk: az Atya, akitől minden származik, és akiért mi is vagyunk, egy az Urunk, Jézus Krisztus, aki által minden van.*[4] Tehát Ő legyen a te reményed, a te Urad Istened; benne legyen a te reményed.

---

[1]Zsolt 141,6.
[2]1Kor 3,9.
[3]Jn 15,1–5.
[4]1Kor 8,5–6.

A maga urában, istenében van annak is a reménye, aki Szaturnuszt tiszteli; a maga urában, istenében van annak is a reménye, aki Marsot tiszteli; aki Neptunuszt tiszteli; aki Merkuriuszt tiszteli; még többet mondok, aki a hasat tiszteli, akikről ezt mondja: *akiknek a has az istenük.*[1]

Tehát az egyiknek ez az istene, a másiknak az. És ki boldog közülük? – *Akinek reménye az ő Urában, Istenében.*

De kicsoda ő? – *Aki megalkotta az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van.*

Testvéreim, nagy Istenünk van! Áldjuk az ő szent nevét, mert arra méltatott bennünket, hogy a birtokává alkotott. Még nem látod Istent, még nem tudod teljesen szeretni azt, amit nem látsz. Amiket látsz, azokat ő alkotta.

Csodálod a világot, miért nem csodálod a világ alkotóját? Fölnézel az égre, és elámulsz; végig gondolod az egész földet és megremegsz; mikor tudod átfogni gondolatban a tenger nagyságát? Nézd a megszámlálhatatlan csillagot, nézd a sokféle magot, az állatok különbözőségét, mindazt, ami a vízben úszik, csúszik és mászik a földön, szárnyal a levegőben, odafenn köröz az égben. Mindez mily nagy, mily csodálatos, mily szép, mily bámulatos! És aki mindezt alkotta? – Ő a te Istened. Belé vesd a reményedet, hogy boldog lehess: *reménye az ő Urában, Istenében.*

Kiben? – Abban, *aki megalkotta az eget és a földet, a tengert, és mindent, ami azokban van.* Nagy Istenünk van!

Aki gondolt rád, hogy megteremtsen, ne törődne az újjáteremtéseddel?

13. Nézzétek, testvérek, a nagy Istent, aki jó, aki ilyeneket alkotott! De miért gondolta Isten (ha egyáltalán mondható Istenről: „gondolta”), hogy megteremti az eget, a földet, a tengert, és mindent, ami azokban van?

Lehet, hogy ez az ember ezt mondja: „Látom mindezt a nagyságot: az eget, a földet, a tengert Isten teremtette; de mikor számlál Isten engem azok közé, amiket alkotott? És tényleg azok közé tartozom-e, akikre gondja van, és most gondol-e rám Isten, vagy tudja-e, hogy élek?”

Mi ez, amit mondasz? Ne lopakodjék a szívedbe rossz gondolat; azok közé tartozz, akikről az imént beszéltünk: *Dicsérni fogom az Urat én életemben, zsoltározni fogok az én Istenemnek, amíg csak vagyok.*

De ez az imádkozó másokhoz szól, a langyosakhoz, akiket buzdít, és szinte szégyenkezik, hogy reményüket ne veszítsék amiatt, hogy Isten nem tartja őket számon. Sokaknak vannak ugyanis ilyen gondolatai. De azért hagyják el Istent

[1]Fil 3,19.

és bonyolódnak bűnökbe, mert nem hiszik, hogy Isten törődik azzal, mit tesznek.

Halljad az isteni szavakat, és ne légy reménytelen. Aki gondolt rád, hogy megteremtsen, ne törődne az újjáteremtéseddel? Nemde a te Istened az, aki megalkotta az eget és a földet, a tengert. Ha csak ezeket mondaná, talán ezt válaszolnád: „Isten, aki megalkotta az eget és a földet, a tengert, nagy Isten; de gondol-e rám?"

Ő alkotott téged – mondanák neked.

„Hogyan? Vajon én vagyok az ég, én vagyok a föld, vagy én vagyok a tenger? Nyilvánvaló, hogy nem vagyok sem az ég, sem a föld, sem a tenger; hanem a földön vagyok."

Legalább ennyit engedj meg nekem, hogy a földön vagy. Halljad, hogy Isten nem csak az eget és a földet, a tengert teremtette: *megalkotta az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van.*

Tehát ha *mindent, ami azokban van,* akkor téged is. Keveset mondok, hogy téged, mert a verebet, a sáskát, a férget is; mindezt Ő alkotta és gondja van mindenre. Nem a parancsra van gondja, mert parancsot egyedül az embernek adott. Ezt mondja ugyanis a zsoltár: *Az embereket és barmokat jól tartod, Uram, a te irgalmasságod sokasága szerint, Isten.*[1]
Irgalmasságod sokaságát mondja, aszerint *tartod jól az embereket és barmokat.*

Az Apostol ezt kérdezi: *Talán az ökrökre van Istennek gondja?* – Ez igazában azt jelenti, hogy az ökrökre Istennek nincs gondja? Itt viszont: *Az embereket és barmokat jól tartod, Uram.* Ellentétesek ezek egymással? Mert mit mond az Apostol? *Talán az ökrökre van Istennek gondja?* De akkor mit jelent a parancs: *Nyomtató ökörnek ne kösd be a száját!?*[2] Itt sem gondolt Isten az ökrökre?

Így tehát az *ökrök* valamit jelenteni akar. Isten ugyanis nem arra akar figyelmeztetni, hogyan bánj az ökrökkel; ez benne van az emberi természetben. Az ember úgy van megteremtve, hogy tud bánni a jószágaival, és nem erre vonatkozóan kapott parancsolatokat Istentől, hanem Isten az elméjébe írta, hogy parancs nélkül is meg tudja tenni; ilyenné alkotta őt Isten.

Hanem ahogyan uralkodik a jószágon, úgy van szüksége arra, hogy valaki uralkodjék őrajta; attól kapott parancsot, aki őt kormányozza. A parancsolatot nézve Istennek nincs gondja az ökrökre; az egyetemes gondviselést tekintve azonban, amellyel megteremtett mindent és kormányozza a világot, van: *Az embereket és barmokat jól tartod, Uram.*

[1]Zsolt 35,7; 50,1.
[2]1Kor 9,9; MTörv 25,4.

Az Ó és Újszövetség összhangban van egymással

14. Figyeljen, Szeretetreméltóságtok!
Itt mondhatja nekem valaki: „Az Újszövetségből való, hogy *az ökrökkel nem törődik Isten;* ez viszont: *az embereket és barmokat jól tartod, Uram,* az Ószövetségből van.”

Vannak, akik gyalázkodnak és azt mondják, hogy a két Szövetség nincs összhangban. Nehogy mást mondjon az Ószövetségben és mást az Újszövetségben, és számon kérjen rajtam az Ószövetségből egy olyan állítást, mint ez: *az embereket és barmokat jól tartod, Uram,* mit tegyek?

Az Újszövetségben nincs fontosabb, mint az evangélium. Ha tehát az evangéliumban úgy találom, hogy Istennek mindezekre gondja van, akkor senki nem fog ellentmondani.

Vajon az Apostol szemben áll-e az evangéliummal? Halljuk magát az Urat, az apostolok Mesterét és Urát, aki ezt mondja: *Nézzétek az ég madarait, hogy nem vetnek, nem is aratnak, csűrbe sem gyűjtenek, és mennyei Atyátok táplálja őket.*[1]

Tehát az emberen kívül ezekre az állatokra is gondja van Istennek, hogy eledelük legyen, nem pedig, hogy törvényt kapjanak.

Ami a törvényadást illeti, az ökrökre Istennek nincs gondja; ami pedig a teremtést, a táplálást, az őrzést és kormányzást illeti, Istennek mindenre gondja van. *Nemde két verebet adnak egy fillérért* (az Úr Jézus Krisztus mondja), *és Atyátok tudta nélkül egy sem esik le a földre? Sokkal többet értek a verebeknél.* [2]

Tehát ne mondd: „Nem tartozom Istenhez”. Istenhez tartozik a lelked, Istenhez tartozik a tested, mert Isten alkotta a lelkedet is, a testedet is.

Talán azt mondod: „A nagy sokaságban Isten nem tart számon engem!” Ide tartozik az evangéliumból a csoda: *Fejetek minden hajszála megszámláltatott.*

Isten felkarolja a igazságtanságot szenvedőt, az igazságtalanokat megbünteti

15. [7. v.] Tehát Ő az én Istenem, és Őbenne van az én reményem, *aki megalkotta az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van.* Ami pedig engem illet, mit tesz énvelem? – *Aki megőrzi az igazságot örökre.* Fölhívja a figyelmet arra, hogy Istent szeretni is, félni is kell.

Aki megőrzi az igazságot örökre. – Miféle *igazságot örökre?* Mely igazságot és miben őrzi meg? – Azt, *amely ítéletet tesz az igazságtalanságot szenvedőknek.*

[1]Mt 6,26.
[2]Mt 10,29–31.

Védelmébe veszi az *igazságtalanságot szenvedőket,* testvéreim; *ítéletet tesz nekik.*

Kiknek? – Azoknak, akik igazságtalanságot szenvednek, és megbünteti az igazságtalanságokat művelőket.

Ha tehát fölkarolja igazságtalanságot szenvedőket és megbünteti az igazságtalanokat, most legyen rá gondod, hogy kik közé akarsz tartozni.

Lássad és figyelj rá, hogy azok között akarsz-e lenni, akik igazságtalanságot szenvednek, vagy azok között, akik az igazságtalanságot művelnek.

Azonnal eljut hozzád az apostoli szó, és mondja neked: *Már az is kifogásolható, hogy pereskedtek egymással. Miért nem viselitek el inkább az igazságtalanságot?*[1]

Dorgálja az embereket, mert nem viselik el az igazságtalanságot. Nem arra buzdít, hogy tűrd a zaklatást, hanem hogy viseld el az igazságtalanságot; mert nem minden zaklatás igazságtalanság.

Amit ugyanis jogosan szenvedsz, az nem igazságtalan. Ne mondd: „Én is az igazságtalanságot szenvedők közé tartozom, mert itt és itt, ezt és ezt szenvedtem el". Jól gondold meg, hogy igazságtalanságot szenvedtél-e. A gonosztevők sok mindent elszenvednek, de nem igazságtalanságot; a bűnözők, a varázslók, a betörők, a házasságtörők, a megrontók mind sok rosszat elszenvednek, de abból semmi nem igazságtalan.

Más dolog igazságtalanságot elszenvedni, és más háborgatást, büntetést, zaklatást vagy fenyítéket szenvedni. Gondold meg, hol vagy, lássad, mit műveltél, miért szenvedsz, azután mérlegeld, hogy mit szenvedsz.

A jog és az igazságtalanság ellentétesek egymással. A jog ugyanis az, ami igazságos. De nem minden jog, amit annak mondanak. Mi történik akkor, ha valaki gonosz jogot alkot? Azt nem is kell jognak nevezni, ha igazságtalan. Az az igazi jog, ami igazságos is.

Azt nézd, hogy mit műveltél, ne azt, hogy mit szenvedsz. Ha jogot gyakoroltál, akkor igazságtalanságot szenvedsz; ha igazságtalanságot műveltél, jogosan szenvedsz.

A donatisták Krisztus köntösét, az Egyházat széttépik

16. Miért mondtam ezeket, testvérek? – Azért, hogy az eretnekek ne hencegjenek, amikor esetleg szenvednek valamit a földi fejedelmek rendelkezései miatt; ne az igazságtalanságot szenvedők közé számítsák magukat, és ne mond-

[1] 1Kor 6,7.

ják: „Íme, a zsoltár vigasztal engem; én ugyanis azt az Istent tisztelem, aki ítéletet tesz majd az igazságtalanságot szenvedőknek”.

Joggal kérdezem: Vajon igazságtalanságot szenvedsz? Ha jogot gyakoroltál, igazságtalan, amit szenvedsz.
Jogos-e kifújni Krisztust?
Jogos-e lázadó gőggel oltárt állítani?
Jogos-e az üldözők által megkímélt krisztusköntöst,[1] Krisztus Egyházát szétszaggatni?
Mert ha ez nem jog, akkor bármit szenvedsz érte, jogos. Tehát nem azok közé tartozol, akik az igazságtalanságot szenvednek.

„Valamit nagyon nyilvánvalóan olvasok az evangéliumból: *Boldogok, akik üldözést szenvednek*”.

Várj csak; miért sietsz? Miért mondod: Én vagyok az?
Várj csak – mondom –, elolvasom az egészet.
Hallottad: *Boldogok, akik üldözést szenvednek;* valamit nagyon erőszakosan követelsz magadnak.
Ha megengeded, elolvasom az egészet; lássad, mi következik: *Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságosságért.*[2] Most mondd :„Én vagyok!”

Ha mered mondani: „Én vagyok”, az előbb mondottakat visszavonom; vagy hogy hosszúra ne nyúljon a dolog, ezt az egyet kérdezem: ha elítélnél valakit, akinek az ügyét nem ismered, mernéd-e mondani, hogy igazságos vagy? Vagy ha valamit ezért a dologért szenvednél, igazságtalanságnak neveznéd-e?

Vakmerően ülnél föl szíved bírói székébe, ahonnan letaszítanának; és mersz ítéletet hozni egy emberről, akinek ügyét nem ismered! Ha ezt egy emberrel megtennéd, igazságtalan volnál; ezt teszed az egész földkerekséggel, és igazságos vagy?

Szeretett testvéreim, ki az, aki igazságtalanságot szenved, ha nem a katolikus Egyház, amely annyi mindent elszenved? Az eretnekek oly sok botránya miatt sóhajtozik; látja, hogy hazug meggyőzéssel és álnoksággal elragadják öléből a gyengéket, kicsinyeket hurcolnak gonosz barlangok nem tudom, milyen titkaira hivatkozva újra keresztelni, kifújni belőlük Krisztust, megölni bennük nem a halandó emberséget, hanem azt, amitől örökre élhetnének.

Meggyőzik az embert, hogy mondja: „Nem vagyok keresztény”, és ezt igazságosságnak nevezik.

[1]Jn 19,24.
[2]Mt 5,10.

„Ha a püspökhöz mégy – mondja neki –, vigyázz, nehogy megmondd neki, hogy keresztény vagy, mert ha megmondod, nem fogad be; éppen ezért, hogy befogadjon, mondd, hogy nem vagy keresztény!”

Mire késztetsz, te keresztény? Mit tanítasz? Kétségtelenül üldözést szenvedsz, de mennyivel inkább te vagy üldöző!

Amikor a császárok üldözték a keresztényeket, fenyegetéssel kényszerítették ki azt, amit te meggyőzéssel érsz el. Meggyőződ a keresztényt, hogy tagadja meg keresztény voltát; amit te meggyőzéssel teszel, azt az üldöző öldöklléssel nem tette meg.

„Köztetek él az ember, aki megtagadta keresztény voltát.” Megtagadta és él? – Már elveszítette az életet, egy holttest beszél veled. Akire lesújtott az üldöző kardja, elesett és él; akihez beszélsz, az áll és elbukott.

Ezeket művelve, ha bármit szenvedsz, igazságtalanság lesz? Ne áltasd magad: ha mindaz, amit művelsz, igazságtalan, akkor amit szenvedsz, igazságos lesz.

Kinek tesz ítéletet, Aki megőrzi az igazságot örökre? – *Az igazságtalanságot szenvedőknek.*

Istent kell éheznünk, aki megszabadít a halandóságtól

17. [8. v.] Menj csak tovább, és mondd a te jó és szinte éles elméjű és emelkedett következtetéseiddel, hogy te adsz eledelt.
És mondd: az éhező tud-e táplálni?
Azaz a bűnös tudja-e adni a szentet?
Az éhező tud-e táplálni?
A súlyos beteg tud-e gyógyítani?
A megkötözött fel tud-e oldozni?
Ezek azok a nagy és emelkedett dolgok, melyekkel rászedik a hozzá nem értőket.

Ez a zsoltár tegyen lakatot a szájukra: *eledelt ad az éhezőknek.* Íme, semmit nem várok tőled, mert Isten ad eledelt az éhezőknek. Miféle éhezőknek? – Minden éhezőnek.

Mit jelent az, hogy *minden éhezőnek?* – Minden állatnak, minden embernek Ő ad eledelt.

Semmi más eledelt nem tartogat a szeretteinek? – Ha él bennük egy másik éhség, akkor más eledelük is van.

Keressük először az éhségüket és meg fogjuk találni az eledelüket: *Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert őket jól fogják lakatni.*[1] Istent kell

[1]Mt 5,6.

éheznünk; az Ő tekintetének ajtaja előtt imádkozva kolduljunk: Ő ad eledelt az éhezőknek.

Te eretnek, miért hencegsz azzal, hogy te oldozol föl, te emelsz föl, te világosítasz meg? Tudniillik mert te már meg vagy szabadítva, és te állsz, és te világosság vagy? – Nem!

Figyeld az előbbieket: *Ne bízzatok a fejedelmekben, emberek fiaiban, akikben nincs szabadulás.*[1] – Nem ők adnak szabadulást. Tehát távozzanak közülünk az eretnekek.

Az Úr feloldja a megbéklyózottakat, az Úr bölcsekké teszi a vakokat, az Úr fölegyenesíti az elnyomottakat, azaz azokat, akik vakok, bölcsekké teszi.

Ezzel a mondattal a lehető legjobb magyarázatot adja az összes előzőhöz. Nehogy amikor azt mondta: *az Úr feloldja a megbéklyózottakat,* azokra gondoljunk, akiket valami vétek miatt uraik megláncoltak; vagy amikor azt mondja: *az Úr fölegyenesíti az elnyomottakat,* eszünkbe jusson valaki, aki megbotlott és elesett, vagy lóról esett le. Van más elesés, vannak más béklyók, mint ahogyan van más sötétség, és van más világosság.

Azzal, hogy ezt mondta: *bölcsekké teszi a vakokat,* nem azt akarta mondani, hogy megvilágosítja a vakokat, nehogy ezt is testileg értsd, mint ahogyan az Úr megvilágosította azt, akinek a szemére nyállal készített sarat kent és meggyógyította;[2] nehogy valami ilyesmit remélj, amikor Ő lelkiekről beszél, és a bölcsesség bizonyos világosságát mutatja, amitől megvilágosodnak a vakok.

Tehát amint megvilágosodnak a vakok a bölcsesség fényétől, úgy oldatnak föl a megbéklyózottak és egyenesítik föl az elnyomottakat.

Mivel vagyunk megbéklyózottak? Mitől vagyunk elnyomottak? – A testünk egykor ékességünk volt; vétettünk, és ezért béklyót kaptunk.

Mik a béklyóink? – Maga a halandóság. Halljad Pál apostolt, mert ebben a zarándok létben ő maga is megbéklyózott volt. Mekkora területet járt be ez a megbéklyózott! Nem voltak nehezek a béklyói, mert a béklyókkal az egész földkerekségnek hirdette az evangéliumot. A szeretet lelke levette róla a béklyókat, és ő körüljárt, amennyire csak képes volt. De mégis mit mond? – *Szeretnék eloldódni, hogy Krisztussal egyesüljek.*[3]

Mit jelent az, hogy *eloldódni*? – A halandóság béklyóitól.

[1]Zsolt 145,2–3.
[2]Vö. Jn 9,6–7.
[3]Fil 1,23–24.

És mégis, az irgalmasság a béklyóban akart maradni más megbéklyózottak miatt, hogy nekik szolgáljon, mert ezt mondta: *A testben maradni szükségesebb miattatok.*

Tehát *az Úr feloldja a megbéklyózottakat,* azaz a halandókat halhatatlanná teszik. *Az Úr fölegyenesíti az elnyomottakat.*
Miért elnyomottak? – Mert korábban egyenesen jártak.
Miért jártak egyenesen? – Mert alázatosak voltak.
Elesett és elnyomott lett Ádám; ő elesett, Krisztus leszállott a mennyből.
Miért szállott le az, aki nem esett el, ha nem azért, hogy fölemelje azt, aki elesett?

Az Úr bölcsekké teszi a vakokat, az Úr szereti az igazakat.
ezért *tesz ítéletet az igazságtalanságot szenvedőknek.*

Isten árvái és Isten özvegye vagyunk

18. [9. v.] És kik ezek az igazak? Most mennyiben igazak? – Amennyiben hallod: *Az Úr megőrzi a prozelitákat.*

A prozeliták jövevények. Az egész pogányságból jött Egyház *prozelita.* Jövevényként jött az atyákhoz, nem a testükből született, hanem fogadott leány. Az Úr azonban megőrzi, nem valaki ember.

Az árvát és özvegyet befogadja. – Senki ne örökség miatt gondoljon árvára vagy özvegyre valamilyen ügye miatt. Bár az Úr ezekről is gondoskodik, és az emberi nem minden ügyében jót tesz Ő, aki gondoskodik az árváról, és nem hagyja el az özvegyet. De bizonyos értelemben valamennyien árvák vagyunk, nem azért, mert Atyánk meghalt, hanem mert távol van.

Az emberek szerint ugyanis attól lesz valaki árva, hogy meghal az atyja. És ha az igazságot keresitek, testvérek, mivel a lélek nem hal meg, a mi szüleink élnek, és akik árvák, inkább az atyák távolléte miatt árvák; ha rosszak voltak, akkor büntetésben élnek, ha jók voltak, nyugalomban élnek. A Teremtő számára minden együtt van. De mindaddig, amíg ebben a testben vagyunk és zarándokságunk helyén lakunk, Atyánk távol van, akihez így kiáltunk: *Miatyánk, aki a mennyekben vagy*.[1]

Azért özvegy az Egyház, mert távol van a jegyese, távol van a hitvese. Eljön majd ő, aki most oltalmazza az Egyházat, mely nem látja őt, de vágyódik utána.

Mert erős vágy ragad magával, és szerelemmel vágyakozunk arra, akit nem látunk. Ölelésben fogunk találkozni vele, ha hiszünk benne, amíg nem látjuk.

[1]Mt 6,9.

Tehát mit akar jelenteni, testvérek, az *árva* és az *özvegy?* – A minden eszköztől és segítségtől megfosztottakat.

A magára hagyott lélek a világban Istentől reméljen segítséget. Ha bármid van itt, van aranyad, bízhatnál benne? Már nem vagy prozelita, nem vagy árva, nem az özvegyek közé számlálnak. Van barátod: ha benne bíznál, és Istent elhagynád, nem lennél magadra hagyva. Mindened megvan, de nem abban bízol, nem gőgösködsz miatta? Isten árvája és Isten özvegye vagy. Tehát befogadja az elhagyottakat, mert ezt mondta: *befogadja az árvát, befogadja az özvegyet.*

Ne légy féltékeny a bűnösökre

19. *És a bűnösök útját ki fogja zárni.*
Mi a bűnösök útja? – Az, hogy így nevetik ki, amiket mondunk: „Ki az árva? Ki az özvegy? Mi a mennyek országa? Mi a pokol büntetése? Ezek a keresztények meséi. Én aszerint élek, amit látok: *együnk és igyunk, mert holnap meghalunk.*”[1]

Vigyázz, nehogy valami ilyesmi meggyőzzön, nehogy a füleden át a szívedbe jusson; töviseket találjon a füledben, aki bejutni próbál, és visszariadjon a szúrásoktól. *Mert megrontják a jó erkölcsöket a gonosz beszélgetések.*[2]

De lehet, hogy ezt mondod: „Akkor miért boldogok? Nem tisztelik Istent, és naponta minden rosszat elkövetnek, és bővelkednek azokban a dolgokban, melyeknek én vesződségek közepette is híjával vagyok!”

Ne légy féltékeny a bűnösökre. Amit kapnak, azt látod, hogy mit őriznek számukra, azt nem látod?

„Honnan látnám, ami nem látható?” – mondod. Van szeme a hitnek, mégpedig nagyobb, hatalmasabb és erősebb. Ezek a szemek senkit nem szednek rá. *Mert ezek a szemek mindig az Úrra néznek, és Ő vonja ki ezekből a tőrökből a lábadat.*[3] Tetszik neked a bűnösök útja, mert széles és sokan járnak rajta; a szélességét látod, a végét nem. Szakadékban végződik, és ahol a vége van, ott barlang mélysége nyílik: akik ezen az úton örvendeznek és vonulnak, a végén elmerülnek.

De hiába mereszted a szemedet, nem látod a végét: higgy annak, aki látja. És ki az az ember, aki látja? – Emberek közül talán senki, de a te Urad eljött hozzád, hogy higgyél Istennek. Vajon nem hiszel te Uradnak, Istenednek, aki mondja: *Széles és tágas az út, mely a pusztulásba visz, és sokan járnak rajta?* [4] Ezt az utat fogja elzárni az Úr, mert ez a bűnösök útja.

---

[1] 1Kor 15,32.
[2] 1Kor 15,33.
[3] Vö. Zsolt 24,15.
[4] Mt 7,13.

Szeresd az örökkévalóságot, és vég nélkül fogsz uralkodni

20. [10. v.] És addig, amíg megtörténik a bűnösök útjának elzárása, mi vár ránk? – *Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől.*[1]

A zsoltár ezzel fejezi be: *és a bűnösök útját el fogja zárni.* És mi lesz veled? *Uralkodni fog az Úr örökre.* – Örülj, mert rajtad fog uralkodni; örülj, mert te leszel az Ő országa.

Lássad azt is, ami következik. Sionból való polgár vagy, nem babiloni; azaz nem evilág elpusztuló városából való vagy, hanem Sionból való, mely egy ideig küszködik és zarándokol, de örökké fog uralkodni. Hallottad tehát a véget, onnan való vagy.

Uralkodni fog az Úr örökre, a te Istened, Sion, nemzedékről nemzedékre. Ó Sion, a te Istened örökké uralkodni fog, de vajon nélküled fog uralkodni a te Istened? *Nemzedékről nemzedékre.*

Kétszer mondta, mert nem mondhatta azt, hogy *mindig*. És ne gondold, hogy véges szavak körülírhatják az örökkévalóságot. Az örökkévalóságot jelentő latin *aeternitas* szó négy szótagból áll, de önmagában végtelen. Másképp nem tudta fölhívni rá a figyelmedet, mint így: *A te Istened uralkodni fog nemzedékről nemzedékre.*

Keveset mondott volna; ha azt mondta volna: *egész nap*, túl kevés volna; ha azt mondta volna: *egész életében,* nemde egyszer vége volna? Szeresd az örökkévalóságot; vég nélkül fogsz uralkodni, ha számodra a vég Krisztus, akivel együtt fogsz uralkodni örökkön örökké. Amen.

[1]Mt 25,34.

SZÁZNEGYVENHATODIK ZSOLTÁR (147,1–11)
Elmondta Karthagóban 412. szeptember–decemberben
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Alleluja.
Dicsérjétek az Urat, mert jó a zsoltár,
kedves legyen Istenünknek a dicséret.

2Fölépítvén az Úr Jeruzsálemet,
Izrael szétszórtjait össze fogja gyűjteni.
3Aki meggyógyítja a megtört szívűeket,
és bekötözi töréseiket;
4aki megszámlálja a csillagok sokaságát,
és mindegyiküket nevén szólítja.
5Nagy a mi Urunk és nagy az Ő ereje,
az Ő megértésének nincsen száma.
6Elfogadja a szelídeket az Úr,
a bűnösöket pedig a földig alázza.
7Az Úrnak tett vallomással kezdjétek,
zsoltározzatok a mi Istenünknek citerával.
8Aki beborítja az eget felhőkkel,
és a földnek esőt készít.
Aki a hegyeken szénát sarjaszt,
és füvet az emberek szolgálatára.
9Aki eledelt ad jószágaiknak,
és a hollófiaknak, melyek segítségül hívják őt.
10Nem a ló erejében gyönyörködik,
nem is a férfi sátraiban leli kedvét.
11Az őt félőkben leli kedvét az Úr,
és azokban, akik az Ő irgalmasságában reménykednek.

Az Urat dicsérők jutalma

1. [1. v.] Figyelmesen hallgattuk a zsoltár éneklését, és nem valamennyien értettük is, amit hallottunk. Mennyivel figyelmesebben kell hallgatnunk most, amikor – amint remélem és óhajtom – a hallgatók imádságaitól segítve Isten ajándékaként kivilágosodik, ami talán nehezen volt érthető; hogy gyümölcsöző legyen a hallgatása és ne üresen távozzon a hallgató, aki figyelmesen volt jelen, miközben hallgatott.

Mivel kezdte a zsoltár? – Nekünk mondta: *Dicsérjétek az Urat!* Minden nemzetnek mondja ezt, nem csak nekünk; és ezt a hangot, amelyet külön-külön minden helyen megszólaltatnak a lektorok, egyenként hallják az Egyházak, de Isten ugyanazon hangja nem hallgat mindannyiunk fölött, tudniillik hogy dicsérjük őt.

És ha kérdeznénk, miért kell dicsérnünk Istent, nézzétek csak, mivel okolja meg: *Dicsérjétek az Urat* – mondja *–, mert jó a zsoltár.* Ez a dicsérők minden jutalma? – *Dicsérjük az Urat.* Miért? – *Mert jó a zsoltár,*

„Dicsérném én az Urat – mondja valaki –, ha valamit adna nekem a dicséretért. Mert dicsér-e valaki ingyen akár egy embert is?”

Tehát valami jutalmat várnak azok, akik embereket dicsérnek; nem szabad várnia, vagy kérnie, vagy remélnie semmi jutalmat annak, aki Istent dicséri? Dicsérik a gyenge embert és remélnek tőle valamit; dicsérik a Mindenhatót és nincs semmi jutalma? Vagy netalán olyasmit várok, amit Ő nem képes adni? Mit kívánhat az ember, ami ne volna ott Isten kezében? Amikor embert dicsérsz, esetleg olyasvalamit vársz, amit ő nem tud nyújtani. Nyugodtan dicsérd Istent, akiről senki sem állíthatja, hogy nem tudja adni azt, ami te kívánhatsz.

Tehát valami jutalom reményében kell dicsérnünk Istent, de nem fog megadni mindent, amit szeretnénk. Mert Atya ő, és nem adja a rosszat, amit a fiai kívánnak. Dicsérjük csak és reméljünk, és óhajtsunk, de nem ezt meg azt, hanem amit adandónak ítél Ő, akit dicsérünk. Ő ugyanis tudja, minek ajándékozása használ nekünk; mi pedig arra figyeljünk, minek elnyerése van javunkra.

Az Apostol mondja: *mi még azt sem tudjuk, hogyan kell helyesen imádkoznunk.*[1] És ugyanez a Pál apostol azt remélte, hogy javára szolgál, ha elvétetik tőle testének tövise, a sátán angyala, aki arcul verte, ahogyan ő maga vallja és mondja: *Háromszor kértem ezért az Urat, hogy szabadítson meg tőle, de azt felelte: „Elég neked az én kegyelmem. Mert az erő a gyöngeségben nyilvánul*

[1]Róm 8,26.

meg a maga teljességében.”[1] Kívánt valamit, és nem jártak a kedvében, hogy egészségét szolgálja.

Itt tehát mit ajánlanak nekünk? – Azt mondják: *Dicsérjétek az Urat.*

Miért dicsérjük az Urat? – *Mert jó a zsoltár.* Maga a zsoltár az Úr dicsérete. Tehát ezt mondja: *Dicsérjétek az Urat, mert jó az Urat dicsérni.*

Ne menjünk el az Úr dicsérete mellett. Mondták és elhangzott; megtörtént és elhallgattunk; dicsértük és abbahagytuk, énekeltünk és megpihentünk. Talán áttértünk valami más megtételére, és ha más dolgunk akad, vajon abbamarad-e Isten dicsérete bennünk? Nem így! Mert a nyelved ideig-óráig dicsér, az életed állandóan dicsérjen. Tehát ezért jó a zsoltár.

Életeddel úgy énekelj, hogy soha el ne hallgass

2. A zsoltár ének, de nem akármilyen, hanem pszaltériummal kísért ének. A pszaltérium pedig bizonyos éneket kísérő hangszer, olyan mint a líra, mint a küthara és a hasonló hangszerek, melyeket az ének kísérésére találtak fel.

Aki tehát zsoltározik, nem csak hangjával zsoltározik, hanem kézbe vesz egy bizonyos hangszert, amelyet pszaltériumnak hívnak, és a kezével játszva rajta kíséri a hangot.

Akarsz tehát zsoltározni? – Ne csak a hangod szólaltassa meg Isten dicséretét, hanem a tetteid legyenek összhangban a hangoddal. Amikor tehát hangoddal énekelsz, néha elhallgatsz; az életeddel úgy énekelj, hogy soha el ne hallgass.

Ha üzletelsz és csalásra gondolsz, abbahagytad Isten dicséretét; és ami rosszabb, nem csupán a dicséretet hagytad abba, hanem káromlásba estél. Amikor ugyanis jó cselekedeted dicséri Istent, tetteddel dicséred Istent; amikor rossz cselekedeted káromolja Istent, a tetteddel káromlod Őt. Tehát a fülek bíztatására énekelj a hangoddal, a szíved ne legyen néma, az életed ne hallgasson.

Ha az üzletelésben nem gondolsz csalásra, zsoltározol Istennek. Amikor eszel és iszol, zsoltározzál; nem füleknek tetsző, édes hangokat kapcsolva hozzá, hanem szerényen, illendően és mértéktartóan egyél és igyál, mert ezt mondja az Apostol: *Akár esztek, akár isztok, vagy bármi mást tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek.*[2] Ha tehát erkölcsösen teszed, amit eszel és iszol, a test táplálására és tagjaid felfrissítésére veszed magadhoz, hálát adva Annak, aki neked, a törékeny haladónak ezeket adta vigasztaló támaszul, eledeled is, italod is dicséri Istent; ha pedig a falánkság mértéktelenségével áthágod a természet kellő mértékét és iszákosan vedelsz, a nyelveden akármennyi istendicséret hangzik, az életed káromol.

---

[1] 2Kor 12,7–9.
[2] 1Kor 10,31.

Ha étkezés és ivás után nyugovóra térsz, hogy aludjál, ágyadon se tégy semmi ocsmányságot, ne lépj túl az Isten törvényében megengedett dolgokon, legyen tiszta hitveseddel közös ágyad is. És ha gyermekeket akartok, ne legyen féktelen a gyönyör élvezése. Ágyadban légy tekintettel a feleségedre, mert mindketten Isten tagjai vagytok, mindkettőtöket Ő teremtett, mindketten az Ő vérével vagytok megváltva;[1] ha így teszel, dicséred Istent és egyáltalán nem hallgat el istendicséreted.

És mi történik, ha eljött az álom? – Ha alszol is, ne riasszon fel rossz lelkiismereted a nyugvásból és álmod ártatlansága dicséri Istent.

Ha tehát dicsérsz, ne csak nyelveddel énekelj, hanem legyen a kezedben a jótettek pszaltériuma is, *mert jó a zsoltár.* Dicsérsz, amikor üzletelsz, dicsérsz, amikor ételt és italt veszel magadhoz, dicsérsz, amikor alszol; mikor nem dicsérsz?

Isten dicsérete akkor lesz majd tökéletes bennünk, amikor megérkezünk abba a városba, ahol egyenlők leszünk az angyalokkal;[2] amikor majd sehonnan nem fog kényszeríteni semmiféle testi szükség, sem éhség, sem szomjúság nem fog akadályozni, hőség nem fog ellankasztani, hideg nem fog dermeszteni, láz nem ver le, halál nem fejezi be az életünket. Arra a teljesen tökéletes dicséretre gyakorlatozunk most a jó cselekedetekkel.

A mennyben örök Jeruzsálem van, ahol az angyalok a polgárok

3. Ezért amikor ezt mondta: *Dicsérjétek az Urat, mert jó a zsoltár,* hozzátette: *kedves legyen Istenünknek a dicséret.* De hogyan lesz *kedves Istenünknek a dicséret?* Úgy, ha erkölcsösen élve dicsérjük.

Halljad csak, hogy akkor lesz *kedves Istenünknek a dicséret.* Mert egy másik helyen mondja: *Nem szép a dicséret a bűnös szájában.*[3] Ha tehát a bűnös szájában nem szép a dicséret, akkor nem is kedves; mert az kedves, ami szép. Akarod, hogy kedves legyen Istenednek a dicséret? A jó éneket ne tedd csúffá rossz erkölcsökkel. *Kedves legyen Istenünknek a dicséret.*

Mit is mondott? – Azt, hogy ti, akik dicsértek, erkölcsösen éljetek. A gonoszok dicsérete bántja Istent. Jobban bántja ahogyan élsz, mint az, ahogyan megszólalsz. Bizonyára békében akarsz élni azzal, akit dicsérsz; de hogyan akarsz vele békében lenni, amikor magaddal sem vagy összhangban?

[1] Vö. 1Kor 6,15.
[2] Vö. Mt 22,30.
[3] Sir 15,9.

„Miért vagyok magammal disszonanciában?” – kérdezed. Azért, mert mást mond a nyelved és mást mutat az életed. *Kedves legyen Istenünknek a dicséret.* A dicséret kedves lehet embernek, amikor csiszolt és ékes mondatokkal hízelgő hangon dicsérőt hall; de *Istenünknek legyen kedves a dicséret,* akinek füle nem a szájat, hanem a szívet hallja, nem a dicsérő nyelvére, hanem életére van nyitva.

4. [2. v.] Ki a mi Istenünk, akinek kedves legyen a dicséret? – Becéz bennünket, ajánlja magát nekünk; hála Neki, hogy erre méltat minket. Mert arra méltat, hogy nekünk ajánlja magát, nem mintha kaphatna tőlünk valamit, hanem mint akitől mi kapunk sok mindent. Tehát hogyan ajánlja magát nekünk Isten? Halljátok csak Pál apostolt: *Isten pedig irántunk való szeretetét ajánlja.*[1]

Hogyan *ajánlja*? – Halljátok csak, maga az Apostol mondja, ahogy a zsoltár is: *Isten irántunk való szeretetét ajánlja.*

Hogyan *ajánlja*? – Úgy, hogy *amikor még bűnösök voltunk, Krisztus meghalt értünk.*[2]

Mit tartogathat tehát a dicsérőknek Az, aki így ajánlja magát a bűnösöknek? Mivel tehát így mondta az Apostol, hogy Isten azzal ajánlja irántunk való szeretetetét, hogy Krisztus meghalt a gonoszokért – nem azért, hogy gonoszok maradjanak, hanem hogy az igaz halála kigyógyítsa őket a rosszaságból–, mit hallasz itt, amikor ezt mondta: *kedves legyen Istenünknek a dicséret?*

Lássuk, hogy ugyanaz az ajánlás-e, mint amelyről az Apostol beszélt, mert Krisztus a bűnösökért és a gonoszokért halt meg.

Fölépítvén az Úr Jeruzsálemet – mondja –*, Izrael szétszórtjait össze fogja gyűjteni.* Íme, a Jeruzsálemet építő Úr, aki összegyűjti népének szétszórtjait. Jeruzsálem népe ugyanis Izrael népe. Az örök Jeruzsálem az égben van, ahol az angyalok is polgárok. Mit keres tehát ott Izrael? – Ha arra az emberre gondolnál, aki Ábrahám unokája volt, akit Jákobnak is neveztek, hogy értenénk angyaloknak Izraelt?

Ha a nevek jelentését vizsgáljuk, mert Jákobot nevének megváltoztatása után nevezték Izraelnek,[3] ott inkább Izrael a neve, és bárcsak mi is Izrael követői lennénk. Mert mit is jelent Izrael? – Azt jelenti: aki látja Istent.

Tehát annak a városnak minden polgára Isten látásának örvend abban a nagy, tágas és mennyei városban; a látványuk maga Isten.

De mi attól a várostól távol vándorlunk, a bűn miatt kiűzve belőle, hogy ott ne maradjunk és a halandósággal megterhelve vissza ne térjünk oda. De Isten

[1]Róm 5,8.
[2]Róm 5,9.
[3]Vö. Ter 32,28.

letekintett vándorlásunkra, és Ő, aki építi Jeruzsálemet, helyreállítja az elbukott részt. Hogyan állítja helyre az elbukott részt? Úgy, hogy *Izrael szétszórtjait össze fogja gyűjteni.*

Mert egy rész elbukott és vándorrá lett; ezt a vándort látta meg irgalmasan Isten és megkereste azokat, akik nem keresték őt.

Hogyan kereste meg? Kit küldött fogságunkba? – A Megváltót küldte, ahogy az Apostol mondja: *Isten irántunk való szeretetét ajánlja, mert amikor még bűnösök voltunk, Krisztus meghalt értünk.*[1] Tehát a Fiát küldte megváltónak fogságunkba.

„Vigyél magaddal egy zsákot – mondta –, vidd benne a foglyok váltságdíját." Mert ő magára öltötte a test halandóságát, és abban volt a vér, amelynek kiontásával meg lettünk váltva. Ezzel a vérrel gyűjtötte össze Izrael szétszórtjait.

És ha ő összegyűjtötte az egykor szétszórtakat, mennyire igyekeznünk kell, hogy összegyűjtessenek a most szétszórtak? Ha össze lettek gyűjtve a szétszórtak, hogy az építőmester kezében épületté formálódjanak, hogyan kell összegyűjteni azokat, akik nyugtalanságukkal kiestek a mester kezéből? *Fölépítvén az Úr Jeruzsálemet.* Íme, akit dicsérünk, íme akit egész életünkkel kell dicsérnünk. *Fölépítvén az Úr Jeruzsálemet, Izrael szétszórtjait össze fogja gyűjteni.*

5. [3. v.] Hogyan gyűjt össze? Mit tesz, hogy összegyűjtsön? – *Aki meggyógyítja a megtört szívűeket.* Íme, úgy gyűjti össze Izrael szétszórtjait, hogy meggyógyítja a megtört szívűeket. Akik nem törik össze a szívüket, azok nem gyógyulnak meg.

Mit jelent összetörni a szívet? – Tudjátok meg, szeretteim; történjék meg, hogy meggyógyulhassatok. Elmondták ugyanis a Szentírás sok más helyén, és főként ott, ahol valaki a mi hangunkon énekelve mondta: *Mert ha áldozatot akartál volna, ugyancsak megadtam volna.* Istennek mondta: *ha áldozatot akartál volna, ugyancsak megadtam volna, de az egészen elégő, áldozatokban nem lelnéd kedvedet.*[2]

Meggyógyítja tehát *a megtört szívűeket.* De áldozatbemutatás nélkül maradunk? Halljad csak, milyen felajánlást vár. Folytatja és mondja: *Áldozat Istennek a töredelmes lélek, a megtört és alázatos szívet, Isten, le nem nézed.*[3]

[1]Róm 5,8.
[2]Zsolt 50,18.
[3]Zsolt 50,19.

Meggyógyítja tehát *a megtört szívűeket;* mert hozzájuk közeledik, hogy gyógyítson, ahogy egy másik helyen mondja: *Közel van az Úr azokhoz, akik összetörték a szívet.*[1]

Kik törték össze a szívet? – Az alázatosak.

Kik nem törték össze a szívet? – A gőgösek.

A megtört meggyógyul, a hencegőt kitépik. De talán éppen azért tépik ki, hogy megtörten meggyógyuljon. Tehát ne húzza ki magát a szívünk, testvérek, mielőtt egyesenné vált volna; rosszul húzza ki magát, ami előbb nem javult meg.

Az remélje a boldogságot, aki megvallja boldogtalanságát

6. *Aki meggyógyítja a megtört szívűeket, és bekötözi sebeiket.*

Meggyógyítja – mondja – *a megtört szívűeket;* tehát meggyógyítja a megalázott szívűeket, meggyógyítja a vallomástevőket, meggyógyítja a magukat büntetőket, a magukat szigorúan megítélőket, hogy hallhassák az ő irgalmasságát.

Ezeket gyógyítja, de tökéletes egészségük a halandóság elmúltával áll be, *amikor ez a romlandó magára ölti a romolhatatlanságot és ez a halandó a halhatatlanságot;*[2] amikor a test bűnéből már semmi nem fog bűnre ingerelni, és nem csak nem lesz, amivel egyetérthetnénk, hanem a testből semmi nem fog késztetni.

Mert most, testvérek, mennyi tiltott élvezet érinti a lelket! Mert jóllehet nem adjuk beleegyezésünket, és azt akarjuk, hogy tagjaink az igazságnak és ne a gonoszságnak szolgáljanak, mégis legalább gyönyörködsz bennük, és ha nem is egyezel bele, még nem teljes az egészség.

Tehát meg fogsz gyógyulni, megtört szívvel gyógyulsz meg. Ne szégyelld, törd össze a szívet, az ilyeneket gyógyítja meg Isten.

De mit tegyek most? – mondod. *A belső ember szerint az Isten törvényében lelem örömöm, de tagjaimban más törvényt észlelek, és ez küzd értelmem törvénye ellen, és a tagjaimban levő bűn törvényének rabjává tesz.*[3]

Mit tegyél? – Törd össze a szívet, tégy vallomást; tedd meg és mondd a következőket: *Én boldogtalan ember! Ki szabadít meg e halálra szánt testtől?*

Mert ezt mondani: *Én boldogtalan ember!,* már a szív összetörése. Az remélje a boldogságot, aki megvallja boldogtalanságát.

---

[1] Zsolt 33,19.
[2] Vö. 1Kor 15,53–54.
[3] Róm 7,22–24.

Mondd tehát: *Én boldogtalan ember! Ki szabadít meg e halálra szánt testtől?,* hogy válaszolják neked: *Isten kegyelme a mi Urunk Jézus Krisztus által.*[1]

De hogyan szabadít meg Istennek ez a kegyelme, amelyből most zálogot kaptunk? Halljad ugyanazt az Apostolt, aki mondja: *Jóllehet a test a bűn miatt halott, a lélek a megigazulás következtében él. Ha tehát bennetek lakik annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust a halálból, ő, aki Krisztus Jézust feltámasztotta a halottak közül, halandó testeteket is életre kelti bennetek lakó Lelke által.*[2]

Tehát ezt a zálogot kapta a lelkünk, hogy hittel kezdjünk szolgálni Istennek és a hitből kezdjenek igaznak mondani bennünket; *mert az igaz a hitből él.*[3] Minden, ami bennünk még tiltakozik és ellenáll, a test halandóságából való, és ez is meg fog gyógyulni. Mert *halandó testeteket is életre kelti bennetek lakó Lelke által.*[4] Erre adott zálogot, hogy beteljesíti, amit ígért.

Mi történik tehát most, ebben az életben, amikor még megvallók és nem birtokosok vagyunk, mi lesz ebben az életben, mi történik? Hogyan gyógyulunk meg? – *Meggyógyítja a megtört szívűeket,* de a teljes gyógyulás akkor lesz, amikorra mondtuk. Most tehát mi történik? *Bekötözi sebeiket.* Ezt mondja: Aki gyógyítja a megtört szívűeket, akiknek tökéletes gyógyulása majd az igazak feltámadásakor következik, azoknak most bekötözi a sebeit.

Törjük össze a szívet, hogy az Úr irányítsa

7. Milyenek a sebek kötései? Olyanok, amilyenekkel az orvosok kötözik a töréseket. Néha ugyanis– értse ezt is Szeretetreméltóságtok, ahogyan ismerik, akik megfigyeltek ilyet, vagy orvosoktól hallottak róla – a helytelenül és rosszul rögzített törött tagot, hogy helyesbítsék, az orvosok eltörik, és új sebet okoznak, mert rossz volt az előbbi gyógyulás. Így tehát *egyenesek az Úr utai* – mondja az Írás –, *de a gonosz szívű megbotránkozik rajtuk.*[5]

Mit jelent a *gonosz szívű*? – Azt jelenti, hogy elfordult szívű, akinek elfordult szíve van. Úgy gondolja, hogy ki van ficamítva minden, amit Isten mond; azt gondolja, minden rossz, amit Isten tett, és utálja Isten minden ítéletét, főleg azokat, amelyek őt dorgálják, és leül és arról vitatkozik, hogy milyen rosszul tett Isten, amikor nem az ő akarata szerint cselekedett.

Az elfordult szív esetében kevés az, hogy nem igazodik Istenhez, hanem Istent akarja magához erőltetni. És mit mond erre Isten felülről? Azt, hogy te elfordult vagy, én méltányos vagyok. Ha egyenes volnál, éreznéd a méltányosságomat.

---

[1]Róm 7,25.
[2]Róm 8,10–11.
[3]Róm 1,17.
[4]Róm 1,17.
[5]Oz 14,10.

Mint amikor vízszintes padlóra tesznek göcsörtös fát: nem találja a helyét, ide-oda billeg, mindenfelé inog, ami nem a padló egyenetlenségének, hanem a fa göcsörtös voltának köszönhető, ahogy az Írás mondja: *Milyen jó Izrael Istene az egyenesszívűekhez.*[1]

Tehát akkor? Hogyan egyenesedik ki az elfordult szív? Göcsörtös is, kemény is; a göcsörtöket és keménységet el kell törni, össze kell törni, hogy kiegyenesedjék. Te a szívet nem tudod irányítani; te törd össze, ő majd irányítani fogja.

Hogyan törheted el? Hogyan törheted össze? Megvallással, megbüntetve a bűneidet. Mi mást jelent a mellverés? Hacsak azt nem gondoljuk, hogy a csontjaink vétettek valamit, amikor verjük a mellünket. De azt jelezzük, hogy összetörjük a szívünket, hogy az Úr irányítsa.

Ami az Egyházban történik, az a töredelmes szívek bekötözése

8. Tehát *meggyógyítja a megtört szívűeket,* és azokat, akinek megtört a szíve; és a szív egészsége akkor lesz tökéletes, amikor a test megígért javítása is megtörténik.

Mit tesz a mostani, közbeeső időben az orvos? Bekötözi a töréseidet, hogy teljesen mozdulatlan lehess, amíg össze nem forr, amit bekötözött.

Mik ezek a kötések? – Az időleges szentségek. Gyógyító kötések a töréseinken, a közbeeső idő szentségei, amelyekben vigasztalást találunk; és mindaz, amit elmondunk nektek, ami elhangzik és elröppen, minden, amit az Egyház ideiglenesen tesz, kötések a töréseinken.

És ahogy a teljes gyógyuláskor az orvos leveszi a kötéseket, úgy abban a mennyei Jeruzsálemben, amikor majd egyenlők leszünk az angyalokkal, úgy gondoljátok, ugyanazokat fogjuk kapni, mint most?[2] Vagy hogy ott is felolvassuk majd az evangéliumot, hogy megmaradjon a hitünk? Vagy szükségünk lesz valamelyik elöljáró kézrátételére? Mindezek törések kötései, a teljes gyógyuláskor leveszik rólunk, de nem érhetjük el a teljes gyógyulást, ha be nem kötöznek minket. Tehát *meggyógyítja a megtört szívűeket, és bekötözi töréseiket.*

Ismeri az Úr övéit

9. [4. v.] *Aki megszámlálja a csillagok sokaságát, és mindegyiküket nevén szólítja.* – Nagy dolog-e az Úrnak megszámlálni a csillagok sokaságát? Ezt az

[1]Zsolt 72,1.
[2]Vö. Mt 22,30.

emberek is megpróbálták, és lássák, be tudták-e fejezni; de nem próbálták volna, ha nem remélik, hogy a végére tudnak járni. Rájuk hagyjuk, mire képesek és meddig jutottak; de úgy gondolom, Istennek nem nagy feladat megszámlálni az összes csillagot. Vagy netalán, hogy el ne felejtse, újra meg újra számlálja őket? De nagy dolog-e Istennek a csillagokat számlálni, amikor számon tartja a fejek hajszálait?[1]

Nyilvánvaló, testvérek, hogy Isten valamit meg akar értetni velünk, amikor azt mondja, hogy *Aki megszámlálja a csillagok sokaságát, és mindegyiküket nevén szólítja.* Vannak az Egyházban csillagok, amelyek vigasztaló fényt adnak éjszakánkban, akikről az Apostol ezt mondja: *akik között úgy kell ragyognotok, mint a csillagoknak a mindenségben. Ebben a gonosz és romlott nemzedékben* – mondja –, *amelyben az élet igéjét birtokolva úgy kell ragyognotok, mint a csillagoknak a mindenségben.*[2]

Ezeket a csillagokat tartja számon Isten; mindazokat, akik majd vele együtt fognak uralkodni; számon tartja mindazokat, akiket összegyűjt Egyszülöttének testébe, és megszámlálja őket. Aki méltatlan, azt meg sem számlálja. Sokan hittek, és sokan csatlakoztak az ő népéhez a hit valamilyen látszatával, de Ő tudja, kiket számláljon és kiket szeleljen ki. Mert oly nagy az evangélium magasztossága, hogy megtörténik amit mondott: *Hirdettem és elmondtam, megszámlálhatatlanul megsokasodtak.*[3]

Vannak tehát a népben valahogyan számfelettiek. Mit jelent az, hogy számfeletti? – Azt jelenti, hogy többen lesznek, mint most. E falak között sokan vannak; milyen sokan lesznek Isten Országában, abban a mennyei Jeruzsálemben! Azok szám fölött lesznek.

Fontolja meg mindenki, hogy világít-e a sötétben; vajon a világ sötét gonoszsága nem vezeti-e félre. Ha nem vezették félre és le sem győzték, olyan lesz, mint a csillag, amelyet megszámol az Úr.

Akiben nincs szeretet, az semmi

10. *És mindegyiküket nevén szólítja* – mondja; ebben van minden jutalom.

Valamilyen nevünk van Istennél. Ezt kell óhajtanunk, ezért kell fáradoznunk, erre kell törekednünk, amennyire csak tudunk, hogy ismerje Isten a nevünket, és nem más dolgoknak, még csak nem is más lelki ajándékoknak kell örülnünk.

Lássa csak Szeretetreméltóságtok, sok ajándék van az Egyházban, ahogy az Apostol mondja: *Az egyik a bölcsesség ajándékát kapja a Lélektől, a másik a*

[1]Vö. Mt 10,30.
[2]Fil 2,15–16.
[3]Zsolt 39,6.

tudás adományát ugyanattól a Lélektől, a harmadik a hitet kapja ugyanabban a Lélekben vagy pedig a gyógyítás adományát szintén ugyanabban a Lélekben. Van, aki csodatevő hatalmat kap, van, akinek a prófétálásnak vagy a szellemek elbírálásának képessége jut osztályrészül – azaz hogy különbséget tudjon tenni a jó és rossz lelkek között –, *más különféle nyelveket vagy pedig a nyelvek értelmezését nyeri el ajándékul.*[1]

Míly sokat mondott! Míly sokat felsorolt! Sokan, akik rosszul használták ezeket az ajándékokat, ezt fogják hallani: *Nem ismerlek titeket!*

És mit mondanak majd a végén, akik ezt fogják hallani: *Nem ismerlek titeket?* – Ezt mondják majd: *Uram, nemde a te nevedben prófétáltunk, a te nevedben űztünk ördögöket és a te nevedben sok csodát tettünk?*[2] Mindezt a te nevedben tettük. És mit mond nekik? *Soha nem ismertelek titeket; távozzatok tőlem, ti gonosztevők.*[3]

Mit jelent tehát az éjszakát vigasztaló égi fényességnek lenni, amelyet nem győz le a éjszaka? *Mindennél magasztosabb utat mutatok nektek* – mondja. *Szólhatok az emberek vagy az angyalok nyelvén, ha szeretet nincs bennem, csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom.*[4]

Micsoda ajándék az angyalok és emberek nyelvén szólni! De *ha szeretet nincs bennem, csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom* – mondja.

Lehet prófétáló tehetségem, ismerhetem az összes titkokat és mind a tudományokat, hitemmel elmozdíthatom a hegyeket (mekkora ajándékok ezek!), *ha szeretet nincs bennem, mit sem érek.*

Mekkora ajándék a mártíromság és a javak szétosztása! És mégis, *szétoszthatom mindenemet a nélkülözők közt, odaadhatom a testemet is égőáldozatul, ha szeretet nincs bennem, mit sem használ nekem.*[5]

Akiben tehát nincs szeretet, még ha egy időre birtokolja is ezeket az ajándékokat, elveszik tőle. Elveszik tőle, amije van, mert valamije nincs; és az a valami hiányzik belőle, ami a többi ajándékot megtartaná és ő maga nem veszne el.

Mi jelent az, amit most mond az Úr: *Akinek van, még adnak neki; akinek pedig nincs még azt elveszik tőle, amije van*?[6] Tehát akinek nincs, attól azt is elveszik amije van. Övé a birtoklás kegyelme, de nincs benne szeretet, hogy éljen vele; mivel tehát ez hiányzik belőle, azt is elveszik tőle, amit birtokol.

---

[1] 1Kor 12,8–10.
[2] Mt 7,22.
[3] Mt 7,23.
[4] 1Kor 12,31.
[5] 1Kor 13,1–3.
[6] Mt 13,12.

Ezért, hogy a tanítványokban legyen szeretet – akikből a minden ajándékot felülmúló úton járó égi csillagokat akart formálni –, Ő, *aki megszámlálja a csillagok sokaságát, és mindegyiküket nevén szólítja,* amikor küldetésükből visszatérve ujjongva mondták: *Uram, a nevedért a tisztátalan lelkek is meghajoltak előttünk,*[1] Ő, *aki megszámlálja a csillagok sokaságát, és mindegyiküket nevén szólítja,* tudván, hogy sokan mondják majd neki: *Nemde a te nevedben űztünk ördögöket?*, és ezt fogja nekik mondani a végén: *Nem ismerlek titeket,* mert nem számlálta meg őket a csillagok sokaságában és nevükön sem szólította őket, ezt mondta tanítványainak: *Ne annak örüljetek,hogy a lelkek engedelmeskednek nektek, hanem annak örüljetek, hogy a nevetek föl van jegyezve a mennyben.*[2]*– Aki megszámlálja a csillagok sokaságát, és mindegyiküket nevén szólítja.*

Krisztus istenségében részesedve leszünk mi is halhatatlanok

11. [5. v.] *Nagy a mi Urunk.* – Betelt örömmel, kimondhatatlanul fakadt szólásra, valamit nem tudott kimondani; és hogyan tudta elgondolni?

Nagy a mi Urunk és nagy az Ő ereje, az Ő megértésének nincsen száma. – Ő maga, aki megszámlálja a csillagok sokaságát, meg nem számlálható: *Nagy a mi Urunk és nagy az Ő ereje, az Ő megértésének nincsen száma.*

Ki tudja ezt kifejteni? Ki tudja még csak méltón elgondolni is, ami mondatott: *az Ő megértésének nincsen száma.* Legalább belétek árasztaná magát, és ahol megáll a mi tudományunk, mert Ő hatalmas, Ő maga világosítsa meg értelmeteket, hogy értsétek mit jelent ez: *az Ő megértésének nincsen száma.*

Mert lássátok csak testvérek: van-e száma a homoknak? – Számunkra nincs, Istennek van; aki megszámlálta a mi hajszálainkat, a homokot is számon tartja. Tehát bármi számtalant tartalmaz ez a világ, csak nekünk embereknek számtalan, Istennek nem; de keveset mondok azzal hogy Istennek, mert az angyaloknak is meg van számlálva. *Az Ő megértésének nincsen száma.* Az ő megértése meghalad minden számba vett dolgot, ami számunkra megszámlálhatatlan.

Magát a számot ki számlálta meg? Számmal számlálunk meg mindent, amit számba veszünk. Ha bármit számlálunk, számmal számláljuk, magának a számnak nem lehet száma, a szám maga semmiképpen nem számlálható meg.

Mi lehet tehát Istennél, amiből mindent alkotott, és ahol mindent alkotott, akinek ezt mondják: *Mindent mértékkel, számmal és súllyal rendeztél el?*[3] Vagy

[1]Mt 7,22–23.
[2]Lk 10,17–20.
[3]Bölcs 11,21.

ki képes magát a mértéket, magát a számot és magát a súlyt, amelyben Isten mindent elrendezett, megszámlálni, megmérni, mérlegelni?

Tehát *az Ő megértésének nincsen száma.* Csendesedjenek el az emberi hangok, csituljanak el az emberi gondolatok, ne úgy közeledjenek a megragadhatatlanokhoz, mintha megértenék, hanem mint akik részesednek belőle; mert részesek leszünk.

Nem az leszünk, amit befogadunk, nem is az egészet fogjuk befogadni, hanem részesek leszünk valamiben; mert Jeruzsálemről, amelynek szétszórtjait össze fogja gyűjteni valami igen nagy dolgot mondanak: *Jeruzsálem, amely városnak épül, egybeillik annak minden része.*[1] Az *egybeillés* azt jelenti, hogy nem változhat.

Minden, ami teremtve lett, lehet másként és másként, aki azonban teremtett, nem lehet másként és másként. Tehát változhatatlan, mert ezt mondják neki: *Változtatod őket és változnak, te azonban ugyanaz vagy és a te éveid nem fogynak el.*[2]

Tehát ha Ő ugyanaz és semmiféleképpen nem változhat, ha részesedünk az ő istenségében, mi is halhatatlanok leszünk az örök életre. És erre adott zálogot nekünk Isten Fia, amiről már szóltam Szentségteknek, hogy mielőtt mi részesei lennénk az ő halhatatlanságának, ő részese lett a mi halandóságunknak. Ahogyan ő halandó, nem a maga lényegéből, hanem a miénkből, úgy leszünk mi halhatatlanok, nem a saját lényegünkből, hanem az övéből.

Tehát részesek leszünk, senki ne kételkedjék ebben, az Írás mondja. És minek leszünk a részesei, mintha részek volnának Istennél, vagy részekre osztható volna Isten?

Tehát ki magyarázhatja meg, hogyan lehetnek részesei sokan egy egyszerű dolognak? Tehát ne kívánjátok azt, amit megfelelő módon nem lehet elmondani, gondolom látjátok; de folyamodjatok az Üdvözítő orvosságához. Törjétek össze a szívet, törjön meg a lélek keménysége, törjön meg a lélek konoksága, vádolja magát a rosszról, szülessék újjá a jóban. Ő irányítson, kötözze be a törést, állítsa helyre az egészséget, és akkor már nem lesznek számunkra lehetetlenek azok, amik most lehetetlenek. Jó, ha megvallja gyöngeségét az, aki el akar jutni az istenséghez. *Az Ő megértésének nincsen száma.*

Ne rugdalózzál Isten titokzatos szavai ellen

12. [6. v.] Ezért a folytatásban megmutatja neked, mit kell tenned, ha megértési nehézségeid vannak, és mondja: *Elfogadja a szelídeket az Úr.*

---

[1]Zsolt 121,3.
[2]Zsolt 101,27–28.

Például nem értesz valamit, kevéssé érted, nem tudod követni; tiszteld Isten Írását, tiszteld Isten Igéjét akkor is, ha nem mindjárt érthető; jámborsággal napold el a megértést.

Ne légy szemtelen, hogy homályossággal vagy perverzitással vádolod az Írásokat. Ezekben semmi nem perverz; bizonyos részek homályosak, de nem azért mert megtagadják tőled, hanem hogy gyakorlatoztassák azt, aki befogadja.

Tehát ha nehezen érthető, az orvos teszi, hogy zörgess; akarta, hogy gyakorlatozz a zörgetésben; akarta, hogy a zörgetőnek megnyisson.[1] Zörgetés közben gyakorlatozol; a gyakorlatozástól tágasabb leszel; ha pedig tágasabb lettél, be tudod fogadni, amit ajándékba kapsz. Tehát ne méltatlankodjál, ha zárt ajtóhoz érsz; légy szerény, légy szelíd.

Ne tiltakozzál a homály ellen és ne mondd: „Jobb lett volna, ha így meg így mondja!" Honnan tudod megmondani vagy megítélni, hogy hogyan kellett volna mondani? Úgy mondták, ahogy mondani kellett. Ne korrigálja a beteg a kapott gyógyszereket, az orvos tudja, hogyan kell rajtuk változtatni, higgy annak, aki gyógyít téged.

Ezért mi következik a zsoltárban?
Elfogadja a szelídeket az Úr. – Ne állj tehát ellen Isten határozatainak, légy szelíd, hogy elfogadjon téged. Ha pedig ellenállsz, halljad ami következik: *a bűnösöket pedig a földig alázza.*

Sokfélék a bűnök: *a bűnösöket pedig a földig alázza.* Miféle bűnösöket, ha nem azokat, akik a szelídekkel ellentétesek? Ezért mondja: *Elfogadja a szelídeket az Úr, a bűnösöket pedig a földig alázza.*

Az előbb mondott szelídségből a bűnösök bizonyos fajtáját kell értenünk. Bűnösökön tehát itt az erőszakosakat és azokat értjük, akik nem szelídek. Miért alázza meg őket egészen a földig? Azért, mert visszautasítják a megérthetőket és a földieket fogják tapasztalni.

A manicheusok kárhozatos szektájáról

13. Ezt tette azokkal az emberekkel, akik nevetségessé akarták tenni a Törvényt, mielőtt megismerték volna, mert nem voltak szelídek. Értse ezt Szeretetre-méltóságtok.

Létezik a manicheusok kárhozatos szektája, amely kinevette az olvasott és elfogadott Írásokat; kifogásolni akarta azt, amit nem értett, és taglalva és kifogásolva a nem értett dolgokat, sokakat behálózott. De megalázódtak egészen a földig, akik ezt akarták tenni. Nem engedték nekik, hogy megértsék az égi dolgokat, ezért földeikkel töltekeztek.

[1] Vö. Mt 7,7.

Bármit hallasz a meséikben az nem más, mint káromlás és testi képek másolata. Olykor megérteni akarván Istent, elérkeztek ennek a látható fénynek a gondolatáig, de nem tudtak rajta túllépni; és olyan fénymezőket alkottak Isten Országában, amilyennek ezt a Napot látták, mintegy a Nap fényének gyümölcseként.

De minden, amit a test földje által érintünk, föld Isten számára. Van ugyanis mivel lássunk, mivel halljunk, mivel szagoljunk, mivel ízleljünk, mivel tapintsunk. Ez a test azonban az öt hírnök által, amelyeket érzékeknek nevezünk, csak testi dolgokat fog fel; az érthető és lelki dolgokat elmével fogjuk fel.

Mivel tehát ők kinevették az Írások nehezen érthető részeit – amelyek azért zártak, hogy a zörgetők gyakorlatozzanak, és nem azért, hogy megtagadják a kicsinyektől –, megaláztattak egészen a földig, hogy ne tudjanak azon túl gondolkodni, amit a föld által fognak föl.

De mit mondok, hogy a föld által!? – A test által! Ez a test ugyanis föld, és a földből alkottatott. Amit a szemeddel fogsz fel, a földhöz tartozik; amit a füleddel, amit az orroddal, amit ízléseddel, amit tapintással, mind a földhöz tartozik, mivel a föld által fogjuk fel.

Azok tehát nem voltak képesek megérteni a megértést, amelynek nincsen száma, mert *az Ő megértésének nincsen száma.*

Kifogásolva tehát az Írásokat, bizonyos misztikus dolgokkal üdvöt ígérve közelítették a megértést, hogy a kicsinyeket gyakorlatoztassák, magával a megértéssel is erőszakossá váltak, ami ellentétes a szelídekkel, ezért megalázódtak egészen a földig, hogy képtelenek legyenek a testetlen Istent érzékelni, és amit Istenről gondolnak, csak testileg gondolják.

A változhatatlan isteni természetet ki értheti meg?

14. [7. v.] *Isten tehát a bűnösöket a földig alázza.* – Mit kell tehát tennünk, ha nem akarjuk, hogy a földig alázzanak minket? Mivel nagy dolog haladni az érthető dolgokig, nagy dolog eljutnia a szívnek odáig, hogy felfogja, hogy nem térben tágul és nem az idővel változik.

Mert milyen a bölcsesség formája? Ki tudja azt elgondolni? Hosszukás? Szögletes? Köralakú? Egyszer itt van, másszor amott?

Ha valaki Keleten gondol a bölcsességre, egy másik Nyugaton gondol rá, ha helyesen gondolkodnak, egymástól való távolságuk ellenére mindkettő számára jelen van. Hogyan lehetséges ez? Ki érti ezt?

Ezt a létezőt, ezt a változhatatlan isteni természetet ki tudja befogadni? – Ne siesd el, be tudod majd fogadni.

Halljad mi következik: *Az Úrnak tett vallomással kezdjétek.* Ezzel kezdd, ha el akarsz jutni az igazság világos megértésére. Ha a hit útjáról el akarsz jutni a látás birtoklására, a vallomással kezdd.

Először magadat vádold, és miután vádoltad magadat, dicsérd Istent. Hívd segítségül Őt, akit még nem ismersz, hogy jöjjön és megismerhesd; nem úgy, hogy Ő jön hozzád, hanem úgy, hogy elvezet magához. Hogyan jönne oda, ahonnan soha nem távozott el? Mert ez a Bölcsesség tökéletessége: mindenütt jelen van és távol van a rosszaktól; mindenütt jelen van, mondom, és távol van a rosszaktól, akik mindenütt vannak.

De könyörgöm, kiktől van távol az, aki mindenütt van? Kiktől gondoljátok távolinak, ha nem azoktól, akik tőle nagyon különböző állapotban vannak, mert kiirtották magukból az istenhasonlóságot? Egészen mássá lettek, ezzel eltávolodtak tőle; megújulva térjenek vissza hozzá.

Hogyan újulhatunk meg – kérdezik. Mikor újulhatunk meg? – *Az Úrnak tett vallomással kezdjétek*

Mi következik a vallomás után? – Következzenek a jótettek. *Zsoltározzatok a mi Istenünknek citerával.* Mi a citera? Amit már magyaráztam; ahogyan a pszaltériummal a zsoltár, úgy a citerával is: nem csak szóval, hanem tettel is. *Zsoltározzatok a mi Istenünknek citerával.*

Az Írások titokzatossága a lelki öröm bőségét termi

15. [8. v.] Íme, tegyetek vallomást, gyakoroljátok az irgalmasság cselekedeteit, *zsoltározzatok a mi Istenünknek.*

Ki ez a *mi Istenünk*? – *Aki beborítja az eget felhőkkel*.

Mit jelent az, hogy *Aki beborítja az eget felhőkkel?* – Azt jelenti, hogy aki elborítja az Írásokat előképekkel és misztériumokkal. Ő, aki megalázza a földig a bűnösöket, ő, aki elfogadja a szelídeket, ő *borítja be az eget felhőkkel.*

„És ki láthatja az eget, amikor elborítják a felhők?*”* – Ne félj, hanem halljad a folytatást: *aki a földnek esőt készít. Aki beborítja az eget felhőkkel, és a földnek esőt készít.*

Aki beborítja az eget felhőkkel – elámultál, mert nem látod az eget; miután esett az eső, termékeny leszel, és újra fogod látni a derült eget.

Aki beborítja az eget felhőkkel, és a földnek esőt készít. – Talán ezt tette most is a mi Urunk Istenünk. Mert ha nem találkozunk az Írások nehezen érthetőségével, nem mondtuk volna el nektek ezeket, amiknek örültök.

A mi nyelvünk el nem mondhatta volna nektek, ha Isten az előképek felhőjével be nem borítja az Írások egét. Tehát ezért borította felhőkkel az eget, hogy eső

hullhasson a földre. Azért akarta, hogy a próféták mondásai nehezen érthetők legyenek, hogy később Isten szolgáinak legyen mit hullatni magyarázatukkal az emberek fülébe és szívére, és így Isten felhőiből a lelki öröm bőségét fogadhassák. *Aki beborítja az eget felhőkkel, és a földnek esőt készít.*

Ha lelki javakat vetettünk belétek, nagy dolog, hogy testi javaitokat aratjuk?

16. *Aki a hegyeken szénát sarjaszt, és füvet az emberek szolgálatára.* – Íme az eső gyümölcse.

Aki a hegyeken szénát sarjaszt – mondja. Vajon az alföldön nem sarjaszt? De ami nagy dolog: a hegyeken.

Hegyeknek mondja a világ nagyjait, a hegyeken itt a magas méltóságban lévőket értsd. És nem csoda, mert az az ismeretlen özvegyasszony két fillért dobott a perselybe;[1] a föld termett szénát, a mély alföld; de a hegy is termett: Zakeus, a vámosok vezetője;[2] ez csodálatosabb volt, mert a hegy termett szénát.

Mert minél rangosabb az ember, annál fösvényebb; és minél nagyobbak ebben a világban, annál inkább szeretik a saját gazdagságukat. Ezért ment el szomorúan az, aki tanácsot kért az örök életről az Úrtól, és jónak nevezte a mestert, mondván: *Mit tegyek, hogy örök életem legyen?* Erre a Mester: *Tartsd meg a parancsolatokat.*
– *Melyeket?* – és idézte neki a Törvény parancsait.
– *Ezeket mind megtartottam ifjúkorom óta.*
– *Egy valami hiányzik még neked* – mondta. *Akarsz tökéletes lenni? Menj, add el amid van és add a szegényeknek, és kincsed lesz a mennyben. Aztán jöjj és kövess engem.*[3]
Mit is mondott az Úr? – Íme, hegy vagy, fogadd az esőt és teremj szénát.

Mert mit fogsz odaadni? Nemde szénát? Mert minden, amit a gazdagok az Egyháznak adnak az Istennek szolgálók szükségleteinek fedezésére, mi más mint széna? Testi dolgok, egy ideig láthatók, de valami nem testi dolgot nyernek általuk. Figyeld, hogy semmit érő dolgokért mit vásárolsz.

Mert az Apostol mondja és megmutatja, hogy széna, amit adsz: *Ha lelki javakat vetettünk köztetek, nagy dolog az, hogy majd anyagi javaitokat aratjuk?*[4] És halljad, hogy a testi dolgok széna: *Minden test széna, és az ember minden dicsősége, mint a fű virága.*[5]

---

[1] Vö. Mk 12,42.
[2] Vö. Lk 19,2–8.
[3] Vö. Lk 19,2–8.
[4] 1Kor 9,11.
[5] Iz 40,6.

Tehát az szomorúan elment, és az Úr mondta: *Milyen nehéz a gazdagnak bemennie a mennyek országába!*[1]Ezért nagy dolog, hogy *a hegyeken szénát sarjaszt.*

És hogyan sarjaszt szénát a hegyeken, ha az a gazdag, hallván, hogy a javait oda kellene adnia a szegényeknek, szomorúan elment? Hogyan válaszolt az Úr később az elszomorodottaknak? *Ami nehéz az embereknek, Istennek könnyű.*[2]

Tehát Ő *sarjaszt szénát a hegyeken,* akinek minden könnyű. Mert nincs terméketlenebb a sziklás hegyeknél. Esőt hullat Ő, aki *a hegyeken szénát sarjaszt és füvet az emberek szolgálatára.*

Kinek a szolgálatára? – Magát Pált hallgasd: *Minket pedig mint a ti szolgáitokat Jézus Krisztus által.* Aki ezt mondta: *Ha lelki javakat vetettünk köztetek, nagy dolog az, hogy majd anyagi javaitokat aratjuk?*[3]– szolgának nevezte magát.

Mert szolgálunk nektek, testvérek. Egyikünk sem mondhatja, hogy nagyobb nálatok. Nagyobbak leszünk, ha alázatosabbak voltunk; *Ha valaki nagyobb akar lenni köztetek* – ez az Úr szava – *legyen a szolgátok.*[4]

Tehát *a hegyeken szénát sarjaszt, és füvet az emberek szolgálatára.* Pál Apostol ugyan a keze munkájából élt, a hegyek szénáját nem akarta elfogadni, szűkölködni akart, de a hegyek azért termették a szénát.

Mert amiatt, hogy ő nem akarta elfogadni, a hegyeknek nem kellett-e adniuk, hogy terméketlenek ne maradjanak? Az esőnek járt a gyümölcs, a szolgának jár az eledel, ahogy az Úr mondta: *Egyétek, amit elétek tesznek.*[5] És nehogy azt gondolják, hogy a sajátjukból adnak, mondja: *Mert méltó a munkás a maga bérére.*

Más a rászoruló, akit téged kér, és más, akit neked kell kérned

17. Így tehát testvérek, mivel alkalom adódott ezekről szólnunk, és főleg mivel amiről beszélnük, azt nem kérjük tőletek, tehát szabadabban beszélhetünk; de még ha kérnénk is, a gyümölcsünket kérnénk, nem a gazdagságtokat, hanem igazságosságtokat. Mégis most röviden intelek benneteket, mert már sokat mondtunk és valamikor be kell fejezni a beszédet.

Ha nem akartok terméketlenek maradni, hanem az esőért termékenységet akartok visszaadni, nehogy elítéltessék a terméketlenségtek (Isten ugyanis tűzzel fenyegeti a terméketlen és tövises földet, mint ahogy csűrt készít a termékeny

[1]Mt 9,23.
[2]Mt 19,26.
[3]2Kor 4,5.
[4]Mt 20,26.
[5]Lk 10,8–7.

föld számára[1]), önként adjátok meg, amivel tartoztok, legyetek a saját végrehajtóitok.

Krisztus némán várja a tartozást, és hangosabb a néma hangja, mert az evangéliumban nem hallgat. Valójában nem hallgat, amikor mondja: *Szerezzetek magatoknak barátokat a hamis mammonból, hogy ők is befogadjanak titeket az örök hajlékokba.*[2]Ő nem néma, halljátok meg a hangját.

Senki nem léphet föl veletek szemben végrehajtóként; hacsak nincs szükség végrehajtóra, hogy akik az evangéliumban szolgálnak nektek, kérjenek tőletek. Ha pedig erre sor kerülne, hogy kérniük kell, vigyázzatok, nehogy amikor ti kértek valamit Istentől, hiába kérjétek.

Tehát legyetek a saját végrehajtóitok, nehogy azok, akik az evangéliumban szolgálnak nektek – nem azt mondom, hogy valamit kénytelenek legyenek elszenvedni, mert talán kénytelenségből sem kérnek –, hanem azt mondom, nehogy vádoljanak a hallgatásukkal. Ezért van megírva: *Boldog, aki gondoskodik a szegényről és szűkölködőről.*[3]

Amikor azt mondja, hogy *aki gondoskodik a szegényről és szűkölködőről,* azt jelenti, hogy nem várja meg, hogy kérjen. Gondoskodj róla. Más, aki kéréssel fordul hozzád, és más aki szűkölködőt neked kell megkeresned.

Mindkettőt mondja, testvéreim, és az imént olvastuk, hogy *minden kérőnek adj*. És az Írás egy másik helyen mondja: *Izzadjon az alamizsna a kezedben, amíg találsz egy igazat, akinek odaadhatod.*[4] Más, aki kéréssel fordul hozzád, és más aki szűkölködőt neked kell megkeresned. Azt se küldd el üresen, aki kéréssel fordul hozzád, mert *minden kérőnek adj;* de más az, akit neked kell megkeresned: *Izzadjon az alamizsna a kezedben, amíg találsz egy igazat, akinek odaadhatod.*

De ezt csak akkor tehetitek, ha vannak félretett dolgaitok, amiket családja szükségleteiről már gondoskodva ki-ki tetszése szerint olyannak tekint, mintha a kincstárnak kellene adnia. Ha Krisztusnak nincs köztársasága, akkor nincs kincstára sem. Tudjátok-e mi a kincstár (fiscus)? A kincstár egy pénzeszsák. Róla nevezték el az abrakostarisznyát (fiscusról a fiscellát).

Itt a földön az Úrnak is volt ilyenje, mert voltak erszényei; és az erszényeket Júdásra bízták. Az áruló és tolvaj Júdást az Úr eltűrte,[5] és benne mutatta meg határtalan türelmét, de akik adakoztak, az Úr erszényeibe adták adományaikat. De ne gondoljátok, hogy az Úr ment és kéregetett, vagy szűkölködött Ő, akinek

[1]Vö. Zsid 6,7–8.
[2]Lk 16,9.
[3]Zsolt 40,2.
[4]Lk 6,30.
[5]Jn 12,6.

angyalok szolgáltak, és aki öt kenyérből annyi ezer embert lakatott jól. Ha tehát szűkölködött, csak példát akart adni a hegyeknek, hogy teremjenek szénát, nehogy terméketlenséggel fizessenek az esőért.

Különítsetek el tehát valamit, jelöljetek ki valami határozott dolgot az évi jövedelmetekből vagy a napi keresetetekből. Mert ha úgy tűnik, hogy a megélhetésedből adsz, szükségszerűen megremeg a kezed, amikor olyasmit nyújtasz, amit nem arra szántál. Bevételeid bizonyos részét különítsd el adónak.

Tizedet akarsz adni? Különítsd el a tizedrészt, bármilyen kevés. Mert elmondták, hogy a farizeusok tizedet adtak: *Kétszer böjtölök hetenként, és tizedet adok mindenből, amim csak van.*[1] És mit mond az Úr? *Ha a ti igazságtok nem lesz bőségesebb, mint az írástudóké és a farizeusoké, nem mentek be a mennyek országába.*[2] Az is, akinek igazságát felül kell múlnia a te igazságodnak tizedet ad, te pedig ezredrészt sem adsz. Hogyan múlhatnád felül azt, akivel még csak egyenlő sem vagy? *Aki beborítja az eget felhőkkel, és a földnek esőt készít. Aki a hegyeken szénát sarjaszt, és füvet az emberek szolgálatára.*

Mi magunk vagyunk az Istent szólongató hollófiak

18. [9. v.] *Aki eledelt ad jószágaiknak.*– Ezek a jószágok Isten nyájai. Isten nem csalja meg a nyáját az emberek által adott eledellel, akiknek szolgálatára füvet sarjaszt. Ezért mondja az Apostol: *Ki legeltet nyájat, és nem issza a nyáj tejét?*[3]

Aki eledelt ad jószágaiknak, és a hollófiaknak, melyek segítségül hívják őt. Azt gondoljuk talán, hogy a hollók Istenhez folyamodnak, hogy adjon nekik eledelt? Ne gondoljátok, hogy értelmetlen lélek segítségül hívja Istent, mert csak az értelmes lélek tudja Őt segítségül hívni.

Hasonlatként értsétek a mondottakat, és ne gondoljátok, ahogy egyes gonoszok mondják, hogy az emberi lelkek visszatérnek az állatokba, kutyákba, disznókba, hollókba. Ezt a gondolatot zárjátok ki a szívetekből és a hitetekből. Az emberi lélek Isten képmására lett teremtve,[4] Ő pedig nem adja a képmását kutyának vagy disznónak.

Mit jelent tehát az, hogy *és a hollófiaknak, melyek segítségül hívják őt.* Kik ezek a hollófiak? – Az izraeliták csak magukat tartották igaznak, mert megkapták a Törvényt; a többi nemzetek embereit mind bűnösöknek mondták. És valóban, az összes nemzet bűnben, bálványimádásban, kövek és fák imádásban éltek, de vajon így is maradtak? És ha holló atyáink nem is, a hollófiak, azaz mi, segítségül hívjuk Istent.

---

[1] Lk 18,12.
[2] Mt 5,20.
[3] 1Kor 9,7.
[4] Vö. Ter 1,26.

Eledelt ad jószágaiknak, és a hollófiaknak, melyek segítségül hívják őt. – Azok a hollófiak, akiknek Péter mondja: *Hisz tudjátok, hogy nem veszendő ezüstön vagy aranyon szabadultatok ki az atyáitoktól rátok hagyományozott értéktelen életmódból.*[1] A hollófiak, akik szüleik bálványait imádták, megmozdultak és megtértek Istenhez. És most hallod, hogy a hollófióka segítségül hívja az egy Istent. Mi ez? Elhagytad atyádat és hollófiókának mondod? – Bizony elhagytam; ő mint holló nem hívta segítségül Istent, én, a hollófióka segítségül hívom Istent. *És a hollófiaknak, melyek segítségül hívják őt.*

Ne dicsekedjenek az emberek méltóságaikkal

19. [10. v.] *Nem a ló erejében gyönyörködik.* – A ló ereje a gőg. Úgy látszik ugyanis, hogy a ló engedelmeskedik az ember késztetésének, hogy magasabbra ugorjon. És valóban van a lóban valami tartás, ami bizonyos gőgöt jelez.

Ne dicsekedjenek az emberek méltóságaikkal, ne gondolják magukat magasabban lévőknek a rangjuk miatt; vigyázzanak, nehogy leessenek az idomítatlan lóról.

Nézd csak, mit mond egy másik zsoltárban: *Ezek a kocsikkal, azok a lovakkal, mi pedig a mi Urunk Istenünk nevében dicsekszünk.* Azaz azok a mulandó rangokkal, mi a mi Urunk Istenünk nevében emelkedünk fel. Éppen ezért mi történik azokkal? Nézzétek csak, mi következik: *Azoknak megbotlott a lába és elestek, mi pedig fölkeltünk és fölegyenesedtünk.*[2] *Nem a ló erejében gyönyörködik, nem is a férfi sátraiban leli kedvét.*

A féri sátraiban – mondja. Van ugyanis az Úrnak is sátra, az egész földkerekségen elterjedt szent Egyház. Az eretnekek elkülönülve az Egyház sátraitól saját sátrakat vertek; nem a férfi ezen sátraiban leli kedvét az Úr. Hanem figyeld csak, mit mond a hollófióka: *Inkább választom, hogy a küszöbön legyek Isten házában, mintsem a bűnösök sátraiban lakjam.*[3] Ha ugyanis egy jó, jámbor, gyengeségét megvalló, Istent segítségül hívó hollófiókának az Egyházban esetleg nincs mulandó rangja, nem megy ki az Egyházból, nem ver magának az Egyházon kívül sátrat, amelyben Isten nem leli kedvét, hanem mit mond? Ezt: *Inkább választom, hogy a küszöbön legyek Isten házában, mintsem a bűnösök sátraiban lakjam. És a férfi sátraiban nem leli kedvét.*

Úgy kell-e félni Istentől, mint egy rablótól?

20. [11. v.] Hanem mit fűz hozzá?

---

[1] 1Pét 1,18.
[2] Zsolt 19,8–9.
[3] Zsolt 83,11.

Az őt félőkben leli kedvét az Úr, és azokban, akik az Ő irgalmasságában reménykednek. – Kedvét leli az Úr az őt félőkben; de vajon úgy kell-e e tőle félni, ahogy a rablótól? Mert a rablótól is félünk, a vadállattól is félünk, az igazságtalan és hatalmas embertől is nagyon félünk. *Az őt félőkben leli kedvét az Úr;* de hogyan félik ezek Istent? *És azokban, akik az Ő irgalmasságában reménykednek.*

Íme, Krisztus árulója, Júdás is félt tőle, de nem remélt az ő irgalmasságában. Mert bántotta, hogy elárulta az Urat, és mondta: *Vétkeztem, mert elárultam az igaz vért!*[1] Helyes, hogy félted őt, de mi lett volna, ha remélsz annak irgalmasságában akit elárultál! Júdás azonban kétségbeesetten elment és fölakasztotta magát.

Tehát úgy féld az Urat, hogy remélj az ő irgalmasságában. Ha rablótól félsz, mástól remélsz segítséget, nem attól, akitől félsz; attól kérsz segítséget, akitől nem félsz, azzal szemben akitől félsz. Ha így féled Istent, és azért fész Istentől, mert bűnös vagy, vajon kitől kaphatsz segítséget Istennel szemben? Hová mehetsz? Mit tehetsz? El akarsz futni előle? Hozzá menekülj! El akarsz futni a haragvó elől? Menekülj a megengesztelthez. Engeszteled Őt, ha remélsz az ő irgalmasságában, és úgy kerülöd a bűnöket, hogy régi bűneidért kérleled, hogy bocsássa meg neked az Úr, akié a tisztelet és az uralom az Atyával és a Szentlélekkel a századok századain át. Amen.

[1]Vö. Mt 27,4–5.

SZÁZNEGYVENHETEDIK ZSOLTÁR (147,12–20.)
Elmondta Karthagóban 412. decemberben
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

12*Együtt dicsérjed, Jeruzsálem, az Urat;*
dicsérd a te Istenedet, Sion.
13Mert megerősítette a te kapuid zárait,
és megáldotta a fiaidat benned.
14Aki a békét adta határaidul,
és a gabona javával lakat jól téged.
15Aki elküldi igéjét a földre,
egészen a gyorsaságig fut az ő Igéje.
16Aki hullatja a havat, mint gyapjút,
és a ködöt, mint hamut szórja szét.
17Küldi a jegét, mint kenyérdarabokat;
hidege előtt ki tudna megállni?
18Kibocsátja az Ő igéjét és megolvasztja azokat,
fúj az Ő szele és vizek folynak.
19Aki hirdeti az Ő igéit Jákobnak,
igazságosságait és ítéleteit Izraelnek.
20Nem tett így minden nemzettel,
és az Ő ítéletét sem nyilvánította ki nekik.
Alleluja.

Az idő rövidsége miatt napoltuk el ezt a beszédet

1. Emlékszik Szeretetreméltóság tok, hogy az imént énekelt zsoltárról szóló beszédet a mai napra halasztottuk. Mert ez volt, és vasárnap olvasták és ezt kellett volna magyaráznunk. Mivel azonban az olvasott evangéliumtól megrendülve, nagy félelmünk és a ti javatok miatt hosszasan elidőztünk annál, hogy az Úr figyelmeztetett minket az utolsó napra, és azt akarta, hogy eljövetelét felkészülve és virrasztva várjuk,[1] példával is megijesztett, nehogy az ítélet elkárhoztasson; mert azt mondta, hogy olyan lesz az Emberfiának eljövetele. mint Noé napjaiban volt, amikor ettek és ittak, adtak és vettek, férjhez mentek és nősültek addig a napig, amikor Noé bement a bárkába, aztán jött a vízözön és elsodorta valamennyit.[2]

[1]Vö. Mt 24,37–42.
[2]Vö. Lk 17,26–27.

Tehát aggódva és nagy félelemmel (mert ki ne félne, aki hisz?), amennyire képesek voltunk rá, hosszasan valamennyiünk életéről és erkölcseiről szólt a beszéd, hogy azt a napot ne csak biztonságban várhassuk, hanem vágyódjunk is rá.

Ha ugyanis szeretjük Krisztust, ugyancsak vágyódnunk kell az ő eljövetelére. Mert nagyon visszás, és nem tudom, egyáltalán igaz-e szeretni valakit és ugyanakkor félni attól, hogy eljön; imádkozni: *Jöjjön el a te országod*,[1] és félni attól, hogy meghallgatásra találsz.

Honnan ez a félelem? Onnan, hogy eljön a bíró? Vajon igazságtalan-e? Rosszakaratú-e? Irigy-e? Vajon végül is mástól akar-e tájékoztatást kapni az ügyedről, és esetleg akire rábíztad ügyedet ravaszul rászed, vagy képesség és ékesszólás hiányában képtelen lesz bizonyítani ártatlanaságodat? Ezek közül egy sem fordul elő.

Tehát ki az, aki el fog jönni? Miért nem örülsz? Ki jön ítélni téged, ha nem az, aki eljött, hogy elítéltessék érted? Ne félj a vádlótól, akiről Ő maga mondta: *Most vettetett ki evilág fejedelme.*[2] Ne félj, hogy rossz az ügyvéded, mert most Ő az ügyvéded, aki akkor majd a bírád lesz. Ő lesz ott, meg te és az ügyed; ügyed beszéde és a lelkiismereted tanúsága.

Ha tehát félsz az eljövendő bírótól, mostani lelkiismeretedet tedd jóvá. Kevésnek tartod-e, hogy a múltat nem kéri rajtad számon? Akkor majd haladék nélkül fog ítélni, de most milyen nagy haladékkal parancsol? Akkor már nem lehet javítani; most ki tiltja meg a javulást?

Mivel erre vasárnap olyan hevesen figyelmeztettünk, hogy szinte kizárólag erről szólt a beszéd, és nem kis időt töltöttünk el úgy, hogy kénytelenek voltunk ennek a zsoltárnak magyarázatát mára halasztani, most róla van szó, figyeljünk rá, sőt Istenre, aki irgalmasságában, Szentlelkében elrendelte ezeket a beszédeket úgy, hogy ő maga segít gyengeségeinken. Van-e beteg, aki tanácsot mer adni az orvosnak?

Az Írás hasonlatok homályán keresztül beszél

2. Amikor olvasták (a zsoltárt), azt hiszem valamennyien, vagy legalábbis sokan észrevették, hogy van néhány verse, amelyek megnyitásáért zörgetnünk kell, főként amikor ezt mondja: *Aki hullatja a havat, mint a gyapjút, és a ködöt, mint a hamut szórja szét. Szórja a jegét, mint kenyérdarabokat; hidege előtt ki tud megállni?*[3]

[1]Mt 6,10.
[2]Jn 12,31.
[3]Zsolt 147,16–17.

Ezeket hallva bárki, ha szó szerint érti, isteni művekre gondol. Mert hullat-e valaki havat Istenen kívül? Szór-e szét ködöt Istenen kívül? Dermeszt-e valaki jeget rajta kívül? És e három hasonlatnak megvan a megfelelő ellenkezője is. És hasonlít a gyapjú a hóhoz, a hamu a ködhöz és a kenyérdarabok a jég szikrázó fényességéhez.

A jég megjelenésében ugyanis hasonlít az üveghez, csak ragyogóan fehér. Ezt mondják azok, akik ismerik, ezért nem kell kételkednünk, mert az igazmondó Írás tanúskodik róla; úgy mondják, hogy a jég évek alatt el nem olvadó hóból úgy összefagy, hogy csak nehezen olvad el.

Az elmúlt tél havát könnyen elolvasztja a következő nyár, szilárdságát nem növelik a múló évek. Ahol azonban éveken át egymásra rétegződik a hó, és vastagsága miatt nem egy, hanem sok nyarat legyőz, főként a földnek azokon a részein, tudniillik az északi tájakon, ahol nyáron sem süt melegen a nap, az éveken át halmozódó keménység alkotja azt, amit jégnek nevezünk.

Figyeljen csak Szeretetreméltóságtok!
Tehát mi a jég? – Éveken át megszilárdult hó, melyet sem a Nap, sem tűz nem egykönnyen tud felolvasztani.

Erről azért szóltam kissé hosszabban, mert sokan nem ismerik; és azok se tartsák terhesnek a mondottakat, akik ismerik, nem önmagunk miatt, hanem azok miatt, akik nem ismerik a jeget.

Nem kétséges számomra, hogy amikor ezeket hallottátok a lektortól, különféle dolgokra gondoltatok. Egyesek azt mondhatták, és igazat mondtak: „Nagyok az Úrnak művei, melyek közül néhányat említett, és földi dolgok ezek, és szinte minden évben mindenkit látja, hogyan támaszt havazást Isten, hogyan szórja szét a ködöt, hogyan szilárdítja a jeget.”

Mások azt mondhatták magukban: „Gondolod, hogy ok nélkül állnak ezek az Írásban, vagy csak annyit jelentenek, ami elhangzott? Nem jelent-e valami többet ez a hó és gyapjú, a köd és a hamu, a jég és a kenyér? De miért akart az Írás így, mintegy a hasonlatok homályán át beszélni? Mennyivel jobb lett volna, ha nyíltan beszél? Miért kell keresnem, vagy bizonytalankodnom, hogy mit is akarnak mondani ezek a szavak? Miért kell erőlködnöm a hallgatás közben? Miért kell többnyire tájékozatlanul hazatérnem a zsoltár hallgatása után?”

Ez az, amit kevéssel ezelőtt mondtam: tárulj ki a gyógyítás előtt, így kell meggyógyulnod. Nagyon gőgös és sokat tételez fel magáról az a beteg, aki meri akár az ember orvost is utasítani. Merhet-e tanácsot adni a beteg az orvosnak?

Amikor ember a beteg és Isten gyógyít, nagy jámborság és a gyógyulás kezdete elhinni – még mielőtt tudhatnád, miért mondanak valamit –, hogy amit hallasz, azt úgy kellett mondani, ahogyan mondják.

Ez a jámborság tesz képessé arra, hogy keresd, mint mondtak, és amikor megtalálod, amit kerestél, örülhess annak, amit megtaláltál. Imádságaitoknak ez az érzülete legyen tehát irántunk Urunk és Istenünk előtt, és ha miattunk nem is, miattatok bizonyára arra méltat majd minket, hogy megajándékoz azzal, ami itt rejtve van.

Most tehát, mivel valami isteni látványosság és előadás napját ígértük, képzeljétek azt, hogy ezen elhangzott, de még nem magyarázott zsoltárversekkel Szerzőnk becsomagolt báláit hoztuk elétek. És azért hoztuk becsomagolva, hogy kibontva láthatóvá váljanak, és ti ne csupán szemlélői legyetek, hanem arra készüljetek, hogy magatokra is öltsétek.

Ne úgy szeressük a mulandó életet, mintha más élet nem léteznék

3. Vasárnap, ha Szeretetreméltóságtok, akik itt voltatok, emlékszik rá, mondtuk, hogy az evangéliumi olvasmány, amely oly hosszan lekötött minket, hogy a zsoltár magyarázatát el kellett halasztanunk, nagyon megfelelt ennek a zsoltárnak. Ezt akkor mondtuk, de bizonyítani nem tudtuk, mert elnapoltuk a zsoltárt. Ma tehát bizonyítanunk kell ezt a megfelelőséget.

Abban az evangéliumi részletben megrémültünk az utolsó naptól.[1] De ez a rémület biztonságot szül; megrémülve ugyanis óvatosak leszünk, az óvatosságtól pedig biztonságba kerülünk. Amint ugyanis a rendetlen biztonság félelembe kerget, a rendezett óvatosság biztonságot szül.

Megrémítettek azért, hogy ezt a jelen, fogyatkozó, elillanó, átmeneti életet ne úgy szeressük, mintha nem volna más élet; ha ugyanis más élet nincs, akkor ezt kell szeretnünk. Ha más élet nincs, akkor szerencsésebbek nálunk azok, akik ma az amfiteátrumnál virrasztanak. Mert mit mond az Apostol? *Ha csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban, nyomorultabbak vagyunk minden embernél.*[2] Van tehát egy másik élet is.

Kérdezze csak mindenki a hitében Krisztust; de alszik a hit. Méltán hánykolódsz, mert Krisztus alszik a hajóban. Jézus ugyanis aludt a hajóban, és a hajó hánykolódott a nagy viharban.[3] Tehát hánykolódik a szív, amikor Krisztus alszik.

Krisztus azonban mindig ébren van. Mit jelent tehát az, hogy Krisztus alszik? Azt jelenti, hogy a hited alszik. Miért hánykolódsz még mindig a kétségek viharától? Ébreszd föl Krisztust, ébreszd föl a hitedet; a hit szemével a jövendő életet nézd, amelyért hivő lettél, amelyért megjelöltek annak keresztjének

[1] Mt 24,4.
[2] 1Kor 15,19.
[3] Vö. Mt 8,24–25.

jelével, aki azért élte végig ezt az életet, hogy megmutassa, mennyire megvetendő az az élet, amelyet szeretsz, és mennyire remélned kell azt az életet, amit nem hittél el.

Ha tehát felébresztetted a hitet, és szemét a végső dolgokra és a jövendőre irányítottad, amelyben az Úr második eljövetele után fogunk örvendeni az ítélet után, miután a szentek megkapták a mennyek országát, ha arra az életre és annak az életnek a nyugodt tevékenységére gondolsz, amelyről oly gyakran beszéltünk, szeretteim, nem fog hánykolódni a tevékenységünk, az a nyugodt és édességgel teli tevékenység, amely nem lesz terhes, nem lesz fárasztó, semmiféle viharfelhő nem fogja zavarni.

Mi lesz akkor a dolgunk? – Dicsérni Istent, szeretni és dicsérni; dicsérni szeretetben és a szeretni dicséretekben. *Boldogok akik a te házadban laknak, örökkön örökké dicsérnek Téged.*[1] Miért boldogok, ha nem azért, mert örökkön örökké szeretnek Téged? Miért boldogok, ha nem azért, mert örökkön örökké látnak Téged? Ez tehát, testvéreim, micsoda látványosság lesz Isten látásában?

Az emberek nézik a vadászt és élvezik; jaj a nyomorultaknak, ha meg nem javulnak! Akik ugyanis nézik a vadászt és élvezik, látni fogják az Üdvözítőt és szomorkodni fognak. Van-e nyomorultabb azoknál, akiknek az Üdvözítő nem lesz üdvösségére? Nem csoda tehát, hogy azoknak, akiknek gyönyörűsége az állatviadalban küzdő ember, nem lesz üdvössége a szabadító Isten. Mi pedig, testvérek, ha nem feledkezünk meg arról, hogy az ő tagjai vagyunk, ha vágyódunk utána, ha állhatatosak maradunk, látni fogjuk Őt és örvendezni fogunk benne.

Annak a városnak minden polgára meg lesz tisztítva, nem lesz közöttük pártütő vagy forrongó; az az ellenség, aki most irigykedik, hogy el ne jussunk abba a hazába, ott már senkire sem leselkedhet, mert már nem engedik meg neki, hogy ott legyen. Ha ugyanis már itt kizárják a hívők szívéből, mennyire ki lesz zárva ott az élők városából?

Mit jelent majd, testvérek, kérlek, mit jelent majd abban a városban lenni, amelyről már beszélni is akkora öröm? Erre az eljövendő életre kell készíteni a szívünket; aki erre készíti a szívét, ezt az életet teljes egészében megveti; és miután ezt megveti, biztonsággal várhatja azt a napot, amelynek várásával az Úr megrémített.

Biztonságban várjuk az utolsó napot

[1]Zsolt 83,5.

4. Mivel tehát ez a zsoltár arról az eljövendő életről beszél és énekel nekünk, az evangélium pedig riasztó dolgokat mond a jelen életről, a zsoltár szeretetet ébreszt az eljövendő, az evangélium félelmet kelt a jelen élet iránt.

Az Újszövetség lapjain szó van az eljövendő boldogságról is, főként azokon a helyeken, ahol nem becsomagolva szólnak olyan dolgokról, amelyeket meg kell értenünk, hanem nyíltan láthatók azok a dolgok, amelyeket itt nehéz megértenünk.

Amikor tehát azt mondja nekünk az evangélium: Várjátok az eljövendő utolsó napot, az Emberfia eljövetelének napját,[1] mert azoknak fog bajt jelenteni, akik most azért vannak biztonságban, mert perverz biztonságban vannak; mert a világi gyönyörűségekben vannak biztonságban, holott a világ gyönyörűségei fölötti uralkodásban kellene biztonságban lenniük. Arra az életre készített fel minket az Apostol is azokkal a szavaival, amelyeket már idéztem: *Azt mondom tehát, testvérek: Az idő rövid, azért akinek van felesége, éljen úgy, mintha nem volna, aki sír, mintha nem sírna, aki örül, mintha nem örülne, aki vásárol, mintha meg sem tartaná, és aki felhasználja a világ dolgait, mintha nem élne velük, mert ez a világ elmúlik. Azt szeretném, ha mentesek volnátok a gondtól.*[2]

Akinek minden öröme és egész boldogsága az evésben, ivásban, nősülésben, eladásban, vételben, evilág használatában van, gondtalan állapotban van, de a bárkán kívül; jaj neki, ha jön a vízözön!

Aki pedig akár eszik, akár iszik, akár bármi mást tesz, mindent Isten dicsőségére tesz;[3] ha valami szomorúság éri a világi dolgokban, úgy sír, hogy belül a reményben örvend; és ha valami öröme van a világi dolgokban, úgy örül, hogy belül a lelkében fél és nem adja át magát, hogy a szerencse megrontsa, vagy a nehézségek összetörjék (ezt jelenti a sírni mintha nem sírna és örülni mintha nem örülne); ha valakinek van felesége, gyengeségével együtt érezve adja, nem követeli a házastársi kötelességet; vagy ha a saját gyöngesége miatt nősül meg, inkább siratja, hogy nem tud asszony nélkül élni, mint örül annak, hogy megnősül; ha elad valamit, tudja, hogy ha megtartaná, akkor sem tenné boldoggá, ha vesz valamit, tudja, hogy elmúlik; még ha bővelkedik is és körülveszi is a gazdagság, nem ezekben bízik, és irgalmasságot gyakorol a vagyonából azokkal, akiknek nincs, hogy ő maga is megkapja azt amije nincs attól, akié minden.

Az ilyen biztonságban várja az utolsó napot, mert nem a bárkán kívül van, hanem a romolhatatlan gerendákon belül tartják számon, amelyekből a bárka

[1] Vö. Mt 24,42.
[2] 1Kor 7,29–32.
[3] Vö. 1Kor 10,31.

épül.[1]Tehát ne féljen az eljövendő Úrtól, hanem reméljen és vágyakozzék rá, mert nem azért jön, hogy büntetést zúdítson rá, hanem hogy véget vessen a nehézségeknek.

Ez történik arra a városra irányuló vággyal. Amire tehát az evangélium figyelmeztetett, beteljesedik annak a városnak a vágyával, amelyről a zsoltár énekel: így felel meg az evangélium ennek az éneknek.

A földi és a mennyei Jeruzsálemről

5. [12. v.] Halljuk tehát, miféle városról énekel ez a zsoltár. Halljuk és énekeljük; amikor ezt halljuk, örömünk a mi Istenünk éneke. Mert nem csak akkor énekeljük, amikor ajkunk és hangunk szólaltatja meg az éneket; van egy belső ének is, mert van bizonyos belső fül is.

Hallható hangon éneklünk, hogy ébresszük magunkat; szívvel zsoltározunk, hogy az Ő kedvében járjunk. *Aggeus és Zakariás* zsoltárának mondják.

Aggeus és Zakariás próféták voltak. Ezek a próféták már annak a Jeruzsálemnek a fogságában voltak, amely a földön a mennyei árnyékát hordozta. Tehát amikor ennek a városnak fogságában Babilóniában éltek, ezek a próféták Jeruzsálem ujjápítéséről prófétáltak, a régi helyreállításából születő új városról prófétáltak a nép fogságból való szabadulása utáni időkben.[2]

Fölismerjük ezt a fogságot is, ha valóban fölismerjük vándorlásunkat. Mert ebben a világban, a világ háborgatásai közepette, a sokféle botrány kavargásában mintegy fogságban sóhajtozunk; de bíztatnak, mert jövendölik a mi új, ugyanilyen városunkat. Ugyanis kettőjük prófétálása után láthatóan is megvalósult, hogy minden kibontakozzék, amit képekben mondtak el. A fogság hetven éve után újjá épült Jeruzsálem.

Így Jeremiás próféta a hetven évvel, a hetvenes számmal az idő teljes forgását jelzi; ezek a napok ugyanis, mint tudjátok, hetvenesével forognak: ugyanannyi múlik el, ugyanannyi tér vissza.

Tehát hetven év elmúltával ahhoz képest, amikor Jeremiás prófétált Jeruzsálem újjá építéséről,[3]megtörtént, hogy itt is megjelenjék az ejövendők képe; megmutatták nekünk a jelen idők forgása után, amely hetvenes számrendszerben forog, eljövendő városunkat, de már az örökkévalóságban, egyetlen napon. Abban a hajlékban ugyanis az idő már nem forog, mert az ott lakó már nem bukik el.

[1]Vö. Ter 6,14.
[2]Vö. Ezd 5,1; 6,14.
[3]Vö. Jer 25,12; 29,10.

Amikor ezt a hajlékot látták lélekben a próféták, látták és beszéltek róla. De azokat mondták el róla, amik oda vezetnek; és minden, ami időben, testi mozgással, emberi cselekedetekkel történt, a jövő hirdetője és jele volt.

A mennyei hazában csak Isten fogjuk dicsérni

6. Halljuk már énekelni azt a várost, és törekedjünk feléje. Isten Lelke ugyanis nagyon felhívja rá a figyelmünket azzal, hogy belénk árasztja az iránta való szeretetet, hogy vágyódjunk rá, vándorlás közben sóhajtozzunk utána és akarjunk oda megérkezni. Szeressük ezt a várost, és maga a szeretete haladást jelent feléje. Íme, szeressük, ahogyan a szent száj, a prófétai száj, és Isten Lelke mondja: *Együtt dicsérjed Jeruzsálem az Urat.*

(A két próféta) még a fogságban látja azokat a nyájakat, sőt, a városhoz mindenfelől igyekvő összes polgárok egyetlen nyáját. Látják a cséplés és a szelelés után már a csűrbe gyűjtött sokaság örömét, akik már nem félnek semmitől, már nem szenvednek zaklatásoktól és fáradságoktól; (a próféták) még itt élve és ebben a töredelemben forgolódva, a szívüket mintegy Isten angyalaihoz és ahhoz az eljövendő, örök örömben élő néphez kapcsolva előlegezik a remény örömét és sóhajtanak utána.

Együtt dicsérjed, Jeruzsálem, az Urat.

Mi lesz a dolgod, ó Jeruzsálem? – A fáradságos munka és a jajgatás biztosan elmúlt.

Mi lesz a dolgod? Szántani, vetni fogsz, szőlőt fogsz metszeni, hajózni fogsz, kereskedni fogsz? Mi lesz a dolgod? Vajon jó és az irgalmasságból fakadó cselekedeteket kell majd végezned? Fontold meg, hányan lesztek, fontold meg, kiknek társaságában leszel, és lássad, lesz-e ott valaki éhező, hogy kenyeret nyújthatnál neki; lesz-e ott valaki szomjazó, hogy megitathatnád; lesz-e ott valaki jövevény, hogy szállást adhatnál neki; lesz-e ott valaki beteg, hogy meglátogathatnád; lesz-e ott valaki veszekedő, hogy békíthetnéd; lesz-e ott halott, hogy eltemethetnéd.[1] Akkor tehát mit fogsz csinálni?

Együtt dicsérjed, Jeruzsálem, az Urat! – íme, ez lesz a dolgod. Ahogy feliratokon szokták írni: *Utere felix* ('használd szerencsével'), *Együtt dicsérjed, Jeruzsálem, az Urat;*

A pogányok tudják meg, hogy hiábavalóságoknak szolgálnak és szégyelljék magukat

[1]Vö. Mt 25,35–36.

7. Legyetek Jeruzsálem, és emlékezzetek rá, kiknek mondták: *Uram, a városodban megsemmisíted az ő képüket.*[1]Ők azok, akik most ilyen ünnepségeken örülnek; közéjük tartoznak azok, akik azért nem jöttek el ma, mert cirkuszba mentek.

Kinek szól a cirkuszi játék? Kinek okoz kárt? Vagy mire jó a cirkuszi játék? Miért okoz kárt?

Nem csak azoknak okoz kárt, akik rendezik, hanem nagyobb kárt okoz azoknak, akik szívesen néznek ilyen játékokat. A rendezők pénzes ládájából az arany fogy; a nézők szívéből az igazságosság gazdagságát rabolják el. A rendezők sokszor sírnak, mert el kell adniuk a villáikat; mennyire kellene sírnia a bűnösöknek, mert elveszítik a lelküket! Vajon azért kiáltotta vasárnap az Úr, hogy *Virrasszatok*!, hogy ma így virrasszanak?

Kérlek benneteket, ó Jeruzsálem polgárai, kérve kérlek Jeruzsálem békéjére, a Megváltóra, az Építőre, Jeruzsálem kormányzójára, hogy könyörögjetek értük Istenhez. Lássák be, tudják meg, hogy hibavalóságoknak szolgálnak; azokban a látványosságokban, amelyek annyira tetszenek nekik, néha vegyék észre önmagukat és szégyelljék magukat.

Örülünk annak, hogy ez már sokakban megtörtént; valamikor régen mi magunk is ott ültünk és őrjöngtünk, és milyen sokakról gondoljuk, akik most ülnek ott, hogy majd keresztények sőt, püspökök lesznek! A múlt eseményeiből következtetünk a jövőre; azokból, amik már megtörténtek, hirdetjük, amiket az Úr majd művelni fog.

Virrasszanak az imádságaitok; nem hiába sóhajtoztok, testvérek. Akik már megmenekültek, ha azokért könyörögnek, akik még veszedelemben forognak, mert egykor ők maguk is veszedelemben voltak, meghallgatást fognak nyerni; és kihozza Isten Babilónia fogságából az ő népét, megváltja és kiragadja, és betelik az Isten képmását viselő szentek száma. Nem lesznek ott azok, akiknek képét Isten megveti és megsemmisíti a városában, mert ők maguk a saját városukban, azaz Babilóniában semmibe vették Isten képmását.

Az a nép dicsérni fogja Istent, amelyről most a prófétálás Lelke jövendöl, és mondja, hogy ujjongjunk a reményben, és vágyódjunk a reményre. *Együtt dicsérjed, Jeruzsálem, az Urat, dicsérd a te Istenedet, Sion. Együtt dicsérjed,* mert sokakból állsz, *dicsérjed*, mert egy lettél. *Sokan egyek lettünk Krisztus Jézusban* – mondja az Apostol.[2]Mivel sokan vagyunk, *együtt* dicsérünk; mivel egyek vagyunk, *dicsérünk*. Ugyanazok vagyunk sokan és egyek, mert Ő, akiben egyek vagyunk, mindig egy.

[1]Zsolt 72,20.
[2]1Kor 10,17.

„Aki gonoszságot szeret, gyűlöli a lelkét”

8. Miért dicsérem együtt az Urat, és dicsérem Sionként az én Istenemet? – kérdezi ez a Jeruzsálem. Azért, mert Sion nem más, mint Jeruzsálem. A két névnek különböző okai vannak.

Jeruzsálem azt jelenti: *Béke látomása;* Sion azt jelenti: *Szemlélés.* Nézzétek csak, jelentenek-e mást ezek a nevek, mint látványosságokat; ne gondolják a nemzetek, hogy nekik vannak látványosságaik, nekünk meg nincsenek.

Néha, amikor vége a színházi vagy amfiteátrumi előadásnak, és abból a barlangból özönleni kezd kifelé az elveszettek sokasága, magukkal hozva ürességük fantáziaképeit, és emlékezetüket nem csupán haszontalan, hanem veszedelmes dolgokkal etetve, mint édességnek, de valójában méregnek örvendve találkoznak Isten szolgáival, akiket a ruhájukról, hajviseletükről, vagy arcról felismernek, azt mondják magukban és egymás között: „Ó ezek a szerencsétlenek, mit veszítenek!”

Testvérek! Imádkozzunk az Úrhoz jóakaratukért, mert jónak gondolják amit mondanak. Jót akarnak nekünk, de *aki gonoszságot szeret, gyűlöli a lelkét.*[1]Ha pedig gyűlöli a lelkét, hogyan szeretheti az én lelkemet?

De ezzel a perverz, üres, és semmit érő jóakarattal – ha egyáltalán jóakaratnak nevezhető – sajnálják, hogy mi elveszítjük azt, amit ők szeretetnek; imádkozzunk, hogy ők el ne veszítsék azt, amit mi szeretünk.

Nézzétek csak, milyen Jeruzsálemet buzdít a dicséretre, vagy helyesebben milyen Jeruzsálemről látja előre, hogy dicsérni fog?

Annak a városnak a dicséretére ugyanis, amikor már látni, szeretni és dicsérni fogunk, nem kell keltegetni és buzdítani; de azért mondják ezt most a próféták, amennyire képesek ebben a testben élve, hogy a szemünk elé állítsák a szentek jövendő örömeit, és a fülünkbe kiáltva ébresszék e város iránt szeretetünket. Lobogjon bennünk a vágy, ne legyünk lélekben restek.

Még a szérűn vagyunk, nem a csűrben

9. [13. v.] De nézzétek csak, miféle Jeruzsálemről mondja, hogy dicsérni fogja Istent és miért fogja dicsérni: a boldogság tökéletessége miatt.

Együtt dicsérjed, Jeruzsálem, az Urat – mondja –, *dicsérd a te Istenedet, Sion.* És mintha kérdezné: Miért dicsérhetem biztonságban? Azért, *mert megerősítette a te kapuid zárait* – mondja.

[1]Vö. Zsolt 10,6.

Figyeljetek, testvéreim! *Megerősítette a te kapuid zárait* – mondja. A zárak megerősítése nem nyitott, hanem zárt kapukon történik. Ezért több kódexben ez áll: *Mert megerősítette a te kapuid lakatjait.*

Figyeljen Szeretetreméltóságtok! Azt mondja, hogy a bezárt Jeruzsálem dicséri az Urat. *Együtt dicsérjed, Jeruzsálem, az Urat; dicsérd a te Istenedet, Sion.* Most is együtt dicsérjük, most is dicsérjük, de botrányok közepette. Sokan jönnek be akaratunk ellenére, és sokan mennek ki, pedig mi nem akarjuk; ezért támadnak a botrányok. *És mivel eláradt a gonoszság* – mondja az Igazság – *sokak szeretete kihűl;*[1] a bejövők miatt, akiket nem tudunk megítélni, és a kimenők miatt, akiket nem tudunk megtartani.

Miért van ez? – Azért, mert még nem vagyunk a tökéletességben, nem vagyunk abban a boldogságban.

Miért van ez? – Azért mert még a szérűn vagyunk, nem a csűrben.

Mi lesz tehát akkor, ha nem az, hogy ilyenektől már nem kell félned? – *Együtt dicsérjed, Jeruzsálem, az Urat, dicsérd a te Istenedet, Sion. Mert megerősítette a te kapuid zárait.*

Megerősítette. Nem azt mondta, hogy csupán *fölszerelte,* hanem: *Megerősítette a te kapuid zárait.* Senki nem mehet ki, senki nem jöhet be. Senki nem mehet ki – örvendünk; senki nem mehet be – félünk. Ettől se félj; ezt akkor fogják mondani, amikor belépsz; csak azok közé a szüzek közé tartozzál, akik olajat is vittek magukkal.[2]

Az öt okos szűzről

10. Ezek a szüzek a lelkeket jelentik. Valójában nem csak öten voltak, hanem abban az ötben ezrek vannak. Az ötös számon ezreket értünk, és nem csak nőket, hanem férfiakat is, mert mindkét nemet nőnemben mondja, mert az Egyházat mondja (az Ecclesia pedig nőnemű szó) és mindkét nemet, tudniillik az Egyházat szűznek nevezi. *Eljegyeztelek titeket egy férfinak, hogy tiszta szűzként vezesselek oda Krisztushoz.*[3]

A testi szüzesség keveseké, a szívbéli szüzesség mindenkire nézve kötelező. A testi szüzesség az érintetlen test; a szív szüzesség a romlatlan hit.

Tehát szűznek nevezi az egész Egyházat, amelyet hímnemben Isten népének (populus Dei) nevez; mindkét nem Isten népe, és egy népet, egyetlen népet alkotnak; egy a nőnemű szóval jelzett Egyház, és egyetlen a nőnemű szóval jelzett galamb (columba); és ebben a szüzességben a szentek ezrei foglaltatnak.

---

[1] Mt 24,12.
[2] Vö. Mt 25,4.
[3] 2Kor 11,2.

Tehát az öt szűz az Isten Országába belépő összes lelket jelenti; és nem ok nélkül használja az ötös számot, mert ahogyan mindannyian tudjátok, a testnek öt érzékszerve van.

A test öt ajtaján át lép be minden a lélekbe; amit bűnösen megkívánsz, a szemeken, a füleken, az orron, az ízlésen vagy a tapintáson keresztül lép be. Aki ezen az öt ajtón át nem engedi be a romlást, az öt szűz közé számláltatik.

A romlást azonban a tiltott vágyak által engedjük be. Hogy mi szabad és mi tiltott, azzal tele vannak a Szentírás könyvei. Tehát ezen öt szűz közé kell tartoznod. Ne félj, hogy ezt mondták: Senki nem mehet be. Mondták, és meg is történik, de amikor bemégy, senki nem zárja be előtted a kaput; hanem miután bementél, akkor zárják be Jeruzsálem kapuit, és megerősítik kapuinak zárait.

Mert ha te nem akarsz szívben szűz lenni, vagy ha az vagy, de a balga szüzek közé akarsz tartozni, kívül fogsz maradni és hiába fogsz zörgetni.

A szüzek mind fölkelnek, de nem mind vonulnak be

11. Kik a balga szüzek? – Ők is öten vannak, és ki mások lennének, mint azok, akik testileg megtartóztatják magukat, hogy elkerüljék az érzékek felől érkező romlást, amely érzékeket már felsoroltam. Kerülik a mindenfelől érkező romlást, de nem Isten szeme előtt hordozzák jóságukat a lelkiismeretükben, hanem érintetlenségükkel akarnak tetszeni embereknek és mások véleményét követik. Népszerűek akarnak lenni; kevésre tartják magukat, amikor nézőiknek akarnak tetszeni; nem elég nekik a lelkiismeret. Bizony, nem visznek magukkal olajat. Az olaj pedig maga a dicsekvés a fény és csillogás miatt.

De mit mond az Apostol? Nézd csak a bölcs szüzeket, akik olajat vittek magjukkal: *Mindenki a saját tetteit tegye mérlegre, dicsekvését pedig tartsa meg magának, ne tárja mások elé.*[1] Tehát ezek a bölcs szüzek.

A balgák meggyújtják ugyan a fáklyájukat, látható, hogy világítanak a tetteik, de elfáradnak és kialszanak, mert nem táplálja a lángot a belső olaj.

És valamennyien elalszanak, mivel a vőlegény késik; mert a férfiak és nők egyformán elalszanak a halálban; a balgák közül is, a bölcsek közül is, mivel az Úr eljövetele késik, mennek a testi és látható halálba, amelyről a keresztények tudják, hogy az Írások az álom helyett mondják.

Amikor az Apostol a betegekről beszél: *Ezért sokan gyöngék és betegek közületek, és alszanak sokan.*[2] Alszanak – mondja –, azaz meghalnak.

De íme, megérkezik a vőlegény, és fölkelnek mind, de nem mind fognak bevonulni. Elfogynak a balga szüzek cselekedetei, mert nincs a lelkiismeretnek

[1] Gal 6,4.
[2] 1Kor 11,30.

olaja; és nem találnak senkit, akitől vehetnének, akik hízelgésükkel el szokták nekik adni az olajat.

Nem irigyek, hanem kinevetik őket azok, akik ezt mondják nekik: *Menjetek és vegyetek magatoknak!*[1] A balgák ugyanis kértek az okosaktól és mondták nekik: *Adjatok nekünk olajat, mert a fáklyáink kialszanak!*[2] És mit mondtak az okosak? *Nehogy ne legyen elég se nekünk se nektek, menjetek inkább az árusokhoz és vegyetek magatoknak.*[3]

Ez intelem volt: Mit használnak nektek most azok, akiktől meg szoktátok venni a hízelgést? *Míg azok vásárolni voltak* – mondja –, *ezek bevonultak és bezárták az ajtót.*[4]

Miközben a szívükbe fordulnak, ezeken gondolkodnak, elszakadnak attól a szándéktól és emlékeznek a múltra, mintegy az árusokhoz mennek; és nem találják a korábban hízelgőket, a korábban dicsérőket, akik dicséreteikkel – nem a jó lelkiismeret erejével, hanem az idegen nyelv biztatásával – jó cselekedetekre késztették őket.

Amivel bővelkedünk, abból bőkezűen adakozzunk

12. Ez a mondat is: *Nehogy ne legyen elég nekünk,*[5] az alázatosság nagyon megfontolandó mondása. Az olaj ugyanis, amelyet a lelkiismeretünkben hordozunk, önmagunkról alkotott ítéletünk, hogy milyenek vagyunk; és nehéz dolog tökéletes ítéletet alkotni önmagunkról.

Testvéreim! Bármennyire haladó az ember, bármennyire nekifeszül az előtte lévőknek és feledi a mögötte lévőket,[6] ha azt mondja magának: Jól van! – ki dicsekedhet azzal, hogy tiszta a szíve? Ki dicsekedhet azzal, hogy bűntelen?[7] De mit mondott az Írás? *Az ítélet irgalmatlanul lesújt arra, aki nem irgalmas.*[8]

Bármennyire előre jutottál, az irgalmasságban reménykedjél. Mert ha irgalmasság nélkül szolgáltatna igazságot, mindenkiben találna valamit, amiért elítélje. Az Írás melyik része vigasztal? Az, amely arra biztat, hogy gyakoroljuk az irgalmasságot, hogy bőkezűen adakozzunk abból, amivel bővelkedünk. Mert sok felesleges holmink van, ha csak a szükségeseket tartjuk meg magunknak; mert ha hiábavalóságokat keresünk, semmi sem elég.

---

[1]Mt 25,9.
[2]Mt 25,8.
[3]Mt 25,9.
[4]Mt 25,10.
[5]Mt 25,9.
[6]Vö. Fil 3,13.
[7]Vö. Péld 20,9.
[8]Jak 2,13.

Testvérek! Azt keressétek, ami elég Isten művének, és ne azt, ami a bírvágyatoknak elég. Bírvágyatok ugyanis nem Isten műve. Alakotok, testetek, lelketek Isten műve. Azt keresd, ami elegendő, és meglátod, milyen kevés az.

Az özvegyasszonynak elég volt két fillér ahhoz, hogy irgalmasságot cselekedjen, két fillér elég volt ahhoz, hogy megvegye Isten Országát.[1]

Az állatviadalok vadászainak sokszori öltöztetésére mi elegendő a rendezőnek? Lássátok csak, hogy nem csak kevés az, ami elegendő számotokra, hanem maga Isten sem sokat kér tőletek. Nézd meg, mennyit adott Ő neked, és vedd belőle azt, ami elegendő; a többi, ami neked feleseleges, másoknak szükséges. A gazdagok feleselege a szegények szükséglete. Idegen javakat birtokolnak, amikor felesleget birtokolnak.

[1]Vö. Mk 12,42.

Isten rád akar szorulni, és te visszavonnád a kezed?

13. Tehát amikor ilyen irgalmasságot cselekszel, főként azt, ami semmibe nem kerül: *Engedd el, miképpen mi is elengedjük,*[1] amivel csak szeretetet adsz, amely növekszik, amikor adod; ha tehát buzgó vagy az irgalmasság cselekedeteiben, amely jótettekre, mint már mondtuk, az ítélet után már nem lesz szükség, mert ott nem lesz nyomorult, akivel irgalmasságot lehetne cselekedni, biztonságba várhatod az ítéletet nem a magad igaz volta miatt, hanem Isten irgalmassága miatt, mert te magad is gyakoroltad az irgalmasságot. *Mert az ítélet irgalmatlanul lesújt arra, aki nem irgalmas. Ám az irgalom győzelmet arat az ítélet fölött.*[2]

Ne gondoljátok testvérek, hogy nem igazságos akkor, amikor könyörül rajtunk, vagy eltér igazságosságának regulájától. Igazságos akkor is, amikor elítél, és amikor könyörül, akkor is igazságos. Van-e nagyobb igazságosság, mint megfizetni annak aki irgalmas volt? Van-e nagyobb igazságosság annál, hogy *amilyen mértékkel mértek ti, olyan mértékkel mérnek vissza nektek?*[3]

Adj a rászoruló testvérnek. Miféle testvérnek? – Krisztusnak. Ha tehát azért, mert testvér, Krisztusnak, és mivel Krisztusnak, azért Istennek adsz, *aki mindenek fölött áldott mindörökké*.[4] Isten rád akar szorulni, és te visszavonnád a kezed.

Te kinyújtod a kezedet és kérsz Istentől; halljad csak a Írást: *A kezed ne legyen nyitva, amikor kapni akarsz, és ökölbe szorítva, amikor adnod kellene.*[5] Isten azt akarja, hogy abból adj neki, amit Ő adott neked. Mert mit adsz, amit nem Ő adott neked? *Mid van, amit nem úgy kaptál?*[6] Vagy ha nem Istennek, hanem bárkinek adsz, vajon a sajátodból adod? Az Övéből adsz, aki parancsolja neked hogy adjál. Adakozó légy, ne betörő.

Ha tehát így cselekszel, és jó alázattal mondod erről az olajról: *Nehogy ne legyen elég nekünk,*[7] bevonulsz és az ajtót bezárják.

Halljad csak, mit mond az Apostol: *Számomra a legkevesebb, hogy ti ítéltek felőlem.*[8] Mert meg tudjátok-e ítélni a lelkiismeretemet? Mikor tudjátok kivizsgálni, hogy milyen lélekkel teszem, amit teszek? Mennyire képesek az

[1] Mt 6,12.
[2] Jak 2,13.
[3] Vö. Mt 7,2.
[4] Vö. Róm 9,5.
[5] Sir 4,36.
[6] Vö. 1Kor 4,7.
[7] Mt 25,9.
[8] 1Kor 4,3.

emberek ítéletet alkotni másról? Az ember jobban meg tudja ítélni önmagát; de Isten jobban ítél az emberről, mint az ember önmagáról.

Tehát ha ilyen leszel, bevonulsz; az öt okos közé fogsz tartozni, a többi balgákat kizárják. Mert ezt hallod az evangéliumban: Az ajtót bezárják; előtte állnak és kiáltozzák: *Nyiss ki nekünk!* – de nem nyitnak ki. *Mert megerősítette a te kapuid zárait.*

Mert megerősítette a te kapuid zárait – mondja; légy biztonságban, biztonságban dicsérj, vég nélkül dicsérj. Jól be vannak zárva a kapuid, barát nem megy ki, ellenség nem jön be, *mert megerősítette a te kapuid zárait.*

14. *Megáldotta a fiaidat benned.* – Nem kívül bolyonganak, nem vándorolnak; odabenn örvendenek, odabenn dicsérnek, odabenn nyernek áldást; odabenn nem vajúdnak, mert már senki nem születik. Fiak, szentek; ezeket a már dicsérő és örvendő fiakat a szeretet vajúdta és szülte, a szeretet gyűjtötte egybe és vitte be az ajtón belülre.

Halljad, hogy a szeretet vajúdott velük; ezért volt Pál apostolnak nem csak atyai, hanem anyai szíve is a fiak iránt: *Fiaim, újra a szülés fájdalmait szenvedem értetek.*[1] Amikor Pál vajúdott velük, a szeretet vajúdott; amikor a szeretet vajúdott, Isten Lelke vajúdott, mert *Isten szeretete kiáradt a szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott.*[2] Tehát összegyűjti azokat, akikkel vajúdott, és akiket világra hozott. Most már odabenn vannak, biztonságban vannak; kirepültek a félelem fészkéből, az egekbe röpültek, az örökkévalókba röpültek; már nem félnek semmi mulandótól.

Mind, akik szeretik a békét, áldást nyernek a béke városában

15. [14. v.] *Megáldotta a fiaidat benned.*
Ki áldotta meg? – *Aki a békét adta határaidul.*

Hogyan felujjongtatok valamennyien! Ezt szeressétek, testvérek! Nagyon tetszik, amikor a szívetekből kiált a béke szeretete. Miért tetszett nektek? Még nem mondtam semmit, semmit nem magyaráztam, a zsoltárverset idéztem és felkiáltottatok. Mi kiáltott belőletek? – A béke szeretete.

Mit állítottam a szemetek elé? Miért kiáltottatok, ha nem szeretitek? Miért szeretitek, ha nem láttátok? Láthatatlan a béke. Látta-e szem, hogy szeressétek? Mert nem kiáltottatok volna, ha nem szeretnétek. Ezek a láthatatlan dolgok látványosságai, amelyeket Isten nyújt nekünk.

[1] Gal 4,19.
[2] Róm 5,5.

A béke megértése mennyi szépséggel érintette meg a szíveteket! De ezek után mit mondhatnék én a békéről, vagy a béke dicséretéről? Minden szavamat megelőzte a ti érzületetek; nem töltöm be, képtelen, gyenge vagyok rá.

Halasszuk el a béke teljes dicséretét a béke hazájába. Ott jobban tudjuk dicsérni, mert tökéletesebben fogjuk birtokolni. Ha ennyire szeretjük a kezdetét, mennyire fogjuk dicsérni a beteljesedését? Ezt mondom, ó szeretett fiak, ó Ország fiai, ó Jeruzsálem polgárai, mert Jeruzsálemben a béke látása lesz, és mindazok, akik szeretik a békét, áldottak lesznek benne, és azok vonulnak be, amikor bezárulnak a kapuk és megerősítik a zárakat.

Amit már neve szerint ennyire szerettek (ti. a békét), azt kövessétek, arra vágyakozzatok; azt szeressétek otthon, a munkában, a feleségekben, a gyermekekben, a szolgákban, a barátokban és az ellenségekben.

Nincs annyi eretnekség az Egyházzal szemben, mint amennyi tanúság szól a Törvényben az Egyház mellett

16. Ez az a béke, ami nincs az eretnekekben. Mit tesz a béke ezekben a még bizonytalan régiókban, halandóságunk ezen vándorlása közben, amikor senki nem lát át a másikon, senki nem láthatja a másik szívét? Mit tesz a béke?

A bizonytalan dolgokról nem ítélkezik, ismeretlen dogokat nem hagy jóvá; készebb elhinni az emberről a jót, mint gyanúsítani valami rosszal. Nem nagyon bánkódik ha téved, mert a rosszal szemben is jóhiszemű, hiszen veszélyes volna, ha rosszat tételezne fel valaki jóról. Nem tudom milyen, mit veszítek, ha jónak hiszem? Ha bizonytalan a jósága, óvakodhatsz tőle, nehogy igaz legyen esetleges rosszasága, de ne ítéld el, mintha valóban rossz lenne. Ezt parancsolja a béke. Keresd a békét, *Keresd a békét* – mondja – *és azt kövessed.*[1]

Mire figyelmeztet az eretnekség? – Elítéli az ismeretleneket, elítéli az egész világot: „Elveszett az egész világ, senki sem keresztény, csak Afrika maradt meg!” – mondja.

Nagy ítéletet mondtál. De milyen bírói székből mondod ki az ítéletet a földkerekség fölött? Milyen fórumon áll előtted a világ? Nem akarom hogy nekem higgyenek, de neked sem; Krisztusnak higgyenek, a próféták által beszélő Szentléleknek higgyenek, Mózes Törvényének higgyenek. Mit mondott Mózes ezekről az eljövendő időkről?

Ábrahámnak mondatott: *Ivadékodban nyer majd áldást minden nemzet.*[2] Kételkedsz abban, hogy ki Ábrahám ivadéka? Azt gondolom, ha az Apostol

[1]Zsolt 33,15.
[2]Ter 22,18.

mondja meg, nem fogsz kételkedni; vagy ha az Apostol szavában is kételkednél, akkor miért: *Béke, béke, és nincs béke?*[1]

Mit mond az Apostol? – *Az ígéretek Ábrahámnak és ivadékának szóltak. Nem azt mondja: és ivadékainak, mintha sokaknak szólna, hanem csak egynek: és ivadékodnak, és ez Krisztus.*[2]
Íme, évezredekkel ezelőtt mondatott Ábrahámnak: *Ivadékodban nyer majd áldást minden nemzet;*[3] ami évezredekkel ezelőtt mondatott, és egy elhitte, azt most beteljesedve látjuk.

Ezt olvassuk, ezt látjuk, és te átellenből jőve ellenállsz?

Mit fogsz mondani? – Azt hogy „ne hidd el!"

Kinek ne higgyem el? Isten Lelkének? Az Ábrahámhoz beszélő Istennek ne higgyek? És kinek higgyek? Neked?

Erre azt mondod: „Nem ezt mondom!"

Nem ezt mondod? Nem mondod: „Inkább nekem higgy, mint Isten Lelkének és az Ábrahámhoz beszélő Istennek?" Akkor mit mondasz nekem?

„Ez is elárulta, az is elárulta!"

Az evangéliumból idézed ezt, az Apostolból, a prófétákból? Vizsgáld át az összes Írást, és olvasd föl belőlük, melyiknek higgyek; mert neked nem hiszek! Hol olvastad?

Erre azt mondja: „Ezt az én apám mondta nekem, a nagyapám mondta, a testvérem mondta, a püspököm mondta!"

De ezt Isten mondta Ábrahámnak: *Ivadékodban nyer majd áldást minden nemzet.* Hallja egy ember és hisz, és sok idő elteltével sokakban valóra válik. Amikor elhangzott hitték, amikor beteljesedett kételkednének benne?

Tehát ezt mondta Mózes, mondják a próféták is. Lássad megvételünk üzletét. Krisztus a fán függ; lássad mennyit fizet és látni fogod, mit vett meg. Valamit megvesz, de még nem tudod mit. Lássad, lássad csak mennyiért veszi, és meglátod mit vesz meg. Vért ont, vérével vásárol, a szeplőtelen Bárány vérével vásárol, Isten egyszülött Fia vérével vásárol. Mit vásárolt meg Isten egyszülött Fia vérével?

De még mindig lássad mennyiért vásárol. A próféta messze előre megmondta: *Átlyuggatták kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat.*[4] Nagy árat

[1]Jer 6,14.
[2]Gal 3,16.
[3]Ter 22,18.
[4]Zsolt 21,18.

látok, Krisztus, hadd lássam, mit vettél: *Megemlékeznek majd és megtérnek az Úrhoz a föld minden határai.*[1] Egy és ugyanazon zsoltárban látom a vevőt, a vételárat és a megvett dolgot. A vevő Krisztus, a vételár a vér, a megvett dolog a földkerekség.

Halljuk a próféták hangját és az ellentmondó vitatkozó eretnekeket. Íme az én Uram tulajdona. Jogot olvasok a zsoltárban: *Megemlékeznek majd és megtérnek az Úrhoz a föld minden határai, és leborulnak a színe előtt a nemzetek összes országai.*

És lásd a vitatkozót, lásd a jogot védőt: *Mert övé az ország és ő fog uralkodni a nemzeteken.*[2] Ő, aki vásárolt, Krisztus, nem aki aposztatált, Donatus! *Leborulnak,* joggal, *leborulnak a színe előtt a nemzetek összes országai.* Miért joggal? – Azért *mert az Úré az ország és ő fog uralkodni a nemzeteken.*

Ezt mondja Mózes, ezt a próféták, és sok ezren mások. Ki tudja megszámlálni az egész földkerekségen elterjedt Egyház melletti tanúságtételeket? Ki számlálja meg? Nincs annyi eretnekség az Egyházzal szemben, mint amennyi a Törvény tanúsága az Egyház mellett. Az Írás melyik oldala nem ezt mondja, melyik verse nem erről szól? Minden az Úr egysége mellett kiált, mert a békét tette Jeruzsálem határaivá.

Te, eretnek, ezek ellen morogsz! Ezért méltán mondják erről a városról, ami írva van a Jelenések könyvében: *Kinn maradnak a kutyák.*[3] Te ezek ellen morogsz. Milyen alapon ítéltél a földkerekségről? – ahogy kezdtem mondani. Miféle bírói székből? Tudniillik a szíved vakmerőségéből. Magas bírói szék, de ingatag. Ezt mondta Mózes, ezt mondták a próféták, és még mindig nem hiszik, akik kereszténynek akarnak látszani!

Mózest és a prófétákat, az igazság tanúit meg kell hallgatni

17. Gyötrődött egy gazdag a pokolban, szeretett volna egy csepp vizet kapni az egykor ajtaja előtt fekvő, megvetett koldus ujja hegyéről, mert perzselődött a lángokban.[4] És amikor nem kapott, mert *irgalom nélkül sújtja az ítélet azt, aki nem gyakorolt irgalmasságot,*[5] amikor tehát nem kapott, mondta Ábrahámnak: *Atyám, Ábrahám, küldd el Lázárt. Van öt testvérem, jelentse nekik, miket szenvedek itt, nehogy ők is ide jussanak a gyötrelmek helyére.*[6]

---

[1]Zsolt 21,28.
[2]Zsolt 21,29.
[3]Jel 22,15.
[4]Vö. Lk 16,19–31.
[5]Jak 2,13.
[6]Lk 16,24.

És mit felelt neki Ábrahám? – *Ott van nekik Mózes, ott vannak a próféták.*
Erre az: *Nem, atyám Ábrahám, hanem ha valaki feltámadna a halálból, hinnének.*[1]

És Ábrahám mondta: *Ha Mózesnek és a prófétáknak nem hisznek, akkor sem fognak hinni, ha valaki föltámad a halálból.*[2]

Kikről mondta: *Ott van nekik Mózes, ott vannak a próféták?* Bizony azokról, akik még életben voltak, akiknek még bőven volt ideje a megtérésre, akik még nem jutottak a gyötrelmek helyére.

Ott van nekik – mondja –, *akikre hallgassanak, Mózes és a próféták.* Nem hisznek nekik, de *ha valaki feltámadna a halálból, hinnének. Ha Mózesnek és a prófétáknak nem hisznek, akkor sem fognak hinni, ha valaki föltámad a halálból.*

Ábrahám ítélete ez. Ábrahám ítélete hol és honnan? – Valami magasztos, nyugalommal és boldogsággal teli helyről, amit a szemét fölemelve látott az, aki a lángokban gyötrődött, amikor az ölében, azaz annak rejtekében látta a boldogan ujjongó koldust; onnan hangzott az ítélete.

Nézd csak, miféle bírói székből. Mert Isten lakik ott, mert Isten a szentekben lakik. Oda vágyódik az Apostol és mondja: *Feloszlani és Krisztussal lenni sokkal jobb volna;*[3] és annak a latornak mondatott: *Még ma velem leszel a Paradicsomban.*[4]

Tehát az Úr Ábrahámmal együtt és benne lakva mondta ki ezt a ítéletet: *Ott van nekik Mózes, ott vannak a próféták, ha azokra nem hallgatnak, annak sem fognak hinni ha valaki feltámad a halálból.*[5]

Ó eretnekek, itt van nektek Mózes, itt vannak a próféták, még éltek, még meghallhatjátok őket, még meg lehet javulni, a féltékenységet még meg lehet fékezni; még van lehetőség az igazság elfogadására; vitassátok meg magatok között, hogy nem kellene-e hallgatni Mózesre és a prófétákra, akik oly nagy tanúságot tettek a hitük mellett, hiszen látjuk, hogy az emberi dolgok úgy folynak, ahogy ők megjövendölték. Miért vonakodtok még mindig hinni Mózesnek és a prófétáknak? Miért vonakodtok hallani?

Vagy talán keresitek a halálból feltámadót, vajon neki is szólnia kellene Egyháza mellett? Ezt kérte a gazdag a pokolban, hogy küldjenek valakit a halottak közül a testvéreihez, és megdorgálták, hogy ezt kéri; elegendőnek kellett volna lennie a testvérei számára Mózesnek és a prófétáknak.

---

[1] Lk 16,29.
[2] Lk 16,31.
[3] Fil 1,23.
[4] Lk 23,43.
[5] Lk 16,31.

Ő azért kérte hiába, hogy ti a példájából okulva nehogy hiába és későn kérjetek és úgy gyötrődjetek, mint ő. Halljátok meg Mózest és prófétákat.

Mit mondott Mózes? – Azt, hogy *a te ivadékodban nyer áldást a föld minden nemzete*.[1]

Mit mondtak a próféták? – *Azt, hogy megemlékeznek majd és megtérnek az Úrhoz a föld minden határai.*[2]

És még mindig ezt mondod nekem: „Támadjon föl valaki a halálból, és addig nem hiszem, amíg valaki onnan nem jön és nem mondja"?

Ó, Uram! Hála a te irgalmasságodnak! Meg akartál halni, hogy valaki föltámadjon a halálból; és ez a valaki nem akárki, hanem az Igazság támadt föl a halálból. Aki igazat mondana a pokolról még ha nem is járt volna a pokolban, de a tudatlanok hangja miatt íme meghalt, és feltámadt a halálból.

Mit mondasz, eretnek, mit mondasz? Hadd halljalak, mert elfogyott már minden mentséged; még ha a pokolban lévő gazdag szavait idéznéd is, Krisztus föltámadt a halálból, méltóztatnál legalább őt meghallgatni? Nézd csak, amit talán a halott gazdaghoz hasonlóan élve kívántál, feltámadt a halálból; nem az apád, nem a nagyapád, nem azok támadtak föl, akik sokakat hírbe hoztak az árulással.

„De nem hírbe hozták őket, hanem igazat mondtak!"

Akarod tudni, mennyire semmi ez nekem? Hallgassuk együtt, mit mondott az, aki feltámadt a halálból! Minek időzzünk másoknál? Hallgassuk, nyissuk fel az evangéliumot, olvassuk, mit történt és hogyan történt; álljanak a szemünk elé a régi cselekedetek, hogy elkerüljük a jövendőket.

Íme, Krisztus feltámadt a halálból és megmutatkozott tanítványainak. Ez az ő menyegzője, ő a vőlegény, az Egyház a menyasszony.

Íme a vőlegény, akiről azt mondták, hogy meghalt, elvitték, vége van; íme teljes épségben támadt föl, megmutatkozott tanítványai szeme előtt, nyújtotta a tagjait, hogy tapintsák meg, érintették a sebhelyeket, melyek kétségbeejtő sebek voltak.

Láthatóan mutatkozott előttük, kézzel tapinthatták; azt gondolták, hogy szellem, mert feladták a reményt épsége felől. Bíztatja őket, megerősíti őket a hitben: *Tapintsatok meg és lássatok, mert a szellemnek nincs húsa és csontja, ahogyan bennem látjátok.*[3] Tapintják, örülnek, bizonytalankodnak. *És mikor még mindig nem mertek hinni az örömtől*,[4]– így olvasod.

---

[1]Ter 22,18.
[2]Zsolt 21,28.
[3]Lk 24,39.
[4]Lk 24,41.

Ami nagyon örvendetes, még ha bizonyos is, alig merjük elhinni. A késlekedve hívő kételkedése fokozza a birtokba vevő gyönyörűségét. Nagyobb az ember öröme, ha azt kapja meg, amiről már teljesen lemondott. Mert nem akarja azonnal felismerni, hogy még nagyobb és még ízesebb legyen az öröme.

Fogva tartotta annak a két tanítványnak a látását is, akikkel találkozott a úton, akik reménytelenül beszélgettek egymással és mondták: *Mi pedig azt reméltük, hogy ő fogja megváltani Izraelt.*[1] Valamikor ezt gondolták, de most már nem gondolják. Már nem volt bennük remény, Krisztus pedig velük volt; de aki fölfedte magát, a reményt is visszaadta.

Tehát ezután, mikor azok ketten már felismerték a kenyértörésben, és megmutatkozott a többi tanítvány előtt, akik azt hitték, hogy szellemet látnak, mondta nekik: *Tapintsatok meg és lássatok, mert a szellemnek nincs húsa és csontja, ahogyan bennem látjátok. És mikor még mindig nem mertek hinni az örömtől, mondta nekik: Van itt valami ennivalótok?*[2] Elfogadta, megáldotta, evett belőle és odaadta nekik. Bizonyította a test valóságát és eloszlatta a csalás minden gyanúját.

És mi következett ezután? – *Nem tudtátok, hogy be kellett teljesednie mindannak, amit Mózes Törvényében, a prófétáknál és a zsoltárokban megírtak rólam?*[3] És mivel ők hittek Mózesnek és prófétáknak – mert igaz volt, amit Ábrahám mondott: *Ha Mózesnek és prófétáknak nem hisznek, akkor sem fognak hinni, ha feltámad valaki a halálból*[4]*–*, mivel tehát hittek Mózesnek és a prófétáknak, és nem volt köztük olyan, akit Ábrahám dorgált, meghallották, amit az Úr mondott: *Nem tudtátok, hogy be kellett teljesednie mindannak, amit Mózes Törvényében, a prófétáknál és a zsoltárokban megírtak rólam?*

Íme, akik hittek Mózesnek és a prófétáknak, nézzétek csak, hogyan hisznek az ő tanúságuk alapján annak, aki feltámadt a halálból: *Akkor megnyitotta értelmüket, hogy megértsék az Írásokat, és mondta nekik: Meg volt írva, és így kellett szenvednie a Messiásnak, és harmadnap fel kellett támadnia a halálból.*[5]

Nehogy valaki eltávolítson menyasszonyod tagjai közül

18. Tehát van vőlegénye az Egyháznak. Nem hallgatta el Mózes és nem hallgatták el a próféták, hogy Krisztus harmadnapon föl fog támadni; szenvedni fog, de föl fog támadni. Leírták nekünk a vőlegényt, hogy el ne tévesszük.

---

[1] Lk 24,21.
[2] Lk 24,39–41.
[3] Lk 24,44.
[4] Lk 16,31.
[5] Lk 24,45–46.

De vannak egyesek, akik, mivel nem tévedünk a vőlegényt illetően, és úgy látszik, mintha ők is azt hinnék a vőlegényről, amit mi hiszünk, hogy eltávolítsanak a vőlegény tagjai közül, ezt mondják nekünk: „Jóllehet a vőlegény ugyan az, akinek hiszitek, akit mi is hiszünk, de a menyasszony nem az az Egyház, amelyhez ti tartoztok."

Hanem melyik az? – „Donatus része!"

Ezt te mondod; de te mondod ezt, vagy a vőlegény? Te mondod, vagy Isten mondja Mózes által? Íme én Mózes által az Egyházat tartom a menyasszonynak, mert Mózes ezt mondta: *A te ivadékodban nyer áldást minden nemzet.*[1]

Te mondod, vagy Isten Lelke mondja a próféták által? Íme, én a próféták által az Egyházat tartom a menyasszonynak, a próféták által mondatott: *Megemlékeznek majd és megtérnek az Úrhoz a föld minden határai.*[2]

Íme, már itt van a Törvény és a próféták tanúsága, halljuk azt is aki feltámadt a halálból. Vőlegényként mutatkozott, tartsuk annak. Bizonyítékokat felvonultatva megerősítette. Ezt mondja Mózes, ezt mondják a próféták, hogy *szenvednie kellett a Krisztusnak és fel kellett támadnia harmadnapon.*[3]

Mivel tehát e szavak alapján mindketten vőlegénynek tartjuk, és gondolom most már kezdesz velem együtt hinni Mózes és próféták ezen szavainak, higgyünk annak is, aki feltámadt a halálból.

Folytassa és mondja: Ó, Uram, látom már a vőlegény Krisztust; tény, nehogy valaki eltávolítson menyasszonyod tagjai közül, és ne légy a főm, ha én nem volnék a tagjaid között; mondj nekem valamit Egyházadról, mert a vőlegényéről már nem kételkedem. Halljál tehát az Egyházról is.

Folytatja és mondja: *Az ő nevében megtérést és bűnbocsánatot kell hirdetni.*[4] Ennél igazabb nincsen: *Nevében megtérést és bűnbocsánatot kell hirdetni.*

De hol? – Egyesek ugyanis azt mondják: „Íme itt!", mások: „Íme ott!" És mit mond Ő: *Ne higgyétek. Álpróféták és álkrisztusok fognak fellépni, és mondják majd: „Íme itt!", és „Íme ott!"*[5]

De nem a Főről mondják, hogy *„Íme itt!",* és *„Íme ott!,* mert köztudott, hogy Krisztus a mennyben van, hanem az Egyházról, amelyben jelen van Krisztus, aki mondja: *Íme én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig.*[6] De az Úr azt

[1]Ter 22,18.
[2]Zsolt 21,28.
[3]Lk 24,46.
[4]Lk 24,47.
[5]Mt 24,23–24.
[6]Mt 28,20.

mondja: ne higgyétek, mert aki azt mondja *„Íme itt!”,* és *„Íme ott!* részeket mutat, én pedig az egészet vettem meg.

Ezt mondja nekem az evangélium, te magad is ezt mondd az evangéliumból, mert már feltámadtál a halálból, hogy higgyenek neked, akik hisznek Mózesnek és prófétáknak; te mondd nekem ezt.

Hallom: *A Messiásnak szenvednie kellett, és harmadnapon fel kellett támadnia a halálból. Az ő nevében megtérést és bűnbocsánatot kell hirdetni minden népnek Jeruzsálemtől kezdve.*[1]

Most mi van, te eretnek? Amikor Mózest idéztem, amikor a prófétákat idéztem, arra hivatkoztál, akinek fel kellett támadnia a halálból; íme, feltámadt, íme megmondta. Annyira kétségtelen Krisztus Egyháza és Krisztus felesége, amennyire kétségtelen Krisztus teste, amelyet a tanítványok szemei láttak és a kezük tapintott. Íme, aki feltámadt a halálból mindkettőt megmutatta: megmutatta a Főt, megmutatta a tagokat; megmutatta a vőlegényt, megmutatta a menyasszonyt. Vagy mindkettőt hidd velem együtt, vagy a magadét hiszed kárhozatodra.

Mit jelent az, hogy feltámadt a halálból, hogy ugyanabban a testben támadt fel? Helyesen hiszed, hogy megmutatta a sebhelyeit, mert úgy tért vissza, úgy mutatkozott meg, ahogyan megfeszítették, ahogyan eltemették; nagyon helyesen hiszed, de halld meg, mit mond az, akiben hiszel. *Az ő nevében megtérést és bűnbocsánatot kell hirdetni.*

Hol? – Szerte a földön.

Ha ezt én akarnám mondani, aki már harcoltam az eretnekek ellen, küzdöttem velük, annyi kérdésben ütköztem meg velük, nem így mondanám a jelenlévő eretnekeknek, ahogyan Ő mondta az eljövendőknek.

Mi többet akarsz még? Krisztus nevében hirdetik a bűnök bocsánatát.

Hol? – *Minden nemzetben.*
Honnan? – *Jeruzsálemtől kezdve.*

Légy közösségben ezzel az Egyházzal. Miért veszekszünk? Ez az Egyház ugyanis a földi Jeruzsálemben kezdődött, hogy majd abban a mennyei Jeruzsálemben örvendjen Istennek. Ebben kezdődött, abban fog végződni. Abban az egész Egyház együtt lesz, ebből a hit kezdetét merítette.

[1]Lk 24,46–47.

Krisztus egész teste minden nyelven beszél

19. Ha én hazudnék, olvasd az Apostolok Cselekedeteiben, hogy hogyan voltak együtt a tanítványok, amikor eljött a Szentlélek, hogy kiderüljön számodra, amit az Úr mondott: *Jeruzsálemen kezdve el; és* hogy hogyan szóltak mindenki nyelvén azok, akikre leszállott a Szentlélek.[1]

Miért nem akarsz minden nyelven szólni? Nézd csak, ott az összes nyelvek megszólaltak. Most miért nem beszél mindenki nyelvén az, akinek megadatik a Szentlélek? Akkor ez volt a Szentlélek emberekre leszállásának a jele, hogy mindenki nyelvén beszéltek.

Most mit fogsz mondani, te eretnek? Azt, hogy nem adatik a Szentlélek? Nem azt kérdezem, hogy hol, hanem adatik, vagy nem adatik?

Ha nem adatik, akkor mi az, amit tesztek beszélve, keresztelve, áldást osztva? Mi az amit tesztek? Hiábavalóságokat celebráltok. Tehát adatik.

Ha adatik, miért nem beszélnek mindenki nyelvén azok, akiknek adatik?
Vajon elgyengült Isten ajándéka, vagy kisebb lett a gyümölcse?

Felnőtt a konkoly, de a búza is. *Hagyjátok mindkettőt megnőni az aratásig.*[2] Nem azt mondta, hogy növekedjék a konkoly, és fejlődjön vissza a búza; mindkettő felnőtt.

„Miért nem jelenik meg a Szentlélek most minden nyelvben?" – Márpedig megjelenik minden nyelvben, akkor ugyanis az Egyház még nem terjedt el a fölkerekségen, hogy Krisztus tagjai minden nemzetben beszélhettek volna. Akkor egy népben teljesedett az, amit az összesről jövendöltek.

Most már Krisztus egész teste beszél mindenki nyelvén, akik nyelvén még nem, azon majd később fog beszélni. Az Egyház ugyanis növekszik mindaddig, amíg el nem foglalja az összes nyelvet. Amit ti elhagytatok, meddig növekedett! Tartsatok velünk addig, ameddig már elért, hogy velünk együtt jussatok el oda, ahová még nem ért el.

Merem mondani neked, hogy mindenki nyelvén beszélek. Krisztus testében vagyok, Krisztus Egyházában vagyok, ha Krisztus teste már mindenki nyelvén beszél, akkor én is minden nyelvben ott vagyok; enyém a görög, enyém a szír, enyém a héber, enyém minden nemzet nyelve, mert minden nemzet egységében vagyok.

[1] Vö. ApCsel 1,4–14; 2,1–12.
[2] Mt 13,30.

Ahol tökéletes lesz az igazságosság, ott lesz tökéletes a béke

20. Az Egyház tehát Jeruzsálemben kezdődött, testvérek, és találkozik minden nemzettel; van-e nyilvánvalóbb a Törvény, a próféták és magának Úrnak tanúságtételénél?

Az apostolok hangját mindenütt hallani, amint tanúságot tesznek reményünkről Krisztus testének egységében. Örvendjetek a gabonának, tűrjétek el konkolyt, nyögjetek a cséplés alatt, vágyódjatok a csűrbe.

Eljön az idő amikor örvendeni fogunk, miután megerősítették Jeruzsálem kapuinak zárait. Menjen be, akinek be lehet mennie. Aki oda nyilvánvalóan fog bemenni, az ide színlelve nem jön be. Aki pedig ide színlelve jön, az kívül van. Kívül van és nem tudja; a szórólapát fogja bizonyítani, a zárak fogják bizonyítani. Aki most valóban belül van, igazmondóan belül van, ott szilárdan lesz belül; aki itt türelemmel van belül ott örvendezve lesz belül. Jeruzsálem határai ugyanis a béke, mert *a békét adta határaidul* – mondja.

Most vágyódunk a békére, amelyet itt reményben birtoklunk. Mert még magunkban is milyen most a béke? A test vágyódik a lélek ellen, a lélek pedig a test ellen.[1] Mikor van teljes béke egy emberben is? Amikor majd teljes lesz egy emberben, akkor lesz teljes Jeruzsálem összes polgárában.

Mikor lesz teljes a béke? *Amikor ez a romlandó magára ölti a romlatlanságot és ez a halandó magára ölti a halhatatlanságot;*[2] akkor lesz teljes a béke, akkor lesz szilárd a béke; akkor majd semmi nem perlekedik az emberben a lélekkel, és az sem részben sebesült önmagával; sem a test törékenysége, sem a testi szükségletek, sem éhség, sem szomjúság, de hideg, sem hőség, sem fáradtság, sem inség, sem veszekedés provokációja, sem az ellenség elkerülésének és szeretésének gondja. Mindezek, testvérek, perlekednek velünk; még nem teljes, nem tökéletes a béke.

Az, hogy fölkiáltottatok, amikor megemlítettem a békét, annak jele, hogy vágyódtok a békére; kiáltástok a szomjúságból, nem a telítettségből fakadt, mert ott lesz tökéletes a igazságosság, ahol tökéletes a béke.

Most éhezzük és szomjazzuk az igazságosságot. *Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságosságot, mert őket jóllakatják.*[3]

[1] Vö. Gal 5,17.
[2] Vö. 1Kor 15,53.
[3] Mt 5,6.

Mikor fognak jóllakni? – Amikor elérkezünk a békére. Ezért amikor ezt mondta: *Aki a békét adta határaidul,* mivel ott jóllakottság lesz és semmi hiányérzet, mindjárt hozzátette: *és a gabona javával lakat jól téged.*

Elmúlik az igazságosságra éhezés és szomjazás és helyébe lép a beteljesedés

21. Testvérek, mivel az a béke, amelyről beszélünk, még nem teljesen a miénk, azaz nem mindegyikünkben teljes, ezért tetszik a lelketeknek, ha hallotok róla; de ha a test részéről nincs tiltakozás és ellenkezés, befejezzük a zsoltárt.

Soha nem érzem, hogy fáradtak volnátok, de Isten a tudója, hogy nem szeretnék sem nektek, sem valamelyik testvérnek a terhére lenni, és látom sokak várakozó érdeklődését, akik elvárják tőlünk ezt a fáradságot és verítékezést, amelyről hiszem, hogy az Úrban nem lesz gyümölcstelen.

Örülök, hogy annyira élvezitek Isten Igéjének igazságát, hogy a jóban való és jó iránti érdeklődéstek legyőzi azok esztelen érdeklődését, akik az amfiteátrumban vannak. Vajon ha azoknak ilyen sokáig kellene állniuk, kitartanának-e a nézésben? Tehát halljuk a folytatást, testvérek, mert ezt akarjátok. Legyen itt az Úr, legyen erőnkkel és elménkkel.

Aki a békét adta határaidul – annak a Jeruzsálem mondja, – *és a gabona javával lakat jól téged.* Elmúlik az éhség és a szomjúság és helyébe lép a jóllakottság. De vajon mi lesz ott a gabona java, ha nem az a kenyér, amely a mennyből szállott le hozzánk?[1]S vajon hogyan fog jóllakatni a hazában ő, aki vándorlás közben így táplált minket?

Isten bölcsessége mozgékonyabb mindennél és elér mindenhová

22. [15. v.] Most már a vándorlásunkról fog beszélni, amellyel eljutunk abba a Jeruzsálembe, ahol együtt fogjuk dicsérni az Urat, dicsérni fogjuk Urunkat, Istenünket mi, Jeruzsálem, mi, Sion, amikor megerősítik majd kapuink zárait.

Mert aki majd akkor jóllakat a gabona javával, mit is tesz ezen vándorlás közben? Azt, ami következik: *elküldi igéjét a földre.*

Nézzétek csak, itt a földön erőtlenül, fáradtan, lustán, hidegen dolgozunk; hogyan emelkedhetnénk föl a gabona laktató javához, ha nem küldené el Igéjét a földre, amely ránk nehezedik és akadályozza hazatérésünket?

Elküldte Igéjét, nem hagyott el a pusztában sem, mannát hullatott az égből. *Aki elküldi igéjét a földre,* és eljött a földre az ő igéje. Hogyan? Vagy mi az ő Igéje? – *Egészen a gyorsaságig fut az ő Igéje.* Nem azt mondta, hogy gyors az ő igéje,

[1]Vö. Jn 6,41.

hanem *fut az ő Igéje egészen a gyorsaságig.* Értsük meg ezt testvérek, jobb szót nem is választhatott volna.

Ami meleg, az a hőségtől melegszik föl; ami hideg, a hidegségtől hűl ki; a gyors a gyorsaságtól lesz gyors.

Van-e melegebb magánál a hőségénél, amelytől fölmelegszik minden, ami meleggé lesz?

Van-e hidegebb a hidegségnél, amitől kihűl minden, ami hideggé lesz?

És van-e gyorsabb magánál a gyorsaságnál, amitől gyors lesz minden, ami gyorsan fut?

Sok mindenről elmondható, hogy gyors; az egyik gyorsabb, a másik kevésbé gyors, és minden annyiban gyors, amennyiben részesedik a gyorsaságban. Az egyik nagyobb mértékben részesedik a gyorsaságban, tehát gyorsabb; a másik kevésbé részesedik, tehát kevésbé gyors. Magánál a gyorsaságnál van-e valami gyorsabb? Tehát milyen mértékben fut? – *Egészen a gyorsaságig.*

Ameddig csak akarod, fokozd az Ige gyorsaságát, és mondd: Gyorsabb, mint ez, vagy az, mint a madarak, mint a szelek, mint az angyalok. Van-e ezek között olyan gyors, mint maga a gyorsaság?

De maga a gyorsaság micsoda, testvérek? Mindenütt van, nem csak egy részben.

Ez Isten Igéjének a jellemzője, hogy nem egy részben van, hanem az Ige önmaga által, mert Isten Ereje és Isten Bölcsessége,[1] mielőtt testet vett magára, mindenütt van.

Ha az isteni alakban lévő Istenre gondolunk, az Atyával egyenlő Igére, Ő Isten Bölcsessége, akiről mondják: *Elér a végtől egészen a végig erősen.*[2] Micsoda gyorsaság! *Elér a végtől egészen a végig erősen.*

De talán mozdulatlanul ér el. Ha mozdulatlanul, akkor úgy, ahogyan egy szikla tölt be valami helyet, amiről mondják, hogy egy hely egyik szélétől a másikig ér, de nem mozog?

Tehát mit mondunk? Azt, hogy az Ige mozdulatlan és az a Bölcsesség ostoba? De akkor hol marad, amit a Bölcsesség Lelkéről mond? Mert sokat mond róla*: értelmes, szent, egyetlen, sokféle, finom, mozgékony, átlátható, beszennyezetlen, világos, ártatlan, szereti a jót, éles.*[3]Így tehát Isten Bölcsessége ugyancsak mozgékony.

[1]Vö. 1Kor 1,24.
[2]Bölcs 8,1.
[3]Bölcs 7,22.

Ha tehát mozgékony, amikor ezt érinti, amazt nem érinti? Vagy ezt érinti, amazt magára hagyja? És hol marad a gyorsaság? Ezt teszi a gyorsaság, hogy egyrészt mindig mindenütt jelen van, és soha nem tartja fogva magában semmi. De ezeket mi nem tudjuk elgondolni, restek vagyunk hozzá. Ki tudja ezeket elgondolni?

És valóban, testvérek, mert elmondtam ahogyan tudtam (ha egyáltalán tudtam, ha megértettem), ti pedig ahogy tudtátok, megértettétek.

De mit mond azt Apostol? – *Annak pedig, aki bennünk működő erővel mindent megtehet azon felül is, amit mi kérünk vagy megértünk.*[1]Mit mond ezzel? Azt, hogy bármennyire megértjük, nem úgy értjük, ahogyan van.

Miért van ez? – Azért, *mert a romlandó test elnehezíti a lelket.*[2]Tehát hideg földön vagyunk. A gyorsaság pedig forró; minél forróbb valami, annál gyorsabb, minél hidegebb, annál lassúbb. Mi lassúak, tehát hidegek vagyunk. Az a Bölcsesség azonban fut egészen a gyorsaságig. Tehát a legforróbb, és nincs, aki elrejtőzhetne az ő heve elől.[3]

Az Egyház Krisztus teste és ruhája

23. [16. v.] Nekünk tehát, akik a testi lassúságtól hidegek, ennek a romlandó földi életnek a kötelékétől megterheltek vagyunk, semmi reményünk az Ige befogadására, aki egész a gyorsaságig fut?

Vagy pedig Ő a testből ugyan, de elhagyta a mélységbe süllyedteket? Nemde ő rendelt el eleve minket, még mielőtt ebben a halandó és lusta testben megszülettünk volna? Aki tehát eleve elrendelt minket, havat adott a földnek, minket.

Térjünk rá a zsoltár kissé nehezen érthető verseire; a még burokban lévők kezdjenek kibontakozni, mert Isten Igéje annál érdeklődőbbnek talál benneteket, minél többet mondunk róla.

Mi, lusták, ebben a földi életben szinte megfagytunk itt. És ahogyan a hóval történik, odafönn megfagy és lehull, úgy amikor kihül a szeretet, lehull az emberi természet erre a földre, és a lusta testbe burkolva olyan lesz, mint a hó. De ebben a hóban vannak Isten eleve elrendelt fiai. Ő ugyanis úgy *adja a havat, mint a gyapjút.*

Mit jelent az, hogy *mint a gyapjút*? Azt jelenti, hogy a hóból, amit adott, ezekből a lusta hideglelkűekből, akiket eleve elrendelt, valamit alkotni fog.

---

[1]Ef 3,20.
[2]Bölcs 9,15.
[3]Vö. Zsolt 18,7.

A gyapjú ugyanis a szövet alapanyaga, és ha gyapjút látunk, úgy tekintjük, mint valami előkészületet a ruhához. Mivel tehát eleve elrendelte azokat, akik egy ideig hidegen másznak a földön és még nem hevülnek a szeretet lelkétől (az eleve elrendelésről ugyanis még csak beszélünk), mint gyapjút adta őket Isten; később ruhát fog készíteni belőlük.

A hegyen Krisztus ruhája méltán ragyogott, mint a hó.[1] Krisztus ruhája ragyogott, mint a hó, mintha abból a gyapjúból már elkészült volna az ing; a gyapjúból, azaz a hóból, amelyet úgy adott, mint gyapjút, még eleve elrendeltek, még lusták voltak, de várj csak, nézd, mi következik: mint gyapjút adta őket, és ing lett belőlük.

Amint ugyanis az Egyházat Krisztus testének mondják, Krisztus ruhájának is nevezik magát az Egyházat. Ezért van az, amit az Apostol mond: *Hogy dicsőségessé tegye magának az Egyházat, amelyen nincs sem szeplő, sem ránc.*[2]

Tehát hogy dicsőségessé tegye magának az Egyházat, amelyen nincs sem szeplő sem ránc, ruhát készít magának abból a gyapjúból, amelyet eleve elrendelt a hóban. A még hitetlen, még hideg, még lusta emberekben készít ruhát ebből a gyapjúból. Hogy megszabaduljon a szeplőitől megtisztul a hittel; hogy ne legyen ráncos, kifeszül a kereszten. *Aki adja a havat, mint gyapjút.*

A hamu a bűnbánathoz tartozik

24. Ha eleve el vannak rendelve, akkor meg is kell hívni őket. *Akiket ugyanis eleve elrendelt azokat meg is hívta.*[3]Mármost hogyan hívja meg őket ennek a testnek a lomhaságából, hogy egészségesek legyenek? Hogyan hívja őket? Halljad az evangéliumot: *Nem az igazakat jöttem hívni, hanem a bűnösöket a bűnbánatra.*[4]

Tehát a hó eleve elrendelésével már kezdi megismerni restségét, kezdi vádolni a bűnét; a meghívással elindul a bűnbánat felé. Tehát aki mint gyapjút adja a havat a készítendő ing számára, a bűnbánatra hívás miatt *a ködöt is mint hamut szórja szét.*

Azt mondja: *a ködöt is mint hamut szórja szét.*

Ki? – *Aki adja a havat, mint gyapjút.* Akiket ugyanis eleve elrendelt, azokat hívja a bűnbánatra, mert *akiket eleve elrendelt, azokat meg is hívta.* A hamu pedig a bűnbánathoz tartozik.

[1]Vö. Mt 17,2.
[2]Ef 5,27.
[3]Róm 8,30.
[4]Mt 9,13.

Halljad Őt, aki bűnbánatra hív, hogyan korhol néhány várost: *Jaj neked, Korozain! Jaj neked, Betszaida! Mert ha Tíruszban és Szidonban mentek volna végbe a bennetek történt csodák* – mondja –, *már régen hamuban és szőrzsákban tartottak volna bűnbánatot.*[1]Tehát *a ködöt mint hamut szórja szét.*

Mit jelent az, hogy *a ködöt mint hamut szórja szét?* – Amikor hívnak valakit, hogy értse meg Istent és mondják neki: „Értsd meg az igazságot!" fölébred benne az akarat, hogy megismerje az igazságot, de ez nem elég: meglátja, hogy valami homálytól szenved, amit korábban nem látott.

Arra szolgál tehát ez a köd, hogy megtudd, hogy nem ismered magadat; megtudd mit kell megismerned, és meglásd, hogy gyenge vagy annak tudására, amit tudnod kellene. Mert ha ebben a ködben már ezelőtt úgy véled, hogy tudsz, halljad az Apostoltól: *Aki azt gondolja, hogy tud valamit, még nem tudja, hogyan kellene tudnia.*[2]

Tehát még nem értetted meg, még ködbe vagy burkolva. De nem hagyott magadra Ő, aki meggyújtotta neked testének mécsesét. Nem tévedsz el a ködben, hittel kövesd. Mivel azonban látni szeretnél és nem vagy rá képes, bántanak a bűnök, mert a ködöt mint hamut szórták szét. Már bánt, hogy nyakas voltál Istennel szemben; már bánt, hogy a magad rossz utait követted. Elérkeztél annak a boldog látásnak e nehézségéhez, és üdvös lesz számodra a köd, amelyet hamuként szór szét Isten. Te magad vagy még a köd, de mint hamu.

A bűnbánók még hamuban forognak, testvéreim, vádolván magukat és mondván Istennek: „Hamu vagyok!"

Az Írás valahol ezt mondja: *Megvetettem és megaláztam magamat, földnek és hamunak tartottam magamat.*[3]Ez a bűnbánó ember alázata. Amikor Ábrahám szólt Istenéhez, és meg akarta akadályozni Szodoma pusztulását, ezt mondta: *Én föld vagyok és hamu.*[4] Mennyire élt mindig ez az alázat a nagy és szent férfiakban!

Tehát *a ködöt mint hamut szórja szét.* Miért? Azért, mert *akiket eleve elrendelt, azokat meg is hívta*[5]Ő, aki nem *az igazakat hívni jött, hanem a bűnösöket a bűnbánatra.*[6]

---

[1]Mt 11,21.
[2]1Kor 8,2.
[3]Jób 30,19.
[4]Ter 18,27.
[5]Róm 8,30.
[6]Mt 9,13.

A kemény emberek közül néhányat Krisztus a tagjává tesz

25. [17. v.] *Küldi a jegét, mint kenyérdarabokat.* – Nem kell újra vesződnünk azzal, hogy elmondjuk, mi a jég. Korában elmondtuk, és úgy hiszem nem esett ki Szeretetreméltóságtok emlékezetéből.

Mit jelent tehát ez, hogy *Küldi a jegét, mint kenyérdarabokat?* – Ahogyan övé a hó, az eleve elrendeltek, ahogyan övé a köd, mert azokat hívja a bűnbánatra, akik eleve üdvösségre vannak rendelve; úgy valahogyan övé a jég is.

Mi a jég? – Nagyon megkeményedett, nagyon összefagyott, már nem olvasztható fel olyan könnyen, mint a hó. Az évek és évszázadok alatt felhalmozódott havat nevezzük jégnek, és ezt küldi, mint kenyérdarabokat. Mit akar ezzel mondani?

Voltak nagyon kemény emberek, akiket már nem a hóhoz, hanem a jéghez kellett hasonlítani; ők is eleve el voltak rendelve és meghívást kaptak; közülük néhányan úgy, hogy másokat tápláljanak és mások számára is hasznosak legyenek.

Mi szükség volna felsorolni sokakat, akiket talán mi is ismerünk, ezt is, azt is? Mindenkinek eszébe jutnak, aki azokra gondol, akiket ismer, hogy mekkora erővel, keményen és konokul álltak ellen az igazságnak, most pedig hirdetik az igazságot: kenyérdarabok lettek.

Ki az egész kenyér? *Sokan egy test vagyunk Krisztusban*[1] – mondja az Apostol – , *egy kenyér, egy test vagyunk sokan*[2] – ő maga mondja. Ha tehát Krisztus egész teste egy kenyér, akkor Krisztus tagjai darabjai ennek a kenyérnek. Egyes kemény embereket tagjaivá tesz és hasznossá, hogy másokat tápláljanak.

De miért keresünk sokakat? Nézzük csak a legismertebbet, Pál apostolt. Őt ismerjük a legjobban, ő a legkedvesebb, ő áll hozzánk legközelebb az Írásokban. És ha voltak, akik akkora keménységből lettek kenyérdarabok, mint ő, az ő példája szerint valamennyien összejönnek, hogy magyarázzák, mit jelen ez: *Küldi a jegét, mint kenyérdarabokat.*

Íme, jég volt Pál apostol, kemény, ellenszegült az igazságnak, kiabált az evangélium ellen mintegy megkeményedve a Nappal szemben. Milyen kemény volt ő, aki a Törvényben nőtt fel, a törvénytudó Gamaliel lábainál tanult![3] Nem hallotta, hogy Mózes és a próféták Krisztust hirdetik? Nagy keménység! Kétségtelen, hogy a nemzetek nem hallották a prófétákat, nem hallották Mózest, hidegek voltak, de nem voltak jég. Ő, aki hitt a Krisztust jövendölő igékben de

[1]Róm 12,5.
[2]1Kor 10,17.
[3]Vö. ApCsel 22,3.

az érkező Krisztusban nem hitt, nagyon megkeményedett. Mivel tehát jég volt, szikrázóan fehérnek látszott, de kemény volt és nagyon fagyos.

Hogyan volt szikrázóan fehér? *Héber a héberek közül, a Törvény szerint farizeus.*[1]– Lásd a jég ragyogását. Halljad a jég keménységét: *Szenvedélyesen üldöztem Krisztus Egyházát.*[2] Az Istvánt megkövezők között ott volt ez a kemény, a többieknél talán keményebb ember, mert ő őrizte a kövezők ruháit, hogy valamennyiük kezével dobja a köveket.[3]

A bűnös a bűnbánat által nyeri el az üdvösséget

26. [18. v.] Tehát látjuk a havat, a ködöt és a jeget; jó, hogy ő szelet küld és eloszlatja és felolvasztja. Ha ugyanis az ő szele nem fújna, ha Ő fel nem olvasztaná ennek a jégnek a keménységét, *hidege előtt ki tudna megállni?*

Hidege előtt, de kinek a hidege előtt*?* – Isten hidege előtt.

Honnan van az ő hidege? – Onnan, hogy elhagyja bűnöst, nem hívja, nem nyitja fel a szemét, nem árasztja belé a kegyelmét; olvassza fel az ember, ha tudja, az ostobaság jegét! Nem tudja! Miért nem? Azért, mert *hidege előtt ki tudna megállni?*

Lássad tehát a jéggé fagyottat, hogy mondja: *A tagjaimban más törvényt észlelek, és ez küzd értelmem törvénye ellen, és a tagjaimban levő bűn törvényének rabjává tesz. Én nyomorult ember! Ki vált meg e halálra szánt testtől?* Íme kihülök, íme összefagyok, milyen hő olvasztana föl, hogy folyni tudjak? *Ki vált meg e halálra szánt testtől?*[4] *Az ő hidege előtt ki tudna megállni?* És ki tudná megszabadítani magát, ha Ő elhagyná? És ki szabadít meg? *Isten kegyelme a mi Urunk Jézus Krisztus által.*[5] Halljad itt is Isten kegyelmét: Aki *küldi a jegét, mint kenyérdarabokat, hidege előtt ki tud megállni?*

Tehát kétségbe kell esnünk? Egyáltalán nem, mert ez következik: *Kibocsátja az Ő igéjét és megolvasztja azokat.*

Tehát ne essen kétségbe a hó, ne essen kétségbe a köd, ne essen kétségbe a jég. Mert a hóból, mint gyapjúból, ing készül. Az a köd a bűnbánatban üdvösséget talál, mert *akiket eleve elrendelt, azokat meg is hívta.*[6] És ha volnának az eleve elrendeltek között nagyon kemények, akik mintha hosszú idő alatt fagytak volna össze és jéggé váltak, nem lesznek kemények Isten irgalmasságával szemben. *Kibocsátja az Ő igéjét és megolvasztja azokat.*

---

[1]Fil 3,5.
[2]Fil 3,6.
[3]Vö. ApCsel 7,58.
[4]Róm 7,23–24.
[5]Róm 7,25.
[6]Róm 8,30.

Mit jelent az, hogy *megolvasztja?* – Nehogy helytelenül értsétek azt, hogy *megolvasztja;* elolvasztja, eloszlatja. A gőg miatt kemények. A gőgöt méltán nevezik merevségnek is, mert minden, ami merev, az hideg is. A fázó emberek naponta mondják: megdermedtem. Tehát a gőg merevség.

Kibocsátja az Ő igéjét és megolvasztja azokat. És valóban, a hóhalmok, ha meleg éri őket, alázatosan szétfolynak. Tehát ahogy a merevség hegyként emeli fel a havat, úgy emeli fel az ostobákat a gőg. *Kibocsátja az Ő igéjét és megolvasztja azokat.*

Íme, jön a jég Saul István megkövezése és meggyilkolása után valami esztelen keménységgel Krisztus ellen, megbízólevelet kér a papoktól, hogy öldöklő szándékkal mindenhonnan elővezesse a keresztényeket.[1] Kemény és fagyott Isten tüzével szemben. De bármilyen kemény, bármilyen fagyott, íme Ő, aki *kibocsátja az Ő igéjét és megolvasztja azokat,* hévvel kiáltotta az égből: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[2] Erre az egy szóra a jég oly nagy keménysége felengedett. *Kibocsátja* tehát *az Ő igéjét és megolvasztja azokat.*

Nem kell kétségbeesni a jég miatt; még kevésbé a hó miatt, vagy a köd miatt. A jég miatt sem kell kétségbeesni. Halljad csak a jég szavát: *Én, aki korábban káromló, üldöző és erőszakos ember voltam.*[3]

De miért olvasztja fel Isten a jeget? – Azért, hogy a hó ne veszítse el a reményét. Mert ezt mondja: *De éppen azért nyertem irgalmat, hogy Jézus Krisztus először is rajtam mutassa meg végtelen türelmét, példaképül azoknak, akik a jövőben hisznek majd benne, és így eljutnak az örök életre.*[4]

Tehát Isten ezt kiáltja a nemzeteknek: Felolvasztottam a jeget, jöjjön a hó! *Kibocsátja az Ő igéjét és megolvasztja azokat; fúj az Ő szele és vizek folynak.* Íme a jég és a hó elolvad, vízzé lesznek; akik szomjaznak, jöjjenek és igyanak. Saul kemény volt, mint a jég, halálig üldözte Istvánt; Pál már az élő vízben hívja a nemzeteket a forráshoz.

Fúj az Ő szele és vizek folynak. Forró szél, ezért mondja egy másik zsoltárban: *Fordítsd meg, Uram, a mi fogságunkat, miként a patakokat délen.*[5] A fogoly Jeruzsálem szinte megfagyott Babilóniában; fújt a déli szél, felolvad a fogság keménysége és Istenhez siet a szeretet buzgósága. *Fúj az Ő szele és vizek folynak. Az örök életre szökellő víz forrásává lesz bennük.*[6]

---

[1] Vö. ApCsel 7,52.
[2] ApCsel 9,4.
[3] 1Tim 1,13.
[4] 1Tim 1,16.
[5] Zsolt 125,4.
[6] Vö. Jn 4,14.

Az angyallal küzdő Jákob pátriárkáról

27. [19. v.] *Aki hirdeti az Ő igéjét Jákobnak, igazságosságait és ítéleteit Izraelnek.* – Milyen igazságosságot? Milyen ítéleteit? Azokat, amelyek szerint korábban bármi történt az emberi nemmel, mivel hó volt, köd volt és jég volt, méltán sújtotta az Isten elleni gőgöt és lázadást.

Térjünk csak vissza bukásunk eredetéhez, és lássuk, hogy a lehető legigazabb módon éneklik a zsoltárban: *Mielőtt megalázódtam, én vétettem.*[1]De aki ezt mondja*: Mielőtt megalázódtam, én vétettem,* ezt is mondja: *Jó nekem, hogy megaláztál engem, hogy megtanuljam igazolásaidat.*[2]

Tehát ezeket az igazolásokat tanulta meg Jákob Istentől, aki megküzdette Jákobot az Angyallal; amely angyal alakjában maga az Úr harcolt. (Jákob) megragadta, erőt fejtett ki, hogy fogva tartsa, fölébe kerekedett; (az Angyal) irgalmasságból engedte, hogy fogva tartsa, nem gyengeségből. Jákob tehát küzdött, győzött, fogva tartotta; és akit látszólag legyőzött, attól kéri, hogy áldja meg.[3]

Honnan tudta, hogy kivel küzdött, kit nem engedett el? Miért küzdött erővel és tartotta fogva? – Azért, mert *a mennyek országa erőszakot szenved és akik erőt fejtenek ki, azok ragadják el.*[4]Tehát miért „küzdött”? Azért, mert fáradságába került.

Miért van az, hogy alig ragadjuk meg azt, amit könnyen elengedtünk? – Azért, hogy tanuljuk meg nem elveszíteni, amit megragadtunk, nehogy keservesen kelljen visszaszerezni, amit eleresztettünk. Küzdjön meg az ember azért, hogy kézben tarthassa; szilárdan fogja kézben tartani azt, amit fáradság árán ragadhatott meg. Tehát Isten ezeket az ítéleteit nyilvánította ki Jákobnak és Izraelnek.

Elmondom ugyanezt világosabban; az itt lévő igazak is a fáradságokat, zaklatásokat, szenvedéseket érdemük szerint szenvedik, Isten igazságos ítélete alapján. Mert egyedül Ő mondhatja el, hogy ok nélkül szenvedtem itt; ámbár nem egészen ok nélkül, hiszen miattunk szenvedett.

Egyedül Ő mondhatta el: *Amiket nem raboltam el, akkor leróttam.*[5] Egyedül Ő mondhatta el: *Íme, jön evilág fejedelme és énbennem nem fog találni semmit.*[6] És mintha kérdeznék tőle: Akkor miért szenvedsz? – folytatja és mondja:

[1]Zsolt 118,67.
[2]Zsolt 118,71.
[3]Vö. Ter 32,24–26.
[4]Mt 11,12.
[5]Zsolt 68,5.
[6]Jn 14,30.

Hanem hogy mindenki megtudja, hogy én megteszem az én Atyám akaratát, keljetek föl, menjünk innét.[1]

Mindenki más, aki érdeme szerint, Isten ítélete alapján, igazságosan szenved, nem követelheti magának azt az ártatlan szenvedést, amely Krisztusé volt.

Halljad csak Péter apostolt: *Itt az ideje, hogy Isten házán kezdődjék az ítélet.*[2]Isten mártírjait és tanúit buzdítva, hogy a tomboló világ minden fenyegetését türelemmel viseljék, mondja nekik: *Mert itt van az ideje, hogy elkezdődjék az ítélet az Isten házanépén. De ha mirajtunk kezdődik, mi lesz a sorsuk azoknak, akik nem hisznek az Isten evangéliumában? Ha az igaz is alig menekül meg, hol lesz maradása az istentelennek és a bűnösnek?*[3] *Aki hirdeti az Ő igéit Jákobnak, igazságosságait és ítéleteit Izraelnek.*

Ábrahámhoz tartozunk és Jeruzsálem békéje felé tartunk

28. [20. v.] *Nem tett így minden nemzettel.* – Senki ne tévesszen meg titeket; egy nemzetnek sem hirdették Isten ezen ítéletét, ahogyan szenvednek az igazak is gonoszok is; hogyan szenved érdeme szerint mindenki; hogyan szabadulnak meg az igazak nem a saját érdemeikért, hanem Isten kegyelmében. Ezt nem hirdették minden nemzetnek, hanem csak Jákobnak és Izraelnek.

Akkor mit tegyünk mi, ha nem hirdették minden nemzetnek, hanem csak Jákobnak és Izraelnek? Hol leszünk mi? – Jákobban és Izraelben.

És az Ő ítéletét nem nyilvánította ki nekik.
Kiknek? – Az összes nemzeteknek.

Akkor hogyan kapott meghívást a hó a jég elolvadása után? Hogyan kaptak meghívást a nemzetek Pál megigazulása után? Hogyan? Hát úgy, hogy Jákobban vannak. Levágták a vad olajágat, hogy ráoltsák a nemes olajfára.[4]Most már a nemes olajfához tartoznak, már nem kell őket nemzeteknek nevezni, hanem egy nemzetet alkotnak Krisztusban, Jákob nemzetét, Izrael nemzetét.

Miért Jákob nemzete és Izrael nemzete? Azért, mert Jákob Izsáktól származott, Izsák pedig Ábrahámtól. Ábrahámnak pedig mit mondtak? Azt, hogy *a te ivadékodban nyer áldást minden nemzet.* Ugyanezt mondták Izsáknak, ugyanezt Jákobnak.[5]

---

[1]Jn 14,31.
[2]1Pét 4,4.
[3]1Pét 4,17–18.
[4]Vö. Róm 11,17.
[5]Vö. Ter 22,18; 26,4; 28,14.

Tartozzunk tehát Jákobhoz, mert Izsákhoz tartozunk, Ábrahámhoz tartozunk. Ábrahám ivadéka pedig nem én vagyok, vagy bárki ember, hanem a szent Apostol értelmezése szerint Krisztus; és az Apostol mondja: *Nem azt mondja: „és ivadékaidnak”, mintha sokaknak szólna, hanem csak egynek: „és a te ivadékodnak”, aki Krisztus.*[1] Ha az ivadék egy, akkor egy Jákob, egy Izrael, és az összes nemzet egy Krisztusban.

Tehát az összes nemzetre vonatkozik, amit kinyilatkoztatott Jákobnak és Izraelnek, és az összes nemzetben egyedül hozzá kell utalni mindazokat, akik nem akarnak hinni Krisztusban, nem akarnak elszakadni a vad olajfától és ráoltatni a nemes olajfára. Terméketlen és keserű ágak maradnak az erdő sűrűjében.

Örvendjen Jákob!

Mit jelent Jákob? Azt jelenti hogy *gáncsoló,* mert Jákob elgáncsolta a testvérét.[2]*A vakság csak részben érte Izraelt, hogy a nemzetek teljessége bevonuljon.*[3]Jákobból Izrael lett.

Mit jelent Izrael? – Ezt már valamennyien halljuk, egész Izrael, ti is, akik Krisztus tagjaiként itt vagytok, azok is, akik kívül vagy nem kívül vannak, és az összes nemzetekben mindenütt kívül és belül, hallja maga Izrael, aki Jákobból lett Izrael.

Mit jelent Izrael? – Azt jelenti: Aki látja Istent.

Hol látja Istent? – A békében.

Miféle békében? – Jeruzsálem békéjében, mert *a békét adta határaidul* – mondja.

Ott fogjuk dicsérni, valamennyien egyek leszünk egyben egyért, mert attól kezdve nem leszünk szétszórtak.

[1]Gal 3,16.
[2]Vö. Ter 27,36.
[3]Róm 11,25.

SZÁZNEGYVENNYOLCADIK ZSOLTÁR
Elmondta 395-ben Hippóban, a húsvéti időben
41 éves, 4 éves pap

1Alleluja.
Dicsérjétek az Urat az egekből,
dicsérjétek Őt a magasságokban.
2Dicsérjétek Őt összes angyalai,
dicsérjétek Őt minden erői.
3Dicsérjétek Őt, Nap és Hold;
dicsérjétek Őt minden csillagok és fény.
4Dicsérjétek Őt egeknek egei;
és minden vizek, melyek az egek fölött vannak,
5dicsérjék az Úr nevét,
mert Ő szólt és lettek,
Ő parancsolt és megteremtettek;
6elrendelte őket örökké és mindörökkön örökké;
parancsot adott és nem fog elmúlni.

7Dicsérjétek az Urat a földről:
sárkányok és minden mélységek,
8tűz, jégeső, hó, jég, forgószél,
melyek megteszik az Ő szavát,
9hegyek és minden dombok,
gyümölcsfák és minden cédrusok,
10vadállatok és minden barmok,
csúszómászók és szárnyas madarak.

11Föld királyai és minden népek,
fejedelmek és a föld minden bírái,
12ifjak és szüzek, vének az ifjakkal együtt,
13dicsérjék az Úr nevét,
mert egyedül az Ő neve magasztaltatott fel.
Az Ő megvallása a földön és az égben,
14és fölmagasztalja az Ő népének szarvát.
Himnusz ez az Ő összes szentjeinek,
Izrael fiainak, a népnek, amely közeledik hozzá.
Alleluja.

Húsvét előtt böjtöléssel edzünk, Húsvét után dicséreteket mondunk

1. [1. v.] Jelen életünkben Isten dicséretéről kell elmélkednünk, mert Isten dicsérete lesz jövendő életünk örök ujjongása; és senki nem válhat alkalmassá a jövendő életre, aki most nem edzi magát hozzá. Most tehát dicsérjük Istent, de könyörgünk is Istenhez. Dicséretünknek öröme van, könyörgésünknek sóhajtozása. Ígéretet kaptunk ugyanis valamire, ami még nem a miénk, és mivel igazmondó az, aki az ígéretet adta, a reményben örvendezünk; mivel azonban még nem birtokoljuk, a vágyakozásban sóhajtozunk. Jó nekünk kitartani a vágyakozásban mindaddig, amíg eljön, amire ígéretet kaptunk; akkor elmúlik a sóhajtozás, és helyébe lép a dicséret.

E két időszak miatt – az egyik most van, a jelen élet kísértései és háborgatásai közepette, a másik majd akkor lesz biztonságban és örök ujjongásban – rendeltek számunkra két ünneplési időt, az egyiket húsvét előttre, a másikat húsvét utánra.

A húsvét előtti időszak a háborúságot jelzi, amiben most élünk; a húsvét utáni pedig, amelyben most vagyunk, a boldogságot jelzi, melyben majd később leszünk. Tehát amit húsvét előtt ünneplünk, azt tesszük is, amit pedig húsvét után ünneplünk, azt csak jelezzük, mert még nem birtokoljuk.

Ezért a húsvét előtti időt böjtöléssel és imádságban töltjük, ezt a húsvét utáni időt pedig, lazítva a böjtön, dicséretekben éljük. Ezt jelenti ugyanis az *Alleluja,* amit éneklünk, ami, mint tudjátok, latinul azt jelenti: *Dicsérjétek az Urat.* Ezért az az időszak a föltámadás előtt, ez az Úr föltámadása után van.

Ez az időszak az eljövendő életet jelzi, melynek még nem vagyunk a birtokában, mert amit az Úr föltámadása után jelzünk, azt a saját föltámadásunk után fogjuk birtokolni. A Főnkben ugyanis mindkettő megmutatkozott, mindkettőről megbizonyosodhattunk. Az Úr szenvedése megmutatta a jelen életét kényszerűségét, mert küszködni kell, háborgatásokat kell elviselni, és a végén meg kell halni; az Úr föltámadása és megdicsőülése pedig megmutatja nekünk azt az életet, amelyet kapni fogunk, amikor eljön, hogy méltón megfizessen a rosszaknak rosszal, a jóknak jókkal.

Most ugyan a rosszak is mind együtt énekelhetik velünk: *Alleluja;* ha azonban megátalkodnak rosszaságukban, eljövendő életünk énekét ajkukkal énekelhetik, magát az életet azonban, mely akkor valóságos lesz, melyet most jelzünk, el nem nyerhetik, mivel nem akartak elmélkedni róla, mielőtt eljön, és nem akarták birtokolni azt, ami eljövendő volt.

A tettek a gondolkodásból fakadnak

2. Most tehát buzdítunk benneteket, testvérek, hogy dicsérjétek Istent, és ez az, amit valamennyien mondunk, amikor mondjuk: *Alleluja.*

Dicsérd az Urat – mondod te a másiknak, és mondja ő neked –, és miközben valamennyien buzdítjátok egymást, valamennyien teszitek, amire a buzdítást kapjátok. De egész valótokból dicsérjétek, azaz ne csak a nyelvetek és a hangotok dicsérje Istent, hanem a lelkiismeretetek, az életetek, a tetteitek is.

Ugyanis most, amikor összegyűlünk az Egyházban, dicsérünk, amikor mindegyiktek hazatér, mintha abbahagynátok Isten dicséretét. Ne hagyjátok abba az erkölcsös életet; és akkor mindig dicséritek Istent. Akkor hagyod abba Isten dicséretét, amikor elhajolsz az igazságosságtól, és attól, ami neki tetszik. Mert ha az erkölcsös élettől soha nem hajolsz el, a nyelved hallgat, de az életed kiált, és Isten füle a szívedre hallgat. Mert ahogyan a mi fülünk a hangokra, úgy hallgat Isten füle a gondolatainkra.

Az azonban lehetetlen, hogy rossz tettei legyenek annak, akinek jók a gondolatai. A tettek ugyanis a gondolkodásból fakadnak, és senki nem képes bármit megtenni, vagy valami megtételére a tagjait mozdítani, ha nem előzi meg a gondolkodás parancsa, ahogyan a palota belsejéből, amit a császár parancsol, szétterjed a római birodalomban és megteszik a provinciákban. Mennyi mozgás támad az odabenn ülő császár egyetlen parancsára? Ő csak ajkait mozgatja, amikor beszél, és egy egész provincia mozdul, amikor megtörténik, amit mond.

Ugyanígy minden emberben belül van egy parancsoló, a szívben székel: ha jó, jókat parancsol és jók történnek; ha rossz, rosszakat parancsol és rosszak történnek.

Ha odabenn Krisztus trónol, nemde csak jókat parancsolhat? Ha az ördög birtokolja, parancsolhat-e mást, mint rosszat? Isten pedig úgy akarta, hogy a te döntésedtől függjön, kinek készítesz helyet: Istennek-e vagy az ördögnek; ha elkészítetted a helyet, aki birtokba veszi, az fog parancsolni.

Tehát ne csak a hangra figyeljetek, testvérek, hanem amikor dicséritek Istent, egész valótokkal dicsérjétek: énekeljen a hang, énekeljen az élet, énekeljenek a tettek. Még ha most sóhajtozás, háborgatás, kísértés van is, reméljetek abban, hogy minden elmúlik, és eljön a nap, amelyen elfáradás nélkül fogunk dicsérni. Ezen a zsoltáron, mivel nyilvánvaló, gyorsan kell átfutnunk. Végigveszi ugyanis az egész Istent dicsérő teremtést, mintha buzdítaná, hogy dicsérjen, mivel némának találta.

Az összes teremtmények a teremtő Istent dicsérik

3. *Dicsérjétek az Urat az egekből.* – Mintha némának találná az egekben Isten dicséretét, buzdítja az egeket, hogy ébredjenek és dicsérjenek. Az égiek ajkán valójában soha nem hallgat Alkotójuk dicsérete, mint ahogy a földiek se hagyják abba soha Isten dicséretét.

De nyilvánvalóan léteznek olyanok, akiknek szellemi lelkük van Isten dicséretére, abban az érzületben, amellyel tetszésüket találják Istenben. Ugyanis mindenki csak azt dicséri, ami tetszik neki.

Vannak más létezők [tudniillik az égitestek], melyekben nincs az élet lelke, és nincs értelmük, hogy dicsérjék Istent, de mivel azok is jók, és a maguk rendjében elrendezettek, és hozzájárulnak a mindenség szépségéhez, amelyet Isten alkotott, szavukkal és szívükkel nem dicsérik Istent, de amikor értelmes lények szemlélik őket, általuk dicsérik Istent; és amikor általuk dicsérik Istent, bizonyos módon ők maguk is dicsérik Istent.

Példának okáért az égben dicsérik Istent mindazok, akikben az élet lelke van, és tiszta értelmük van arra, hogy szemléljék őt, és unalom és fogyatkozás nélkül szeressék.

A földön pedig dicsérik Istent a jót és a rosszat megkülönböztető értelem által, a teremtést és a Teremtőt megismerő értelem által az emberek, akik ezekről gondolkodnak, akiknek Isten értelmet adott arra, hogy ezeket fölismerjék, élvezzék és dicsérjék.

Az emberek képesek erre; vajon az állatoknak van-e ilyen értelme? – Ha volna, Isten nem mondaná nekünk: *Ne legyetek olyanok, mint a ló és az öszvér, melyekben nincsen értelem.*[1] Amikor arra buzdít, hogy ne legyünk értelmetlenek, mint az állatok, rámutat, hogy Isten dicséretére ad értelmet az embernek.

Vajon a fáknak olyan érző élete van-e, mint az állatoknak? Az állatok ugyanis, jóllehet értelmes belső érzékük és megértő és megkülönböztető elméjük nincsen, mint az embernek, hogy dicsérjék Istent, de nyilvánvalóan élnek, amint valamennyien tudjuk: képesek élelmet keresni, a számukra megfelelőt megenni, az ártalmas dolgokat elkerülni; vannak testi dolgokat megkülönböztető érzékeik: látásuk a színek, hallásuk a hangok, szaglásuk a szagok, ízlelésük az ízek érzékelésére; a számukra kellemes dolgok felé mozdulnak, a kellemetlenektől menekülnek. Mi ezeket értjük, és a saját szemünkkel látjuk. Nekik nincs megértő értelmük, de van a testet éltető lelkük és nyilvánvaló életük; a fáknak még ez sincs, és mégis valamennyien dicsérik Istent.

Miért dicsérik Istent? – Azért, mert amikor látjuk őket, és a Teremtőre gondolunk, aki alkotta őket, a hatásukra Isten dicsérete ébred bennünk, és amikor ezeket szemlélve dicsérjük Istent, minden Istent dicséri.

Tehát ez az imádkozó az éggel kezdi: mind dicsérnek, és mondja: *dicsérjétek*. Miért mondja, hogy dicsérjétek, amikor már dicsérnek? – Azért, mert örömét találta abban, hogy dicsérnek, és tetszett neki, hogy mintegy hozzá csatolja a maga buzdítását.

[1]Zsolt 31,9.

Mint ahogy, ha olyan emberek közelébe jutsz, akik valami jót örömmel tesznek, akár a szőlőben, akár az aratásban vagy valamilyen mezei munkában, tetszik neked, amit csinálnak és mondod: *Tegyétek csak, munkálkodjatok*! Nem azért, mintha akkor kezdenék tenni, amikor te mondod, hanem mert tetszik neked, hogy munka közben találod őket, és buzdítással és gratulációval fordulsz feléjük. Amikor ugyanis ezt mondod: *tegyétek csak,* és buzdítod a munkálkodókat, szándékod szerint szinte együtt munkálkodsz velük. Tehát ebben a buzdításban a lélekkel teli próféta mondja ezeket.

A régi előképeket megvalósulni látjuk

4. *Aggeus és Zakariás zsoltára* – ez ennek a zsoltárnak a címe. Ez a két próféta abban az időben, amikor a népet fogságban tartották Babilóniában, már a fogság végéről jövendölt, arról, hogy helyre fogják állítani Jeruzsálem városát, mely a háborúban elpusztult.[1]

Előképben tehát az eljövendő életet mutatták nekünk, amikor majd a jelen élet fogsága után dicsérni fogjuk Istent, amikor megtörténik a nagy Jeruzsálem városának megújítása, ahonnan zarándokként sóhajtozunk, és még a halandó test terhe és igája alatt fogságban vagyunk; amiért a zarándokságban még sóhajtozunk, de majd ujjongani fogunk a hazában. Aki pedig nem sóhajtozik, mint zarándok, nem fog örvendezni mint polgár, mert nem él benne vágy.

Ezek a szent próféták tehát nagy vigasztalást nyújtottak akkor a fogoly test szerinti népnek, mely Babilóniában idegen királyok alatt élt. Ugyanis próféciában bemutatták a fogságból való szabadulás, Jeruzsálem újjáépítésének jövőjét.

De mindez előképül történt,[2] megvan a beteljesedése; előkép a régieknél, megvalósulás mibennünk. Most tehát mit mond az Apostol? – Azt, hogy *ameddig testben élünk, távol járunk az Úrtól.*[3] Még nem vagyunk a hazában.

Mikor leszünk a hazában? – Akkor, amikor az ellenséges ördögöt legyőzve győzedelmeskedünk, amikor *utolsó ellenségként a halál semmisül meg; akkor teljesedik az Írás szava: A győzelem elnyelte a halált. Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?*[4]

Tehát mikor semmisül meg a halál győzelme, amely most van és jajgatásra késztet a dolgok elfogyásával és változandóságával, az emberi test törékenységével? Naponta támadnak ránk kísértések, támadnak gyönyörűségek, és ha nem is egyezünk bele, zaklatást szenvedünk, és küszködünk, és nagy a veszedelem, hogy a támadó legyőz; ha pedig a beleegyezést megtagadva győzünk, még

[1]Vö. Ezd 5,1–2; 6,14.
[2]Vö. 1Kor 10,6.
[3]2Kor 5,6.
[4]1Kor 15,26. 54–55.

mindig zaklatást szenvedünk a gyönyörűségeknek ellenállva. Az ellenség nem marad veszteg és nem hal meg, csak a halottak föltámadásakor. De tekintsünk előre, bízzunk: biztat bennünket Aggeus és Zakariás, mert eljövendő szabadulásunkról énekelnek.

Ha beteljesedett az, amit ők a népnek énekeltek, nem fog beteljesedni az, amit mi a keresztény népnek énekelünk? – Legyetek bizonyosak felőle, csak ügyeljetek rá, hogyan viselkedtek ebben a zarándok életben. Ne leljétek kedveteket a babiloniak szeretetében, nehogy megfeledkezzetek Jeruzsálem városáról. És ha a testetek még fogságban is van Babilóniában, a szíveteket küldjétek előre Jeruzsálembe. Tehát az egész teremtés dicsérje az Urat, mert ott azt fogjuk tenni, amiről itt előre elmélkedünk.

5. *Dicsérjétek az Urat az egekből, dicsérjétek Őt a magasságokban.* – Először az egekről szól, azután a földről, mert Istent dicsérik, aki az eget és a földet alkotta.

A mennyeiek békességesek, nyugalomban vannak, mert ott mindig öröm van, nincs halál, nincs betegség, nincs zaklatás, mindig boldogan dicsérik Istent; mi pedig még idelenn vagyunk, de amikor azon gondolkodunk, hogyan dicsérik ott Istent, a szívünk már ott van, és nem véletlenül halljuk: *Sursum corda! – Emeljük föl szívünket!*

Emeljük föl a szívet, ne rohadjon el a földben, mert tetszik nekünk az, amit ott az angyalok tesznek. Mi most reményben tesszük, egykor majd valóságosan, amikor eljutunk oda.
Dicsérjétek Őt a magasságokban.
6. [2–5. v.] *Dicsérjétek Őt összes angyalai,*
dicsérjétek Őt minden erői.
Dicsérjétek Őt, Nap és Hold;
dicsérjétek Őt minden csillagok és fény.
Dicsérjétek Őt egeknek egei;
és minden vizek, melyek az egek fölött vannak,
dicsérjék az Úr nevét.
Mikor tudná részleteiben az összeset felsorolni? De összegezve és mindent egybefogva, zárja a Teremtőjüket dicsérő égiek felsorolását.

A művek az alkotó Istent dicsérik

7. És mintha kérdeznénk tőle: „Miért dicsérik őt? Mivel tartoznak neki? Mit adott nekik, hogy dicsérjék Őt?" – folytatja: *mert Ő szólt és lettek, Ő parancsolt és megteremtettek.*

Nem csoda, ha a művek dicsérik a művészt; nem csoda, ha a tettek dicsérik a cselekvőt; nem csoda, ha a teremtés dicséri a Teremtőt.

Itt Krisztusról is szó van, jóllehet nem hallottuk a nevét. Mert kicsoda Krisztus? – *Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige,ő volt kezdetben Istennél. Minden általa lett, nélküle semmi sem lett, ami lett.*[1]

Ki által teremtettek? – Az Ige által.

Itt hogyan jelzi, hogy az Ige által lettek? – Úgy, hogy *Ő szólt és lettek, Ő parancsolt és megteremtettek.* Senki nem szólt, senki nem parancsolt, csak az Ige.

Krisztus halála az örök élet záloga számunkra

8. [6. v.] *Elrendelte őket örökké és mindörökkön örökké.* – Tudniillik az összes mennyeieket, az összes odafent valókat, mind az erőket és angyalokat, azt az odafentvaló jó, szent, boldog várost, ahonnan száműzött-ten még nyomorultak vagyunk, de a reményben boldogok, mert vissza fogunk oda térni, és amikor majd visszatérünk, a valóságban boldogok leszünk.

Elrendelte őket örökké és mindörökkön örökké, parancsot adott és nem fog elmúlni. – Mit gondoltok, milyen parancsot kaptak a mennyeiek és a szent angyalok? Milyen parancsot adott nekik Isten? Milyet, ha nem azt, hogy dicsérjék őt?

Boldogok, akiknek az a dolga, hogy dicsérjék Istent. Nem szántanak, nem vetnek, nem őrölnek, nem főznek, ezek ugyanis mind kényszerű dolgok, ott pedig nincs kényszerítő szükség.

Nem lopnak, nem rabolnak, nem törnek házasságot, ezek ugyanis mind a gonoszság cselekedetei, ott pedig nincs gonoszság.

Nem törnek kenyeret az éhezőnek, nem öltöztetnek föl ruhátlant, nem fogadnak be utazót, nem látogatnak beteget, nem békítenek veszekedőket, nem temetnek halottakat, ezek ugyanis mind az irgalmasság cselekedetei, ott pedig nincs nyomorúság, melyben irgalmasságra lenne szükség.

Ó ti boldogok! Gondoljuk, hogy mi is ilyenek leszünk? Rajta, fohászkodjunk, és a fohászkodásból sóhajtozzunk, mert kik vagyunk, hogy itt vagyunk? Halandók, száműzöttek, megvetettek, por és hamu. De aki ígéretet adott, az mindenható!

Ha magunkra tekintünk, mik vagyunk? Ha őrá, Ő Isten, mindenható. Nem fog angyalt formálni az emberből, ő, aki embert alkotott a semmiből? Vagy semmibe veszi Isten az embert, aki miatt halálra adta Egyszülöttét? – Vegyük észre a szeretet jeleit. Isten ígéretének ilyen zálogait kaptuk: Krisztus halálának birtokában vagyunk, Krisztus vérének birtokában vagyunk.

Ki halt meg? – Az Egyszülött.

---

[1] Jn 1,1–3.

Kikért halt meg? – Bárcsak a jókért, bárcsak az igazakért halt volna meg! De mit mond az Apostol? – *Krisztus ugyanis a gonoszokért halt meg.*[1] Aki a gonoszokat megajándékozta a halálával, mit tartogat az igazaknak, ha nem a maga életét? Egyenesedjen föl tehát az emberi törékenység, ne vessze reményét, ne omoljon össze, ne forduljon el és ne mondja: „Én nem leszek ott!”

Aki az ígéretet tette, Isten. El is jött, hogy ígéretet tegyen; megjelent az embereknek. Eljött, hogy magára vegye a mi halálunkat és megígérje a maga életét. Eljött a mi zarándokságunk régiójába, hogy magára vegye azt, ami itt bőségesen árad: a gyalázatot, az ostorozást, az arculverést, a szembeköpést, a megszégyenítést, a töviskoronát, a fára függesztést, a keresztet, a halált. Ezekkel bővelkedik a mi régiónk, ilyen körülmények közé jött.

Mit adott itt és mit kapott? – Buzdítást adott, tanítást adott, a bűnök bocsánatát adta, és gyalázatot, halált és keresztet kapott. Abból a régióból jókat hozott nekünk, és a mi régiónkban rosszakban volt része. És mégis megígérte, hogy ott leszünk majd, ahonnan Ő jött; és mondta: *Atyám, akarom, hogy ahol én vagyok, ők is ott legyenek velem.*[2]

Mennyi mindent megelőlegezett a szeretet! Mert ahol mi voltunk, ott volt velünk, és ahol ő van, ott leszünk vele.

Mit ígért neked Isten, ó halandó ember? – Azt, hogy örökre győzni fogsz.

Nem hiszed? – Hidd el, csak hidd el! Több az, amit már megtett, mint amit ígér.

Mit tett? – Meghalt érted.

Mit igért? – Azt, hogy élni fogsz vele.

Hihetetlenebb az, hogy meghalt az örökkévaló, mint az, hogy örökké fog élni a halandó. A hihetetlenebbnek már birtokában vagyunk.

Ha az emberért meghalt Isten, nem fog győzni az ember Istennel?

Nem fog győzni a halandó örökre, akiért meghalt az, aki örökké él?

De hogyan halt meg Isten, és mennyiben halt meg Isten? És meg tud halni Isten? – Belőled vette magára azt, amiből meg tudott halni érted. Nem halhatott meg, csak a test; nem halhatott meg, csak a halandó test; magára öltötte azt, amiben meghalhatott érted, te is öltsd magadra azt, amiben vele élhetsz.

Hol öltötte magára a halált? – Az anya szüzességében.

Hol öltöztet téged az életbe? – Az Atya örökkévalóságában.

---

[1] Róm 5,6.
[2] Jn 17,24.

Itt tiszta nászágyat választott magának, ahol egyesülhet a vőlegény a menyasszonnyal.

Az *Ige testté lett*,[1] hogy az Egyház feje legyen. Maga az Ige ugyanis nem része az Egyháznak, de hogy az Egyház feje lehessen, testet öltött magára. Valami belőlünk már odafönn van, az, amit magára öltött itt, ahol meghalt, ahol megfeszítették; a zsengéd már előre ment, te pedig kételkedel, hogy majd követed-e?

Szavaitokból még a sárkányok is dicsérik Istent

9. [7. v.] Tehát ez az imádkozó most a földiekhez fordul, mert az égiek dicséretét már elmondta: *Dicsérjétek az Urat a földről.*

Fentebb hogyan kezdte? – *Dicsérjétek az Urat az egekből,*[2] és elmondta az égieket; most halljad a földieket: *Sárkányok és minden mélységek.*

A *mélységek* a vizek mélységei; a tengerek mind és ez a felhős levegő is a mélységhez tartozik, ahol a felhők, ahol a szelek járnak, ahol a viharok, az eső, a villámlás, a mennydörgés, a jégeső, a hó lakik, és mindaz, amit Isten ebből a nedves és ködös levegőből a földre hullatni akar.

Mindezt *földnek* nevezte, mert nagyon változékony és halandó; hacsak azt nem gondoljátok, hogy odafönn a csillagokra is eső esik. Mindezek itt vannak a föld közelében. Amikor néha emberek hegyek csúcsain járnak, és maguk alatt látják a felhőket, melyekből sokszor eső esik; jól látják, hogy mindaz, ami a levegőben kavarog, itt a világ alsó rétegében történik.

Éppen ezért ezekre a ködös helyekre, azaz ebbe a levegőbe van kárhoztatva mint börtönbe az ördög; az ördög, aki angyalaival együtt a magasabb rendű angyalok közül bukott le. Az Apostol ugyanis ezt mondja róla: *A levegőégben uralkodó fejdelemnek a hatalma alatt, aki most a hitetlenség fiaiban dolgozik.*[3]

És egy másik apostol mondja: *Isten az angyaloknak sem kegyelmezett, amikor vétkeztek, hanem az alvilág sötét mélyébe taszította őket, hogy maradjanak őrizetben az ítéletre;*[4] *alvilágnak* nevezve azt, ami a világnak az alsó része. Ne azon gondolkozz, mit kapott az ördög, hanem azon, mit veszített el.

Látjátok tehát, hogy mindez milyen: változandó, kavargó, félelmetes, romlandó; de megvan a maguk helye, megvan a maguk rendje, ők is mind a maguk módján hozzájárulnak a mindenség szépségéhez, és ezért dicsérik az Urat.

---

[1] Vö. Jn 1,14.
[2] Zsolt 148,1.
[3] Ef 2,2.
[4] 2Pét 2,4.

Tehát hozzájuk fordulva, szinte őket is buzdítva, sőt minket buzdítva, hogy azokat szemlélve dicsérjük az Urat (mert úgy dicsérik az Urat, hogy a szemlélésük Isten dicséretét váltja ki), kezdi mondani: *Dicsérjétek az Urat a földről: sárkányok és minden mélységek.*

A *sárkányok* víz körül élnek, barlangokból jönnek elő, a levegőben repülnek; miattuk fölkavarodik a levegő, mert igen nagy állatok, náluk nincs is nagyobb a földön. Ezért velük kezdi: *Sárkányok és minden mélységek.*

Vannak rejtett vízi barlangok, melyekből források és folyók erednek; egyesek tovafolynak a föld felszínén, mások földalatti vízfolyások; és mindezeket, és az egész vízzel kapcsolatos természetet a tengerrel és az alsó légréteggel együtt mélységnek, vagy mélységeknek nevezik, ahol a sárkányok élnek és dicsérik Istent.

Hogyan? Azt gondoljuk, hogy sárkányok kórust alkotnak és dicsérik Istent? Távol legyen. Hanem ti, akik szemlélitek a sárkányokat, a sárkányok alkotójára, a sárkányok Teremtőjére figyeljetek; és miközben csodáljátok a sárkányokat és mondjátok: „Nagy az Isten, aki ezeket alkotta", a sárkányok dicsérik Istent a szavaitokból: *sárkányok és minden mélységek.*

Isten mindent kormányoz

10. [8. v.] *Tűz, jégeső, hó, jég, forgószél, melyek megteszik az Ő szavát.* Miért teszi itt hozzá azt, hogy *melyek megteszik az Ő szavát?*

Sok ostoba – akik nem voltak képesek szemlélni és fölismerni, hogy a teremtés a maga helyén és rendjében Isten terve és parancsa szerint mozog – úgy látta, hogy az odafönt valókat mind Isten kormányozza; az alul lévőket azonban lenézi, megveti, magára hagyja, úgy, hogy nem törődik velük, nem kormányozza, nem irányítja őket, hanem a véletlen irányítása alatt állnak, és mozognak, ahogyan tudnak, ha egyáltalán tudnak.

Ezek az ostobák megindítják azokat, akik néha maguknak mondják (de nem mondják neked, nehogy meghalld, amikor ilyeneket mondanak, mert káromló és Istent gyalázó szavak ezek): „Ha Isten adná az esőt, esne-e eső a tengeren? Miféle gondviselés ez? – mondják – Getulia [afrikai régió] szomjazik, és zápor hull a tengerre!"

Éles elméjűeknek látszanak, de kiknek mondják ezt? Getulia legalább szomjazik, te még csak nem is szomjazol. Jobb lett volna, ha ezt mondod Istennek: *A lelkem olyan neked, mint a víztelen föld;*[1] és amit egy más helyen nyíltan mond: *Szomjazott utánad a lelkem, milyen sokszor még a testem is.* [2] És az Úr az

[1]Zsolt 142,6.
[2]Zsolt 62,2.

evangéliumban: *Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert őket majd jóllakatják.*[1]

Aki ilyeneket vitat, az már jóllakott; tudósnak látja magát, nem is akar tanulni, ezért nem szomjazik. Mert ha szomjazna, szeretne tanulni és úgy találná, hogy a földön minden Isten gondviseléséből történik, és megcsodálná az ő intézkedéseit a bolha lábaiban is.

Figyeljen Szeretetreméltóságtok! Ki rendezte el a bolha és a szúnyog tagjait, hogy meglegyen a rendjük, életük legyen, mozogni tudjanak? Vedd szemügyre a legkisebb bestiát, amelyiket csak akarod. Ha megfigyeled tagjai rendezettségét és az elevenséget, mellyel mozog: hogyan fut a halál elől, szereti az életet, kívánja azt, ami neki élvezetes, kerüli a bántásokat, hogyan érzékel és mozog a neki megfelelő módon!

Ki adta a szúnyognak a fullánkot, mellyel vért szív? Micsoda vékony kis cső, mellyel megszúr! Ki rendezte így el? Ki alkotta ezeket? – Elképedsz a legkisebbeken, dicsérd a nagyot.

Ezt tehát jegyezzétek meg, testvérek, és senki ne billentsen ki a hitből és a józan tanításból titeket. Aki megteremtette a mennyben az angyalt, ugyanaz teremtette a földben a férget; de az angyalt a mennyben az égben lakásra, a férget a földben a földön lakásra.

Vajon az angyalt arra teremtette, hogy a sárban csússzon, a féreg meg az égben? A lakóhelyeknek megfelelően osztotta szét a lakókat: a romolhatatlant romolhatatlan helyekre, a romlandókat romlandó helyekre telepítette. Az egészet vedd figyelembe, az egészet dicsérd.

Aki tehát elrendezte a féreg tagjait, ne kormányozná a felhőket?

„De miért esik eső a tengeren?" – Mintha nem volnának a tengerben olyan lények, amelyek az esővel táplálkoznak. Mintha oda nem teremtett volna halakat, mintha oda nem teremtett volna élőlényeket. Figyeljétek meg, hogyan sereglenek a halak az édes vízhez.

Erre azt mondja: „És miért van az, hogy a halnak esik az eső, nekem meg olykor nem esik?" – Azért, hogy meggondold: te a puszta régiójában vagy, és az élet zarándokságában, és megkeseredik számodra a jelen élet, hogy vágyakozz az eljövendőre, vagy hogy megostorozzanak és fenyítékben részesülj, és megjavulj.

„De hogyan osztja szét a régiók sajátos dolgait?" – Nézd csak, ha már Getuliáról beszéltünk, itt nálunk szinte minden évben esik, és minden évben terem; itt a gabonát eltartani nem lehet, gyorsan megromlik, mert minden évben adatik; ott ritkán esik, sok terem és hosszan eltartható.

[1]Mt 5,6.

De talán azt gondolod, hogy Isten ott elhagyja az embereket, vagy ott nem jókedvükből dicsérik és dicsőítik Istent? – Fogj egy odavaló embert, hozd el ide, ezek közé a viruló fák közé, és meglátod, menekülni akar innen és vissza akar térni a sivatagos Getuliába.

Tehát Isten minden helynek, minden régiónak, minden időnek a maga sajátosságait osztotta szét és rendezte el. Hosszadalmas lenne az összes dolgok részletesebb megemlítése. Ki tudja ezt kifejteni? De akinek van szeme, sok mindent meglát, ha meglátta, tetszik neki, mivel tetszik, dicsér, nem azért, mert ő maga, hanem mert Isten alkotta: így tehát minden dicsérni fogja Istent.

Ezt a földi házat bérbe, nem tulajdonul kaptad

11. Mindezeket megfontolva a próféta lelke, miután elmondta: *tűz, jégeső, hó, jég, forgószél,* melyekről egyes ostobák azt gondolják, hogy a véletlen űzi őket, hozzátette: *melyek megteszik az Ő szavát.*

Ne gondold tehát, hogy véletlenül mozognak azok a dolgok, amelyek minden mozdulatukkal Isten Igéjének szolgálnak. Ahol Isten akarja, ott lobban tűz, oda visznek a felhők esőt, havat, jégesőt.

„És miért van az, hogy néha villámok csapnak a hegybe, és nem csapnak az útonállóba?" – Erre tudok mondani valamit értelmi képességem szerint, amennyit Isten adni méltóztatik; a nagyobbak többet tudnának mondani, és többet értenének meg; adja meg nektek Isten, hogy többet értsetek meg, mint amennyit mondok, de mértéktartással, gőg nélkül.

A magam szerény módján a kérdésre, hogy miért csapnak a villámok a hegybe, és nem csapnak az útonállóba, ezt mondhatom: mert Isten várja még az útonálló megtérését, és azért sújtja villám a hegyet, hogy megváltozzon az ember, aki fél. Olykor te is, amikor fenyítesz, a földet vered, hogy a kis gyermek megijedjen. Olykor azonban Isten megsebzi az embert is, akit akar.

De azt mondod nekem: „Íme, megsebzi az ártatlanabbat, és futni hagyja a vétkesebbet!" – Ne csodálkozz rajta: a jámbor embernek bármilyen halál jó. Honnan tudod, hogy annak a vétkesnek, ha nem akar megváltozni, miféle büntetéseket tartogatnak? Vajon nem kívánnák-e inkább, hogy villám sújtsa őket, azok, akiknek a végén ezt fogják mondani: *Távozzatok az örök tűzre?*[1] Ártatlannak kell lenned.

„Hogyhogy?" – Vajon rossz-e hajótörésben meghalni, és jó-e láztól meghalni? Akár ettől, akár attól hal meg valaki, azt kérdezd, milyen az, aki meghal; azt kérdezd, hova megy a halál után, és ne azt, hogyan távozik az életből. Valamilyen körülmények között el fogunk innen távozni:

[1]Mt 25,41.

Milyen távozást érdemeltek a mártírok? Vajon láztól haltak meg, ahogyan sokan kívánják, hogy meghaljanak? Egyesek egy kardcsapástól, mások tűzben, ismét mások vadállatoktól. A vadállatok meg isették a vértanúk testét, és azok nem féltek attól, hogy elvész a testük. Isten ugyanis szentjeinek testét, melynek hajszálai is meg vannak számlálva, mindenhonnan vissza fogja hozni.[1]

És amikor úgy akarta, hogy a három ifjút megszabadította a tűztől,[2] vajon a Makkabeusokat magukra hagyta-e a tűzben?[3] Azokat látható módon szabadította meg, ezeket rejtetten koronázta. Isten tudja, hogy mit tegyen.

Te félj, és légy jó. Bármilyen formában akarja, hogy majd eltávozz innen, találjon készen. Bérlő vagy ugyanis, nem háziúr.[4] Bérbe adták neked a házat; bérlője vagy, nem ajándékba kaptad, és ha nem is akarod, ki fogsz költözni; és nem olyan feltételekkel kaptad, hogy a kikötözésed idejét pontosan ismerhetnéd.

Mit mondott a te Urad? – Azt, hogy *amikor akarom, majd mondom: költözz! – légy készen.* Kiűzlek a vendégházból, de házat fogok neked adni; telepes vagy a földön, tulajdonos leszel az égben.

Mindent úgy szemlélj, hogy Isten kedvében járj és Őt dicsérd

12. Tehát bármi történik itt akaratunk ellenére, tudjátok meg, hogy Isten akaratából, az ő gondviseléséből, az ő rendeléséből, az ő tetszése szerint és az ő törvénye szerint történik; amit pedig nem értünk, hogy miért történik, azt bízzuk az ő gondviselésére, mert nem ok nélkül történik, és ne káromoljuk őt.

Amikor ugyanis vitatkozni kezdünk Isten műveiről: „Miért ez, miért az történik?”, és: „Nem így kellett volna tennie, ezt rosszul tette!” – hol van Isten dicsérete? Elveszítetted az Alleluját.

Mindent úgy szemlélj, ahogyan Istennek tetszhetsz, és dicsérd az Alkotót. Mert ha bemennél egy kovácsműhelybe, nem mernéd kifogásolni a fújtatókat, az üllőket, a kalapácsokat. Vigyél oda egy tájékozatlan embert, aki nem tudja, mi mire szolgál: mindent kifogásolni fog.

Ha nem is ért a mesterséghez, de legalább józan megfontolása van, mit mond magának? – Azt, hogy „a fújtatókat nem véletlenül állították be ide; a mester tudja, hogy miért, ha én nem is tudom”. A műhelyben nem meri szidni a mestert, és szidalmazni meri ebben a világban Istent!

Tehát miként a *tűz, jégeső, hó, jég, forgószél, melyek megteszik az Ő szavát,* ugyanúgy mindaz, amit oktalanul úgy látnak, hogy feleslegesen történik a dol-

[1]Vö. Mt 10,30.
[2]Vö. Dán 3,24. 93.
[3]Vö. 2Makk 7.
[4]Vö. Zsolt 118,19.

gok természetében, az nem tesz mást, mint az ő szavát, mert csak az ő parancsára történnek.

13. [9–12. v.] Ezután mondja, hogy az Urat dicsérjék
a hegyek és minden dombok,
gyümölcsfák és minden cédrusok,
vadállatok és minden barmok,
csúszómászók és szárnyas madarak.

Ezután az emberekhez szól:
Föld királyai és minden népek,
fejedelmek és a föld minden bírái,
ifjak és szüzek, vének az ifjakkal együtt,
dicsérjék az Úr nevét.
Miután részletezte az égi dicséretet, kifejtette a földit is.

14. [13. v.] *Mert egyedül az Ő neve magasztaltatott fel.* – Az emberek közül senki ne keresse saját nevének fölmagasztalását. Akarod, hogy fölmagasztaljanak? Vesd alá magadat annak, akit nem lehet megalázni, *mert egyedül az Ő neve magasztaltatott fel.*

15. [14. v.] *Az Ő megvallása a földön és az égben*. – Mit jelent az, hogy *az Ő megvallása a földön és az égben?* Ő maga tesz vallomást? Nem, hanem róla tesz vallomást minden; a dolgok szépsége hang, mely Istenről tesz vallomást.

Az ég kiáltja Istennek: „Te alkottál engem, nem én!”
A föld kiáltja: „Te alkottál engem, nem én!”
Hogyan kiáltanak ezek? – Úgy, hogy szemügyre veszik őket és ezt találják bennük; a te szemlélésedből kiáltanak, a te hangodból kiáltanak.

Az Ő megvallása a földön és az égben. – Nézd az eget, milyen szép; nézd a földet, milyen szép: mindkettő együtt nagyon szép. Ő alkotta, ő uralkodik rajta, az ő tetszése kormányozza, Ő váltogatja az időket, ő határozza meg az időpontokat, önállóan intézkedik.

Tehát mindezek őt dicsérik, akár mozdulatlanok, akár mozognak, akár lent a földről, akár felülről a mennyből, akár régiségben, akár megújulásban. Amikor ezeket látod és örülsz, és fölemelkedsz az Alkotóhoz, azok által, amik teremtettek, értelemmel meglátod az ő láthatatlan dolgait,[1] *az Ő megvallása a földön és az égben,* azaz vallomást teszel neki a földi dolgokból, vallomást teszel neki az égi dolgokból.

[1]Róm 1,20.

És mivel ő alkotott mindent, és nála nincs senki jobb, amit csak alkotott, őbenne van; és ami ezekből tetszik neked, az kevesebb, mint ő maga.

Tehát amit alkotott, ne úgy tessen neked, hogy eltávolítson attól, aki téged alkotott, hanem ha szereted azt, amit alkotott, sokkal inkább szeresd azt, aki alkotott.

Ha szépek azok, melyeket alkotott, mennyivel szebb lehet az, aki alkotta? *Az Ő megvallása a földön és az égben.*

A szőlő a gyökeréből zöldül ki

16. *És fölmagasztalja az Ő népének szarvát.* – Íme, amit Aggeus és Zakariás prófétált. Most az ő népének szarva mélyen lehajol a cséplésben, a háborgatásokban, a kísértésekben, a mellverésben; mikor fogja fölmagasztalni népének szarvát? – Amikor majd eljön maga az Úr, és fölkél a mi Napunk; nem ez, amit szemmel látunk, és fölkel jókra és rosszakra,[1] hanem az, amelyről ezt mondja: *Nektek, akik féltek Istent, fölkél majd az igazságosság Napja és egészség lesz az ő sugaraiban;*[2] és amelyről a gőgösök és a gonoszok majd ezt fogják mondani: *Az igazságosság fénye nem világított nekünk, és a Nap nem kelt föl szá-munkra.*[3] Az lesz a mi nyarunk.

Most a tél miatt a gyökérben nem láthatók a gyümölcsök; a télben úgy látod, hogy szárazak a fák. Aki nem tud látni, elszáradtnak gondolja a szőlőtőt, és lehet, hogy ott van mellette egy másik, amely valóban elszáradt; a télben nagyon hasonlóak egymáshoz: az egyik él, a másik halott; egyiknek az élete, másiknak a halála van elrejtve.

Amikor jön a nyár, az élőnek az élete bontakozik ki, a halottnak a halála nyilvánul meg: egyre inkább lombosodik, mutatkozik a termés, szemmel láthatóan magára ölti a szőlőtő azt, ami a gyökérben rejlett.

Most tehát, testvérek, olyanok vagyunk, mint a többi emberek: ahogyan születnek, esznek, isznak, öltözködnek, végigjárják ezt az életet, ugyanúgy a szentek is.

Ez a tény néha megcsalja az embereket és mondják: „Mivel keresztény kezdett lenni, nem fáj-e a feje?”, vagy: „Mivel keresztény, mennyivel van többje, mint nekem?”

Ó te elszáradt tőke, nézzed a melletted lévő, a télben csupasz, de nem elszáradt tőkét. Jön a nyár, jön az Úr, és meg fog mutatkozni a mi dicsőségünk, amely a

[1]Vö. Mt 5,45.
[2]Mal 4,2.
[3]Bölcs 5,6.

gyökérben rejtőzött, és akkor magasztalja föl népének szarvát a fogság után, amelyben halálra szántan élünk.

Ezért mondja az Apostol: *Ne ítélkezzetek hát időnap előtt, míg el nem jön az Úr. Ő majd megvilágítja a sötétség titkait, és földeríti a szívek szándékait. Akkor majd mindenki megkapja az elismerést az Istentől.*[1]

De azt mondod nekem: „Hol van az én gyökerem? Hol van az én gyümölcsöm?" – Ha hiszel, tudod, hol van a gyökered, mert ott van, ahol a hited, ahol a reménnyed és ahol a szereteted.

Halljad az Apostolt: *Meghaltatok ugyanis.*[2] Mintha a télben halottnak látszot-tak volna, de halljad, hogy élnek: *Életetek Krisztussal el van rejtve az Istenben.*[3] Íme, itt van a gyökered.

Tehát mikor fog dicsőség ékesíteni? Mikor fogsz gyümölcsöt hozni? – Halljad tőle a folytatást: *Amikor majd Krisztus, a mi életünk megjelenik, vele együtt ti is megjelentek dicsőségesen.*[4] *És fölmagasztalja az Ő népének szarvát.*

Ábrahám ivadéka Krisztus és Krisztusban mi vagyunk

17. *Himnusz ez az Ő összes szentjeinek.*
Tudjátok, hogy mi a himnusz? – Istent dicsérő ének.
Ha dicséred Istent és nem énekelsz, nem mondasz himnuszt; ha énekelsz, és nem dicséred Istent, nem mondasz himnuszt; ha dicsérsz valamit, ami nem kapcsolódik Isten dicséretéhez, még ha énekelsz is, nem mondasz himnuszt.

A himnusznak tehát ez a három összetevője van: ének, dicséret, Istené. Tehát a himnusz Isten énekelt dicsérete.

Mit jelent ez: *Himnusz ez az Ő összes szentjeinek?* – Tanulják meg az ő szentjei a himnuszt, énekeljék az ő szentjei a himnuszt, mert ezt fogják a végén megkapni, az örök himnuszt. Ezért mondja egy másik helyen a zsoltár: *A dicséret áldozata dicsőít engem, és ez az út, amelyen megmutatom neki Isten üdvösségét;*[5] és: *Boldogok, akik a te házadban laknak: örökké dicsérnek téged.*[6] Ezt jelenti a *himnusz az Ő összes szentjeinek.*

Milyen szentjeinek? – *Izrael fiainak, a népnek, amely közeledik hozzá.*

[1] 1Kor 4,5.
[2] Kol 3,3.
[3] Kol 3,3.
[4] Kol 3,4.
[5] Zsolt 49,23.
[6] Zsolt 83,5.

Ne mondja senki: „Én nem vagyok Izrael fia!” Ne gondoljátok, hogy a zsidók Izrael fiai, mi pedig nem vagyunk Izrael fiai; sőt merem mondani, testvéreim: ők nem, és mi vagyunk azok.

Halljátok csak, miért: mert inkább fiú az, aki lélek szerint született, mint aki test szerint született.

Honnan való Izrael? – Ábrahámtól, mert Izsák Ábrahámtól, Izrael Izsáktól való.

Miért tetszett Istennek Ábrahám? – Azért, mert *hitt Ábrahám Istennek és beszámíttatott neki megigazulásul.*[1]

Mindaz, aki követi Ábrahámot, Ábrahám fia; mindaz, aki elfajzik Ábrahám hitétől, elvesztette az Ábrahámtól való származást. A zsidók elfajzottak, elveszítették; mi követtük, megtaláltuk.

Halljad csak, hogy ők elvesztették, mert mit mond nekik az Úr, amikor ezt mondják: *Mi Ábrahám fiai vagyunk?*[2] Hencegni mertek, és fölemelték a fejü-ket az igaz nemzetség nemességével; és mit mond nekik az Úr? – *Ha Ábrahám fiai volnátok, Ábrahám cselekedeteit tennétek.*[3]

Ha tehát ők elvesztették azt, hogy Ábrahám fiai, mi megtaláltuk, hogy Ábrahám fiai legyünk. Mert azzal, hogy hittünk, megtaláltuk azt, amit ők a hitetlenséggel elveszítettek. Mert *hitt Ábrahám Istennek és beszámíttatott neki megigazulásul.*[4]

És Ábrahám ivadéka Krisztus, és Krisztusban mi vagyunk; Izraelből való a nép, amely népből való Mária; ettől a Máriától való Krisztus, akiben mi vagyunk; tehát Izrael fiai vagyunk.

És mit tett hozzá zsoltár, hogy megkülönböztessen minket? – Azt, hogy *Izrael fiainak, a népnek, amely közeledik Hozzá.* Nézzétek csak a zsidókat: ha közelednek, ők azok.

„Lehet, hogy közelednek – mondja nekem valaki –, hiszen ők is naponta éneklik a zsoltárt, éneklik Isten himnuszait!” Nem halljátok, mit mond nekik a próféta? – *Ez a nép ajkával tisztel engem, a szíve azonban távol van tőlem.*[5]

Ha az ő szívük távol van, a mi szívünk közel van, mert hiszünk, mert remélünk, mert szeretünk; mert Krisztushoz kapcsolódunk, mert az Ő tagjai lettünk.

Távol vannak-e a tagok a Főtől? – Ha távol volnának, és különállók volnának, nem mondaná: *Íme, én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig.*[1]

---

[1]Róm 4,3.
[2]Jn 8,33.
[3]Jn 8,39.
[4]Vö. Gal 3,16.
[5]Iz 29,13.

Ha teljesen különállók volnának, nem mondaná az égből: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[2] Ha nem volna bennünk, nem mondaná: *Éhes voltam, és adtatok ennem,* és amikor mondják neki: *Mikor láttunk téged éhesnek?,* válaszolja: *Amit a legkisebbek közül egynek tettetek, nekem tettétek.*[3]

Íme, a nép, íme a közeledő Izrael, mely Vele van most reményben, egykor majd Vele lesz valóságosan.

[1]Mt 28,20.
[2]ApCsel 9,4.
[3]Mt 25,35. 37. 40.

SZÁZNEGYVENKILENCEDIK ZSOLTÁR
Elmondta Karthágóban 411–413-ban
57/59 éves, 20/22 éves pap, 16/18 éves püspök

1Alleluja.
Énekeljetek az Úrnak új éneket;
az Ő dicsérete a szentek egyházában.
2Örvendezzen Izrael abban, aki alkotta őt,
és Sion fiai ujjongjanak a királyukban.
3Dicsérjék az Ő nevét kórusban,
dobbal és pszaltériummal zsoltározzanak neki,
4mert jót tett az Úr az ő népében,
és fölmagasztalja a szelídeket az üdvösségben.

5Ujjonganak majd a szentek a dicsőségben,
örvendeznek az Ő nyugvóhelyükön.
6Isten magasztalásai az ő torkukban,
és kétélű kardok a kezükben,
7hogy bosszút álljanak a nemzeteken,
dorgálják a népeket,
8hogy béklyókkal kötözzék meg azok királyait,
és nemeseiket vasbilincsekkel,
9hogy végrehajtsák rajtuk a megírt ítéletet:
dicsősége ez az Ő összes szentjeinek.
Alleluja.

Az ember a bűn által megöregedett, a kegyelemtől megújult

1. [1. v.] Dicsérjük az Urat hanggal is, értelemmel is, jó cselekedettel is; és ahogy ez a zsoltár buzdít, énekeljünk neki új éneket. Mert így kezdi: *Énekeljetek az Úrnak új éneket.*

Régi ember, régi ének; új ember, új ének. Régi szövetség, régi ének; új szövetség, új ének. A régi szövetségben az ígéretek mulandók és földiek. Aki a földi dolgokat szereti a régi éneket énekli; aki az új éneket akarja énekelni, az örökkévalókat szeresse.

Maga a szeretet új és örökkévaló; azért mindig új, mert soha nem öregszik meg. Mert ha jól meggondolod, régi dolog, akkor hogyan lehet új? Testvérek, vajon az örök élet most született? Mert *kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige; Ő volt kezdetben Istennél. Mindenek általa lettek és nélküle semmi sem lett.*[1] Ha mindazok, amik általa lettek, régiek, akkor milyen lehet ő, aki által lettek? Milyen, ha nem örökkévaló, az Atyával együtt örökkévaló?

De mi, akik bűnbe estünk, öregek lettünk. Mert a mi hangunk szólal meg abban a zsoltárban, amelyben sóhajtozva mondja: *Megöregedtem összes ellenségeim körében.*[2] Megöregedett az ember a bűn által, megújul a kegyelem által. Mindazok tehát, akik megújulnak Krisztusban, hogy elkezdjék az örök élethez tartozást, az új éneket énekeljék.

A bűnösök éneke régi, mi új éneket énekeljünk

2. Ez (az új ének) a béke éneke, a szeretet éneke. Aki elkülönül a szentekkel való kapcsolattól, nem énekli az új éneket. Mert a régi indulatosságot követi, nem az új szeretetet.

Mi van az új szeretetben? – Béke, szent közösség köteléke (szolidaritás), spirituális összetartozás, élő kövekből álló épület.

Hol van mindez? – Nem egy adott helyen, hanem szerte az egész földkerekségen. Halljad ezt egy másik zsoltárból, ezt mondja: *Énekeljetek az Úrnak új éneket, énekelj az Úrnak, egész föld.*[3] Ebből érthető, hogy aki nem az egész földdel énekel, régi éneket énekel, bármilyen szavak hagyják el a száját. Miért figyelnék arra, ami hangzik, amikor látom, mit gondol?

Erre azt mondod: „És te látod, mit gondol?" – A tények mutatják. A szem ugyanis nem lát bele a lelkiismeretbe. Figyelem, mit tesz, és abból megértem, mit gondol.

Ha valaki például tetten ér valakit lopásban, gyilkosságban, házasságtörésben, az sem a ében látja a tettes gondolatait, hanem a tetteiben. Vannak dolgok, amelyek belül rejtve maradnak, de vannak dolgok, mégpedig sok, amelyek tettekké válnak, és az emberek számára is nyilvánvalók lesznek.

Hogy bensőjükben milyen rosszak azok, akik elkülönültek Krisztus szeretetétől és a szent Egyház közösségétől, csak Isten tudja. Jött a kísértés, elkülönítette őket, és ezzel nyilvánvalóvá vált az emberek előtt az, amit Isten előbb is tudott. A gyümölcs ugyanis csak a tettekben mutatkozik meg.

[1] Jn 1,1–3.
[2] Zsolt 6,8.
[3] Zsolt 95,1.

Ezért mondja: *A gyümölcseikről ismeritek meg őket.*[1] Az Úr ugyanis egyeseknek, akik báránybőrbe bújtak, belül azonban ragadozó farkasok voltak, megmondta;[2] és nehogy az emberi gyöngeség ne tudja felismerni a farkast a báránybőrben, így szólt: *A gyümölcseikről ismeritek meg őket.* Keressük a szeretet gyümölcseit és a széthúzás töviseit találjuk. *A gyümölcseikről ismeritek meg őket.* Tehát az ő énekük régi, mi új éneket énekeljünk.

Mondtuk már, testvérek, hogy az egész föld énekli az új éneket. Aki az egész földdel együtt nem énekli az új éneket, mondjon, amit akar, hangozzék a nyelvén az Alleluja, mondja egész nap, és mondja egész éjszaka, a fülem nem nagyon hajlik az éneklő hangjához, hanem vizsgálom a cselekvő erkölcseit.
Kérdezem ugyanis és mondom: Mit énekelsz?
Válaszolja: az Alleluját!
Mit jelent az Alleluja? – Azt, hogy „Dicsérjétek az Urat".
Gyere, és együtt dicsérjük az Urat. Ha te az Urat dicséred és én is az Urat dicsérem, miért vagyunk külön? A szeretet dicséri az Urat, a széthúzás káromolja az Urat.

[1]Mt 7,16.
[2]Vö. Mt 20,28.

A most pelyva között sóhajtozó jó magok a szelelőt várják

3. Akarjátok tudni, hol éneklitek most az új éneket? Amiket ebben a zsoltárban mondani fog, lássátok hogyan történnek és hol történnek, vajon minden nemzetben vagy csak a földkerekségnek bizonyos részén történnek-e; és ebből jobban megérthetitek, kihez tartozik az új ének.

Már nyilvánvaló, mi az, amit egy másik zsoltárból idéztem: *Énekeljetek az Úrnak új éneket;*[1] *és* hogy megmutassa, hogy az új énekben a szeretet és az egység gyümölcse van, hozzátette: *Énekelj az Úrnak, egész föld.*[2] Senki ne különüljön el, senki ne szakadjon el; búza vagy, viseld el a pelyvát, amíg szelelni fogják.

Akarod, hogy kivessenek a szérűről? Még ha búza volnál is a szérűn kívül, a madarak megtalálnának és fölcsipegetnének.[3] Sőt, azzal a ténnyel, hogy különválsz és elrepülsz, megmutatod, hogy pelyva vagy; és mivel könnyű vagy, jön a szél, és fölkap a nyomtató ökrök lába alól. Akik pedig búzaszemek, elviselik a nyomtatást; örülnek, hogy gabonaszemek, nyögnek a nyomtatás alatt, várják a szelelőt, akiről tudják, hogy megváltó.

Énekeljetek az Úrnak új éneket; az Ő dicsérete a szentek gyülekezetében. – Ez a szentek Egyháza, az egész földkerekségen elterjedt gabona Egyháza, melyet az Úr szántóföldjébe vetettek el, ami nem más, mint ez a világ, ahogyan maga az Úr magyarázta, amikor a magvetőről beszélt.

Mert *egy ember jó magot vetett a földjébe, és jött az ellensége és konkolyt vetett rá. És mondták a családfő szolgái: Nemde jó magot vetettél a földedbe? Honnan hát a konkoly? Ő válaszolta: Ellenséges ember tette ezt.*[4] Össze akarták szedni a konkolyt, de ő csitította őket: *Hagyjátok mindkettőt megnőni az aratásig, és aratáskor mondom majd az aratóknak: Először a konkolyt gyűjtsétek össze, kössétek csomókba hogy elégessük, a búzámat pedig hordjátok a csűrbe.*[5]

Ezután megkérdezték tőle a tanítványok, mondván: *Magyarázd meg nekünk a konkoly példabeszédét.*[6] Erre ő megmagyarázott mindent, hogy senki ne a maga szívének tulajdonítsa, mit értett meg belőle, hanem a magyarázatot adó égi Mesternek. Senki ne mondja: úgy magyarázta, ahogy neki tetszett.

Ha egy próféta példázatát magyarázná az Úr, aki maga szólt azok által, akik prófétáltak, ki merné mondani, hogy nem így kell értelmezni? Sokkal inkább,

---

[1]Zsolt 95,1.
[2]Zsolt 95,1.
[3]Vö. Mt 13,12.
[4]Mt 13,24–28.
[5]Mt 13,30.
[6]Mt 13,36.

amikor ő maga magyarázza azt, amit elmondott, ki merne ellentmondani a feltárt igazságnak?

Amikor tehát az Úr magyarázza ezt a példabeszédet, mondja: *Aki a jó magot veti, az Emberfia,*[1] és önmagát mondja. *A jó mag az ország fiai,*[2] a szentek Egyháza. *A konkoly a gonosz fiai. A föld ez a világ.*[3]

Immár lássátok, testvérek, hogy az egész világon el van vetve a jó mag, és az egész világon elvetették a konkolyt is. Vajon bizonyos részen a búza, bizonyos részen a konkoly? Mindenütt a búza és mindenütt a konkoly.

Az Úr szántóföldje a világ, nem Afrika. Nem úgy van, hogy Getulia hatvanszoros, vagy százszoros, Numidia tizszeres termést hoz, Isten számára nem ilyen a földje.

Mindenütt megjön számára a százszoros, a hatvanszoros és a tízszeres termés, te csak arra ügyelj, melyik akarsz lenni, ha úgy gondolod, hogy az Úr terméséhez tartozol.

Tehát a szentek Egyháza a katolikus Egyház. A szentek Egyháza nem az eretnekek Egyháza. A szentek Egyháza az, amelyet Isten előre megjelölt magának még mielőtt látható lett volna, és bemutatta, hogy látható legyen.

A szentek Egyháza korábban a kódexekben volt, most a nemzetekben van; a szentek Egyházáról korábban csak olvastak, most olvasnak is róla és látják is. Amikor csak olvastak róla, hitték; most látják és ellentmondanak neki! *Az Ő dicsérete a szentek egyházában.*

Hogyan és kik fogják látni Istent?

4. [2. v.] *Örvendezzen Izrael abban, aki alkotta őt.*
Kicsoda Izrael? – Az Istent látó, mert az Izrael nevet így értelmezik. Aki látja Istent, abban örvendezzen, aki alkotta őt.

Mit jelent ez testvérek? Mert azt mondtuk, hogy mi a szentek Egyházához tartozunk; vajon már látjuk Istent? Hogyan lehetünk Izrael, ha nem látjuk Istent?

Van bizonyos látása ennek az időnek, más lesz a látása az eljövendő időnek; a mostani látás a hit által van, az eljövendő látás színről színre lesz.
Ha hiszünk, látunk; ha szeretünk, látunk.
Kit látunk? – Istent.
Hol van maga Isten? – Kérdezd Jánostól: *szeretet az Isten.*[4]
Áldjuk az ő szent nevét és Istenben örvendünk, ha szeretetben örvendünk.

---

[1]Mt 13,37.
[2]Mt 13,37.
[3]Mt 13,38.
[4]1Ján 4,16.

Ha valakiben van szeretet, miért késleltetjük, hogy láthassa Istent? – A lelkiismeretét vizsgálja, és ott látni fogja Istent. Ha abban nincs szeretet, nem lakik ott az Isten; ha pedig szeretet lakik ott, akkor Isten lakik benne. Esetleg látni akarja, hogy az égben trónon ül; legyen szeretete, és úgy fog lakni benne mint az égben. Tehát Izrael vagyunk és örvendjünk abban, aki minket alkotott: *Örvendezzen Izrael abban, aki alkotta őt. Abban örvendezzen, aki alkotta őt*, nem Ariusban, nem Donatusban, nem Caecilianusban; nem is Proculianusban, nem is Ágostonban, hanem *Abban örvendezzen, aki alkotta őt.*

Testvérek! Mi nem önmagunkat ajánljuk, hanem Istent ajánljuk nektek, mert Istennek ajánlunk benneteket. Hogyan ajánljuk nektek Istent? Úgy, hogy a javatokra szeressétek őt, nem az ő javára; mert ha nem szeretetitek, az a ti károtok, nem az övé. Isten istensége nem lesz kisebb attól, hogy az emberben nincsen iránta való szeretet. Te gyarapszol Istenből, nem ő tebelőled; de mégis ő annyival előbb szeretett minket,[1] még mielőtt mi szerettük volna őt, hogy egyszülött Fiát küldte, hogy haljon meg értünk.[2] Aki alkotott minket, egy lett közöttünk.

Hogyan alkotott minket? – *Mindenek által lettek, és nélküle semmi sem lett.*[3]

Hogyan lett egy közöttünk? – *És az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[4]

Tehát ő az, akiben örvendeznünk kell. Senki ember ne követeljen részeket belőle; tőle való az öröm, amely boldoggá tesz minket: *Örvendezzen Izrael abban, aki alkotta őt,*

Leveleket kaptunk a hazánkból

5. *És Sion fiai ujjongjanak a királyukban.* – Izrael az Egyház fiai. Sion egy város volt, amely elesett; a maradványaiban laktak ugyan szentek egy ideig, de az igazi Sion az igazi Jeruzsálem (mert Sion ugyanaz, mint Jeruzsálem), az örökkévaló város az égben, amely a mi anyánk.[5]

Ő szült minket, ő a szentek Egyháza, ő táplált minket; részben zarándok, nagyrészt az égben van. Amennyiben az égben van, az angyalok boldogsága; amennyiben ebben a világban zarándokol, az igazak reménysége.

Arról ezt mondták: *Dicsőség a magasságban Istennek*; emerről pedig: *és a földön békesség a jóakaratú embereknek*.[6]

---

[1]Vö. 1Ján 4,19.
[2]Vö. Jn 3,16.
[3]Jn 1,3.
[4]Jn 1,14.
[5]Vö. Gal 4,26.
[6]Lk 2,14.

Akik tehát ebben az életben sóhajtoznak és abba a hazába vágyakoznak, szeretettel fussanak, ne a test lábaival; ne hajókat keressenek, hanem szárnyakat; öltsék föl a szeretet két szárnyát.

Mi a szeretet két szárnya? – Isten szeretete és a felebarát szeretete. Mert zarándokúton vagyunk, nyögünk és sóhajtozunk. Leveleket kaptunk a hazánkból, azokat olvassuk föl nektek.

Krisztus király és pap

6. *Örvendezzen Izrael abban, aki alkotta őt,*
és Sion fiai ujjongjanak az ő királyukban.

Az első sorban azt mondja *aki alkotta őt,* a másodikban: *az ő királyukban.* Akiről azt hallottad: *Izrael*, ugyanők *Sion fiai*; és amit úgy hallottál, hogy *abban, aki alkotta őt,* az ugyanaz, mint *az ő királyukban.*

Isten Fia, aki alkotott minket, egy lett közöttünk; és Királyunkként kormányoz, mert Teremtőnkként alkotott minket. De aki kormányoz minket, ugyanaz, mint aki által teremtve lettünk; azért vagyunk *christiani*, mert ő a Krisztus.

A Krisztus név a krizmából, azaz a kenetből ered. A királyokat és papokat fölkenték;[1] őt pedig Királlyá és Pappá kenték föl.[2]

Királyként harcolt értünk, Papként fölajánlotta magát értünk. Amikor harcolt értünk, úgy tűnt, legyőzték, valójában azonban győzött. Megfeszítették ugyanis, és keresztjéről, amelyhez odaszegezték, megölte az ördögöt, ezért Királyunk.

Miért Papunk? – Mert értünk ajánlotta föl önmagát.

Adjatok valamit a Papnak, amit felajánlhasson. Mit találhatna az ember, amit odaadhatna tiszta vágóáldozatul? Miféle vágóáldozatot? Mi tisztát tudna adni a bűnös?

Ó, te bűnös, ó, te gonosz! Bármit hozol, tisztátalan, pedig valami tisztát kellene érted fölajánlani. Keress magadnál valamit, amit felajánlhatnál és nem fogsz találni. Keress magadból, amit fölajánlhatsz; nem találja kedvét sem a kosokban, sem a bakokban, sem a bikákban. Minden az övé, még ha föl sem ajánlod. Ajánlj föl tehát neki valami tiszta áldozatot. De bűnös vagy, gonosz vagy, szennyes a lelkiismereted.

Föl tudnál valamit talán ajánlani, ha megtisztultál; de hogy megtisztulj, valamit föl kell ajánlani érted. Mit ajánlasz föl tehát magadért, hogy megtisztulj? Ha megtisztultál, följánlhatod azt, ami tiszta. Ajánlja föl tehát magát a tiszta pap, és tisztítson meg. Ez az, amit megtett Krisztus.

---

[1]Vö. 1Kir 10,1; 16,13.
[2]Vö. Kiv 30,30.

Semmi tisztát nem talált az emberekben, amit felajánlhatott volna az emberekért; ezért önmagát ajánlotta föl tiszta vágóáldozatul. Boldog vágóáldozat, valódi vágóáldozat, szeplőtelen áldozati bárány! Tehát nem azt áldozta föl, amit mi adtunk neki, sőt, azt áldozta föl, amit tőlünk kapott, és tisztán áldozta föl. A testet kapta tőlünk, azt áldozta föl.

De honnan kapta a testet? Szűz Mária méhéből, hogy tisztán áldozza föl a tisztátalanokért. Ő a Király, ő a Pap, benne örvendjünk.

Most már az egész világ Krisztus kórusa

7. [3. v.] *Dicsérjék az Ő nevét kórusban.*
Mit jelent a kórus? – Sokan tudják, mi a kórus, és mivel városban beszélünk, szinte mindenki tudja. A kórus énekesek összhangzása.

Ha kórusban éneklünk, egy szívvel énekelünk. Ha a kórusban éneklők közül bárkinek a hangja kirí, bántja a hallgatót, megzavarja a kórust.

Ha a rosszul éneklő hangja megzavarja az énekesek összhangját, mennyire megzavarja a disszonáns eretnekség a dicsérők összhangját?

Krisztus kórusa most már az egész világ. Krisztus kórusa hangzik kelettől nyugatig.

Lássuk, hogy valóban ennyire kiterjedt-e Krisztus kórusa. Ezt mondja egy másik zsoltár: *Napkelettől napnyugatig dicsérjétek az Úr nevét.*[1] *Dicsérjék az Ő nevét kórusban.*

8. *Dobbal és pszaltériummal zsoltározzanak neki.* – Miért ragad dobot és pszaltériumot? Azért, hogy ne csak a hang dicsérjen, hanem a tettek is. Amikor dobot és pszaltériumot ragad, a kezek összhangba kerülnek a hanggal.

Így te is, amikor Allelujá-t énekelsz, és kenyeret nyújtasz az éhezőnek, ruhát adsz a ruhátlanra, befogadod a jövevényt, nem csak a hangod szól, hanem a kezed is összhangban van, mert a szavakkal összecsengenek a tettek. Hangszert vettél a kezedbe és ujjaid együtt mozognak a nyelveddel.

De szólnunk kell a dob és a pszaltérium misztériumáról is. A dobra bőrt feszítenek, a pszaltériumra húrokat feszítenek; mindkét hangszeren megfeszítik a testet.

Milyen szépen zsoltározott dobbal és pszaltériummal az, aki ezt mondta: *Megfeszíttetett nekem a világ, és én a világnak!*[2]

---

[1]Zsolt 112,3.
[2]Gal 6,14.

Aki téged tanít, azt akarja, hogy fogd a dobot és a pszaltériumot, amikor ezt mondja: *Aki tanítványom akar lenni, tagadja meg magát, vegye föl a keresztjét és kövessen engem.*[1] Ne dobja el a dobját, ne tegye le a pszaltériumát, feszüljön meg a fán és száradjon ki belőle a test kívánsága.

Minél jobban megfeszítik a húrokat, annál magasabb hangot adnak. Mit mond Pál, hogy pszaltériuma minél magasabban szóljon? *Feledem a mögöttem lévőket és nekifeszülök annak, ami előttem áll, futok az égi hivatás pálmájáért.*[2] Megfeszült, Krisztus megérintette és az igazság édessége hangzott belőle. *Dobbal és pszaltériummal zsoltározzanak neki.*

9. [4. v.] *Mert jót tett az Úr az ő népében.* – Van-e nagyobb jótétemény, mint meghalni a bűnösökért?
Van-e még egy ilyen jótett, mint igaz vérrel letörölni a bűnös adóssághelevelét? Van-e hasonló jótett, mint ezt mondani: Nem törődöm vele, mi voltál, légy az, ami nem voltál?

Jót tett az Úr az ő népében, amikor megbocsátotta a bűnöket és megigérte az örök életet. Jót tesz, amikor visszafordítja az elfordultat, megsegíti a küzdőt, megkoronázza a győztest.

Jót tett az Úr az ő népében, és fölmagasztalja a szelídeket az üdvösségben. – Mert a gőgösöket is fölmagasztalják, de nem az üdvösségben. A szelídeket az üdvösségben, a gőgösöket a halálban; azaz a gőgösök magukat magasztalják és az Úr megalázza őket, a szelídek megalázzák magukat, Isten pedig fölmagasztalja őket. *És fölmagasztalja a szelídeket az üdvösségben.*

Nincs senki, aki ne szeretné a dicsőséget

10. [5. v.] *Ujjonganak majd a szentek a dicsőségben.* – Szeretnék mondani valamit a szentek dicsőségéről, hallgassátok nagyobb figyelemmel.

Nincs ugyanis ember, aki ne szeretné a dicsőséget. De az oktalanok dicsőségében, amit népszerűségnek neveznek, benne van az az édesgető csábítás, hogy semmirekellő emberek dicséretének kiváltására úgy éljen valaki, hogy bárki és bárhogyan beszéljen róla. Ettől az emberek esztelenné válnak, fölfuvalkodnak, belül üresek, kifelé nagyképűek lesznek; színészeket, komédiásokat, vadászokat, kocsiversenyzőket díjazva vagyonukat is hajlandók eltékozolni. Mennyit adományoznak, mennyit költenek! Elpazarolják nem csak öröklött javaikat, hanem lelkük kincseit is.

Ezek utálják a szegényt, mert a nép nem biztatja kiabálva (szurkolva), hogy a szegény kapjon; azt viszont a nép ordítja, hogy a vadász kapjon. Tehát ezek ott,

[1] Mt 16,24.
[2] Fil 3,13–14.

ahol nem kiáltanak, nem akarnak adakozni; ahol viszont az esztelenek ordítanak, esztelenkednek; és valamennyien eszüket vesztik: az is, akit néznek, az is aki nézi, és az is aki adományoz.

Ezt az esztelen dicsőséget kárhoztatja az Úr, elvetendő a Mindenható szeme előtt. És mégis, testvérek, Krisztus panaszkodik övéinek és mondja: Nem kaptam tőletek annyit, amennyit a vadászok kaptak; és amit nekik adtatok, az enyémből adtátok, én pedig *ruhátlan voltam és nem öltöztetettek föl.*

Erre azok: *És mikor láttunk téged ruhátlannak és nem öltöztettünk föl?*
Ő pedig: *Amikor egynek nem tettétek egynek a legkisebb testvéreim közül, nekem sem tettétek.*[1]

Azt akarod öltöztetni, aki neked tetszik, akiben nem tetszel Krisztusnak? Öltöztetni akarod a vadászt, aki miatt, ha legyőzik, szégyenkezel; Krisztust soha nem győzik le, még az ördögöt is legyőzte, érted is győzött, neked is győzött, benned is győzött. Te pedig nem akarsz öltöztetni egy ilyen győzőt. Miért? Mert kevésbé szurkolnak neki, mert kevésbé őrjöngenek. Ezért azoknak, akik az ilyen dicsőséget élvezik, üres a lelkiismeretük. Hogyan ürítik ki a pénzesládájukat, hogy ruhákat küldjenek; de a lelkiismeretüket fosztják ki, hogy semmi kincsük ne maradjon.

„A mi dicsőségünk lelkiismeretünk tanúságtétele"

11. [6. v.] Nem kell nekünk elmondanunk, hogy hogyan ujjonganak a szentek, akik a dicsőségben ujjonganak, mert hallgassátok csak a zsoltár következő versét: *Ujjonganak majd a szentek a dicsőségben, örvendeznek az ő nyugvóhelyükön.* – Nem a színházakban, nem az amfiteátrumokban, nem a cirkuszokban, nem a mutatványosoknál, nem a fórumokon, hanem *az ő nyugvóhelyükön.*

Mit jelent a *nyugvóhelyükön?* – Azt jelenti, hogy a szívükben. Hallgasd csak Pál apostolt, hogyan ujjong a nyugvóhelyén: *A mi dicsőségünk ez: lelkiismeretünk tanúságtétele.*[2]

Amiatt azonban ismét csak félni kell, nehogy valaki magában tetszelegjen, és szinte gőgösen dicsekedjen a lelkiismeretéből. Mindenkinek remegve kell ujjongania,[3] mert Isten ajándéka az, aminek ujjong, nem a saját érdeme.

Sokan vannak ugyanis magukban tetszelgők, és magukat igaznak tartók, és ellenük szól egy másik zsoltárhely: *Ki fog dicsekedni azzal, hogy tiszta a szíve, vagy fog dicsekedni azzal, hogy mentes a bűntől?*[4]

---

[1]Mt 25,43–45.
[2]2Kor 1,12.
[3]Vö. Zsolt 2,11.
[4]Péld 20,9.

Van tehát bizonyos módja a lelkiismeretben való ujjongásnak, ha felismered, hogy őszinte a hited, felismered, hogy erős a reményed felismered, hogy színlelés nélküli a szereteted. Mivel azonban esetleg még sok minden van benned, ami bánthatja Isten szemét, dicsérd Istent, aki ezekkel megajándékozott; akkor beteljesíti, amivel előbb ajándékozott. Ezért amikor azt mondja, hogy *örvendeznek az ő nyugvóhelyükön,* nehogy úgy tűnjék, hogy maguknak tetszelegnek, azonnal hozzáteszi: *Isten magasztalásai az ő torkukban.*

Úgy örvendeznek a nyugvóhelyükön, hogy nem maguknak tulajdonítják a jóságukat, hanem Őt dicsérik, akitől kapták a létüket, aki hívja őket, hogy legynek jobbá, és akitől remélik a tökéletességet; akinek hálát adnak azért, hogy megkezdte bennük a jót: *Isten magasztalásai az ő torkukban.*

Lássátok tehát a szenteket, lássátok a dicsőségüket, lássátok őket az egész világon, lássátok, hogy *Isten magasztalásai az ő torkukban.*

Isten Igéje kétélű kard

12. *És kétélű kardok a kezükben.* – Kardnak mondja azt, amit népiesen pallosnak (kétélű vágó fegyver, nincs hegye!), neveznek. Vannak ugyanis kardok, melyeknek csak egy éle van, ezek a szablyák. Ezek azonban, amelyekről itt szó van, kétélűek, pallosnak is nevezik őket. Nagy misztérium rejlik ebben a fegyvernemben, amely kétfelől van élesítve. Ezek a kezükben lévő kardok kétélűek.

A kétélű kard az Úr beszédét jelenti, és ez egy kard; de többes számban használja, mert a szenteknek sok szája és sok nyelve van. Isten beszéde tehát kétfelől élesített kard.[1]

Miért kétélű? – Azért, mert mulandó dolgokról is, örökkévaló dolgokról is szól. Mindkét esetben bizonyítja azt, amit mond, és azt, akit megsebez, elválasztja a világtól.

Nemde ez az a kard, amelyről az Úr mondja: *Nem békét küldeni jöttem a földre, hanem kardot.*[2] Figyeld csak, hogyan jön elválasztani, hogyan jön elkülöníteni. Elkülöníti a szenteket, elkülöníti a bűnösöket, elkülöníti tőled azt, ami akadályoz téged.

A fiú szolgálni akar Istennek, az apa nem, jön a kard, jön Isten beszéde, elválasztja a fiút apjától; a leány akar, az anyja nem, a kard elválasztja őket egymástól; a meny akar, az anyós nem, jön a kétélű kard, hozza a jelen és az örök élet ígéretét, a mulandó dolgok vigasztalását, az örökkévalók élvezetét.

---

[1]Vö. Zsid 4,12.
[2]Mt 10,34.

Íme a kétélű kard, mely mulandó és örökkévaló dolgokat ígér. Miben csapott be minket? Nemde Isten Egyháza korábban nem volt jelen az egész világon. Most jelen van. Korábban olvastak róla és nem látták; most úgy látjuk, ahogyan olvasunk róla.

Mindaz, amit mulandóként ígértek nekünk, a kard egyik éléhez, és mindaz, ami örökkévaló, a kard másik éléhez tartozik. Tiéd a jövendő dolgok reménye, tiéd a jelenvalók vigasztalása; ne hagyd, hogy elvonjon tőle az, ami el akar vonni: legyen az apa, anya, nővér, feleség, barát, ne vonjanak el, és hasznos lesz számodra a kétélű kard. Hasznodra válik ha elkülönít, károdra lesz, ha ragaszkodsz.

Eljött tehát a mi Urunk kétélű kardot hozva, örökkévaló dolgokat ígér, a mulandó dolgokat beteljesíti. Ezért beszélnek két Szövetségről is.

Mik voltak a *kétélű kardok a kezükben?* – A két Szövetség a kétélű kardhoz tartozik: a Régi Szövetség földieket ígér, az Új örökkévalókat. Isten beszéde mindkettőben igaznak bizonyult mint kétélű kard.

De miért a *kezükben* és a nem a nyelvükön a kétélű kard? *És kétélű kardok a kezükben* – mondja.

A kezükben, azaz a hatalmukban. Tehát azzal a hatalommal kapták meg Isten beszédét, hogy ahol akarják mondják el, és akinek akarják, annak mondják el; ne féljenek a hatalmasságoktól és ne vessék meg a szegénységet.

Kezükben volt ugyanis a kard, melyet kivontak, villogtattak, forgattak, lesújtottak vele; mindez a prédikálók hatalmában állt.

Mert ha nem volt a kezükben a beszéd – nehogy valaki azt mondja: „Hogyan lehet a beszéd kétélű kard, és hogyan lehet a kezükben?" –, ha tehát a beszéd nem volt a kezükben, miért van megírva: *Lőn az Úr beszéde Aggeus próféta kezében*?[1]

De vajon, testvérek, Isten a maga beszédét a próféta ujjaira bízta? Mit jelent az, hogy *lőn a kezében*? – Azt jelenti, hogy hatalmat kapott arra, hogy hirdesse Isten beszédét.

Végül ezeket a kezeket másként is érthetjük. Akik ugyanis beszéltek, a nyelvükön, akik írtak, a kezükben hordozták Isten beszédét: *És kétélű kardok a kezükben.*

A nemzetek között mindennapos a bosszúállás

13. [7. v.] Testvérek, már látjátok a fölfegyverzett szenteket; most figyeljétek az ütközetet, figyeljétek a dicsőséges győzelmet. Ha ugyanis van hadvezér, vannak

[1]Agg 1,1.

katonák is; ha vannak katonák, van ellenség is; ha van háború, akkor van győzelem is. Mit tettek ezek, akiknek a kezében kétélű kard volt? – *Hogy bosszút álljanak a nemzeteken.*

Nézzétek csak, nem történt-e bosszúállás a nemzetekben. Naponta az történik, azt tesszük mi is, amikor beszélünk. Nézzétek, hogyan vágták le Babilónia nemzeteit. Kétszeresen fizettek meg neki, mert így van megírva: *Kétszeresen fizessetek neki azért, amit művelt.*[1]

Hogyan fizetnek meg neki kétszeresen? – Harcolnak a szentek, kivonják a kétélű kardot; ütközetekre kerül sor, sokakat megölnek, elkülönítenek; hogyan fizetnek meg kétszeresen?

Babilónia amikor még üldözhette a kereszténeket, a testet megölte, Istent nem tudta összetörni, most kétszeresen fizetnek neki vissza: elpusztítják a pogányokat és összetörik a bálványokat.

Hogyan ölik meg a pogányokat? – kérdezed. Hogyan, ha nem úgy, hogy kereszténnyé lesznek? Keresem a pogányt és nem találom: keresztény lett, tehát a pogány meghalt. Mert ha nem ölik meg őket, miért mondatott Péternek: *Öld meg és egyél*?[2] Így az üldöző Sault is megölték és az igehirdető Pál állt talpra. Keresem az üldöző Sault és nem találom; megölték. Mivel? – A kétélű karddal.

Mivel azonban önmagában ölték meg és életre keltették Krisztusban, ezért mondja bizakodva: *Már nem én élek, hanem Krisztus él bennem*.[3] Ami vele történt, az történik általa. Amikor ugyanis prédikátor lett, maga is kézbe vette a kétélű kardot, *hogy bosszút álljon a nemzeteken.*

De nehogy azt gondold, hogy vassal támadnak az emberekre, vért ontanak és testi sebeket osztogatnak, (a zsoltár) folytatja és mondja: *Hogy dorgálják a népeket.*

Mi a *dorgálás*? – Figyelmeztetés. Induljon csak belőletek a kétélű kard, abba ne hagyjátok; Isten adta nektek azt a magatok módján.

„Milyen ember vagy te, aki bálványokat tisztelsz?" – mondd a barátodnak, ha egyáltalán maradt még, akinek mondhatod. „Milyen ember vagy te, aki elhagytad azt, aki téged alkotott és imádod azt, amit te alkottál? A mesterember több, mint az, amit alkot a mester. Ha szégyelled tisztelni a mesterembert, nem szégyelled azt tisztelni, amit alkotott?" Amikor pirulni kezd, amikor bánkódni kezd, megsebezted a kétélű karddal; ha a szívéig hatol, meghal, hogy életre támadjon: *Kétélű kardok a kezükben, hogy bosszút álljanak a nemzeteken, dorgálják a népeket.*

[1]Jel 18,6.
[2]ApCsel 10,13.
[3]Gal 2,20.

Krisztus azokat választotta ki, aki semmit nem számítanak a világban

14. [8. v.] *Hogy béklyókkal kötözzék meg azok királyait, és nemeseiket vasbilincsekkel, hogy végrehajtsák rajtuk a megírt ítéletet.* – Könnyen megmagyaráztuk, hogyan esnek el a kétélű kardoktól és támadnak fel, hogyan különítik el, hogy összegyűjtsék, sebzik meg, hogy meggyógyítsák őket, hogyan halnak meg, hogy éljenek. De mit tegyünk most? Hogyan magyarázzuk meg ezt: *Hogy béklyókkal kötözzék meg azok királyait, és nemeseiket* ráadásul *vasbilincsekkel.* Figyeljetek csak, hogy fölismerjétek azt, amit már tudtok.

Ezek a versek, amiket most kezdünk magyarázni, homályosak; de amiket mondani készülünk róluk, nem újdonságok. Már ismerősek számotokra, ezért nem tanulnotok kell, hanem emlékezni. Isten azért akarta egyes sorait homályosan fogalmazni, hogy ne valami újat merítsünk belőlük, hanem hogy ami már ismerős, az a homályos sorok magyarázatától föléledjen.

Tudjuk, hogy királyok lettek kereszténnyé, tudjuk, hogy a pogányok nemesei keresztényekké lettek. Ma is történik, korábban is történt, később is meg fog történni; és a kétélű kardok nem pihennek a szentek kezében. Hogyan kell tehát értenünk a megbéklyózottakat és a vasbilincsbe verteket?

Szeretetreméltóságtok műveltsége tudja (hiszen az Egyházban tápláltak benneteket és gyakran hallottátok az isteni olvasmányokat) hogy *Isten azt választotta ki, ami a világ előtt gyönge, hogy megszégyenítse az erőseket, és ami a világ előtt alacsonyrendű és lenézett, azt választotta ki az Isten, a semminek látszókat, hogy megsemmisítse azokat, akik valaminek látszanak.*

Mert így mondja az Apostol: *Gondoljatok csak meghívástokra, testvérek! Nem sokan vannak köztetek olyanok, akik a világ szerint bölcsek, nem sok a hatalmas, nem sok az előkelő. Isten azonban azt választotta ki, ami a világ szemében balga, hogy megszégyenítse a bölcseket, és azt választotta ki, ami a világ előtt gyönge, hogy megszégyenítse az erőseket, és ami a világ előtt alacsonyrendű és lenézett, azt választotta ki az Isten, a semminek látszókat, hogy megsemmisítse azokat, akik valaminek látszanak.*[1]

Az Isten Krisztus azért jött, hogy mindenkinek javára legyen, de a halászt választotta, hogy a császár javára legyen, és nem fordítva: a császárt, hogy a halász javára legyen; azokat választotta ki, akik semmit sem számítottak a világban.

Ezeket töltötte be a Lelkével, adta kezükbe a kétélű kardot, nekik parancsolta, hogy hirdessék az evangéliumot és menjenek el az egész világra.[2]

---

[1] 1Kor 1,26–28.
[2] Vö. Mt 28,19.

Acsarkodott a világ, fölkelt az oroszlán a bárány ellen; de a bárány erősebbnek bizonyult az oroszlánnál. Az ordító oroszlánt legyőzték, a szenvedő bárány győzött. Az emberek szíve megtért Krisztus félelmére, a királyokat és nemeseket kezdték megindítani a csodák, megzavarta őket a prófécia beteljesedése, kezdték látni, hogy az emberi nem egy név alá siet.

És mit tettek? – Sokan a megvetettséget választották, elhagyták otthonaikat, vagyonukat szétosztották a szegények között, a tökéletesség felé siettek. Az ilyen tökéletlennek mondja az Úr: *Ha tökéletes akarsz lenni, akkor menj, add el amid van és add oda a szegényeknek, aztán jöjj, és kövess engem, és kincsed lesz a mennyben.*[1]

A nemesek közül sokan megtették ezt, de ezek a nemesek többé már nem voltak pogányok; a szegénységet választották a világban, a nemességet Krisztusban. De sokan megtartották nemességüket, megtartották királyi hatalmukat és így keresztények. Ők azok, akik mintegy meg vannak béklyózva, mintegy vasbilincsbe vannak verve.

Hogyan? – Úgy, hogy elfogadták a béklyót, nehogy tiltott területekre menjenek; elfogadták a bölcsesség béklyóját, Isten Igéjének béklyóját.[2]

Ha nem félelemmel kezdi az ember tisztelni Istent, nem jut el a szeretetre

15. De miért vasbilincset és nem arany bilincset mond? – Vasból van a bilincs addig, amíg félnek; szeressenek, és arannyá változik.

Figyeljen Szeretetreméltóságtok, miket mondok!

Az imént hallottátok János apostolt: *A szeretetben nincs félelem. A tökéletes szeretet kizárja a félelmet, mert a félelemnek gyötrelme van.*[3] Ez a vasbilincs. De ha nem félelemmel kezdi az ember tisztelni Istent, nem jut el a szeretetre. *A bölcsesség kezdete az Úr félelme.*[4]

Tehát vasbilinccsel kezdődik és aranylánccal végződik. Ezt mondja ugyanis a Bölcsesség: *És aranylánc a nyakad körül.*[5] Nem tesz aranyláncot a nyakadba, ha előbb vasbéklyóval meg nem kötözött. Félelemmel kezdted, bölcsességgel fogod befejezni.

Mily sokan vannak, akik azért nem tesznek rosszat, mert félnek a Gehennától, félnek a kínoktól. Még nem szeretik az igazságot. Ha bántatlanságot ígérnének

[1]Mt 19,21.
[2]Vö. Sir 6,30.
[3]1Ján 4,18.
[4]Vö. Zsolt 110,10.
[5]Sir 6,25.

nekik, és azt mondanák: „Nyugodtan tegyétek, amit csak akartok, nem lesz semmi bántódástok!", szabadjára engednék bűnös vágyaikat mindenféle gonoszságra; és főként, testvérek, főként a királyok és a nemes emberek, akinek nem könnyen mondják: „Mit tettél!?“ Mert a szegény ember, még ha nem is istenfélő, mivel nincs hatalma, nincs gazdagsága, nehogy ha elragadtatja magát, büntetésre vigyék, nyugton marad az emberektől való félelmében, még ha nem is féli Istent. A világ hatalmasai azonban, a királyok, a nemesek ha nem félik Istent, kitől félnének?

De hirdetik nekik az igét, és megsebzi őket a kétélű kard. Elmondják nekik, hogy van valaki, aki egyeseket a jobbjára, másokat a baljára fog állítani, hogy aztán mondja a balján állóknak: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*[1] Még nem szeretik az igazságot, de félnek a büntetéstől; és a büntetéstől félve elfogadják a béklyót és vasbilincsekben nevelődnek.

Jön hozzánk egy hatalmas ember a világból; bántja a felesége, vagy talán egy szebbet, esetleg gazdagabbat kívánt meg, el akarná bocsátani a feleségét, de nem teszi, mert hallja attól, akinek kezében kétélű kard van: „Ne tedd, nem teheted, Isten nem engedi, hogy elbocsásd a feleséget, kivéve a házasságtörés esetét".[2] Menésre kész lába már majdnem elbotlott, de a béklyó mozdulatlanságban tartja, vasbilincsben van, féli Istent.

Mondják neki: „Isten elítél, ha megteszed; a Bíró fölötted áll, hallja feleséged sóhajtozását, vétkes leszel Isten szemében”. Egyrészt a bűnös vágy vonzza, másrészt a büntetés elrettenti. Elment volna, hogy beleegyezzen a gonosz vágyba, ha a vasbilincs vissza nem tartja.

Mi több, ha azt mondaná: „Már megtartóztató életet akarok élni, nem akarom az asszonyt” – nem teheted. Mi történik, ha te ezt akarod, ő pedig nem akarja? Vajon a te megtartóztatásod miatt neki házasságtörővé kell válnia? Mert ha a te életedben ő máshoz megy, házasságot tör! Isten ilyen nyereséggel nem akar kárpótolni ekkora kárt. Add meg, amivel tartozol; még ha nem kívánod is, add meg. Isten tökéletes megszentelésül számítja be neked, ha nem igényled, amivel tartozol, de megadod, ami jár a feleségednek. Félsz, nem teszed meg, összekovácsolódnak bilincseid.

Halljad csak, hogy vasbilincsekkel vagy megkötve: *Feleséghez vagy kötve? Ne keresd a válást.*[3] Kemény dolog ez, vasból van. Mert amikor az Úr ezt mondja, megmutatja, hogy vasból van bilincs. Fiatalok halljátok: a bilincs vasból van, ne tegyétek bele a lábatokat; amikor beleteszitek, nagyon szoros béklyó köt meg benneteket. Ezeket a béklyókat a püspök keze is megerősíti rajtatok. Nem

[1]Mt 25,33.
[2]Vö. Mt 5,32.
[3]1Kor 7,27.

futnak-e megbéklyózottak az Egyházhoz, hogy oldják el őket? Férfiak futnak ide, akik el akarják bocsátani a feleségüket, de itt még szorosabban megkötik őket, ezeket a béklyókat senki föl nem oldja: *Amit Isten egybekötött, ember szét ne válassza.*[1]

Erre azt mondjátok: Nehezek a bilincsek! – Ki nem tudja? A keménységet nehezményezték az apostolok és mondták: *Ha így áll a dolog az asszonnyal, nem érdemes megnősülni.*[2] Ha vasból vannak a bilincsek, nem szabad a lábat beletenni. Erre az Úr: *Nem mindenki fogja fel ezt, de aki fel tudja fogni, fogja fel.*[3] *Feleséghez vagy kötve? Ne keresd a választ,* mert vasbilincsekkel vagy megkötve; *nem vagy feleséghez kötve? Ne keress feleséget,*[4] ne kösd meg magad vasbilincsekkel.

16. [9. v.] *Hogy végrehajtsák rajtuk a megírt ítéletet.* – Ez az az ítélet, amelyet végrehajtanak a szentek minden nemzetben.

Miért mondja azt, hogy *megírt*? – Azért, mert korábban meg van írva és most hajtják végre. Most megtörténik; korábban olvasták és nem teljesedett be. És így fejezi be: *Dicsősége ez az Ő összes szentjeinek.*

Az egész világon, minden nemzetben ezt teszik a szentek, így dicsőülnek meg: így magasztalják Istent a torkukkal, így örvendenek a nyugvóhelyükön, így ujjonganak a dicsőségükben, így magasztalják fel őket üdvösségben, így éneklik az új éneket, így mondanak Alleluját szívvel, szájjal, élettel. Amen.

[1]Mt 19,6.
[2]Mt 19,10.
[3]Mt 19,11–12.
[4]1Kor 7,27.

SZÁZÖTVENEDIK ZSOLTÁR
Elmondta 414–416-ban
60-62 éves, 23-25 éves pap, 19-21 éves püspök

1Alleluja.
Dicsérjétek az Urat az Ő szentélyében,
dicsérjétek Őt erejének boltozatában.
2Dicsérjétek Őt hatalmas műveiben,
dicsérjétek Őt nagyságának sokasága szerint.
3Dicsérjétek Őt trombitaszóval,
dicsérjétek Őt pszaltériummal és citerával,
4dicsérjétek Őt dobbal és éneklő karban,
dicsérjétek Őt húrokkal és orgonával,
5dicsérjétek Őt szépen szóló cimbalmokkal,
dicsérjétek Őt vigasságos cimbalmokkal:
minden, ami lélegzik, dicsérje az Urat.
Alleluja.

A zsoltárok nagy misztérium titkát őrzik

1. Jóllehet a zsoltárok összessége, melyről úgy látom, hogy nagy misztérium hordozója, még nem tárult föl előttem; de mivel mindenki 150 zsoltárt számol, számunkra is, akik rendszerüknek mélységébe értelmünkkel még nem tudtunk behatolni, sugallnak valamit, amit nem oktalanul elemezhetünk, amennyire az Úr megsegít.

Az első a *tizenötös szám*, amelynek a 150 a szorzata (amit ugyanis a 15 jelent az egyes számok körében, azt jelenti a 150 a tizes számok körében, mert 10 x 15 = 150); ezt jelenti az 1500 a százasok rendjében, mert 100 x 15 = 1500; és ennyit jelent 15.000 az ezresek rendjében, mert 1000 x 15 = 15.000): a tizenötös szám tehát a két szövetség összhangját jelenti.

Az első szövetségben ugyanis a szombatot ünnepelték, ami nyugalmat jelent *(Kiv 20,10)*, a másodikban az Úr napját ünneplik, ami a föltámadást jelenti. A szombat a hetedik nap, az Úr napja pedig a hetedik után mi más, ha nem a nyolcadik, mely ugyanakkor elsőnek is tekintendő. Ezt a napot ugyanis a szombatok első napjának is nevezik *(Mk 16,2)*, amit azután követ a szombatok második, harmadik, negyedik – és így végig –, a hetedik napja. Az egyik Úr napjától számítva a másik Úr napja a nyolcadik nap, amikor meghirdettetik az új

szövetség kinyilatkoztatása, ami az Ószövetségben még földi ígéretek alatt rejtőzött. A 7 és a 8 összege pedig 15. Ugyanennyi a lépcsőénekeknek nevezett zsoltárok száma is, mivel a Templomnak is 15 lépcsője volt.

Az *ötvenes szám* is nagy titkot hordoz. Mert az 50 = 7x7 + 1, mely nyolcadikként zárja az ötvenes számot. 7x7 = 49, hozzá kell adnunk 1-et, hogy 50 legyen. Ez az ötvenes szám azért annyira jelentős, hogy az Úr föltámadása után ennyi nap telt el, és az ötvenedik napon szállt le a Szentlélek azokra, akik Krisztusban együtt voltak *(ApCsel 1,1–4).*

A Szentlélekkel kapcsolatban a Szentírás, főként a hetes számot említi, Izaiásnál is, a Jelenések könyvében is *(1,20),* ahol nyilvánvalóan Isten hét Lelkéről van szó, egy és ugyanazon Lélek hétféle tevékenysége miatt. Ezt a hétféle tevékenységet Izaiás így mondja: „és megnyugszik rajta az Úr lelke: a bölcsesség és az értelem lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudomány, a jámborság és az Úr félelmének lelke; és az ő gyönyörűsége az Úr félelmében van” *(11,2–3).*

Ezen a félelmen az Úr tiszta és örökre megmaradó félelmét kell értenünk *(Zsolt 18,10).* A szolgai félelmet a tökéletes szeretet elűzi *(1Jn 4,18),* és szabaddá tesz bennünket, hogy ne végezzünk szolgai munkákat, melyek szombaton tilosak. Isten szeretete pedig kiáradt a szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott *(Róm 5,5)*. A hetes szám itt is kapcsolatos a Szentlélekkel.

Az *ötvenet* az Úr 40+10-re is fölosztotta: ugyanis föltámadása után a negyvenedik napon ment föl a mennybe, majd tíz nap elteltével küldte el a Szentlelket, és a negyvenes számmal az e világban egy ideig tartó lakozására utal. A negyvenes számban a négyes az uralkodó: a világnak is, az égnek is négy része van; a hozzájáruló tíz a Törvényt teljesítő jótettek jutalmát, az örökkévalóságot jelzi.

Ezután a 3x50 = 150, amivé a *háromság* sokszorozza. Ezért sem véletlen, hogy ennyi a zsoltárok száma. Mert a halak számában is, melyeket a föltámadás után kivetett hálóval fogtak, a 150+3 intelemnek látszik azzal, hogy hány részre kell osztani, hogy 3x50 legyen. Jóllehet a halak számának sokkal magasztosabb és kedvesebb magyarázata is van, tudniillik hogy háromszög formában, 17 sorban írjuk egymás alá a számokat, és ha az elsőtől a tizenhetedik sorig összeadjuk, ugyanahhoz a 153-as számhoz jutunk. A (17-ben) a 10 a Törvényt, a 7 a kegyelmet jelenti; mert a Törvényt nem teljesíthetjük, ha a szeretet ki nem árad a szívünkbe a Szentlélek által, akit a hetes szám jelöl.

1 vagy 5 a Zsoltárok könyve?

2. Az egyesek úgy hitték, hogy a zsoltárok 5 könyvet alkotnak, mert azt a beosztást követték, ami a (40., 71., 88., 150.) zsoltárok végén az *Úgy legyen!*

Úgy legyen! záradékból következett. De amikor próbáltam megérteni ennek a beosztásnak a miértjét, nem tudtam: az 5 rész ugyanis nem egyforma, mert az ilyen beosztás nem is a szöveg hosszúsága, hanem legalább a zsoltárok száma szerint harmincas csoportokat kívánna. És ha minden könyvnek a vége az *Úgy legyen! Úgy legyen!,* joggal kérdezhető, hogy az ötödik, tehát az utolsó könyv miért nem ugyanígy végződik?

Mi pedig a kánoni Írás tekintélyét követve, ahol ezt olvassuk: *Írva van a Zsoltárok könyvében,*[1] a Zsoltárok könyvét egynek ismertük meg. És látom, hogyan igaz ez is, és ha igaz az, miért nem ellenkezik ezzel? Előfordulhat ugyanis, hogy a zsidó iratok szokása szerint egy könyvnek mondanak több könyvből álló művet; miként sok egyházból áll az Egyház, és több égből áll az egy ég (az egekből ugyanis egyet sem mulasztott el az, aki ezt mondta: *segítségem az Úrban, aki az eget és a földet alkotta;*[2] és amikor az Írás azt mondja: *és Isten elnevezte a szilárd boltozatot égnek*, és a vizeket a szilárd boltozat, azaz az ég fölé rendelte,[3] ezt nem cáfolja ugyanannak az Írásnak az állítása: *és az egek fölötti vizek dicsérjék az Úr nevét*,[4] mivel nem egyes számban mondta az eget), és földekből áll a föld.

A mindennapi szóhasználatban ugyanis egyaránt használjuk az *orbis terrae* ‘földkerekség’ és az *orbis terrarum* ‘földek kereksége’ kifejezéseket. És aki azt mondja, *írva van a Zsoltárok könyvében*,[5] jóllehet olyan kifejezésmódot használ, ami azt sugallja, hogy egy könyvről van szó; de a *Zsoltárok könyvében* azt is jelentheti, hogy *öt könyvük egyikében*, bár ezt a kifejezést vagy nem használjuk, vagy csak ritkán, mint ahogyan a 12 prófétát is egy könyvnek gondolhatnánk, mert hasonlóképpen olvassuk: *miként írva van a Próféták könyvében*”.[6]

Olyanok is vannak, akik az összes kánoni Írást egy könyvnek nevezik, mert azok csodálatos és isteni összhangban vannak egymással. És ezért mondja: *A könyv elején írva áll rólam, hogy meg fogom tenni a te akaratodat*, hogy megértsük, hogy az Atya a Fiú által teremtette a világot, melynek alkotásáról a Teremtés könyvében az összes Írások kezdetén van szó. Vagy még inkább, hogy próféciának lássuk, mely nem a történteket beszéli el, hanem a jövőt hirdeti (mert nem azt mondja, hogy „megtettem”, hanem azt, hogy „megtegyem", vagy: „majd megtegyem" a te akaratodat); ezt a mondatot arra kell vonatkoztatnunk, ami ugyanennek a könyvnek első fejezeteiben írva áll: *és ketten egy testben*

[1]ApCsel 1,20.
[2]Zsolt 120,1
[3]Ter 1,7–8.
[4]Zsolt 148,4–5.
[5]ApCsel 1,20.
[6]ApCsel 7,42.

lesznek.[1] Ezt nagy misztériumnak mondja az Apostol Krisztusban és az Egyházban.[2]

Magára a Zsoltárok könyvére is vonatkoztatható a hely, ahol ezt mondja: *A könyv elején írva áll rólam, hogy meg fogom tenni a te akaratodat*, utána ugyanis ez következik: *én Istenem, akarom, és a te törvényed az én szívemnek bensejében*. Róla szóló próféciának tekinthetjük a Zsoltárok könyve elején az első zsoltár kezdetét: *Boldog férfi, aki nem ment el a gonoszok tanácsába, nem állt meg a bűnösök útján, és nem ült be a gonoszok székébe: hanem az Úr törvényében van az ő akarata, és az Ő törvényéről elmélkedik nappal és éjszaka*,[3] hogy megtörténjék, ami mondatott: *én Istenem, akarom, és a te törvényed az én szívemnek bensejében*. Ami pedig ezután következik: *Hirdettem igazságodat a nagy Egyházban*,[4] inkább erre vonatkozik: *És ketten egy testben lesznek*.

Nem fél az ítélettől, aki korábban az üdvözülésért könyörgött

3. Akárhogyan is értjük, a *könyv elején* kifejezést, az ötvenes részekre osztott Zsoltárok könyve, ha e tagolás mibenlétét keressük, nagy és nagyon meggondolandó dolgot válaszol. Ugyanis nem véletlennek látom, hogy az 50. zsoltár a bűnbánatról, a 100. az irgalmasságról és az ítéletről, a 150. pedig Isten dicséretéről szól az Ő szentjeiben. A boldog örök életre ugyanis úgy törekszünk, hogy először elítéljük a bűneinket, azután helyesen élünk, hogy a rossz élet elítélése és a jó élet megvalósítása után kiérdemeljük az örök életet. Isten ugyanis a maga igazságosságának és jóságának titokzatos tervei szerint *akiket eleve elrendelt, azokat meg is hívta; akiket meghívott, azokat megigazulttá is tette; akiket pedig megigazulttá is tett, azokat meg is dicsőítette*”.[5]

Predestinációnk nem bennünk történt, hanem titokzatosan Őbenne, az Ő előre tudásában. A másik három viszont bennünk történik: a meghívás, a megigazulás és a megdicsőülés. Bűnbánatra szólító prédikáció hív meg, mert az Úr így kezdte hirdetni az evangéliumot: *Tartsatok bűnbánatot, mert elközelgett a mennyek országa.*[6] Az irgalmasság meghívására és az ítélettől való félelemtől igazulunk meg, ezért mondja: *Istenem, a te nevedben üdvözíts engem, és a te erődben ítélj meg.*[7] Nem fél az ítélettől, aki korábban az üdvözülésért könyörgött.

Miután meghívást kaptunk, a bűnbánattal ellene mondunk az ördögnek, nehogy igája alatt maradjunk; megigazultan meggyógyulunk az irgalmasság által, hogy

[1]Ter 2,24.
[2]Ef 5,31–32.
[3]Zsolt 1,1–2.
[4]Zsolt 39,8–10.
[5]Róm 8,30.
[6]Mt 3,2; 4,17.
[7]Zsolt 53,3.

ne kelljen félnünk az ítélettől; megdicsőülve átmegyünk az örök életbe, ahol vég nélkül dicsérjük Istent.

Úgy gondolom, ide vonatkozik az, amit az Úr mond: *Íme, ördögöket űzök, és gyógyításokat művelek ma és holnap, és harmadnap leszek készen.*[1] Ezt szenvedésének, sírban nyugvásának és fölébredésének három napjában is megmutatta. Ugyanis megfeszítették, eltemették és föltámadott. A kereszten legyőzte a fejedelemségeket és hatalmasságokat, a sírban nyugodott, a föltámadásban ujjongott. A bűnbánattal meggyötör, a megigazulással megnyugtat, az örök élettel megdicsőít.

A bűnbánat hangja: *Könyörülj rajtam Isten, a te nagy irgalmasságod szerint, és a te irgalmasságaid sokasága szerint töröld el az én gonoszságomat*. Ez a bűnbánat ajánlja föl Istennek áldozatul a töredelmes lelket, a megtört és alázatos szívet.

Krisztus megigazulásának hangja az Ő választottaiban: *„Irgalmasságot és ítéletet énekelek neked, Uram, zsoltározok és meg fogom érteni a szeplőtelen úton, amikor eljössz hozzám. ugyanis az irgalmasság támogat abban, hogy tegyük az igazságot, hogy biztonsággal menjünk az ítélet elé, amikor kivettetnek az Úr városából mind, akik gonoszságot cselekszenek.*[2] Amivel pedig ez a zsoltár zárul, az az örök élet hangja.

Isten hatalma Krisztus és a választottak föltámadásában mutatkozik meg

4. [1–2. v.] *Dicsérjétek az Urat az Ő szentjeiben* – tudniillik azokban, akiket megdicsőített. *Dicsérjétek Őt erejének erősségében. Dicsérjétek Őt az Ő erőiben* – vagy ahogyan mások értelmezik: az Ő hatalmasságaiban. *Dicsérjétek Őt nagyságának sokasága szerint*.

Mindezek az Ő szentjei, amint az Apostol mondja, hogy *mi Isten igazságossága legyünk Őbenne.*[3] Ha tehát Isten igazságossága az, amit bennük művelt, miért ne ne volna Isten ereje is, amit bennük művelt, hogy föltámadjanak a halálból? Hiszen Krisztus föltámadásában is leginkább az erő mutatkozik meg, miként a szenvedésben a gyöngeség, ahogyan az Apostol mondja: *Megfeszítették ugyan gyengeségben, de él az Isten erejében,*[4] és másutt *hogy megismerjem Őt és az Ő föltámadásának erejét.* [5]

---

[1]Lk 13,32.
[2]Zsolt 100,1.2–8.
[3]2Kor 5,21.
[4]2Kor 13,4
[5]Fil 3,10.

Nagyon helyesen mondja: *az Ő erejének erősségében*. Erőssége van ugyanis az erőnek, mert *már nem hal meg, és a halál többé rajta nem uralkodik.*[1] Miért ne mondaná Isten hatalmasságait is, melyeket bennük művelt? Sőt, ők maguk az ő hatalmasságai, miként mondva van: *mi Isten igazságossága vagyunk Őbenne*. Mi hatalmasabb az örökkévaló uralkodásnál, miután minden ellensége lába alá vettetett? Miért ne volnának az Ő nagyságának sokasága is? Nem azért, mert Ő maga nagy, hanem mert naggyá tette őket, oly sokakat, azaz az ezerszer ezret. Miként mást jelent az igazságosság, mellyel ő maga igaz, és más az, amit bennünk művel, hogy mi az Ő igazságossága legyünk.

5. Ezután ugyanezeket a szenteket mutatja be Isten dicséretére mindenféle hangszerben. Amivel ugyanis indított: *Dicsérjétek az Urat az Ő szentjeiben*, azt követi különféleképpen jelezve az Ő szentjeit.

6. [3. v.] *Dicsérjétek Őt trombitaszóval*, a dicséret kimagasló szépsége miatt. *Dicsérjétek Őt pszaltériummal és citerával*. A pszaltérium a magasságból dicséri Istent, a citera a mélységekből. Mintegy az egekből és a földekből dicsérve Őt, aki az eget és a földet alkotta. Azt már egy másik zsoltárban elmondtuk, hogy a pszaltériumnál felül van az az üreges fa, amelyhez a húrok sora kapcsolódik, hogy erősebb hangja legyen; ez a fa a citerában alul van.

A szentek különbözőségei összhangban vannak egymással

7. [4. v.] *Dicsérjétek Őt dobbal és éneklő karban*. – A dob dicséri Istent, mert jelen állapotában nincs benne semmi a földi romlás gyengeségéből. A bőrből ugyanis úgy lesz dob, hogy kiszárítják és kifeszítik. Az éneklő kar akkor dicséri Istent, amikor az egyetértő közösség dicsér.

Dicsérjétek Őt húrokkal és orgonával. – A föntebb említett pszaltériumnak és citerának is vannak húrjai. Az orgona azonban mindenféle hangszer általános neve; ámbár elterjedt már a szokás, hogy orgonának a levegővel megfújt sipokat mondják, de úgy vélem, itt nem erről van szó.

A görög *organum* ugyanis, mint mondtam, általában mindenféle hangszert jelent; azt a hangszert, amelyiknek sípjai vannak, a görögök más néven nevezik. Hogy itt orgonáról van szó, az inkább latin és népies kifejezés. amikor tehát a zsoltár azt mondja, hogy *húrokkal és orgonával*, úgy gondolom, valamilyen húros hangszert akar mondani. Ugyanis nem csak a pszaltériumnak és citerának vannak húrjai: hanem mivel a pszaltériumban és citerában az alulról és felülről megszólalás miatt van valami, amit e különbségtétel alapján lehet megérteni, ez arra int, hogy a húrokban is valami mást keressünk; ugyanis a húrok is testből valók, de már megszabadultak a romlástól. Talán azért kapcsolta hozzájuk az

[1] Róm 6,9.

orgonát, hogy ne egyenként szólaljanak meg, hanem különbözőségükben összhangot adjanak, ahogyan az orgonában vannak elrendezve. A szenteknek ugyanis akkor is meglesznek a konszonáns és nem disszonánsok különbözőségei, azaz egyetértők és nem széthúzók lesznek, ahogyan nagyon kellemes a különböző, de nem egymás ellen hangzó hangok összhangja. Az egyik csillag ugyanis különbözik ragyogásában a másiktól, ugyanígy a halottak föltámadása is.[1]

A szentek egyetlen típusa se hiányzik a zsoltárokban

8. [5–6. v.] *Dicsérjétek Őt szépen szóló cimbalmokkal, dicsérjétek Őt ujjongó cimbalmokkal*. – A cimbalmok érintik egymást, hogy megszólaljanak, ezért egyesek az ajkainkhoz hasonlítják. De úgy gondolom, a cimbalommal való istendicséret inkább arra utal, amikor valakit a felebarátja dicsér és nem önmaga; és az egymást megtisztelők Istent dicsérik.

De nehogy valaki lélektelenül szóló cimbalmokra gondoljon, azt hiszem, ezért teszi hozzá az ujjongó cimbalmokat. Az ujjongás (jubilatio) ugyanis, azaz a kimondhatatlan dicséret csak a lélekből fakad. Úgy gondolom, nem szabad figyelmen kívül hagyni, amit a muzsikusok mondanak, és ami nyilvánvaló, hogy háromféleképpen lehet hangot kelteni: hanggal, fúvással és ütéssel. Hanggal, azaz az éneklő ember torkával mindenféle hangszer nélkül; fúvással, például síppal vagy valami hasonlóval; ütéssel, például citerával vagy hozzá hasonlóval. Egyiket sem kell mellőznünk: mert hang van a kórusban, fúvás a kürtben, ütés a citerában, mint az elme, a lélek és a test; de nem azonosság, hanem csak hasonlóság alapján.

Amivel tehát indított: *Dicsérjétek az Urat az Ő szentjeiben*, kiknek mondta, ha nem a szenteknek? És kiben dicsérjék Istent, ha nem önmagukban. Ti vagytok az Ő szentjei, mondja, az Ő erői, de az, amit benneteket művelt; az Ő hatalmasságai és az Ő nagyságának sokasága, melyet művelt és megmutatott bennetek. Ti vagytok a trombita, a pszaltérium, a citera, a dob, az éneklő kórus, a húrok és az orgona, és az ujjongva szóló cimbalmok, mert összhangban vagytok. Mindez ti vagytok, ott, ahol semmiféle hiábavalóságot, mulandót, ürességet nem gondolnak. És mivel a test szerinti ízlelés halál: „minden lélek, dicsérje az Urat.”

[1] 1Kor 15,41–42.